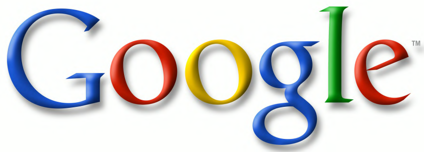

$B 288 233

SIGILLVM · VNIVERSITATIS · CALIFORNIENSIS
FIAT LVX
MDCCCLXVIII
EX LIBRIS

Love

og

Andre offentlige Kundgjørelser, Kongelige Rescripter og Resolutioner,

Collegial- og Ministerial Skrivelser,

vedkommende

Landvæsenet

i

Kongeriget Danmark.

Samlede og udgivne

af

Lic. juris C. P. N. Petersen,

Justitsraad.

1848—1855.

Kjøbenhavn.

Paa Udgiverens Forlag hos F. H. Eibe.

1862.

Love

og

Andre offentlige Kundgjørelser, Kongelige Rescripter og Resolutioner, Collegial- og Ministerial Skrivelser,

vedkommende

Landvæsenet

i

Kongeriget Danmark.

Samlede og udgivne

af

Lic. juris C. P. N. Petersen,
Justitsraad.

1848—1855.

Kjøbenhavn.

Paa Udgiverens Forlag hos F. H. Eibe.

1862.

aw: statutes, etc.

Louis Kleins' Bogtrykkeri.

7c

Forord.

De udkomne 7 Hefter af Samlingen af Love m. v., vedkommende Landvæsenet, findes, med Hensyn til Arkenes Antal, passende at kunne udgjøre eet Bind, som saaledes indbefatter de fra 1848 til 1855 incl. udkomne Love og offentliggjorte administrative Actstykker, der angaae Landvæsenet. Om den Plan, der ligger til Grund for denne Samling, og de Gjenstande, der i Overeensstemmelse med samme skal udgjøre Værkets Indhold, er den fornødne Oplysning meddeelt i Omslaget paa de udkomne Hefter, og jeg tør derfor ansee det overflødigt her at gjentage den. For at Værket kan opnaae den behørige practiske Brugbarhed, er det fornødent, ikke blot at det indeholder Alt, hvad der efter Planen skal optages i samme, som udgjørende et for Landvæsenet selvstændigt, af alle andre Samlinger af Love og Actstykker uafhængigt, Hele, men ogsaa at det forsynes med en Veiledning til at finde hvad det indeholder, hvorved navnlig Den, der søger Oplysning om en eller anden speciel Gjenstand, med Lethed kan skaffe sig Under-

retning om og hvorvidt Lovene og de administrative Actstykker indeholde nogen Bestemmelse derom, og hvorved Den, der attraaer at gjøre sig bekjendt med den hele Række af Love og Actstykker, ved hvilke een eller flere af de til Landvæsenet henhørende Materier ere regulerede, gives Adgang til en samlet Oversigt over denne Regulering. At denne Veiledning ikke kan naae sit Maal ved et sædvanligt Register indsees lettelig. Jeg har derfor i et Repertorium foretaget en lexikalsk Ordning af det i Lovene og de administrative Actstykker indeholdte Stof, ved hvilken jeg har troet at opnaae at levere en, sit Øiemed fyldestgjørende, Veiledning, i det jeg under særlige Artikler har optaget deels de Materier, som maae ansees at udgjøre Landvæsenets almindelige og væsentlige Gjenstande, deels de specielle Gjenstande, der enten henhøre til særlige Grene af Landvæsenet, eller angaae de Autoriteter eller Personer, hvis Stilling giver dem offentlig Beskjæftigelse med et eller andet af Landvæsenets Anliggender, og deels overhovedet enhver Gjenstand, som kan antages at blive eftersøgt under sin sædvanlige Benævnelse, ved hvilken dog, forsaavidt den er fundet at egne sig til at behandles under en anden Artikel, er gjort Henviisning til den eller de Artikler, hvor Oplysning om samme er at finde. Den indre Ordning af det til enhver Artikel henhørende Stof er det anseet hensigtsmæssigt at indrette saaledes, at Stoffet inddrages under de særlige Afdelinger, hvorunder dets Natur tillader at samle det, hvorved Adgangen til at finde det, man søger, og Oversigten over de til hver Afdeling henhørende Love og Actstykker betydelig lettes. Da den samme Ordning i det

Hele vil blive fulgt i Repertoriet til hvert af de Bind, hvori de senere og tidligere Love og Actstykker ville blive samlede, vil den Omstændighed at hvert Bind har sit særlige Repertorium vel føre den Uleilighed med sig at man maae efterslaae i flere Bind, men ikke foraarsage nogen Vanskelighed for Opnaaelsen af den sikkre og fuldstændige Oplysning, man søger.

Frederiksberg, den 22 Juli 1862.

Udgiveren.

Lexikalsk Repertorium

over

Love

og

Andre offentlige Kundgjørelser,

Kongelige Rescripter og Ministerial Skrivelser,

vedkommende

Landvæsenet

i

Kongeriget Danmark

1848—1855.

Academie, Sorøes, ang. Afhændelse af den samme tilhørende Hellestrup Hovedgaard. Lov 10 Marts 1852. — See **Bøndergods** Nr. 1 e. og i, **Jagt** Nr. 5, **Jordemodervæsen** Nr. 1.
Actionsomkostninger see **Amtsrepartitionsfond** B. Nr. 1 b. d. f. h. l. m., **Fribefordring** Nr. 4 a. c.
Adelige see **Landeiendomme.**
Affoningsomkostninger see **Amtsrepartitionsfond** B. Nr. 1 b. f.
Aftægt
1. Ang. $^1/_2$ pCt. Afgiften med Hensyn til Aftægtsbetingelse ved en Eiendoms Afstaaelse. Circ. 27 Febr. 1851. e.
2. Ang. Aftægtsmænds Pligtarbeide til det Offentlige. Skr. 19 April 1852.
See **Brandvæsen** Nr. 4., **Tinglæsning** Nr. 12. Jvfr. **Testamente** Nr. 1.
Agerbrug see **Amtmand** Nr. 7.
Amager
1. dets uprivilegerede Hartkorn skal beskattes lige med det øvrige Hartkorn i Riget. Lov 20 Juni 1850 § 3 (S. 149).
2. Ang. at Kbhvns. Commune ikke skal deeltage i de communale Byrder i Taarnbye Sogn af noget, samme der tilhørende, Hartkorn. Skr. 28 Febr. 1853.
See **Bygninger** Nr. 1.
Amtmand
1. Bidrag af Amtsrepartitionsfonden til Amtmændenes Gagering er bortfaldet. Lov 20 Juni 1850 § 1 k. (S. 156).
2. ang. hans Forretninger i Henseende til Bonitering af Kjøbstadjorder. Lov 4 Juli 1850 § 5 (S. 183).
3. ang. hans Indberetninger om Opfyldelsen af de i Bevillinger til Bøndergaardes Nedlæggelse, Sammenlægning eller Udstykning fastsatte Vilkaar. Circ. 10 Aug. 1850, 16 Aug. 1851.
4. ang. hvad han skal paasee ved Indsendelsen af Ansøgninger om Udstykningstilladelse. Circ. 21 Jan. 1851, 30 Nov. 1852.
5. skal gjøre Indberetning hvergang Erstatning udbetales et Lehn, Stamhuus eller Fideicommis for Jord til Vei eller for anden tvungen Jordafstaaelse. Circ. 3 April 1852.
6. indgaaede Tiendeforeningers Vedtagelse for ham bortfalder. Lov 14 April 1852 § 8.
7. ang. hans Indberetninger om Agerbrugets Tilstand. Circ. 7 Juli 1853.
8. kan fordre Sognekjørselsregulativerne indsendte til Eftersyn. Skr. 5 Jan. 1854.
See **Branderstatning** Nr. 4, **Fribefordring** Nr. 4 c og g, **Hoverie** Nr. 1, **Landeiendomme** I. Nr. 3 og 5, **Præstegaardsjorder** Nr. 7, **Beivæsen** Nr. 1 m. b.
Amtsforvaltere, Ligning paa Hartkornet af deres Skriverpenge er ophørt. Lov 20 Juni 1850 § 11 (S. 152), s. D. § 1 g (S. 156). — See **Amtsrepartitionsfond** B Nr. 3 d, **Arvefæste** Nr. 2, **Creditforening** Nr. 4, **Skatter** Nr. 4.
Amtsraad:
1. med samme bør Conference foranstaltes forinden endelig Bestemmelse tages om de aarlige Vedligeholdelsesarbeider paa de grundforbedrede Landeveie paa Kjøbstedernes Grund. Skr. 11 Jan. 1848.
2. er bemyndiget til at indrømme Undtagelse fra Reglen for Fordelingen imellem de flere til eet Sogneforstanderskab hørende Sogne af Udgiften til det Gaardmændene efter Omgang med Huusmændene paahvilende Pligtarbeides Udførelse ved leiede Folk. Frdg. 27 Mai 1848 § 1 (S. 27).

3. ang. dets Forretninger i Henseende til: a. Jordboniteringer. Lov 4 Juli 1850 §§ 1 og 2 (S. 180); — b. Districtsheste til Krigshæren. Lov 16 Marts 1851 §§ 4 og 5; — c. Vandløb. Lov 16 Marts 1851 (S. 252) §§ 1 og 7; — d. Sandflugten. Lov 26 Marts 1852 §§ 6—8, Circ. 26 Octbr. 1852; — e. Expropriation af Grunde til Vand-, Gas- og Cloakindretninger i Kbhvn. og dens Forsteder. Lov 20 Aug. 1853 §§ 2 og 6, 11, 13. — f. de i Randers Amt oprettede Jurisdictionskasser. Skr. 12 Septbr. 1855; — g. Regnskabet over Omkostningerne ved Landsthingsvalg. Lov 20 Marts 1855 § 2; — h. Veivæsenet. Circ. 27 Novbr. 1855
4. skal afgjøre:
   a. om en Fæster eller Leier skal ansees som Huusmand eller Inderste. Frdg. 27 Mai 1848 § 12, Skr. 20 Octbr. 1849 Nr. 5.
   b. Indsigelser mod det af Sogneforstanderskabet gjorte Valg af Pladsen til Boliger for Huusvilde og Fattighuse. Lov 4 Juli 1850 § 2 (S. 177).
   c. Indsigelser mod Sogneforstanderskabets Beslutning ang. Gangstier i offentligt Øiemed. Lov 4 Juli 1850 § 3 (S. 179).
   d. Klager over Sogneforstanderskabernes Beslutning i Henseende til Jords Afstaaelse til de offentlige Biveie. Lov 20 Aug. 1853 §§ 2 og 3.
   e. hvilke Smaaøer i Sjællands Stift, med Undtagelse af gamle Kbhvns. Amt, der skal bidrage til Erstatningen for Bommenes Nedlæggelse. Lov 15 April 1854.
5. tilkommer ikke nogen Afgjørelse om Sognekjørselsregulativernes Lovmedholdelighed. Skr. 15 Jan. 1854.

See **Amtsrepartitionsfond** B. Nr. 4, **Bomme** Nr. 2, **Veivæsen** Nr. 1 g, h.

Amtsrepartitionsfond

A. ang. Hartkornets Bidrag til samme:
   1. for Frederiksborg Amt, ang. Inddragelse derunder af Frederiksværks Repartitionsfond. Rescr. 2 Juni 1850.
   2. ang. Bidrag dertil paa Frederiksværk. Regul. 2 Juni 1850 § 9.
   3. ang. Bidrag dertil af Landdistricter, der ere annecterede med Kjøbsteder. Skr. 8 Oct. 1853.
   4. for Skanderborg Amt, med den forbliver Silkeborg Commune i Forbindelse. Regul. 20 Marts 1855 § 9 (S. 660).
B. ang. Udredelse af Udgifter af samme:
   1. i Hensende til Retspleien:
      a. Skarpretterlønnen. Kgl. Resol. 2 Febr. 1848, 11 Juni 1852, Circ. 17 Juli 1854.
      b. for Arrestanter:
         a. Ifølge speciel kgl. Resolution skulle Omkostningerne i nogle vidtløftige Justitssager, der ere behandlede af Commissioner, reparteres paa samtlige Landdistricter og Kjøbsteder. Kgl. Resol. 25 Aug. 1848.
         b. til Klædningsstykker til en forsørgelsesberettiget Person under dennes Arrestation, Skr. 21 Septbr. 1848, samt til Arrestantere, som afleveres til Straffeanstalterne, Circ. 19 Dec. 1821.
         c. til en Arrestantindes spæde Barns Underholdning under Moderens Arrest. Skr. 9 Octbr. 1848.
         d. i Anledning af en Arrestantindes Nedkomst. Skr. 24 Febr. 1851.
         e. til Bevogtning og Transport af en Værnepligtig, der skal behandles efter Lov 12 Febr. 1849 § 25 2det Afsnit*), hvilke Udgifter skal bæres af det Amt, hvorunder han henhører. Skr. 23 Juni 1854.
         f. til Afsoning af en Mulct, som efter en Kjøbstadjurisdictions Reqvisition er foregaaet i en Landjurisdictions Arresthuus, hvilke Udgifter skal refunderes af Kjøbstaden. Skr. 11 Mai 1848.

*) Nu Lov 2 Marts 1861 § 18.

c. i beneficerede Sager:
  a. Salair til den befalede Sagfører, hvilket udredes af det Amt, under hvilket den vedkommende Retshandling er foregaaet. Skr. 8 Octbr. 1852.
  b. Befordringsudgifter og betingelsesviis Salair til den befalede Sagfører i en beneficeret Sag, som afgjøres ved Forlig. Skr. 23 Juni 1853.
d. Delinqventomkostninger paa Frederiksværks Gods og i sammes Bye. Rescr. 2 Juni 1850, Regul. s. D. § 10.
e. Procuratorers Bompenge i offentlige Sager, forsaavidt de skal erlægges. Skr. 20 Marts 1852.
f. ved en Obductionsforretning i en Justitssag for Assistance ved Ligets Sammensyning. Skr. 15 April 1852.
g. forskudsviis de paa Districternes Hartkorn hvilende Udgifter til Retsvidners Løn og Ting- og Arresthuusleie, hvis Ligning ikke maa udsættes længer end behøves til et passende Bidrag. Skr. 20 Aug. 1852.
h. Diætpenge og Befordringsgodtgjørelse i Justitssager til Actor og Defensor uden Hensyn til om de paa samme Dag have mødt i den ordinaire Ret. Skr. 25 Octbr. 1852.
i. Lægens Honorar for Undersøgelse af en Mandspersons Sundhedstilstand i en Alimentationssag, naar Fruentimmeret opholder sig i et andet Amt end Mandspersonen, hvilket afholdes af det sidstnævnte Amt. Skr. 9 Decbr. 1852.
k. til de til Forhør kaldede Sigtedes og Deponenters Søetransport, naar de ere ude af Stand til selv at udrede Udgiften. Skr. 7 Aug. 1853.
l. Tinglæsningsgebyr for Seqvestrationsforretninger for Brandvæsenets Erstatningskrav hos Nogle for Brandstiftelse Tiltalte. Skr. 2 April 1855.
m. Befordringsudgifter og Diæter i criminelle Sager til Dommere og Sagførere, dog Diæter kun forsaavidt de ikke kan erholdes hos den Skyldige. Skr. 7 Novbr. og 14 Decbr. 1855.
n. see **Fribefordring** Nr. 4 a, a og c.

2. i Henseende til Medicinalvæsenet:
a. i epidemiske Sygdomme:
  a. til Stiftslægernes Reiser. Skr. 2 Marts 1850, 28 April 1851.
  b. til Sygevogtere. Skr. 25 April 1850.
    Omkostningerne paa en enkelt Sygs Cuur i smitsomme Sygdomstilfælde blive ikke ubetinget at udrede af Amtsrepartitionsfonden. Skr. 14 Mai og 10 Octbr. 1850, 20 Septbr. 1853.
  c. til Sygelocalernes m. m. Rensning. Skr. 20 Septbr. 1853.
    Udgifterne til Fødemidler for Patienterne ere Amtsrepartitionsfonden uvedkommende. Skr. 20 Septbr. 1853.
  d. visse Omkostninger i Anledning af Choleraepidemier. Skr. 20 Decbr. 1850, 28 April 1851, 16 Febr. 1854.
  e. til den contagiøse Øiensygdom i høiere Grad. Circ. 8 Aug. 1855.
b. til Sindssvage:
  a. til Klædningsstykker til en paa Bistrupgaard anbragt Sindssvag. Skr. 25 Marts 1850.
  b. til Oprettelsen af en Helbredelsesanstalt for Sindssvage i Østifterne. Lov 20 Aug. 1853 (S. 490).
c. til Jordemødres Løn:
  a. paa Sorø Academies gamle Godser. Kgl. Resol. 4 Jan. 1849.
  b. for en i et Landdistrict og en Kjøbstad ansat Jordemoder. Skr. 5 Decbr 1849, 31 Octbr. 1853.
  c. paa Frederiksværk. Rescr. 2 Juni 1850, Regul. s. D. § 10.
d. til Vaccinationsprotocoller Skr. 23 Octbr. 1848.
e. til veneriske Patienters Hjemsendelse. Skr. 23 Febr. 1849.
  Omkostningerne for veneriske Syges Helbredelse udredes ogsaa af Amtet for de paa Grund af saadan Sygdom fra forbiseilende Skibe landsatte Søefolk. Skr. 5 Juni 1855.

f. ⅞ af Omkostningerne ved Stiftslægernes Reiser til Apothekernes Visitation. Skr. 7 Marts 1850.
g. ved Lægehjelp til de paa ubestemt Tid hjempermitterede Soldater, hvis Sygdom er en Følge af deres Deeltagelse i Krigen. Skr. 27 April 1850.
See ovenfor Nr. 1 f. og i.
3. i Henseende til Veivæsenet:
a. til Grundforbedring af de over Kjøbstadsgrund løbende mindre Landeveie Skr. 11 Jan. 1848. Jvfr. Amtsraad Nr. 1.
b. betingelsesviis til Vedligeholdelsen af en af Amtsraadet kjøbt Bro paa en Bivei. Skr. 26 Mai 1849.
c. til Vedligeholdelse af visse Broer paa Frederiksværk. Regul. 2 Juni 1850 § 9.
d. til Bidrag til Erstatningen for Bommenes Nedlæggelse i Fyens Stift, Lov 11 Marts 1851, og i Sjællands Stift, med Undtagelse af gamle Kbhvns. Amt, Lov 15 April 1854.
Ang. hvorledes Udskrivningen af Hartkornsbidraget til Veivæsenet skal anføres i Amtsforvalterens Regnskab. Circ. 27 Novbr. 1855.
4. betingelsesviis til Befordringsgodtgjørelse til Amtsraadsmedlemmernes Reiser i Amtsraadets Anliggender. Skr. 8 Jan. 1850, 22 Jan. 1853.
5. til Protocoller for Jordboniteringsmænd. Lov 4 Juli 1850 § 2 (S. 182).
6. visse Udgifter til Budleie for Retsbetjentenes Embedsbreve. Skr. 13 Juli 1850.
7. visse Omkostninger i Anledning af Vandløbenes Regulering. Lov 16 Marts 1851 (S. 252) §§ 3 og 5.
8. visse Udgifter, vedkommende Foranstaltninger i Anledning af Hesteudredningsloven af 16 Marts 1851. Skriv. 11 April 1851.
9. en Deel af Udgifterne til Sandflugtens Dæmpning. Lov 26 Marts 1852 § 2, Circ. 26 Octbr. 1852.
Ang. forskudsviis Udredelse af Fonden ogsaa af Statskassens Andeel af Udgifterne. Circ. 26 Octbr. 1852.
10. forskudsviis Omkostninger ved Landsthingsvalg. Lov 20 Marts 1855.
11. Godtgjørelse for Fribefordring i Amtsreiser. See **Fribefordring** Nr. 4.
12. er ved Lov 20 Juni 1850 § 1 (S. 155) fritaget for adskillige Udgifter, som forhen udrededes af samme.

Annexgaarde, Besidderne af samme ere ikke pligtige at give Præsten Huusly og Staldrum for hans Heste. Skr. 7 Decbr. 1854, 10 Marts 1855.

Arbeide see **Pligtarbeide, Hoverie.**

Arrestanter see **Amtsrepartitionsfond** B. Nr. 1 b.

Arresthuus
1. Ang. en paatænkt Forhøielse af Arresthuuslejen, hvor en Jurisdiction har Medafbenyttelsen af en anden Jurisdictions Arresthuus. Circ. 17 Jan. 1849.
2. Bidrag til Arresthuusleie og Arrestinventariums Anskaffelse skal ikke opkræves af Sognefogderne men af Rettens Betjente. Skr. 6 Febr. 1849, 19 Septbr. 1851.
3. Arresthuusleie kan ei fordres af en Jurisdiction for en Arrestant, som senere afgives til en anden Jurisdiction for der at dømmes. Skr. 6 Decbr. 1849.
4. Den sædvanlige Arresthuusleie indbefatter ikke Udgifter til Arrestlocalets Opvarming og Arrestanternes Forsyning med Lys. Skr. 3 Novbr. 1854.
See **Hartkorn** Nr. 1 B. h. a. bb.

Arvefæste
1. Ang. Forstaaelsen af Frdg. 25 Juni 1810 § 12 med Hensyn til Arvefæsteskjøder. Skr. 4 Jan. og 28 Marts 1848.
2. Ang. de Betingelser, under hvilke vedk. Amtstuer have at overtage Skatteoppebørselen directe saavel af Arvefæstegaarde, som af Arvefæstehuse, naar det af vedk. Godseier attraaes. Circ. 10 Novbr. 1853.
3. Ang. hvorvidt den i et Arvefæstebrev betingede Recognition ved Forandring af Eier kan forlanges baade af den, der ved Auction er bleven Eier af

Eiendommen, og af den, til hvem Sidstnævnte inden Auctionsskjødets Udstædelse overdrager sin Ret. Skr. 9 Marts 1855.
See **Bondergods** Nr. 1, **Hoverie** Nr. 3 f., **Kort** Nr. 2, **Landskat** Nr. 1, **Udstykning** Nr. 1.

Bankheftelse. Ang. hvorledes ved Salg af det til Lehn og Majorater hørende Bøndergods bliver at forholde med Hensyn til den Bøndersteederne paahvilende 1/6 Bankheftelse. Skr. 3 Jan. 1854.

Bankheftelsesrenter

1. af de Geistligheden tillagte Jorder og Tiender, de som Skat paabudne 3/6 af samme bortfalde. Lov 20 Juni 1850 § 6 (S. 158).
2. af Præstetiender, de 2/6 af samme til Banken liqvideres i vedk. Beneficiariers øvrige Hartkorns- og Tiendeskatter. Ibd.
3. skal fordeles mellem Medeierne af et Sogns Konge-Kirketiende efter det nye Hartkorn. Skr. 21 Juni 1850.

Baronie see **Lehn.**

Beneficeret Gods

1. af sammes Jorder og Tiender m. v. skal udredes Hartkornsskatter og communale og offentlige Byrder lige med andet Hartkorn og Tiender. Lov 20 Juni 1850 §§ 2, 7 og 14 (S. 149, 151 og 152), s. D. § 6 (S. 158). See **Bankheftelsesrenter** Nr. 1 og 2.
2. Ang. paa hvilke Forbedringer af beneficerede Jorder Frdg. 23 April 1781 § 26 er anvendelig. Skr. 27 Octbr. 1852.

See **Bøndergods** Nr. 1 d. og h., **Forpagtning** Nr. 2, **Hoverie** Nr. 3 d., **Præstegaardsjorder, Skolelodder.**

Birkeret

1. Ang. Jurisdictionen over det Gods, der bortskilles fra Grevskaber, Baronier eller Sædegaarde, der have været benaadede med Birkeret. Lov 16 Marts 1851.
2. De af Birkeretten flydende Forpligtelser for Birkepatronen vedblive, saalænge de nærværende Retsbetjente beklæde deres Embede. Skr. 23 Octbr. 1851.

See **Tinglæsning** Nr. 13.

Boelsteder see **Hoverie** Nr. 3.

Bomme (Bompenge, Passagepenge)

1. Ang. Erlæggelsen af Passagepenge ved Indkjørslerne til Charlottenlund Skov og to af Indkjørslerne i Jægersborg Dyrehave. Kundgj. 28 Marts 1849.
2. Ang. om Bompenge skal erlægges af Districtslægers Amanuenses og Medlemmer af Amtsraadet og Sogneforstanderskaberne, Skr. 12 Jan. 1850, og af Procuratorer i offentlige Sager, Skr. 20 Marts 1852.
3. Bommene ere nedlagte i Fyen, Lov 11 Marts 1851, og i Sjælland, med Undtagelse af gamle Kbhvns Amt, Lov 15 April 1854.

Bornholm

1. Ang. Straffen for at indtage Noget af Kongens Udmarksjord. Skr. 1 Mai 1848.
2. ved dens særlige Hartkorns-Beskatning skal det have sit Forblivende. Lov 20 Juni 1850 § 3 (S. 150), cfr. Lov s. D. §§ 3—5 (S. 157).
3. deeltager ikke i Udredning af Heste til Brug for Hæren. Lov 16 Marts 1851 § 3.
4. Skifteomkostninger skulle ikke udredes af Sætningssummen for en Selveiergaard eller af den ved Dødsfald til et andet Familielem overgaaede Indløsningsret til samme. Skr. 18 Jan. 1854.

See **Hoveridag** Nr. 2, **Tiende** Nr. 4 c.

Branddamme see **Landsteder** Nr. 6.

Branddirecteur see **Branderstatning** Nr. 5.

Branderstatning

1. maa først anvises til Udbetaling naar den afbrændte Eiendom er fuldstændigen gjenopført. Skriv. 29 Aug. 1848.
2. for en afbrændt Gaard maa ikke anvendes til Opførelse af Huse. Skr. 23 Septbr. og 14 Novbr. 1848.

*) Jvfr. Lov 2 Marts 1861 § 6.

Bygninger (paa Landet)
1. angaaende de dem paahvilende Afgifter og Byrder:
   a. til Vægter (og Lygtevæsenet) i Fredensborg Slotsbye, Rescr. 19 Febr. 1849, i Christrup Bye, Rescr. 24 Jan. 1853, i Ørsted Bye, Rescr. 10 Juli 1854, Taarnbye Sogn paa Amager, Kgl. Resol. 16 Octbr. 1855.
   b. paa Frederiksværks Gods. Regul. 2 Juni 1850 § 9 cfr. § 15.
   c. i Silkeborg Commune. Regul. 20 Marts 1855 § 8 (S. 660).
   d. Communeafgifter af Bygninger skal ikke svares til det Sogn, hvori Eieren ikke har Bopæl. Skr. 23 Mai, 4 Aug., 1 Decbr. 1849.
   e. see **Bygningsafgift, Pligtarbeide** Nr. 1 B. og Nr. 2.
2. see **Brandeerstatning** Nr. 1—3, **Expropriation** Nr. 2 og 4, **Fæstevæsen** Nr. 3 c.

Bygningsafgift
1. Om Forstaaelsen af de Ord i Frdg. 1 Octbr. 1802 § 32: „De Haandværkere, som efter Loven maae opholde sig paa Landet". Skr. 31 Marts 1849.
2. skal ikke affordres Bruger, Fæster eller Leier, men Eieren. Circ. 25 Aug. 1849.
3. erlægges ikke af de af Landsbyebeboere iboende Steder. Circ. 4 Juni 1850 D.
4. skal i Kjøbstederne erlægges af Avlsbrugeres Beboelsesleiligheder m. v. Circ. 28 Juni 1850.
5. skal svares ogsaa af Møller paa Landet, der kun benyttes til eget Brug. Skr. 29 Juni 1855.

Bondergods
1. ang. dets Overgang til Arvefæste eller Selveiendom:
   a. paa det Viborg Cathedralskole tilhørende Rectorats og Conrectoratsgods. Kgl. Resol. 4 Marts 1848.
   b. af Gaardene paa Bistrups Gods. Skr. 16 Marts 1849.
   c. af Gods, tilhørende Kongens Kirker. Kgl. Resol. 8 Juni 1849. Jvfr. **Kirker** Nr. 1 b.
   d. af det beneficerede geistlige Gods:
      a. dets Afhændelse henhører under Kirke- og Underviisningsministeriet. Kgl. Resol. 30 Juli 1849.
      b. som er under 2 Tdr. Hartkorn, dets Afhændelse maa Kirke- og Underviisningsministeriet bevilge. Kgl. Resol. 2 Decbr. 1849.
      c. ved Ansøgning om Salg af samme skal indsendes Taxationsforretning. Circ. 28 Juni 1851.
      d. Skjøderne paa det afhændede Gods skal indsendes til Stiftsøvrighedens Approbation. Circ. 25 Novbr. 1853.
   e. som er under 2 Tdr. Hartkorn og tilhører de høiere Underviisningsanstalter og Stiftelser, Universitetet, Communitetet, Sorø Academie og den almindelige Skolefond, dets Afhændelse maa Kirke- og Underviisningsministeriet bevilge. Kgl. Resol. 9 Juni 1850.
   f. Ang. Begunstigelser ved Afhændelse af Bøndergods til Brugerne eller deres Børn og Svigerbørn. Lov 4 Juli 1850 (S. 184).
      aa. Lov 4 Juli 1850 er ikke anvendelig: a. med Hensyn til Eiendomme eller Rettigheder, der ikke ere Fæstetvang undergivne. Skr. 31 Decbr. 1850, 15 Novbr. 1851, Circ. 11 Novbr. 1852 f.; — b. paa den, der ægter en Fæsters Enke. Skr. 15 Novbr. 1851, Circ. 11 Novbr. 1852 f.; — c. ved en Arvefæsteeiendoms Overgang til Selveiendom. Skr. 29 Novbr. 1851, 13 Febr. 1855; — d. paa Pleiebørn. Skr. 4 Marts 1852.
      bb. Lov 4 Juli 1850 er anvendelig: a. paa den før den udkom foregaaede Handel, som først fuldbyrdes ved Skjøde efter dens Emanation. Circ. 11 Novbr. 1852 g. Nr. 2; — b. uagtet Eiendommen først ved Auction er kjøbt af en Anden, der transporterer sin Ret til en af de i Loven nævnte Personer. Skr. 8 Febr. 1853; — c. ogsaa paa den første Afhændelse af Huse, henhørende til Bøndergods. Circ. 23 Marts 1853 a.

eller Fæsterens Samtykke afbenytte til Brug for Huusvilde. Skr. 7 Juni 1851.

Expropriation kan fordres uden Hensyn til den Huusvildes Forsørgelsessted. Skr. 13 Juli 1852.

3. af Grund til Anlæg af Gangstier. Lov 4 Juli 1850 § 4 (S. 179).
4. af Bygninger eller Localer til Choleralazarether. Skr. 23 Septbr. 1850, 25 Juli 1853, 5 Jan. 1854.
5. af Arealer til Telegraphanlæg. Skr. 15 Juni 1852, 15 Decbr. 1855.
6. af Grunde til Vand- og Gasanlæg samt Cloakindretninger i Kbhvn. og dens Forsteder. Lov 20 Aug. 1853 (S. 484).
7. Grundlovens § 87 har ei ophævet de tidligere Expropriationsanordninger. Skr. 4 Septbr. 1854.
8. see **Veivæsen** Nr. 2.

Fattige see **Fribefordring** Nr. 4 d., **Pligtarbeide** Nr. 1 B. i.

Fattighuse see **Expropriation** Nr. 2.

Fideicommis (Gods-)

1. maa i Fremtiden ikke oprettes og det oprettede kan ved Lov overgaae til fri Eiendom. Grundl. 5 Juni 1849 § 98.

   Ang. hvorvidt Grundl.s § 98 er tilhinder for at en Tiende belægges med fideicommissarisk Baand. Skr. 9 Juni 1853, 15 Marts 1855, 13 Juli 1855.
2. dets Besidder ansees som Eier med Hensyn til Vederlaget for Ophævelse af dets Lettelse i Landskatten. Lov 20 Juni 1850 § 9 (S. 151).
3. ang. dets Besidders Ret til paa Godsets Vegne at indtræde i Creditforeningen til Selveiendoms Fremme for det Bøndergods, som fra Fideicommisset afhændes. Kundgj. 8 April 1851 § 16, Kgl. Resol. 2 Marts s. A. (S. 275), 29 Marts 1852 (S. 391).
4. ang. Control med Arveafgifterne af samme. Skr. 17 Febr. 1853.
5. ang. dets Besidders aarlige Indberetning om Godsets Status. Skr. 30 Decbr. 1854.

   See **Amtmand** Nr. 5, **Bøndergods** Nr. 1 h.

Fjorde see **Inddæmning**.

Fiskeriehartkorn er bortfaldet og afløst ved en aarlig Afgift. Lov 20 Juni 1850 § 8 (S. 158).

Foderheste see **Heste** II.

Forpagtning

1. For Forpagtningsafgifter kan ikke betinges Udpantning. Skr. 3 Octbr. 1849, 10 April 1852.
2. Ang. Forpagteres Forpligtelse at yde Skatter og det Naturalarbeide i offentlige og communale Øiemed, som paahviler det forhen privilegerede Hartkorn. Lov 20 Juni 1850 § 9 (S. 151) og § 19 (S. 154).

   Ang. Anvendelse af Lov 20 Juni 1850 §§ 9 og 19 paa Geistlighedens beneficerede Jorder. Skr. 24 Jan. 1852.
3. Ang. Forholdet imellem Forpagteren og Eieren i Henseende til Afløsning af Hoverie og andet Pligtarbeide til de bortforpagtede Jorder. Lov 4 Juli 1850 §§ 8, 9 og 12 (S. 168, 170), s. D. §§ 8, 9 og 12 (S. 174—176).
4. Ang. Auctionssallariet ved Bortforpagtning af nogle Communejorder, som stilledes til Bortforpagtning i en Mængde Parceller. Skr. 19 Marts 1852.
5. Ang. Erstatning til Forpagtere af Grundstykker, som tages til Vand- og Gas- samt Cloakindretninger i Kbhvn. og dens Forsteder. Lov 20 Aug. 1853 § 8.

   See **Fæstevæsen** Nr. 1 c., **Lehn** Nr. 2 a., **Præstegaardsjorder** Nr. 6, **Tinglæsning** Nr. 2. Jvfr. **Leie**.

Forstrandsret, den Lehnsbesiddere og andre privilegerede Personer tilkommende, er ophævet ved Grundl. § 97. Skr. 5 Febr. 1850.

Fourageskat er bortfaldet ved Lov. 20 Juni 1850 § 11 (S. 152) og s. D. § 1 a. (S. 155).

Frederiksværk, ang. Landeiendommenes Deeltagelse i Udgifterne der. Rescr. og Regul. 2 Juni 1850.

Fribeforbring (eller Godtgjørelse i Stedet for den)
1. Ligesom egentlige Kongereiser efter Frdg. 26 Juni 1844 § 2 skal kongelige Tjenestereiser, Amtsreiser og Sognereiser in natura udredes af samtlige kjørepligtige Landboere. Lov 20 Juni 1850 § 17 (S. 153). See **Pligtkjørsler.**
2. Egentlige Kongereiser:
 a. Frdg. 26 Juni 1844 § 30 har ikke egentlige Kongereiser for Øie. Skr. 4 Marts 1848.
 b. De Arvefæsterne ifølge Frdg. 26 Juni 1844 § 2 paahvilende Kjørsler kan afløses. Lov 20 Marts 1855.
3. Kongelige Tjenestereiser:
 a. Repartition paa Hartkornet af Udgifterne ved de i Frdg. 26 Juni 1844 § 3 cfr. § 9 omhandlede kongl. Tjenestereiser er bortfaldet (og Betalingen for disse Reiser udredes nu af Statskassen). Lov 20 Juni 1850 § 1 c. (S. 156).
 b. Ang. extraordinaire Beforbringer til Militaire i Krigstid:
  a. disse Beforbringer skal ikke opføres paa de i Frdg. 26 Juni 1844 § 42 ommeldte Lister. Skr. 25 Marts 1848.
  b. Ang. til hvilken Grændse de Kjørepligtige kan affordres Beforbring paa ordinaire og extraordinaire Router. Skr. 24 Juni 1850.
  c. ang. Ventetiden ved disse Beforbringer. Skr. 17 Septbr. 1850.
4. Amtsreiser:
 a. Som Amtsreiser ansees følgende Beforbringer:
  a. til Rettensbetjente:
   aa. til Politiembedsmænd til Reiser i Anledning af Forhandlinger om Hovedlandeveiene. Circ. 24 Novbr. 1849.
   bb. til Dommeren til Reiser i criminelle Sager. Skr. 9 Mai 1855 Nr. 1.
   cc. Politiemesteren til Reiser for at paasee Politielovenes Overholdelse. Skr. 9 Mai 1855 Nr. 4.
   dd. til Rettensbetjente, uagtet de ved samme Leilighed har udført en Forretning, for hvilken de ikke erholder Beforbringsgodtgjørelse. Skr. 7 Septbr. 1855.
   See Litr. nedenfor h.
  b. til et Sogns Sprøite udenfor Sognet. Skr. 17 Marts 1849.
  c. til undvegne Arrestanteres Transport til Arresten, for hvilken Transport Udgiften bliver at beregne blandt Actionsomkostningerne (?). Skr. 26 Novbr. 1849.
   Beforbring til en Arrestant, som er efterlyst af et andet Amt, henregnes til Amtsreise og Udgiften til den skal besørges af det Amt, der besørger den, og kan ikke beregnes blandt Actionsomkostningerne. Skr. 23 Marts 1852.
  d. til Stiftsphysicus paa Reiser i Anledning af smitsomme Sygdomme. Skr. 2 Marts 1850, 28 April 1851 *). Jvfr. **Amtsrepartitionsfond** B. Nr. 2 a. b. 2det St.
  e. til offentlige og private Læger paa Reiser i Choleraepedemier. Skr. 20 Decbr. 1850, 28 April 1851, 16 Febr. 1854.
  f. til de civile Medlemmer af de i Lov 16 Marts 1851 § 5 ommeldte Mynstringscommissioner. Skr. 11 April 1851.
  g. ridende Bud til Politiemesteren om en indtruffen Ildebrand. Skr. 3 Febr. 1852.
  h. til Lægdsmænd paa visse Tjenestereiser til Lægdsforstanderne. Skr. 31 Juli 1850.
  i. see **Amtsrepartitionsfond** B. Nr. 1. b. e., c. b , h. og m.
 b. Meddomsmænd i Justitssager tilkomme ikke fri Beforbring. Skr. 21 Aug. 1850.

*) Af samme Indhold, som denne Skriv., er Skriv. af 9 Juli 1851 (Dep. Tid. f. 1852 S. 992), som derfor ikke er optaget i Samlingen.

bb. til Matriculeringskort over Sognets Jorder, som anskaffes af Sogneforstanderskabet. Skr. 20 Apri 1849l.
cc. til Forsørgelse af de i Feldten dragne Krigeres Familier. Skr. 11 Febr. 1850.
dd. til de i Andg. 13 Aug. 1841 §§ 22 ommeldte Gjenstande. Skr. 11 Febr. 1850, 26 Septbr. 1853.
ee. ved Landsthingsvalg. Lov 20 Marts 1855 § 3.
Angaaende Hartkornets Deeltagelse i Communaludgifterne paa Frederiksværk. Rescr. og Regul. 2 Juni 1850.
Ang. Forholdet ved Ligningen af Hartkornets Bidrag til de Udgifter, hvori det deeltager med Formue og Leilighed. Skr. 21 Marts 1849, 11 Febr., 16 Octbr. 1850, 13 Decbr. 1851, 7 Octbr. 1853.
See **Amager** Nr. 2.
i. Udredelse af de gamle Degneindtægter see **Degneindtægter.**
k. Udredelse af Smaaredsel see **Smaaredsel.**
Jvfr. **Dommer- og Skriverkorn, Skatter.**
C. Hartkornets communale Bidrag vedbliver om end Eieren forlader Sognet. Skr. 11 April 1851.
D. Ang. Eiendomsbyrder af Hartkorn af Jordstykker, som indtages til: a. Hoved- eller mindre Landeveie. Lov 6 April 1850; — b. Vand- Gas- og Cloakindretninger i Kjøbenhavn og dens Forsteder. Lov 20 Aug. 1853 § 9.
E. Ang. Oprettelsen i Randers Amt af Jurisdictionskasser til Bestridelse af de Jurisdictionernes Hartkorn vedkommende Udgifter. Skr. 12 Sepbr. 1855.
F. Ang. Forholdet mellem Hartkornet og Plougtart i de blandede Districter i Ribe Amt. Skr. 4 Aug. 1849.
2. Ang. Anvendelse af Frdg. 8 Jan. 1810 § 8 in fine ogsaa i det Tilfælde at den udensogns Boende eier Jorder i et Sogn, der ikke ere Parceller af større Eiendomme. Skr. 26 Septbr. 1854.
3. Fiskerie-, Bro- og Færgeløbs-Hartkornet er bortfaldet. Lov 20 Juni 1850 § 8 (S. 158).
See **Jordbonitering.**

Havet see **Stranden.**

Havevæsenet see **Domainer** Nr. 2, **Gartnere.**

Heder see **Bondergods** Nr. 1 k.

Hegn see **Præstegaardsjorder** Nr. 2, **Skolehegn, Veivæsen** Nr. 3 c og h.

Heste
I. Det staaer Enhver frit for at skjære sine egne Heste. Skr. 29 Juni 1855.
II. Ang. Districts- og Foder-Heste:
1. Ang. Udredning af Districtsheste samt om Foderheste til Brug for Hæren. Lov 16 Marts 1851 (S. 240). Jvfr. Lov 20 Juni 1850 § 12 (S. 152).
Den i § 3 i Lov 16 Marts 1851 vedføiede Fortegnelse er forandret ved Lov 20 Aug. 1853.
2. Mulct kan ikke dicteres fordi Nummerne paa de ved Sessionerne fremstillede Districts- og Foderheste ikke ere opklippede. Skr. 13 Mai 1854.
3. Ang. Udredelsen af Udgifterne til de civile Medlemmer af Mynstringscommissioner til Districts- og Foderhestenes Aflevering. Skr. 17 Juni 1854.
4. Protocollerne over samme skal føres in duplo. Circ. 12 Febr. 1855.
5. I Sessionsplacaterne skal Nummerne paa de Heste, der daglig skulle fremstilles paa Sessionerne, angives. Circ. 12 Febr. 1855.
6. I Særdeleshed ang. Districtsheste:
a. Ang. Districternes Ret til Føringspenge efter Lov 16 Marts 1851 § 17. Circ. 9 Septbr. 1851 Nr. 1, Skr. 2 April 1853.

b. Ang. Anvendelsen af Lov 16 Marts 1851 § 17 med Hensyn til Districtsheftenes Overførsel ved Færgestederne. Circ. 11 Septbr. 1851.
c. Ang. Beregningen af Fristen af 8 Uger til en nye Districtshests Anskaffelse efter Lov 16 Marts 1851 § 14. Skr. 29 Jan. 1852.
d. Districtsheste, der paa Grund af Sygdom af Districtet erkjendes cassable, kunne uden Sessionens Mellemkomst udgaae af Nummer. Skr. 13 Mai 1852.
e. for de Mangler hos samme, som ere forefundne ved de i Lov 16 16 Marts 1851 § 13 befalede Eftersyn, skal Sessionen dictere Mulct, om end Manglerne ere afhjulpne ved Hestenes Fremstilling for Sessionen. Skr. 1 Febr. 1853.
f. Ang. hvorledes skal forholdes, naar en Districtshest, som indsendes af et District til Regimentet, ved Mødet befindes enten aldeles cassabel eller dog for Tiden utjenstdygtig. Skr. 2 April 1853.
g. Ang. at Districtet skal afholde Omkostningerne paa Indkjøb, Transport m. v. af den Hest, der af Regimentet er anskaffet til et vacant Nummers Besættelse. Skr. 2 April 1853.
h. Udgifterne ved deres Indbrænding skal Districtet afholde. Circ. 30 April 1853 cfr. Skr. 25 April s. A.
i. Erstatning for Udgifterne paa en Borgerrepræsentants Reise til en Samling ifølge Lov 16 Marts 1851 § 4 skal ikke udelukkende falde paa Kjøbstadens Hartkorn. Skr. 25 April 1853.
k. Ang. Forstaaelsen og Anvendelsen af Lov 16 Marts 1851 §§ 7, 13 og 15. Skr. 10 Mai 1854.
l. ang. Beregningen af deres Alder efter Lov 16 Marts 1851 § 9 b. Skr. 19 Mai 1854.
m. Sessionernes Kjendelser om Districtsheftenes Tjenstdygtighed og Behandling m. m. ere endelig afgjørende og kunne ikke appelleres til Høiesteret. Skr. 26 Marts 1855.

7. I Særdeleshed ang. Foderheste:
a. ang. Godtgjørelse for Bekostninger ved deres Cuur. Circ. 9 Septbr. 1851 Nr. 2.
b. ang. Fordeling af Godtgjørelsen for samme i Henhold til Lov 16 Marts 1851 § 27. Skr. 15 Juli 1852.
Ang. Afkortning i denne Godtgjørelse. Skr. 2 April 1853.
c. Udgiften ved deres Indbrænding skal erstattes Districtet. Circ. 30 April 1853, cfr. Skr. 25 April s. A.
d. Diæter og Befordringsgodtgjørelse til de civile Medlemmer i Regiments-Mynstringscommissioner til Besigtigelse af casserede Foderheste ere Communerne uvedkommende. Skr. 12 Mai 1853 med Note.

Hirschholm, i sammes District skal Hartkornet bære lige Skatter og Byrder med Rigets øvrige Hartkorn. Lov 20 Juni 1850 § 3 (S. 150).

Hospitaler see **Bøndergods** Nr. 1 h.

Hoverie

1. Ang. Schema til de aarlige Indberetninger fra Amtmændene om Hoveriets Afløsning. Circ. 15 Novbr. 1848, 31 Jan. 1852.
2. Hoverie-Omgangen tør ikke forrykkes derved at een eller flere Hovninger afløses. Skr. 30 Decbr. 1848.
3. eller Ægt og Pligtarbeide til Jordbrotten, som paaligger Gaarde og Boelssteder, ang. sammes Afløsning. Lov 4 Juli 1850 (S. 163).
a. Ang. Veiledning med Hensyn til Ansættelsen af Vederlaget og om Indberetning om Afløsningen. Circ. 29 Aug. 1850, 31 Jan. 1852.
b. Om Beregningen af Vederlaget. Skr. 15 Octbr. 1850.
c. Ang. Tinglocalernes Afbenyttelse af Afløsningsmændene. Circ. 19 Decbr. 1850.

d. Lov 4 Juli 1850 er anvendelig paa Ægter til geistlige Embeder, men ikke paa Kjørsler og Arbeide, der svares af Beneficiarius til en Embedet underliggende Eiendom. Skr. 7 Jan. 1851.
e. Ang. hvorvidt noget Arbeide, som en Gaardmand ifølge et til en Huusmand udstedt Fæstebrev skulde præstere til denne, kunde fordres afløst efter Lov 4 Juli 1850. Skr. 7 Octbr. 1854.
f. Lov 4 Juli 1850 skal ogsaa være gjældende for de Arvefæsterne paa de kgl. Dommainegodser ifølge deres Skjøder og Frdg. 26 Jun. 1844 § 2 paahvilende Kjørsler og Arbeide. Lov 20 Marts 1855.
4. Ang. en Godseiers Berettigelse til ved Fæsteforandringer at betinge sig forøgede Hoveriepenge. Skr. 20 Juli 1852.
See **Klapjagt** Nr. 2, **Krigstjeneste**.

Huusmænd (og Inderster)
1. ang. Forbedring i deres Kaar. Frdg. 27 Mai 1848.
2. ang. Betingelserne for Bortfæstning eller Udleie af Huse og Boliger til dem. Frdg. 27 Mai 1848 §§ 2, 3, 5—12. See **Præstegaardsjorder** Nr. 1. Leieafgifternes Størrelse m. v. vedkommer ikke det Offentlige. Skr. 3 Juli 1849 e.
See **Bondergods** Nr. 1, **Høstdag, Krigstjeneste, Pligtarbeide** Nr. 1 A. og B., Nr. 2 A., **Pligtkjørsler** Nr. 2 d., **Skolelærere** Nr. 1 og 2 c., **Smaaredsel** Nr. 2, **Veivæsen** Nr. 1 c. Jvfr. **Parceller**.

Huusvilde see **Expropriation** Nr. 2.

Høstdag (til Præsten)
1. ang. sammes Ydelse af Huusmænd og Inderster. Frdn. 27 Mai 1848.
2. ere Baptister paa Bornholm ikke fritagne for at svare. Skr. 3 Decbr. 1850.
3. Erstatning for Udeblivelse fra samme kan ikke inddrives ved Udpantning. Skr. 21 Decbr. 1850.
4. skal forrettes ogsaa af dem, der ere Medlemmer af et ikke anerkjendt Troessamfund. Skr. 5 April 1854.
See **Tiende** Nr. 3 m.

Jagt
1. Ang. Kongens Jagtret paa den kgl. Vildtbane og Domainegodserne. Kgl. Resol. 18 Octbr. 1848, Kundgj. 30 Mai 1849, Rescr. 1 Decbr. 1850, cfr. Lov 25 Marts 1851 §§ 1 og 17.
2. paa Fælled, den til en vis Besiddelse af privilegeret Gods knyttede Ret dertil er ophævet. Lov 20 Juni 1830 § 13 (S. 152) cfr. Lov 25 Marts 1851 § 2.
3. Adskillige Bestemmelser om Jagten og dens Afløsning. Lov 25 Marts 1851.
4. For den før Loven 25 Marts 1851 udkom mod aarlig Afgift afløste Jagtret kan Udpantning efter denne Lovs § 10 ikke finde Sted. Skr. 12 Juli 1851 Nr. 1.
5. Udtrykket „den kongelige Vildtbane“ i Lov 25 Marts 1851 § 17 kan ikke anvendes paa Sorø Academies Vildtbane. Ibd. Nr. 3.
6. Ved „offentlige Veie“ i Lov 25 Marts 1851 § 19 forstaaes Veie og Stier, hvor Enhver er berettiget til at passere. Ibd. Nr. 4.
7. Lov 25 Marts 1851 § 21 har ikke gjort nogen Forandring i Frdg. 20 Mai 1840 i Henseende til den Kasse, hvem Mulcterne tilfalde. Ibd. Nr. 6.
8. Frdg. 20 Mai 1840 staaer ved Magt, forsaavidt den ikke ved Lov 25 Marts 1851 er modificeret. Ibd. Nr. 7.
See **Dyrehave, Klapjagt**.

Ildebrand see **Brandvæsen** Nr. 1 og 3.

Inddæmning af Fjorde og Vande, hvorvidt der uden Lov kan gives fortrinlig Adgang dertil. Skr. 8 Jan. 1853. Jvfr. **Stranden**.

Jordbonitering
1. eller den Taxation af Jord, der lægges til Grund for Forandringer i Jordernes Hartkornsansættelse ved Udstiftninger, Udstykninger, Magelæg og Ombelinger af Fæstegods, ang. Udnævnelse af Taxationsmænd dertil. Lov 4 Juli 1850 (S. 180).

2. Ang. Skyldsætning efter Lov 4 Juli 1850 § 4. Circ. 30 Novbr. 1852 Nr. 4.
3. af flere, een Eier tilhørende, Matriculnummere, derfor kan kun fordres Betaling som for een Forretning. Skr. 19 Septbr. 1854 a.
4. det er tilstrækkeligt at den foretages af to Boniteringsmænd. Ibd. b.

See **Dyrehave** Nr. 1, **Gadejord** Nr. 3

Jordeiendomme see **Landeiendomme.**

Jordemodervæsen

1. Omkostningerne dertil skal paa Sorø Academies gamle Godser udredes efter Lovgivningens almindelige Forskrifter. Kgl. Resol. 4 Jan. 1849.
2. Ang. Fordeling af Jordemoderens Løn og Emolumenter efter Rglm. 21 Novbr. 1810 § 14. Skr. 5 Decbr. 1849, 31 Octbr. 1853.
3. Bekostninger til nye Instrumenter til Jordemødre afholdes af vedk. Jordemoderdistricter. Skr. 6 Aug. 1850.

See **Amtsrepartitionsfond** B. Nr. 2 c.

Kirkeeier

1. De af Kirkegulvet optagne Liigsteen tilhøre Kirken og ere ikke dens Eiers private Eiendom. Skr. 19 Juli 1849.
2. Ang. Fordelingen af Udgifterne til Vedligeholdelse og Skatter m. m. af en Kirke, der eies af Tiendeyderne. Skr. 21 Juni 1850, 14 Juli 1852.
3. er ikke pligtig at skaffe Præsten Leilighed til Afstrædelse eller Staldrum. Skr. 10 Marts 1855.

See iøvrigt **Kirkegaarde, Kirker.**

Kirkegaarde

1. deres Vedligeholdelse og Anlæg af nye skal ligeligt fordeles paa alt Hartkornet. Lov 20 Juni 1850 § 14 (S. 152).
2. ang. hvorvidt Hartkornet skal udrede Udgifterne til sammes Sløifning og Planering. Skr. 14 Juli 1855.
3. Kirkeeieren er pligtig at deeltage med de øvrige Sognebeboere i Tilkjørselen af Steen til en nye Kirkegaardsmuur. Skr. 14 Septbr. 1855.

Forøvrigt gjælder i Henseende til de Kirkegaardene vedkommende Vedligeholdelsesudgifter, Arbeider og Kjørsler det Samme, som er anført om **Kirker** Nr. 5, 8 og 9.

Kirker

1. Statens:
   a. Ang. Udsondring af de kgl. Kirkers Midler fra Domainegodsets Midler samt om Afhændelse af disse Kirkers faste Eiendomme. Skr. 27 Marts 1849.
   b. Ang. Anvendelsen af de for Kirkernes Salg indkomne Kjøbesummer og om at Indtægterne af Kirkerne skal tilflyde Jordebogskasserne og disse udrede Udgifterne til Kirkernes Vedligeholdelse. Kgl. Resol. 28 Octbr. 1849. See **Bondergods** Nr. 1 c.
   c. Vedligeholdelse af Frederikskirken paa Alheden er overtaget af Statskassen. Lov 31 Marts 1852 § 7.
   d. Ang. et paatænkt Lovudkast om Afhændelse af nogle Staten tilhørende Kirker til Sognecommunerne fremfor til Tiendeyderne. Skr. 9 Jan. 1855.
2. De ved Plac. 1 Marts 1837 befalede aarlige Beretninger om Kirkers Salg fra Rettensbetjente til Amtmændene maae bortfalde. Circ. 16 Octbr. 1849 *).
3. Det kan ikke tillades at oplægge Zinktag paa en Kirke i Stedet for Blytag. Skr. 15 Novbr. 1851.

   Ei heller tillades Tag af valsede Jernplader i Stedet for Blytag. Skr. 29 Decbr. 1851.
4. Vaabenhuset i samme kan ikke forlanges malet. Skr. 18 Febr. 1853.

*) Ved en Trykfeil staaer i Samlingen 13 Octbr. i Stedet for 16 Octbr.

5. Brugere af tidligere privilegeret tiendefrit Hartkorn ere fremdeles, uagtet Hartkornets Egalisering, ikke pligtige at deeltage i Udgifter til Kirkens Vedligeholdelse, der alene paahvile Kirketienden eller Eierne af de tiendepligtige Jorder. Skr. 11 Mai 1852.

Annexhartkornet, hvoraf Præsten oppebærer alle 3 Tiender, er ikke pligtig at deeltage i de Kirken paahvilende Udgifter til Kirkens Vedligeholdelse. Skr. 3 Marts 1855.

6. Auctionsskjøde kan udstædes under Eet til samtlige Hartkornseiere, der have tilkjøbt sig Sognets Kirke og overdraget hver Tiendeyder hans Andeel i Tienden. Skr. 15 Aug. 1855.

7. Ang. Udredelsen af Befordringsudgifter til en Retsbetjent i Anledning af en, til Oplysning om at der i en Kirke er Mangel paa Plads, afholdt Forretning. Skr. 13 Novbr. 1855.

8. ang. Arbeide til samme:

a. Betalingen for Arbeidets Udførelse ved leiede Folk, naar dette af Gaardmændene forlanges, udredes efter Frdg. 27 Mai 1848 § 1. Skr. 1 Aug. 1848 Litr. a, 17 Febr. 1849 Nr. 1–3, 11 Juli 1855.

Naar to Sogne høre under eet Sogneforstanderskab maae de begge deeltage i at udrede Betalingen. Skr. 17 Febr. 1849 Nr. 3.

b. Haandlangerarbeide maa ikke forlanges i Høst- eller Sædetiden. Skr. 15 Novbr. 1848.

c. skal fordeles ligeligt paa alt Hartkornet. Lov 20 Juni 1850 § 14 (S. 152). See ovenfor Nr. 5.

Hartkornet deeltager i Arbeidet efter dets Størrelse. Skr. 4 Juni 1855.

d. i Henseende til samme, forsaavidt det paahviler Sognebeboerne, skal forholdes efter hvad der ellers gjælder om Arbeide til Sognets Bedste. Ibd. § 18 (S. 154).

e. Gangdagsarbeidet in natura paahviler ikke Huusmændene, men alene Gaardmændene. Skr. 2 Jan. 1849 (S. 57), 17 Febr. s. A. Nr. 1 og 2, 7 og 12 Septbr. 1850, 30 Marts 1854 Nr. 5, 27 Juli 1854.

Dette Arbeide fordeles nu imellem Gaardmændene efter deres Hartkorn, hvorved Plac. 18 April 1828 er bortfaldet. Skr. 6 Juni 1851, 27 Juli 1854.

f. Tilsigelse til samme besørges af Kirkepatronen, som derom meddeler Sognefogden eller Sogneforstanderskabet Underretning. Skr. 30 Juli 1851.

g. Kirkearbeidernes Fordeling mellem de Arbeidspligtige er en Administrationssag, men Spørgsmaalet om, hvorvidt Arbeidet paahviler de Vedkommende henhører under Domstolene. Skr. 27 Juli 1854.

h. see ovenfor Nr. 5, **Pligtarbeide** Nr. 1.

9. ang. Kjørsler til samme:

a. skal præsteres til Kirketaarnets Nedbrydning og Gjenopførelse og til alt andet Bygningsarbeide. Skr. 17 Febr. 1849 Nr. 4.

De menige Bønders Forpligtelse til at føre Materialier til Kirken indtræder kun naar en stor Reparation behøves. Skr. 20 Aug. 1852 (S. 413).

Ang. om Bønderne er pligtige at hjemføre de ved Kirkens Reparation tiloversblevne Materialier og at afhente og hjemføre Haandværksfolkene. Skr. 20 Aug. 1852 Nr. 1 og 2.

Det kan ikke paalægges Bønderne at besørge den Kjørsel, hvortil de ikke ere forpligtede, om de endog gives Godtgjørelse for samme. Skr. 20 Aug. 1852 Nr. 3.

b. Naar Befordringen udebliver forholdes efter Frdg. 26 Juni 1844 § 29. Skr. 20 Aug. 1852 Nr. 5, 9 Mai 1855.

c. med samme, forsaavidt de paahvile Sognebeboerne, skal forholdes efter de om Sognekjørsel i Almindelighed gjældende Regler. Skr. 17 Febr. 1849 Nr. 5, Lov 20 Juni 1850 § 18 (S. 154) cfr. § 17, Skr. 6 Juni 1851, 14 Jan. 1854, 4 Juni 1855.

b. Taxation m. v. af Jord, som afgives til Hoved- og de mindre Landeveie. Lov 6 April 1850 § 4.
c. Jordboniteringer. Lov 4 Juli 1850 §§ 2 og 5 (S. 181 og 183).
d. Taxationer af Grunde til Vand- og Gas- samt Cloakindretninger i Kbhvn. Lov 20 Aug. 1853 §§ 6, 10, 13 (S. 487—489).
e. Omtaxationer af Erstatning for Jord, som afgives til de offentlige Biveie. Lov 20 Aug. 1853 § 4 (S. 492).

Landskat

1. det privilegerede Hartkorns Lettelse i sammes Udredelse er bortfaldet. Lov 20 Juni 1850 § 2 (S. 149). Jvfr. **Hartkorn** Nr. 1 A.
Ang. Vederlag til det privilegerede Hartkorn for den forøgede Skattebyrde. Lov 20 Juni 1850 §§ 4—7, 9, 10 (S. 150).
Ang. Arvefæsteres m. v. Andeel i dette Vederlag. Lov 20 Juni 1850 § 9 (S. 151), Circ. 7 Octbr. 1851.
Ang. Fristen for Indsigelser og Krav med Hensyn til Vederlagsbeløbene. Bkdgj. 20 Juni 1851.
Ang. Underskriften paa de for Vederlaget udfærdigede Statsobligationer. Bkdgj. 26 Aug. 1851.
Ang. Gisselfeld adelige Jomfruklosters Skattebeneficium ikke kan behandles efter Lov 20 Juni 1850. Skr. 14 Febr. 1852.
2. De ifølge Frdg. 15 Septbr. 1832 og senere Forordninger som ukrævede henstaaende Summer af Landskatten og den ved Frdg. 10 Jan. 1823 og senere Anordninger midlertidigt eftergivne Deel af samme er bortfaldet ved Lov 20 Juni 1850 § 1 (S. 156). See **Skatter**.

Landsthing see **Amtsrepartitionsfond** B. Nr. 10.

Landvæsenscommissioner, ang. sammes Forretninger i Henseende til:

1. Anlæg af Diger til Forebyggelse af Stormflodens Indtrængen over Enge, Kjær eller Agre. Plac 6 Juni 1848.
2. Vandløb. Lov 16 Marts 1851 (S. 252) § 1 og følg.
Vandsynsmænd ere ikke pligtige at give Møde til Prøvelse af de af dem afsagte Kjendelser. Skr. 25 Novbr. 1854.

Ledde see **Veivæsen** Nr. 3 i.

Lehn (Grevskaber og Baronier)

1. maae ikke oprettes og de oprettede kan overgaae til fri Eiendom. Grundl. 5 Juni 1849 § 98.
Et Mageleæg, hvorved Lehnet i Virkeligheden forøges, strider ikke mod Grundl. § 98. Skr. 11 Febr. 1854.
Ang hvorvidt en Skov kan tillades inddraget under et Lehn mod at et Jordareal udgaaer fra samme. Skr. 14 April 1855.
Ang. hvorvidt et Grevskabs Capitaler kunne anvendes til Indkjøb af Landeiendomme i Hertugdømmerne i Forbindelse med Grevskabet eller udlaanes i svenske Landeiendomme. Skr. 12 Mai 1855.
2. ang. deres Besidderes Rettigheder og Pligter:
a. de kan ikke bortforpagte Gaarde paa Lehnet paa 50 Aar mod Erlæggelse af en betydelig Indfæstning. Skr. 30 Juli 1849.
b. deres Frihedshartkorn bortfalder uden Vederlag. Lov 20 Juni 1850 § 8 (S. 151).
c. de ansees med Hensyn til Vederlaget for Ophævelsen af deres Hartkorns Skattelettelse som Eiere. Lov 20 Juni 1850 § 9 (S. 151). Jvfr. **Landskat** Nr. 1.
d. de kan under visse Betingelser paa Lehnets Vegne indtræde i Creditkassen til Selveiendoms Fremme for det Bøndergods, som fra Lehnet afhændes. Kundgj. 8 April 1851 § 16, Kgl. Resol. 2 Marts s. A. (S. 275), Kundgj. 16 April 1852.
e. deres Ret til uden Vederlag at indtræde i Amtsraadet er hævet. Lov 10 Marts 1852.

f. ang. deres aarlige Indberetninger om Lehnets Status. Skr. 30 Decbr. 1854.
g. see **Bondergods** Nr. 1 h., **Landeiendomme** I. Nr. 1—4, 7, **Stamhuus** Nr. 2.
3. ang. 4 pCt. Afgiften af samme naar de gaae i Arv. Circ. 11 Novbr. 1852 h.
Ang. Control med Arveafgifterne af Lehn. Skr. 17 Febr. 1853.
4. 1/2 pCt. Afgift bliver ikke at erlægge af de af en Lehnsbesidder i hans levende Live til Sønnen overdragne Dele af Lehnet. Skr. 13 Octbr. 1853.
See **Tinglæsning** Nr. 1 og 13.

Leie
1. Ang. Lovligheden af en Leiecontract om et Grundstykke paa 50 Aar med betinget Ret for Leieren til Contractens Fornyelse. Skr. 30 Juni 1849.
2. Bortleiningen af en ikke skyldsat Gruusgrav paa 50 Aar med Ret til Contractens Forlængelse efter den Tid er ikke i Strid med Plac. 21 April 1847. Skr. 20 Juni 1849.
See **Bygningsafgift** Nr. 2, **Bondergods** Nr. 1, **Forpagtning, Huusmænd** Nr. 2, **Kjøbstadjorder** I. Nr 1.

Ligningsskat er indført i Stedet for flere ophævede ældre Skatter og udredes for en Deel af Hartkornet. Lov 20 Juni 1850 §§ 2, 4, 5. Jvfr. **Skatter**.

Lygter see **Vægtere**.

Lægdsbestyrelsen see **Landeiendomme** I. Nr. 4.

Lægdsmænd see **Brevbæring** Nr. 1 b., **Fribefordring** Nr. 4 a. h., **Skolehegn** Nr. 4, **Skoler** Nr. 5.

Læger, de offentlige, særlig Ligning paa Hartkornet af Bidrag til dem er ophævet. Lov 20 Juni 1850 § 1 e. (S. 156). — See **Amtsrepartitionsfond** B. Nr. 2, **Fribefordring** Nr. 5 b—d.

Læsø, ang. Udskiftningen af de Fællesjorder og Grundforbedring af Veiene sammesteds. Skr. 9 Jan. 1855.

Marschpenge, Landsoldaternes, særlig Ligning af samme paa Hartkornet er bortfaldet. Lov 20 Juni 1850 § 11 (S. 152), s. D. § 1 b. (S. 156).

Matricul (Matriculskort)
1. Ang. Forstaaelsen og Anvendelsen af Frdg. 25 Juni 1810 §§ 11 og 12. Skr. 4 Jan. og 28 Marts 1848, Plac. 21 April s. A. § 1.
2. Ang. Udfærdigelsen af Matriculskort eller Copier af samme fra Matriculscontoiret. Plac. 21 April 1848 cfr. Circ. 30 Novbr. 1852 Nr. 5. See Nr. 3 og 4.
3. Copier af Matriculskortene med Paategning af Matriculstarterne erholdes uden Betaling til Afbenyttelse ved Taxation m. v. af Grundstykker, som indtages til Hoved- eller mindre Landeveie. Lov 6 April 1850 § 5.
4. Ang. de i Indenrigsministeriet beroende, Matriculen vedkommende, Documenter og Kort samt Betalingen for Copier af samme. Bkdgj. 13 Aug. 1853 *).
Jvfr. **Kort**.

Meddomsmænd see **Fribefordring** Nr. 4 b.

Midsommersrente see **Smaaredsel**.

Møller. Om Møllebrug. Lov 14 April 1852. See **Brandforsikkring** Nr. 4, **Bygningsafgift** Nr. 5, **Mølleskyld, Vand** Nr. 5 og 8.

Mølleskyld skal fremtidigen tage Deel i alle communale og offentlige Byrder, halvt mod Ager- og Engs Hartkorn. Lov 20 Juni 1850 § 21 (S. 155).
Mølleskyldshartkornet og den i Stedet for Mølleskylden i visse Tilfælde bestemte Afgift saa og Grubeværks- eller Grynqværnsafgiften er bortfaldet fra 1 Jan 1860. Lov 14 April 1852 § 9.
En hensigtsmæssig Beskatning skal betimelig sættes i Stedet for disse ophævede Afgifter. Kgl. Resol. 14 April 1852.

*) Jvfr. Bkdgj. 10 Marts 1862.

Obductionsforretning see **Amtsrepartitionsfond** B. Nr. 1 f.
Oldtidsmindesmærker see **Fæstevæsen** Nr. 1 h., Nr. 3 e.
Overformynderiebestyrelse see **Landeiendomme** I. Nr. 4.
Paasterente see **Smaaredsel.**
Pant see **Tinglæsning** Nr. 3, 11 c., **Udstykning** Nr. 6.
Parceller
1. ang. Tiendeafgift og Skat af samme. Circ. 27 Febr. 1851.
2. Ang. hvorvidt Hovedparcellisten har Ret til Godtgjørelse af de mindre Parcellister for de Kjørsler og andet offentligt Arbeide, som paahviler den samlede Eiendom. Skr. 10 Mai 1852.
3. Ang. Anvendelsen af Frdg. 25 Juni 1810 § 8 in fine ogsaa paa Jorder, der ikke ere Parceller af en større Eiendom. Skr. 26 Septbr. 1854 jvfr. Skr. 28 Jan. 1851 (S. 221).

See **Degneindtægter** Nr. 4, **Forpagtning** Nr. 4, **Pligtkjørsler** Nr. 2 c., **Præstegaardsjorder** Nr. 4, **Skatter** Nr. 3, **Smaaredsel** Nr. 2 og 3, **Tinglæsning** Nr. 11, **Udstykning**. Jvfr. **Leie.**

Passagepenge see **Bomme.**
Pligtarbeide
1. i offentlige og communale Anliggender:
 A. det Hartkornsbesidder paahvilende:
  a. Ang. det Gaardmænd og Huusmænd med Hartkorn paaliggende Pligtarbeide. Frdg. 27 Mai 1848 § 1.
   a. Pluraliteten af Gaardmændene afgjør om det dem hidtil efter Omgang med Huusmænd og Indsidddere paaliggende Arbeide, som nu, naar det udføres in natura, paahviler dem alene, skal udføres in natura eller ved leiede Folk. Skr. 21 April 1859.
   b. Betalingen for det bortleiede Arbeide, udredes ogsaa af Huusmændenes Hartkorn. Skr. 2 Jan. 1849 Nr. 2, 17 Febr. 1849 Nr. 1 og 2, 3 Novbr. 1851. Jvfr. nedenfor Litr. B. c. og **Skolehegn** Nr. 5.
   c. Gaardmændenes Ret til at vælge Arbeidets Udførelse ved leiede Folk kan ikke gjøres gjældende i en enkelt Sag, men Valget maa een Gang for alle gjøres gjældende for hver enkelt Classe af Arbeider. Skr. 11 Novbr. 1854.
   d. Ang. hvad det er for Arbeide, der skal præsteres af Huusmænd med Hartkorn. Skr. 30 Marts 1854 Nr. 1.
  b. skal bestrides baade af det privilegerede og uprivilegerede Hartkorn. Lov 20 Juni 1850 §§ 1 og 22 (S. 149 og 155).
   a. Ang. Deeltagelse i Arbeidet af Brugerne af det privilegerede Hartkorn. Lov 20 Juni 1850 § 19 (S. 154), Skr. 24 Jan. 1852. Jvfr. **Forpagtning** Nr. 2.
   b. Loven af 20 Juni 1850 har, med Undtagelse af alt Hartkornets lige Byrde, ikke gjort nogen Forandring i de tidligere Regler om Fordeling af Arbeidet. Skr. 24 Mai, 31 Juli, 11 Aug. 1851.
  c. ang. Tilsigelse dertil, naar Eieren boer i et andet Sogn, end det, hvori Hartkornet er beliggende. Skr. 28 Jan., 5 Marts 1851.
   Ang. Tilsigelsen, naar Eieren boer i Sognet. Skr. 26 Mai 1854 Nr. 5.
  d. Beregning over Hartkornets Naturalarbeide eller Bidrag i Penge i Stedet for samme er Sognefogden ikke pligtig at foretage. Skr. 24 Mai 1854 Nr. 4.
  e. Ang. de enkelte Hartkornet paahvilende Pligtarbeider see **Kirkegaarde, Kirker** Nr. 5 og 8, **Klokkeringning, Sandflugt** Nr. 2, **Skolehegn** Nr. 3—5, **Skoler** Nr. 9, **Vagthold, Vandsteder** Nr. 1—4, 6, **Veivæsen** Nr. 1.
 B. af Huusmænd og Inderster:
  a. ang. det dem paaliggende Pligtarbeide i offentlige og communale Anliggender i Almindelighed. Frdg. 27 Mai 1848 § 1.

b. ang. Omgangen i dette Arbeide. Skr. 2 Jan. 1849 Nr. 1 og 3 (S. 55), s. D. (S. 58), 20 Octbr. s. A. Nr. 3.
c. til det Naturalarbeide, som de forhen udførte i Forening med Gaardmændene, kan de ikke tilsiges, om de end betales derfor, hvorimod de kan paalægges Deeltagelse i Udgiften til Arbeidets Udførelse ved leiede Folk. Skr. 2 Jan. 1849 Nr. 2 og 3 b (S. 56), s. D. (S. 57).
d. halve Arbeidsdage kan ikke fordres af dem. Skr. 20 Octbr. 1849 Nr. 4.
e. for dette Arbeide ere de faste Tjenestefolk ikke fritagne, som have Bolig paa Hovedgaardens Mark og med deres Familie holde Dug og Disk. Skr. 9 Decbr. 1850. Jvfr. **Sneekastning** Nr. 1.
f. De 3 Arbeidsdage kan ei benyttes til andet offentligt Pligtarbeide end det, som Huusmænd og Inderster ved Emanationen af Frdg. 27 Mai 1848 retteligen kunne afkræves. Skr. 7 Aug. 1851, 8 Marts 1853, 30 Marts 1854 Nr. 3.
g. Lister over samme paaligger det ikke Sognefogden at føre. Skr. 11 Marts 1852.
h. kan ogsaa affordres Aftægtsmænd forsaavidt de ikke ved Lov særligen ere fritagne for et Arbeide. Skr. 19 April 1852.
i. Ang. at Betaling for nogle Huusmænds Pligtarbeides Udførelse ved leiede Folk kan inddrives ved Udpantning. Skr. 23 April 1852.
k. Fattiges Transport kan ikke paalægges Huusmænd og Inderster som Naturalarbeide. Skr. 4 Mai 1852.
l. Betalingen for det Pligtarbeide, hvorfor gives Vederlag, kan fordres saasnart Arbeidet er udført. Skr. 30 Marts 1854 Nr. 6.
m. Ang. hvorvidt Huusmænd, naar Brevbæring er bortleiet, kan paalægges andre Gangtoure, t. Ex. at hente Medicin, som ellers ere forrettede i Omgang med Brevbæring. Skr. 30 Marts 1854 Nr. 4.
n. kan ikke affordres en Huusmands Svigersøn, der er tilhuse hos Svigerfaderen og ikke har en egen Huusholdning. Skr. 21 Novbr. 1854.
o. hvorvidt kan affordres Huusmænd og Indsiddere, som arbeide udenfor den Commune, hvori de og deres Familie holde Dug og Disk. Skr. 26 Mai 1855.
p. ang. de enkelte dem paahvilende Pligtarbeider see **Brandvæsenet** Nr. 1 og 3, **Brevbæring**, **Høstdag**, **Kirker** Nr. 8, **Sandflugt** Nr. 1, **Skoler** Nr. 9, **Sneekastning** Nr. 1, **Vandsteder** Nr. 1 og 4, **Vandvæsen** Nr. 1 c. Jvfr. ovenfor Litr. A.

2. til Jorddrotten eller Herlighedseieren:
A. af Huusmænd og Inderster:
a. ang. Reglerne for Arbeides Overtagelse af dem for Huuseieren. Frdg. 27 Mai 1848 §§ 5—12.
α. Den i Frdg. 27 Mai 1848 § 7 ommeldte Spise- og Hviletid skal ikke fradrages de 12 Arbeidstimer. Skr. 22 Juli 1848.
12 Timers Arbeide, foruden Spise- og Hviletid, kan fordres hvor det er vedtaget i tidligere Contract, men hvor dette ei er Tilfældet kan alene fordres 10 Timers Arbeide foruden Spise- og Hviletid. Skr. 3 Juli 1849 b.
Overtrædelse af den anordnede Spise- og Hviletid skal det Offentlige forfølge som offentlig Forseelse, naar det efter de tilveiebragte Oplysninger er rimeligt at den har fundet Sted. Skr. 6 Marts 1849 cfr. Frdg. 27 Mai 1848 § 7.
b. Arbeidsdage til afbrændte Gaardes eller Huses Gjenopbyggelse kan som et Bidrag til en Deel af Fæste- eller Leieafgiften ikke betinges. Skr. 7 Aug. 1848.
c. Ang. Præstation af Ugedage efter tidligere Contracter og af Arbeidsdage, der ere paatagne ved foreløbig Fæstecontract. Skr. 22 Aug. 1848.

d. Det strider mod Frdg. 27 Mai 1848 § 5 at betinge Brevløb og Klapjagtsdage af Huusmænd. Skr. 19 Septbr. 1848.
e. Ang. hvorvidt nogle betingede Arbeidsdage kunde ansees som egentlige Ugedage. Skr. 30 Decbr. 1848.
f. Udpantningsret kan ikke betinges for Vederlaget for Afløsningen af Huusmændenes Naturalarbeide. Skr. 27 Jan. 1849.
g. Jordbrotten kan ei fordre et vist Qvantum Arbeide om Dagen, navnlig Torveskjærerarbeide. Skr. 6 Marts 1849.
h. Det i tidligere mundtlige Contracter betingede Arbeide kan gjentages i skrevne Contracter. Skr. 10 Marts 1849.
i. I Fæstebreve paa Huse kan ikke gives Fæsteren Ret til at forrette Gangdage til Afdrag paa Landgilden for en i Fæstebrevet bestemt Betaling. Skr. 10 Marts 1849.
k. Naar det tidligere Arbeide først er forandret til en Pengeafgift, kan denne ikke senere omsættes til Naturalarbeide. Skr. 7 April 1849.
l. Omsætning af Pligtarbeide til Pengebetaling efter ældre Fæstebreve kan skee ved en Paategning paa disse. Skr. 12 Mai 1849.
m. Foruden de betingede Ugedage kan ikke fordres mere end to Extradage. Skr. 3 Juli 1849 a. (S. 93).
Ang. hvormange Extradage om Ugen der i et specielt Tilfælde kunde fordres. Skr. 3 Juli 1849 (S. 94).
n. Arbeide kunde betinges af Huuslodder, udlagte fra en før Frdg. 27 Mai 1848 hovefri Bondegaard. Skr. 3 Juli 1849 d.
o. see **Klapjagt** Nr. 2, **Præstegaardsjorder** Nr. 1.

b. Ang. Afløsning af det Pligtarbeide, der, forinden Kundgj. af Frdg. 27 Mai 1848 er betinget af Huse og Boliger paa Landet. Lov 4 Juli 1850 (S. 170).
a. Ang. Veiledning ved Ansættelsen af Vederlaget for dette Pligtarbeide og Indberetning om Afløsningen. Circ. 29 Aug. 1850, 31 Jan. 1852.
b. Ang. Huusmændenes Ret til at vælge imellem at præstere Arbeide in natura eller at erlægge den fastsatte Vederlagssum. Skr. 12 Octbr. 1850.
c. Forening imellem to Godseiere indbyrdes om Afløsning af deres Huusmænds Pligtarbeide kan ikke skrives paa ustemplet Papiir. Skr. 7 Decbr. 1850.
d. Ang. Tinglocalernes Afbenyttelse af Afløsningsmændene. Circ. 19 Decbr. 1850.
e. Ang. Lovmedholdeligheden af nogle fra ældre Tid præsterede Arbeidsdages Optagelse i et Fæstebrev. Skr. 20 Juni 1854.
See **Klapjagt** Nr. 2.

B. af Gaarde og Boelssteder see **Hoverie**.
C. til de i Krigstjenesten fraværende Personers Jorders Dyrkning see **Krigstjeneste**.

Pligtkjørsler

1. i communale og offentlige Øiemed skal fordeles ligeligt paa alt Hartkornet. Lov 20 Juni 1850 § 14 (S. 152). Jvfr. **Fribefordring** Nr. 1.
2. Ang. Kjørselsfortegnelser over Omgangen i Kjørsler til kgl. Tjenestereiser, Amtsreiser og Sognereiser. Lov 20 Juni 1850 § 17 (S. 153).
a. Kjørslerne maae ei indrettes efter Kjørelægder. Circ. 13 Septbr. 1850, Skr. 28 Jan. og 31 Juli 1851.
b. Ogsaa ubebygget Hartkorn skal medtages i Kjørselslisterne. Skr. 28 Novbr. 1850.
c. Parcellister blive at optage i Kjørselslisterne ligemed andre kjørepligtige Hartkornseiere. Skr. 28 Jan., 15 Febr., 31 Juli 1851, 10 Mai 1852.
d. Jordbrug under 1 Td. Hartkorn medtages ikke i Kjørselslisterne. Skr. 28 Jan., 15 Febr., 31 Juli 1851, 10 Mai 1852, 21 April 1853.

d. Ang. hvorvidt Communen skal bære Udgifterne, forsaavidt Læreren er tillagt en større Lod som Æqvivalent for noget af den Lønning, som ellers vilde tilkomme ham. Skr. 3 Febr. 1852.
e. Skolelæreren kan ikke ansættes til Fattigskat eller andre Communeafgifter af Skolelodbens Hartkorn. Skr. 8 Aug. 1854.
f. see **Tiende** Nr. 2 a., Nr. 4 e.
2. ang. deres Størrelse:
a. Ang. Beregningen af den Skolelæreren tilkommende Erstatning for Affavnet af manglende Jord. Skr. 7 Jan. 1853.
b. ang. Fremgangsmaaden ved Bestemmelsen af Skolelodders anordningsmæssige Størrelse. Skr. 18 Jan. 1855.
3. i Maaden, hvorpaa de benyttes til Dyrkning er Skolelæreren ikke indskrænket. Skr. 9 Septbr. 1853.
See **Udskykning** Nr. 2.

Skolelærere
1. Sæd til dem skal ogsaa udredes af Huusmændenes Hartkorn. Skr. 13 Mai 1852.
2. Fourage til dem:
a. skal ogsaa udredes af det priviligerede Hartkorn. Lov 20 Juni 1850 § 16 (S. 153).
b. skal fremdeles udredes skoledistrictsviis. Skr. 30 Marts 1852, 14 Decbr. 1854 Nr. 1.
c. formenes i Skr. 13 Mai 1852 ikke at skulle udredes af Huusmændenes Hartkorn, men efter Skr. 14 Decbr. 1854 paaligger Udredelsen ogsaa dette Hartkorn.
3. ang. deres Embedsjord see **Skolelodder.**
See **Degneindtægter.**

Skolelærerhjelpekassen. Præsternes Bidrag til den skal udredes af Communen. Lov 20 Juni 1850 § 16 (S. 153).
Bidraget maa udredes af hvert Skoledistrict for sig for sin Skoles Vedkommende. Skr. 1 Juni 1852.

Skoler
1. Ang. Skoleudgifters Ligning i Emmerlef Sogn. Skr. 4 Aug. 1849.
2. Samtlige Ydelser til Skolevæsenet skal udredes ligeligt af alt Hartkornet. Lov 20 Juni 1850 §§ 14 og 16. See **Skolelodder** Nr. 1.
3. Ydelserne dertil af Hartkornet, skal udredes til det Sogns Skole, til hvilket Hartkornet henhører. Skr. 24 Octbr. 1849, 21 April 1853.
4. Ang. hvilken Skolekasse Bidrag af Præstegaardene efter Lov 20 Juni 1850 § 16 skal tilfalde. Skr. 1 Juni 1852.
5. Lægdsmænd ere ikke fri for at deeltage i Skoleudgifter. Skr. 14 Mai 1852.
6. Med Leverance af Sand til Skolestuen skal forholdes efter hvert Steds Skik og Brug. Skr. 4 Jan. 1851, 10 April 1854.
7. Udgiften til Skolestuens Feining skal udredes ved anordningsmæssig Ligning. Skr. 27 April 1853.
8. ang. Brændsel til samme:
a. Paa Grundeiernes Forpligtelse til at udrede Skolebrændsel har Loven af 20 Juni 1850 ingen Indflydelse. Lov 20 Juni 1850 § 16 (S. 153).
b. Udpantning kan gjøres for det ved Godseierens Forsømmelse til Skolebrændsels Anskaffelse medgaaede Beløb. Skr. 13 Jan. 1849.
c. Ang. hvorvidt Præstegaardenes Hartkorn skal deeltage i denne Præstation. Skr. 12 Jan. 1852 Nr. 2, 30 Marts s. A. Nr. 3, 4 Aug. 1853.
d. for dets Levering som hidtil kan Statsskovene ikke fritages. Skr. 1 Juni 1852.
e. skal leveres af Hartkornets Eiere i Sognet i Forhold til Hartkornet, men Brændselets Skovning eller Tørvenes Skjæring, samt Hjemkjørsel til Skolen skal præsteres af samtlige Brugere af Hartkornet. Skr. 27 Aug. 1852.

f. dets Udredelse paahviler Gaardmænd, enten de ere Selveiere eller ei, samt Selveierhuusmænd med Hartkorn. Skr. 4 Aug. 1853.
g. ang. dets Forarbeidning og Transport, naar det ikke kan anvises indenfor Sognets Grændse. Skr. 4 Aug. 1853.
h. staaer det hver enkelt Yder frit for at levere enten i Brænde eller i Tørv. Skr. 18 Novbr. 1854.

9. ang. Arbeide til samme:
a. Ang. Fordeling af Arbeidet eller Udgiften til dets Udførelse ved leiede Folk, naar et Skoledistrict henhører under to eller flere Sogneforstanderskabsdistricter eller Sogne. Skr. 2 Jan. 1849 Nr. 3, 22 Novbr. 1851, 21 April 1853.
b. kan affordres Huusmænd, forsaavidt det forhen paalaae dem uden Fællesskab med Gaardmændene. Skr. 2 Jan. 1849 (S. 57), 7 Septbr. 1850.
c. Naar det Bønderne paahvilende Arbeide med Skoletørvs Tilberedning m. v. udføres paa deres Regning af Andre kan Beløbet derfor ikke inddrives ved Udpantning. Skr. 4 Septbr. 1849.
d. skal ogsaa besørges af det privilegerede Hartkorn. Lov 20 Juni 1850 § 16 (S. 153).
e. Ang. Udredelsen af Gangdagsarbeidet i de Tilfælde, hvor Skoledistrictet overskjæres af en Sognegrændse. Skr. 22 Novbr. 1851.
f. see **Pligtarbeide** Nr. 1, **Skolehegn**.

10. ang. Kjørsler til samme:
a. Kjørsler paahvile ogsaa det privilegerede Hartkorn. Lov 20 Juni 1850 § 16 (S. 153).
b. Ang. Kjørslers Præstering i Skoledistricter, som høre under forskjellige Sogne. Skr. 21 April 1853.
c. Ang. Afløsning af de Arvefæsterne paa de kgl. Domainegodser ifølge Frdg. 26 Juni 1844 § 2 og deres Skjøder paahvilende Kjørsler til Skolerne. Lov 20 Marts 1855.
d. see **Fribeforbring** Nr. 2 b., **Pligtkjørsler**.

Skolesti see **Gangstier**.
Skorstene. Ang. de russiske Skorsteensrør. Circ. 14 Aug. 1850*).
Skove
1. Statens:
a. Forbrydelser i samme:
α. Ang. Tiden, fra og til hvilken Søn- og Helligdagene regnes ved Bestemmelsen af Straffen for Skovtyverie. Skr. 22 Febr. 1848.
β. Ang. Tilstrækkeligheden af en Bekjendtgjørelse om de Skovstrækninger, der blive at henregne til Domaineskove og paa hvilke Plac. 26 Juli 1837 er anvendelig. Skr. 25 Marts 1852.
b. ang. deres Bestyrelse. Lov 25 Febr. 1851.
c. ang. Beskrivelse over dem. Circ. 27 Marts 1851.
d. ang. Reglerne for deres Tjenesteboligers Vedligeholdelse og for disses samt Tjenestejords Aflevering. Bkdgj. 27 Marts 1851.
e. Ang. Henlæggelse til Fredskove af Jord, som fraskilles Bøndergaarde paa Statens Gods ved disses Afhændelse til Selveiendom. Lov 8 April 1851 § 8.
f. Ang. at nogle af Statskassen erhvervede Skove skal henregnes til Domaineskove. Bkdgj. 10 April 1852.
g. ang. et Forslag om sammes Fritagelse for Brændedeputat til Skolerne. Skr. 1 Juni 1852.
h. for Tilladelse til Børsamling i samme skal ikke erlægges Betaling. Circ. 11 Septbr. 1852.

*) Dette Circ. er bortfaldet ved et, efterat det var indrykket i nærværende Samling, af Justitsministeriet under 24 Jan. 1862 udfærdiget Circulaire, som vil blive paa sit Sted optaget i Samlingen.

i. Præstevang henlægges til et Parkanlæg ved Frederiksborg. Lov 28 Marts 1855.
k. see **Bomme** Nr. 1, **Skovskyld** Nr. 1.

2. private:
a. Ransagning, efter Frdg. 26 Jan. 1733 § 31, er ikke ophævet. Skr. 3 Juli 1850, 13 Novbr. 1855.
b. maae ikke udstykkes i mindre Parceller end 100 Tdr. Land. Skr. 25 Mai 1852.
Ang. Deling af en Skov paa en Eiendom, som udstykkes. Circ. 30 Novbr. 1852.
c. Ang. Landets Indbeling i Districter forsaavidt Tilsynet med Skovene angaaer. Kundgj. 11 Juni 1852.
Ang. de Principer, der af Regjeringen følges ved Tilsynet med private Skove. Circ. 27 Mai 1854.
d. kan i Reglen ikke antages til Sikkerhed for Umyndiges Midler. Skr. 26 Jan. 1854.
e. Ang. hvorvidt Englodder fra Bondersteder kunne inddrages under Skove alene for Fredningens Skyld, uden at de tilcultiveres. Skr. 30 Jan. 1855.
f. see **Skovskyld**.
See **Tiende** Nr. 2 f.

Skovskyld

1. skal tage Deel i alle communale og offentlige Byrder halvt mod Ager- og Engs Hartkorn. Lov 20 Juni 1850 (S. 155), Skr. 3 Novbr. 1849, 28 Jan. 1851.
Ang. Tilsigelse til Kjørsler og Arbeide, naar Skovene ligge i et andet Sogn end det, hvori Eieren boer. Skr. 28 Jan 1851.
Statsskovene deeltage ikke i Kjørsler og andre communale Ydelser, forsaavidt de ikke ere satte i Hartkorn. Skr. 15 Novbr. 1851.
2. Ingen Afgang i Hartkorn, paalagt et Skovstykke, der ikke var Fredskov før den nye Matriculs Indførelse, kan herefter ventes. Circ. 23 Marts 1853 b.
Jvfr. **Hartkorn** Nr. 1 a.

Skriverkorn see **Dommer- og Skriverkorn.**

Skriverpenge see **Amtsforvaltere.**

Smaaredsel

1. de dertil henhørende mindre Præstationer til Præster og Degne, saasom Paaskerente, Midsommerrente eller St. Hans Redsel ere ikke indbefattede under Smaaredselstienden og skal derfor fremdeles udredes af Gaardmændene uden at kunne fordres afløst efter Plac. 17 Juni 1812. Skr. 18 April 1848 (to), 23 Febr. 1852.
2. Afgiften efter Frdg. 29 Decbr. 1721 af et Pund Ost i Stedet for Midsommerrente skal svares efter den nye Matricul. Skr. 13 Novbr. 1854.
Denne Afgift skal ikke svares af Huusjorder, der ikke ere Parceller fra Gaarde. Skr. 13 Novbr. 1854.
3. ang. dens Fordeling paa Grund af Udparcelleringer. Skr. 7 Octbr. 1853.
Jvfr. **Degneindtægter.**

Sneekastning

1. ang. sammes Besørgelse af Huusmænd og Inderster. Frdg. 27 Mai 1848 § 1, Skr. 1 Aug. 1848 Litr. c.
En Enke eller et ugift Fruentimmer, som har Huus eller selvstændig Bolig, betragtes i Henseende til Sneekastningsarbeide lige med Huusmænd og Inderster. Skr. 1 Aug 1848 Litr. c.
Tjenestefolk, der boe frit i Huusbondens Huse, ere ikke fritagne for Sneekastning. Skr. 4 Juni 1850 cfr. Skr. 9 Decbr. s. A.
Sneekastning paa en Landsbyegade henhører under det i Frdg. 27 Mai 1848 § 1 omhandlede Pligtarbeide, som kan affordres Huusmænd og Inderster. Skr. 4 Marts 1854.

2. ang. den Godtgjørelse for samme, der skal udredes af Postvæsenet. Frdg. 27 Mai 1848 § 1, Skr. 30 Marts 1854 Nr. 2.
3. paa de offentlige Biveie, paa samme er Rglm. 20 Decbr. 1799 anvendelig. Skr. 26 Jan. 1850.
4. paa offentlige Gangstier foranstaltes for Communens Regning. Lov 4 Juli 1850 § 4 (S. 179).
5. i Randers Amt, de for samme under 27 April 1841 approberede Bestemmelser ere ophævede. Skr. 10 Octbr. 1855.

Sognefoged, ang. de paa hans Hartkorn hvilende Byrder. Lov 20 Juni 1850 § 14. See **Arresthuus** Nr. 2, **Brevbæring** Nr. 1 b., **Kirker** Nr. 8 f., 9 c. og d., **Pligtarbeide** Nr. 1 A. d., B. f., **Veivæsen** Nr. 1 m. c.

Sogneforstanderskab
1. skal besørge det Fornødne i Henseende til det offentlige og communale Pligtarbeides Udførelse ved leiede Folk. Frdg. 27 Mai 1848 § 1.
2. er berettiget til paa Communens Bekostning at anskaffe Copie af Matriculeringskortet over Sognets Jorder. Skr. 20 April 1849.
3. ang. hvad samme har at iagttage i Henseende til:
   a. Antagelsen af Sygevogtere i smitsomme Sygdomstilfælde, naar Udgiften dertil skal afholdes af Amtsrepartitionsfonden. Skr. 25 April 1850.
   b. Expropriation af Grund til Boliger for Huusvilde og Fattighuse. Lov 4 Juli 1850 §§ 2 og 3 (S. 177).
   c. Gangstier i offentligt Øiemed. Lov 4 Juli 1850 (S. 178).
   d. Districts- og Foderheste. Lov 16 Marts 1851 § 4 og følg.
   e. Kjørsler og Arbeide til Kirker og Kirkegaarde. Skr. 30 Juli 1851. See **Kirker** Nr. 9 c. og d.
   f. Tiendevæsenet. Lov 14 April 1852 § 10, Circ. 29 April s. A.
   g. Veivæsenet. Skr. 6 Septbr. 1851, Lov 20 Aug. 1853. See **Veivæsen** Nr. 1 b. b. og f.
   h. de i Randers Amt oprettede Jurisdictionskasser. Skr. 12 Septbr. 1855.
4. udnævner:
   a. de Mænd, der kan vælges til Voldgiftsmænd ved Afløsning af Hoverie og Pligtarbeide til vedk. Eier. Lov 4 Juli 1850 §§ 2 og 9 (S. 164 og 168), s. D. §§ 2 og 9 (S. 171 og 175).
   b. to Mænd til at være faste Taxationsmænd for Jordboniteringer. Lov 4 Juli 1850 § 1 (S. 180).
   c. to Mænd til at være Afløsningsmænd for Jagtretten. Lov 25 Marts 1851 § 9.
   d. de Mænd, der kan vælges til at deeltage i at forfatte Arbeidsplaner over Sandflugtsarbeide. Lov 26 Marts 1852 § 7.

   See **Bomme** Nr. 2, **Gadejord** Nr. 3.

Sprøiter. Hampeslanger kan ikke forbydes ved Hovedgaardssprøiter. Skr. 23 Jan. 1850. — See **Fribefordring** Nr. 4 a. b.

Stamhuus
1. maa ikke oprettes og de oprettede kan overgaae til fri Eiendom. Grundl. 5 Juni 1849 § 98.

Ang. Tilladeligheden af Magelæg mellem et Stamhuus og et andet Gods. Skr. 27 Mai 1850.

Et Magelæg, hvorved Stamhuset i Virkeligheden ikke forøges, strider ikke imod Grundl. § 98. Skr. 11 Febr. 1854.

Forandring i et Erectionsbrev, hvorved det fideicommissariske Baand paa Stamhuset forlænges udover den oprindelige Tid kan ikke ventes confirmeret. Skr. 31 Mai 1854.

Indtagelse under et Stamhuus af en Hovedgaard ved Kjøb imod at afhænde et tilsvarende Qvantum Hartkorn af Stamhusets Bondergods er stridende mod Grundl. § 98. Skr. 23 Jan. 1855.

2. Overdragelse af et Stamhuus fra en Lehnsbesidder til hans Sønner blev approberet af Kongen ved Skr. 12 Juni 1849.
3. ang. dets Besidders Rettigheder og Pligter:
   a. han ansees som Eier med Hensyn til Vederlaget for Ophævelsen af Stamhusets Skattelettelse. Lov 20 Juni 1850 § 9 (S. 151). Jvfr. **Landskat** Nr. 1.
   b. han kan under visse Betingelser paa Stamhusets Vegne indtræde i Creditforeningen til Selveiendoms Fremme for det Bondergods, som fra Stamhuset afhændes. Kundgj. 8 April 1851 § 16, Kgl. Resol. 2 Marts s. A. (S. 275), Kundgj. 16 April 1852.
   c. ang. hans aarlige Indberetning om Stamhusets Status. Skr. 30 Decbr. 1854.
   d. see **Birkeret** Nr. 1, **Bondergods** Nr. 1 h., **Hartkorn**, **Jagt** Nr. 2, **Landeiendomme** I. Nr. 1, 2, 4.
4. Ang. Control med Arveafgifterne af Stamhuse. Skr. 17 Febr. 1853.
   See **Tinglæsning** Nr. 1 og 13.

Steenkister see **Veivæsen** Nr. 3 a. og e.

Stenter see **Gangstier** Nr. 2.

Stiftelser, offentlige, see **Bondergods** Nr. 1 k.

Stormflod see **Vand** Nr. 1.

Straffeanstalterne, særlig Ligning af Hartkornets Bidrag til samme er ophævet. Lov 20 Juni 1850 § 1 f. (S. 156).

Stranden
1. Ang. hvorvidt den, hvis Jord grændser til Havet, er berettiget til at gjøre Anlæg i den tilstødende Deel af Havet. Skr. 2 April 1849.
2. Ang. hvorvidt Staten har Raadighedsret over den Strandgrund, der tidligere har henhørt til den Private tilhørende Jord. Skr. 14 Juni 1855.

Sygdomme, smitsomme, see **Amtsrepartitionsfond** B. Nr. 2 a., **Sogneforstanderskab** Nr. 3 a.

Teglovne (Teglværk), ang. sammes Bygningsmaade og Indtegning til Brandforsikkring. Circ. 11 Juli 1848, 5 Juni 1849, Skr. 18 Jan. 1855.

Telegrapher see **Expropriation** Nr. 5.

Testamente (Selveierbønders)
1. Frdg. 22 Novbr. 1837 hjemler ikke Selveierbonden Ret til at disponere over sin Gaard til Fordeel for et af sine Børn med Vederlag til de øvrige Børn i Underhold af Gaarden for Livstid. Skr. 13 Octbr. 1849.
2. Frdg. 22 Novbr. 1837 § 7 er ikke anvendelig paa Fæstebønders Testamenter. Skr. 28 Novbr. 1849.
3. Ang at en Hovedgaardseier ikke paa anden Maade end efter Frdg. 21 Mai 1845 § 27 kan træffe Disposition over Hovedgaarden og om Bestemmelse af Værgemaalet for Børnene. Skr. 11 Juli 1853.
   See **Tinglæsning** Nr. 5.

Tiende
1. Ang. Overtagelse af Statskassen af Bispetienden. Kgl. Resol. 29 Juni 1854.
2. Ang Tiendepligten:
   a. Skolelodder ere kun fritagne for Tiendeydelse forsaavidt de ere udlagte før Frdg. 8 Jan. 1810 udkom. Circ. 27 Febr. 1851 Nr. 1.
   b. Ang. Tiendepligten af det nye Hartkorn, som er paalagt Huus- og Havepladse, Eng- og Kjærparceller, Søer m. v. Circ. 27 Febr. 1851 Nr. 2.
   c. Ang. Tiendeafgiftens Udredelse af Jorder, der afgives til: a. Veianlæg. Circ. 5 Mai 1849 jvfr. Lov 6 April 1850 § 3; — b. Vand- Gas- og Cloakindretninger i Kjøbenhavn og dens Forsteder. Lov 20 Aug. 1853 § 3.
   d. Forpligtelsen til Korntiendens Ydelse kan ikke indtræde for de Jorder, som ikke inden 1 Jan. 1856 ere blevne tiendepligtige. Lov 14 April 1852 § 22.

   Dette gjælder dog ikke om de Jorder, om hvis tidligere Tiendepligt der existerer Tvivl. Circ. 7 Juni 1855.

Præster og Kirkeeiere skal gjøre Indberetning om alle tvivlsomme Spørgsmaal om en Jords Tiendepligtighed. Ibd.

e. De Randbøll-Colonie paahvilende Tienderefusioner ere overtagne af Statskassen. Lov 31 Marts 1852 § 7.

f. Ang. hvorvidt Jord, der engang er tiendepligtig, ophører at være det, fordi den indtages til Fredskov. Skr. 30 Jan. 1855.

3. Ang. Tiendens Afløsning:

a. Vederlaget for samme i Tiendeforeninger bør affattes efter den nye Matriculs Hartkorn. Circ. 4 Septbr. 1849.

b. Nærmere Bestemmelser ang. Korntiendens Forandring fra Ydelse i Kjærven til faste aarlige Afgifter. Lov 14 April 1852*).

c. Ang. Indberetninger om mindelige endelige Foreninger om Korntiendens Afløsning. Circ. 29 April 1852.

d. Ang. Commissionen til Naturaltiendens Afløsning for Ærø. Kgl. Resol. 11 Decbr. 1852.

e. Ang. hvorledes der skal forholdes med mindre Tiendeforeninger, som ikke ere approberede af Kirke- og Underviisningsministeriet før Tiendecommissionen begynder sin Virksomhed. Circ. 29 Mai 1854, 2 Jan. 1855 (S. 602).

f. Ang. Fastsættelsen af Vederlaget for Tiender af Huuslodder, der er bestemt under Eet med de Gaarde, hvorfra Lodderne ere udlagte. Skr. 10 Juni 1854, Circ. 2 Jan. 1855 (S. 603).

g. Ang. Gyldigheden af en for en ikke fuldtallig Tiendecommission indgaaet Tiendeforening. Skr. 13 Juni 1854.

h. Tiendecommissionen skal mægle Forlig imellem Parterne forinden den afsiger Kjendelse. Skr. 29 Juli 1854, Circ. 2 Jan. 1855 (S. 604). See Litr. r.

i. Vederlaget for den Tiende, der eies af Yderne, skal i ethvert Tilfælde fastsættes ved Kjendelse. Skr. 29 Juli 1854, Circ. 2 Jan. 1855 (S. 602), cfr. Lov 14 April 1852 § 14.

Dette gjælder ogsaa om Kongetienden, som tilligemed Fæstegodset er overdraget til Brugerne. Skr. 9 Septbr. 1854.

Yderen, der eier Tienden har Valget imellem dens Ansættelse i Korn i Skjeppen eller i Penge. Skr. 21 Octbr. 1854 Nr. 3, Circ. 2 Jan. 1855 (S. 602).

Lov 14 April 1852 § 14 er forandret ved Lov 19 Marts 1855.

Ang. Forstaaelsen af Lov 19 Marts 1855 § 14 om Omkostningernes Udredelse af Statskassen. Skr. 4 Aug. 1855.

k. Afløsningsforretninger kunne foretages hele Aaret igjennem. Skr. 2 Septbr. 1854, Circ. 2 Jan. 1855 (S. 603).

l. Vederlag skal ogsaa bestemmes for Tiende af Eiendomme med Bondeskylds Hartkorn, af hvilke der hidtil ikke har været svaret Tiende. Skr. 2 Septbr. 1854.

m. Tiende af Huusjorder, der anvendes til Dyrkning af tiendepligtig Sæd, skal ogsaa afløses, uanseet at den fortiden ydes til Præsten med Høstdage. Skr. 2 Septbr. 1854, Circ. 2 Jan. 1855 (S. 603).

n. Tiendecommissionskjendelser om Tiender, tilhørende Kirker og geistlige Embeder, skulle indsendes til Kirke- og Underviisningsministeriet til Approbation. Circ. 8 Septbr. 1854.

Kjendelserne bør begjæres bestræbne umiddelbart efter deres Afsigelse. Skr. 15 Decbr. 1854.

o. Ang. Forstaaelsen af § 18 i Lov 14 April 1852 om Tiendecommissairers Ret til Diæter. Skr. 23 Septbr. 1854, Circ. 2 Jan. 1855 (S. 603), Skr. 4 Aug. 1855.

p. Vederlaget skal ogsaa bestemmes for den Tiende, som er indbefattet i

*) Jvfr. Lov 23 Jan. 1862.

den Afgift, som en Jordbruger skal svare til Godseieren. Skr. 21 Octbr. 1854 Nr. 2, Circ. 2 Jan. 1855 (S. 602).
q. Ang. Forstaaelse af Lov 14 April 1852 naar en Eiendom i Matriculen er anført under flere Nummere. Skr. 21 Octbr. 1854 Nr. 1, Circ. 2 Jan. 1855.
r. Schema til Forlig ved Tiendecommissionen og privat Overeenskomst om Tiendens Afløsning indeholdes i Circ. 22 Octbr. 1854.
s. Ang. hvorvidt de en udensogns Eier tilhørende Engparceller skulle medtages ved Fastsættelsen af Tiendevederlaget for det Sogn, hvorunder de henhøre. Skr. 12 Decbr. 1854.
t. Regler ang. Tiendesagers Behandling i første Instants. Circ. 2 Jan. 1855.
u. Hvor en Jords Tiendepligtighed er twivlsom bør Tiendecommissionen fastsætte Vederlaget under Forudsætning at Jorden ved Dom eller Resolution kjendes tiendepligtig. Skr. 5 Juni 1855.
v. Tiendecommissionerne bør underrettes om de paa Tiendeforeninger meddeelte Confirmationer. Circ. 20 Septbr. 1855.
x. Ang. Vederlagets Fastsættelse af Tiendecommissionen, naar den imellem Parterne indgaaede Forening ikke af Kirke- og Underviisningsministeriet er bleven approberet samt om Udredelsen af Omkostningerne derpaa. Skr. 22 Decbr. 1855.
y. see **Tinglæsning** N. 7.

4. Ang. Skatter og Afgifter af Tiende-Hartkorn:
a. ang. sammes Beregning efter det nye eller det gamle Hartkorn. Circ. 4 Juni 1850, Skr. 21 Juni s. A., 14 Juli 1852.
b. Det privilegerede, matriculerede Konge- og Kirketiende Hartkorns Fritagelse for Landskat er bortfaldet. Lov 20 Juni 1850 § 2 (S. 149).
c. Ang. en fast Afgift af Bornholms Kirketiender. Lov 20 Juni 1850 § 8 (S. 158).
d. Seminariifondsafgiften skal fordeles efter det nye Hartkorn imellem Medeierne af et Sogns Konge- og Kirke-Tiende. Skr. 21 Juni 1850.
e. Ang. hvorvidt Tiende-Landskatten skal svares af Skolejord samt af det nye Hartkorn, som er paalagt Huus- og Havepladse, Eng- og Kjær-Parceller m. m. Circ. 27 Febr. 1851.
f. see **Bankheftelsesrenter, Kirkeeier** Nr. 2, **Kirker** Nr. 5. Jvfr. **Hartkorn** Nr. 1 A, **Landskat** Nr. 1.

5. See **Degneindtægter, Fideicommis** Nr. 1, **Kirker** Nr. 6, **Smaaredsel** Nr. 1.

Tjenestefolk, faste, kan ikke forlange Afløsning af det Pligtarbeide til Huusbonden, der paahviler den dem overladte Bolig eller Jord. Lov 4 Juli 1850 § 1 (S. 170). See **Pligtarbeide** Nr. 1 B. n., **Sneekastning** Nr. 1.

Tinglæsning
1. af en Lehns- eller Stamhuusbesidders Adkomst til Lehnet eller Stamhuset er ufornøden. Skr. 24 Juli 1849.
2. af en Forpagtningscontract, derved er en Retsanmærkning om at Hovedgaarden er pantsat beføiet. Skr. 25 Mai 1853.
3. En Obligation, hvorved er givet Pant i en under twende Jurisdictioner beliggende Landeiendom, kan, efterat den er udslettet ved den ene Jurisdiction, skjøndt bortkommen udslettes ogsaa ved den anden Jurisdiction. Skr. 3 Mai 1854.
4. af et Skjøde paa en forhenværende Fæstegaard, derved er Retsmærkninger om en paa samme hvilende Aftægt og om en Forøgelse i Hartkornet som en Følge af en Markeskjels Berigtigelse beføiede. Skr. 17 Mai 1854.
5. Et Selveiertestament som en gjenkaldelig Villieserklæring maa ikke antegnes paa Testators Eiendoms Folium i Pantebogen. Skr. 18 Mai 1854.
6. af Skjøder, der aflyses ved Retten som Værneting for samlet Gods, ang. Betalingen derfor. Skr. 26 Octbr. 1854.

7. af Tiendeforeninger, ang. nogle Spørgsmaal om Betalingen for samme. Skr. 11 April 1855.
8. af Fæstebreve paa Huuslodder, der ikke er særligt matriculerede, men ere indbefattede i de Gaardes Lodder, hvortil de henhøre, kan ikke efter Frdg. 25 Juni 1810 § 13 nægtes. Skr. 20 Aug. 1855.
9. af en af Arvefæstere paa Statens Gods udstædt Declaration om directe Indbetaling til Amtstuen af Skatter og Afgifter, ang. Betalingen derfor. Skr. 16 Novbr. 1855.
10. Ang. hvorledes der bør forholdes med Hensyn til Tinglæsningen, naar Andele i Moser og Tørveskjær afhændes uden formelig Udskiftning. Skr. 19 Decbr. 1855.
11. af Documenter ang. Parceller:
   a. af Skjøder, hvori Eiendommenes Hartkorn eller Gammelskat ikke kommer overeens med Sælgerens tinglæste Adkomstbrev, maa ei skee uden at Skjødet er forsynet med Amtets Paategning. Circ. 8 Marts 1849. Dette gjælder dog kun om Parcelskjøder. Skr. 31 Mai 1849.
   b. af et Skjøde paa en Parcel maa ei skee uden at Skjødet er forsynet med Amtets Paategning om den erhvervede Udstykningstilladelse. Skr. 26 Mai 1851.
   c. af en Panteobligation i en Parcel med Bygninger, derved maa ei gives Retsanmærkning fordi Pantsætteren mangler tinglæst Adkomst til de pantsatte Bygninger. Skr. 21 Juli 1852.
   d. Amtets Paategning efter Frdg. 3 Decbr. 1819 er nødvendig ikke blot ved en Parcels første Afhændelse, men ved enhver Afhændelse af samme fra den Eiendom, hvormed den senere er bleven forenet. Skr. 1 Septbr. 1855.
   e. af et Parcelskjøde, ved samme er Retsanmærkning om at Parcellen i Henhold til det ældre Skjøde paa hele Eiendommen, ikke herefter maa paalægges Hoverie m. v. ubeføiet. Skr 1 Octbr. 1855.
   f. af et Skjøde paa en Parcel af et Boelsted, derved ansees Retsanmærkning om at der paa Parcellen hviler Gammelskat*) og at den altid skal være bebygget, beføiet. Skr. 19 Decbr. 1855.
12. af Documenter ang. Aftægt:
   a. Betalingen for samme beregnes ogsaa af den i Skjødet bestemte Aftægts Værdie. Skr. 20 Decbr. 1849, 9 Aug. 1852.
   b. af en Aftægtscontract, ang. Betalingen derfor. Skr. 9 Aug. 1852.
   c. see **Aftægt** Nr. 1.
13. ang. den Ret, hvorved den skal skee:
   a. af Skjøder paa det fra et Baronie afhændede Bøndergods, ang. om den skal skee ved Herreds- eller Birketinget. Skr. 18 Marts 1852.
   b. af Skjøder paa det fra en Hovedgaard solgte Bøndergods, der er beliggende under en anden Jurisdiction end Hovedgaarden, ang. hvorledes dermed skal forholdes. Skr. 10 April 1854.
   c. af Skjøder, vedkommende Esskildstrup Gods, hører under Bregentved og Gisselfeld Birker. Skr. 21 Decbr. 1854.
   d. see **Birkeret** Nr. 1.
      See **Bøndergods** Nr. 1 f. cc.

Transport see **Amtsrepartitionsfond** B. Nr. 1 b. e. og k., **Fribefordring** Nr. 4 a. c. og d., **Pligtarbeide** Nr. 1 B. i.
Tørvemoser see **Fæstevæsen** Nr. 1 k, Nr. 3 l., **Tinglæsning** Nr. 10.
Udflyttersteder see **Veivæsen** Nr. 1 h.
Udskiftning, Jorders, see **Jordbonitering** Nr. 1, **Kjøbstadjorder** II. Nr. 2 og 4, **Læss**, **Tinglæsning** Nr. 10.
Udstykning, Jorders,
1. af Arvefæsteeiendomme er undergiven den samme Control, som Udstykning af Selveiendomme. Skr. 4 Jan. og 28 Marts 1848.

*) Forandret ved Skr. 5 Febr. 1858.

2. Bestemmelserne i Frdg. 3 Decbr. 1819 § 1 ere ikke anvendelige paa Degnejorder. Skr. 7 Novbr. 1850.
3. Ang. Ret til Udstykning af Jorder for Eiere af det af Staten til Selveiendom overdragne Bøndergods. Lov 8 April 1851 § 10.
4. Regler for de Oplysninger, som bør følge med Ansøgninger om Udstykning indeholdes i Circ. 30 Novbr. 1852.

Udstykningsforretninger bør indeholde Oplysning om Parcellernes Beliggenhed i Forhold til Bygningen samt dens Hovedblod, Circ. 21 Jan. 1851, 1 Febr. 1853, og om der findes Skov paa Jorderne og dennes Beliggenhed i Forhold til anden Skov m. v., Circ. 1 Febr. 1853.

Hvor en Gaard er udstykket i flere Parceller til Bebyggelse hver paa 1 Td. Hartkorn, blive de, hvor intet Andet er bestemt, med Hensyn til Udstykning alle at betragte som Hovedparceller. Circ. 14 Decbr. 1854.

5. Advarsel om at slutte Handel om Parceller, hvis Udstykning ikke er endelig approberet. Circ. 14 Decbr. 1854.
6. Ikke blot Afhændelse af et Areal, der er fremkommet ved en factisk Deling af en Eiendom, uden at Udstykningstilladelse er erhvervet, men ogsaa Pantsættelse af et saadant afhændet Areal er ugyldig. Skr. 4 Septbr. 1855.

See **Amtmænd** Nr. 3, **Jordbonitering**, **Kort**, **Parceller**, **Præstegaardsjorder** Nr. 4, **Tinglæsning** Nr. 11.

Vaccination see **Fribefordring** Nr. 7.

Vagthold over en Sindssvag paaligger som Naturalpræstation Gaardmændene. Skr. 15 April 1852.

Vand (Vandafledning, Vandløb)

1. Ang. Fremgangsmaaden naar Nogen anseer det fornødent over anden Mands Grund at anlægge Diger til Forebyggelse af Stormfloders Indtrængen over Enge, Kjær eller Agre. Plac. 6 Juni 1848.
2. Tillæg til Andg. 29 Juli 1846 om Vands Afledning eller Afbenyttelse til Jorders Forbedring. Lov 16 Marts 1851 (S. 252).
3. Vandsynsmænd ere berettigede til at forblive i denne Stilling udover de 3 Aar, for hvilke de ere udnævnte. Skr. 17 Jan. 1852.
4. Ang. Beviset for Tilværelsen af de ved et Vandløb udsatte Mangler, før der skrides til sammes Afhjelpning for de Forsømmeliges Regning. Skr. 24 Jan. 1852.
5. I Andres Rettigheder med Hensyn til Vandløbene maa ved Anlæg af Vandmøller ikke gjøres Indgreb. Lov 14 April 1852 § 10. See Nr. 8.
6. Frdg. 25 Juni 1790 er ikke længer anvendelig paa de mindre, men vel paa de større Vandløb. Skr. 13 Octbr. 1852.
7. Udpantning kan ei finde Sted for Omkostninger ved Vandsynsforretninger. Skr. 25 Octbr. 1852, 30 April 1853.
8. Flodemaal ved Vandmøller og lignende Anlæg ved de mindre Vandløb skulle ikke sættes efter offentlig Foranstaltning. Skr. 20 Juni 1854.

See **Inddæmning**, **Landvæsenscommissioner** Nr. 2, **Vandsteder**, **Veivæsenet** Nr. 3 b.

Vandsteder (Brønde, Gadekjær)

1. Arbeide til deres Oprensning kan kun affordres Huusmænd som en Deel af de i Frdg. 27 Mai 1848 § 1 nævnte tre Dages Arbeide. Skr. 10 Octbr. 1848*). See Nr. 4.
2. offentlige, Omkostningerne til deres Oprensning paalignes hele Communen. Skr. 27 April 1850, 17 Decbr. 1853, 11 Novbr. 1854.
3. deres Oprensning, naar den udføres som Naturalarbeide, paahviler Gaardmændene alene. Skr. 22 Septbr. 1851, 10 Mai 1852, 2 April og 17 Decbr. 1853.
4. naar Arbeidet til sammes Oprensning udføres ved leiede Folk kan de Huusmændene paaliggende 3 Arbeidsdage ikke dertil anvendes. Skr. 22 Septbr. 1851 cfr. Skr. 2 Jan. 1849 Nr. 2.

*) Jvfr. Lov 30 Decbr. 1858 § 1, 2 Marts 1861 § 34.

5. ang. Kjørsler til sammes Oprensning. Skr. 2 April 1853.
6. For Gangdagsarbeidet eller Udgiften til Oprensning af Brandbamme formenes Brandfogden at være fritaget. Skr. 2 April 1853.

Veivæsen

1. Ang. Veiarbeidet:
   a. Byrder, som vedkomme Veiarbeidet, skal ligeligt fordeles paa alt Hartkornet. Lov 20 Juni 1850 §§ 14 og 15 (S. 152). See **Mølleskyld**, **Skolelodder** Nr. 1 b., **Skovskyld** Nr. 1.
      I den Fritagelse for Deeltagelse i Vedligeholdelsen af de ikke grundforbedrede Landeveie, som et Sogn har erhvervet ved een Gang for alle selv at grundforbedre sin Strækning af de mindre Landeveie, deeltager det forhen frie Hartkorn. Skr. 24 Juli 1852 Nr. 1.
   b. af Gaardmænd:
      a. Gaardmændene kunne forenes om at lade alt Veiarbeide udføre ved leiede Folk. Skr. 6 Jan. 1849.
      b. Til Naturalarbeidet kan Sogneforstanderskabet forlange den fornødne Arbeidskraft af hver Gaard. Skr. 13 Octbr. 1849.
   c. af Huusmænd og Indsidderе:
      a. Ang. hvilken Deeltagelse i Biveisarbeidet kan forlanges af Huusmænd med mindre end een Td. Hartkorn. Skr. 31 Juli, 20 Octbr. 1849, 30 Marts 1854 Nr. 7.
      b. Ang. Biveisarbeidet af jordløse Huusmænd og Inderster. Skr. 6 Jan., 31 Juli, 20 Octbr. 1849.
      c. Ang. hvorvidt de 3 Arbeidsdage kan anvendes til Biveisarbeide. Skr. 7 Aug. 1851.
      d. Til Udgifterne paa det bortlicitere Biveisarbeide skal ogsaa Huusmændenes Hartkorn bidrage. Skr. 3 Novbr. 1851.
      e. Ang. Huusmænds og Insersters Forpligtelse til endnu at forrette Arbeide in natura ved Istandsættelse af de ikke grundforbedrede mindre Landeveie. Skr. 17 Jan. 1852.
      f. Ang. Forstaaelsen af Henviisningen i Frdg. 27 Mai 1848 § 1 til Plac. 1 Aug. 1815 § 4. Skr. 30 Marts 1854 Nr. 1.
   d. Naturalarbeide til Veiene kan ikke affordres Beboere af Øer, der ligge i en Frastand, som forhindrer dets Udførelse. Skr. 9 Aug. 1851.
   e. Aftægtsmænd ere fritagne for Veiarbeide. Skr. 19 April 1852.
   f. Ang. hvorvidt Sogneforstanderskabet er berettiget til at bortlicitere eller bortaccordere Biveisarbeidet. Skr. 13 Octbr. 1849, 26 Juni 1851.
   g. Ang. Fordeling af Veiarbeidet:
      a. Ang. Foretagelsen af nye Veiinddelinger og nye Veiregulativer. Circ. 13 Septbr. 1850.
      b. I Biveiarbeidets Fordeling sognevüs eller pastoratsviis har Lov 20 Juni 1850 ingen Forandring gjort. Skr. 24 Mai 1851.
      c. Inddelingen af de mindre Landeveie og ikke grundforbedrede Hovedlandeveie til Vedligeholdelse bør foretages af Sogneforstanderskabet og Politiemesteren eller paa hans Vegne af Sognefogden. Skr. 6 Septbr. 1851.
      d. Om Omdelingen af Vedligeholdelsesarbeidet paa de mindre Landeveie og de ikke grundforbedrede Hovedlandeveie skal skee under Eet for hele Amtet eller jurisdictionsviis og naar Omdelingen skal foretages, kan Amtsraadet bestemme. Skr. 24 Juli 1852 Nr. 2 og 3.
   h. Ang. Vedligeholdelsesarbeidet paa de til Udflyttersteder hørende Veie. Skr. 11 Jan. 1848.
   i. Straffemulcter for forsømt Spand- eller Gangdagsarbeide kan inddrives ved Udpantning. Skr. 29 Aug. 1853.
      Ang. om Forbdoblingen af en for at fremtvinge Veiarbeidet paalagt Mulct afbrydes, naar Arbeidet paabegyndes, men atter standses, og om Mulct kan beregnes for meer end sex Arbeidsdage ugentlig. Skr. 3 Juni 1854.

k. Ang. Gebyret for Licitation over nogle Huses Bortflyning i Anledning af en mindre Landeveis Udvidelse. Skr. 31 Jan. 1853.
l. Gebyr til Vidner ved Licitation over Arbeide til de mindre Landeveie maa beregnes som ved Auctioner over faste Eiendomme. Skr. 28 April 1853.
m. Ang. Tilsyn m. v. med Veiarbeidet:
   a. Ang. Politiemesterens Tilsyn m. v. med Veiene. Skr. 6 Septbr. 1851, 31 Jan. 1852, 23 Jan. 1855. See **Fribeforbring** Nr. 3 a. a.
   b. Amtmanden er beføiet til at bestemme hvorledes Biveisarbeiderne bør udføres og til hvilken Tid de skulle være færdige. Skr. 21 Octbr. 1852.
   c. Ang. Sognefogdens Pligter med Hensyn til Arbeidet paa de mindre Landeveie. Skr. 26 Mai 1854 Nr. 1—3.
n. see **Amtsrepartitionsfond** B. Nr. 3, **Læs**, **Sneekastning**. Jvfr. **Pligtarbeide** Nr. 1, **Pligtkjørsler**.
2. Ang. Veimaterialet:
   a. Ang. Tiendens Afløsning for Jorder, som afgives til nye Veianlæg. Circ. 5 Mai 1849. Jvfr. nedenfor Litra c.
   b. Bekjendtgjørelser om Licitation af Veimaterialier til de mindre Landeveie kan ikke fordres gratis indført i Stiftstidenderne. Skr. 21 Juli 1849.
   c. Ang. Forandring i de gjældende Bestemmelser om Afgang i Hartkornet for Grundstykker, som indtages til Hoved- og mindre Landeveie og om Erstatning for de indtagne Grundstykker. Lov 6 April 1850.
   d. Udmeldelse af Mænd til at søge Gruus til Biveiene fra et fremmed Sogn skal skee inden Retten. Skr. 24 April 1850.
   e. Ang. Erstatning for Gruusgravning og om dennes Udredelse til Eieren eller Fæsteren af Jorden. Skr. 11 Decbr. 1852.
   f. Ang. Forpligtelsen til Jords Afgivelse til de offentlige Biveie. Lov 20 Aug. 1853 (S. 491).
   g. Særlig Erstatning skal ikke gives for Steen, der findes i en til Veivæsenet udlagt Gruusgrav. Skr. 14 Febr. 1854.
   h. Ang. en paatænkt Forandring i Frdg. 13 Decbr. 1793 § 16. Circ. 18 Juli 1854.
   i. Ang. hvorvidt det Offentlige har Ret til at tage Steen og Gruus til Biveienes Vedligeholdelse i den det derværende Fastland nærmest tilstødende Strandbred. Skr. 14 Juli 1855.
   k. see **Amtmand** Nr. 5.
3. Ang. Broer, Steenkister, Hegn, Grøfter, Overkjørsler m. m. ved Veiene:
   a. Ang. hvorvidt Udgifterne paa Forandring ved Steenkister og Broer paa Hovedlandeveiene og de mindre Landeveie skulle udredes af Veivæsenet. Skr. 30 Decbr. 1848, 3 Jul. 1852.
   b. Ang. Udredelsen af Udgifter til Opførelsen af en Bro paa en Bivei, som var nødvendiggjort ved en af en Lodseier gravet Grøft til Vandets Bortledning fra hans Jorder. Skr. 23 Juni 1849.
   c. Ang. forandrede Regler for Erstatning til vedk. Lodseiere for Anbringelse af Hegn ved Hovedlandeveienes Anlæg. Skr. 18 Jan. 1851.
   d. Sundhedspolitiet kan ikke paalægge vedkommende Eiendomsbesiddere at oprense og brolægge en Landsbyegades Grøfter. Skr. 30 Marts 1852. See nedenfor Litr. g.
   e. Steenkisterne paa Biveiene falde alene det Sogn tillast, hvori de ere beliggende. Skr. 24 Juli 1852.
   f. Ang. hvem Anlæg og Vedligeholdelse af Overkjørsler fra Biveiene til de langs med disse liggende Eiendomme paahviler. Skr. 2 Mai 1854.
   g. Ang. hvo der skal reenholde de brolagte Rendestene ved Siden af den gjennem en Landsbye løbende Hovedlandevei. Skr. 14 April 1855.

Rentk. Skriv. (til Cancelliet) ang. Forstaaelsen af Frdg. 25de Juni 1810 § 12 med Hensyn til Arvefæsteskjøder[1]). 4 Jan.

Ved Fdn. af 25de Juni 1810 § 12 er det iblandt Andet foreskrevet, at „naar Fæstegods afhændes til Eiendom eller udgaaer fra samlet Gods", maa intet Skjøde eller Adkomstbrev derpaa antages til Tinglæsning, med mindre det ved Amtmandens paategnede Attest godtgjøres at være legitimeret for Rentekammeret, at Fæstegodset har den samme Inddeling, som da Matrikulstarationen foregik, eller at dets Omdeling er legitimeret paa den i § 11 foreskrevne Maade. I Anledning af denne Lovbestemmelse er der opkastet Spørgsmaal: 1) om der ved Fæstegodsets Overgang til Arvefæste, ligesaavel som ved dets Overgang til fuldkommen Eiendom, bør meddeles vedkommende Amtmand Underretning til Arvefæstebrevenes Paategning før deres Tinglæsning, med videre, og 2) om en Arvefæster, mere end en fuldkommen Eier, kan adskille eller bortskjøde nogen Deel af Arvefæsteeiendommens Tilliggende uden Rentekammerets foregaaende Tilladelse. I den hosfølgende af Comiteen i Anledning af den nye Matrikuls Indførelse herover afgivne Erklæring har den eenstemmigen besvaret det sidste Spørgsmaal benægtende, og Kammeret maa ogsaa aldeles tiltræde denne Comiteens Formening. Hvad derimod det første Spørgsmaal angaaer, have bemeldte Comitees Medlemmer yttret sig dissentierende, idet der er taget Hensyn paa, om Herligheds eieren vedbliver at indestaae for Skatterne, da de arvefæstede Eiendomme, efter Pluralitetens Formening, isaafald ikke kunne siges at udgaae fra samlet Gods, i hvilket Tilfælde Comiteens Majoritet derfor har formeent, at Lovbudet ikke skulde være anvendeligt, imedens Minoriteten har antaget det Modsatte, eftersom Overdragelse til Eiendom dog finder

[1]) Cancelliets Svar indeholdes i Skriv. 28 Marts 1848.

or-
yttret
den ene
Henseende
forhold, er
tigen fordeles
ne an paa, om
seende ved Bort-
naar Godseieren
Arvefæsteeiendommen
ligesom det og synes
dobestemmelses Ord, at
gæstegaard afhændes til Eiendom,
udgaae fra samlet Gods, idet denne
ellers bliver uden Betydning, saaledes som
er udviklet af Matriculscomiteens Pluralitet, til hvis
de med denne enige Medlemmer af Rentekammeret
maae henholde sig. Det maa derhos bemærkes,
i Rentekammerets allerunderdanigste Forestilling, hvorved
udfastet til den under 25de Juni 1810 emanerede Forordning
blev forelagt til allerhøieste Bedømmelse, blev anført, at den
her omhandlede Bestemmelse alene var tilføiet med Hensyn
til den da under Arbeide værende, nu indførte, Matrikul. Men
at denne ikke vil lide ved den her omspurgte Fortolkning, er
ogsaa omtalt i Matrikulscomiteens forberørte Skrivelse. Her-
til kan endelig føies, at Anvendelsen af den strengere Form,
som ifølge den modsatte Fortolkning skulde iagttages, saavel-
som den hermed forbundne Præsumtion, at den enkelte Gaard
ei længer, som før, hørte til det samlede Gods, kunde gjøre
vedkommende Godseiere utilbøieligere til den omhandlede
Bortarvefæstning, som dog ønskes fremmet. Paa den anden
Side er det i Kammeret yttret, at ved den her omhandlede
Bortarvefæstning erholde Arvefæsterne den væsentlige Deel af
den Raadighed, som constituerer Eiendomsbegrebet, saasom
Ret til udelukkende at benytte, omdanne, bortleie, pantsætte,
arve og sælge er forbunden dermed, imedens kun Herligheds-
Rettighederne og Ret til en fast Afgift, samt stundom til en

'ition, er forbeholden derfra. Det synes da at være 4 Jan.
at den i Forordningens § 12 foreskrevne strengere
'orefter Godseieren — som det nu fordres, med
for Rentekammeret skal bevise, at hele den af-
' rette Tilliggende er gaaet over til den nye
'det ei kan tinglæses, forinden Amtmanden,
't Bemyndigelse fra Rentekammeret, har
ing herom, ogsaa bør anvendes paa al
eiendom. Det er ligesaa vigtigt her,
'ldkommen Eiendom, at ingen Usik-
'lbage om, hvad der er afhændet,
for at oplyse dette med et, saavidt
.e Exempel — nyligen viist, at paa et af de
,,e sjællandske Godser er opstaaet en Retstrætte, om
.. høist vigtig Rettighed, nemlig til Kridtklinten paa Stevns,
er fulgt med ved Bortarvefæstningen af de til Klinten
stødende Gaarde, hvilken Retstrætte, der nu vil afhænge af
en Retssags Udfald, ikke kunde have opstaaet, naar de i Fdn.
af 25de Juni 1810 givne Forskrifter, dengang hiin Bort-
arvefæstning fandt Sted, havde været i Kraft og vare blevne
ansete anvendelige paa Bortarvefæstning til Eiendom. Dette
synes saameget vigtigere, som Fdn. af 25de Juni 1810, om
end de 4 sidste Paragrapher nærmest ere fremkaldte ved Om-
sorg for den nye Matrikuls Conservation, dog ikke gaaer ud
paa alene at sørge for Hartkornets rette Fordeling ved Af-
hændelsen af Fæstegods, men, som dens Overskrift og hele
Indhold viser, netop gaaer ud paa at foreskrive hensigtsmæs-
sige Forholdsregler, som bør iagttages ved Jorders Udstykning
i Danmark. Naar det fremdeles ansees utvivlsomt, at senere
Udstykninger af Arvefæsteeiendommene ere undergivne den
samme strengere Control, som Udstykninger af fuldkommen
Selveiendom, saa synes det lidet consequent, at den første
Overgang fra en Fæstegaard til Arvefæsteeiendom, hvortil alle
senere Udstykninger skulle slutte sig, ei bør være samme Con-
trol undergiven. Hvad angaaer selve de omtvistede Ord i
Fdns. § 12: „afhændes til Eiendom eller udgaaer fra samlet
Gods," da omfatter Ordet Eiendom ogsaa Arvefæsteeiendom;

f. dets Udredelse paahviler Gaardmænd, enten de ere Selveiere eller ei, samt Selveierhuusmænd med Hartkorn. Skr. 4 Aug. 1853.
g. ang. dets Forarbeidning og Transport, naar det ikke kan anvises indenfor Sognets Grændse. Skr. 4 Aug. 1853.
h. staaer det hver enkelt Yder frit for at levere enten i Brænde eller i Torv. Skr. 18 Novbr. 1854.

9. ang. Arbeide til samme:
a. Ang. Fordeling af Arbeidet eller Udgiften til dets Udførelse ved leiede Folk, naar et Skoledistrict henhører under to eller flere Sogneforstanderskabsdistricter eller Sogne. Skr. 2 Jan. 1849 Nr. 3, 22 Novbr. 1851, 21 April 1853.
b. kan affordres Huusmænd, forsaavidt det forhen paalaae dem uden Fællesskab med Gaardmændene. Skr. 2 Jan. 1849 (S. 57), 7 Septbr. 1850.
c. Naar det Bønderne paahvilende Arbeide med Skoletørvs Tilberedning m. v. udføres paa deres Regning af Andre kan Beløbet derfor ikke inddrives ved Udpantning. Skr. 4 Septbr. 1849.
d. skal ogsaa besørges af det privilegerede Hartkorn. Lov 20 Juni 1850 § 16 (S. 153).
e. Ang. Udredelsen af Gangdagsarbeidet i de Tilfælde, hvor Skoledistrictet overskjæres af en Sognegrændse. Skr. 22 Novbr. 1851.
f. see **Pligtarbeide** Nr. 1, **Skolehegn**.

10. ang. Kjørsler til samme:
a. Kjørsler paahvile ogsaa det privilegerede Hartkorn. Lov 20 Juni 1850 § 16 (S. 153).
b. Ang. Kjørslers Præstering i Skoledistricter, som høre under forskjellige Sogne. Skr. 21 April 1853.
c. Ang. Afløsning af de Arvefæsterne paa de kgl. Domainegodser ifølge Frdg. 26 Juni 1844 § 2 og deres Skjøder paahvilende Kjørsler til Skolerne. Lov 20 Marts 1855.
d. see **Frideforbring** Nr. 2 b., **Pligtkjørsler**.

Skolesti see **Gangstier**.

Skorstene. Ang. de russiske Skorsteensrør. Circ. 14 Aug. 1850*).

Skove

1. Statens:
a. Forbrydelser i samme:
   a. Ang. Tiden, fra og til hvilken Søn- og Helligdagene regnes ved Bestemmelsen af Straffen for Skovtyverie. Skr. 22 Febr. 1848.
   b. Ang. Tilstrækkeligheden af en Bekjendtgjørelse om de Skovstrækninger, der blive at henregne til Domaineskove og paa hvilke Plac. 26 Juli 1837 er anvendelig. Skr. 25 Marts 1852.
b. ang. deres Bestyrelse. Lov 25 Febr. 1851.
c. ang. Beskrivelse over dem. Circ. 27 Marts 1851.
d. ang. Reglerne for deres Tjenesteboligers Vedligeholdelse og for disses samt Tjenestejords Aflevering. Bkdgj. 27 Marts 1851.
e. Ang. Henlæggelse til Fredskove af Jord, som frastilles Bøndergaarde paa Statens Gods ved disses Afhændelse til Selveiendom. Lov 8 April 1851 § 8.
f. Ang. at nogle af Statskassen erhvervede Skove skal henregnes til Domaineskove. Bkdgj. 10 April 1852.
g. ang. et Forslag om sammes Fritagelse for Brændedeputat til Skolerne. Skr. 1 Juni 1852.
h. for Tilladelse til Bærsamling i samme skal ikke erlægges Betaling. Circ. 11 Septbr. 1852.

*) Dette Circ. er bortfaldet ved et, efterat det var indrykket i nærværende Samling, af Justitsministeriet under 24 Jan. 1862 udfærdiget Circulaire, som vil blive paa sit Sted optaget i Samlingen.

i. Præstevang henlægges til et Parkanlæg ved Frederiksborg. Lov 28 Marts 1855.
k. see **Bomme** Nr. 1, **Skovskyld** Nr. 1.
2. private:
a. Ransagning, efter Frdg. 26 Jan. 1733 § 31, er ikke ophævet. Skr. 3 Juli 1850, 13 Novbr. 1855.
b. maae ikke udstykkes i mindre Parceller end 100 Tdr. Land. Skr. 25 Mai 1852.
Ang. Deling af en Skov paa en Eiendom, som udstykkes. Circ. 30 Novbr. 1852.
c. Ang. Landets Inddeling i Districter forsaavidt Tilsynet med Skovene angaaer. Kundgj. 11 Juni 1852.
Ang. de Principer, der af Regjeringen følges ved Tilsynet med private Skove. Circ. 27 Mai 1854.
d. kan i Reglen ikke antages til Sikkerhed for Umyndiges Midler. Skr. 26 Jan. 1854.
e. Ang. hvorvidt Englodder fra Bondersteder kunne inddrages under Skove alene for Fredningens Skyld, uden at de tilcultiveres. Skr. 30 Jan. 1855.
f. see **Skovskyld**.
See **Tiende** Nr. 2 f.

Skovskyld
1. skal tage Deel i alle communale og offentlige Byrder halvt mod Ager- og Engs Hartkorn. Lov 20 Juni 1850 (S. 155), Skr. 3 Novbr. 1849, 28 Jan. 1851.
Ang. Tilsigelse til Kjørsler og Arbeide, naar Skovene ligge i et andet Sogn end det, hvori Eieren boer. Skr. 28 Jan 1851.
Statsskovene deeltage ikke i Kjørsler og andre communale Ydelser, forsaavidt de ikke ere satte i Hartkorn. Skr. 15 Novbr. 1851.
2. Ingen Afgang i Hartkorn, paalagt et Skovstykke, der ikke var Fredskov før den nye Matriculs Indførelse, kan herefter ventes. Circ. 23 Marts 1853 b.
Jvfr. **Hartkorn** Nr. 1 a.

Skriverkorn see **Dommer- og Skriverkorn.**

Skriverpenge see **Amtsforvaltere.**

Smaaredsel
1. de dertil henhørende mindre Præstationer til Præster og Degne, saasom Paaskerente, Midsommerrente eller St. Hans Redsel ere ikke indbefattede under Smaaredselstienden og skal derfor fremdeles udredes af Gaardmændene uden at kunne fordres afløst efter Plac. 17 Juni 1812. Skr. 18 April 1848 (to), 23 Febr. 1852.
2. Afgiften efter Frdg. 29 Decbr. 1721 af et Pund Ost i Stedet for Midsommerrente skal svares efter den nye Matricul. Skr. 13 Novbr. 1854.
Denne Afgift skal ikke svares af Huusjorder, der ikke ere Parceller fra Gaarde. Skr. 13 Novbr. 1854.
3. ang. dens Fordeling paa Grund af Udparcelleringer. Skr. 7 Octbr. 1853.
Jvfr. **Degneindtægter.**

Sneekastning
1. ang. sammes Besørgelse af Huusmænd og Inderster. Frdg. 27 Mai 1848 § 1, Skr. 1 Aug. 1848 Litr. c.
En Enke eller et ugift Fruentimmer, som har Huus eller selvstændig Bolig, betragtes i Henseende til Sneekastningsarbeide lige med Huusmænd og Inderster. Skr. 1 Aug 1848 Litr. c.
Tjenestefolk, der boe frit i Huusbondens Huse, ere ikke fritagne for Sneekastning. Skr. 4 Juni 1850 cfr. Skr. 9 Decbr. s. A.
Sneekastning paa en Landsbyegade henhører under det i Frdg. 27 Mai 1848 § 1 omhandlede Pligtarbeide, som kan affordres Huusmænd og Inderster. Skr. 4 Marts 1854.

2. ang. den Godtgjørelse for samme, der skal udredes af Postvæsenet. Frdg. 27 Mai 1848 § 1, Skr. 30 Marts 1854 Nr. 2.
3. paa de offentlige Biveie, paa samme er Rglm. 20 Decbr. 1799 anvendelig. Skr. 26 Jan. 1850.
4. paa offentlige Gangstier foranstaltes for Communens Regning. Lov 4 Juli 1850 § 4 (S. 179).
5. i Randers Amt, de for samme under 27 April 1841 approberede Bestemmelser ere ophævede. Skr. 10 Octbr. 1855.

Sognefoged, ang. de paa hans Hartkorn hvilende Byrder. Lov 20 Juni 1850 § 14. See **Arresthuus** Nr. 2, **Brevbæring** Nr. 1 b., **Kirker** Nr. 8 f., 9 c. og d., **Pligtarbeide** Nr. 1 A. d., B. f., **Veivæsen** Nr. 1 m. e.

Sogneforstanderskab

1. skal besørge det Fornødne i Henseende til det offentlige og communale Pligtarbeides Udførelse ved leiede Folk. Frdg. 27 Mai 1848 § 1.
2. er berettiget til paa Communens Bekostning at anskaffe Copie af Matriculeringskortet over Sognets Jorder. Skr. 20 April 1849.
3. ang. hvad samme har at iagttage i Henseende til:
   a. Antagelsen af Sygevogtere i smitsomme Sygdomstilfælde, naar Udgiften dertil skal afholdes af Amtsrepartitionsfonden. Skr. 25 April 1850.
   b. Expropriation af Grund til Boliger for Huusvilde og Fattighuse. Lov 4 Juli 1850 §§ 2 og 3 (S. 177).
   c. Gangstier i offentligt Øiemed. Lov 4 Juli 1850 (S. 178).
   d. Districts- og Foderhefte. Lov 16 Marts 1851 § 4 og følg.
   e. Kjørsler og Arbeide til Kirker og Kirkegaarde. Skr. 30 Juli 1851. See **Kirker** Nr. 9 c. og d.
   f. Tiendevæsenet. Lov 14 April 1852 § 10, Circ. 29 April s. A.
   g. Veivæsenet. Skr. 6 Septbr. 1851, Lov 20 Aug. 1853. See **Veivæsen** Nr. 1 b. h. og f.
   h. de i Randers Amt oprettede Jurisdictionskasser. Skr. 12 Septbr. 1855.
4. udnævner:
   a. de Mænd, der kan vælges til Voldgiftsmænd ved Afløsning af Hoverie og Pligtarbeide til vedk. Eier. Lov 4 Juli 1850 §§ 2 og 9 (S. 164 og 168), s. D. §§ 2 og 9 (S. 171 og 175).
   b. to Mænd til at være faste Taxationsmænd for Jordboniteringer. Lov 4 Juli 1850 § 1 (S. 180).
   c. to Mænd til at være Afløsningsmænd for Jagtretten. Lov 25 Marts 1851 § 9,
   d. de Mænd, der kan vælges til at deeltage i at forfatte Arbeidsplaner over Sandflugtsarbeide. Lov 26 Marts 1852 § 7.

   See **Bomme** Nr. 2, **Gadejord** Nr. 3.

Sprøiter. Hampeslanger kan ikke forbydes ved Hovedgaardssprøiter. Skr. 23 Jan. 1850. — See **Fribefordring** Nr. 4 a. b.

Stamhuus

1. maa ikke oprettes og de oprettede kan overgaae til fri Eiendom. Grundl. 5 Juni 1849 § 98.

   Ang. Tilladeligheden af Mageløg mellem et Stamhuus og et andet Gods. Skr. 27 Mai 1850.

   Et Mageløg, hvorved Stamhuset i Virkeligheden ikke forøges, strider ikke imod Grundl. § 98. Skr. 11 Febr. 1854.

   Forandring i et Erectionsbrev, hvorved det fideicommissariske Baand paa Stamhuset forlænges udover den oprindelige Tid kan ikke ventes confirmeret. Skr. 31 Mai 1854.

   Indtagelse under et Stamhuus af en Hovedgaard ved Kjøb imod at afhænde et tilsvarende Qvantum Hartkorn af Stamhusets Bondergods er stridende mod Grundl. § 98. Skr. 23 Jan. 1855.

Præster og Kirkeeiere skal gjøre Indberetning om alle tvivlsomme Spørgsmaal om en Jords Tiendepligtighed. Ibd.

q. De Randbøll-Colonie paahvilende Tienderefusioner ere overtagne af Statskassen. Lov 31 Marts 1852 § 7.

r. Ang. hvorvidt Jord, der engang er tiendepligtig, ophører at være det, fordi den indtages til Fredskov. Skr. 30 Jan. 1855.

3. Ang. Tiendens Afløsning:

a. Vederlaget for samme i Tiendeforeninger bør affattes efter den nye Matriculs Hartkorn. Circ. 4 Septbr. 1849.

b. Nærmere Bestemmelser ang. Korntiendens Forandring fra Ydelse i Kjærven til faste aarlige Afgifter. Lov 14 April 1852*).

c. Ang. Indberetninger om mindelige endelige Foreninger om Korntiendens Afløsning. Circ. 29 April 1852.

d. Ang. Commissionen til Naturaltiendens Afløsning for Aaro. Kgl. Resol. 11 Decbr. 1852.

e. Ang. hvorledes der skal forholdes med mindre Tiendeforeninger, som ikke ere approberede af Kirke- og Underviisningsministeriet før Tiendecommissionen begynder sin Virksomhed. Circ. 29 Mai 1854, 2 Jan. 1855 (S. 602).

f. Ang. Fastsættelsen af Vederlaget for Tiender af Huuslodder, der er bestemt under Eet med de Gaarde, hvorfra Lodderne ere udlagte. Skr. 10 Juni 1854, Circ. 2 Jan. 1855 (S. 603).

g. Ang. Gyldigheden af en for en ikke fuldtallig Tiendecommission indgaaet Tiendeforening. Skr. 13 Juni 1854.

h. Tiendecommissionen skal mægle Forlig imellem Parterne forinden den afsiger Kjendelse. Skr. 29 Juli 1854, Circ. 2 Jan. 1855 (S. 604). See Litr. r.

i. Vederlaget for den Tiende, der eies af Yderne, skal i ethvert Tilfælde fastsættes ved Kjendelse. Skr. 29 Juli 1854, Circ. 2 Jan. 1855 (S. 602), cfr. Lov 14 April 1852 § 14.

Dette gjælder ogsaa om Kongetienden, som tilligemed Fæstegodset er overdraget til Brugerne. Skr. 9 Septbr. 1854.

Yderen, der eier Tienden har Valget imellem dens Ansættelse i Korn i Skjeppen eller i Penge. Skr. 21 Octbr. 1854 Nr. 3, Circ. 2 Jan. 1855 (S. 602).

Lov 14 April 1852 § 14 er forandret ved Lov 19 Marts 1855.

Ang. Forstaaelsen af Lov 19 Marts 1855 § 14 om Omkostningernes Udredelse af Statskassen. Skr. 4 Aug. 1855.

k. Afløsningsforretninger kunne foretages hele Aaret igjennem. Skr. 2 Septbr. 1854, Circ. 2 Jan. 1855 (S. 603).

l. Vederlag skal ogsaa bestemmes for Tiende af Eiendomme med Bondeskylds Hartkorn, af hvilke der hidtil ikke har været svaret Tiende. Skr. 2 Septbr. 1854.

m. Tiende af Huusjorder, der anvendes til Dyrkning af tiendepligtig Sæd, skal ogsaa afløses, uanseet at den fortiden ydes til Præsten med Høstdage. Skr. 2 Septbr. 1854, Circ. 2 Jan. 1855 (S. 603).

n. Tiendecommissionskjendelser om Tiender, tilhørende Kirker og geistlige Embeder, skulle indsendes til Kirke- og Underviisningsministeriet til Approbation. Circ. 8 Septbr. 1854.

Kjendelserne bør begjæres bestrevne umiddelbart efter deres Afsigelse. Skr. 15 Decbr. 1854.

o. Ang. Forstaaelsen af § 18 i Lov 14 April 1852 om Tiendecommissairers Ret til Diæter. Skr. 23 Septbr. 1854, Circ. 2 Jan. 1855 (S. 603), Skr. 4 Aug. 1855.

p. Vederlaget skal ogsaa bestemmes for den Tiende, som er indbefattet i

*) Jvfr. Lov 23 Jan. 1862.

den Afgift, som en Jordbruger skal svare til Godseieren. Skr. 21 Octbr. 1854 Nr. 2, Circ. 2 Jan. 1855 (S. 602).
q. Ang. Forstaaelse af Lov 14 April 1852 naar en Eiendom i Matriculen er anført under flere Nummere. Skr. 21 Octbr. 1854 Nr. 1, Circ. 2 Jan. 1855.
r. Schema til Forlig ved Tiendecommissionen og privat Overeenskomst om Tiendens Afløsning indeholdes i Circ. 22 Octbr. 1854.
s. Ang. hvorvidt de en udensogns Eier tilhørende Engparceller skulle medtages ved Fastsættelsen af Tiendevederlaget for det Sogn, hvorunder de henhøre. Skr. 12 Decbr. 1854.
t. Regler ang. Tiendesagers Behandling i første Instants. Circ. 2 Jan. 1855.
u. Hvor en Jords Tiendepligtighed er tvivlsom bør Tiendecommissionen fastsætte Vederlaget under Forudsætning at Jorden ved Dom eller Resolution kjendes tiendepligtig. Skr. 5 Juni 1855.
v. Tiendecommissionerne bør underrettes om de paa Tiendeforeninger meddeelte Confirmationer. Circ. 20 Septbr. 1855.
x. Ang. Vederlagets Fastsættelse af Tiendecommissionen, naar den imellem Parterne indgaaede Forening ikke af Kirke- og Underviisningsministeriet er bleven approberet samt om Udredelsen af Omkostningerne derpaa. Skr. 22 Decbr. 1855.
y. see **Tinglæsning** Nr. 7.
4. Ang. Skatter og Afgifter af Tiende-Hartkorn:
a. ang. sammes Beregning efter det nye eller det gamle Hartkorn. Circ. 4 Juni 1850, Skr. 21 Juni s. A., 14 Juli 1852.
b. Det privilegerede, matriculerede Konge- og Kirketiende Hartkorns Fritagelse for Landskat er bortfaldet. Lov 20 Juni 1850 § 2 (S. 149).
c. Ang. en fast Afgift af Bornholms Kirketiender. Lov 20 Juni 1850 § 8 (S. 158).
d. Seminariifondsafgiften skal fordeles efter det nye Hartkorn imellem Medeierne af et Sogns Konge- og Kirke-Tiende. Skr. 21 Juni 1850.
e. Ang. hvorvidt Tiende-Landskatten skal svares af Skolejord samt af det nye Hartkorn, som er paalagt Huus- og Havepladse, Eng- og Kjær-Parceller m. m. Circ. 27 Febr. 1851.
f. see **Bankheftelsesrenter, Kirkeeier** Nr. 2, **Kirker** Nr. 5. Jvfr. **Hartkorn** Nr. 1 A, **Landskat** Nr. 1.
5. See **Degneindtægter, Fideicommis** Nr. 1, **Kirker** Nr. 6, **Smaaredsel** Nr. 1.

Tienestefolk, faste, kan ikke forlange Afløsning af det Pligtarbeide til Huusbonden, der paahviler den dem overladte Bolig eller Jord. Lov 4 Juli 1850 § 1 (S. 170). See **Pligtarbeide** Nr. 1 B. n., **Sneekastning** Nr. 1.

Tinglæsning
1. af en Lehns- eller Stamhuusbesidders Adkomst til Lehnet eller Stamhuset er unfornøden. Skr. 24 Juli 1849.
2. af en Forpagtningscontract, derved er en Retsanmærkning om at Hovedgaarden er pantsat beføiet. Skr. 25 Mai 1853.
3. En Obligation, hvorved er givet Pant i en under tvende Jurisdictioner beliggende Landeiendom, kan, efterat den er udslettet ved den ene Jurisdiction, skjøndt bortkommen udslettes ogsaa ved den anden Jurisdiction. Skr. 3 Mai 1854.
4. af et Skjøde paa en forhenværende Fæstegaard, derved er Retsmærkninger om en paa samme hvilende Aftægt og om en Forøgelse i Hartkornet som en Følge af en Markeskjels Berigtigelse beføiede. Skr. 17 Mai 1854.
5. Et Selveiertestament som en gjenkaldelig Villieserklæring maa ikke antegnes paa Testators Eiendoms Folium i Pantebogen. Skr. 18 Mai 1854.
6. af Skjøder, der afsyses ved Retten som Værneting for samlet Gods, ang. Betalingen derfor. Skr. 26 Octbr. 1854.

7. af Tiendeforeninger, ang. nogle Spørgsmaal om Betalingen for samme. Skr. 11 April 1855.
8. af Fæstebreve paa Huuslodder, der ikke er særligt matriculerede, men ere indbefattede i de Gaardes Lodder, hvortil de henhøre, kan ikke efter Frdg. 25 Juni 1810 § 13 nægtes. Skr. 20 Aug. 1855.
9. af en af Arvefæstere paa Statens Gods udstædt Declaration om directe Indbetaling til Amtstuen af Skatter og Afgifter, ang. Betalingen derfor. Skr. 16 Novbr. 1855.
10. Ang. hvorledes der bør forholdes med Hensyn til Tinglæsningen, naar Andele i Moser og Tørveskjær afhændes uden formelig Udskiftning. Skr. 19 Decbr. 1855.
11. af Documenter ang. Parceller:
   a. af Skjøder, hvori Eiendommenes Hartkorn eller Gammelskat ikke kommer overeens med Sælgerens tinglæste Adkomstbrev, maa ei skee uden at Skjødet er forsynet med Amtets Paategning. Circ. 8 Marts 1849. Dette gjælder dog kun om Parcelskjøder. Skr. 31 Mai 1849.
   b. af et Skjøde paa en Parcel maa ei skee uden at Skjødet er forsynet med Amtets Paategning om den erhvervede Udstykningstilladelse. Skr. 26 Mai 1851.
   c. af en Panteobligation i en Parcel med Bygninger, derved maa ei gives Retsanmærkning fordi Pantsætteren mangler tinglæst Adkomst til de pantsatte Bygninger. Skr. 21 Juli 1852.
   d. Amtets Paategning efter Frdg. 3 Decbr. 1819 er nødvendig ikke blot ved en Parcels første Afhændelse, men ved enhver Afhændelse af samme fra den Eiendom, hvormed den senere er bleven forenet. Skr. 1 Septbr. 1855.
   e. af et Parcelskjøde, ved samme er Retsanmærkning om at Parcellen i Henhold til det ældre Skjøde paa hele Eiendommen, ikke herefter maa paalægges Hoverie m. v. ubeføiet. Skr 1 Octbr. 1855.
   f. af et Skjøde paa en Parcel af et Boelsted, derved ansees Retsanmærkning om at der paa Parcellen hviler Gammelskat*) og at den altid skal være bebygget, beføiet. Skr. 19 Decbr. 1855.
12. af Documenter ang. Aftægt:
   a. Betalingen for samme beregnes ogsaa af den i Skjødet bestemte Aftægts Værdie. Skr. 20 Decbr. 1849, 9 Aug. 1852.
   b. af en Aftægtscontract, ang. Betalingen derfor. Skr. 9 Aug. 1852.
   c. see **Aftægt** Nr. 1.
13. ang. den Ret, hvorved den skal skee:
   a. af Skjøder paa det fra et Baronie afhændede Bøndergods, ang. om den skal skee ved Herreds- eller Birketinget. Skr. 18 Marts 1852.
   b. af Skjøder paa det fra en Hovedgaard solgte Bøndergods, der er beliggende under en anden Jurisdiction end Hovedgaarden, ang. hvorledes dermed skal forholdes. Skr. 10 April 1854.
   c. af Skjøder, vedkommende Esskildstrup Gods, hører under Bregentved og Gisselfeld Birker. Skr. 21 Decbr. 1854.
   d. see **Birkeret** Nr. 1.
      See **Bøndergods** Nr. 1 f. ee.

Transport see **Amtsrepartitionsfond** B. Nr. 1 b. e. og k., **Fribefordring** Nr. 4 a. c. og d., **Pligtarbeide** Nr. 1 B. i.
Tørvemoser see **Fæstevæsen** Nr. 1 k, Nr. 3 l., **Tinglæsning** Nr. 10.
Udflyttersteder see **Veivæsen** Nr. 1 h.
Udskiftning, Jordens, see **Jordbonitering** Nr. 1, **Kjøbstadjorder** II. Nr. 2 og 4, **Læss**, **Tinglæsning** Nr. 10.
Udstykning, Jordens,
1. af Arvefæsteeiendomme er undergiven den samme Control, som Udstykning af Selveiendomme. Skr. 4 Jan. og 28 Marts 1848.

*) Forandret ved Skr. 5 Febr. 1858.

2. Bestemmelserne i Frdg. 3 Decbr. 1819 § 1 ere ikke anvendelige paa Degnejorder. Skr. 7 Novbr. 1850.
3. Ang. Ret til Udstykning af Jorder for Eiere af det af Staten til Selveiendom overdragne Bøndergods. Lov 8 April 1851 § 10.
4. Regler for de Oplysninger, som bør følge med Ansøgninger om Udstykning indeholdes i Circ. 30 Novbr. 1852.

Udstykningsforretninger bør indeholde Oplysning om Parcellernes Beliggenhed i Forhold til Bygningen samt dens Hovedlod, Circ. 21 Jan. 1851, 1 Febr. 1853, og om der findes Skov paa Jorderne og dennes Beliggenhed i Forhold til anden Skov m. v., Circ. 1 Febr. 1853.

Hvor en Gaard er udstykket i flere Parceller til Bebyggelse hver paa 1 Td. Hartkorn, blive de, hvor intet Andet er bestemt, med Hensyn til Udstykning alle at betragte som Hovedparceller. Circ. 14 Decbr. 1854.
5. Advarsel om at slutte Handel om Parceller, hvis Udstykning ikke er endelig approberet. Circ. 14 Decbr. 1854.
6. Ikke blot Afhændelse af et Areal, der er fremkommet ved en factisk Deling af en Eiendom, uden at Udstykningstilladelse er erhvervet, men ogsaa Pantsættelse af et saadant afhændet Areal er ugyldig. Skr. 4 Septbr. 1855.

See **Amtmænd** Nr. 3, **Jordbonitering**, **Kort**, **Parceller**, **Præstegaardsjorder** Nr. 4, **Tinglæsning** Nr. 11.

Vaccination see **Fribefordring** Nr. 7.

Vagthold over en Sindssvag paaligger som Naturalpræstation Gaardmændene. Skr. 15 April 1852.

Vand (Vandafledning, Vandløb)
1. Ang. Fremgangsmaaden naar Rogen anseer det fornødent over anden Mands Grund at anlægge Diger til Forebyggelse af Stormflodens Indtrængen over Enge, Kjær eller Agre. Plac. 6 Juni 1848.
2. Tillæg til Andg. 29 Juli 1846 om Vands Afledning eller Afbenyttelse til Jorders Forbedring. Lov 16 Marts 1851 (S. 252).
3. Vandsynsmænd ere berettigede til at forblive i denne Stilling udover de 3 Aar, for hvilke de ere udnævnte. Skr. 17 Jan. 1852.
4. Ang. Beviset for Tilværelsen af de ved et Vandløb udsatte Mangler, før der skrides til sammes Afhjelpning for de Forsømmeliges Regning. Skr. 24 Jan. 1852.
5. I Andres Rettigheder med Hensyn til Vandløbene maa ved Anlæg af Vandmøller ikke gjøres Indgreb. Lov 14 April 1852 § 10. See Nr. 8.
6. Frdg. 25 Juni 1790 er ikke længer anvendelig paa de mindre, men vel paa de større Vandløb. Skr. 13 Octbr. 1852.
7. Udpantning kan ei finde Sted for Omkostninger ved Vandsynsforretninger. Skr. 25 Octbr. 1852, 30 April 1853.
8. Flodemaal ved Vandmøller og lignende Anlæg ved de mindre Vandløb skulle ikke sættes efter offentlig Foranstaltning. Skr. 20 Juni 1854.

See **Inddæmning**, **Landvæsenscommissioner** Nr. 2, **Vandsteder**, **Veivæsenet** Nr. 3 b.

Vandsteder (Brønde, Gadekjær)
1. Arbeide til deres Oprensning kan kun affordres Huusmænd som en Deel af de i Frdg. 27 Mai 1848 § 1 nævnte tre Dages Arbeide. Skr. 10 Octbr. 1848*). See Nr. 4.
2. offentlige, Omkostningerne til deres Oprensning paalignes hele Communen. Skr. 27 April 1850, 17 Decbr. 1853, 11 Novbr. 1854.
3. deres Oprensning, naar den udføres som Naturalarbeide, paahviler Gaardmændene alene. Skr. 22 Septbr. 1851, 10 Mai 1852, 2 April og 17 Decbr. 1853.
4. naar Arbeidet til sammes Oprensning udføres ved leiede Folk kan de Huusmændene paaliggende 3 Arbeidsdage ikke dertil anvendes. Skr. 22 Septbr. 1851 cfr. Skr. 2 Jan. 1849 Nr. 2.

*) Jvfr. Lov 30 Decbr. 1858 § 1, 2 Marts 1861 § 34.

5. ang. Kjørsler til sammes Oprensning. Skr. 2 April 1853.
6. For Gangdagsarbeidet eller Udgiften til Oprensning af Brandbamme formenes Brandfogden at være fritaget. Skr. 2 April 1853.

Veivæsen

1. Ang. Veiarbeidet:
   a. Byrder, som vedkomme Veiarbeidet, skal ligeligt fordeles paa alt Hartkornet. Lov 20 Juni 1850 §§ 14 og 15 (S. 152). See **Mølleskyld, Skolelodder** Nr. 1 b., **Skovskyld** Nr. 1.
      I den Fritagelse for Deeltagelse i Vedligeholdelsen af de ikke grundforbedrede Landeveie, som et Sogn har erhvervet ved een Gang for alle selv at grundforbedre sin Strækning af de mindre Landeveie, deeltager det forhen frie Hartkorn. Skr. 24 Juli 1852 Nr. 1.
   b. af Gaardmænd:
      a. Gaardmændene kunne forenes om at lade alt Veiarbeide udføre ved leiede Folk. Skr. 6 Jan. 1849.
      b. Til Naturalarbeidet kan Sogneforstanderskabet forlange den fornødne Arbeidskraft af hver Gaard. Skr. 13 Octbr. 1849.
   c. af Huusmænd og Indsiddere:
      a. Ang. hvilken Deeltagelse i Biveisarbeidet kan forlanges af Huusmænd med mindre end een Td. Hartkorn. Skr. 31 Juli, 20 Octbr. 1849, 30 Marts 1854 Nr. 7.
      b. Ang. Biveisarbeidet af jordløse Huusmænd og Inderster. Skr. 6 Jan., 31 Juli, 20 Octbr. 1849.
      c. Ang. hvorvidt de 3 Arbeidsdage kan anvendes til Biveisarbeide. Skr. 7 Aug. 1851.
      d. Til Udgifterne paa det bortlicitere Biveisarbeide skal ogsaa Huusmændenes Hartkorn bidrage. Skr. 3 Novbr. 1851.
      e. Ang. Huusmænds og Indersters Forpligtelse til endnu at forrette Arbeide in natura ved Istandsættelse af de ikke grundforbedrede mindre Landeveie. Skr. 17 Jan. 1852.
      f. Ang. Forstaaelsen af Henviisningen i Frdg. 27 Mai 1848 § 1 til Plac. 1 Aug. 1815 § 4. Skr. 30 Marts 1854 Nr. 1.
   d. Naturalarbeide til Veiene kan ikke affordres Beboere af Øer, der ligge i en Frastand, som forhindrer dets Udførelse. Skr. 9 Aug. 1851.
   e. Aftægtsmænd ere fritagne for Veiarbeide. Skr. 19 April 1852.
   f. Ang. hvorvidt Sogneforstanderskabet er berettiget til at bortlicitere eller bortaccordere Biveisarbeidet. Skr. 13 Octbr. 1849, 26 Juni 1851.
   g. Ang. Fordeling af Veiarbeidet:
      a. Ang. Foretagelsen af nye Veiinddelinger og nye Veiregulativer. Circ. 13 Septbr. 1850.
      b. I Biveiarbeidets Fordeling sognevils eller pastoratsviis har Lov 20 Juni 1850 ingen Forandring gjort. Skr. 24 Mai 1851.
      c. Inddelingen af de mindre Landeveie og ikke grundforbedrede Hovedlandeveie til Vedligeholdelse bør foretages af Sogneforstanderskabet og Politiemesteren eller paa hans Vegne af Sognefogden. Skr. 6 Septbr. 1851.
      d. Om Omdelingen af Vedligeholdelsesarbeidet paa de mindre Landeveie og de ikke grundforbedrede Hovedlandeveie skal skee under Eet for hele Amtet eller jurisdictionsviis og naar Omdelingen skal foretages, kan Amtsraadet bestemme. Skr. 24 Juli 1852 Nr. 2 og 3.
   h. Ang. Vedligeholdelsesarbeidet paa de til Udflyttersteder hørende Veie. Skr. 11 Jan. 1848.
   i. Straffemulcter for forsømt Spand- eller Gangdagsarbeide kan inddrives ved Udpantning. Skr. 29 Aug. 1853.
      Ang. om Fordoblingen af en for at fremtvinge Veiarbeidet paalagt Mulct afbrydes, naar Arbeidet paabegyndes, men atter standses, og om Mulct kan beregnes for meer end sex Arbeidsdage ugentlig. Skr. 3 Juni 1854.

k. Ang. Gebyret for Licitation over nogle Huses Bortflytning i Anledning af en mindre Landeveis Udvidelse. Skr. 31 Jan. 1853.
l. Gebyr til Vidner ved Licitation over Arbeide til de mindre Landeveie maa beregnes som ved Auctioner over faste Eiendomme. Skr. 28 April 1853.
m. Ang. Tilsyn m. v. med Veiarbeidet:
 a. Ang. Politiemesterens Tilsyn m. v. med Veiene. Skr. 6 Septbr. 1851, 31 Jan. 1852, 23 Jan. 1855. See **Fribefordring** Nr. 3 a. a.
 b. Amtmanden er beføiet til at bestemme hvorledes Biveisarbeiderne bør udføres og til hvilken Tid de skulle være færdige. Skr. 21 Octbr. 1852.
 c. Ang. Sognefogdens Pligter med Hensyn til Arbeidet paa de mindre Landeveie. Skr. 26 Mai 1854 Nr. 1—3.
n. see **Amtsrepartitionsfond** B. Nr. 3, **Læss**, **Sneekastning**. Jvfr. **Pligtarbeide** Nr. 1, **Pligtkjørsler**.
2. Ang. Veimaterialet:
 a. Ang. Tiendens Afløsning for Jorder, som afgives til nye Veianlæg. Circ. 5 Mai 1849. Jvfr. nedenfor Litra c.
 b. Bekjendtgjørelser om Licitation af Veimaterialier til de mindre Landeveie kan ikke fordres gratis indført i Stiftstidenderne. Skr. 21 Juli 1849.
 c. Ang. Forandring i de gjældende Bestemmelser om Afgang i Hartkornet for Grundstykker, som indtages til Hoved- og mindre Landeveie og om Erstatning for de indtagne Grundstykker. Lov 6 April 1850.
 d. Udmeldelse af Mænd til at søge Gruus til Biveiene fra et fremmed Sogn skal skee inden Retten. Skr. 24 April 1850.
 e. Ang. Erstatning for Gruusgravning og om dennes Udredelse til Eieren eller Fæsteren af Jorden. Skr. 11 Decbr. 1852.
 f. Ang. Forpligtelsen til Jords Afgivelse til de offentlige Biveie. Lov 20 Aug. 1853 (S. 491).
 g. Særlig Erstatning skal ikke gives for Steen, der findes i en til Veivæsenet udlagt Gruusgrav. Skr. 14 Febr. 1854.
 h. Ang. en paatænkt Forandring i Frdg. 13 Decbr. 1793 § 16. Circ. 18 Juli 1854.
 i. Ang. hvorvidt det Offentlige har Ret til at tage Steen og Gruus til Biveienes Vedligeholdelse i den det derværende Fastland nærmest tilstødende Strandbred. Skr. 14 Juli 1855.
 k. see **Amtmand** Nr. 5.
3. Ang. Broer, Steenkister, Hegn, Grøfter, Overkjørsler m. m. ved Veiene:
 a. Ang. hvorvidt Udgifterne paa Forandring ved Steenkister og Broer paa Hovedlandeveiene og de mindre Landeveie skulle udredes af Veivæsenet. Skr. 30 Decbr. 1848, 3 Jul. 1852.
 b. Ang. Udredelsen af Udgifter til Opførelsen af en Bro paa en Bivei, som var nødvendiggjort ved en af en Lodseier gravet Grøft til Vandets Bortledning fra hans Jorder. Skr. 23 Juni 1849.
 c. Ang. forandrede Regler for Erstatning til vedk. Lodseiere for Anbringelse af Hegn ved Hovedlandeveienes Anlæg. Skr. 18 Jan. 1851.
 d. Sundhedspolitiet kan ikke paalægge vedkommende Eiendomsbesiddere at oprense og brolægge en Landsbyegades Grøfter. Skr. 30 Marts 1852. See nedenfor Litr. g.
 e. Steenkisterne paa Biveiene falde alene det Sogn tillast, hvori de ere beliggende. Skr. 24 Juli 1852.
 f. Ang. hvem Anlæg og Vedligeholdelse af Overkjørsler fra Biveiene til de langs med disse liggende Eiendomme paahviler. Skr. 2 Mai 1854.
 g. Ang. hvo der skal reenholde de brolagte Rendestene ved Siden af den gjennem en Landsbye løbende Hovedlandevei. Skr. 14 April 1855.

h. Ang. Anbringelse af Lebde paa de offentlige Biveie. Circ. 29 Septbr. 1855.
i. see **Bomme, Bropenge.**
4. De offentlige Biveie formenes ikke at maae anlægges eller deres Gang forandres uden at Generalqvarteermesterens Betænkning ifølge Canc. Circ. 16 Novbr. 1816 er indhentet. Skr. 25 Mai 1850.
5. Ang. Regler for Regnskabsaflæggelsen over de Beløb, der udskrives til de mindre Landeveies Grundforbedring og Vedligeholdelse. Circ. 27 Novbr. 1855.
See **Gangstier, Vogne.**

Veneriske see **Amtsrepartitionsfond** B. Nr. 2 e.

Veterinairvæsen. Ang. Oprettelsen af et veterinairt Sundhedsraad. Bkdgj. 21 Juni 1851. — Jvfr. **Heste** I.

Vildtbane see **Jagt** Nr. 1 og 5. Jvfr. **Dyrehave.**

Vogne. Ang. Constructionen af svære og sværtbelæssede Vogne, som skulle benyttes paa Hovedlandeveiene i Sjælland. Plac. 27 Mai 1848, 16 Martš 1851 (S. 251).

Vægtere. Ang. Udredelsen af Udgifterne til Vægter- og Lygtevæsenet i Fredensborg Slotsbye, Rescr. 19 Febr. 1849, til en Vægter i Christrup Bye, Rescr. 24 Jan. 1853, Ørsted Bye, Rescr. 10 Juli 1854, Taarnbye Sogn paa Amager, Kgl. Resol. 16 Octbr. 1855.

Rntk. Skriv. (til Cancelliet) ang. Forstaaelsen af Frdg. 25de Juni 1810 § 12 med Hensyn til Arvefæsteskjøder[1]). 4 Jan.

Ved Fdn. af 25de Juni 1810 § 12 er det iblandt Andet foreskrevet, at „naar Fæstegods afhændes til Eiendom eller udgaaer fra samlet Gods", maa intet Skjøde eller Adkomstbrev derpaa antages til Tinglæsning, med mindre det ved Amtmandens paategnede Attest godtgjøres at være legitimeret for Rentekammeret, at Fæstegodset har den samme Inddeling, som da Matrikulstaxationen foregik, eller at dets Omdeling er legitimeret paa den i § 11 foreskrevne Maade. I Anledning af denne Lovbestemmelse er der opkastet Spørgsmaal: 1) om der ved Fæstegodsets Overgang til Arvefæste, ligesaavel som ved dets Overgang til fuldkommen Eiendom, bør meddeles vedkommende Amtmand Underretning til Arvefæstebrevenes Paategning før deres Tinglæsning, med videre, og 2) om en Arvefæster, mere end en fuldkommen Eier, kan adskille eller bortskjøde nogen Deel af Arvefæsteeiendommens Tilliggende uden Rentekammerets foregaaende Tilladelse. I den hosfølgende af Comiteen i Anledning af den nye Matrikuls Indførelse herover afgivne Erklæring har den eenstemmigen besvaret det sidste Spørgsmaal benægtende, og Kammeret maa ogsaa aldeles tiltræde denne Comiteens Formening. Hvad derimod det første Spørgsmaal angaaer, have bemeldte Comitees Medlemmer yttret sig dissentierende, idet der er taget Hensyn paa, om Herlighedseieren vedbliver at indestaae for Skatterne, da de arvefæstede Eiendomme, efter Pluralitetens Formening, isaafald ikke kunne siges at udgaae fra samlet Gods, i hvilket Tilfælde Comiteens Majoritet derfor har formeent, at Lovbudet ikke skulde være anvendeligt, imedens Minoriteten har antaget det Modsatte, eftersom Overdragelse til Eiendom dog finder

[1]) Cancelliets Svar indeholdes i Skriv. 28 Marts 1848.

For-
yttret
den ene
Henseende
Forhold, er
teligen fordeles
nme an paa, om
enseende ved Bort-
et, naar Godseieren
i Arvefæsteeiendommen
os, ligesom det og synes
yin Lovbestemmelses Ord, at
en Fæstegaard afhændes til Eiendom,
[illegible] bør udgaae fra samlet Gods, idet denne
[illegible] ellers bliver uden Betydning, saaledes som
[illegible] er udviklet af Matriculscomiteens Pluralitet, til hvis
[illegible] de med denne enige Medlemmer af Rentekammeret
i det Hele maae henholde sig. Det maa derhos bemærkes,
at i Rentekammerets allerunderdanigste Forestilling, hvorved
udkastet til den under 25de Juni 1810 emanerede Forordning
blev forelagt til allerhøieste Bedømmelse, blev anført, at den
her omhandlede Bestemmelse alene var tilføiet med Hensyn
til den da under Arbeide værende, nu indførte, Matrikul. Men
at denne ikke vil lide ved den her omspurgte Fortolkning, er
ogsaa omtalt i Matrikulscomiteens forberørte Skrivelse. Hertil kan endelig føies, at Anvendelsen af den strengere Form, som ifølge den modsatte Fortolkning skulde iagttages, saavelsom den hermed forbundne Præsumtion, at den enkelte Gaard ei længer, som før, hørte til det samlede Gods, kunde gjøre vedkommende Godseiere utilbøieligere til den omhandlede Bortarvefæstning, som dog ønskes fremmet. Paa den anden Side er det i Kammeret yttret, at ved den her omhandlede Bortarvefæstning erholde Arvefæsterne den væsentlige Deel af den Raadighed, som constituerer Eiendomsbegrebet, saasom Ret til udelukkende at benytte, omdanne, bortleie, pantsætte, arve og sælge er forbunden dermed, imedens kun Herligheds-Rettighederne og Ret til en fast Afgift, samt stundom til en

'tion, er forbeholden derfra. Det synes da at være 4 Jan.
at den i Forordningens § 12 foreskrevne strengere
'orefter Godseieren — som det nu fordres, med
'or Rentekammeret skal bevise, at dele den af-
rette Tilliggende er gaaet over til den nye
det ei kan tinglæses, forinden Amtmanden,
' Bemyndigelse fra Rentekammeret, har
'ng herom, ogsaa bør anvendes paa al
'iendom. Det er ligesaa vigtigt her,
ldkommen Eiendom, at ingen Usik-
ıılbage om, hvad der er afhændet,
— for at opløse dette med et, saavidt
ıende Exempel — nyligen viist, at paa et af de
..gste sjællandske Godser er opstaaet en Retstrætte, om
en høist vigtig Rettighed, nemlig til Kridtklinten paa Stevns,
er fulgt med ved Bortarvefæstningen af de til Klinten
liggende Gaarde, hvilken Retstrætte, der nu vil afhænge af
en Retssags Udfald, ikke kunde have opstaaet, naar de i Fdn.
af 25de Juni 1810 givne Forskrifter, dengang hiin Bort-
arvefæstning fandt Sted, havde været i Kraft og vare blevne
ansete anvendelige paa Bortarvefæstning til Eiendom. Dette
synes saameget vigtigere, som Fdn. af 25de Juni 1810, om
end de 4 sidste Paragrapher nærmest ere fremkaldte ved Om-
sorg for den nye Matrikuls Conservation, dog ikke gaaer ud
paa alene at sørge for Hartkornets rette Fordeling ved Af-
hændelsen af Fæstegods, men, som dens Overskrift og hele
Indhold viser, netop gaaer ud paa at foreskrive hensigtsmæs-
sige Forholdsregler, som bør iagttages ved Jorders Udstykning
i Danmark. Naar det fremdeles ansees utvivlsomt, at senere
Udstykninger af Arvefæsteeiendommene ere undergivne den
samme strengere Control, som Udstykninger af fuldkommen
Selveiendom, saa synes det lidet conseqvent, at den første
Overgang fra en Fæstegaard til Arvefæsteeiendom, hvortil alle
senere Udstykninger skulle slutte sig, ei bør være samme Con-
trol undergiven. Hvad angaaer selve de omtvistede Ord i
Fdns. § 12: „afhændes til Eiendom eller udgaaer fra samlet
Gods," da omfatter Ordet Eiendom ogsaa Arvefæsteeiendom;

2. ang. den Godtgjørelse for samme, der skal udredes af Postvæsenet. Frdg. 27 Mai 1848 § 1, Skr. 30 Marts 1854 Nr. 2.
3. paa de offentlige Biveie, paa samme er Rglm. 20 Decbr. 1799 anvendelig. Skr. 26 Jan. 1850.
4. paa offentlige Gangstier foranstaltes for Communens Regning. Lov 4 Juli 1850 § 4 (S. 179).
5. i Randers Amt, de for samme under 27 April 1841 approberede Bestemmelser ere ophævede. Skr. 10 Octbr. 1855.

Sognefoged, ang. de paa hans Hartkorn hvilende Byrder. Lov 20 Juni 1850 § 14. See **Arresthuus** Nr. 2, **Brevbæring** Nr. 1 b., **Kirker** Nr. 8 f., 9 c. og d., **Pligtarbeide** Nr. 1 A. d., B. f., **Veivæsen** Nr. 1 m. c.

Sogneforstanderskab

1. skal besørge det Fornødne i Henseende til det offentlige og communale Pligtarbeides Udførelse ved leiede Folk. Frdg. 27 Mai 1848 § 1.
2. er berettiget til paa Communens Bekostning at anskaffe Copie af Matriculeringskortet over Sognets Jorder. Skr. 20 April 1849.
3. ang. hvad samme har at iagttage i Henseende til:
   a. Antagelsen af Sygevogtere i smitsomme Sygdomstilfælde, naar Udgiften dertil skal afholdes af Amtsrepartitionsfonden. Skr. 25 April 1850.
   b. Expropriation af Grund til Boliger for Huusvilde og Fattighuse. Lov 4 Juli 1850 §§ 2 og 3 (S. 177).
   c. Gangstier i offentligt Øiemed. Lov 4 Juli 1850 (S. 178).
   d. Districts- og Foderheste. Lov 16 Marts 1851 § 4 og følg.
   e. Kjørsler og Arbeide til Kirker og Kirkegaarde. Skr. 30 Juli 1851. See **Kirker** Nr. 9 c. og d.
   f. Tiendevæsenet. Lov 14 April 1852 § 10, Circ. 29 April s. A.
   g. Veivæsenet. Skr. 6 Septbr. 1851, Lov 20 Aug. 1853. See **Veivæsen** Nr. 1 b. b. og f.
   h. de i Randers Amt oprettede Jurisdictionskasser. Skr. 12 Septbr. 1855.
4. udnævner:
   a. de Mænd, der kan vælges til Voldgiftsmænd ved Afløsning af Hoverie og Pligtarbeide til vedk. Eier. Lov 4 Juli 1850 §§ 2 og 9 (S. 164 og 168), s. D. §§ 2 og 9 (S. 171 og 175).
   b. to Mænd til at være faste Taxationsmænd for Jordboniteringer. Lov 4 Juli 1850 § 1 (S. 180).
   c. to Mænd til at være Afløsningsmænd for Jagtretten. Lov 25 Marts 1851 § 9,
   d. de Mænd, der kan vælges til at deeltage i at forfatte Arbeidsplaner over Sandflugtsarbeide. Lov 26 Marts 1852 § 7.

See **Bomme** Nr. 2, **Gadejord** Nr. 3.

Sprøiter. Hampeslanger kan ikke forbydes ved Hovedgaardssprøiter. Skr. 23 Jan. 1850. — See **Fribefordring** Nr. 4 a. b.

Stamhuus

1. maa ikke oprettes og de oprettede kan overgaae til fri Eiendom. Grundl. 5 Juni 1849 § 98.

Ang. Tilladeligheden af Mageløg mellem et Stamhuus og et andet Gods. Skr. 27 Mai 1850.

Et Mageløg, hvorved Stamhuset i Virkeligheden ikke forøges, strider ikke imod Grundl. § 98. Skr. 11 Febr. 1854.

Forandring i et Erectionsbrev, hvorved det fideicommissariske Baand paa Stamhuset forlænges udover den oprindelige Tid kan ikke ventes confirmeret. Skr. 31 Mai 1854.

Indtagelse under et Stamhuus af en Hovedgaard ved Kjøb imod at afhænde et tilsvarende Qvantum Hartkorn af Stamhusets Bondergods er stridende mod Grundl. § 98. Skr. 23 Jan. 1855.

Præster og Kirkeeiere skal gjøre Indberetning om alle tvivlsomme Spørgsmaal om en Jords Tiendepligtighed. Ibd.

e. De Randbøll-Colonie paahvilende Tiendereskusioner ere overtagne af Statskassen. Lov 31 Marts 1852 § 7.

f. Ang. hvorvidt Jord, der engang er tiendepligtig, ophører at være det, fordi den indtages til Fredskov. Skr. 30 Jan. 1855.

3. Ang. Tiendens Afløsning:

a. Vederlaget for samme i Tiendeforeninger bør affattes efter den nye Matriculs Hartkorn. Circ. 4 Septbr. 1849.

b. Nærmere Bestemmelser ang. Korntiendens Forandring fra Ydelse i Kjærven til faste aarlige Afgifter. Lov 14 April 1852*).

c. Ang. Indberetninger om mindelige endelige Foreninger om Korntiendens Afløsning. Circ. 29 April 1852.

d. Ang. Commissionen til Naturaltiendens Afløsning for Aaro. Kgl. Resol. 11 Decbr. 1852.

e. Ang. hvorledes der skal forholdes med mindre Tiendeforeninger, som ikke ere approberede af Kirke- og Underviisningsministeriet før Tiendecommissionen begynder sin Virksomhed. Circ. 29 Mai 1854, 2 Jan. 1855 (S. 602).

f. Ang. Fastsættelsen af Vederlaget for Tiender af Huuslodder, der er bestemt under Eet med de Gaarde, hvorfra Lodderne ere udlagte. Skr. 10 Juni 1854, Circ. 2 Jan. 1855 (S. 603).

g. Ang. Gyldigheden af en for en ikke fuldtallig Tiendecommission indgaaet Tiendeforening. Skr. 13 Juni 1854.

h. Tiendecommissionen skal mægle Forlig imellem Parterne forinden den afsiger Kjendelse. Skr. 29 Juli 1854, Circ. 2 Jan. 1855 (S. 604). See Litr. r.

i. Vederlaget for den Tiende, der eies af Yderne, skal i ethvert Tilfælde fastsættes ved Kjendelse. Skr. 29 Juli 1854, Circ. 2 Jan. 1855 (S. 602), cfr. Lov 14 April 1852 § 14.

Dette gjælder ogsaa om Kongetienden, som tilligemed Fæstegodset er overdraget til Brugerne. Skr. 9 Septbr. 1854.

Yderen, der eier Tienden har Valget imellem dens Ansættelse i Korn i Skjeppen eller i Penge. Skr. 21 Octbr. 1854 Nr. 3, Circ. 2 Jan. 1855 (S. 602).

Lov 14 April 1852 § 14 er forandret ved Lov 19 Marts 1855.

Ang. Forstaaelsen af Lov 19 Marts 1855 § 14 om Omkostningernes Udredelse af Statskassen. Skr. 4 Aug. 1855.

k. Afløsningsforretninger kunne foretages hele Aaret igjennem. Skr. 2 Septbr. 1854, Circ. 2 Jan. 1855 (S. 603).

l. Vederlag skal ogsaa bestemmes for Tiende af Eiendomme med Bondeskylds Hartkorn, af hvilke der hidtil ikke har været svaret Tiende. Skr. 2 Septbr. 1854.

m. Tiende af Huusjorder, der anvendes til Dyrkning af tiendepligtig Sæd, skal ogsaa afløses, uanseet at den fortiden ydes til Præsten med Hoftdage. Skr. 2 Septbr. 1854, Circ. 2 Jan. 1855 (S. 603).

n. Tiendecommissionskjendelser om Tiender, tilhørende Kirker og geistlige Embeder, skulle indsendes til Kirke- og Underviisningsministeriet til Approbation. Circ. 8 Septbr. 1854.

Kjendelserne bør begjæres bestrevne umiddelbart efter deres Afsigelse. Skr. 15 Decbr. 1854.

o. Ang. Forstaaelsen af § 18 i Lov 14 April 1852 om Tiendecommissairers Ret til Diæter. Skr. 23 Septbr. 1854, Circ. 2 Jan. 1855 (S. 603), Skr. 4 Aug. 1855.

p. Vederlaget skal ogsaa bestemmes for den Tiende, som er indbefattet i

*) Jvfr. Lov 23 Jan. 1862.

den Afgift, som en Jordbruger skal svare til Godseieren. Skr. 21 Octbr. 1854 Nr. 2, Circ. 2 Jan. 1855 (S. 602).

q. Ang. Forstaaelse af Lov 14 April 1852 naar en Eiendom i Matriculen er anført under flere Nummere. Skr. 21 Octbr. 1854 Nr. 1, Circ. 2 Jan. 1855.

r. Schema til Forlig ved Tiendecommissionen og privat Overeenskomst om Tiendens Afløsning indeholdes i Circ. 22 Octbr. 1854.

s. Ang. hvorvidt de en udensogns Eier tilhørende Engparceller skulle medtages ved Fastsættelsen af Tiendevederlaget for det Sogn, hvorunder de henhøre. Skr. 12 Decbr. 1854.

t. Regler ang. Tiendesagers Behandling i første Instants. Circ. 2 Jan. 1855.

u. Hvor en Jords Tiendepligtighed er tvivlsom bør Tiendecommissionen fastsætte Vederlaget under Forudsætning at Jorden ved Dom eller Resolution kjendes tiendepligtig. Skr. 5 Juni 1855.

v. Tiendecommissionerne bør underrettes om de paa Tiendeforeninger meddeelte Confirmationer. Circ. 20 Septbr. 1855.

x. Ang. Vederlagets Fastsættelse af Tiendecommissionen, naar den imellem Parterne indgaaede Forening ikke af Kirke- og Underviisningsministeriet er bleven approberet samt om Udredelsen af Omkostningerne derpaa. Skr. 22 Decbr. 1855.

y. see **Tinglæsning** N. 7.

4. Ang. Skatter og Afgifter af Tiende-Hartkorn:

a. ang. sammes Beregning efter det nye eller det gamle Hartkorn. Circ. 4 Juni 1850, Skr. 21 Juni s. A., 14 Juli 1852.

b. Det privilegerede, matriculerede Konge- og Kirketiende Hartkorns Fritagelse for Landskat er bortfaldet. Lov 20 Juni 1850 § 2 (S. 149).

c. Ang. en fast Afgift af Bornholms Kirketiender. Lov 20 Juni 1850 § 8 (S. 158).

d. Seminariifondsafgiften skal fordeles efter det nye Hartkorn imellem Medeierne af et Sogns Konge- og Kirke-Tiende. Skr. 21 Juni 1850.

e. Ang. hvorvidt Tiende-Landskatten skal svares af Skolejord samt af det nye Hartkorn, som er paalagt Huus- og Havepladse, Eng- og Kjær-Parceller m. m. Circ. 27 Febr. 1851.

f. see **Bankheftelsesrenter, Kirkeeier** Nr. 2, **Kirker** Nr. 5. Jvfr. **Hartkorn** Nr. 1 A, **Landskat** Nr. 1.

5. See **Degneindtægter, Fideicommis** Nr. 1, **Kirker** Nr. 6, **Smaaredsel** Nr. 1.

Tjenestefolk, faste, kan ikke forlange Afløsning af det Pligtarbeide til Huusbonden, der paahviler den dem overladte Bolig eller Jord. Lov 4 Juli 1850 § 1 (S. 170). See **Pligtarbeide** Nr. 1 B. n., **Sneekastning** Nr. 1.

Tinglæsning

1. af en Lehns- eller Stamhuusbesidders Adkomst til Lehnet eller Stamhuset er ufornøden. Skr. 24 Juli 1849.

2. af en Forpagtningscontract, derved er en Retsanmærkning om at Hovedgaarden er pantsat beføiet. Skr. 25 Mai 1853.

3. En Obligation, hvorved er givet Pant i en under tvende Jurisdictioner beliggende Landeiendom, kan, efterat den er udslettet ved den ene Jurisdiction, skjøndt bortkommen udslettes ogsaa ved den anden Jurisdiction. Skr. 3 Mai 1854.

4. af et Skjøde paa en forhenværende Fæstegaard, derved er Retsmærkninger om en paa samme hvilende Aftægt og om en Forøgelse i Hartkornet som en Følge af en Markeskjels Berigtigelse beføiede. Skr. 17 Mai 1854.

5. Et Selveiertestament som en gjenkaldelig Villieserklæring maa ikke antegnes paa Testators Eiendoms Folium i Pantebogen. Skr. 18 Mai 1854.

6. af Skjøder, der afslyses ved Retten som Værneting for samlet Gods, ang. Betalingen derfor. Skr. 26 Octbr. 1854.

7. af Tiendeforeninger, ang. nogle Spørgsmaal om Betalingen for samme. Skr. 11 April 1855.
8. af Fæstebreve paa Huuslodder, der ikke er særligt matriculerede, men ere indbefattede i de Gaardes Lodder, hvortil de henhøre, kan ikke efter Frdg. 25 Juni 1810 § 13 nægtes. Skr. 20 Aug. 1855.
9. af en af Arvefæstere paa Statens Gods udstædt Declaration om directe Indbetaling til Amtstuen af Skatter og Afgifter, ang. Betalingen derfor. Skr. 16 Novbr. 1855.
10. Ang. hvorledes der bør forholdes med Hensyn til Tinglæsningen, naar Andele i Moser og Tørveskjær afhændes uden formelig Udskiftning. Skr. 19 Decbr. 1855.
11. af Documenter ang. Parceller:
   a. af Skjøder, hvori Eiendommenes Hartkorn eller Gammelskat ikke kommer overeens med Sælgerens tinglæste Adkomstbrev, maa ei skee uden at Skjødet er forsynet med Amtets Paategning. Circ. 8 Marts 1849. Dette gjælder dog kun om Parcelskjøder. Skr. 31 Mai 1849.
   b. af et Skjøde paa en Parcel maa ei skee uden at Skjødet er forsynet med Amtets Paategning om den erhvervede Udstykningstilladelse. Skr. 26 Mai 1851.
   c. af en Panteobligation i en Parcel med Bygninger, derved maa ei gives Retsanmærkning fordi Pantsætteren mangler tinglæst Adkomst til de pantsatte Bygninger. Skr. 21 Juli 1852.
   d. Amtets Paategning efter Frdg. 3 Decbr. 1819 er nødvendig ikke blot ved en Parcels første Afhændelse, men ved enhver Afhændelse af samme fra den Eiendom, hvormed den senere er bleven forenet. Skr. 1 Septbr. 1855.
   e. af et Parcelskjøde, ved samme er Retsanmærkning om at Parcellen i Henhold til det ældre Skjøde paa hele Eiendommen, ikke herefter maa paalægges Hoverie m. v. ubeføiet. Skr 1 Octbr. 1855.
   f. af et Skjøde paa en Parcel af et Boelsted, derved ansees Retsanmærkning om at der paa Parcellen hviler Gammelskat*) og at den altid skal være bebygget, beføiet. Skr. 19 Decbr. 1855.
12. af Documenter ang. Aftægt:
   a. Betalingen for samme beregnes ogsaa af den i Skjødet bestemte Aftægts Værdie. Skr. 20 Decbr. 1849, 9 Aug. 1852.
   b. af en Aftægtscontract, ang. Betalingen derfor. Skr. 9 Aug. 1852.
   c. see **Aftægt** Nr. 1.
13. ang. den Ret, hvorved den skal skee:
   a. af Skjøder paa det fra et Baronie afhændede Bøndergods, ang. om den skal skee ved Herreds- eller Birketinget. Skr. 18 Marts 1852.
   b. af Skjøder paa det fra en Hovedgaard solgte Bøndergods, der er beliggende under en anden Jurisdiction end Hovedgaarden, ang. hvorledes dermed skal forholdes. Skr. 10 April 1854.
   c. af Skjøder, vedkommende Esskildstrup Gods, hører under Bregentved og Gisselfeld Birker. Skr. 21 Decbr. 1854.
   d. see **Birketet** Nr. 1.
   See **Bøndergods** Nr. 1 f. cc.

Transport see **Amtsrepartitionsfond** B. Nr. 1 b. c. og k., **Frideforbring** Nr. 4 a. c. og d., **Pligtarbeide** Nr. 1 B. 1.
Tørvemoser see **Fæstevæsen** Nr. 1 k, Nr. 3 l., **Tinglæsning** Nr. 10.
Udflytterſteder see **Veivæsen** Nr. 1 h.
Udskiftning, Jordens, see **Jordbonitering** Nr. 1, **Kjøbstadjorder** II. Nr. 2 og 4, **Læss**, **Tinglæsning** Nr. 10.
Udstykning, Jordens,
1. af Arvefæsteeiendomme er undergiven den samme Control, som Udstykning af Selveiendomme. Skr. 4 Jan. og 28 Marts 1848.

*) Forandret ved Skr. 5 Febr. 1858.

2. Bestemmelserne i Frdg. 3 Decbr. 1819 § 1 ere ikke anvendelige paa Degnejorder. Skr. 7 Novbr. 1850.
3. Ang. Ret til Udstykning af Jorder for Eiere af det af Staten til Selveiendom overdragne Bøndergods. Lov 8 April 1851 § 10.
4. Regler for de Oplysninger, som bør følge med Ansøgninger om Udstykning indeholdes i Circ. 30 Novbr. 1852.
   Udstykningsforretninger bør indeholde Oplysning om Parcellernes Beliggenhed i Forhold til Bygningen samt dens Hovedblob, Circ. 21 Jan. 1851, 1 Febr. 1853, og om der findes Skov paa Jorderne og dennes Beliggenhed i Forhold til anden Skov m. v., Circ. 1 Febr. 1853.
   Hvor en Gaard er udstykket i flere Parceller til Bebyggelse hver paa 1 Td. Hartkorn, blive de, hvor intet Andet er bestemt, med Hensyn til Udstykning alle at betragte som Hovedparceller. Circ. 14 Decbr. 1854.
5. Advarsel om at slutte Handel om Parceller, hvis Udstykning ikke er endelig approberet. Circ. 14 Decbr. 1854.
6. Ikke blot Afhændelse af et Areal, der er fremkommet ved en factisk Deling af en Eiendom, uden at Udstykningstilladelse er erhvervet, men ogsaa Pantsættelse af et saadant afhændet Areal er ugyldig. Skr. 4 Septbr. 1855.
   See **Amtmænd** Nr. 3, **Jordbonitering**, **Kort**, **Parceller**, **Præstegaardsjorder** Nr. 4, **Tinglæsning** Nr. 11.

Vaccination see **Fribefordring** Nr. 7.

Vagthold over en Sindssvag paaligger som Naturalpræstation Gaardmændene. Skr. 15 April 1852.

Vand (Vandafledning, Vandløb)
1. Ang. Fremgangsmaaden naar Nogen anseer det fornødent over anden Mands Grund at anlægge Diger til Forebyggelse af Stormflobers Indtrængen over Enge, Kjær eller Agre. Plac. 6 Juni 1848.
2. Tillæg til Andg. 29 Juli 1846 om Vands Afledning eller Afbenyttelse til Jorders Forbedring. Lov 16 Marts 1851 (S. 252).
3. Vandsynsmænd ere berettigede til at forblive i denne Stilling udover de 3 Aar, for hvilke de ere udnævnte. Skr. 17 Jan. 1852.
4. Ang. Beviset for Tilværelsen af de ved et Vandløb udsatte Mangler, før der skrides til sammes Afhjelpning for de Forsømmeliges Regning. Skr. 24 Jan. 1852.
5. I Andres Rettigheder med Hensyn til Vandløbene maa ved Anlæg af Vandmøller ikke gjøres Indgreb. Lov 14 April 1852 § 10. See Nr. 8.
6. Frdg. 25 Juni 1790 er ikke længer anvendelig paa de mindre, men vel paa de større Vandløb. Skr. 13 Octbr. 1852.
7. Udpantning kan ei finde Sted for Omkostninger ved Vandsynsforretninger. Skr. 25 Octbr. 1852, 30 April 1853.
8. Flodemaal ved Vandmøller og lignende Anlæg ved de mindre Vandløb skulle ikke sættes efter offentlig Foranstaltning. Skr. 20 Juni 1854.
   See **Inddæmning**, **Landvæsenscommissioner** Nr. 2, **Vandsteder**, **Veivæsenet** Nr. 3 b.

Vandsteder (Brønde, Gadekjær)
1. Arbeide til deres Oprensning kan kun affordres Huusmænd som en Deel af de i Frdg. 27 Mai 1848 § 1 nævnte tre Dages Arbeide. Skr. 10 Octbr. 1848*). See Nr. 4.
2. offentlige, Omkostningerne til deres Oprensning paalignes hele Communen. Skr. 27 April 1850, 17 Decbr. 1853, 11 Novbr. 1854.
3. deres Oprensning, naar den udføres som Naturalarbeide, paahviler Gaardmændene alene. Skr. 22 Septbr. 1851, 10 Mai 1852, 2 April og 17 Decbr. 1853.
4. naar Arbeidet til sammes Oprensning udføres ved leiede Folk kan de Huusmændene paaliggende 3 Arbeidsdage ikke dertil anvendes. Skr. 22 Septbr. 1851 cfr. Skr. 2 Jan. 1849 Nr. 2.

*) Jvfr. Lov 30 Decbr. 1858 § 1, 2 Marts 1861 § 34.

5. ang. Kjørsler til sammes Oprensning. Skr. 2 April 1853.
6. For Gangdagsarbeidet eller Udgiften til Oprensning af Brandbamme formenes Brandsogden at være fritaget. Skr. 2 April 1853.

Veivæsen

1. Ang. Veiarbeidet:
   a. Byrder, som vedkomme Veiarbeidet, skal ligeligt fordeles paa alt Hartkornet. Lov 20 Juni 1850 §§ 14 og 15 (S. 152). See **Mølleskyld, Skolelodder** Nr. 1 b., **Skovskyld** Nr. 1.

      I den Fritagelse for Deeltagelse i Vedligeholdelsen af de ikke grundforbedrede Landeveie, som et Sogn har erhvervet ved een Gang for alle selv at grundforbedre sin Strækning af de mindre Landeveie, deeltager det forhen frie Hartkorn. Skr. 24 Juli 1852 Nr. 1.
   b. af Gaardmænd:
      a. Gaardmændene kunne forenes om at lade alt Veiarbeide udføre ved leiede Folk. Skr. 6 Jan. 1849.
      b. Til Naturalarbeidet kan Sogneforstanderskabet forlange den fornødne Arbeidskraft af hver Gaard. Skr. 13 Octbr. 1849.
   c. af Huusmænd og Indsiddere:
      a. Ang. hvilken Deeltagelse i Biveisarbeidet kan forlanges af Huusmænd med mindre end een Td. Hartkorn. Skr. 31 Juli, 20 Octbr. 1849, 30 Marts 1854 Nr. 7.
      b. Ang. Biveisarbeidet af jordløse Huusmænd og Inderster. Skr. 6 Jan., 31 Juli, 20 Octbr. 1849.
      c. Ang. hvorvidt de 3 Arbeidsdage kan anvendes til Biveisarbeide. Skr. 7 Aug. 1851.
      d. Til Udgifterne paa det bortlicitere Biveisarbeide skal ogsaa Huusmændenes Hartkorn bidrage. Skr. 3 Novbr. 1851.
      e. Ang. Huusmænds og Inderslers Forpligtelse til endnu at forrette Arbeide in natura ved Istandsættelse af de ikke grundforbedrede mindre Landeveie. Skr. 17 Jan. 1852.
      f. Ang. Forstaaelsen af Henviisningen i Frdg. 27 Mai 1848 § 1 til Plac. 1 Aug. 1815 § 4. Skr. 30 Marts 1854 Nr. 1.
   d. Naturalarbeide til Veiene kan ikke affordres Beboere af Øer, der ligge i en Frastand, som forhindrer dets Udførelse. Skr. 9 Aug. 1851.
   e. Aftægtsmænd ere fritagne for Veiarbeide. Skr. 19 April 1852.
   f. Ang. hvorvidt Sogneforstanderskabet er berettiget til at bortlicitere eller bortaccordere Biveisarbeidet. Skr. 13 Octbr. 1849, 26 Juni 1851.
   g. Ang. Fordeling af Veiarbeidet:
      a. Ang. Foretagelsen af nye Veiinddelinger og nye Veiregulativer. Circ. 13 Septbr. 1850.
      b. I Biveiarbeidets Fordeling sognevii̇s eller pastoratsviis har Lov 20 Juni 1850 ingen Forandring gjort. Skr. 24 Mai 1851.
      c. Inddelingen af de mindre Landeveie og ikke grundforbedrede Hovedlandeveie til Vedligeholdelse bør foretages af Sogneforstanderskabet og Politiemesteren eller paa hans Vegne af Sognefogden. Skr. 6 Septbr. 1851.
      d. Om Omdelingen af Vedligeholdelsesarbeidet paa de mindre Landeveie og de ikke grundforbedrede Hovedlandeveie skal skee under Eet for hele Amtet eller jurisdictionsviis og naar Omdelingen skal foretages, kan Amtsraadet bestemme. Skr. 24 Juli 1852 Nr. 2 og 3.
   h. Ang. Vedligeholdelsesarbeidet paa de til Udflyttersteder hørende Veie. Skr. 11 Jan. 1848.
   i. Straffemulcter for forsømt Spand- eller Gangdagsarbeide kan inddrives ved Udpantning. Skr. 29 Aug. 1853.

      Ang. om Fordoblingen af en for at fremtvinge Veiarbeidet paalagt Mulct afbrydes, naar Arbeidet paabegyndes, men atter standses, og om Mulct kan beregnes for meer end sex Arbeidsdage ugentlig. Skr. 3 Juni 1854.

k. Ang. Gebyret for Licitation over nogle Huses Bortflyning i Anledning af en mindre Landeveis Udvidelse. Skr. 31 Jan. 1853.
l. Gebyr til Vidner ved Licitation over Arbeide til de mindre Landeveie maa beregnes som ved Auctioner over faste Eiendomme. Skr. 28 April 1853.
m. Ang. Tilsyn m. v. med Veiarbeidet:
a. Ang. Politiemesterens Tilsyn m. v. med Veiene. Skr. 6 Septbr. 1851, 31 Jan. 1852, 23 Jan. 1855. See **Fribefordring** Nr. 3 a. a.
b. Amtmanden er beføiet til at bestemme hvorledes Biveisarbeiderne bør udføres og til hvilken Tid de skulle være færdige. Skr. 21 Octbr. 1852.
c. Ang. Sognefogdens Pligter med Hensyn til Arbeidet paa de mindre Landeveie. Skr. 26 Mai 1854 Nr. 1—3.
n. see **Amtsrepartitionsfond** B. Nr. 3, **Løss, Sneekastning**. Jvfr. **Pligtarbeide** Nr. 1, **Pligtkjørsler**.
2. Ang. Veimaterialet:
a. Ang. Tiendens Afløsning for Jorder, som afgives til nye Veianlæg. Circ. 5 Mai 1849. Jvfr. nedenfor Litra c.
b. Bekjendtgjørelser om Licitation af Veimaterialier til de mindre Landeveie kan ikke fordres gratis indført i Stiftstidenderne. Skr. 21 Juli 1849.
c. Ang. Forandring i de gjældende Bestemmelser om Afgang i Hartkornet for Grundstykker, som indtages til Hoved- og mindre Landeveie og om Erstatning for de indtagne Grundstykker. Lov 6 April 1850.
d. Udmeldelse af Mænd til at søge Gruus til Biveiene fra et fremmed Sogn skal skee inden Retten. Skr. 24 April 1850.
e. Ang. Erstatning for Gruusgravning og om dennes Udredelse til Eieren eller Fæsteren af Jorden. Skr. 11 Decbr. 1852.
f. Ang. Forpligtelsen til Jords Afgivelse til de offentlige Biveie. Lov 20 Aug. 1853 (S. 491).
g. Særlig Erstatning skal ikke gives for Steen, der findes i en til Veivæsenet udlagt Gruusgrav. Skr. 14 Febr. 1854.
h. Ang. en paatænkt Forandring i Frdg. 13 Decbr. 1793 § 16. Circ. 18 Juli 1854.
i. Ang. hvorvidt det Offentlige har Ret til at tage Steen og Gruus til Biveienes Vedligeholdelse i den det derværende Fastland nærmest tilstødende Strandbred. Skr. 14 Juli 1855.
k. see **Amtmand** Nr. 5.
3. Ang. Broer, Steenkister, Hegn, Grøfter, Overkjørsler m. m. ved Veiene:
a. Ang. hvorvidt Udgifterne paa Forandring ved Steenkister og Broer paa Hovedlandeveiene og de minbre Landeveie skulle udredes af Veivæsenet. Skr. 30 Decbr. 1848, 3 Jul. 1852.
b. Ang. Udredelsen af Udgifter til Opførelsen af en Bro paa en Bivei, som var nødvendiggjort ved en af en Lodseier gravet Grøft til Vandets Bortledning fra hans Jorder. Skr. 23 Juni 1849.
c. Ang. forandrede Regler for Erstatning til vedk. Lodseiere for Anbringelse af Hegn ved Hovedlandeveienes Anlæg. Skr. 18 Jan. 1851.
d. Sundhedspolitiet kan ikke paalægge vedkommende Eiendomsbesiddere at oprense og brolægge en Landsbyegades Grøfter. Skr. 30 Marts 1852. See nedenfor Litr. g.
e. Steenkisterne paa Biveiene falde alene det Sogn tillast, hvori de ere beliggende. Skr. 24 Juli 1852.
f. Ang. hvem Anlæg og Vedligeholdelse af Overkjørsler fra Biveiene til de langs med disse liggende Eiendomme paahviler. Skr. 2 Mai 1854.
g. Ang. hvo der skal reenholde de brolagte Rendestene ved Siden af den gjennem en Landsbye løbende Hovedlandevei. Skr. 14 April 1855.

Kutt. Skriv. (til Cancelliet) ang. Forstaaelsen af Frdg. 25de Juni 1810 § 12 med Hensyn til Arvefæsteskjøder[1]). 4 Jan.

Ved Fdn. af 25de Juni 1810 § 12 er det iblandt Andet foreskrevet, at „naar Fæstegods afhændes til Eiendom eller udgaaer fra samlet Gods", maa intet Skjøde eller Adkomstbrev derpaa antages til Tinglæsning, med mindre det ved Amtmandens paategnede Attest godtgjøres at være legitimeret for Rentekammeret, at Fæstegodset har den samme Inddeling, som da Matrikulstaxationen foregik, eller at dets Omdeling er legitimeret paa den i § 11 foreskrevne Maade. I Anledning af denne Lovbestemmelse er der opkastet Spørgsmaal: 1) om der ved Fæstegodsets Overgang til Arvefæste, ligesaavel som ved dets Overgang til fuldkommen Eiendom, bør meddeles vedkommende Amtmand Underretning til Arvefæstebrevenes Paategning før deres Tinglæsning, med videre, og 2) om en Arvefæster, mere end en fuldkommen Eier, kan adskille eller bortskjøde nogen Deel af Arvefæsteeiendommens Tilliggende uden Rentekammerets foregaaende Tilladelse. I den hosfølgende af Comiteen i Anledning af den nye Matrikuls Indførelse herover afgivne Erklæring har den eenstemmigen besvaret det sidste Spørgsmaal benægtende, og Kammeret maa ogsaa aldeles tiltræde denne Comiteens Formening. Hvad derimod det første Spørgsmaal angaaer, have bemeldte Comitees Medlemmer yttret sig dissentierende, idet der er taget Hensyn paa, om Herlighedseieren vedbliver at indestaae for Skatterne, da de arvefæstede Eiendomme, efter Pluralitetens Formening, isaafald ikke kunne siges at udgaae fra samlet Gods, i hvilket Tilfælde Comiteens Majoritet derfor har formeent, at Lovbudet ikke skulde være anvendeligt, imedens Minoriteten har antaget det Modsatte, eftersom Overdragelse til Eiendom dog finder

[1]) Cancelliets Svar indeholdes i Skriv. 28 Marts 1848.

4 Jan. Sted, uagtet Skatteansvaret fortsættes. Ved Sagens Forhandling i Rentekammeret har der paa samme Maade yttret sig forskjellige Meninger om dette Spørgsmaal. Paa den ene Side er det bemærket, at det væsentlige Moment, i Henseende til det i fornævnte Lovbestemmelse omhandlede Forhold, er Hensynet til at sørge for, at Skattebyrden retteligen fordeles paa Hartkornet, og at det derfor maae komme an paa, om der foregaaer nogen Forandring i saa Henseende ved Bortarvefæstningen, men dette er ei Tilfældet, naar Godseieren vedbliver at hæfte for Skatterne, og Arvefæsteeiendommen altsaa ei udgaaer fra det samlede Gods, ligesom det og synes at være den rigtige Mening af hiin Lovbestemmelses Ord, at det ei er tilstrækkeligt, at en Fæstegaard afhændes til Eiendom, men at den tillige bør udgaae fra samlet Gods, idet denne sidste Bestemmelse ellers bliver uden Betydning, saaledes som nærmere er udviklet af Matriculscomiteens Pluralitet, til hvis Deduction de med denne enige Medlemmer af Rentekammeret i det Hele maae henholde sig. Det maa derhos bemærkes, at i Rentekammerets allerunderdanigste Forestilling, hvorved Udkastet til den under 25de Juni 1810 emanerede Forordning blev forelagt til allerhøieste Bedømmelse, blev anført, at den her omhandlede Bestemmelse alene var tilføiet med Hensyn til den da under Arbeide værende, nu indførte, Matrikul. Men at denne ikke vil lide ved den her omspurgte Fortolkning, er ogsaa omtalt i Matrikulscomiteens forberørte Skrivelse. Hertil kan endelig føies, at Anvendelsen af den strengere Form, som ifølge den modsatte Fortolkning skulde iagttages, saavelsom den hermed forbundne Præsumtion, at den enkelte Gaard ei længer, som før, hørte til det samlede Gods, kunde gjøre vedkommende Godseiere utilbøieligere til den omhandlede Bortarvefæstning, som dog ønskes fremmet. Paa den anden Side er det i Kammeret yttret, at ved den her omhandlede Bortarvefæstning erholde Arvefæsterne den væsentlige Deel af den Raadighed, som constituerer Eiendomsbegrebet, saasom Ret til udelukkende at benytte, omdanne, bortleie, pantsætte, arve og sælge er forbunden dermed, imedens kun Herligheds-Rettighederne og Ret til en fast Afgift, samt stundom til en

Recognition, er forbeholden derfra. Det synes da at være naturligt, at den i Forordningens § 12 foreskrevne strengere Control, hvorefter Godseieren — som det nu fordres, med Korter — for Rentekammeret skal bevise, at hele den afhændede Gaards rette Tilliggende er gaaet over til den nye Erhverver, og Skjødet ei kan tinglæses, forinden Amtmanden, efter dertil meddeelt Bemyndigelse fra Rentekammeret, har givet Skjødet Paategning herom, ogsaa bør anvendes paa al Afhændelse til Arvefæsteeiendom. Det er ligesaa vigtigt her, som ved Afhændelse til fuldkommen Eiendom, at ingen Usikkerhed og Uklarhed bliver tilbage om, hvad der er afhændet, og Erfaringen har — for at oplyse dette med et, saavidt skjønnes, træffende Exempel — nyligen viist, at paa et af de betydeligste sjællandske Godser er opstaaet en Retstrætte, om en høist vigtig Rettighed, nemlig til Kridtklinten paa Stevns, er fulgt med ved Bortarvefæstningen af de til Klinten stødende Gaarde, hvilken Retstrætte, der nu vil afhænge af en Retssags Udfald, ikke kunde have opstaaet, naar de i Fdn. af 25de Juni 1810 givne Forskrifter, dengang hiin Bortarvefæstning fandt Sted, havde været i Kraft og vare blevne ansete anvendelige paa Bortarvefæstning til Eiendom. Dette synes saameget vigtigere, som Fdn. af 25de Juni 1810, om end de 4 sidste Paragrapher nærmest ere fremkaldte ved Omsorg for den nye Matrikuls Conservation, dog ikke gaaer ud paa alene at sørge for Hartkornets rette Fordeling ved Afhændelsen af Fæstegods, men, som dens Overskrift og hele Indhold viser, netop gaaer ud paa at foreskrive hensigtsmæssige Forholdsregler, som bør iagttages ved Jorders Udstykning i Danmark. Naar det fremdeles ansees utvivlsomt, at senere Udstykninger af Arvefæsteeiendommene ere undergivne den samme strengere Control, som Udstykninger af fuldkommen Selveiendom, saa synes det lidet conseqvent, at den første Overgang fra en Fæstegaard til Arvefæsteeiendom, hvortil alle senere Udstykninger skulle slutte sig, ei bør være samme Control undergiven. Hvad angaaer selve de omtvistede Ord i Fdns. § 12: „afhændes til Eiendom eller udgaaer fra samlet Gods," da omfatter Ordet Eiendom ogsaa Arvefæsteeiendom; 4 Jan.

4 Jan. den naturlige Betydning af Ordet eller er disjunctiv: og selv om Sætningen: „udgaaer fra samlet Gods," naar Ordet Eiendom skulde forstaaes om al Arvefæsteeiendom, blev overflødig, saa er det meget misligt herpaa at bygge en indskrænkende Fortolkning af det tydelige Ord Eiendom, der, endog efter Fdn. af 8de Febr. 1810 § 6, netop af Lovgiveren selv er udstrakt til Arvefæstegaarde, der kunne sælges og pantsættes, hvorom her ene handles; der forekommer nemlig mange Exempler i vor Lovgivning paa, at slige Sætninger, som den her omhandlede, alternative ere tilføiede, skjøndt de i og for sig ikke vare fornødne. Men dertil kommer, at det ikke engang kan erkjendes, at Sætningen „eller udgaaer fra samlet Gods," efter den her antagne Fortolkning, bliver overflødig eller intetsigende. Den bliver nemlig anvendelig paa alle de Gaarde, som ei gaae over til at blive Eiendomsgaarde, men afhændes som Fæstegaarde, naar de derhos enten gaae over til et andet samlet Gods eller gaae over til at blive Strøegods. Endeligen ere de Former, der her omhandles, saavidt skjønnes, en saa lidet betydende Byrde og forandre saalidet i de bestaaende Forhold, at det neppe kan have Indflydelse paa Bortarvefæstningerne, om de skulle iagttages eller kunne undlades. Herefter skjønnes ikke rettere, end at den antagne Fortolkning baade har Sagens Natur og Lovgivningens Ord for sig. Da der saaledes er forskjellige Meninger i Kammeret om titmeldte Spørgsmaals rette Besvarelse, der indirecte kan erholde Indflydelse paa de communale Forhold, og da slige Bortarvefæstninger især forekomme ved Lehn og Stamhuse, ligesom den hele Sag er reist i Anledning af Bortarvefæstning fra et Lehn, saa har Kammeret antaget at burde udbede sig det kgl. danske Cancellies behagelige Betænkning meddeelt.

8 Jan. **Rntk. Circ.** (til samtlige Amtmænd) ang. Overtrædelser af Lovgivningen om Bondejords Afbenyttelse.

Rentekammeret har i den seneste Tid bragt i Erfaring, at paa flere Steder ere Bondegaardsjorder blevne benyttede paa anden Maade, end den ved Lovgivningen tilladte, men derhos sædvanligviis under saadanne Forhold, at Vedkommende maae antages af Misforstaaelse at have overtraadt Lovgivningen, idet de ikke have ansøgt allerhøieste

Bevilling til de af dem foretagne Dispositioner, uagtet samtlige Omstændigheder i de foreliggende Tilfælde gave dem Anledning til, efter de vedtagne Regler, at vente en saadan Dispensation. Fremdeles har Kammeret bragt i Erfaring, at Anledningen til at Overøvrighederne ere blevne uvidende om slige Forhold, som det efter Kammerets Circulaire af 12te Marts 1803 paaligger samme at lade undersøge, og, hvis de ei berigtiges, paatale, samt derpaa om samme at afgive aarlig Beretning til Rentekammeret, hidrører fra, at Sognepræsternes Attester om, hvorledes der er blevet disponeret over Bondergaardenes Jorder i de dem underlagte Sogne, oftere indskrænke sig til de Jorder, som ere blevne fæsteledige i det eller de sidstforløbne Aar, istedetfor at det er berørte Embedsmænds Pligt at indgive Beretning om alle de Bondergaarde og disses Jorder i Sognet, over hvilke der ved Aarets Udløb ei er disponeret paa lovbefalet Maade, forsaavidt det ei er dem bekjendigjort, at dertil er givet speciel Bevilling, uden Hensyn til om denne Disposition har været fortsat i længere Tid. 8 Jan.

I Anledning heraf har Kammeret fundet sig foranlediget til tjenstligst at anmode (Tit.) om at gjøre vedkommende Sognepræster opmærksomme paa at give deres Indberetninger det foranførte, i de gjældende Lovforskrifter hjemlede, Omfang, hvorefter man for denne Gang ønsker disse Sognepræsternes Beretninger snarest muligt indsendte med (Tit.) Erklæringer, uden at der bliver at foretage nogen retlig Undersøgelse eller Paatale i Anledning af samme, forend nærmere Bestemmelse, efter indhentet Oplysning, er tagen af Kammeret.

Canc. Skriv. (til Rentekammeret) ang. at Amtsrepartitionsfonden bekoster Grundforbedring ogsaa af de over Kjøbstadgrund løbende mindre Landeveie. 11 Jan.

I Anledning af en imellem Amtmanden over Viborg Amt og Viborg Kjøbstads Communalbestyrelse opstaaen Meningsulighed, om en paatænkt Grundforbedring af de over Kjøbstadens Eiendomme forende mindre Landeveie bør bekostes af Byen eller af Amtets Repartitionsfond, saavelsom om hvem der vil have at betale Landmaaler N. N. det ham tilkommende Honorar for ifølge Amtmandens Opfordring at have forfattet Plan og Overslag til berørte Grundforbedringsarbeide, har det kgl. Rentekammer i behagelig Skrivelse af 20de f. M. begjært sig meddeelt Collegiets Yttringer, idet Samme har bemærket, at det formeentligt tydeligt fremgaaer af Fdn. af 29de Septbr. 1841, at det er Amtsrepartitionsfonden, der har at bekoste de omhandlede Landeveisarbeider, ogsaa forsaavidt Veistrækningerne løbe over Kjøbstadgrund, saavelsom at afholde de Udgifter, der medgaae til Udarbeidelsen af Forslaget til saadanne Arbeider, hvilket Forslag forøvrigt in casu burde have været forfattet af Amtets Veibetjent.

Idet nu Collegiet i Svar herpaa tjenstligst skulde melde, at man i det Hele maa tiltræde, hvad af det kgl. Rentekammer saaledes er yttret, har man dog ikke villet undlade

11 Jan. at henstille, om det ikke maatte være rettest ved et Circulaire at gjøre samtlige Amtmænd opmærksomme paa, at forinden der tages nogen endelig Bestemmelse om Udførelsen af de aarlige Vedligeholdelsesarbeider paa de grundforbedrede Landeveie paa Kjøbstedernes Grund, bør der finde den fornødne Conference Sted med Amtsraadet, saaledes som der, efter hvad velbemeldte Kammer formener, allerede nu almindeligviis iagttages, samt at Sagen, saafremt Meningsulighed opstaaer imellem Amtet paa Kjøbstedernes Vegne og Amtsraadet, da vil være at forelægge velbemeldte Collegium til Afgjørelse.

11 Jan. **Canc. Skriv.** (til Rentekammeret) ang. Vedligeholdelsen af de til Udflyttersteder førende Veie.

Ved behagelig Skrivelse af 9de Oktbr. sidstleden har det kgl. Rentekammer begjært Cancelliets Betænkning om, hvorvidt der maatte være Anledning til nærmere at bestemme, hvilke Veie der kunne betragtes som indbefattede under den Forpligtelse, der af velbemeldte Kammer ved flere Leiligheder er antaget at paahvile Sognene til at vedligeholde de til enkelte Udflyttersteder førende Veie.

Foranlediget heraf skulde man ikke undlade tjenstligst at meddele, at man maa være aldeles enig i, at det har overveiende Grunde imod sig at udgive en ny Lov af det paatænkte Indhold. Naar det kgl. Rentekammer imidlertid ikke destomindre antager, at der i forekommende Tilfælde bør holdes fast ved den Grundsætning, at Vedligeholdelsen af de ved Udskiftningen udlagte Veie til Udflyttersteder (dog ikkun til Loddens Grændse) bør skee paa Sognets Bekostning — ialtfald ved Afkortning i andet Veiarbeide, hvis Eieren selv vedligeholder den — saa turde herved, efter hvad Collegiets Pluralitet maa antage, møde ikke faa Betænkeligheder. Ligesom det nemlig af de i Sagen indhentede Erklæringer fremgaaer, at dette Princip ikke hidtil har været antaget, og at det ikke kan gjennemføres uden især paa enkelte Steder at bebyrde Sognebeboerne med uoverkommeligt Arbeide, saaledes synes det hellerikke at have tilstrækkelig Hjemmel i Anordningerne. Det er vistnok grundet i Forholdets Natur og i Udskiftningslovgivningen, at der ved Udskiftningen og den dermed forbundne Udflytning burde sørges for at skaffe

enhver Mand en farbar Vei til hans Lod, og at den dermed forbundne Opoffrelse maatte, i et saa lige Forhold som mueligt, skee paa den hele Byes Regning, til hvis Fordeel Udskiftningen og Udflytningen foregik, hvilket og klarlig er udviklet i den af Præstø Amtsraad nedsatte Comitees Betænkning; men det synes hverken nødvendigt eller naturligt, at denne Byelauget paahvilende Forpligtelse skulde opfyldes paa den Maade, at Byen skulde vedblive at vedligeholde de Veie, som førte til de udflyttede Steders Lodder. Ligesom det Jordsmon, som disse Veie medtage, efter hvad der navnlig i fornævnte Comitebetænkning er anført, blev fraregnet det Areal, der var at fordele, og følgelig er udlagt af hele Byen, saaledes synes det og, at den Byrde, som fulgte af Veiens Vedligeholdelse paa de Jordstrækninger, hvorover den faldt, maatte, forsaavidt den var af forskjellig Betydenhed paa disse forskjellige Jordstykker, være taget i Betragtning ved Udskiftningen, saa at den, paa hvem denne Byrde blev kastet, derfor fik Vederlag. Men ofte turde de gjensidige Forpligtelser for de af det forrige Fællesskab udskiftede Byemænd til at vedligeholde, Enhver de over hans Jorder løbende Veie, der i Almindelighed og ere fornødne for ham selv, i farbar Stand, deels udjævne sig imod hinanden, deels være af saa liden Betydenhed, at de uden videre ere blevne forudsatte som en paa de respective Jordlodder hvilende naturlig Byrde, og det havde været i sin Orden, at Udskiftningsforretningen i Forbindelse med de dertil hørende Korter indeholdt nøiagtige Bestemmelser i foranførte Henseende, jvfr. Frn. af 23de April 1781 §§ 17 og 33. Forsaavidt imidlertid ingen fuldstændig Oplysning deraf kan faaes, maa det uden Tvivl antages, at de Veie, som nu ere forhaanden og ad hvilke enhver Udflytter kommer til sin Jordlod, enten ere de oprindelige ved Udskiftningen udlagte eller senere med udtrykkeligt eller stiltiende Samtykke af Vedkommende ere traadte istedetfor samme, ligesom og Formodningen synes at være for, at Enhver har at holde de over hans Jorder løbende Veie, der ikke af nogen særlig Grund kunne henføres til offentlige Veie, i farbar Stand. De faktiske og retlige

11 Jan. Spørgsmaal, som derom i enkelte Tilfælde kunne opstaae, synes derfor efter Fdn. af 13de Decbr. 1793 § 34, sammenholdt med Plac. af 25de Novbr. 1829, at høre under Domstolene. Forsaavidt det iøvrigt i et eller andet Tilfælde maatte have paaligget hele Byelauget at vedligeholde Veie af det omhandlede Slags, synes det dog ikke, at denne Forpligtelse nu kan være gaaet over paa Sognet. Vel er det i den ommeldte Comitebetænkning antaget, at dette maae være en nødvendig Følge af den senere indførte Communalforfatning; men deraf, at de ifølge Andg. af 13de Aug. 1841 oprettede Sogneforstanderskaber have Bestyrelsen af hele Sognets eller de flere til et Præstekald hørende Sognes Communalvæsen under sig, kan det ikke sluttes, at det Fællesskab, der med Hensyn til enkelte Forhold forhen fandt Sted i visse mindre Dele af det under Forstanderskabet forenede Distrikt, er bleven udvidet til dette hele Distrikt, og at derved Byrder, som forhen vare de fleste af Beboerne uvedkommende, skulde være gaaede over paa disse. Der gives tvertimod saavel i denne som i andre Communalforbindelser flere saadanne særskilte Dele, som for visse særegne Forhold udgjøre et snævrere Fællesskab, og ligesom ovennævnte Anordnings § 32 Nr. 6 indeholder Exempel herpaa med Hensyn til Amtsraadene, jvfr. og Fdn. af 9de Juni 1847 § 6, saaledes omtaler § 14 Skoledistrikter som særlige Dele af den fælles Commune, og det er ikke faldet i Tvivl, at de Byrder, som efter Skoleanordningerne udelukkende hvile paa de enkelte Skoledistrikter, vedblive at hvile paa disse uden at vedkomme det øvrige Sogn eller Pastorat. Med hvad Veivæsenet angaaer, da maa det endog i Almindelighed, skjøndt hørende under et for flere Sogne fælles Sogneforstanderskab, dog være affondret for hvert Sogn i sig, da det ingenlunde er antaget, at ved Sogneforstanderskabernes Indretning de flere til et Pastorat hørende Sognes Veie ere komne under Fællesskab mellem de flere Sogne, hvilket ikke alene vilde være forbundet med en betydelig Forandring i de bestaaende Retsforhold, men og i administrativ Henseende medføre store Vanskeligheder og Besværligheder. Ogsaa gjør det privili-

gerede Hartkorn, der er fri for Arbeide paa Biveiene, en ikke ubetydelig Undtagelse fra Fællesskabet med Hensyn til Veibyrden. Der er fremdeles Intet i Fdn. af 29de Septbr. 1841, som hjemler, at den forhen i Forholdets Natur og Fdn. af 13de Decbr. 1793 grundede Forskjel mellem flere Slags Biveie, navnlig mellem Sogne- og Byeveie, skulde være ophævet. En anden Sag er det, at Communalbestyrelsen vel, hvis Billighed eller Communens Interesse taler derfor, kan optage en eller anden Vei, som hidtil har været af en reent privat Natur, under Sognets offentlige Veie, og hertil synes der at være en ikke ringe Tendents hos Amtsraadene, uagtet de fleste af disse ikke ville erkjende nogen almindelig Pligt for Sognene med Hensyn til de her omhandlede Veie. Forsaavidt det kgl. Rentekammer til Styrke for den af det antagne Anskuelse har lagt Vægt paa, at der i Fdn. af 13de Decbr. 1793 § 8 nævnes Veie til og fra enkelte Gaarde, skulde man ikke undlade at bringe i velbemeldte Kammers Erindring dette Collegii Skrivelse af 19de Novbr. 1835, hvor dette Argument er imødegaaet, og hvortil man blot skal føie, at det i Motiverne til Udkastet til Fdn. af 29de Septbr. 1841, sammes § 28, bemærkes, at i denne Paragraph omhandles de saakaldte Biveie, hvilke ere Gjenstand for Slutningsbestemmelsen i § 38 i Fdn. af 13de Decbr. 1793 (see Roesk. Stænder Tid. 1840 S. 381), hvor alene som Biveie nævnes Sogne-, Bye-, Kirke- og Molleveie, men aldeles ikke Veie til og fra enkelte Gaarde, der kun nævnes in parenthesi i § 8, og det netop paa en Maade, der viser, at de ikke egentlig høre ind under Cathegorien af de foran nævnte Biveie, medens der vel i enkelte Tilfælde efter den omhandlede Gaards individuelle Bestemmelse, f. Ex. naar den var Bolig for Distriktslægen, for Retsbetjente og deslige, kunde være Spørgsmaal om at behandle den til samme førende Vei som offentlig Bivei. Collegiets Pluralitet har derfor anseet det rigtigst at lade Sagen, saaledes som Mængden af Amtsraadene har foreslaaet, ordne sig paa samme Maade som hidtil og lade de enkelte opstaaende Spørgsmaal finde deres Afgjørelse i Amtsraadene ved de Regulativer, der efter § 28

11 Jan. i Fdn. af 29de Septbr. 1841 hvert tredie Aar skulle udfærdiges angaaende hvilke Veie, der blive at henføre til Biveienes Klasse, og saaledes at Sagen til endelig Decision bliver, naar det forlanges, at forelægge det kgl. Rentekammer, der dog ikke maatte lægge den i det Foregaaende bestemte Anskuelse til Grund for Afgjørelsen, uden forsaavidt andre Omstændigheder i det concrete Tilfælde maatte tale for at henføre Veien til Biveienes Klasse. Idet man endnu maa bemærke, at Cancelliets Præsident formener, at det er det paagjældende Bylaugs Pligt at vedligeholde Veien til hver ved Udskiftningen til Udflytning bestemt Lods Grændse, skulde man blot tilføie, at man, saafremt dette antages, maa være enig i, at denne Forpligtelse i ethvert Fald bør indskrænkes saaledes, som af det kgl. Rentekammer udtalt.

2 Febr. **Kgl. Resol.**, hvorved bifaldes, at Skarprettertjenesten for Præstø, Holbeks og Sorø Amter inddrages, og at det overdrages Skarpretteren for Staden Kjøbenhavn samt Kjøbenhavns og Frederiksborg Amter tillige at fungere i førstnævnte tre Amter paa Vilkaar, at der tilstaaes ham et Tillæg af 150 Rbd. aarlig, hvilke Præstø, Holbeks og Sorø Amter have at udrede, hver med $^1/_3$, og at han er pligtig at holde en Medhjælper, som i hans lovlige Forfald kan udføre de forefaldne Forretninger.

22 Febr. **Canc. Skriv.** (til Rentekammeret) ang. en paatænkt nøiere Tidsbestemmelse med Hensyn til Anvendelsen af Fdn. af 18de April 1781 § 34.

Ved at meddele Cancelliet, at der, med Hensyn til den i Fdn. af 18de April 1781 § 34 indeholdte Bestemmelse, at den, som begaaer Skovforbrydelse om Søndagen, skal straffes som Tyv, er opstaaet Spørgsmaal om, fra hvilken og til hvilken Tid Søn- og Helligdagene bør regnes, hvilket Spørgsmaal af forskjellige Autoriteter paa forskjellig Maade er blevet besvaret, har det kgl. Rentekammer, med Bemærkning at det overhovedet maae ansees ønskeligt, at der i bemeldte Henseende haves en fast almindelig Regel, i behagelig Skrivelse af 2den Novbr. f. A. begjært sig dette Collegii Betænkning i den omhandlede Henseende meddeelt.

Fra Høiesteret, med hvem man desangaaende har correspondereret, har Collegiet modtaget Underretning om, at det

ved flere Høiesteretsdomme er antaget, at ulovlig Skovhugst, foretagen om Natten til en Søn- eller Helligdag efter Kl. 12, maae ansees med Straf efter den citerede Lovbestemmelse, og at det ligeledes ved en Høiesteretsdom af 10de Novbr. 1834 er antaget, at Lovbudet maatte komme til Anvendelse paa ulovlig Skovhugst, forøvet en Søndagaften den 16de Febr. d. A. omtrent Kl. 7. Ved herved at meddele velbemeldte Kammer Ovenstaaende skulde Collegiet endnu tilføie, at Spørgsmaalets Afgjørelse ad Lovgivningsveien fortiden synes upassende, efterat det Stænderne i 1844 forelagte Lovudkast angaaende en Forandring i den omspurgte Lovbestemmelse er blevet tilbageholdt, fordi disse, i den Tanke at den almindelige Lovgivning om Straffen for ulovlig Skovhugst snart vilde blive skjærpet, fandt det mindre ønskeligt, fortiden at gjøre Formildelse i oftnævnte §, der var funden hensigtsmæssig paa Grund af sammes Forhold til de øvrige Bestemmelser angaaende Straffen for ulovlig Skovhugst. Derimod var det høilig at ønske, at den ommeldte Forandring i den hele Lovgivning om ulovlig Skovhugst, hvorom de Viborgske Stænder i 1844 indgave en særlig Petition, maatte, i Henhold til den begge Stænderforsamlinger i 1846 allernaadigst givne Besked, kunne saaledes tilendebringes, at det i saa Henseende fornødne Lovudkast kunne forelægges Provindsialstænderne for 1848. 22 Febr.

Canc. Skriv. (til Rentekammeret), hvori Samme — der havde udbedt sig Cancelliets Betænkning i Anledning af en fra en Amtmand indkommen Forespørgsel om, hvorvidt de Bestemmelser, som indeholdes i Fdn. om Fribeforbringsvæsenet af 26de Juni 1844 § 30, ogsaa ere anvendelige med Hensyn til de i bemeldte Forordnings § 2 omhandlede egentlige Kongereiser — svares, at Udtrykkene i Fdn. af 26de Juni 1844 § 30, og navnlig den Omstændighed, at denne § forudsætter, at der erlægges Betaling for de der omhandlede Kjørsler, hvilken ifølge Fdns. § 7 ikke finder Sted for de egentlige Kongereiser, efter Cancelliets Formening tilstrækkelig vise, at Lovgiveren ved de omhandlede Bestemmelser ikke har havt egentlige Kongereiser for Øie. 4 Marts

25 Marts **Rentk. Circ.** (til samtlige Amtmænd, Amtmanden over Bornholm undtagen) ang. at militaire Fribefordringer, som anvises efter Generalcommissariatscollegiets Foranstaltning, ikke skulle opføres paa de i Fdn. af 26de Juni 1844 § 42 ommeldte Lister.

Med Hensyn til en af Generalcommissariatscollegiet truffen Foranstaltning, hvorefter militaire Fribefordringer, forsaavidt de ikke præsteres in natura ifølge Pas af Generalqvarteermesteren eller i enkelte Tilfælde af vedkommende commanderende General eller Corpschef, betales directe af Collegiet, istedetfor, i Henhold til Fdn. af 26de Juni 1844 §§ 38—41, efter Anviisning af Amtet at udbetales af Amtsforvalterne, er der opstaaet Spørgsmaal om, hvorvidt disse militaire Fribefordringer desuagtet skulle opføres paa de i den anførte Forordnings § 42 ommeldte Lister, som efter § 43 skulle tilstilles Amtmanden ved hvert Aars Udgang.

Da det omhandlede Anliggende angaaende berørte militaire Fribefordringer er ordnet saaledes, at der ikke kan være Spørgsmaal om nogen saadan Control fra Amtets Side, som er fastsat ved bemeldte Forordnings § 43, har Kammeret antaget, at meerbemeldte Fribefordringer ikke ville være at opføre paa de i § 42 ommeldte Lister, men at det iøvrigt er en Selvfølge, at der vil være at føre en Fortegnelse over samme til fornøden Oplysning ved Efterkommelsen af det i fornævnte Forordnings § 46 indeholdte Bud angaaende Offentliggjørelse af præsterede kongelige Tjenestereiser. Hvilket herved tjenstligen meddeles (Tit.) til Efterretning og fornøden Jagttagelse.

28 Marts **Canc. Skriv.** (til Rentekammeret) ang. Forstaaelsen af Fdn. af 25de Juni 1810 § 12 med Hensyn til Arvefæsteskjøder.

I behagelig Skrivelse af 4de Januar d. A. har det kgl. Rentekammer begjært sig Cancelliets Yttringer meddeelte, angaaende hvorvidt der ved Fæstegodsets Overgang til Arvefæste, ligesaavel som ved dets Overgang til fuldkommen Eiendom, bør meddeles vedkommende Amtmand Underretning til Arvefæstebrevenes Paategning før deres Tinglæsning med videre i Overeensstemmelse med Fdn. af 25de Juni 1810 § 12.

Foranlediget heraf skulde man tjenstligst melde, at ligesom man med velbemeldte Kammer anseer det utvivlsomt, at Udstykninger af Arvefæsteeiendomme ere undergivne den samme strengere Control, som Udstykninger af fuldkommen Selveiendoms-Gaarde, saaledes maa man ogsaa være enig med dem

af Kammerets Medlemmer, som have udtalt sig for, at ligeledes den første Overgang fra en Fæstegaard til Arvefæsteeiendom, hvortil alle senere Udstykninger skulle slutte sig, bør være undergiven samme Control som den, der finder Sted ved Overgang til fuldkommen Eiendom. Da det nemlig ikke kan nægtes, at Bortarvefæstning med Ret til at sælge og pantsætte (om hvilken Slags Overdragelse der naturligviis her kun kan være Tale) er en Eiendoms Afhændelse, ligesom og den bortarvefæstede Eiendom, uagtet den, deels ved det Godsets Eier paalagte Ansvar for Skatterne, deels ved flere ham forbeholdte Rettigheder, bliver i Forbindelse med Godset, dog ikke længere bliver en integrerende Deel af Godseierens Eiendom, følgelig ogsaa kan siges at være „gaaet ud fra Godset," saa synes det, at man, efter Udtrykkene i Fdn. af 25de Juni 1810 § 12, ikke er beføiet til at udelukke det omspurgte Tilfælde fra denne §'s Bydende, og det saameget mindre, som Arvefæste med Ret til at sælge og pantsætte paa mangfoldige Steder i Lovgivningen er sat i Klasse med fuldkommen Eiendom, og navnlig Fdn. af 13de Mai 1769 giver Arvefæsternes indskrænkede Ret Benævnelse af „Eiendoms-Ret;" ligesom det ikke skjønnes, at de Grunde, hvorved Lovstedet er fremkaldt, her aldeles bortfalde, ligesaa lidet som ved denne Fortolkning af Sen nogen Deel af dennes Indhold bliver overflødigt eller intetsigende, idet nemlig, saaledes som Kammerets Skrivelse bemærker, Sætningen „eller udgaaer fra samlet Gods" bliver anvendelig paa alle de Gaarde, som ei gaae over til at blive Eiendomsgaarde, men afhændes som Fæstegaarde, naar de derhos enten gaae over til et andet samlet Gods eller til at blive Strøgods. Naar det som Grund for den modsatte Fortolkning er blevet anført, at Godseieren, skjøndt Bøndergodset overgaaer til Arvefæste, dog, naar han reserverer sig Herligheden, fremdeles maa indestaae for Skatterne af samme, da er der under Sagens Forhandling i Cancelliet herimod blevet erindret, at denne Argumentation synes at staae i Strid med § 11 i Fdn. af 25de Juni 1810. Efter denne § kan en Godseier nemlig vel uden Rentekammerets Approbation foretage en Omdeling 28 Marts

28 Marts af sit Fæstegods, men han skal ligefuldt lade Forbelingen udføre ved en beskikket Landinspecteur eller Landmaaler og lade sig af ham forsyne med Kort og Beregninger, som fuldstændigen vise og forklare de skete Forandringer, hvilke derefter skulle indsendes til Rentekammeret, for at den fornødne Efterretning deraf kan uddrages. Men da Fæstegodset ved saadan Omdeling ligefuldt vedbliver at henhøre under det samlede Gods, og Godseieren at være ansvarlig for Skatterne af samme, saa kan formeentlig Grunden til denne Lovbestemmelse alene søges deri, at Lovgiveren har villet, at enhver Jordlod, der besiddes af Eier eller Bruger, bør have en til dens indvortes Værdie svarende Hartkornsansættelse, hvilket og synes at være en billig Fordring i Henseende til Fæstebonden, der jo, skjøndt Huusbonden maa indestaae for Skatterne af hans Jord, dog selv maa udrede Skatterne til Huusbonden og saaledes er interesseret i ei at bebyrdes over Gaardens Evne. Det er derhos endnu blevet bemærket, at fornævnte § 11 i Fdn. af 25de Juni 1810 vel ikke udtrykkeligt foreskriver, at der i Tilfælde af den der omhandlede Omdeling af Fæstegodset skal foretages en Taxation og Hartkorns-Ansættelse; men foruden at det ikke indsees, hvorpaa den foreskrevne Beregning og fuldstændige Forklaring af vedkommende Landinspecteur eller Landmaaler ellers skulde gaae ud, og at den i Sen citerede § 25 i Fdn. af 23de April 1781 udtrykkeligt nævner Taxation, skjøndt den overlader til Vedkommende selv at vedtage den, saa foreskriver jo § 12 i Fdn. af 25de Juni 1810 ei heller, at der skal foretages Andet, end hvad der er bestemt i § 11, naar Fæstegods gaaer over til Eiendom eller udgaaer af samlet Gods, men isaafald maa dog nødvendigviis en Hartkorns-Angivelse finde Sted; ligesom § 12 ogsaa i Henhold til § 11 udtrykkeligt fordrer, at det samme Forhold i Hartkorn og Jord bør iagttages, som fandt Sted da Taxeringen til den nye Matrikul foretoges. Aarsagen, hvorfor der ei er fordret nogen Taxation, er formeentlig den, at man har forudsat, at den Taxation, der laae til Grund for den nye Matrikul, vilde være at følge, jvfr. Fdn. af 3die

Decbr. 1819 § 9, som forbyder at følge den nye Matrikuls-Taxering ved Udstykning, hvilket derimod efter § 3 Nr. 2 i Fdn. af 25de Juni 1810 var tilladt, og hvilket vel endnu maa være tilladt ved blot Ombeling af Fæstegods. Sluttelig skulde man iøvrigt ikke undlade at bemærke, at det i en tidligere Skrivelse fra Cancelliet til det kgl. Rentekammer af 5te Decbr. 1818 er blevet antaget, at Reglen i Fdn. af 25de Juni 1810 § 12 ikke bør komme til Anvendelse paa de Arvefæsteeiendomme, med Hensyn til hvilke Godseieren vedbliver at indestaae for Skatterne, hvorimod det i bemeldte § befalede Beviis er formeent først at blive nødvendigt, naar i sin Tid fuld Eiendomsret erhverves, men at Collegiets nuværende Medlemmer ikke kunne dele denne Anskuelse eller skjønne, at den Fremgangsmaade, som ifølge Paragraphen skal iagttages ved selve Afhændelsen og Adkomstdocumentets Tinglæsning, kan komme til Anvendelse, naar der senere skeer en Forandring i Maaden, hvorpaa Skatterne blive at indbetale. 28 Marts

Kgl. Resol., hvorved Kirke- og Underviisningsministeriet bemyndiges til at tilsige de endnu tilbageværende 14 Fæstere paa det, Viborg Cathedralskole tilhørende, saakaldte Rectorats- og Conrectoratsgods i Borde, Fiskbek og Raunstrup Sogne Arvefæste paa deres Fæstesteder for den i kgl. Resol. af 15de Marts 1844 bestemte Priis med en Forhøielse af 10 pCt. og iøvrigt paa de i denne Resolution fastsatte Vilkaar. 4 April

Canc. Skriv. (til Rentekammeret) ang. Gebyret for Udpantning ved Sognefogden for resterende Skatter af flere een Eier tilhørende Parceller. 4 April

I behagelig Skrivelse af 11te d. M. har det kgl. Rentekammer udbedt sig Collegiets Yttringer meddeelte i Anledning af et med Erklæring fra Amtmanden over Ringkjøbing Amt til Samme indkommet Andragende, hvori N. N. af N. N. paa sin Svigermoder Gjæstgiver N. N. Enkes Vegne har anholdt om Resolution for, hvorvidt der rettelig er affordret ham meer end enkelt Udpantningsgebyr til vedkommende Herredsfoged og Sognefoged, efter Fdn. om Amtsstueerpeberstler m. m. af 8de Juli 1840 § 14 3die Passus, i Anledning

18 April af Inddrivelsen af Skatterestancer af tvende bemeldte hans Svigermoder tilhørende Eiendomme og en Parcel i N. N. Sogn, der hver have særskilt Skattenummer og for hvilke der er udfærdiget særskilt Skatteqvitteringsbøger.

I Svar herpaa skulde Collegiet tjenstligst ytre, at da der til de omhandlede Skatters Inddrivelse, saafremt de ikke, saaledes som det under Sagen er oplyst, allerede havde været erlagte af den Paagjældende, forinden Sognefogden indfandt sig hos ham, men uden at Skatteqvitteringsbøgerne i rette Tid havde været Herredsfogden foreviste i qvitteret Stand, ikkun vilde have været at foretage een Udpantningsforretning, maa Cancelliet holde for, at der for Sognefogdens Møde hos ham i den omspurgte Anledning ikkun kan tilkomme Herredsfogden og Sognefogden Gebyr som for een Forretning. Ligesom denne Mening nemlig forekommer Collegiet bedst at stemme med Udtrykkene i den ovenfor anførte Passus af den citerede Paragraph i Fdn. af 8de Juli 1840, saaledes bestyrkes dette Resultat ogsaa ved den i Paragraphens første Passus indeholdte Bestemmelse, hvorefter Gebyret bliver at beregne af det samlede Beløb, som Restancerne for hver enkelt Skyldner andrage.

18 April **Kirke- og Underviisningsmin. Skriv.** (til Fyens Stiftsøvrighed), hvori Samme — der til det danske Cancellie havde indsendt et Andragende, hvori en Sognepræst anfører, at der, hvad ogsaa de af ham indsendte ældre Indberetninger om hans Kalds Indtægter udvise, fra gammel Tid af har af enhver Gaardmand i Sognet været svaret Præsten i Paaskerente 1 Brød og 20 ß, og at han selv uden nogen Vægring fra Vedkommendes Side i 14 Aar har erholdt denne Paaskerente, men at tvende nylig til Sognet komne Mænd nægte at svare ham samme og tillige søge at afholde andre Gaardmænd fra at gjøre det, i hvilken Anledning Stiftsøvrigheden, da Sognepræsten i den Anledning havde anholdt om at forhjelpes til at erholde oftmeldte Præstation, havde indstillet, at det maatte blive Vedkommende tilkjendegivet, at Præsten med Rette kan gjøre Fordring paa den ommeldte Paaskerente — anmodes om at tilkjengive Præsten,

at da denne Sag ikke henhører under administrativ Afgjørelse, finder Ministeriet ikke Anledning til at ytter sig over samme. 18 April

Kirke- og Underviisningsmin. Skriv. (til Sjællands Stiftsøvrighed), hvori Samme — da en Sognepræst havde til det danske Cancellie indgivet en Besværing over, at vedkommende Amtmand angaaende et Spørgsmaal om Ydelsen af Ost og Smaaredselstienden til Sognepræsten havde resolveret, 1) at Yderen maatte være berettiget til at erlægge in natura den i Fdn. af 29de Decbr. 1721 ommeldte Præstation af Ost, som i en Række af Aar var erlagt med 8 ß pr. Pund, saafremt han ikke kunde komme overeens med Sognepræsten, men at dette Spørgsmaal iøvrigt henhørte under Domstolenes Afgjørelse, samt 2) at Smaaredselstienden i Henhold til Fdn. af 24de Juni 1840 § 10 jvfr. § 9 maatte svares efter det nye Matriculs-Hartkorn — anmodes om at tilkjendegive Andrageren, at, da de gjorte Spørgsmaal ikke henhøre under administrativ Afgjørelse, finder Ministeriet ikke Anledning til derover at ytre sig. 18 April

Plac. ang. at autoriserede Kort ved Afhændelser af Fæstegods og Udstykninger af Landeiendomme skulle følge Adkomstbrevene paa de paagjældende Steder og Parceller, m. v. 21 April

Vi Frederik den 7de Konge til Danmark ꝛc G. V.: at Vi have fundet det nødvendigt at foreskrive nogle Bestemmelser til Forebyggelse af, at det nye Matrikuls-Arbeide forrykkes ved Forandring af Eiendommenes Tilliggende og Hartkorn i Anledning af Bortsalg af enkelte, til et Gods hørende, Fæstesteder og ved Afhændelse af Parceller af andre Eiendomme paa Landet. Efter over et dertil sigtende Lovudkast at have modtaget Betænkninger fra begge Forsamlinger af Vore troe Provindsialstænder for Danmark, og i det Vi tillige have taget Hensyn til en af Provindsialstænder-Forsamlingen for Nørre-Jylland fremsat Indstilling om adskillige Begunstigelser for de Landeiendomsbesiddere, der ville anskaffe sig Kort til Brug ved Eiendomsoverdragelser i Almindelighed, byde Vi og befale som følger:

1) Ligesom det Beviis, der ved Afhændelser af Fæstegods, ifølge Fdn. af 25de Juni 1810 § 12, skal tilveiebringes for, at de afhændede Fæstesteder erholde den til samme hørende Jord med det derpaa hvilende Hartkorn, ei

21 April bør ansees præsteret, med mindre der af Vedkommende tilveiebringes Kort over den paagjældende Eiendom, hvis Overeensstemmelse med Matrikulskortet bliver at bekræfte af Matrikulscontoiret under Vort Rentekammer, saaledes bør der ei aabnes nogen nye Skatteconto i Amtsstuens Bøger for en saadan Eiendom, eller samme henføres under en anden Skatteconto, medmindre der, tilligemed det tinglæste Adkomstbrev, forevises Amtstuen det tilhørende, af Matrikulscontoiret paategnede, Kort, forsynet med Retsskriverens Paategning om, at Kortet har været foreviist i Retten ved Adkomstbrevets Tinglæsning [1]). Til Lettelse ved Anskaffelsen af fornævnte Kort indrømmes det, at de Vedkommende i det nævnte Diemed i Vort Rentekammers Matrikulscontoir kunne erholde Copier af Matrikulskortene mod Betaling af 1 Rbß. pr. Tønde Land, dog at der ei for noget saadant Copiekort betales mindre end 64 Rbß. [2]). 2) Ved fremtidige Udstykningsforretninger af Eiendomme paa Landet skal Landinspecteuren eller den dertil autoriserede Landmaaler udfærdige det ene af de befalede Exemplarer af Kortet i enkelte Dele, eet Kort for hver Parcel, som skal overgives til den, der ved Gave, Kjøb, Mageskifte eller paa anden Maade erhverver Parcellen, og følge med Adkomstbrevet. Derhos skal der ikke i Amtstuens Bøger kunne aabnes nogen nye Skatteconto for Parcellen, eller denne henføres til en anden Skatteconto, med mindre der er forholdt saaledes, som i § 1 er foreskrevet for de der omtalte Afhændelser. 3) I alle andre Tilfælde, hvor nogen Grundbesidder paa Landet maatte ønske Kort over sin Eiendom, kan i Vort Rentekammers Matrikulscontoir erholdes Copie af det paagjældende Matrikulskort mod en Betaling af 2½ Rbß. pr. Tønde Land, dog saaledes, at ingen Copie udfærdiges under 64 Rbß. Nye Kort kunne sammesteds faaes attesterede med Hensyn til deres Overeensstemmelse

[1]) Jvfr. Circ. 25 Jun. 1855, 26 Marts 1861 Nr. 13.

[2]) Forsaavidt Lovstedet forudsætter Tilstædeværelsen af autoriserede Kort som nødvendig for at kunne erholde Adkomstbrevene tinglæste, kan denne Bestemmelse ikke gives tilbagevirkende Kraft paa Salg, der ere foregaaede før Plac. 21 Apr. 1848 udkom. Dom i Jur. Ugeskr. f. 1860 S. 99.

eller Ikke-Overeensstemmelse med Matrikulskortene for en Betaling af 1/2 Rbß. pr. Tønde Land, dog at den mindste Betaling i dette Tilfælde, bliver 48 Rbß. 4) Ligesom de i foregaaende §§ 1 og 2 foreskrevne Paategninger paa de autoriserede Kort over de paagjældende Eiendomme om, at de ved Adkomstbrevenes Tinglæsning have været foreviste i Retten, bør meddeles uden særlig Betaling, saaledes bør ogsaa, naar der i andre Tilfælde angaaende en Landeiendom tinglæses et Adkomstbrev, der er ledsaget af et autoriseret Kort over samme, Retsskriveren uden særlig Betaling meddele Kortet Paategning om, at det ved Adkomstbrevets Tinglæsning har været foreviist i Retten. 21 April

Hvorefter de Vedkommende sig allerunderdanigst have at rette.

Justitsmin. Skriv. (til Rentekammeret) ang. Straffen for at indtage noget af Kongens Udmarks Jord paa Bornholm. 1 Mai

Ved at fremsende vedlagte Skrivelse med Bilag, hvori Amtmanden over Bornholms Amt har forespurgt, paa hvilken Maade den i Acterne ommeldte N. N. bliver at drage til Ansvar for den af ham begaaede Overtrædelse af Fdn. af 25de Novbr. 1720 og 28de Juli 1739, idet han har opført et Huus paa den Hs. Majestæt tilhørende Udmark paa Bornholm, har det kgl. Rentekammer i behagelig Skrivelse af 25de Marts sidstleden begjært sig Ministeriets Yttringer over Sagen meddeelte.

Foranlediget heraf skulde jeg, efter over Sagen at have indhentet Generalprocureurens Erklæring, tjenstligst yttre, at da bemeldte N. N., ved at opføre det omhandlede Huus, har indtaget af Udmarksjorderne, og Fdn. af 28de Juli 1739, som herfor bestemmer offentlig Tiltale, ikke ved den senere Lovgivning er hævet, skjøndt de deri indeholdte Straffebestemmelser uden tvivl af Domstolene ville ansees modificerede ved Fdn. af 11te April 1840 § 32, vil han vistnok herfor kunne sættes under Tiltale. Da det imidlertid af det inden Vesterherreds Politieret den 5te August f. A. optagne Forhør sees, at han har opført Huset, fordi han var i den yderste Forlegenhed for Huusværelse, og troede, at han ikke derved fornærmede Nogen, og da han i det senere Forhør af 25de Octbr. f. A. har anført, at Grunden, hvorfor han ikke, efter

1 Mai det ham af Amtet derom givne Tilhold, har nedrevet Huset. var den, at det var seent paa Aaret, og at han intet Sted havde at opholde sig med sin Familie i Vinteren, saa synes der dog ikke at være tilstrækkelig Føie til at anvende Lovens fulde Strenghed mod ham, og jeg skulde derfor, saafremt det ikke maatte kunne tilstedes, at Huset bliver staaende indtil videre, imod at han inden Retten forpligter sig til strax at nedrive samme, naar det maatte forlanges, lige tjenstligst henstille, om der ikke maatte være Anledning til af afgjøre Sagen saaledes, at der gives ham Frist til at borttage Huset til Udgangen af Sommeren, i hvilken Tid han vil see sig istand til at forskaffe sig og Familie Huuslye.

11 Mai **Justitsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Maribo Amt) **ang.** Affoningsomkostningernes Udredelse, naar Reqvisitionen om Affoningen er udgaaet fra en anden Jurisdiction end den, hvori Affoningen er skeet.

Ved at fremsende en Udskrift af en inden Maribo Kjøbstads Politieret af 23de Juni f. A. afsagt Dom, hvorved Tjenestekarl N. N. i en privat Politiesag er tilfunden til lige Deling imellem Klageren Kunstberider N. N. og Maribo Sogns Fattigkasse at erlægge en Mulct til Beløb 24 Rbd., af hvilken Mulct han, efter at have forladt Maribo Kjøbstad og taget Ophold i N. N. Sogn under Grevskabet Wedelsborg, efter Hr. Kammerherrens Anmodning paa Grund af Uformuenhed har affonet den sidstnævnte Halvdeel med Fængsel paa Vand og Brød i 5 Dage, har De, foranlediget af at Amtmanden over Odense Amt har begjært de til Affoningen medgaaede Omkostninger til Beløb 4 Mk. 11 ß refunderede bemeldte Amts Repartitionsfond, af hvilket de ere afholdte, i Skrivelse af 16de Marts d. A. indstillet til Afgjørelse ved Resolution, hvorvidt de omhandlede Omkostninger blive definitivt at afholde af Odense Amt, hvor Affoningen har fundet Sted, eller om de bør refunderes af Maribo Amts Kjøbsteder, fra hvilket sidstnævnte Amt Reqvisitionen om Affoningen, som ovenfor anført, er skeet.

Foranlediget heraf skulde jeg tjenstligst melde, at jeg finder det meest stemmende med Lovgivningen, hvad og i tidligere lignende Tilfælde, navnlig i Canc. Skriv. af 1ste April 1845, er statueret, at Maribo Amts Kjøbsteder refundere Odense Amts Repartitionsfond de her omhandlede Omkostninger, dog at der i Medfør af den ved Canc. Circul. af 27de Aug. 1839 bekjendtgjorte kgl. Resol. af 31te Juli f. A. deri bør afgaae de for Arresthuusleie beregnede 2 Mk. 3 ß.

Plac. om Constructionen af svære og svært belæssede Vogne, som skulle kunne benyttes paa Hovedlandeveiene i Sjælland, m. v. 27 Mai

Vi Frederik den 7de Konge til Danmark &c G. V.: at Vi, efterat have modtaget allerunderdanigst Betænkning fra Vore troe Provindsialstænder for Sjællands, Fyens og Lollands-Falsters Stifter samt for Færøerne over et dem i sin Tid forelagt Udkast til Anordning, sigtende til at forebygge den skadelige Virkning, der, navnlig paa Chausseerne i Sjælland, spores af en uheldig Vognconstruction, og i Særdeleshed af den almindelige Brug af Vogne med smalle Hjulfælger og ringe Sporvidde til uforholdsmæssigt tunge og brede Læs, have fundet Os foranledigede til hermed at byde og befale, som følger:

1) Ved Benyttelsen af Vogne paa Hovedlandeveiene i Sjælland skal det, naar Vognen med alt Tilbehør samt det Gods og de Personer — dog derunder ei indbefattet Kudsken —, der føres paa samme, veier 3,500 Pund eller derover, iagttages: a) at Beslaget paa sammes Hjulfælger har en Brede af i det Mindste 4 Tommer; b) at Hovederne paa Hjulsømmene, Stifterne eller Skruerne ere sænkede i og ikke staae frem over Beslaget; c) at Beslaget er saaledes anbragt, at det danner en lige Overflade, dog at Ansvar ei paadrages derved, at Hjulbeslagene, alene som Følge af Slid, have antaget en hvælvet Overflade; d) at Læsset paa en saadan Vogn ei har over 5½ Fods Brede, med mindre Vognen har en Sporvidde af i det Mindste 42 Tommer mellem Hjulfælgenes indre Kanter, eller Læsset bestaaer i lette Gjenstande, som derhos indtage meget Rum, saasom Hø, Straa, Humle, Uld, Ovas og deslige; og tør intetsomhelst Læs have en større Brede end 10 Fod. 2) Overtrædelser af de i § 1, Litr. a til d, givne Forskrifter blive, hver især, at ansee med en Mulct af 10 Rbd. for hver Gang Nogen i samme gjør sig skyldig, og tilfalde disse Mulcter den almindelige Veikasse. Naar Mulcten er erlagt, tillades det den Vedkommende, forsaavidt de i § 1, Litr. a og d, givne Forskrifter angaaer, at fuldende den begyndte Reise til Bestemmelsesstedet, og, forsaavidt Overtrædelsen vedkommer de under Litr. b og c givne Forskrifter, gives den Vedkommende Frist med at afhjælpe den befundne Mangel, indtil han er kommen

27 Mai til sit Hjem[1]). 3) Controllen med denne Anordnings Efterlevelse bliver for Tiden at indskrænke dertil, at der af det almindelige Veivæsen indrettes ved Lyngby og Carlslunde paa Kjøbenhavns Amt samt paa Strækningen mellem Roeskilde og det Sted, hvor Holbek-Veien støder sammen med Ringsted-Veien, et Vægtapparat tæt ved Landeveien, hvorpaa Vognen med Læs kan indkjøres fra Landeveien og derefter under Eet veies, uden Fraspænding af Hestene, hvorhos der bliver at ansætte en Veibetjent, som sammesteds gives Bolig, der har at vaage over, at denne Anordning efterleves. Han skal anholde enhver Vogn, om hvilken han har Grund til at antage, at der med Hensyn til samme er begaaet en Overtrædelse, og uopholdelig lade samme veie, hvorhos han, naar han efter tilendebragt Undersøgelse finder, at den Vaagjældende er ifalden Mulct, og derom har givet fornøden Tilførsel i en autoriseret Protocol, som altid bør være tilstede paa Controlstedet, strax affordrer den Kjørende den ifaldne Mulct. Dersom denne anseer sig forurettet ved den af Opsigtsbetjenten tagne Bestemmelse, staaer det til ham at fordre Spørgsmaalet om den ham tilregnede Overtrædelse afgjort af Skjønsmænd. I dette Øiemed bliver der ved de 3de fornævnte Controlsteder, og i alt Fald i Vægtapparaternes nærmeste Omegn, af Øvrigheden at udnævne 6 faste Synsmænd, som, efter at være gjorte nøie bekjendte med denne Anordnings Forskrifter og det anbragte Vægtapparats Indretning, blive eengang for alle at tage i Eed, at de nøiagtigen og redeligen ville udføre det dem overdragne Hverv. Af disse Synsmænd tilkaldes uopholdeligen paa den Klagendes Begjæring, efter en bestemt Orden, de 3de, som maatte være tilstede, hvilke uopholdeligen have at møde, undersøge Klagens Gjenstand og korteligen at indføre deres Eragtning i fornævnte Protocol, hvorved det har sit Forblivende. Bliver da den af Opsigtsbetjenten tagne Bestemmelse stadfæstet, bør den Kjørende, der ubeføiet har klaget, foruden den ifaldne Mulct, udrede 6 Rbd., hvoraf Halvdelen tilfalder Synsmændene til lige Deling, og Halvdelen den almindelige Veikasse. For-

[1]) Jvfr. Lov 16 Marts 1851.

andres derimod Opsigtsbetjentens Kjendelse, har den Kjørende Intet at udrede i Anledning af Synsforretningen, hvorimod Synsmændenes Godtgjørelse udredes, med 1 Rbd. til hver, af den almindelige Veikasse. Den ifaldne Mulct tilligemed de næsnævnte 6 Rbd., naar den Kjørende har at udrede samme, bør denne strar erlægge til Opsigtsbetjenten imod dennes skriftlige Qvittering. Og bør det saavel paa Qvitteringen, der bliver at forsyne med Sagens Nummer, som i Protocollen anmærkes, hvorlænge den Kjørende har været opholdt. Udgjør dette Ophold mere, end een Time, har Veibetjenten, hvis den Kjørende frifindes, paa dennes Forlangende at udbetale ham, imod Qvittering, 1 Rbd. i Erstatning samt et lige Beløb for hver halve Time, Opholdet varer længer, end een Time, hvilken Erstatning udredes af Veikassen og godtgjøres denne af Veibetjenten, forsaavidt han utilbørligen har foraarsaget Opholdet. 4) Vægrer den Kjørende sig ved at underkaste sig den Undersøgelse, der ovenfor er foreskrevet i det Øiemed at controllere Overholdelsen af nærværende Anordning, ansees han skyldig i den Overtrædelse, hvorfor han af den opsigthavende Betjent er anseet mistænkt, og bør, foruden den herfor bestemte Mulct til den almindelige Veikasse, udrede 10 Rbd. til vedkommende Amts- eller Kjøbstads-Fattigkasse i hans Hjem, hvor Sagen, efter Anmeldelse fra Veivæsenets Side, uopholdeligen bliver at forfølge mod ham som angaaende en offentlig Politieforseelse. Paa samme Maade bliver der at forholde, naar den Kjørende ei strar erlægger den ifaldne Mulct og Omkostninger efter § 3, eller i det Mindste, hvis han angiver ikke at være forsynet med de fornødne Penge, tilstiller den vedkommende Opsigtsbetjent Betaling inden 14 Dage efter Anholdelsen[1]). 5) Det forbeholdes Veivæsenet, naar det i Tiden maatte findes fornødent, at indrette andre eller flere Controlsteder, lige med de foranførte, paa passende Pladser ved Hoved- 27 Mai

[1]) Indgiven Ansøgning om Eftergivelse af den ifaldne Mulct fritager ikke for at efterkomme denne Bestemmelse. Dom i Jur. Ugskr. f. 1852 S. 352.

27 Mai landeveiene. 6) Denne Anordning træder i Kraft den 1ste Jan. 1850.

Hvorefter alle Vedkommende sig allerunderdanigst have at rette.

27 Mai **Frdg.** sigtende til Forbedring i Huusmænds og Indersters Kaar.

Vi Frederik den 7de Konge til Danmark ꝛc G. V.: Idet Vor forevigede Fader, der med lige Kjærlighed omfattede alle sine Undersaatter, erkjendte, hvor ønskelig en Forbedring af Huusmænds og Inderslers nærværende Kaar maatte ansees, forelagde Han i sin Tid begge Forsamlinger af Provindsialstænderne for Danmark et Udkast til en Forordning, sigtende til at bevirke en saadan Forbedring i flere Retninger. Paa dette Udkast have Vi, besjælet af samme Kjærlighed til alle Vore Undersaatter, til hvilken Klasse de maatte henhøre, allernaadigst besluttet at grunde en Lov, der skal sikkre Huusmænd og Inderster de Rettigheder, hvorpaa de kunne gjøre Krav. Og have Vi derved taget Hensyn til de Modificationer i hiint Udkast, som Vore troe Provindsialstænder have bragt i Forslag. Navnlig have Vi troet at burde efterhaanden aldeles afskaffe Betingelsen af Pligtarbeide som Betaling for Overdragelsen af Huus og Bolig paa Landet. Det er i den Henseende Vor Hensigt i sin Tid at forelægge den tilkommende Folkerepræsentation et Udkast til en Lov om Afløsningen af det ved tidligere Contracter betingede Pligtarbeide af deslige Huse og Boliger[1]). Men da der dog i ethvert Fald vil medgaae længere Tid, inden en saadan Lov kan udkomme, saa ville Vi for Tiden indskrænke Os til at tilkjendegive samtlige Eiere af Huse og Boliger, af hvilke saadant Pligtarbeide ydes, saavelsom Fæsterne og Leierne af disse, at de opfylde Vort Ønske og Vore landsfaderlige Hensigter, naar de, til gjensidigt Bedste, snarest muligt træffe mindelige Overeenskomster om dette Pligtarbeides Afløsning mod passende Vederlag i Penge eller Varer. Derimod have Vi, hvad fremtidige Contracter angaaer, anseet det for rettest, i Stedet for den i det Stænderforsamlingerne forelagte Udkast foreskrevne Begrændsning af det Ugedagsarbeide, der maatte kunne betinges for Overdragelse af Huus og Bolig paa Landet, at bestemme, at der for Eftertiden ikke maae betinges nogetsomhelst Pligtarbeide for en saadan Overdragelse. Thi byde og befale Vi, i Henhold hertil, som følger:

1) Med Hensyn til det Pligtarbeide i communale og offentlige Anliggender, hvilket for Tiden paahviler Huusmænd, der have Jord, som er ansat til Hartkorn, skal det, forsaavidt saadant Arbeide præsteres efter Hartkornet, eller, i Henhold til Plac. af 1ste Aug. 1815 § 4, er substitueret for Arbeide efter Hartkornet, forblive ved de nu gjældende Regler om den Andeel, slige Huusmænd skulle tage i samme[2]). Frem-

[1]) Jvfr. Lov 4 Jul. 1850.

[2]) Jvfr. Skriv. 17 Febr. 1849, 30 Marts og 14 Dec. 1854, 14 Jul. 1855.

deles har det sit Forblivende ved de hidtil gjældende Regler 27 Mai om Huusmænds og Indersters Forpligtelse til at yde den Præsten tilkommende Hostdag og til at give Møde ved opstaaet Ildebrand saavelsom til at deeltage i Sneekastningsarbeide[1]), med den nærmere Begrændsning, at, naar der i noget Sogn affordres Huusmænd og Inderster mere, end 3 Dage i een Vinter, til Sneekastning paa Postrouterne, ville de for enhver Arbeidsdag, de saaledes præstere ud over de nævnte 3 Dage, erholde en Godtgjørelse af 24 Rbß., der udredes af Postvæsenet[2]). Alt andet Pligtarbeide i offentlige og communale Anliggender for Huusmænd og Inderster skal derimod for Fremtiden bortfalde[3]). Dog skal Communen — hvorved der i Almindelighed forstaaes det eller de under et Sogneforstanderskab hørende Sogne — have Ret til, for et Tidsrum af i det Mindste 5 Aar ad Gangen, istedetfor Sneekastningsarbeidet i det Hele, at affordre enhver Huusmand eller Inderste indtil 3 Arbeidsdage om Aaret til det dem efter den nu gjældende Lovgivning paaliggende Pligtarbeides Udførelse, derunder indbefattet Brevbæring[4]). Naar det paagjældende Pligtarbeide, efter Lovgivningen, hidtil har paahvilet saavel Gaardmænd som Huusmænd og Inderster efter Omgang[5]), vil dette Arbeide, saalænge det udføres som Naturalarbeide, paahvile Gaardmændene alene; men, naar disse ei længer ønske det udført som Naturalarbeide, kunne de forlange, at Communen lader det udføre ved leiede Folk[6]). Fremdeles skal Communen i Almindelighed lade det øvrige,

[1]) Jvfr. Lov 30 Dec. 1858 § 1.

[2]) Jvfr. Skriv. 30 Marts 1854 Nr. 2.

[3]) Jvfr. Skriv. 30 Marts 1854 Nr. 3.

[4]) Jvfr. Skriv. 1 Aug. 1848, 2 Jan., 27 Marts, 31 Jul. og 20 Oct. 1849, 23 Febr., 12 Sept. og 9 Dec. 1850, 28 Febr. 1851 (cfr. 8 Marts 1853), 7 og 29 Aug., 22 Sept. og 22 Nov. 1851, 17 Jan., 15, 19 og 23 Apr. 1852, 4 og 30 Marts, 21 Nov. 1854, 26 Marts 1855.

[5]) Jvfr. Skriv. 6 Jan. 1849, 17 Jan. 1852.

[6]) Jvfr. Skriv. 1 Aug. og 10 Oct. 1848, 2 og 6 Jan., 17 Febr., 21 Apr., 31 Jul. og 20 Oct. 1849, 27 Apr., 7 og 12 Sept. 1850, 22 Sept. og 3 Nov. 1851, 15 Apr. og 4 Mai 1852, 8 Marts 1853 (cfr. 28 Febr. 1851), 2 Apr. og 17 Dec. 1853, 30 Marts, 27 Jul. og 11 Nov. 1854, 14 Jul. 1855.

27 Mai hidtil Huusmænd og Inderster paahvilende, men nu bortfaldende, Pligtarbeide udføre ved leiede Folk. Og skal der til sligt Arbeides Udførelse, alene naar det undtagelsesviis findes uundgaaeligen nødvendigt, kunne tilsiges Huusmænd og Inderster, men hver Arbeidsdag bliver da at godtgjøre af Communen med 24 Rbß. i Maanederne fra 1ste Nov. til 1ste Apr., og med 32 Rbß. til Aarets øvrige Tider[1]). Det Beløb, som maatte blive fornødent til at afholde samtlige forommeldte Udgifter, bliver at ligne paa Communen efter samme Maalestok som Fattigvæsenets Udgifter, deels efter Hartkornet, deels efter Formue og Leilighed, og derhos samtidigen med de øvrige almindelige Communaludgifter, navnligen Fattig- og Skoleskatten, dog at Beløbet særligen anføres i Regnskaberne over Communaludgifterne. Forsaavidt den omhandlede Udgift bliver at ligne efter Hartkorn, skal under Ligningen medtages alt Communens Hartkorn, priviligeret og upriviligeret, Skov- og Mølleskylds Hartkorn med det Halve mod Ager- og Engs-Hartkorn, og blive navnligen ogsaa at medtage de Huusmænd, som have Hartkorn, om det end ellers ved Contract er vedtaget, at Huusmandsloddens communale Afgifter, imod et fast bestemt Vederlag, skulle afholdes af den Gaard, fra hvilken Lodden i sin Tid er tagen. Beløbet opkræves tilligemed de øvrige almindelige Communaludgifter, ligesom der og paa samme Maade aflægges Regnskab for dette Beløb som for hine Udgifter. Og har Sogneforstanderskabet at ordne det Fornødne med Hensyn til Antagelsen af de leiede Folk og hvad videre der maatte udfordres, for at det paagjældende Arbeide kan blive forsvarligen udført, og Enhver komme til sin Ret. Denne Foranstaltning bliver iøvrigt i det Hele at iværksætte overeensstemmende med de almindelige Anordninger om Communalvæsenet paa Landet, ligesom og det i fornævnte Øiemed paalignede Beløb i fornødent Fald bliver at inddrive som andre communale Afgifter. Uagtet det, som foranført, skal være Reglen, at de flere, til et Sogneforstanderskab hørende, Sogne under Eet skulle besørge det for Fremtiden for Huusmænd og Inderster bortfal-

[1]) Jvfr. Skriv. 15 Nov. 1848, 30 Marts 1854 Nr. 6.

dende Pligtarbeide i offentlige og communale Anliggender udført ved leiede Folk og ligne Udgiften paa den samlede Commune, skal Undtagelse herfra dog kunne finde Sted, naar et af de flere, til et Sogneforstanderskab hørende, Sogne henvender sig til det vedkommende Amtsraad med Andragende om, at det særskilt for sig maae lade det ombandlede, for Huusmændene og Indersterne i Sognet bortfaldende, Pligtarbeide udføre ved leiede Folk og derefter paa Sognet repartere og indkræve Bidragene hertil, samt naar Sognet derhos forelægger Amtsraadet et hensigtsmæssigt Regulativ for, hvorledes hermed skal forholdes. Thi da skal Amtsraadet, naar det finder en saadan Undtagelse fra denne Anordning tilraadelig, være bemyndiget til at tilstaae den, dog kun for et Tidsrum af i det Længste 10 Aar ad Gangen[1]). 2) For at bidrage til, at Huse paa Landet fremdeles, som hidtil i de fleste Egne brugeligt, bortfæstes paa Fæsterens og hans Enkes Livstid, hvorved iøvrigt de Bestemmelser, som Loven og Anordningerne, nærmest med Hensyn til Fæstegaarde, indeholde til Betryggelse for Fæsterens Brugsret, derefter i Almindelighed ogsaa blive anvendelige til Fordeel for Fæstehuusmændene, have Vi fundet for godt at tilstaae den Modification af nysmeldte Lovbestemmelser, at det tilstedes enhver Eier, der fremtidigen bortfæster Huse paa Landet, at kunne, med et halvt Aars Varsel[2]), til hver næstkommende 1ste Mai, uden Forpligtelse til at godtgjøre den modtagne Indfæstning, udsige Fæsteren, a) naar han ei, efter beviisligen derom at være advaret, inden 16 Uger har betalt enten den forfaldne Afgift eller Restancer af de Skatter og Communalafgifter, som Huusfæsteren har at vederlægge Eieren, eller af det Tiendevederlag, der tilkommer Eieren eller af denne har maattet udlægges til Andre; b) naar han inden 1ste Mai af Eieren er bleven opfordret til at istandsætte den, ved en lovlig Synsforretning, erklærede Fæld paa de, ved en lige lovformelig Forretning, i sin Tid overleverede Bygninger, og det derhos, 27 Mai

[1]) Jvfr. Skriv. 2 Jan. 1849, 17 Febr. s. A. Nr. 3, 22 Nov. 1851.

[2]) Dette Varsel tilkommer ikke en Gaardbestyrer, der hverken er Leier eller Fæster. Dom i Jur. Ugskr. f. 1852 S. 846.

27 Mai ved en lige Synsforretning, bevises, at Manglerne ikke ere afhjulpne inden en passende Frist, som, naar de hidrøre fra slet Vedligeholdelse eller andre, Fæsteren tilregnelige, Omstændigheder, bør være Midten af samme Aars October Maaned, men, naar Fælden hidrører fra Fæsteren utilregnelige Omstændigheder, kan af Synsretten gives en passende Forlængelse, dog ei over 2 Aar, — Alt med den Virkning, at, naar Opsigelse i Henhold hertil er skeet, og Fæsteren vægrer sig ved godvilligen at fraflytte Stedet, skal Eieren være berettiget til, ved Fogden at lade Fæsteren udsætte. Og skal det under denne Udsættelsesforretning alene komme under Bedømmelse, om fornævnte lovbestemte Betingelser for Opsigelsens Gyldighed ere tilstede, hvortil navnligen hører, at en Synsforretning, hvorpaa Paastanden om Fæsterens Udsættelse begrundes, ei er svækket ved lovligt Oversyn. Derimod er det paa den ene Side den fraflyttede eller udsatte Fæster forbeholdt, hvis han formener at have noget Regreskrav imod Eieren, at gjøre samme gjældende under et særeget Søgsmaal, hvortil der, paa Ansøgning, bliver at tilstaae Fæsteren fri Proces, naar Øvrigheden finder, at der i de foreliggende Omstændigheder kan være rimelig Grund for saadant Søgsmaal, medens det paa den anden Side maa være Eieren forbeholdt at saggive den opsagte og udsatte Huusfæster til at udrede, hvad han i denne sin Stilling er bleven skyldig, derunder indbefattet Omkostningerne paa de Retshandlinger, som ere foranledigede ved Misligholdelsen af hans contractmæssige Forpligtelser. Betalingen for de forommeldte Synsforretninger bliver iøvrigt, til Lettelse for de Vedkommende, at beregne efter Forskrifterne i Fdn. af 9de Marts 1838 § 4[1]).
3) Det skal være Eiere af Huse paa Landet tilladt, naar de for Fremtiden bortfæste disse, at betinge sig Udpantningsret for den resterende Huusafgift, dog at denne Ret gjøres gjældende inden eet Aar efter Afgiftens Forfaldstid. Forsaavidt den resterende Afgift bestaaer i Sæd eller andre Varer, bør samme, saafremt ei andre Bestemmelser haves i den oprettede

[1]) Paragraphen antages ikke at omfatte Huusfæste, der er stiftet før Forordningen udkom. Dom i Jur. Ugskr. f. 1855 S. 249.

27 Mai

Fæstecontract, hvilke da blive at følge, ved Benyttelsen af Udpantningsretten ansættes til Penge efter de i Plac. af 31te Oct. 1827 og Andg. af 2den Nov. 1836 § 3, givne Forskrifter. 4) Ved fremtidig Udleien af Huse og Boliger paa Landet til Huusmænd og Inderster bliver at iagttage, at Leiemaalet fra Udleierens Side alene skal kunne opsiges med idetmindste et halvt Aars Varsel til hvert Aars 1ste Mai. Og vil denne Bestemmelse ogsaa finde Anvendelse paa de allerede indgaaede Leiemaal. Dog skal berørte Forskrift ei komme til Anvendelse med Hensyn til de Huusbeboere, som ere i Husets Eiers faste Tjeneste, og skulle disse, som Følge deraf, naar Tjenestetiden lovligen ophører, fraflytte den i Forbindelse med Tjenesten dem overdragne Bolig med Tilliggende[1]). Er den Tjenende imidlertid kommen af sin Tjeneste i Utide, og dette ei er skeet paa Grund af Utroskab eller en af ham begaaet Forbrydelse, skal der tilstaaes ham 4 Ugers Frist til at ryddeliggjøre Huset og søge sig et andet Huuslye. En lige Frist tilkommer, naar den Tjenende døer, hans efterladte Familie. 5) For Fremtiden skulle alle Fæste- eller Leie-Afgifter, som betinges for Brugen af Huse med eller uden Jord og af Indersteftuer, bestemmes enten i Penge, eller Sæd, eller Varer, enten in natura eller efter Capitelstarten. Derimod skal nærværende Anordning ikke være til Hinder for, at Eieren med sine Huusmænd og Inderster frit, som med en anden Arbeider, kan afslutte særegne Contracter, udenfor Contracten om Husets eller Boligens Overdragelse, om at de skulle udføre Arbeide mod Vederlag, dog kun for eet Aar ad Gangen[2]). 6) Enhver Eier, der før denne Anordnings Emanation har betinget sig Dagarbeide af den, der, uden at være i hans faste Tjeneste, har fæstet eller leiet en ham tilhørende Bolig, eller hvo der fremtidigen, ifølge lovlig

[1]) Denne Bestemmelse er anseet anvendelig paa en Arbeidsmand, hvis Forhold til Husets Eier efter den indgaaede Contract maatte bedømmes i Analogie af Tyendeloven, skjøndt han ei henhørte til Eierens Huusstand. Dom i Jur. Ugskr. f. 1850 S. 410, jvfr. f. 1857 S. 494.

[2]) Jvfr. Skriv. 7 og 22 Aug., 19 Sept. 1848, 10 Marts, 7 Apr., 12 Mai 1849, 5 Marts 1850, 20 Jun. 1854, 16 Jun. 1856.

27 Mai Overdragelse, træder i Eierens Sted, skal, forsaavidt der er betinget Ugedage, og fornøden Bestemmelse ei forud er tagen i selve Contracten, 14 Dage før hver 1ste Mai og 1ste Nov. tilkjendegive Arbeideren, hvilken bestemt Dag i Ugen han fordrer Arbeidet udført i det næstkommende Halvaar, og paa anden Dag skal det da ei kunne fordres. Naar dette iøvrigt engang er skeet, bliver en saadan Regel at ansee som gjældende, saalænge Eieren ikke paa de nysnævnte Tider af Aaret underretter den Paagjældende om, at han forlanger Arbeidsdagen henlagt til en anden Dag i Ugen, end den hidtilværende. Forsaavidt der er betinget Extradage, skulle disse fordeles saaledes, at der ei fordres mere, end 2 Extradage, i een Uge, foruden Ugedagen, hvilke førstnævnte tvende Dage Eieren iøvrigt kan vælge, naar han vil, i Ugen, dog saaledes, at Huusmanden skal endeligen tilsiges Aftenen forud [1]). Hvor det i allerede oprettede Fæste- eller Leie-Contracter er bestemt, at Arbeideren, naar han er tilsagt at møde en Dag, skal være forpligtet til, dersom Veirliget eller andre Aarsager hindre det tilsagte Arbeide, at vende hjem og senere at gjøre en anden Dags Arbeide istedetfor den saaledes udfaldende Dag, sættes en saadan Bestemmelse herved ud af Kraft. Derimod staaer det til Eieren, paa slige Dage at anbringe Arbeideren til andet passende Arbeide, som Veirliget tillader. Naar Fæstere og Leiere af Huse eller Boliger ved Sygdom eller andet, dem utilregneligt, lovligt Forfald, for hvilket et, efter Omstændighederne rimeligt, Beviis kan tilveiebringes, ere forhindrede fra at præstere de af dem overtagne Pligtarbeider, bør de, i Mangel af anden Overeenskomst, give en lempelig Godtgjørelse i Penge, der, naar Parterne ei kunne enes om sammes Størrelse, bliver at fastsætte af uvillige, af Retten dertil valgte, Mænd. Udebliver derimod en Arbeider af beviislig Modvillie, eller uden at kunne tilveiebringe noget rimeligt Beviis for det angivne Forfald, vil han, istedetfor at ansees efter Fdn. af 30te Jan. 1807 § 8, have at er-

[1]) Reglen om Varsel til egentlige Ugedage og Extradage og disses Antal, er uanvendelig paa det betingede, derfra forskjellige, Arbeide efter Hovmaal, Lodder eller Maal, eller Stykarbeide. Dom i Jur. Ugskr. f. 1849 S. 318, f. 1850 S. 303 og 572.

27 Mai

flatte Eieren den paagjældende Arbeidsdag i Hø- og Sæd-Høsttiden med 1 Rbd. og til Aarets øvrige Tider med 48 Rbß., hvorhos en Dom for slig Udeblivelse vil høre til dem, som, tredie Gang overgaaet en Fæster, berettige Eieren til efter den foreſtaaende § 2, at opsige Fæstet. Med Hensyn til de Collisioner, som kunne opstaae mellem Præstens Ret til at fordre en Høstdag og Huuseierens Ret til at fordre de contractmæssigen hjemlede Arbeidsdage, bliver det at iagttage, at Præsten herefter ei kan tilsige Huusbeboerne til at gjøre Høstdag for sig paa den ubestemte Ugedag, paa hvilken en slig Beboer er forpligtet til Dagarbeide for Huuseieren. Derimod maa dennes Ret med Hensyn til de ham tilkommende Extra-Arbeidsdage af Huusbeboeren vige for Præstens Ret til den ham tilkommende Høstdag, og vil derfor Huusbeboeren, naar han bliver tilsagt af Præsten til at forrette Høstdagen for denne paa samme Dag, da han skulde have præsteret Extra-Arbeide for Huuseieren, have at yde den førstnævnte Arbeidsdag, hvorefter Eieren bliver berettiget til at tilsige ham til en anden Extradag. Ligeledes bliver Arbeide i offentlige eller communale Anliggender, som skal ydes paa en vis bestemt Dag, at udføre fremfor det contractmæssige Dagarbeide, hvorimod Huuseieren bør være berettiget til at fordre en anden Arbeidsdag istedetfor den, som saaledes udfalder; men offentligt eller communalt Arbeide, som ikke er bestemt til en vis Dag, kan ei berettige Huusbeboeren til at udeblive fra Arbeidsdagen hos Eieren[1]). 7) Ved alt Dagarbeide skal Arbeidstiden i intet Tilfælde kunne udstrækkes længere, end fra Solens Opgang til dens Nedgang, med den i Fdn. af 30te Jan. 1807 § 5 bestemte Spise- og Hviletid. Derhos skal ingen Forøgelse af den i Fdn. fastsatte almindelige Arbeidstid af 10 Timer ansees gyldig, uden forsaavidt at Arbeidstiden paa de længere Dage skal kunne udstrækkes til den Tid, Eierens faste Tjenestefolk arbeide, dog i intet Tilfælde over 12 Arbeidstimer, og med Mellemkomst af den i Egnen brugelige Spise- og Hviletid. De Eiere, som fordre

[1]) Jvfr. Skriv. 22 Aug. og 30 Dec. 1848, 2 Jan., 6 Marts og 3 Juli 1849.

27 Mai længere Arbeidstid af Brugere af deres Huse, end den her tilladte, blive at ansee med en Mulct til Amtets Fattigkasse af 10 til 50 Rbd., og vil slig Overtrædelse ex officio være at paatale af Øvrigheden[1]). 8) En Huusmand eller Inderste skal i Almindelighed være berettiget til at sende en anden, fuldkommen arbeidsdygtig og derhos uberygtet, Person, for i hans Sted at forrette hans Dagarbeide. Finder imidlertid Eieren, at han ei kan være tjent med den Person, som saaledes sendes ham, skal han kunne tilkjendegive Fæsteren eller Leieren, at denne Person ikke oftere vil blive modtagen til Arbeidet, og Fæsteren eller Leieren bliver da at ansee som den, der er udebleven fra Arbeidet, naar han paany sender den samme Person i Stedet for sig. Formener han, at Eieren uden Grund nægter at modtage den Person, han sender til Arbeidet i sit Sted, kan han fordre Spørgsmaalet afgjort ved Amtmandens Kjendelse[2]). 9) Det skal ei være Eieren eller Huusbonden tilladt, under Udførelsen af det af hans Huus eller Bolig betingede Dagarbeide, at anvende Huustugt mod nogen Huusmand eller Inderste, eller mod disses Hustruer, eller mod nogen anden Arbeider, naar denne, hvis det er en Mandsperson, er over 20 Aar, og, hvis det er en Qvindesperson, er over 16 Aar gammel. 10) Naar en Eier af en Gaard med tilliggende Huse ved en, før nærværende Anordnings Udgivelse endeligen afsluttet, Contract om Gaardens Bortforpagtning, i Henhold til de ældre Fæste- og Leiecontracter om fornævnte Huse, har tilsagt Forpagteren et vist Antal Arbeidsdage, og derved givet denne Ret til at fordre Arbeidet udført overeensstemmende med Contracterne og den hidtil gjældende Lovgivning, bliver Forpagteren, naar et saadant Huus eller en saadan Bolig, hvoraf Arbeide skulde præsteres, bliver ledig, undergiven Følgerne af nærværende Anordnings Forskrift om Dagarbeidets Afskaffelse, hvorimod Eieren bliver pligtig at give Forpagteren en saadan Erstatstatning for det Arbeide, han derved gaaer glip af, som svarer til, hvad Førstnævnte, ved den nye Fæste- eller Leie-

[1]) Jvfr. Skriv. 22 Jul. 1848, 6 Marts og 3 Jul. 1849.

[2]) Jvfr. Skriv. 27 Jan. 1849, Lov 4 Jul. 1850 § 6.

Contract om det vaagjældende Huus, maa antages at erholde til Vederlag for bemeldte, tidligere betingede, men nu afskaffede, Pligtarbeide af Huset eller Boligen. 11) Overdragelsen af Brugen af Huus eller Bolig til Huusmænd skal, hvad enten samme gaaer ud paa Fæste eller Leie, iværksættes ved en skriftlig Contract, i hvilken Henseende det, hvad Fæstebreve angaaer, har sit Forblivende ved de hidtil gjældende Regler, hvorimod for Fremtiden en Leiecontract, naar den er afsluttet paa Opsigelse eller paa kortere Tid end 5 Aar, maa skrives paa stemplet Papir af 4de Classe Nr. 3 til 20 Rbß., uden Hensyn til Leieafgiftens Størrelse, men ellers paa stemplet Papiir af 4de Classe Nr. 4 til 42 Rbß[1]). Det er Eierens Pligt at sørge for den skriftlige Contracts Oprettelse, og forsømmer han dette, og den Indflyttede derhos upaatalt har henſiddet i Huset i 6 Maaneder, antages han at have tilfæstet Brugeren Huset eller Boligen paa dennes og Enkes Livstid, med mindre han kan tilveiebringe fuldt Beviis for, at samme kun af ham er udleiet paa visse Aar eller paa Opsigelse. Derhos skal Eieren i saa Fald ikke kunne fordre yderligere Præstationer af Brugeren, end denne indrømmer at have vedtaget, med mindre hiin kan tilveiebringe fuldt Beviis for, at mere var ham lovet. Og vil Eieren, som Følge heraf, i begge fornævnte Tilfælde ei kunne fordre en af ham for sin Paastands Rigtighed tilveiebragt Formodning suppleret ved Parts Eed. Fremdeles bør de Eiere, som iøvrigt efter Fdn. af 3die Dec. 1828 § 6 Nr. 4 ere forpligtede til at meddele Qvitteringsbøger og holde Kassebøger og Hovedbøger samt Fæsteprotocoller for deres Godsers Vedkommende, ogsaa meddele deres Leiehuusmænd Qvitteringsbøger, for hvilke dog herved tilstaaes Fritagelse for Brug af stemplet Papiir, ligesom de og bør optage deres Mellemværende med Leiehuusmændene i deres Kasse- og Hovedbøger, samt Leiecontracterne med disse i deres Fæsteprotocoller. Ved det befalede Eftersyn af bemeldte Regnskabsbøger og Protocoller

27 Mai

[1]) I Fremtiden skrives disse Contracter paa stemplet Papiir af 2den Klasse efter samme Regler som Leiecontracter i Almindelighed ifølge Lov 19 Febr. 1861 § 39.

27 Mai bør iøvrigt Amtmanden udstrække samme ogsaa til det, som vedkommer Leiehuusmændene, og lade paatale de Forurettelser af disse, som ved Eftersynet muenligen maatte opdages, forsaavidt slig Forurettelse egner sig til offentlig Paatale[1]). 12) Nærværende Anordning gjælder for alle Huse og Boliger paa Landet, hvis Brug overdrages til Huusmænd og Indersfter, hvad enten samme ere opførte paa Bondejord eller paa Hovedgaardsmarker[2]) eller paa Præstegaards- eller andre frie Jorder. Det skal derhos staae til de vedkommende Parter, og navnligen Eieren, naar de ere uvisse om Fæsteren eller Leieren maatte være at ansee som Huusmand eller Inderste, at forelægge Amtsraadet dette Spørgsmaal til endelig Afgjørelse, hvilken Afgjørelse da bliver Regel for dette specielle Tilfælde, ogsaa naar senere Retssag maatte opstaae i Anledning af det stiftede Contractsforhold. Men er en slig Afgjørelse ei forud bevirket, og Tvist opstaaer, om Forholdet hører ind under nærværende Anordning, hører denne Tvists Paakjendelse i det Hele under de almindelige Domstole[3]).

Hvorefter alle Vedkommende sig allerunderdanigst have at rette.

6 Juni **Plac.** ang. den Fremgangsmaade, der bliver at bruge, naar Nogen anseer det fornødent, over anden Mands Grund at anlægge Diger til Forebyggelse af Stormfloders Indtrængen over Enge, Kjær eller Agre.

[1]) Jvfr. Circ. 14 Sept. 1848. — Paragraphen er uanvendelig paa de før Fdn. udkom oprettede Leiecontracter. Dom i Jur. Ugskr. f. 1851 S. 751, f. 1854 S. 257 og 413, f. 1855 S. 252.

Paragraphen er anvendelig saavel paa Brugen af den Jord, hvorpaa Huusmandens eget Huus staaer, som paa Brugen af Huus. Dom i Jur. Ugsk. f. 1859 S. 131.

Paragraphen er ikke anseet anvendelig i et Tilfælde hvor Beboeren af et Huus, i hvis Beboelse han efter den forrige Fæsters Enkes Død vedblev, kun kunde betragtes som Indsidder medens Sidstnævnte, hos hvem han var tilhuse, levede. Dom i Jur. Ugskr. f. 1860 S. 328.

[2]) Anordningen anseet anvendelig paa et paa Hovedgaardens eller dens Bygningers Grund beliggende Huus, fordi dets Tilliggende stod for Hartkorn og af samme var svaret særlig Leie og særlige Skatter samt det i en lang Række af Aar havde været beboet af saadanne Beboere, der henregnes til Huusmands- og Indersteclassen. Dom i Jur. Ugskr. f. 1857 S. 494.

[3]) Jvfr. Skriv. 20 Oct. 1843.

Vi Frederik den 7de Konge til Danmark ɀc G. B.: At Vi, i Anledning af en af Vore tree Provindsialstænder for Vort Land Nørre-Jylland fremsat Indstilling, som de have forbundet med deres Betænkning over det dem i sin Tid forelagte Udkast til en Anordning om skadeligt Vands Afledning, m. v., have taget under Overveielse, hvorledes der bør forholdes, naar Nogen maatte ansee det fornødent, over anden Mands Grund at anlægge Diger til Forebyggelse af Stormfloders Indtrængen. Efterat et Udkast til en Anordning i denne Anledning nu har været forelagt begge Forsamlinger af Vore tree Provindsialstænder for Danmark til allerunderdanigst Betænknings Afgivelse, have Vi fundet for godt allern. at byde og befale, som følger: 6 Juni

1) Saafremt Nogen maatte ansee det fornødent, over anden Mands Grund at anlægge Diger til Forebyggelse af Stormfloders Indtrængen over Enge, Kjær eller Agre, har Vedkommende, naar ingen mindelig Forening derom maatte kunne opnaaes, at henvende sig til den paagjældende Landvæsenscommission. 2) Denne har derefter nøiagtigen at undersøge, om der er tilstrækkelig Grund til det nye Anlæg, og navnligen om den Fordeel, der tilsigtes, staaer i et saadant Forhold til de Ulemper, som derved foraarsages, at der er Grund til, uden Vedkommendes Indvilgelse, at paalægge dem, mod Erstatning, at taale en saadan Foranstaltning. 3) Befindes dette ikke at være Tilfældet, afgiver Commissionen herom behørigen begrundet Kjendelse. 4) Skjønnes det derimod, efter Localundersøgelsen, at Diget bør tillades anlagt, har Commissionen at bestemme dets Retning, Størrelse og Beskaffenhed, efterat den i fornødent Fald har ladet en til slige Forretningers Udførelse autoriseret Mand foretage de dertil fornødne Forarbeider, for hvilke Bekostningerne blive at udrede paa samme Maade, som de øvrige Udgifter i Anledning af Landvæsenscommissions-Forretningen. Ligeledes har Commissionen at afgjøre, hvorvidt der til Digets Opførelse vil behøves Steen eller Græstørv, samt, naar dette skjønnes at være Tilfældet, hvor saadant Materiale kan tages paa den Eiers Grund, paa hvilken Diget agtes opført. Endeligen vil Commissionen have at bestemme den Godtgjørelse, som for Digets Anlæggelse, Materialets Afgivelse og de hermed forbundne Ulemper for Grundeieren bør udredes, saavelsom af hvem og til hvem den bør erlægges. 5) I Henseende til Beregningen af denne Godtgjørelse, der

6 Juni kan ansættes til en Sum een Gang for alle eller til et aarligt Bidrag, for hvis Erlæggelse, om forlanges, bør stilles Sikkerhed, har Landvæsenscommissionen at gaae frem efter de for Afstaaelse af Jord, m. v. til Jernbaner ved Fdn. af 5te Marts 1845 foreskrevne Regler. 6) I Tilfælde af, at den Jord, for hvilken Erstatning bliver at give, eies af Een, men bruges af en Anden, bør, naar Erstatningen ansættes til en Sum een Gang for alle, i Almindelighed Eieren have Capitalen, men Brugeren for sin Besiddelsestid den aarlige Rente af 4 pCt. 7) Hvad angaaer den fremtidige Vedligeholdelse af Diget, da skal Grundens Eier være berettiget til at overtage sig samme mod en billig Godtgjørelse, der da af Landvæsenscommissionen bliver at bestemme til et aarligt Bidrag, for hvis Erlæggelse, om forlanges, bør stilles Sikkerhed. Vil derimod Grundeieren ikke befatte sig med Digets Vedligeholdelse, har han at anmelde dette for Landvæsenscommissionen. Og bør da de, der lade Diget opføre, selv drage Omsorg for Vedligeholdelsen, i hvilket Øiemed Grundens Eier bør aabne dem den fornødne Adgang til sin Grund og indrømme dem Ret til, mod Erstatning, sammestedds at tage det til Vedligeholdelsen fornødne Materiale, naar saadant ei andetstedsfra uden altfor stor Ulempe kan erholdes, hvorom Landvæsenscommissionen har at give de fornødne Forskrifter, ligesom Grundens Eier og maa staae til Ansvar efter Lovgivningens almindelige Forskrifter, hvis han ved Ufred af Creaturer eller paa anden Maade tilføier Diget Beskadigelse. Den Forpligtelse til at vedligeholde Diget, der saaledes paadrages, bliver at tinglæse, naar Eieren af Digegrunden har paataget sig Vedligeholdelsen, ved denne Eiendoms Værneting, og, naar de, hvis Jorder have Nytte af Digets Opførelse, selv skulle besørge dets Vedligeholdelse, ved de sidstnævnte Eiendommes Værneting. 8) Landvæsenscommissionens Kjendelser i de her omhandlede Sager kunne indankes for Vort Rentekammer i Overeensstemmelse med de for deslige Kjendelser i Almindelighed gjældende Regler.

Hvorefter alle Vedkommende sig allerunderdanigst have at rette.

Refcr. (til Amtmanden over Præstø Amt), hvorved bifaldes, at den i Refcr. af 1ste Octbr. 1819 indeholdte Indskrænkning med Hensyn til Afhændelsen af de til Grundene i Vordingborg udskiftede Jordstrækninger, Oret og Maderne faldet, ophæves, og de almindelige Bestemmelser i Fdn. af 18de Octbr. 1811 og Plac. af 24de Marts f. A. gjøres gjældende med Hensyn til bemeldte Jorder, dog saaledes, at den i førstnævnte Forordnings §§ 4 og 5 omhandlede Afgift bestemmes for hver Skjeppe Hartkorn efter den nye Matricul til 3 Skpr. Byg ved det første Salg og dernæst forhøies med 3 Skpr. Byg ved hvert følgende, indtil Afgiften har naaet 12 Skpr., samt at den i Forordningens § 6 omhandlede Recognition fastsættes til 2 Rbd. for hver Skjeppe Hartkorn. 30 Juni

Justitsmin. Circ. (til samtlige Amtmænd) ang. Bygningsmaaden af Teglovne. 11 Juli

De i den senere Tid i Teglovne hyppigen opstaaede Ildsvaader, der, efter hvad under de optagne Forhører er blevet oplyst, som oftest have havt deres Oprindelse fra, at de over Ovnene anbragte Skure ikke har været givet den behørige Vidde, og derfor ere blevne angrebne af den stærke Hede under Slutningen af Brændingen, have foranlediget Forespørgsel, om der ikke burde gives en Bestemmelse for, hvilken Afstand saadanne Skure bør have fra den øverste Flade af Steenmassen i den fyldte Ovn, for, saavidt muligt, at afværge disses Antændelse.

Af de Erklæringer, Justitsministeriet i den Anledning har indhentet fra alle Sider, er det bragt i Erfaring, at der følges meget forskjellige Anskuelser paa de forskjellige Steder i Henseende til den Vidde og Høide, Ovnskuret bør have, og at som Følge heraf nogle Skure kun have en Afstand fra Steenmassen af 2½ Alen, medens andre hæve sig 4, 5 indtil 6 Alen over samme, men det er derhos yttret, at en Afstand af 4½ til 5 Alen, forudsat at der findes tilstrækkelig Træk af kold Luft over Ovnens Dække, og Ovnmuren derhos har en Tykkelse af 2 Alen, vilde kunne ansees betryggende mod Ildsfare, naar forresten tilbørlig Forsigtighed vises under Brændingen, især naar den egentlige saakaldte klart Brænding skal foregaae, da Toppen og Siderne tildeels

11 Juli maae afklædes Stenene, og saadan Afklædning under Forandring af Vinden flere Gange kan blive nødvendig. Da imidlertid Anbringelse af Skure til en saadan Høide vil for Teglværkseierne medføre en Deel Bekostninger, og da Teglværker i Almindelighed ere anlagte i en saa fjern Afstand fra andre Bygninger, at Ildsfare for disse ikke kan være at befrygte, hvis Antændelse i Teglværket skulde skee, saa finder jeg det ikke nødvendigt, at der gives nogen almindelig Forskrift for en saadan Bygningsmaade; men da det er i Brandkassens Interesse, at brandfarlige Feil ikke findes ved de til Indtegning under Assurancen anmeldte Steder, saa indskjærpes til Jagttagelse, at intet Teglværk, hvis Skuur ikke er givet den forannævnte Høide af 4½ til 5 Alen med en Tykkelse af Ovnmuren af 2 Alen, bør antages til Assurance, og hvis de allerede indtegnede ikke inden en bestemt, Eieren forelagt, Frist ere forandrede og indrettede, saaledes som her er antydet, ville de være at udslette af Assurancen. I det Tilfælde, at noget Teglværk maatte være opført saa nær andre Bygninger, at Fare for disse ved opstaaet Ildsvaade i Teglværket kunde befrygtes, bør Bygningsmaaden, om endog Værket ikke er assureret, dog være den samme, som for de Assurerede er foreskrevet, hvormed Branddirecteuren vil have at føre nøie Tilsyn[1]). Foranførte Bestemmelser meddeles herved (Tit.) til fornøden Efterretning og videre Bekjendtgjørelse for Vedkommende.

22 Juli **Rntk. Skriv.** (til Amtmanden over Præstø Amt), hvori Samme, — i Anledning af et Andragende fra en Godseier, hvori han begjærer sig meddeelt Forklaring om, hvorledes Udtrykket i § 7 i Fdn. af 27de Mai d. A., sigtende til Forbedring af Huusmænds og Inderster Kaar, „med Mellemkomst af den i Egnen brugelige Spise- og Hviletid", skal forstaaes — svares, at det, efter Kammerets Formening, er saa klart, at Spise- og Hviletiden i det omhandlede Tilfælde ikke bliver at fradrage de 12 Arbeidstimer, at derom ikke kan med Grund reises Tvivl, da ikke alene Udtrykket 12

[1]) Jvfr. Lov 2 Marts 1861 § 3.

Arbeidstimer ligefrem involverer dette, men den nævnte Bestemmelse i Forordningen derhos efter sin klare Tilkjendegivelse gaaer ud paa, i visse Tilfælde at forlænge den i Fdn. af 30te Jan. 1807 § 5 bestemte Arbeidstid fra 10 til 12 Timer, og det i sidstnævnte Forordning med klare Ord er bestemt, at Hviletiden ikke maae regnes til Afgang i de der bestemte 10 Arbeidstimer, hvorimod Spørgsmaalet iøvrigt i fornødent Fald henhører under Domstolenes Afgjørelse. 22 Juli

Kntk. Skriv. (til Amtmanden over Randers Amt), hvori Samme, i Anledning af forskjellige fra et Sogneforstanderskab fremsatte Spørgsmaal angaaende Anvendelsen af Fdn. af 27de Mai d. A., tilkjendegives: a) at naar Gaardmændene forlange, at Naturalarbeidet til Kirkernes Reparation m. v. skal udføres ved leiede Folk, bliver Betalingen for samme at udrede af Communen efter Hartkorn, Formue og Leilighed, og af saavel privilegeret som uprivilegeret samt Skov- og Mølleskylds-Hartkorn, saaledes som i Fdns. § 1 udtrykkeligen er foreskrevet; b) at Brevbæring vil hensigtsmæssigst være at foranstalte ved faste leiede Bud, hvortil Betaling paa samme Maade udredes; c) at Sneekastnings-Arbeidet bliver enten at forrette som hidtil, i hvilket Fald det maa præsteres ganske efter de hidtil bestaaende Regler, eller hver Huusmand og Inderste kan, mod at fritages for saadant Arbeide in natura, affordres i det Hele 3 Dages Arbeide aarligen til offentlig Brug[1]), og maa da en Enke eller andet ugift Fruentimmer, som ei tjener, men har Huus eller selvstændig Bolig, betragtes som lige med Huusmænd eller Inderster i Almindelighed. 1 Aug.

Kntk. Skriv. (til Amtmanden over Svendborg Amt), hvori Samme — i Anledning af en Forespørgsel fra en Godsforvalter, om Fdn. af 27de Mai d. A. er til Hinder for fremdeles i Godsets Fæstebreve til Huusmænd at indføre det hidtil sædvanlige Vilkaar, at Huusmanden, i Tilfælde af 7 Aug.

[1]) Jvfr. Lov 30 Dec. 1858 § 1.

11 Sept. **Justitsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Hjørring Amt), hvori Samme — da en Branddirecteur havde ved Justitsministeriets Resolution begjært afgjort en Forespørgsel fra en Godseier, om det, for at han i mødende Tilfælde kan vente Assurancegodtgjørelse, er nødvendigt, at han lader omtarere til nye Forsikkring i Brandkassen nogle Bygninger, hvis Ydermure nu ere opførte af Grundmuur, men tidligere have bestaaet af Bindingsværk med Muur og som saadanne ere indtegnede til Forsikkring — svares, at da Bygningerne ikke have været nedrevne, og det udførte Arbeide altsaa har bevirket en Forbedring af de staaende Bygninger, saa vil Omtaration ikke in casu være nødvendig for i Ildebrandstilfælde at sikkre Eieren Erstatningens Udbetaling.

14 Sept. **Kirke- og Underviisningsmin. Circ.** (til samtlige Stiftsøvrigheder i Danmark, med Undtagelse af Als og Ærø) ang. Anvendelsen af Fdn. af 27de Mai 1848 paa Huse og Boliger paa Præstegaarsjorder.

I den under 27de Mai d. A. udgaaede Forordning, sigtende til Forbedring i Huusmænds og Inderster Kaar, dens § 11, er der iblandt Andet foreskrevet, at Overdragelse af Huus eller Bolig til Huusmænd skal, hvad enten samme gaaer ud paa Fæste eller Leie, iværksættes ved skriftlig Contract, hvis Oprettelse det er Eierens Pligt at sørge for, samt at han, hvis han forsømmer at sørge derfor, og den Indflyttede derhos uppaatalt har beniddet i Huset i 6 Maaneder, skal antages at have tilfæstet Brugeren Huset eller Boligen paa dennes og Enkes Livstid, medmindre han kan tilveiebringe fuldt Beviis for, at samme kun af ham er udleiet paa visse Aar eller paa Opsigelse; hvorhos Eieren i saa Fald ikke skal kunne fordre yderligere Præstationer af Brugeren, end denne indrømmer at have vedtaget, medmindre hiin kan tilveiebringe fuldt Beviis for, at mere var ham lovet.

Endskjøndt Ministeriet ikke paatvivler, at denne Anordning, der efter Indholdet af § 12 ogsaa gjælder for Huse og Boliger, opførte paa Præstegaardsjorder, i dens Heelhed har været Gjenstand for de vedkommende Præsters Opmærksomhed, har Ministeriet dog, foranlediget ved et Forslag fra en af Rigets Provster, ikke villet undlade at anmode (Tit.) og Deres Hoiærværdighed om, specielt at henlede de paa Landet i det Dem anbetroede Stift ansatte Geistliges Opmærksomhed paa den ovenanførte Bestemmelses Indhold, samt paa de Følger, som en Forsømmelse af samme kunde paa-

drage de vedkommende Kald, naar nemlig deslige Huse og Boliger i Medfør af Paragraphens Bestemmelser gik over til Fæste, uden at dette i sin Tid havde været paatænkt, og uden at den i Plac. af 26de Octbr. 1831 foreskrevne Fremgangsmaade var bleven iagttaget. Imidlertid er det herved ingenlunde Ministeriets Mening at lægge nogen Hindring i Veien for deslige paa Præstegaardsjorder opførte Huses og Boligers Overdragelse i Fæste; tvertimod vil det være Ministeriet kjært, om der, overeensstemmende med Forordningens Øiemed, ogsaa for Præstegaardenes Vedkommende kunde virkes til Leiestedernes Overgang til Fæstegods, naar dette ikkun skeer ved skriftlig Contract og med fornøden Approbation i Medfør af Plac. af 26de Octbr. 1831, og bliver det derhos ved saadanne Fæstebreves Meddelelse at paasee, at Overdragelsen skeer ved formelig Synsforretning, for at de Retsmidler kunne haves, som Forordningens § 2 hjemler, samt at der forbeholdes Kaldet Udvantningsret efter Forordningens § 3. For at forebygge de Tvistigheder, som Bestemmelserne i Forordningens § 11 kunne give Anledning til, ogsaa med Hensyn til de forinden Forordningens Publication indgaaede Foreninger om Brugen af Huse og Boliger paa Præstegaardsjorder, hvorom ingen skriftlig Contract er oprettet, anseer Ministeriet det for rettest, at det udtrykkeligt paalægges Præsterne inden en vis Tid, navnlig inden 6 Maaneder fra Forordningens Publication, at oprette skriftlige Contracter med Brugerne af de paa deres Præstegaardsjorder værende Huse og Boliger og derefter gjøre Indberetning derom til Provsterne til disses videre Foranstaltning i fornødent Fald. Endelig finder Ministeriet det med Hensyn til fremtidige Brugsoverdragelser af bemeldte Huse og Boliger hensigtsmæssigt, at der fra Provsternes Side saavidt muligt føres Control med, at den ovenanførte Bestemmelse i Forordningens § 11 behørigen overholdes, og at der til den Ende i en Anmærkningsrubrik i Synsprotocollen aarlig af Provsten gjøres Antegning om, at Præsten har foreviist ham skriftlige Contracter for de i Aarets Løb stedfundne Brugsoverdragelser, angaaende hvilke ingen anden Forhandling med Prov- 14 Sept.

14 Sept. sken efter Anordningerne har fundet Sted. Det er forøvrigt en Selvfølge, at disse Bestemmelser ogsaa ere anvendelige med Hensyn til saadanne Huse og Boliger paa Præstegaards-jorderne, som vedkommende Præster for egen Regning have opført eller indkjøbt, og hvortil deres private Eiendomsret paa sædvanlig Maade er bleven dem forbeholdt. Foranstaa-ende anmoder Ministeriet (Tit.) og Deres Høiærværdighed om behageligen at communicere samtlige i Deres Stift ansatte Provster og Præster til Efterretning og fornøden Jagttagelse.

19 Sept. **Rntk. Skriv.** (til Amtmanden over Maribo Amt), hvori Samme — da en Lehnsbesidder havde forespurgt, om det fremdeles, som hidtil, ved Fæstebrevene til Huusmændene paa Lehnet kan betinges, at de skulle forrette 1 Klapjagtsdag og 1 à 2 Brevløb aarligen — svares, at da saadan Forpligtelse maae ansees som et Vederlag for Husets Brug og saaledes udgjør et Bidrag eller Tillæg til den aarlige Leie eller Fæsteafgift, og da Vederlaget for Husets Brug alene bør betinges i Penge eller Sæd og andre Varer, maa Kammeret ansee det for stridende mod Fdn. af 27de Mai 1848 § 5, fremtidigen at betinge Brevløb og Klapjagtsdage af Huusmænd.

21 Sept. **Justitsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Ringkjøbing Amt), hvori Samme — da et Sogneforstanderskab havde forlangt Justitsministeriets Resolution for, hvorvidt Sognets Fattigvæsen var pligtigt til at afholde Beløbet af en Regning over nogle Klædningsstykker, som vare anskaffede til et i Pastoratet forsørgelsesberettiget Fruentimmer, medens hun hensad i Arrest, og som senere vare medgivne hende ved hendes Hjemsendelse — svares, at da de paa Regningen anførte Artikler, forsaavidt Anskaffelsen af dem overhovedet havde været nødvendig, hvilket dog ikke kunde antages om dem alle, og navnlig ikke, saafremt Arresten, i Overeensstemmelse med Arrest-Regl. af 7de Mai 1846 A §§ 4 og 17, jvfr. D §§ 24, 26 m. fl., var forsynet med et passende Antal Beklædningsstykker —, vare anskaffede til Brug for Arrestant-

inden i Arresten, vilde, ifølge hvad der tidligere i lignende Tilfælde er statueret, den Omstændighed, at endeel af dem senere var benyttet ved hendes Hjemsendelse, ikke kunde paadrage Forsørgelsescommunen Forpligtelse til at refundere Beløbet, og det saameget mindre, som ikke alle paa Regningen opførte Artikler kunde være hende medgivne, og hun derhos ved Indsættelsen i Arresten maatte have været i Besiddelse af Klædningsstykker, der maatte antages benyttede under Arresten. I Overeensstemmelse hermed vil derfor Regningens Beløb, efter foregaaende nærmere Revision af Amtet, blive at refundere paa den i Fdn. af 5te April 1793 C 1 og 6 bestemte Maade. 21 Sept.

Justitsmin. Skriv. (til Amtmanden over Randers Amt), hvori Samme, i Anledning af at en Godseier havde anvendt den ham for Brandskaden paa en Gaard anviste Erstatning til Opførelsen af tvende Huse, tilskrives, at da Fdn. af 29de Febr. 1792 §§ 12 og 13 bestemmer, at Brandhjelpen ikke maae anvendes til andet end den afbrændte Bygnings Opbyggelse, samt at den nye Bygning skal være af samme Værdi, som den afbrændte før Branden var ansat for, kan den Anvendelse, Godseieren har gjort af Erstatningen, ikke erkjendes at være skeet anordningsmæssig, og da denne Forstaaelse af de citerede Paragrapher ogsaa har Bekræftelse i en ved Landsover- samt Hof- og Stadsretten under 6te Febr. 1843 afsagt usvækket Dom[1]), vil han blive at sagsøge til Erstatningens Tilbagebetaling. 23 Sept.

Justitsmin. Skriv. (til Generalprocureuren for Danmark) om Plac. af 21de April 1847 bør udvides til Kjøbstederne. 26 Sept.

Ved at afgive Betænkning over Udkastet til den under 21de April 1847 emanerede allerhøieste Placat angaaende Contracter, hvorved Brugen af Parceller af Landeiendomme overdrages for et særdeles langt Tidsrum, fremsatte Østifternes Stænderforsamling for 1846 det Ønske, at en lignende Bestemmelse som den, Udkastet indeholdt med Hensyn til Landeiendomme, maatte blive truffen med Hensyn til Kjøbstedjordeiendomme.

[1]) Jur. Ugskr. 4de Aarg. S 455.

26 Sept. I Anledning af dette Andragende blev det i sin Tid paalagt det daværende kgl. danske Cancellie at indkomme med allerunderdanigst Betænkning, hvorefter Cancelliet foreløbig opfordrede samtlige Amtmænd i Danmark til at yttre sig over Sagen. Disse Amtmændenes Betænkninger ere senere modtagne, og idet jeg herved fremsender samme skulde jeg tjenstligst anmode Hr. Etatsraaden om behageligen at ville meddele mig Deres Ytringer i den Anledning samt eventualiter at udarbeide det foreslaaede Lovudkast [1]).

[1]) Generalprocureuren yttrede i sin Betænkning Følgende: „Af de indkomne Erklæringer erfares, at det kun er i ganske enkelte Kjøbsteder, at saadanne Leiemaal paa lang Tid, imod hvilke Plac. af 21de April 1847 for Landets Vedkommende har til Hensigt at værne, ere komne i Brug, og at de kun i en eneste Kjøbstad, nemlig Nykjøbing i Sjælland, kunne siges at have været hyppige, hvorfor ogsaa de fleste Amtmænd have fundet en Udvidelse af den omhandlede Bestemmelse til Kjøbstadjorder mindre nødvendig, ligesom Fleerheden af dem, der have udtalt sig for samme, væsentligst have hentet Motivet dertil fra den Mulighed, at slige Leiecontracter i Fremtiden kunne komme i Brug og tage Overhaand. Det vil ogsaa være i Erindring, at der fra de jydske Stænder i sin Tid intet Andragende er skeet i denne Retning, og at Østifternes Stænderforsamling med 40 Stemmer mod 16 forkastede en directe Indstilling om en saadan Bestemmelse, og kun i Henhold til en med en Majoritet af 46 imod 10 derom i Forsamlingen tagen Beslutning i Præmisserne til sin Betænkning optog det anførte Ønske om, at en lignende Bestemmelse som den, det forelagte Udkast indeholdt med Hensyn til Landeiendomme, maatte emanere med Hensyn til Kjøbstadjordeiendomme. De modtagne Erklæringer bestyrke nu yderligere den Formening, at der ikke er tilstrækkelig Anledning til for Kjøbstedernes Vedkommende at træffe en Bestemmelse som den paatænkte. Allerede under denne Sags Forhandling i Provindsialstænderforsamlingen i Roeskilde blev det bemærket, at de Grunde, der have fremkaldt de Elusioner i Henseende til lange Leiemaal af Parceller af Landeiendomme, som Plac. af 21de April 1847 vil forebygge, ikke ere anvendelige i Kjøbstederne. Disse ere nemlig i det Hele undergivne særegne Bestemmelser, og navnlig gjælde de i Fdn. af 3die Decbr. 1819 hjemlede Indskrænkninger i Udstykningsfriheden aldeles ikke for Kjøbstadjorder, hvorimod disse kunne udstiftes og afhændes i smaae og store Parceller uden Øene og Control af det Offentlige. Slige Jorders mindre Vigtighed i Forhold til Bygningerne og Næringsveiene have gjort det ufornødent at undergive deres Udstykning saa strenge Regler, som Landjordenes, der udgjøre Landeiendommenes vigtigste og egentligste Værdi, og der er heller ikke efter de i Kjøbstederne existerende Forhold den Grund til Frygt for, at Matrikulen for Kjøbstadjorder saa let vil kunne forvanskes som for Landet. Omkostningerne ved Kjøbstadjorders Udstykning ere derfor ogsaa ubetydelige i Forhold til disse Eiendommes større Værdi. Foruden at der saaledes fra det Offentliges Side ikke er de Grunde til-

Justitsmin. Skriv. (til Amtmanden over Hjørring Amt), hvori Samme — da en Retsbetjent havde begjært sig med- 9 Octbr.

tilstede for en saadan Forskrift for Kjøbstadjordeiendomme, som den, der ved Plac. af 21de April 1847 er anseet nødvendig for Landet, vil vedkommende Parters egen Interesse medføre, at det ikke saa let i Kjøbstederne som paa Landet vil skee, at Nogen vil indlade sig paa slige mislige Leieforhold, og det vil endnu sjeldnere blive Tilfældet, efterat der ved det i Anledning af Manglerne ved Skjøde- og Panteregisternes Indretning under 21de Juni 1845 udfærdigede Cancelliecirculaire er givet yderligere Udsigt til Formindskelse i de med Udstykningen af Kjøbstadjorder forbundne Byrder. For det Offentliges Skyld vilde det derfor nærmest være, for at forebygge Elusioner af de i Plac. af 18de Octbr. 1811 givne Bestemmelser med Hensyn til de deri paabudne Afgifter til Kæmnerkassen samt andre lignende Forpligtelser, at en med Forskrifterne i Plac. af 21de April 1847 analog Bestemmelse skulde træffes for Kjøbstadjordernes Vedkommende. Dette blev ogsaa under Forhandlingerne om Udkastet til denne Placat i den Roeskildske Stænderforsamling paaberaabt som Motiv til en saadan Bestemmelse af det Medlem, der bragte samme i Forslag, og er yderligere udviklet i den af ham som Byfoged i den ovennavnte Kjøbstad, Nykjøbing i Sjælland, senere afgivne Erklæring. Det har ogsaa, som den kgl. Commissarius i bemeldte Stænderforsamling bemærkede, tidligere af det kgl. Rentekammer været bragt paa Bane, at træffe en saadan Forskrift for Kjøbstederne, ikke for at overholde Fdn. af 3die Decbr. 1819, der i det Hele ikke er anvendelig paa Kjøbstadjord, men for at hindre andre Elusioner, men ligesom dette dengang blev opgivet, efterat det kgl. danske Cancellie i sin Skrivelse til Rentekammeret af 26de Mai 1846 havde udtalt, at det ikke troede, at der havde viist sig saadanne Forhold, som kunde gjøre en Lov om særlige Indskrænkninger i Contracter om Overdragelse af Brugsretten over Kjøbstadjorder fornøden, en Anskuelse, der, som oven bemærket, bestyrkes ved de nu fremkomne Erklæringer, saaledes turde der vel og kun lidet raades Bod paa de i denne Retning forekommende eller befrygtede Elusioner, naar Leiemaal med Hensyn til Kjøbstadjorder lovligen skulde kunne stiftes paa 50 Aar, Noget der ogsaa tildeels synes at være indrømmet i den omhandlede Erklæring af Byfogden i Nykjøbing, der dog er den Embedsmand, som stærkest har udtalt sig for den paatænkte Udvidelse af Plac. af 21de April f. A., hvorimod en udtrykkelig Bestemmelse i saa Henseende meget mere kan befrygtes paa de Steder, hvor Saadant hidtil har været ukjendt, at ville henlede Opmærksomheden paa, hvorledes man i lang Tid kan undgaae den omhandlede Afgift. Dersom Noget skulde gjøres til Forebyggelse heraf, maatte det snarere skee i den af Byfogden i Kallundborg foreslaaede Retning, saa at det fastsattes, at de ved Fdn. af 18de Octbr. 1811 paabudne Afgifter til Kæmnerkassen ogsaa skulde erlægges til denne, i Tilfælde af at Kjøbstedernes Grundtartjorder eller Parceller af disse udleies paa 20 Aar eller derover, hvilket Tidsrum endogsaa i saa Fald kunde trænge til Forkortelse, men da det, som ovenfor bemærket, kun er i en enkelt Bye, at deslige lange Leiecontracter — hvilke Cancelliet forøvrigt i dets Skrivelse til Rentekammeret af 26de Marts 1822 har erklæret for lovlige og gyldige, — og hvoraf der paa de fleste Steder

9 Octbr. deelt Justitsministeriets Resolution for, hvorvidt Udgifterne ved en Arrestantindes spæde Barns Underholdning og Pleie i den Tid, Moderen havde siddet arresteret for Tyveri m. v., skulde udredes som de øvrige Deliqventomkostninger, eller om det kunde paalægges vedkommende Fattigvæsen at afholde samme — svares, at Barnets Underholdning, indtil det har fyldt 1 Aar, bør, overeensstemmende med Canc. Skriv. af 3die Mai 1828, afholdes paa samme Maade som de øvrige af den mod Moderen anlagte Sag flydende Omkostninger.

10 Octbr. **Rntk. Skriv.** (til Amtmanden over Sorø Amt), hvori Samme — der, foranlediget af at en Huusmand var udebleven fra tilsagt Arbeide til Oprensning af et Vandsted, som ifølge Branddirecteurens Reqvisition skulde udføres, havde forespurgt, om bemeldte Huusmand med Rette formeente sig fritagen ved Fdn. af 27de Mai d. A. fra dette Pligtarbeide og hvorledes saadant Arbeide da burde tilveiebringes — svares, at forsaavidt fornævnte Arbeide ikke kan bestrides ved Hjelp af de tre Dages Arbeide aarligen, som i Henhold til bemeldte Forordnings § 1 kan være Huusmændene paalagt istedetfor Sneekastningsarbeide, og Gaardbrugerne ei vælge, alene at udføre det ved af dem ydet Naturalarbeide, bør det foranstaltes udført ved leiede Arbeidere for Communens Regning.

ingen Misbrug er sporet — kunne siges at være hyppige, skjønnes dertil ikke at være tilstrækkelig Anledning. Forinden et Lovbud i den omhandlede Retning emanerede, maatte Sagen i ethvert Tilfælde forelægges de tilkommende Rigsstænder, og dertil synes den, i Særdeleshed da den fra mange Sider fraraades og paa de fleste Steder erklæres ufornøden, ikke at være vigtig eller paatrængende nok. Under de friere Communalforhold, som efter Forfatningens Indførelse ville indtræde, vil det derimod kunne gjøres til Gjenstand for nærmere Overveielse, om Fdn. af 15de Octbr. 1811 kunde trænge til nogen yderligere Bestemmelse for at forebygge de paaankede Misbrug, ligesom det af den oftommeldte Erklæring fra Byfogden i Nykjøbing sees, at et til denne Kjøbstads Communalbestyrelse indgivet Andragende fra nogle Borgere betræffende Byens Grundtartjorder snart ventedes at ville give Anledning til nærmere Drøftelse af det omhandlede Spørgsmaal for denne Communes Vedkommende. — Sagen blev derefter stillet i Bero. (Ussings Rescriptsaml.).

Kgl. Resol., hvorved bestemmes, at den Kongen tilkommende Jagtret paa de udenfor den kongelige Vildbane beliggende Domainegodser i Danmark — med Undtagelse af Frederiksgave og Flenstofte Godser — maae overdrages vedkommende Jordbrugere imod en aarlig Afgift af 16 ß pr. Td. Hartkorn, der vil blive at opkræve tilligemed de øvrige Godsafgifter, hvorhos med Hensyn til den kongelige Vildbane fastsættes, at intet Kron- eller Daavildt maae findes andre Steder, end i den indelukkede Dyrehave; at Raavildtstanden skal nedsættes saaledes, at der ved samme ikke kan foraarsages kjendelig Skade enten i Skoven eller paa Markerne; at det maae være Eiere eller Brugere af lovligen indbegnede Haver tilladt at bortskyde Fugle, som beskadige Frugten, i de 4 Maaneder April, Mai, Juni, Juli; og at den Præstation, der paahviler Landboerne i Vildbanedistricterne, til at afgive Klappere til Jagterne, maae søges afløst mod en passende Pengegodtgjørelse, dog saaledes, at ingen endelig Accord maae afsluttes uden kongelig Approbation[1]). 18 Octbr.

Justitsmin. Skriv. (til Rentekammeret), hvori Samme — der havde afgivet Betænkning over det Spørgsmaal, hvorvidt der maatte være Anledning til at paatale den stedfindende Anvendelse af en under et Lehn henhørende Gaard, der, uagtet den skal bestaae af 3 Bøndergaardes Jorder, nu drives som en særskilt Avlsgaard for Lehnsbesidderens Regning, eller om der, i Betragtning af de hermed forbundne særegne Omstændigheder, navnlig at de sammenlagte Bøndergaardes Jorder maae antages siden 1708 at have været øde og siden 1784, da de sandsynligen bleve forenede og bebyggede, at have været enten bortforpagtede eller drevne af Godsbesidderen selv, turde være Grund til at tilstede, at den saaledes samlede Gaard fremdeles som en særlig Avlsgaard drives for Eierens Regning eller bortforpagtes paa korte Leiemaal — meddeles, at Ministeriet har tilkjendegivet vedkommende Amtmand, at da Fdn. af 6te Juni 1769 20 Octbr.

[1]) Jvfr. Rescr. 1 Dec. 1850, Lov 25 Marts 1851 §§ 12 og 14, 30 Jan. 1861 § 1.

20 Octbr. § 3 in fine allerede har fritaget Gaardens daværende Eier for alt Ansvar i Anledning af, at de 3 Bøndergaarde, hvoraf den er oprettet, vare lagte øde og de paa samme værende Bygninger nedbrudte, finder Ministeriet, at der nu ikke er Grund til at foretage videre i Anledning af den nuværende Anvendelse af Jorderne, der i over et Aarhundrede upaatalt har fundet Sted, og at det saaledes maae staae Eieren frit for at disponere over Gaarden paa samme Maade, som hidtil er skeet, nemlig ved enten at drive den som en særlig Avlsgaard for egen Regning eller at bortforpagte den paa korte Aaremaal.

23 Octbr. **Justitsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Sorø Amt), hvori, i Anledning af en Forespørgsel, svares, at Vaccinations-protocollen, i Medfør af Fdn. af 3die April 1810 § 6, sammenholdt med Plac. af 19de Nov. 1811 §§ 3 og 5 og Canc. Skriv. af 7de Juli 1810, 5te Aug. 1819 og 20de Mai 1820, bliver paa Forlangende at meddele vedkommende Districtslæge af Amtet og de dertil medgaaende Omkostninger at afholde paa samme Maade som de øvrige Udgifter i Anledning af Vaccinationer, der udredes af det Offentlige.

14 Novbr. **Justitsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Randers Amt), hvori Samme, i Anledning af at en Godseier, der i Stedet for en afbrændt Gaard havde opført tvende Huse, havde erholdt Branderstatningen udbetalt, gjøres opmærksom paa, at Brand-erstatningen ikke in casu er lovmæssigen anvendt, da det ifølge Fdn. af 29de Febr. 1792 §§ 12 og 13, for at Erstatningen skal kunne fordres udbetalt, ikke er tilstrækkeligt, at der opføres Bygninger af samme Værdi, som den afbrændte var forsikkret for, hvorimod det er nødvendigt, at denne sidste gjenopføres paa Brandtomten, saa at altsaa den nye Bygning bør være af samme Beskaffenhed som den afbrændte, hvilket ikke i nærværende Tilfælde er skeet, da der i Stedet for den afbrændte Gaard er opført 2de Huse, hvorhos det, forsaavidt det var paaberaabt, at Godseieren i sin Tid var meddeelt Tilladelse til at henlægge Gaardens Jorder

under Hovedgaarden, tilføiedes, at det er en Selvfølge, at en saadan Tilladelse aldeles ikke kan have nogen Indflydelse paa den Brandlidtes ved Lovgivningen bestemte Forpligtelse mod Brandforsikkringen med Hensyn til Branderstatningens Anvendelse. 14 Novbr.

Indenrigsmin. Circ. (til samtlige Amtmænd), ang. et forandret Schema til de aarlige Indberetninger om Hoveriets Afløsning. 15 Novbr.

I de hidtil indsendte aarlige Indberetninger om Fremgangen af Hoveriets Afløsning har der været tre Rubrikker for fuldt hoveripligtige, tildeels hoveripligtige og hoverifrie Gaarde, hvilken Deling ei er udtømmende og navnligen har ført til, at de i det Væsentlige hoverifrie Gaarde ofte ere blevne henførte under Begrebet om de tildeels hoveripligtige.

Et nyt Schema til disse Indberetninger er derfor udfærdiget, hvorefter skjelnes mellem hoveripligtige og hoverifrie Gaarde, og den første Classe deles i fuldt- og tildeels-hoveripligtige, den anden i aldeles- og i det Væsentlige hoverifrie Gaarde. Af dette Schema tilstilles herved (Tit.) Exemplarer til behagelig Udfyldelse ved de fremtidige Indberetninger, hvorhos ønskes iagttaget, at under Rubrikken for de i det Væsentlige hoverifrie Gaarde henregnes Fæstegaardene under de Hovedgaarde, for hvilke Bevilling er meddeelt til Bondejords Indtagelse i Betragtning af Hoveriets Afløsning, uagtet hine Gaarde dog ikke maatte være blevne aldeles hoverifrie, samt, hvor der ei haves dette Datum for, at Hoveriet maae ansees idetmindste i det Væsentlige at være afskaffet, de Fæstegaarde, som forrette mindre end en Sjettedeel af det ved Godsets Hoveriforening bestemte Hoveri, hvorimod alle de Gaarde, som forrette mere, men dog ikke fuldt Hoveri, som hele, halve eller Fjerdedeels Gaarde, ønskes henregnede under de tildeels hoveripligtige Gaardes Classe.

Indenrigsmin. Skriv. (til Amtmanden over Præstø Amt), hvori Samme — i Anledning af en fra et Sogneforstanderskab indkommen Forespørgsel, om en Kirkeeier er berettiget 15 Novbr.

15 Novbr. til at forlange Haandlangerarbeide til Kirken i Ploie- eller Høsttiden — svares, at naar der ved Fdn. af 27de Mai d. A. § 1 er bestemt en Godtgjørelse af 24 ß fra 1ste Novbr. til 1ste April, og af 32 ß til Aarets øvrige Tider, for hver Dags Pligtarbeide, som præsteres, er derved ikke skeet Forandring i Tiden, paa hvilken Arbeidet overhovedet kan forlanges, hvilken Gjenstand ligger udenfor bemeldte Forordnings Hensigt, og at altsaa hiint Udtryk „øvrige Tider" alene kan forstaaes om de Tider i de berørte Maaneder, paa hvilke det paagjældende Arbeide overhovedet kan fordres, hvilket sidste Spørgsmaal atter maa afgjøres efter de tidligere Regler, som ifølge Rescr. af 26de Aug. 1746 og Canc. Skriv. af 13de Febr. 1802 gaae ud paa, at Kirkeeieren ikke i Høst- og Sæddetiden skal bebyrde Vedkommende med Pligtarbeide til Kirken, eftersom Arbeidet da haves mere fornødent til anden Brug og er kostbarere end ellers, og ved hvilke Regler det derfor ogsaa bør have sit Forblivende.

30 Decbr. **Indenrigsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Odense Amt), hvori Samme — i Anledning af en Forespørgsel fra en Godsforvalter, om det paaligger Godseieren at udføre i Omgang med de endnu tilbageværende 7 hoverigjørende Gaardfæstere det Arbeide, som skulde udføres ved det for de øvrige 13 Fæstere afløste Hoveri, samt om han bør kaste Lod med bemeldte 7 Fæstere om, hvilke Hovmaal han, for de afløste 13 Hovninger, skal behandle — svares, at det maae ansees som en Følge af Sagens Natur, at Hoveri-Omgangen ikke tør forrykkes derved, at een eller flere Hovninger afløses, og at Godseieren derfor, uden Besvær for de tilbageblevne Fæstere, bør besørge det afløste Hovarbeide udført efter den engang vedtagne Omgang, ligesom han ogsaa, forsaavidt Hoveriet er bestemt til Hovmaals-Arbeide, bør deeltage i dette efter Lodkastning med de tilbageværende Fæstere, naar det er bestemt, at der skal kastes Lod om Hovmaalene, Alt forsaavidt han ikke maatte kunne træffe anden Overeenskomst med Bønderne.

Indenrigsmin. Skriv. (til Amtmanden over Randers Amt), hvori Samme — der, i Anledning af at vedkommende Opsynsmænd ved Hovedvandløbene havde andraget paa, at adskillige, gjennem Landeveiene anlagte, Steenkister, som ei vare i Stand til at aflede Vandet, der skal have sit Løb igjennem dem, fordi de trænge til Udvidelse og Fordybning, maatte foranstaltes omsatte for Veivæsenets Regning, hvorimod vedkommende Ingenieurofficeer havde antaget, at disse Bekostninger ikke kunne, for Hovedlandeveienes Vedkommende, paabyrdes den almindelige Veikasse, og at en saadan Fordring ligesaalidt kunne gjøres med Hensyn paa de mindre Landeveie, næst at bemærke, at berørte Udgifter ei heller efter Amtets Formening kunde paahvile Veivæsenet, havde indstillet dette Spørgsmaal til Indenrigsministeriets Afgjørelse, da Amtsraadets øvrige Medlemmer havde erklæret sig for den modsatte Mening — svares, efter indhentet Betænkning fra Ingenieurcorpset, som har erklæret sig enigt i den af Amtet yttrede Formening, at da der maae forudsættes ved Anlægget saavel af Hovedlandeveiene som af de mindre Landeveie at være taget tilbørligt Hensyn til Vandløbene, saaledes som de paa den Tid vare beskafne, saa kan det, naar Vandløbene senere skulde ønskes fordybede eller forandrede, ikke paalægges Veivæsenet at bekoste den paa Grund heraf fornødne Sænkning eller Udvidelse, eller Forandring af Steenkister eller Broer, og at Veivæsenet saaledes ikkun kan blive pligtigt at bære Udgifterne ved deslige Forandringer, naar det godtgjøres, at de ere nødvendige, forbi der ikke ved Steenkisternes eller Broernes Anlæg er taget behørigt Hensyn til, at de vare i Stand til at opfylde deres Bestemmelse, men at det i saa Fald maae være vedkommende Communes eller Lodseiers Sag at bevise, at en saadan Feil ved Veienes Anlæg er begaaet. 30 Decbr.

Indenrigsmin. Skriv. (til Aarhuus Stiftsøvrighed), hvori Samme — i Anledning af en Forespørgsel fra Forvalteren paa Støvringgaards Klosters Gods, om hvorledes der bør forholdes med det Pligtarbeide til Klosteret, som af dets 30 Decbr.

30 Decbr. Huusfæstere er betinget, idet Fæstebrevene paalægge dem at forrette aarligen 26 Gangdage, til hvad Arbeide, som behøves og forlanges, dog at deraf ikke skal fordres mere end tre Dage i een Uge, og en Forespørgsel fra Huusmændene, om de kunne faae en vis Dag i Ugen bestemt, paa hvilken de skulle forrette ommeldte Arbeide, hvormed Klosteret ei kan være tjent, da Arbeidet er bestemt til forskjellig Anvendelse, som ikke kan fordeles ligelig paa alle Aarstider eller forud kan bestemmes til bestemte Tider — svares, at saafremt ommeldte Pligtarbeide, som tildeels er benævnt Ugedage, virkeligen som saadanne var at ansee, burde vel en bestemt Dag i Ugen dertil berammes, men ifølge Arbeidets og Betingelsens Natur skjønnes det ikke egentligen at kunne henregnes til Ugedage, deels fordi Dagene ikke skulle præsteres ugentligen, hvilket maa forudsættes om Ugedage, deels fordi det er udtrykkeligen betinget, at der skal kunne fordres tre i een Uge, og at de altsaa ikke skulle være indskrænkede til nogen ligelig Fordeling i Tiden. Arbeidsdagene skjønnes saaledes at maatte henføres til Extradage, som præsteres efter Tilsigelse, men med den Indskrænkning ifølge Fdn. af 27de Mai d. A. § 6, at ikkun to saadanne Dages Arbeide kan fordres i een Uge.

1849.

2 Jan. **Indenrigsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Sorø Amt), ang. Omfanget af Huusmændenes Pligtarbeide efter Fdn. af 27de Mai 1848, naar Communen vælger tre Dages Arbeide af hver Huusmand.

Godsforvalter N. N. har i det af Amtets Betænkning i Skrivelse af 10de Octbr. f. A. ledsagede Andragende begjært Resolution med Hensyn til: 1) om det, naar et Sogneforstanderskab vælger tre Dages Arbeide af hver Huusmand eller Indsidder i Stedet for Sneekastning, er nødvendigt at følge den samme Omgang derved som tilforn, og om kun det Arbeide kan fordres, som efter samme hidtil kunde tilfalde dem; 2) om Huusmændene da kunne tilsiges ogsaa til de Arbeider, som de hidtil have deeltaget i med Gaardmændene, og om de undtagelsesviis kunne tilsiges til deslige Arbeider imod Betaling af 24 ß eller 32 ß for hver Arbeidsdag; 3) om det, naar hvert Sogn udgjør eet Skoledistrict, eller hvor en Deel af dette falder under et andet Sogn, bliver det enkelte Sogn eller de fælles Skoledistricter, som bør betale Haandlangerarbeide og Brændsels Skovning til Skolen, saaledes at Udgifterne dertil blive at opføre i Skoleregnskabet.

I Anledning heraf skulde jeg, efter at have correspon- 2 Jan.
deret om Sagen med Ministeriet for Kirke- og Underviis-
ningsvæsenet, herved tjenstligst tilmelde Hr. Kammerherren Følgende til Efterretning og Bekjendtgjørelse for Vedkommende: ad 1) Naar Communen ikke vælger at lade Huusmænd og Inderster deeltage i Sneekastningsarbeidet i det Hele, uden Begrændsning til et vist Antal Dage, men derimod vælger, at de skulle præstere indtil tre Dage om Aaret til det dem efter den tidligere Lovgivning paaliggende Pligtarbeide, er Communen formeentligen ikke berettiget til at træffe nogen Forandring i den hidtil brugte Omgang, der kunde falde Huusmandsclassen som saadan til Skade, forsaavidt saadant Pligtarbeide endnu efter § 1 paaligger den, hvorimod Communen har Ret til at anvende de tre Dage til hvilketsomhelst af de Arbeider, som efter den umiddelbart før Fdn. af 27de Mai f. A. gjældende Lovgivning paalaae Huusmændene efter den hidtil gjældende Omgang; hvoraf følger, at da Sneekastningsarbeidet ikke er undtaget fra det Arbeide, som Huusmandsclassen skal deeltage i, under Forudsætning af Valget af de tre Dage aarligen, er Communen, efter Indenrigsministeriets Formening, ikke beføiet til at forbigaae Huusmændene ved berørte Sneekastningsarbeide, for at reservere sig Anvendelsen af deres tre Arbeidsdage til communale Sommerarbeider. Den rette Fremgangsmaade bliver altsaa, naar de tre Dage vælges, at fra Aarets Begyndelse bliver der, efter rigtig Omgang, til alt Huusmændene paaliggende Arbeide, hvorunder indbefattet Sneekastning, at affordre hver Huusmand sin Dag, indtil han har præsteret tre Dage til de forskjellige Slags Arbeider, som efterhaanden i Aarets Løb forefalde, og da hans Arbeidspligt for samme Aar dermed er opfyldt, saa maa Communen supplere den yderligere fornødne Arbeidskraft ved at leie. Naar der f. Ex. har været saa meget Sneelæg fra 1 Januar til Foraaret, at hver Huusmand, efter den hidtil gjældende Omgang, dertil skulde have præsteret fire Sneekastningsdage, og intet andet Arbeide tilfalder ham i disse Maaneder, saa har han at præstere de tre første Dage, men

2 Jan. Sognet at leie til den fjerde Dag og til alt andet Arbeide, som tidligere vilde have faldet paa ham for den følgende Deel af Aaret. Dersom derimod ikkun to Sneekastningsdage og intet andet Arbeide falder paa Huusmanden indtil Foraaret, saa har han at udrede endnu een Dag til det Arbeide, som først tilfalder ham efter Omgangen i den øvrige Deel af Aaret, men ikke videre[1]). ad 2) Fra det hele Pligtarbeide, hvori Huusmændene tilforn vare pligtige til at deeltage, er ved Forordningen undtaget alt det, som Gaardmændene udførte i Forening med Huusmændene og Indersterne efter Omgang, da dette Arbeide efter Forordningens udtrykkelige Ord skal paahvile Gaardmændene alene. Dette Arbeide er altsaa, som Naturalarbeide, Huusmænd og Inderster uvedkommende, men Gaardmændene have Valget mellem selv at udføre det ved Naturalarbeide uden Deeltagelse af Huusmænd og Inderster, eller at lade det udføre for Betaling, i hvilket Tilfælde Udgiften kommer til at hvile paa Hartkorn, Formue og Leilighed, og altsaa heller ikke paa Huusmændene som saadanne, men kun forsaavidt de have Hartkorn eller ere i en saadan Forfatning, at Noget billigen kan paalignes dem efter Formue og Leilighed. ad 3) Hvad angaaer Pligtarbeide, navnlig Haandlangerarbeide til Skoler i forskjellige Skoledistricter, i det eller de under eet Sogneforstanderskab hørende Sogne, da vil der med Hensyn til Udførelsen deraf være at forholde paa forskjellig Maade, nemlig: a) naar Forstanderskabet har valgt at kræve tre Arbeidsdage af Huusmændene og Inderster, vil det Skolen eller flere Skoler i een Commune tilkommende Arbeide være at udrede af de tre Dage, og dersom nogen af disse staaer tilbage paa den Tid, naar Arbeidet til Skolen behøves, vil den være at bruge dertil, Alt iøvrigt under Jagttagelse af den Omgang, som er fastsat eller maatte bestemmes for Pligtarbeides Udførelse i det Hele i den vedkommende Commune, hvoraf følger, at Arbeidet vil være at udføre efter Omgang i hele Communen, uden Hensyn til, om det tidligere maatte

[1]) Jvfr. Lov 30 Dec. 1858 § 1.

have været udført Skoledistrictsviis. Dersom bemeldte tre Dage allerede ere forbrugte paa den Tid Arbeidet til Skolen forefalder, maa hele Communen ved leiede Folk skaffe dette Arbeide udført, og den derved foranledigede Udgift udredes som neden anført under Litr. b; b) naar fremdeles Sogneforstanderskabet har valgt Arbeidsclassens ubegrændsede Deeltagelse i Sneekastningsarbeidet, og alt Arbeide til Skolen altsaa bliver at præstere ved leiede Folk, eller dette bliver fornødent, fordi de tre Dage allerede ere forbrugte paa den Tid Arbeidet til Skolen falder, skjønner Ministeriet ei rettere, end at Pengeudgiften nu, efter den udtrykkelige Forskrift i Fdn. af 27de Mai f. A. § 1, 3die Passus, maae blive at ligne paa hele Communen og ei efter Skoledistricterne; c) for det Tilfælde, at et Skoledistrict hører under to Sogneforstanderskaber, maa der ved den specielle Ordning af dette Forhold, som iøvrigt ikke er forudsat i Forordningen, og derfor paa hvert Sted maa vedtages under Recurs til vedkommende Ministerium, iagttages, at det, efter de fra Underviisningsministeriet meddeelte Oplysninger, hidtil har været antaget, at, naar der til et Sogns Skole er henlagt Dele af et andet Sogn, saadanne Dele blive at betragte som henhørende til det førstnævnte Sogn i Alt, hvad der angaaer Skolevæsenet; jvfr. Canc. Skriv. af 7de Marts 1818. 2 Jan.

Indenrigsmin. Skriv. (til vedkommende Amtmand), hvori Samme — i Anledning af en Forespørgsel fra et Sogneforstanderskab, om Fdn. af 27de Mai f. A. har gjort nogen Forandring i Huusmændenes Forpligtelse til at præstere Haandlangerarbeide til Kirken og Skolen — svares, at Dagarbeidet til Kirken, efter Forordningens tydelige Bestemmelse, nu paahviler Gaardmændene alene, saalænge de selv ønske det udført som Naturalarbeide, hvorimod de, hvis de ville see det udført ved leiede Folk, have Ret til at fordre Udgiften hertil fordeelt paa Hartkornet og Formue og Leilighed; samt at hvad angaaer Dagarbeidet til Skolen, som hidtil paahvilede Huusmandsclassen som saadan, da vil dette ogsaa ganske bortfalde, og maa besørges ved leiede 2 Jan.

4 Jan. Folk af Communen, dersom denne har valgt at bibeholde Huusmandsclassens Deeltagelse i Sneekastningsarbeidet i det Hele, ɔ: uden Begrændsning af et vist Dageantal, men dersom Communen har valgt at kunne affordre Huusmandsclassen Arbeide indtil tre Dage om Aaret, kan Arbeide til Skolen, ligesom det øvrige Arbeide i offentligt Øiemed, der tidligere paalaae Huusmænd uden Fælleskab med Gaardmændene, affordres de første, dog kun efter den hidtil gjældende Omgang, fra Begyndelsen af Aaret indtil tre Dage ialt, men, efterat disse ere præsterede, ei videre i dette Aar, og hvis altsaa ingen saadanne Arbeidsdage ere tilbage, maa Communen ogsaa i dette Tilfælde lade Arbeidet udføre ved leiede Folk[1]).

4 Jan. **Kgl. Resol.**, hvorved bifaldes, at den paa Sorø Academies gamle Godser hidtil bestaaende særegne Indretning af Jordemodervæsenet fra 1ste Jan. 1849 at regne maae ophæves, saaledes at Bestyrelsen af dette gaaer over til vedkommende Amtsøvrigheder, og at der i Henseende til Udredelsen af samtlige med dette Jordemodervæsen forbundne Omkostninger fremtidigen bliver at forholde efter Lovgivningens almindelige Forskrifter.

5 Jan. **Kgl. Resol.**, hvorved bifaldes, at den Oppebørsel af Bropenge og Brokorn, som hidtil har fundet Sted for Passagen over enkelte Broer paa Hovedlandeveie i Jylland, for Fremtiden maae bortfalde, saaledes at den ophører: for Kolding Sønderbro og for Broerne ved Varde og Gredsted efter Udløbet af de nu gjældende Forpagtninger, nemlig for den førstnævnte fra 1ste Mai 1851 og for de sidstnævnte fra 1ste Mai d. A.; for Broerne over Skjern Aa ved Udgangen af indeværende Aar; for Veile Bro ligeledes ved Udgangen af indeværende Aar; og for Hobro- eller Øls-Bro ved Udgangen af næste Aar, til hvilken Tid Forpagtningen udløber.

[1]) Jvfr. Lov 30 Decbr. 1858 § 1.

Indenrigsmin. Skriv. (til Amtmanden over Holbeks Amt), hvori Ministeriet — da en Gaardmand, næst at bemærke, at Sognets Gaardmænd nu, da der ikke meer kan affordres Huusmænd eller Inderster Arbeide til Biveienes Grundforbedring og Vedligeholdelse, ei heller længere ønske at forrette Naturalarbeide paa bemeldte Veie, havde forespurgt, om Gaardmændene ikke ere berettigede til at fordre, at Grundforbedringen og den aarlige Vedligeholdelse af Sognets Biveie udføres ved leiede Folk, og om en Hovedgaard ikke bør deeltage i Bekostningen herpaa, saaledes at Udgiften repartereś efter Hartkorn, Formue og Leilighed — efter over denne Sag at have modtaget Amtsraadets Betænkning, hvori det blandt Andet blev bemærket, at Amtsraadet ansaae det for tvivlsomt, om ikke det Huusmændene før paahvilende Veiarbeide, hvorfra de nu vilde blive fritagne ifølge Fdn. af 27de Mai 1848, naar det bortliciteredes, vilde være at repartere ikke alene paa det forhen arbeidspligtige Hartkorn, men tillige paa det for Arbeide fri Hartkorn, svares, at Ministeriet med Amtmanden og Amtsraadet maae være enigt i, at Intet kan være at erindre imod, at det paagjældende Sogns Gaardmænd forenes om at lade alt Biveiarbeide udføre ved leiede Folk. Hvad det andet opkastede Spørgsmaal angik, da maa dettes Besvarelse beroe paa, om det Huusmænd og Inderster som en personlig Byrde paahvilende Gangdagsarbeide henhører til det i Fdn. af 27de Mai f. A. § 1, 2den Passus, omhandlede „Pligtarbeide, som hidtil efter Lovgivningen har paahvilet saavel Gaardmænd som Huusmænd og Inderster efter Omgang". Dette er, tilføiede Ministeriet, imidlertid ikke Tilfældet, idet Gaardmændenes Veiarbeide i det Hele udredes af dem efter Hartkornet, og den i Fdn. af 13de Decbr. 1793 § 32 Huusmændene paalagte Gangdag er et særeget dem paalagt Pligtarbeide. Ifølge heraf kan Forskriften i Fdn. af 27de Mai f. A. § 1, 3die Passus, om Udgiftens Fordeling paa alt Hartkornet, naar Sognecommunen vælger at lade det hele Arbeide paa Biveiene udføre ved leiede Folk, alene anvendes paa den Udgift, der medgaaer til at leie Folk til at udføre det Huus- 6 Jan.

4 Jan. Folk af Communen, dersom denne har valgt at bibeholde Huusmandsclassens Deeltagelse i Sneekastningsarbeidet i det Hele, ɔ: uden Begrændsning af et vist Dageantal, men dersom Communen har valgt at kunne affordre Huusmandsclassen Arbeide indtil tre Dage om Aaret, kan Arbeide til Skolen, ligesom det øvrige Arbeide i offentligt Øiemed, der tidligere paalaae Huusmænd uden Fællesskab med Gaardmændene, affordres de første, dog kun efter den hidtil gjældende Omgang, fra Begyndelsen af Aaret indtil tre Dage ialt, men, efterat disse ere præsterede, ei videre i dette Aar, og hvis altsaa ingen saadanne Arbeidsdage ere tilbage, maa Communen ogsaa i dette Tilfælde lade Arbeidet udføre ved leiede Folk[1]).

4 Jan. **Kgl. Resol.**, hvorved bifaldes, at den paa Sorø Academies gamle Godser hidtil bestaaende særegne Indretning af Jordemodervæsenet fra 1ste Jan. 1849 at regne maae ophæves, saaledes at Bestyrelsen af dette gaaer over til vedkommende Amtsøvrigheder, og at der i Henseende til Udredelsen af samtlige med dette Jordemodervæsen forbundne Omkostninger fremtidigen bliver at forholde efter Lovgivningens almindelige Forskrifter.

5 Jan. **Kgl. Resol.**, hvorved bifaldes, at den Oppebørsel af Bropenge og Brokorn, som hidtil har fundet Sted for Passagen over enkelte Broer paa Hovedlandeveie i Jylland, for Fremtiden maae bortfalde, saaledes at den ophører: for Kolding Sønderbro og for Broerne ved Varde og Gredsted efter Udløbet af de nu gjældende Forpagtninger, nemlig for den førstnævnte fra 1ste Mai 1851 og for de sidstnævnte fra 1ste Mai d. A.; for Broerne over Skjern Aa ved Udgangen af indeværende Aar; for Veile Bro ligeledes ved Udgangen af indeværende Aar; og for Hobro- eller Ols-Bro ved Udgangen af næste Aar, til hvilken Tid Forpagtningen udløber.

[1]) Jvfr. Lov 30 Decbr. 1858 § 1.

Indenrigsmin. Skriv. (til Amtmanden over Holbeks Amt), 6 Jan.
hvori Ministeriet — da en Gaardmand, næst at bemærke, at Sognets Gaardmænd nu, da der ikke meer kan affordres Huusmænd eller Inderster Arbeide til Biveienes Grundforbedring og Vedligeholdelse, ei heller længere ønske at forrette Naturalarbeide paa bemeldte Veie, havde forespurgt, om Gaardmændene ikke ere berettigede til at fordre, at Grundforbedringen og den aarlige Vedligeholdelse af Sognets Biveie udføres ved leiede Folk, og om en Hovedgaard ikke bør deeltage i Bekostningen herpaa, saaledes at Udgiften repartere efter Hartkorn, Formue og Leilighed — efter over denne Sag at have modtaget Amtsraadets Betænkning, hvori det blandt Andet blev bemærket, at Amtsraadet ansaae det for tvivlsomt, om ikke det Huusmændene før paahvilende Veiarbeide, hvorfra de nu vilde blive fritagne ifølge Fdn. af 27de Mai 1848, naar det bortliciteredes, vilde være at repartere ikke alene paa det forhen arbeidspligtige Hartkorn, men tillige paa det for Arbeide fri Hartkorn, svares, at Ministeriet med Amtmanden og Amtsraadet maae være enigt i, at Intet kan være at erindre imod, at det paagjældende Sogns Gaardmænd forenes om at lade alt Biveiarbeide udføre ved leiede Folk. Hvad det andet opkastede Spørgsmaal angik, da maa dettes Besvarelse beroe paa, om det Huusmænd og Inderster som en personlig Byrde paahvilende Gangdagsarbeide henhører til det i Fdn. af 27de Mai f. A. § 1, 2den Passus, omhandlede „Pligtarbeide, som hidtil efter Lovgivningen har paahvilet saavel Gaardmænd som Huusmænd og Inderster efter Omgang". Dette er, tilføiede Ministeriet, imidlertid ikke Tilfældet, idet Gaardmændenes Veiarbeide i det Hele udredes af dem efter Hartkornet, og den i Fdn. af 13de Decbr. 1793 § 32 Huusmændene paalagte Gangdag er et særeget dem paalagt Pligtarbeide. Ifølge deraf kan Forskriften i Fdn. af 27de Mai f. A. § 1, 3die Passus, om Udgiftens Fordeling paa alt Hartkornet, naar Sognecommunen vælger at lade det hele Arbeide paa Biveiene udføre ved leiede Folk, alene anvendes paa den Udgift, der medgaaer til at leie Folk til at udføre det Huus-

6 Jan. mænd og Inderster paahvilende Gangdagsarbeide, forsaavidt saadant kunde have været disse affordret, men derimod ingenlunde paa det omspurgte Veiarbeide i det Hele, og maa derfor det efter Lovgivningen for dette Veiarbeide fritagne Hartkorn, efter Sagens Natur, være fritaget for at deeltage i den til dette Arbeides Udførelse ved leiede Folk medgaaende Udgift, indtil Uligheden mellem det forskjellige Hartkorn i Henseende til de communale Byrder ved en nye Lov bliver udjevnet[1]).

10 Jan. **Indenrigsmin. Skriv.** (til Krigsministeriet), hvori Samme — i Anledning af en Forestilling fra Ingenieurcorpset om Tilveiebringelsen ved Expropriation af omtrent 10 Tdr. Land ved Damhuussøen, der ere nødvendige for at kunne ved Inondation sikkre Staden mod et Bombardement — tilskrives, at saavel Brandcommissionen som Stadens Borgerrepræsentanter have erklæret sig villige til at gaae ind paa de af Directionen for Armeens Materiel i denne Sag opgivne Vilkaar, nemlig: 1) at det omhandlede Areal af circa 10 Tdr. Land ved Damhuussøen erhverves af Fortificationen ved Expropriation, og derefter overlades Stadens Vandvæsen til Eiendom, imod at Expropriationssummen og øvrige med Erhvervelsen forbundne Omkostninger udredes af Vandvæsenet; 2) at Vandvæsenet forbeholdes Tilsyn med den Vandbeholdning, der til enhver Tid maatte findes paa de inonderede Strækninger, og uhindret kan foranstalte det til Vandets Conservation Nødvendige; 3) at den Erstatning, der maatte tilkomme vedkommende Grundeiere, naar de inddæmmede Strækninger efter Forsvarsvæsenets Foranstaltning sættes under Vand, ligesom og Vedligeholdelsen af de til Inondationen hørende Stuvdæmninger, der i afvigte Aar ere anlagte af Ingenieurcorpset paa Terrainet mellem Leersøen og Grøndal, forblive Vandvæsenet uvedkommende; 4) at Bekostningen ved Anlæg og Vedligeholdelse af Inddæmninger og andre Indretninger, som Vandvæsenet maatte iværksætte, for at forhøie

[1]) Jvfr. Lov 20 Juni 1850.

Vandstanden i Damhuussøen ved Benyttelse af det under Nr. 1 nævnte Terrain, bæres udelukkende af Vandvæsenet. 10 Jan.

Justitsmin. Skriv. (til Kirke- og Underviisnings-Ministeriet), hvori Samme, — der i Anledning af et indtruffet Tilfælde havde udbedt sig Justitsministeriets Betænkning over det Spørgsmaal, om der ikke, naar der formedelst vedkommende Godseiers Forsømmelse med Opfyldelsen af hans Forpligtelse til at levere det fornødne Skolebrændsel, maa forskaffes det det fornødne Brændsel til Skolen, kan for det dertil anvendte Beløb gjøres Udpantning hos ham — svares, at Justitsministeriet ikke skjønner rettere, end at Lovgivningens Aand taler afgjørende for, at der, naar vedkommende Godseier ikke efterkommer den ham paahvilende Forpligtelse til Skolebrændsels Levering, og det paa Grund deraf er blevet nødvendigt paa anden Maade at anskaffe det fornødne Brændsel, maae kunne gjøres Udpantning hos Godseieren for det dertil medgaaede Beløb. 13 Jan.

Justitsmin. Circ. (til samtlige Amtmænd) ang. en paatænkt Forhøielse i Arresthuus-Leien, hvor en Jurisdiction har Medafbenyttelsen af en anden Jurisdictions Arresthuus. 17 Jan.

Udgifterne til Arrestvæsenet ere i den senere Tid stegne betydeligt. Det er ikke alene Opførelsen af nye Arresthuse eller Ombygning og Forandring af de gamle, der have bevirket disse Udgifters Forøgelse, men det er ogsaa Anskaffelsen og Vedligeholdelsen samt Vadsken af de flere Inventariestykker til Arresterne, der foreskrives i Reglement for Arrestvæsenet i Danmark af 7de Mai 1846, Arrestcellernes Opvarming, den paa Grund af de større Fordringer til Arrestforvareren i de fleste Tilfælde nødvendiggjorte Forhøielse i hans Lønning m. m., der have medført en stadig forøget Udgift. I de Tilfælde, hvor en Jurisdiction eier et Arresthuus, men dette tillige benyttes af en eller flere andre Jurisdictioner, mod at der svares den almindelige Arresthuus-Leie, og hvor altsaa den førstnævnte Jurisdiction maa bære samtlige de ovenanførte Udgifter, synes det derfor billigt, at de Jurisdictioner, der paa denne Maade have Medafbenyttelse af Arresthuset, i en forøget Arresthuus-Leie yde et mere fyldestgjørende Bidrag til Arrestudgifterne. Det er paa Grund heraf kommet under Overveielse, om der ikke burde finde en almindelig Forhøielse i Arresthuus-Leien Sted, forsaavidt der ikke i det enkelte Tilfælde maatte være saadanne særegne Forhold tilstede, at de Billighedsgrunde, der ellers tale for en slig Forhøielse bortfalde.

17 Jan. Forinden imidlertid videre i denne Anledning foretages, skal jeg tjenstligst anmode (Tit.) om at forelægge denne Sag for vedkommende Communalbestyrelser og Amtsraad, hvis Betænkninger jeg med Deres egne Ytringer derefter hertil forventer meddeelte[1]).

22 Jan. **Indenrigsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Soro Amt), hvori Samme — da Forstanderskabet for tvende Landsogne havde begjært sig Resolution meddeelt for, hvorvidt det efter den bestaaende Lovgivning kan paalægges de af Sognenes Beboere, der have Jordtilliggende af under 1 Tønde Hartkorn, at deeltage efter rigtig Omgang med Gaardmændene i det Arbeide, som er forbundet med Dyrkningen af saadanne Personers Jord, der ere hjemmehørende i Sognet, men for Tiden ere fraværende ved Armeen — henvises til Indholdet af Fdn. af 31te Jan. 1806, samt Plac. af 4de August 1808 og 9de Octbr. 1810, i hvilke det omhandlede Spørgsmaal findes besvaret.

27 Jan. **Indenrigsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Soro Amt), hvori Samme — i Anledning af en Forespørgsel fra en Godsforvalter, om det i Henhold til Fdn. af 27de Mai f. A. § 8 er tilladeligt, ved Accord med de allerede paa Godset værende Huusmænd om Afløsning af deres Naturalarbeide imod et bestemt Vederlag, at betinge sig Udpantningsret for dette, og om Saadant da kan skee blot ved Paategning paa Fæstebrevene — svares, at den extraordinaire Executionsmaade, som under Navn af Udpantning er hjemlet ved særegne Lovbud med Hensyn til enkelte Ydelser, ikke tør anvendes uden saadan særegen Lovhjemmel, og da denne mangler i de omspurgte Tilfælde, kan den ikke retsgyldigen vedtages ved Contracter om Afløsning af Huusmænds Pligtarbeide, hvorimod det, ved den i ovennævnte Forordnings Præmisser bebudede nye Lovgivning om det ældre Huusmandsarbeides Afløsning, vil komme under Over-

[1]) Sagen vides ikke siden at være fremmet.

veielse, hvorvidt en saadan Udpantningsret kan være at tilstaae eller ikke [1]). 27 Jan.

Indenrigsmin. Skriv. (til Amtmanden over Sorø Amt), hvori Samme, i Anledning af en Forespørgsel fra en Sognefoged, om han maatte være pligtig til hos Sognets Beboere at opkræve Bidrag til Arresthuusleie, Arrestinventariums Anskaffelse og desllige, svares, at overeensstemmende med de vedtagne Regler, og saaledes som navnlig udtalt i det forrige Rentekammers Skrivelse af 19de Marts 1842, maa det paahvile Herredsfogderne, hver for sin Jurisdictions Vedkommende, at ligne og oppebære de omhandlede Bidrag. 6 Febr.

Indenrigsmin. Skriv. (til Amtmanden over Ringkjøbing Amt), ang. Afgifts Erlæggelse efter Fdn. af 18de Octbr. 1811 § 7 af Kjøbstadjorder, der benyttes af en Avlsbruger, der ikke har Borgerskab. 15 Febr.

I Anledning af den ved Hr. Grevens Skrivelse af 29de f. M. hertil indsendte med Communalbestyrelsens paategnede Erklæring forsynede Ansøgning, hvori Avlsbruger N. N. anholder om Fritagelse for at svare en ham affordret Afgift til Ringkjøbing Byes Kæmnerkasse af nogle ham tilhørende og af ham beboede Kjøbstadjorder,

skulde jeg tjenstligst melde, at Ministeriet finder Sagen tvivlsom, men at det dog ikke skjønnes rettere, end at Andrageren maae betragtes som udenbyes og altsaa være pligtig til at erlægge Afgiften efter Fdn. af 18de Octbr. 1811 § 7, jvfr. Motiverne til Plac. af 15de Juli 1831 og Canc. Skriv. af 12te April 1834. Iøvrigt er Spørgsmaalet herom et Retsspørgsmaal og maa som saadant henhøre under Domstolenes Afgjørelse. Forsaavidt bemeldte Avlsbruger N. N. tillige har forespurgt, hvorvidt han kan være berettiget til at vinde Borgerskab som Avlsbruger, maa jeg derhos bemærke, at Avlsbrug kun er Gjenstand for borgerlig Næring i de Kjøbsteder, hvor Saadant fra ældre Tid har været Brug, og da dette ikke hidtil har været Tilfældet i Ring-

[1]) Jvfr. Lov 4 Jul. 1850 § 6.

15 Febr. kjøbing, kan det ikke tilstedes ham at vinde Borgerskab paa saadant Næringsbrug for derved at unddrage sig Erlæggelsen af hiin Afgift til Kæmnerkassen. Iøvrigt har han ikke heller som Eier af en bebygget Grund udenfor Kjøbstaden Adgang til i Medfør af Fdn. af 24de Octbr. 1837 § 4 at vinde Borgerskab, medmindre de paa Grunden opførte Bygninger have den i Kjøbstadens Regulativ bestemte Værdie, og der derhos paa dem hviler Grundtaxt, eller der efter en anden Regel, som træder i Stedet for Bestemmelsen om Grundtaxt, svares Bidrag til de af Kjøbstadens Udgifter, der lignes deels paa Grund og deels paa Næring.

17 Febr. **Indenrigsmin. Skriv.** (til Ministeriet for Kirke- og Underviisningsvæsenet), hvori Samme — i Anledning af et til Indenrigsministeriet indkommet Andragende, hvori der, især med Hensyn paa den forestaaende Ombygning af en Landsbyekirkes Taarn, er gjort Forespørgsel: 1) om Huusmænd og Inderster ved Fdn. af 27de Mai f. A. ere fritagne for at forrette Kirkens Arbeide; 2) om der, da Gaardmændene have erklæret, at de ikke ville forrette dette Arbeide in natura, skal leies til samme, saavel for Gaardmændenes som for Huusmændenes og Inderstбез Vedkommende; 3) om Betalingen for Arbeidet skal udredes saavel af det Sogn, hvori Kirken ligger, som af det andet Sogn, der hører under samme Sogneforstanderskab; 4) om Sognet er pligtigt til at forrette Kjørsler, med videre, til et saa betydeligt Arbeide som Kirketaarnets Nedbrydning og Gjenopførelse; 5) om Brugerne af fri Hovedgaardstaxt i saa Fald ere pligtige til at bidrage til Betalingen, hvis Arbeidet liciteres, og ellers til at præstere Arbeide in natura, især forsaavidt de have 1 Td. Hartkorn eller mere i Brug; 6) om Sognefogden er fri for at deeltage i Kjørselsarbeide til Kirken, Skolen og Fattigvæsenet, uanseet at Sognet er lidet — meddeles, at Ministeriet har ladet Vedkommende tilkjendegive: ad 1 og 2) Gangdagsarbeidet til Kirken, som ifølge Plac. af 18de April 1828 skulde udføres af Huusmænd og Inderster i lige Omgang med Gaardmændene, ere Huusmændene efter Fdn. af 27de

Mai 1848 § 1 2den Passus nu ubetinget fritagne for, og 17 Febr.
have Gaardmændene alene, efter fornævnte Lovbestemmelse, at udføre dette Arbeide in natura; men hvis de ikke ønske saadant, vil dertil være at leie Folk, og Udgiften bliver at udrede af Communen efter Hartkorn, Formue og Leilighed. Huusmændene kunne saaledes ikke komme til at deeltage i Udgiften, uden forsaavidt de, efter Hartkorn, Formue og Leilighed, blive at medtage under Ligningen; ad 3) naar begge Sogne høre under eet Sogneforstanderskab, maae de ogsaa begge deeltage i at udrede den paagjældende Betaling, men Fdn. af 27de Mai 1848 angaaer ikkun Gangdagsarbeidet, og det maa staae til det andet Sogn at træffe lige Foranstaltning med Hensyn paa Gangdagsarbeidet til sammes Kirke, og hvis Sognene ønske den i Fdn. af 27de Mai 1848 § 1 i Slutningen omhandlede Adskillelse, maae de derom henvende sig til Amtsraadet; ad 4) angaaende Kjørselsarbeide til Kirken indeholdes Reglerne i Plac. af 18de April 1828, jvfr. Fdn. af 26de Juni 1844 § 48, saavel om Kjørslernes Antal som om Veilængden; og iøvrigt maae Kjørslerne præsteres til alt Bygningsarbeide ved Kirkerne; ad 5) da Kirkekjørsler henhøre til Sognekjørsler, vil den almindelige Regel for disses Udredelse, ifølge Fdn. af 26de Juni 1844 § 5, jvfr. § 47, være at følge, enten Kjørslen skeer in natura eller mod Betaling, og kan det frie Hartkorn ikke blive at medtage, medmindre særlig Adgang dertil maatte haves; ad 6) dette Spørgsmaal maa ansees afgjort ved Fdn. af 11te Novbr. 1791 § 5 Litr. b[1]).

Rescr. (til Amtmanden over Frederiksborg Amt) ang. Vægter- og Lygtevæsenet i Fredensborg Slotsbye. 19 Febr.

Vi Frederik den 7de Konge til Danmark ꝛc. G. V.: Vor synderlige Bevaagenhed! Vi give Dig hermed allernaadigst tilkjende, at eftersom den i Fredensborg Slotsbye under det Dig anbetroede Amt udvalgte Comitee for Vægter- og Lygtevæsenet i bemeldte Bye for Os allerunderdanigst har andraget, at Beboerne i bemeldte Bye, med Undtagelse af en Enkelt, ved tvende under 7de Februar f. A. trufne Overeenskomster have forenet sig om at træffe de fornødne For-

[1]) Jvfr. Lov 4 Marts 1857.

19 Febr. anstaltninger til en bedre Ordning af Vægter- og Lygtevæsenet sammesteds,

saa ville Vi, efter den derhos allerunderdanigst gjorte Ansøgning og Begjæring samt Din derover afgivne Erklæring, allernaadigst have bifaldet, at der i Overeensstemmelse med fornævnte Overeenskomsters Indhold ansættes en Vægter i bemeldte Fredensborg Slotsbye, og at der til Gadernes Belysning sammesteds anskaffes det fornødne Antal Lygter, samt at Vægterens Løn indtil videre bestemmes til 100 Rbd. aarlig foruden Mundering, ligesom Vi og hermed lige allernaadigt ville have fastsat, at det Beløb, som udfordres for at dække de saavel hertil som til Lygtevæsenes medgaaende Omkostninger, aarligen tilveiebringes ved Ligning paa samtlige Bygninger i Byen, de Os sammesteds tilhørende Bygninger undtagne, og vil denne Ligning være at foretage i Forhold til Bygningernes Assurancesummer eller, saafremt de ikke skulle være assurerede, til den Værdie, hvortil de ved en, overeensstemmende med de i Brandforsikkringsanordningen fastsatte Regler, optagen Taxation ansættes, dog saaledes, at Bidraget til Lygtevæsenet indtil videre ikke overstiger 4 ß af hvert 100 Rbd. af Assurancesummen eller den Sum, hvortil det vedkommende Sted bliver taxeret. Endelig ville Vi lige allernaadigst have bifaldet, at der i Henseende til Bidragenes Opkrævning og eventuelle Inddrivelse vil være at forholde som med Inddrivelsen af andre communale Afgifter. Dette Vort allerhøieste Rescript bliver derhos ved Tinglæsning at bringe til almindelig Kundskab.

23 Febr. **Indenrigsmin. Skriv.** (til Generaldecisoratet for det directe Skattevæsen) ang. at Omkostningerne i Anledning af veneriske Patienters Hjemsendelse m. v. paaligge Amtsrepartitionsfonden.

I behagelig Skrivelse af 10de d. M. har Generaldecisoratet, ved at fremsende Gjenpart af en ved Maribo Amtsrepartitionsfonds Regnskab for 1846 af Decisoratet gjort Udsættelse saavel som af Amtmandens dertil meddeelte Besvaring, betræffende endeel til Hjembefordring af adskillige for venerisk Smitte paa N. N. Amts-Sygehuus indlagte Patienter samt til Sammes Underholdning paa Hjemreisen m. v. anvendte Omkostninger, hvilke Amtmanden har formeent at burde ud-

redes af bemeldte Fond, Decisoratet derimod at burde afholdes af vedkommende Communes Fattigkasse, i fornævnte Henseende begjært Indenrigsministeriets Resolution, for at der kunde haves en fast Regel i Fremtiden for dette Tilfælde. 23 Febr.

Foranlediget heraf skulde jeg tjenstligst melde, at Ministeriet maae give den af Amtmanden yttrede Mening Medhold; thi da Befordringen tidligere skeete in natura efter Amtmandens Reqvisition paa Amtstuen, ifølge Canc. Circ. af 19de Decbr. 1794, men dette nu er bortfaldet, synes Consequentsen heraf at medføre, at de dertil medgaaende Omkostninger nu maae afholdes af hele Amtet og ikke af den enkelte vedkommende Forsørgelsescommune, ligesom ogsaa Lovgivningens Øiemed med at fritage Communerne for Udgifter til veneriske Patienters Helbredelse og lægge disse paa de større Districter, synes at tale for, at dette udstrækkes ogsaa til de ommeldte Omkostninger.

Indenrigsmin. Skriv. (til Amtmanden over Maribo Amt), hvori Samme — da nogle Huusmænd havde besværet sig over, at deres Jorddrot forurettede dem ved deres Pligtarbeide, idet han paalægger dem at skjære 4000 Stkr. Tørv om Dagen, anviser dem Steder til Tørvegravning, hvor de maae staae i Vand til Knæerne, og ikke lader dem Tid om Middagen til at spise deres Mad — anmodes om at tilkjendegive Vedkommende, at Jorddrotten ikke er berettiget til at foreskrive Huusmændene et vist Qvantum Arbeide, og saaledes forandre Dagarbeide til Stykarbeide, men at han blot kan fordre, at de skulle arbeide Dagen igjennem med den Flid, som billigen kan fordres anvendt, og at Klage over Efterladenhed heri maae forfølges ved Domstolene. Tørveskjærerarbeide antog Ministeriet at kunne fordres, naar det i de concrete Tilfælde ikke er besværligere end andet almindeligt Landarbeide, hvilket iøvrigt ogsaa af Retterne maa bedømmes, naar Tvist derom finder Sted. Skulle Vedkommende længe staae i Vand derved, vil Arbeidet iøvrigt neppe kunne ansees som almindeligt Landarbeide. I Henseende til Spise- og Hviletiden henviste Ministeriet slutteligt til Fdn. af 27de Mai 1848 § 7, med Bemærkning, at det Offentlige 6 Marts

6 Marts har at forfølge Overtrædelsen som en offentlig Forseelse, naar det efter de tilveiebragte Oplysninger er rimeligt, at en slig Overtrædelse har fundet Sted.

8 Marts **Justitsmin. Circ.** (til samtlige Amtmænd og Lehnsbesiddere) ang. at Skjøder, hvori Eiendommenes Hartkorn eller Gammelskat ikke kommer overeens med Sælgerens tinglæste Adkomstbrev, ikke maae tinglæses uden at være forsynede med Amtets Paategning[1]).

Ved den nye Matriculering er det hyppigen skeet, at Jorder, som tilforn egentligen hørte under eet samlet Brug, ere blevne skyldsatte i flere særskilte Dele, med særligt Nummer og Hartkorn, deels fordi de have været beliggende enten i betydelige Afstande paa samme Eierlaugs Mark eller paa forskjellige Byers eller Sognes Marker, deels fordi de temporairt have været særskilt benyttede; men ligesom de forhen havde eet samlet Hartkorn, saaledes ere de ogsaa forblevne under een samlet Gammelskat, eftersom ingen Approbation paa deres Udstykning eller Adskillelse har været erhvervet. Ligesom nu den nye Matricul ikke har indladt sig paa Afgjørelsen af Eiendomsspørgsmaal, saaledes kan dens særskilte Hartkorns Ansættelse ei heller hjemle nogen Udstykning af hidtil sammenhørende Eiendomme, hvilken først retteligen kan finde Sted, naar Adskillelsen af Hartkornet tilligemed Delingen af Gammelskatten i Henhold til Fdn. af 25de Juni 1810 og 3die Decbr. 1819 bliver approberet af Indenrigsministeriet. Imidlertid er det dog bragt i Erfaring, at Tilfælde ere indtrufne, hvor vedkommende Retsbetjente have antaget Skjøder til Tinglæsning paa særskilt matriculerede Lodder, uagtet ingen særskilt Gammelskat for disse har været anført i Skjøderne, hvorved kan forvoldes betydelig Uorden og Forvirring, idet der gives Leilighed til at omgaae eller unddrage sig Udstykningsanordningerne og den dermed anordnede Control, medens Matriculen ogsaa vil være udsat for at bringes i Uorden og for ei at kunne holde Skridt med de forefaldende Forandringer i Jordernes Deling.

Ifølge Begjæring af Indenrigsministeriet skulde jeg derfor tjenstligst anmode (Tit.) om behageligst at ville give vedkommende Retsbetjente Paalæg om ikke at antage til Tinglæsning noget Skjøde, hvori Eiendommenes Hartkorn eller Gammelskat ikke kommer overeens med Sælgerens tinglæste Adkomstbreve, medmindre Skjødet er forsynet med Amtmandens Paategning om Rigtigheden af det deri anførte Hartkorn og Gammelskat.

[1]) Jvfr. Skriv. 31 Mai 1849.

Indenrigsmin. Skriv. (til Amtmanden over Præstø Amt), hvori Samme — i Anledning af at en Mand havde beklaget sig over, at vedkommende Godseier ikke vil overlade ham i Fæste den Gaard, som hans nys afdøde Moder har havt i Fæste, idet Godseieren i den Foranstaltning, der er truffen ved en Landbocommissions Nedsættelse, formener at finde en Hindring i at see Fæsteforholdet betrygget paa den hidtil bestaaende Maade, og desaarsag foretrækker at sælge den fæsteledige Gaard, hvilken den Paagjældende ikke har Evne til at kjøbe — anmodes om at ville tilkjendegive Vedkommende, at det ikke er Ministeriets Hensigt at foreslaae, at de førend en nye Lovs Emanation endeligen afsluttede Fæstecontracter skulle kunne uden begge Parters Samtykke rokkes eller forandres. 10 Marts

Indenrigsmin. Skriv. (til Fyens Stiftsøvrighed), hvori Samme — der, ved til Ministeriet at indsende Afskrifter af tvende af en Sognepræst oprettede Leiecontracter om to Huse paa Præstegaardens Grund, hvorved er betinget af hvert Huus 40 Dages Arbeide aarligen paa Præstens Kost, havde med Hensyn til at Leietagerne allerede have beboet disse Huse respective i 21 og i 9 Aar uden skriftlig Contract, forespurgt, om det betingede Arbeide kan ansees ulovligt ifølge Fdn. af 27de Mai f. A. — svares, at da samme Arbeide hidtil har været betinget og forrettet ifølge mundtlige Contracter, skjønnes det ikke, at bemeldte Forordning kan være tilhinder for, at det gjentages i de nu skrevne Contracter, efterdi Forordningen kun forbyder at betinge Pligtarbeide ved de Contracter, som i Fremtiden oprettes, hvilket ikke her er Tilfældet, da det er constateret ved mangeaarig Præstation, at Accord om Arbeidet allerede længe har været oprettet. 10 Marts

Indenrigsmin. Skriv. (til Amtmanden over Holbeks Amt), hvori Samme — da en Herredsfoged havde forespurgt, om et under 12te Decbr. f. A. udstedt Fæstebrev paa et Huus under N. N. Gods kunde ansees som lovligt, forsaavidt der 10 Marts

10 Marts i sammes 2den Post var betinget Rettighed for Fæsteren til, efter Anmeldelse derom hvert Aars 1ste April, at bestemme, om han vilde forrette Hoft- og andre Gangdage til Afdrag paa Landgilden, mod Betaling af 4½ Mk. pr. Hoftdag og 2 Mk. pr. Gangdag — svares, at Ministeriet med Amtet er enigt i at ansee bemeldte Bestemmelse i Fæstebrevet for stridende imod Fdn. af 27de Mai f. A., ifølge hvilken det ikke er tilladt at betinge Arbeide som Vederlag for Brugen af Huset, og at det Samme ogsaa maae gjælde om det i Fæstebrevets 3die Post betingede Hovspind, hvorfor bemeldte 2den og 3die Post ved Paategning paa Fæstebrevet maa frafaldes eller forandres, og Contract om Arbeide for et Aar ad Gangen særskilt oprettes.

16 Marts **Indenrigsmin. Skriv.** (til Kjøbenhavns Magistrat) ang. at Magistraten bemyndiges til at afhænde Gaardene paa Bidstrup Gods til Fæsterne af samme.

Efterat den af en Deel Arvefæstere paa det Kjøbenhavns Commune tilhørende Bidstrup Gods i sin Tid indgivne Besværing over, at der af de nyere Fæstebreve er udeladt en i de ældre forekommende Clausul om, at det, om endog Gaardene hjemfalde til Herskabets fri Disposition, dog ikke skal være tilladt at bortfæige dem paa andre eller tungere Vilkaar end hidtil m. v., var stillet i Bero efter Modtagelsen af en Erklæring, som Magistraten havde begjært sig meddeelt desangaaende af den til Undersøgelse af Bidstrup Godses Tilstand nedsatte Comitee, har Magistraten under 21de Januar f. A. forelagt det nu ophævede kongelige danske Cancellie en saadan af bemeldte Comitee afgiven Betænkning. I denne har Comiteen yttret den Anskuelse, at det Offentlige efter de bestaaende Forhold ikke vil kunne finde sig opfordret til at forlange, at den omhandlede udeladte Clausul atter skal optages i Godsets Arvefæstebreve, idet det ikke antages, at nogen Enkelt af de Bønder, der have modtaget de nu sædvanlige Arvefæstebreve, med Nytte vilde kunde reise et Søgsmaal i den Anledning, eller at nogen Anden vilde befindes dertil at have den fornødne Competence, ligesaalidt som der nogensinde tidligere ved Domstolene er fort Anke over Udeladelsen af bemeldte Clausul. Med Hensyn til Spørgsmaalet om, hvorvidt de nuværende Arvefæstebreve burde ombyttes med andre Adkomster, har Comiteen derhos udtalt sig for det Hensigtsmæssige i, at see de Bidstrupske Gaarde afhændede til fuldkommen Eiendom alene imod en bestemt Kjøbesum, reguleret efter den Værdie, Gaarden maa antages at have, betragtet som fri Eiendom, men med passende Afslag heri paa Grund af Arvefæsternes Brugsret, og saaledes, at Kjøbesummen kunde enten udbetales contant eller ogsaa forblive indestaaende mod Pant i Eiendommen, og navnligen uden at der bliver Tale om nogen Recognition ved Forandring af Eier, idet Comiteen dog har anseet det rettest, at Halvdelen af Kjøbesummen bliver at substituere med en aarlig i Eiendommen radiceret uopsigelig Korn-

afgift, svarende til Renten, som vilde være at betale efter den for vedkommende Aar satte Capitelstart. Ligesom Borgerrepræsentanterne har Magistraten billiget de af Comiteen saaledes udtalte Anskuelser, og den har navnlig anseet det særdeles ønskeligt, at en almindelig Overdragelse til fri Eiendom af de nuværende Arvefæstegaarde maatte søges iværksat under de dengang stedfindende gunstige Forhold, ligesom den, for at Planen strax kunde sættes iværk, har formeent, at en nøiagtig Vurdering af de paagjældende Gaarde i hvert enkelt mødende Tilfælde kunde lægges til Grund for Værdieansættelsen, saa at man i saa Henseende ikke behøvede at oppebie Indgivelsen af en under Arbeide værende Beskrivelse over det oftnævnte Gods. 16 Marts

Foranlediget heraf skal jeg, da denne Sag ifølge den allerhøieste Kundgjørelse af 24de Novbr. f. A. nu henhører under Indenrigsministeriets Ressort, herved tjenstligst have Magistraten bemyndiget til i de enkelte Tilfælde, hvori Leilighed dertil maatte frembyde sig, at afhænde Vidstrup Godses Gaarde til Fæsterne paa de Vilkaar, hvorom Magistraten med Fæsterne maatte komme overeens, hvorimod jeg har anseet det rettest, at Sagen forøvrigt stilles i Bero efter Afgjørelsen af den almindelige Sag om Landboforholdenes Ordning.

Indenrigsmin. Skriv. (til Amtmanden over Frederiksborg Amt), hvori Samme — der, ved at indsende et Andragende, hvori Forstanderskabet for tvende Landsbysogne forespurgte, hvo der maatte ansees som Eier af Byernes Gadejord, og som saadan berettiget til at oppebære Afgiften af Gadehusene, havde yttret, at da den, der er retmæssig Eier af den paagjældende Byes Jorder, ogsaa maa ansees som Eier af Byens fælles Gadejord, vilde det, forsaavidt de to omspurgte Sogne angaaer, formeentlig være Besidderen af N. N. Stamhuus, som Eier af de i hver By nedlagte Gaarde, og Byens Arvefæstere, der i Forening maae ansees som Eiere af Byernes Gadejord, enhver i Forhold til sit Hartkorn — svares, at det ikke har været Tvivl underkastet, at Bymændene ikke kunne være beføiede til som Brugere af de en By tilliggende Jorder, eensidigen at disponere over Gadejord i Byen, og at det derhos rigtignok hidtil har tillige været antaget af Regjeringscollegierne, saaledes som ogsaa af Amtmanden yttret, at der tilkommer Hartkornseieren, naar ikke 17 Marts

17 Marts særlige Omstændigheder ved Udskiftningen eller andre specielle Grunde maatte være derimod, Ret til Disposition over samme, forudsat at der fra det Offentliges Side ikke er noget derimod at erindre; men at Indenrigsministeren dog, for sit Vedkommende, anseer dette Spørgsmaal for at være tvivlsomt. Udlæggelse af Gadejord har nemlig bestaaet fra Oldtiden, og er ligesaa gammel som Byerne. Bylaugets hele Forhold hidrører saaledes fra en Tid, der er ældre end selve Sogneindbdelingen, endsige de om vore Landboforhold gjældende Love, og dersom det nu maa antages, at Gader og Fortouge ere tillagte Bylauget som en bestandig bestaaende Corporation, saa er det et Spørgsmaal, om der kan disponeres over samme til andet Øiemed, end det, hvortil disse Strækninger fra Oldtiden have været bestemte, uden Bymændenes Samtykke, idet den fra umindelig Tid bestaaende factiske Tilstand har Berettigelse som saadan. Men iøvrigt maa Ministeriet være aldeles enigt med Amtmanden i, at Spørgsmaalet desangaaende maae henhøre under Domstolenes Afgjørelse, idet det er en Selvfølge, at Afbenyttelse af Gadejord i ethvert Tilfælde ikkun kan tilstedes under Betingelse af, at derved ikke skeer noget til Indskrænkning af de Vandingssteder, Gader og Veie med videre, som ere fornødne for Byen, og hvormed det paaligger det Offentlige at have Indseende.

17 Marts **Indenrigsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Bornholm), hvori Samme, der havde forespurgt, hvorledes Befordringen af et Sogns, ved Kirkens Midler anskaffede, Sprøite skal besørges, svares, at Befordringen af Sprøiten i de Tilfælde, hvor den skal benyttes udenfor Sognet, er at betragte som en Amtsreise[1]).

20 Marts **Indenrigsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Svendborg Amt), hvori Samme — da Besidderen af et Stamhuus havde forespurgt: 1) om det, naar Fæstere have ved deres Fæstebreve

[1]) Jvfr. Lov 2 Marts 1861 § 33.

vedtaget at tilsvare af Gaardene og deres Hartkorn alle ordinaire og extraordinaire Skatter og Paabud af hvad Navn nævnes kan, som ere eller vorde paabudne, paaligger dem at udrede Brandcontingent samt fuld Gammelskat og Landskat; 2) om Forpligtelse dertil i al Fald kan ansees paadragen derved, at de i 20 Aar have præsteret disse Afgifter upaatalt; 3) om Godseieren kan i Ildebrandstilfælde paastaae at Fæsteren igjen skal opbygge Gaarden, efter L. 3—13—10, og hvilken Indflydelse det har herpaa, om Gaarden har været assureret, samt om Fæsteren har udredet Brandpenge eller ikke — svares: ad 1) Naar Lovgivningen paalægger Eieren selv og ikke Fæsteren en vis Skattebyrde, men dog ei forbyder, at en Afvigelse herfra contractmæssigen vedtages, d. e. ei er præceptiv, saa maa det vel ansees som en gyldig contractmæssig Bestemmelse, at Fæsteren ogsaa overtager sig Eierens Andeel i Skatten, men den heraf følgende Pligt til Udredelsen af dette Skattebeløb er da kun aldeles privatretlig, og kan navnligen ei fremtvinges ved Udpantning, ligesom en almindelig Clausul i en Fæstecontract om, at Fæsteren ogsaa skal overtage sig alle de Skatter, der fremtidigen maatte blive paalagte Eieren af Fæstegaarden som Eier, ikke gyldigen kan foregribe en kommende Skattelovs Bestemmelse om, hvor meget Eieren alene, og hvormeget Brugeren bør bære, naar Loven derhos maatte fastsætte, at denne Bestemmelse ei skal kunne forandres ved contractmæssige Bestemmelser, d. e. er præceptiv. Brandcontingent er ingen paabuden Skat eller Afgift, navnligen paa Landet, hvor Assurancen er frivillig, og kan derfor ikke fordres af Brugeren, fordi han har paataget sig at svare Skatter og Afgifter. ad 2) Hvorvidt Hævd kan fremvirke Forpligtelse i disse Henseender, er et af Præstationernes Beskaffenhed og Varighed afhængigt Retsspørgsmaal, hvorover Ministeriet ei finder Anledning til at yttre sig. ad 3) Bestemmelsen i L. 3—13—10 er ikke ophævet, men ligesom Loven selv indeholder, at Gjenopbyggelsen skal skee ogsaa med Huusbondens Hjælp, saaledes gaaer ogsaa Plac. af 24de Decbr. 1802 ud fra, at naar Gaarden er assureret, er det Eieren, der har at opføre den

20 Marts

20 Marts med Sognemændenes Hjælp, dog at han skal betale Vedkommende en billig Betaling derfor, efter Amtmandens Bestemmelse, jvfr. Plac. af 22de Novbr. 1832, og det er tvivlsomt, om Eieren i det Hele kan fordre mere af Fæsteren, end alt det Arbeide, som han og hans Folk selv kunne præstere til Bygningens Gjenopførelse, hvilket Spørgsmaal imidlertid hører under Domstolenes Afgjørelse.

21 Marts **Indenrigsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Sorø Amt), hvori Ministeriet bifalder, at Amtsraadet, i Anledning af forskjellige af et Sogneforstanderskab opkastede Spørgsmaal med Hensyn til Anvendelsen af Lovgivningens Bestemmelser om Ligningen af Communeafgifterne paa Beboerne efter Hartkorn, Formue og Leilighed, har ladet Forstanderskabet tilkjendegive, at Bestemmelsen af det Forhold imellem Hartkorn og Formue, efter hvilket Communebidragene burde fordeles, maae være Forstanderskabet selv overladt, at samtlige Communebidrag ifølge Lovgivningen skulle opkræves med en bestemt Deel efter Hartkornet og en bestemt Deel efter Formue og Leilighed, og at denne sidste Deel altsaa bliver at tilveiebringe ved et samlet Skjøn over hver enkelt Yders Formue og Leilighed, samt at til Formue i denne Betydning maae regnes en vis Persons samtlige Eiendele, og ei alene tages Hensyn til, om han eier Contanter eller Obligationer eller ikke[1]).

[1]) Amtmanden havde, ved at indsende Sagen til Ministeriet, yttret, at det der i Amtet overalt var iagttaget, at Communalbidragene i Overeensstemmelse med Lovgivningen vare paalignede efter Hartkorn, Formue og Leilighed, idet Amtsraadet havde forstaaet denne Fordelingsmaade af Communeskatterne saaledes, at en bestemt Quotadeel skulde reparteres paa Hartkornet alene efter dets Størrelse og den øvrige Deel paa Formue og Leilighed, Hartkornet dog ogsaa heri medregnet, og paa skeet Forespørgsel om, hvor stor hver Quotadeel skulde være, stedse svaret, at dette maatte overlades Forstanderskabets Bestemmelse efter hvert Steds særegne Forhold. Denne Maade at behandle Skattefordelingen paa maatte Amtmanden ogsaa ansee ikke alene lovmedholdelig, men endog som den eneste mulige, naar Communalbyrderne skulde kunne fordeles paa en retfærdig Maade, idet han i saa Henseende iblandt Andet fremhævede, at der i de allerfleste Landsogne kun existerer meget lidt Formue udenfor Hartkornet, hvorfor, naar disse enkelte Formuende skulde bære hele Formuesbidraget, en

Indenrigsmin. Skriv. (til Justitsministeriet), hvori Samme, ved til Afgjørelse at tilstilles en Forespørgsel fra Kjøbenhavns Amtsraad, angaaende hvorledes Lægdsmænd og Sognefogder bør erholde deres Tjenestebreve befordrede, meddeles, at Brevbæring maae henføres under det Pligtarbeide til det Offentlige, som omhandles i Fdn. af 27de Mai f. A. § 1, og altsaa aldeles maae bortfalde, hvis Communen har valgt at affordre Huusmænd og Inderster Deeltagelse i Sneekastningsarbeidet i det Hele, men i modsat Fald vil henhøre under de 3 Dages Arbeide aarligen, som kan affordres Huusmænd og Inderster efter rigtig Omgang fra Aarets Begyndelse, hvoraf følger, at naar en Huusmand efter saadan Omgang har præsteret disse 3 Dage, kan ingen videre Brevbæring i det paagjældende Aar affordres ham. 27 Marts

Kirke- og Undervisningsmin. Skriv. (til Indenrigsministeriet) ang. Udsondring af de kongelige Kirkers Midler fra Domainegodsets Midler, samt om Afhændelsen af disse Kirkers faste Eiendomme. 27 Marts

I behagelig Skrivelse af 10de f. M. har Hr. Indenrigsministeren meddeelt dette Ministerium, at paa de kongelige Domainegodser ere de Hans Majestæts Kirker tilhørende Jordeiendomme i alt Væsentligt blevne behandlede efter de samme Regler, som det egentlige Domainegods, med hvilke de have været aldeles amalgamerede, saaledes at ikke blot Indtægterne af Kirkegodset ere indflydte i Jordebogskassen, men at ogsaa de ved Bortsalg af saadant Gods indkomne Kjøbesummer ere indbetalte i Statsgjældskassen paa samme Maade, som Kjøbesummer for bortsolgt Domainegods, imod at paa den anden Side de med Kirkernes Vedligeholdelse forbundne Udgifter ere blevne afholdte af Jordebogskasserne. Da Hr. Ministeren imidlertid anseer det for rigtigst, at der foretages en Udsondring af Kirkernes Eiendomme og Indtægter fra det egentlige Domainegods og Indraderne af samme, og De ligeledes antager det for hensigtsmæssigt, at der med Hensyn til Afhændelse af de kongelige Kirkers faste Eiendomme erhverves en almindelig allerhøieste Sanction for slige Overdragelser, i Stedet for, som hidtil, at nedlægge allerunderdanigst Forestilling i hvert enkelt forefaldende Tilfælde, har velbemeldte Ministerium angaaende disse to

temmelig fattig Mand let kunde komme til at svare langt mere, end en meget velhavende Hartkornsbesidder, naar denne blot eiede Jord, men ingen Capitaler. Hvad Forholdet mellem Hartkornsbidraget og Bidraget efter Formue og Leilighed angik, formeentes dettes Bestemmelse ogsaa rettest at burde være vedkommende Forstanderskab overladt, da det betinges af hele Formuens Beskaffenhed og Fordeling i Sognet, som Forstanderskabet bedst maa kjende, og som desuden er Forandringer underkastet.

27 Marts Puncter begjært dette Ministerii Betænkning, og in specie om hvad der med Hensyn til den foreslaaede Udsondring af de kongelige Kirkers Eiendomme m. m. fra det egentlige Domainegods maatte være at foranstalte.

I Gjensvar herpaa undlader jeg ikke at meddele, at dette Ministerium finder det aldeles stemmende saavel med de almindelige Principer om Kirkernes Retsforhold, hvorefter disse bør haandhæves i Besiddelsen af de dem tillagte Eiendele, altsaa ogsaa af de Capitaler, der ved Afhændelse af Jordegodset substitueres for dette, som specielt med de Grundsætninger, der ere udtalte i de ældre Bestemmelser om Ordningen af de herombhandlede Forhold for de saakaldte Rytterdistricter (Instrux af 28de Marts 1721), at der finder en Udsondring Sted af de paa de kongelige Godser værende Kirkers Eiendomme saaledes, at navnlig de Kjøbesummer, der indkomme ved Salg eller Bortarvefæstning af Kirkegods specielt betegnes og behandles som Kirkerne tilhørende Capitaler. Og forsaavidt det af Hr. Ministerens Skrivelse erfares, at en anden Fremgangsmaade hidtil har fundet Sted med Hensyn til de ved ældre Afhændelser af Jordegods, tilhørende de omhandlede Kirker, indkomne Capitaler, maa dette Ministerium ligeledes være enigt i at finde det baade ønskeligt og aldeles stemmende med de paagjældende Kirkers Rettigheder som moralske Personer, at den paatænkte Foranstaltning saavidt muleligt udstrækkes til ogsaa at omfatte disse i sin Tid i Statsgjældskassen indbetalte Capitaler, saaledes at de foranstaltes restituerede de paagjældende Kirker. Med Hensyn til den Maade, hvorpaa de omhandlede Capitaler skulle bestyres, maa Ministeriet bemærke, at Bestyrelsen af lignende Capitaler, tilhørende Kirker, der eies af Private, eller der eie sig selv, er henlagt under Stiftsøvrigheden, eller i al Fald under dens Control. En lignende Forholdsregel med Hensyn til de omhandlede kongelige Kirker, vilde, skjøndt principmæssig, dog maaskee være mindre passende, saalænge som disse Kirker ikke unddrages fra al Forbindelse med Domainevæsenet, og Ministeriet maa derfor i denne Henseende imødesee Hr. Ministerens nærmere behagelige Yttringer. Med Hensyn til Spørgsmaalet om, hvorledes der skal forholdes

med disse Kirkers løbende Indtægter af Tiende, Jordegods, Capitaler m. v., da sees det af Resol. af 28de Marts 1721, at Indtægterne af Kirkerne paa Rytttergodserne skulde indflyde i en fælles Kirkekasse, hvis Overskud, efter Afholdelse af Udgifterne til Kirkernes Vedligeholdelse m. m., forblev den kongelige Kasse uvedkommende. Hvorledes disse Bestemmelser, der ere afvigende fra de sædvanlige Regler for Indtægter af Kirker, der eies af Private, men hvortil et Analogon findes i Kirkekasserne paa Als og Ærø, senere ere traadte ud af Kraft for Rytterdistricterne, er dette Ministerium ubekjendt. Men forsaavidt Hr. Ministeren har paatænkt paany at indføre en lignende Foranstaltning med Hensyn til Kirkerne paa bemeldte Districter, da kan dette Ministerium for Kirkernes Vedkommende naturligviis Intet derimod have at erindre, naar kun den Garanti for Kirkernes Vedligeholdelse, om deres Indtægter end ikke dertil ere tilstrækkelige, som den kongelige Kasse, som Eier af Kirkerne, hidtil har baaret, fremdeles subsidialiter kommer til at paahvile den kongelige Kasse, eller det i alt Fald ved en Status over de paagjældende Kirkers Formue og Indtægter med fuldkommen Sikkerhed oplyses, at disse give et Overskud, der under alle Omstændigheder vil være mere end tilstrækkeligt til at dække de med Kirkernes Vedligeholdelse m. v. forbundne Omkostninger. Angaaende hvorledes Hr. Ministreen formener, at Sagen i denne Henseende vil være at ordne, tør Ministeriet ligeledes imødesee Deres behagelige Yttringer. Hvad endelig angaaer Spørgsmaalet om Afhændelse til Arvefæste af de de kongelige Kirker tilhørende, faste Eiendele, da maa dette Ministerium bemærke, at ligesom det i Almindelighed ikke kan have Noget imod saadan Overdragelse at erindre, naar der kun sikkres Kirkerne et passende Vederlag, hvilket vel bedst vil kunne opnaaes derved, at der paa sædvanlig Maade, foruden en Kjøbesum, der forbliver Kirkerne tilhørende, i de paagjældende Eiendomme perpetueres en bestandig aarlig Kanon i Korn, at svare med Penge efter Capitelstaxten, saaledes har dette Ministerium heller ikke Noget at erindre imod, at der erhverves en almindelig aller- 27 Marts

27 Marts høieste Bemyndigelse for Indenrigsministeriet til at sanctionere deslige Afhændelser paa saadanne Betingelser, hvorom dette Ministerium i hvert enkelt mødende Tilfælde maatte blive enigt med velbemeldte Ministerium.

28 Marts **Rescr.** (til Amtmanden over Randers Amt) ang. en Forandring i Rescr. af 18de Novbr. 1847 om Udskiftningen af Randers Kjøbstads Jorder.

Vi Frederik den 7de Konge til Danmark &c. G. V.: Vor synderlige Bevaagenhed! Vi give Dig herved allernaadigst tilkjende, at Vi, efter desangaaende allerunderdanigst gjort Indstilling fra den til at forberede Udskiftningen af Randers Kjøbstads Jorder i Medfør af Vort allerhøieste Rescr. af 18de Novbr. 1847 udnævnte Landvæsenscommission, samt den af Vor Amtmand over Randers Amt i den Anledning afgivne Erklæring,

allernaadigst ville have de i bemeldte allerhøieste Rescript indeholdte Bestemmelser saaledes forandrede, at den ommeldte Udskiftning vel, som i Rescriptet fastsat, skeer i Forhold til den Enhvers Grund paahvilende Grundtaxt, men dog med et Tillæg efter Loddernes nærmere eller fjernere Afstand, og ville Vi til den Ende allernaadigst have fastsat, at hele Byfanget bliver at inddele i 8 proportionale Belter i Forhold til deres Afstand fra Byen, og at enhver Lod, der rykker ud udenfor 1ste Belte, erholder et Tillæg i boniteret Areal af 1 Skjeppe Land pr. Tønde for hvert Belte, Lodden udrykkes indtil 7de Belte inclusive, hvorimod Lodderne, der udlægges i 8de Belte, erholde 2 Skjepper mere end de i 7de Belte. Endelig bifalde Vi allernaadigst, at den Afgift, som i Overeensstemmelse med den 4de Post i det oftnævnte allerhøieste Rescr. af 18de Novbr. 1847 af de forskjellige Lodder bliver at svare til Randers Kjøbstads Kæmnerkasse, bliver at repartere paa Lodderne ikke efter disses Bonitering, men efter den Grundtaxt, i Forhold til hvilken de udlægges.

28 Marts **Kundgj.** ang. Passagepenges Erlæggelse ved Indkjørslerne til Charlottenlund Skov og to af Indkjørslerne til Jægersborg Dyrehave.

Ved Resol. af 27de Jun. 1847 blev det daværende Rentekammer bemyndiget til at tilbyde Amtsraadet for gamle Kjøbenhavns Amt, at Istandsættelsen og Vedligeholdelsen af de saakaldte Lyst-, Skov- og Jagtveie paa fornævnte Amts nordre Birk, hvilket Arbeide ifølge de ældre Vei-Regulativer har paahvilet vedkommende Hartkornsbrugere, maatte overtages for den Kgl. Kasses Regning, naar Amtsraadet vilde samtykke i at lade Amtsrepartitionsfondet bære Halvdelen af Udgiften. Og blev det ved samme Resolution endvidere bestemt, at saafremt Amtsraadet ikke inden en vis forelagt Frist erklærede sig villig til at gaae ind herpaa, vilde passende Afgifter blive at opkræve for Passagen, som Bidrag til hine Veies Istandsættelse og Vedligeholdelse. Da nu Amtsraadet ikke har antaget dette Tilbud, ville saadanne Afgifter ifølge fornævnte Resol. for Fremtiden være at oppebære. 28 Marts

Fra 1ste Mai d. A. bliver derfor at erlægge: 6 Rbß for enhver med 3 eller flere Heste forspændt Vogn, 4 Rbß. for en Dito med 2 Heste, 2 Rbß. for en Eenspændervogn, for en Ridende og for hver løs Hest. Denne Afgift skal, lige med Bompengene paa Chausseerne, udredes i følgende Tilfælde: a) ved Passagen ind i Charlottenlund Skov enten gjennem Indkjørslen fra Strandveien eller gjennem Portene ved den østre Ende af Bernstorff Allee og ved Skovløberhuset ud imod Christiansholms Siden; b) ved Passagen ind i eller ud af Jægersborg Dyrehave gjennem Portene ved Klampenborg og Christiansholm, dog saaledes, at Forpagteren kun i den saakaldte Kildetid er forpligtet til at aabne sidstnævnte Port for de Veifarende. For Passagepengenes Erlæggelse gjælde iøvrigt de i Frd. af 15de Febr. 1786 hjemlede Fritagelser, ligesom Plac. 17de April 1804 er anvendelig paa den her omhandlede Færdsel.

Indenrigsmin. Skriv. (til Finantsministeriet), hvori Samme — der i Anledning af et forekommende Tilfælde havde begjært sig Indenrigsministeriets Ytringer meddeelte med Hensyn til det deri omhandlede Spørgsmaal, om hvorvidt den Bævere paa Landet, i Henhold til Fdn. af 1ste Octbr. 1802 §§ 35 og 36, tilkommende Fritagelse for at svare Bygningsafgift af de af dem benyttede Huse og Værksteder er betinget af, at de drive dette Haandværk med den i L. 3—13—23 ommeldte Begrændsning — svares, at Ministeriet ikke skjønner rettere, end at Udtrykkene i bemeldte Forordnings § 35: „De Haandværkere, som efter Loven maae opholde sig paa 31 Marts

31 Marts Landet" strengt taget hjemle den omhandlede Afgifts Opkrævelse hos de Landhaandværkere, der drive deres Profession i et videre Omfang, end det citerede Lovsted tilsteder[1]).

2 April **Justitsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Holbeks Amt), ang. hvorvidt den, hvis Jord grændser til Havet, er berettiget til at gjøre Anlæg i den tilstødende Deel af Havet.

I Anledning af det med Hr. Amtmandens Erklæring af 15de d. M. hertil tilbagesendte Andragende, hvori Kjøbmand N. N. af Slagelse har forespurgt, om han vil være berettiget til at udelukke Andre fra Benyttelsen af et af ham paatænkt Havneanlæg ud for den ham tilhørende Grund ved Mullerup Strand, skulde jeg, efter derom at have indhentet Generalprocureurens Betænkning, herved tjenstligst melde,

at da der ikke for det Offentlige kan være nogen Grund til at nægte den Privatmand, hvis Jord grændser til Havet, udfor denne sin Grund at gjøre saadanne med hans Eiendom sammenhængende Anlæg i den tilstødende Deel af Havet, hvorved ikke Seiladsen standses eller generes til Ulempe for de Søefarende, eller iøvrigt Skade tilføies det Offentlige eller de tilstødende Beboere, saa vil der fra Ministeriets Side ikke være Noget at erindre mod det omhandlede Anlægs Udførelse; og da det derhos, ifølge Grundsætningen i L. 5—10—42 og Fdn. af 20de Mai 1840 § 15, ikke kan ansees tilladt for Nogen at benytte den til Søen stødende Grund til Landing eller andre Foretagender uden Eierens Samtykke, maa Ministeriet endvidere holde for, at Ingen uden i egentlige Nødstilfælde vil være berettiget til at benytte det Anlæg, som Kjøbmand N. N. saaledes agter at gjøre ud for og i Sammenhæng med den ham tilhørende Grund, uden at hans Tilladelse dertil erholdes. Ligesom imidlertid Spørgsmaalet herom ikke egner sig til at afgjøres ved Ministeriets Resolution, men i forefaldende Tilfælde maa søges paakjendt ved Domstolene, saaledes vil det ogsaa, ifald det omhandlede Anlæg maatte bevirke en Tilsanding af Stranden, saa at Flakvandet kom til at strække sig længere

[1]) Jvfr. Lov 29 Dec. 1857 § 71.

ud til Besvær for Losning og Ladning ved Stranden udfor de tilstødende Eiendomme, eller overhovedet nogen privat Mand maatte ansee sig forurettet ved Anlægget, være Domstolenes Sag at afgjøre de i saadan Anledning opstaaende Tvistigheder. 2 April

Indenrigsmin. Skriv. (til Amtmanden over Holbeks Amt), hvori Samme — i Anledning af at en Godseier har forespurgt, om han, naar han til en aarlig Pengeafgift converterer det Pligt- eller Ugedags-Arbeide, som hans Huusfæstere eller Leiere efter tidligere Fæstebreve eller Leiecontracter ere pligtige at forrette, gyldigen kan contrahere med disse om, at de, saalænge deres Fæste eller Leie bestaaer, skulle aarligen høste disse Lodder imod en vedtagen Betaling — svares, at naar Arbeidet først er forandret til en Pengeafgift, kan denne ikke senere omsættes til Naturalarbeide, hvilket da vilde være en ny Indførelse af Pligtarbeide. 7 April

Indenrigsmin. Skriv. (til Amtmanden over Sorø Amt), hvori Samme — i Anledning af at et Sogneforstanderskab havde andraget, at det med Hensyn til Afgjørelsen af opstaaede Spørgsmaal om Jordlodders Grændser, Veies Udstrækning, Leergraves Beliggenhed og deslige, var nødvendigt at anskaffe en Copi af Matriculeringskortet over Sognets Jorder, og i den Anledning havde forespurgt, om de dermed forbundne Bekostninger kunne reparteres paa Beboerne, deels efter Hartkornet, deels efter Formue og Leilighed — svares, at Sogneforstanderskabet maae være berettiget til, naar det i Communens Interesse anseer Saadant fornødent, paa dennes Bekostning at anskaffe en Copi af Matriculeringskortet, og at det dernæst følger af sig selv at de herved foraarsagede Udgifter ville være at repartere paa samme Maade, som andre Communaludgifter, altsaa deels efter Beboernes Hartkorn, deels efter Formue og Leilighed. 20 April

Indenrigsmin. Skriv. (til Amtmanden over Maribo Amt), hvori Samme — der, ved at indberette, at nogle Gaard- 21 April

21 April mænd i et Sogn havde forlangt Haandlangerarbeidet til Kirkerne præsteret ved leiede Folk, uagtet Fleertallet saavel af Gaardmændene som af Sogneforstanderskabet havde forlangt, at Arbeidet, der ifølge Fdn. af 27de Mai 1848 nu bliver at præstere af Gaardmændene alene, fremdeles skal præsteres in natura, havde forespurgt, hvorvidt Minoritetens Forlangende kan komme i Betragtning — svares, at da Arbeidet ikke kan præsteres af Nogle in natura og for Andre ved leiede Folk, til hvis Betaling de Første i saa Fald tillige vilde komme til at bidrage, og da Minoriteten lige saa lidt i dette som i andre lignende Tilfælde kan tilkomme den afgjørende Stemme, vil Sagen have sit Forblivende ved Pluralitetens Bestemmelser.

5 Mai **Indenrigsmin. Circ.** (til samtlige Amtmænd) ang. Tiendens Afløsning for Jorder, der afgives til nye Veianlæg.

Ved kgl. Resol. af 16de Aug. 1826 blev Rentekammeret bemyndiget til, naar tiendepligtige Jorder afgives til nye Veianlæg, og Tienden af disse Jorder, forinden de afgives, er bleven uforanderligen bestemt ved mindelig Forening eller ved Tiendecommissions-Kjendelse, at lade vedkommende Tiendeeiere af de Fonds, hvorfra Udgiften til de paagjældende Veianlæg afholdes, udbetales Godtgjørelse for Tienden af saadanne Jorder. I Medhold af denne Resolution er der hidtil blevet forfattet Beregninger over hvormeget der i Capital kunde tilkomme Tiendeeieren for den Nedsættelse i Tiendeafgiften, som foranledigedes ved Afgangen i Hartkornet for de til Anlæg af Hovedlandeveie indtagne Jorder, for hvilke den til en uforanderlig Afgift ansatte Tiende svaredes. Men da der, forinden disse Beregninger kunde affattes, maa haves Oplysning om, at Tienden, overeensstemmende med foranførte Resolution, een Gang for alle er ansat til en fast aarlig Afgift, om hvormeget denne udgjør, og tillige om hvem Tienden tilhører, og Tilveiebringelsen af disse Oplysninger med fornødne Beviisligheder medfører mange Vanskeligheder og udfordrer en vidtløftig Correspondence, der medtager saa megen Tid og Arbeide, at det ikke staaer i Forhold til de smaa Summer, som kunne tilkomme vedkommende Tiendeeiere i Vederlag for Tiendetabet (i Almindelighed en Capitalgodtgjørelse af mellem 10 til 20 Rbd. for den enkelte Tiende af hver Tønde Land bedste Jord til Taxt 24, som er afgiven til Veianlæg), saa har Ingenieurcorpset andraget paa, at for Fremtiden samtlige til de nye Hovedlandeveies Anlæg afgivne Jorder maae ved Taxationen ansees som tiendefrie, saaledes at i den Sum, der ved Taxationen bestemmes som Erstatning for Jorden, ikke skeer noget Afdrag for Værdien af Tienden, hvorimod Grundeieren vedbliver at svare Tienden ligesom før Jordafstaaelsen. I Forbindelse hermed har Ingenieurcorpset tillige andraget paa, at den hidtil ved Taxationerne fulgte Regel, at der, foruden Erstatning for den til Hovedlandeveisanlægene afgivne Jord, ogsaa gives Erstatning for Afsavnet af samme

Jord for det Aar, hvori den afgives, maatte forandres derhen, at der i Fremtiden ved Taxationer af Jorder, som afstaaes til Hovedlandeveies Anlæg, tilstaaes Erstatning for Afsavnet af de modtagne Jorder, naar disse forinden Indtagelsen ere bearbeidede og besaaede, men i andet Fald ikke, samt at der for al til fornævnte Brug afgiven Jord tilstaaes 4 pCt. Rente af de ved Taxationen bestemte Godtgjørelser for eet Aar, fra det Tidspunct Arealet ikke længere er til den Vedkommendes Disposition. Ingenieurcorpset har nemlig formeent, at der, naar Arealer indtages til Veianlæg paa en Tid, da Marken ikke er bearbeidet eller besaaet, ikke kan haves Krav paa Erstatning for Afsavnet af det afgivne Areal, om det endog angives, hvortil Arealet skulde have været benyttet, hvilken Angivelse desuden hyppigen har givet Anledning til Misbrug. 5 Mai

Efterat der om denne Sag har været correspønderet med Justitsministeren og Generalprocureuren, har Indenrigsministeriet, der med dem er enigt i, at de foreslaaede Forandringer maae i det Væsentlige ansees hensigtsmæssige, og da der i Lovgivningen ikke findes noget tilhinder for, at samme foreskrives til Jagttagelse, taget følgende Bestemmelser: 1) Samtlige til de nye Hovedlandeveies Anlæg afgivne Jorder, hvoraf Tienden ved uforanderlig Forening eller Tiendecommissions-Kjendelse er converteret til en fast Afgift, maae for Fremtiden ved Taxationen ansees som tiendefrie, saaledes at i den Sum, der ved Taxationen bestemmes som Erstatning for Jorden, ikke skeer noget Afdrag for Værdien af Tienden, hvorimod Grundeieren vedbliver at svare Tienden ligesom før Jordafstaaelsen. Dog skal Eieren af Tienden, i Lighed med hvad der er bestemt i Fdn. af 5te Marts 1845 § 16, naar han herom udtrykkelig gjør Paastand, være berettiget til at erholde Tiendetabet erstattet med en Capital, svarende til Værdien af Tienden for det afgivne Areal og beregnet til en Rente af 4 pCt., hvilken Capital da selvfølgeligen afgaaer i den Eieren af det afstaaede Grundstykke tilkommende Erstatning. Fremdeles bliver, saafremt Grundeieren selv eier een eller flere Tiender af sin Jord, denne, saaledes som af det hidtilværende Rentekammer bestemt, ved Taxationen forsaavidt at ansee som tiendefri. I andre Tilfælde kan, uagtet Jorden taxeres som tiendepligtig, Erstatning ei gives for Tienden, da den, efter sin Natur, udenfor de nævnte Tilfælde maa ansees at bortfalde uden Vederlag, naar Jorden

5 Mai ei længer anvendes til Production af tiendepligtige Sædsorter. 2) Det bliver for Fremtiden i Almindelighed at iagttage, at der ved Taxation af Jorder, som afstaaes til Hovedlandeveies Anlæg, tilstaaes Erstatning for Affavnet i det løbende Aar af de modtagne Jorder, naar disse forinden Indtagelsen ere bearbeidede og besaaede, men i andet Fald ikke; dog hvis det Tilfælde skulde møde, at Vedkommende kan beviisliggjøre, at han lider Tab ved Affavnet af Jorden, uagtet den ikke er bearbeidet eller besaaet, vil der ved Taxationen være at fastsætte særegen Erstatning for Affavnet. 3) Af de ved Taxation bestemte Godtgjørelsessummer for Jord, der afgives i Anledning af Hovedlandeveies Anlæg, tilstaaes indtil videre 4 pCt. for eet Aar fra det Tidspunct, da den afgivne Jord ei længere er til Vedkommendes Disposition. Dette undlader man ikke herved tjenstligst at meddele (Tit.) til fornøden Efterretning og Bekjendtgjørelse for Vedkommende.

8 Mai **Indenrigsmin. Skriv.** (til Sorø Amtsskoledirection), hvori Samme — i Anledning af en Forespørgsel fra et Sogneforstanderskab, om den Fæster, som ifølge Canc. Skriv. af 10de Juli 1819 maa afgive Tørv til Skolebrændsel, tilkommer Godtgjørelse derfor, og i saa Fald hvorledes denne bør bestemmes, samt af hvem den bør udredes — svares, at det, som i den anførte Cancellie-Skrivelse tydeligen udtalt, ikke er Fæsteren, der afgiver Tørven, men Jorddrotten, forsaavidt Tørvens Substants angaaer, thi denne tilhører ikke Fæsteren som saadan, og han skal ikkun taale, at Tørven skjæres og tilvirkes paa hans Fæstegrund, og da den Ulempe, som heraf kan forvoldes, i det Hele kun er meget ubetydelig, samt følger af en Præstation til offentlig Brug, som er paalagt Jorddrotten ved Lovgivningen, skjønner Ministeriet ikke, at der er Anledning til, at derfor skal tilstaaes nogen Godtgjørelse.

10 Mai **Justitsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Thisted Amt) ang. at en ny Bygning skal opføres paa samme Sted som den afbrændte, naar Branderstatningen skal udbetales.

Med Hr. Kammerherrens Skrivelse af 19de f. M. har jeg modtaget et Andragende, hvori Sogneforstanderskabet for N. N. og N. N. Sogne anholder om Tilladelse til at gjenopføre den under 20de Januar d. A. afbrændte Skolebygning i N. N. Sogn paa et andet Sted end Brandtomten. 10 Mai

Ved i denne Anledning tjenstligst at melde, at det Ansøgte herved bevilges, imod at Bygningen opføres i befalet Afstand fra andre Bygninger og paa Skolelodden, skulde jeg, med Hensyn til at Branddirecteuren i sin Erklæring over Andragendet er gaaet ud fra den Forudsætning, at det i Reglen ei bør formenes nogen Brandlidt at opføre den nye Bygning paa hvilket Sted af sin Eiendom han maatte ønske det, lige tjenstligst anmode Dem om at tilkjendegive bemeldte Embedsmand, at da denne Mening er stridende imod Brandforsikkringsanordningen af 29de Febr. 1792 § 12, jvfr. Canc. Skriv. af 24de Novbr. 1827, hvorefter Branderstatningen for en afbrændt Bygning ikke bør anvendes til Andet end til dennes Gjenopførelse paa Brandtomten, saa bør han nøie paaagte, at saadant skeer, forsaavidt Flytningen ikke er hjemlet enten i Lovgivningen eller i en af Justitsministeriet meddeelt Dispensation.

Indenrigsmin. Skriv. (til Amtmanden over Odense Amt), hvori Samme — i Anledning af at der, med Hensyn til at det paa et Lehn paatænktes at forandre Fæstehuusmændenes Pligtarbeide til en aarlig Pengeafgift, hos Ministeriet var forespurgt: 1) om de ældre Fæstere ere berettigede til at indgaae Forening om at annulere deres Fæstebreve, imod at erholde nye Fæstecontracter overeensstemmende med Fdn. af 27de Mai f. A.; 2) om saadan Annulering bør skee til Tinge eller blot ved Paategning paa Fæstebrevene; 3) om nye Syns- og Overleveringsforretninger behøves, for at vedbæftes de nye Fæstebreve; 4) om Fæsterne skulle meddeles nye Skatteqvitteringsbøger — svares, at forsaavidt den paatænkte Forandring blot gaaer ud paa at bevirke Overeensstemmelse med de Betingelser, som efter Fdn. af 27de Mai 1848 ere anordnede for fremtidige Fæstecontracter, vil Omsætningen af Pligtarbeide til Pengebetaling under Udpant- 12 Mai

12 Mai ningstvang kunne skee ved en Paategning af begge Parter paa Fæstebrevene og deres Reversaler.

12 Mai **Indenrigsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Thisted Amt), hvori Samme, der til Ministeriets Afgjørelse havde indsendt en Skrivelse, hvorved en Retsbetjent forespurgte, om Hjælp til udcommanderede Bønders Jorders Drift efter Fdn. af 31te Jan. 1806 og Plac. af 4de Aug. 1808 alene skal ydes af det contribuerende Hartkorn, svares, at det ved Fdn. af 31te Jan. 1806 § 6 er bestemt, at Amtmanden skal afgjøre enhver Tvivl om Anordningens rette Forstaaelse og Anvendelse, og at Ministeriet saaledes ikke finder sig competent til at afgive Resolution i denne Sag.

23 Mai **Indenrigsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Bornholm), hvori Samme — i Anledning af et fra Formanden for det saakaldte Hasle Kulværks Interessentskab indkommet Andragende om Forandring i en af Amtsraadet afgiven Resolution, hvorved Kulværkets Ansættelse til Communebidrag i Clemensker Sogn for Aaret 1848 er billiget — svares, at da den bemeldte Kulværk tilhørende Strandmark i Clemensker Sogn ikke har været ansat til Hartkorn, og da der, som alt af det nu ophævede danske Cancellie i Skrivelse af 4de Jan. f. A. antaget, ikke kan paalægges et Interessentskab, som saadant, Bidrag til vedkommende Communes Udgifter efter Formue og Leilighed, idet der for enhver enkelt Interessents Vedkommende bliver at tage Hensyn til hans Eiendomsret i eller Indtægt af Fabrikken ved hans Ansættelse til Communeafgifter i den Commune, hvor han har Bopæl, maa det nævnte Kulværk ansees urettelig at være ansat til saadan Afgift i Clemensker Sogn, og det af samme i saa Henseende for Aaret 1848 Erlagte vil som Følge deraf være at tilbagebetale det af Sognet.

Indenrigsmin. Skriv. (til N. N. Amtmand). ang. Ved-
26 Mai ligeholdelsen af en paa en Bivei opført Bro.

Til Ministeriet er fra et Sogneforstanderskab indkommet et Andragende, hvori det har fremført den Paastand, at Amtets Repartitionsfond er forpligtet til at bekoste Vedligeholdelsen af en paa en

offentlig Bivei i Sognet liggende Bro, og at Amtsraadet har været ubeføiet til at vægre sig ved at anerkjende en saadan Forpligtelse. Det er i denne Henseende i Andragendet bemærket, at bemeldte Bro i Aaret 1813 blev opført af en i Sognet boende Grundeier, der fik Bevilling til ved samme at hæve Bropenge, og hvis Enke ved Skjøde af 30te Januar 1822 solgte Broen med de til samme hørende Jordeiendomme til Amtsrepartitionsfonden, samt at Amtet i Aaret 1828 gav Farten over Broen fri, men at Repartitionsfonden imidlertid vedblev fremdeles at sørge for Broens Reparation og at svare de paa Jordeiendommene hvilende Skatter og Afgifter. Sogneforstanderskabet har nu formeent, at Forpligtelsen til Broens Vedligeholdelse maae paahvile Amtsrepartitionsfonden, som en nødvendig Følge af, at Broen af den tidligere private Eier er ved et lovformeligt, uden Anmærkning tinglæst, Document overdraget til Fonden som Eiendom, og det har derhos yttret, at, selv uden Hensyn til den her berørte Omstændighed, vilde Broen paa Grund af dens Størrelse qvalificere sig til, i Henhold til Fdn. af 29de Septbr. 1841 § 28, at vedligeholdes for Amtets Regning. Amtsraadet har i sin Erklæring over fornævnte Andragende, i Henhold til dets tidligere i denne Sag fattede Beslutning, antaget, at den omhandlede Bro, der er beliggende paa en Sognevei, ikke vedkommer Amtsrepartitonsfonden. Endvidere er det af Amtmanden yttret, deels at det, at Broen i sin Tid er tilskjødet Amtsrepartitionsfonden, ikke vil sige andet, end at den er erhvervet af det Offentlige for at spare Sognets Beboere Bropenge, deels at Grunden til at Broen forhen blev vedligeholdt af Amtsrepartitionsfonden maae søges i at Veien, hvorpaa den ligger, indtil Aaret 1842 blev betragtet og behandlet som mindre Landevei, hvorimod den dengang blev overført blandt de offentlige Biveie, deels at Amtsraadet i det Hele har taget den Bestemmelse, ikke at overføre nogen paa en Sognevei liggende Bro for bestandig paa Amtsrepartitionsfonden, men har forbeholdt sig, hver Gang en større Sognebro skal underkastes Reparation, at tage under Overveielse, hvorvidt det paagjældende Sogn i det Hele eller tildeels skal kommes til Hjælp ved Omkostningernes Udredelse, og at ligesom saaledes i Aaret 1846 Halvdelen af Omkostningerne ved en Reparation paa ovennævnte Bro bevilgedes udredet af Amtsrepartitionsfonden, saaledes ville Sognene ogsaa fremdeles efter samme Regel kunne vente Understøttelse, naar en større Reparation skal foretages.

I Anledning af denne Sag er det tilkjendegivet Amtsraadet, at Ministeriet, hvad angaaer Spørgsmaalet om Amtsraadets anordningsmæssige Forpligtelse til at vedligeholde Broen paa Grund af dennes Størrelse og dens Vigtighed for Communicationen, er enigt i, at dette hører under Amtsraadets Afgjørelse i Henhold til Fdn. af 29de Septbr. 1841 § 28, men at, forsaavidt det synes ikke lidet tvivlsomt, om Amtet ei, ved at kjøbe Broen og eensidigen ophæve Bropengene, har paadraget sig en contractmæssig Forpligtelse til at vedligeholde denne specielle Bro, maae Spørgsmaalet efter Plac. af 25de Novbr. 1829 høre under Domstolenes Paakjendelse.

30 Mai **Kundgj.** ang. Civillisten. — — § 2. Domainerne ere Statens Eiendom. — § 7. Kongen har lovmæssig Jagtret paa den kgl. Vildbane saavelsom paa alle Domainer. Det Vildt, som Kongen ønsker at beholde, saavelsom andre Naturalpræstationer af Statens Eiendomme, betales af Civillisten, hvilken Udgifterne ved Jagtvæsenet følgelig blive uvedkommende.

31 Mai **Justitsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Randers Amt), ang. Anvendelsen af Circ. af 8de Marts 1849.

Med behagelig Erklæring af 17de April sidstleden har Hr. Kammerherren til Justitsministeriets Afgjørelse indsendt en fra Herredsfogden for N. N. med flere Herreder indkommen Skrivelse, hvori er anført adskillige Omstændigheder, som ere til Hinder for Efterlevelsen af Ministeriets Circulaire af 8de Marts d. A., forsaavidt derved er paalagt vedkommende Retsbetjente ikke at antage til Tinglæsning noget Skjøde, hvori Eiendommes Hartkorn eller Gammelskat ikke kommer overeens med Sælgerens tinglæste Adkomstbreve, medmindre det er forsynet med Amtmandens Paategning om Rigtigheden af det deri anførte Hartkorn og Gammelskat.

Foranlediget heraf skulde jeg, efter desangaaende at have brevverlet med Indenrigsministeriet, tjenstligst melde, at den ommeldte Circulairskrivelse ikkun har til Hensigt at forhindre egenmyndige Udstykninger af Eiendomme, som bør holdes samlede og forhen have havt eet samlet Hartkorn, altsaa endnu have een samlet og fælles Gammelskat, skjøndt de ved den nugjældende Matricul ere blevne skyldsatte i flere særskilte Lodder. Det er ogsaa derfor ikkun paa Parcelskjøder, at det omhandlede Paalæg vil være anvendeligt, idet ikkun disse, ifølge Fdn. af 25de Juni 1810 § 7 og 3die Decbr. 1819 § 15, skulle forsynes med Paategning af Amtmanden for at kunne antages til Tinglæsning, forsaavidt de ikke komme overeens med forhen tinglæste (præsumtive med Amtmandens Paategning forsynede) Adkomstbreve paa samme Parcel, og bør derved navnligen paaagtes, at saavel Gammelskatten som Hartkornets Rigtighed maae være attesteret. Af den Udskrift af Matriculen, som maa antages at være i vedkommende Retsbetjents Besiddelse, vil det derhos kunne erfares, hvorvidt den Eiendom, paa hvilken et Skjøde begjæres tinglæst, udgjør en særlig Eiendom eller en Parcel fra en

tidligere samlet Eiendom, idet den i førstnævnte Tilfælde vil findes opført i Matriculen med sit særegne Nummer med saavel Gammelskat som nyt Hartkorn, hvorimod den i sidstnævnte Fald, forsaavidt den har et eget Nummer i Matriculen, vel vil være paalignet særskilt nyt Hartkorn, men derimod med Hensyn til Gammelskatten vil findes anført at henhøre under den samlede Eiendoms Matriculs Nummer og dennes Gammelskat. 31 Mai

Indenrigsmin. Skriv. (til Amtmanden over Maribo Amt), hvori Samme — i Anledning af et Andragende fra den kongelige Commission for Oldsagers Opbevaring om, at der maatte drages Omsorg for Fredningen af nogle store og vel bevarede Gravhøie, der findes paa tvende Fæstegaardes Jorder paa det kongelige Gods paa Falster, da de vedkommende Fæstere ikke ere villige til at frede disse Gravhøie — anmodes om at tilkjendegive dem, at Ministeriet ei kan ansee en Fæster berettiget til at destruere de Oldtidsmindesmærker, der maatte findes paa hans Jorder, hvorhos Amtet anmodes om, saafremt Fæsterne ikke ville afgive Erklæring om, at de ville afholde sig fra en saadan Benyttelse af Gravhøiene, som vilde have disses Beskadigelse tilfølge, da at lade nedlægge Forbud i saa Henseende ved Fogden, hvilket derefter paa behørig Maade maatte forfølges. 31 Mai

Danmarks Riges Grundlov. — — § 75. Den med visse Eiendomme forbundne dømmende Myndighed skal ophæves ved Lov. — § 97. Enhver i Lovgivningen til Adel, Titel og Rang knyttet Forret er afskaffet. — § 98. Intet Lehn, Stamhuus[1]) eller Fideicommis kan for Fremtiden oprettes; det skal ved Lov nærmere ordnes, hvorledes de nu bestaaende kunne overgaae til fri Eiendom[2]). 5 Juni

[1]) Herved er bortfaldet den provisoriske Lov af 17 Mai 1848, hvorved den i D. L. 5—2—65 hjemlede Ret til at oprette Sædegaarde til Stamhuse er ophævet.

[2]) Jvfr. Lov 12 Apr. 1851 og 21 Juni 1854, Skriv. 27 Mai 1850, 9 Juni 1853, 11 Febr. 1854, 23 Jan. og 15 Marts 1855. Ved Lovbestemmelsen er en Lehnsbesidders Forpligtelse til at oplægge en vis Sum til Lehnets Forøgelse ophørt. Dom i Jur. Ugeskr. f. 1849 S. 714.

5 Juni **Justitsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Odense Amt), hvori Samme — der, i Anledning af Bestemmelsen i Justitsmin. Circ. af 11te Juli 1848 angaaende den Høide, Skurene over Teglovne skal gives, for saavidt muligt at betrygge mod Ildsfare, havde forelagt Ministeriet til Afgjørelse følgende tvende af Branddirecteuren i Amtet opkastede Spørgsmaal, nemlig: 1) om den i Circulairet bestemte Afstand af $4^1/_2$ til 5 Alen er at regne fra Spidsen af Skuret ned til Steenmassen, eller fra Siden af Skuret til Steenmassens yderste Deel ɔ: til den indvendige Overkant af Ovnmuren; og 2) om den bestemte Tykkelse af Ovnmuren, 2 Alen, gjælder for dennes største eller mindste Tykkelse — svares, at den i Circulairet givne Bestemmelse er at forstaae saaledes, at Afstanden af Spærværket i lodret Linie fra ethvert Punct i den fyldte Ovn, altsaa ogsaa fra den indvendige Kant af Ovnmuren, og med en Muurtykkelse af denne foroven af mindst 2 Alen, skal være fra $4^1/_2$ til 5 Alen.

8 Juni **Kgl. Resol.**, hvorved Indenrigsministeriet meddeles en almindelig Bemyndigelse til at afhænde til Arvefæste de Hs. Majestæt Kongens Kirker tilhørende faste Eiendomme paa saadanne Vilkaar, hvorom Indenrigsministeriet og Ministeriet for Kirke og Underviisningsvæsenet i hvert enkelt mødende Tilfælde maatte komme overeens, dog at de fornødne Arvefæsteskjøder fremlægges til allerhøieste Underskrift.

12 Juni **Justitsmin. Skriv.** (til Besidderen af det Grevelige Scheel-Plessenske Forlods), hvori Samme, der havde andraget for Ministeriet, at han har afstaaet Besiddelsen af tvende Stamhuse til to af sine Sønner, meddeles, at Ministeriet vel ikke har fundet Noget at erindre imod disse Overdragelser, men at det dog er fundet nødvendigt, at Kongens Approbation herpaa erhverves, og at der om begge Overdragelser udfærdiges Acter, som kunde tinglæses, til hvilken Ende Hs. Majestæt Kongen paa Ministeriets allerunderdanigste Forestilling har udstedt tvende aabne Breve, der gaae ud paa, at Greven har overdraget sine Sønner de omhandlede Godser,

samt at disse, saasnart de respective aabne Breve ere blevne tinglæste, i alle offentlige Forhold skulle anerkjendes som Besiddere af Godserne. 12 Juni

Indenrigsmin. Skriv. (til N. N. Amtmand), ang. Opførelsen af en Bro paa en Bivei. 23 Juni

I en til Indenrigsministeriet indkommen Skrivelse har N. N. Sognes Forstanderskab andraget, at forskjellige Lodseiere i bemeldte Sogne og een i et tilgrændsende Sogn, i Efteraaret 1847, i Henhold til en af Vandsynsmændene afholdt Forretning, gravede en Grøft for at bortlede Vandet fra nogle dem tilhørende Enge, hvorved en Bivei i det ene af hine Sogne, der tillige er Møllevei til N. N. Mølle, blev gjennemskaaret, saa at det blev nødvendigt, derover at opføre en Bro. Forstanderskabet har nu besværet sig over, deels at det, efterat Politiemesteren, uden i denne Henseende at sætte sig i Forbindelse med Forstanderskabet, havde i samme Efteraar ladet en Bro opføre, blev af Amtsraadet paalagt Communen at udrede de paa denne Broes Opførelse medgaaede Omkostninger, 6 Rbd. 52 ß, deels at Politiemesteren, da Interimsbroen snart blev inpassabel, saa at en ny Bro blev nødvendig, atter har udelukket Forstanderskabet fra Kundskab om eller Medvirkning i Sagen, og ladet en saadan ny Bro opføre med en Bekostning af omtrent 25 Rbd., hvilket Beløb derpaa er krævet af Forstanderskabet. Den af Amtsraadet og Politiemesteren i denne Sag brugte Fremgangsmaade har Forstanderskabet formeent at maatte betragtes som vilkaarlig, og det har paastaaet Communen fritaget for at udrede de ovennævnte Bekostninger. Ved at fremsende en Erklæring fra Politiemesteren, hvori han med Hensyn paa Interimsbroen yttrer, at dennes Opførelse var en foreløbig Foranstaltning, som det, da Veien ikke kunde passeres og Aarstiden var saa langt fremrykket, at Opførelsen af en varigere Bro efter Confer nce med Sogneforstanderskabet ikke kunde finde Sted inden Vinteren, var nødvendigt hurtigen at træffe for at sætte Veien i farbar Stand, — bemærkede vedkommende Amtmand i sin over Sagen afgivne Betænkning blandt Andet, at Amtsraadets Resolution angaaende Interimsbroen gik ud paa, at den burde bekostes af Forstanderskabet, mod Regres til de Lodseiere, for hvis Enges Skyld Veien var bleven gjennemskaaret, hvilket Mellemværende mellem Forstanderskabet og Lodseierne var Amtsraadet uvedkommende, samt at Forstanderskabet ikke, som det paastaaes, har været udelukket fra Kundskab om eller Medvirkning i Sagen angaaende en ny Broes Opførelse, hvilket Amtmanden godtgjorde ved at fremsende en Skriveise af 17de Juli f. A. fra Forstanderskabets Formand til Politiemesteren, hvori Førstnævnte, paa Politiemesterens Begjæring om at meddeles Forstanderskabets Betænkning angaaende Broens Istandsættelse, svarer ved at henvise ham til de vedkommende Lodseiere, som det formeentligen maatte paaligge at sætte Broen i tilbørlig Stand.

I Anledning heraf har Indenrigsministeriet tilskrevet Amtet, at da Sogneforstanderskabets Formand i fornævnte Skrivelse af 17de Juli f. A. har afviist Sagen angaaende Broens Opførelse som Forstanderskabet uvedkommende, hvilket af Amtsraadet tidligere med Føie var tilkjendegivet dette at

23 Juni være urigtigt, eftersom Sogneforstanderskabet maatte sørge for den offentlige Biveis Vedligeholdelse og senere søge sin Regres, hvis det havde nogen at gjøre gjældende, hos rette Vedkommende, saa har Politiemesteren paa det Offentliges Vegne været beføiet til at lade Broen opføre, for at Veien kunde blive passabel, og Communen vil have at betale de medgaaede Omkostninger. Hvad Spørgsmaalet om den eventuelle Regres angaaer, skjønnede Ministeriet ei, at Sognet kan gjøre slig Regres gjældende, dersom Grøften er kjendt nødvendig for at bortlede skadeligt Vand, som efter de oprindelige locale Forhold skadede de vedkommende Grundeieres Jorder, thi de kunde da ei paadrage sig Forpligtelse til at holde Bro paa den offentlige Vei over det Vandløb, som de efter Loven vare berettigede til at fordre sig givet Leilighed til at lade grave. Er derimod Grøften gravet til anden Forbedring af Grundeiernes Jord, Søers Udgravning, Overrisling eller deslige, saa have de, efter Ministeriets Formening, at holde Broen vedlige over det Vandløb, som de til deres Fordeel, og ei blot i Medfør af en i Loven selv begrundet Ret, have ladet grave. Afgjørelsen af dette Spørgsmaal, bemærkede Ministeriet sluttelig, hører imidlertid ikke under Ministeriet som administrativ Autoritet.

30 Juni **Indenrigsmin. Skriv.** (til Finantsministeriet) ang. Lovligheden af en Leiecontract om et Grundstykke paa 50 Aar med betinget Ret for Leieren til Contractens Fornyelse.

Ved Skrivelse af 26de f. M. har Finantsministeriet begjært sig Indenrigsministeriets Betænkning meddeelt om Lovligheden af hoslagte Leiecontract, hvorved N. N. fra sin Gaard N. N. i N. N. Sogn har bortleiet et Grundstykke paa 50 Aar, saaledes at Leieren derefter kan fordre Contracten fornyet paa ligesaa lang Tid, imod at erlægge en Recognition af 10 Rbd. til Eieren, hvis han ikke er villig hertil, skal betale Værdien efter uvillige Mænds Skjøn, af de da paa Grunden opførte Bygninger.

Om denne Sag er herfra correspondemet med Generalprocureuren, som har afgivet sin Betænkning derover, hvoraf en Afskrift hoslægges, og hvoraf fremgaaer, at da den Betingelse, under hvilken det er stillet til Eierens frie Valg, om han vil fornye Contracten eller ei, ikke medfører nogen

saadan Byrde, som kan gjøre det sandsynligt, langt mindre rimeligt, at Eieren ikke vilde underkaste sig den, saa kan Bestemmelsen ikke ansees for illusorisk, men blot som tilsigtende at forsikkre Leieren om en billig Erstatning for anvendte Bekostninger paa de opførte Bygninger, ifald Contracten ikke fornyes. I Henhold til denne Betænkning maa Indenrigsministeriet holde for, at Contracten i ommeldte Henseende som lovlig bør ansees. 30 Juni

Indenrigsmin. Skriv. (til Amtmanden over Holbeks Amt), hvori Samme — i Anledning af flere fra Huusmænd paa et Gods indkomne Klager, tilskrives: a) At Huusmændene, efter Fdn. af 27de Mai 1848 § 6, foruden de betingede Ugedage ikke hver især kunne afforderes til Høst eller andet betinget Arbeide mere end to Extradage om Ugen. b) At Huuseieren vel efter Fdn. af 27de Mai 1848 § 7, naar Tiden fra Solens Opgang til dens Nedgang strækker til, kan fordre 12 Timers Arbeide, foruden Spise- og Hviletid, naar saadan længere Arbeidstid ifølge de før Forordningen indgaaede Contracter er vedtaget, enten umiddelbart, eller middelbart derved, at Huusmændene skulle arbeide ligesaa længe som Gaardens egne Folk, men at der, naar saadan Forøgelse ei er vedtaget i Contracterne, alene kan fordres den i Fdn. af 27de Mai 1848 stadfæstede „almindelige Arbeidstid" af 10 Timer, foruden Spise- og Hviletid ifølge Fdn. af 30te Jan. 1807. Den paagjældende Godseier har ogsaa erklæret at have holdt sig dette efterrettelig, fordi der ei i Huusmændenes Fæstebreve i Almindelighed var foreskrevet længere Arbeidstid, og naar han ved Siden heraf har bemærket, at han undertiden formedelst Veirligets Beskaffenhed har ladet Huusmænd tilsige til først at begynde Arbeidet Kl. 7 om Morgenen, saa ligger heri ingen Overtrædelse af Anordningerne, naar der kun er fordret 10 Arbeidstimer med mellemliggende Spise- og Hviletid, og Arbeidet ei er fordret efter Solens Nedgang, hvilket af ham er paastaaet at være iagttaget. c) At den paaklagede Nedlæggelse af Bondergaarde ifølge passerede Mageslæg ei blot er iværksat 3 Juli

3 Juli for henved 40 Aar siden, men desuden hjemlet ved lovlige af Rentekammeret approberede Forretninger. d) At den Omstændighed, at en Bondegaard var hoverifri førend Fdn. af 27de Mai f. A. udkom, ikke kunde være til Hinder for at betinge Pligtarbeide af de Huuslodder, som udlagdes af dens Jorder. e) At de Afgifter, som Huusmændene have vedtaget at svare, kan det Offentlige ikke indlade sig paa at undersøge eller nedsætte.

3 Juli **Indenrigsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Odense Amt), hvori Samme — i Anledning af at en Stamhuusbesidder havde forespurgt, hvad Rettighed der i Henseende til Pligtarbeide af hans Huusmænd kan tilkomme ham ifølge deres Fæstebreve efter Fdn. af 27de Mai 1848, idet han har betinget sig af enhver især 9 Høstdage, 9 Slaaedage og 2 Ladedage, eller af mindre Huuslodder 4 Høstdage, 4 Slaaedage og 2 Ladedage, Høstdagene at præsteres ved dobbelte Bud eller 2 Personer — svares, at Ministeriet med Amtet maae være enigt i, at den paagjældende Stamhuusbesidder ikke kan være berettiget til at fordre flere end to Extradage om Ugen af hver Huusmand med enkelt Bud, men at Ministeriet derhos ikke skjønner rettere, end at, forsaavidt Høsttiden ikke giver Leilighed til at erholde alt det betingede Arbeide præsteret ved bemeldte to Extradage i Høstens Tid, maae de øvrige Dages Arbeide kunne forlanges i andre Uger præsteret til anden Brug, dog at den endelige Afgjørelse heraf vil tilkomme Domstolene i Tilfælde af Indsigelse fra Huusmændenes Side.

5 Juli **Justitsmin. Circ.** (til samtlige Lehnsbesiddere) ang. at den Lehnsbesidderne tillagte Amtmandsmyndighed maae ansees ophævet ved Grundlovens § 97.

Det har været sat under Overveielse i Statsraadet, hvorvidt den Greverne og Friherrerne ifølge Lovgivningen tilkommende og dem navnligen ved Grevernes Privilegier af 25de Mai 1671 § 16 samt Friherrernes Privilegier af s. D. § 14 tillagte Amtmandsmyndighed paa deres Lehn maatte ansees ophævet ved Grundlovens § 97. Da man derved, overeensstemmende med den af Generalprocureuren for Danmark over Sagen afgivne Betænkning, er kommet til det Re-

sultat, at hiin Myndighed maae ansees ophævet, uden at der i saa Henseende udfordres nogen yderligere Lovbestemmelse, skulde jeg, under Forudsætning af at (Tit.) erkjender Rigtigheden heraf — da Spørgsmaalet i andet Fald maatte henhøre til Afgjørelse ved Domstolene — tjenstligst anmode Dem om til vedkommende Amt at aflevere de Documenter og Protocoller, der maatte være afbenyttede til Udøvelsen af Deres hidtige Amtmandsfunctioner. 5 Juli

Idet jeg iøvrigt ikke undlader at vedlægge et Exemplar af det af Indenrigsministeriet i den Anledning til Amtmændene udfærdigede Circulaire, skal jeg, i Henhold til dettes Indhold, kun tilføie den Bemærkning, at der angaaende den hele Dem tilkommende Skiftejurisdiction, tilligemed hvad dermed staaer i Forbindelse, vil i Henhold til Grundlovens § 75 i sin Tid kunne forventes en ny Lov, hvorfor det dermed indtil den Tid vil forblive ved de nugjældende Bestemmelser[1]).

Kirke- og Underviisningsmin. Skriv. (til Amtmanden over Hjørring Amt), hvori Samme, i Anledning af et Andragende fra Eierinden af en Kirke, hvori hun begjærer Ministeriets Resolution for, hvorvidt nogle i sin Tid af Kirkegulvet optagne Liigsteen, til hvilke ingen Privat gjør Paastand, kunne ansees at være Kirken eller hende tilhørende, svares, at de omhandlede Liigsteen maae ansees at være hjemfaldne til Kirken, og altsaa ikke kunne betragtes som hendes private Eiendom[2]). 19 Juli

Indenrigsmin. Skriv. (til Amtmanden over Viborg Amt), hvori Samme — der, ved at forelægge Indenrigsministeriet et Andragende fra en Bogtrykker om at erholde anviist til Udbetaling et Beløb for Indrykkelsen af et Avertissement i Viborg Stiftsavis om Afholdelsen af en Licitation over Levering af Gruus til en af Amtets mindre Landeveie, paa Amtsraadets Vegne havde begjært sig meddeelt Ministeriets Bestemmelse for, om der tilkom Avisredacteuren Betaling for Optagelse i Bladet af dette og lignende Avertissementer — svares, at det, saavel i Henhold til det i Canc. Skriv. af 21 Juli

[1]) Jvfr. Lov 28 April 1850.
[2]) Jvfr. Lov 19 Febr. 1861 §§ 9 og 13.

21 Juli 23de April 1846 udtalte Princip, som med Hensyn til, at der ved Plac. af 24de Marts 1847 er tilstaaet Retsbetjentene Salair for Afholdelsen af Licitationer af den omhandlede Natur, findes, at der ikke er tilstrækkelig Anledning til at paalægge Udgiverne af de privilegerede Avertissementstidender at optage de Indrykkelser, der herom finde Sted i disse Tidender, uden Betaling, hvilken ogsaa i den senere Tid oftere, og navnlig ved den af Bogtrykkeren paaberaabte Canc. Skriv. af 23de Marts 1848, i lignende Tilfælde er indrømmet dem, og at der som Følge deraf ogsaa vil være at erlægge Betaling for den ovenomhandlede Indrykkelse i Stiftsavisen.

24 Juli **Justitsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Odense Amt), hvori Samme — da en Herredsfoged, foranlediget af at en ny Besidder havde tiltraadt Baroniet N. N., havde forespurgt, om det er nødvendigt, at en tiltrædende Lehnsbesidder eller Stamhuusbesidder lader tinglæse nogen Legitimation som Hjemmel for sig til at udstede Documenter angaaende Lehnet eller Stamhuset, t. Ex. Fæstebreve, Arvefæstebreve og Forpagtningscontracter, og, hvis dette besvares bekræftende, af hvad Beskaffenhed da en slig Legitimation skal være — svares, at ligesom det hidtil i Almindelighed ikke er fundet nødvendigt, at lade Noget tinglæse angaaende en Lehns- eller Stamhuusbesidders Tiltrædelse, naar Successionsretten ikke er omtvistet, saaledes finder Ministeriet ikke, at der i nærværende Tilfælde er Anledning til at drage i Tvivl, at Kammerherre N. N. er rette Besidder af Baroniet N. N. Forsaavidt imidlertid Bestyreren af Skjøde- og Panteprotocollen maatte nære nogen Tvivl om en tiltrædende Lehns- eller Stamhuusbesidders Successionsret, maa det være ham selv overladt, hvorvidt han finder Anledning til at kræve Beviser herfor, og i Mangel af saadanne Beviser at gjøre Bemærkning paa de af den nye Besidder udstedte og efter hans Begjæring tinglæste Documenter, men Justitsministeriet vil i saa Fald ikke paa Lehnscontrollens Vegne kunne paatage sig at udstede Attester om de Vedkommendes Afkomst, da Spørgs-

maalet, i Tilfælde af en Retstvist, vil henhøre under Domstolenes Afgjørelse. 24 Juli

Indenrigsmin. Skriv. (til Amtmanden over Maribo Amt), hvori Samme — der, i Anledning af de fra Sognepræsterne modtagne Indberetninger for Aaret 1848 om øde eller nedlagte Gaarde, havde forespurgt, hvorledes i Henseende til nogle Tilfælde bør forholdes, idet nemlig: 1) det er anmeldt, at adskillige Bøndergaarde drives af Eiere, som ikke beboe samme, men boe paa andre dem tilhørende Gaarde, som de drive særskilt fra hine; og 2) en Englod er ved Bortfæstelsen af en Gaard i N. N. forbeholdt af Besidderen af Baroniet Juellinge, for, tilligemed en anden, at indlægges under Hovedgaarden, naar Tilladelse hertil kan erholdes, men da denne er meddeelt under Vilkaar, som ikke fortiden kunne opfyldes, er Engen endnu forbleven i præcair Besiddelse af Fæsteren — svares: ad 1) at naar Nogen eier ikkun 2 Bøndergaarde og beboer den ene af dem, haves der, i Henhold til kgl. Resol. af 2den Marts 1796, bekjendtgjort ved Canc. Skriv. af 16de Juli næstefter, samt ifølge Fdn. af 6te Juni 1769, Intet at erindre imod, at han for egen Regning driver den anden Gaards Jorder, naar den holdes beboet af en selvstændig Familie og dens Bygninger vedligeholdes, og ad 2) det kan ikke ansees ulovligt, at en Englod ved Bortfæstelsen af en Gaard fraskilles denne efter lovlig Omgang, da den nye Fæster ikke derved forurettes, og ligesom Englodden kunde henlægges til et Huus eller en anden Landeiendom, maa den kunne overlades Gaardfæsteren temporairt, indtil den endeligen tilsigtede Anvendelse efter behørigt Magelæg m. v. kan finde Sted. 24 Juli

Kgl. Resol., hvorved bifaldes, at den Bestemmelse i kgl. Resol. af 12te Septbr. 1800, hvorefter Sager om Afhændelse af geistligt og kirkeligt Beneficiargods nu blive afgjorte efter derom gjennem Indenrigsministeriet nedlagt allerunderdanigst Forestilling, forandres derhen, at saadanne Sager for Fremtiden skulle finde deres Afgjørelse efter 30 Juli

30 Juli Forestilling fra Ministeriet for Kirke- og Underviisnings-væsenet *).

30 Juli **Justitsmin. Skriv.** (til Besidderen af Baroniet Gauns), ang. at en Lehnsbesidder ikke kan bortforpagte Gaarde paa Lehnet paa 50 Aar mod Erlæggelse af en betydelig Indfæstning af disse.

Fra Finantsministeriet har Justitsministeriet modtaget en af Hr. Kammerherren under 14de Decbr. f. A. underskreven Forpagtningscontract, hvorved De, i Henhold til Bestemmelserne i Fdn. af 15de Juni 1792 § 11 paa 50 Aar fra 1ste Mai 1848 bortforpagter til N. N. og Arvinger den til Baroniet Gauns henhørende Bondegaard, kaldet Veilsgaarden, nyt Matr. Nr. 134 af Veils Sogn og Bye, der staaer for henved 11 Tdr. Hartkorn med et Areal af circa 134 Tdr. Land, hvorefter Forpagteren under Navn af Indfæstning har betalt Dem en Sum af 10,000 Rd. og skal svare en aarlig Afgift af 50 Tdr. Byg og 30 Rd.

I Anledning heraf skulde jeg tjenstligst melde, at ligesom det allerede ved det kgl. danske Cancellies Skrivelse af 18de Juli 1818 blev tilkjendegivet den daværende Administration for Baroniet Gauns, at det kgl. Rentekammer, gjennem hvilket Fdn. af 15de Juni 1792 var emaneret, formeente, at en Lehnsbesidder ikke var berettiget til at bortforpagte Gaarde i Henhold til bemeldte Fdns. § 11, saaledes har Indenrigsministeriet, hvis Betænkning jeg har indhentet med Hensyn til den ommeldte Bortforpagtning af Veilsgaarden, ogsaa yttret, at da det er ualmindeligt ved Forpagtninger at betinge sig Indfæstning og i Særdeleshed en Indfæstning, hvis Rente overgaaer det Dobbelte af den aarlige Afgift, saa kan den af Hr. Kammerherren oprettede Contract ikke i Forhold til Lehnet erkjendes for lovlig. Ogsaa Justitsministeriet er af den Formening, at naar en Lehnsbesidder, der kun har en indskrænket og indenfor hans egen Besiddelsestid begrændset Raadighed over Lehnsgodset, ikke vil benytte det til samme henhørende Bondergods paa den sædvanlige og ved Lovgivningen hjemlede Maade, nemlig ved at bortfæste samme, er han uberettiget til at træffe nogen Disposition, hvorved han til Skade for de tilkommende Be-

*) Jvfr. Kgl. Resol. 2 Dec. 1849.

Besiddere forud oppebærer en Deel af de Indtægter, der skulde have tilfaldet disse. Da det nu er det Sædvanlige ved Forpagtninger, at den aarlige Afgift svares med en ligelig Sum for hele Forpagtningstiden, og Fdn. af 15de Juni 1792 § 11 ikke indeholder Spor til, at der i denne Henseende skulde forholdes anderledes med Hensyn til de der omhandlede lange Forpagtninger af Bøndergaarde, maa det ansees som ulovmedholdeligt, at der i saadanne Tilfælde, hvor Besidderen kun har en midlertidig og indskrænket Raadighed over Godset, betinges en Forudbetaling, der gaaer ud paa at tilegne sig en Deel af de Indtægter, der ellers vilde falde i en senere Besidders Tid. At denne Forudbetaling gives Navn af Indfæstning, kan ikke komme i Betragtning, da Stedet ikke er overdraget i Livsfæste, men bortforpagtet for en Tid, der i Reglen langt overstiger den sædvanlige Fæstetid, hvorved de tilkommende Besiddere ere saa meget mere udsatte for at lide Tab i de dem tilkommende Indtægter. Med Hensyn hertil og da det allerede ved Skriv. af 18de Juli 1818 er blevet den daværende Administration af Baroniet Gaunø tilkjendegivet, at Bestemmelsen i Fdn. af 15de Juni 1792 § 11 ei kunde komme til Anvendelse paa Lehnsgods, kan Justitsministeriet ikke ansee den foretagne Disposition over Veiløgaarden for bindende for Lehnet. Da det imidlertid paa den anden Side maa erkjendes, at Hr. Kammerherren, hvis De havde bortfæstet Gaarden paa sædvanlig Maade, vilde have været berettiget til at oppebære en passende Indfæstning, er Justitsministeriet efter Omstændighederne villigt til at lade det have sit Forblivende ved den passerede Overdragelse, naar den halve Deel af den oppebaarne saakaldte Indfæstningssum sikkres Lehnet som Fideicommiscapital, og Hr. Kammerherren til den Ende indsender til Ministeriets Paategning sikkre Panteobligationer, Bankhæftelses- eller kgl. Obligationer à 4 pCt. til et Beløb af 5000 Rd., da man i saa Fald vil indstille det Passerede til allerhøieste Approbation, hvorimod Ministeriet i det modsatte Tilfælde vil være nødsaget til at lade Spørgsmaalet om Forpagtningscontractens Gyldighed afgjøre ved Domstolene. 30 Juli

31 Juli **Indenrigsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Svendborg Amt), hvori Samme — da et Sogns Beboere havde forespurgt, hvorvidt det frie Hartkorn kan medtages ved Ligningen af de Udgifter, der foraarsages ved Bortliciteringen af Arbeidet paa Sognets Biveie, m. v. — svares, at Rntk. Circ. af 20de Septbr. 1845 indeholder Reglen for den Deeltagelse i Arbeidet paa de offentlige Biveie, som kan affordres Jordbrugere med mindre end een Tønde Hartkorn, samt at det ifølge Fdn. af 29de Septbr. 1841 §§ 9 og 23, sammenholdt med §§ 27 og 28 tredie Membrum, kun kan paalægges jordløse Huusmænd og Inderster at forrette een Gangdag om Aaret (jvfr. Fdn. af 13de Decbr. 1793 § 32) til Biveies Grundforbedring, hvorimod de ikke ere forpligtede til at deeltage i Arbeidet paa disse Veies sædvanlige aarlige Vedligeholdelse, og at, naar det vælges at lade Arbeidet paa Biveiene bortlicitere eller udføre ved leiede Folk, hvorimod Intet kan haves at erindre, ville Udgifterne dertil være at repartere paa det arbeidspligtige Hartkorn, hvorimod det ved Lovgivningen fritagne — det privilegerede — Hartkorn ikke kan paalignes noget Bidrag*), derfra dog undtaget det Tilfælde, hvor det Huusmændene personligen paahvilende Arbeide til Biveienes Grundforbedring bliver udført ved leiede Folk, i hvilket Fald den almindelige Regel i Fdn. af 27de Mai 1848 § 1 bliver gjældende.

4 Aug. **Justitsmin. Skriv.** (til Indenrigsministeriet) ang. inden hvilken Tid en, en Fæster ved en underordnet Rets Dom, der endnu er appellabel, fradømt Gaard skal bortfæstes.

Ved hertil at indsende den herhos med 3 Bilage tilbagefølgende Skrivelse, hvori Amtmanden over Maribo Amt blandt Andet har indberettet, at en Bondegaard i N. N. Sogn under N. N. og N. N. Godser, som ved Dom af 9de Mai 1845 er frakjendt den forrige Fæster N. N., staaer fæstelebig, fordi Godseieren, da Opreisningsbevilling paa bemeldte Dom, uagtet den ved Fdn. af 9de Marts 1838 dertil anordnede Frist var forløben, har været meddeelt den domfældte Fæster, ikke har villet bortfæste Gaarden paany, af Frygt for at Fæsteren atter udenfor de almindelige Regler skulde blive sat istand til at appellere den under 23de Aug. 1847 ergangne Overretsdom, hvorved Underrettens Dom er stadfæstet, har Indenrigsministeriet i behagelig Skrivelse af 14de f. M. udbedet sig mine Yttringer over Sagen meddeelte.

*) Jvfr. Lov 20 Juni 1850 § 14.

I tjenstligst Gjensvar herpaa skulde jeg ikke undlade at melde, at jeg ikke, naar det er ved en underordnet Rets Dom, at en Fæster er tilfunden at have sit Fæste forbrudt, skjønner rettere, end at Fæsteledigheden ikke kan siges at være indtraadt, forend Dommen ved Udløbet af den Tid, i hvilken Opreisning kan ventes, er bleven inappellabel, og at det heraf synes at maatte være en Følge, at den Frist af et Aar, som er indrømmet Godseieren til at foranstalte en fæsteledig Gaard bortfæstet, først kan blive at regne fra hiint Tidspunct. Dette forudsat har der i det nærværende Tilfælde, da Overretsdommen er affagt den 23de Aug. 1847 og Adgang til Opreisningsbevilling staaer aaben i Aar og Dag, ikke endnu fra Godseierens Side fundet nogen Forsømmelse Sted med Hensyn til Bortfæstelsen af den omhandlede Gaard, men om end Rigtigheden af hiin Forstaaelse af Fdn. af 9de Febr. 1820 maatte ansees for noget tvivlsom, turde dog i alt Fald Godseieren i det tidligere Passerede have havt en saa antagelig Grund til at udsætte Bortfæstningen, at han ikke i denne Anledning kan drages til Ansvar. Imidlertid tør det betragtes som afgjort, at der ikke, om der end derom maatte blive ansøgt, vil blive meddeelt Opreisning paa Overretsdommen, og Gaarden vil altsaa strax kunne bortfæstes, uden at Godseieren kan blive udsat for Tiltale af den forrige Fæster*). 4 Aug.

Indenrigsmin. Skriv. (til Amtmanden over Hjørring Amt), hvori Samme — i Anledning af et Andragende, hvori en Proprietair besværede sig over at være paalignet formeget i Communebidrag til N. N. Pastorat, hvor han vel besad forskjellige Eiendomme, men ikke opholdt sig, og anholdt om, at det maatte paalægges Sogneforstanderskabet for bemeldte Commune at tilbagebetale det ham af samme i saa Henseende formeentligen uretteligt Afferdrede — svares, at Andrageren, hvad Ansættelsen for indeværende Aar angaaer, har af det Hartkorn, han eier i det ommeldte Sogn, ligemed 4 Aug.

*) Indenrigsministeriet svarede under 25 Aug. 1849 Vedkommende i Overeensstemmelse hermed.

4 Aug. hvad der paalignedes det øvrige Hartkorn i Sognet, at svare Afgifter til Communen, hvorimod der, saalænge han har Ophold andetsteds, ikke kan affordres ham Afgifter af den Næringsdrift, han udøver som Eier og Bruger af et i Communen beliggende Teglværk, eller efter Formue og Leilighed; idet Ministeriet derhos, hvad Afgiften for de tidligere Aar angik, henviste Andrageren til ved Domstolene at gjøre sin formeentlige Ret gjældende, saafremt Sogneforstanderskabet ikke maatte finde sig foranlediget til paa Communens Vegne at træffe en mindelig Overeenskomst med ham om Tilbagebetalingen af det, han formeente at have erlagt formeget.

4 Aug. **Indenrigsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Sorø Amt), hvori Samme — da en Godseier ikke har villet erkjende sig, ifølge den gjældende Lovgivning, pligtig til at bortfæste paa Livstid de Eiendomme under hans Godser, som, førend han erhvervede dem i Aaret 1825 og tidligere, have været bortleiede som Huse, skjøndt de have et Jordtillæg af 1 Td. Hartkorn eller mere, idet han formener, at det maae beroe paa hver Egns Skik og Talebrug, hvad der bør forstaaes ved Gaard og ved Huus, og derhos, da ifølge den ved Canc. Circ. af 10de Septbr. 1808 kundgjorte kgl. Resol. 15 Tdr. Land skal ansees for det mindste Jordbrug, som antages at drives ved egne Heste og Plov, hvilket maa forudsættes som Betingelse for en Gaard, formener, at ogsaa heri ligger et Argument for, at de af ham bortleiede Steder med et mindre Areal ikke bør betragtes som Gaarde, der ifølge Fdn. af 19de Marts 1790 skulle bortfæstes, hvorfor han ikke uden Lov og Dom har villet underkaste sig at ansee tvende Bønder, der ere i det paagjældende Tilfælde, som Fæstere paa Livstid, uagtet han har erklæret sig villig til fremtidigen kun at bortfæste ommeldte Eiendomme — tilskrives, at den ældre Lovgivning uden tvivl gik ud fra den Forudsætning, at Huse ligesaavel som Gaarde vare undergivne Fæstetvang, hvilket navnligen tydelig synes at fremgaae af Fdn. af 21de Febr. 1702 angaaende Vornedskabets Ophævelse. Vel er det nu, saavidt Ministeriet skjønner, utvivlsomt,

4 Aug.

at den senere Lovgivning, der alene omtaler Gaarde som Gjenstand for Bortfæstelse (Fdn. af 19de Marts 1790, 15de Juni 1792, 7de Juni 1806 og 9de Febr. 1820), har forladt denne Anskuelse, saaledes som i sin Tid udførligen er udviklet af den kongelige Commissarius ved Østifternes Provindsialstænderforsamling, jvfr. den Roeskildske Stændertidende 1842 S. 3466—3478, og Ministeriet maa i Henhold hertil ansee det for klart, at den givne Forskrift og det derved paalagte Baand med Hensyn til Bortfæstelse af Bøndergaarde efter den nugjældende Lovgivning ikke er gjældende med Hensyn til Huse. Men paa den anden Side synes heraf at følge, at den ældre Lovgivnings Anskuelse alene kan ansees at være sat ud af Kraft med Hensyn til de Landeiendomme, der utvivlsomt henhøre under Begrebet om Huse og Huuslodder, og navnligen skjønnes det ikke rettere, end at, naar Spørgsmaalet er om, hvilke Jordeiendomme der ville være at henregne under dette Begreb og saaledes være undtagne fra Fæstetvang, Saadant maa være at forstaae i Overeensstemmelse med de Regler, som i andre Henseender indeholdes i Lovgivningen, og at der ikke kan lægges til Grund, hvad der efter Skik og Brug i forskjellige Egne af Landet henregnes til Gaarde og Huse. Og da den senere Lovgivning, navnlig Plac. af 18de April 1828, Fdn. af 29de Septbr. 1841 og 26de Juni 1844, omtaler Jordeiendomme med 1 Td. Hartkorn og derover som Gaarde, maa Ministeriet holde for, at alle deslige Jordeiendomme ere undergivne Fæstetvang, og at ikkun Eiendomme med Hartkorn indtil 1 Td. kunne som Huuslodder være unddragne fra Fæstetvang. Imidlertid maa det indrømmes, at Spørgsmaalet er tvivlsomt, og Ministeriet maa derfor ansee det ønskeligt, at dette Spørgsmaal undergives Domstolenes Paakjendelse. I Henhold hertil anmodes derfor Amtmanden om at foranstalte ved en dertil af ham beskikket Sagfører Sag anlagt, med Hensyn til at de ovennævnte Jordeiendomme ikke have været bortfæstede, under hvilken Sag Ministeriet dog, med Hensyn til at Afbenyttelsen af berørte Jorder er skeet bona fide, og at Undladelsen af Bortfæstelse har været grundet i Uvished om, hvorledes

4 Aug. Lovgivningen i den omhandlede Retning er at forstaae, ikke finder Anledning til at gjøre Paastand om Strafansvar for bemeldte Jorders Benyttelse for den foregaaende Tid, hvorimod Søgsmaalet maa rettes derhen, at vedkommende Eierkjendes uberettiget til at have undladt at bortfæste de paagjældende Eiendomme.

4 Aug. **Kirke- og Underviisningsmin. Skriv.** (til Ribe Amtsskoledirection), hvori Ministeriet — næst, i Anledning af en af Skoledirectionen derom fremsat Yttring, at bemærke, at Ministeriet maae ansee det meget hensigtsmæssigt, om Forholdet mellem Hartkorn og Plougtart i de saakaldte blandede Districter kunde blive endelig bestemt, men at Ministeriet ikke finder det passende for Tiden at foretage Noget til Ordningen heraf — forsaavidt Directionen havde andraget paa, at kgl. Resol. af 7de Mai 1828 maatte suspenderes for Emmerlef Sogns Vedkommende, bifalder, at der i Henseende til Skoleudgifternes Ligning i dette Sogn indtil videre følges samme Regel som før Aaret 1847.

18 Aug. **Indenrigsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Præstø Amt), hvori Samme — i Anledning af et til Ministeriet indkommet Andragende, hvori endeel Beboere af et Sogn have forespurgt, hvorvidt det efter de bestaaende Love er tilladeligt, at en Forpagter har en Bondegaard i Fæste og har tilkjøbt sig en Arvefæstegaard, samt at en anden Forpagter har Fæste paa en Bondegaard, begge uden at beboe de respective Bondergaarde — svares, at da Ministeriet maa holde for, at Analogien af den kgl. Resol. af 2den Marts 1796, bekjendtgjort ved Canc. Skriv. af 16de Juli s. A., ikkun kan hjemle en Forpagter at drive udenfor sin Forpagtning een men ei to Bondergaarde for egen Regning, saa vil den forommeldte Arvefæstegaard, saafremt den ikke søges afhændet, være at bortfæste eller i Overeensstemmelse med Fdn. af 15de Juni 1792 at bortforpagte, i hvilken Henseende Amtmanden anmodes om at forelægge den paagjældende Forpagter en passende Frist, da det ellers vil være at bringe under Domstolenes

Afgjørelse, om det ikke er en ulovlig Disposition, der udøves over denne Gaard, i hvilken Anledning da offentlig Sag vil være at anlægge*). 18 Aug.

Finantsmin. Circ. (til samtlige Amtmænd), hvorved meddeles: — — i) I Anledning af en indkommen Forespørgsel er det resolveret, at Bygningsafgiften i Henhold til Bestemmelsen i Fdn. af 1ste Octbr. 1802 § 41 ikke vil være at affordre vedkommende Bruger, Fæster eller Leier, men Eieren, med Regres til Brugeren, forsaavidt det tilkommer Sidstnævnte at betale, hvorhos Fordelingen mellem Eier og Bruger af Enhvers anordningsmæssige Andeel af Afgiften iøvrigt vil, saafremt de ikke maatte forenes derom, henhøre under Domstolenes Afgjørelse. 25 Aug.

Indenrigsmin. Skriv. (til vedkommende Amtmand) ang. Skyldsætningen af en under en Hovedgaard henhørende Dyrehave. 25 Aug.

En under N. N. Hovedgaard hørende Dyrehave med 10 Tdr. 2 Skpr. 1 Fdkr. gammelt Hartkorn har ifølge kgl. Skjøde af 1ste Decbr. 1696 og kgl. Resol. af 23de Septbr. 1766 nydt en saadan Skattemoderation, at der istedetfor Skatter og Afgifter af samme ikkun er svaret en aarlig Afgift af 5 Rd. til den kgl. Kasse, hvilket har givet Anledning til, at berørte Hartkorn ikke har været optaget i Amtstuens Bøger, og at der saaledes ikke heller har været beregnet Gammelskat deraf i den nye Matricul. Efterat Indenrigsministeriet havde tilkjendegivet Vedkommende, at denne Sag vilde med Hensyn til Matriculen være at berigtige saaledes, at der for den paagjældende Hovedgaard deels tilføres i Matriculen Gammelskat af 6 Tdr. 1 Skp. uprivilegeret Hartkorn, deels at samme Gaard anføres for de øvrige 4 Tdr. 1 Skp. 1 Fdkr. uprivilegeret gammelt Hartkorn, som, da det hviler paa Fredskov, overføres til Skovskyld, der vedbliver, har Godseieren i en fra ham indkommen Erklæring modsat sig, at berørte Jorder nu ansættes til uprivilegeret Hartkorn, forinden fuldt Beviis for meerbemeldte Eiendoms Forpligtelse til at overtage saadan Skyld er præsteret, ligesom han derhos angaaende dette Spørgsmaal og den hidtil forundte Skattemoderations Vedbliven har yttret Ønske om at see Sagen afgjort ved Domstolene.

I denne Anledning har Indenrigsministeriet, forsaavidt Spørgsmaalet om den ommeldte Skattemoderations fremti-

*) Det kan ikke ansees tilladt, at en Mand selv eller ved sine Tjenestefolk driver flere Bøndergaarde, fra hvilken Regel Resol. 16 Juli 1790 kun har gjort Undtagelse med Hensyn til Fæstebønder. Høiesteretsdomme i Jur. Ugeskr. f. 1850 Følgeblad Nr. 2 jvfr. S. 334, f. 1853 Følgeblad Nr. 4 jvfr. f. 1852 S. 836.

25 Aug. dige Vedbliven angaaer, tilstillet Finantsministeriet Sagen til Afgjørelse, hvorimod førstnævnte Ministerium, med Hensyn til Spørgsmaalet om Berigtigelsen af Matriculen, har meddeelt vedkommende Amtmand, at det ikke finder Grund til at forandre sin i saa Henseende afgivne Resolution, idet det derhos har tilføiet, at efter de hidtil antagne Regler høre Spørgsmaal, som angaae Beskatningsforholdet af en Eiendom, ikke under Domstolenes men under administrativ Afgjørelse. Ministeriet maatte imidlertid, i Henhold til Grundlovens § 77, hvorefter Domstolene ere berettigede til at paakjende ethvert Spørgsmaal om Øvrighedsmyndighedens Grændser, have det overladt til Godseieren, om han maatte ville søge erhvervet Dom for, at det foreliggende Spørgsmaal i Realiteten egner sig til Afgjørelse af Domstolene; men, indtil Godseieren havde erhvervet en saadan judiciel Afgjørelse, vilde han have at rette sig efter den af Ministeriet som vedkommende Øvrighed givne Bestemmelse.

25 Aug. **Indenrigsmin. Skriv.** (til Kirke- og Underviisningsministeriet), hvori Samme — der, da en Proprietair, som havde erholdt Bevilling til at sammenlægge tvende Gaarde mod den sædvanlige Forpligtelse at opføre tvende Huse paa de sammenlagte Gaardes Jorder, havde yttret, at der paa hans Eiendom er opført flere Huse, tildeels med et ikke ubetydeligt Jordtillæg, og at han forbeholder sig nærmere at vælge, hvilke tvende Huse han vil anmelde som tjenende til Opfyldelse af Bevillingens Betingelser, havde forlangt Indenrigsministeriets Betænkning om, hvorvidt Bevillingens Bestemmelse kan opfyldes paa denne Maade — svares, at naar de allerede nu existerende Huse have et Tilliggende af $1^1/_2$ Td. Land boniteret Jord, og der ellers ikke fra tidligere Tid paahviler dem noget Baand til Vedligeholdelse og Eieren dernæst ved en af ham udstedt Declaration, der bliver at tinglæse, forpligter sig til, at Husene skulle blive vedligeholdte og forsynede med Beboere inden den foreskrevne Frist af to Aar efter Bevillin-

gens Udstedelse, ansees sammes Betingelse efter de hidtil fulgte Regler fra Indenrigsministeriets Side for fyldestgjort. 25 Aug.

Justitsmin. Skriv. (til Amtmanden over Maribo Amt), hvori Samme, der havde forespurgt, hvorvidt en Mand er berettiget til at forlange enkelte ham tilhørende Fag af et Huus taxerede og indhegnede under Brandforsikkringen, uagtet de øvrige Dele af Huset ikke ere eller ønskes assurerede, svares, at en saadan Begjæring ikke kan nægtes opfyldt. 28 Aug.

Kirke- og Underviisningsmin. Circ. (til samtlige Amtmænd), hvori Samme — da der undertiden til allerhøieste Confirmation igjennem Kirkeministeriet indkommer Tiendeforeninger, i hvilke Vederlaget for Tienden beregnes til noget Vist pr. Td. Hartkorn efter den gamle Matricul, men det, baade i Henhold til Indholdet af Fdn. af 24de Juni 1840 § 16, og med Hensyn til muelige Udparcelleringer af de vedkommende Eiendomme, maa ansees for nødvendigt, at Foreningerne indgaaes efter den nye Matriculs Hartkorn — anmodes om at ville gjøre vedkommende Tiendecommissioner opmærksomme paa, at ligesom de Angivelser af de paagjældende Eiendommes Hartkorn, der ifølge Canc. Circ. af 21de Marts 1801 skulle optages i de indgaaede Tiendeforeninger, bør være affattede efter den nye Matriculs Hartkorn, saaledes bør det ogsaa iagttages, at, forsaavidt Vederlaget bestemmes til en vis Størrelse pr. Tønde Hartkorn, bør dette ligeledes, i alt Fald tilligemed Beregningen efter det gamle Hartkorn, være udregnet efter den nye Matriculs Hartkorn. 4 Sept.

Justitsmin. Skriv. (til Indenrigsministeriet), hvori Samme — der, ved at fremsende et Andragende fra en Godseier om, at det maae blive paalagt Bønderne i Skoledistricterne at kjøre, skrue og hjemføre de Tørv, som Hovedgaarden skal levere til Skolerne, hvilket de have nægtet, havde begjært sig Justitsministeriets Ytringer meddeelte om, hvorvidt Skolevæsenet, naar det, saafremt Bønderne vedblive at vægre 4 Sept.

4 Sept. sig ved at udføre bemeldte Arbeide, lader dette foretage for disses Regning, kan lade Beløbet inddrive ved Udpantning — svares, at der ikke findes at være tilstrækkelig Hjemmel til at lade en Fordring som den omspurgte inddrive ved Udpantning.

4 Sept. **Indenrigsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Hjørring Amt), hvori Samme — da en Stamhuusbesidder havde forespurgt, om det ifølge Plac. af 21de April 1848 er nødvendigt, at autoriserede Korter medfølge de Skjøder, hvorved Fæstegods overdrages i Arvefæste, ogsaa i de Tilfælde, hvor der ikke aabnes nogen ny Skatteconto i Amtstuens Bøger for Arvefæsterne, men disse vedblive at erlægge Skatterne til Herligshedseieren — svares, at naar Arvefæsterne indrømmes Ret til at sælge og pantsætte, maa Overdragelsen til dem utvivlsomt betragtes som en Afhændelse, og Forskriften i Plac. af 21de April 1848 om Kortets Udfærdigelse og Medfølge er altsaa anvendelig derpaa efter den første Deel af § 1, uanseet at den i den anden Deel af bemeldte Paragraph omhandlede nye Skatteconto ved Amtstuen ikke tillige kommer til Anvendelse, hvor den forrige Eier vedbliver at indkræve Skatterne og være ansvarlig for disse.

15 Sept. **Indenrigsmin. Skriv.** (til Generalprocureuren) ang. hvorvidt Fæstetvang og de øvrige i Forbindelse dermed staaende Indskrænkninger finde Anvendelse paa Gaarde, der ere dannede af Hovedgaardsparceller.

Da det var anmeldt, at to Gaarde i N. N. Sogn, N. N. og N. N. kaldede, vare sammenlagte uden dertil erhvervet speciel Bevilling, blev nærmere Oplysning om Sammenhængen hermed forlangt. Den constituerede Amtmand over Hjørring Amt har nu indsendt, med sin og Amtsforvalterens medfølgende Betænkning, hoslagte Erklæring fra Eieren, hvorved er forklaret, at han har formeent sig beføiet til den skete Sammenlæggelse, paa Grund af at Jorderne ere af Hovedgaardstart med privilegeret Hartkorn, over hvilket han har antaget sig beføiet til frit at disponere. Det sees af Amtsforvalterens Erklæring, at bemeldte Gaarde have henhørt under N. N. Hovedgaard, men have været adskilte derfra med fri Hovedgaardstarts Hartkorn, og allerede i den forrige Matricul (altsaa for over 150 Aar siden) anførte som særskilte Gaarde. Forsaavidt de saaledes i meget lang Tid have bestaaet som særskilte Jordbrug, er det nu sat under Spørgsmaal, om de uden særdeles Bevilling kunne sammenlægges eller ned-

lægges. I denne Henseende er paaberaabt det kgl. danske Cancellies Skrivelse af 13de Mai 1797, hvori er anført, at Rentekammeret ikke havde anseet Eiere af Gaarde eller Steder, som af gammel Tid have været indrettede paa fri Hovedgaardstart, berettigede til at nedlægge samme, og endvidere er henviist til en Rentekammer Skrivelse af 26de Aug. 1837, hvoraf sees, at det kgl. danske Cancellie havde antaget, at den vilkaarlige Handling af en Eier, at bortfæste Hovedgaardsjorder, ikke kunde sætte disse ud af deres Forbindelse med Hovedgaarden, under hvilken de ved Fæsteledighed igjen kunde inddrages, men at Rentekammeret dengang har remonstreret herimod, hvorimod Cancelliet i Skrivelse af 9de Novbr. 1837 forblev ved sin Mening. Rentekammeret afgjorde dernæst den specielle Sag, hvorom der var Spørgsmaal, nemlig angaaende Udredelse af Stænderskat, derhen, at berørte Skat skulde udredes med det lavere Beløb og ikke som af Hovedgaardsjord, hvilken Regel dog ikke findes at have været fulgt ved Afgjørelsen af lignende Sager, idet bortfæstet Hovedgaardsjord senere af Rentekammeret har været anseet at udgjøre en Deel af Hovedgaardsjorden og pligtigt at udrede Stænderskat efter dennes Qvalification. Fremdeles har Rentekammeret i Aaret 1843 ogsaa antaget, at N. N. Gaards Eier maatte ansees berettiget til ved indtræffende Fæsteledighed at nedlægge og tildeels inddrage under Hovedgaarden ikke mindre end 8 Bøndergaarde, som paa Hovedgaardstarts Jorder vare indrettede, men det synes dog tvivlsomt, om Jord, som een Gang er indrettet og overgiven til selvstændig Brug som Gaard, især naar samme derhos fra Alders Tid har været bortfæstet som Bondejord, ikke derved er bleven undergiven Fæstetvang, uagtet denne Jord er Hovedgaardstarts Jord, og hvorfor ogsaa, naar Gaarden fra Alders Tid har været bortfæstet, kan anføres, at det da ei kan afgjøres, om slig Hovedgaardsjord ei for umindelig Tid siden er bleven magelagt med Bondejord, der er inddraget under Hovedgaarden. I sidste Henseende bør det og erindres, at der under mangfoldige af Landets Hovedgaarde findes en Deel upriviligeret eller Bondeskyldshartkorn, der har været saa lang Tid under disse, at det ei kan oplyses, hvorledes det er kommet ind under dem.

15 Sept.

Med Hensyn til det saaledes opkastede Retsspørgsmaals Vigtighed og Tvivlsomhed har jeg ikke villet undlade herved tjenstligst at udbede mig Hr. Etatsraadens gode Betænkning derover meddeelt, og navnligen om De antager, at der fra det Offentliges Side er tilstrækkelig Anledning til at paatale Undladelse af fremdeles at bortfæste slige Gaarde, naar en slig Undladelse ellers efter de for Bøndergaarde gjældende almindelige Regler vilde være lovstridig*).

*) Generalprocureuren yttrede i sin Betænkning af 5te Octbr. 1849 Følgende: „Landbolovgivningen hos os indeholder en bestemt Adskillelse imellem Hovedgaardsjord og Bondejord, og det er kun den sidstnævnte Slags Jord, som er underkastet Fæstetvang og de øvrige i Forbindelse dermed staaende Indskrænkninger. Denne Distinction fremtræder aldeles tydeligt saavel i Danske Lov som i baade de ældre og yngre Landvæsensanordninger, og naar den ved Rentekammerplac. af 7de Juni 1806 kundgjorte kgl. Resol. af 6te s. M. udvider de Bestemmelser, der indeholdes i

3 Octbr. med Hensyn til Inddrivelsen af Skatter og Afgifter, den egentlige Forpagtningsafgift derunder indbefattet, forbeholdt Statskassen Ret til i fornødent Fald at anvende samme Fremgangsmaade mod Forpagteren, som i Almindelighed med Hensyn til de kongelige Skatter og

antaget, at den Omstændighed, at en Eier hidtil saaledes har bortfæstet dem, og at det maaskee kan bevises, at dette ogsaa er skeet af de foregaaende Eiere fra umindelige Tider, skulde paalægge ham nogen Forpligtelse til ligeledes fremtidigen at bortfæste dem. Jeg maa iøvrigt om dette Punct aldeles henholde mig til, hvad det forrige danske Cancellie, overeensstemmende med den af den daværende Generalprocureur, Geheimeconferentsraad Ørsted afgivne Betænkning, i Skrivelse til det forhenværende kgl. Rentekammer af 9de Novbr. 1837 har yttret, at det selv under den nævnte Betingelse er meget tvivlsomt, om Domstolene vilde ansee det for en Overtrædelse af Fdn. af 19de Martis 1790, om Godseieren, naar en slig Gaard blev fæsteledig, disponerede anderledes derover end ved nyt Fæste, navnlig ved igjen at inddrage den under Hovedgaardens Drift, da det just synes at danne Forskjellen imellem Hovedgaardsjorder og Bøndergods, at Eieren, hvad dette sidste angaaer, er bunden til under visse lovbestemte Betingelser at overlade Brugen til Andre, medens hine ere til hans egen frie Disposition, og den Omstændighed, at Nogen engang har fundet for godt at bortfæste en Deel af sine Hovedgaardsjorder, ikke synes at indeholde nogen tilstrækkelig Grund til, at han for stedse skulde have givet Slip paa den friere Benyttelse af samme, som tilkommer ham med Hensyn til deslige Jorder. Det vil derfor formeentligen kun være under ganske særegne Omstændigheder, at Domstolene ville tillægge det Factum, at en Hovedgaardsparcel fra ældre Tid har været bortfæstet, den Virkning, at den ogsaa fremtidigen skal være Fæstetvang undergiven og som Følge deraf ikke maae nedlægges eller inddrages igjen under Hovedgaarden, ved hvilket Spørgsmaals Afgjørelse det navnligen vil kunne blive af Indflydelse, om det maatte kunne oplyses eller i alt Fald bringes til en høi Grad af Rimelighed, at slig Hovedgaardsjord i en ældre Periode var bleven magelagt mod Bondejord, der er inddraget under Hovedgaarden. Med Hensyn hertil maa jeg dog, forsaavidt det i Ministeriets Skrivelse er bemærket, at der under mangfoldige af Landets Hovedgaarde findes en Deel upriviligeret eller Bondeskylds-Hartkorn, der har været saa lang Tid under disse, at det ei kan oplyses, hvorledes det er kommet ind under dem, gjøre opmærksom paa, at forsaavidt dette er skeet forinden Emanationen af Fdn. af 6te Juni 1769 af Andre end de daværende Eiere, er det udtrykkeligen i denne Forordnings §§ 3 og 4 bestemt, at slig under Sæde- eller Avlsgaardes Brug indtaget Bondejord ikke igjen skal udlægges, saaat det i alt Fald kun er det efter denne Forordnings Udgivelse under en Hovedgaard inddragne Bondeskyldshartkorn, der i den ovenomhandlede Henseende kan komme i Betragtning. Hvorvidt der nu i noget enkelt Tilfælde af den ovennævnte Art bør anlægges Sag imod Vedkommende, for at faae Spørgsmaalet om hans Forpligtelse til at bortfæste en saadan Gaard afgjort ved Domstolene, maa som en Administrationssag aldeles overlades til Indenrigsministeriets egen indsigtsfulde Bedømmelse." — Efter at have modtaget denne Betænkning fra Generalprocureuren anmodede Indenrigsministeriet under 23de Octbr. 1849 Amtmanden over Hjørring Amt om at tilkjendegive Vedkommende, at Ministeriet

Skifter er eller maatte blive foreskrevet, udbedt sig mine Ytringer i Anledning af det opstaaede Spørgsmaal, om der i den foranførte Bestemmelse maatte være tilstrækkelig Hjemmel til i forefaldende Tilfælde uden foregaaende Forligsprøve ved Udpantning at inddrive den egentlige Forpagtningsafgift. 3 Octbr.

I Gjensvar herpaa skulde jeg, efterat Domainernes Bestyrelse nu er underlagt Finantsministeriet, ikke undlade tjenstligst at meddele velbemeldte Ministerium, at jeg ikke antager, at bemeldte Forpagtningsafgift kan inddrives ved Udpantning. Ligesom nemlig saadanne Forpagtningsafgifter ikke ere nævnte blandt de i Fdn. af 8de Juli 1840 § 11 om Amtsstueoppebørsler nærmere angivne Præstationer, for hvilke Udpantning kan foretages, saaledes fremgaaer det ogsaa af de Stænderne i sin Tid med Udkastet til Forordningen forelagte Motiver, (jvfr. Viborg Stændertidende for 1838 1ste Række S. 577 og 586) at det ingenlunde har været Hensigten, at hjemle Udpantningsret med Hensyn til alle Afgifter af de Kongen tilhørende Eiendomme, der ere overdragne Andre til Brug, men at man har indskrænket sig til at give den Praxis, der — som det erkjendtes uden at støtte sig til nogen tilstrækkelig Retsgrund — efterhaanden havde dannet sig, den fornødne Sanction med Hensyn til visse specielt betegnede Præstationer. Den omhandlede exceptionelle Bestemmelse maa derfor vistnok forsaavidt forstaaes ganske efter dens Bogstav, og det saameget mere som Udpantning i det Hele er et saa extraordinairt Retsmiddel, at der ikke let kan blive Spørgsmaal om at bringe det til Anvendelse udenfor de ved de paagjældende specielle Lovbestemmelser umiddelbart afstukne Grændser. Idetmindste vilde en slig Udvidelse kun lade sig retfærdiggjøre ved en aldeles

maatte bifalde Generalprocureurens Mening, at efterdi Jorderne ere af Hovedgaardstaxt og ikke af Bondeskyld, og det kun er forbudt at nedlægge eller sammenlægge Bøndergaarde, kan det ikke ansees ulovligt at sammenlægge de omhandlede Gaarde, som ikke kunne tabe deres Egenskab af Hovedgaardsjorder, fordi Eieren i længere eller kortere Tid har fundet for godt at overlade dem til Bønder eller at bortfæste dem, lige saa lidt som en Huuslod vilde kunne inddrages under Fæstetvang, fordi Eieren havde fundet for godt en Tid lang at bortfæste samme, hvisaarsag der fra offentlig Side Intet findes at erindre imod Sammenlæggelsen af de forommeldte to Eiendomme. (Ussings Rescriptsaml.)

3 Octbr. utvivlsom og selvstændig Analogie, der i nærværende Tilfælde ikke skjønnes at være tilstede. At derhos det i Auctionsconditionerne indførte Forbehold ikke i og for sig kan have nogen videre Virkning, følger af det i vor Lovgivning, jvfr. Fdn. af 9de Marts 1838 § 3 og Fdn. af 8de Juli 1840 § 27, antagne Princip, hvorefter Udpantning ikke udenfor de Tilfælde, hvor den har Hjemmel i Lovgivningen, gyldigen mellem vedkommende Parter kan vedtages, og forsaavidt det af Indenrigsministeriet er fremhævet, at de ovennævnte Auctionsconditioner derved, at Hans Majestæt har tilladt, at Forpagtningen maatte approberes under disse, kunne siges at have erholdt allerhøieste Sanction, da kan denne Omstændighed efter min Formening ikke have nogen afgjørende Indflydelse til at tilstede Udpantningsret i det foreliggende Tilfælde, eftersom det ikke er i Egenskab af Lovgiver at Kongen har meddeelt Approbation paa de omhandlede Conditioner, og Allerhøistsamme derfor ikke kan antages at have villet sanctionere en i Conditionerne indeholdt Bestemmelse, forsaavidt denne gik udenfor de ifølge den almindelige Lovgivning gjældende Regler.

13 Octbr. **Justitsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Viborg Amt), hvori Samme — i Anledning af at en Møller havde udbedt sig Ministeriets Resolution for, hvorvidt de i et af ham og Hustru oprettet Testament trufne Dispositioner over deres faste Eiendomme kunne, forsaavidt angaaer Supplicantens afsindige Stedsøn, ansees lovlige — svares, at Fdn. af 22de Novbr. 1837 ikke skjønnes at indeholde Hjemmel for en Selveier til at disponere over sin Gaard til Fordeel for eet af sine Børn saaledes, at der som Vederlag ikkun tillægges de øvrige Børn Underhold af Gaarden for Livstid uden nogen tilsvarende Capital, men at der imidlertid efter de i nærværende Tilfælde foreliggende Omstændigheder, naar der paa behørig stemplet Papiir oprettes en Disposition, som indskrænker sig til at bestemme, at den sindssvage Søn som Vederlag for den ham tilkommende Andeel i de faste Eiendommes Værdie skal nyde hvad der i det indsendte Udkast

er ham tillagt, samt derhos ved Siden heraf fastsættes en vis passende Capital, som i det muelige, om ikke sandsynlige, Tilfælde, at den Sindssvage i Tiden maatte blive helbredet, skal, om han da maatte ønske det, træde i Stedet for Underholdning in natura, paa nærmere Ansøgning vil paa samme kunne forventes Confirmation meddeelt. 13 Octbr.

Indenrigsmin. Skriv. (til Amtmanden over Sorø Amt), hvori Samme — da et Sogneforstanderskab, næst at bemærke, at det er aldeles nødvendigt, at der snart gjøres noget Væsentligt til Forbedring af Sognenes offentlige Biveie, der ere i en meget slet Tilstand og tildeels farlige at passere, samt at Forstanderskabet endnu for indeværende Aar, ligesom i nogle foregaaende Aar, har forsøgt at tilveiebringe mindelig Overeenskomst med de enkelte Veiarbeidspligtige om en Forandring af Naturalarbeidet paa Biveiene til en Pengeafgift, paany hävde anholdt om Tilladelse til for Eftertiden at paaligne Sognenes Beboere et passende Pengebidrag til Sognenes Biveies Istandsættelse, istedetfor at lade samme udføre ved Arbeide in natura, saaledes at Bidraget i fornødent Fald kan inddrives ved Udpantning m. m. — efter forud indhentet Betænkning fra Generalprocureuren, og overeensstemmende med hvad der af denne Embedsmand er yttret, svares, at da det ved Anordningen om Landcommunevæsenet af 13de Aug. 1841 § 17 er gjort Sogneforstanderskaberne til Pligt, i Forbindelse med Politiemestrene at drage Omsorg for, at Sognet er forsynet med de fornødne Biveie, og at disse forsvarligen vedligeholdes og, naar Omstændighederne fordre det, grundforbedres, og Forstanderskabet skal føre Tilsyn med, at det besluttede Veiarbeide forsvarligen udføres, hvad enten det saa skal forrettes af de Veipligtige in natura, eller det er bortleiet eller paa anden Maade bortaccorderet, og da Fdn. af 29de Septbr. 1841 om Veiarbeidet og Veiudgifternes Fordeling i dens 28de §, der handler om Biveiene, ligeledes forudsætter, at disse Veies Grundforbedring og aarlige Vedligeholdelse kan skee enten ved Arbeide in natura eller ved Udredelse af de der- 18 Octbr.

13 Decbr. med forbundne Pengeudgifter, saa maae Sogneforstanderskaberne, naar de ikke paa anden Maade kunne faae Arbeidet tilbørligen udført og saaledes opfylde den dem ved Lovgivningen paalagte Forpligtelse, ansees beføiede til at bortlicitere eller paa anden Maade bortaccordere de omhandlede Veies Istandsættelse og at repartere Beløbet paa det arbeidspligtige Hartkorn, hvorefter dette maa kunne inddrives paa samme Maade, som de øvrige communale Afgifter. Forsaavidt Sogneforstanderskabet har forespurgt, om det, dersom det skulde foretrækkes at lade Arbeidet udføre in natura, er bundet til den hidtil fulgte gamle Vedtægt, hvorefter der af hver Gaard, uden Hensyn til Hartkornets Størrelse, ikkun er reqvireret to Spanddage til Arbeiderne paa Biveiene, da maa Ministeriet med Amtmanden være enigt i, at Forstanderskabet maae kunne fordre en saadan forøget Arbeidskraft, at Veiene derved kunne blive satte i tilbørlig Stand.

13 Decbr. **Kirke- og Underviisningsmin. Circ.** (til samtlige Amtmænd), hvori dem meddeles, at det ved kongelig Resol. af 9de f. M. allernaadigst er bifaldet, at de aarlige Beretninger, som det ved Plac. af 1ste Marts 1837 er paalagt Retsbetjentene at afgive til de vedkommende Amtmænd om, hvorvidt Kirkesalg i Aarets Løb have fundet Sted i deres Jurisdictioner, for Fremtiden maae bortfalde, hvorimod de ved bemeldte Placat ligeledes paabudne Beretninger fra Retsbetjentene til Stiftsøvrighederne om hvert enkelt foregaaet Kirkesalg fremdeles skulle vedblive.

20 Decbr. **Indenrigsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Holbeks Amt), hvori Samme — i Anledning af at tvende Huusmænd, hvis Huuslodder efter deres Opgivende staae respective for 2 Skpr. 3 Fdkr. $1^{3}/_{4}$ Alb. og 5 Skpr. 3 Fdkr. $1^{1}/_{2}$ Alb. Hartkorn, havde besværet sig over, at der er tillagt dem i lige Forhold med Gaardmændene Stykker paa Sognets offentlige Biveie til Grundforbedring og Istandsættelse ved fornødent Spand- og Gangdagsarbeide, idet de have yttret den

Formening, at der kun kan afføres dem een Gangdag om Aaret paa Biveiene, og det i den indsendte, af Sognefogden afgivne Erklaring over bemeldte Andragende er oplyst, at Veiarbeidet paa Biveiene i fornævnte Sogn hidtil har været reparteret saaledes, at enhver By har istandsat og vedligeholdt sine egne til Byen førende Veie, hvori Huusmændene have deeltaget med Gaardmændene efter Hartkornet, men at Gaardmændene have istandsat de tvende i Sognet værende, paa Regulativet opførte, større Biveie uden Hjælp af Huusmændene — svares, at det i Henhold til Rntk. Circ. af 20de Septbr. 1845 ikkun kan paalægges Hartkornsbrugere, som have under 1 Td. Hartkorn, at forrette Gangdagsarbeide i Forhold til det Spanddagsarbeide, der affordres de Hartkornsbrugere, som have 1 Td. Hartkorn eller derover, dog at Bestemmelsen i Fdn. af 29de Septbr. 1841 § 27, 2 b, bliver at iagttage i Henseende til de Parcellister, hvis Parceller ere fraskilte de paagjældende Eiendomme, efterat bemeldte Forordning var udkommet. Sogneforstanderskabet maa derfor enten overdrage Huusmændene og de ældre Parcellister Veigrøfters Opgravning, Grusets Udspredelse, Veies Planering og deslige Arbeider efter et passende Forhold til det Spanddagsarbeide, der kan anvendes paa Biveiene, eller, dersom det ikke finder det hensigtsmæssigt at foranstalte Arbeidet udført paa denne Maade, da lade samme i det Hele bortlicitere og derefter fordele de dertil medgaaende Omkostninger paa Sognets veiarbeidspligtige Hartkorn. Medens det saaledes ikke kan paalægges Andragerne, naar de ei dertil ere villige, at præstere Spanddagsarbeide paa Biveiene, er derimod den af dem fremførte Paastand om, at der kun kan affordres hver af dem een Gangdag om Aaret, uhjemlet, thi det er, som i Indenrigsministeriets Skrivelse af 31te Juli d. A. er bemærket, kun jordløse Huusmænd og Inderster, om hvilke det gjælder, at de alene ere forpligtede til at forrette een Gangdag om Aaret til Biveienes Istandforbedring. 20 Octbr.

20 Octbr. **Indenrigsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Sorø Amt), hvori Samme, i Anledning af nogle af et Sogneforstanderskab fremsatte Spørgsmaal om Anvendelsen af Fdn. af 27de Mai 1848, tilskrives: 1) at Aaret, med Hensyn paa Communernes Valg af tre Dages Arbeide i Stedet for Deeltagelse i Sneekastning i det Hele af Huusmænd og Inderster, bør regnes fra Nytaar*); 2) at et Brevløb maa regnes for en Dags Arbeide uden Hensyn paa Veilængden, da Budet dog derved forstyrres i sin Dags Gjerning, og Veilængden ikke alene er det afgjørende Moment, hvorimod Veirliget og Føret samt Ophold m. v. maa komme i Betragtning, men rettest vil det være, at Brevløb besørges ved leiede Bud; 3) at Arbeidet bør forrettes efter nøiagtig Omgang, uden Hensyn paa hvad Slags Arbeide der forefalder; 4) at halve Arbeidsdage ikke fordres; 5) at Tvist om en Person bør ansees som Huusmand eller Inderste bliver, i Henhold til Forordningens § 12, enten af Amtsraadet eller Domstolene at afgjøre.

22 Octbr. **Indenrigsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Aarhuus Amt), hvori Samme — i Anledning af en Forespørgsel fra et Sogneforstanderskab, om ikke Sognets Skolelærere ere pligtige, efter deres Jordlodders Hartkorn, lige med de øvrige Hartkornsbrugere i Sognet at tage Deel i Udredelsen af de Sognet i Anledning af de fjendtlige Reqvisitioner paahvilende Udgifter — efter foregaaende Brevverling med Kirke- og Underviisningsministeriet svares, at Skolelærerne ikke kunne fritages for at deeltage i Udredelsen af de omspurgte Udgifter.

24 Octbr. **Kirke- og Underviisningsmin. Skriv.** (til Odense Amtsskoledirection), hvori Samme — da der var yttret forskjellige Meninger, om hvilken Skolekasse den af N. N. i Henhold til Anordn. af 29de Juli 1814 § 66 Nr. 4 erlæggende Afgift af 1¹/₂ ß af N. N. Sogns kirketiendeydende Hart-

*) Jvfr. Lov 30 Decbr. 1858 § 1.

korn skal tilfalde, enten N. N. Skoles Kasse i N. N. Sogn, 24 Octbr.
som det, hvortil Tiendetageren med Hensyn til Skolevæsenet henhører, eller N. N. Sogns Skolekasse, som det Sogn, hvortil Tiendeyderen hører — svares, at den ommeldte Afgift bør erlægges til den Skoles Kasse, under hvis District det tiendeydende Hartkorn henhører.

Indenrigsmin. Skriv. (til Kirke- og Underviisningsministeriet) ang. hvorvidt en Fæster er berettiget til den ved hans Død paa Fæstegaarden paa Roden staaende Sæd*). 27 Octbr.

Kirke- og Underviisningsministeriet har under 5te f. M. begjært sig Indenrigsministeriets Betænkning meddeelt i Anledning af hoslagte Forespørgsel fra Sorø Academies Godsinspecteur, om hvorvidt en afdød Fæsters Bo er berettiget til den Sæd, som staaer paa Roden paa Fæstegaardens Grund naar Dødsfaldet indtræffer, hvilket Spørgsmaals Afgjørelse han vel ikke hidtil har fundet vanskelig, idet han i Almindelighed har søgt at lempe Forholdene derhen, at Fæstestederne ere blevne overleverede ved St. Hansdags Tid, men ved den nu paatænkte Overgang af Fæstegodset til Arvefæstegods formenes det at ville komme i væsentlig Betragtning.

Foranlediget heraf skulde jeg tjenstligst melde, at der neppe kan paavises noget Lovbud, hvorefter dette Spørgsmaal, der efter sin Natur henhører under Domstolene, ubetinget kan afgjøres, men imidlertid fortjener det at bemærkes, at ligesom det naturlige Leiemaal for Jordbrug er et Aar, har L. 3—13—3 og 7 statueret Voldermisse som Fardag for Fæsteforholdet, naar dette hæves ifølge Opsigelse fra Eier eller Leier, og der synes derfor at være meget, som taler for, at Fæsteforholdet maa kunne fordres fortsat for Boets Regning indtil nærmeste Voldermisse, hvilket man ogsaa har havt for Øie ved de nu paatænkte Reformer af Landboforholdene, og hvorved Spørgsmaal om Afgrøden væsentligst vilde bortfalde. Naar Godsbestyrelsen for sit Vedkommende vilde søge at gjennemføre dette ved udtrykkelige Stipulationer i Fæstebrevene, vilde vel ikkun faa Vanskeligheder møde, og Overleverelsesforretningerne vilde da nøiagtigere kunne tjene til Veiledning ved Afleveringerne. Herved vilde naturligviis ikke forhindres, at Overeenskomst om Aflevering til hvilkensomhelst anden Tid kunde træffes imellem Fæsterens Bo og

*) Jvfr. Lov 19 Febr. 1861 (om Fæstelovg.) § 5 cfr. § 7.

27 Octbr. Jordbrotten eller en ny tiltrædende Fæster paa saadanne Vilkaar, som efter Boets Omstændigheder og Fæstestedets Beskaffenhed maatte findes passende. Imidlertid maa jeg dog bemærke, at, foruden at dette meget tvivlsomme Forhold tidligere ved judiciel Afgjørelse og ved collegial Correspondence har været bedømt paa andre Maader, hvorefter Voldermisse, som Termin i de lovbestemte Tilfælde for Fæstes Ophør, ikke i den heromhandlede Henseende har været anseet som afgjørende, saa afgiver Fæstelovgivningen Betænkelighed ved at statuere en saadan almindelig Regel, idet Fdn. af 9de Febr. 1820 giver Jordbrotten en vis Raadighed over en Fæstegaard i eet Aar efterat den er bleven fæsteledig, hvilket, skjøndt dette ikke i Motiverne til bemeldte Lovbud er udtrykkelig omhandlet, dog synes at være forudsat at maatte indtræde ved Fæsterens Død.

28 Octbr. **Kgl. Resol.**, hvorved Hs. Majestæt, efter at være foredraget den imellen Kirke- og Underviisningsministeriet og Indenrigsministeriet tidligere førte Correspondence angaaende hvorledes der i Fremtiden maatte være at forholde, for at sikkre Kirkerne paa Domainegodset, hvad der indkommer ved Salg af de bemeldte Kirker tilhørende Eiendomme m. v., bestemmer: 1) at for Fremtiden de Capitaler, der maatte indkomme ved Salg af de Staten tilhørende Kirkers Eiendomme eller ved Afløsning af sammes Tiender, sikkres bemeldte Kirker derved, at der for Capitalerne kjøbes uopsigelige Statspapirer, der for hver Kirke især blive at optage i den i Overeensstemmelse med Plac. af 4de April 1835 indrettede Indskrivningsprotocol; 2) at Domainekirkernes løbende Indtægter af Tiendepræstationer, Jordebogsafgifter m. m. fremdeles, som hidtil, indflyde i Jordebogskasserne, imod at disse umiddelbart bære Omkostningerne ved Kirkernes Vedligeholdelse og deres passende Forskjønnelse, og 3) at den under Nr. 1 foreskrevne Foranstaltning ogsaa gjøres gjældende med Hensyn til de Kjøbesummer, der siden Oprettelsen af Ministeriet for Kirke- og Underviisningsvæsenet, altsaa siden Begyndelsen af April Maaned forrige Aar, ere indkomne ved

Salg eller Arvefæsteoverdragelse af de Domainekirkerne tilhørende Eiendomme. 28 Octbr.

Indenrigsmin. Skriv. (til Amtsraadet for Assens Amtstuedistrict), hvori Samme — der havde begjært sig meddeelt Ministeriets Bestemmelse for, om og i bekræftende Fald i hvilket Forhold Skov- og Mølleskyld maatte være at indordne i Kjørselsinddelingen til Præstationen af extraordinaire militaire Reiser, der i Reglen forrettes efter Roder paa 8 Tdr. Hartkorn — svares, at Ministeriet, i Overeensstemmelse med hvad Amtmanden over Odense Amt har yttret, formener, at Skovskyld vil være at indtage ved Kjørselsinddelingen til den ommeldte Præstation af extraordinaire militaire Reiser med Halvdelen mod Ager og Engs Hartkorn, men at Mølleskyld, som saadant, ikke bliver at medtage. 3 Novbr.

Indenrigsmin. Circ. (til samtlige Amtmænd) ang. Befordring til Politieembedsmænd i Anledning af Forhandlinger om Hovedlandeveisarbeiderne, og til Sogneforstanderskabsmøder om Forhandlinger ang. Arbeider paa Biveiene. 24 Novbr.

For Ministeriet er det Spørgsmaal opkastet, hvorledes der skal forholdes i Henseende til Afgivelse af Befordring til vedkommende Politieembedsmænd, naar de have at foretage Reiser til de ved Fdn. af 29de Septbr. 1841 §§ 4 og 6 anordnede Møder i Anledning af Forhandlinger betræffende Forslaget til Hovedlandeveisarbeiderne gjennem et Amt.

Efterat Betænkning herover er indhentet fra Generalprocureuren, meddeles N. N. Amtsraad herved tjenstligst, at Ministeriet antager, at de herombandlede Reiser bør henregnes til de i Fdn. af 26de Juni 1844 § 4 ommeldte Amtsreiser, men iøvrigt for sit Vedkommende Intet har at erindre imod, at dette Spørgsmaal, forsaavidt Amtsraadet dertil maatte finde Anledning, undergives Domstolenes Paakjendelse. Endvidere skulde man, foranlediget af en indkommen Forespørgsel, og efter ligeledes derom at have correspondereт med Generalprocureuren, tjenstligst melde, at en Reise, som en Politiemester foretager til et Møde i et Sogneforstanderskab, for, efter Forstanderskabets Begjæring, i For-

24 Novbr. ening med samme at tage Beslutning om Arbeidet paa Sognets offentlige Biveie, utvivlsomt maae, efter Ministeriets Formening, i Henhold til Fdn. af 26de Juni 1844 § 5 Nr. 5, jvfr. Fdn. af 13de Aug. 1841 § 17, og Nye Coll. Tid. f. 1844 S. 766, betragtes som en Sognereise.

26 Novbr. **Justitsmin. Skriv.** (til Indenrigsministeriet), hvori Samme — da der, i Anledning af at en fra Varetægtsarresten i Odense undvegen Arrestant var paagreben under Svendborg Amt og derefter af vedkommende Herredsfoged foranstaltet afhentet fra Faaborg, var opstaaet Spørgsmaal om, hvorledes Udgifterne ved hans Befordring tilbage til Arresten skulle udredes — svares, at Justitsministeriet ikke skjønner, at saadanne Befordringsudgifter, som medgaae til undvegne Varetægtsarrestanters Paagribelse og Transport tilbage til Arresten, kunne ansees indbefattede enten under Bestemmelsen i Fdn. af 5te April 1793 § 5 Litr. n eller under Fdn. af 26de Juni 1844 § 4 Nr. 12, jvfr. § 10, hvorimod Ministeriet formener, at slige Udgifter maae henregnes til Actionsomkostningerne, og at som Følge deraf det i nærværende Tilfælde omspurgte Beløb maae, forsaavidt den Tiltalte ikke tilpligtes eller ikke er istand til at betale Omkostningerne, blive at bære af Odense Amt.

28 Novbr. **Justitsmin. Skriv.** (til Finantsministeriet), hvori Samme — der havde begjært sig Justitsministeriets Yttringer meddeelte i Anledning af en Forespørgsel fra en Retsbetjent under Viborg Amt, om hvorvidt Bestemmelsen i Fdn. af 22de Novbr. 1837 § 7 om Selveierbønders Testamenters Tilførsel til Retsprotocollen analogisk kan anvendes, naar Fæstebønder paa Tinge begjære deres sidste Villie, tilført Protocollen — svares, at Ministeriet finder det aldeles klart, at de særegne Bestemmelser om Formerne for Selveierbønders Testamenter ikke kunne komme til Anvendelse med Hensyn til de af Fæstere oprettede Testamenter*).

*) Finantsministeriet tilskrev under 15de Decbr. 1849 Amtmanden over Viborg Amt i Overeensstemmelse hermed.

Circ. (fra Overdirecteuren for de kgl. Kunstsamlinger til Landets Godseiere). Under 23de f. M. have Inspecteurerne over Museet for de nordiske Oldsager og de antiqvarisk-nationale Mindesmærker, Etatsraad Thomsen og J. J. A. Worsaae, tilskrevet mig saaledes: „Det er bekjendt nok, at en stor Mængde vigtige Oltidsminder i Tidernes Løb ere tilintetgjorte og at endnu den Dag i Dag mangfoldige ved den tiltagende Agerdyrkning, ved Veiarbeider og deslige, ere udsatte for en truende Ødelæggelse. Det var derfor ogsaa eet af den nu opløste Commission for Oldsagers Formaal, saavidt muligt, ved Fredninger at standse disse Ødelæggelser, men Commissionen savnede i sin Tid en beqvem Leilighed til at foretage Fredninger paa en aldeles lovformelig og betryggende Maade og navnlig efter en udvidet Maalestok, uden dog derved at paaføre det Offentlige altfor betydelige Bekostninger. Vi have imidlertid troet, at det nærværende Tidspunct, da en større Deel af Fæstegodsets Overgang til Arvefæste og Selveiendom forestaaer, vilde være gunstigere for Iværksættelsen af slige mere omfattende Fredninger af Mindesmærker fra Oldtiden, saavel uden Udgifter for det Offentlige, som uden egentligt Tab for de vedkommende Eiere. Paa Domainerne og de kgl. Godser er nemlig, efter herfra foretagne Local-Undersøgelser, nu den Foranstaltning fuldstændigt iværksat, at i de Arvefæstebreve eller Skjøder, som for Fremtiden udstedes, indføres og beskrives nøiagtigt de derværende mærkeligste Oldtidsminder: Steendysser, Jættestuer, Gravhøie, Runestene, Borgruiner, Voldsteder m. m., som forbeholdte det Offentlige, og følgelig som unddragne for de nyere Eieres Omraade, hvorved allerede en ikke ringe Deel Mindesmærker ere sikkrede for Ødelæggelse; og det er vistnok indlysende, at et uden Sammenligning langt større Antal mærkelige Oltidsminder vilde paa en ikke mindre lovformelig og betryggende Maade kunne bevares for Efterkommerne, naar en tilsvarende Foranstaltning kunde blive truffet paa de talrige private Godser her i Landet, navnlig saaledes, at vedkommende Eiere ved fremtidige Fæsteforandringer paa deres Godser i samtlige nye Adkomstbreve lade indføre den almin- 30 Novbr

30 Novbr. delige Clausul: „at vigtige Oldtidsminder, forsaavidt saadanne ved nærmere Undersøgelse maatte forefindes, undtages fra Overdragelsen og forbeholdes det Offentlige," hvorefter de senere Undersøgelser efterhaanden kunde foretages, og specielle Beskrivelser over de enkelte Mindesmærker, som maatte ønskes bevarede, tilføies Skjøderne. Et stadigt og berettiget Tilsyn fra det Offentliges Side maa ansees uomgjængeligt nødvendigt, for i Tidens Længde end yderligere at betrygge de reserverede Oldtidsminder mod Beskadigelser eller i alt Fald for at sikkre deres Tilstedebliveelse. Indførelsen af en Clausul, som den foreslaaede, i Fæstebreve og Skjøder, vil formeentligen ikke i nogen Maade forringe de paagjældende Eiendommes Priis enten ved Fæsteoverdragelser eller ved Salg, eftersom de enkelte Mindesmærker, der omfatte en noget større Plet Jord, i det mindste uden Skade ville kunne benyttes til Græsning, hvorimod en slig Reservation i høi Grad vil fremme Bevaringen af Mindesmærker, der have en afgjort Betydning for vort Fædrelands Historie og for vor Nationalitet. Vi nære derfor tillidsfuldt den Forventning, at Deres Excellence, hvis De maatte ansee vort Forslag for hensigtsvarende, og overeensstemmende dermed maatte finde Anledning til at udstede en almindelig Opfordring til Godseierne heri Landet, ledsaget af den Anmodning, at give Meddelelser om, naar Forbehold af den ovennævnte Art havde fundet Sted, neppe forgjæves i en saa national Sag vil have gjort Regning paa de oftnævnte Godseieres velvillige Imødekommen og Fædrelandssind." Da jeg fuldkommen deler de heri yttrede Anskuelser, tillader jeg mig som Overdirecteur for de kgl. Kunstsamlinger at rette ovenstaaende Anmodning til (Tit.), overbeviist om, at de ikke vil unddrage denne saavel for vort Fædrelands Historie og Nationalitet som for Videnskaben saa vigtige Sag Deres formaaende Understøttelse. Saa ofte en Reservation af ovennævnte Art maatte finde Sted, bedes Underretning derom behageligst meddeelt Inspecteuren for de antiqvarisk-nationale Mindesmærker.

Indenrigsmin. Skriv. (til Amtmanden over Præstø Amt), hvori Samme — da et Sogneforstanderskab havde begjært Ministeriets Bestemmelse for, hvorvidt Eieren eller Forpagteren af et i Sognet værende Brænderie, der begge ere bosiddende udenfor Sognet, kan paalignes Formuebidrag til sammes Fattigvæsen — svares, at ligesom de Vedkommende i Henhold til Bestemmelserne i Plac. af 5te Decbr. 1815 ikke kunne være pligtige til at svare Bidrag efter Formue og Leilighed til noget andet Fattigvæsen end det Pastorat, i hvilket de ere bosiddende, saaledes vil det omhandlede Bidrag selvfølgeligen endnu mindre, som af Forstanderskabet formeent, kunne paalignes Brænderiet som saadant. 1 Decbr.

Kgl. Resol., hvorved Ministeriet for Kirke- og Underviisningsvæsenet, under hvis Ressort Sagerne om Afhændelse af beneficeret geistligt og kirkeligt Gods ved kgl. Resol. af 30te Juli d. A. er henlagt, bemyndiges til uden foregaaende allerunderdanigst Forestilling at bevilge Afhændelse af saadant Gods, naar dets Ansættelse ikke overstiger 2 Tdr. Hartkorn*). 2 Decbr.

Indenrigsmin. Skriv. (til Justitsministeriet) ang. Fordelingen af Jordemoderens Løn og Emolumenter imellem en Kjøbstad og et Landdistrict efter Reglm. af 21de Novbr. 1810 § 14. 5 Decbr.

Efterat jeg ifølge Justitsministeriets Begjæring under 29de Octbr. d. A. havde yttret mig angaaende det til Samme fra Amtmanden over Randers Amt indkomne Andragende om en forandret Fordeling imellem Mariager Kjøbstad og vedkommende Landdistrict af den for den der ansatte fælles Jordemoder reglementerede Løn og Emolumenter, og navnlig havde udtalt mig for, at Fordelingen af bemeldte Udgifter i Henhold til Reglm. af 21de Novbr. 1810 § 14 væsentligst burde skee efter Folkemængden respective i Kjøbstaden og Landdistrictet, om end tillige Hensyn kunde tages til andre Momenter, der imidlertid dog maatte blive af underordnet Betydning, har velbemeldte Ministerium i behagelig Skrivelse af 15de f. M. begjært min yderligere Betænkning i Sagen, idet Samme har bemærket, at det ikke kan tiltræde den saaledes antydede Fortolkning af det nævnte Reglements § 14, men at det maa antage, at ligesom 20 Rd. — hvad af dette Ministerium, det Anførte uagtet, er indrømmet — bør være Maximum for Amtsrepartitionsfondets Bidrag, saaledes maa ogsaa Værdien af

*) Jvfr. Lov 21 Juni 1854 § 4, 24 April 1860.

8 Jan. sig Befordringsgodtgjørelse, der efter Omstændighederne kan tilstaaes med et saadant Beløb, som Vognmandstaxten hjemler, men i intet Tilfælde maa overstige samme.

12 Jan. **Indenrigsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Holbeks Amt), hvori Samme — der havde forespurgt, deels om der med Rette kan affordres en Districtslæges Amanuensis Bompenge, naar han paa sin Principals Vegne reiser for at besørge offentlig Praxis, deels om det kan paaligge et Medlem af Amtsraadet at erlægge Bompenge, naar han reiser til Amtsraadets Møder — svares, at hvad det første Spørgsmaal angaaer, da maa Ministeriet, efter de i Fdn. af 15de Febr. 1786 § 4 Litr. c brugte Udtryk, navnligen naar det sammesteds, efterat forskjellige Tilfælde, i hvilke der ikke skal svares Bompenge, ere opregnede, hedder, „at alle Embedsmænd og Godseiere i Almindelighed herefter skulle være frie for Afgifter ved de Bomme, som anlægges i ethvert District og indenfor ethvert samlet Godses Grændser, saavelsom og de af deres Udsendte, som reise i deres Forretninger“, ansee det for klart, at der i det ovennævnte Tilfælde ikke kan blive at erlægge Bompenge af Districtslægens Amanuensis, for hvem Bomforpagteren derfor af Amtmanden maa tilholdes at udstede det fornødne Bomtegn. Derimod maa Ministeriet formene, at Medlemmer af Amtsraad og Sogneforstanderskaber ikke i denne deres Stilling have nogen Hjemmel til at gjøre Krav paa Fritagelse for Bompengeś Erlæggelse; med Hensyn til hvilket sidstnævnte Spørgsmaal Ministeriet iøvrigt skal henvise til en i Coll. Tid. for 1842 S. 829 meddeelt Rentekammer-Skrivelse af 7de Mai s. A., samt derhos bemærke, at der er nægtet Medlemmer af et Sogneforstanderskab fri Befordring paa Reiser, som de foretage for at udføre de dem i denne Egenskab paahvilende Forretninger.

23 Jan. **Justitsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Maribo Amt) ang. at Hampeslanger ikke kunne forbydes ved Hovedgaardssprøiter, men at Brandspandene bør være af Læder og ikke af Hamp.

23 Jan.

Amtet har i Skrivelse af 25de Octbr. f. A. andraget, at der ved forskjellige Hovedgaarde paa Lolland under de af vedkommende Branddirecteur afholdte Visitatser er forefundet Sprøiteslanger og Brandspande af Hamp, og da disse af bemeldte Branddirecteur ansees for mindre hensigtsmæssige end lignende Brandredskaber af Læder, har Amtet formeent, at det vilde være ønskeligt, om de Hampespande og Slanger, som paa enkelte Steder ere anskaffede, snarest mueligt kunde blive erstattede af Læderslanger og Spande, men da Fdn. af 27de Marts 1793 kun foreskriver, at Spandene skulle være af Læder, har Amtet henstillet, hvorvidt det kan paalægges Vedkommende at anskaffe Læderslanger istedetfor Hampeslanger. Foranlediget heraf, skulde jeg ikke undlade tjenstligst at melde, at jeg over denne Sag har indhentet Erklæring fra Kjøbenhavns Brandcommission, som har bemærket, at Brandvæsenet her i Staden, efter flere Aars Forsøg med Hampeslanger fra forskjellige Fabrikker, er kommen til den Overbeviisning, at de som Sprøiteslanger ere uhensigtsmæssige, fordi det under Brugen har viist sig, at disse Slanger i Særdeleshed i de første Øieblikke, der ere de vigtigste for Brandvæsenet, ikke ere aldeles tætte, forinden de blive gjennemvaade, og at de ei heller kunne modtage samme Presning, som Læderslanger, hvorved Straalen bliver svagere, ligesom de ogsaa ere mindre stærke end Læderslanger og desaarsag mere udsatte for Beskadigelse, hvorhos Reparationer ved samme vanskeligere ere at udføre end ved Læderslanger. Derimod har Commissionen erklæret, at Brandspande af Hamp kunne vel anvendes, naar de forsynes med Oliemaling, saavel indvendig som udvendig, hvorved Vandets Gjennemtrængning tildeels forebygges.

I Henhold til det saaledes Anførte meldes tjenstligst, at saa ønskeligt det end vilde være, om de omhandlede Hampeslanger kunde afskaffes og erstattes med Læderslanger, finder Ministeriet dog ikke at kunne give noget Paalæg herom, hvorom ei heller enten Fdn. af 29de Febr. 1792 eller Fdn. af 27de Marts 1793 giver nogen Hjemmel, men derimod, idet disse Love bestemme, at Brandspandene skulle være af Læder, uden at give en lignende Forskrift for Slangerne, synes at gaae ud fra, at til disse kunde afbenyttes andet Materiale. Det vil følgelig blive en frivillig Sag, hvorvidt de Vaagjældende, efter at være blevne oplyste om Hampeslangernes Uhensigtsmæssighed og de hyppigere Bekostninger paa deres forsvarlige Vedligeholdelse, ville gaae ind paa et Forslag om deres Afskaffelse og Erstatning med Slanger af Læder. Hvad derimod Brandspandene angaaer, haves vel Intet imod, at de nu anskaffede afbenyttes, naar de behørigen males indvendig og udvendig, men ved Anskaffelsen af nye Brandspande, bør det af Branddirecteuren

23 Jan. paasees, at disse, saaledes som Forordningen foreskriver, blive af Læder[1]).

26 Jan. **Indenrigsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Sorø Amt), hvori Ministeriet, — efter at have modtaget vedkommende Amtsraads Betænkning i Anledning af et fra tvende Sogneforstanderskaber indkommet Andragende om at de paagjældende Sognes Beboere maatte fritages for Snekastningsarbeide paa den forrige mindre Landevei imellem tvende Kjøbsteder, og efter over Sagen at have brevverlet med Generalprocureuren for Danmark — i Henhold til hvad af denne var yttret, svarer, at Ministeriet, overeensstemmende med hvad der oftere forhen er udtalt, navnlig i Canc. Skriv. af 3die Octbr. 1826 samt 13de Octbr. og 24de Novbr. 1838, jvfr. Noten ad Canc. Skriv. af 1ste Juni 1830, anseer Reglm. af 20de Decbr. 1799, ifølge dets almindelige Inscription, Motiverne til samme og dets Forbindelse med Fdn. af 13de Decbr. 1793 § 64, for at være ikke mindre anvendeligt paa de offentlige Biveie, end paa Landeveiene; og at Ministeriet, da den her omhandlede Veis Henførelse under førstnævnte Classe af Veie derfor ikke kan gjøre de almindelige Bestemmelser i bemeldte Reglement uanvendelige paa samme, finder de paagjældende Forstanderskabers paa nysberørte Omstændighed støttede Paastand om Sognebeboernes fremtidige Fritagelse i den omspurgte Henseende ikke at være grundet i Lovgivningen. Saafremt det imidlertid maatte befindes, at den hidtil bestaaende Snekastnings-Inddeling af Veien er mangelfuld, idet nogle Sogne muligen ere for meget besværede i Forhold til Nabosognene, maa Ministeriet overlade til Amtmanden at foranledige den fornødne Omdeling[2]).

5 Febr. **Finantsmin. Circ.** (til samtlige Amtmænd) ang. at den Lehnsbesiddere og andre privilegerede Personer tilkommende Forstrandsret er ophævet ved Grundlovens § 97[3]).

[1]) Jvfr. Lov 2 Marts 1861 § 36 og 54.

[2]) Jvfr. Lov 30 Dec. 1858 § 1.

[3]) Grundl. § 97 har kun hævet Forstrandsretten, forsaavidt den har været et Standsprivilegium, men ikke hvor den er hjemlet ved

Da den Grever, Friherrer og andre privilegerede Personer tilkommende Forstrandsret maa ansees ophævet ved Grundlovens § 97, der bestemmer, at enhver i Lovgivningen til Adel, Titel og Rang knyttet Forret er afskaffet, maa Ministeriet herved tjenstligst anmode (Tit.) om at tilkjendegive alle Vedkommende i Deres Amt, der ere i dette Tilfælde, at den af dem hidtil udøvede Forstrandsret aldeles bortfalder, og derhos at meddele vedkommende kgl. Embedsmænd i Amtet, at de have at overtage Forstrandsrettens Udøvelse, efter de for Statens hidtilværende Forstrande gjældende Lovbestemmelser og Forskrifter, i de fornævnte, de privilegerede Personer forhen tilhørende Forstrandsdistricter, som nu ere faldne tilbage til Staten. 5 Febr.

Dersom nogen privilegeret Person vil bestride, at hans hidtil udøvede Forstrandsret er ophævet ved Grundloven, ville De meddele ham, at det staaer ham frit at bringe Sagen under Afgjørelse ved Domstolene, og at der, naar han begjærer det, skal blive tillagt Kammeradvocaten Ordre til at anlægge en Retssag imod ham til Spørgsmaalets Afgjørelse. I slige Tilfælde ville de behage at gjøre Indberetning derom til Domainedirecteuren, for at han, hvis Bestyrelse de paagjældende Anliggender ere anbetroede, paa Finantsministerens Vegne kan foranledige Sagen anlagt. Naar nogen hidtil Forstrandsberettiget saaledes forlanger Sagen afgjort ved Rettergang, vil der vel ikke ved nogen Øvrighedsresolution blive betaget ham Besiddelse af den hidtil udøvede Ret, men Kammeradvocaten vil da blive beordret til tillige at nedlægge Paastand om Erstatning for det Tab, som ved en saadan formeentlig Nægtelse af Statskassens Ret kan blive paaført denne. Iøvrigt ville ovenstaaende Bestemmelser vel ikke finde Anvendelse paa de enkelte Tilfælde, hvor Nogen har en særegen privatretlig reel Adkomst til Forstrandsret, navnlig gamle kongelige Skjøder og Adkomstbreve; men hvor Adkomsten til den hidtil udøvede Forstrandsret maatte være af en tvivlsom eller blandet Beskaffenhed, anmodes De om behageligen at ville gjennem Domainedirecteuren forelægge Finantsministeriet Sagen med alle de Oplysninger, som lade sig tilveiebringe,

privatretlig Adkomst. Dom i Jur. Ugskr. f. 1852 S. 363 og f. 1853 S. 575, Høiesteretsdom i Jur. Ugskr. f. 1856 S. 896.

Vallø Stift er frakjendt Forstrandsret ved Høiesteretsdom af 22 Nov. 1853 (i Jur. Ugskr. f. 1854 Følgeblad S. 31); ved Overretsdommen var det antaget at Stiftets Forstrandsret ikke var bortfaldet ved Grundl. § 97. Jur. Ugskr. f. 1851 S. 730.

5 Febr. for at Ministeriets Resolution kan erhverves for, hvorvidt den Vedkommende kan indrømmes den hidtil udøvede Forstrandsret.

11 Febr. **Indenrigsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Præstø Amt), ang. Oprettelsen af Sognekasser for saadanne udenfor Skole- og Fattigvæsenet værende Udgifter, som ere Gjenstande for Paaligning paa Sognecommunen.

I Anledning af det med Hr. Amtmandens Skrivelse af 18de f. M. hertil indkomne Andragende, hvori Sogneforstanderskaberne for Storehebdinge Landsogn og det dermed annecterede Høierup Sogn have anholdt om Bemyndigelse til i ethvert af Sognene at oprette en særskilt Kasse til Udredelse af saadanne Udgifter, der ere udenfor Skole- og Fattigvæsenet, skulde man tjenstligst melde, at Ministeriet herved approberer:

1) At der til Bestridelse af saadanne udenfor Skole- og Fattigvæsenet værende Udgifter, som efter Lovgivningen ere Gjenstande for Paaligning paa Sognecommunen, enten som saadan, eller dog som en Deel af en større Commune, for Storehebdinge Landsogn oprettes en Sognekasse, dog saaledes, at der i det Overslag, Sogneforstanderskabet ved hvert Aars Begyndelse vil have at affatte over Kassens formodede Udgifter i Aarets Løb, saavelsom ved disses paafølgende Ligning, Opkrævning og eventuelle Inddrivelse, nøie bliver at skjelne imellem de Arter af Udgifter, som lovmedholdeligen ikkun kunne lignes paa Hartkornet, og de, der tillige lignes paa Formue og Leilighed, samt at der i Henseende til Formen, Indretningen og Revisionen af Regnskabet iøvrigt bliver at forholde efter hvad Amtsraadet i Medhold af Anordn. af 13de Aug. 1841 § 15 jvfr. § 16 forsaavidt nærmere maatte anordne. 2) At en lignende Foranstaltning ogsaa træffes for Høierup Sogn, forsaavidt samme findes nødvendig. Ministeriet skulde derhos, med Hensyn til den derom endvidere gjorte Forespørgsel, ikke undlade til lige Bekjendtgjørelse for bemeldte Sogneforstanderskaber at tilføie, at der for en eventuel Inddrivelse ved Udpantning af samtlige de til det saaledes approberede Communefond lovmedholdeligen lignede Udgifter vil haves Hjemmel deels i

de specielle Lovbud, hvorved Ligningen er paabudt, og deels i alt Fald i Plac. af 2den Novbr. 1836 § 1, men at Ministeriet forøvrigt maa ansee det rettest, at Reqvisitionen om saadan Udpantning affattes saaledes, at Amtet deraf kan skjønne, af hvad Oprindelse og Beskaffenhed Restancen er. Endelig har man i Forstanderskabernes Andragende fundet Anledning til at bede samme meddeelt, at det er uden Hjemmel, naar de Omkostninger, den ved Justitsministeriets Circulaire af 29de Mai 1848[1]) interimistisk trufne Foranstaltning har medført for Sognet, og formodentlig ogsaa de i Landcommunal-Anordningens § 22[2]) ommeldte Udgifter alene ere lignede paa Hartkornet, i Stedet for at disse Udgifter burde været lignede ogsaa paa Formue og Leilighed. 11 Febr.

Indenrigsmin. Skriv. (til Amtmanden over Svendborg Amt), hvori Samme — der til Ministeriets Afgjørelse havde indstillet et, ved at bringe Bestemmelserne i Fdn. af 31te Jan. 1806 og Plac. af 4de Aug. 1808 angaaende den Hjælp, der af de Hjemmeværende skal ydes til de i Krigen Udcommanderedes Jorders Drift, i Anvendelse, opstaaet Spørgsmaal om, hvorvidt Bestemmelserne i Fdn. af 27de Mai 1848 § 1 kunne antages at have bevirket nogen Forandring i hine Bestemmelser — svares, at Ministeriet, med særdeles Hensyn til Naturen af den omhandlede ved Fdn. af 31de Jan. 1806 samt Plac. af 4de Aug. 1808 og 9de Octbr. 1810 trufne Foranstaltning, maa med Amtmanden være enigt i at besvare det opkastede Spørgsmaal benægtende, men at der iøvrigt Intet kan haves imod, at Spørgsmaalet i fornødent Fald undergives Domstolenes Paakjendelse. 23 Febr.

Justitsmin. Skriv. (til Indenrigsministeriet), hvori Samme — der, da en Amtmand havde udbedt sig Resolution for, 2 Marts

[1]) Dette Circulaire angaaer Forsørgelsen af de i Feldten dragne Krigeres Familier.

[2]) Heri bestemmes, at Udgifter til Locale, Skrivematerialier, Protocoller, Porto og Budsendelse m. v. for Sogneforstanderskabet skal lignes paa Sognedistrictet i Forbindelse med andre Communaludgifter.

2 Marts af hvilket Fond Beløbet af nogle af en Stiftsphysicus indgivne Regninger over Befordringsudgifter og Diæter i Anledning af Reiser, som han i forskjelligt Øiemed havde foretaget i Stiftet, skulde afholdes, havde begjært sig Justitsministeriets Yttringer over Sagen meddeelte, med den Bemærkning, at efter Instruxen for Stiftsphysici af 4de Marts 1818 § 25 findes det tvivlsomt, hvorvidt Stiftsphysicus har havt tilstrækkelig Beføielse til paa det Offentliges Bekostning at foretage de Reiser, som ikke sees at være beordrede af Amtet — svares, at Ministeriet ikke skjønner rettere, end at Physicus, ifølge hans Embedes Natur og det ham paahvilende almindelige Opsyn med Sundhedstilstanden i hans Embedsdistrict, maae, naar han har modtaget Anmeldelse om en udbrudt Epidemie, være ikke blot beføiet, men efter Omstændighederne endogsaa forpligtet til, uden at afvente Amtmandens Ordre, at begive sig til det smittede Sted for at paasee, at der træffes de hensigtsmæssigste Foranstaltninger til Sygdommens Standsning. Dette synes ogsaa klart at fremgaae af Fdn. af 17de April 1782 §§ 3 og 4, jvfr. § 8, og det kan ikke antages, at der heri er gjort nogen Forandring ved den citerede § 25 i Instruxen for Stiftsphysici af 4de Marts 1818, der ikke indeholder, at Amtmandens Ordre, hvilken ofte heller ikke uden Skade vilde kunne oppebies, er fornøden, men kun viser, at Amtmanden kan give Physicus Paalæg om at indfinde sig paa det angrebne Sted, medens den samme Paragraphs Slutning, under Henviisning til Fdn. af 17de April 1782, ganske almindelig gjør det til Pligt for Physicus jevnlig at gjøre Reiser til Stedet for at have Tilsyn med de Foranstaltninger, der træffes mod Sygdommen, saavelsom med den af Lægerne anvendte Cuur. Endelig bestyrkes ogsaa det her antagne Resultat ved Modsætningen mellem Fdn. af 26de Januar 1844 § 4 Nr. 6 og 7, sammenholdt med Udkastet og Stænderforhandlingerne, hvorfor Ministeriet maa være af den Formening, at der ikke kan nægtes Physicus Godtgjørelse for Befordringsudgifter i Anledning af de under foranførte

Categori henhørende Reiser, der ere opførte paa de af ham indgivne Regninger. 2 Marts

Indenrigsmin. Skriv. (til Generalprocureuren) ang. hvorvidt det strider mod Fdn. af 27de Mai 1848 § 5, at Fæsteren af et Huus paa en Præstegaards Udmark paatager sig at føre Opsyn med Præstegaardens Eng og Hede. 5 Marts

Kirke- og Underviisningsministeriet har forlangt sig meddeelt min Betænkning over hoslagte Sag med 5 Bilag, hvorved er forespurgt, om et Huus med Jordlod paa N. N. Præstegaards Udmark i Aalborg Amt maa bortfæstes til den nuværende Fæsters Søn, imod 50 Rd. i Indfæstning og aarlig Afgift 12 Rd., foruden Skatter, og Opsyn med Præstegaardens hosliggende Eng og Hede, ligesom dette paaligger den nuværende Fæster. Imod den foreslaaede Indfæstning og Afgift finder jeg Intet at erindre, men om Opsyn med Præstens Eng og Hede tør betinges, eller saadant bør ansees stridende imod Fdn. af 27de Mai 1848 § 5 finder jeg tvivlsomt, da det ikke er Penge eller Varer, som derved betinges tildeels i Vederlag for Husets Brug, omendskjøndt det ei heller er egentligt Arbeide især af den Beskaffenhed, som kan være til Hinder for Fæsterens Erhverv, og vel kunde ansees som Tjeneste, imedens Ubetydeligheden deraf dog ikke tilsteder at ansee Huset som et Tjenestehuus, eller Brugeren som Tyende eller Betjent hos Præsten.

I denne Tvivl finder jeg Anledning til tjenstligst at udbede mig Hr. Generalprocureurens gode Betænkning om Sagen behageligen meddeelt*).

Indenrigsmin. Skriv. (til Amtmanden over Maribo Amt), hvori Samme — da Ministeriet fra Generaldecisoratet for det directe Skattevæsen havde modtaget Meddelelse om, at Maribo Amtsraad, ved Gjennemsyn af Amtets Repartitionsfonds Regnskaber for 1848, har fundet det tvivlsomt, om ikke Forskriften i Fdn. af 8de Jan. 1830 § 4, ifølge hvilken Omkostningerne ved Stiftslægernes Reiser til Apothekernes Visitation skulle udredes deels af Amtets Kjøbsteder og deels af Amtsrepartitionsfonden, maatte være anvendelig med Hensyn til Vesterborg Apothek som Landapothek, eller hvorvidt disse 7 Marts

*) Generalprocureuren svarede under 6te Marts 1850, at der ikke skjønnes Noget til Hinder for, at Fæsteren af det omhandlede Huus paatager sig, ligesom hans Formand, at have Opsigt med Præstens tæt ved liggende Eng og Hede, da dette ikke kan henføres til det Slags Arbeide, som det ved Fdn. af 27de Mai 1848 § 5 er formeent Vedkommende at betinge sig som Vederlag for Husets Overdragelse til Fæste eller Leie. (Usſings Rescriptſ.)

7 Marts Udgifter alene skulle paahvile bemeldte Fond — tilskrives, at de omhandlede Omkostninger, efter hvad i lignende Tilfælde tidligere er statueret, ville være at afholde i Overeensstemmelse med Fdn. af 8de Jan. 1830 § 4 med ¹/₃ af Amtets Kjøbsteder og ²/₃ af Amtsrepartitionsfonden.

25 Marts **Indenrigsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Kjøbenhavns Amt), hvori Samme — da et Sogneforstanderskab havde udbedet sig Indenrigsministeriets Resolution for, hvorvidt Udgifterne til Klædningsstykker til en paa Bidstrupgaard anbragt Sindssvag vilde være at medtage ved Beregningen af den Halvdeel af Omkostningerne ved hans Ophold paa Bidstrupgaard, som ifølge en af Ministeriet tidligere afgiven Resolution vilde falde Amtsrepartitionsfonden tillast — svares, at det saaledes opkastede Spørgsmaal maae besvares bekræftende, idet derhos tilføies, at denne Afgjørelse af Sagen ogsaa stemmer med hvad tidligere i lignende Tilfælde er statueret.

6 April **Lov** ang. Forandringer i de gjældende Bestemmelser om Afgang af Hartkorn for Grundstykker, som indtages til Hoved- eller mindre Landeveie.

Vi Frederik den 7de Konge til Danmark ꝛc G. V.: Rigsdagen har vedtaget og Vi ved Vort Samtykke stadfæstet følgende Lov:

§ 1. De Jordstykker, som herefter for bestandigt afgives til Anlæg eller Udvidelse af Hoved- og mindre Landeveie eller i Anledning af Forandring i saadanne Veies Retning, eller som i lignende Øiemed stilles til Veivæsenets stedsevarende Raadighed, saasom til Steenoplag eller deslige, skulle i Reglen ikke længere — saaledes som foreskrevet i Plac. af 6te August 1800 § 1 — ansættes til særskilt Hartkorn (eller nu tillige Gammelskat), som afskrives i Matriculen.
§ 2. Undtagelse fra denne Regel skal alene finde Sted, naar det Hartkorn, der ifølge Matriculskarterne vil falde paa det saaledes afgivne Jordstykke, udgjør enten 1 Skjeppe og derover, eller i det mindste ¹/₁₀ af Hartkornet af det Matriculsnummer, hvorfra Jordstykket er afgivet, dog ikke mindre

end ¼ Album. § 3. Den Erstatning for det afgivne Jordstykke, som, efter en Taxation af dets Værdi, bliver at bestemme overeensstemmende med Fdn. af 13de Decbr. 1793 §§ 14 og 16 og Plac. af 6te Aug. 1800 § 1, skal for Fremtiden i Regelen fastsættes saaledes, at den tillige indeholder Godtgjørelse for det afgivne Jordstykkes Skattepligt og øvrige Hartkornsbyrder, som, i Henhold til Bestemmelserne i § 1, skulle vedblive at hvile uforandrede paa den Eiendom, hvorfra Jordstykket er afgivet. Hvorimod i de i § 2 nævnte Tilfælde de afgivne Jordstykker blive efter Matriculstarterne at ansætte til særskilt Hartkorn samt Gammelskat, som derefter afskrives i Matriculen efter de hidtil gjældende Regler. § 4. De i fornævnte Henseende fornødne Taxationsforretninger skulle for Fremtiden stedse ledes af en Landinspecteur, eller en dertil bemyndiget Landmaaler, som derfor skal oppebære en Godtgjørelse af 3 Rd. daglig, foruden at han nyder fri Befordring. § 5. Til Benyttelse ved de ombandlede Sager kunne Copier af Matriculskortene med Paategning af Matriculstarterne uden Betaling erholdes i Indenrigsministeriet*). 6 April

Hvorefter alle Vedkommende sig allerunderdanigst have at rette.

Justitsmin. Skriv. (til Indenrigsministeriet), hvori Samme — der havde begjært sig Justitsministeriets Yttringer meddeelte angaaende en af en Amtmand indsendt Forespørgsel fra en Birkedommer om, hvorvidt den ved Plac. af 4de Juni 1845 § 3 under den deri nævnte Betingelse befalede Udmeldelse af Mænd til at søge Gruus til Veiene, skal foregaae ved Retten eller er at betragte som en Øvrighedshandling — svares, at Justitsministeriet maae tiltræde den af Amtet udtalte Formening, at Udmeldelsen skal finde Sted uden Retten. 24 April

Indenrigsmin. Skriv. (til Amtmanden over Odense Amt) ang. Udredelsen af Omkostningerne ved Sygevogtere under smitsomme Sygdomme. 25 April

*) Jvfr. Bkdgj. 13 Aug. 1853 I Nr. 5.

25 April Ved at fremsende de herhos tilbagefølgende Regninger over Omkostninger, som ere foranledigede ved Antagelse af Sygevogtere i Anledning af smitsom Sygdom, der har hersket i forskjellige Sogne i Odense Amt, har Amtet i Skrivelse af 13de f. M. begjært sig Ministeriets Resolution meddeelt for, hvorledes disse Omkostninger blive at afholde.

Efter i denne Anledning at have corresponderet med Justitsministeriet, skulde man til behagelig Efterretning tjenstligst melde, at hvor det under de i Fdn. af 17de April 1782 omhandlede epidemiske Sygdomme paa Landet undtagelsesviis findes nødvendigt, at der antages leiede Sygevogtere, fordi der ikke i Huset opholder sig Nogen, der kan ansees pligtig eller skikket til at yde de Syge det fornødne Tilsyn, og ingen anden dertil Skikket er at formaae til godvilligen og uden Betaling at paatage sig dette Hverv, maae de dertil medgaaede Udgifter afholdes af Amtsrepartitionsfondet. Ligesom Lægen imidlertid i saa Henseende bør rette sin Requisition til vedkommende Sogneforstanderskab, saaledes maa man ansee det rettest, at dette, hvor det efter Sygdommens Beskaffenhed agter at holde sig til Amtsrepartitionsfondet om Refusion af Udgiften til leiede Sygevogtere, ordentligviis og saavidt gjørligt forud indhenter Amtets Samtykke til, at saadanne Sygevogtere antages, og at Forstanderskabet i al Fald uopholdeligt, efterat Foranstaltningen er truffen, derom gjør Indstilling til Amtet, ledsaget af de fornødne Oplysninger, hvorefter Amtet da vil have at afgjøre, om og hvorvidt den kan vedblive for bemeldte Fonds Regning eller ikke. Sluttelígen tilføies, at det er en Selvfølge, at Regningerne, der bør fordres behørigt attesterede af vedkommende Læge, i sin Tid ville være at undergive Amtsraadets Revision.

27 April **Indenrigsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Svendborg Amt), hvori Samme — i Anledning af en Forespørgsel om, hvorvidt Omkostningerne ved Cuur og Pleie af adskillige hjempermitterede Soldater, som vare befundne at trænge til Lægehjælp for forskjellige Sygdomme, der skulle være en Følge af deres Deeltagelse i Felttogene, kunde ventes refunderede af Militairetaten — svares, at efter hvad der er oplyst deels

om Beskaffenheden af de Sygdomme, hvorfor samtlige de omhandlede Soldater ere tagne under Cuur, deels om, at disse Soldater ikkun paa ubestemt Tid ere hjempermitterede, ville de til deres Cuur medgaaende Omkostninger blive at bære af Amtsrepartitionsfondet i Overeensstemmelse med de for Reserver, og de til Møde ved Regimenterne tilsagte, men formedelst Sygdom udeblevne, Soldater, givne Forskrifter; hvortil Ministeriet, efter den Anledning Sagen dertil gav, føiede, at Omkostninger som de omhandlede i det Hele ikke egne sig til Afholdelse af Militairetaten, undtagen hvor det er for en under Krigstjenesten lidt Legemsbeskadigelse, dette Ord taget i sædvanlig Forstand, at Soldaten, efter at være paa ubestemt Tid permitteret i uhelbredet Stand, i Hjemmet findes trængende til Cuur, ligesom der paa den anden Side, hvor der ikke er Tale om temporairt Permitterede, men om Soldater, der definitivt ere permitterede uden senere at være tilsagte til Møde ved Bataillonen eller Regimentet, og selvfølgelig endmere, hvor Soldaten er casseret eller afskediget af Krigstjenesten, bliver med Curen og dens Bekostning at forholde efter den almindelige borgerlige Lovgivning. 27 April

Indenrigsmin. Skriv. (til Amtmanden over Holbeks Amt), hvori Samme — der, efterat det ved en af Indenrigsministeriet afgiven Resolution var fastsat, at en Deel Huusmænd og Inderster af en Landsby skulde udbetales en Erstatning af 32 ß pr. Dag for det af dem udførte Arbeide ved Oprensningen af Byens Gadekjær, navnlig med Hensyn til at dette Arbeide var bleven dem paalagt, uagtet Communen i Henhold til Fdn. af 27de Mai 1848, havde forbeholdt sig Sneekastningsarbeide af Huusmænd og Inderster, havde indstillet til Ministeriets Afgjørelse, om denne Erstatning skulde afholdes af bemeldte Landsby alene, eller af hele den Commune, hvoraf Byen udgjorde en Deel — svares, at Ministeriet med Amtet er enigt i, at den omhandlede Godtgjørelse bliver at afholde, ikke af den enkelte By, men derimod af hele Communen, idet Ministeriet iøvrigt tilføiede, at ligesom 27 April

27 April der i sig intet Væsentligt synes at kunne være imod, at den i Brandvæsenets Interesse fornødne Oprensning af de i Sognedistrictet værende offentlige Brønde, Gadekjær og Vandsteder betragtes som en communal Sag, og det af Motiverne til Fdn. af 27de Mai 1848 § 1 fremgaaer, at Byrden er indbefattet under det i dette Lovbud omhandlede Pligtarbeide i communale og offentlige Anliggender (see Dep. Tid. f. 1848 S. 311—12, jvfr. Fdn. af 29de Febr. 1792 om Brandvæsenet paa Landet § 12)', saaledes bortfalder, hvor Arbeidet i Medfør af Anordningens Bestemmelser nu bliver at udføre ved leiede Folk, ogsaa det Hensyn, der under en anden Tingenes Orden, og hvor Arbeidet udføres in natura, maa tages til den mere afsides Boende (jvfr. Canc. Skriv. af 2den Jan. 1796, 30te Septbr. 1823 og 17de Octbr. 1826.

28 April **Lov**, hvorved den jorddrottelige Skiftejurisdiction og Overformynderiebestyrelse samt den Godseierne med Flere paalagte Bestyrelse af Lægdsvæsenet ophører.

Vi Frederik den 7de Konge til Danmark &c G. B.: Rigsdagen har vedtaget og Vi ved Vort Samtykke stadfæstet følgende Lov:

§ 1. Den med Besiddelsen af Lehn samt med complette Sædegaarde og visse andre Eiendomme[1]) forbundne Ret til Skifteholde med tilhørende Overformynderiebestyrelse, derunder den indbefattet, der paa det kgl. Jordegods har været udøvet af Godsinspecteurer eller Forvaltere, ophører fra 1ste Jan. 1851 og overtages da i Herrederne og de kgl. Birker af de der beskikkede Retsbetjente, hvorimod det for de hidtil saakaldte private Birkers Vedkommende overlades til Regjeringen i hvert enkelt Tilfælde at anordne, hvorvidt de omhandlede Forretninger skulle overdrages til de i disse Birker ansatte Birkebetjente eller til den vedkommende Herredsfoged[2]). Paa lige Maade bør den visse Amtsforvaltere tillagte Skiftejurisdiction overtages af vedkommende Retsbetjente, saasnart

[1]) Herunder henhører den Vemmetofte Kloster ved Rescr. 7 Sept. 1759 tillagte særdeles Skiftejurisdiction. Høiesteretsdom af 24 Jan. 1853 (Schlegels Saml. S. 492).

[2]) Bestemmelser herom ere givne ved Kgl. Resol. 21 Nov. 1850 (Bkdgj. f. D.), som ikke er optaget i nærværende Samling, der ikke befatter sig med de specielle Jurisdictionsforhold.

dette kan iværksættes uden Byrde for Statskassen. § 2. Til den i § 1 bestemte Tid ophører ligeledes den Forpligtelse, der hidtil har paahvilet Lehnsbesiddere og Godseiere samt Bestyrerne af visse offentlige Stiftelser til at forestaae Lægdsvæsenet paa de dem underliggende Godser, og overtages da disse Forretninger af de i § 1 nævnte Embedsmænd. § 3. Justitsministeriet har at foranstalte det Fornødne til Udførelse heraf og at afgjøre alle i den Anledning opstaaede Spørgsmaal*). 28 April

Hvorefter alle Vedkommende sig allerunderdanigst have at rette.

Indenrigsmin. Skriv. (til Amtmanden over Thisted Amt), hvori Samme — der (efterat Ministeriet havde meddeelt Amtet, at det ikke fandt Hjemmel til at bebyrde et andet Amts Repartitionsfond med Udredelsen af de Omkostninger, som havde været forbundne med en i hiint Amt hjemmehørende og dertil hjempermitteret Soldats Cuur og Pleie i et Sogn under det berørte andet Amt, hvor han blev angreben af en Typhus, og efterat Ministeriet i den Anledning havde gjort opmærksom paa, at Forskrifterne i Fdn. af 17de April 1782 ikke blive at anvende, fordi et enkelt smitsomt Sygdomstilfælde har viist sig) næst at bemærke, at der i Thisted Amt hidtil har været fulgt den Regel, at enhver Typhuspatient strax, naar Sygdommen er bleven undersøgt af vedkommende Districtslæge, efter dennes eller Forstanderskabets Reqvisition sættes under Cuur for Amtets Regning, havde begjært sig Ministeriets Resolution meddeelt for, hvorvidt denne Fremgangsmaade nu skal forandres — svares, at i Henhold til hvad Ministeriet har udtalt i fornævnte sin tidligere Resolution, indeholder Lovgivningen, og in specie Fdn. af 17de April 1782, ikke Hjemmel til at bebyrde Amtsrepartitionsfondet med Udredelse af Omkostninger ved en enkelt Sygs Cuur og Pleie alene af den Grund, at den Sygdom, hvoraf han lider, er af smitsom Natur, idet 14 Mai

*) Regler for Afleveringen af Protocoller m. v. til Rettens Betjente bleve foreskrevne ved Justitsmin. Circ. af 16 Novbr. 1850.

14 Mai Forskrifterne i den nævnte Forordning ifølge dens Motiver og Indhold ikkun da blive af Amtet at bringe i Anvendelse, hvor Sygdommen ved at angribe flere Personer har viist sig at være farlig, eller hvor den, uagtet hidtil kun en Enkelt er angreben, dog af vedkommende lægekyndige Autoritet skjønnes at være af en saa farlig Natur, at der efter Omstændighederne, hvorunder ogsaa Hensyn til de personlige og locale Forhold bliver at tage, mod Smittens videre Udbredelse og Udarten findes Anledning til paa den i Forordningen befalede Maade at betrygge det Offentlige.

23 Mai **Indenrigsmin. Skriv.** (til Finantsministeriet), hvori Samme, der havde begjært Indenrigsministeriets Yttringer angaaende en Forespørgsel om, hvorvidt den ved Fdn. af 8de Febr. 1810 i Anledning af Fæsteforandringer paabudne Afgift bliver at erlægge, naar Kjøbstadjorder bortfæstes paa Livstid, svares, at Ministeriet ikke skjønner rettere, end at det opkastede Spørgsmaal maa besvares benægtende[1]).

25 Mai **Indenrigsmin. Skriv.** (til Generalprocureuren), hvori Sammes Betænkning forlanges om Forstaaelsen af de i den ved Canc. Circ. af 16de Novbr. 1816 samtlige Overøvrigheder meddeelte Kgl. Resol. af 28de Octbr. s. A. forekommende Udtryk: „de Veie og Broer, som i Amterne tjene til Sognenes, Byernes og Hovedgaardenes Communication", da det er forekommet Ministeriet tvivlsomt, om herved sigtes til de offentlige Biveie, eller om ikke disse Ord blot skulle tjene til Forklaring af hvad der forstaaes ved det foregaaende Udtryk: „de mindre Landeveie"[2]).

[1]) Jvfr. Lov 19 Febr. 1861 § 4.

[2]) Generalprocureuren yttrede i sin Betænkning af 28de Mai 1850 Følgende: „Da den Forestilling, der ligger til Grund for den i den ovennævnte Circulairskrivelse indeholdte allerhøieste Resolution, ikke findes i det forhenværende danske Cancellies Archiv, eller paa Forespørgsel i Krigsministeriet har været at tilveiebringe, ligesom det vel er tvivlsomt, om den, hvis den havdes tilstede, vilde give nogen Oplysning i den omspurgte Henseende, har man, hvad Fortolkningen af de ovennævnte Ord angaaer, kun selve Resolutionen at holde sig til. Naar det nu i denne bestemmes,

Justitsmin. Skriv. (til Generalprocureuten), hvori Samme, i Anledning af et Andragende fra Besidderen af Grevskabet Langeland om, at det maatte tillades ham at iværksætte et paatænkt Magelæg imellem Stamhuset Ahlefeldt og Hjortholm Gods paa Langeland, anmodes om at afgive sin Betænkning om, hvorvidt et sligt Magelæg kan tillades*). 27 Mai

at Fdn. af 20de Jan. 1808 § 51 ogsaa skal angaae de mindre Landeveie eller de Veie og Broer, som i Amterne tjene til Sognenes, Byernes eller Hovedgaardenes Communication, synes denne Bestemmelse, uanseet Ordet: eller, ikke at kunne indskrænkes til alene at angaae de mindre Landeveie, men ogsaa at maatte omfatte de offentlige Biveie. Til de sidstnævnte Veie høre nemlig netop de Veie, som tjene til Communication for Sognene, Byerne og Hovedgaardene, efter det Begreb om samme, som forekommer i Fdn. af 13de Decbr. 1793 § 1, jvfr. §§ 8 og 38, Kgl. Resol af 30te Novbr. 1785 og Plac. af 4de April 1800 § 13, og de Grunde, som have fremkaldt Bestemmelsen i Fdn. af 20de Jan. 1808 § 51, synes ogsaa anvendelige paa dette Slags Veie, i hvilken Henseende kan bemærkes, at denne Anordning, hvad Canaler angaaer, ikke indskrænker sig til dem, der anlægges paa offentlig Bekostning, men udtrykkeligen omtaler ogsaa dem, der graves af Private. Da der, efter de forskjellige Localiteter, kan under Krigsforhold tilføies Militairetaten maaskee uoprettelig Skade, naar Veie af denne Art, som findes ansatte paa de militaire Korter, og til hvilke der under paatænkte Krigsoperationer kan være taget Hensyn, kunde være nedlagte, uden at Generalqvarteermesteren endog blot derom havde erholdt Kundskab, langt mindre hans Samtykke dertil var erhvervet, tør man formeentlig ikke undlade, overeensstemmende med Budet i den oftnævnte Fdn. af 20de Jan. 1808 § 51, sammenholdt med Kgl. Resol. af 28de Octbr. 1816, at indhente Generalqvarteermesterens Betænkning, forinden nogen offentlig Bivei nedlægges, for at han, hvis han af militaire Grunde dertil finder sig foranlediget, kan gjøre Modforestilling herimod, medens man paa den anden Side vel tør forudsætte, at dette ikke vil skee, eller i al Fald ikke af Hs. Majestæt blive bifaldet, saafremt det ikke af strategiske Hensyn findes nødvendigt.« (Ussings Rescriptſ.)

*) Generalprocureuren yttrede i sin Betænkning af 29de Mai 1850 Følgende: »Uagtet det af den i Grundlovens § 98 indeholdte Bestemmelse, at intet Lehn, Stamhuus eller Fideicommisgods for Fremtiden kan oprettes, maa være en Følge, at der heller ikke for Eftertiden kan til Forøgelse af noget Lehn eller Stamhuus under samme indtages Gods, der hidtil var fri Eiendom, da dette vilde være en partiel Oprettelse af Lehn, kan dette dog formeentligen ikke være til Hinder for, at der foretages et saadant Magelæg, som under nærværende Sag tilsigtes, hvorved der fra Lehnet udgaaer visse Jorder, som blive fri Eiendom, imod at der under samme igjen indtages andre Jorder af tilsvarende Størrelse og Bonitet. Herved bliver nemlig Lehnet eller Stamhuset ikke forøget, og det kan saaledes ikke siges, at heri indeholdes nogen Overtrædelse af den nysnævnte Bestemmelse i Grundloven.« (Ussings Rescriptſ.)

2 Juni **Rescr.** (til Amtmanden over Frederiksborg Amt) ang. Ordningen af Communalvæsenet paa Frederiksværks Gods. — — Det særskilte Repartitionsfond, som Frederiksværk Gods i Forening med Frederiksværk By hidtil har havt, bortfalder for Fremtiden og bliver at inddrage under Frederiksborg Amts Repartitionsfond, dog saaledes at den Gjæld, sidstnævnte Fond har, bliver Godset og Byen uvedkommende. Amtets Repartitionsfond overtager saaledes for Fremtiden den Udgift af 20 Rd. aarlig, der hidtil er udredet af Godsets og Værkets Repartitionsfond til den paa Godset ansatte Jordemoder; derimod blive Udgifterne til Ting- og Arresthuset, til Arrestforvarerens og Politiebetjentes Lønning, hvilke Udgifter hidtil have været udredede deels af Værkets Kasse, deels af Godsets Repartitionsfond, at fordele imellem Frederiksværk By og den øvrige Deel af Frederiksværk og Halsnæs Birk efter Folkemængden ved den til enhver Tid senest foretagne Folketælling, og den paa Godset faldende Deel at repartere paa Hartkornet.

2 Juni **Regulativ** for Byen Frederiksværks oeconomiske Bestyrelse.

§ 9. — — Vedligeholdelsen af forskjellige Broer i Byen paahviler det eller de Værksteder, til hvis Vandværker de henhøre, men, forsaavidt de ikke henhøre til saadanne Værksteder (f. Ex. den Bro, der agtes opført i Fortsættelse af Gaden ned til Lossepladsen), blive de at vedligeholde enten af Amtsrepartitionsfondet, saafremt de høre til de Veie, som maatte komme til at underligge Fondet, eller i modsat Fald af Communen. Naar undtages Udgifterne til Fattig- og Skolevæsenet, blive samtlige andre Udgifter til Communen, forsaavidt de skulle udredes ved Ligning, at ligne paa Communen med $^2/_3$ paa de faste Eiendomme i Forhold til disses Assurancesum, eller, forsaavidt de ikke ere assurerede, til disses Værdi, bestemt ved Taxation, efter de ved Brandforsikkringsanordningen bestemte Regler, og med $^1/_3$ paa Byens Beboere, i Forhold til disses Ansættelse til Fattigskat. § 10. Af Frederiksværks Hartkorn svares Bidrag til Frederiksborg

Amts Repartitionsfond, som paa den anden Side afholder Delinqventomkostninger for Byen og udreder 20 Rd. til Jordemoderens Lønning. Udgifterne til Ting- og Arresthuset, til Arrestforvarerens og Politiebetjentenes Lønning fordeles mellem Frederiksværks By og den øvrige Deel af Frederiksværk og Halsnæs Birk i Forhold til Folkemængden, og bliver den paa Byen overeensstemmende dermed faldende Deel at optage blandt dennes øvrige Udgifter. § 15. — — c. Reglementet for Kjøbstedernes Fattigvæsen af 5te Juli 1803 med de dertil sig sluttende senere almindelige Lovbestemmelser bliver at følge, dog at Fattigskatten ikke lignes som i Reglementets § 42 Nr. 2 tildeels efter Grundtaxt, men derimod kun efter Formue og Leilighed paa Byens Beboere. § 16. — — Den nu gjældende interimistiske Plan for Skolevæsenet af 12te Aug. 1842 samt de dertil sig sluttende senere Resolutioner blive indtil videre at følge, dog saaledes at Skoleskatten, i Lighed med hvad ovenfor i Litr. c angaaende Ligningen til Fattigvæsenet er bestemt, ikke lignes efter Grundtaxt, men derimod kun efter Formue og Leilighed paa Byens Beboere. 2 Juni

Finantsmin. Circ. (til samtlige Amtmænd). — — B. I Anledning af en indkommen Forespørgsel om, hvorvidt Amtmanden kan, til Brug ved Beregningen af Tiendelandskatten, meddele Attest om, at Kirketiender ved private Foreninger temporairt ere overdragne Yderne mod Vederlag, uagtet Foreningerne ikke, i Henhold til Indbydelsen af 18de Marts 1796 § 5, ere forsynede med allerhøieste Confirmation, samt om Amtsforvalteren kan antage anden Legitimation for indgaaede Tiendeforeninger for fyldestgjørende end Amtets Attest, er det resolveret, at ligesom den anførte Bestemmelse i Indbydelsen af 18de Marts 1796 ikke indeholder Noget til Hinder for, at Eiere af Kirketiender kunne indgaae Foreninger om et bestemt Vederlag for Tienden, saaledes at disse Foreninger uden at være confirmerede blive forbindende i det privatretlige Forhold mellem de paagjældende Contrahenter m. v., hvorimod saadanne Foreninger ikke kunne være forbindende for det Offentlige paa den vedkommende Kirkes Vegne, saa- 4 Juni

4 Juni ledes bør, saalænge en saadan Forening er ved Magt og Tienden oppebæres derefter, den i Fdn. af 15de April 1818 med flere Forordninger bevilgede Skattemoderation komme de paagjældende Tiendeeiere tilgode. Hvad derhos angaaer det sidste Spørgsmaal, bringes i Erindring, at det ved det forrige Rentekammers Resol. af 6te Marts 1830 er tilladt, at det maae ansees som tilstrækkelig Legitimation, at Anmeldelser om Tiendeforeninger, som ere indgaaede paa kort Tid, forsynes med Attest om sammes Rigtighed af Sognepræsten og Sognefogden. — C. I Anledning af en indkommen Forespørgsel, om Skatterne af et Sogns Kongetiende, som tilhører Sognets Beboere, bør fordeles til Udredelse af disse i Forhold til deres gamle eller nye Hartkorn, er det antaget, at ligesom Landskatten af det tiendeydende Hartkorn erlægges i Henhold til Fdn. af 24de Juni 1840 § 5 af den nye Matriculs Hartkorn, saaledes maa ogsaa saavel nysnævnte Skat, som Landskatten af det matriculerede Tiendehartkorn og Bankhæftelsesrenterne deles mellem Eierne efter den nye Matriculs Hartkorn, i Overeensstemmelse med bemeldte Forordnings § 10, idet nysnævnte Forordnings § 16 ikke formenes at være anvendelig i det her omhandlede Tilfælde. En saadan Deling efter den nye Matriculs Hartkorn maatte ogsaa finde Sted mellem Eierne, forsaavidt angaaer Landskatten af det tiendeydende Hartkorn og Bankhæftelsesrenterne, naar Skatterne af Kongetienden skulde, efter Begjæring af een eller flere Eiere, overgaae, fra at opkræves samlet for hele Sognets Kongetiende, til directe at opkræves hos de enkelte Eiere, hvorimod i saa Fald det matriculerede Kongetiende-Hartkorn vilde paa anordnet Maade være at fordele mellem samtlige Eiere. Saalænge imidlertid Skatterne af Sognets Kongetiende ikke ere overgaaede til directe at opkræves hos de enkelte Eiere, men opkræves samlede for hele Tienden, vil Spørgsmaalet om Delingen af oftnævnte Skatter mellem de enkelte Eiere henhøre under Domstolenes Afgjørelse, saafremt Vedkommende ikke i Mindelighed maatte forenes derom. Forsaavidt der derhos var opstaaet Spørgsmaal om, hvorvidt Amtstuen kunde affræve Eieren af et Sogns

Tiende Skatter af Tienden, beregnet efter Sognets fulde nye Matriculs Hartkorn, uagtet derunder var indbefattet en Deel Hartkorn, som før den nye Matricul ikke havde henhørt under Sognet, meddeelte Ministeriet, at der i saa Fald ikke kunde affordres Eieren af Sognets Tiende Skatter af dets fulde tiendeydende Hartkorn efter den nye Matricul, men ikkun af det Hartkorn, som er paalignet de Jorder, hvis gamle Hartkorn var en Deel af det, som ydede Tiende til Sognets Tiendeeier, hvorimod Tiendelandskatten af det øvrige Hartkorn i det paagjældende Sogn (udensogns Hartkornet) vil være at affordre Eierne af de Sognes Tiende, hvorunder bemeldte Hartkorn før den nye Matricul har henhørt. — 4 Juni

O. I Henhold til Frdn. af 1ste Octbr. 1802 § 35 og D. L. 3—13—23 ere ikkun de Landsby-Vævere, der væve Vadmel, Blaar- og Hampelærred, fritagne for at erlægge Bygningsafgift. Da imidlertid Vævere, i Medfør af Rescr. af 10de Mai 1737, jvfr. Plac. af 3die April 1816 § 3 og Plac. af 29de Novbr. 1822 § 1 i. f., kunne nedsætte sig paa Landet og drive ethvertsomhelst Slags Væveri, uden at særlig Bevilling dertil er fornøden, og der saaledes ingen paalidelig Underretning kan haves om, hvorvidt Vedkommende ikkun væve indenfor de i L. 3—13—23 fastsatte Grændser eller ikke, har Finantsministeriet anseet det nødvendigt, for at undgaae den Ulighed og Ubillighed i Beskatningen, der maatte være Følgen heraf, at lade Bygningsafgiften bortfalde for samtlige Vævere paa Landet, dog de undtagne, der erholde Bevilling til at drive denne Næringsvei fabrikmæssig. I Overeensstemmelse hermed kan Bygningsafgiften bortfalde fra 1ste April d. A. at regne for samtlige de Vævere paa Landet, om hvem det med Attestation fra Amtmanden godtgjøres, deels at de ikke have Bevilling til at drive Væveriet fabrikmæssig, deels at der ikke gjøres anden afgiftspligtig Brug af deres iboende Steder, og kunne Beløbene under fornøden Forklaring føres til Afgang i vedkommende Amtstuers næste Contributionsregnskab*).

*) Jvfr. Næringsl. 29 Dec. 1857 § 71.

4 Juni **Indenrigsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Præstø Amt), hvori Samme — der havde forespurgt, om Ministeriet antager, at særskilt Sneekastningsarbeide kan forlanges af Tjenestefolk, som ikke boe paa selve den Gaard, hvor de ere i Tjeneste, men, som en Deel af deres Løn, have tilligemed deres Familie fri Bolig i særegne Huusbonden tilhørende Huse — efterat Ministeriet over Sagen har indhentet Betænkning fra Generalprocureuren, svares, at Ministeriet, i Henhold til hvad der i Canc. Skriv. af 27de Decbr. 1823 saavelsom i Rntk. Skriv. af 18de Octbr. 1828 er antaget, med bemeldte Embedsmand er enigt i, at der, efter Udtrykkene i Reglm. af 20de Decbr. 1799 i §§ 1 og 3, ikke paa Grund af de ovennævnte Huusbeboeres Tjenesteforhold kan tilkomme dem nogen Fritagelse for at udføre særskilt Sneekastningsarbeide, men at de deri bør deeltage lige med andre Huusmænd, med Tilføiende, at det imidlertid ved en paatænkt Revision af Lovgivningen om Veivæsenet m. m. vil komme under Overveielse, hvorvidt der, navnlig med Hensyn til den tiltagende Udbredelse af den omhandlede særegne Art af Tjenesteforhold, maatte være Anledning til at bringe en Forandring af den hidtil fulgte Regel i Forslag.

9 Juni **Kgl. Resol.**, hvorved Ministeriet for Kirke- og Underviisningsvæsenet bemyndiges til, uden foregaaende allerunderdanigst Forestilling, at bevilge Afhændelse af Gods, tilhørende de under Samme sorterende høiere Underviisningsanstalter og Stiftelser, Universitetet, Communitetet, Sorø Academie og den almindelige Skolefond, hvis Ansættelse ikke overstiger 2 Tdr. Hartkorn.

11 Juni **Indenrigsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Præstø Amt), hvori Samme — i Anledning af et til Indenrigsministeriet indkommet Andragende, hvori en Indsidder i et Landsbysogn forespurgte, om han kunde fordre sig der i Sognet udlagt Byggeplads til Opførelse af en Vaaning m. v. — svares, at det ifølge den provisoriske Fdn. af 5te Mai 1848, navnlig dens § 2, alene er vedkommende Sogneforstanderskab, og

ikke selve den Huusvilde, som i fornødent Fald kan fordre sig Jord udlagt til Opførelse af de sammesteds omhandlede Boliger, og at Forespørgeren derfor, saafremt han ikke er istand til selv at skaffe sig Huusly, desangaaende vil have at henvende sig til Forstanderskabet[1]). 11 Juni

Lov om Udjævning af Forskjellen mellem privilegeret og uprivilegeret Hartkorn m. v.[2]) 20 Juni

Vi Frederik den 7de Konge til Danmark &c. G. B.: Rigsdagen har vedtaget og Vi ved Vort Samtykke stadfæstet følgende Lov:

§ 1. Den hidtil bestaaende Ulighed mellem privilegeret og uprivilegeret Hartkorn i Henseende til offentlige og communale Byrder og Rettigheder ophæves paa den Maade og med de nærmere Bestemmelser, som i det Følgende fastsættes. § 2. Fra den 1ste Jan. 1851 bortfalder den Lettelse, som i Henseende til Landskattens Udredelse, derunder indbefattet Gammelskatten, efter de gjældende Love har været tillagt det privilegerede Hartkorn, saavel Ager- og Engs- som Skov- og Mølleskylds-Hartkorn. Som Følge heraf bliver Gammelskatten for det privilegerede Hartkorn at forhøie til det Beløb, hvortil den vilde have været at ansætte, dersom dette Hartkorn paa den Tid, da Gammelskattens Ansættelse fandt Sted, ingen Skattelettelse havde havt. Og bortfalder tillige fra samme Tid den Fritagelse for Landskat, som hidtil har fundet Sted med Hensyn til det privilegerede, matriculerede Konge- og Kirketiende-Hartkorn, der følgeligt herefter undergives samme Beskatning som det uprivilegerede, matriculerede Konge- og Kirketiende-Hartkorn. § 3. De særegne Bestemmelser for Øen Amager, hvorefter sammes uprivilegerede Hartkorn hidtil har havt at svare høiere Landskat end andet Hartkorn i Riget, men derimod været fritaget for andre Ydelser, navnlig for Fourageskat og Marschpenge, skulle for Fremtiden bortfalde, saaledes at det uprivilegerede Hartkorn sammesteds bliver at beskatte lige med det øvrige Hartkorn i Riget. Hvad Hirsch-

[1]) Det samme Svar blev givet ved Indenrigsmin. Skriv. af 9 Juni 1852. Jvfr. Lov 4 Juli 1850.

[2]) Jvfr. Skriv. 14 Febr. 1852.

20 Juni holms District angaaer, bliver først Landskatten for sammes privilegerede og uprivilegerede Hartkorn, Gammelskatten derunder indbefattet, at ansætte lige med hvad der efter de hidtil gjældende Love svares af andet privilegeret og uprivilegeret Hartkorn i Riget, imod at der, for denne særegne Forhøielse af dette Districts Hartkorns hidtilværende Landskat, af Statskassen contant udbetales Hartkornets Eiere det fem og tyve dobbelte Beløb af denne Forhøielse. Og bliver derefter nærværende Lov i det Hele at anvende paa Hirschholms Districts Hartkorn. Det har sit Forblivende ved Bornholms særlige Hartkorns-Beskatning, dog med den Forandring, som ommeldes i § 5 af Loven om Ophævelse af flere ældre Skatter og Skatteligninger og om Fordeling af Vederlaget herfor. § 4. Enhver Eier af privilegeret Hartkorn, hvis Skattelettelse er betinget af, at der til Hovedgaarden vedbliver at høre 200 Tdr. Hartkorn Bondergods, erholder af Statskassen et Vederlag, lig det femtendobbelte Beløb af hvad han for et Aar kommer til at betale i forhøiet Landskat og Gammelskat af Hovedgaardstarten. Eiere af alt andet privilegeret Hartkorn erholde et Vederlag, lig det tyvedobbelte Beløb af bemeldte Skatteforhøielse for et Aar[1]). § 5. Vederlaget gives deels contant deels i Statsobligationer, der i dette Øiemed udstedes saaledes: Ingen Obligation maa udstedes for mindre end 25 Rd., og derover kun for saadanne Summer, hvori $6^1/_4$ gaaer op. Hvad der som Følge heraf ei kan vederlægges med Obligationer, udbetales contant. For samme Eiendom udstedes kun een Obligation, med mindre Beløbet overstiger 100 Rd.; der kan da fordres en særskilt Obligation for hvert 100 Rd. Disse Obligationer, som efter Vedkommendes Begjæring udstedes enten paa Navn eller paa Ihændehaveren, forrentes med 4 pCt. aarlig fra 11te Decbr. Termin d. A., og Renten udbetales hver 11te Juni og 11te Decbr. Termin[2]). § 6. De enkelte Hovedgaardseiere, hvem der er meddeelt Bevilling til at bortsælge Bondergodset uden at tabe Skatte-

[1]) Jvfr. Circ. 7 Oct. 1851 b.
[2]) Jvfr. Bkdgj. 26 Aug. 1851.

lettelsen i en vis begrændset Tid, ville for dette Tidsrum erholde Beløbet af den ved § 2 deres Hovedgaardsskatt paalagte Skatteforhøielse forlods hver Betalingstermin affkrevet i deres Skattebøger. § 7. Af de, geistlige Embedsmænd beneficerede, Jorder og Tiender, m. v., ville Hartkornsskatter og øvrige Byrder for Fremtiden være at bære efter de almindelige Regler, i Overeensstemmelse med Loven om Ophævelse af flere ældre Skatter og Skatteligninger og om Fordeling af Vederlaget herfor, § 6, uden at det i § 4 ommeldte Vederlag derfor tilstaaes. Hvad angaaer de, andre Beneficiarier end Geistligheden, tillagte Jorder med priviligeret Hartkorn, vil Beløbet af den forøgede Landskat aarligt blive godtgjort de nuværende Beneficiarier af Statskassen for deres Embedstid, forsaavidt Jorderne ei tilhøre en Commune eller Stiftelse, hvem denne Godtgjørelses Udredelse i saa Fald paaligger. § 8. Det grevelige og friherrelige saakaldte Frihedshartkorn bortfalder uden Vederlag [1]). § 9. Besiddere af Lehn, Stamhuse og Fideicommisgodser ansees med Hensyn til det fornævnte Vederlag som Eiere. Hvor Eiendomsretten ved Arvefæste eller lignende Overdragelser er saaledes fordeelt, at Skattelettelsen hidtil er bleven deelt mellem de Lodtagne i Eiendomsretten, og altsaa den forøgede Skattebyrde nu i samme Forhold vil komme dem begge til Last, erholder enhver sin forholdsmæssige Andeel i Vederlagssummen for den ophævede Skattelettelse, hvilken Andeel Statskassen lader tilflyde Enhver især. Er Eiendommen overdragen Andre til Brug, saaledes at Brugeren har at svare Skatterne eller nogen Deel af samme, har Eieren, uden at nogen ældre contractmæssig Bestemmelse deri skal kunne gjøre Forandring, selv at udrede den indtraadte Skatteforøgelse, saalænge Brugscontracten vedvarer. De Obligationer, som for det omhandlede Vederlag blive at udstede, kunne, naar vedkommende Panthavere fordre det og derom betimelig gjøre Anmeldelse for Finantsministeriet (efter § 10), ikke uden deres Samtykke udleveres til Eieren [2]). § 10. Det overlades til Fi-

20 Juni

[1]) Jvfr. Skriv. 14 Febr. 1852.
[2]) Jvfr. Bkdgj. 20 Juni 1851, Skriv. 24 Jan. 1852.

20 Juni nantsministeriet at give de særegne Forskrifter, som maatte blive fornødne, for at erholde Oplysning om, paa hvilke enkelte Eiendomme de foranstaaende Bestemmelser blive anvendelige, saavelsom de fornødne specielle Regler angaaende hvorledes det omhandlede Vederlag bliver at overgive til de Vedkommende, samt hvorledes alle senere Indsigelser og ydderligere Erstatningsfordringer kunne ved Forelæggelsen af en passende Frist afskjæres m. v., Alt, for at denne Lovs Forskrifter kunne rigtigen komme til Udførelse. § 11. Den særlige Repartition af de til Fourage for Landmilitair-Etaten, Marschpenge for Landsoldaterne, samt Betaling for kgl. Tjenestereiser fornødne Udgifter, saavelsom Erlæggelsen af Skriverpenge til Amtsforvalterne og Dommer- og Skriverkorn bortfalder fra 1ste Jan. 1851 at regne, i Overeensstemmelse med Loven om Ophævelse af flere ældre Skatter og Skatteligninger og om Fordeling af Vederlaget herfor. Ligeledes bortfalder den i Fdn. af 28de Juli 1784 og senere Bestemmelser ommeldte Oplagsfourage. § 12. I Henseende til Udredelse af Heste til Hærens Brug forholdes efter de særlige Lovbestemmelser herom[1]). § 13. Den til en vis Besiddelse af privilegeret Gods knyttede Jagtret paa Fælled er ophævet[2]). § 14. De Byrder, som vedkomme Veiarbeidet[3]), Ydelser til Skolevæsenet, Kjørsler i communale og offentlige Øiemed, Kirkers og Kirkegaardes Vedligeholdelse og nye Kirkegaardes Anlæg, og som hidtil for største Delen alene have paahvilet det uprivilegerede Hartkorn, skulle ligeligt fordeles paa alt Hartkorn. Geistligheden[4]) samt Skolelodders og Sognefogders Hartkorn

[1]) Jvfr. Lov 16 Marts 1851.

[2]) Jvfr. Lov 25 Marts 1851 § 2.

[3]) Jvfr. Skriv. 24 Mai 1851, 24 Juli 1852.

[4]) Jvfr. Skriv. 12 Jan., 7 April, 11 Mai og 27 Aug. 1852, 14 Jan. 1854, 4 Juni 1855. — Forsaavidt Paragraphen paalægger Geistlighedens Hartkorn at deeltage i Ydelser til Kirkens Vedligeholdelse, antages den kun at have Hensyn til de Ydelser, der paahvile Sognebeboerne som saadanne efter Hartkornet, men ikke at være anvendelig paa de Ydelser, der paahvile Tiendeyderne, hvisaarsag ingen Forandrig ved samme er gjort i vedk. Præsters Fritagelse efter Lovens 2—12—3 for deres Annexgaarde for at bidrage i Forhold til Tienden til Kirkens Vedligeholdelse. Dom i Jur. Ugskr. f. 1861 S. 134.

derunder indbefattet. De paa Skolelodders Hartkorn faldende Byrder blive at udrede af Communen[1]), ligesom og de Byrder, for hvilke Sognefogdernes Hartkorn hidtil har været fritaget, skulle indtil videre udredes af Communen[2]). Iøvrigt skal der med Hensyn til Udjævningen af de anførte Byrder iagttages efternævnte i de følgende Paragrapher foreskrevne Regler[3]). § 15. De Eiere eller Besiddere af privilegeret Hartkorn, som, efter Vedtægt eller af anden Retsgrund, der støtter sig til deres hidtil havte Fritagelse for andet communalt Veiarbeide, tidligere have vedligeholdt Veistykker for deres egen Regning, uagtet disse efter Stedets Forhold egnede sig til at optages mellem de offentlige Veie, skulle være berettigede til at fordre disse Veistykker overtagne af den vedkommende Commune. § 16. Samtlige Ydelser til Skolevæsenet, saavel Pengebidrag, som Naturalpræstationer, der ere Gjenstand for Ligning eller Fordeling efter Hartkornet, blive at udrede ligeligt af alt Hartkorn, og bliver det heraf en Følge, at det hidtil privilegerede Hartkorns Fritagelse for Deeltagelse i visse Arbeider og Kjørsler og i Udredelse af Fourage til Skolelærerne bortfalder. Derimod har nærværende Lov ingen Indflydelse paa Grundeiernes Forpligtelse til at udrede Skolebrændsel. Præsternes særegne Bidrag til Skolehjælpekasserne skal for Fremtiden udredes af Communen[4]). § 17. I Lighed med den i Fdn. af 26de Juni 1844 § 7 indeholdte Regel om Forpligtelse til at udrede de egentlige Kongereiser, blive for Fremtiden saavel kongelige Tjenestereiser som Amtsreiser in natura at udrede af samtlige kjørepligtige Landboere, og ville de i Henhold til bemeldte Forordnings §§ 24 og 25 optagne Fortegnelser over de Kjørepligtige være at omgjøre og forandre, saaledes at enhver Kjørepligtig ansættes til een eller flere Kjørsler i 20 Juni

[1]) Jvfr. Skriv. 11 Aug. og 5 Dec. 1851, 3 Febr. 1852, 11 Oct. 1853, 8 Aug. 1854.

[2]) Jvfr. Lov 4 Marts 1857.

[3]) Jvfr. Circ. 13 Sept. 1850, 10 Mai 1852.

[4]) Jvfr. Skriv. 12 Jan., 30 Marts, 10 og 13 Mai, 1 Juni, 27 Aug. og 4 Nov. 1852, Lov 8 Marts 1856 § 7, Skriv. 17 Jan. og 1 Febr. 1859, 13 Dec. 1860.

20 Juni Omgangen efter Gaardens Hartkorn. Paa samme Maade vil være at forholde i Henseende til Reguleringen af Sogne-reiser og Omgangen for disse[1]). § 18. I Henseende til de Kirkers og Kirkegaardes Vedligeholdelse og nye Kirkegaardes Anlæg vedkommende Reiser, Kjørsler og andet Arbeide bliver, forsaavidt disse Ydelser paahvile Sognebeboerne, at forholde efter de om Sognekjørsler i Almindelighed givne Forskrifter, saavelsom efter hvad der ellers gjælder om Arbeide til Sognets Bedste[2]). § 19. Forsaavidt Besiddere af hidtilværende Hovedgaarde eller andre Eiendomme med privilegeret Hartkorn, der for Tiden ere bortforpagtede eller paa anden Maade overdragne Andre i Brug, maatte ønske, at Brugeren i deres Sted skal yde det Naturalarbeide, som efter de foregaaende Paragrapher fremtidigen i offentlige eller communale Øiemed bliver at udrede af den hidtil herfor fritagne Eiendom, da skal Brugeren dertil være pligtig, dog mod passende Godtgjørelse, naar det ikke maa ansees som contractmæssigen vedtaget, at den forøgede Byrde, som Hartkornets Udjævning kunde forudsees at ville medføre, skal overtages af Brugeren. Og skal den vedkommende offentlige eller communale Autoritet, naar den betimeligt er bleven underrettet om denne Bestemmelse af Eiendommens Besidder, holde sig til Brugeren om Naturalarbeidets Udførelse. Ved fremtidige Forpagtnings- og lignende Brugscontracter kan det vedtages, at Brugeren har at yde de omhandlede Naturalarbeider, og det Offentlige eller Communen skal da, efter betimeligt derom at være underrettet, ogsaa holde sig til Brugeren. Dersom imidlertid Brugeren i de i denne Paragraph omhandlede Tilfælde ikke opfylder sin Forpligtelse, og Erstatning derfor ikke hos ham kan erholdes, saa hæfter Eieren for denne[3]). § 20. Med Hensyn

[1]) Jvfr. Side 152 Anmærkn. Nr. 4 og Skriv. 6 Juni 1851, 10 Mai 1852, 27 Juli 1854, 16 Juli 1860.

[2]) Jvfr. Skriv. 28 Nov. 1850, 28 Jan., 15 Febr., 31 Juli 1851, 5 og 14 Jan. 1854, 4 Juni 1855.

[3]) Jvfr. Skriv. 24 Jan. 1852. — Naar en Forpagter ifølge Contracten skal overtage ogsaa de herefter paabydende Skatter m. v., som paahvile fri Hovedgaardstarts Hartkorn, kan herunder ikke indbefattes den Skatteforøgelse, som Hartkornets Egalisering medfører. Dom i Jur. Ugskr. f. 1853 S. 22.

til Forpligtelsen til at holde. Brandredskaber forbliver det ved den Fordeling af samme mellem Eiendomsbesidderne paa Landet, som er hjemlet i de gjældende Anordninger herom, indtil denne Byrde ved en ny Lovgivning anderledes kan blive reguleret[1]. § 21. Skovskyld ogØlleskyld[2]) skal fremtidigen tage Deel i alle communale og offentlige Byrder, ligesaavel mod Ager- og Engs-Hartkorn, og det hvad enten Skovskylden hviler paa Fredskovs eller anden Skovgrund. § 22. Dersom der endeligen i nogen Commune, foruden de ovenfor omhandlede Uligheder, skulle forekomme nogen Ulighed i Henseende til de offentlige eller Communalbyrdernes Fordeling, der støtter sig paa Forskjellen mellem privilegeret og uprivilegeret Hartkorn eller paa Forskjellen mellem Hovedgaarde og andre Landeiendomme, da bør slig Ulighed ogsaa kunne fordres udjævnet i Analogie af de i de foregaaende Paragrapher givne Forskrifter, og skulde denne Analogie ikke hertil være tilstrækkelig, og de Vedkommende ikke heller derom kunne forenes, forbeholdes det vedkommende Ministerium ved specielle Resolutioner at afgjøre, hvorledes i slige Tilfælde skal forholdes, indtil Spørgsmaalet, hvis det dertil egner sig, kan blive afgjort ved en almindelig Lov. 20 Juni

Hvorefter de Vedkommende sig have at rette.

Lov om Ophævelse af flere ældre Skatter og Skatteligninger og om Fordeling af Vederlaget herfor[3]). 20 Juni

Vi Frederik den 7de Konge til Danmark &c. G. B.: Rigsdagen har vedtaget og Vi ved Vort Samtykke stadfæstet følgende Lov:

§ 1. De aarlige Ligninger af: a) Udgifter til Anskaffelsen af Fourage til Land-Militair-Etaten i Danmark, ifølge Fdn. af 28de Juli 1784, efter Fradrag af hvad for Fouragen i Overeensstemmelse med den 3die Paragraph i

[1]) Jvfr. Lov 2 Marts 1861 §§ 28 og 36.

[2]) Jvfr. Lov 14 Apr. 1852 § 9.

[3]) Nærmere Forklaring angaaende de ved Loven foretagne Skatteforandringer bleve tilstillede samtlige Oppebørselsbetjente ved Finantsministeriets Circ. af 27 Dec. 1850.

20 Juni bemeldte Forordning udredes af Statskassen; b) Marschpenge for Landsoldaterne, i Henhold til Fdn. af 20de Juni 1788 § 37; c) Udgifterne ved de i Fdn. af 26de Juni 1844 § 3 omhandlede kongelige Tjenestereiser, i Overeensstemmelse med bemeldte Forordnings § 9; bortfalde. Ligeledes ophører Erlæggelsen af: d) Indqvarterings-Hjælpeskat, efter Fdn. af 15de Novbr. 1816 §§ 29 og 30 med tilhørende senere Bestemmelser, samt af det ved Rescr. af 30te Novbr. 1764, bekjendtgjort ved Indqvarteringscommissionens Plac. af 25de Febr. 1765, fastsatte aarlige Indqvarteringsbidrag af Staden Kjøbenhavn; e) Bidragene til de offentlige civile Læger og til Døvstumme-Institutet, i Henhold til Fdn. af 15de Septbr. 1832, Plac. af 21de April 1848; f) Bidragene til Straffeanstalterne i Danmark, ifølge Fdn. af 15de Septbr. 1832 §§ 5 og 6, Plac. af 5te Marts 1834, samt Fundats af 10de April 1753 § 8 og Rescr. af 3die April 1782 § 4; g) Skriverpenge til Amtsforvalterne, ifølge Fdn. af 14de Juli 1819 og Plac. af 12te Juni 1844 § 2; h) Dommer- og Skriverkorn, saavelsom den i Stedet derfor fastsatte Godtgjørelse i Penge, i Henhold til danske Lov 1—5—18, Fdn. af 4de Marts 1690 § 4, Fdn. af 4de Novbr. 1720 og Plac. af 21de Septbr. 1836*); i) det ved Fdn. af 12te Jan. 1827 fastsatte extraordinaire Paabud, samt endeligen k) Bidraget af Amtsrepartitionsfondene til Amtmændenes Gagering. Derhos bortfalder Krav paa de i Fdn. af 15de Septbr. 1832 ommeldte og ifølge aarlige Forordninger om Landskats-Eftergivelsen senere som ukrævede henstaaende Summer, der i adskillige af de foregaaende Aar vare blevne forskudsviis udredede af Finantskassen, men i Betragtning af Tidsomstændighederne ei i sin Tid vare blevne erstattede denne ved Repartition paa Hartkornet. Ligeledes bortfalder aldeles den Deel af Landskatten, som er midlertidigt eftergiven ved Fdn. af 10de Jan. 1823 og senere Anordninger. § 2. I Stedet for de ved § 1 ophævede Skatter og Bidrag bliver, under Navn af Ligningsskat, at udskrive en Skat, som fordeles paa

*) Jvfr. Skriv. 29 Nov. 1853.

den i de følgende Paragrapher bestemte Maade. § 3. Af denne Skat udreder Kjøbenhavn 53,000 Rd. og de andre Kjøbsteder 62,000 Rd., der deles indbyrdes imellem dem efter deres Bygningers Assurancesummer og efter deres Folkemængde ifølge den hver Gang sidst afholdte almindelige Folketælling, dog saaledes, at Bornholms Kjøbsteders Folketal kun regnes for en Trediedeel. Denne Fordeling bliver at foretage af Finantsministeren i Henhold til den i indeværende Aar stedfundne almindelige Folketælling og Bygningernes Assurancesummer den 31te Marts d. A., og bliver derhos en ny Fordeling at foretage af Finantsministeren hver Gang en almindelig Folketælling har fundet Sted og derved at tage Hensyn til Bygningernes Assurancesummers Størrelse efter disses sidste Opgjørelse. Den af Ministeren tværksatte Fordeling bliver at kundgjøre i Anordnings Form. § 4. Af det paa enhver Kjøbstad faldende Beløb afdrages 1 Rd. 8 ß for hver Td. Ager- og Engs-Hartkorn samt 52 ß for hver Td. Skov- og Møllesskylds*)-Hartkorn, som henhører under samme, dog saaledes, at der for Bornholms Kjøbsteder kan afdrages 36 ß for hver Td. under disse henhørende Ager- og Engs-Hartkorn. Forsaavidt der ikke af Communalbestyrelserne med Indenrigsministeriets Samtykke træffes andre særlige Bestemmelser for den enkelte Commune, udredes Resten af den paa enhver faldende Deel af Skatten saaledes: a) af Staden Kjøbenhavns Andeel: 2/3 som hidtil Indqvarteringsskat, 1/3 som hidtil Bidrag til Straffeanstalterne. b) af de øvrige Kjøbsteders Andeel: 1/4 ved Ligning paa Grundtarten, 1/4 som Næringsskat, 1/2 ved Ligning efter Formue og Leilighed. § 5. Den paa Hartkornet faldende Deel af Skatten udredes saavel af Kjøbstederne som af Landdistricternes Hartkorn paa følgende Maade: af hver Td. Ager- og Engs-Hartkorn: i Almindelighed 1 Rd. 24 ß, paa Bornholm 44 ß; af hver Td. Skov- og Møllesskylds*)-Hartkorn 60 ß. § 6. De Geistligheden ved Fdn. af 11te Septbr. 1822 med flere særlige Bestemmelser forundte Skattelettelser for de den benefi-

20 Juni

*) Jvfr. Lov 14 Apr. 1852 § 9.

20 Juni. cerede Jorder samt Konge- og Kirketiender bortfalde, og ville de fulde Skatter heraf, efter Liqvidation af de $^{2}/_{6}$ af Brandhæftelsesrenten, være at erlægge som af andet Hartkorn og Tiender. Ligeledes bortfalder saavel den ved ovenanførte Forordning paabudte aarlige Afgift af 1 Rd. pr. Td. Hartkorn af visse Geistligheden tillagte Jorder, som lignende ved særlige Bestemmelser for enkelte Kald fastsatte ringere Afgifter, saa og den i det aabne Brev af 4de Decbr. 1838 § 8 paabudte Indbetaling i Statskassen, som Skat, af de $^{3}/_{6}$ af Bankhæftelsesrenten af de Geistligheden tillagte Jorder og Tiender, Præstetienden derunder indbefattet. De $^{2}/_{6}$ af Bankhæftelsesrenten af Præstetienden, der indbetales til Banken, ville være at liqvidere i vedkommende Beneficiariers øvrige Hartkorns- og Tiendeskatter. § 7. Imellem de geistlige Embeder, der ved denne Forandring faae en forøget Skattebyrde, fordeles fremtidigt et aarligt Beløb af indtil 8000 Rd. Fordelingen skeer af Ministeren for Kirke- og Underviisningsvæsenet saaledes, at navnlig de geistlige Embeder, hvis Reguleringssum er under 800 Rd., forlods faae fuld Erstatning for den forøgede Skat, naar Forøgelsen udgjør over 3 Rd., og forresten tages Hensyn til Embedernes Trang i det Hele til saadan Lettelse. § 8. Fiskeri-, Bro- og Færgeløbs-Hartkorn bortfalder, og erlægges af hvert Fiskeri-, Bro- og Færgeløb, hvorpaa bemeldte Hartkorn nu hviler, en fast aarlig Afgift, der er liig med den, der for Tiden opkræves af det paagjældende Hartkorn. Ligeledes erlægges der til Statskassen af Bornholms Kirketiender, i Stedet for den paa andre Tiender hvilende Beskatning, en fast aarlig Afgift, der er liig Beløbet af den fulde Bankhæftelsesrente af bemeldte Tiender. § 9. Skatterne efter denne Lov opkræves, overeensstemmende med Forordningen om Amtstue-Oppebørsler m. v. af 8de Juli 1840 § 1, to Gange aarligen, nemlig hvert Aars 1ste April, for Tiden fra 1ste Jan. til 30te Juni, og hvert Aars 1ste Octbr., for Tiden fra 1ste Juli til 31te Decbr., hver Gang med det Halve af det aarlige Beløb, og bliver den Deel af Skatten, som efter § 5 falder paa Hartkornet, at opkræve i Forening med den Deel af

Landskatten af Ager- og Engs-Hartkorn, som beregnes efter den nye Matricul, samt med Landskatten af Skov- og Mølleskylds[1])-Hartkorn. § 10. Nærværende Lov træder i Kraft fra 1ste Jan. 1851 at regne. 20 Juni

Hvorefter alle Vedkommende sig have at rette.

Lov om Oprettelse af Creditforeninger og Laanekasser for Grundeiere[2]). 20 Juni

Vi Frederik den 7de Konge til Danmark rc G. V.: Rigsdagen har vedtaget og Vi ved Vort Samtykke stadfæstet følgende Lov:

§ 1. Indenrigsministeriet bemyndiges til at meddele Creditforeninger af Eiere af danske Grundeiendomme de i efterstaaende §§ 2 og 3 anførte Begunstigelser, naar de af saadanne Foreninger vedtagne Statuter ikke gaae udenfor de i efterfølgende § 4 givne Forskrifter. § 2. De Begunstigelser, der kunne meddeles de nævnte Creditforeninger, ere: a) at de af Foreningens Bestyrelse udstedte Gjældsforskrivninger kunne udstedes paa ustemplet Papiir og lyde enten paa Navn eller paa Ihændehaveren, samt at disse Forskrivninger kunne overdrages og transporteres uden Brug af stemplet Papiir; b) at Bestyrelsen retsgyldigt kan forene sig med Foreningens Interessenter eller Debitorer om, at disse i de til Foreningen udstedte Panteobligationer indrømme Bestyrelsen Ret til, naar de ikke opfylde deres contractmæssige Forpligtelser, ved Fogden at gjøre Udlæg i den til Pant stillede Eiendom med Tilbehør og derefter at lade samme bortsælge ved offentlig Auction eller i fornødent Fald udlægge Foreningen til Eiendom, Alt uden foregaaende Forligsmægling, Rettergang eller

[1]) Jvfr. Lov 14 Apr. 1852 § 9.

[2]) Jvfr. Lov 19 Febr. 1861. Af de i Kraft af denne Lov oprettede Creditforeninger og Laanekasser optage vi i nærværende Værk kun Lovene for dem, som ere oprettede udelukkende for Landeiendomsbesiddere (Kundgj. 1 Dec. 1851, 16 Apr. 1852, 23 Febr. 1859 og 15 Dec. 1860), hvorimod vi ikke optage Lovene for dem, som ere oprettede for Kjøbstadgrundeiere og Landeiendomsbesiddere i Fællesskab (Kundgj. for saadanne Grundeiere i Sjællands og Lollands-Falsters Stifter 6 Dec. 1851 og i Fyens Stift 20 Marts 1860) eller alene for Kjøbstadgrundeiere (Kundgj. for en saadan i Nørrejylland 19 Nov. 1852, der ifølge Kundgj. 22 Dec. 1860 indtil videre er frataget de den tilstaaede Begunstigelser).

20 Juni Dom, hvorhos det af Foreningens Bestyrelse begjærede Udlæg eller den derefter berammede Auction ei skal kunne standses eller underkjendes ved nogen Paaankning til høiere Ret, naar Auctionen er afholdt i Overeensstemmelse med Plac. af 22de April 1817 og Fdn. af 11te Septbr. 1833, hvorimod det skal staae vedkommende Interessent eller Debitor frit for at anlægge Regressøgsmaal til at erholde fuld Erstatning af Foreningen; c) at der indrømmes disse Foreningers Bestyrelser i Betalingen for de Forsendelser af Activer og Penge med de offentlige Poster, der skee for Foreningens Regning, samme Nedsættelse, som er tilstaaet Nationalbanken med Hensyn til Pengeforsendelser mellem Hovedbanken og Bankcontoiret i Aarhuus; d) at Foreningen kan afslutte Laan til en høiere Rente end 4 pCt. aarlig, og ligeledes af dens Interessenter eller Debitorer betinge sig mere end 4 pCt. aarlig Rente. § 3. Det tillades Bestyrere af Umyndiges og offentlige Stiftelsers Midler at anbringe disse Midler i de af Creditforeningerne udstedte Gjældsforskrivninger. § 4. For at en Creditforening kan vente at erholde sine Statuter sanctionerede og komme til at nyde Godt af de foranstaaende Begunstigelser, fordres: a) at der i en saadan Forening er anmeldt Interessenter til et Beløb af i det mindste 1 Million Rigsdaler, hvis Eiendomme ere beliggende indenfor en saadan Omkreds, at den fornødne Control med Taxationernes Paalidelighed og det behørige Tilsyn med Panterne uden stor Besvær kan føres af Bestyrelsen*); b) at ingen Grundeier antages som Interessent for en større Sum, end at Behæftelsen derved i intet Tilfælde kommer til at overstige 3/5 af den til Pant tilbudne Eiendoms Værdi, bestemt ved Taxation efter saadanne Regler, som ikke yde mindre Sikkerhed for rigtig Vurdering, end de i Fdn. af 7de Juni 1827 indeholdte Bestemmelser, og som nærmere blive at angive i Statuterne; c) at der til ingen Tid maae circulere et større Beløb af Gjældsforskrivninger mod Foreningen, end det Beløb af Interessenternes Panteobligationer, som denne eier; d) at

*) Jvfr. Lov 21 Nov. 1851.

alle de i en saadan Forening indtraadte Interessenter skulle være solidarisk ansvarlige for de af Foreningen udstedte Gjældsforskrivninger med de fulde 3/5 af Eiendommenes Taxationsværdi, saafremt de have erholdt 2/5 af denne tilladns, og i samme Forhold til det laante Beløb, naar dette har udgjort en mindre Deel af Taxationsværdien; e) at de af Foreningen udstedte Gjældsforskrivninger, lydende enten paa Navn eller paa Ihændehaveren, skulle være rentebærende, og ikke maae udfærdiges for en ringere Sum end 50 Rd.; f) at der i Statuterne er fastsat, at Foreningens Interessenter, foruden den stipulerede Rente, have at tilsvare en vis passende Procent aarligt af deres Laan til sammes Amortisation; g) at det i Statuterne er bestemt, at Bestyrelsen er pligtig aarligt at offentliggjøre et fuldstændigt Regnskab for Foreningen, og qvartaliter at indsende Regnskabs-Extracter til Indenrigsministeren; h) at ingen Forandring kan vedtages i Statuterne uden paa den i disse foreskrevne Maade og med Indenrigsministerens Samtykke. § 5. Naar Indenrigsministeren har sanctioneret en saadan Creditforenings Statuter, bliver derom at udstede en offentlig Kundgjørelse, hvorimod Ministeriet, naar den attraaede Sanction ikke kan meddeles, vil underrette Vedkommende om Aarsagerne hertil. § 6. For ligeledes at fremme Oprettelsen af Laanekasser mellem danske Grundeiere bemyndiges Indenrigsministeriet til, ved at sanctionere saadanne Laanekassers Statuter, at indrømme dem de i nærværende Lovs § 2 Litr. a, c og d indeholdte Begunstigelser, naar de opfylde de i § 4 Litr. c, e, f, g og h fastsatte Betingelser, og indskrænke sig til, i det Høieste at udlaane mod 1ste Prioritets Panteret i Eiendommene 2/5 af det Beløb, hvortil de i Henhold til Slutningen af § 4 Litr. b ere taxerede. § 7. Skulde nogen Creditforening attraae anden eller større Begunstigelse, end nærværende Lov hjemler Indenrigsministeriet at meddele, vil saadant kun være at opnaae ved en speciel Lov.

Hvorefter alle Vedkommende sig have at rette.

21 Juni **Kirke- og Underviisningsmin. Skriv.** (til Stiftamtmanden over Ribe Stift), hvori Samme — i Anledning af en Forespørgsel, om de Sognets Konge- og Kirketiender, der eies af Sognebeboerne, paahvilende Skatter og Afgifter, samt Udgifterne ved Kirkernes Vedligeholdelse m. m. skulle reparteres efter det nye eller gamle Hartkorn — efter foregaaende Brevverling med Finantsministeriet svares, at man, i Overeensstemmelse med hvad Finantsministeriet ved tidligere Leiligheder derom har udtalt, holder for, at Tiendelandskatten og Seminariefondsafgiften samt Bankhæftelsesrenterne blive at fordele mellem samtlige Medeiere efter den nye Matriculs Hartkorn, men at Ministeriet derimod med Hensyn til Kirkens Vedligeholdelse ikke skjønner rettere, end at de enkelte Eiere, der hver for sig have tilkjøbt sig Tienden af deres Jorder med den dertil knyttede Forpligtelse til at deeltage i disse Udgifter, maae antages at have overtaget denne Forpligtelse i Forhold til det efter den dagjældende Matricul disse Jorder paahvilende Hartkorn, og at som Følge heraf den nye Skyldsætning efter Fdn. af 24de Juni 1840 § 16 ingen Indflydelse kan have paa Fordelingen af disse Udgifter blandt de enkelte Eiere. Forsaavidt vedkommende Provst derhos havde forespurgt, om ikke en Enkelt af de paagjældende Eiere er pligtig at underkaste sig den Bestemmelse, der tages af samtlige andre Medeiere angaaende Spørgsmaalet om de omhandlede Skatters og Udgifters Fordeling, tilføiede Ministeriet, at det ikke antager, at den af Pluraliteten af Eierne tagne Bestemmelse i en Sag af denne Beskaffenhed er forbindende for Minoriteten, men at Spørgsmaalet forøvrigt i det Hele hører under Domstolenes Afgjørelse.

24 Juni **Indenrigsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Svendborg Amt), hvori Samme — i Anledning af en Forespørgsel fra en Herredsfoged om, hvorvidt et Herreds kjørepligtige Beboere kunne kaldes til Afgivelse af extraordinaire militaire Kjørsler for en længere Veilængde end til Herredets Grændse eller in casu 2 Miil — efter foregaaende Brevverling med Krigs-

ministeriet og Generalpostdirecteuren svares, at hvad Reiser, der føre ad ordinaire Router, angaaer, da vil de Kjørepligtige, efter de hidtil fulgte Regler, ordentligviis, navnligen Nødvendighedstilfælde fraregnede, ikke kunne affordres Befordring længere end til næste Skiftested, inden- eller udenfor Amtets og Amtstuedistrictets Grændser, hvorimod Reiser ad extraordinaire Router, paa hvilke Skiftesteder ikke ere etablerede, ifølge Analogien af Fdn. af 26de Juni 1844 § 22, jvfr. Fdn. af 30te April 1809 § 2 og Fdn. for Hertugdømmerne af 17de Decbr. 1845 § 36, og naar ligeledes her Nødvendighedstilfælde fraregnes, ikke bør fordres afgivne udover 4 Miil. 24 Juni

Finantsmin. Circ. (til samtlige Amtmænd), hvorved meddeles: A — — 7) Under Bygninger til Avlingsdrift kan ikke indbefattes Avlsbrugeres Beboelsesleilighed, Karlekamre i Udhuse m. v. i Kjøbstederne eller paa sammes Grund, hvorimod deraf vil være at erlægge Bygningsafgift. 28 Juni

Justitsmin. Skriv. (til Amtmanden over Præstø Amt), hvori Samme — der havde anholdt om Ministeriets Resolution for, hvorvidt Fdn. af 26de Jan. 1733 § 31 angaaende Ransagning efter Skoveffecter, stjaalne i private Skove, kan ansees hævet ved den nyere Lovgivning — efter foregaaende Brevverling med Indenrigsministeriet, der atter over Spørgsmaalet havde indhentet Betænkning fra Generalprocureuren, svares, at Bestemmelsen i den nævnte Forordnings § 31 maae antages endnu at staae ved Magt, men at Spørgsmaalet herom iøvrigt i mødende Tilfælde henhører under Domstolenes Afgjørelse. 3 Juli

Lov om Afløsning af det Gaarde og Boelssteder paahvilende Hoveri og lignende Pligtarbeide*). 4 Juli

Vi Frederik den 7de Konge til Danmark &c. G. B.: Rigsdagen har vedtaget og Vi ved Vort Samtykke stadfæstet følgende Lov:

*) Jvfr. Circ. 29 Aug. og 19 Dec. 1850 samt 31 Jan. 1852, Skriv. 15 Oct. 1850, 7 Jan. 1851, 20 Juli 1852, 7 Oct. 1854, Lov 20 Marts 1855, 28 Febr. 1856. See Anmærkn. 2det St. S. 170.

4 Juli § 1. Det Hoveri, eller Ægt og Arbeide, som lovligt kan affordres gaardbrugende Bønder af Jorddrotten eller Herlighedseieren, skal kunne afløses mod et billigt aarligt Vederlag, naar Saadant fordres enten af i det Mindste Trediedelen af Hovbønderne eller af Eieren af den Eiendom, hvortil Hoveriet ydes. Det Samme skal gjælde om alt andet Ægt og Arbeide, som ifølge særlige Forpligtelsesgrunde kan fordres af Bøndergaarde og Boelssteder, dog at i dette Tilfælde Begjæringen om Afløsning skal kunne fremsættes saavel af hver enkelt Arbeidspligtig som af den, der har Fordring paa Arbeidet. § 2. Naar de Vedkommende ikke mellem dem kunne blive enige om Afløsningen, skal denne, ifølge Begjæring af en af de ovennævnte Parter, ordnes ved offentlig Foranstaltning. Til den Ende udnævnes af Kongen en Formand for Afløsningen, respective i 2den, 3die, 5te, 6te, 7de, 8de, 9de, 10de og 11te Landsthingskreds, saa og for Bornholm, saafremt særlig Begjæring desangaaende derfra maatte indkomme. Derhos skulle de paagjældende Parter i hvert enkelt Tilfælde vælge hver een Voldgiftsmand til at sammentræde med Formanden til Udførelsen af det omhandlede Hverv, dog saaledes, at de i dette Valg ere bundne til de Mænd, som hertil udnævnes af Sogneforstanderskaberne. Saafremt der blandt disse Mænd skulde findes Ascendenter, Descendenter eller Brødre af Parterne, eller ligesaa nær med dem Besvogrede, skulle disse Personer være udelukkede fra at kunne vælges i den enkelte Sag, hvor Nogen af Parterne staaer i saadant Slægtskabs- eller Svogerskabsforhold til dem. Disse Voldgiftsmænd udnævnes efter Foranledning af Formanden af samtlige Sogneforstanderskaber i Afløsningsdistrictet, saaledes at hvert Sogneforstanderskab udnævner en i sammes District bosiddende Mand, hvorom Formanden gives fornøden Underretning; hvorefter han over alle saaledes Valgte forfatter en Liste, der af ham besørges trykt og derefter meddeelt ethvert Forstanderskab i Afløsningsdistrictet. De saaledes udnævnte Mænd, blandt hvilke dog ikke maa være Ascendenter eller Descendenter eller Brødre af Formanden, eller ligesaa nær med ham besvogrede, skulle være pligtige at overtage denne

Stilling, og deri at forblive i 3 Aar, samt efter denne Tids Forløb at fuldende de Forretninger, som imidlertid af dem maatte være indledede. Efter Udløbet af disse Aar have bemeldte Mænd ved Udgangen af det løbende Calenderaar at fratræde, og kan dette Hverv i Tilfælde af Gjenvalg for de følgende 3 Aar ikke paalægges dem mod deres Ønske. Vacancer i Listen for den tilbagestaaende Tid af de tre Aar blive at udfylde ved nyt Valg af de Sogneforstanderskaber, i hvis Districter Vacancerne ere indtraadte. Saadanne Forandringer blive af Formanden at offentliggjøre i vedkommende Stiftstidender. Voldgiftsmænd kunde ogsaa vælges af et Nabodistrict; men vedkommende Part, som gjør Brug heraf, har da særligt at afholde alle derved foranledigede Omkostninger. Formanden har til Ministeriet at indsende en skriftlig edelig Forsikkring om, at han efter bedste Evne, med Iver og Upartiskhed, vil varetage det ham betroede Hverv. De af Parterne valgte Voldgiftsmænd have, den første Gang de deeltage i Forretningerne, i Protocollen at indføre og underskrive en lignende Forsikkring. § 3. Den eller de, der attraae Medvirkning af de ovennævnte Mænd til Afløsningen af det i § 1 omhandlede Arbeide, have derom skriftlig at henvende sig til Formanden, som da foranlediger, at hver af Parterne, den til Arbeidet Berettigede paa den ene, og den eller de Arbeidspligtige paa den anden Side, udvælger een af de to Mænd, som ifølge § 2 med ham skulle udføre Forretningen. De Valg, som ikke ere Formanden meddeelte 14 Dage efterat Opfordring til Valg beviisligen er skeet, ville af Formanden blive at foretage i vedkommende Parts Sted. Formanden berammer derefter Tiden og Stedet til Forretningens Afholdelse og udfærdiger en Indkaldelse til at give Møde ved samme, hvilken af Stedets sædvanlige Stævningsmænd bliver med 14 Dages Varsel at forkynde for enhver enkelt af de i Sagen Interesserede, der af Reqvirenten opgives Formanden. Er Forretningen begjært enten af den til Arbeidet Berettigede eller af en enkelt Arbeidspligtig overeensstemmende med 2det Afsnit af § 1, da kan den ei foretages, saafremt Reqvirenten, efter behørig Indkaldelse, hverken 4 Juli

4 Juli møder persönligen eller ved en Befuldmægtiget, men han har da at udrede samtlige ved det forgjæves holdte Møde foranledigede Omkostninger. Det Samme skal ogsaa gjælde, hvis Forretningen er begjært overeensstemmende med 1ste Afsnit af § 1 og samtlige Reqvirenter hverken møde eller lade møde. Dersom Nogen af de behørigen Indkaldte hverken møder personligen eller ved Befuldmægtiget, da kan Afløsningen af det ham vedkommende Arbeide desuagtet afgjøres ved Mændenes Kjendelse, som derefter ved Stævningsmændene bliver at forkynde ham. § 4. Hvis de omhandlede Afløsningsmænd ikke ved Mægling, der først skal forsøges, kunne tilveiebringe en mindelig Overeenskomst mellem Parterne om det paagjældende Arbeides Afløsning, da bliver Vederlaget at fastsætte ved deres Kjendelse med Stemmefleerhed efter den Nytte, som den til Arbeidet Berettigede skjønnes virkeligen at have havt af det ham tilkommende Arbeide, og til et saadant aarligt Beløb, som Udførelsen paa anden Maade af ligesaa godt Arbeide, med fornødent Hensyn til de Udgifter een Gang for alle, som Forandringen vil medføre, under almindelige Tidsforhold kan antages at ville koste ham. Den omhandlede aarlige Godtgjørelse bliver i Regelen at ansætte til Penge, men kan dog, naar begge Parter ønske det, ogsaa ansættes til Korn, at betales efter Capitelstarten. Efter hver af Parternes Begjæring kunne Mændene fastsætte en i Forholdene begrundet Frist af indtil 2 Aar for Afløsningens Indtrædelse efter den endelige Kjendelses Afsigelse, dog skal Afløsningen ikke i noget Tilfælde, naar ikke alle Vedkommende deri samtykke, træde i Kraft til anden Tid end det paagjældende Aars 1ste Mai, om end den fornævnte Frist i et enkelt Tilfælde desaarsag maatte være at forlænge en kort Tid. § 5. Forhandligerne bør saavidt muligt foregaae mundligt. Det Væsentligste af Forhandlingerne, saavelsom den ved mindelig Overeenskomst eller Kjendelse tilveiebragte Afgjørelse af den forhandlede Sag, besørges af Formanden indført i Protocollen, der ved Forretningens Slutning bør oplæses samt underskrives saavel af de tilstedeværende Parter eller deres Befuldmægtigede, som af Afløsningsmændene. De fornødne

Protocoller ville, forsynede med Indenrigsministeriets Autorisation, blive Formændene tilstillede uden Betaling. Naar de fuldskrevne Protocoller ei mere kunne ventes afbenyttede, blive de at indsende til Opbevaring i Ministeriets Archiv. Formanden har derhos, naar Sagen er endeligen afgjort, at forsyne de paagjældende Fæstebreve, saavel Originalen som Reversalen, eller Adkomstdocumenter, med Paategning om, at den fastsatte aarlige Godtgjørelse træder i Hoveriets eller det betingede Arbeides-Sted. Paategningen paa Reversalfæstebrevet bliver tillige at indføre i vedkommende Fæsteprotocol. 4 Juli

§ 6. Ligesom det allerede ved § 3 i Fdn. af 9de Marts 1838 er tilladt Eier og Fæster at vedtage, at den samme Udpantningsret, der efter den gjældende Lovgivning haves med Hensyn til det Krav, Eieren har paa Fæsteren for Skatter og de øvrige af Fæstestedet gaaende Afgifter, som denne har at erstatte, ogsaa skal finde Sted for Hoveripenge, saaledes tilkommer den til det her omhandlede Arbeide berettigede Eier samme Ret hos hans Fæstere for den ved Afløsningsmændenes Kjendelse eller ved en for dem indgaaet Overeenskomst fastsatte aarlige Godtgjørelse for bemeldte Arbeide.

§ 7. Skulde der under Forretningen opstaae retlige Spørgsmaal, af hvis Afgjørelse dens Udfald i det Hele eller for en Deel vil være afhængig, f. Ex. om det paagjældende Arbeides Lovlighed o. s. v., og en mindelig Overeenskomst herom mellem Parterne ei kan tilveiebringes ved Mægling, da kunne vel Parterne, hvis de derom ere enige, lade Spørgsmaalet afgjøre ved Afløsningsmændenes Kjendelse, men i andet Fald bliver Sagen at henvise til Domstolene*). Dog skulle Mændene, forsaavidt de dertil see sig istand, fremme Forretningen ogsaa for det omtvistede Arbeides Vedkommende, skjøndt det vil beroe paa Retssagens endelige Udfald, om og hvorvidt den i saa Henseende af dem trufne Afgjørelse kommer til at træde i Kraft. Gjør Retssagens Udfald desuagtet en Continuationsforretning af Afløsningsmændene fornøden, da ville

*) Spørgsmaalet om Lov 4 Juli 1850 overhovedet er anvendelig i det concrete Tilfælde henhører under Domstolene, end Vederlaget er bestemt ved Afløsningscommissionens Kjendelse. Dom i Jur. Ugskr. f. 1853 S. 819.

4 Juli disse have at afgjøre, af hvem Omkostningerne ved denne Forretning skulle udredes. § 8. Er den Eiendom, til hvilken det Arbeide ydes, hvis Afløsning gjøres til Gjenstand for de fornævnte Mænds Forretning, bortforpagtet med Ret for Forpagteren til at benytte Arbeidet, da kan, naar Eieren og Forpagteren derom ere enige, det hele Mellemværende imellem dem, der maatte opstaae ved Afløsningen, inddrages under Mændenes Afgjørelse. Ogsaa, hvor Arbeidets Afløsning skeer ved frivillig Overeenskomst uden Mellemkomst af de her omhandlede Mænd, kan Eierens og Forpagterens derved foranledigede Mellemværende, naar de derom ere enige, gjøres til Gjenstand for en Forretning af disse Mænd, saaledes at Valget af den ene Voldgiftsmand da skeer af Forpagteren. I Mangel af saadan Afgjørelse bliver det af Domstolene at paakjende, hvilken Indflydelse Hoveriets Afløsning bør have paa Retsforholdet imellem Eier og Forpagter, og hvilket Vederlag der navnlig tilkommer den Sidstnævnte. § 9. Er nogen af Parterne (herunder Forpagteren indbefattet, forsaavidt hans Mellemværende med Eieren har været Gjenstand for Afløsningsmændenes Afgjørelse) misfornøiet med den afsagte Kjendelse, kan denne underkastes en yderligere Prøvelse, naar den paagjældende Part, inden 3 Maaneder efter Kjendelsens Afsigelse, derom henvender sig til Indenrigsministeriet, som da har til dette Øiemed at foranledige en Commission nedsat. Denne skal bestaae af en af Ministeriet beskikket Formand, hvortil Formanden for Hoveriafløsningen i et nærliggende District vil være at vælge, og af en anden, ligeledes af Ministeriet dertil udnævnt, sagkyndig Mand, samt af 4 Medlemmer, af hvilke hver af Parterne vælger 2 blandt de i § 2 omhandlede, af Sogneforstanderskaberne udnævnte Mænd, der ikke have deeltaget i den paaankede Forretning. De Valg, som ikke ere Formanden meddeelte 14 Dage efterat Opfordring til Valg beviisligen er skeet, ville af Formanden blive at foretage i vedkommende Parts Sted. § 10. Formanden for denne Commission har med Hensyn saavel til Parternes Valg af de 4 af Commissionens Medlemmer, som til Forretningens Afholdelse, efter forudgaaet Indkaldelse af de Vedkommende,

m. v., at iagttage de i §§ 3 til 8 givne Forskrifter. Foruden de paagjældende Parter blive ogsaa til Commissionens Forretning de Mænd at indvarsle, som have deeltaget i den paaankede Kjendelses Afsigelse. Commissionens Kjendelse afsiges med absolut Stemmefleerhed, og i Tilfælde af Stemmelighed gjør Formanden Udslaget. Ved denne Commissions Kjendelse skal det have sit endelige Forblivende*). § 11. For enhver afholdt Forretning tilkommer saavel Formanden som ethvert af de øvrige Medlemmer en Godtgjørelse af 2 Rd. daglig, foruden fri Befordring, enten in natura eller ved Betaling efter Valg af Reqvirenterne. Desuden tilkommer Formanden særlig Godtgjørelse efter Regning for Udførelsen af de fornødne skriftlige Arbeider, saavelsom for havte Udgifter i Anledning af de ham som Saadan overdragne Forretninger, saasom til Porto, Budløn m. v. Forsaavidt disse Omkostninger ikke hidrøre fra de enkelte Afløsningsforretninger, og som Følge heraf ikke kunne erholdes dækkede paa den i § 12 bestemte Maade, blive de at udrede af det Offentlige efter Foranstaltning af Indenrigsministeriet. Udskrifter af Protocollen blive af Formanden at meddele de Vedkommende, som begjære det, mod en Betaling af 24 ß for hvert Ark. Til samtlige Indkaldelser, Protocoller, Udskrifter og øvrige Documenter, der bruges i de her omhandlede Sager, kan benyttes ustemplet Papiir. For Forkyndelsen af Indkaldelser eller Kjendelser erholde Stævningsmændene til lige Deling 16 ß for hver af de 6 Første, for hvilke Forkyndelsen skeer, og 8 ß for hver af de Øvrige. Reqvirenterne have betimeligt at underrette saavel Formanden som Voldgiftsmændene om, paa hvilken af de nævnte Maader de ønske at afgive Befordringen. § 12. Samtlige Omkostninger ved den eller de afholdte Forretninger blive, i Mangel af mindelig Overeenskomst, i Regelen at fordele lige mellem Parterne, dog efter Afløsningsmændenes eller Commissionens 4 Juli

*) See Anm. S. 167. — Naar Afløsningscommissionens Kjendelse er annulleret ved Overcommissionens Kjendelse, kan Naturalhoveriet ikke ansees at være tidligere ophørt end det i sidstnævnte Kjendelse er bestemt, med mindre en særlig Overeenskomst herom imellem Parterne kan paavises. Dom i Høiesteretstid. f. 1857 S. 625.

4 Juli nærmere Afgjørelse, navnlig forsaavidt der maatte være Spørgsmaal om Forpagterens Deeltagelse i samme. Fordelingen mellem de forskjellige Arbeidspligtige af deres Andeel af Omkostningerne vil ligeledes, om fornødent, være at afgjøre af Afløsningsmændene eller Commissionen. De Omkostninger, der ved en endelig Kjendelse af Afløsningsmændene eller Commissionen ere paalagte Parterne, kunne efter lovlig Omgang inddrives ved Udpantning. § 13. Den Bemyndigelse, som ved allerhøieste Resolution af 20de April 1813 og Plac. af 9de Marts 1838 blev given det forrige Rentekammer, eller nu Indenrigsministeriet, til at nedlægge allerunderdanigst Forestilling om, at de Hovedgaardseiere, der aldeles eller i det Væsentligste havde afskaffet Hoveriet, maatte forundes Tilladelse til under Hovedgaarden at indtage eller paa anden Maade at anvende et passende Qvantum Bondejord, skal herefter være ophævet, dog at dette skal være uden Indflydelse, forsaavidt Hoveriet allerede forinden Udstedelsen af nærværende Lov maatte være ophævet.

Hvorefter alle Vedkommende sig have at rette.

4 Juli **Lov** om Afløsning af det Pligtarbeide, der, forinden Kundgjørelsen af Fdn. af 27de Mai 1848, er betinget af Huse og Boliger paa Landet*).

Vi Frederik den 7de Konge til Danmark &c. G. B.: Rigsdagen har vedtaget og Vi ved Vort Samtykke stadfæstet følgende Lov:

§ 1. Alt Pligtarbeide, der for Tiden lovligt er betinget som Vederlag for Overdragelsen af Huse, med eller uden Jord, eller Boliger paa Landet, det være sig i Leie, Fæste, Arvefæste eller til Selveiendom, af andre end dem, der staae i fast Tjeneste hos den, der er berettiget til Arbeidet, skal herefter kunne afløses mod et billigt aarligt Vederlag, naar den Arbeidspligtige begjærer det. § 2. Naar de Vedkom-

*) Jvfr. Circ. 29 Aug. og 19 Dec. 1850 samt 31 Jan. 1852, Skriv. 12 Oct. og 7 Dec. 1850.
Den ved Lov 4 Juli 1850 bestemte Afløsning er ikke anvendelig, naar Overeenskomst om Vederlag i Stedet for Naturalarbeidet er indgaaet før Loven udkom. Domme i Jur. Ugskr. f. 1853 S. 280, 498 og 819, f. 1856 S. 392, Høiesteretsdomme i Schlegels Saml. S. 711, og i Høiesteretstid. f. 1858 S. 566.

mende ikke mellem sig kunne blive enige om Afløsningen, skal denne, ifølge Begjæring af en enkelt Arbeidspligtig, eller flere Arbeidspligtige i Forening, ordnes ved offentlig Foranstaltning. Til den Ende udnævnes af Kongen en Formand for Afløsningen i ethvert Amt. Derhos skulle de paagjældende Parter i ethvert enkelt Tilfælde vælge hver een Voldgiftsmand til at sammentræde med Formanden til Udførelse af det omhandlede Hverv, dog saaledes, at de i dette Valg ere bundne til de Mænd, som hertil udnævnes af Sogneforstanderskaberne og Communalbestyrelserne. Saafremt der blandt disse Mænd skulde findes Ascendenter, Descendenter eller Brødre af Parterne, eller ligesaa nær med dem Besvogrede, skulle disse Personer være udelukkede fra at kunne vælges i den enkelte Sag, hvor nogen af Parterne staae i et saadant Slægtskabs- eller Svogerskabsforhold til dem. Disse Voldgiftsmænd udnævnes efter Foranledning af Formanden af samtlige Sogneforstanderskaberne i Amtet og Communalbestyrelserne for de Kjøbsteder i samme, paa hvis Jorder Huse ere opførte, saaledes, at hvert Sogneforstanderskab og Communalbestyrelse udnævner to i sammes District bosiddende Mænd, hvorom Formanden gives fornøden Underretning, hvorefter han over alle saaledes Valgte forfatter en Liste, der af ham besørges trykt og meddeelt ethvert Forstanderskab i Amtet samt de Communalbestyrelser, af hvilke Valg er foretaget. De saaledes valgte Mænd, blandt hvilke dog ikke maae være Ascendenter eller Descendenter eller Brødre af Formanden, eller ligesaa nær med ham Besvogrede, skulle være pligtige at overtage denne Stilling og deri at forblive i 3 Aar, samt efter denne Tids Forløb at fuldende de Forretninger, som imidlertid af dem maatte være indledede. Efter Udløbet af disse Aar have bemeldte Mænd, ved Udgangen af det løbende Calenderaar at fratræde, og kan dette Hverv i Tilfælde af Gjenvalg for de følgende tre Aar ikke paalægges dem mod deres Ønske. Vacancer i Listen for den tilbageſtaaende Tid af de tre Aar blive at udfylde ved nyt Valg af de Sogneforstanderskaber og Communalbestyrelser, i hvis Districter Vacancerne ere indtraadte. Saadanne For-

4 Juli

4 Juli andringer blive af Formanden at offentliggjøre i vedkommende Stiftstidende. Voldgiftsmænd kunne ogsaa vælges af et Nabodistrict; men vedkommende Part, som gjør Brug heraf, har da særligen at afholde alle derved foranledigede Omkostninger. Dersom en ny Communallov for Landet maatte udkomme og træde i Virksomhed før de 3 Aar ere forløbne, for hvilke Afløsningsmændene ere valgte, ville nye Valg af Afløsningsmænd være at foretage. Formanden har til Ministeriet at indsende en skriftlig edelig Forsikkring om, at han efter bedste Evne, med Iver og Upartiskhed, vil varetage det ham betroede Hverv. De af Parterne valgte Voldgiftsmænd have, den første Gang de deeltage i Forretningerne, i Protocollen at indføre og underskrive en lignende Forsikkring.
§ 3. Den eller de Arbeidspligtige, der attraae Medvirkning af de ovennævnte Mænd til Afløsningen af det i § 1 omhandlede Pligtarbeide, have derom skriftlig at henvende sig til Formanden, som da foranlediger, at hver af Parterne, den til Arbeidet Berettigede paa den ene, og den eller de Arbeidspligtige, hvis Arbeide ved een og samme Forretning ønskes afløst, paa den anden Side, udvælger een af de to Mænd, som ifølge § 2 med ham skulle udføre Forretningen. De Valg, som ikke ere Formanden meddeelte 14 Dage efterat Opfordringen til Valg beviisligen er skeet, ville af Formanden blive at foretage i vedkommende Parts Sted. Formanden berammer derefter Tiden og Stedet til Forretningens Afholdelse og udfærdiger en Indkaldelse til at give Møde ved samme, hvilken af Stedets sædvanlige Stævningsmænd bliver at forkynde for enhver Enkelt af de i Sagen interesserede med 14 Dages Varsel. Dersom den til Arbeidet Berettigede, efter saaledes at være indkaldt, hverken møder personligt eller ved en Befuldmægtiget, da kan Afløsningen af det ham tilkommende Pligtarbeide desuagtet skee ved Mændenes Kjendelse, som derefter bliver paa lige Maade at forkynde for ham. Har en enkelt Arbeidspligtig begjært en Forretning afholdt, og han efter behørig Indkaldelse hverken møder personligt eller ved en Befuldmægtiget, da kan Forretningen ei foretages, og Reqvirenten har at udrede samtlige

ved det forgjæves holdte Møde foranledigede Omkostninger. 4 Juli
Er den paagjældende Forretning begjært af flere Arbeids-pligtige i Forening, da kan den, uagtet enkelte af disse udeblive, dog fremmes for de Mødendes Vedkommende, og de Udeblivende have da, efter Mændenes Skjøn, at udrede en passende Deel af Omkostningerne ved samme. § 4. Hvis de ombandlede Afløsningsmænd ikke ved Mægling, der først skal forsøges, kunne tilveiebringe en mindelig Overeenskomst mellem Parterne om det paagjældende Arbeides Afløsning, da bliver Vederlaget at fastsætte ved deres Kjendelse med Stemmefleerhed efter den Nytte, som den til Arbeidet Berettigede skjønnes at kunne have af det ham tilkommende Pligtarbeide, forsaavidt dette er ydet, og til et saadant aarligt Beløb, som Udførelsen paa anden Maade af ligesaa godt Arbeide, med fornødent Hensyn til de Udgifter een Gang for alle, som Forandringen vil medføre, under almindelige Tidsforhold kan antages at ville koste ham. Naar Afløsningen er begjært inden et Aars 1ste October, skal den træde i Kraft det paafølgende Aars 1ste Mai, saafremt Afløsningssummens Størrelse til den Tid er endelig bestemt, og i andet Fald til den næste 1ste Mai, efterat en endelig Afgjørelse heraf har fundet Sted. § 5. Forhandlingerne bør saavidt muligt foregaae mundtligt. Det Væsentligste af Forhandlingerne, saavelsom den ved mindelig Overeenskomst eller Kjendelse tilveiebragte Afgjørelse af den forhandlede Sag, besørges af Formanden indført i Protocollen, der ved Forretningens Slutning bør oplæses samt underskrives saavel af de tilstedeværende Parter eller deres Befuldmægtigede, som af Afløsningsmændene. De fornødne Protocoller ville, forsynede med Indenrigsministeriets Autorisation, blive Formændene tilstillede uden Betaling. Naar de fuldskrevne Protocoller ei mere kunne ventes afbenyttede, blive de at indsende til Opbevaring i Ministeriets Archiv. Formanden har derhos, naar Sagen er endeligt afgjort, at forsyne de paagjældende Overdragelsesdocumenter med Paategning om, at den fastsatte aarlige Godtgjørelse træder i det betingede Arbeides Sted. Forsaavidt de nævnte Documenter bestaae af Fæstebreve, indføres Paategningen

4 Juli tillige i vedkommende Fæsteprotocol. § 6. Ligesom det allerede ved Fdn. af 27de Mai 1848 § 3 er tilladt Eiere af Huse paa Landet, naar de bortfæste disse, at betinge sig Udpantningsret for den resterende Huusafgift, dog at denne Ret gjøres gjældende inden eet Aar efter Afgiftens Forfaldstid, saaledes tilkommer den til det her omhandlede Pligtarbeide berettigede Eier samme Ret hos den Arbeidspligtige for den ved Afløsningsmændenes Kjendelse eller ved en mellem Parterne indgaaet Overeenskomst fastsatte aarlige Godtgjørelse for bemeldte Arbeide. § 7. Skulde der under Forretningen opstaae retlige Spørgsmaal, af hvis Afgjørelse dens Udfald i det Hele eller for en Deel vil være afhængig, f. Ex. om det paagjældende Arbeides Lovlighed o. s. v., og en mindelig Overeenskomst herom mellem Parterne ei kan tilveiebringes ved Mægling, da kunne vel Parterne, hvis de derom ere enige, lade Spørgsmaalet afgjøre ved Afløsningsmændenes Kjendelse, men i andet Fald bliver Sagen at henvise til Domstolene. Dog skulle Mændene, forsaavidt de dertil see sig istand, fremme Forretningen ogsaa for det omtvistede Arbeides Vedkommende, skjøndt det vil beroe paa Retssagens endelige Udfald, om og hvorvidt den i saa Henseende af dem trufne Afgjørelse kommer til at træde i Kraft. Gjør Retssagens Udfald desuagtet en Continuationsforretning af Afløsningsmændene fornøden, da ville disse have at afgjøre, af hvem Omkostningerne ved denne Forretning skulle udredes*). § 8. Er den Eiendom, til hvilken det Arbeide ydes, hvis Afløsning gjøres til Gjenstand for de fornævnte Mænds Forretning, bortforpagtet med Ret for Forpagteren til at benytte Arbeidet, da kan, naar Eieren og Forpagteren derom ere enige, det hele Mellemværende imellem dem, der maatte opstaae ved Afløsningen, inddrages under Mændenes Afgjørelse. Ogsaa, hvor Arbeidets Afløsning skeer ved frivillig Overeenskomst uden Mellemkomst af de her omhandlede Mænd, kan Eierens og Forpagterens derved foranledigede Mellemværende, naar de derom ere enige, gjøres til Gjenstand for en Forretning af disse Mænd, saaledes at Valget af den

*) See Anmærkn. S. 167.

ene Voldgiftsmand da skeer af Forpagteren. I Mangel af saadan Afgjørelse bliver det af Domstolene at paakjende, hvilken Indflydelse Hoveriets Afløsning bør have paa Retsforholdet imellem Eier og Forpagter, og hvilket Vederlag der navnlig tilkommer den Sidstnævnte. § 9. Er nogen af Parterne (herunder Forpagteren indbefattet, forsaavidt hans Mellemværende med Eieren har været Gjenstand for Afløsningsmændenes Afgjørelse) misfornøiet med den affagte Kjendelse, kan denne underkastes en yderligere Prøvelse, naar den paagjældende Part, inden 3 Maaneder efter Kjendelsens Afsigelse, derom henvender sig til Indenrigsministeriet, som da har til dette Øiemed at foranledige en Commission nedsat. Denne skal bestaae af en af Ministeriet beskikket Formand, hvortil Formanden for Afløsningen af det omhandlede Pligtarbeide i et nærliggende District vil være at vælge, og af en anden, ligeledes af Ministeriet dertil udnævnt, sagkyndig Mand, samt af 4 Medlemmer, af hvilke hver af Parterne vælger 2 blandt de i § 2 omhandlede, af Sogneforstanderskaberne og Communalbestyrelserne udnævnte Mænd, der ikke have deeltaget i den paaankede Forretning. De Valg, som ikke ere Formanden meddeelte 14 Dage efterat Opfordring til Valg beviisligt er skeet, ville af Formanden blive at foretage i vedkommende Parts Sted. § 10. Formanden for denne Commission har med Hensyn saavel til Parternes Valg af de 4 af Commissionens Medlemmer, som til Forretningens Afholdelse, efter forudgaaet Indkaldelse af de Vedkommende m. v., at iagttage de i §§ 3 til 8 givne Forskrifter. Foruden de paagjældende Parter blive ogsaa til Commissionens Forretning de Mænd at indvarsle, som have deeltaget i den paaankede Kjendelses Afsigelse. Commissionens Kjendelse afsiges med absolut Stemmefleerhed, og i Tilfælde af Stemmelighed gjør Formanden Udslaget. Ved denne Commissions Kjendelse skal det have sit endelige Forblivende*). § 11. For enhver afholdt Forretning erholder saavel Formanden som ethvert af de øvrige Medlemmer en daglig Godtgjørelse af 2 Rd., foruden fri Befordring, enten in natura eller ved Betaling efter Valg 4 Juli

*) See Anmærkn. S. 167.

4 Juli af Reqvirenterne. Reqvirenterne have betimeligt at underrette saavel Formanden som Voldgiftsmændene om, paa hvilken af de nævnte Maader de ønske at afgive Befordringen. Naar flere Forretninger af det omhandlede Slags udføres paa samme Dag, hvilket saavidt muelig bør skee, fordeles de daglige Godtgjørelser paa samtlige disse Forretninger. Desuden tilkommer Formanden særlig Godtgjørelse efter Regning for Udførelsen af de fornødne skriftlige Arbeider, saavelsom for havte Udgifter i Anledning af de ham som Saadan overdragne Forretninger, saasom til Porto, Budløn m. v. Forsaavidt disse Omkostninger ikke hidrøre fra de enkelte Afløsningsforretninger, og som Følge deraf ikke kunne erholdes dækkede paa den i § 12 bestemte Maade, blive de at udrede af det Offentlige efter Foranstaltning af Indenrigsministeriet. Udskrifter af Protocollen blive af Formanden at meddele de Vedkommende, som begjære det, mod en Betaling af 24 ß for hvert Ark. Til samtlige Indkaldelser, Protocoller, Udskrifter og øvrige Documenter, der bruges i de her omhandlede Sager, kan benyttes ustemplet Papiir. For Forkyndelsen af Indkaldelser eller Kjendelser erholde Stævningsmændene til lige Deling 16 ß for hver af de 6 Første, for hvilke Forkyndelsen skeer, og 8 ß for hver af de Øvrige.

§ 12. Samtlige Omkostninger ved den eller de afholdte Forretninger blive, i Mangel af mindelig Overeenskomst, i Regelen at fordele lige mellem Parterne, dog efter Afløsningsmændenes eller Commissionens nærmere Afgjørelse, navnlig forsaavidt der maatte være Spørgsmaal om Forpagterens Deeltagelse i samme. Fordelingen mellem de forskjellige Arbeidspligtige af deres Andeel af Omkostningerne vil ligeledes, om fornødent, være at afgjøre af Afløsningsmændede eller Commissionen. De Omkostninger, der ved en endelig Kjendelse af Afløsningsmændene eller Commissionen ere paalagte Parterne, kunne efter lovlig Omgang inddrives ved Udpantning.

Hvorefter alle Vedkommende sig have at rette.

4 Juli **Lov** om Jords Afstaaelse til Opførelse af Fattighuse og Boliger for huusvilde Personer paa Landet, samt en Ind-

Krænkning i Forbudet for Fæstere og Leiere mod at tage Inderster tilhuse*). 4 Juli

Vi Frederik den 7de Konge til Danmark ꝛc G. V.: Rigsdagen har vedtaget og Vi ved Vort Samtykke stadfæstet følgende Lov:

§ 1. Til Opførelse af Fattighuse samt af Boliger for huusvilde Personer, der ikke mangle Evne til at erlægge den i Egnen sædvanlige Huusleie, skal den fornødne Byggeplads kunne fordres Communen udlagt, mod fuldstændig Erstatning til Grundeieren. § 2. Ved Valget af Byggepladsen har Sogneforstanderskabet at tage Hensyn ikke blot til den beqvemme Beliggenhed for de Boliger, der paa samme agtes opførte, men ogsaa til den Ulempe, som derved kunde foraarsages Jordens Eier, saa at en Grund, hvis Afstaaelse i det nævnte Øiemed vilde være Eieren til særdeles Besvær, ikke bør tages, saafremt en anden, om end noget mindre beqvem, Plads er at faae. Skulde Eieren formene at have grundede Indsigelser at fremsætte imod Valget af Pladsen, som Sogneforstanderskabet ikke finder at kunne tage Hensyn til, har han uopholdeligen igjennem Forstanderskabet at andrage Sagen for Amtsraadet, der endelig afgjør samme. § 3. Saafremt Sogneforstanderskabet ikke kan blive enigt med Grundens Eier om Vederlagets Størrelse, hvilken Overeenskomst iøvrigt ikke uden høiere Sanction kan være gyldig, dersom Jorden tilhører en Stiftelse, et Embede, et Fideicommis eller en Commune, bliver Vederlaget at bestemme ved kyndige og uvillige Mænd af en anden Commune, som paa sædvanlig Maade dertil af Retten udnævnes, og som, hvis det fra nogen af Parternes Side forlanges, have for Retten edeligen at afhjemle deres Forretning. Iøvrigt bliver der, saavel hvad Vedkommendes Adgang til at erholde Omvurdering ved et dobbelt Antal Mænd angaaer, som med Hensyn til Retsgebyrs Erlæggelse og Brugen af stemplet Papiir, og i Henseende til Vederlagets Bestemmelse i Penge eller en aarlig Kornafgift, Beløbets Udbetaling til Eieren

*) Jvfr. Skriv. 11 Juni 1850, 13 Juli 1852. Ved denne Lov er den provisoriske Lov af 5 Mai 1848, hvorved de samme Forhold vare ordnede, bortfaldet.

4 Juli med Panthaverens Samtykke, samt Brugshaverens Ret til at nyde Renten af Vurderingssummen, saalænge Brugsretten vedvarer, at forholde aldeles efter Bestemmelserne i Fdn. af 23de April 1845 om Jords Afstaaelse til Kirkegaardes Udvidelse. § 4. Den Forpligtelse til ikke at tage Inderster tilhuse, der ifølge Lovens 3—19—7, Fdn. af 24de Juli 1822 § 3 og Fdn. af 9de Marts 1838 § 5 paahviler Fæstere paa Landet, skal være ophævet tilligemed de for Overtrædelse heraf fastsatte Straffe, og skal en saadan Forpligtelse ei heller ved fremtidige Contracter kunne paalægges nogen Fæster. Forsaavidt ældre Fæstebreve indeholde særlige Bestemmelser imod at tage Inderster tilhuse, bliver det, naar Parterne ikke kunne forenes, ved Domstolene at afgjøre, om disse Bestemmelser, uanseet bemeldte Lovbuds Ophævelse, bør være gjældende. Derhos bør i alle Tilfælde saavel Fæstere som Leiere paa Landet være berettigede til at modtage tilhuse deres Beslægtede og Besvogrede i op- og nedstigende Linie samt saadanne i Sognet hjemmehørende Personer, der ellers vilde falde Fattigvæsenet til Byrde, eller gjøre Anvendelsen af foranstaaende § 1 nødvendig, hvorom de dog forinden have at sikkre sig Beviis fra Sogneforstanderskabet.

Hvorefter alle Vedkommende sig have at rette.

4 Juli **Lov ang. Gangstier i offentlig Øiemed*).**

Vi Frederik den 7de Konge til Danmark &c. G. A.: Rigsdagen har vedtaget og Vi ved Vort Samtykke stadfæstet følgende Lov:

§ 1. I Lighed med hvad der er foreskrevet i Fdn. af 29de Septbr. 1841 § 28, skal det herefter for enhver Commune, ved et af Communalbestyrelsen for et Tidsrum af ikke over 3 Aar forfattet Regulativ, bestemmes hvilke Gangstier paa Grund af deres Nødvendighed eller almindelige Benyttelse, enten som nærmeste Vei for Gaaende til Kirke, Skole

*) Jvfr. Skriv. 24 Juli 1852, 9 Juli 1856. — Loven er uanvendelig, hvor der er Spørgsmaal om en ved Hævd eller Afbenyttelse i Alderstid formeentlig erhvervet Ret til Passage paa en vis Gangsti, i det Afgjørelsen heraf maa ligge udenfor den i Loven ommeldte administrative Autoritets Afgjørelse. Dom i Jur. Ugskr. f. 1853 S. 307.

og Tinghuus, eller i andet almeenvigtigt Øiemed, skulle betragtes som offentlige. § 2. Enhver Communalbestyrelse har derfor, saasnart nærværende Lov er traadt i Kraft, og senere saa ofte Tiden for Regulativets Gyldighed er forløben, at tage under Overveielse, hvilke allerede tilværende Stier, der i Henhold til § 1 egne sig til Optagelse paa Regulativet, saavelsom om det maatte være fornødent at foranstalte nye offentlige Stier anlagte som Vei til Kirke, Skole eller Tinghuus. Det af Communalbestyrelsen affattede Regulativ fremlægges efter forudgaaet offentlig Bekjendtgjørelse paa den i Communen sædvanlige Maade til almindeligt Eftersyn i 3 Uger. § 3. Enhver offentlig Sti bør i det mindste være 1 Alen bred. Det tilkommer Communalbestyrelsen at tage Bestemmelse i alle Spørgsmaal angaaende Anlæggelsen. Retningen og Beskaffenheden af de ovennævnte offentlige Stier, samt disses Forbedring og Udvidelse, dog at enhver i Medfør heraf tagen Beslutning kan af Vedkommende indankes paa Landet for Amtsraadet, ved hvis Afgjørelse det har sit Forblivende, forsaavidt ikke Sagen maatte angaae en Sti, der løber gjennem flere Communer, som høre under forskjellige Overautoriteter, og imellem disse maatte være Meningsulighed; thi i saa Tilfælde, saavelsom naar Spørgsmaalet vedkommer Staden Kjøbenhavn og Landets øvrige Kjøbsteder, kan Paaanke til Indenrigsministeriet finde Sted. § 4. Saavel den forsvarlige Vedligeholdelse af alle i Regulativet optagne Stier med Stenter, Gangtræer, Laager og lignende Indretninger, som den derved forefaldende Sneekastning bliver at foranstalte udført for Communens Regning. Ligeledes er Brugeren af de Jorder, over hvilke en ny offentlig Sti anlægges, eller hvorfra Grund afgives til Udvidelse af en allerede tilværende Sti, berettiget til af Communen at erholde saavel Affavnet af den afgivne Grund, som den Byrde og Ulempe, der med Stien maatte være forbunden, erstattet ved et aarligt Vederlag, der fastsættes af uvillige, dertil af Retten udmeldte, Mænd, og bortfalder, naar Stien udgaaer af Regulativet. Samme Ret til Erstatning tilkommer Brugeren af Jorder, over hvilke en allerede tilværende paa Regulativet

4 Juli

4 Juli optagen Sti løber, med mindre denne sidste enten allerede er bleven udlagt som Kirke- eller Skolesti, eller fra Alders Tid upaatalt er bleven benyttet af Alle og Enhver. § 5. Alle andre Gangstier end de, der i vedkommende Regulativ ere optagne som offentlige, er Eieren eller Brugeren af de Jorder, over hvilke de gaae, beføiet til at aflægge, uden at dog derved de, som formene at have Adkomst til Stiens Benyttelse, udelukkes fra ved Sags Anlæggelse at søge deres formeentlige Ret gjort gjældende.

Hvorefter alle Vedkommende sig have at rette.

4 Juli **Lov** om Udnævnelse af faste Taxationsmænd til at foretage Jordboniteringer*).

Vi Frederik den 7de Konge til Danmark &c. G. B.: Rigsdagen har vedtaget og Vi ved Vort Samtykke stadfæstet følgende Lov:

§ 1. I Stedet for at de Mænd, som ifølge de gjældende Bestemmelser skulle, under en Landinspecteurs Veiledning, foretage de Jordboniteringer, eller Taxationer af de paagjældende Jorder efter Taxationsfoden 24 som bedste Jord, der lægges til Grund for Forandringer i Jordernes nuværende Hartkornsansættelse ved Udskiftninger, Udstykninger, Magelæg og Ombelinger af Fæstegods, hidtil i ethvert enkelt Tilfælde have været udmeldte af vedkommende Ret, og derefter have afhjemlet hver enkelt udført Forretning, skulle deslige Forretninger for Fremtiden udføres af 2de af de for Herredet efter de nedenanførte Regler udnævnte faste Taxationsmænd i Henhold til en af dem een Gang for alle afgiven edelig Forsikkring. Ethvert Sogneforstanderskab vælger dertil 2 i dets District bosiddende Mænd, hvornæst Valgene indstilles til Approbation af Amtsraadet (eller den overordnede communale Autoritet, som ifølge en ny Communallov i saa Henseende maatte træde i Amtsraadets Sted), som derhos udnævner een af Herredets Taxationsmænd til at fungere som Formand. De Landdistricter, der ere forenede med Kjøbstadmenigheder, og ikke have noget eget Sogneforstander-

*) Jvfr. Lov (om Tørvemosers Udskiftning) 30 Dec. 1858 § 4.

skab, henlægges i denne Henseende under det beqvemmest liggende Landsogn efter vedkommende Amtsraads nærmere Bestemmelse. Hvor Amtsraadet ifølge Herredernes Størrelse dertil finder Anledning, kan det i denne Henseende enten dele et Herred i flere Afdelinger efter Matriculens Sogneinddeling, eller forene flere Herreder til eet District. De saaledes udnævnte Mænd skulle være pligtige at overtage denne Stilling, og deri at forblive i 3 Aar, efter hvis Udløb de ved Udgangen af det løbende Calenderaar have at fratræde. Og kan det ommeldte Hverv, i Tilfælde af Gjenvalg, for de følgende 3 Aar ikke paalægges dem imod deres Ønske. Amtsraadet kan, hvis fornødent gjøres, afskedige een eller flere af Taxationsmændene. Vacancer, der indtræde i Løbet af de omhandlede 3 Aar, udfyldes ved nye Valg af det Sogneforstanderskab, i hvis District Vacancen er indtraadt. De saaledes for hvert Herred trufne Foranstaltninger bringes af Amtsraadet til offentlig Kundskab paa den efter de locale Forhold hensigtsmæssigste Maade. § 2. Den, der attraaer en Jordbonitering foretagen, har derom at henvende sig til vedkommende Formand, og for ham at opgive Navnene paa dem, hvem Forretningen vedkommer, og blandt disse, overeensstemmende med Fdn. af 3die Decbr. 1819 § 10, ved paatænkte Udstykninger navnlig de eventuelle Kjøbere, naar Eieren før Udstykningen staaer i Handel om nogen Parcels Afhændelse. Formanden har da, saavidt muelig efter Overeenskomst saavel med Taxationsmændene som med de i Sagen interesserede Parter, at afgjøre, hvilke af Herredets Taxationsmænd der skulle udføre Forretningen, og naar denne skal finde Sted. Det er Reqvirentens Sag at drage Omsorg saavel for, at en Landinspecteur eller en dertil bemyndiget Landmaaler giver Møde ved Forretningen, for efter de gjældende Bestemmelser at veilede Taxationsmændene, som for, at de i Forretningens Udfald Interesserede, med 8 Dages Varsel, tilsiges til Møde ved Forretningen, enten ved Stævningsmændene eller paa anden Maade. Benyttes de sædvanlige Stævningsmænd til Forkyndelsen af saadanne Tilsigelser, erholde de til lige Deling en Betaling af 16 ß for

4 Juli

4 Juli hver af de 6 Første, for hvilke Forkyndelsen skeer, og 8 ß for hver af de Øvrige. De 2 Taxationsmænd, der i Forening udføre en Forretning, maae hverken til hinanden indbyrdes eller til nogen af Sagens Parter staae i saa nært Slægtskab, som Forældre, Børn, Søskende, eller i ligesaa nært Svogerskab. Enhver foretagen Jordbonitering skal med Taxationsmændenes Underskrift indføres i en for Amtsrepartitionsfondens Regning anskaffet og af Amtsraadet eller dets Formand autoriseret Protocol, der, naar den ei afbenyttes af Taxationsmændene, bør beroe hos Formanden for Boniteringen i Herredet. Den første Gang en Taxationsmand deeltager i en Forretning, har han i Protocollen at indføre og underskrive en edelig Forsikkring om, at han med Samvittighedsfuldhed og efter bedste Indsigt vil varetage det ham betroede Hverv. I Protocollen bør ved enhver Forretning tillige bemærkes, hvilken Landinspecteur eller dertil bemyndiget Landmaaler der har ledet samme, om de Personer, der af Reqvirenten ere opgivne som interesserede i Sagen, have givet Møde ved Forretningen, eller i modsat Fald, om der er tilveiebragt Beviis for, at de have været behørigen varslede. Naar Forretningen er tilendebragt og oplæst, have Taxationsmændene derhos udtrykkeligen at opfordre Landinspecteuren eller Landmaaleren og de tilstedeværende Parter til at afgive en bestemt Erklæring, om de ere fornøiede med Forretningen, eller om de forlange en ny Forretning afholdt af et dobbelt Antal Taxationsmænd. Finde de Intet mod Forretningen at erindre, eller ville de ikke afgive den forlangte Erklæring, da føre Taxationsmændene derom det Fornødne til Protocollen, og Forretningen er da, naar begge Taxationsmændene tillige i Henhold til deres afgivne edelige Forsikkring erklære, at der Intet er dem bekjendt, som kan svække dens Gyldighed, ligesaa usvækkelig, som om den, efter forudgaaet lovlig Omgang, inden Retten af Taxationsmændene var edelig afhjemlet, idet de Parter, der efter behørig Indvarsling ei have givet Møde ved Forretningen, skulle ansees som fornøiede med samme. Begjærer derimod enten Landinspecteuren eller nogen af Parterne en ny Forretning afholdt, da kan

der ei tillægges den foretagne Forretning nogen Virkning, og det bliver Reqvirentens Sag at foranledige en ny Forretning afholdt efter forudgaaet Udmeldelse af vedkommende Ret af det dobbelte Antal Taxationsmænd til videre Omgang efter de gjældende Regler om deslige Forretningers Afholdelse. Udskrifter af Protocollen, bekræftede af Formanden, blive af ham at meddele de Vedkommende, som begjære det, mod en Betaling af 24 ß for hvert Ark. § 3. Saavel til Protocollen som til Udskrifter af samme og øvrige skriftlige Udfærdigilser i den heromhandlede Anledning kan benyttes ustemplet Papiir. For Forretningen erholder hver af de tvende Taxationsmænd 64 ß for hver halve Dag Forretningen varer, beregnet til 4 Timer[1]), samt fri Befordring, naar Mødestedet ligger 1/2 Miil fra deres Bopæl. Befordringen kan udredes enten in natura eller ved Betaling efter Valg af Reqvirenten, som betimeligen har at underrette Taxationsmændene om, paa hvilken af de nævnte Maader han ønsker at afgive Befordringen. § 4. Den i Fdn. af 25de Juni 1810 § 3 Nr. 1 indeholdte Bestemmelse om, at en forhen i anden Anledning foretagen Taxationsforretning kan, ved senere Udstykninger af den taxerede Eiendom, lægges til Grund for Hartkornsberegningen, dersom denne Taxationsforretning ikke er ældre end 6 Aar, eller ogsaa Kjøber og Sælger, endskjøndt den er ældre, ere enige i at antage den, skal fremdeles være gjældende, dog med den Indskrænkning, at en saadan Forretning i intet Tilfælde maa lægges til Grund for yderligere Hartkornsfordelinger, naar den er ældre end 10 Aar. Naar mindre betydelige og særskilt liggende Jordlodder agtes fraskilte en Eiendom, da kan Indenrigsministeriet ligesom hidtil, naar alle Vedkommende derom ere enige, tillade, at Matriculstaxationen lægges til Grund for Hartkornsfordelingen, og at denne udføres ved Ministeriet[2]). § 5. Ved Boniteringen af Kjøbstadjorder, hvortil hver Kjøbstads Communalbestyrelse vælger 3 i Communen bosiddende Mænd til faste Taxationsmænd, og beskikker een af disse til 4 Juli

[1]) Jvfr. Skriv. 19 Sept. 1854 Litr. a.

[2]) Jvfr. Circ. 11 Juli 1857, 26 Marts 1861 Nr. 7.

4 Juli at fungere som Formand, bliver at forholde iøvrigt efter denne Lov, dog at vedkommende Amtmand, i Stedet for Amtsraadet, bliver den her overordnede Autoritet [1]).

Hvorefter alle Vedkommende sig have at rette.

4 Juli **Lov**, indeholdende visse Begunstigelser ved Afhændelse af Bøndergods til Brugerne eller deres Børn og Svigerbørn [2]).

Vi Frederik den 7de Konge til Danmark &c. G. A.: Rigsdagen har vedtaget og Vi ved Vort Samtykke stadfæstet følgende Lov:

Naar Bøndergods afhændes til fuldkommen Eiendom eller Arvefæste med Ret til at sælge og pantsætte til Brugerne, deres Børn og Svigerbørn, skal det være tilladt, til Kjøbecontracterne og Skjøderne at benytte stemplet Papiir af 4de Classe Nr. 4 [3]). Derhos bortfalde i disse Tilfælde de Gebyhrer, der i Anledning af de nævnte Documenters Tinglæsning ellers tilfalde Statskassen, ligesom der i Stedet for Halvprocentafgiften, der bortfalder, kun bliver at erlægge den ved Fæstesteders Tiltrædelse af nye Fæstere i Fdn. af 8de Febr. 1810 § 6 befalede Afgift [4]).

Hvorefter alle Vedkommende sig have at rette.

13 Juli **Indenrigsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Svendborg Amt), hvori Samme — der havde forespurgt, hvorvidt Herredsfogder, som have Bopæl i en Kjøbstad, kunne ansees pligtige til i de enkelte Tilfælde, hvor et Embedsbrev ikke kan befordres ved anden Leilighed, og det saaledes undtagelsesviis bliver nødvendigt til Brevets Befordring til vedkommende Sognefoged at benytte særligt leiet Bud, selv at afholde de til saadan Budleie medgaaende Udgifter — efter

[1]) Jvfr. Skriv. 19 Sept. 1854 Litr. b.

[2]) Jvfr. Skriv. 31 Dec. 1850, 15 og 29 Nov. 1851, 4 Marts 1852, Circ. 11 Nov. s. A. Litr. f, Skriv. 8 Febr. 1853, Circ. 23 Marts s. A. Litr. a, Skriv. 20 Mai 1854, 13 Febr. 1855. — Loven er ikke anvendelig paa Overdragelse af det Staten tilhørende Bøndergods. Dom i Høiesteretstid. f. 1859 S. 459.

[3]) Jvfr. Lov (om stplt. Papiir) 19 Febr. 1861 § 31.

[4]) Jvfr. Skriv. 11 Nov. 1852 Litr g, Lov (om Forandring i Fdn. 12 Sept. 1792 m. v.) 19 Febr. 1861 § 4.

foregaaende Brevverling med Justitsministeriet svares, at Indenrigsministeriet antager, at Retsbetjenten ikke kan være pligtig til selv at afholde de omspurgte Udgifter, men at forøvrigt den Maade, hvorpaa de bør udredes, vil afhænge af de enkelte Tjenestesagers Natur og Beskaffenhed saaledes at Udgiften, forsaavidt den t. Ex. gjøres nødvendig i Lægdsvæsenets Interesse, afholdes af Amtsrepartitionsfondet (jvfr. Analogien af Slutningsbestemmelsen i Fdn. af 26de Juni 1844 § 4), og i Justits-, Politie- og andre offentlige Retsfager inddrages under de øvrige Udgifter ved disse (jvfr. Canc. Skriv. af 19de Jan. 1819, Fdn. af 26de Juni 1844 § 4 Nr. 3 a, samt Canc. Skriv. af 23de Jan. 1847 ad 1. 13 Juli

Indenrigsmin. Skriv. (til Amtmanden over Kjøbenhavns Amt), hvori Samme, i Anledning af en Forespørgsel fra et Sogneforstanderskab, hvorvidt en anden Landcommune, der interimistisk havde bekostet tvende i hiint Sogn hjemmehørende Personers Helbredelse, var berettiget til at fordre Omkostningerne for den efter sædvanlig Omgang afgivne Lægebefordring refunderede lige med de øvrige Udgifter ved bemeldte Patienters Cuur og Pleie, svares, at der i det indbyrdes Forhold mellem Landcommunerne, hvor de ombandlede Befordringer saavel tidligere som efter Fdn. af 26de Juni 1844 § 5 Nr. 3 og § 47 afgives in natura, ingensinde vidstes at være indrømmet en Erstatning, som den i nærværende Tilfælde paastaaede, og at Ministeriet, med særdeles Hensyn til at det ordentligviis (jvfr. Plac. af 14de Decbr. 1810 § 5) ikkun er havte positive Udlæg, som den en interimistisk Understøttelse ydende Commune kan fordre refunderede, finder denne Praxis, til hvilken ogsaa den bestaaende Fattiglovgivning maa antages at slutte sig, velgrundet, og det saameget mere som Communerne, naar Ligeligheden gjennemføres, ikke forurettes ved denne Tingenes Orden, medens paa den anden Side Tvist om Beregning af Veilængden og Fristen derved afskjæres, ligesom Reglen forøvrigt ogsaa er den, som gjælder i Forholdet mellem 17 Juli

17 Juli Kongerigets og Hertugdømmernes Communer (jvfr. Fdn. for Hertugdømmerne af 29de Decbr. 1841 § 86 in fine, sammenholdt med Fdn. af 24de Jan. 1844 §§ 14 og 15).

19 Juli **Indenrigsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Ribe Amt), hvori Samme — i Anledning af et Andragende, hvori Eierinden af en i et Landsogn beliggende Gaard havde anholdt om Ministeriets Resolution for, hvorvidt hun er pligtig til af tvende til Gaarden liggende, under Ribe Kjøbstads Matricul benhørende, Engstykker at svare Fattigbidrag samt andre communale Byrder til Ribe Kjøbstad — svares, at da Hartkorn i Reglen ikke er nogen særlig Ligningsbasis for Skatter og navnlig for Fattigskat i Kjøbstederne, og Plac. af 5te Decbr. 1815, hvad sidstnævnte Skat angaaer, ifølge sin Overskrift og Indhold ikke ligefrem kan være anvendelig med Hensyn til Kjøbstederne, maa Andragerinden være fritagen for at udrede de hende paalignede Communalbidrag til den nævnte Kjøbstad, forsaavidt der ikke for bemeldte Byes Vedkommende maatte haves nogen speciel Hjemmel til at ligne de omhandlede Udgifter ogsaa paa Hartkorn.

31 Juli **Indenrigsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Hjørring Amt), hvori Samme — der med Erklæring havde indsendt en Forespørgsel fra en Lægdsmand, om hvorvidt der kunde tilkomme ham nogen Godtgjørelse for tvende Reiser, han havde foretaget til Lægdsforstanderen, den ene Gang i Anledning af det uconfirmerede Mandskabs Udslettelse af Rullen, den anden Gang i Anledning af en Listes Berigtigelse over det hjempermitterede Mandskab — efter foregaaende Brevvexling med Justitsministeriet svares, at ligesom Ministeriet med Amtet er enigt i, at der efter Analogien af Fdn. af 26de Juni 1844 § 4 Nr. 14 og 15, sammenholdt med Rnkm. Circ. af 20de Febr. 1847 er Anledning til at tillægge Lægdsmanden Godtgjørelse for den sidstnævnte Reise, saaledes skjønnes det heller ikke rettere, end at Analogien af fornævnte Bestemmelser maa føre til, at der ogsaa maa til-

lægges Lægdsmanden Godtgjørelse for hans Reise til Lægds- forstanderen for at være denne behjælpelig med Udslettelsen af de uconfirmerede Drengebørn, da Lægdsforstanderen intet andet Middel har til at komme til Kundskab om, hvilke Drenge der ere confirmerede, og hvilke ikke, end mundtlig Conference med Lægdsmanden, og det i Overeensstemmelse med Værnepligtsloven af 12te Febr. 1849 § 9 fra Justits- ministeriet er befalet, at de uconfirmerede Drenge skulle ud- slettes af Rullen. 31 Juli

Justitsmin. Skriv. (til Amtmanden over Svendborg Amt), hvori Samme, i Anledning af et til Ministeriet indkommet Andragende, hvori en Districtslæge forespurgte, hvorledes og for hvis Regning der vilde være at anskaffe nye Instru- menter til Jordemødrene for tvende Sogne, da de forhaanden- værende vare i ubrugelig Tilstand, tilskrives, at forsaavidt Nødvendigheden af nye Instrumenters Anskaffelse ikke hid- rører fra en Forsømmelse fra de nuværende Jordemødres Side i Henseende til den dem paahvilende Forpligtelse til at holde de dem i brugbar Stand overleverede Instrumenter vedlige, maae Bekostningerne ved Anskaffelsen afholdes af ved- kommende Jordemoderdistricter. 6 Aug.

Indenrigsmin. Circ. (til samtlige Amtmænd) ang. aarlige Indberetninger om Opfyldelsen af de i Bevillinger til Bøn- dergaardes Nedlæggelse eller Udstykning fastsatte Vilkaar. 10 Aug.

Ved Rentekammer-Circ. af 17de Mai 1803 blev det, da Kammeret ønskede at vide, hvorvidt de Vilkaar vare opfyldte, som indeholdtes i de igjennem bemeldte Collegium udfærdigede kongelige Resolutioner og Bevillinger paa Bøndergaardes Nedlæggelse samt Tilladelser til Bøn- dergaardes og Steders Udstykning, paalagt Amtmændene, efter fore- gaaende nøiagtig Undersøgelse desangaaende, at meddele Kammeret fuldstændig Oplysning med Hensyn til de Bevillinger, som vare ud- stedte fra Begyndelsen af Aaret 1787 til Udgangen af 1802, ligesom ogsaa for Fremtiden ved hvert Aars Udgang at gjøre lignende Ind- beretning for det forløbne Aar. De Indberetninger, som i Overeens- stemmelse hermed aarligen skulde indkomme, ere imidlertid efterhaanden ophørte, og allerede i en længere Aarrække ikke indkomne fra noget Amt. Endskjøndt det nu ifølge de i Bevillingerne indførte Clausuler er overdraget vedkommende Amtmænd at paasee Opfyldelsen af de Betingelser, hvorunder deslige Bevillinger meddeles, kan Indenrigs- ministeriet dog for sit Vedkommende ikke Andet end ansee det ønskeligt

10 Aug. og hensigtsmæssigt, at Oplysning her haves angaaende de omhandlede Vilkaars Efterkommelse. Navnlig er det af Interesse at kunne herfra controllere Vedligeholdelsen af de Huse, som det, ved Bevillinger til Gaardes enten Nedlæggelse eller Sammenlæggelse, er gjort Vedkommende til Pligt at opføre og stedse at holde forsynede med Beboere, i hvilken Henseende det i den senere Tid er iagttaget at foranledige det Fornødne tilført Skjøde- og Panteprotocollen.

I Henhold til det ovenfor citerede Circulaire maa Ministeriet derfor tjenstligst anmode (Tit.) om behageligen at foranstalte nøiagtigen undersøgt, hvorvidt de to nysnævnte Arter af Bevillingers Betingelser, med Hensyn til de deri omhandlede Huse med Tilliggende, tilbørligen overholdes. Saafremt der ved denne Undersøgelse tillige skulde erholdes Kundskab om andre Tilfælde, hvori det er paalagt vedkommende Eier at vedligeholde et Huus, maatte det ligeledes behageligen undersøges, hvorvidt denne Forpligtelse opfyldes. Ligesom Ministeriet derhos senest ved Udgangen af indeværende Aar forventer detailleret Underretning om Udfaldet af denne Undersøgelse, saaledes bedes Ministeriet derefter ved Udgangen af hvert andet Aar meddeelt lignende Beretning. I Henseende til Bevillingerne til Bondejords Indtagelse under Hovedgaarde i Anledning af Hoveriafløsning bemærkes, at disse, forsaavidt Husets Opførelse og Vedligeholdelse betræffer, indbefattes under Bevillinger til Bøndergaardes Nedlæggelse, under hvilken sidste Classe de derfor i Deres Indberetninger forventes henførte.

14 Aug. **Justitsmin. Circ.** (til samtlige Amtmænd) ang. Forstaaelsen af Brandforsikkringsanordningerne af 29de Febr. 1792 for Kjøbstederne § 2 og for Landet § 1*).

Det er kommet til Justitsministeriets Kundskab, at Bestemmelserne i Brandforsikkringsanordningerne af 29de Febr. 1792, for Kjøbstederne § 2 og for Landet § 1, betræffende Forsikkringen af muur- og nagelfaste Inventarier og Redskaber, der, formedelst deres Størrelse, ikke kunne bortflyttes under en Ildebrand, ved flere Leiligheder ere blevne forstaaede, som om det derefter var tilladt under Bygningsassurancen at forsikkre deslige Gjenstande ogsaa i Tilfælde, hvor samme eies af en Anden end selve Bygningens Eier. Da bemeldte Anordninger imidlertid alene angaae Bygningers Forsikkring, har Lovgiveren, hvad der ogsaa til Evidents fremgaaer af Dispositionen i den øvrige Deel af de ovennævnte Paragrapher, ved hine Bestem-

*) Jvfr. Lov 4 Marts 1857 §§ 8 og 9.

melser kun villet tillade, at der under denne Forsikkring optages Gjenstande af den omhandlede Beskaffenhed, naar de, som Accessorier til vedkommende Bygning, kunne forsikkres under Eet med denne, men ikke, naar de, ved t. Ex. at tilhøre Andre end selve Bygningens Eier, kun komme i en transitorisk Forbindelse med den Bygning, hvori de ere anbragte, og som Følge heraf nødvendigt maae forsikkres særskilt for sig. 14 Aug.

Idet Justitsministeriet derfor tjenstligst skulde anmode (Tit.) om behageligst at ville meddele alle Vedkommende til fornøden Efterretning og Jagttagelse, at Gjenstande af den i de ovenmeldte Paragrapher omhandlede Beskaffenhed ikke kunne forsikkres under Bygningsassurancen, naar de ikke ere den paagjældende Bygnings Eier tilhørende, skulde jeg lige tjenstligst have Dem anmodet om, forsaavidt der under Bygningsassurancen i det Dem anbetroede Amt maatte være indtegnet nogen herimod stridende Forsikkring, at foranledige samme udslettet af Assurancen med Udløbet af den indeværende Termin.

Justitsmin. Circ. (til samtlige Amtmænd) ang. Indretningen af de saakaldte russiske Skorsteensrør eller Patent-Skorstene*). 14 Aug.

De i den senere Tid hyppigt indkommende Andragender om Tilladelse til at opføre saakaldte russiske Skorsteensrør eller Patent-Skorstene have foranlediget Justitsministeriet til at tage under Overveielse, hvorvidt en almindelig Tilladelse til Opførelse af slige Skorsteensrør kunde gives, og hvilke Regler der i saa Tilfælde burde foreskrives med Hensyn til disses Indretning, saaledes at det Offentlige kunde have Betryggelse for, at ingen særdeles Anledning til Brandfare ved deres Brug kunde være at befrygte. Efter i denne Anledning at have indhentet Betænkning fra Brandcommissionen i Kjøbenhavn, hvor dette Slags Skorstene paa flere Steder med Commissionens Samtykke bruges, og efter nøie at have overveiet Hensigtsmæssigheden af de Forskrifter, der ere givne i Henseende til deres Opførelse, Indretning og Reengjøring, finder Ministeriet, at de omhandlede Skorsteensrør kunne tillades opførte i Kjøbstederne under Jagttagelse af følgende Regler:

1) at Skorsteensrørene, der indvendig bør have en Lysning fra 8 til 10″ i Diameter, alene maae anvendes til Brug for Kakkelovne og kun optage i det høieste fire Kakkelovnsrør; 2) at Rørene heelt igjennem opføres aldeles cirkelrunde og af en Tykkelse til alle Sider af 9 Tommer eller en Flensborger Steens fulde Førlighed efter dens Længde-

*) Jvfr. Lov (om Brandpolitiet) 19 Febr. 1861 § 10.

14 Aug. maal, eller ogsaa af Steen, der med denne Førlighed ere inventerede for dette specielle Brug; 3) at der i Rørene indmures Jernbøsninger paa de Steder, hvor Kakkelovnsrør anbringes, og at disse sidste forsynes med Brystning, for at forhindre, at de række ind i Skorstenen; 4) at der enten foroven i Taget, tæt ved Skorstenen, anbringes en Lem til Udgang for Skorsteensfeieren ved Reengjøring, eller en Jerndør i Jernramme paa selve Skorstenen, høit op imod Taget, hvorigjennem Reengjøringen kan skee, samt at der til Udtagelse af Soden anbringes en Aabning forneden med Jernramme og Jerndør; 5) at Reengjøringen bør skee ved Hjælp af 2de Kugler, af hvilke den ene maa være besat med Jernpigge og den anden med Børster til Sodens Løsrivelse og Nedfeining. Det er iøvrigt en Selvfølge, at det under den i Anordn. af 6te April 1832 § 14 bestemte Mulct ikke kan være tilladt at opføre slige Skorsteensrør, forinden derom er gjort Anmeldelse til vedkommende Bygningscommission, og dertil erhvervet dennes med Amtets Approbation forsynede skriftlige Bestemmelse. Hvad derimod de ommeldte Skorsteensrørs Anbringelse i Landbygninger angaaer, da maa Justitsministeriet, i Betragtning af deres mindre paalidelige Reengjøring og deraf følgende lettere Antændelse, her ansee dem for ligefrem farlige, naar den Bygning, hvori de kunde ønskes anbragte, enten selv er belagt med Straatag, eller der i Nærheden af samme findes straatækte Bygninger. Ligesom derfor slige Skorsteensrørs Opførelse paa Landet under de ovennævnte Betingelser kun bør tillades i Bygninger, der ere enten teglhængte eller belagte med Skifer, Zink eller andet ikkeildfængende Material, og som tillige ere fjernede i den ved Plac. af 8de Decbr. 1809 befalede Afstand fra hvilkesomhelst Bygninger med Straatag, selv om disse høre til samme Eiendom, saaledes ville i dette Tilfælde Vedkommende ogsaa forinden have at henvende sig til Branddirecteuren, som med Amtets Approbation har at tage den i saa Henseende fornødne Bestemmelse, og som det iøvrigt paaligger at have nøie Indseende med, at ingen Afvigelse fra ovenstaaende Bestemmelser finder Sted. Foranstaaende skulde jeg

tjenstligst anmode (Tit.) om behageligst at bringe til alle Vedkommendes Kundskab. 14 Aug.

Justitsmin. Skriv. (til Amtmanden over Sorø Amt), hvori Samme, der havde udbedt sig Ministeriets Resolution med Hensyn til en af fire Mænd i et Landsogn, der, som Meddomsmænd i en Justitssag, havde givet Møde i en Kjøbstad, indgiven Regning over de dem i denne Anledning formeentlig tilkommende Diætpenge og Befordringsomkostninger, svares, at da der ingen Hjemmel vides for at tilstaae Meddomsmænd enten fri Befordring eller Diæter, kan Beløbet ikke anvises. 21 Aug.

Indenrigsmin. Circ. (til Formændene for Afløsningen af det Gaarde og Boelssteder paahvilende Hoveri og lignende Pligtarbeide), indeholdende Veiledning med Hensyn til Ansættelsen af Vederlaget for Gaardmandshoveriet. 29 Aug.

Ved at tilstille (Tit.) hoslagte, af Hs. Majestæt allernaadigst underskrevne, Udnævnelse for Dem til at være Formand for Afløsningen af det Gaarde og Boelssteder paahvilende Hoveri og lignende Pligtarbeide i N. N. Landsthingskreds, og ved derhos at fremsende et Exemplar af Loven af 4de Juli d. A. angaaende Hoveriafløsningen, maa jeg anmode Dem om at ville, overeensstemmende med samme, overtage det Dem saaledes overdragne Hverv efter bedste Evne med Iver og Upartiskhed, idet jeg tillige forventer herom at modtage Deres skriftlige edelige Forsikkring overeensstemmende med Lovens § 2 sidste Afsnit. Til behagelig Afbenyttelse fremsendes endvidere et Exemplar saavel af det Forslag om Gaardmandshoveriets Afløsning, der i sin Tid blev forelagt den ved allerhøieste Rescript af 10de Febr. f. A. nedsatte Landbocommission, som af Commissionens derover afgivne Betænkning, og af de denne Sag vedkommende trykte Bilage, hvoraf blandt Andet vil erfares, hvilken Fremgang Gaardmandshoveriets Afløsning i bemeldte Landsthingskreds hidtil har havt m. v. Ligeledes følger en Fortegnelse over det Hoveri, der, saavidt Ministeriet bekjendt, endnu findes i Landsthingskredsen. Jeg holder mig derhos overbeviist om, at De vil lade det være Dem magtpaaliggende ved forefaldende Leiligheder med deres Raad og Veiledning at bidrage til, at frivillige Overeenskomster om Hoveriets Afløsning kunne bringes istand ogsaa uden Afløsningsmændenes Medvirkning. For at lette Deres Virksomhed, har jeg, ved at meddele Amtmændene over N. N. Amter Deres Udnævnelse, anmodet dem om saavel selv at yde Dem fornøden Bistand, som at paalægge vedkommende Underøvrigheder og Sogneforstanderskaberne i Amtet at iagttage det Samme, naar Saadant af Dem begjæres. Skjøndt Vilkaarene for de før Udgivelsen af den her omhandlede Lov stedfundne Hoveriafløsninger vistnok i flere Henseender kunne tjene til Veiledning ved Bedømmelsen af Vilkaarene for senere lignende Afløsninger, maa jeg bemærke, hvad der ei vil være undgaaet

29 Aug. Deres Opmærksomhed, at der dog ei fra de tidligere Afløsninger, der ganske beroede paa alle Vedkommendes frivillige Overeenskomst, kan drages nogen directe Analogi med Hensyn til Afløsninger efter fornævnte Lov, der kunne finde Sted, om end ei alle de Vedkommende deri ere enige. Da den Byrde, Hoveriet paafører Yderen, er ikke lidet større end den Fordeel, den Hoveriberettigede har af samme, kunde nemlig Vederlaget herfor ved frivillig Overeenskomst tidligere bestemmes væsentligst efter det første Hensyn, uden at Yderne derved bleve brøstholdne, medens dog Vederlaget, saaledes bestemt, vilde være ikke lidet høiere, end det efter nærværende Lov fastsatte Vederlag, der skal bestemmes efter Hoveriets Nytte for den Berettigede. For de Tilfælde, hvor Vederlaget skal bestemmes ved Afløsningsmændenes Kjendelse, overeensstemmende med Lovens § 4, maa jeg antage, at det vil bidrage til at opnaae den for begge Parter billigste Ordning af det forandrede Forhold, at Anvendelsen af de givne almindelige Regler i en temmelig vid Udstrækning er overladt til Afløsningsmændenes Skjøn. Jeg har dog, ifølge den under Folkethingets Forhandlinger dertil givne Anledning, troet, at det vilde være hensigtsmæssigt at meddele Formændene for de respective Afløsningsdistricter Ministeriets Anskuelse om nogle Puncter i Henseende til Vederlagets Fastsættelse, idet derved en ønskelig Overeensstemmelse mellem Fremgangsmaaden i de forskjellige Districter muelig kunde opnaaes, skjøndt jeg forøvrigt ganske maa overlade til de vedkommende Afløsningsmænd, hvorvidt de ved forefaldende Leiligheder finde Grund til at tage Hensyn til min her udtalte Anskuelse, da jeg naturligviis ikke kan give nogen, ikke i fornævnte Lov begrundet, særlig Forskrift om, hvilken Vægt der bliver at tillægge et eller andet enkelt Moment, men det kun er min Hensigt at angive nogle af de Momenter, paa hvilke jeg troer, at Afløsningsmændenes Opmærksomhed bør henledes, samt at udvikle min Anskuelse om Conseqventserne af de i Loven udtalte almindelige Regler. Det Spørgsmaal, der ved Hoverivederlagets Bestemmelse formeentligen først vil være at afgjøre, er om Omfanget af det Arbeide, der skal erstattes. Den i Lovens § 4 i denne Henseende givne Regel, „at Vederlaget skal fastsættes efter den Nytte, som den til Arbeidet Berettigede skjønnes virkelig at have havt af det ham tilkommende Arbeide“, medfører for det Første, at kun den Deel af det betingede Hoveri, der hidtil virkeligen er afbenyttet, kan blive at erstatte. Men da det præsterede Hoveri, naar det ei har naaet det fulde ved vedkommende Hoveriforening eller Kjendelse fastsatte Omfang, kan af tilfældige Aarsager have været ikke lidet forskjelligt i de forskjellige Aar, vil et Skjøn om, hvilken Nytte den Berettigede deraf virkeligen har havt, vel rettest være at begrunde paa Gjennemsnittet af det Arbeide, som i de seneste Aar, f. Ex. de seneste 5 Aar, virkelig er forrettet, dog saaledes, at de Præstationer, som mueligt kun kunde fordres efter længere Tids Mellemrum eller ved enkelte forefaldende Leiligheder, tages med i Beregningen efter et Skjøn over, hvor hyppigt de Tilfælde, i hvilke de kunne affordres, kunne antages at ville indtræffe, og hvorvidt der er Rimelighed for, at de saaledes betingede Præstationer da i deres fulde Udstrækning vilde blive afbenyttede. Naar det saaledes er udfundet, „hvilken Nytte den til Arbeidet Berettigede virkelig har havt af det ham tilkommende Arbeide“, eller med andre Ord, hvilket Qvantum Arbeide eller Arbeidsdage der skal erstattes, da bliver Vederlaget herfor efter Lovens § 4 „at fastsætte til et saadant aarligt Beløb, som Udførelsen paa anden Maade af ligesaa godt Arbeide under almindelige Tidsforhold kan antages at ville koste den til Arbeidet Berettigede“. Er det paagjældende Arbeide et samlet Hoveri af flere Hovbønder til en Hovedgaards Drift og hvad dermed staaer

i Forbindelse, eller Rest af et saadant Hoveri (hvilke tvende Tilfælde indbefattes under 1ste Afsnit af Lovens § 1, hvorimod sidste Afsnit af samme Paragraph angaaer alle andre privatretlige Arbeidsforpligtelser af enkelte Bondergaarde og Boelssteder), da bør dette under Eet tages i Betragtning, idet det bør søges udfundet, hvad det kan koste Grundeieren at erholde dette Arbeide udført paa anden hensigtsmæssig Maade, uden at man kan beregne nogle Dele deraf, f. Ex. det, der er bestemt til visse Arbeidsdage, paa een Maade, og andre Dele deraf, f. Ex. det, der er fastsat til visse Markers Høstning, til Gjødningskjørsel o. s. v., paa en anden Maade. Af den anførte Regel om, at Gjenstanden for Vurderingen er, hvad Udførelsen af ligesaa godt Arbeide, som det ved Hoveriet præsterede, paa anden Maade vil koste, følger det blandt Andet, at der, hvor Hoveriet er anslaaet til et bestemt Antal Gang- eller Spanddage, bliver ved Beregningen at tage Hensyn til, at der ved en Hovdag i Reglen udrettes ikke lidet mindre, end ved en almindelig Arbeidsdag, og det tør vistnok antages, at den indre Værdi af en Hovdag i Almindelighed maa anslaaes omtrent ¼ lavere, end af en sædvanlig Arbeidsdag. Skjøndt det, især naar det Arbeide om hvis Afløsning der er Spørgsmaal, ikke er af noget betydeligt Omfang eller er anslaaet navnlig til Gangdage, kan være rigtigt, at bestemme Vederlaget efter Egnens Priis for Arbeidets Udførelse ved specielt dertil leiede Folk, naar dets Udførelse paa saadan Maade efter de locale Forhold kan ansees rettest, saa vil det dog vistnok i Reglen være hensigtsmæssigst for den Hoveriberettigede, at lade det paagjældende Arbeide udføre ved Hovedgaardens Arbeidskraft, og derfor at forøge denne, saavidt fornødent gjøres. De aarlige Udgifter, Arbeidskraftens i saa Henseende nødvendige Forøgelse ved Hovedgaarden foraarsager dens Eier, saasom til Kost og Løn for flere Tjenestefolk, til at holde flere Heste og til at vedligeholde de fornødne Vogne, Arbeidsredskaber, Bygninger m. v., ville saaledes udgjøre det væsentligste Vederlag, som bliver at tillægge ham, og at fordele forholdsviis paa samtlige Hovbønder. Dog bliver herved tillige, efter Reglerne i Lovens § 4, „at tage fornødent Hensyn til de Udgifter een Gang for Alle, som Forandringen vil medføre". Dette Hensyn maa, efter Ministeriets Anskuelse, bestaae deri, at der til den nys omhandlede aarlige Godtgjørelse bliver at lægge den under almindelige Tidsforhold sædvanlige Rente af den Capital, der een Gang for alle skjønnes at ville medgaae til Forandringen, uden at der herved kan være at tage Hensyn til den større eller mindre Lethed, som Eieren, paa Grund af personlige Forhold eller forbigaaende Conjuncturer, muligt kan have ved at tilveiebringe denne Capital. Da derhos den i de anskaffede Gjenstande indestaaende Capital bestandigt forringes derved, at disse Gjenstande successivt forringes og tabe deres Værdi, kan den Hoveriberettigede formeentlig ei ansees skadesløs, med mindre han erholder et passende Vederlag for denne Forringelse. Det maa i saa Henseende foreløbigt bemærkes, at, skjøndt Hoveriafløsningen vistnok er gjældende for bestandigt, forsaavidt det engang afløste Hoveri ingensinde igjen maa indføres, saa har Hoverivederlagets Størrelse, hvad navnlig Fæstere angaaer, kun Betydning for dem, der paa Afløsningstiden have Gaardene i Fæste, idet Hoverivederlaget for de tilkommende Fæstere i Virkeligheden vil gaae ind under de øvrige Fæsteafgifter, hvis Bestemmelse i Reglen beroer paa en fri Overeenskomst imellem Eieren og Fæsteren, uden at det i saa Henseende vil være af nogen practisk Betydning, om end Hoverivederlaget særligt opføres med den ved Afløsningen fastsatte Størrelse, da i saa Fald Hensyn dertil maa forudsættes at blive taget ved Indfæstningens eller Landgildens Bestemmelse. Det synes derfor, at der nærmest kun bør tages 29 Aug.

29 Aug. Hensyn til den Forringelse af den i de ovenfor omhandlede Gjenstande indestaaende Capital, der finder Sted i enhver af Fæsternes tilbagestaaende Fæstetid. Skjøndt en nøiagtig Beregning i saa Henseende ei kan opgjøres i de enkelte Tilfælde, men Spørgsmaalet herom maa afgjøres ved et mere eller mindre vilkaarligt Skjøn, kan det dog som et veiledende Moment bemærkes, at, da en Capital i 28 Aar amortiseres ved aarlige Afdrag af 2 pCt., naar Rentes Rente à 4 pCt. heraf medregnes, og da 28 Aar ogsaa omtrent vil være Gjennemsnitstiden for et Fæstes Varighed, saa maa et saa stort aarligt Afdrag, som det nysnævnte, ansees som Maximum for Godtgjørelsen i den her omhandlede Henseende, som vistnok kun undtagelsesviis kunde indrømmes i de høist sieldne Tilfælde, hvor det ei alene maatte antages, at der efter et saadant Tidsrums Forløb ikke mere kunde tillægges de for den paagjældende Capital anskaffede Gjenstande nogen Værdi, men hvor Hoveriafløsningen tillige fandt Sted saa godt som umiddelbart efter Fæsterens Tiltrædelse. I Reglen vil derfor denne Godtgjørelse vistnok med Billighed kunne ansættes ikke lidet lavere end til 2 pCt., og det tør maaskee antages, at den Hoveriberettigede under sædvanlige Forhold vil være skadesløs, naar der til den aarlige Rente af den paagjældende Capital lægges 1 pCt. for Forringelsen af de Gjenstande, hvori den er anbragt. De Priser, der blive at lægge til Grund for Vederlagets Bestemmelse, skulle efter Lovens Regel være saadanne, som maae antages at finde Sted under sædvanlige Tidsforhold. Det vil derfor formeentligen være nødvendigt at tage Hensyn saavel til de paa Afløsningstiden gangbare Priser, som til Gjennemsnittet af de foregaaende Aars Priser, saa langt man paa ethvert Sted med Bestemthed kan gaae tilbage i Tiden. Af denne Gjennemsnitsberegning synes det dog rigtigt at udelade enkelte Aars usædvanligt høie eller lave Priser, der kunne være foranledigede ved tilfældige Omstændigheder, og som ei med Rimelighed kunne antages at burde have Indflydelse paa Bestemmelsen af Prisen under almindelige Tidsforhold. Det vil derfor vistnok bidrage til et rigtigt Resultat, naar man, ved at beregne Gjennemsnitsprisen for de foregaaende, f. Ex. 10 eller 15 Aar, udskyder de 2 Aar, i hvilke den høieste og den laveste Priis har fundet Sted. Naar imidlertid saaledes den Hoveriberettigede tillægges et Vederlag, som sætter ham istand til ved Gaardens egen Arbeidskraft at udføre det samme Arbeide, som hidtil blev præsteret ved Hoveri, kan det, foruden den forøgede Værdi, som det bedre Arbeide har, og for hvilken Afdrag er skeet efter det Ovenanførte, endnu stille sig saaledes, at han, ved at erholde den forøgede Arbeidskraft til sin stadige og uindskrænkede Raadighed ved Gaarden, tillige bliver istand til ved samme forøgede Arbeidskraft at udføre andet Arbeide end det, der var Gjenstand for Hoveri, og bør da den Fordeel, han saaledes erholder, ligeledes komme i Betragtning til yderligere Nedsættelse i Vederlagssummen, forinden denne reparteres til Udredelse paa de enkelte Arbeidspligtige, efter disses hidtilværende Deeltagelse i Hoveriet. Ligesom det i Folkethinget var foreslaaet at benytte Medvirkning af Sogneforstanderskabet paa det Sted, hvor Fleerheden af Hovbønderne har Bopæl, til ifølge Lovens § 3 at foranstalte Valget af Bøndernes Voldgiftsmænd, hvor et samlet Hoveri afløses, saaledes kan jeg heller ikke andet end finde denne Fremgangsmaade hensigtsmæssig. Skjøndt et samlet Hoveri med Hensyn til Beregningen af dets Værdi og de ved Loven til dets Forvandling til en Afgift hjemlede Skridt betragtes som Eenhed, har det dog ved Lovens Udarbeidelse været forudsat, at Afløsningens Indtrædelse kunde finde Sted til forskjellig Tid for de enkelte Hovbønder, hvortil maa tages Hensyn ved Udførelsen af § 4, nemlig sammes sidste Afsnit.

Efter saaledes at have meddeelt (Tit.) de Bemærkninger, som jeg fortiden har anseet for tilstrækkelige til at gjøre Dem bekjendt med Ministeriets Anskuelser i de omhandlede Henseender, skal jeg derhos anmode Dem om at ville deels afgive Indberetning om Udfaldet af enhver ved Afløsningsmændenes Medvirkning stedfunden Hoveriafløsning i N. N. Landsthingskreds, deels ved Udløbet af hvert Aar, og første Gang ved Udløbet af indeværende Aar, meddele Ministeriet de Iagttagelser af mere almindelig Interesse, De ved de forefaldende Forretninger maatte have gjort, navnlig med Hensyn til den hensigtsmæssigste Fremgangsmaade ved samme, idet jeg tillige til den Tid forventer at modtage Deres gode Yttringer om, hvorvidt De maatte attraae at erholde en nærmere Meddelelse af Ministeriets Anskuelser om flere specielle Puncter end de her omhandlede. Saa forventes og i Aarsberetningen Oplysning om, hvorvidt Hoveriet i Deres District er formindsket ved frivillige Afløsninger og paa hvilke Vilkaar, forsaavidt Saadant er kommet til Deres Kundskab. Endelig tilføies, at den fornødne Forhandlingsprotocol snarest herfra vil vorde Dem tilstillet. 29 Aug.

Indenrigsmin. Circ. (til Formændene for Afløsningen af det Pligtarbeide, der forinden Kundgjørelsen af Fdn. af 27de Mai 1848 er betinget af Huse og Boliger paa Landet), indeholdende Veiledning med Hensyn til Ansættelsen af Vederlaget for Huusmændenes Pligtarbeide. 29 Aug.

Ved at tilstille (Tit.) hoslagte, af Hs. Majestæt Kongen allernaadigst underskrevne, Udnævnelse for Dem til for N. N. Amt at være Formand for Afløsningen af det Pligtarbeide, der forinden Udstedelsen af Fdn. af 27de Mai 1848 er betinget af Huse og Boliger paa Landet, og ved tillige at fremsende et Exemplar af Loven af 4de Juli d. A. angaaende den omhandlede Afløsning, maa jeg anmode Dem om at ville, overeensstemmende med samme, varetage det Dem saaledes overdragne Hverv efter bedste Evne med Iver og Upartiskhed, idet jeg tillige forventer herom at modtage Deres skriftlige edelige Forsikkring overeensstemmende med Lovens § 2 sidste Afsnit. Til behagelig Afbenyttelse fremsendes endvidere et Exemplar saavel af det Forslag om det nævnte Pligtarbeides Afløsning, der i sin Tid blev forelagt den ved allerhøieste Rescr. af 10de Febr. f. A. nedsatte Landbocommission, som af Commissionens derover afgivne Betænkning, og af de denne Sag vedkommende trykte Bilage, hvoraf blandt Andet vil erfares de af Amtsraadene i Danmark opgivne Gjennemsnitspriser for

29 Aug. Dagarbeide. Jeg holder mig derhos overbeviist om, at De vil lade det være dem magtpaaliggende ved forefaldende Leiligheder ved Deres Raad og Veiledning at bidrage til, at frivillige Overeenskomster om Pligtarbeidets Afløsning kunne bringes istand ogsaa uden Afløsningsmændenes Medvirkning. For at lette Deres Virksomhed har jeg, ved at meddele Amtmanden over N. N. Amt Deres Udnævnelse, anmodet ham om saavel selv at yde Dem fornøden Bistand, som at paalægge vedkommende Underøvrigheder og Sognesorstanderskaberne i Amtet at iagttage det Samme, naar Saadant af Dem begjæres. For de Tilfælde, hvor Vederlaget skal bestemmes ved Afløsningsmændenes Kjendelse overeensstemmende med Lovens § 4, maa jeg antage, at det vil bidrage til at opnaae den for begge Parter billigste Ordning af det forandrede Forhold, at Anvendelsen af de givne almindelige Regler i en temmelig vid Udstrækning er overladt til Afløsningsmændenes Skjøn. Jeg har dog, ifølge den ved Sagens Behandling i Folkethinget dertil givne Anledning, troet, at det vilde være hensigtsmæssigst at meddele Formændene for de respective Afløsningsdistricter Ministeriets Anskuelse om nogle Puncter i Henseende til Vederlagets Fastsættelse, idet derved en ønskelig Overeensstemmelse mellem Fremgangsmaaden i de forskjellige Districter muligen kunde opnaaes, skjøndt jeg forøvrigt ganske maa overlade til de vedkommende Afløsningsmænd, hvorvidt de ved forefaldende Leiligheder finde Grund til at tage Hensyn til min her udtalte Anskuelse, da jeg naturligviis ikke kan give nogen, ikke i fornævnte Lov begrundet, særlig Forskrift om, hvilken Vægt der bliver at tillægge et eller andet enkelt Moment, men det kun er min Hensigt at angive nogle af de Momenter, paa hvilke jeg troer at Afløsningsmændenes Opmærksomhed bør henledes, samt at udvikle min Anskuelse om Consequentserne af de i Loven udtalte almindelige Regler. Det Spørgsmaal, der ved Bestemmelsen af Vederlaget for det omhandlede Pligtarbeide formeentligen først vil være at afgjøre, er Omfanget af det Arbeide, der skal erstattes. Den i Lovens § 4 i denne Henseende givne Regel, „at Vederlaget skal fastsættes efter den Nytte, som den til Arbeidet Berettigede skjønnes at kunne have af det ham tilkommende Pligtarbeide, forsaavidt det er ydet", medfører, at kun den Deel af det betingede Pligtarbeide, der hidtil virkeligen er afbenyttet og lovligen har kunnet fordres (jvfr. Fdn. af 27de Mai 1848 § 6), kan blive at erstatte. Men da det præsterede Arbeide, naar det ei har naaet det fulde betingede Omfang, kan af tilfældige Aarsager have været ikke lidet forskjelligt i de forskjellige Aar, vil et Skjøn om, „hvilken Nytte den Berettigede kunde have af det ydede Arbeide", vel rettest være at begrunde paa Gjennemsnittet af det Arbeide, som i de seneste Aar, f. Ex. de seneste 5 Aar, virkeligen er forrettet, i hvilken Henseende det dog synes naturligt, at en Eftergivelse af Pligtarbeide, der skjønnes at være begrundet i særegne Forhold, f. Ex. den stedfundne Krig m. v., ikke tages med i Beregningen. Naar det saaledes er udfundet, hvilket Qvantum Arbeide eller Arbeidsdage der skal erstattes, da bliver Vederlaget herfor efter Lovens § 4 „at fastsætte til et saadant aarligt Beløb, som Udførelsen paa anden Maade af ligesaa godt Arbeide under almindelige Tidsforhold kan antages at ville koste den til Arbeidet Berettigede". Heraf følger det blandt Andet, at der, hvor Pligtarbeidet er anslaaet til et bestemt Antal Arbeidsdage, ved Beregningen bliver at tage Hensyn til, at der ved saadant Pligtarbeide, ved hvilket derhos den daglige Arbeidstid er lovbegrændset, i Reglen udrettes ikke lidet mindre end ved sædvanligt Arbeide, og det tør vistnok antages, at den indre Værdi af en Pligtarbeidsdag i Almindelighed maa anslaaes omtrent 1/4 lavere, end af en sædvanlig Arbeidsdag. Ved Bedømmelsen af den Nytte, den Beret-

29 Aug.

tigede kan have af Pligtarbeidet, maa det endelig bemærkes, at han neppe kan nægte at modtage Arbeidet af den Arbeidspligtige, naar denne personlig møder for at udføre det, om han end, skjøndt ei aldeles udygtig til Arbeidet, dog paa Grund af Alder og Svaghed er langt fra at kunne udføre det paa en tilfredsstillende Maade, og der kan saaledes være Tilfælde, hvor yderligere Hensyn hertil ikke bør udelukkes ved Vederlagets Fastsættelse, skjøndt der neppe kan gives nogen fyldestgjørende Regel for, hvilken Nedsættelse i Vederlaget der herved bør bevirkes, men Afgjørelsen heraf desaarsag maa beroe paa et Skjøn. Det maa vel indrømmes, at det paa den anden Side vel ikke ganske sjelden vil være Tilfældet, at enkelte af de Arbeidspligtige ville være i Besiddelse af en mere end almindelig Arbeidsdygtighed, men Arbeidsherren kan ikke gjøre Regning paa heraf at drage en saadan Nytte, som kunde opveie Andres mindre Arbeidsdygtighed, da enhver Arbeidspligtig er berettiget til i sit Sted at sende en anden sædvanlig arbeidsdygtig Mand, for ikke at tale om, at enhver enkelt Arbeidspligtig kan begjære sit Pligtarbeide særskilt afløst. Hvor det Pligtarbeide, der skal afløses, ikke er bestemt efter Arbeidsdage, men et vist Qvantum Arbeides Udførelse er betinget (Styk- eller Lods-arbeide), der vil det vistnok oftest være Tilfældet, at der vides, hvad der paa Stedet gives for frit Accordarbeide ganske af samme Beskaffenhed som det Styk- eller Lodsarbeide, om hvis Afløsning der er Tale, og Vederlaget vil da derefter kunne bestemmes, men i andet Fald vil det vel være nødvendigt at vælge den omstændeligere Fremgangsmaade, først at bestemme, hvormange sædvanlige Arbeidsdage der vilde udfordres til Arbeidets Udførelse, og derefter at fastsætte disses Priis. Hvor Arbeidet er betinget til Stykarbeide bortfalder vel væsentligst det ovenomhandlede Hensyn til Pligtarbeidsdages ringere indre Værdi end andre Arbeidsdages, men det bør dog vistnok ikke lades ude af Beregningen, at Arbeidsherren i flere Tilfælde vil være bedre tjent med Accord- end med Pligtarbeide, med Hensyn saavel til Arbeidets bedre Udførelse som til hans friere Raadighed i Henseende til dets Foretagelse. Naar der ikke under Eet er Spørgsmaal om Afløsningen af alt, eller dog en stor Deel af det en Grundeier tilkommende Pligtarbeide, kan Vederlaget i Reglen neppe bestemmes paa anden Maade end efter Egnens Priis for Arbeidets Udførelse ved specielt dertil leiede Folk, enten dagviis eller i Accordarbeide, men naar Afløsning under Eet finder Sted for flere Arbeidspligtiges Vedkommende, vil det vistnok oftest være hensigtsmæssigst for den Arbeidsberettigede at lade det paagjældende Arbeide, i det mindste for største Delen, udføre ved hans egne Tjenestefolk, og derfor at forøge disses Antal, saavidt fornødent gjøres. De aarlige Udgifter til Kost og Løn for flere Tjenestefolk og til Vedligeholdelse af de fornødne Arbeidsredskaber og Bygninger m. v. ville i sidste Fald udgjøre det væsentligste Vederlag, som bliver at tillægge den til Arbeidet Berettigede og at fordele forholdsviis paa de Arbeidspligtige, hvis Pligtarbeide under Eet afløses. Dog bliver herved tillige efter Reglerne i Lovens § 4 „at tage fornødent Hensyn til de Udgifter een Gang for alle, som Forandringen vil medføre", og efter Ministeriets Anskuelse maa dette Hensyn bestaae deri, at der til den nysomhandlede aarlige Godtgjørelse bliver at lægge den sædvanlige Rente af den Capital, der een Gang for alle skjønnes at ville medgaae til Forandringen, saasom til Arbeidsredskabers Anskaffelse og til Bygningsudvidelser i Anledning af det forøgede Antal Tjenestefolk m. v., hvortil formeentligen bliver at lægge et passende Vederlag for den successive Forringelse, der i den Tid, som maa antages at staae tilbage af den Contract, hvorved Pligtarbeidet er betinget, kan skjønnes at ville finde Sted af de Gjenstande,

29 Aug. i hvilke Capitalen er anbragt. Skjøndt det sidstomhandlede Vederlags Bestemmelse vistnok maa skee ved et mere eller mindre vilkaarligt Skjøn, kan det dog som et veiledende Moment bemærkes, at da en Capital i 28 Aar amortiseres ved aarlige Afdrag af 2 pCt., naar Rentes Rente à 4 pCt deraf medregnes, og da 28 Aar ogsaa omtrent vil være Gjennemsnitstiden for et Fæstes Varighed, saa maa et saa stort aarligt Afdrag som det nysnævnte ansees som Maximum for Godtgjørelsen i den heromhandlede Henseende, der vistnok kun undtagelsesviis kunde indrømmes i de høist sjeldne Tilfælde, hvor det ei alene maatte antages, at der efter et saadant Tidsrums Forløb ikke mere kunde tillægges de for den paagjældende Capital anskaffede Gjenstande nogen Værdi, men hvor tillige de Arbeidspligtige vare Fæstere, og hvor Afløsningen desuden fandt Sted saa godt som umiddelbart efter Fæstetidens Begyndelse. I Reglen vil derfor denne Godtgjørelse vistnok med Billighed kunne ansættes ikke lidet lavere end til 2 pCt., og det tør maaskee antages, at den til Arbeidet Berettigede under sædvanlige Forhold vil være skadesløs, naar der til den aarlige Rente af den paagjældende Capital lægges 1 pCt. for Forringelsen af de Gjenstande, hvori den er anbragt. Naar imidlertid saaledes den til Arbeidet Berettigede tillægges et Vederlag, som sætter ham istand til ved sine egne Tjenestefolk at udføre, hvad hidtil blev præsteret ved Pligtarbeidet, kan det, foruden den forøgede Værdi, som det bedre Arbeide har, og for hvilken Afdrag er skeet efter det Ovenanførte, endnu stille sig saaledes, at han, ved at erholde den forøgede Arbeidskraft til sin stadige og uindskrænkede Raadighed ved Gaarden, tillige bliver istand til ved samme forøgede Arbeidskraft at udføre andet Arbeide end det, der var Gjenstand for Pligtarbeidet, og bør da den Fordeel, han saaledes erholder, ligeledes komme i Betragtning til yderligere Nedsættelse i Vederlagssummen, forinden denne reparteres til Udredelse paa de enkelte Arbeidspligtige efter Omfanget af det enhver af dem paahvilende Pligtarbeide. De Priser, der blive at lægge til Grund for Vederlagets Bestemmelse, skulle efter Lovens Regel være saadanne, som maae antages at finde Sted under sædvanlige Tidsforhold. Det vil derfor formeentligen være nødvendigt at tage Hensyn saavel til de paa Afløsningstiden gangbare Priser, som til Gjennemsnittet af de foregaaende Aars Priser, saa langt man paa ethvert Sted med Bestemthed kan gaae tilbage i Tiden. Af denne Gjennemsnitsberegning synes det dog rigtigt at udelade enkelte Aars usædvanligt høie eller lave Priser, der kunne være foranledigede ved tilfældige Omstændigheder, og som ei med Rimelighed kunne antages at burde have Indflydelse paa Bestemmelsen af Prisen under almindelige Tidsforhold. Det vil derfor vistnok bidrage til et rigtigt Resultat, naar man, ved at beregne Gjennemsnitsprisen for de foregaaende f. Ex. 10 eller 15 Aar, udskyder de 2 Aar, i hvilke den høieste og den laveste Priis har fundet Sted. Hvor Pligtarbeidet og Pengeafgift er betinget alternativt, men saaledes at Valget tilkommer den til Arbeidet Berettigede, vil dette Forhold heller ikke kunne opløses uden ved mindelig Overeenskomst eller Afløsning, men til at udfinde den staaende Pengebetaling, som skal træde i Stedet for Retten til Arbeidet, vil et meget væsentligt Moment indeholdes i det Pengevederlag, der hidtil har været fastsat som alternativt, dog at fornødent Hensyn tillige tages til de Udgifter een Gang for alle, der maatte fremtræde som uomgjængeligt fornødne paa Grund af den ubetingede Indtræden af Arbeidsforpligtelsens Ophør. Slutteligen bemærkes det, at en Veiledning til at bedømme, hvorvidt Vederlaget for Pligtarbeidets Afløsning er billigt ansat efter Egnens Priser for Overladelsen af Huse eller Boliger, tildeels vil haves ved at sammenligne den Afgift, der ialt erlægges af

et Huus eller en Bolig — naar det aarlige Vederlag for det hidtil betingede Pligtarbeide sammenlægges med hvad der forøvrigt betales for Brugen — med den Afgift, der svares for lignende Huse eller Boliger der i Egnen, ved hvis Overladelse intet Pligtarbeide er betinget, og Vederlaget for Pligtarbeidet bør da vistnok ansees billigt, naar den førstomhandlede sammenlagte Sum ikke overstiger den sidstnævnte Afgift. 29 Aug.

Efter saaledes at have meddeelt (Tit) de Bemærkninger, som jeg fortiden har anseet for tilstrækkelige til at gjøre Dem bekjendt med Ministeriets Anskuelser i de omhandlede Henseender, skal jeg derhos anmode Dem om at ville deels hertil afgive Indberetning om Udfaldet af enhver ved Afløsningsmændenes Medvirkning stedfunden Afløsning af det omhandlede Pligtarbeide i N. N. Amt, deels ved Udløbet af hvert Aar, og første Gang ved Udløbet af indeværende Aar, meddele Ministeriet de Iagttagelser af mere almindelig Interesse, De ved de forefaldende Forretninger maatte have gjort, navnligen med Hensyn til den hensigtsmæssigste Fremgangsmaade ved samme, idet jeg tillige til den Tid forventer at modtage Deres gode Yttringer om, hvorvidt De maatte attraae at erholde en nærmere Meddelelse af Ministeriets Anskuelser om flere specielle Puncter end de her omhandlede. Saa forventes og i Aarsberetningen Oplysning om, hvorvidt dette Pligtarbeide i Deres District er formindsket ved frivillige Afløsninger og paa hvilke Vilkaar, forsaavidt Saadant er kommet til Deres Kundskab. Endelig tilføies, at den fornødne Forhandlingsprotocol snarest herfra vil vorde Dem tilstillet.

Indenrigsmin. Skriv. (til Amtmanden over Maribo Amt), hvori Samme, i Anledning af en fra et Sogneforstanderskab indgiven Forespørgsel betræffende Fortolkningen af Fdn. af 27de Mai 1848 § 1 med Hensyn til Haandlangerarbeide ved Kirker og Skoler, tilskrives, at Ministeriet, i Henhold til hvad i lignende Tilfælde tidligere er udtalt, navnligen i Ministeriets tvende Resolutioner af 2den Jan. 1849 samt i en senere Resolution af 17de Febr. 1849 ad Nr. 1 og 2, med Amtmanden maa være enigt i, at de ved den nævnte Forordning reserverede tre Arbeidsdage vel kunne, iøvrigt under Iagttagelse af den i Pastoratet vedtagne Omgang, 7 Sept.

7 Sept benyttes til Haandlangerarbeide ved dets Skoler, men ei til det ved Kirkerne forefaldende Arbeide, hvilket Sidste, saalænge det præsteres in natura, maa være Huusmændene og Inderfterne uvedkommende.

9 Sept. **Kgl. Resol.**, hvorved, paa Indenrigsministeriets allerunderdanigste Forestilling, bifaldes, at Curator for Vallø Stift fritages for de med Curatelet hidtil forbundne Amtmandsfunctioner paa Stiftet, og bestemmes, at bemeldte Forretninger, med Undtagelse af den af Curator udøvede Skiftejurisdiction, fordeles imellem Amtmændene over Kjøbenhavns og Præstø Amter, i hvilke Stiftets Gods ligger, saaledes at hver af bemeldte Amtmænd overtager Forretningerne for den Deel af Stiftet, som ligger i hans Amt, og at Amtsrepartitonsfondsbidragene af hver Deel svares til det Amt, hvori den ligger.

12 Sept. **Indenrigsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Sorø Amt), hvori Samme, da endeel Beboere af et Sogn havde forespurgt, om Huusmænd, der have Jord og ere Medeiere af Kirken, ere forpligtede til at udføre Gangdagsarbeide ved Kirkens Vedligeholdelse, anmodes om at tilkjendegive dem, at da Gangdagsarbeide til Kirkens Vedligeholdelse ikke præsteres efter Hartkornet, jvfr. Plac. af 18de April 1828 § 2 og Fdn. af 27de Mai 1848 § 1, blive Huusmændene, forsaavidt saadant Arbeide kan fordres som offentligt Pligtarbeide, nu derfor at fritage, saalænge det udredes in natura, hvorimod Betalingen derfor, forsaavidt Gaardmændene foretrække at lade det udføre ved af Sogneforstanderskabet dertil leiede Folk, bliver at ligne ogsaa paa Huusmændenes Hartkorn.

13 Sept. **Indenrigsmin. Circ.** (til samtlige Amtmænd), indeholdende nærmere Bestemmelser i Anledning af Lov af 20de Juni 1850 om Udjævningen af Hartkornsforskjellen.

Da Ministeriet har bragt i Erfaring, at der er opstaaet Tvivl om, fra hvilket Tidspunct de Bestemmelser, der indeholdes i § 14 og de sig dertil knyttende følgende Paragrapher af Loven af 20de Juni

b. A. om Udjævningen af Forskjellen imellem privilegeret og uprivilegeret Hartkorn m. v. skulle træde i Kraft, har man anseet det hensigtsmæssigt at henlede Opmærksomheden paa, at Ministeriet finder det klart, at bemeldte Paragrapher, i hvilke der ikke, saaledes som i Lovens § 2 med Hensyn til Landskatten, er fastsat en vis senere Tidsgrændse, fra hvilken de skulle træde i Virksomhed, maa træde i Kraft for ethvert Forhold, saasnart de i saa Henseende fornødne Forberedelser ere trufne. 13 Sept.

For imidlertid at bevirke, at denne Sag snarest muligt bringes i Rigtighed, skulde jeg tjenstligst anmode (Tit.) om snarest muligt at foranledige, deels at der i Stedet for de nu gjældende Veiinddelinger og de i Henhold til Fdn. af 29de Septbr. 1841 § 28 affattede Regulativer over de offentlige Biveie, i alle de Tilfælde, hvor Saadant er nødvendigt paa Grund af de ved den omhandlede Lov givne forandrede Forskrifter om Forpligtelsen til at deeltage i Veiarbeidet, foretages nye Veiinddelinger og forfattes nye Veiregulativer, deels at ligeledes nye Kjørselslister efter oftnævnte Lovs § 17. udarbeides. Med Hensyn til Udarbeidelsen af sidstnævnte har jeg ikke villet undlade lige tjenstligst at bemærke, at de efter Fdn. af 26de Juni 1844 § 24 udarbeidede Kjørselslister passende kunne lægges til Grund, saa at Fordelingen imellem de Kjørepligtige skeer alene efter Hartkornet, og jeg holder for, at Intet er til Hinder for, at Landbrug imellem 1 og 2 Tdr. Hartkorn i dette Forhold betragtes som Gaarde. Forsaavidt det i § 14 iblandt Andet er bestemt, at de paa Skolelodders Hartkorn faldende Byrder skulle udredes af Communen, hvilket og indtil videre skal gjælde om de Byrder, for hvilke Sognefogdernes Hartkorn hidtil har været fritaget*), finder jeg mig foranlediget til at tilføie, at denne Bestemmelse formeentlig rettest bliver saaledes at anvende, at de Vedkommende fritages i de Tilfælde, hvor Byrderne udredes umiddelbart i Forhold til Communen, men hvor Communen maa bidrage efter sit hele Hartkorn, regnes Sognefogdernes og Skolelodderness Hartkorn med, og fordeles de derpaa faldende Byrder paa de andre Bidragydende. Slutteligen har jeg ikke villet undlade at tilføie, at det iøvrigt er en Selvfølge, at der maa forholdes efter de hidtil gjældende Regler, saalænge indtil der

*) Jvfr. Lov 4 Marts 1857.

13 Sept. har kunne træffes fornødne Forholdsregler til at iværksætte de nye Bestemmelser, og at navnligen de efter en ældre Veiinddeling i Aar paabegyndte Veiarbeider ikke kunne afbrydes for at foretage en Omdeling, hvorved det privilegerede Hartkorn medtages.

17 Sept. **Indenrigsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Svendborg Amt), hvori Samme, der havde forespurgt, hvorvidt Bestemmelserne i Fdn. af 26de Juni 1844 § 30 angaaende den for de Kjørepligtige befalede Ventetid ere anvendelige paa de extraordinaire militaire Befordringer, som under de nuværende Krigsforhold forefalde, efter foregaaende Brevvexling med Krigsministeriet svares, at det opkastede Spørgsmaal maa besvares benægtende, og at det ei heller skjønnes at være aldeles nødvendigt nu at foranledige Bestemmelser i den omhandlede Henseende givne, da ingen Klage over at være i saa Henseende uforsvarligt behandlet er indløben, og man ikke paatvivler, at vedkommende Befordringsberettigede, og i al Fald den locale Øvrighed, vil paasee, at de Kjørepligtige ikke opholdes længere end uundgaaeligt nødvendigt, ligesom disse i modsat Fald maatte have Regres mod den eller dem, ved hvis Skyld Opholdet er skeet. De Kjørepligtige vilde derhos udentvivl være mere brøstholdne, naar, som af Amtmanden foreslaaet, Bestemmelserne angaaende Ventetiden i Fdn. af 30te April 1809*) erholdt Lovskraft, da man nemlig holder sig forvisset om, at de i denne Forordnings §§ 12 og 16 foreskrevne Ventetider nu kun høist sjeldent og i uundgaaelig nødvendige Tilfælde paaføres de Ægtydende, medens en Forskrift om, at saadanne Ventetider vare lovmedholdelige, lettelig kunde give Anledning til, at de Kjørepligtige ofte bleve opholdte i længere Tid end nu.

20 Sept. **Justitsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Maribo Amt), hvori Samme, i Anledning af at et Sogneforstanderskab blandt Andet havde forespurgt, om de fornødne Localer til Cholera-lazarether kunne af det Offentlige tages imod Vedkommendes

*) Denne Fdn. blev ophævet ved Plac. 29 Dec. 1815.

Ønske, svares, efter foregaaende Brevverling med Generalprocureuren, at forsaavidt Spørgsmaalet er om, forinden Cholerasygdommen er udbrudt i et Sogn, at tage Huse eller Gaarde i Besiddelse mod Vedkommendes Ønske og der indrette Lazarether for det Tilfælde, at Sygdommen skulde udbryde, kan det Offentlige ikke ansees dertil berettiget; thi om end en saadan Ret tilkom det Offentlige efter Fdn. af 19de Juni 1831, er den, allerede forinden Fdn. af 8de Aug. 1832 modificerede denne Anordning, udtrykkelig ophævet ved den ved Canc. Circ. af 7de Jan. 1832 samtlige Amtmænd communicerede allerhøieste Resol. af 3die s. M. § 3, der for Landdistricternes Vedkommende fastsætter, at ingen Bolig forud skal bestemmes til Cholerahospital, undtagen hvor dette kan skee med vedkommende Eieres Samtykke og derhos uden nogen foreløbig Byrde for det Offentlige (jvfr. Canc. af 11te Juni og 9de Juli 1831), og saameget mindre kan en saadan Ret for dette Tilfælde tilkomme det Offentlige efter Fdn. af 8de Aug. 1832. Naar Cholerasygdommen derimod virkelig er udbrudt paa et Sted, og det, for at forebygge dens videre Udbredelse og ufornødent Samqvem med de Syge, eller af andre sanitaire Hensyn, findes uundgaaeligt, at de af Cholera Angrebne henlægges i et særskilt Hospital, og et passende Locale dertil ikke paa anden Maade eller ved frivillig Overeenskomst kan erholdes, maa det Offentlige, i Henhold til Bestemmelserne i den nysnævnte Fdn. af 8de Aug. 1832 § 4, ansees berettiget til at træffe fornødne Foranstaltninger til et saadant Locales Tilveiebringelse, ogsaa imod Vedkommendes Ønske, dog at disse holdes skadesløse for det Tab, der derved foraarsages dem. 20 Sept.

Indenrigsmin. Skriv. (til Generalprocureuren) ang. hvorvidt alle Eiendomme med et Jordtillæg af over 1 Td. Hartkorn ere Fæstetvang undergivne, og om dette Spørgsmaals Afgjørelse igjennem Domstolene*). 5 Octbr.

*) Generalprocureuren yttrede i sin Betænkning af 7de Octbr. 1850 Følgende: „Hvad det almindelige Spørgsmaal angaaer, om der efter Lovgivningen paahviler vedkommende Eiere Forpligtelse til at bortfæste Steder, der have et Jordtillæg af 1 Td. Hartkorn

5 Octbr. I Anledning af at det i sin Tid var indberettet, at flere Bondersteder paa 1 Td. Hartkorn eller derover paa Espe, Bonderup samt Frederikslund Godser i Sorø Amt vare bortleiede som Huse, blev Spørgsmaalet reist om Lovligheden heraf, og da Ministeriet af de i

eller derover, da er dette af den forrige Indenrigsminister selv erklæret for tvivlsomt (Indenrigsmin. Skriv. af 4de Aug. 1849), hvilket, efter min Formening, i den Grad er Tilfældet, at jeg ikke trøster mig til at sige, til hvilket Resultat Domstolene i Besvarelsen af samme ville komme. Der er nemlig med Hensyn til dette Punct et Hul i Lovgivningen, som ikke kan udfyldes ad Fortolkningens Vei, men som kræver en ny Lovbestemmelse, hvilken man imidlertid synes at have været utilbøielig til at give. Jeg tillader mig i denne Henseende at gjøre opmærksom paa, at da der i Aaret 1835 blev nedsat en Commission til at undersøge Retsforholdet imellem Jordbretten og Fæsterne, af hvis Overveielse fremgik Fdn. af 9de Marts 1838, blev det, efter Forslag fra det forhenværende kongelige Rentekammer, overdraget denne Commission tillige at behandle den Sag, der, i Anledning af en Forespørgsel fra Amtmanden over Sorø Amt om Anvendeligheden af Bestemmelserne i Fdn. af 9de Febr. 1820 angaaende Bondergaardes Bortfæstelse paa mindre Steder, var under Ventilation imellem Rentekammeret og det danske Cancellie (jvfr Canc. Skriv. af 15de Jan. 1835 og Rntk. Skriv. af 20de Juli 1833), men uden at der enten herom eller om de Omdelinger af Fæstegods, med Hensyn til hvilke Commissionen ligeledes skulde fremsætte Forslag, er udkommet noget nyt Lovbud. Det er saaledes erkjendt, at denne Gjenstand trænger til nærmere Bestemmelser ad Lovgivningsveien, og dette er ogsaa i sin Tid blevet udtalt af den kongelige Commissarius ved Stænderforsamlingerne, i hvilken Henseende jeg navnligen skal henvise til hans Ytringer i den Roeskildske Stændertidende for 1842 Nr. 218 S. 3482—83, hvor han bemærker, at det Spørgsmaal, hvilken Størrelse de Parceller skulle have, der skulle ansees som Gaarde og være Gjenstand for Fæsteforpligtelse, ikke er bragt i det Rene; at det vel ved enkelte Leiligheder er blevet antaget, at Jordbrug paa 1 Td. Hartkorn eller derover ere at ansee som Gaarde og bør bortfæstes, men at dette imidlertid ikke er bygget paa ganske afgjørende Retsgrunde, hvorhos Commissarius tilføier, at den Betænkning, som Stænderforsamlingen afgiver i Sagen om den nye Matricules Indflydelse paa adskillige Retsforhold, sandsynligviis vil give Anledning til, at Spørgsmaalet bliver afgjort, hvilket Sidste imidlertid, som bekjendt, ikke er skeet, ligesom den kongelige Commissarius selv, under denne Sags Behandling, udtalte sig derhen, at § 7 i Udkastet til den senere under 25de Octbr 1843 emanerede Forordning om Virkningen af den nye Skyldsætning af Jordeiendommene ikke havde havt til Hensigt at afgjøre Noget herom (Roeskilde Stændertid. f. 1842 Nr. 107 S. 1705—1707). Med Hensyn dernæst til den foreliggende enkelte Sag, da er det vistnok fuldkommen i sin Orden, at Overretten har afviist den, da det, efter de hos os bestaaende processuale Former, ikke gaaer an at indanke en Sag, der ved Underretten har været behandlet som civil Sag, til Overretten efter de for criminelle Sager foreskrevne Regler. Der vil derfor ikke komme noget ud af, at indanke Sagen for Høiesteret, da Overrettens Dom ganske vist der vil blive stadfæstet. Det, der nærmest frembyder sig, er at indanke Sagen paany for Overretten som civil Sag, men jeg nærer

vedlagte Gjenpart-Skrivelse af 4de Aug. 1849 til Amtmanden over 5 Octbr. Sorø Amt anførte Grunde maatte holde for, at alle deslige Jordeiendomme ere undergivne Fæsteltvang, og at ikkun Eiendomme med Hartkorn indtil 1 Td. kunne som Huuslodder være undtagne fra Fæste-

ikke liden Tvivl om, hvorvidt dette vil føre til noget gavnligt Resultat. Om det nemlig endogsaa kunde ansees afgjort, at den omhandlede Sag, som Overretten antager, maa betragtes som civil Sag, hvilket dog neppe er ophøiet over al Tvivl, twivler jeg dog meget paa, at Domstolene, og navnligen Høiesteret, ville indlade sig paa at afgjøre et saa almindeligt Spørgsmaal, som det, der er opkastet i nærværende Sag, hvorunder Indstævnte, i Anledning af at han har undladt at bortfæste endeel Eiendomme paa Godset, hvis Hartkorn kun er 1 Td. eller mere, er søgt til ved Dom at blive kjendt uberettiget til at have undladt den ham paahvilende Forpligtelse til slige Eiendommes lovbefalede Bortfæstning. Domstolene ere ikke indstiftede for at afgjøre saadanne almindelige Retsqvæstioner, men have kun at decidere concrete Tilfælde, i hvilke Nogen antages at have overtraadt de ham efter Lovgivningen paahvilende Forpligtelser, og ligesom Retterne vistnok overhovedet strengt ville overholde dette, saaledes kan dette forudsættes saameget mere at ville skee i det her foreliggende Tilfælde, som det opkastede Spørgsmaal, efter den bestaaende Lovgivning, neppe kan besvares i den Almindelighed, hvori det er opkastet, hvorimod det maa afgjøres i hvert enkelt forekommende Tilfælde efter de concrete Omstændigheder, da der er flere Data, som kunne faae Indflydelse paa dets Besvarelse, iblandt hvilke jeg her kun exempelviis skal nævne, om Stedet allerede tidligere har havt et Jordtillæg af 1 Td. Hartkorn, eller dette Hartkorn først er fremkommet som en Følge af den nye Skyldsætning, samt om Stedet hidtil stedse har været bortleiet og der først nu gjøres Fordring paa, at det skal bortfæstes, eller om det omvendt hidtil har været bortfæstet og nu derimod agtes bortleiet. Idet jeg derfor ikke troer, at man i den ovennævnte eller nogen anden Sag vil kunne erhverve en Dom, hvorved det ommeldte Spørgsmaal bliver afgjort i en saadan Almindelighed, at det kan tjene til Rettesnor i alle forekommende Tilfælde, twivler jeg endogsaa paa, at den Afgjørelse, der falder i de enkelte Sager, som maatte blive anlagte, vil give nogen bestemt Veiledning i saa Henseende, da Dommene, som ovenfor antydet, ofte ville være byggede paa de concrete Omstændigheder, saa at det i al Fald først vil være, efterat flere saadanne Sager ere afgjorte ved Domstolene, at man vil komme til Kundskab om, hvorledes Domstolene betragte Spørgsmaalet, og hvilke Momenter der maa tillægges Indflydelse paa dets Afgjørelse. Jeg er derfor af den Formening, at det ikke er igjennem Domstolene men ad Lovgivningsveien at dette Spørgsmaal maa finde sin Afgjørelse, hvorved det imidlertid maa være Gjenstand for Indenrigsministeriets indsigtsfuldere Overveielse, om der, under de Forandringer, som maae antages at forestaae Fæstevæsenet i det Hele i den nærmeste Tid, er tilstrækkelig Anledning til om dette enkelte Punct at fremkalde en ny Lovbestemmelse. Dersom dette ikke ansees tilraadeligt, og dersom Ministeriet ikke troer at kunne indskrænke sig til at paasee, at intet Sted af den ovenomhandlede Størrelse, der hidtil maa antages at have været betragtet som en Gaard og at have været Fæsteforpligtelsen undergivet, ved forekommende Fæsteledighed gjøres til Gjenstand for Bortleie, forekommer den simpleste Frem-

12 Octbr. Aaringer, efter en for hver af disse tagen Bestemmelse, at vælge det sidste Alternativ.

15 Octbr. **Indenrigsmin. Skriv.** (til en Formand for Afløsningen af Gaardmandshoveriet), hvori Samme — der havde forespurgt, 1) om der ikke ved Hoverivederlagets Fastsættelse maatte kunne tages Hensyn til, at den Hoveriberettigede, naar Afløsning har fundet Sted, ikke for Fremtiden vil være istand til under ugunstige Veirforhold at anvende den betydelige Arbeidskraft, som forhen har staaet til hans Raadighed, og saaledes lettere vil være udsat for det Tab, som er forbundet med Sædens mindre gode Indbjergning, og 2) om der ikke forinden enhver Forretnings Vaabegyndelse, af Afløsningsmændene alene burde afholdes et forberedende Møde for at søge at forenes om det Forslag til Vederlagets Fastsættelse, de vilde fremsætte for Parterne, samt i saa Fald, om Afløsningsmændene ikke derfor bør kunne beregne sig de lovbestemte Diæter og Befordringsgodtgjørelser — svares, ad 1) at det her omhandlede Tab, efter Indholdet af Loven af 4de Juli d. A., formeentligen ikke vil kunne komme i Betragtning undtagen i al Fald som et nedsættende Moment ved Beregningen af den større Fordeel, de Hoveriberettigede i andre Henseender vilde have af den Arbeidskraft, hvorved Hoveriet skal erstattes, og ad 2) at forberedende Møder af Afløsningsmændene alene visinok vilde være hensigtsmæssige, men at de dog formeentligen vilde kunne holdes saaledes, kort forud for Forretningen — saasom om Aftenen forud eller nogle Timer tidligere paa Dagen selv, — at der ikke derved vil kunne foranlediges særegne Omkostninger, ligesom der formeentligen end ikke kan være Noget at erindre imod, at Afløsningsmændene, under selve Forretningens Gang, imellem sig alene raadslaae om de Forslag, der kunne gjøres Parterne.

16 Octbr. **Indenrigsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Frederiksborg Amt), hvori Samme, i Anledning af et forekommende Tilfælde, meddeles, at Bestemmelsen i Reglm. for Fattig-

væsenet paa Landet af 5te Juli 1803 § 35 er at forstaae saaledes, at Ligningen af det til Fattigvæsenets Udgifter fornødne Beløb skal foretages deels efter Hartkorn deels efter Formue og Leilighed (jvfr. Fdn. af 27de Mai 1848 § 1), og at det vel er overladt til Forstanderskabet at bestemme, hvor stor en Deel af Beløbet der bliver at ligne paa Hartkornet og hvormeget paa Formue og Leilighed, men at der dog ikke lettelig bør lignes meer end en Trediedeel efter den sidstnævnte Ligningsbasis, medens de resterende to Trediedele ville være at ligne paa alt Communens Hartkorn. 16 Decbr.

Kirke- og Underviisningsmin. Skriv. (til Indenrigsministeriet), hvori Samme, i Anledning af et Andragende om Approbation paa Udstykningen af en Degnegaards Jorder paa Bornholm, efter foregaaende Brevvexling med Skoledirectionen tilskrives, at Ministeriet med Directionen maa være af den Formening, at Bestemmelserne i Fdn. af 3die Decbr. 1819 § 1, om at der ved Udstykningen af en Bondegaard skal holdes tilbage ved samme en Hovedparcel af i det mindste 20 Tdr. Land til Tarten 24, hverken ifølge Forordningens Udtryk eller de i Præmisserne angivne Grunde til Lovbudet kunne udstrækkes til Degnejorder, for hvilke der ikke gjælder et saadant Forbud mod Nedlæggelse, som det, der er givet for Bøndergaarde. 7 Novbr.

Justitsmin. Skriv. (til Amtmanden over Odense Amt), hvori Samme, i Anledning af et Andragende fra et Sogneforstanderskab, betræffende Spørgsmaalet om, hvorvidt Sognefogder og Lægdsmænd ere berettigede til at benytte Sognets Huusmænd eller nu de for dem leiede Brevbærere til at besørge Breve og Tilsigelser, vedkommende disse Bestillinger, efter foregaaende Brevvexling med Indenrigsministeriet svares, at ligesom det af de modtagne Oplysninger fremgaaer, at Sognefogderne i de fleste af Amtets øvrige Sogne besørge Øvrighedens Tilsigelser og Ordrer i deres Fogderi enten selv og ved egne Folk eller ved de paa nogle Steder beskikkede 22 Novbr

22 Novbr. Hjælpesogne- eller Budfogder, saaledes antager Ministeriet ogsaa, at den Hjemmel, som Fdn. af 11te Novbr. 1791 § 4 h indeholder for Sognefogderne til at benytte Sognets Huusmænd til Befordring af Ordrer, som angaae kongelig Tjeneste eller det Offentlige, alene har Hensyn til saadanne Ordrer fra Øvrigheden, som i den Form, hvori de ere modtagne af Sognefogden, skulle forkyndes udenfor den By, hvori denne boer, eller befordres videre til et andet Sogn, men derimod ikke til Ordrer, som ere rettede til Sognefogden selv, og som han derfor har at bringe i Udførelse ved selv at udstede Tilsigelser og besørge disse forkyndte for de Vedkommende, saasom Tilsigelser til Beboerne til Vøgtkjørsel, til Levering af Fourage og andre Præstationer; og endnu mindre vides nogen Hjemmel for, at Lægdsmændene ere berettigede til at fordre en saadan Assistance med Hensyn til Besørgelsen af de Tilsigelser, som de have at udstede.

28 Novbr. **Indenrigsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Maribo Amt), hvori Samme — i Anledning af en Forespørgsel om, hvorvidt en Mose, der fra en Hovedgaard bruges til Høslet og Tørveskjær, kan, uagtet der ikke paa samme findes Bygning, henregnes til de Landbrug, der ifølge Indenrigsmin. Circ. af 13de Septbr. f. A. kunne betragtes som Gaarde ved Udarbeidelsen af de nye Kjørselslister, som efter Loven af 20de Juni d. A. § 17 blive at affatte — svares, at den Omstændighed, at Hartkornet er ubebygget, ikke formenes at kunne berettige til ikke at medtage det ved Affattelsen af bemeldte Kjørselslister, jvfr. Udtrykket: „alt Hartkorn" i bemeldte Lovs § 14, imod hvilket Udtrykket: „Gaardens Hartkorn" i samme Lovs § 17 intet Afgjørende findes at indeholde.

1 Decbr. **Resolution.** (til Indenrigsministeren), hvorved Kongen giver Afkald paa Jagtretten paa den kongelige Vildtbane og paa Frederiksgave og Flenstofte Godser.

Ligesom Vi i Almindelighed ikke ønske, at Nogen af Vore Undersaatter for Vor personlige Behagelighebs Skyld udsættes for Ulempe.

saaledes er det Os i Særdeleshed imod, at Landboerne i den Egn af Landet, hvori Vi selv have taget Bopæl, skulle i Os see Hindringer for deres Adgang til at nyde godt af hvad der ved Lov maatte blive fastsat om Jagtrettens Afløsning i det øvrige Land. 1 Decbr.

Vi have derfor besluttet at give Affald paa det, i Overeensstemmelse med Vor Kundgj. af 30te Mai 1849 angaaende Civillisten, i det Rigsdagen nu forelagte Lovudkast om Jagtrettens Afløsning og Udøvelse tagne Forbehold i Henseende til den Os tilkommende Jagtret paa den kongelige Vildtbane samt paa Frederiksgave og Flenstofte Godser. I Overeensstemmelse hermed ville Vi have Dig overdraget at tilkjendegive Rigsdagen det Fornødne og at bevirke den dertil svarende Ændring i det ved Samme under Behandling værende Lovudkast om Jagten.

Kirke- og Underviisningsmin. Skriv. (til Amtmanden over Bornholms Amt), hvori Samme — i Anledning af en Forespørgsel fra en Sognepræst, blandt Andet om hvorvidt en Person, der henhører til det baptistiske Samfund og som hidtil har været pligtig at svare Præsten et Dagsværk, ansat til 1 Mk. 8 ß aarlig, kan efter hans Paastand ansees fritaget herfor ved Grundlovens § 82 — svares, at Ministeriet antager, at den Paagjældende er pligtig til fremdeles at svare det omhandlede Dagsværk, der formeentlig ikke kan betragtes som en ham tidligere paahvilende personlig Afgift til Præsten, men som en ham som Huuseier paahvilende Præstation, der skal træde i Stedet for Tiende i Henhold til D. L. 2—12—5 og Plac. af 20de Marts 1801, jvfr. Fdn. af 8de Jan. 1810 § 5. 3 Decbr.

Finantsmin. Skriv. (til Amtmanden over Holbeks Amt), hvori Samme — der i et forekommende Tilfælde havde yttret den Formening, at skriftlige Foreninger mellem tvende Godseiere indbyrdes om Afløsning af det Pligtarbeide, som Huusmændene under det ene Gods hidtil have præsteret til det andet Gods, nu kunde skrives paa ustemplet Papiir — svares, at Finantsministeriet har brevverlet med Indenrigsministeriet om, hvorvidt § 11, 6te Passus, i Loven af 4de 7 Decbr.

7 Decbr. Juli d. A. er at forstaae saaledes, som af Amtet er antaget, eller om ikke den deri indrømmede Fritagelse for stemplet Papiirs Brug alene angaaer de Foreninger, der ordnes efter offentlig Foranstaltning, og at Indenrigsministeriet har tilkjendegivet, at den nævnte § 11 kun angaaer Sager betræffende Pligtarbeidets Afløsning, i al Fald ifølge de ved Loven trufne Foranstaltninger og imellem den Arbeidsberettigede og de Arbeidspligtige, men ikke mellem to Arbeidsberettigede som in casu.

9 Decbr. **Indenrigsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Svendborg Amt), hvori Samme — i Anledning af et Andragende, hvori Eieren af en Hovedgaard anholdt om Indenrigsministeriets Resolution for, hvorvidt de af hans faste Tjenestefolk, som have Bolig i Huse paa Hovedgaardens Mark, ere pligtige at præstere de i Fdn. af 27de Mai 1848 ommeldte Arbeidsdage til Communen — svares, at da de omhandlede Tjenestekarle, ifølge Andragerens egen Forklaring, med deres Familier holde Dug og Disk i de dem paa Hovedgaardens Mark til Beboelse anviste Huse, maa Ministeriet tiltræde den af Amtsraadet udtalte Anskuelse, ifølge hvilken de omhandlede Tjenestekarle i Forholdet til Communen maae betragtes som Huusmænd eller Inderster.

15 Decbr. **Lov**, hvorved Landboernes Forpligtelse til at rydde Brandsteder indskrænkes.

Vi Frederik den 7de Konge til Danmark &c. G. B.: Rigsdagen har vedtaget og Vi ved Vort Samtykke stadfæstet følgende Lov:

Den Landboerne ifølge Fdn. af 29de Febr. 1792 § 28 paahvilende Forpligtelse til at rydde Brandsteder, efterat Ilden er slukket og Faren forbi, ophæves herved*).

Hvorefter alle Vedkommende sig have at rette.

19 Decbr. **Justitsmin. Circ.** (til samtlige Amtmænd) ang. Tinglocalernes Afbenyttelse til Localer for Afløsningsmændene af Hoveriet efter Lovene af 4de Juli 1850.

*) Jvfr. Skriv. 2 Novbr. 1852.

Med Hensyn til at Omkostningerne ved den nu forestaaende Afløsning af Gaardmandshoveriet og Huusmænds Pligtarbeide kunne antages at ville blive ikke ubetydeligt forøgede, saafremt det skal blive nødvendigt til forefaldende Forretninger at benytte sig af leiede Localer paa de Steder, hvor Forretningerne skulle afholdes, har Indenrigsministeriet yttret det Ønske, at Tinglocalerne paa Landet ved forefaldende Leiligheder kunde overlades Afløsningsmændene til Afbenyttelse uden Betaling, idet bemeldte Ministerium har bemærket, at de mindre betydelige Udgifter til Localernes Opvarming m. v. ville blive at afholde paa den i Lovene af 4de Juli d. A. §§ 11 og 12 bestemte Maade. 19 Decbr.

Ved tjenstligst at anmode (Tit.) om at ville gjøre Vedkommende bekjendt med dette Indenrigsministeriets Ønske, skal jeg tillige tilføie, at jeg, da Ting- og Arresthusene ere Jurisdictionernes Eiendom, vel ikke kan ansee mig beføiet til at afgive nogen Bestemmelse i den nævnte Retning, men at jeg iøvrigt ikke paatvivler, at den attraaede Benyttelse af de nævnte Localer paa de af Indenrigsministeriet anførte Vilkaar overalt vil blive indrømmet, forsaavidt det kan skee uden Hinder for Rettens Pleie.

Justitsmin. Skriv. (til Amtmanden over Sorø Amt) ang. Udredelsen af Omkostningerne i Anledning af Choleraepidemier. 20 Decbr.

I Anledning af et af Landphysicus N. N. udarbeidet Forslag til den Maade, hvorpaa samtlige i Sorø Amt bosatte saavel offentlige som private Læger meest passende kunde deeltage i Behandlingen af de Syge, som maatte blive angrebne under en eventuel Choleraepidemie, har Hr. Kammerherren i behagelig Skrivelse af 6te Septbr. d. A. indstillet til Justitsministeriets Afgjørelse forskjellige Spørgsmaal, nemlig deels om der i saadanne Tilfælde kan ligesaavel til de practiserende Læger som til Districtslægerne udredes Befordring af det Offentlige, og om disse Reiser skulle betragtes som Amtsreiser, deels om der kan tilkomme vedkommende Læger Betaling af det Offentlige for Behandlingen af enhver Cholerapatient, eller om de Syge, som dertil have Evne, selv skulle udrede Omkostningerne for deres Vedkommende, og om hvilke offentlige Kasser det, forsaavidt Udgifterne maatte falde det Offentlige tillast, vil paahvile at bære disse.

Besvarelsen af disse Spørgsmaal beroer væsentlig paa, om den Bestemmelse, som Fdn. af 19de Juni 1831 § 46 indeholder angaaende Udredelsen af Omkostningerne ved Cholerasygdommen og som i flere Henseender er forskjellig fra Lovgivningens Forskrifter om epidemiske Sygdomme i Almindelighed, kunde antages at være ophævet ved Plac. af 8de

7 Decbr. Juli d. A. er at forstaae saaledes, som af Amtet er antaget, eller om ikke den deri indrømmede Fritagelse for stemplet Papiirs Brug alene angaaer de Foreninger, der ordnes efter offentlig Foranstaltning, og at Indenrigsministeriet har tilkjendegivet, at den nævnte § 11 kun angaaer Sager betræffende Pligtarbeidets Afløsning, i al Fald ifølge de ved Loven trufne Foranstaltninger og imellem den Arbeidsberettigede og de Arbeidspligtige, men ikke mellem to Arbeidsberettigede som in casu.

9 Decbr. **Indenrigsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Svendborg Amt), hvori Samme — i Anledning af et Andragende, hvori Eieren af en Hovedgaard anholdt om Indenrigsministeriets Resolution for, hvorvidt de af hans faste Tjenestefolk, som have Bolig i Huse paa Hovedgaardens Mark, ere pligtige at præstere de i Fdn. af 27de Mai 1848 ommeldte Arbeidsdage til Communen — svares, at da de omhandlede Tjenestekarle, ifølge Andragerens egen Forklaring, med deres Familier holde Dug og Disk i de dem paa Hovedgaardens Mark til Beboelse anviste Huse, maa Ministeriet tiltræde den af Amtsraadet udtalte Anskuelse, ifølge hvilken de omhandlede Tjenestekarle i Forholdet til Communen maae betragtes som Huusmænd eller Inderster.

15 Decbr. **Lov,** hvorved Landboernes Forpligtelse til at rydde Brandsteder indskrænkes.

Vi Frederik den 7de Konge til Danmark ꝛc **G. V.:** Rigsdagen har vedtaget og Vi ved Vort Samtykke stadfæstet følgende Lov:

Den Landboerne ifølge Fdn. af 29de Febr. 1792 § 28 paahvilende Forpligtelse til at rydde Brandsteder, efterat Ilden er slukket og Faren forbi, ophæves herved*).

Hvorefter alle Vedkommende sig have at rette.

19 Decbr. **Justitsmin. Circ.** (til samtlige Amtmænd) ang. Tinglocalernes Afbenyttelse til Localer for Afløsningsmændene af Hoveriet efter Lovene af 4de Juli 1850.

*) Jvfr. Skriv. 2 Novbr. 1852.

Med Hensyn til at Omkostningerne ved den nu forestaaende Afløsning af Gaardmandshoveriet og Huusmænds Pligtarbeide kunne antages at ville blive ikke ubetydeligt forøgede, saafremt det skal blive nødvendigt til forefaldende Forretninger at benytte sig af leiede Localer paa de Steder, hvor Forretningerne skulle afholdes, har Indenrigsministeriet yttret det Ønske, at Tinglocalerne paa Landet ved forefaldende Leiligheder kunde overlades Afløsningsmændene til Afbenyttelse uden Betaling, idet bemeldte Ministerium har bemærket, at de mindre betydelige Udgifter til Localernes Opvarming m. v. ville blive at afholde paa den i Lovene af 4de Juli d. A. §§ 11 og 12 bestemte Maade. 19 Decbr.

Ved tjenstligst at anmode (Tit.) om at ville gjøre Vedkommende bekjendt med dette Indenrigsministeriets Ønske, skal jeg tillige tilføie, at jeg, da Ting- og Arresthusene ere Jurisdictionernes Eiendom, vel ikke kan ansee mig beføiet til at afgive nogen Bestemmelse i den nævnte Retning, men at jeg iøvrigt ikke paatvivler, at den attraaede Benyttelse af de nævnte Localer paa de af Indenrigsministeriet anførte Vilkaar overalt vil blive indrømmet, forsaavidt det kan skee uden Hinder for Rettens Pleie.

Justitsmin. Skriv. (til Amtmanden over Sorø Amt) ang. Udredelsen af Omkostningerne i Anledning af Choleraepidemier. 20 Decbr.

I Anledning af et af Landphysicus N. N. udarbeidet Forslag til den Maade, hvorpaa samtlige i Sorø Amt bosatte saavel offentlige som private Læger meest passende kunde deeltage i Behandlingen af de Syge, som maatte blive angrebne under en eventuel Choleraepidemie, har Hr. Kammerherren i behagelig Skrivelse af 6te Septbr. d. A. indstillet til Justitsministeriets Afgjørelse forskjellige Spørgsmaal, nemlig deels om der i saadanne Tilfælde kan ligesaavel til de practiserende Læger som til Districtslægerne udredes Befordring af det Offentlige, og om disse Reiser skulle betragtes som Amtsreiser, deels om der kan tilkomme vedkommende Læger Betaling af det Offentlige for Behandlingen af enhver Cholerapatient, eller om de Syge, som dertil have Evne, selv skulle udrede Omkostningerne for deres Vedkommende, og om hvilke offentlige Kasser det, forsaavidt Udgifterne maatte falde det Offentlige tillast, vil paahvile at bære disse.

Besvarelsen af disse Spørgsmaal beroer væsentlig paa, om den Bestemmelse, som Fdn. af 19de Juni 1831 § 46 indeholder angaaende Udredelsen af Omkostningerne ved Cholerasygdommen og som i flere Henseender er forskjellig fra Lovgivningens Forskrifter om epidemiske Sygdomme i Almindelighed, kunde antages at være ophævet ved Plac. af 8de

20 Decbr. August 1832, hvilket er forekommet mig tvivlsomt. Foruden at nemlig den almindelige, skjøndt noget svævende Regel, der i Fdn. af 1831 § 46, i Stedet for de afvigende Bestemmelser om Udredelsen af Udgifterne ved andre Epidemier, som indeholdes i Fdn. af 17de April 1782 §§ 8 og 9 for Landet og i Rescr. af 26de Octbr. 1804 samt den ved Circ. af 18de Decbr. 1821 kundgjorte Kgl. Resol. af 28de Novbr. s. A. for Kjøbstedernes Vedkommende, er givet under Eet for Kjøbstederne og for Landet, i og for sig synes at stemme med Forholdets Natur, baade forsaavidt som den medfører, at de, som dertil have Evne, selv skulle afholde de med deres Sygdom forbundne Udgifter, og forsaavidt den gaaer ud paa, at det locale Fattigvæsen skal tage Deel i Bekostningernes Udredelse, kan hiin Bestemmelse neppe heller henføres til dem, paa hvilke de i Præmisserne til Plac. af 8de August 1832 paaberaabte senere Erfaringer om Sygdommens Natur kunde have nogen Indflydelse, ligesom ogsaa saavel Placatens eget Indhold som de samme forudgaaende Forhandlinger synes at tyde paa, at man, skjøndt Fdn. af 19de Juni 1831 i det Hele erklæres for ophævet, med Undtagelse af Forskrifterne om Qvarantainevæsenet, forsaavidt den ikke er stadfæstet ved Placatens Indhold, dog ikke specielt har tænkt paa at gjøre nogen Forandring i den heromhandlede Bestemmelse og paany gjøre de ældre almindelige Regler om epidemiske Sygdomme gjældende ogsaa for Choleraepidemiens Vedkommende. Da dette Spørgsmaal imidlertid, forsaavidt det interesserer de communale Kasser, nærmest henhører under Indenrigsministeriets Ressort, fandt jeg mig foranlediget til desangaaende at brevvexle med bemeldte Ministerium, der, uagtet det har erkjendt Vægten af de af mig anførte Tvivlsgrunde, dog har antaget, at den oftommeldte Bestemmelse i Fdn. af 1831 maa ansees ophævet ved de udtrykkelige Ord i Plac. af 8de August 1832, og idet denne Indenrigsministeriets Anskuelse bliver at lægge til Grund, vil der saaledes i Henseende til Udredelsen af Omkostningerne i Anledning af en eventuel Choleraepidemie være at forholde ganske paa samme Maade, som i Lovgiv-

ningen er foreskrevet med Hensyn til andre epidemiske Sygdomme. Som Følge heraf maa, hvad Landet angaaer, Bestemmelsen i Fdn. af 17de April 1782 §§ 8 og 9 betragtes som den gjældende Regel, saa at naar de Syge kunne henregnes til dem, denne Forordning vedrører, nemlig Almuen eller Bondestanden, ville de være at soignere frit af de offentlig ansatte Læger eller dem, der i Overeensstemmelse med den foreslaaede Plan træde i disses Sted, og Lægemidler uden Betaling være at udlevere til dem, og ville i disse Tilfælde Udgifterne til Medicamenters Anskaffelse saavelsom Diæter og Befordring til Lægen falde Amtsrepartitionsfondet tillast, uden Hensyn til om de Syge ere trængende eller ikke. Hvad Kjøbstederne angaaer bliver der at forholde efter Rescr. af 26de Octbr. 1804 og den ved Canc. Circ. af 18de Decbr. 1821 kundgjorte Kgl. Resol. af 18de Novbr. f. A., hvorefter de, som dertil have Evne, selv skulle bekoste deres Helbredelse, og Omkostningerne for de Fattiges Cuur ordentligviis skulle bæres af den enkelte Kjøbstads Fattigkasse. De Udgifter, der medgaae til mere almindelige Foranstaltninger, som i en Commune træffes i Anledning af Sygdommen, saasom til Indretning af Sygehuse m. v., ville derimod saavel paa Landet som i Kjøbstederne blive at udrede af vedkommende Commune, saa at der i al Fald ikkun i det Tilfælde, at Byrden vilde blive alt for trykkende for de enkelte Communer, vil kunne blive Spørgsmaal om, at respective Amtsrepartitionsfondet eller Amtets øvrige Kjøbsteder skulde komme dem til Hjælp. De practiserende Læger, hvem der i Tilfælde af Choleras Udbrud i enkelte Districter overdrages en Deel af Districtslægernes Forretninger, maatte iøvrigt i Henseende til Diæter og Reiseudgifter have samme Rettigheder som disse, forsaavidt Udførelsen af hine Forretninger angaaer, hvoraf ogsaa følger at de Reiser, som de i hiin Egenskab havde at foretage, maatte betragtes som Amtsreiser efter Fdn. af 26de Juni 1844 § 4 Nr. 7 a.

20 Decbr.

21 Decbr. **Indenrigsmin. Circ.** (til samtlige Stiftamtmænd og Amtmænd) ang. at Stiftamtmænd, Amtmænd og Biskopper paa Embedsreiser ikke maae benytte mere end een Vogn eller eet Par Forspandsheste.

Ifølge en ved det kongelige Rentekammers Circulaire af 9de Jan. 1847 anerkjendt Praxis ere Stiftamtmænd, Amtmænd og Biskopper hidtil anseete berettigede til paa Embedsreiser at fordre sig anviiste to bespændte Vogne eller to Par Forspandsheste eller Godtgjørelse for et saadant dobbelt Forspand.

Da denne Praxis imidlertid savner Hjemmel i den gjældende Lovgivning, ligesom den i sin Almindelighed er mindre stemmende med de forandrede Forhold, hvorunder navnlig Befordring in natura ikkun sjeldent benyttes paa de omhandlede Embedsreiser, saavel som med den Ombu, som den nyere Lovgivning viser for ikke at bebyrde Communerne med unødvendige Kjørsler, skulde Ministeriet, efter at have brevverlet med Ministeriet for Kirke- og Underviisningsvæsenet, herved tjenstligst melde (Tit.) til behagelig Jagttagelse, at Ministeriet som almindelig Regel ikke kan ansee Stiftamtmænd, Amtmænd og Biskopper berettigede til at benytte paa deres Embedsreiser mere end een Vogn eller eet Par Forspandsheste, og at der derfor i ethvert enkelt Tilfælde, hvor der er anviist flere Vogne eller dobbelt Forspand paa de omhandlede Embedsreiser eller forlanges Erstatning af Statskassen eller de vedkommende Communefonds for saadant dobbelt Forspand, vil være nærmere at godtgjøre de særdeles Omstændigheder, som have gjort det nødvendigt at benytte saadant Forspand.

21 Decbr. **Indenrigsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Hjørring Amt), hvori Samme — der til Ministeriets Afgjørelse havde indstillet et af flere Præster i Amtet foranlediget Spørgsmaal om, hvorvidt det Beløb, som af Huusmænd og Inderster bør erlægges for Udeblivelse med at præstere den Præsten skyldige Høstdag, i fornødent Fald kan fordres inddrevet ved Udpantning — efter foregaaende Brevverling med Justitsministeriet og Ministeriet for Kirke- og Underviisningsvæsenet svares, at da Plac. af 20de Marts 1801, jvfr. Fdn. af 8de Jan.

1810 § 5, udtrykkeligt henviser Sager angaaende „Nægtelse af denne Rettighed“, det er: enten Høstdagen eller Pengevederlaget, til Behandling ved Politieretten, og denne Bestemmelse neppe kan antages at være hævet ved Plac. af 2den Novbr. 1836, og da et saa extraordinairt Retsmiddel som Udpantning ikke bør bringes i Anvendelse, uden at der derfor haves en utvetydig Lovhjemmel, maa det opkastede Spørgsmaal besvares benægtende. 21 Decbr.

Lov om Afhændelse af Hald Domaine. 22 Decbr.

Vi Frederik den 7de Konge til Danmark &c. G. V.: Rigsdagen har vedtaget og Vi ved Vort Samtykke stadfæstet følgende Lov:

Finantsministeriet bemyndiges til at foranstalte Hald Domaine, med Undtagelse af Non Mølle, bortsolgt ved offentlig Auction.

Hvorefter alle Vedkommende sig have at rette.

Finantsmin. Skriv. (til Indenrigsministeriet), hvori Samme — der, med Hensyn til at en Mand, der havde kjøbt en ham tidligere i Fæste overdragen Kro under et Baronie, havde forespurgt, om den Omstændighed, at der til bemeldte Eiendom hører Privilegium til Brænderie, er til Hinder for, at Kjøbecontracten og Skjødet, i Overeensstemmelse med Loven af 4de Juli d. A., udstedes paa stemplet Papiir af 4de Klasse Nr. 4, havde begjært sig meddeelt Finantsministeriets Yttringer om, hvorvidt nysnævnte Lov i dette og analoge Tilfælde, hvor til et Fæstested ligge Rettigheder, der ikke ere Fæstetvang undergivne, kan komme til Anvendelse — svares, at den ved titnævnte Lov indrømmede Begunstigelse i Henseende til Brugen af stemplet Papiir er saa stor, at man formeentlig ikke tør give den nogen udvidende Fortolkning, og at Ministeriet derfor ganske maa tiltræde den af vedkommende Amtmand udtalte Anskuelse, nemlig at deslige Skjøder og Kjøbecontracter ville være at forsyne med Stempler, respective af 1ste og 2den Classe efter Værdien af den Deel af Eiendommen, som ikke kan henregnes til egentligt 31 Decbr.

31 Decbr. Bøndergods, og med Hensyn til den øvrige Deel af samme at gives Stempel af 4de Classe Nr. 4*).

1851.

4 Jan. **Kirke- og Underviisningsmin. Skriv.** (til Præste-Amtsskoledirection), hvori Samme — i Anledning af et Andragende fra en Skolelærer, hvori han besværer sig over, at en af Districtets gaardbrugende Beboere har vægret sig for, efter vedkommende Sogneforstanders Tilsigelse, at tilkjøre Skolen det fornødne Gulvsand, og forespørger, om ikke denne Kjørsel, overeensstemmende med den i Sognet hidtil gjældende Skik, bør præsteres af Beboerne — svares, at Ministeriet antager, at det i den omspurgte Henseende maa have sit Forblivende ved, hvad der hidtil har været Skik og Brug, dog saaledes, at der ikkun, kan forlanges leveret det fornødne Sand til Skolestuen, og maa det i fornødent Fald være overladt til Directionen at bestemme Størrelsen af det Qvantum, der hertil behøves.

7 Jan. **Kirke- og Underviisningsmin. Skriv.** (til Indenrigsministeriet) ang. at Lov af 4de Juli 1850 om Hoveriafløsningen er anvendelig paa Ægter til geistlige Embeder, men ikke paa Arbeide og Kjørsler, der præsteres af Beneficiarius som saadan m. m.

I behagelig Skrivelse af 14de f. M. har Indenrigsministeriet begjært dette Ministeriums Yttringer i Anledning af det hermed tilbagefølgende Andragende, hvori Formanden for Afløsningen af Gaardmandshoveriet i 11te Landsthingskreds, Landvæsenscommissair N. N. har forespurgt: 1) om tvende Ægtreiser, der ifølge approberet Fæstebrev aarlig svares til N. N. Præstekald af en Kaldet tilliggende Annergaard i N. N., og 2) om den Rettighed, der ligeledes efter Fæstebrev tilkommer en Kaldet tilliggende Mølle i N. N. til, at Beneficiarius skal hente Møllesteen og bringe dem til Møllen, og to Dage om Aaret kjøre Dæmningsjord til Mølledammen, kunne efter Vedkommendes Begjæring afløses i Henhold til Lov af 4de Juli f. A., samt 3) om der til en i denne Henseende tilveiebragt mindelig Overeenskomst behøves Approbation af vedkommende Ministerium.

I denne Anledning undlader Ministeriet ikke tjenstligst at tilbagemelde, at det maa tiltræden den af velbemeldte Mi-

*) Indenrigsministeriet erklærede sig i Skrivelse af 25 Jan. 1851 heri enigt. — Jvfr. Lov (om stplt. Papiir) 19 Febr. 1861 § 31.

nisterium i dets ovennævnte Skrivelse udtalte Anskuelse om de fremsatte Spørgsmaal i deres Almindelighed, idet dette Ministerium navnlig maa være enigt i, at ovennævnte Lov af 4de Juli f. A. er anvendelig med Hensyn til Ægter, der svares til geistlige Embeder som Herlighedseiere, eller som ifølge særlige Forpligtelsesgrunde paahvile en enkelt Bondegaard eller Boelssted til Præsten som Bruger af Præstegaarden, at Loven derimod ikke kan antages at være anvendelig med Hensyn til Arbeide eller Kjørsler, der svares af Beneficiarius til Brugeren af en Kaldet underliggende Eiendom, men at Afløsning af saadanne Præstationer desuagtet maa kunne finde Sted ved Commissionens Mellemkomst, paa den i Loven foreskrevne Maade, naar begge Parter og Commissionen deri ere enige, samt at det formeentlig er en Selvfølge, at det til Gyldigheden af en for Commissionen indgaaet mindelig Overeenskomst angaaende Afløsning af deslige Præstationer, der vedkomme Kirker eller geistlige Beneficiarier, er nødvendigt, at den forsynes med dette Ministeriums Approbation. 7 Jan.

Indenrigsmin. Skriv. (til Ingenieurcorpset), hvori Ministeriet, efter at have modtaget Corpsets Betænkning angaaende, hvorvidt der kunde være Anledning til at foretage Forandringer i de ved Rentekammerets Resolution af 21de April 1840 givne Forskrifter for Bestemmelsen af Erstatningen til vedkommende Lodseier for Anbringelsen af Hegn i Anledning af de nye Hovedlandeveies Anlæg, overeensstemmende med det af Corpset fremsatte Forslag bifalder, at følgende Regler træde i Stedet for de ved foranførte Rentekammer-Resolution givne Bestemmelser om denne Gjenstand: 1) Naar Veianlæg falde gjennem Marker, der ikke ere indhegnede eller ikke forsynede med saadant Hegn, som Fdn. af 29de Octbr. 1794 benævner lovligt Hegn, er Veivæsenet ikke forpligtet til at tilveiebringe Hegn mod Veien, og Grundeieren, som maatte ønske Hegn langs med Veilinien, har intet Krav paa Godtgjørelse for det Terrain, han dertil anvender. 2) Naar Veianlæget falder gjennem Marker, der ere forsynede med lov- 18 Jan.

18 Jan. ligt Hegn, er Veivæsenet forpligtet til at tilveiebringe lovligt Hegn langs med den nye Vei, hvilket Hegn Veianlæget, ifølge Fdn. af 29de Octbr. 1794 § 1 Litr. h, afgiver, forsaavidt Veigrøfterne have en øvre Brede af 4 Alen. Hvor Veigrøfterne ikke erholde denne Brede eller hvor Grøfterne aldeles bortfalde, erstatter Veivæsenet det Areal, der maa indtages til Hegns Opreisning, med mindre et gammelt Hegn falder i den nye Veilinie og saaledes Grunden, hvorpaa dette har staaet, allerede er erstattet af Veivæsenet, da i dette Tilfælde ingen Godtgjørelse gives for Arealet til et Hegn af samme Længde som det gamle Hegn. 3) Falder Veianlæget gjennem Marker, der ere indhegnede med det i Fdn. af 29de Octbr. 1794 saakaldte varige Hegn, da tilkommer det ligeledes Veivæsenet at tilveiebringe varigt Hegn, enten paa den ene eller paa begge Sider af den nye Vei, eftersom denne falder i Udsiden af Marken eller gjennemskjærer denne saaledes, at den deles i 2 dyrkbare Lodder. Forsaavidt Grøfterne ere 4 Alen brede og altsaa danne lovligt Hegn, tilkjendes Lodseierne en Erstatning for Forskjellen imellem dette lovlige Hegn og det varige Hegn, hvormed Marken er indhegnet, ligesom ogsaa Arealet til samme erstattes dem, med mindre et gammelt Hegn falder i den nye Veilinie, i hvilket Tilfælde der bliver at forholde, som under 2den Post er anført. 4) Hvor det tilkommer Veivæsenet at afgive Areal til Hegns Opførelse, erstattes dette Areal i en Brede af 4 Alen, og selve Godtgjørelsen bestemmes til det Halve af Jordens Taxationsværdie.

21 Jan. **Indenrigsmin. Circ.** (til samtlige Amtmænd), hvori Samme — da det, ved at bestemme, hvorvidt Approbation bør meddeles paa Landeiendommes Udstykning, ofte er vigtigt at vide, hvor langt og i hvilken Retning de særskilte ubebyggede Jordlodder ligge fra Bygningerne til den Gaard eller det Huus, hvortil de høre, og fra sammes Hovedlod, hvilket stundom ikke kan sees af Carterne, ligesom disse undertiden ei heller behørigen oplyse Loddernes Tilgrændsning til eller Beliggenhed mod Kjøbernes Jorder, skjøndt denne paaberaabes til

Anbefaling for Udstykningen — anmodes om at iagttage ved forefaldende Udstykningsforretninger, at antegne paa Udstykningscartet over den samlede Eiendom hver særskilt Jordlods omtrentlige Afstand ad sædvanlig Vei fra og dens Beliggenhed for Gaarden eller Huset og sammes Hovedlod, samt hvor Bygning er opført paa Lodden og hvor denne tilgrændser Kjøberens Eiendomsjord, eller hvor langt den er denne fraliggende, forsaavidt Parcellen bestemmes til Forening med samme. 21 Jan.

Indenrigsmin. Skriv. (til Amtmanden over Kjøbenhavns Amt), hvori Samme, i Anledning af tvende fra 2 Sogneforstanderskaber indkomne Andragender om Godtgjørelse af Amtsrepartitionsfondet for Befordring af Transportanter, efter foregaaende Brevverling med Justitsministeriet tilskrives, at da Fdn. af 26de Juni 1844 § 4 Nr. 12 og 13 ikkun omhandler de Transportant-Reiser, der skee tilvogns, men ikke de Tilfælde, hvor Transportanterne kunne og derfor skulle befordre sig selv tilfods, vil der med Reiser i disse sidstnævnte Tilfælde fremdeles være at forholde efter de hidtilgjældende Regler, saa at Transporterne for Landets Vedkommende blive at bære, de under Nr. 12 omnævnte af vedkommende Befordringspligtige uden Erstatning, og de under Nr. 13 berørte af Amtsfattigkassen. 23 Jan.

Indenrigsmin. Skriv. (til Amtmanden over Svendborg Amt), om Kjørsels og Veiarbeide af Skovskylds-Hartkorn samt om Tilsigelse hertil til den udensogns boende Eier. 28 Jan.

Ved behagelig Skrivelse af 4de d. M. har Hr. Kammerherren tilstillet Ministeriet til Afgjørelse et Andragende, hvori N. N. Sogneforstanderskab har forespurgt: — — 2) om det paaligger Besidderen af Stamhuset N. N. at præstere Kjørsler og Veiarbeide af Skovskylds-Hartkorn, samt i bekræftende Fald, hvorledes da bliver at forholde med Tilsigelser til disse Præstationer, med Hensyn til at Skovene ligge i et andet Sogn end det, hvori Eieren boer.

Foranlediget heraf skulde jeg, da jeg ganske maa bifalde, hvad Hr. Kammerherren i saa Henseende har yttret, tjenstligst anmode Dem om i Overeensstemmelse dermed be-

28 Jan. hagelig at ville tilkjendegive bemeldte Sogneforstanderskab det Fornødne*).

28 Jan. **Indenrigsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Thisted Amt), hvori Samme — der, ved at henlede Ministeriets Opmærksomhed paa, at nogle Sogneforstanderskaber ved Indretningen af Listerne over samtlige Kjørepligtige for Sognekjørslernes Vedkommende i Henhold til Circ. af 13de Septbr. 1850 havde bibeholdt de ældre Lægdsinddelinger, og som en Følge heraf medtaget Huusmænd og Parcellister med under 1 Td. Hartkorn, havde indstillet til Ministeriets Afgjørelse, om ikke Hartkornsbrugere, der havde mindre Tilliggende end een Tønde Hartkorn, maae ansees fritagne for at deeltage i Sogneægterne — svares, at efter Bestemmelsen i Loven af 20de Juni f. A. § 17 in fine, sammenholdt med den foregaaende Passus i samme §, kan Lægdsinddelingen med Hensyn til Sognereiser ikke følges, hvorimod der vil være at optage Lister over alle de Kjørselspligtige, hvorved bliver at iagttage, at i Medfør af den ovenciterede Bestemmelse i Loven af 20de Juni f. A. kun de medtages, som eie eller bruge 1 Td. Hartkorn eller derover, dog uden at det ubetinget er nødvendigt at gaae ud fra 1 Td. Hartkorn som Eenhed, hvorimod Sagen iøvrigt bliver at ordne paa den Maade, at naar f. Ex. 2 indtil 4 Tdr. Hartkorn ansættes til 1 Kjørsel i Omgangen, ville 4 indtil 6 Tdr. Hartkorn blive at ansætte til 2 Kjørsler, 6 indtil 8 Tdr. indtil 3 Kjørsler og saaledes fremdeles. Det tilføies at denne Ordning iøvrigt naturligviis ikke har nogen Indflydelse paa saadanne private Overeenskomster, hvorefter Biparcellerne kunne have at svare Bidrag til Hovedparcellerne for Ydelsen af Præstationer som de omhandlede, idet Reglen i Slutningen af Fdn. af 26de Juni 1844 § 26 ikke her kan komme til Anvendelse.

*) Amtmanden havde yttret: — — 2) at Skovskylds-Hartkorns Forpligtelse til at deeltage i de nævnte Præstationer, samt i hvilket Forhold dette skal skee, tydelig er bestemt i Lovens § 21, og at, hvad Spørgsmaalet forøvrigt angaaer, det formeentlig vil være rettest, at Stamhuusbesidderen, i Lighed med hvad der foreskrives i Fdn. af 25de Juni 1810 § 8 in fine, træffer Aftale med en Mand i Sognet, hvorunder Hartkornet hører, om at modtage Tilsigelserne.

Indenrigsmin. Skriv. (til Amtmanden over Frederiksborg Amt) ang. Udførelsen af § 17 i Loven af 20de Juni 1850 om Hartkorns-Egaliseringen. 15 Febr.

Til Veiledning ved Affattelsen af de nye Kjørselslister, der i Henhold til Lov om Hartkornets Egalisering af 20de Juni f. A., § 17, sammenholdt med Ministeriets Circulaire af 13de Septbr. næstefter, ville være at indrette i Frederiksborg Amt, har Hr. Kammerherren i behagelig Skrivelse af 14de f. M. forespurgt: 1) om ikke 2 Tdr. Hartkorn, som hidtil, kan sættes som Minimum af det Hartkorn, der har at deeltage i de egentlige Kongereiser samt Kongelig-Tjeneste-Reiser og Amtsreiser og 1 Td. Hartkorn som Minimum hvad Sognekjørslerne angaaer, for hvilke Positioner Amtsraadet har udtalt sig; 2) om der af den ovenciterede Lovs § 17 ogsaa med Hensyn til disse sidstnævnte Kjørsler nødvendigt skal finde en Omregulering og Omfordeling Sted, selv om vedkommende Sogneforstanderskaber ikke attraae nogen Forandring i dette Forholds nuværende Ordning; og 3) hvorvidt Gaardparceller under 1 Td. Hartkorn, naar de hidtil, ifølge den brugte Lægdsinddeling, have deeltaget efter Tour og Omgang i Udredelse af Sognereiser, ogsaa herefter kunne paalægges Præstationen af deslige Reiser i Forhold til Hartkornet, eller om Communen herom skal holde sig til Hovedparcellisten.

I Anledning heraf skulde jeg ikke undlade herved tjenstligst at tilbagemelde: ad 1) at der ikke i Lov af 20de Juni f. A. findes Noget til Hinder for, at man i Henseende til Minimum af det Hartkorn, der er kjørepligtigt, indretter sig efter de locale Forhold, Skik og Brug og Vedkommendes Ønsker, navnlig Sogneforstanderskabernes, hvad Sognekjørslerne angaaer, dog at Jordbrug, der ikke skylde af 1 Td. Hartkorn, ikke medtages, og at der, saavel hvad Sogne- som andre offentlige Kjørsler angaaer, til Grund for de nye Kjørselslister bliver at lægge Resultaterne af en gjennemgaaende Divideren af den valgte Eenhed ind i Hartkornet, og det uden Hensyn til dettes tidligere Beskaffenhed som privilegeret eller uprivilegeret, og til det enkelte Landbrugs Størrelse, saa at, naar t. Ex. 2—3 Tdr. Hartkorn ansættes for 1 Kjørsel, ville Jordbrug paa 10—11, 20—21 og 30—31 have at præstere respective 5, 10 og 15 Reiser i Omgangen; ad 2) at Ministeriet, som alt antydet, anseer det som en Selvfølge, at der selv i Sogne, hvor intet nyt kjørselspligtigt Hartkorn er tilkommet, ogsaa for Sognekjørslerne bliver at affatte en ny Omgangsliste, hvorved man, næst at henvise til, hvad ovenfor er udtalt angaaende Minimum for denne Kjørselspligt,

15 Febr. kun endnu skal bemærke, at Ministeriet paa Forespørgsel fra en Amtmand, om ikke Tilsigelse til communale Kjørsler af hvilketsomhelst Slags, være sig til Fattigvæsenet, Skolevæsenet, Kirkers og Kirkegaardes Vedligeholdelse m. v., herefter bør skee efter en og samme Omgangsliste, har svaret, at, da Kjørsler til Skolevæsenet præsteres skoledistricts- og ikke sogne- eller pastoratsviis, ville disse Kjørsler som Følge heraf ikke kunne indordnes under de almindelige Sognekjørsler; men at derimod Kjørslerne til Kirkers og Kirkegaardes Vedligeholdelse blive at medtage mellem Sognets øvrige communale Kjørsler, dog at derved iagttages, at de, skjøndt de i Medfør af Lov af 20de Juni f. A. for Fremtiden ville være at afgive uden Hensyn til den tidligere bestaaende Ulighed mellem privilegeret og uprivilegeret Hartkorn, selvfølgelig ikke kunne af vedkommende Kirkeeier, hvis Ret i saa Henseende ikke er udvidet ved bemeldte Lov, fordres ydede af Sognet i større Antal eller Omfang, end det, hvori han ifølge de hidtil gjældende Regler vilde have kunnet fordre dem afgivne af vedkommende Kjørepligtige i Sognet; ad 3) at da den omberørte tidligere brugte Lægdsinddeling nu maa bortfalde, ville Jordbrug under 1 Td. Hartkorn, som ovenfor bemærket, ikke for Fremtiden kunne medtages i Omgangen, saalidet som der ved de Kjørepligtiges nye Ansættelse til Sogne- og andre offentlige Kjørsler nu kan blive at tage noget Hensyn, til, om Vedkommende er Bruger af en Parcel af en udstykket Eiendom eller ikke, hvorimod det i den omhandlede Henseende maa blive det Offentlige en ligegyldig Omstændighed, om Eiendommen er Parcel eller ikke, og selvfølgelig ogsaa, om den er Hoved- eller Biparcel. Iøvrigt er det en Selvfølge, at denne Ordning bliver uden Indflydelse paa bestaaende private Contractsforhold, hvorefter Biparceller have at svare Bidrag til Hovedparcellens Kjørsler.

24 Febr. **Justitsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Skanderborg Amt), hvorved Samme — der havde forespurgt, hvorvidt den Forøgelse i Actionsomkostningerne, der vil blive foranlediget ved, at en Arrestantinde, der er under Tiltale for Tyveri, paa

Grund af hendes nærforestaaende Nedkomst er bleven overflyttet fra vedkommende Arrest til Amtssygehuset i Skanderborg, skal i Tilfælde af den Paagjældendes Uformuenhed, i Overeensstemmelse med Canc. Skriv. af 23de Marts 1816, falde Delinqventkassen tillast og blive Forsørgelsescommunen uvedkommende — efter foregaaende Brevverling med Indenrigsministeriet svares, at de omhandlede Omkostninger, i i Lighed med hvad der gjælder om Omkostningerne ved syge Arrestanters Helbredelse og deres spæde Børns Underholdning (jvfr. Fdn. af 5te April 1793 § 6 og Indenrigsmin. Skriv. af 9de Octbr. 1848), maae være Forsørgelsescommunen uvedkommende og derimod inddrages mellem Justitssagens øvrige Omkostninger. 24 Febr.

Lov om Statsskovenes Bestyrelse*). 25 Febr.

Vi Frederik den 7de Konge til Danmark &c. G. V.: Rigsdagen har vedtaget og Vi ved Vort Samtykke stadfæstet følgende Lov:

§ 1. Overførsterforretningerne i Statsskovene blive, indtil en af de nærværende tvende kongelige Overførstere i det nordre og søndre sjællandske District afgaaer, at udføre af disse tvende Overførstere og den i Jylland for Tiden ansatte Overførster, der samtlige nyde deres dem ved deres Ansættelse og senere kongelige Resolutioner tillagte Indtægter og Emolumenter, samt af en af Finantsministeriet dertil constitueret Skovrider, som, mod at tillægges det Beløb, som hidtil er anvendt i dette Øiemed, skal besørge Overførsterforretningerne i de Skovriderdistricter paa Øerne, der ere langt fraliggende fra de tvende samlede sjællandske Overførsterdistricter. Naar derimod En af de førstmeldte tvende kongelige Overførstere afgaaer, bliver det ved Lov at ordne, hvorledes og mod hvilket Vederlag Overførsterforretningerne i Statsskovene blive at udføre. § 2. Statsskovene blive at fordele i 22 Skovriderdistricter, eet en kongelig Forstassistent undergivet District samt tre Planteurdistricter, og de disse Districter fore-

*) Jvfr. Lov 8 Dec. 1859, Instr. 25 Aug. 1860.

25 Febr. satte Embedsmænd alle at udnævne af Kongen. De nærværende tvende falsterske Skovriderdistricter blive ved Vacance at sammendrage til eet District; men, indtil saadan Vacance indtræder, bliver den nærværende Skovrider i det nordre af disse Districter for sin Embedstid staaende som Skovrider med samme Gage som den normerede laveste Skovridergage, hvorhos der efter hans Afgang bliver at ansætte som Assistent ved det samlede falsterske District en af Finantsministeriet paa 1 Aars Opsigelse antagen Forstcandidat. Paa samme Maade ansættes en Assistent ved det første kjøbenhavnske Skovriderdistrict. Endelig ansættes hos 4 Skovridere med Hensyn deels til Districtets Beskaffenhed, deels til den vedkommende Skovriders Alder og Helbredstilstand, 4 Forstcandidater, hvoraf i det mindste den ene i Jylland, der have at udføre de Skovriderforretninger, som det i Almindelighed vil blive Skovriderne tilladt at udføre ved en dertil befuldmægtiget Candidat. Finantsministeriet bestemmer, paa hvilke Skovdistricter disse Candidater blive at ansætte; de antages derpaa af vedkommende Skovridere, men blive at lønne af Statskassen, hver med 300 Rd. i Gage og 100 Rd. til Hesteholo. Iøvrigt ophører fast Ansættelse fra Statens Side af Forstcandidater med Gager og Diæter. Opsynsmandsposten ved Esrom-Canal vedbliver. § 3. Forstreguleringscommissionen ophører. Udarbeidelsen af nye Forslag til Forstplaner for samtlige Statsskove skeer ved 2de, dertil udnævnte Skovridere i Forbindelse med hvert Districts Skovrider. De dertil fornødne foreløbige Arbeider udføres af 2de dertil af Finantsministeriet paa 1 Aars Opsigelse antagne Forstcandidater som Skovtaxatorer ligeledes i Forbindelse med hvert Districts Skovrider*). § 4. Under Skovriderne ansættes indtil 70 Skovfogder, indtil 130 Skovløbere og indtil 120 Ledevogtere eller Hegnsmænd. § 5. Incassationen ved Skovauctioner saavelsom det hele Pengeregnskab overdrages, forsaavidt fornødent gjøres, til særegne Skovcasserere. Hvor Skovcasserere ere eller blive ansatte maa ingen Casserersforretning overdrages Forstbetjentene;

*) For Udarbeidelsen af disse Forstplaner blev givet foreløbig Instrux af 17 Aug. 1852.

men iøvrigt bør de til Besparelse, saavidt gjørligt, søges forenede med andre Embeder, uden særligt, eller, indtil saadant ved indtrædende Embedsledighed kan bevirkes, mod et muéligst billigt Vederlag. Det hele Statsskovene vedkommende Regnskabsvæsen, saavel Ved-Regnskabet, der fremdeles aflægges af Skovriderne, som Penge-Regnskabet, ordnes overeensstemmende med de almindelige Anordninger om det offentlige Casse- og Regnskabsvæsen, som i det Hele, og navnlig i Henseende til Sikkerhedsstillelse og Strafansvar, skulle være anvendelige paa Skovcasserererne. § 6. Overførsterne have i den i deres Districter liggende Deel af den kongelige Vildtbane at udføre de hidtilværende Jægermesterforretninger. Og have de vedkommende Skovridere og øvrige Skovbetjente ligeledes at udføre de Jagten i Vildtbanen vedkommende Forretninger. § 7. For de nærværende Overførstere, der beholde deres dem ved deres Ansættelse og kongelige Resolutioner tillagte Emolumenter og Indtægter, bliver dog deres Fouragegodtgjørelse, Brændselsdeputat, Græsning og Reisediæter at ansætte til disse Emolumenters Værdi i Penge, og bliver derefter deres Indtægter at bestemme saaledes; a) For Overførsteren i det nordre sjællandske District, foruden Gaarden Egelund med Tilliggende, paa de Vilkaar, som gjælde for dette Emolument, i Gage 1700 Rd., i Godtgjørelse for Fourage 800 Rd. og for Deputatbrændsel 200 Rd. b) For Overførsteren paa det søndre sjællandske District, foruden Gaarden Kulhuus med Tilliggende, paa de Vilkaar, som gjælde for dette Emolument, i Gage 1700 Rd., i Godtgjørelse for Fourage 800 Rd., for Deputatbrændsel 230 Rd., for Høveders Græsning 120 Rd., i Tillæg for Embedsjords Ringhed 200 Rd. c) For Overførsteren i Jylland 2250 Rd. Til Besørgelse af Overførsterforretningerne i de fra de førstnævnte tvende samlede Overførsterdistricter langt fraliggende Skove ved en dertil constitueret Skovrider kan anvendes indtil $1762^{1}/_{2}$ Rd. De Extraudviisninger, som hidtil Aar for Aar have været tilstaaede de tvende i denne Paragraph først nævnte Embedsmænd, bortfalde. § 8. Skovridernes og Planteurernes Indtægter fastsættes saaledes: for 8 Skovridere, hver 1000 Rd,

25 Febr.

25 Febr. for 7 dito, hver 900 Rd., for 4 dito, hver 800 Rd., for 3 dito, hver 700 Rd., for den nærværende Skovrider ved det nordre falsterske District 700 Rd., for en kongelig Forstassistent ved Frederiksgave District, som dog først bliver at ansætte, naar den nærværende Overskovsfoged afgaaer, 400 Rd., for 2 Planteurer for de Gjøddinggaardske og Palsgaardske Plantagedistricter, hver 400 Rd., for Planteuren for det Feldborgske Plantagedistrict 200 Rd. Derhos oppebærer enhver Skovrider og Planteur, saavelsom den kongelige Forstassistent ved Frederiksgave District 2 pCt. af Alt, hvad der paa hans District indkommer for de ved Auction solgte Effecter, dog saaledes, at denne Indtægt ikke overstiger 400 Rd. aarlig for hver af de nævnte Embedsmænd. I Vederlag for Brændselsdeputat tillægges hver Skovrider aarligen en Sum af 100 Rd. Endelig har han fri Bolig, som han vedligeholder og holder assureret, samt Brugen af den til Skovridergaarden lagte Embedsjord, hvoraf han har at udrede alle Skatter, Afgifter og Byrder. Paa samme Vilkaar indrømmes den kongelige Forstassistent ved Frederiksgave den hidtilværende Skovfogedbolig med Tilliggende. I Anledning af de Skovriderne paahvilende, Jagten vedkommende, Forretninger tillægges dem Skydepenge af det Vildt, de skyde eller lade skyde, med 15 pCt. af Haarvildtets og 25 pCt. af Fuglevildtets Salgsværdi, og for nedlagte Rovdyr Pelsværket. Skovriderne skulle efter deres Alder i Tjenesten rykke op fra de lavere til de høiere Gager, dog med den Undtagelse, at den høieste Gage af 1000 Rd. indtil videre tillægges Skovriderembedet paa Bornholm. Planteurerne ved Gjøddinggaards, Palsgaards og Feldborg Plantager beholde deres hidtilværende Embedsboliger og Jord paa samme Vilkaar, som ere bestemte for Skovriderne, samt forholdsmæssigt Brændselsdeputat efter Finantsministeriets Bestemmelse. Hver af Skovtaratorerne tillægges aarlig Gage 400 Rd. foruden 200 Rd. til Befordring og Diæter. Assistenten ved det første kjøbenhavnske Skovriderdistrict tillægges en Gage af 400 Rd. og 120 Rd. til Hestehold. Assistenten ved det falsterske District tillægges ligeledes i Gage 400 Rd. og Benyttelsen af Skov-

ridergaarden i det nærværende nordre falsterske District, paa de for Skovridergaardene i Almindelighed foreskrevne Vilkaar. Opsynsmanden ved Esrom-Canal beholder 300 Rd. i Gage og Tjenestebolig med tilliggende Jord paa samme Vilkaar som hidtil. § 9. De i Statsskovene efter § 4 ansatte Skovfogder tillægges i Pengeløn, den ældste Halvdeel, hver 300 Rd., den yngste Halvdeel, hver 250 Rd. Derhos erholde de fri Bolig, som de selv vedligeholde og holde assureret, samt Brugen af den til Skovfogedstedet henlagte Jordlod, hvoraf de have at udrede alle Skatter, Afgifter og Byrder. Endelig tillægges hver Skovfoged et Brændselsdeputat af 3 Favne Fagotter, 12 Læs Ovas og Tørvemasse til 9 Læs Tørv, eller, hvis Tørv ikke haves, 6 Læs Ovas i Stedet for samme. Denne Forhøielse af Lønnen bliver at tillægge de nærværende høiest lønnede Skovfogder for deres Personer, men ligesom denne Bestemmelse i det Hele ikke finder Anvendelse paa de saakaldte Skovfogder ved Frederiksværks, Buderupholms, Velling og Hald Skovdomainer, saaledes vil ogsaa, forsaavidt der endnu i de nærmeste Finantsaar maatte findes enkelte Skovfogder paa de øvrige Skovdomainer ud over det sidstnævnte Antal, disses Lønningsvilkaar være at fastsætte for hvert Aar i Finantsloven, indtil der ved Skovfogeddistricternes Regulering kan blive indtil 70 faste Skovfogedpladser, hvorpaa denne Lov da bliver anvendelig. § 10. Skovløberne erholde fri Bolig i Tjenestevaaninger, som ikke tør være større eller af anden Beskaffenhed, end der egner sig for en Arbeidsmands Stilling. Efter deres Skovparters Størrelse og Omfanget af de Forretninger, som kunne være at tildele dem udenfor det egentlige Skovarbeide, deles de i forskjellige Classer, som kunne tillægges som Vederlag for disse Forretninger fra 1 Rd. indtil 2 Rd. ugentligen i faste Arbeidspenge og saavidt muligt en Jordlod med omtrent 3 Tdr. Land Middeljord og 5 Rd. om Aaret til Husets Vedligeholdelse. Desforuden tillægges hver Skovløber et Brændselsdeputat af 8 Læs Ovas og Tørvemasse til 6 Læs Tørv, eller, hvor Tørv ikke haves, 4 Læs Ovas i Stedet for samme. Enhver Skovløber har at vedligeholde sin Bolig (hvortil gives ovennævnte Hjælp og

25 Febr.

25 Febr. ved Hovedreparationer det fornødne Træmateriale) og at holde den assureret, samt afholde Skatter og Afgifter og andre Byrder af Jordlodden. Endelig kan Græs ved Veiene og paa andre Steder, hvor Salg af samme for Statskassens Regning ei hensigtsmæssigen kan skee, overlades Skovløberne af Overførsteren efter Skovriderens Forslag og Paaviisning paa Stedet, hvorefter Skovløberen skal gives skriftlig Meddelelse om, hvor og hvorledes han maa benytte sligt Græs, og om at han, ved at overskride denne Tilladelse, maa vente at blive sin Tjeneste opsagt. § 11. Ledevogterne eller Hegnsmændene have fri Bolig med Have, 4 Rd. til Husets aarlige Vedligeholdelse og et Brændselsdeputat af 4 Læs Qvas og Tørvemasse til 3 Læs Tørv, eller, hvor Tørv ei kan faaes, 2 Læs Qvas i Stedet for samme. Husene blive ikke at assurere, men opbygges i Ildebrandstilfælde for Statskassens Regning, der ogsaa afholder Ombygninger og Hovedreparationer. § 12. Af de Brændselsdeputater, som efter denne Lov ere tillagte Skovbetjentene, maa Intet sælges eller paa anden Maade afhændes, men Alt kun anvendes til eget Forbrug. Ingen Forstembedsmand eller Forstbetjent maa directe eller indirecte befatte sig med Brændehandel eller handle med Skoveffecter. § 13. Kongen foreskriver hvad der skal iagttages, for at sikkre Statskassen, at Forstembedsmændene og Betjentene tilbørligen vedligeholde deres Boliger, og giver de Regler, der skulle gjælde ved Boligernes og Embedsjordens Aflevering fra Formanden eller hans Bo til Eftermanden*). § 14. Naar den nye Organisation træder i Kraft, overeensstemmende med foreskaaende Forskrifter, bortfalde alle øvrige Emolumenter og Fordele, af hvilke Forstembedsmændene og Betjentene hidtil have været i Besiddelse. Dog beholder Skovrideren paa det første kjøbenhavnske District de ham tilstaaede Høveders Græsning, i Forbindelse med sin Embedsjord, paa de nugjældende Vilkaar. § 15. De Amts- og Godsforvaltere, som fortiden erholde en fast aarlig Godtgjørelse for de af dem udførte Skovcasssererforretninger, beholde

*) Jvfr. Bkdgj. 27 Marts 1851.

denne for deres Embedstid, eller indtil de maatte erholde 25 Febr. Gageforbedring, i Forhold til hvilken hiin Godtgjørelse da nedsættes eller ganske ophører. Ved indtrædende Embedsledighed tages det i hvert enkelt Tilfælde under Overveielse, hvorvidt saadan særlig Godtgjørelse kan bortfalde. Regjeringen bemyndiges derhos til, om og saavidt fornødent gjøres, at anvende som Vederlag for Skovcassererforretninger: 1) paa Bornholm indtil 200 Rd. aarlig, 2) ved Buderupholms Skovdomaine 200 Rd. aarlig, 3) ved Silkeborg med Velling Skov 400 Rd. aarlig og 4) ved Skovene samt Plantagerne i Viborg og Ringkjøbing Amter 600 Rd. aarlig. § 16. Den nye Organisation træder for Skovridernes, Skovcasserernes og Skovfogdernes Vedkommende i Kraft fra 1ste April 1851, dog saaledes, at der ei ansættes nogen Assistent i Frederiksgave District, forinden den Overskovfoged, der for Tiden forestaaer samme, afgaaer, og at de Forstcandidater, der ansættes i de nye Skovriderdistricter, ei erholde fri Bolig og Embedsjord, forinden de Skovfogedsteder, som ere bestemte til at indrettes til Skovriderboliger, blive ledige, men have imidlertid selv at skaffe sig Bolig i deres District eller i den umiddelbare Nærhed af samme. Planteurgagerne tillægges den nuværende Skovrider ved Gjøddinggaards Plantage, Holzførsteren ved Palsgaard og den nuværende Planteur ved Feldborg Plantage. Dog tilstaaes de førstnævnte tvende Embedsmænd et personligt Tillæg for hver af 200 Rd. aarlig. Iøvrigt forblive disse tvende for deres Embedstid i deres nuværende Stilling med Hensyn til Bolig, Embedsjord og Emolumenter. § 17. Det hidtilværende særegne Hofjægermesterembede for det hirschholmske Jægermesterdistrict inddrages fra 1ste April 1851. De gagerede Forstcandidater, som ikke maatte faae Ansættelse ved Statens Skove, tilstaaes Pension eller Vartpenge efter Pensionsloven lige med kongelige Embedsmænd og efter samme Beregning. For dem, som dertil ere særdeles trængende, kan Beløbet af Kongen extraordinairt forøges indtil 500 Rd. aarlig. De diæterede Forstcandidater, som ei maatte erholde Ansættelse ved Statens Skove, kunne, forsaavidt de dertil ere trængende, tilstaaes hver især i lige

25 Febr. saa mange Aar efter Afskedigelsen, som han har været ansat, en aarlig Understøttelse af 100 Rd. § 18. Reguleringen af de foran bestemte faste Skovfogeddistricter og Skovløberposter, saavelsom Indretningen af de nye Ledevogter- eller Hegnsmændshuse blive at iværksætte efterhaanden og med et passende Antal aarlig; og skal der indtil videre aarligen ei opføres mere end 10 Skovløber- eller Ledevogterhuse. De nærværende Skovløbere og andre lignende ringere Skovbetjente forblive derhos i deres nærværende Stilling med Hensyn til Løn, Bolig og Emolumenter, indtil deres Poster kunne blive ordnede overeensstemmende med denne Lov.

Hvorefter alle Vedkommende sig have at rette.

27 Febr. **Finantsmin. Circ.** (til samtlige Amtmænd), hvorved disse, til Bekjendtgjørelse for Amtsforvalterne, Kjøbstad-Magistraterne m. Fl., blandt Andet meddeles Følgende: — — b) I Anledning af flere indkomne Forespørgsler om, hvorvidt Tiendelandskat vilde være at erlægge af Skolejord, samt af det nye Hartkorn, som er paalagt Huus- og Haveepladse, Eng- og Kjærparceller samt Søer m. v., er det resolveret: 1) Den Omstændighed, at en Lod er Skolejord, kan i og for sig ikke bevirke Eierens Fritagelse for at erlægge Tiendelandskat af det Jorden paahvilende Hartkorn. Vel ere nemlig, efter Fdn. af 8de Jan. 1810 § 32, de Jorder, som ere tillagte Skolelærere og Kirkesangere, fritagne for al Tiendeydelse, og saaledes Tiendepligten bortfalden af disse Jorder, uden at Tiendeeieren derfor erholder noget Vederlag, men denne Bestemmelse gjælder ikkun de Lodder, der vare udlagte som Skolelodder, da bemeldte Forordning udkom. De Skolelodder derimod, som ere udlagte efter Emanationen af Fdn. af 8de Jan. 1810, ere tiendepligtige, idet Communen, i Henhold til Fdn. af 22de Mai 1839 § 1, vil have at udrede Vederlaget for Tienden heraf eller Erstatning til Skolelæreren for den in natura ydede Tiende. For at altsaa Tiendelandskatten af Skolelodder kan bortfalde, maa det af Vedkommende behørigen godtgjøres, at Jorderne have været udlagte som Skolelodder,

før Fdn. af 8de Jan. 1810 udkom. 2) Hvad angaaer Tiendelandskatten af Huus- og Havepladse, Søer (hvoraf selvfølgelig ikkun de faste Dele om Søen m. v. ere satte til Hartkorn ved den nye Matricul), Eng- og Kjærparceller m. v., kan den Omstændighed, at deslige Parceller have erholdt særligt nyt Hartkorn, ikke have nogensomhelst Indflydelse paa Spørgsmaalet om Forpligtelsen for Besidderen af deslige Jorder til, i Henhold til den bestaaende Lovgivning, at svare Tiende af samme, og altsaa heller ikke paa Tiendeeierens Forpligtelse til at svare Tiendelandskat af det de tiendepligtige Jorder paahvilende Hartkorn. Forsaavidt Tiendeydelsen angaaer, maa der nemlig tages Hensyn til, om saadanne Jorder tidligere have været uskyldsatte, eller om de have været skyldsatte indirecte under andre Jorder. I sidstnævnte Fald vil der — forsaavidt der før den nye Matriculs Indførelse er indgaaet nogen Forening med Eieren af Hovedjorden om Tienden, i Overeensstemmelse med Canc. Circ. af 23de Decbr. 1797, saaledes at Eieren af Hovedjorden, fra hvilken Jordlodden er udlagt, udreder den stipulerede Tiendeafgift mod forholdsviis Erstatning fra Besidderen af den respective mindre Lod — være at forholde med Tiendeydelsen af deslige Parceller ligesom med Tienden af Hovedjorden, da den nye Matricul ingen Indflydelse har havt paa private Foreninger, der ere indgaaede forend den traadte i Kraft, jvfr. Fdn. af 24de Juni 1840 § 16; idet Tiendeeieren altsaa i dette Tilfælde erholder Vederlag for Tienden af Parcellen under Vederlaget for Hovedjorden, maa han ogsaa være forpligtet til at svare Tiendelandskat af det Parcellen paalagte nye Hartkorn. — Hvad derimod angaaer deslige Parceller, som hidtil have været uskyldsatte, eller som have været skyldsatte indirecte under andre Jorder, uden at dog nogen Forening om Tienden er indgaaet med Eieren af Hovedjorden før den nye Matriculs Indførelse, maa Tiendeeieren i alt Fald være berettiget til at tage Tiende in natura, forsaavidt der paa Parcellen avles tiendepligtige Gjenstande, og altsaa i ethvert Fald ogsaa forpligtet til at svare Tiendelandskat af Parcellens Hartkorn, idet den Omstændighed, at der paa en iøvrigt tiendepligtig 27 Febr.

27 Febr. Jord fortiden ikke avles eller kan avles tiendepligtige Gjenstande, lige saa lidt her som ellers kan have nogensomhelst Indflydelse paa Tiendeeierens Forpligtelse til at svare Tiendelandskat af det paagjældende Hartkorn. — — e) Hvor det ved Salget af en Eiendom bestemmes, at Kjøberen, foruden at erlægge en vis Kjøbesum, tillige skal overtage en ny, ikke hidtil paa Eiendommen hvilende Aftægt, er det med Hensyn til Beregningen af 1/2 pCt.-Afgiften resolveret, at samme bliver at erlægge af det hele Beløb, som er givet for Eiendommrn, nemlig foruden den egentlige Betaling for samme, tillige af Værdien af Aftægten, beregnet paa den i Plac. af 5te Mai 1810 angivne Maade, samt at der med Hensyn til Beregningen af stemplet Papiir vil være at forholde efter Fdn. af 3die Decbr. 1828 § 21. Hvor derimod Kjøberen af en fast Eiendom overtager en ældre paa Eiendommen allerede hvilende Aftægt, er det antaget — i Henhold til Bestemmelsen i Fdn. af 3die Decbr. 1828 § 21, om at Aftægten, naar ingen særskilt Contract angaaende den oprettes, og samme ikke forhen har hvilet paa Eiendommen, bør medregnes til Kjøbesummen*) — at en saadan ældre Aftægt bør blive uden Indflydelse paa det til Skjødet beregnede stemplede Papiirs Tart, samt at den samme Regel vil være at følge med Hensyn til Beregningen af 1/2 pCt.-Afgiften, saa at den ældre Aftægt ikke heller i sidstnævnte Henseende kan være at tage med i Beregning.

28 Febr. **Indenrigsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Hjørring Amt), hvori Samme — da et Sogneforstanderskab havde forespurgt, om Huusmænd, for de fraværende Krigeres Koner og Børn, skulle gjøre Arbeide udenfor de 3 Dage, i hvilke de ere pligtige at gjøre det egentlige offentlige Arbeide, samt om Huusmænd skulle af de 3 Dage, som de ere pligtige at præstere, forrette en Dag i Klitten, — svares, at da Arbeidet til Dyrkning af Huusmændslodder ikke kan siges at præsteres i communalt eller offentligt Øiemed, og derhos er aldeles extraordinairt, er Fdn. af 27de Mai 1848 ikke derpaa anvendelig,

*) Jvfr. Lov 19 Febr. 1861 (om stplt. Papiir) §§ 33 og 44.

men de gjældende Bestemmelser maae fremdeles være i Kraft, samt, hvad angaaer Klitarbeidet, at da Huusmændene ogsaa tidligere antages at have deeltaget i dette, maa Sogneforstanderskabet ogsaa være berettiget til at anvende en af de 3 forbeholdte Dage dertil, dog at rigtig Omgang iagttages (jvfr. Indenrigsmin. Skriv. af 2den Jan. 1849 ad Nr. 1). Med Hensyn til hvad af Amtet var yttret, tilføiedes derhos, at forsaavidt Klitarbeide udredes efter Hartkorn, maa det efter Fdn. af 27de Mai 1848 1ste Passus, paaligge alle Huusmænd med Hartkorn at deeltage i dette Arbeide; have derimod Gaardmændene besørget Spanddagene, og Huusmændene i Forening med dem Gangdagsarbeide, maa dette sidste Flængsarbeide nu være overgaaet paa Gaardmændene alene, saafremt det fremdeles præsteres in natura; i modsat Fald lignes Udgiften paa den i Fdn. af 27de Mai 1848 § 1, 3die Passus, bestemte Maade, dog at Forstanderskabet, som ovenfor berørt, er berettiget til efter rigtig Omgang at lade een eller flere af de 3 forbeholdte Dage dertil anvende. 28 Febr.

Indenrigsmin. Skriv. (til Amtmanden over Sorø Amt), hvori Samme — da et Sogneforstanderskab havde begjært sig Ministeriets Resolution meddeelt for, om Eieren af en Hovedgaard for det under samme hørende Hartkorn er pligtig til at opgive en Mand i Sognet, til hvem der kan skee Tilsigelse til Kjørsler og andre Naturalpræstationer, som skulle udredes af det omhandlede Hartkorn, eller om Eieren kan fordre sig tilsagt paa sin Bopæl til slige Præstationer — svares, at da den omhandlede Hovedgaard ligger udenfor Sognet, maa Eieren være pligtig til at opgive en Mand i Sognet, til hvilken Vedkommende kan henvende sig for at afgive Tilsigelser til Kjørsler og andre Naturalpræstationer af det til Gaarden hørende Hartkorn, som ligger i Sognet. 5 Marts

Lov om Nedlæggelse af Bommene i Fyen. 11 Marts

Vi Frederik den 7de Konge til Danmark &c. G. V.: Rigsdagen har vedtaget og Vi ved Vort Samtykke stadfæstet følgende Lov:

Samtlige Bomme paa Hovedlandeveiene i Fyen nedlægges fra 1ste April 1851 imod en aarlig Erstatning af

11 Marts 1800 Rd. Denne Erstatningssum paalignes Fyens Stifts Kjøbsteder og Landdistricter i Forhold til Hartkornet, og indbetales i den almindelige Veikasse, uden at nogen Deel deraf kommer til Afdrag i den Trediedeel af Udgifterne til Hovedlandeveisarbeider, som de paagjældende Amter ifølge Fdn. af 29de Septbr. 1841 § 15 aarlig have at udrede. Landdistricternes Andeel udredes af Amtsrepartitionsfondene. Den paa Kjøbstederne faldende Andeel udbetales forskudsviis af de respective Kæmnerkasser, imod at Forskuddene godtgjøres disse efter særlig Fordeling paa Kjøbstedernes Indvaanere efter de for enhver Kjøbstad gjældende Regler for Udredelsen af lignende Kjøbstaden som Commune vedkommende Udgifter.

Hvorefter alle Vedkommende sig have at rette.

12 Marts **Lov om flere Dommaineeiendommes Afhændelse.**

Vi Frederik den 7de Konge til Danmark &c G. B.: Rigsdagen har vedtaget og Vi ved Vort Samtykke stadfæstet følgende Lov:

§ 1. Følgende Domaineeiendomme skulle snarest muligt forsøges afhændede: 1) Arresødals Hovedbygning med Sidebygninger og Haver; 2) de tvende Magazinbygninger ved Anneberggaard; 3) Bernstorff Hovmarksgaard; 4) de udtørrede og i Parceller udlagte Skjænkelse- og Haugerup-Søer, efterhaanden som Parcellerne kunne afsættes; 5) Esrom Schæfergaard; 6) Riis- og Sode-Marken ved Esrom, med Undtagelse af den tildeels skovbevorede Deel, som støder op til Skoven Snevred og derunder paatænkes inddragen; 7) Dronningens Kovang ved Fredensborg; 8) Flenstofte- og Auernes-Avlsgaarde i Fyen; 9) Frederiks-Steenbrud paa Bornholm, med tilhørende Beholdninger af Steen; 10) Ledøie-Plantage, denne dog kun paa Vilkaar, at den ogsaa fremtidigen behandles som Fredskov; 11) Madeskov paa Falster, tilligemed den dertil hørende Skovfogedbolig og Skovfogedlod; 12) Eskebjerg Skov paa Falster, denne sidste dog kun paa Vilkaar, at den ogsaa fremtidigen behandles som Fredskov. § 2. Afhændelsen bør skee ved offentlig Auction. § 3. Salg bør kun iværksættes, naar der kan opnaaes en Kjøbesum, der staaer i et for Statskassen fordeelagtigt Forhold til den

rene Indtægt, der af Eiendommen, som Statseiendom, efter muligst nøiagtig Beregning, kan udbringes. 12 Marts

Hvorefter alle Vedkommende sig have at rette.

Bkdgj. (fra Indenrigsministeriet) ang. en forandret Indretning af Gartner-Examen. 14 Marts

Paa Indenrigsministeriets Forestilling har Kongen under 2den d. M. bifaldet følgende Bestemmelser angaaende en forandret Indretning af Gartner-Examen*): § 1. Gartner-Examen bliver for Fremtiden at afholde i hvert Aars September Maaned i den botaniske Have i Kjøbenhavn af en dertil udnævnt Commission, bestaaende af 6 Gartnere og en Professor i Botanik ved Kjøbenhavns Universitet. Commissionens Medlemmer fordele imellem sig Examinationen i de forskjellige Fag, dog at det iagttages, at den botaniske Gartner og den Gartner, der som kyndig i Landskabsgartneri er Medlem af Commissionen, i Reglen ikke examinere undtagen i deres respective Fag. Til faste Censorer ved Examen udnævnes af Indenrigsministeriet efter Commissionens Forslag 8 Gartnere, og skal i ethvert Fag en af disse i Forening med Examinator og et andet Medlem af Examens-Commissionen censurere saavel den practiske som den mundtlige Prøve og den skriftlige Udarbeidelse. § 2. De, som ønske at underkaste sig Gartner-Examen, have derom skriftligen at melde sig til Examens-Commissionen inden den første September hvert Aar, og bør der i denne Anmeldelse, foruden en Opgivelse af Fødestedet og Alderen, meddeles en kort Udsigt over Examinandens Liv fra den Tid, han indtraadte i Gartnerlære, ligesom Anmeldelsen maa være ledsaget af Attester om hans Forhold, meddeelte af den eller dem, hos hvem han har været i Lære. Den, der ikke i det mindste i 2 Aar har været i Gartnerlære, kan ikke tilstedes Adgang til Examen. Ved Anmeldelsens Indlevering erlægges, foruden Værdien af det stemplede Papiir til det Testimonium, som udstedes om Examens Udfald, endvidere 5 Rd., af hvilken Sum den ene

*) Denne Examen er dog ikke Betingelse for at kunne søge Erhverv ved Gartneriet. — Jvfr. Lov 12 Marts 1852 § 4.

14 Marts Halvdeel tilfalder Examens-Commissionens Secretair, og den anden Halvdeel anvendes til de til Examens Afholdelse medgaaende Omkostninger. Haves Overskud, anvendes det af Commissionen til Gartneriets Fremme. Tiden til Examens Afholdelse bliver af Commissionen nærmere at offentliggjøre i Aviserne, naar de indkomne Anmeldelser ere undersøgte. § 3. Gartner-Examen vil herefter komme til at indeholde: I. En practisk Prøve, der fornemmelig skal gaae ud paa at godtgjøre den fornødne Kundskab om og navnlig Færdighed i de forskjellige Haandgreb, der udfordres i det hele Omraade af: a. Kjøkkenhaven, b. Frugthaven og Træskolen, Espaliering af Træer derunder indbefattet, c. Blomsterhaven og Dyrkningen af Potteplanter, Ziirtræer og Ziirbuske; II. En skriftlig theoretisk Prøve, hvorunder Examinanderne have at besvare Opgaver fra: a. Kjøkkenhaven, b. Frugthaven og Træskolen, c. Frugt-, Urte- og Blomsterdriveriet, d. Blomsterhaven og Dyrkningen af Potteplanter, Ziirtræer og Ziirbuske; III. En mundtlig theoretisk Prøve, ved hvilken Examinanden vil have at fremlægge en selvvalgt tegnet Plan over et Jordstykke af omtrent 12 Tdr. Lands Størrelse, anlagt til Frugt- og Urtedriverie, samt til Kjøkken-, Frugt- og Blomsterhave i et indbyrdes passende Forhold, og hvorved tillige udfordres Kundskab i Gartneriets 1) Hjælpevidenskaber, saasom i: a. Jordbundslære, b. Veirlære, c. Plantelære, d. Landmaaling med Kjæde og Fladerumsberegning, i hvilke Fag examineres i Forbindelse med og af de samme Examinatorer, som i 2) Hovedfagene, nemlig: a. Læren om Kjøkkenhaven, b. Læren om Frugthaven og Træskolen, c. Læren om Frugt-, Urte- og Blomsterdriverie med dertil hørende Drivhuses og Kassers, m. v., Form og Indretning, d. Læren om Blomsterhaven og Dyrkningen af Potteplanter, Ziirtræer og Buske med dertil hørende Værthuses m. m., Form og Indretning. § 4. Af de i foregaaende Paragraph nævnte Prøver skal den practiske foretages først, dernæst den skriftlige theoretiske og endelig den mundtlige theoretiske. Characteren, som gives for hver enkelt Disciplin, bestemmes ved Decimaltal fra 1,00 til 3,00. For hver Afdeling af Examen gives derefter en Hovedcharac-

teer, og sluttelig en Hovedcharacteer for hele Examen. Tallet fra 1,00 til 1,50 giver temmelig godt, fra 1,50 til 2,00 godt 2den Grad, fra 2,00 til 2,50 godt første Grad, fra 2,50 til 3,00 meget godt. Den, der i et enkelt Fag ved nogen af de 3 Prøver erholder mindre end 1,00, ansees for ikke at have bestaaet Examen. § 5. Efter endt Examen meddeles Candidaten et Testimonium paa behørigt stemplet Papiir, indeholdende Talstørrelsen saavel af Characteren for hver særskilt Afdeling af Examen som af Hovedcharacteren for hele Examen. Dette Testimonium forsynes med Examens-Commissionens Medlemmers Underskrifter samt med Commissionens Segl. § 6. Den, der har taget Gartner-Examen, kan, saafremt han ønsker det, derefter underkaste sig en særskilt Examen i Landskabsgartnerie, naar han herom melder sig til Gartner-Examens-Commissionen inden den 1ste September hvert Aar, for at denne Prøve da kan foretages samtidigt med Gartner-Examens Afholdelse. Med saadan Anmeldelse bør følge en Attest for, at Examinanden har beskjæftiget sig med Landskabsgartneriet, ligesom der, foruden Værdien af det stemplede Papiir til Testimoniet, ved Anmeldelsens Indlevering erlægges en Betaling af 4 Rd., der anvendes paa samme Maade, som i § 3 er bestemt. Ved Examen har Examinanden at udarbeide i Skizze et Udkast til en Forskjønnelsesplan for et større Terrain efter en meddeelt Opgave, og bliver han derefter at prøve mundtlig i Landskabsgartnerkunsten, det Fornødne af Landmaalingslæren derunder indbefattet. Examinationen ledes af den Gartner, der som kyndig i Landskabsgartnerie er Medlem af Examens-Commissionen. Det overlades Examens-Commissionen at udnævne Censorer ved Examen, og forholdes iøvrigt med Censuren samt med Characteren ligesom ved Gartner-Examen, saa at nemlig særskilte Characterer gives for Forskjønnelsesplanen og for den mundtlige Prøve, hvilke blive at indføre i det Testimonium, der efter endt Examen meddeles Candidaten om hans Duelighed. § 7. Ligeledes skulle de, der have taget Gartner-Examen, have Adgang til at examineres særskilt i botanisk Havedyrkning og Plantelære. Ogsaa denne Prøve 14 Marts

14 Marts skal afholdes samtididigt med Gartner-Examen, og gjælder med Hensyn til Anmeldelse og Betaling det samme, som i § 6 er bestemt om Landskabsgartner-Examen. Ved Prøven i botanisk Havedyrkning, hvorved examineres af Gartneren i den botaniske Have i Kjøbenhavn, fremlægges en færdig Plan til en saadan Haves Anlæg og Tegninger over de uundværligste Værthuse, og har Examinanden under den mundtlige Examination at gjøre Rede for Planerne og for en botanisk Haves Dyrkning. I Plantelæren examineres af en Professor i Botanik efter en mere udvidet Maalestok end ved Gartner-Examen. Udnævnelsen af Censorer overlades Commissionen, og forøvrigt bliver med Hensyn til Censur, Characteer samt Meddelelse af Testimonium de almindelige Regler at følge, og navnlig i Testimoniet at give en særskilt Characteer for ethvert af Fagene. § 8. I Overeensstemmelse med det her Fastsatte bliver Gartner-Examen, Examen i Landskabsgartnerie og i botanisk Havedyrkning og Plantelære at afholde første Gang i September Maaned dette Aar, og bortfalde saaledes de herfra afvigende Bestemmelser i Cancellie-Placaterne af 29de Octbr. 1811, 24de Septbr. 1833 og 27de April 1841. — Hvilket herved bekjendtgjøres til Efterretning for alle Vedkommende.

16 Marts **Lov** ang. Udredning af Districtsheste samt om Foderheste til Brug for Hæren.

Vi Frederik den 7de Konge til Danmark &c. G. V.: Rigsdagen har vedtaget og Vi ved Vort Samtykke stadfæstet følgende Lov:

Districtsheste. § 1. Den Forpligtelse til at levere og holde 1,728 Heste til Cavalleriet og Artilleriet, som ifølge Fdn. af 14de Septbr. 1774 og senere Bestemmelser paahviler visse Hovedgaarde og nogle andre Landeiendomme samt Præstegaarde, bortfalder fra 1ste April 1851. § 2. Som Følge heraf skulle de hidtil i Nummer staaende saakaldte nationale Heste, saasnart Forholdene tilstede Saadant, tilbageleveres Udrederne, imod at der af disse for hver Hest udbetales, foruden det i sin Tid til Hestenes første Anskaffelse tilstaaede Beløb af 36 Rd., endvidere de for Aaret 1849

godtgjorte 5 Rd., samt imod at Remonteringspengene for Aaret 1850 bortfalde. Dog finder hverken Tilbagebetaling eller Afkortning af Remonteringspengene for disse to Aar Sted for de Udrederes Vedkommende, der beviisligt have besat de paagjældende Nummere med nye Heste efter Indkaldelsen i Foraaret 1849. I Stedet for dem af bemeldte Heste, som ikke kunne skaffes tilstede i tjenstdygtig Stand, tildeles vedkommende Udredere, ifølge Lodtrækning, andre tjenstdygtige Heste. Ovenmeldte Pengebeløb have Udrederne, under Tvang af Udpantning, at indbetale i paagjældende Amtstue inden Udløbet af 3 Maaneder fra den Dag, Hestene ere blevne Udrederne tilbageleverede. § 3. Derimod skal Udredningen af 1,728 Heste til Hærens Brug, fra 1ste April 1851 af at regne, overtages af samtlige Hartkornsbrugere i Kongeriget, med Undtagelse af Bornholm, saaledes at Skov- og Mølleskyld regnes halvt mod Ager og Engs Hartkorn, og at hvert Amt, derunder indbefattet de deri liggende Kjøbsteder, for det Kjøbstadjorderne paahvilende Hartkorns Vedkommende, udgjør et Udredningsdistrict for sig. Hvor i et Amt ere flere Amtstuedistricter med særlige Amtsraad og Amtsrepartitionsfonds, betragtes hvert Amtsstuedistrict som et særligt Udredningsdistrict. Kjøbenhavn henregnes i den omhandlede Henseende til Kjøbenhavns Amtstuedistrict. Over Udredningsdistricterne og Antallet af de Heste, som hvert af disse skal udrede, følger nedenstaaende Fortegnelse*). 16 Marts

Fortegnelse over Udredningsdistricterne og det Antal Districtsheste, der af hvert af disse skal udredes:

	Heste.
1. Kjøbenhavns Amt:	
a. Kjøbenhavns Amtstuedistrict	44.
b. Roeskilde Amtstuedistrict	70.
2. Frederiksborg Amt	62.
3. Holbeks Amt	114.
4. Sorø Amt	111.
5. Præstø Amt	132.
6. Odense Amt:	
a. Odense Amtstuedistrict	91.
b. Assens Amtstuedistrict	54.

*) Jvfr. Lov 20 Aug. 1853.

16 Marts

	Heste.		Heste.
7. Svendborg Amt..	120.	13. Randers Amt ...	115.
8. Maribo Amt....	140.	14. Aarhuus Amt ...	59.
9. Hjørring Amt ...	74.	15. Skanderborg Amt.	53.
10. Aalborg Amt....	85.	16. Veile Amt......	90.
11. Thisted Amt.....	63.	17. Ringkjøbing Amt.	84.
12. Viborg Amt	90.	18. Ribe Amt	77.
		Ialt...	1.728.

§ 4. De fornødne Foranstaltninger til Districtshestenes Underholdning og fremtidige Anskaffelse, samt til iøvrigt at fyldestgjøre Udredningspligten, skulle træffes af Amtsraadet i hvert Udredningsdistrict i Forening med tvende Mænd, som af Communalbestyrelserne i Districtets Kjøbsteder dertil vælges paa 3 Aar ved skriftlig Forhandling, eller saafremt de ei saaledes kunne forene sig om Valget, da ved Stemmefleerhed i en Samling, til hvilken Communalbestyrelsen i den mindste Kjøbstad i Udredningsdistrictet sender Een af sin Midte, og de øvrige et efter Kjøbstedernes Folkemængde ved sidste Folketælling forholdsmæssigt Antal, dog ikke større end Een for hver 1,500 Indbyggere i Communen. Saasnart disse Valg ere foretagne, har Amtsraadet, i Forening med de saaledes udnævnte Medlemmer af Kjøbstedernes Communalbestyrelser, og efter forudgaaet Raadførsel med vedkommende Communalbestyrelser, at inddele Udredningsdistrictet efter Hartkornet i Lægder, saavidt muueligt overeensstemmende med den allerede bestaaende Communalinddeling, til Udredning af en eller flere af de Heste, som Udredningsdistrictet har at udrede; hvorved bliver at iagttage, at det muueligt manglende Hartkorn i en Commune suppleres fra den eller de nærmest liggende Communer, som maatte faae Overskud af Hartkorn. Saafremt vedkommende Communalbestyrelser derpaa efter Amtsraadets Opfordring erklære sig villige til at paatage sig det Communerne efter Lægdsinddelingen tilfaldende Antal Hestes Udredning, overlades det Communalbestyrelserne, saasnart den forhen bestaaende Udredningsbyrdes Overgang forøvrigt er ordnet, selv at træffe de nærmere Foranstaltninger, navnligen ved

Contracters Afslutning med Private, som for hvert Lægds Vedkommende maatte udfordres til Hesteholdet i Fremtiden, og gives da vedkommende Communer Berettigelse til af det med samme Lægd forbundne Hjælpehartkorn, igjennem Communalbestyrelserne, hvorunder det hører, at opkræve den Hjælpehartkornet paahvilende Deel af Udredningsomkostningerne. Erklærer en eller flere af Communalbestyrelserne ikke at kunne overtage Omsorgen for det Communerne efter foranførte Inddeling tilfaldende Antal Hestes Udredning, bliver samme for disse Communers Vedkommende directe at foranstalte af Amtsraadet, og hele Udgiften herfor at fordele paa de paagjældende Communer. Under alle Omstændigheder blive iøvrigt samtlige Omkostninger ved Hesteudredningen i selve Communerne at ligne paa alt Hartkornet ligesom andre Communeafgifter, med hvilke de ogsaa i Henseende til Udpantningstvangen skulle ansees lige. § 5. Til at udføre de Forretninger, ved hvilke Udredningsbyrdens Omgang paa alt Hartkornet fra Begyndelsen maa ordnes, bliver i hvert Amt (§ 3) at oprette en Mynstringscommission, bestaaende af: Amtmanden som Formand; en Officeer, som Krigsministeriet dertil beordrer; en af Amtsraadet udnævnt sagkyndig Landmand; en sagkyndig Mand, valgt af Communalbestyrelserne i Districtets Kjøbsteder paa samme Maade, som i § 4 er bestemt med Hensyn til de tvende Mænd, der skulle sammentræde med Amtsraadet; en militair Dyrlæge, eller, hvor en saadan ikke haves, en examineret Dyrlæge, som af Krigsministeriet dertil udvælges. Disse Commissioner ville efter forudgaaet Bekjendtgjørelse have paa beqvemme Steder i Districterne at afholde de Møder, som behøves til de samme overdragne Forretningers Udførelse, hvorom nærmere Instrux bliver at meddele Commissionerne fra vedkommende Ministerium, forsaavidt Forretningerne ikke allerede i denne Lov ere foreskrevne*). § 6. Det Antal Heste, vedkommende Districter i Henhold til § 3 ville have at udrede, bliver at levere disse uden Betaling af Krigsbestyrelsen, dog at kun saadanne 16 Marts

*) Denne Commission er under 24 Marts 1851 givet Instrux. Jvfr. Skriv. 11 April 1851, 12 Mai 1853, 17 Juni 1854.

16 Marts antages, som af de i fornævnte Paragraph ommeldte Mynstringscommissioner erklæres tjenstdygtige. Disse Heste, som ikke maae være over 9 Aar gamle, blive derhos af bemeldte Mynstringscommissioner at taxere, men dog ingen af dem at ansætte til en høiere Værdie end 135 Rd. Fordelingen af Hestene mellem de Lægder, som maatte være indrettede i Districterne, skeer ved Lodtrækning. § 7. Efterat det Fornødne til Udredningsbyrdens Overgang paa Districterne ifølge foranførte Bestemmelser er fuldbragt, have de aarlige Landmilicesessioner, hvilke dog i saa Henseende tilforordnes en militair Dyrlæge, i Fremtiden ved endelige Kjendelser at afgjøre, hvorvidt de Heste, der af Udredningsdistricterne fremstilles, ere antagelige eller ikke, ligesom Sessionerne i det Hele have at varetage det Fornødne for at paasee Opfyldelsen af de Pligter, som i denne Lov paalægges Districterne. Derhos vedblive de ved Plac. af 20de April 1819 § 2 anordnede Regiments-Mynstringscommissioner fremdeles at afgjøre de samme hidtil overdragne Forretninger i Henseende til Districtshestene, dog efter de nærmere Bestemmelser i denne Lov og saaledes, at de af disse Mynstringscommissioner afsagte Kjendelser ere, forsaavidt de ikke alene gaae ud paa et Skjøn over Hestes Værdie eller Tilstand paa den Tid, Skjønnet afgives, undergivne Landmilicesessionernes Prøvelse, men blive at efterkomme, saalænge de ikke af Sessionerne ere underkjendte*). § 8. Til Dækning af de Udgifter, som Udredningsbyrden under almindelige Forhold maa antages at medføre, tilstaaes Udredningsdistricterne af Statskassen en aarlig Godtgjørelse af 24 Rd. for hver Hest, saaledes, at 12 Rd. betragtes som Aars-Andeel af, hvad Anskaffelsen af en ny Hest i sin Tid forudsættes at ville koste, og 12 Rd. som Foderløn for hele Aaret. Men naar Hestene have været indkaldte til Tjeneste i en samlet Tid af 2 Maaneder eller derover, bliver der i fornævnte Foderløn for Aaret at afdrage 1 Rd. for hver Maaned, beregnet til 30 Dage, Hestene have været inde. Godtgjørelsen anvises i en samlet Sum for

*) Jvfr. Skriv. 10 Mai 1854.

hvert Udredningsdistrict til Modtagelse af Amtsraadet, fra hvilket den videre Udbetaling til de Vedkommende i Districtet foranstaltes. § 9. De Heste, der i Fremtiden af Udredningsdistricterne skulle anskaffes og stilles, bør: a) have en Høide af i det mindste 10 Qvarteer dansk Anlægsmaal uden Skoe; Rideheстene maae ei være over 10 Qvarteer og 4 Tommer; b) være ikke under 5 og ikke over 7 Aar gamle[1]); c) have en efter deres Bestemmelse som Ride- eller Trækhest passende Skabning, godt Fodskifte og rene Been; d) af Farve være enten sorte, sortebrune, brune eller røde; e) være enten Hopper eller Vallaker. § 10. Enhver Hest, der er befunden antagelig og saaledes indsættes i Nummer[2]), taxeres i Fremtiden af Landmilicesessionen eller Regimentets Mynstringscommission til dens Værdie efter gangbare Priser, dog at denne ikke overstiger Gjennemsnitsprisen, der er betalt for de i det foregaaende Aar indkjøbte Remonteheste. § 11. De Districtsheste, som ere antagne til Brug ved Hæren, skulle, saalænge de ikke ere til Tjeneste ved Regimentet, holdes i en tjenstdygtig Stand tilstede indenfor Udredningsdistrictets Grændser. De maae hverken sælges eller ombyttes med andre, saalænge de ikke ere enten lovmæssigt casserede eller have opnaaet en Alder af 16 Aar, med hvilken Alder de skulle afløses af andre[3]). § 12. Med Hensyn til Districtshestenes Behandling og Brug i Districterne, saalænge de ikke ere til Tjeneste ved Regimentet, bestemmes: 1. De holdes hele Aaret igjennem i god og kraftig Foderstand. Udsættelse paa Græs tilstedes fra Begyndelsen af Juni til Midten af September Maaned hvert Aar, dog saaledes, at Hestene, hvis de indkaldes til Tjeneste indenfor bemeldte Tidsløb, optages og holdes paa Stald med tørt Foder i det mindste i 3 Uger, saafremt Indkaldelsen har været saa betimelig, at dette kan skee. 2. De passes og i paakommende Sygdomstilfælde pleies saaledes, som en omhyggelig Eier passer og pleier sine egne 16 Marts

1) Jvfr. Skriv. 19 Mai 1854, 10 April 1856.
2) Jvfr. Skriv. 25 og 30 April 1853.
3) Jvfr. Skriv. 29 Jan. 1852, 5 Sept. 1856.

16 Marts Heste; de holdes stadig beslagne[1]). 3. De maae kun bruges til saadant jevnt almindeligt Arbeide, at de stedse ere i forsvarlig og tjenstdygtig Stand. § 13. Samtlige Districtsheste, der ikke ere til Tjeneste ved Regimenterne, fremstilles for de aarlige Landmilicesessioner[2]). Desuden er Krigsbestyrelsen beføiet til, hvis særlige Omstændigheder maatte udfordre det, ved en Officeer eller eller Dyrlæge at lade Hestene eftersee i Districtet, hvorom dog Districtet, som har at lade Hestene paavise, forud underrettes. Opstaae Spørgsmaal om Hestenes Tjenstdygtighed eller om deres forsvarlige Behandling eller overhovedet om nogen Overtrædelse af de Districterne paahvilende Forpligtelser, afgjøres de af Landmilicesessionen, der efter de befundne Omstændigheder kan bestemme, at der skal betales en Mulct fra 5 Rd. til 30 Rd. til vedkommende Amts Fattigkasse, dog at Mulctens Størrelse ei overskrider 15 Rd. for Mangler i Henseende til Foderstanden, eller at den paagjældende Hest skal tages til Tjeneste ved Regimentet udenfor dens Tour (§ 16), eller at en anden Hest skal stilles af Districtet eller paa dets Regning[3]). Det er Districtets eller efter Omstændighederne de indrettede Lægders Sag ved de Contracter, der sluttes med private Mænd om Hesteholdet, at træffe Foranstaltning til, at de af disse begaaede Forsømmelser falde dem selv til Last. De til Lægder indrettede Communer ere ansvarlige til Amtsraadet i bemeldte Henseende. § 14. Naar en Districtshest udenfor de Tider, da den holdes til Tjeneste ved Regimentet, døer eller kommer saaledes til Skade, at den ikke længere er tjenstdygtig, bør Indberetning derom, ledsaget med Attest fra en examineret Dyrlæge eller fra 2 andre redelige og kyndige Mænd, hvis Troværdighed bliver at bekræfte ved Paategning af Communalbestyrelsen paa Stedet eller sammes Formand, uopholdeligen afgives fra Districtet til Regimentet. En ny Hest til Besættelse af det ledige Nummer bliver da at anskaffe af

[1]) Jvfr. Skriv. 18 April 1857.

[2]) Jvfr. Circ. 12 Febr. 1855.

[3]) Jvfr. Skriv. 1 Febr. 1853, 10 og 13 Mai 1854, 26 Marts 1855, 23 Juni 1860.

16 Marts

Districtet inden Udløbet af 8 Uger, og, forsaavidt længere Tid vil hengaae, forinden den kan fremstilles til Bedømmelse for Landmilicesessionen eller indsendes til Regimentet, bør Indberetning afgives til Amtet og Regimentet om dens Anskaffelse, ledsaget med en Beskrivelse af Hesten (dens Kjøn, Alder, Farve og Aftegning) og Attest fra en Dyrlæge om dens Tjenstdygtighed. En saaledes anmeldt, skjøndt endnu ikke antagen, Hest maa ikke igjen afhændes, forinden den senere er behørigen fremstillet og derved maatte være befunden uantagelig. Forestaae de aarlige Exerceertider, Exerceerskoler, andre Øvelser eller en overordentlig Troppesamling, bør Anskaffelsen af en Hest i Stedet for den døde eller tilskadekomne skee forinden Exerceertiden eller Troppesamlingen, dog at der i ethvert Fald indrømmes Districtet en Frist af 14 Dage. Er en antagelig Hest ikke anskaffet og fremstillet, eller Attest om dens Anskaffelse ikke indsendt i rette Tid, kan Regimentet uden videre Varsel for Districtet anskaffe en anden paa Districtets Regning, forsaavidt Regimentet ikke maatte foretrække at forelægge Districtet en yderligere kort Frist til Anskaffelsen af en Hest, hvilken Frist dog ikke maa overstige 14 Dage[1]). § 15. Er en Districtshest, naar den indkaldes til Tjeneste, syg eller iøvrigt tilfældigviis i utjenstdygtig Stand, hvilket godtgjøres ved behørig Attest (§ 14), bliver en anden tjenstdygtig Hest til midlertidig Brug for Regimentet at stille af Districtet. Naar dette ikke skeer, eller naar en Hest, efter tilstrækkeligt Varsel fra Regimentet til Districtet, ikke fremstilles til den fastsatte Tid, kan Regimentet ved Kjøb eller Leie anskaffe en anden Hest paa Districtets Regning[2]). § 16. Ved Districtshestenes Indkaldelse til Tjeneste ved Regimenterne have disse, forsaavidt ikke det hele Antal Districtsheste behøves, at iagttage en bestemt Omgang. § 17. Det paaligger Districterne mod en Betaling af Krigsbestyrelsen af 8 ß pr. Hest i Føringspenge for hver Miil at foranstalte Districtshestene afleverede til og atter afhentede

[1]) Jvfr. Skriv. 13 Mai 1852, 2 April 1853, 5 Sept. 1856, 26 Juni 1860, Circ. 4 Dec. 1861.

[2]) Jvfr. Skriv. 10 Mai 1854.

16 Marts fra Regimenternes Standqvarterer til den Tid, der af Regimenterne med tilstrækkeligt Varsel bestemmes, men dog ikke udenfor Grændsen af den Provinds med Bilande, hvori Hestene udredes; i hvilken Henseende Lolland og Falster blive at ansee som een Provinds[1]). For Transporten af Districtshestene og disses Førere frem og tilbage over Færgestederne bliver ingen Betaling at erlægge, med mindre Saadant udtrykkeligt er hjemlet i det paa Færgefarten meddeelte Privilegium, hvilken Betaling da udredes af Krigsbestyrelsen. Overfarten skeer under Tilsyn af dertil commanderede Officerer eller Underofficerer, saaledes at Krigsbestyrelsen har at tilsvare al hændelig Skade, der ved Ind- og Udskibningen samt paa Overfarten maatte tilstøde Hestene[2]). Naar Hestene møde ved Regimenterne, bør de stedse være forsynede med 4 gode Skoe og en forsvarlig Hampegrime; i modsat Fald forsynes de dermed af Regimentet for Districtets Regning[3]).

§ 18. Hver Gang de indkaldte Districtsheste afleveres til Regimentet, blive de af Regiments-Mynstringscommissionen at besigtige og ansætte til deres Værdie efter gangbare Priser, dog at denne ikke anslaaes høiere, end den paa Hesten ved dens Indsættelse i Nummer (§ 10) satte Taxationsværdie.

§ 19. Naar en Districtshest, medens den er til Tjeneste ved Regimentet i Fredstid, døer, forkommer eller beskadiges saaledes, at den bliver ubrugelig til Tjeneste, vil det, forsaavidt det ansees fornødent strax at tilveiebringe en anden Hest, være Krigsbestyrelsens Sag at anskaffe en saadan. Districtshestenes Taxationsværdie udbetales Districtet, der da bliver forpligtet til inden 8 Uger, efterat Taxationssummen er det anviist til Udbetaling, at anskaffe og anmelde (§ 14) og i sin Tid for Landmilicesessionen at fremstille en antagelig Hest (§ 9). Ønsker Districtet til Nummerets Besættelse at beholde den af Regimentet midlertidigen anskaffede Hest for

[1]) Jvfr. Circ. 9 Sept. 1851, Skriv. 2 April 1853, Circ. 4 Dec. 1861.

[2]) Jvfr. Circ. 11 Sept. 1851, Skriv. 27 Nov. 1856, Circ. 4 Dec. 1861.

[3]) Jvfr. Skriv. 18 April 1857.

den derpaa satte Taxationsværdie, overlades den Samme*). Men i Tilfælde af Krig skulle Districterne ved Krigstilstandens Ophør være forpligtede til at besætte de under Krigen vacantblevne Nummere med Heste, som af Krigsbestyrelsen uden Betaling leveres dem i tjenstdygtig Stand, hvorom Skjønnet bliver at afgive af en saadan Mynstringscommission, som ommeldes i § 5, og hvilken da til dette Øiemed vil være at sammenkalde, dog maae disse Heste ei være over 9 Aar gamle, og blive de derhos at taxere af bemeldte Mynstringscommissioner, som dog ei maae ansætte dem til en høiere Værdie, end 135 Rd. § 20. Bliver en Districtshest, medens den er til Tjeneste ved Regimentet, syg eller saaledes beskadiget, at den derved kun for en Tid er gjort ubrugelig for Tjenesten, er det Krigsbestyrelsens egen Sag at tilveiebringe en anden Hest, hvorimod Districtshesten forbliver under Cuur ved Regimentet, indtil den i tjenstdygtig Stand kan tilbageleveres Districtet, med mindre dette, for at spare Omkostningerne ved dens senere Afhentelse, maatte foretrække at modtage Hesten tilligemed de øvrige Districtsheste i den Stand, hvori den er. § 21. Naar de til Tjeneste indsendte Districtsheste skulle tilbageleveres Districterne, blive de atter at besigtige af Regimentsmynstringscommissionen, der bestemmer den Erstatning, der kan tilkomme Districtet for den Forringelse, Hestene muligt kunne have lidt under deres Tilstedeværelse ved Regimentet, og overhovedet paakjender alle de Spørgsmaal, der kunne opstaae med Hensyn til Hestenes Tilstand paa Afleveringstiden. § 22. Det følger iøvrigt af Bestemmelsen i § 4, at de som Udredningslægder indrettede mindre Communer ikke i saadan Egenskab komme til at staae i noget directe Forhold til andre offentlige Autoriteter, end vedkommende Amtsraad, til hvilke altsaa Regimenterne og Andre ville i Almindelighed have at henvende sig i Forretningssager angaaende Districtshestene. — Foderheste. § 23. Indtil Omorganisationen af Hæren er Krigsbestyrelsen berettiget til endvidere at sætte paa Foder i Udredningsdistricterne

16 Marts

*) Jvfr. Circ. 31 Marts 1856.

16 Marts 1,728 tjenstdygtige Heste, saaledes at disse fordeles efter den foranstaaende Fortegnelse (§ 3). § 24. Disse Foderheste blive at aflevere til Districterne uden Bekostning for disse og før Overleveringen at taxere, dog ikke til en høiere Værdi end 135 Rd. for en Hest. Denne Vurdering foretages af de i § 5 omhandlede Mynstringscommissioner, saalænge disse bestaae, og senere af Regimentsmynstringscommissionerne [1]. § 25. Med Hensyn til Foderhestenes Behandling og Brug i Districterne forholdes efter § 12 [2]). § 26. For at paasee, at Hestene, medens de ere paa Foder i Districterne, holdes i forsvarlig Stand, skulle samtlige Foderheste, der ikke ere til Tjeneste, fremstilles ved de aarlige Landmilicesessioner. Finder Sessionen nogen Hest ikke at være vedbørligen behandlet, kan den paalægge Districtet en Mulct af 5 til 15 Rd. til Amtets Fattigkasse. Krigsbestyrelsen kan efter Forgodtbefindende lade Foderhestene eftersee i Districterne ved en Officeer eller Dyrlæge. § 27. Som Vederlag for Hestenes Underholdning tilsvarer Krigsbestyrelsen Districterne en aarlig Godtgjørelse af den Foderløn, som disse selv maae betale for Foderhestene, dog at denne Godtgjørelse ikke overstiger Gjennemsnitsbeløbet af den Betaling, som Districtet i samme Aar har maattet yde eller maa antages at have ydet for Underholdning af de Heste, hvilke det har at udrede i Forhold til sit Hartkorn [3]). § 28. Med Foderhestenes Indkaldelse til Tjenesten og deres Frem- og Tilbagesendelse i Anledning af Tjenesten bliver at forholde ligesom med Districtshestene (§ 16 og 17). Naar Foderhestene skulle tilbageleveres Districterne, bør de forinden besigtiges og taxeres af Regimentsmynstringscommissionen [4]). § 29. Dersom en Foderhest døer eller beskadiges, hvad enten det skeer, imedens den er indkaldt til Tjeneste, eller imedens den er paa Foder i Districtet, bliver Tabet for Krigsbestyrelsens Regning, med mindre det indtrufne Uheld beviisligen

[1]) Jvfr. Skriv. 17 Juni 1854.
[2]) Jvfr. Circ. 9 Sept. 1851.
[3]) Jvfr. Circ. 15 Juli 1852, Skriv. 2 April 1833.
[4]) Jvfr. Circ. 9 Sept. 1851, Skriv. 7 Juni 1854.

kan lægges Districtet til Last, da dette i saa Fald bør svare Erstatning og efter Landmilicesessionens Kjendelse bøde fra 5 til 30 Rd. til Amtets Fattigkasse. § 30. I Tilfælde af en Foderhests Død eller Beskadigelse, saavelsom naar den ved Sygdom er forhindret fra at møde efter Indkaldelse til Tjeneste, bør dette uopholdeligt indberettes og ved Attest godtgjøres af Districtet. § 31. Den i § 4 anordnede Districts-Bestyrelse, foranstalter iøvrigt alt Fornødent med Hensyn til Foderhestenes Underholdning m. v. 16 Marts

Hvorefter alle Vedkommende sig have at rette.

Lov ang. Jurisdictionen over det Gods, der bortskilles fra Grevskaber, Baronier eller Sædegaarde, som have været benaadede med Birkerettighed. 16 Marts

Vi Frederik den 7de Konge til Danmark &c. G. B.: Rigsdagen har vedtaget og Vi ved Vort Samtykke stadfæstet følgende Lov:

Den i Lovgivningen hjemlede og navnlig ved Fdn. af 17de Marts 1826 udtalte Regel, hvorefter det Gods, der bortskilles fra Grevskaber, Baronier eller Sædegaarde, som vare benaadede med Birkerettighed, gaaer over til de Herreders Jurisdiction, under hvilke det ligger, bliver herved ophævet.

Hvorefter alle Vedkommende sig have at rette.

Lov indeholdende Forandring i § 2 i Plac. af 27de Mai 1848 om Vognes Construction. 16 Marts

Vi Frederik den 7de Konge til Danmark &c. G. B.: Rigsdagen har vedtaget og Vi ved Vort Samtykke stadfæstet følgende Lov:

Den i Plac. af 27de Mai 1848 § 2 bestemte Mulct af 10 Rd. kan ikkun affordres, naar Overvægten findes at være over 9 Lpd., hvorimod Mulcten for mindre Overvægt bestemmes efter følgende Scala: For Overvægt indtil 1 Lpd. incl. erlægges en Mulct af 1 Rd., over 1 Lpd. indtil 2 Lpd. incl. en Mulct af 2 Rd., over 2 Lpd. indtil 3 Lpd. incl. en Mulct af 3 Rd., over 3 Lpd. indtil 4 Lpd. incl. en Mulct af 4 Rd., over 4 Lpd. indtil 5 Lpd. incl. en Mulct af 5 Rd., over 5 Lpd. indtil 6 Lpd. incl. en Mulct

16 Marts af 6 Rd., over 6 Lpd. indtil 7 Lpd. incl. en Mulct af 7 Rd., over 7 Lpd. indtil 8 Lpd. incl. en Mulct af 8 Rd., over 8 Lpd. indtil 9 Lpd. incl. en Mulct af 9 Rd. Overtrædelser af de i Plac. af 27de Mai 1848 § 1 Litr. b, c og d givne Forskrifter blive, hver især, at ansee med en Mulct af 2 Rd. for hver Gang, Nogen i samme gjør sig skyldig.

Hvorefter alle Vedkommende sig have at rette.

16 Marts **Lov**, indeholdende Tillæg til Andg. af 29de Juli 1846 om Vands Afledning eller Afbenyttelse til Jorders Forbedring*).

Vi Frederik den 7de Konge til Danmark 2c G. B.: Rigsdagen har vedtaget og Vi ved Vort Samtykke stadfæstet følgende Lov:

§ 1. Naar et Amtsraad maatte finde det fornødent, at nogen af de ved et af de i Andg. af 29de Juli 1846 2den Afdeling 1ste Afsnit, omhandlede større Vandløb beliggende Vandmøller, Fabrikker, Fiskegaarde eller lignende Indretninger modtage Forandringer, eller ganske nedlægges, i det Øiemed at fremme Vandets Flugt, og vedkommende Eier, samt, hvis den paagjældende Eiendom er overdragen nogen Anden i Brug, da tillige Brugeren, samtykke heri, har Amtsraadet at tilfalde Landvæsenscommissionen til af afgjøre alt i saadan Henseende Fornødent paa lovlig Maade. § 2. Landvæsenscommissionen har da først nøiagtigt at undersøge, om der er tilstrækkelig Grund til den foreslaaede Foranstaltning, og navnlig, om den Nytte, der tilsigtes, staaer i saadant Forhold til de Ulemper, blandt Andet en for stærk Udtørring, som muligt maatte foraarsages, og til de Bekostninger, som Forandringen eller Nedlæggelsen skjønnes at ville medføre, at Foranstaltningen bør finde Sted. § 3. Befindes dette ikke at være Tilfældet, afgiver Commissionen herom begrundet Kjendelse. Og blive i saa Fald de med Forretningen forbundne Omkostninger at udrede af vedkommende Amtsrepartitionsfond. § 4. I modsat Fald har Commissionen at søge Overeenskomst opnaaet med Eieren, og, naar Saadant maatte

*) Jvfr. Lov 7 Jan. 1859 §§ 9 og 14 Nr. 3

være fornødent, tillige med Brugeren af den vedkommende Vandmølle, Fabrik, Fiskegaard eller anden saadan Indretning, om Størrelsen af den Godtgjørelse, som i Anledning af Forandringerne eller Nedlæggelsen maatte findes passende, saavelsom am Tiden, inden hvilken Arbeidet bør være fuldført. 16 Marts

§ 5. Opnaaes den i § 4 omhandlede Overeenskomst ikke, blive de i den Anledning medgaaende Udgifter at afholde af Amtets Repartitionsfond. Opnaaes derimod Overeenskomsten, har Commissionen at søge afgjort ved Forlig, eller i Mangel deraf, ved sin Kjendelse at bestemme, af hvem, og i hvilket Forhold den fastsatte Godtgjørelse samt Omkostningerne ved de af Commissionen afholdte Forretninger, i Overeensstemmelse med de i Andg. af 29de Juli 1846 for Reguleringen af de større Vandløb foreskrevne Regler, bør udredes. Commissionen bestemmer derhos, at Arbeidet, under passende Tvang, bør udføres inden den efter § 4 vedtagne Tid. § 6. I Henseende til muelig Paaanke af de afsagte Landvæsens-commissions-Kjendelser blive de almindelige i Lovgivningen fastsatte Regler at følge. § 7. Arbeidets forsvarlige Udførelse paasees af Amtsraadet. § 8. Vedkommer Sagen flere Amter, eller angaaer den Beboere paa Kjøbstadgrund, forholdes efter Andg. af 29de Juli 1846 §§ 9 og 15. § 9. Den bestemte Godtgjørelse og Betalingen for de afholdte Forretninger, forsaavidt denne sidste ikke efter det Foranførte bliver at afholde af Amtsrepartitionsfondet, besørges af Amtmanden indfordret, eller, i fornødent Fald, inddreven ved Udpantning, og udbetalt til Vedkommende. § 10. De i Andg. af 29de Juli 1846 2den Afdeling 2det Affnit, omhandlede Synsmænd skulle være pligtige til, efter Landvæsens-Commissionens Opfordring, indenfor Grændserne af det District, for hvilket de ere valgte, at gaae Commissionen til Haande, navnligen ved Meddelelse af Oplysninger om de locale Forhold ved de Forretninger, som afholdes i Overeensstemmelse med bemeldte Anordnings § 17, saavelsom med denne Lov, mod derfor at oppebære den i Anordningens § 70 fastsatte daglige Godtgjørelse.

Hvorefter alle Vedkommende sig have at rette.

25 Marts **Lov, indeholdende adskillige Bestemmelser om Jagten og Afløsning af Jagtretten**[1]).

Vi Frederik den 7de Konge til Danmark rc. G. V.: Rigsdagen har vedtaget og Vi ved Vort Samtykke stadfæstet følgende Lov:

§ 1. Hvor Jagtretten paa Enemærke ikke er forenet med Eiendomsretten over Grunden, skal den kunne indløses af Grundeieren, hvilket navnlig ogsaa gjælder saavel med Hensyn til den kongelige Vildtbane[2]) som paa udskiftede Kjøbstadjorder. Spørgsmaalet om, hvem der skal ansees som Grundeier, afgjøres i Henhold til Bestemmelserne i Fdn. af 20de Mai 1840 § 6. § 2. Ligesom den privilegerede Sædegaardes Eiere og Lehnsbesiddere tidligere tilkommende Jagtret paa Fællig er ophævet, saaledes bortfalder ogsaa den Kongen forbeholdte Jagtret paa Fællig og paa ikke udskiftede Kjøbstadjorder uden Godtgjørelse ved Udløbet af de Concessioner, ved hvilke der nu er disponeret over samme. Er Concessionen clausuleret saaledes, at den gjælder: „indtil videre", da betragtes den som udløben den 31te Marts 1851. § 3. Hvor den hidtilværende Jagtret paa Fællig eller ikke udskiftede Kjøbstadjorder saaledes er ophørt, tilfalder Jagtretten de Communer, i hvilke de paagjældende Jorder ligge, og have disse Communer da at bestemme, hvorledes der skal forholdes med Jagtrettens Udøvelse. § 4. Forsaavidt vedkommende Communer ikke ifølge det Ovenanførte komme i Besiddelse af Jagtretten paa Fællig eller ikke udskiftede Kjøbstadjorder inden 31te Marts 1851, skulle de kunne indløse samme fra de dertil Berettigede under Iagttagelse af samme Fremgangsmaade, som foreskrives for Afløsning af Jagtret paa Enemærke. § 5. Hvor Jagtretten paa Enemærke allerede er eller vorder forenet med Eiendomsretten over Grunden, kan den ikke mere adskilles fra denne. § 6. Det skal derfor ikke være Nogen tilladt ved Afhændelse af en Eiendom at forbeholde sig eller nogen Anden Jagtretten paa denne. Navnlig ophæves de i Begyndelsen af Fdn. af 20de Mai 1840 § 8,

[1]) Jvfr. Lov 30 Jan. 1861.

[2]) Dyrehaven antages ikke at være indbefattet under Begrebet „den kongelige Vildtbane". Dom i Jur. Ugskr. f. 1856 S. 445.

fra denne Regel gjorte Undtagelser. § 7. Ved fremtidige Overdragelser af den almindelige Brugsret til en Grund, skal Jagtretten paa Enemærke, forsaavidt den tilkommer Grundeieren, ansees derunder indbefattet, naar ikke det Modsatte udtrykkeligt fastsættes. Hvis Eieren forbeholder sig Jagtretten, kan han ikke overdrage denne Rets Udøvelse til tredie Mand paa anden Maade, end saaledes at han selv staaer Brugeren til Ansvar i Tilfælde af dens Misbrug. Den Eier, der selv er Bruger af sin Eiendom, kan vel overdrage Jagtretten til en Anden, men kun for et Aar ad Gangen*). Iøvrigt forblive de i Fdn. af 20de Mai 1840 § 33, indeholdte Bestemmelser fremdeles gjældende, saaledes at Stempling af Jagtskilter skal skee af vedkommende Ministerium, men bortfalde med Hensyn til den Communerne tilfaldende Jagt paa Fællig. § 8. Naar den Jagtberettigede maa underkaste sig Afløsning af Jagtretten paa Jorder, som have været Dele af et samlet Jordbrug eller ligge i en Bymark, hvor der iøvrigt tilkommer ham Jagtret paa Enemærke over en Andens Grund, skal han fra sin Side være berettiget til at fordre Jagtretten indløst til de øvrige nuværende sammenhængende Bestanddele af samme ældre Grundeiendom eller Bymark. § 9. Afløsning af Jagtretten ordnes amtsviis saaledes, at dertil af Kongen paa 3 Aar udnævnes en Formand for Amtet (Kjøbenhavns Jorder indbefattede under Kjøbenhavns Amt). Derhos skulle de paagjældende Parter i ethvert enkelt Tilfælde vælge hver en Voldgiftsmand, som sammentræde med Formanden til at afholde Afløsningsforretningen. I bemeldte Valg skulle Parterne være bundne til de Mænd, som i dette Øiemed udnævnes af samtlige Sogneforstanderskaber og Communalbestyrelser i Amtet. Med Hensyn til bine Mænds Udnævnelse, deres Qvalificationer, Tiden, hvori de have at udføre deres Bestilling, og Bekjendtgjørelsen af deres Valg m. v. forholdes aldeles efter de i Loven af 4de Juli 1850 angaaende Afløsningen af Huusmændenes Pligtarbeide indeholdte Forskrifter. § 10. Vederlaget for Jagt- 25 Marts

*) Jvfr. Lov 30 Jan. 1861 § 2.

25 Marts retten skal fastsættes til en saadan aarlig Pengeafgift, som afgiver fuldstændig Erstatning for det Tab i Indtægt, Rettighedens Afstaaelse kan antages at medføre under Hensyn til de Forhold, som have fundet Sted indtil den Tid, da Afløsningen skeer. Afgiften skal kunne inddrives ved Udpantning. Den paagjældende Eiendom skal til enhver Tid kunne frigjøres for samme ved Indbetaling til den Berettigede af dens 25-dobbelte Beløb*). § 11. Med Hensyn til Afløsningen og sammes Paaanke forholdes i Overeensstemmelse med de Forskrifter, som indeholdes i den ovennævnte Lov af 4de Juli 1850, forsaavidt de i det heromhandlede Forhold kunne komme til Anvendelse. § 12. Den ved kgl. Resol. af 7de April 1827 og Fdn. af 20de Mai 1840 § 22 hjemlede almindelige Forpligtelse for Landboere i den kongelige Vildtbane at afgive de fornødne Klappere til de Jagter, som afholdes ifølge speciel kongelig Befaling, bortfalder for Fremtiden, hvorimod den Gaardmænd og Huusmænd sammesteds ifølge deres Adkomstbreve paahvilende Forpligtelse til at præstere respective 2 og 1 Klapjagtsdage aarligt fremdeles vedbliver, indtil den afløses ifølge Lovene af 4de Juli s. A. respective om Afløsning af Gaardmandshoveri og Huusmænds Pligtarbeide*). § 13. Ligesom den Jagtberettigede har at godtgjøre Vedkommende al den Skade, som han, ved at udøve eller lade udøve Jagt paa Eiendomme, som haves i Eie eller Brug af Andre end den Jagtberettigede selv, paafører Eieren eller Brugeren, saaledes skal den Jagtberettigede endvidere være forpligtet til at skaffe de ikke jagtberettigede Jordbrugere i sit Jagtdistrict Fred for Kronvildt og Daavildt. Opfylder Jagteieren ikke denne sin Forpligtelse, uagtet Jordbrugeren beviisligen har opfordret ham dertil, skal det udenfor den Gaards Jorder, hvor Jagteieren selv boer, være Jordbrugeren uformeent i de nærmeste 3 Maaneder efter saadan Opfordring selv paa den ham til Brug overladte Gaard at jage og fælde Kronvildt og Daavildt, imod at han inden 24 Timer afleverer det fældede Vildt til Jagteieren. Boer

*) Jvfr. Skriv. 12 Juli 1851.

Jagteieren ikke indenfor Sognets Grændser, skal han paavise en Mand i Sognet, til hvem Afleveringen kan skee. Undlader nogen Jordbruger at aflevere det fældede Vildt, inden den nævnte Frist, bøder han som for ulovlig Jagt. § 14. Den Ret, som Fdn. af 20de Mai 1840 § 12, giver enhver Jordbruger til at dræbe visse skadelige Fugle og Dyr, udvides til ogsaa at gjælde om Vildgjæs, Skader, Spurve og Krager; hvorhos det skal være tilladt i det nævnte Øiemed at anvende Skydevaaben. Ogsaa skal det være uformeent at opstille Fælder i sin Gaard eller i sine Huse for at fange Ræve[1]). § 15. Den ved §§ 13 og 14 Jordbrugerne indrømmede Ret kan ikke ved nogen Contract indskrænkes. Overskridelse af denne Ret ansees i alle Tilfælde som anden ulovlig Jagt. § 16. Den Adgang, som ved Plac. af 23de Juli 1845 har været forbeholdt den Jagtberettigede til at udøve Jagt i eller udjage Vildtet af de der omhandlede Haver og Lystskove, bortfalder. § 17. Det i Fdn. af 20de Mai 1840 § 25 indeholdte Forbud imod paa Fællig, forsaavidt Flere ere berettigede til Jagt sammesteds, at udøve Jagt i visse Tider efter visse Arter Vildt, under den for ulovlig Jagt i Almindelighed anordnede Straf udvides herved til ligeledes at gjælde for Jagt paa Enemærker efter Raadyr og Harer fra den 1ste Marts til den 12 September, efter Agerhøns fra den 1ste Februar til den 12te September, og efter Urfugle og Beccasiner fra den 1ste Februar til den 1ste August, dog med Undtagelse af Jagt i Haver eller i indhegnede Dyrehaver samt i den kongelige Vildtbane. Overtrædelse af dette Forbud skal kunne paatales saavel af vedkommende Communalbestyrelse som af enhver Jagtberettiget i Communen. De paadragne Bøder tilfalde i Kjøbstederne disses og paa Landet Sognets Fattigkasse. Sager i Anledning af Bestemmelserne i denne Paragraph blive at behandle

[1]) Jvfr. Lov 30 Jan. 1861 § 1. — Opstilling af Rævesaxe paa Jord i en Andens Jagtdistrict er ikke tilladt. Dom i Jur Ugskr. f. 1856 S. 196.

25 Marts som private Politiesager[1]). § 18. Ligeledes skal det være Jagteieren forbudt at drive Jagt paa anden Mands Sædemarker i Tidsrummet fra 1ste Mai indtil Kornet er meiet og opbundet, dog med Undtagelse af Jagt efter Kronvildt og Daavildt. Overtrædelse heraf straffes med den i efterfølgende § 19 bestemte Mulct til Jordbrugeren. § 19. Den i Fdn. af 20de Mai 1840 § 30 foreskrevne Indskrænkning i Retten til at medføre Skydevaaben og Jagthunde paa offentlige Veie skal være ophævet. Men streife Hundene omkring udenfor Veiene, eller antræffes en Uvedkommende med Skydegevær eller Jagthunde paa anden Mands Grund, kan den Paagjældende tiltales saavel af Jordbrugeren som af Jagteieren til at erlægge en Mulct fra 2 til 10 Rd. til hver[1]). § 20. Den Ret, som Fdn. af 20de Mai 1840 §§ 30 og 31, giver den Jagtberettigede til i sit Jagtdistrict at nedskyde deels Jagthunde, deels andre løsgaaende Hunde og Katte, indskrænkes herved til alene at gjælde for indhegnede Dyrehaver; dog skal det fremdeles staae den Jagtberettigede frit for overalt i sit Jagtdistrict at nedskyde løsgaaende Mynder. Det i ovennævnte § 31 indeholdte Forbud mod at medtage løse Hunde i Marken bortfalder[2]). § 21. Den i Fdn. af 20de Mai 1840 § 27 for ulovlig Jagt fastsatte Mulct fra 20—100 Rd. nedsættes saaledes, at der under de i Paragraphen nævnte Hensyn bliver efter Omstændighederne at bøde fra 5—50 Rd. Forbrydelse af Jagtredskaber finder i Fremtiden ikke Sted[1]). § 22. Saalænge det kongelige Fasaneri bestaaer paa Amager, skal det være Private forbudt sammesteds at skyde eller fange Fasaner. Overtrædelse heraf straffes med den i Fdn. af 20de Mai 1840 § 27 bestemte Bod af 15 Rd. pr. Stykke.

Hvorefter alle Vedkommende sig have at rette.

[1]) Jvfr. Skriv. 12 Juli 1851.

[2]) Jvfr. Skriv. 12 Juli 1851, Lov 30 Jan. 1861.

Finantsmin. Circ. (til samtlige Skovridere) ang. Beskrivelse af Statsskovene og Overslag over disses midlertidige Benyttelse med tilhørende Instrux. 27 Marts

Bkdgj. om Reglerne for Statsskovenes Tjenesteboligers Vedligeholdelse og for disses samt Tjenestejords Aflevering. 27 Marts

I Henhold til Loven af 25de Febr. 1851 § 13, hvorefter Kongen foreskriver, hvad der skal iagttages for at sikkre Statskassen, at Forstembedsmændene og Betjentene tilbørligen vedligeholde deres Boliger, og giver de Regler, der skulle gjælde ved Boligernes og Embedsjordens Aflevering fra Formanden eller hans Bo til Eftermanden, har Kongen ved Resolution af Dags Dato befalet som følger: Om Boligernes Vedligeholdelse. § 1. Enhver Forstofficiant modtager sin Bolig efter Syn, saaledes som nedenfor foreskrevet, og er dernæst pligtig at bekoste alle Reparationer paa samme. Bindingsværkshuse skulle spækkes og hvidtes hvert Aar, Brædegavle tjæres hvert tredie Aar, og Straatag omlægges, hvis det er af Langhalm, med 1/6 i 2 Aar eller 1/12 aarligt, men hvis det er af Rør og godt lagt, med 1/10 i 2 Aar eller 1/20 aarligt, forsaavidt den øverste Domainebestyrelse ikke herfra tilsteder Afvigelse. § 2. Skovløbere og Ledevogtere modtage som Hjælp til denne Vedligeholdelse de i Loven af 25de Febr. d. A. § 10 og § 11 nævnte bestemte Understøttelser. § 3. Over Skovløber-, Ledevogter- og Opsynsmandshusene maa hvert Aar af Skovrideren optages en Synsforretning, som indsendes til Overførsteren, der iøvrigt ved at besee Skovene maa have sin Opmærksomhed henvendt paa disse Huses Vedligeholdelse. § 4. Bygningsinspecteuren skal afholde et Syn over Overførsternes, Skovridernes, Planteurernes, Assistenternes og Skovfogdernes Embedsboliger i Begyndelsen af hvert Aars April Maaned, hvorved han har at udsætte alle Mangler, som bør afhjælpes i Sommerens Løb, og i Begyndelsen af September et nyt Syn for at undersøge, om de udsatte Mangler ere afhjulpne. Naar dette ei er skeet, og ei heller skeer inden

27 Marts næste Foraarssyn (i April), har Domainedirecteuren*) (til hvem alle disse Syn maae indsendes), efterat Overførsteren og Bygningsdirecteuren have afgivet deres Erklæringer, at lade Manglerne afhjælpe og Bekostningen indeholde i Embedsmandens eller Betjentens Gage. § 5. Naar i Tidens Løb saa betydelige Ombygninger eller Tilbygninger blive fornødne, at de ei billigen kunne paalægges den nærværende Embedsmand, som, hvis han snart efter afgik, vilde tabe den derpaa anvendte Capital for sig eller Efterladte, kan han forvente Forslag til et Laan, mod almindelig Rente og Afdrag af 1/20 Deel i hvert paafølgende Aar af ham og Eftermænd, optaget i Udkastet til det nærmest forestaaende Statsforbudget. — Om Boligens og Tjenestejordens Overdragelse ved indtrædende Vacance. § 6. Den fratrædende Officiant eller hans Bo har at sørge for Boligens Vedligeholdelse indtil Eftermanden tiltræder Embedet, eller senest indtil 3 Maaneder efter Dødsfaldet; Boligen skal da overleveres Eftermanden ved lovligt Syn, og Formandens Bo tilsvare Manglernes taxerede Beløb, hvormed Eftermanden skal lade sig nøie — begge Parters Ret til at forlange Overskjøn naturligviis forbeholdt — og derefter selv istandsætte Manglerne, alt uden at Statskassen skal kunne indblandes deri. § 7. En afdød Overførsters, Skovriders, Planteurs, Assistents eller Skovfogeds Familie maa blive i Boligen til næste Flyttetid, og hvis Manden døer kun 6 Uger eller kortere Tid før denne, da til den næstfølgende, imod at give den tidligere tiltrædende Eftermand passende Logis gratis og, hvis det ønskes af denne, tillige anstændig Kost mod passende Betaling. Eftermanden har, hvis han allerede er Forstembedsmand eller Betjent, samme Ret for sin Familie i Forhold til hans Efterfølger. § 8. Med Hensyn til Avlingens Deling forholdes for Overførsteres, Skovrideres, Plan-

*) Domainedirecteurens Embede, som blev oprettet ved Kgl. Resol. 23 Sept. 1849 og under hvilket de kgl. Domainers og det kgl. Forst- og Jagtvæsens Bestyrelse blev henlagt, er ophævet ved kgl. Resol. 23 Decbr. 1857 og de dertil henhørende Contoirer og Sager, som ved samme Resolution bleve henlagte under Ministeriet for Monarkiets fælles indre Anliggender, henhøre nu ifølge kgl. Kundgj. 26 Juli 1858 under Finantsministeriet.

teurers, Assistenters og Skovfogders Vedkommende saaledes: 27 Marts
a) Skeer Afleveringen til April Flyttedag, saa afleveres af Rug, Byg og Havre, hvad der antages at være tilstrækkeligt til en Families Underhold med de fornødne Tjenestefolk samt til 3 Heste indtil næste Høst — dog at Størrelsen af denne Levering for Skovfogdernes Vedkommende bliver nærmere at bestemme efter Lodderness Beskaffenhed ved et af Domainedirecteuren affattet Regulativ, — imod at den Tiltrædende godtgjør den Fratrædende en forholdsmæssig Andeel i Saanings-, Høstnings- og Tærskningsomkostninger, hvorimod al Halm, Hø og Gjødning i alle Tilfælde forbliver ved Stedet uden Godtgjørelse. For den paa Marken staaende Vintersæd, ligesom ogsaa eventualiter for den allerede nedlagte Vaarsæd, godtgjør den Tiltrædende den Fratrædende Værdien af Saasæden samt Saanings- og Dyrkningsomkostningerne. b) Skeer Afleveringen til October Flyttetid, saa dele den Fratrædende og Tiltrædende den indavlede Sæd, ligesom ogsaa de derpaa anvendte Saanings-, Dyrknings-, Høstnings- og eventualiter Tærskningsomkostninger. Med den allerede nedlagte Vintersæd forholdes da ligesom ovenfor er angivet ved Vaarsæden. c) Forsaavidt den Fratrædende bevilsligen har indkjøbt Hø, som ved Afleveringen enten ganske eller for en Deel maa ansees at være tilstede, bør den Tiltrædende tilsvare ham en billig Erstatning for samme, i alt Fald efter uvillige Mænds Skjøn. d) Hvad der i Haven og paa Markhegnene er plantet, antages at høre til Stedet, og den Fratrædende maa Intet deraf borttage. § 9. Med Hensyn til Delingen af Brændselsdeputatet bliver navnligen for Skovfogdernes Vedkommende at iagttage, at af Deputatbrændet og Tørven regnes 1/3 for Tiden fra April til October Flyttedag og 2/3 for Vintermaanederne, saaledes at til April Flyttedag bliver hele Brændedeputatet at aflevere saaledes som det er opskovet i afvigte Vinter, men intet Tørvedeputat, og til October Flyttedag kun 2/3 saavel af Brænde- som af Tørvedeputat. § 10. Hvad Skovløbere og Ledevogtere eller Hegnsmænd angaaer, da bliver Alt Afleveringen vedkommende, naar Sagen ei i Mindelighed kan afgjøres mellem den Aftrædende og hans

27 Marts Bo og den Tiltrædende, at afgjøre ved Overførsterens Kjendelse, hvorved det har sit Forblivende. — Om de nærværende Officianters Overtagelse af deres Tjenesteboliger og Jordlodder. § 11. Med Hensyn til de nuværende Overførster-, Skovrider- og Skovfogedboligers Istandsættelse til at overtages af Vedkommende til Vedligeholdelse bliver at forholde som følger: Ved lovligt Syn, der saavidt muligt bliver at afholde i April og Mai 1851, bliver at afgjøre, hvilke Mangler der findes ved Boligerne og hvad samme vil koste at afhjælpe, hvorved med Hensyn til Straatagene foreskrives, at kun hvad der mangler i at Taget kunde vedligeholdes ved ny Oplægning af 1/12 Deel i hvert paafølgende af de næste 12 Aar fra 1ste April 1851 at regne, bliver udsat, og maa Synet tillige taxere Bekostningen ved Istandsættelsen af hver Mangel. Derefter har Domainedirecteuren efter indhentet Betænkning fra Overførsteren og Bygningsdirecteuren (under Paaanke til Finantsministeren) at afgjøre, hvilke af de udsatte Mangler der ere at ansee som Gjenstand for Hovedreparationer, og disse kan da Embedsmanden forvente foreslaaede udførte for Statskassens Regning, forsaavidt Bygningen virkeligen hører til Embedsboligen og denne skal vedblive; dog maa det beroe med Udførelsen heraf, indtil det fornødne Beløb dertil bliver bevilget ved Finantsloven. Ved Syn af Bygningsinspecteuren i næste October Maaned undersøges dernæst, om alle de Mangler ere afhjulpne, som det paaligger Embedsmanden selv at afhjælpe. De efter den oprindelige Syns- og Overleveringsforretning manglende Hovedreparationer, som skulle afholdes for Statskassens Regning, blive at optage i dette og i ethvert følgende af Bygningsinspecteuren optaget Syn, indtil de ere foranstaltede udførte, men ere iøvrigt naturligviis Embedsmændene og Betjentene uvedkommende. § 12. Forsaavidt nogle af de nærværende Skovløber-, Ledevogter- eller Hegnsmandshuse ved det Syn, som Skovrideren har at optage over dem i April eller Mai Maaned 1851, befindes at være i saa skrøbelig Tilstand, at det af Domainedirecteuren, til hvem disse Synsforretninger blive at indsende med Over-

forsterens Erklæring, antages, at det efter de hidtil gjældende Regler ei billigen kan paalægges Besidderen at overtage deres fremtidige Vedligeholdelse for det i Loven af 25de Febr. d. A. §§ 10 og 11 bestemte aarlige Vederlag, har Domaine-directeuren at foranledige Overslag gjort over den Istand-sættelse, som bør finde Sted, forinden disse Huse kunne over-gives til Besidderens Vedligeholdelse, og at optage disse Be-kostninger i Skovbudgettet, saaledes at Udgiften, om fornø-dent gjøres, fordeles paa flere Aar. 27 Marts

Lov om Selveiendoms Indførelse paa det Staten til-hørende Bondergods[1]). 8 April

Vi Frederik den 7de Konge til Danmark &c. G. B.: Rigs-dagen har vedtaget og Vi ved Vort Samtykke stadfæstet følgende Lov:

§ 1. Det Staten tilhørende, under Domainebestyrelsen henlagte, Bondergods, som er bortfæstet eller bortleiet til Gaardmænd eller Huusmænd, skal gaae over til Selveiendom paa følgende Maade. § 2. For hvert Fæsteteds Vedkom-mende bliver at skjønne, hvad der, hvis Stedet nu var fæste-ledigt, efter Billighed vilde være at svare af samme i aarlig Jordebogsafgift. Forsaavidt denne Afgift ansættes i Korn, bliver dettes Værdie at beregne efter Gjennemsnit af de sidste 24 Aars Capitelstarter, saaledes at de 2 høieste og de 2 laveste Aar udskydes. Derefter fastsættes, hvad der efter Hen-syn til Stedets hele Beskaffenhed og Jordebogsafgiftens Stør-relse billigen vilde være at udrede i Indfæstning af en ny Fæster, dog at der ved denne Ansættelse ogsaa tages pas-sende Hensyn til, hvilke Forbedringer den nuværende Fæster selv har udført ved Eiendommen. Af den ansatte Jordebogs-afgift tages det fem og tyve dobbelte Beløb, dertil lægges den bestemte Indfæstning og endvidere for hvert 100 Rd., som denne udgjør, 43 Rd. 5 Mk., og dette samlede Beløb er da den Sum, for hvilken Fæsteren kan erholde Stedet til Eiendom[2]). § 3. For hvert Leiesteds Vedkommende fast-

[1]) Jvfr. Lov 27 Jan. 1852 § 4.

[2]) Naar ved Taxationen ikke er taget Hensyn til den en Gaard paa-hvilende 1/6 Deel af Bankhæftelsen, uagtet denne maatte gives

8 April sættes, hvad der med Billighed kan tages af samme i aarlig Leie, under behørigt Hensyn til, om Leieren skal vedligeholde Stedet og udrede de det paahvilende Byrder. Det fem og tyve dobbelte Beløb af den ansatte Leie er den Priis, hvorfor den nuværende Leier kan erholde Stedet til Eiendom. § 4. For hvert enkelt Gods skal paa Stedet selv fastsættes og bekjendtgjøres den Kjøbesum, for hvilken den enkelte Fæster eller Leier ifølge det Foranførte kan erholde sit Fæste- eller Leiested til Eiendom. Til at udføre dette, samt til at oplyse Fæsterne og Leierne med Hensyn til nærværende Lovs rette Forstaaelse, nedsættes en Commission, bestaaende af en Formand, som Kongen udnævner, og tvende Medlemmer, hvoraf hvert af Rigsdagens Thing udnævner eet. Den af Commissionen for hvert enkelt Sted trufne Ansættelse bliver endelig Regel, naar alle Medlemmer af Commissionen ere enige i Ansættelsen. I modsat Fald bør Formanden uopholdeligt gjøre Indberetning til Finantsministeriet om Sagen, der da afgjøres ved Lov. § 5. Kjøbesummen er Fæsteren eller Leieren berettiget til at afgjøre, ved for samme at udstede Forskrivning med første Prioritet i Stedet og affattet som Forskrivninger for Umyndiges Midler, men uopsigelig fra Statskassens Side, saalænge første Kjøber eller hans Enke besidder Eiendommen og behørigen opfylder de Forpligtelser, som Forskrivningen paalægger Debitor*). § 6. Forsaavidt den skete Ansættelse af Kjøbesummen vil medføre, at en Fæster eller Leier faaer, som Eier, et større Beløb at udrede i Rente af Kjøbesummen, end de ham som Fæster eller Leier paahvilende Ydelser have udgjort, skal bemeldte Rente, saalænge han eller Enke forbliver i Besiddelse af Stedet, nedsættes saameget som Forskjellen beløber, og det Fornødne herom bemærkes i hans Forskrivning, idet samme skal udtrykkeligen angive, hvilken Deel af Capitalen der saaledes bliver at forrente af Besidderen i hans Besiddelsestid, og hvilken Deel der saalænge

Indflydelse paa Kjøbesummens Beregning, kan Selveieren ikke være pligtig at forrente eller betale samme. Dom i Høiesteretstid. f. 1857 S. 523.

*) Jvfr. Lov 27 Apr. 1853, Skriv. 17 Sept. s. A.

henstaaer rentefri[1]. § 7. Det skal staae Debitor frit, efter i det mindste fire Ugers forudgaaende Anmeldelse til Finantsministeriet, i enhver af de lovbestemte Terminer, dog ikke med mindre Sum end 25 Rd. ad Gangen, at gjøre Afdrag enten paa den rentebærende Deel af Gjælden, i hvilket Tilfælde Afdraget ligefrem afskrives paa denne og Rentebetalingen i Forhold dertil nedsættes, eller paa den rentefrie Deel af Gjælden, i hvilket sidste Tilfælde der fra Indbetalingsterminen skal tilkomme Debitor af det saaledes erlagte Afdrag en halvaarlig Rente af 2 Procent, saavelsom Rentes Rente, saalænge han eller hans Enke forbliver i Besiddelse af Stedet. Denne Rente og Rentes Rente skal først anvendes til at afbetale den resterende rentefrie Deel af Gjælden, og efterat samme er afgjort komme Debitor tilgode efter de af Finantsministeriet nærmere foreskrevne og bekjendtgjorte Regler. Debitor vil derhos til enhver Tid kunne forlange den Deel af den rentebærende eller rentefrie Deel af Gjælden, som han har afgjort, paa sin Bekostning udslettet af Panteprotocollen. Dersom Fæsteren eller Leieren ønsker strax ved Skjødets Udstedelse at afgjøre den ikke rentebærende Deel af Kjøbesummen, skal han være berettiget til at erholde en passende Nedsættelse i Forhold til et Fæstes sandsynlige Varighed efter Vedkommendes Alder og Stilling. Finantsministeriet vil derfor have at bestemme og bekjendtgjøre de Regler, efter hvilke Afløsning af denne Deel af Kjøbesummen i ethvert Tilfælde kan finde Sted[2]. § 8. Det er Finantsministeriet forbeholdt, forinden Afhændelsen skeer, at benytte den gjældende Lovgivnings Bestemmelser om at fraskille Bøndergaardene den Jord, hvis Henlæggelse til Statens Fredskove findes hensigtsmæssig, saa og at foreskrive saadanne Betingelser med Hensyn til Veie, Vandledninger og andre saadanne Anlæg, som i det Offentliges, Communens eller tilgrændsende Beboeres Interesse ansees fornødne og hensigtsmæssige, alt imod et af den i § 4 nævnte Commission bestemt Afslag i Kjøbesummen, der staaer i Forhold til den Forringelse, Fæstestedets 8 April

[1]) Jvfr. Skriv. 28 Juni 1853.
[2]) Jvfr. Bkdgj. 1 Nov. 1852.

8 April Værdie maatte lide ved slige Bestemmelser. Dog, saalænge den nuværende Fæster eller hans Enke besidder Eiendommen, skal Saadant ikke kunne skee uden hans eller hendes Samtykke, med mindre det nugjældende Fæstebrev eller Lovgivningens almindelige Regler give Hjemmel derfor *). § 9. Det skal ligeledes være Finantsministeriet forbeholdt, forinden Afhændelsen skeer, at skille fra Bøndergaardene og overdrage til Leierne med Eiendomsret de Leiehuse, med tilhørende Haveplads eller Jordlod, som maatte være opførte paa Gaardenes Grund. Prisen for slige Huse med Tilliggende fastsættes af Commissionen efter et Forhold, som svarer til den efter § 2 udfundne Priis for hele Bondegaarden med Tilliggende, og afdrages i den for Bondegaarden udfundne Kjøbesum. § 10. Det staaer den, der ifølge denne Lov er bleven Eier, frit at udstykke sin Eiendom under Iagttagelse af Lovgivningens almindelige Forskrifter, og han kan da fordre, at en forholdsviis Deel af den rentebærende Gjæld gaaer over paa de fraskilte Parceller, for at blive indestaaende i samme 10 Aar uopsigelig fra Statskassens Side, hvorimod den Deel af den rentefrie Gjæld, som forholdsviis kunde falde paa disse Parceller, bliver at udbetale til Statskassen, forinden Udstykningen tør iværksættes. § 11. Naar Ansættelsen af Kjøbesummerne for et Gods er tilendebragt, skal Commissionen først i et offentligt Møde tilkalde hver enkelt Fæster og Leier og til dens Protocol forelægge ham Vilkaarene for Stedets Overdragelse til Eiendom, samt dernæst efter et Aars Forløb i dertil berammede og for de Vedkommende bekjendtgjorte offentlige Møder modtage deres Erklæringer til Commissionens Protocol, om de ere villige til at overtage Stederne til Eiendom paa de tilbudne Vilkaar, samt hvorvidt de i Henhold til de ovenfor givne Forskrifter ville strax udbetale den rentefrie Deel af Kjøbesummen. En Udskrift af Protocollen bliver derefter at tilstille Domainebestyrelsen, for at denne kan foranstalte det Fornødne til Salgenes Berigtigelse. Dog skal det ogsaa staae vedkommende Fæster eller Leier

*) Jvfr. Skriv. 1 Febr. 1854.

frit for inden Udløbet af det nævnte Aar selv at anmelde for Domainebestyrelsen, at han agter at indgaae paa Handelen, for at erholde denne strax berigtiget[1]. § 12. Saafremt et Fæste- eller Leiested maatte paa Grund af Besidderens Død være ledigt ved denne Lovs Udgivelse eller blive ledigt inden Udløbet af den i § 11 nævnte Frist, skal den af den afdøde Fæsters eller Leiers Livsarvinger, som dertil af ham maatte være anbefalet, eller i Mangel deraf den, hvem de øvrige Livsarvinger ønske Stedet overdraget, eller, hvis Fæsteren eller Leieren ei har Livsarvinger, den Person, han forud maatte have betegnet som sin Efterfølger, være berettiget til at erholde Stedet til Eiendom efter nærværende Lovs §§ 2 og 3, dog at det i saa Fald vil beroe paa Finantsministeriets Bestemmelse, om Kjøbesummen enten i det Hele eller for en Deel kan blive indestaaende i Eiendommen. Er der ingen Livsarving eller forud betegnet Efterfølger, som vil modtage Stedet paa de tilbudte Vilkaar, skal dette bortsælges ved Auction, og skal da en Fjerdedeel af Kjøbesummen tilfalde den afdøde Fæsters eller Leiers uforsørgede Livsarvinger, om saadanne findes, til Fordeling imellem dem efter Finantsministeriets Bestemmelse. § 13. Med Hensyn til de Fæste- og Leiesteder, for hvilke Vilkaarene for deres Overdragelse til Eiendom ikke vedtages af Fæsterne eller Leierne, bliver det ufravigeligen at iagttage, at, naar Stederne derefter blive ledige, blive de ved offentlig Auction at sælge til Eiendom; men forsaavidt nogen Livsarving af Stedets sidste Fæster eller Leier derved maatte blive den Høistbydende, skal en saadan være berettiget til at afgjøre de $^7/_8$ af Kjøbesummen ved sin rentebærende Panteforskrivning, affattet som Forskrivninger for Umyndiges Midler. § 14. Ved de i nærværende Lov omhandlede Overdragelser af Gaarde eller Huse til Fæsterne eller Leierne skal stemplet Papiir til Panteobligationerne samt de lovbefalede Afgifter[2]) og Omkostninger udredes af vedkommende

8 April

[1]) Jvfr. Skriv. 23 Marts 1855.
[2]) Ved lovbefalede Afgifter forstaaes de ved den almindelige Lovgivning paabudne Afgifter ved Eiendoms Overdragelse, navnlig Halvprocentafgiften. Dom i Høiesteretstid. f. 1859 S. 459.

8 April Fæstere eller Leiere, dog at der for Skjødernes Thinglæsning kun bliver at erlægge det for Thinglæsning af Fæstebreve bestemte Retsgebyr.

Hvorefter alle Vedkommende sig have at rette.

8 April **Kundgj.** ang. Stadfæstelse af Statuter for en Creditkasse til Selveiendoms Fremme[1]).

§ 1. Denne Creditkasse, hvis Stiftere Undertegnede ere, indskrænker sig til Prioritetslaan i Landeiendomme, hvorved Selveiendom directe bevirkes, saaledes, at den enkelte Eiendom, hvori Laanet gives, samtidigen med dets Modtagelse gaaer over til Selveiendom eller Arvefæste med Ret til at sælge og pantsætte. § 2. Creditkassen kan i intet Tilfælde udlaane høiere Sum end $1/3$ af Eiendommens, ved Taxation efter Fdn. af 7de Juni 1827 — og efter de af Creditkassens Bestyrelse foreskrevne, af Indenrigsministeren approberede, specielle Regler til Iagttagelse ved Taxationerne[2]) — ud-

[1]) Jvfr. Kundgj. 16 April 1852.

[2]) Under 19de April 1852 har Indenrigsministeriet approberet efterfølgende specielle Regler til Iagttagelse ved de ovennævnte Taxationer: „Foruden at Forskrifterne i Fdn. af 7de Juni 1827 nøiagtigen blive at følge, maa endvidere iagttages: a) at samtlige Bygninger fuldstændigen beskrives, saa at Forretningen oplyser Fagenes Tal, af hvilke Materialier de ere opførte, hvortil de ere indrettede, og hvorledes de ere vedligeholdte, samt at Mangel af fornødne Bygninger eller disses slette Tilstand af Taxationsmændene tages i tilbørlig Betragtning ved Eiendommens Værdiansættelse; b) at uagtet gode og velindrettede Bygninger forhøie en Landeiendoms Værdi og altsaa forsaavidt komme i Betragtning ved Taxationen, der dog ikkun tages Hensyn til Bygningerne som et Accessorium til Landbruget, saa at der følgelig ikke specielt kan føres Noget til Indtægt for disse, om der end maatte findes Bygninger, som ere tjenlige til Bortleie; c) at Assurancesummen for Bygninger opgives; d) at ingen industrielle Anlæg, som ikke med Sikkerhed kunne forudsættes at ville give en vedvarende aarlig Indtægt, saasom f. Ex. Teglværk, Bageri og Pottemageri, og ei heller Møllebrug og Krohold, medtages under Værdiansættelsen; e) at Eiendommens Matriculs Nummer, Gammelskat og Hartkorn, som og Areal af Ager, Eng, Skov og Tørvemose, saavel som endelig Tiendevederlaget i Forretningen anføres; f) at der meddeles Oplysning om Jordsmonnets Beskaffenhed, Culturstanden, Driftsmaaden, samt Besætning og Inventarium; g) at særlig Indtægt af Tørvemoser ikkun kommer i Betragtning, hvor Mosen maatte være af særdeles Størrelse og Godhed og af væsentlig Betydning for Eiendommen, ved at være saaledes beliggende, at vedvarende fordeelagtig Afsætning med Sikkerhed kan regnes, men

8 April

fundne Værdi, og dette paa første Prioritet saaledes, at ingen Prioritet (Bankhæftelsen undtagen), og ikke heller nogen Canon eller anden dermed beslægtet Præstation, som ikke ved Lovgivningen er tillagt Fortrinsret fremfor alle Panthavere, maa hæfte paa Eiendommen foran for eller lige med Kassens Prioritet, hvoraf det altsaa er en Selvfølge, at naar Salg finder Sted til Arvefæste, kan for Arvefæsteafgiften eller betinget Recognition ikkun gives Sikkerhed i Eiendommen næst efter Creditkassens Tilgodehavende. § 3. Creditkassen har stedse sit Hovedcontoir i Kjøbenhavn og kan oprette Contoirer i de Provindser, hvor den erholder Underpant i faste Eiendomme, samt lader da, hvergang et saadant Contoir oprettes, offentlig bekjendtgjøre, hvor det findes, samt hvilke Mænd der, med bindende Virkning for Kassen, kunne foretage Oppebørsler og andre Pengeforretninger. Paa ethvert Contoir vil den lade henlægge trykte Exemplarer af Statuterne samt trykte Blanketter til Hovedobligationer, der uden Betaling ville blive meddeelte enhver tiltrædende Debitor til Veiledning. § 4. Den Laansøgende har ved Andragende om Laan at godtgjøre, at han er i en saadan Stilling, at han, ved at erholde Laan af Kassen, kan blive Eier. Han har derhos at afgive sin Tilstaaelse for at ville indtræde i de for Kassens Debitorer statutmæssigen fastsatte Forpligtelser, samt at producere sin eventuelle Medcontrahents Tilstaaelse for, at denne vil indtræde for det vedkommende Beløb som Interessent i Creditkassen i Overeensstemmelse med de for denne gjældende Statuter og Vedtægter. Endelig har Laansøgeren at lade den til Laan tilbudte Eiendom taxere, hvorved til Veiledning kan fra Creditkassens Contoir erholdes udleveret et Exemplar af de i § 2 nævnte specielle Regler, og derpaa at indsende Taxationsforretningen tilligemed samtlige forannævnte Oplysninger portofrit til Creditkassen, som derefter tager Bestemmelse om Laanets Bevilgelse og Stør-

at der ellers ikkun tages Hensyn til Mosen, forsaavidt den kommer Eieren directe tilgode, enten som Tørveskjær til eget Behov eller som Eng; h) at af Skovarealer alene Fredskove tages med til særlig Værdiansættelse efter den aarlige Netto-Indtægt, de kunne give ved forstmæssig Behandling."

8 April relse. § 5. Ved Laanets Modtagelse, der alene skeer i Creditkasseobligationer, lydende paa ikke ringere Summer end fulde Hundreder, afleverer Debitor til Creditkassen sin Hovedobligation, der affattes i Overeensstemmelse med den trykte Blanket, der til enhver Tid findes ved Creditkassens Contoirer, og som uden præjudicerende Bemærkning maa være thinglæst paa Debitors Bekostning. Ifølge denne Obligation vil han have at forrente og afdrage sin Gjæld til Creditkassen med et aarligt Beløb af $4^1/_2$ pCt. af det oprindelige Laans Beløb, med Halvdelen i hver af de sædvanlige Terminer, saaledes, at der til enhver Tid beregnes ham 4 pCt. pro Anno som Renter af den aftagende Gjæld og Resten som stigende Afdrag, indtil Gjælden er ganske indfriet. Renterne betales halvaarligen forud saaledes, at der ved Laanets Modtagelse betales Renter indtil første sædvanlige Termin, og siden hver Gang 2 pCt. af den til enhver Tid skyldige Sum, uden Krav fra Debitors Side paa Rentes Rente af denne Forudbetaling. Endvidere indbetales hver Termin den for det forløbne Halvaar forfaldne Sum til Gjældens Amortisation, saa at Debitors halvaarlige Indbetaling af Renter og Capitalafdrag i første Termin efter Laanets Stiftelse vil udgjøre 2 pCt. og siden $2^1/_4$ pCt. af det oprindelige Laan. Renter og Afdrag erlægges portofrit paa Hovedcontoiret i Kjøbenhavn eller paa det Debitor nærmeste Contoir, hvis et saadant er oprettet. Saasnart den Periode er udløben, i hvilken Gjælden afdrages, er den Debitor, som har opfyldt sine Forpligtelser mod Creditkassen, berettiget til paa sin egen Bekostning at faae sin hele Skyld udslettet af Pantebogen, og udtræder derved af al Forbindelse med Creditkassen. Ligeledes er Debitor til enhver Tid berettiget til med mindst 4 Maaneders Varsel til en af de sædvanlige Terminer at indbetale Resten af sin Gjæld eller extraordinaire Afdrag paa denne med fulde Hundreder til Creditkassen, og da paa egen Bekostning, naar den hele Gjæld er betalt, at faae sin Skyld udslettet af Pantebogen. Fra Creditkassens Side er Gjælden derimod uopsigelig, saalænge Renter og Afdrag regelmæssigen erlægges, og de øvrige i den paa-

gjældende Panteobligation stipulerede Forpligtelser nøiagtigen efterkommes, hvorimod det i andet Fald forholdes efter Obligationens Indhold. Enhver Debitor har een Gang for alle for sit Vedkommende at indbetale 1/2 pCt. af den Sum, hvorpaa hans Hovedobligation lyder, i Tilskud til Creditkassens Administrationsomkostninger, hvilket Bidrag ligeledes bliver at erlægge af den Debitor, der i Medfør af følgende Paragraph træder i en foregaaende Debitors Sted ved at blive Eier af en til Creditkassen pantsat Eiendom eller af en Deel af en saadan. Intet andet Tilskud end det her nævnte kan fra Creditkassens Side affordres nogen Debitor, som efter § 1 eller §§ 6 og 7 har Gjæld til Creditkassen, og ere denne Kasses Tab af hvilkensomhelst Art Debitorerne uvedkommende, saaledes at hver enkelt af disse ikkun har at opfylde sine egne Forpligtelser mod Kassen, uden at kunne drages til nogetsomhelst Ansvar, fordi andre Debitorer ikke opfylde deres Forpligtelser. § 6. Naar en Debitor, som har erholdt Laan efter § 1, sælger eller paa anden Maade overdrager sin hele Eiendom til anden Mand, efter at have opfyldt alle sine Forpligtelser mod Creditkassen indtil Udgangen af den foregaaende Termin, førend Overdragelsen skeer, er den nye Eier berettiget til, uden ny Taxation at overtage Resten af den forrige Debitors Skyld til Creditkassen mod at udstede ny Hovedobligation for Restbeløbet, af hvilket 1/2 pCt. erlægges efter foregaaende Paragraph. En saadan ny Obligation, der thinglæses paa Udstederens Bekostning, og som iøvrigt affattes efter den sædvanlige Formular, bliver at udstede som Fornyelsesobligation, og træder ganske i den forrige Obligations Sted, saaledes at den nye Debitor i hver Termin vil have at betale de samme Præstationer i Afdrag og Renter tilsammentagne, som den forrige Debitor vilde have havt at erlægge, hvis han var vedbleven. § 7. Naar en Debitor paa lige Maade overdrager en Deel af sin Eiendom til en anden Mand, kan Creditkassen, efter truffen Overeenskomst med de Paagjældende, fordele den resterende Skyld saaledes, at den nye Eier af Parcellen overtager en Deel deraf i sin Parcel, og at den tidligere Debitor vedbliver at 8 April

8 April hæfte for den øvrige Deel, dog at Amortisationen ikke afbrydes herved, men at der af hver Deel svares Afdrag og Renter efter dens Forhold til det oprindelige Beløb. Den nye Debitor udsteder ny Hovedobligation og indbetaler Tilskud af 1/2 pCt. for den Deel af Gjælden, der kommer til at paahvile ham. Denne Deel afskrives paa den tidligere Debitors Hovedobligation til Udslettelse af Pantebogen. Naar Creditkassen i det her omhandlede Tilfælde finder ny Taxation fornøden, forholdes dermed som meldt i § 4, jvfr. § 2. § 8. Creditkassens Obligationer giver 4 pCt. Rente, der udbetales i de 2 sædvanlige Terminer, hver Gang med det Halve, til den, som har Obligationen ihænde, med mindre der er nedlagt lovligt Forbud imod Udbetalingen; og er enhver Eier af Creditkassens Obligationer berettiget til, uden nogensomhelst Udgift, at erholde disse noterede i Kassens Bøger paa sit Navn. § 9. Al Rente, som af Creditkassen oppebæres af Udlaan, ifølge §§ 5, 6 og 7, eller af den udbetales til Eierne af de i § 8 ommeldte Obligationer, beregnes fra den 11te i den Maaned, hvori det vedkommende Document er udfærdiget, uden at Renter for Dage komme til Indtægt eller Udgift ved denne Art af Creditkassens Omsætninger. § 10. Creditkassen er forpligtet til fra sin Oprettelse og senere ved enhver indtrædende Forandring offentlig at lade bekjendtgjøre, hvilke Mænds Underskrifter der ere fornødne for at give et udfærdiget Document bindende Kraft mod Creditkassen. § 11. Hver Gang der ved et Fæstestebs Overgang til Selveiendom udstedes nye Kasseobligationer, har den derved indtrædende Interessent at indbetale i Kassen et contant Indskud af 2 1/2 pCt. af disses Beløb. Ved disse 2 1/2 pCt. og de forannævnte Tilskud af 1/2 pCt. fra Debitorernes Side i Forbindelse med Kassens øvrige Overskud dannes Creditkassens Administrations- og Reservefond, som er bestemt til først at dække Administrationsomkostninger og dernæst muelige Tab, hvilke iøvrigt, hvis Reservefondet ikke dertil skulde være tilstrækkelig, repartereres paa Interessenterne pro rata. Saasnart Reservefondet har opnaaet en Størrelse af 5 pCt. af det samlede Beløb, som verserer mod Kassen i

udstedte Obligationer, uden at der til disse 5 pCt. er medregnet den Beholdning, som svarer til de til enhver Tid forudbetalte Renter, kan den ikke fordres forøget yderligere, hvorimod det mulige senere Overskud i hver Termin kan godtgjøres Interessenterne pro rata efter de Regler, som i deres indbyrdes Vedtægter derom ere fastsatte. § 12. For saamange Hundreder, som til en given Termin skulle indbetales i Creditkassen, overeensstemmende med den betingede Amortisation eller de passerede Opsigelser, — altsaa Renter og Bidrag til Reservefonden fraregnede — lader Creditkassen, senest 12 Uger førend bemeldte Termin, ved Lodtrækning under en af Regjeringen anordnet Control udtrække Kasseobligationer til Indfrielse fra Kassens Hovedcontoir i den nævnte Termin med deres fulde Beløb. Resultatet af Lodtrækningen bekjendtgjøres offentlig, hvorefter Eierne af de udtrukne Kasseobligationer ere pligtige til at hæve de indkomne Summer og aflevere Obligationerne, som derefter under samme Control tilintetgjøres. Efter Terminen godtgjør Creditkassen ingen Renter af de udtrukne, men endnu ikke til Indløsning fremkomne, Kasseobligationer og er berettiget til for Creditors Regning og Resico at deponere saadanne uhævede Summer i Banken. § 13. Det af Creditkassens Bestyrelse aflagte aarlige Regnskab bliver, efter passeret Revision og Decision, offentligen at bekjendtgjøre ved Trykken, hvorhos der qvartaliter indsendes Regnskabsextracter til Indenrigsministeren. § 14. Creditkassens Interessentskab indestaaer som moralsk Person det Offentlige, Kassens Debitorer og Trediemand for Statuternes Jagttagelse og Opfyldelse, saa at det er ansvarligt for Kassens Bestyrelse i nøiagtig Overeensstemmelse hermed, i hvilken Henseende det er underkastet Regjeringens Control og hertil sigtende Foranstaltninger, ligesom Regjeringen er berettiget til, naarsomhelst at lade foretage Eftersyn af Creditkassens Bøger, Activer og Beholdninger. Denne Garanti overtages i de første 2 Aar efter Creditkassens Stiftelse personlig af Stifterne in solidum, men gaaer efter denne Tids Forløb paa samme Maade over

8 April paa de indtraadte Interessenter, og paahviler saaledes eo ipso Enhver, som da er eller senere bliver Interessent i Kassen, dog med Hensyn til Majoratsgodserne den øieblikkelige Besidder, skjøndt det er vedkommende Lehn, Stamhuus eller Fideicommisgods, der er Interessent i Kassen. Saalænge Stifternes Garanti vedvarer, danne de Creditkassens Bestyrelse, og foranledige, inden ovennævnte Periodes Udløb, en Beslutning af de da indtraadte Interessenter om Maaden, hvorpaa Bestyrelsen skal dannes i Fremtiden. Denne Beslutning er at ansee som et Tillæg til Statuterne (cfr. § 15). Bestemmelserne om Creditkassens Virksomhed indenfor Grændserne af Statuterne, saavelsom det gjensidige Forhold og Retsansvar mellem Stifterne indbyrdes, mellem disse og Interessenterne, og mellem de Sidste indbyrdes, beroe paa de til enhver Tid mellem dem fastsatte Vedtægter og Reglementer, paa de oprettede Documenter og paa de aflagte Regnskaber. § 15. Til Forandring i samt Tillæg til Statuterne udfordres i ethvert enkelt Tilfælde Regjeringens Sanction, foruden en i saa Henseende og i Overeensstemmelse med de gjældende Vedtægter for Interessentskabet bindende Beslutning fra dettes Side. § 16. Enhver Lehns-, Stamhuus- og Fideicommisbesidder er, forsaavidt han iøvrigt er beføiet til at afhænde det vedkommende Bøndergods, samt under den ham i saa Henseende paahvilende Control, berettiget til, uden speciel Bevilling, at indtræde paa vedkommende Eiendoms Vegne i Creditkassen for det Bøndergods, som derfra afhændes.

J Marts 1851.

H. Carlsen. L. Gr. Holstein. F. M. Knuth.

Paa min afdøde Broder
Etatsraad C. Neergaards
og egne Vegne.

J. Neergaard. P. B. Scavenius. P. Joh. Neergaard.

Ved i Henhold til Loven af 20de Juni f. A. om Oprettelse af Creditforeninger og Laanekasser for Grundeiere at stadfæste foranstaaende Statuter med de i det Følgende nærmere udhævede Modificationer i Statuternes § 16, meddeles

herved i Medfør af bemeldte Lovs § 6 denne Laanekasse de i Lovens § 2 Litr. a, c og d indeholdte Begunstigelser, saalænge den af Ministeriet befindes at opfylde de i samme Lov foreskrevne Betingelser. Ifølge Hs. Maj. Kongens ved allerhøieste Resol. af 2den f. M. givne Bemyndigelse, har Justitsministeriet derhos givet sit Samtykke til, at § 16 i de foreстaaende Statuter sanctioneres under følgende nærmere Bestemmelser: 1) at Creditkasseobligationerne, som blive det vedkommende Lehns, Stamhuses eller Fideicommisgodses Eiendom, skulle lyde paa dettes Navn og indsendes til Justitsministeriet for at forsynes med prohibitiv Paategning; 2) at de $2^1/_2$ pCt., som ifølge 11te § i Statuterne contant skulle indskydes af tiltrædende Interessenter, ikke maae komme Lehnet, Stamhuset eller Fideicommisset til Last, men blive at udrede af Besidderen; 3) at ligesom det Udbytte, der erholdes paa Grund af Lehnets, Stamhusets eller Fideicommisgodsets Deeltagelse i Interessentskabet, skal, uden Hensyn til om det udgjør over eller under 4 pCt. af den indskudte Capital, tilfalde den øieblikkelige Besidder, saaledes er det ogsaa denne, der maa bære det personlige Ansvar, som ifølge Statuternes § 14 skal paahvile Interessenterne; 4) at Lehnet, Stamhuset eller Fideicommisset ikke maa lade et større Beløb af Salgsværdien indestaae i de til Selveiendom eller Arvefæste overgaaede Fæstesteder paa 2den Prioritet næstefter Creditkassens Fordring, end der kan erholdes Sikkerhed for overeensstemmende med de i Fdn. af 7de Juni 1827 foreskrevne Regler, saa at begge Prioriteter tilsammentagne ikke maae overstige Halvdelen af Eiendommens Taxationsværdie, i hvilken Henseende en aarlig Afgift bliver at ansee liig med det 25-dobbelte Beløb i Capital; 5) at der betinges Ret for Lehnet, Stamhuset eller Fideicommisset til at rykke op i den bedre Panteret, efterhaanden som Creditkassens Fordring amortiseres. Hvilket herved i Henhold til bemeldte Lovs § 5 bringes til offentlig Kundskab. 8 April

11 April **Indenrigsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Maribo Amt) ang. Foranstaltningerne i Anledning af Hesteudredningsloven af 16de Marts 1851.

I behagelig Skrivelse af 30te f. M. har Hr. Kammerherren med Hensyn til de Foranstaltninger, som blive at træffe i Henhold til Hesteudredningsloven af 16de f. M., forespurgt, om ikke det i Instruxen af 24de f. M. omtalte Schema maa foranstaltes trykt saavel til selve Protocollerne som til de Udskrifter, det formeentlig vil blive nødvendigt at ethvert Lægd for sit Vedkommende erholder ved Hestenes Udlevering, samt om af hvilken Kasse Bekostningerne til Protocollerne, Lodtrækningsapparaterne samt til Protocolføringen og det hele Skriveri ved den i Lovens § 5 ommeldte Mynstringscommission blive at afholde.

Foranlediget heraf skulde jeg tjenstligst melde, at Ministeriet, der Intet finder at erindre imod, at det omhandlede Schema foranstaltes trykt, maa ansee det som en nødvendig Følge af, at Udredningen af Districtshestene og Underholdet af Foderhestene ved Loven af 16de f. M. er gaaet over til at være en communal Byrde, at Udgiften ved Trykningen af bemeldte Schema saavel som de øvrige af Hr. Kammerherren omspurgte Bekostninger afholdes af Amtsrepartitionsfonden og Kjøbstedernes Kæmnerkasser efter Forholdet af Landets Hartkorn til Kjøbstedernes. Forsaavidt Hr. Kammerherren dernæst i Forbindelse hermed har udbedt Dem Bestemmelse for, hvorledes der bliver at forholde med Afgivelsen af Fribefordring og Qvarteer til Mynstringscommissionens Medlemmer, da vil der tilkomme den af Krigsministeriet beordrede Officeer og valgte Dyrlæge Fribefordring efter Reglerne for „Kongelige Tjenestereiser", og frit Qvarteer under deres Ophold ved Commissionen, hvorimod der med Hensyn til Befordringen af Commissionens øvrige Medlemmer vil blive at forholde efter Reglerne for Afgivelsen eller Betalingen af Amtsreiser (Fdn. af 26de Juni 1844 §§ 4 og 10), ligesom de i det Hele maae ansees berettigede til at nyde billigt Vederlag for de positive Udgifter, Reiserne paaføre dem, respective af Amtsrepartitionsfonden og Kjøbstedernes Kæmnerkasser.

Indenrigsmin. Skriv. (til Amtmanden over Ringkjøbing Amt), hvori, i Anledning af at et Sogneforstanderskab havde forespurgt, hvorvidt de Sognebeboere, som i Aarets Løb fraflytte Sognet, ere pligtige til inden Fraflytningen at erlægge det fulde Beløb af det Communalbidrag, hvortil de ved Ligningen for det paagjældende Aar ere ansatte saavel efter Formue og Leilighed som efter Hartkorn, svares: — — Hvad Bidrag af Hartkornet angaaer, da ansees det som en Selvfølge, at dette Bidrag, der paahviler en Eiendom som saadan, vedblivende maa blive at svares, selv om Eieren fraflytter. 11 April

Lov, indeholdende nogle Bestemmelser om Meddelelse af Bevillinger til at afhænde Bøndergods, der henhører til Lehn, Stamhuus eller Fideicommis *). 12 April

Vi Frederik den 7de Konge til Danmark &c. G. B.: Rigsdagen har vedtaget og Vi ved Vort Samtykke stadfæstet følgende Lov:

§ 1. De i adskillige Erectionsbreve for Lehn, Stamhuse eller Fideicommisgodser indeholdte Forbud for Besidderen mod endog blot at anholde om Tilladelse til at afhænde det under det paagjældende Lehn, Stamhuus eller Fideicommisgods henhørende Bøndergods skulle være ophævede. § 2. Forsaavidt der i Erectionsbreve for Lehn, Stamhuse eller Fideicommisgodser indeholdes Bestemmelser, der tilsigte en særlig Fordeel for Godsets Bønder, skulle de Bevillinger, der give Tilladelse til at afhænde det til et saadant Lehn, Stamhuus eller Fideicommisgods henhørende Bøndergods, fastsætte saadanne Betingelser for Afhændelsen, at de tilsigtede Fordele komme Bønderne tilgode.

Hvorefter alle Vedkommende sig have at rette.

Justitsmin. Skriv. (til Amtmanden over Sorø Amt), hvori Samme — i Anledning af en Forespørgsel fra en Stifts- og Landphysicus, hvorledes der skal forholdes med Hensyn til Udredelsen af Diæter og Omkostninger i Anledning af de 28 April

*) Jvfr. Lov 21 Juni 1854.

28 April Reiser, det kongelige Sundhedscollegium har paalagt ham at foretage i hans District, for nærmere at undersøge, hvilke Forholdsregler der paa de enkelte Steder maatte være at foretage til Forebyggelse af en eventuel Choleraepidemie — efter foregaaende Brevverling med Indenrigsministeriet svares, at da Fdn. af 26de Juni 1844 § 4 Nr. 6 ganske i Almindelighed hjemler Physici Fribefordring paa Embedsreiser i Anledning af Medicinalvæsenet, saaledes at de Kjørsler, som dertil afgives, blive at betragte som Amtsreiser, kan det ikke være tvivlsomt, at dette jo ogsaa maa finde Anvendelse i nærværende Tilfælde, foruden at der maa tilkomme den paagjældende Embedsmand de sædvanlige Diæter af 2 Rd. daglig, og ville derhos Udgifterne blive at fordele mellem de flere Amtsdistricter og det enkelte Amts Kjøbsteder og Landdistricter i Henhold til Regelen i Fdn. af 26de Juni 1844 § 10, i hvilken Henseende det vil paaligge Landphysicus, naar Reiserne ere tilendebragte, at indgive en saadan specificeret Forklaring, at Forholdet derefter nærmere kan bestemmes. Iøvrigt tilføies, at forsaavidt Landphysicus maatte have indgaaet Accord om at befordre sig selv paa Amtsreiser mod et bestemt Vederlag, ansees det for en Selvfølge, at der ikke i Anledning af de herombandlede Inspectionsreiser kan tilkomme ham nogen særskilt Godtgjørelse for Befordringsudgifter, men at der i det Hele maa blive at forholde efter den indgaaede Accord.

23 Mai **Justitsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Holbek Amt), hvori Ministeriet bifalder, hvad Amtmanden, i Anledning af et Andragende om, at Erstatningen for Brandskaden paa en afbrændt Udflyttergaard maatte ansees anordningsmæssig anvendt, uagtet de til Gaarden henhørende Bygninger ved deres Gjenopførelse ere noget forrykkede fra den gamle Grund, saaledes at ikkun den ene af de nye Længder staaer paa Brandtomten, havde yttret, at Lovgivningens Bestemmelse om, at der skal bygges paa Brandtomten, ikke er at forstaae saaledes, at enhver Bygning skal opføres netop paa samme Plads, hvor den tidligere var beliggende, men at, naar de

nye Bygninger i alt Fald for en Deel opføres paa Tomten og indrettes til samme Brug som de afbrændte, maa Lovgivningens Øiemed, at forhindre at der for Brandassurancen opføres Bygninger, som ere de afbrændte aldeles uvedkommende, ansees fuldkommen opnaaet. 23 Mai

Indenrigsmin. Skriv. (til Amtmanden over Veile Amt), hvori Samme — der havde forespurgt, om Ministeriet antager, at der ved Loven af 20de Juni 1850 § 14 kan antages at være skeet nogen Forandring i de hidtil fulgte Regler med Hensyn til Udredelsen af Arbeidet til Vedligeholdelsen af de ikke grundforbedrede mindre Landeveie og de offentlige Biveie, saa at dette, i Stedet for at udredes af hvert enkelt Sogn, nu skulde udredes af det samlede Sogneforstanderskabsdistrict — svares, at Ministeriet anseer det for utvivlsomt, at de Regler, hvorefter Veiarbeide og andre lignende Præstationer hidtil ere fordeelte, ogsaa maae blive at følge, efterat Loven af 20de Juni f. A. er emaneret, alene med den Forskjel, at alt Hartkorn bliver at medtage ved Fordelingen, og forsaavidt disse Byrder ere udredede sogneviis eller pastoratsviis, ville de derfor ogsaa for Fremtiden være at udrede paa samme Maade. Ligesom nemlig Loven af 20de Juni f. A. alene gaaer ud paa at udjevne Forskjellen mellem privilegeret og uprivilegeret Hartkorn, og ligesom saadan Udjevning ikke nødvendig kræver nogen Forandring i fornævnte Henseende, saaledes indeholder den heller ikke nogen udtrykkelig Bestemmelse desangaaende, og, forsaavidt Ordet „Commune“ forekommer paa flere Steder i Loven, er det saa langt fra, at dette nødvendigt maa antages at være brugt som eensbetydende med Pastorat eller Sogneforstanderskabsdistrict, at det meget mere maa forstaaes med Hensyn til de forskjellige Præstationer, hvorom der er Tale. Ubetinget at tage Ordet i Betydning af eet eller flere, under et Sogneforstanderskab hørende, Sogne, vilde i flere Tilfælde lede til lidet rimelige Resultater, og er heller ikke nødvendigt, idet saavel legal som daglig Sprogbrug tilsteder, at det betegner ethvert større eller mindre District, 24 Mai

24 Mai som enten ifølge Lovgivning eller Vedtægt er forenet til Opnaaelsen af et eller andet fælles Øiemed, t. Ex. et Skoledistrict.

26 Mai **Justitsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Hjørring Amt), hvori Samme — der til Ministeriets Afgjørelse havde indstillet et Andragende, hvori en Gaardmand besværede sig over, at vedkommende Herredsfoged havde antaget et Skjøde til Andrageren paa en Parcel af en Gaard i Sognet til Tinglæsning, uagtet det ikke i Overeensstemmelse med Fdn. af 25de Juni 1810 § 7 var forsynet med Amtets Paategning angaaende den erhvervede Udstykningstilladelse, og som, da den af bemeldte Embedsmand ved Tinglæsningen tilføiede Anmærkning om denne Mangel tilintetgjorde Virkningen af Tinglæsningen, tillige havde anholdt om, at Skjødet maatte meddeles den fornødne Paategning, og at denne derefter maatte tinglæses uden Erlæggelse af noget Gebyr — svares, at da Fdn. af 25de Juni 1810 § 7 udtrykkeligen forbyder Rettens Betjent at modtage et Skjøde paa en fra en Eiendom udstykket Parcel til Tinglæsning, naar Amtets endelige Approbation paa Afhændelsen ikke er paategnet samme, maatte den skeete Tinglæsning ansees som en Nullitet, og vedkommende Embedsmand, der havde været ligesaa uberettiget til at foretage Tinglæsningen som til for samme at beregne sig Gebyr, vilde derfor være forpligtet til uden videre Gebyr at iværksætte ny Tinglæsning, naar Skjødet var blevet forsynet med Amtmandens Paategning, og skulde Herredsfogden ikke være villig til at efterkomme dette Paalæg, kan der meddeles Andrageren Bevilling til fri Proces til at sagsøge ham til Gebyrets Tilbagebetaling.

27 Mai **Indenrigsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Svendborg Amt), hvori Samme, i Anledning af en Forespørgsel fra et Sogneforstanderskab, om Huusmænd ere fritagne for at deeltage i Arbeidet ved Skolehegns Vedligeholdelse eller Udgifterne dertil, svares, at den i Andg. af 29de Juli 1814 for Landet § 54 indeholdte Bestemmelse, hvorefter Skolehegns Vedligeholdelse

skal besørges af Gaardmændene, ikke kan ansees forandret ved den nyere Lovgivning. 27 Mai

Indenrigsmin. Skriv. (til Amtmanden over Randers Amt), hvori Samme — da et Sogneforstanderskab havde forespurgt, hvorvidt Gangdagsarbeide til Kirkens Vedligeholdelse ligesom Kjørselsarbeide skal forrettes efter enhver Gaards Hartkorn, eller om enhver Gaard uden Hensyn til sin Størrelse har at præstere lige meget af saadant Naturalarbeide — svares, at det, saavel efter Indholdet af selve § 18 i Loven af 20de Juni f. A., som efter de Forhandlinger, der angaaende denne Bestemmelse fandt Sted forinden Loven emanerede (jvfr. det oprindelige Lovforslag, Landbocommissionens Betænkning og Forhandlingerne i Folkethingstidende for 1850, 1ste Session S. 907) findes klart, at den i Plac. af 18de April 1828 indeholdte Regel, hvorefter Gangdagsarbeide forrettes af Gaardmænd i lige Omgang uden Hensyn til Hartkornet, er forandret ved bemeldte Paragraph i Hartkorns-Egaliserings-Loven og at der med Hensyn til Fordelingen af Gangdagsarbeide til Kirkens Vedligeholdelse m. v. nu vil være at forholde som med Sognekjørsler og andet Arbeide, som til Sognets Bedste paahviler Sognebeboerne, saa at enhver dertil Pligtig ansættes til een eller flere Gangdage i Omgangen efter Gaardens Hartkorn, med mindre Gaardmændene i Henhold til Frdn. af 27de Mai 1848 § 1 maatte forlange, at Communen lader saadant Arbeide udføre ved leiede Folk, i hvilket Fald de i sidstnævnte Forordning givne Forskrifter blive at følge. 6 Juni

Indenrigsmin. Skriv. (til Amtmanden over Svendborg Amt), hvori Samme — der til Ministeriets Afgjørelse havde indstillet et Spørgsmaal om, hvorvidt et Sogneforstanderskab, for at fyldestgjøre den det efter Lovgivningen paahvilende Forpligtelse til at forskaffe Huusleilighed for huusvilde Familier, er berettiget til imod vedkommende Eieres eller Fæsteres Samtykke at disponere i det nævnte Øiemed over de Indsidderstuer, som disse maatte have ledige — svares, 7 Juni

7 Juni at dette Spørgsmaal i sin Almindelighed maa besvares benægtende.

19 Juni **Indenrigsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Kjøbenhavns Amt), hvori Samme, i Anledning af at et Sogneforstanderskab havde anholdt om at blive bemyndiget til for Pastoratets Vedkommende at træffe et Arrangement, hvorefter de Befordringer, som af sammes kjørepligtige Beboere udredes for at forskaffe Districtets Fattige fornøden Lægehjælp, skulde betales af Fattigkassen, svares, at Ministeriet ikke kan anse Sogneforstanderskabet berettiget til at træffe en Foranstaltning som den foreslaaede, hvorved Byrden af de herombandlede Reiser vilde bliveført over paa Andre, end dem, af hvem den nu bæres, og hvorved der for disse Kjørsler etableres andre Regler end de, hvorefter saavel disse hidtil ere, som ogsaa Sognets øvrige Kjørsler fremdeles vilde blive afholdte.

20 Juni **Bkdgj.** ang. Fristen for Indsigelser og Krav med Hensyn til Erstatningsbeløbene efter Lov af 20de Juni 1850, om Udjævning af Forskjellen mellem privilegeret og uprivilegeret Hartkorn.

Idet der efterhaanden som de affattede Lister over Erstatningen for Skatteforhøielsen for det tilforn privilegerede Hartkorn fremlægges i vedkommende Kjøbstad, Herred eller Birk, vil af Amtet blive udstedt Bekjendtgjørelse herom, der vil blive paa rette Sted behørigen tinglæst paa den ordinaire Retsdag, og indrykket tre Gange i den Berlingske politiske og Avertissements Tidende og i vedkommende Stiftsavis, og som vil indeholde Oplysning om, hvor Listerne ere fremlagte og til hvem Indsigelser imod dem ville være at meddele, opfordres herved, i Henhold til den Finantsministeriet, ved Loven af 20de Juni 1850 om Udjævning af Forskjellen mellem privilegeret og uprivileget Hartkorn, med videre, § 10, dertil meddeelte Bemyndigelse, alle Vedkommende til inden 12 Uger fra den sidste Dato af Publicationen af ovennævnte Bekjendtgjørelse, sub poena præclusi & perpetui silentii,

skriftligen at meddele til den, der i Amtets Bekjendtgjørelse nærmere dertil er angivet: 1) alle de Indsigelser og Bemærkninger, de maatte have mod de fremlagte Lister, enten med Hensyn til de derpaa anførte Erstatningsbeløb, eller paa Grund af Udeladelsen af Listerne af det dem som Eiere eller Arvefæstere tilkommende Beløb, eller af hvilkensomhelst anden Grund; 2) om de, som Panthavere, i Henhold til meerbemeldte Lovs § 9, have Noget at indvende imod, at Erstatnings-Obligationerne overgives vedkommende Eier, hvorved bemærkes, at Finantsministeriet har taget den Beslutning paa Statskassens forskjellige Grenes Vegne ingen saadan Indsigelse at fremsætte med Hensyn til Sammes Pantedebitorer. Hvorefter alle Vedkommende sig have at rette, idet der, efter Udløbet af ovennævnte Frist, ikke vil blive taget Hensyn til nogen yderligere Erstatningsfordring eller Indsigelse af Eierne, Panthaverne eller Andre. 20 Juni

Bkdgj. ang. Oprettelsen af et veterinairt Sundhedsraad. 21 Juni
Paa Indenrigsministeriets Forestilling angaaende Oprettelsen af et veterinairt Sundhedsraad har Kongen under 8de d. M. blandt Andet bifaldet, at det almindelige Tilsyn med Huusdyrenes Sundhedstilstand, som tidligere har været overdraget Veterinairskolens Forstandere og senere dens Lectorer, fra 1ste Juli d. A. overdrages et veterinairt Sundhedsraad, som i Stedet for fornævnte Lectorer vil have at meddele Regjeringen Betænkninger og Forslag angaaende de Foranstaltninger, der saavel i Almindelighed som under særegne Forhold maatte være at træffe for at sikkre Huusdyrenes Sundhed og Liv, og som derhos bemyndiges til directe fra vedkommende Autoriteter og Dyrlæger at indhente de Oplysninger og ligeledes directe at meddele dem de Raad, hvortil det maatte finde Anledning, i Alt, hvad der henhører under dets Virkekreds.

Justitsmin. Skriv. (til Indenrigsministeriet), hvori Samme 26 Juni
— der havde begjært sig Justitsministeriets Yttringer med-

26 Juni deelte i Anledning af et Andragende fra et Sogneforstanderskab, der blandt Andet gik ud paa, at det maatte tillades Forstanderskabet selv at bortaccordere Arbeiderne paa Sognets Biveie til den Mindstbydende, saaledes at Forstanderskabet med samme Ret, som om formelig Licitation var afholdt, kunde tvinge Entrepreneurerne til at opfylde de indgaaede Forpligtelser — svares, at saafremt det alene tilsigtedes efter forudgaaet offentlig Bekjendtgjørelse at indbyde de Lysthavende til skriftlig at gjøre Bud, for at derefter Bestemmelse kunde tages angaaende Arbeidets Overtagelse, vilde herfor Intet være tilbinder. Saafremt det derimod var Meningen, at der skulde finde en offentlig Licitation Sted i sædvanlig Betydning, saaledes navnlig, at de Lysthavende ved en offentlig Bekjendtgjørelse indbødes til at indfinde sig til en bestemt Tid, for at det ved gjørende Bud og Underbud kunde udfindes, hvo der for ringeste Betaling vilde paatage sig det paagjældende Arbeide, saa maa det, efter den hos os bestaaende ved Lovgivningen hjemlede Tingenes Orden, ansees nødvendigt, at Forretningen afholdes af de beskikkede Auctionsbetjente, og skjøndt den vedkommende Embedsmand naturligviis for sin Deel kan eftergive de ham tilkommende Gebyrer, saa maa det dog i alle Tilfælde blive at paasee, at de befalede Afgifter erlægges til Statskassen.

28 Juni **Kirke- og Underviisningsmin. Circ.** (til samtlige Stiftsøvrigheder) ang. Indsendelse af Taxationsforretninger ved Ansøgninger om Salg af geistligt Beneficiargods.

Indenrigsministeriet, med hvilket dette Ministerium pleier at brevvexle angaaende Sager, der indkomme hertil om Afhændelse af beneficeret Gods, har gjort dette Ministerium opmærksomt paa, at de Oplysninger, der ledsage disse Sager, ikke stedse ere af den Art, at deraf kan haves nogen begrundet Mening om de paagjældende Eiendommes Værd eller specielle Beskaffenhed, og det har derfor henstillet, om det ikke maatte ansees hensigtsmæssigt, at der i slige Tilfælde optages og indsendes en formelig Taxationsforretning.

Da Ministeriet ikke kan andet end være enigt i, at deslige Taxationsforretninger i Almindelighed ville kunne bidrage til at afgive et fastere Udgangspunct ved Behandlingen af

det omhandlede Slags Sager, navnlig naar der er Spørgsmaal om Afhændelse underhaanden, har Ministeriet ikke villet undlade tjenstligst at anmode (Tit.) og Deres Høiærværdighed om behageligen at ville foranledige, at Andragender, der indsendes til Ministeriet om Afhændelse af geistligt beneficeret Gods paa anden Maade end ved Auction, ledsages med en paa lovlig Maade optaget Taxationsforretning over det paagjældende Gods, eller i alt Fald med anden fuldstændig Oplysning om dets virkelige Værdie og Beskaffenhed. 28 Juni

Justitsmin. Skriv. (til Generalprocureuren), ang. Forstaaelsen af §§ 12 og 13 i Brandforsikkrings-Andg. for Landet af 29de Febr. 1792, naar den nye Bygning gives en fra den afbrændte afvigende Bestemmelse og forandret Indretning. 3 Juli

Som Hr. Etatsraaden behageligst vil erfare af de vedlagte Bilage blev den Kirstineberg Mølle d. 20/21 Octbr. 1848 og den Dampvadskeriets Eiendom Nr. 88 paa Blegdamsveien den 14de Septbr. 1846 overgaaede Brandskade taxeret, den Første til ialt 38,370 Rd., som efter Fradrag af 1200 Rd. for Rudera senere er bleven udbetalt den nye Eier af bemeldte Eiendom med 37,170 Rd., og den Sidste til ialt 3088 Rd 72 ß, som ligeledes efter Fradrag af Værdien for Rudera, 161 Rd., under 28de Decbr. 1847 er bleven udbetalt til Dampvadskeriets Direction. I det første Tilfælde androg af den samlede Branderstatning alene de 14,500 Rd. Assurancegodtgjørelsen for den afbrændte Mølle, ligesom 5500 Rd. vedkom den afbrændte, tidligere under Litr. d forsikkrede nordre Bygning, og 300 Rd. den afbrændte Communicationsgang mellem Møllen og Magazinbygningen. Ved den sidste over denne Eiendom den 18de Juli f. A. stedfundne Vurderingsforretning blev den nye Mølle imidlertid kun vurderet til 9,800 Rd., altsaa 4,700 Rd. under Branderstatningens Beløb, hvorimod Udskrifterne af de efter Branden optagne forskjellige Vurderingsforretninger over de nye Bygninger ikke indeholde Noget om, at der i Stedet for det afbrændte, for 5,500 Rd. forsikkrede, til Pakhuus indrettede Litr. d atter er opført nogen tilsvarende Bygning eller opført nogen ny Communicationsgang i Stedet for den afbrændte, der formodentlig er bleven overflødig ved den herfra meddeelte Tilladelse til Møllens Opførelse paa et andet Sted, end hvor den afbrændte stod. Efter hvad der iøvrigt er oplyst skal der i nærværende Tilfælde desuagtet efter Branden være bygget i det Hele for en Værdie af 39,270 Rd., altsaa for 900 Rd. over Branderstatningens samlede Beløb, 38,370 Rd., idet nemlig Hovedbygningen, der forinden Branden kun var forsikkret for 7000 Rd., nu er bleven vurderet til 13,530 Rd. og foruden Smediebygningen, der tidligere var forsikkret for 640 Rd., men nu for 1,550 Rd., endnu et Par andre Bygninger ere blevne ansatte til forholdsviis høiere Værdier end de afbrændte. I det andet Tilfælde havde kun den vedkommende Eiendoms Litr. b, f, k og m lidt partiel Skade resp. for 768 Rd. 72 ß, 20 Rd., 310 Rd. og

3 Juli 20 Rd., medens et under Litr. c for 1970 Rd. forsikkret Sidehuus aldeles afbrændte. I Stedet for dette sidste og det tildeels afbrændte Litr. b, der begge vare indrettede alene til Beboelse, og hvis samtlige Brandskade-Erstatningsbeløb 2,738 Rd. 72 ß, er ifølge den hosfølgende under 30te Aug. f. A. optagne Vurderingsforretning af den nye Eier nu bleven opført og under Litr. U forsikkret en ny til 7990 Rd. vurderet Sidebygning, der er indrettet baade til Beboelse og til Fabrikleilighed. Derimod er heller ikke i dette Tilfælde Noget oplyst om, at den Litr. f, k og m tilføiede partielle Skade er bleven istandsat, men endogsaa Litr. k efter bemeldte Forretning senere bleven aldeles nedbrudt. Med Hensyn til hvad der saaledes i begge Tilfælde er oplyst om de udbetalte Branderstatninger saavel som om de efter Branden opførte nye Bygninger, er der hos Justitsministeriet opstaaet Tvivl om, hvorvidt de første i nærværende Tilfælde efter Omstændighederne kunne i det Hele ansees anordningsmæssig anvendt. Naar det nemlig om Branderstatningens Anvendelse hedder i Brandforsikkrings-Anordningen for Landet af 29de Febr. 1792 § 13, at der i denne Henseende ikke paalægges Eieren fra Brandforsikkringens Side anden Forpligtelse, end at den nye Bygning skal være af samme Værdie, som den afbrændte før Branden var ansat for, turde det maaskee være et Spørgsmaal, om Brandforsikkringen, i Tilfælde af en Brandskade som den ovennævnte paa Kristineberg Mølle, til Legitimation af Brandhjælpens Anvendelse kan fordre videre af Eieren, end at han ved en lovlig Taxationsforretning godtgjør, at der paa Grunden atter er opført en Mølle og andre Bygninger til en Værdie, der æqvivalerer den udbetalte Branderstatning, uden Hensyn til om den nye Mølle just har samme Værdie som den brændte, eller at Erstatningen for en enkelt Bygning, der ikke atter er opført, er bleven anvendt til Udvidelse eller Forbedring af andre ved Ildebranden beskadigede Bygninger. Det har imidlertid hidtil været Praxis i et Tilfælde som dette, at betragte Brandlidte ved Brandhjælpens Modtagelse forpligtet til at anvende samme saaledes, at den for en afbrændt til et specielt Brug indrettede Bygning, t. Ex. en Mølle, udbetalte Deel af en større Brandhjælp alene anvendtes til Opførelse af en ny til samme Brug indrettet Bygning eller en ny Mølle, og den øvrige Deel til Opførelsen af Bygninger, svarende til de brændte, hvilket Sidste ogsaa af den kongelige Lands-Over- samt Hof- og Stadsret er givet Medhold under en ved denne Ret den 6te Febr. 1843 paadømt Sag angaaende Tilbagebetaling af en formeentlig heller ikke anordningsmæssig anvendt Brand-Erstatning. Sammenholdes den nævnte Bestemmelse med den Deel af den foregaaende § 12, der omhandler Brandhjælpens Anvendelse til Opførelsen af en ny Bygning, og hvortil den efter den strenge Ordbetydning maa antages at referere sig, synes ogsaa saavel det bogstavelige Indhold i den paagjældende Passus i § 12 som det Bestemmelsen tilsvarende Øiemed og Forholdets Natur at tale for, at Principet overalt er, at den Sum, som for en afbrændt eller beskadiget Bygning erholdes i Brandhjælp, virkelig skal anvendes til den afbrændte Bygnings Gjenopførelse eller den beskadigede Bygnings Istandsættelse. At dette har været Lovgiverens Mening, vinder formeentlig ogsaa Bestyrkelse ved Bestemmelserne i Anordningens § 2 om Bygningernes Vurdering til Brandforsikkring, hvor det udtrykkelig anordnes, at hver Bygning i Vurderingsforretningen skal anføres, beskrives og taxeres for sig, samt at det i Forbindelse hermed er foreskrevet, at, naar en Eiendom bestaaer af flere Bygninger, enhver saaledes beskreven og taxeret Bygning skal indtegnes til Forsikkring som et særskilt Litera under den paagjældende Eiendom, hvorfor en saadan Eiendoms endelige Assurancebeløb ogsaa alene er Summen af de en-

kelte Bygningers specielle Forsikkringsbeløb. Men paa samme Maade er Brandhjælpen, naar Eiendommen er overgaaet Ildsvaade, atter kun Summen af de Beløb, der tilkommer Eieren for hvert enkelt afbrændt eller beskadiget Litera. Det synes derfor, at Eieren af Kirstineberg Mølle maatte kunne ansees for at have været uberettiget til at anvende af den udbetalte Branderstatning de ommeldte 4,700 Rd., hvorfor den nye Mølle er forsikkret under Erstatningen for den brændte, og de 5,500 Rd., hvorfor det afbrændte Pakhuus Litr. d var forsikkret, saaledes som skeet, til Udvidelse især af den nye Hovedbygning og den gamle Smediebygning. Iøvrigt skal jeg, hvad den herombhandlede Branderstatning angaaer, ikke undlade at gjøre opmærksom paa, at den nuværende Eier, da han kjøbte Eiendommen med Ret til Erstatningen for den samme overgaaede Ildebrand, ikke kan antages at have været ubekjendt med Justitsministeriets Resolution af 16de April 1849, hvorved Skiftecommissairerne i Agent Sandbergs Bo paa Forespørgsel bleve underrettede om, at Branderstatningen vilde blive udbetalt den eventuelle Kjøber af Eiendommen med Forpligtelse til dens Anvendelse overeensstemmende med Fdn. af 29de Febr. 1792 til de afbrændte og beskadigede Bygningers respective Gjenopførelse og Istandsættelse. Med Hensyn til den udbetalte Erstatning for den Dampvadskeriet overgaaede Ildebrand, da skjønner jeg ikke rettere, end at Vedkommende er forpligtet at tilbagebetale Brandforsikkringen, som ikke anordningsmæssig anvendt, den Deel deraf, som alene vedkom de beskadigede Litr. f, k og m, nemlig ialt 350 Rd. Hvad derimod angaaer den øvrige Deel af Erstatningen, da turde det maaskee være nogen Tvivl underkastet, om med Hensyn hertil den Forpligtelse er opfyldt, Vedkommende ved Brandhjælpens Modtagelse har paadraget sig til sammes Anvendelse overeensstemmende med Anordningen. Som allerede oven bemærket, androg Erstatningen for det beskadigede Litr. b og det brændte Litr. c 768 Rd. 72 ß og 1,970 Rd., der formeentlig burde have været anvendte respective til det Førstes Istandsættelse og det Sidstes Gjenopførelse. Men efterat den tilbagestaaende Deel af det forrige Litr. b var nedbrudt, opførtes, i Stedet for begge Bygninger, der tidligere vare indrettede alene til Vaaningshuus, nu en ny Bygning, indrettet baade til Vaaningshuus og til Fabrikleilighed, og det er navnlig forsaavidt denne Bygning derved er givet en fra de forrige tildeels afvigende Bestemmelse og hermed tilsvarende Indretning, at jeg, med Hensyn til hvad der, som oven bemærket, hidtil har været Praxis, nærer nogen Tvivl om, hvorvidt Brandhjælpen i dette Tilfælde kan ansees anordningsmæssigt anvendt. 3 Juli

Forinden videre foretages til de ommeldte Sagers Afgjørelse, udbeder jeg mig derfor Hr. Etatsraadens Tanker derover behageligst meddeelte*).

*) Generalprocureurens Betænkning af 7de Juli 1851 lyder fuldstændigt saaledes: „Justitsministeriet har i behagelig Skriv. af 3die d. M., i Anledning af de Kirstineberg Mølle og Dampvadskeriets Eiendom Nr. 88 paa Blegdamsveien overgaaede Ildebrande, forlangt mine Yttringer meddeelte om Forstaelsen af §§ 12 og 13 i Brandforsikkringsanordningen for Landet af 29de Febr. 1792, navnligen forsaavidt den Bygning, der opføres i Stedet for en afbrændt Bygning, gives en fra den forrige afvigende Bestemmelse og forandret Indretning. Foranlediget heraf

12 Juli **Indenrigsmin. Skriv.** (til Ministeriet for Kirke- og Underviisningsvæsenet) indeholdende Afgjørelse paa forskjellige Spørgsmaal om Forstaaelsen af Jagtloven af 25de Marts 1851.

undlader jeg ikke herved tjenstligst at meddele Følgende: Hvor en Assurance er frivillig, saaledes som Tilfældet er med Brandforsikkringen af Landbygninger, vilde det være det med Forholdets Natur meest overeensstemmende, at det overlodes til den Assurerende selv, om han vilde opføre nogen Bygning igjen i den afbrændtes Sted, hvor han i saa Fald vilde anlægge den, og hvorledes han vilde indrette den. Assuranceforholdet er nemlig ophævet ved den ældre Bygnings Afbrænding, og naar den nye Bygning ikke kan fordres forsikkret igjen i den afbrændtes Sted, men den Forsikkrede, efter at have opført samme, er berettiget til igjen at nedbryde den, henflytte den til et andet Sted, foretage hvilkesomhelst Forandringer med den, er det, Sagen betragtet fra et ganske almindeligt Standpunct, det Naturligste, at Assurancesummen udbetales den Forsikkrede, uden at gjøres afhængig af, at han igjen opbygger eller istandsætter den afbrændte eller beskadigede Bygning. En lignende Forpligtelse paahviler heller ikke den Assurerede ved nogen anden frivillig Assurance, og selv hvor Assurancen er tvungen, er der ikke altid paalagt ham en saadan Forpligtelse, idet det f. Ex. i Kjøbenhavn overlades til Eieren selv, om han vil anvende Assurancesummen til den afbrændte Grunds nye Opbyggelse eller ikke (Plac. af 8de Juni 1733 § 4). Med Hensyn til Forsikkringen af Landbygninger har Lovgiveren dog ikke troet at kunne indrømme en saadan Frihed, idet det her, ligesom ved Forsikkringen af Kjøbstadbygninger, der ikke er frivillig, er befalet, at Brandhjælpen ikke maa anvendes til andet end til den afbrændte eller beskadigede Bygnings Opbyggelse eller Istandsættelse, en Bestemmelse, der maa antages at have til Hensigt at modvirke de Fristelser til Ildpaasættelse, som Misforhold imellem Bygningernes Assuranceværdie og deres Værdie i Handel og Vandel ellers ofte vilde fremkalde. Men medens Lovgiveren har gjort den afbrændte eller beskadigede Bygnings Opbyggelse eller Istandsættelse til Betingelse for Assurancesummens Udbetaling, er denne Forpligtelse dog ikke udstrakt saavidt, at den nye Bygning, der opføres i Stedet for den afbrændte, skal være indrettet aldeles som den ældre, eller at det, naar en Bygning er beskadiget ved Ildebrand, ikke maa være tilladt, efter ganske eller tildeels at have nedrevet de tilbagestaaende Dele af samme, at ombygge den paa en anden Maade end tidligere. Det er tvertimod i § 13 i Brandforsikkrings-Andg. for Landet af 29de Febr. 1792 udtrykkeligen udtalt, at ved Brandhjælpens Anvendelse til ny Bygning paalægges Eieren fra Brandforsikkringens Side ingen anden Forpligtelse, end at den nye Bygning skal være af samme Værdie, som den afbrændte før Branden var ansat for, hvori saaledes indeholdes, at Eieren har Frihed til at indrette den nye Bygning paa den Maade, han finder fordeelagtigst, naar den kun bliver af samme Værdie, som den afbrændte. En modsat Bestemmelse vilde ogsaa være meget unaturlig, da det dog ikke med Billighed kunde fordres, at gamle Bygninger, der vare indrettede efter en ganske anden Tids Levebrug, skulde, naar de afbrændte, opbygges igjen i den selvsamme Skikkelse, uden at maatte gives en til de nuværende Forhold

J behagelig Skrivelse af 31te Mai sidstleden har Ministeriet for Kirke- og Underviisningsvæsenet forlangt dette Ministeriums Betænkning med Hensyn til efternævnte af Sorø Academies Forstinspecteur, 12 Juli

svarende Bygningsmaade og Indretning eller modtage de Udvidelser og Forandringer, som Eieren maatte finde hensigtsmæssige og som kunne tilveiebringes for Assurancesummen eller derved at Eieren bygger for et høiere Beløb. Den Fristelse til Ildspaasættelse, som kunde ligge deri, at Eieren ved Hjælp af Assurancesummen kan faae en bedre, beqvemmere og mere indbringende Eiendom opført end den tidligere, er dog aabenbart langt mindre, end den, der vilde ligge i, at han slet ikke behøvede at bygge, og at Lovgiveren ikke har tænkt paa at fjerne enhver muelig Fristelse af denne Art, sees tydeligt deraf, at han ikke har paalagt Eieren nogen anden Forpligtelse med Hensyn til Brandhjælpens Anvendelse til ny Bygning, end at denne skal være af samme Værdie, som den afbrændte. Det skjønnes heller ikke, at Bestemmelsen i § 12 i den titnævnte Anordning kan føre til noget andet Resultat. Naar det nemlig i denne Paragraph hedder, at Brandhjælpen ikke maa anvendes til andet end den afbrændte eller beskadigede Bygnings Opbyggelse eller Istandsættelse, maa dette, hvad Bygningens Gjenopførelse angaaer, forstaaes i Overeensstemmelse med § 13, og § 12 altsaa blive at fortolke ved Hjælp af § 13, men derimod ikke denne sidste Paragraph ved Hjælp af den foregaaende, da det ikke kan forenes med Indholdet af § 13, at forklare de Ord i § 12, at Brandhjælpen ikke maa anvendes til andet end til den afbrændte Bygnings Opbyggelse, saaledes, at den nye Bygning i alle Henseender skal svare til den ældre, hvilket heller ikke i Virkeligheden med Strenghed lod sig overholde. Der har, som Justitsministeriet bekjendt, oftere været Spørgsmaal om, hvorvidt den Bygning, der opføres i Stedet for en ældre afbrændt Bygning, skal opføres paa samme Sted, hvor denne sidste laae, og det forrige danske Cancellie har ved flere forekommende Leiligheder udtalt sig for dette Spørgsmaals bekræftende Besvarelse, og derhos, hvad Kjøbstadbygninger angaaer, ved Circulairskrivelse af 29de Aug. 1829 paalagt Amtmændene at vaage over, at den udbetalte Branderstatning kan anvendes til Opførelsen af en ny Bygning paa den afbrændte Tomt. Det maa ogsaa erkjendes, at naar den Brandlidte er forpligtet til at anvende Assurancesummen til en ny Bygnings Opførelse, maa dette forstaaes om en Bygning paa den Eiendom, hvor den afbrændte Bygning har staaet, saa at det ikke kan være nok, at der opføres en Bygning paa et hvilketsomhelst andet Sted i Landet, hvor den Brandlidte, eller den, til hvem han vilde overlade sin Ret, fandt for godt, da dette i Virkeligheden vilde indeholde Fritagelse for at opføre en ny Bygning i Stedet for den afbrændte. Men det turde dog være at gaae for vidt, naar man vilde udstrække denne Forpligtelse saaledes, at den nye Bygning skulde opføres netop paa den selvsamme Plads, paa hvilken den ældre Bygning havde staaet, og jeg tvivler paa, at Domstolene i mødende Tilfælde vilde give en saadan Paastand Medhold, hvilket ogsaa synes erkjendt i de Yttringer, der om dette Punct findes i Ny Collegial-Tidende for 1843 S. 121 nederst paa Siden. Det er dog ikke udtrykkeligen i Anordningen udtalt, at den nye Bygning skal ligge netop paa det selvsamme Sted som den ældre,

12 Juli. Jægermester N. N., i den hermed tilbagefølgende Skrivelse opkastede Spørgsmaal angaaende Forstaaelsen af forskjellige Puncter i den under 25de Martis d. A. udkomne Lov, indeholdende adskillige Bestemmelser

og skjøndt det ikke kan tilstedes, at den opføres paa ethvertsomhelst andet Sted af en udstrakt Eiendom, kan man dog neppe med Føie nægte den afbrændte og den nye Bygnings Identitet, fordi den nye Bygning er opført paa et andet nærliggende til samme Landeiendom hørende Sted, hvortil der ofte i de locale Forhold vil være gyldige Grunde. Der synes i alt Fald ikke at være nogen Anledning for Brandforsikkringen til paa Grund af en ringe Afvigelse i Byggepladsen at negte Assurancesummens Udbetaling eller gjøre Fordring paa dens Tilbagebetaling, naar ingen grundet Mistanke om Ildspaasættelse finder Sted. Men hvad der end i saa Henseende antages med Hensyn til Stedet, hvorpaa den nye Bygning opføres, giver dog, saavidt skjønnes, Brandforsikkrings-Anordningens § 13 Eieren Frihed til at opføre og indrette den nye Bygning, saaledes som han finder hensigtsmæssigst, naar kun hele Assurancesummen anvendes paa samme, og navnlig kan den Omstændighed, at en Bygning, der hidtil alene har været indrettet til Vaaningshuus, nu ombannes baade til Vaaningshuus og til Fabrikleilighed, eller at omvendt en Beboelsesleilighed, indrettet i en Bygning, der ikke hidtil har været bestemt til Beboelse, ikke medføre, at Eieren skulde ansees at have forbrudt sin Ret til Assurancen. Det skal hermed ikke være sagt, at den Forandring, der er foretaget med en afbrændt Bygning, ikke i noget Tilfælde kan være saaban, at der kan være Anledning til at negte Assurancesummens Udbetaling. Der kan vel tænkes Tilfælde, i hvilke den nye Bygning kan være af en saa forskjellig Beskaffenhed i Sammenligning med den afbrændte, at den sidste ikke kan siges at være gjenopbygget ved Hjælp af Assurancesummen. Men dette gjælder ikke, hvor der kun finder saadanne Uovereensstemmelser Sted imellem den nye og den ældre Bygning, som de, hvorom der i nærværende Sag er Tale, der maae ansees tilladte ifølge den oftnævnte § 13 i Brandforsikkrings-Anordningen. Det vilde ogsaa være lidet ønskeligt, om de Tilfælde af denne Art, som maatte blive bragte for Domstolene, skulde blive afgjorte imod Brandforsikkringens Paastand, hvorimod det synes at maatte foretrækkes, at Brandforsikkringen fortolker § 13 paa en saa liberal Maade som muligt, især hvor der ikke er Grund til at antage, at der har fundet Mislighed Sted ved Branden. Naar det i Ministeriets Skrivelse er anført, at den Mening, at den nye Bygning skal svare til den afbrændte, vinder Bestyrkelse ved Bestemmelserne i Brandforsikkrings-Anordningens § 2 om Bygningernes Vurdering til Brandforsikkring, hvor det udtrykkelig anordnes, at hver Bygning i Vurderingsforretningen skal anføres, beskrives og tareres for sig, samt i Forbindelse hermed foreskrives, at, naar en Eiendom bestaaer af flere Bygninger, enhver saaledes beskreven og tareret Bygning skal indtegnes til Forsikkring som et særskilt Litera under den paagjældende Eiendom, da har der neppe ved denne Bestemmelse været tænkt paa at afgjøre noget om det heromhandlede Tilfælde, hvorimod en saadan særskilt Beskrivelse og Taration af de enkelte Bygninger maa ansees høist fornøden til Ordens Overholdelse og Betryggelse for Brandforsikkringen, ligesom den ved indtræffende partiel Skade er af Vigtighed med Hensyn til Assurancesummens

om Jagten og Afløsning af Jagtretten, nemlig: 1) om Sorø Academies Forstvæsen nu, i Medfør af Lovens § 10, kan lade foretage Udpantning for den mod en aarlig Afgift hidtil afgivne eller fremdeles afgivende Jagtrettighed, naar Afgiften ikke i rette Tid erlægges; 2) om ikke Huusmænd, ligesom forhen, ifølge § 12 ere pligtige til at præstere Klapjagtdage, indtil saadanne afløses; 3) om ikke Udtrykket „den kongelige Vildtbane" i § 17 tør anvendes paa Sorø Academies Vildtbane, da Academiets Jagtdistricter i flere Henseender ved Fdn. af 20de Mai 1840 ere stillede lige med den kongelige Vildtbane; 4) om der ved offentlige Veie i § 19 skal forstaaes Hoved- og mindre Landeveie, Sogne- og Kirkeveie, eller om t. Ex. ogsaa Kirke- og Skolestier samt Veie, som kun benyttes af et enkelt Sogns Beboere til en vis Tid af Aaret, derunder ere indbefattede; 5) om „indhegnede Dyrehaver" i § 20 er at forstaae bogstaveligt, eller om det kan ansees for tilladt i de indhegnede Fredskove, der dog nu for Tiden snart ere de eneste Dyrehaver, at nedskyde løsgaaende Hunde; 6) om de i § 21 anførte Mulcter ogsaa tilfalde Fattigkasserne, eller om de, som hidtil skeet, kunne indgaae i Forstkassen; samt endeligen 7) om Fdn. af 20de Mai 1840 maa ansees som aldeles hævet, eller om den fremdeles vedbliver at gjælde for alle de Tilfælde, som ikke findes anførte i den nye Lov. 12 Juli

I denne Anledning skulde jeg ikke undlade herved tjenstligst at melde: ad 1) at Udpantning, i Henhold til Loven af 25de Marts d. A., kun kan finde Sted, naar Vederlaget er fastsat ifølge selve Loven; ad 2) at ligesom det i § 12 tydeligt er udtalt, at den Huusmænd ifølge deres Adkomstbreve paahvilende Forpligtelse til at præstere Klapjagtdage fremdeles vedbliver, indtil den afløses, saaledes er det en ligefrem Selvfølge, at der med Hensyn til Afløsningen vil være at forholde overeensstemmende med Loven af 4de Juli f. A. om Afløsning af Huusmændenes Pligtarbeide, saa at altsaa den Arbeidspligtige har at begjære Afløsningen; ad 3) at der, ved at udvide det i Fdn. af 20de Mai 1840 § 25

Anvendelse, da det følger af § 12 i Brandforsikkrings-Anordningen, at Brandhjælpen for beskadigede Bygninger kun maa anvendes til disses Istandsættelse, hvilket dog, som ovenfor bemærket, ikke udelukker, at den beskadigede Bygning kan aldeles nedbrydes og ombygges paa en anden for Eieren beqvemmere og nyttigere Maade, naar der kun paa samme anvendes i det mindste hele den udbetalte Brandhjælp. I Overeensstemmelse med alt Foranførte skulde jeg derfor være af den Formening, at der ikke er Føie til at fordre nogen Tilbagebetaling af den for Kirstineberg Mølle udbetalte Erstatningssum, og at det Samme gjælder med Hensyn til den for Dampvadsfleriets Eiendom Nr. 88 paa Blegdamsveien udbetalte Erstatning, undtagen forsaavidt angaaer de 350 Rd., som alene vedkommer de beskadigede Litr. f, k og m paa denne Eiendom, og som, da de ikke ere anvendte paa sammes Istandsættelse, maae blive at tilbagebetale." (Ussings Rescriptf.).

12 Juli indeholdte Forbud mod paa Fællig at udøve Jagt i visse Tider til ligeledes at gjælde for Jagt paa Enemærker, ikkun er tilføiet at gjøre en Undtagelse for den „kongelige Vildtbane", hvad der fremgaaer saavel af selve det brugte Udtryk som af de stedfundne Forhandlinger paa Rigsdagen, og at saaledes det reiste Spørgsmaal maa besvares benægtende; ad 4) at der ved „offentlige Veie" i § 19 antages at maatte forstaaes det samme, som i Fdn. af 20de Mai 1840 § 30 ved „almindelige Veie", det vil sige Veie eller Stier, hvor Alle og Enhver ere berettigede til at passere; men medens Lovstedets Anvendelse selvfølgelig vil afhænge af Domstolene, maa Ministeriet holde for, at et Criterium til at afgjøre, om en Vei er offentlig eller ikke, vil kunne søges deri, om den er opført paa Fortegnelserne over offentlige Veie og Stier og vedligeholdes for offentlig Regning; ad 5) at det er aabenbart feilagtigt, at ville henregne til „Dyrehaver" Andet, end hvad der er indhegnet med Dyrehegn, og saaledes forsvarligt vedligeholdes til Bevaring af en Dyrestand; ad 6) at Mulcternes Nedsættelse i § 20 ikke kan gjøre nogen Forandring i hvem de tilfalde, i hvilken Henseende Fdn. af 20de Mai 1840 fremdeles er gjældende; og endelig ad 7) at saavel Lovens Titel som dens Affattelse og Behandling paa Rigsdagen klarligen viser, at sidstnævnte Forordning staaer ved Magt, for saavidt den ikke ved samme er modificeret*).

26 Juli **Justitsmin. Circ.** (til samtlige Amtmænd) ang. schematiske Oplysninger ved Ansøgninger fra Lehns- og Stamhuusbesiddere om Afhændelse af Bøndergods.

Justitsministeriet modtager jevnlig Ansøgninger fra Besiddere af Lehn og Stamhuse om Tilladelse til at afhænde Bøndergods, uden at saadanne Ansøgninger ere ledsagede med tilstrækkelige Oplysninger eller med Erklæringer fra den locale Øvrighed og Amtet.

For at undgaae Tidsspilde ved at indhente de manglende Erklæringer og søge yderligere Oplysninger, har Mini-

*) Kirke- og Underviisningsministeriet meddeelte under 26de Juli 1851 Forstinspecteuren ved Sorø Academie Indholdet af ovenstaaende Skrivelse, til hvilket Ministeriet aldeles henholdt sig.

steriet anseet det rettest, at der tilstilles de Vedkommende et Schema over de Oplysninger, der ved slige Leiligheder attraaes, og ved at fremsende en Deel trykte Exemplarer af dette Schema, skulde Ministeriet tjenstligst anmode Amtet om at tilstille enhver af de i Amtet værende Lehns- og Stamhuusbesiddere, som ikke allerede har erhvervet Bevilling til Bøndergodsets Afhændelse til fuldkommen Eiendom, et saadant Schema, samt naar Ansøgninger om saadan Tilladelse maatte indkomme til Dem, at paasee, at de ere ledsagede med de attraaede Oplysninger*). 26 Juli

*) Oplysning om det Bøndergods, som ønskes afhændet. A) Gaardene eller Steder med Tilliggende af 1 Td. Hartkorn eller derover. Antallet af de Gaarde, som agtes afhændede, og disses samlede Hartkorn. Den nuhavende Jordebogsindtægt i Landgilde, Hoveriveederlag m. v. (Her angives den samlede Indtægt i Korn, Penge og Naturalier m. v. og Kornet anslaaes tillige til Penge efter en Gjennemsnitspriis, som nærmere angives. Naturalpræstationerne anslaaes til Penge efter gangbare Priser). De hidtil erlagte Indfæstningssummer efter en Gjennemsnits-Beregning af i det mindste de 10 sidste Aar. Den saaledes beregnede aarlige Indtægt af de Gaarde, der attraaes afhændede, udgjør tilsammen . . Rd. . . Mk. . . ß, hvilket repræsenterer en Capital af . . Rd. Hver Tønde Gaardmands-Hartkorn kan saaledes for Tiden som Fæstegods anslaaes til en Gjennemsnitsværdie af . . Rd. Forslag til den mindste Kjøbesum, hvorfor en Tønde Gaardmands-Hartkorn for Tiden antages at burde sælges. — Dersom der er en væsentlig Forskjel i Henseende til Gaardenes Beskaffenhed, kan der opgives flere Minima for Kjøbesummerne, naar det tydelig betegnes, hvilke Byer eller enkelte Gaarde der skulle undtages fra den almindelige Bestemmelse. B) Husene: disses Antal. Deraf jordløse. Deraf med Jordtilliggende, . . med Hartkorn tilsammen . . Tdr. . . Skpr. Den nuhavende Afgift af Husene, beregnet paa samme Maade, som for Gaardene. De hidtil erlagte Indfæstningssummer efter Gjennemsnittet af i det mindste de sidste 10 Aar. Den saaledes beregnede aarlige Indtægt af samtlige Huse udgjør . . Rd. . . Mk. . . ß, hvilket repræsenterer en Capital af . . Rd. eller i Gjennemsnit for hvert Huus . . Rd. og for hver Tønde Huusmands-Hartkorn . . Rd. Forslag til den mindste Kjøbesum, hvortil Husene nu kunne afhændes, hvilken ønskes opgiven enten efter en nærmere Classification af Husene, eller saaledes, at Bygningerne ansættes til noget Vist, og ved Siden deraf bestemmes en Priis for Jorderne pr. Tønde Hartkorn. C) Hvis der blandt det Gods, som ønskes afhændet, findes Møller, Kroer, eller andre lignende Etablissementer, som ei kunne henføres til Huse eller Gaarde, maatte der meddeles særlige Oplysninger om Indtægten af disse og om den Priis, hvortil de kunne afhændes, eller gjøres særlig Indstilling til Justitsministeriet. Dersom Erectionsbrevet indeholder Bestemmelser, paa hvilke den 2den § af Loven af 12te April 1851 finder Anvendelse, ønskes tillige vedkommende Besidders Forslag om, hvorledes Lovens Bestemmelse i det foreliggende Tilfælde kan

30 Juli **Indenrigsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Holbek Amt) ang. Besørgelsen af Tilsigelser til Haandlangere til Kirkearbeide.

I Anledning af det med Amtets Skriv. af 26de f. M. tilbagesulgte Andragende, hvori Kirkeværge N. N. af N. N. har forespurgt, hvem det paaligger at besørge Tilsigelser til Haandlangere til Kirkearbeide, skulde jeg, efter desangaaende at have correspondered med Kirke- og Underviisningsministeriet, tjenstligst melde.

at hvorvel Lov af 20de Juni 1850 § 18 derom kan vække Tvivl, maa Ministeriet dog holde for, at der ikke paahviler Sogneforstanderskaberne nogen Forpligtelse til at besørge Tilsigelser til Pligtkjørsler eller Haandlangerarbeide ved Kirkers eller Kirkegaardes Vedligeholdelse. Dette maa det derimod, i Medfør af Plac. af 18de April 1828 § 3, sammenholdt med Canc. Skriv. af 10de Febr. 1829 og Canc. Skriv. af 10de Decbr. 1836, paaligge Kirkepatronen eller den, der træder i hans Sted, selv at besørge, og ligesom det kongelige Rentekammer efter Brevvexling med det danske Cancellie i Skriv. af 26de Septbr. 1846 (Coll. Tid. S. 999) har antaget, at der med Hensyn til Tilsigelser til de ovennævnte Pligtkjørsler ingen Forandring er skeet ved Fdn. af 26de Juni 1844, hvorved det ellers er overdraget Sognefogderne at besørge Tilsigelser til Sognekjørsler, dog at der, hvergang Tilsigelse skeer til Frikjørsel i Kirkens Anliggender, af Vedkommende bør gives Sognefogden Underretning derom, saaledes antager Ministeriet, at Kirkepatronen, eller den, der træder i hans Sted, altsaa Kirkeværgen, hvor en saadan haves, ogsaa med Hensyn til Haandlangerarbeide i lignende Anledning fremdeles bør selv besørge Tilsigelserne til de Vedkommende, hvem det nu efter Fdn. af 27de Mai 1848 § 1 paahviler at udføre saadant Arbeide, saavidt det ikke er overgaaet til Udførelse ved leiede Folk. Men forøvrigt bliver der herved at iagttage, at der ogsaa om saadanne Tilsigelser med-

fyldestgjøres. Foruden de ovenanførte Oplysninger ønsker Justitsministeriet, at Ansøgningen, forinden den gjennem Øvrigheden indsendes til Ministeriet, er ledsaget med Erklæring fra nærmeste Successor eller, hvis denne er umyndig, fra en for denne beskikket Værge, og forsaavidt vedkommende Erectionsbrev dertil maatte give Anledning, tillige fra den eller dem, som ellers have at varetage den successionsberettigede Families Tarv.

deles Sognefogden eller Sogneforstanderskabet Underretning, hvilket sidste det paahviler i ethvert Tilfælde at paasee, at Kirkeeieren, hvis Ret mod Sognebeboerne ikke er bleven udvidet ved Lov af 20de Juni 1850 om Udjevning af Hartkornsforskjellen, ikke fordrer udover hvad Kjørsler og Arbeide ham med Rette tilkommer, samt til den Ende navnligen at forfatte eller approbere de Lister over vedkommende Arbeidspligtige, hvorefter Tilsigelserne foretages, saavelsom, naar Arbeidet er overgaaet til Udførelse ved leiede Folk, at besørge det Fornødne efter Fdn. af 27de Mai 1848 § 1. 30 Juli

Indenrigsmin. Skriv. (til Amtmanden over Viborg Amt) ang. Reguleringen af Amtets Kjørselsvæsen og Affattelsen af de nye Kjørselslister. 31 Juli

Ved Skrivelse af 16de f. M. har Hr. Kammerherren i Henhold til den af Viborg Amtsraad tagne Beslutning tilstillet Ministeriet til Afgjørelse de hidtil indkomne Forslag til Regulativer for Kjørepligtens Fordeling i Amtets Communer, idet De navnlig gjentagende har fremhævet de Vanskeligheder, der formeentligen vilde være forbundne med Sagens hensigtsmæssige Ordning, saafremt en Inddeling efter Kjørelægder ikke maatte kunne tilstedes. Foreløbig skal Ministeriet i denne Anledning bemærke, at samme finder det paafaldende, at den herombandlede Sags Ordning har fundet saamegen Vanskelighed for Viborg Amts Vedkommende, og at Vanskeligheden, som bemærket, navnlig har ligget deri, at Kjørselsbyrden paa Grund af Ministeriets Udtalelse i Skrivelse af 9de Mai d. A. ikke har maattet ordnes efter Kjørelægder, men at den derimod skal fordeles paa de enkelte kjørepligtige Gaardbrugere i Forhold til Enhvers Hartkorn, thi om end Ordningen af Frikjørselsvæsenet har givet Anledning til forskjellige Tvivl og Forespørgsler, har der dog ikke, saavidt Ministeriet bekjendt, andensteds været reist nogen Tvivl angaaende det ovenfor specielt udhævede Punct, og det er endog saalangt fra, at der har viist sig nogen Tilbøielighed til Benyttelsen af Kjørelægder, at der, allerede forinden Loven af 20de Juni f. A emanerede, var fra enkelte Steder til Ministeriet indkommet Andragender om, at den fra en tidligere Tid brugte forældede Indretning med Kjørelægder maatte blive afskaffet, da den, uden at stifte Nytte, fremkaldte flere Ulemper, og navnlig ikke sjelden gav Anledning til gjensidige Klager og Besværinger imellem de til samme Lægd hørende Kjørepligtige. Men hvorledes nu end denne Inddeling med Kjørelægder eller den saakaldte Rodeinddeling maa betragtes, finder Ministeriet det dog klart, at den nu maa antages at være afskaffet og bortfalden, saa at den ikke længere kan benyttes. Bestemmelserne i Fdn. af 26de Juni 1844 §§ 24 og 25 cfr. § 27 og i Loven af 20de Juni f. A. §§ 17 og 18 efterlade ikke i saa Henseende nogen Tvivl. Ligesom det nemlig ved den førstnævnte Forordnings § 24 udtrykkelig er paabudt, at hver enkelt Kjørepligtig skal ansættes til een eller flere enkelte Kjørsler i Omgangen i passende Forhold til Gaardens Hartkorn, saaledes fremgaaer det ogsaa af Forordningens § 27, at denne Bestemmelse ubetinget bliver at følge med Hensyn til Kongereiser,

31 Juli saavel de egentlige, der omhandles i § 2, som de i § 3 nævnte, samt at den ogsaa i Reglen bliver at følge ved Amtsreiser, idet det kun undtagelsesviis er tilladt, at Kjørelægderne maae vedblive i det vistnok sjeldne Tilfælde, at Amtsreiserne forrettes in natura uden Betaling. Men den ved Fdn. af 26de Juni 1844 § 24 saaledes givne Bestemmelse er nu ved Loven af 20de Juni f. A. § 17 gjort til en almindelig Regel, saa at den ubetinget bliver at følge, ikke blot hvad Konge- og Amtsreiser angaaer, men ogsaa for Sognereisernes Vedkommende, med Hensyn til hvilke sidste det i Fdn. af 26de Juni 1844 § 47 var bestemt, at der med deres Udredelse kunde forholdes som hidtil. Ihvorvel nu Ministeriet finder, at dette Resultat klart fremgaaer af selve Indholdet af de omhandlede Bestemmelser, har man dog ikke troet at burde undlade om end til Overflod endvidere at henvise til de Motiver til disse Lovbestemmelser, der findes i Ny Coll. Tid. f. 1844 S. 787—789 og Folkethingstid. 1850 1ste Session S. 905—907, hvilke end yderligere bestyrke Rigtigheden af Ministeriets ovenfor fremsatte Forstaaelse af de heromhandlede Lovbud. Navnlig fortjener det specielt at udhæves, at det oprindelige Udkast til Loven af 20de Juni f. A. § 17 kun paabød den i Paragraphen givne almindelige Regels Anvendelse paa Ordningen af Sognekjørsler for det Tilfælde, at der maatte attraaes Forandring i disse, men at Udkastet ved Lovens Behandling i Rigsdagen forsaavidt blev forandret derhen, at der skulde forholdes paa samme Maade med Reguleringen af bemeldte Kjørsler og Omgangen for disse, som med Ordningen af Konge- og Amtsreiserne. Men naar det saaledes er hævet over al Tvivl, at Lovgivningen ikke tilsteder, at Indretningen med Kjørelægder eller den saakaldte Rodeinddeling længere benyttes ved Reguleringen af Kjørselsvæsenet, kan Ministeriet ikke meddele Tilladelse dertil, idet Lovgivningen ikke hjemler det nogen saadan Myndighed, hvorimod man forventer, at Amtsraadet, efter at være oplyst om den gjældende Lovgivnings Bestemmelser, vil vide at gjennemføre dens Bud, og uden videre Ophold ordne denne Sag, som forlængst burde have været bragt i Orden i Viborg Amt, ligesom Tilfældet er i Rigets øvrige Amter. Men saafremt der i denne Henseende fremdeles skulde møde Vanskelighed fra Amtsraadets Side, maa man have Hr. Kammerherren anmodet om, at drage Omsorg for, at den ordnes overeensstemmende med Lovgivningens Forskrifter, idet man bemærker, at om man end fuldkomment erkjender det Hensigtsmæssige i, at Sagen er forelagt Amtsraadet, er dens endelige Ordning og Afgjørelse dog ikke samme forbeholdt.

Idet Ministeriet i Henhold til Foranførte derfor remitterer de indsendte Forslag, har man dog ikke villet undlade til Veiledning ved Sagens Ordning at fremsætte følgende Bemærkninger. Ifølge de i Fdn. af 26de Juni 1844 § 24 og Loven af 20de Juni f. A. § 17 brugte Udtryk, samt Analogien af Fdn. af 27de Mai 1848, kunne Jordbrug, der ikke skylde af mindst 1 Td. Hartkorn, ikke medtages ved Kjørselsvæsenets Regulering og til den Ende optages paa Kjørselslisterne. Hvorvidt man imidlertid netop vil lade Forpligtelsen begynde med 1 Td. Hartkorn eller sætte Grændsen noget høiere, maa man henstille til Amtsraadet, idet der fra

Ministeriets Side intet er til Hinder for, at man med Hensyn til Minimum af det Hartkorn, der statueres som kjørepligtigt, indretter sig efter de locale Forhold, Skik og Brug og Vedkommendes Ønske, navnlig Sogneforstanderskabernes hvad Sognekjørsler angaaer, kun at der ved Fordelingen af Kjørslerne i Omgangen iagttages, at der af det Qvantum Hartkorn, der fastsættes som Eenhed, udredes een Kjørsel i Omgangen, og at der af de større Gaarde udredes et saa stort Antal i Omgangen, som udkommer ved Hartkornets Division med Eenheden, dog at Brøker bortkastes. Naar der saaledes som Eenhed er sat 2 Tdr. Hartkorn, ville Gaarde paa 4 Tdr. have at forrette 2 Reiser i Omgangen, de paa 6 Tdr. Hartkorn 3 Reiser, og saaledes fremdeles. Som Følge heraf kunne Besidderne af de større Gaarde ved Fordelingen af Kjørslerne i Omgangen ikke paa Grund af deres forholdsviis ringere Hesteholds end de mindre Gaarde, fordre sig ansatte til et mindre Antal Kjørsler, end det, der efter Hartkornet falder paa dem, og lige saa lidet kan den Omstændighed, at Jorderne enten i det Hele eller tildeels drives med Stude, berettige til Fritagelse for eller Moderation i Kjørselspligten, idet slige Eiendomsbesiddere, som ikke ere istand til ved egen Befordring at præstere deres Kjørselspligt, maa søge den præsteret ved Andre. Men paa den anden Side er det en Selvfølge, at de større Eiendomme ikke bør affordres samtlige de Kjørsler, hvortil de ere ansatte, paa een Gang, men at de bør fordeles i et passende Forhold paa Tourene i Omgangen saaledes, at Kjørslerne kunne udredes med Lempelighed. Med Hensyn til Kongereiserne og Amtsreiserne vil det være nødvendigt, at der for disses Vedkommende søges tilveiebragt den størst muelige Ligelighed ved Byrdens Fordeling mellem Amtets forskjellige Communer indbyrdes, og at Eenheden følgelig med Hensyn til disse bestemmes til samme Størrelse i alle Amtets Communer. Derimod haves der Intet at erindre imod, at der ved Reguleringen af Sognekjørslerne fastsættes saavel en anden Eenhed, end den, der vælges for Konge- og Amtsreisernes Vedkommende, som ogsaa forskjellige Eenheder i de forskjellige Sogne, kun at det

31 Juli

31 Juli iagttages, at Byrden bliver ligelig fordeelt paa samtlige Hartkornsbrugere i samme Sogn, i hvilken Henseende det maa bemærkes, at Besiddelsen af Hartkornseiendom i en anden Commune end den, hvori Hovedeiendommen er beliggende, ikke kan medføre Forøgelse i Kjørselsbyrden til den sidste, men at Hartkornet i hver Commune maa betragtes for sig. Om iøvrigt en Eiendom er en Parcel af en anden eller ikke, og i første Tilfælde, om det er en Hovedparcel eller en Biparcel, er i den herombandlede Henseende en ligegyldig Omstændighed, kun er det en Selvfølge, at denne Ordning bliver uden Indflydelse paa bestaaende private Contractsforhold, hvorefter Biparceller kunne have at svare Bidrag til Hovedparcellens Kjørsler.

7 Aug. **Indenrigsmin. Skriv.** (til Ministeriets 3die Departement), hvori Samme, — der havde begjært sig Indenrigsministeriets 1ste Departements Yttringer meddeelte over et Andragende fra Amtmanden over Sorø Amt, hvori han, foranlediget af en indkommen Besværing fra flere Huusmænd og Inderster i et Sogn, havde begjært sig Ministeriets Resolution meddeelt for, hvorvidt Forstanderskabet for bemeldte Sogn, der i Stedet for Sneekastningsarbeide i det Hele, i Henhold til Fdn. af 27de Mai 1848 § 1, havde valgt at lade Huusmænd og Inderster forrette 3 Arbeidsdage om Aaret, kan sees berettiget til at anvende de 2 af disse Dage til Arbeide paa Sognets Biveie, uden at Vedkommende derfor kunne paastaae sig fritagne for det Veiarbeide, der ellers paahviler dem — svares, at det ikke er Departementet bekjendt, at Fdn. af 27de Mai 1848 § 1 nogensinde er fortolket saaledes, at det skulde staae vedkommende Commune frit for at benytte de i Medhold af Paragraphens 4de Punctum reserverede 3 Arbeidsdage til andet offentligt og communalt Arbeide, end det Huusmænd og Inderster efter den da gjældende Lovgivning paaliggende Pligtarbeide, og at en saadan Fortolkning ogsaa vilde staae i den bestemteste Modstrid med Lovstedets udtrykkelige Ord, ligesom med hvad oftere er statueret, t. Ex. i Indenrigsmin. Skriv. af 2den Jan. 1849

ad 1, og naar denne Bestemmelse fastholdes og derhos hensees til den ligesaa bestemte Forskrift i samme Paragraphs 1ste Punctum, finder man, at de reserverede 3 Arbeidsdage ikkun forsaavidt kunne benyttes til Veiarbeide, som dette Arbeide i Medfør af Fdn. 13de Decbr. 1793 § 32 og Plac. af 1ste Aug. 1815 § 5 samt tilsvarende Bestemmelser i Fdn. af 29de Septbr. 1841 paahviler Inderster og de Huusmænd, der ikke efter Forskrifterne i samme Placats foregaaende Paragrapher forrette Veiarbeide i Forhold til deres Jorder, hvoraf da atter følger, at Antallet af de reserverede Arbeidsdage, der anvendes til Veiarbeide, for intet Aar tør overstige det samlede Beløb af de Gangdage, Communen i Fdn. af 13de Decbr. 1793 § 32 og Plac. af 1ste Aug. 1815 § 5 vilde have havt Hjemmel til at fordre præsterede. 7 Aug.

Indenrigsmin. Skriv. (til Amtmanden over Holbek Amt), hvori Samme — der havde forespurgt, hvilken Forpligtelse der kan antages at paahvile en til et Sogn hørende Øe, saasom Hesseløe, der hører til Rørvig Sogn, og Nereløe, der hører til Fallesløv Sogn, med Hensyn til Vedligeholdelsen af det paagjældende Sogns offentlige Biveie, samt derhos yttret den Formening, at det alene kan paaligge Beboerne af Øer, der ikke udgjøre særskilte Sogne, at svare Pengebidrag efter deres Hartkorn til Vedligeholdelsen af de offentlige Biveie i det Sogn, til hvilket de høre, men ikke at præstere Spand- eller Gangdage dertil — svares, at Ministeriet anseer det for en Selvfølge, at Naturalarbeide ikke kan fordres af Beboerne af Øer, der ligge i en Frastand, som forhindrer dets Udførelse. 9 Aug.

Indenrigsmin. Skriv. (til vedk. Amtmand), hvori Samme, i Anledning af at et Sogneforstanderskab har forespurgt om Ordet „Commune" i § 14, 2den Passus i Lov af 20de Juni 1850 skal forstaaes om Sognet eller Skoledistrictet, svares, at det maa ansees utvivlsomt, at de Regler, hvorefter Ydelser til Skolevæsenet, Veiarbeide og andre lignende Præstationer hidtil ere fordeelte, ogsaa blive at følge efterat Loven 11 Aug.

11 Aug. af 20de Juni f. A. er emaneret, alene med den Forskjel, at alt Hartkorn bliver at medtage ved Fordelingen, og forsaavidt disse Byrder hidtil ere blevne udredede sogneviis, pastorats-viis, eller af vedkommende Skoledistrict, ville de derfor ogsaa for Fremtiden være at udrede paa samme Maade. Ligesom nemlig Loven af 20de Juni f. A. alene gaaer ud paa at udjevne Forskjellen imellem privilegeret og uprivilegeret Hartkorn, og en saadan Udjevning ikke nødvendigviis kræver nogen Forandring i fornævnte Henseende, saaledes indeholder bemeldte Lov heller ikke nogen udtrykkelig Bestemmelse om, at en saadan Forandring skulde indføres, og forsaavidt derfor Ordet „Commune" forekommer paa flere Steder i Loven, er det saalangt fra, at dette Udtryk nødvendigviis maa antages at være brugt som eensbetydende med Sogneforstanderskabs-District, at det meget mere maa forstaaes forskjelligt med Hensyn til de forskjellige Præstationer, hvorom der er Tale. Ubetinget at tage Ordet i Betydningen af et eller flere under eet Forstanderskab hørende Sogne vilde i flere Tilfælde lede til lidet rimelige Resultater, og saavel legal som almindelig Sprogbrug tilsteder, at det betegner ethvert større eller mindre District, som enten ifølge Lovgivningen eller Vedtægt er forenet til Opnaaelsen af et eller andet fælleds Øiemed, t. Ex. ogsaa et Skoledistrict.

16 Aug. **Indenrigsmin. Circ.** (til samtlige Amtmænd), hvori Samme, da det er af Interesse for Ministeriet for Fremtiden at have fuldstændig Oplysning om, hvorvidt de ved Bevillinger til Gaardes Nedlæggelse eller Sammenlæggelse foreskrevne Vilkaar med Hensyn til Huses Opførelse og Vedligeholdelse med Bygninger, Beboere og Jordtillæg blive opfyldte, i Forbindelse med Ministeriets Circ. af 10de Aug. f. A. anmodes om inden Udløbet af Marts Maaned 1852 for Amtets Vedkommende at ville indsende til Ministeriet en detailleret Beretning om, hvorvidt de ved deslige i Aaret 1849 meddeelte Bevillinger betingede Vilkaar ere efterkomne, samt derefter inden Udløbet af hvert Aars Marts Maaned at afgive en lignende Indberetning for det 3die foregaaende Aars

Vedkommende. Forsaavidt en Bevilling ikke maatte være afbenyttet i det Aar, hvori den er meddeelt, bliver samme at optage paa Beretningen for det næste Aar, hvilket ogsaa gjælder om de forinden 1849 og navnlig i Aaret 1848 udfærdigede Bevillinger. 16 Aug.

Bkdgj. ang. Underskriften paa de Statsobligationer, der udfærdiges i Medfør af § 5 i Loven af 20de Juni 1850 om Udjævning af Forskjellen mellem privilegeret og uprivilegeret Hartkorn m. v. 26 Aug.

Paa Finantsministeriets Forestilling har Kongen under 23de d. M. bifaldet, at Directeuren for Finantsministeriets 5te Departement, Kammerherre C. J. Hauch, paa Finantsministerens Vegne medunderskriver tilligemed Directeuren for Statsgjældsdepartementet de i Kraft af Loven af 20de Juni 1850 om Udjævning af Forskjellen mellem privilegeret og uprivilegeret Hartkorn m. v. § 5, udfærdigede Statsobligationer, forsaavidt disse ikke allerede maatte være forsynede med Finantsministerens egenhændige Underskrift.

Indenrigsmin. Skriv. (til Amtmanden over Ringkjøbing Amt), hvori Samme, da en Herredsfoged havde forespurgt, om det ikke maa antages at paaligge et Sogneforstanderskab, enten alene eller i Forening med Sognefogden, at foranstalte den Sognet tildeelte Veipart paa de mindre Landeveie og ikke grundforbedrede Hovedlandeveie inddeelt til stadig Vedligeholdelse af Sognets Beboere, svares, at Ministeriet, i Henhold til Bestemmelserne i Fdn. af 13de Aug. 1841 § 17, formener, at bemeldte Veifordeling bør foretages af Sogneforstanderskabet og Politiemesteren, eller paa hans Vegne Sognefogden, i Forening. 6 Sept.

Krigsmin. Circ. (til samtlige Amtmænd), hvori disse — da der er reist Spørgsmaal om, 1) hvorvidt de i § 17 af Lov af 16de Marts d. A. ommeldte Føringspenge kunne tilkomme Districterne for Afhentelsen fra Amts-Mønstringscommissionernes Samlingssted til Districtet af de Heste, der 9 Sept.

9 Sept. ere udsatte i samme; samt 2) hvorvidt Districterne ifølge fornævnte Lovs § 29 kunne vente Godtgjørelse for Bekostningen ved syge Foderhestes Cuur — meddeles: ad 1) at § 17 i Loven af 16de Marts d. A. ikke hjemler Districterne Ret til at oppebære Føringspenge ved Hestenes Overlevering, men ikkun „naar Hestene afleveres til og atter afhentes fra Regimenternes Standqvarterer“, hvilke Ord altsaa ligefrem indeholde Bestemmelse om, at denne Deel af Loven først træder i Kraft, efterat Hestene ere modtagne af Districterne og fra disse senere ifølge Indkaldelse skulle afleveres til Regimenternes Standqvarterer; ad 2) at § 29 i bemeldte Lov ikkun indeholder Bestemmelse for, hvorledes der forholdes, naar Hestene døe eller beskadiges, men ikke, naar Sygdomstilfælde indtræde, thi da bliver § 25, der refererer sig til § 12, gjældende, og Udgiften ved Hestenes Sygdom saaledes Statskassen uvedkommende.

11 Sept. **Indenrigsmin. Circ.** (til samtlige Amtmænd med Undtagelse af Amtmanden over Bornholm) ang. Anvendelsen af § 17 i Hesteudredningsloven af 16de Marts 1851 med Hensyn til Districtshestenes Overførsel ved Færgestederne m. m.

Generalpostdirecteuren har hos Ministeriet forespurgt: 1) hvorledes § 17 i Loven af 16de Marts d. A., angaaende Udredning af Districtsheste samt om Foderheste til Brug for Hæren, bliver at anvende, forsaavidt deri findes optagen den Bestemmelse, at der for Transporten af Districtshestene og disses Førere frem og tilbage over Færgestederne ingen Betaling bliver at erlægge, med mindre Saadant udtrykkeligt er hjemlet i det for Færgefarten meddeelte Privilegium; 2) om ikke en bestemt Dag for Hestenes Overførsel bør fastsættes til Byrdens Lettelse for Færgemændene; 3) hvorvidt Hestenes Førere, navnlig hvor Transporten maa afgives udenfor den ved Færgestedet sædvanlige Overfartstid, ere pligtige at afvente en saadan Frist, som er given ved Bestemmelserne i den almindelige Fribefordringsfdn. af 26de Juni 1844, in specie §§ 28—30; samt 4) hvilken Legitimation Færgestederne kunne forlange for Hestenes og Førernes Berettigelse til fri Overførsel frem og tilbage.

Foranlediget heraf har Ministeriet, efter over Sagen at have correspondere med Krigsministeriet, tilskrevet Generalpostdirecteuren: ad 1) at den omhandlede § af Loven af 16de Marts d. A. ikke har forandret Noget med Hensyn til den Forpligtelse, der i Almindelighed paahviler Færgestederne

til gratis Overførsel af Krigsheſtene og disses Førere frem 11 Sept.
og tilbage; ad 2) at der ikke lader ſig faſtſætte nogen enkelt een Gang for alle forud beſtemt Dag i Aaret til Aflevering af de reſpective Amtsdiſtricters Krigsheſte, men at der ved hver Indkaldelſe vil enten af Krigsbeſtyrelſen eller af det Regiment, til hvilket Heſtene høre, blive Amtet opgivet, naar og hvor Heſtene for Diſtrictets Vedkommende blive af aflevere, og at Amtet da derefter har at beramme en ſaadan nærmere Tid for Heſtenes Overførſel over de reſpective Færgeſteder, at de kunne møde ved Afleveringsſtedet til den opgivne Tid, og derom at meddele ſaavel Færgeſtederne ſom Lægderne fornøden Underretning, hvilket for Lægdernes Vedkommende vil kunne ſkee i ſelve Tilſigelſerne; ad 3) at der i de Tilfælde, hvor Transporter ere af den Vigtighed, at de kunne gjøre Fordring paa en tidligere Expedition end den almindelige Vort, fra Regimenternes og Krigsbeſtyrelſens Side vil blive taget Henſyn til, at Byrden ikke bliver ſtørre for Færgeſtederne end uundgaaeligt nødvendig, og at Beſtemmelſerne i Fdn. af 26de Juni 1844 in specie §§ 28—30 om Ventetiden ogſaa her maae kunne komme til Anvendelſe, forſaavidt der efter deres Natur overhovedet kan blive Spørgsmaal derom, ſaaledes navnlig at Færgeſtedet kan forlange fornøden Friſt til at forberede Overfarten; ſamt ad 4) at Amtets Tilſigelſesordrer til de enkelte Lægder maae kunne benyttes i Stedet for andet Fripas fra Amtet. Hvilket herved tjenſtligſt meldes (Tit.) til Efterretning og videre Bekjendtgjørelſe ſamt Jagttagelſe for det Dem anbetroede Amts Vedkommende.

Indenrigsmin. Skriv. (til Amtmanden over Randers Amt), 19 Sept.
hvori Samme, der havde indſtillet til Miniſteriets Afgjørelſe, hvorvidt det paaligger Amtsforvalteren eller vedkommende Retsbetjente at opkræve de Beløb, ſom ſkulle udredes af de reſpective Landjurisdictioner til Amtsrepartitionsfonden i Reſuſion for de Udgifter, der af dette forſkudsviis ere udbetalte til Arreſthuusleie, Inventariums Anſkaffelſe ved Arreſthuſene m. m. — efter foregaaende Brevverling med Juſtitsminiſteriet

[illegible] der ud [illegible] [illegible] [illegible] nødvendigt, at [illegible] foranlediget [illegible] [illegible] [illegible] sig den [illegible] Opfordring, som de [illegible] ikke kunne besørge [illegible] [illegible] [illegible] Henvendelsen, inden [illegible] dog, at Opfordringen af det [illegible] Sparebank- [illegible], der ikke [illegible] og [illegible] som en Indlæg i [illegible], men [illegible] Løsning af det Forslag, Fonden staaer i sin [illegible] [illegible] Instruktioner, er Amts-forvalteren [illegible] [illegible] Opfordringen maa blive at foranstalte af Herredsfogderne, der besørge Indkaldelsen af de Gjenstande, hvortil Udgifterne anvendes.

22 Sept. **Indenrigsmin. Skriv.** (til Amtmanden over [illegible] Amt), hvori Samme, i Anledning af en Forespørgsel om, hvorvidt Huusmændene ere forpligtede til at deltage i Opreensning af de offentlige Vandsteder m. m., svares, at Ministeriet med Amtmanden er enigt i, at da det nævnte Arbeide ifølge Fdn. af 29de Febr. 1792 § 12 tidligere paahvilede saavel Gaardmænd som Huusmænd og Inderster efter Omgang, maa det nu i Medfør af Fdn. af 27de Mai 1848 § 1 (jvfr. Motiverne i Dep.-Tid. for s. A. S. 311), saalænge det udføres som Naturalarbeide, paahvile Gaardmændene alene, og forsaavidt Gaardmændene vælge at lade det forrette ved leiede Folk, udføres for Communens Regning. Forsaavidt Amtmanden derhos havde forespurgt, hvorvidt Communen, naar Arbeidet udføres ved leiede Folk, er berettiget til, saavidt tilstrække kan, dertil at benytte de 3 Dage, som det efter fornævnte § 1, 1ste Stykke, i Fdn. af 27de Mai 1848 kan forbeholdes at afforbre Huusmændene, tilføiede Ministeriet, at dette Spørgsmaal maa besvares benægtende; jvfr Indenrigsmin. Skriv. af 2den Jan. 1849 ad 2*).

7 Octbr. **Finantsmin. Circ.** (til samtlige Amtmænd), hvorved dem, til Bekjendtgjørelse for Amtsforvalterne, Kjøbstad-Magistraterne m. Fl., blandt Andet meddeles Følgende: — — b) De

*) Jvfr. Lov 2 Marts 1861 §§ 34 og 35.

samtlige Lister over Erstatningen for Tabet af Hartkorns-privilegiet ere affattede efter Opgivelse af Amtstuerne og Kjøbstadøvrighederne, ere *Arvefæstere*, som dele Skatte-lettelsen med Eieren, og som altsaa tilkommer Andeel af Vederlaget, ikkun optagne paa Listerne, forsaavidt saadanne Forhold have været Amtstuen og Kjøbstadøvrigheden bekjendte, hvad der imidlertid i Almindelighed ikke er Tilfældet, da [illegible]lige Arvefæstere ikke indbetale Skatter directe til Oppebørselsbetjenten. Hvor Jorden er i en Privats Eie eller i det Hele eies af Nogen, hvem Vederlag tilflyder, vil derfor i Almindelighed Eieren være opført for Vederlaget, og bliver det i saa Fald, hvis Arvefæsteren ikke, inden Udløbet af den for ethvert District fastsatte præclusive Frist, fremsætter sine Indsigelser paa rette Sted og skriftligen, et privat Mellemværende mellem ham og Eieren, hvilken Andeel af Erstatningen der tilkommer Arvefæsteren, idet den præclusive Frist kun angaaer Vedkommendes Fordring til Statskassen, men ikke vedrører Nogens private Mellemværende. Hvor Jorden derimod eies af Nogen, hvem Vederlag ikke tilflyder, saasom Statskassen — hvorved dog bemærkes, at for Statskassens Eiendomme ere i Almindelighed Arvefæsterne optagne — og geistlige eller verdslige Embedsmænd, maa Arvefæsteren, saafremt han ikke er anført paa de fremlagte Lister som tilkommende Erstatning, i rette Tid og paa rette Sted skriftligen fremkomme med sin Fordring, da, i modsat Fald *ingen* Erstatning vil blive ham udbetalt. Paa Foranstaaende ville samtlige de paagjældende Embedsmænd have saavidt muligt at henlede Vedkommendes Opmærksomhed, idet dog Arvefæsterne selv maae tilregne sig, om Vederlaget ikke udbetales til dem, eller om de intet Vederlag erholde. 7 Octbr.

Justitsmin. Skriv. (til Amtmanden over Maribo Amt), hvori Samme — der, da Besidderen af Grevskabet Knuthenborg i Henhold til Grundlovens § 97 havde anseet sig berettiget til for Fremtiden at disponere over det af Grevskabets Birk hidtil benyttede Tinglocale paa Hovedgaarden, for hvilket 23 Octbr.

23 Octbr. han selv havde Brug, havde forespurgt, hvad der under disse Omstændigheder fra Jurisdictionens Side vilde være at foretage, svares, at ligesom Birkerettigheden, skjøndt for Fremtiden ophævet ved Grundlovens § 97, dog aabenbart vedvarer i sine Virkninger, saalænge de nærværende, alene paa Grund af hiin Rettighed i de private Birker beskikkede, Retsbetjente beklæde deres Embeder, saaledes maae disse Birker, indtil det ved indtrædende Vacance bliver bestemt, om de skulle nedlægges eller fremdeles vedligeholdes som særskilte Jurisdictioner, i Eet og Alt betragtes som private Birker, hvilken Forudsætning ogsaa ligger til Grund for Loven af 16de Marts 1851 angaaende Jurisdictionen over det Gods, som bortskilles fra Grevskaber, Baronier eller Sædegaarde, som have været benaadede med Birkerettighed; og det kan derfor heller ingenlunde erkjendes, at de af Birkeretten flydende Forpligtelser for Birkepatronerne skulde kunne ophøre, forinden hiint Tidspunct indtræder. Som Følge heraf anmodes Amtmanden om at ville tilkjendegive den paagjældende Lehnsbesidder, at man ikke kunde ansee ham berettiget til allerede nu at inddrage det Birket hidtil anviste Tinglocale, og vilde Benyttelsen af dette derfor ikke blive at fravige af Jurisdictionen, hvorimod det i alt Fald maatte være Lehnsbesidderens egen Sag at søge sin Paastand gjort gjældende ved Domstolene.

3 Novbr. **Indenrigsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Præstø Amt), hvori Samme — der havde indsendt et Andragende, hvori et Sogneforstanderskab anholdt om, at det ved Ministeriets Resolution maatte blive bestemt, at Betalingen for alt communalt og offentligt Arbeide, som ikke udføres in natura men bortliciteres, skal reparteres paa alt Hartkorn, uden Hensyn til, hvor ubetydeligt dette maatte være — svares, at ligesom der i det Hele taget Intet kunde være tilhinder for, at den foreslaaede Fremgangsmaade anvendes med Hensyn til de communale og offentlige Arbeider, som svares alene efter Hartkorn, saaledes kunde Ministeriet ei heller have Noget at erindre imod, at Huusmændene i Forhold til deres

Hartkorn bidrage til Udgifterne for bortliciterede Arbeider paa Sognets offentlige Biveie, hvilke Udgifter i Medfør af Fdn. af 29de Septbr. 1841 (jvfr. Ministeriets Skrivelser af 31te Juli og 13de Octbr. 1849) blive at repartere paa alt Hartkorn, og det saaledes, at Repartitionen omfatter det hele Udgiftsbeløb, uden at det herved kommer i Betragtning, om der af Hartkornsbrugerne skulde have været præsteret Gangdags eller Spanddagsarbeide, et Hensyn, der ikke er hjemlet i nysnævnte Forordning, men at derimod en Resolution af den Almindelighed, som af Sogneforstanderskabet indstillet, som stridende imod Lovgivningen ikke kunde meddeles. 3 Novbr.

Indenrigsmin. Skriv. (til Amtmanden over Kjøbenhavns Amt), hvori Samme — i Anledning af et Andragende, hvori et Sogneforstanderskab anholder om Ministeriets Resolution for, efter hvilke Regler Kjørsler og andre communale Ydelser ville være at præstere for den Deel af Statsskovene, der ere beliggende i vedkommende Sogne — efter foregaaende Brevvexling med Domainedirecteuren tilskrives, at, forsaavidt de ommeldte Skove ikke ere satte i Hartkorn, og der saaledes Intet er at ligne efter, kan ingen Ligning paa dem finde Sted, men Statskassen maa, som enhver anden Eier, indtil en ny og anden Skyldsætning ved Lov indføres, beholde den Fordeel, hvoraf den engang retteligen er i Besiddelse, paa Grund af at Statsskovene fra gammel Tid have været enten aldeles hartkornsfrie eller dog lavt skyldsatte*). 15 Novbr.

*) Indenrigsministeriets 1ste Departement, hvorigjennem denne Sag er behandlet, tilskrev under samme Datum Ministeriets 2det Departement, at saafremt der maatte gives et betydeligere Antal Eiendomme, som saaledes ikke ere ansatte i Hartkorn, og en Supplering af Matriculen i saa Henseende har overveiende Vanskeligheder og Betænkeligheder ved sig, forekom det Departementet at fortjene nærmere Overveielse, om der ikke ved en ny Lov bør aabnes Communerne en nærmere begrændset Adgang til at medtage saadanne Eiendomme ved Ligninger af Communernes Udgifter, til hvilken Ende 2det Departements Yttringer forlangtes deels om, hvor store Arealer der saaledes ere umatriculerede, deels om, hvorvidt en Matriculering af dem nu lader sig anbefale. Herpaa meddeelte Ministeriets 2det Departement under 8de Mai 1852 følgende Oplysning: „Ved den kongelig approberede In-

15 Novbr. **Finantsmin. Skriv.** (til Indenrigsministeriet), hvori Samme — der havde tilstillet Finantsministeriet et Andragende, hvori

struction for Matriculs-Arbeidet er det bestemt, at fredede Skove eller Skove, som Eieren under Matriculs-Arbeidet erklærede at ville frede, uden at fordre sig udlagt, saaledes som Fdn. af 27de Septbr. 1805 bestemmer, Vederlag for Græsningen, naar saavel denne, som Skoven tilhørte ham, ikke skulde skyldsættes. I Overeensstemmelse dermed fastsætter Fdn. af 24de Juni 1840 § 8, at den nye Skyldsætning ikke vedkommer de Skovstrækninger, hvilke, ifølge Fdn. af 27de Septbr. 1805 skulde conserveres som Fredskove, men at derimod den Skovskyld og det Ager- og Engs-Hartkorn, som tidligere vaahvilede Fredskovene, fremdeles skal vedblive som Normer for Skats og Afgifts Svarelse, og i Rentekammerets Circulairer af 7de Octbr. 1843 § 6 og 6te Decbr. 1845 § 3 er det udtalt, at de vedkommende Skoveiere, hvis Skove ere ansatte til nyt Hartkorn, kunne vente dette ført til Afgang, naar det bliver oplyst, at disse Skove blive behandlede som Fredskove. Som Følge heraf er det iagttaget ved den nye Matricul, at alene i de Tilfælde, hvor Skovstrækninger have været behæftede enten med gammelt Ager- og Engs-Hartkorn eller med gammel Skovskyld, er dette bibeholdt og overført til ny Skovskyld, hvorved det er iagttaget at fordobble Ager- og Engs-Hartkornet, hvorimod alle de Skove, som ikke have havt gammelt Hartkorn eller Skovskyld ere i Matriculen anførte uden al Skattebyrde. Derved maa det imidlertid bemærkes, at den deraf følgende Skattefrihed i de fleste Tilfælde mere er tilsyneladende end virkelig; thi det er uantageligt, at en Skov ved den gamle Matricul er forbigaaet, og dens Ansættelse til Hartkorn eller Skovskyld findes saaledes et eller andet Sted, men den Umulighed det tidligere var for enhver Autoritet at controllere, hvorvidt Jorden og Skattebyrden forbleve uadskilte, har medført, at denne i Tidens Løb ikke sjeldent er overgaaet paa Jord, som ikke burde bære den, hvorved de Grundstykker, den burde hæfte paa, ganske ere udgaaede fra Skattebidrag efter den gamle Matricul. Hvorvel det ifølge denne Forklaring ikke er rigtigt at ville paastaae, at ingen Skatter indkomme for det gamle Hartkorn, der særskilt burde paahvile Jord, som nu findes at være uden saadant, saa er det paa den anden Side afgjort, at det vel kunde være Tilfældet, deels at ingen communale Byrder udredes af saadant Hartkorn, og deels at kun en Part af de Skatter, som deraf burde udredes, blive erlagte; thi af det gamle Hartkorn kan communale Bidrag kun fordres, naar det er overført til Skovskyld som vedbliver, og ligeledes kan kun i dette Tilfælde den fulde Landskat kræves deraf, eftersom det i alle andre Tilfælde er beregnet til Gammelskat 6 Rd. 80 ß pr. Tønde Ager- og Engs-Hartkorn, i Stedet for at der, naar den fulde Landskat blev opkrævet, vilde være at udrede 7 Rd. 28 ß pr. Tønde Hartkorn efter Afdrag for de 400,000 Rd., som aarlig eftergives i Landskatten. Saaledes kommer det i væsentlig Betragtning, om det gamle Hartkorn, der burde paahvile en Jord, er henført paa en Eiendom, hvis gamle Hartkorn er beregnet til Gammelskat, eller paa en Eiendom, hvis gamle Hartkorn er forvandlet til Skovskyld, som vedbliver; thi i sidste Tilfælde modtager saavel Staten som Communen Alt hvad de med Rette kunne tilkomme, hvorimod det i første Tilfælde ikke forholder sig saaledes. Aarsagen til at det ovennævnte Tilsagn i

en Godsforvalter havde forespurgt, a) om de i Loven af 4de Juli f. A. omhandlede Begunstigelser ved Afhændelsen af 15 Novbr.

sin Tid er givet, maa formeentligen søges deels deri, at man har villet opmuntre Skoveierne til at indtage deres hele Skov til Fredskov, uden paa den Maade Fdn. af 27de Septbr. 1805 tillader, at lade sig udlægge Vederlag for Græsningen, deels deri, at det er fundet ubilligt at erstatte en Eiendom — nemlig Græsningen i Skoven hvorpaa det nye Hartkorn ansættes — som Lovgivningen forbyder Eieren at benytte, ligesom mueligen den Omstændighed er kommen i Betragtning, hvad de udskiftede Skove angaaer, at Staten for de $^{2}/_{3}$ af Skattebyrden paa den oprindelige Skovgrund har modtaget Vederlag derved, at de Græsningsberettigedes Vederlagsjorder ere forbedrede saameget ved at Jorden er opdyrket eller ved at Skoven er borthugget. For den ene Trediedeel, som de Græsningsberettigede ifølge Fdn. af 27de Septbr. 1805 skulle afgive til Fordeel for Skoveieren, kan Staten derimod ikke siges at have faaet noget saadant Vederlag, naar Skovgrunden ikke skyldsættes, men derimod vil den Skovskyld, der kommer til at paahvile den til Fredskov bestemte Deel af den hele Skov, blive forholdsviis større, end den efter Ansættelsen til den gamle Matricul burde være, fordi den, den hele Skov paahvilende Skovskyld udeelt gaaer over paa den efter Udskiftningen tilbageblivende Skovstrækning. Imod den omhandlede Bestemmelse og de Grunde, hvorpaa den formenes at være bygget, kan indvendes, at den Opmuntring, Tilsagnet indeholder til at indtage Skov til Fredskov, sikkert er saa ringe, at neppe een Skov er bleven fredet af den Aarsag; at det Princip, der ligger til Grund for den Paastand, at Staten er uberettiget til at beskatte Skovgrunden, efterat Vederlagsjorderne ere beskattede for $^{2}/_{3}$ af dennes hele Skattebyrde, er urigtigt, fordi det, som Følge af, at man erkjender dette Princip, heller ikke kunde tillades at tage Hensyn til andre Jorders Cultur og den meget væsentlige Indflydelse denne har paa den større eller mindre Fordeel Eieren har af at opdyrke Jorden, medens det dog fremfor Alt er denne Fordeel, som bør komme i Betragtning ved Bestemmelsen af det Forhold, hvori Grundbesidderne bør bidrage til Statens Fornødenheder; og at Staten har et retfærdigt Krav paa af enhver Eiendom, som indbringer en aarlig Indtægt, at fordre et Bidrag til dens Fornødenheder. Af denne Fremstilling vil det behageligen erfares, at endeel synes at tale imod, at Fredskovene paalægges en ny Skattebyrde, men da det, saavidt dette Departement bekjendt, fortiden er under Overveielse i Finantsministeriet, hvorvidt det hele Forhold vil være at ordne ved en ny Lov, maa man i ethvert Tilfælde ansee det rettest, at afvente hvad Udfald denne Sag vil faae, forend noget Skridt indledes af Indenrigsministeriet i forbemeldte Henseende. Med Hensyn til Spørgsmaalet om, hvor store Arealer de Skovstrækninger indeholde, som ere umatriculerede, bemærkes slutteligen, at der til Besvarelsen af dette Spørgsmaal vil udfordes, at hele Matriculen maatte gjennemgaaes, hvilket vilde være et meget vidtløftigt Arbeide, som derhos ikke skjønnes at være af en saadan Interesse paa Sagens nærværende Standpunct, at man troer derefter at burde opholde den videre end allerede er skeet." Sagen bortfaldt derefter fortiden, men er igjen kommen under Overveielse i Anledning af Interpellationer i Folkethinget saavel i 7de som 8de Session. (Folkethingstid. 8de Session S. 2278—87).

15 Novbr. Bøndergods til Brugerne, deres Børn eller Svigerbørn, kunne indrømmes, naar Overdragelsen skeer til en Mand, som vil ægte den, der som Enke har en Gaard i Fæste, eller om disse Begunstigelser i al Fald kunne ventes tilstaaede paa nærmere Ansøgning derom i hvert enkelt Tilfælde, og b) om bemeldte Lov er anvendelig ved Afhændelsen af Huse og andre Eiendomme, der ikke er Fæstetvang undergivne, — svares: ad a) da Loven ikkun nævner „Brugerne, deres Børn eller Svigerbørn", og da Bestemmelserne i denne Lov, som tidligere udtalt, efter dette Ministerii Mening bør være strictissimæ interpretationis, ville Lovens Begunstigelser formeentligen ikke kunne komme til Anvendelse i Tilfælde som det omhandlede, ligesom der heller ikke synes at være særdeles Anledning til ad Bevillingsveien at indrømme Lovens Begunstigelser i saadanne Tilfælde, og ad b) hvad angaaer det opkastede Spørgsmaal om, hvorvidt Loven er anvendelig ved Afhændelse af Huse og andre Eiendomme, som ikke ere Fæstetvang undergivne, da maa Finantsministeriet aldeles bestemt udtale sig imod, at Loven omfatter saadanne Tilfælde, deels paa Grund af det brugte Udtryk „Bøndergods", deels fordi Ministeriet antager, at Regjeringen kun har tilsigtet at bestemme ved Lov, hvad der tidligere blev indrømmet ad Bevillingsveien i Henhold til de kongelige Resolutioner af 23de Jan. 1807 og 30te Octbr. 1839, hvilke formeentligen kun angik Fæstesteder, paa hvilke hvilede Fæstetvang.

15 Novbr. **Kirke- og Underviisningsmin. Skriv.** (til Stiftamtmanden og Bispoppen over Aalborg Stift), hvori Samme, da en Kirkeeier havde anholdt om Tilladelse til at maatte nedtage Blytaget paa Kirken, og i Stedet derfor at oplægge Tag af Zinkplader, svares, at Ministeriet over denne Sag har indhentet Betænkning fra Bygningsdirecteuren, som har erklæret, at han fra sit Standpunct i Almindelighed vilde fraraade Nedtagelse af Blytag, da Blyet er baade varigere og hensigtsmæssigere, og da Bygningernes Værdie ved en saadan Foranstaltning forringes, samt at han i ethvert Fald, naar

Ministeriet iøvrigt i enkelte Tilfælde maatte finde Anledning til at bevilge Nedtagelsen af Blytag over en Kirke, ikke kan tilraade, at der benyttes Zinkplader til Tagets Dækning, fordi Erfaring har viist, at dette Materiale ikke kan modstaae Veirligets Paavirkning, naar det er anvendt til Dækning af større Flader, men at han i saa Fald maa foretrække at dække med Skifer eller sorte glasserede Tagsteen, og at Ministeriet i Henhold hertil ikke finder at kunne bevilge det Ansøgte*). 15 Novbr.

Lov ang. Modificationer i Lov af 20de Juni 1850 om Oprettelse af Creditforeninger og Laanekasser for Grundeiere. 21 Novbr.

Vi Frederik den 7de Konge til Danmark &c. G. V.: Rigsdagen har vedtaget og Vi ved Vort Samtykke stadfæstet følgende Lov:

Bestemmelsen i § 4 Litr. a i Loven af 20de Juni f. A. om Oprettelse af Creditforeninger og Laanekasser for Grundeiere forandres saaledes, at Indenrigsministeriet bemyndiges til at sanctionere Statuterne for saadanne Creditforeninger, uagtet der ikkun maatte være anmeldt Interessenter til et Beløb af 1/2 Million Rigsdaler.

Hvorefter alle Vedkommende sig have at rette.

Indenrigsmin. Skriv. (til Amtmanden over Odense Amt), ang. Udredelsen af Gangdagsarbeide til Skolevæsenet i de Tilfælde, hvor Skoledistrictet overskjæres af en Sognegrændse. 22 Novbr.

I et med Odense Amtsraads Skrivelse af 30te Septbr. d. A. modtaget Andragende have Huusbeboerne i N. N. og N. N. under N. N. Sogn besværet sig over, at der, skjøndt de ere henlagte til N. N. og N. N. Skoledistrict, tillige affordres dem Gangdagsarbeide i Omgang med N. N. Sogns øvrige Huusbeboere til Brug for dettes Skolevæsen.

Foranlediget heraf skal man foreløbigen bemærke, at da det ikke efter den ved Emanationen af Fdn. af 27de Mai 1848 gjældende Lovgivning paalaae Skoledistrictets Huusmænd og Inderster at deeltage i Hegnet om Skolens Gaard, Have og Jordlod (jvfr. Anordningen om Skolevæsenet paa

*) Jvfr. Lov (om Kirkesyn m. m.) 19 Febr. 1861 § 14.

22 Novbr. Landet af 29de Juli 1814, VIII § 54), har N. N. Pastorat ingen Hjemmel havt til at anvende nogen af de reserverede 3 Arbeidsdage til det under Sagen omspurgte Hegnsarbeide. Hvad dernæst Sagens Hovedspørgsmaal angaaer og navnlig de Vanskeligheder, som under Savnet af Lovbestemmelser herfor (jvfr. Indenrigsmin. Skriv. af 2den Jan. 1849 ad 3 Litr. c) let opstaae ved Anvendelsen af Fdn. af 27de Mai 1848 i de Tilfælde, hvor et Skoledistrict falder indenfor Grændserne af flere Sognecommuner, da har det ikke været Ministeriet klart, hvorledes Amtsraadet har tænkt sig Ordningen iværksat, og man seer ikke, at disse Vanskeligheder, der, i Særdeleshed hvor — som in casu — det ene Pastorat har reserveret sig Sneekastning eller lader Gangdagsarbeidet udføre mod Betaling, og det andet derimod forbeholder sig de 3 Arbeidsdage, frembyde sig for en billig og retfærdig Ordning af begges Mellemværende, kunne hæves derved, at Bopælscommunen holder en særlig Omgang for Arbeidet til Skolen, hvorimod det meget mere forekommer Ministeriet, at man, ved at fritage de til et udensogns Skoledistrict henlagte Sognebeboere for at tage Deel i andet Gangdagsarbeide til Skolevæsenets Brug end det, som behøves til det Skoledistrict, hvortil de henhøre, vil gjøre det umueligt for Bopælscommunen at overholde en ligelig Omgang mellem dens Huusmænd og Inderster og gjøre det aldeles tilfældigt, hvorvidt de af disse, der høre til den udensogns Skole, i Aarets Løb komme til at præstere mere eller mindre af communalt Pligtarbeide, end de af Sognets Huusmænd og Inderster, hvis Skole er indensogns. Derimod har Ministeriet i tidligere lignende Tilfælde udtalt sig for det Nødvendige eller dog Hensigtsmæssige i, at de respective Pastorater, under Veiledning af Amtsraadet og i fornødent Fald Recurs til Indenrigsministeriet, forene sig om at søge Sagen ordnet paa den Maade, at man lod den Ret til Arbeide eller Vederlag derfor, som Skoledistrictet har mod dets Beboere, gaae over til at blive en Ret mod det Sogn eller Pastorat, hvortil hine Beboere høre, saa at dette sidstnævnte Sogneforstanderskabsdistrict (Bopælscommunen), imod

at erholde Skoledistrictets Ret i saa Henseende mod dets til den udensogns Skole hørende Beboere, ganske efter samme Regler som mod dem, der høre til dets egen eller egne Skoler, for Fremtiden overtog Forpligtelsen mod det fremmede Skole- eller Sogneforstanderskabsdistrict, som en Communen paahvilende Forpligtelse, hvilken det da maatte kunne lade udføre ved de Midler, der staae det som Sognecommune til Raadighed, og navnlig ved for Communens Regning leiede Folk. Ved tjenstligst at meddele Amtet Foranstaaende, skal man endnu kun tilføie, at Ministeriet ikke har overseet, at der, for tilfulde at sikkre de paagjældende Communer og Private mod Forfordeling ved et Arrangement, som det af Ministeriet antydede, efter Omstændighederne endnu vil kunne behøves en yderligere Overeenskomst mellem de vedkommende Sogneforstanderskaber, og navnlig en nærmere Fixeren af Skoledistrictets Ret mod vedkommende Pastorat til, hvad denne Ret efter et Gjennemsnit af flere Aar kan anslaaes at være værd, men at Ministeriet har antaget og Erfaringen viist, at en saadan Overeenskomst under Amtsraadets Medvirkning ikke vil møde videre Vanskelighed, naar Principets Rigtighed og Nødvendigheden af dets retfærdige Gjennemførelse først er anerkjendt. 22 Novbr.

Finantsmin. Skriv. (til Amtmanden over Holbek Amt), hvori Samme — i Anledning af et Andragende fra en Godseier, om at det maa tillades ham, i Analogi af Bestemmelserne i Loven af 4de Juli 1850, at udstede Eiendomsskjøde paa stemplet Papiir af 4de Classe Nr. 4*) til en Gaardmand paa den Gaard, hvorpaa denne unden 23de Marts 1839 har erholdt Arvefæsteskjøde, efterat han tidligere har havt den i Livsfæste — svares, at naar der er Spørgsmaal om Fortolkning af Undtagelser fra Skattelovene, kan Ministeriet ikke indrømme nogen analogisk Anvendelse, men maa i nærværende, som i allerede flere andre forefaldne Tilfælde, holde sig til den ovenciterede Lovs bestemte Udtryk, 29 Novbr.

*) Jvfr. Lov (om stplt. Papiir) 19 Febr. 1861 § 31.

29 Novbr. hvorefter de i samme ommeldte Begunstigelser kun ere indrømmede ved Fæsteeiendoms Overgang til Selveiendom eller til Arvefæste, men ikke ved Arvefæsteeiendoms Overgang til Selveiendom.

1 Decbr. **Kundgj.** ang. Stadfæstelse af Statuter for en Creditforening af Landeiendomsbesiddere i Nørrejylland *).

Cap. I. Almindelige Bestemmelser. § 1. Foreningens Formaal er at skaffe dens Medlemmer eller Interessenter Laan mod Sikkerhed i de dem tilhørende Jordeiendomme i Nørrejylland, og at give Medlemmerne Adgang til ved mindre Afbetalinger at afdrage denne Gjæld. § 2. Kun Eiere af Jordeiendomme, som ere beliggende i Nørrejylland med dertil hørende Øer, kunne optages som Medlemmer eller Interessenter i Foreningen. Alle Medlemmer hefte, Een for Alle og Alle for Een, for de af Foreningen udstedte Gjældsforskrivninger med de af dem til Foreningen pantsatte Eiendommes fulde Tarationsværdie, saafremt de have erholdt til Laan det hele Beløb, som efter disse Statuter kan udlaanes af Foreningen (de 3/5 Dele af Tarationsværdien) og i samme Forhold til det laante Beløb, naar de have erholdt et mindre Beløb. De kunne først udtræde af Foreningen, naar de ganske have afgjort deres Gjæld til samme overeensstemmende med de i det Følgende foreskrevne Bestemmelser. § 3. Der tilstaaes kun Laan i saadanne Eiendomme, som anvendes til Agerbrug og Qvægavl, men forsaavidt der med en saadan Eiendom er forbundet Indtægter af anden Beskaffenhed, saasom af Skovbrug eller Tørvemoser, eller saadanne Anlæg, som Teglværk, Kroehold og Kornmøllebrug eller Bygninger, som ikke ere fornødne til Jordernes Drift, men dog kunne antages til enhver Tid at kunne bortleies, kan Capitalværdien heraf, beregnet paa den Maade, som herefter bestemmes, tillægges den Værdie, hvortil Eiendommen efter dens Indtægter af Agerbrug og Qvægavl ansættes; men dette Tillæg kan ingensinde beregnes til mere end 1/8 Deel af Eiendommens

*) Jvfr. Kundgj. 18 Apr. 1857, 21 Mai 1861.

hele beregnede Værdie. De Indtægter, der tilligge en Eiendom, som Arvefæsteafgifter og faste Refusioner, saavelsom Indtægter af Bøndergods og Tiender ansees som hidrørende fra Agerbrug. § 4. Laan af Foreningen kunne kun tilstaaes indtil 3/5 Dele af det Beløb, hvortil den til Pant tilbudne Eiendom er vurderet paa den Maade, som herefter bestemmes. Der tilstaaes i Reglen kun Laan mod 1ste Prioritets Panteret, dog kan der ogsaa gives Laan i saadanne Eiendomme, paa hvilke der hæfte Capitaler, uopsigelige fra Creditors Side, eller aarlige Afgifter, uopsigelige paa samme Maade, ligesom der ogsaa tilstaaes Laan mod 2den Prioritets Panteret, naar den første Prioritetshaver forsyner den til ham udstedte Forskrivning med en, i Pantebogen indført Paategning om, at hans Fordring, selv i Tilfælde af Forandring af Pantets Eier, ikke skal blive opsagt i de 10 første Aar, eller endelig den i Eiendommen indestaaende første Prioritetsfordring er Midler, som høre under offentlig Bestyrelse. I alle Tilfælde, i hvilke der saaledes gives Laan i en Eiendom, paa hvilken der hviler en Behæftelse, som bliver prioriteret forud for Foreningens Fordring, kan det af Foreningen tilstaaede Laan ikke udgjøre et større Beløb, end at samme i Forening med den forud prioriterede Hæftelses Capitalbeløb ikke overstiger 3/5 Dele af Eiendemmens Taxationsværdie. Ved enhver Eiendoms Pantsætning maa derhos tillige gives Pant i Eiendommens Producter og øvrige Indtægter samt Bygningernes Assurancesum. Cap. II. Om Medlemmernes Optagelse. § 5. Den, der attraaer at indtræde som Medlem eller Interessent i Foreningen, har til Bestyrelsen at indgive Begjæring derom, affattet overeensstemmende med den af Bestyrelsen meddeelte Formular, og derhos at ledsage sin Begjæring med saadanne Oplysninger om Eiendommens nærmere Beskaffenhed, som Bestyrelsen foreskriver, saasom: a) De originale Kjøbecontracter og Skjøder eller andre Adkomstdocumenter, hvorefter han besidder den Eiendom, hvori Laanet attraaes, eller og behørigen bekræftede Afskrifter af disse Documenter; b) Attest af Pantebogen om de Eiendommen paahvilende Behæftelser og Servituter; 1 Decbr.

1 Decbr. c) Attest fra vedkommende Oppebørselsbetjent om Eiendommens Hartkorn eller Udskrift af Matriculsansættelsen; d) Attest om Bygningernes Brandassurancesum eller Udskrift af Brandtaxationsprotocollen; e) Kort over Eiendommens Tilliggende, forfattet af en autoriseret Landmaaler, men i Stedet for hvilket ogsaa kan træde Copie af Udskiftnings- eller Matriculskortet; dog forsaavidt en Deel af Eiendommen er Bondergods eller Skove og Tørvemoser, behøves ikke Kort herover, naar behørig Oplysning om Eiendommens Bestanddele paa anden Maade tilveiebringes; f) de originale Forpagtnings- eller Leiecontracter, hvorved nogen Deel af Eiendommen maatte være bortforpagtet eller bortleiet, eller behørigen bekræftede Gjenparter af disse Documenter; men forsaavidt der til Eiendommen hører Bøndergods, indsendes kun Afskrift af Jordebogen. Derhos bliver ved Begjæringens Indgivelse at indbetale til Foreningens Kasserer et saadant Beløb, som Udgifterne ved Taxationsforretningen kunne antages at ville andrage. Paa den af Bestyrelsen meddeelte Formular til Begjæring om Indtrædelse i Foreningen skal det stedse være angivet, hvilke Oplysninger Vedkommende har at indsende. § 6. Naar Bestyrelsen har modtaget Begjæring om Optagelse i Foreningen, ledsaget med de foranførte Oplysninger, foranstalter Bestyrelsen den til Pant tilbudne Eiendom taxeret ved de af Foreningen antagne Taxationsmænd. § 7. Taxationsforretningerne maae kun afholdes i Tidsrummet fra 1ste April til 1ste Novbr., og de, der ikke forinden hvert Aars 15de Septbr. til Bestyrelsen have afgivet deres Begjæring om Optagelse i Foreningen, ledsaget med de fornødne Oplysninger, kunne først vente Taxationsforretningen afholdt i det følgende Aar. Dog kan Bestyrelsen i særdeles Tilfælde tillade, at Taxationsforretninger afholdes udenfor det anførte Tidsrum, naar Taxationsmændene erklære, at Aarstiden ikke har været til Hinder for, at de have kunnet foretage Forretningerne med fornøden Paalidelighed. § 8. Bestyrelsen overdrager til 2 af de af Foreningen antagne faste Taxationsmænd at udføre Taxationen, og indtil faste Taxationsmænd ere antagne, eller forsaavidt saadanne ikke maatte være an-

tagne i det paagjældende District, forholdes i den ommeldte Henseende overeensstemmende med de efterfølgende Forskrifter. 1 Decbr.
§ 9. De til Bestyrelsen indsendte Oplysninger om den Eiendoms Beskaffenhed, hvori Laanet attraaes, blive af Bestyrelsen at tilstille Taxationsmændene forinden Forretningens Afholdelse. Eieren er derhos pligtig at meddele Taxationsmændene de yderligere Oplysninger om Eiendommens nærmere Beskaffenhed, som disse maatte forlange. § 10. Enhver Taxationsforretning bør indeholde en fuldstændig og nøiagtig Beskrivelse af den paagjældende Eiendoms Beskaffenhed, navnlig Angivelse af dens Skyldsætning, Areal og dettes naturlige Beskaffenhed, samt af Eiendommens Culturtilstand og Dyrkningsmaaden, af Bygningernes Tilstand, af Besætningens Størrelse og dennes Beskaffenhed i det Hele, saa og et Skjøn af Taxationsmændene, om den tilstedeværende Besætning, derunder indbefattet Redskaber og Inventarium, staaer i et passende Forhold til Eiendommens Culturtilstand og Dyrkningsmaaden. § 11. Taxationen af enhver Eiendom bør i Reglen skee ved at udfinde dens Indtægters Overskud over Udgifterne eller dens Netto-Indtægt. Ved Bedømmelsen heraf bør den Culturtilstand og Driftsmaade, hvori Eiendommen befindes, i Reglen lægges til Grund. Naar imidlertid en Eiendom befindes i en særdeles høi Culturtilstand, der maa ansees som Følge af, at der er afbenyttet særegne Midler til at frembringe denne forøgede Culturtilstand, saasom naar der med en Eiendom har været forenet Brændeviinsbrænderie eller andet industrielt Anlæg, der har afgivet en særdeles Gjødningsmasse, eller der ifølge særegne locale Forhold har været andre særegne Midler til Afbenyttelse, uden at Eiendommen kan ansees at være bragt i en saadan Tilstand, at den ved en hensigtsmæssig Drift uden saadanne særegne Hjælpemidler fremtidigen kan holdes i samme Culturtilstand, eller uden at saadanne særlige Midler til at fremkalde og vedligeholde denne forøgede Culturtilstand kunne ansees at være vedblivende tilstede og derhos ikke at kræve enten en særdeles Grad af Indsigt eller en betydelig Driftscapital for at afbenyttes, men i det Hele at være af en saadan Beskaffenhed, at det kan

1 Decbr. forudsættes, at en fornuftig Eier i Almindelighed vil afbenytte dem, — kunde de forøgede Indtægter, som en Eiendom i et saadant Tilfælde for Tiden afgiver, ikke lægges til Grund ved Bedømmelsen af dens Taxationsværdie, men denne bliver kun at fastsætte efter det Indtægtsoverskud, som Eiendommen kan antages fremtidigen at afgive, naar hine særegne Midler til at fremkalde en sær forøget Culturtilstand ikke benyttes. Paa lignende Maade bør ogsaa forholdes, naar en Eiendom for Tiden afgiver et særdeles Indtægtsoverskud som Følge af, at den dyrkes paa en Maade, som ikke kan ansees at stemme med de her i Landet anerkjendte Regler for et hensigtsmæssigt og velordnet Landbrug, eller som Følge af, at den anvendes til Dyrkning af saadanne Planter og Værter, hvis Dyrkning enten kræver en særegen, hos Landmændene her i Landet ikke almindelig Indsigt eller maa antages ikke at kunne være vedvarende, men kun at kunne finde Sted i en Tid. I saadanne Tilfælde kan ei heller Eiendommens Taxation støttes paa det Indtægtsoverskud, som den for Tiden afgiver, men dens Taxationsværdie maa fastsættes efter det Indtægtsoverskud, som den kan antages at afgive, naar den dyrkes paa den Maade, som maa ansees at være den almindelige her i Landet for Eiendomme af lignende Beskaffenhed og Størrelse. Afgiver en Eiendom efter den Culturtilstand, hvori den for Tiden befindes, og den Maade, hvorpaa den dyrkes, et mindre Indtægtsoverskud, end det kan antages, at den vilde afgive, naar den var bragt til en bedre Culturtilstand og dyrkedes paa en hensigtsmæssigere Maade, bliver dog dens Taxationsværdie at fastsætte kun efter det Indtægtsoverskud, som den for Tiden afgiver. § 12. Samtlige Indtægter af en Eiendoms Agerbrug og Qvægavl bør ansættes til Værdie i Penge. Ved denne Ansættelse bør alle Kornarters Priis beregnes efter Middeltallet af 10 Aars Capitelstaxt for det Stift, hvori Eiendommen er beliggende. Forsaavidt enkelte Dele af et Stift i Almindelighed afsætte deres Producter i en Kjøbstad i et andet Stift, beregnes Prisen efter sidstnævnte Stifts Capitelstaxt. Bestemmelsen herom afhænger af Taxations-

mændene. De Producter, paa hvilke der ikke sættes Capitelstart, ansættes til Penge efter Taxationsmændenes bedste Skjøn om den almindelige Gjennemsnitspriis paa Egnen i de sidste 10 Aar. Saavel i det i nærværende § ommeldte Tilfælde, som hvor det ellers i disse Statuter bestemmes, at Priserne skulle ansættes efter 10 Aars Gjennemsnitspriis, udfindes denne paa den Maade, at af de sidste 12 Aars Priser udelades af Beregningen saavel Prisen i det Aar, hvori den har været høiest, som Prisen i det Aar, hvori den har været lavest. § 13. Udgifterne ved Eiendommens Vedligeholdelse og Drift ansættes ligeledes til Penge. Herunder høre navnlig Udgifterne saavel til Bygningernes samt Besætningens, Avlsredskabernes og Inventariets Vedligeholdelse som til Folkeløn og Dagleierarbeide samt til Huusholdningen ved Driften og Bestyrelsen. Forsaavidt der til en Eiendom ydes Hoveri eller andre Arbeidspræstationer, bør der ved at ansætte den Arbeidskraft, der fordres til Eiendommens Drift, ikke tages Hensyn til disse Ydelser. Samtlige foranførte Udgifter ansættes til det Beløb, som de ifølge Taxationsmændenes bedste Skjøn om den almindelige Gjennemsnitspriis paa Egnen efter den Driftstilstand, hvori Eiendommen befindes, ville udgjøre. Til det Beløb, hvortil saaledes de aarlige Udgifter ved Eiendommens Vedligeholdelse og Drift ansættes, herunder indbefattet Saaesæd, lægges endvidere som tilfældig Udgift et Beløb af i det mindste 1/10 Deel af samtlige foranførte Udgifter. Fremdeles henregnes til de aarlige Udgifter de aarlige Skatter og offentlige Afgifter, samt Tiendeafgifter og andre saadanne faste Præstationer, som Refusioner eller lignende, der maatte paahvile Eiendommen, ligesom og Renterne af Eiendommens Bankhæftelse, saafremt denne er uindfriet eller indfriet ved Obligation, hvorimod disse Renter ikke regnes til Udgift, saafremt Behæftelsen er indfriet imod simpel Qvittering eller udslettet af Pantebogen. De offentlige Byrder, som bestaae i Naturalarbeide, saasom Kjørsler, Veiarbeide in natura, Sneekastningsarbeide og lignende, anføres ikke til Udgift, hvorimod der bør tages Hensyn hertil ved at bedømme Udgifterne til den Arbeidskraft, som Eien-

1 Decbr.

1 Decbr. dommens Drift fordrer. Ved Beregningen af Udgifterne bør Taxationsmændene tage væsentligt Hensyn til, hvad Eieren oplyser, at disse i de senere Aar have udgjort, men forsaavidt der ere særegne Omstændigheder tilstede, som kunne antages at have medført, at Udgifterne have været særdeles høie eller lave, uden at saadant kan forudsættes at ville vedblive, maae Taxationsmændene ved Ansættelsen af Udgifternes Størrelse tage fornødent Hensyn hertil, dog kunne Skatterne ei ansættes lavere end de i det sidste Aar have været, men naar særlige Omstændigheder tale derfor, kunne Communeafgifterne beregnes efter Middeltallet af de sidste 5 Aar.

§ 14. I det Beløb, som udkommer ved at drage Udgifternes samlede Beløb fra Indtægternes samlede Beløb, afdrages endvidere et Beløb af 5 pCt. af den Capitalværdie, som Besætning, Avlsredskaber og Inventarium skjønnes at have. Den derefter udkomne Restsum ansees som Eiendommens aarlige Indtægtsoverskud, og det fem og tyve-dobbelte Beløb heraf ansees i Reglen som Eiendommens Taxationssum. Forsaavidt imidlertid Bygningerne paa Eiendommen befindes i en saadan Tilstand, at Taxationsmændene skjønne, at der, for at Bygningerne kunne ansees at være i en til Eiendommens Størrelse og øvrige Beskaffenhed passende Tilstand, udfordres enten nye Bygningers Opførelse eller en saadan Istandsættelse af tilværende Bygninger, som maa ansees at ligge udenfor den sædvanlige aarlige Vedligeholdelse, maa Bekostningen derved afdrages i det udfundne Capitalbeløb. Det samme bør ogsaa skee, naar det af Taxationsmændene skjønnes, at der i andre Henseender forestaaer større Udgifter, som ikke kunne henføres til de aarlige Vedligeholdelses- og Drifts-Omkostninger. Derhos bør Taxationsmændene i ethvert Tilfælde afgive deres Erklæring, om der ere særlige Omstændigheder tilstede, som kunne begrunde en Nedsættelse af Eiendommens Taxationssum, hvorhos de maae angive den Nedsættelse, som heraf maa følge. I saadanne Tilfælde, hvor der skeer et Afdrag i den beregnede Taxationssum, bliver kun den derefter udkomne Sum at ansee som Eiendommens

Taxationsværdie. Endelig bør Taxationsmændene, saafremt Taxationsværdien er større end den for Eiendommen sidst erlagte Kjøbesum, anføre de Grunde, der efter deres Formening have bevirket denne Forskjel, ligesom og anføre deres Formening om, hvorvidt den udfundne Taxationsværdie staaer i passende Forhold til de for andre Eiendomme af lignende Beskaffenhed i samme Egn i den senere Tid erlagte Kjøbesummer. § 15. Med Hensyn til saadanne Jordeiendomme, der enten ikke udgjøre et fuldstændigt Landbrug, saasom Engstrækninger, eller, for at benyttes som et saadant, ifølge locale Forhold dog ikke kræve, at de ere forenede med visse bestemte Bygninger, saasom Kjøbstadjorder, men som maae antages hensigtsmæssigen at kunne bortleies, bliver det aarlige Indtægtsoverskud, hvorefter Taxationsværdien paa den foran bestemte Maade beregnes, at ansætte til det Beløb, som den Leieafgift, der efter sædvanlige Forhold kan antages at kunne erholdes, udgjør efter Fradrag af de Udgifter, som almindeligen paahvile Eieren. § 16. Naar der til en Eiendom hører Bøndergods eller andre mindre Landbrug, ansættes Capitalværdien heraf til det 25-dobbelte Beløb af Eierens aarlige Indtægtsoverskud efter det Gjennemsnitsbeløb, som Overskuddet i de sidste 10 Aar har udgjort. Ved Beregningen af Indtægterne ansættes disse i Penge efter de foran givne Regler, dog bliver Naturalhoveri eller Arbeidspræstationer af Brugerne kun at ansætte til det Pengebeløb, som Taxationsmændene skjønne at kunne ansees som en passende Vederlagssum for disse Byrders Afløsning. Indfæstninger og lignende Recognitioner beregnes efter 10 Aars Gjennensnit paa den anførte Maade. Udgifterne beregnes ligeledes efter 10 Aars Gjennemsnit, men der maa tillige tages Hensyn til den Bekostning, som deels Godsets Vedligeholdelse deels dets Bestyrelse kan antages at ville medføre. Iøvrigt blive de i foreslaaende §§ givne Regler at følge, forsaavidt de efter Forholdenes Beskaffenhed her ere anvendelige. § 17. De en Eiendom tilliggende Tiender ansættes ligeledes til Capitalværdie ved at beregne det 25- 1 Decbr.

1 Decbr. dobbelte Beløb af deres aarlige Indtægtsoverskud. Forsaavidt Tienderne ere bortaccorderede for bestandigt til en fast aarlig Afgift enten i Penge eller Naturalpræstationer, bliver denne Afgift, Naturalpræstationerne beregnede til Penge paa den foranførte Maade, at ansee som den aarlige Indtægt af Tienderne, og Udgifterne at beregne efter 10 Aars Gjennemsnitsbeløv; men forsaavidt Tienderne i en Deel af dette Tidsrum have været ydede in natura, beregnes de hermed forbundne Omkostninger ikke til Udgift. Forsaavidt Tienderne derimod ikke ere bortaccorderede for bestandigt, ansættes deres Indtægt til et saadant Beløb, som Taxationsmændene skjønne at kunne være et passende Vederlag for deres Afløsning, — Udgiften beregnes ogsaa i dette Tilfælde efter 10 Aars Gjennemsnit, men ved Ansættelsen af Indtægt og Udgift i dette Tilfælde maa tages væsentligt Hensyn til det Udbytte Tienderne have afgivet for Eieren, efter en Gjennemsnitsberegning for de 10 sidste Aar. Forsaavidt Tienderne ere Kirketiender, maa den aarlige Udgift ved Kirkens Vedligeholdelse ansættes efter Gjennemsnitsberegning af disse Udgifter i de 10 sidste Aar, men Taxationsmændene maae derhos afgive deres Skjøn om, hvorvidt nogen større Udgift kan forudsees at forestaae, og er dette Tilfældet, maa Bekostningen herved fradrages i den udfundne Taxationsværdie. Ved Ansættelse af Udgiften af enhver Tiende maa derhos stedse 4 pCt. af den hele aarlige Indtægt beregnes til Udgift som Bekostning ved Indtægternes Oppebørsel. § 18. Capitalværdien af Skove og Tørvemoser beregnes ligeledes til det 25-dobbelte Beløb af det Indtægtsoverskud, som disse af Taxationsmændene, under fornødent Hensyn til den bestaaende Lovgivning, antages at kunne uden Værdieforringelse aarligen afgive; men herved maa tages Hensyn til, om Affætningen efter Egnens Forhold kan antages at være stadig. § 19. Capitalværdien af de ved en Eiendom værende Bygninger, som ikke ere fornødne til Jordernes Drift, men kunne antages til enhver Tid at kunne bortleies, ansættes i Forhold til den Indtægt, som de kunne antages ved Bortleie at kunne afgive, efter Fradrag af de aarlige Vedligeholdelses-

omkostninger. Teglværker, Kroehold og Kornmøllebrug kunne derimod ikke vurderes efter den Indtægt, som de ved deres Afbenyttelse som saadanne kunne afgive, men de bør kun ansættes til det Beløb, som de dertil anlagte Bygninger med tilhørende Grund og Inventarium kunne antages at ville koste ved Salg. § 20. Skjøndt Ansættelsen af enhver Eiendoms Capitalværdie i Reglen bør skee ved, i Overeensstemmelse med de foran givne Bestemmelser, at udfinde dens aarlige Indtægtsoverskud og at capitalisere dette, bør dog Taxationsmændene endvidere udtrykkeligen angive, til hvilken Sum de skjønne, at Eiendommen efter de gangbare Priser i Handel og Vandel bør ansættes til Salgsværdie. Forsaavidt denne Salgsværdie afviger i nogen særdeles Grad fra det udfundne Indtægtsoverskuds capitaliserede Beløb, maae Taxationsmændene angive de Aarsager, hvorved denne Forskjel efter deres Skjønnende er bevirket. Dersom den ansatte Salgsværdie er mindre end det udfundne Indtægtsoverskuds capitaliserede Beløb, bestemmes Størrelsen af Laanet i Forhold til den ansatte Salgsværdie, men er denne større end det udfundne Indtægtsoverskuds capitaliserede Beløb, beroer det paa de i ethvert enkelt Tilfælde oplyste særegne Omstændigheder, om Laanets Størrelse bestemmes enten efter den ansatte Salgsværdie eller efter det mindre Beløb, som Indtægtsoverskuddets capitaliserede Beløb udgjør. § 21. Alle Taxationsforretninger blive iøvrigt at udføre i Henhold til det Schema, som af Bestyrelsen meddeles, og overeensstemmende med den Instrux, som, under Iagttagelse af foranstaaende Bestemmelser, bliver at udfærdige. § 22. Naar Taxationsforretningen er afholdt, bliver den, tilligemed de ved samme afbenyttede Documenter, af Taxationsmændene at aflevere til Laansøgeren, der har at besørge den med tilhørende Documenter indsendt til Bestyrelsen. § 23. Naar Bestyrelsen ikke finder noget at erindre ved Taxationsforretningen, eller og de yderligere Oplysninger, som Bestyrelsen eller vedkommende Repræsentant maatte finde nødvendige, ere erhvervede, afgjør Bestyrelsen i Forening med Repræsentanten for det District, hvori Eiendommen er beliggende, om Ved- 1 Decbr.

1 Decbr. kommende kan antages som Interessent for det Beløb, hvorpaa Begjæringen gaaer ud, og meddeler derom snarest muligt Vedkommende Underretning. § 24. Naar Laanet bevilges, tilstilles Laansøgeren af Bestyrelsen en Concept til den Obligation, som bliver at udstede, og Laansøgeren besørger derefter den originale Obligation udfærdiget og underskrevet i Overværelse af Notarius publicus (Retsskriveren) samt tinglæst, hvorefter den indsendes til Bestyrelsen. Naar denne finder Obligationen i behørig Orden og navnlig Intet at bemærke ved Tinglæsningspaategningen, udbetales Laanets Beløb til Laansøgeren eller den, som han dertil bemyndiger; men forsaavidt der paa den pantsatte Eiendom hviler Forhæftelser, som ere til Hinder for, at den Foreningen stillede Sikkerhed kan træde i Kraft, kan Laanet først udbetales, naar de Forskrivninger, hvorved hine Behæftelser begrundes, indleveres til Bestyrelsen og forsynes med fornøden Qvittering. Ved Laanets Udbetaling erlægger Laantageren som Forudbetaling contant til Foreningens Kasse det Halve af det ved Obligationen for eet Aar betingede Afbetalings- og Rentebidrag. Bekostningen ved Obligationens Udstedelse og dens Tinglæsning samt ved de ældre Obligationers Udslettelse af Pantebogen afholdes af Laantageren, men iøvrigt erlægges ingen Betaling til Foreningens Kasse eller dennes Bestyrere eller Embedsmænd. Cap. III. Om Medlemmernes Forpligtelser og Rettigheder. § 25. Laan tilstaaes ikke af Foreningen for en ringere Sum en 600 Rd. og derover kun i Summer, hvori 50 gaaer op. Enhver, der erholder Laan af Foreningen, er pligtig at modtage samme i de af Foreningen udstedte Gjældsforskrivninger efter disses paalydende Beløb, men det er overladt Foreningen at udbetale Laanet med rede Penge. I førstnævnte Tilfælde udbetales Laanet, naar samme er 3000 Rd. eller derunder, for Halvdelen med Obligatationer lydende hver paa 500 Rd. og den øvrige Halvdeel med Obligationer lydende hver paa 100 Rd. eller 50 Rd.; naar Laanet er over 3000 Rd. men ikke over 10,000 Rd. for ¹/₃ Deel med Obligationer lydende hver paa 1000 Rd., for ¹/₃ Deel med Obligationer lydende hver

paa 500 Rd. og for 1/8 Deel med Obligationer lydende hver paa 100 Rd. eller 50 Rd.; naar Laanet er over 10,000 Rd. for Halvdelen med Obligationer lydende hver paa 1000 Rd., for 1/4 Deel med Obligationer lydende hver paa 500 Rd. og for 1/4 Deel med Obligationer lydende hver paa 100 Rd. eller 50 Rd. Forsaavidt de ovenbestemte Dele af et Laan ikke kunne udbetales tilfulde med Obligationer af den for hver af samme bestemte Størrelse, kan Bestyrelsen ud- udfylde samme med mindre Obligationer. Den Laantager, der er berettiget til at erholde et Beløb udbetalt i Obligationer lydende paa en mindre Sum, kan stedse fordre Laanet udbetalt i Obligationer lydende paa en større Sum, og enhver Laantager kan fordre Obligationerne udstedte enten paa Navn eller paa Ihændehaveren. Naar en Laantager fordrer det, er Bestyrelsen pligtig uden Godtgjørelse, men mod Erstatning af udlagte Omkostninger, at besørge Obligationerne omsatte til rede Penge. § 26. Enhver Interessent eller Laantager maa ved den Obligation, han udsteder til Foreningen, forbinde sig til at taale, at Bestyrelsen, naar enten den skyldige Capital eller noget til Foreningen skyldigt Bidrag er forfalden til Udbetaling og ikke til rette Tid erlægges, lader, uden foregaaende Forligsmægling, Rettergang, eller Dom, ved Fogden gjøre Udlæg i Pantet eller en Deel deraf og lader samme bortsælge ved offentlig Auction eller i fornødent Fald udlægge Foreningen til Eiendom, uden at det begjærte Udlæg eller den derefter berammede Auction skal kunne standses eller underkjendes ved nogen Paaanken til høiere Ret, naar Auctionen er afholdt i Overeensstemmelse med Plac. af 22de April 1817 og Fdn. af 11te Septbr. 1833, idet det dog staaer vedkommende Interessenter frit for i saa Tilfælde at anlægge Regresssøgsmaal til at erholde fuld Erstatning af Foreningen. § 27. De af Foreningen tilstaaede Laan ere uopsigelige fra Foreningens Side, saalænge vedkommende Debitor i enhver Henseende nøiagtigen opfylder de indgaaede Forpligtelser. Men naar den pantsatte Eiendom ikke holdes i vedbørlig Stand og saaledes forringes, at den maa ansees at have tabt 1/10 Deel af dens Værdie, eller

1 Decbr.

1 Decbr. det undlades at holde Bygningerne assurerede mod Ildsvaade, eller der paadrages Restance af Skatter, offentlige Afgifter eller Tiender, eller Restance med Hensyn til Præstationer og Behæftelser, som ere prioriterede i Eiendommen forud for Foreningens Fordring, er Bestyrelsen berettiget til at ansee den tilbageværende Rest af Laanet strax forfalden til Udbetaling uden Opsigelse og at skride til Eiendommens Realisation. § 28. Enhver Interessent er pligtig at tilstede Bestyrelsen eller dem, som af denne dertil bemyndiges, Adgang til paa enhver Tid at undersøge den pantsatte Eiendoms Tilstand og at meddele de Oplysninger, som i saa Henseende maatte forlanges. Ligeledes bør enhver Interessent inden Udgangen af hvert Aars Juni Termin tilstille Bestyrelsen fornødent Beviis for, at ingen Restance i nogen Henseende paahviler Eiendommen for det sidst forløbne Aar, og at saavel Bygningerne som Besætning, Inventarium og Avlsredskaber ere forsikkrede mod Ildsvaade. § 29. Enhver Interessent eller Laantager er, indtil hans Gjæld til Foreningen er aldeles afgjort, pligtig til aarlig at forrente og afdrage denne med det Beløb, som ved Laanets Stiftelse bestemmes, samt endvidere at erlægge aarligen 1/2 pCt. af Laanets oprindelige Beløb, hvoraf det Halve eller 1/4 pCt. henlægges til Foreningens Reservefond, og af den anden Halvdeel eller 1/4 pCt. afholdes Bestyrelsesomkostningerne, men det herfra overskydende Beløb henlægges til Reservefondet. Den aarlige Forrentning og Afbetaling bestemmes ved Foreningens Stiftelse til 4 1/2 pCt. af Gjældens oprindelige Beløb, og hvad der ikke heraf medgaaer til at forrente den til enhver Tid tilbagestaaende Gjæld med 4 pCt. aarlig, regnes til Afdrag paa Gjælden. Den ved Laanets Stiftelse fastsatte aarlige Forrentning og Afbetaling kan ingensinde forhøies uden den paagjældende Interessents eller Laantagers Samtykke, men vel nedsættes, naar dette kan skee uden at Foreningen derved sættes ud af Stand til at opfylde de den paahvilende Forpligtelser. Fremdeles er enhver Interessent eller Laantager pligtig at tilsvare de yderligere Bidrag, som ved Repræsentantskabets Beslutning maatte vedtages for at dække de Tab,

som Foreningen maatte lide. § 30. De aarlige Bidrag, 1 Decbr.
Interessenterne have efter foreſtaaende § at erlægge, betales for et halvt Aar forud ved Laanets Modtagelse, og fremdeles halvaarligen forud i hver 11te Juni og 11te Decbr. Termin. Naar Betalingen ikke præsteres inden respective 1ste Juli og 1ste Jan., tilsvares Rente af Beløbet, 4 pCt. pro Anno, fra foregaaende 11te Juni eller 11te Decbr. mindst for 1 Maaned, og udebliver Betalingen efter 11te Juli eller 11te Jan., maa vedkommende Debitor vente, at Bestyrelsen strar vil lade den pantsatte Eiendom realisere til Dækning af saavel Capital som Rente og øvrige Bidrag efter foreſtaaende § samt skadesløse Omkostninger i Henhold til den udstedte Forskrivning. § 31. De Bidrag, som Interessenterne efter det Foregaaende have at erlægge, betales med Landets Penge paa Bestyrelsens Contoir eller paa det andet Sted i Jylland, som Bestyrelsen nærmere maatte paavise. De extraordinaire Capitalafdrag, som nogen Interessent vil gjøre paa sin Gjæld til Foreningen, kunne stedse erlægges med de af Foreningen udstedte Obligationer efter disses paalydende Værd. § 32. Enhver Interessent eller Laantager er iøvrigt pligtig at underkaste sig disse Statuters Bestemmelser og de Forandringer, som disse paa statutmæssig Maade maatte undergaae, om hvilken Forpligtelse den fornødne Bestemmelse skal optages i den til Foreningen udstedte Obligation. § 33. For enhver Interessent holdes i Foreningens Bøger en særlig Conto, hvorpaa anføres Alt, hvad han skylder til Foreningen og hvad deraf er indbetalt, og som til enhver Tid maa udvise saavel hans Andeel i Reservefondet som hans Mellemværende med Foreningen i det Hele. Af den for hver Interessent førte Conto kan han til enhver Tid erholde Udskrift uden Betaling. § 34. Enhver Interessent eller Laantager kan frigjøre sig for sine Forpligtelser til Foreningen og saaledes udtræde som Medlem af samme, naar han til Foreningen i en af de 2 ovennævnte Terminer indbetaler saavel den ham laante Capital med Renter som de øvrige forfaldne aarlige Bidrag, derunder indbefattede de Bidrag, han ifølge den ham paahvilende solidariske Forpligtelse maatte have at

1 Decbr. erlægge (§ 29). Forsaavidt Indbetalingen af hans Capitalgjæld skeer med de af Foreningen udstedte Obligationer efter disses paalydende Værd, kan samme foregaae uden Opsigelse; men indbetales Capitalgjælden med rede Penge, kan Bestyrelsen fordre 9 Maaneders Opsigelse. Enhver Interessent kan ogsaa gjøre extraordinaire Afdrag paa sin Gjæld i en af de ovennævnte Terminer, dog ikke med mindre Sum ad Gangen end 50 Rd. Saadanne Afdrag kunne erlægges uden Opsigelse, naar Betalingen skeer med de af Foreningen udstedte Obligationer efter disses paalydende Værd, men erlægges Betalingen med rede Penge, kan Bestyrelsen fordre 9 Maaneders Opsigelse. Naar en Interessent frivillig udtræder af Foreningen, forinden han ved det i § 29 bestemte aarlige Bidrag til Reservefondet har til samme erlagt i Alt 1 pCt. af sin Gjælds oprindelige Beløb, skal han erlægge en Kjendelse til Reservefondet af en saadan Størrelse, at samme i Forening med de erlagte aarlige Bidrag til bemeldte Fond i Alt udgjør 1 pCt. af hans Gjælds oprindelige Størrelse. Derhos har enhver Interessent, der frivillig gjør Afdrag paa sin Gjæld eller heelt udbetaler denne, at erlægge en Kjendelse af $\frac{1}{2}$ pCt. af den frivillig gjorte Indbetaling, saafremt Foreningen enten paa den Tid ikke har Interessenter for et Beløb af $1\frac{1}{4}$ Million Rigsdaler eller ved slig Indbetaling bringes ned under denne Størrelse. § 35. Naar en Interessent ganske udtræder af Foreningen, opgjøres hans Mellemværende med denne i Henhold til den for ham førte Conto, men Bestyrelsen kan udsætte at meddele Tilstaaelse for Ophøret af den ham paahvilende solidariske Forpligtelse, indtil det løbende Aars Regnskab er aflagt og decideret. § 36. Naar en Interessent attraaer, at en Deel af den af ham pantsatte Eiendom skal fritages for Behæftelsen til Foreningen, kan saadant skee enten ved at indbetale til Foreningen en saa stor Deel af den skyldige Capital, som den Deel af Eiendommen, der skal frigjøres for Behæftelsen, udgjør af den hele pantsatte Eiendom, eller, saafremt hiin Deel af Eiendommen overgaaer til en ny Eier, ved at denne ind-

træder i Foreningen som Interessent for det Beløb, der af Gjældens daværende Beløb falder paa denne Deel af Eiendommen, dog at den, der saaledes indtræder som Medlem i Foreningen, ikke bliver Interessent for et mindre Beløb end 600 Rd., og der iøvrigt Intet findes at erindre mod Kjøberens Optagelse i Foreningen. I saadanne Tilfælde kan Bestyrelsen fordre ny Taxationsforretning afholdt over de paagjældende Eiendomme. I alle Tilfælde, hvor enten en Deel af en til Foreningen pantsat Eiendom udgaaer af Pantet eller forskjellige Dele af en Eiendom, som under Eet have været pantsatte til Foreningen, hver for sig stilles til Pant, maa det derhos paasees, at de i § 3 givne Forskrifter om, at Skove, Tørvemoser, Teglværk, Krohold, Kornmøllebrug og Bygninger kun i Forbindelse med egentlige Landeiendomme og i det der bestemte Forhold kunne antages til Pant, ikke overskrides. § 37. Naar de til en Eiendom hørende Indtægter og Naturalydelser, saasom Tiendeafgifter, Hoveri eller lignende, maatte enten ved frivillig Overeenskomst eller ved offentlig Foranstaltning blive afløste mod et Capitalvederlag, er Foreningen berettiget til at fordre sig Vederlagscapitalen, naar denne udgjør over 4 pCt. af Foreningens Tilgodehavende, udbetalt til Afdrag herpaa. § 38. Enhver Interessent kan, naar han enten i 10 Aar har været Medlem af Foreningen eller har afbetalt 1/4 Deel af sin Gjæld, erholde denne omskreven til dens tilbageværende Størrelse, saaledes at Forrentningen og de øvrige aarlige Bidrag fra den Tid af kun beregnes af Gjældens Størrelse paa den Tid, Omskrivningen skeer, og han betragtes da som ny indtraadt Interessent. Naar et Laan ønskes forøget, maa der forholdes som ved et nyt Laans Meddelelse. § 39. I Tilfælde af at den til Pant stillede Eiendom sælges, kan Kjøberen indtræde ganske i Sælgerens Forhold til Foreningen mod ny Obligations Udstedelse, dog at den pantsatte Eiendom, om Bestyrelsen forlanger saadant, undergives ny Taxation og befindes at yde statutmæssig Sikkerhed, og at der iøvrigt Intet findes at erindre mod Kjøberens Optagelse i Foreningen. 1 Decbr.

1 Decbr. Cap. IV. Om de af Foreningen udstedte Obligationer, disses Afbetaling og Forrentning, samt om Reservefondet. § 40. Det aarlige Beløb af $^1/_2$ pCt. af Laanets oprindelige Beløb, som enhver Interessent eller Debitor har at afbetale paa sin Gjæld, saavelsom hvad den betingede aarlige Rente udgjør mere end det, der heraf medgaaer til Forrentning af den til enhver Tid tilbagestaaende Gjæld, samt de yderligere Afdrag, som en Debitor maatte erlægge, henføres til Foreningens Afbetalings- eller Amortisationsfond, hvilken anvendes til Inddragning af de af Foreningen udstedte Gjældsforskrivninger paa den Maade, som i §§ 47 og 48 bestemmes. § 41. Foreningens Reservefond dannes af Interessenternes aarlige Bidrag af $^1/_4$ pCt. af Laanenes oprindelige Beløb, af Overskuddet af Bidraget til Administrationsomkostningerne og af tilfældige Indtægter, saasom Rentegevinsten af de forud betalte Renter og Afdrag, Rentes Rente for resterende Indbetalinger, ikke hævede Renter og Capitalbeløb. Af Reservefondet afholdes de Tab, som Foreningen maatte lide paa dens Tilgodehavende, og de Administrationsudgifter, som ikke maatte kunne afholdes af den dertil henlagte $^1/_4$ pCt. af Interessenternes oprindelige Gjæld. § 42. Da Reservefondets væsentligste Formaal er at sikkre den prompte Erlæggelse af alle Foreningen paahvilende Udbetalinger, maa denne Fonds Beholdning ikke gives nogen anden Anvendelse end i forestaaende § 41 bestemt, forinden den er stegen til 5 pCt. af den Foreningen paahvilende Gjæld, og først naar Reservefondet har naaet en saadan Størrelse, kan det Overskydende anvendes til Inddragning af Foreningens Obligationer. Det kan i saa Tilfælde ved Repræsentantskabets Beslutning bestemmes, hvorledes den Nedsættelse, som skeer i Foreningens Gjæld, skal komme Interessenterne tilgode. § 43. Udgifterne ved Foreningens Bestyrelse afholdes af Interessenternes aarlige Bidrag af $^1/_4$ pCt. af Gjældens oprindelige Beløb, og det Overskydende henlægges efter den aarlige Opgjørelse til Reservefondet, ligesom ogsaa den muelige Underballance dækkes af Reservefondet. § 44. De af Foreningen udstedte Obligationer eller Gjældsforskrivninger skulle affattes efter den af

Repræsentantskabet vedtagne Formular og underskrives af Bestyrelsen. De udfærdiges kun for Summer paa 1000 Rd., 500 Rd., 100 Rd. og 50 Rd., hver af disse Størrelser med sit særegne Litra, og hver Obligation forsynes med Løbenummer. Obligationerne lyde paa Ihændehaveren, men kunne ogsaa efter Begjæring udfærdiges paa Navn eller noteres paa Navn i Foreningens Bøger. I Obligationerne angives saavel den aarlige Rente, der oppebæres af samme, som hvorledes der efter Statuterne forholdes med Indfrielsen. 1 Decbr.

§ 45. Med Obligationerne udleveres Renteanviisninger for 10 Aar, og naar den sidste af disse er forfalden og indleveres, erholdes nye Renteanviisninger for de følgende 10 Aar, mod Foreviisningen af den paagjældende Obligation.

§ 46. Renten udbetales i hver 11te Juni og 11te Decbr. Termin med Halvdelen af dens aarlige Beløb mod Aflevering af den tilsvarende Renteanviisning. Udbetalingen skeer deels paa Foreningens Contoir i den Kjøbstad, hvor Bestyrelsen har sit Sæde, deels i Kjøbenhavn, ligesom Bestyrelsen ogsaa, om fornødent gjøres, vil foranstalte, at Udbetalingen kan foregaae i andre af de større Kjøbsteder heri Landet, saavelsom paa nogle af de større Handelspladser i Udlandet. Naar Renteudbetalinger foregaae udenfor Bestyrelsens Contoir, vil der, senest 14 Dage førend Forfaldstiden, skee Bekjendtgjendtgjørelse derom i en af de paa det paagjældende Sted mere udbredte Tidender, hvori det da vil blive angivet, hos hvem der paa Stedet Udbetalingen vil foregaae. Af de Rentebeløb, som ikke hæves til Forfaldstiden, tilsvares ingen Rente, og naar et Rentebeløb ikke er hævet inden en Maaned efter Forfaldsdagen, kan Beløbet først fordres udbetalt i den paafølgende Termin.

§ 47. De af Foreningen udstedte Obligationer kunne ikke opsiges af Ihændehaverne, men i enhver af de tvende aarlige Terminer, 11te Juni og 11te Decbr. Termin, skal den Amortisationsfondet tilhørende Beholdning anvendes til Indløsning af de af Foreningen udstedte Obligationer enten ved Indkjøb eller efter Lodtrækning. Den Lodtrækning, hvorved det bestemmes hvilke Obligationer i en Termin skulle indløses, skal foregaae saa betimeligen,

1 Decbr. at det ved Rentehævningen i den Termin, som gaaer nærmest forud for den Termin, i hvilken Udbetalingen vil finde Sted, kan blive Vedkommende, som hæver Renterne, tilkjendegivet, at Obligationens Paalydende i den nærmest paafølgende Termin vil blive udbetalt. Det bliver derhos med 6 Maaneders Varsel ved Bekjendtgjørelse saavel i den til offentlige Bekjendtgjørelsers Meddelelse for hele Riget autoriserede Avis, som i den til slige Bekjendtgjørelsers Meddelelse paa det Sted, hvor Bestyrelsens Contoir er, autoriserede Avis, at offentliggjøre, hvilke Obligationer ifølge den skeete Lodtrækning skulle udbetales. Den første Amortisation skeer i den 2den halvaarlige Termin efter Foreningens Stiftelse. § 48. Paa foranførte Maade og med det foranførte Varsel kan Foreningen til enhver Termin opsige enten samtlige udstedte Obligationer eller en Deel deraf. Efter den Termin, i hvilken en Obligation forfalder til Udbetaling, svares ingen Renter af samme. § 49. De til Udbetaling forfaldne Capital- og Rentebeløb, der ikke hæves inden 20 Aar efter Forfaldstiden, hjemfalde til Foreningens Reservefond. Med Hensyn til Mortification af borteblevne Obligationer og Renteanviisninger forholdes efter den almindelige Lovgivnings Bestemmelser. § 50. De ifølge Lodtrækning indfriede Obligationer, saavelsom de for Amortisationsfondets Beholdning indkjøbte Obligationer maae ingensinde igjen sættes i Omløb, men skulle forsynes med en saadan Paategning af Bestyrelsen, at de derved gjøres ugyldige, og henlægges i Foreningens Kasse, indtil de ved Revisionen af Aarets Regnskab have været foreviste Revisorerne, hvorefter de foranstaltes opbrændte i Overværelse af Stedets Notarius publicus. § 51. Der maa til ingen Tid circulere et større Beløb af Gjældsforskrivninger mod Foreningen, end det Beløb af Interessenternes Panteforskrivninger, som denne eier, og saafremt Foreningen lider noget Tab hos nogen Interessent, bliver dette, forsaavidt det ikke kan dækkes af Reservefondets Beholdning, at fordele paa de øvrige Interessenter i det Forhold, hvori de ere lodtagne i Foreningen, og disse ere da pligtige til, indenfor Grændserne af den dem efter disse Statuters § 2

paahvilende solidariske Forpligtelse, at indbetale det paalig- 1 Decbr.
nede Bidrag til Foreningens Kasse i den, 3 Maaneder efterat Bestyrelsen derom har udstedt offentlig Bekjendtgjørelse, nærmest paafølgende 11te Juni eller 11te Decbr. Termin. Cap. V. Om Bestyrelsen. § 52. Den øverste besluttende Myndighed i alle Foreningens Anliggender tilkommer Generalforsamlingen, som bestaaer af Foreningens Medlemmer og Interessenter. Under Ansvar til Generalforsamlingen bestyres Foreningens Anliggender af en Bestyrelse eller Direction og et Repræsentantskab i Overeensstemmelse med de efterfølgende Regler. § 53. Bestyrelsen eller Directionen bestaaer af en Formand og 2 andre Medlemmer, som første Gang vælges af den Generalforsamling af Interessenterne, hvorved Foreningen constitueres, men senere vælges af Repræsentanterne. Saavel Formanden som Directionens 2 andre Medlemmer vedblive i Reglen deres Bestilling i 3 Aar. Af Directeurerne afgaaer een hvert Aar. Den ved Foreningens Stiftelse valgte Formand vedbliver i sin Bestilling i de 3 første Aar, men det afgjøres ved Lodtrækning, hvilken af de to øvrige Directeurer der skal afgaae efter det første Aars Forløb, og den anden af disse afgaaer efter de 2 første Aars Forløb. Senere afgaaer aarligen den af Directeurerne, som har fungeret i 3 Aar. Directionens Medlemmer skulle være bosiddende i den Kjøbstad, hvor Foreningens Contoir holdes, eller saa nær den By, at de uden Vanskelighed kunne komme der tilstede. Directionen kan ikke tage nogen Beslutning, uden at 2 af deres Medlemmer ere tilstede. Naar en Directeur for en Tid har Forfald, kan Repræsentantskabet constituere en anden Mand til midlertidigen at fungere i hans Forfald. Bestyrelsens Sæde skal være enten i Aarhuus, Randers eller Viborg. Den nærmere Bestemmelse herom tages af den Generalforsamling af Interessenterne, hvorved Foreningen constitueres, men Forandring heri kan tages af Repræsentantskabet. Naar Bestyrelsens Sæde henlægges fra en til en anden af de nævnte Byer, skeer Indberetning derom til Indenrigsministeriet, og Forandringen bekjendtgjøres saavel i den til offentlige Bekjendt-

1 Decbr. gjørelsers Meddelelse for hele Riget autoriserede Avis som i de 4 Stiftsaviser i Jylland. § 54. Formanden forestaaer Foreningens daglige Forretninger og besørger navnlig Correspondencen, samt har overhovedet det nærmere Tilsyn med den hele Forretningsførelse. § 55. Alle Begjæringer om Optagelse i Foreningen og Laan af denne afgjøres af Directionen i Forening med Repræsentanten for det District, hvori den paagjældende Eiendom er beliggende. Ingen saadan Begjæring kan bevilges uden ved Stemmefleerhed, og i Tilfælde af Stemmelighed gjør Directionens Formands Stemme Udslaget. Directionen udfærdiger og underskriver paa Foreningens Vegne de Gjældsforskrivninger, som udstedes af denne. Den foranstalter udleveret til indtrædende Interessenter det dem tilstaaede Laan enten i Obligationer eller i rede Penge, i Henhold til de af Repræsentantskabet vedtagne Regler. Den paaseer, at Interessenternes Renter og øvrige Bidrag til Foreningen indkomme til rette Tid, og fører det fornødne Tilsyn med Panternes Vedligeholdelse, samt er pligtig ved et af sine Medlemmer, i Forening med vedkommende Districts Repræsentant, at lade enhver til Foreningen pantsat Eiendom besigtige i det mindste hvert 5te Aar. Den tager Beslutning om, naar enten et bevilget Laan i Medhold af disse Statuter skal opsiges, eller Tvangsmidler skulle anvendes mod de Interessenter, som paadrage sig Restance til Foreningen. Den besørger Renterne af Foreningens Gjældsforskrivninger udbetalte til rette Forfaldstider og Udbetalingen af de efter Lodtrækning forfaldne Forskrivninger. Den drager Omsorg for, at den tilstedeværende Kassebeholdning gjøres frugtbringende enten ved Opkjøb af Gjældsforskrivninger eller paa anden betryggende Maade. § 56. Under Directionens Tilsyn udføres Kassererforretningerne og Regnskabsføringen ved en dertil antagen duelig Mand, og naar Forretningernes Udvidelse kræver saadant, kan der med Repræsentantskabets Samtykke ansættes en særlig Bogholder. Størrelsen af den Sikkerhed, der skal stilles af Kassereren, bestemmes af Directionen i Forening med Repræsentantskabet. Directionen udnævner de Mænd, til hvem de foranførte Forretninger overdrages,

og ordner iøvrigt det Fornødne til Forretningernes Udførelse, samt udfærdiger Instrux for Foreningens Betjente. § 57. Foreningens Regnskabsaar regnes fra 1ste Juli til paafølgende 30te Juni, og for hvert Qvartal forfattes særlige Extracter over de foregaaede Ind- og Udbetalinger. Det aarlige Regnskab opgjøres inden paafølgende Juli Maaneds Udgang, og Regnskabsextracten opgjøres inden 3 Uger efter hvert Qvartals Udløb. § 58. Directionen foranstalter det aarlige Regnskab fremlagt for Repræsentantskabet og Generalforsamlingen samt offentliggjort, og besørger saavel dette som Qvartalsextracterne indsendte til Indenrigsministeriet. § 59. Directionen har i det Hele at besørge alle løbende Forretningssager og at varetage Foreningens Anliggender paa bedste Maade, overeensstemmende med Statuterne og de af Repræsentantskabet tagne Beslutninger. § 60. For ethvert af Jyllands 10 Amter, i hvilket der er 10 Interessenter, udnævnes en Repræsentant. For de Amter, i hvilke der ikke er 10 Interessenter, udnævnes i Reglen ingen Repræsentant, men dennes Forretninger for disse Amter varetages af Repræsentanten i et tilstødende Amt efter Bestemmelse af det samlede Repræsentantskab. Dette kan ogsaa, naar Interessenternes Antal eller de locale Forhold i noget Amt gjør saadant tilraadeligt, dele Amtet i flere Repræsentantdistricter. Valg af Repræsentanter foretages af de i det paagjældende Amt eller District bosiddende Interessenter, saafremt i Amtet eller Districtet er 10 Interessenter, men naar Directionen og de øvrige Repræsentanter finde, at der er Anledning til for et Amt eller District, hvori der ikke er 10 Interessenter, at lade udnævne en Repræsentant, foretages Valget af Directionen og Repræsentanterne, og der kan i saa Tilfælde vælges en Mand, som ikke er Interessent i Foreningen. Repræsentanterne fungere i 3 Aar, saa at $^{1}/_{3}$ Deel afgaaer aarligen. I de to første Aar afgjøres det ved Lodtrækning i et Repræsentantskabsmøde, for hvilke Amter eller Districter nyt Valg skal finde Sted, men senere afgaae aarligen de Repræsentanter, der have fungeret i 3 Aar. § 61. Repræsentanterne forsamles i det mindste 1 Gang aarligen paa det

1 Decbr.

1 Decbr. Sted, som af Directionen og Repræsentanterne ved Stemmefleerhed bestemmes. Det aarlige Repræsentantskabsmøde skal i Reglen hvert Aar afholdes paa et forskjelligt Sted. For at Repræsentantskabet kan tage en gyldig Beslutning, fordres i Almindelighed, at $^1/_2$ Deel af Repræsentanterne er tilstede, og at flere end Halvdelen af de Tilstedeværende ere enige i Beslutningen. Til Gyldigheden af de Valg, som Repræsentantskabet har at foretage, fordres ligeledes flere end Halvdelen af de afgivne Stemmer. Det aarlige Repræsentantskabsmøde afholdes i September eller October Maaned. I dette Møde udnævnes under Forsæde af Directionens Formand en af Repræsentanterne til disses Formand for det følgende Aar. Repræsentanternes Formand leder Forhandlingerne i Møderne. Repræsentantskabets Møder holdes offentligen, dog kunne $^2/_3$ Deel af de tilstedeværende Repræsentanter beslutte at afholde Møde for lukkede Døre. § 62. I det aarlige Repræsentantskabsmøde aflægger Directionen Beretning om Foreningens Virksomhed i det forløbne Regnskabsaar, samt fremlægger Regnskabet med Revisorernes Bemærkninger og Besvarelsen herpaa, saa og Afskrifter af de i det forløbne Regnskabsaar og senere afgivne Qvartalsextracter. Repræsentantskabet afgiver Decision paa Regnskabet og meddeler Directionen Qvittering for rigtigt Regnskabs Aflæggelse. Der foretages derefter de Valg, som Repræsentantskabet har at udføre, samt forhandles og afgjøres de Spørgsmaal, som enten af Directionen eller nogen af Repræsentanterne eller Foreningens Medlemmer ere fremsatte, ligesom og de Begjæringer om Optagelse i Foreningen, som af Directionen i Forening med Districtets Repræsentant maatte være afslaaede, skulle paa Vedkommendes Begjæring af Directionen forelægges det samlede Repræsentantskab til Afgjørelse. § 63. Extraordinaire Repræsentantskabsmøder afholdes, naar enten Directionen finder Anledning til at indkalde et saadant, eller $^1/_3$ Deel af Repræsentanterne forlange saadant. § 64. Directionen foranstalter Tiden og Stedet til Repræsentantskabsmøderne bekjendtgjort i de 4 Stiftsaviser i Jylland med mindst 3 Ugers Varsel, men extraordinaire Repræsentant-

skabsmøder kunne dog i paatrængende Tilfælde indkaldes med 1 Decbr.
8 Dages Varsel. Directionen bør, senest 8 Dage førend et Mødes Afholdelse, meddele enhver Repræsentant særlig Underretning derom med kort Angivelse af de Gjenstande, som ville komme under Forhandling. § 65. De Gjenstande, som nogen Interessent ønsker forelagte Repræsentantskabet i det aarlige Møde, maae inden 14 Dage førend Mødets Afholdelse være anmeldte for Directionen. I de extraordinaire Repræsentantskabsmøder kunne kun de Gjenstande, som have foranlediget Mødet, komme under Afgjørelse. Undtagelse fra disse Bestemmelser kan skee med Samtykke af 2/3 Dele af de Tilstedeværende. § 66. Repræsentantskabet har at tage Beslutning om Planen for Foreningens Virksomhed og i det Hele at varetage Foreningens Fordeel paa bedste Maade, samt navnligen at paasee, at Foreningens Statuter overholdes. Det er berettiget til at suspendere Directionens Medlemmer, saavelsom Reviserorne og Taxationsmændene, men til en saadan Beslutnings Gyldighed udfordres, at 2/3 Dele af Repræsentanterne have været tilstede, og at flere end Halvdelen af de tilstedeværende Repræsentanter have været enige i Beslutningen. Saavel Directionen, som Repræsentantskabet, kan beslutte Sammenkaldelse af en extraordinair Generalforsamling af Foreningens Interessenter. § 67. Directionens Medlemmer deeltage i Repræsentantskabets Møder og have Stemme ved Afgjørelsen lige med Repræsentanterne undtagen i de Sager, hvor der er Spørgsmaal om Ansvar for Directionen eller Valg af Directeurer og Revisorer. § 68. Inden en Maaned efterat det aarlige Repræsentskabsmøde er afholdt, skulle Repræsentanterne hver i sit Amt eller District, med mindst 8 Dages Varsel, ved en Bekjendtgjørelse i en af de i Amtet udgivne Aviser indkalde de i Amtet eller Districtet boende Medlemmer af Foreningen til et Møde paa et beqvemt Sted. Paa dette Møde skulle Repræsentanterne fremlægge den af Directionen meddeelte Beretning om Foreningens Virksomhed i det forløbne Regnskabsaar og det offentliggjorte Regnskab, samt en Extract af hvad der er vedtaget

1 Decbr. i det aarlige Repræsentantskabsmøde; tillige foretages Valg af Repræsentant for Amtet eller Districtet, forsaavidt en saadan bliver at vælge. Under dette Valg ledes Forhandlingerne af den Interessent, som de Tilstedeværende, paa den afgaaende Repræsentants Foranledning, dertil vælge. Til Valgets Gyldighed fordres flere end Halvdelen af de afgivne Stemmer. § 69. Repræsentanterne deeltage hver for sit Districts Vedkommende med Directionen i Afgjørelsen af de indkomne Begjæringer om Optagelse i Foreningen. De have derhos at være opmærksomme paa, om de til Foreningen pantsatte Eiendomme tabe i Værdie, og ere pligtige at gjøre Indberetning til Directionen, naar de formene, at en til Foreningen pantsat Eiendom ikke holdes i tilbørlig Stand. De ere ogsaa pligtige til at meddele Directionen de Erklæringer og Oplysninger, som denne forlanger. Ligeledes have de hver i sit District at ledsage Directionens Medlemmer, naar nogen af disse besigtiger de til Foreningen pantsatte Eiendomme. § 70. Repræsentantskabet udnævner 2 Revisorer, som gjennemgaae det aarlige Regnskab og eftersee den efter samme tilstedeværende Beholdning saavel af Activer som af Penge samt navnligen bevidne, at de efter Regnskabet indfriede Obligationer have været dem forevisle og været forsynede med fornøden Annullationspaategning. Revisorernes Bemærkninger skulle være Directionen tilstillede inden 3 Uger efterat de have modtaget Regnskabet, og Directionens Besvarelse herpaa afgives inden 8 Dage efter Udsættelsernes Modtagelse. Revisorerne maae dernæst inden 14 Dage erklære, om de finde Directionens Besvarelse fyldestgjørende eller ikke, og afgive et Forslag til Repræsentantskabet, om Regnskabet kan af samme qvitteres, eller om Ansvar er at paalægge Nogen. Iøvrigt kan Bestyrelsen og Repræsentantskabet, naar Forretningernes Udvidelse gjør saadant fornødent, ansætte lønnet Medhjælp ved Revisionen. § 71. Af Revisorerne afgaaer een hvert Aar. Første Gang bestemmes ved Lodtrækning, hvem af dem der skal afgaae, senere afgaaer den, der har fungeret længst. For hver Revisor vælges tillige en Suppleant. Skulde i Aarets Løb saavel en Revisor som

begge Suppleanter afgaae, forinden Regnskabet er revideret, kan Directionen i Forening med den tilbageværende Revisor beskikke en duelig Mand til at deeltage i Revisionen, indtil det aarlige Repræsentantskabsmøde afholdes. § 72. For ethvert af Jyllands 10 Amter eller saadanne større eller mindre Districter, som bestemmes ved Repræsentantskabets Beslutning, udnævner dette 3 af Foreningens Medlemmer til Taxationsmænd; dog kan Repræsentantskabet undtagelsesviis, naar der i et Amt eller District er saa faae Medlemmer af Foreningen, at de mellem disse udnævnte Taxationsmænd enten vilde komme til at boe langt fjernede fra hinanden eller paa saadanne Steder i Amtet eller Districtet, at det maa antages at ville medføre en større Bekostning for den største Deel af Amtets eller Districtets Beboere at afbenytte disse Taxationsmænd, udnævne andre Mænd end Foreningens Medlemmer til Taxationsmænd. En af Taxationsmændene i hvert Amt eller District afgaaer aarligen. I de 2 første Aar bestemmes Aftrædelsen ved Lodtrækning, foretagen af Repræsentantskabet, senere afgaaer aarligen den, der har fungeret i 3 Aar. § 73. Taxationsmændene afgive, efter deres Udnævnelse, til Directionen en skriftlig Forsikkring, hvori de erklære, at de som retskafne Mænd med Troskab og Samvittighedsfuldhed ville røgte det dem betroede Hverv, nøie efterkomme de dem givne Forskrifter med Hensyn til Taxationen af Eiendomme og stedse udføre Taxationen saaledes, som de trøste sig til inden Retten med deres corporlige Eed at bekræfte, naar paafordres. § 74. Directionen meddeler Taxationsmændene de fornødne Instructioner og bestemmer, ved hvilke 2 af de 3 udnævnte Taxationsmænd de Eiendomme, hvis Eiere ønske at indtræde i Foreningen, blive at taxere. Taxationsmændene ere pligtige inden 14 Dage, efterat de derom af Directionen ere anmodede, at udføre Forretningen og ere ligeledes pligtige til at foretage Eftersyn af de til Foreningen pantsatte Eiendomme, naar Directionen maatte forlange saadant. § 75. Naar en Taxationsmand er beslægtet eller besvogret i op- eller nedstigende Linie eller i Sidelinieus 1ste eller 2den Grad med Eieren af den Eiendom, 1 Decbr.

1 Decbr. som skal taxeres, kan han ikke foretage Forretningen. § 76. Ere flere af Taxationsmændene i et District forhindrede i at udføre deres Forretninger, kan Directionen midlertidigen, indtil nyt Valg ved et Repræsentantskabsmøde kan skee, beskikke andre Mænd til at fungere i Stedet for de ordinaire Taxationsmænd. § 77. Der skal aarligen afholdes en Generalforsamling af Foreningens Interessenter, hvilken saavidt muligt bør afholdes umiddelbart efter det aarlige Repræsentantskabsmøde og paa samme Sted som dette. Derhos kan saavel Directionen som 1/8 Deel af Repræsentanterne forlange en extraordinair Generalforsamling af Interessenterne afholdt. Dette kan ogsaa forlanges af 30 Interessenter. Naar der skal afholdes Generalforsamling, bestemmer Directionen Tiden dertil og bekjendtgjør dette med mindst 14 Dages Varsel i de 4 jydske Stiftstidender, hvorhos denne Bekjendtgjørelse maa indeholde en kort Angivelse af de Gjenstande, som skulle forhandles. Extraordinaire Generalforsamlinger afholdes i Reglen paa det Sted, hvor Foreningens Bestyrelse har sit Sæde. § 78. Paa den aarlige Generalforsamling fremlægges den Repræsentantskabet af Directionen meddeelte Beretning om Foreningens Virksomhed i det forløbne Aar saavel som Regnskabet og de afgivne Qvartalsextracter med Revisorernes Bemærkninger og Besvarelsen deraf. Der tages derhos Bestemmelse om de Besværinger, som maatte være indgivne over, at der enten af Directionen eller det samlede Repræsentantskab er nægtet Nogen Optagelse i Foreningen, samt om de øvrige Gjenstande, som maatte foreligge. I Tilfælde at der er Spørgsmaal om Forandringer i disse Statuter, saa vel som naar enten Repræsentantskabet har suspenderet nogen af Directeurerne, Revisorerne eller Taxationsmændene, og den Paagjældende forlanger det, eller naar Directionen troer at burde vægre sig ved at udføre nogen af Repræsentantskabet tagen Beslutning, uden at Repræsentantskabet, naar saadan Vægring er fremsat, vil forandre sin Beslutning, skal Sagen forelægges en Generalforsamling. § 79. Ethvert Medlem af Foreningen er berettiget til at møde i Generalforsamlingen og at afgive Stemme. Den, der er indtraadt i Foreningen

som Interessent for en Sum af 10,000 Rd. eller derunder, har 1 Stemme, og den, der er indtraadt som Interessent for en større Sum, har 1 Stemme for hver 10,000 Rd., som det Beløb, hvorfor han er indtraadt i Foreningen, udgjør, indtil 5 Stemmer, som er det høieste Stemmeantal, der kan tilkomme nogen Interessent. Enhver Interessent maa, for at kunne afgive Stemme paa Generalforsamlingen, være personlig tilstede. For at en Generalforsamling kan tage gyldige Beslutninger, maa der være i det mindste et saadant Antal Interessenter tilstede, at de kunne afgive 30 Stemmer. Er der ikke et saadant Antal Stemmer tilstede, berammes en ny Generalforsamling med mindst 14 Dages Varsel, hvorom Bekjendtgjørelse under Paaberaabelse af nærværende § skeer paa den i § 77 fastsatte Maade; og denne er da berettiget til at tage Beslutning uden Hensyn til, hvormange Interessenter der ere tilstede. Enhver Beslutning af Generalforsamlingen maa, for at være gyldig, være billiget af flere end det halve Antal af de afgivne Stemmer. § 80. Til Directeurer kunne vælges Mænd udenfor Foreningens Midte, men til Repræsentanter, Revisorer og Taxationsmænd kunne, med den i § 60 og § 72 hjemlede Undtagelse, kun Foreningens Interessenter eller Medlemmer vælges. Medlemmerne ere pligtige at modtage de Valg, som falde paa dem, naar Repræsentantskabet ikke paa deres Begjæring finder tilstrækkelig Grund til at fritage dem derfor. Ved alle Omvalg kunne de Fratrædende gjenvælges, men de kunne vægre sig for at modtage nyt Valg i ligesaa lang Tid, som de have fungeret. Naar Nogen fratræder sin Bestilling udenfor sin Tour, fungerer den, der vælges i hans Sted, kun i det Tidsrum, der er tilbage indtil den Tid, da den Fratrædende efter Tour skulde være fratraadt. § 81. Formanden i Bestyrelsen eller Directionen erholder i aarlig Løn 1/6 Deel af det aarlige Bidrag af 1/4 pCt., som erlægges af Medlemmerne til Afholdelse af Administrationsomkostninger, dog ikke over 1,000 Rd. aarlig, og de 2 øvrige Directeurer hver det Halve mod, hvad Formanden erholder. I denne Løn er indbefattet Godtgjørelse for Reiser fra Directeurernes 1 Decbr.

1 Decbr. Bopæl til det Sted, hvor Foreningens Contoir holdes. § 82. Repræsentanterne, Reviserne og Taxationsmændene erholde ingen Løn, men for Reiser i deres Bestillings Anliggender erholde Repræsentanterne og Reviserne hver 1 Rd. daglig, naar Reisen kan tilendebringes paa een Dag, og 2 Rd. daglig, naar Reisen medtager flere Dage, hvorimod Taxationsmændene stedse erholde hver 2 Rd. daglig, Alt foruden 3 Mk. i Befordringsomkostninger for hver Miil, som de have at reise. Directionens Medlemmer tilkomme, naar de udenfor det i foregaaende § 81 ommeldte Tilfælde foretage Reiser i Foreningens Anliggender, de samme Diæter og Befordringsomkostninger som Repræsentanterne og Reviserne*). § 83. De Diæter og Befordringsomkostninger, som tilkomme Taxationsmændene, naar de foretage Taxation af en Eiendom, hvis Eier ønsker at optages i Foreningen, betales af vedkommende Eier til Foreningens Regnskabsfører eller Kasserer, og udbetales af denne i Reglen aarligen eller halvaarligen til vedkommende Taxationsmænd. De øvrige Diæter og Befordringsomkostninger afholdes af Foreningens Kasse efter indgiven af Directionen anviist Regning. § 84. Lønnen for Regnskabsføreren eller for Bogholderen og Kassereren bestemmes af Repræsentantskabet efter Directionens Forslag. § 85. Forandring i disse Statuter kan kun foretages ved en, paa den foran foreskrevne Maade sammenkaldt, Generalforsamlings Beslutning og træder først i Kraft, naar samme er billiget af Indenrigsministeriet. Beslutning om Foreningens Opløsning har dog først Gyldighed, naar den, efterat være vedtagen paa en Generalforsamling, atter tiltrædes paa en i saadant Øiemed, paa den foranførte Maade med mindst 4 Ugers Varsel sammenkaldt, Generalforsamling af 3/4 Dele af de afgivne Stemmer og derhos billiges af Indenrigsministeriet. I et saadant Tilfælde deles Foreningens Formue mellem Medlemmerne i samme Forhold, i hvilket de ere pligtige at deeltage i lidte Tab, men intet Medlem kan uden sit Samtykke ved en saadan Beslutning paalægges at indbetale

*) Jvfr. Bkdgj. 5 Marts 1859.

sin Gjæld til Foreningen i kortere Tid, end der hjemles ved hans udstedte Forskrivning og Foreningens Statuter, ligesom ei heller noget Medlem er pligtigt uden eget Samtykke iøvrigt at taale nogen Forandring i det Retsforhold, hvori han efter sin Forskrivning og Foreningens Statuter staaer til Foreningen. 1 Decbr.

p. t. Kjøbenhavn, den 27de November 1851.

Bregendahl. M. P. Bruun. Dahl.

Ved i Henhold til Lovene af 20de Juni f. A. og 21de Novbr. d. A. om Oprettelse af Creditforeninger og Laanekasser for Grundeiere at stadfæste foranstaaende Statuter, meddeles herved, i Medfør af førstnævnte Lovs § 1, denne Creditforening efterfølgende i Lovens § 2 og 3 indeholdte Begunstigelser: a) De af Foreningens Bestyrelse udstedte Gjældsforskrivninger kunne udstedes paa ustemplet Papiir og lyde enten paa Navn eller paa Ihændehaveren, og kunne disse Forskrivninger overdrages og transporteres uden Brug af stemplet Papiir. b) Bestyrelsen kan retsgyldig forene sig med Foreningens Interessenter eller Debitorer om, at disse i de til Foreningen udstedte Panteobligationer indrømme Bestyrelsen Ret til, naar de ikke opfylde deres contractmæssige Forpligtelser, ved Fogden at gjøre Udlæg i den til Pant stillede Eiendom med Tilbehør og derefter at lade samme bortsælge ved offentlig Auction eller i fornødent Fald udlægge Foreningen til Eiendom, Alt uden foregaaende Forligsmægling, Rettergang eller Dom, hvorhos det af Foreningens Bestyrelse begjærede Udlæg eller den derefter berammede Auction ei skal kunne standses eller underkjendes ved nogen Paaankning til høiere Ret, naar Auctionen er afholdt i Overeensstemmelse med Plac. af 22de April 1817 og Fdn. af 11te Septbr. 1833, hvorimod det skal staae vedkommende Interessent eller Debitor frit for at anlægge Regressøgsmaal til at erholde fuld Erstatning af Foreningen. c) Der indrømmes denne Forenings Bestyrelse i Betalingen for de Forsendelser af Activer og Penge med de offentlige Poster, der skee for Foreningens Regning, samme Nedsættelse, som er tilstaaet Nationalbanken med Hensyn til Pengeforsendelser mellem

1 Decbr. Hovedbanken og Bankcontoiret i Aarhuus. d) Foreningen kan afslutte Laan til en høiere Rente end 4 pCt. aarlig, og ligeledes af dens Interessenter eller Debitorer betinge sig mere end 4 pCt. aarlig Rente. e) Det tillades Bestyrere af Umyndiges og offentlige Midler at anbringe disse Midler i de af denne Creditforening udstedte Gjældsforskrivninger. Disse Begunstigelser skal denne Creditforening nyde, saalænge den af Ministeriet befindes at opfylde de i bemeldte Lov af 20de Juni f. A. foreskrevne Betingelser. Hvilket herved i Henhold til samme Lovs § 5 bringes til offentlig Kundskab.

5 Decbr. **Indenrigsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Sorø Amt), hvori Samme, da et Sogneforstanderskab havde begjært Ministeriets Resolution for, om Skolelodder skulle være fritagne for alle paa Hartkornet faldende Communeudgifter, efter foregaaende Brevverling med Ministeriet for Kirke- og Underviisningsvæsenet svares, at Skolelodder, efter Lov af 20de Juni 1850 § 14 sammenholdt med Plac. af 22de Mai 1839 § 1, bør medtages ved enhver Ligning af Communeafgifter paa Communens Hartkorn og den Andeel, der saaledes falder paa Skolelodden, udredes af Communens øvrige Hartkorn.

13 Decbr. **Indenrigsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Holbek Amt), hvori Samme — da nogle af de paagjældende Sogneforstanderskaber, med Hensyn til at Amtsraadet, efterat flere Selveiergaardmænd i et Pastorat havde ført Besværing over den for Aaret 1851 lagte Ligning af Communeskatter i Pastoratet og navnlig deels over, at Bidraget efter Formue og Leilighed for flere af dem var sat for høit, og deels over, at tvende umyndige Eiere af en Bondegaard vare som saadanne ansatte til Formuesbidrag, medens derimod de øvrige i Sognet værende Umyndiges Formue var forbleven ubeskattet, havde resolveret, at den omhandlede Ligning skulde gjøres om, havde anholdt om, at Ligningen maatte forblive i al Fald i det Væsentlige uforandret — tilskrives, at Ministeriet ikke kan Andet end finde, at Ligningen lider af væsentlige Mangler. Ligesom man nemlig maatte misbillige, at Forstanderskabet,

uden at der forelaae nogensomhelst Data for, at Sognets Overskudsformue siden forrige Ligning havde forøget sig, havde — og, som det syntes, endog jevnsides med at den paa Hartkornet faldende Deel af Skole- og Fattigskatten var bleven nedsat — fordobblet Ligningen paa Formue og Leilighed, og ligesom det var uden Hjemmel i Sagens Natur og Lovgivningen, ved sidstnævnte Ligning at medtage Selveiere, Arvefæstere og Fæstere som særlige Classer af Beskattede efter et for de første tilmed meget byrdefuldt Forhold, saaledes var det en Inconseqvents, hvorover Vedkommende med Rette havde besværet sig, naar de tvende under Sagen specielt omnævnte Umyndige vare ansatte i Formue- og Leilighedsskat og derimod de flere andre Umyndige af Sognets Beboere, der ogsaa eie Overskudsformue, ikke vare medtagne. Men skjøndt de nærmest Paagjældende saaledes havde et retfærdigt Krav ikke blot paa for Fremtiden at sikkres en lovligere og billigere Ansættelse, men ogsaa, forsaavidt de havde besværet sig over det dem for det indeværende Aar Paalignede, paa at see deres velgrundede Besværinger afhjulpne, maatte Ministeriet dog ansee det altfor seent og derfor fraraadeligt nu at omgjøre Ligningen, og det saameget mere som der ved næste Aars Ligning vilde kunne tages fornødent Hensyn til disse Besværinger, navnlig derved, at der tilstaaes Klagerne en passende Godtgjørelse for, hvad der i det indeværende Aar maatte være dem formeget paalignet. Med Hensyn til den fremtidige Ligning af de Sogneudgifter, der repartereres deels paa Hartkorn deels paa Formue og Leilighed, maatte Ministeriet iøvrigt ansee det aldeles nødvendigt, at der for Sognecommunens Vedkommende først vedtages et bestemt Forhold, hvori Totalbeløbet af Ligningen paa Formue og Leilighed skal staae til Totalbeløbet af Ligningen paa Hartkorn, i hvilken Henseende Ministeriet bemærkede, at Formue og Leilighed i andre sjællandske Amter, hvis Velstand og Formue nærmest kunne sættes ved Siden af Holbek Amt, som Ministeriet bekjendt, ved hine Ligninger sædvanligviis medtages i Forholdet 1 : 4 à 1 : 3, eller med andre Ord saaledes, at af det samlede Beløb, der tilveiebringes ved Ligning paa den

13 Decbr.

13 Decbr. anførte Maade, lignes $^3/_4$ à $^2/_3$ paa Hartkornet, medens $^1/_4$ à $^1/_3$ lignes paa Formue og Leilighed. Hvad dernæst angik den specielle Fordeling af det paa Formue og Leilighed faldende Totalbeløb, da bemærkede Ministeriet, at denne bør skee efter en samvittighedsfuld Overveielse af de enkelte afgiftspligtige Sognebeboeres relative Overskudsformue, og det uden Hensyn til om de have denne overskydende Formue af Hartkorn eller af udestaaende Capitaler, Gage og Lønning, Handel og Haandværk, og uden at det Forhold, som derved fremkommer mellem dette Beløb, og hvad den Paagjældende har at svare af det Hartkorn, som han maatte besidde, kan i saa Henseende tillægges nogen Betydning. Af hvilken Kilde Indtægten tilflyder Vedkommende, er saaledes en i sig ligegyldig Omstændighed, hvorimod der, da kun Overskuds-formuen kommer i Betragtning, stedse bliver at tage behørigt Hensyn til de Udgifter, der, som Skatter, Afgifter og Ydelser, Renter o. s. v., ere forbundne med Indtægten, og for hvilke der, for at udfinde Overskuddet, foreløbigt maa skee Afdrag, ligesom selvfølgelig for hvad Vedkommende behøver til egen og sin Families Underhold. Med disse Antydninger, hvortil Ministeriet i den Maade, hvorpaa Sagen i det Hele var behandlet, fandt Anledning, overlod Ministeriet forøvrigt til Amtmanden og Amtsraadet at meddele Vedkommende Besked paa deres Andragende og i fornødent Fald at give Sogneforstanderskabet nærmere Veiledning og Tilhold.

19 Decbr. **Justitsmin. Circ.** (til samtlige Amtmænd), hvori disse, da det til Justitsministeriet er indberettet, at det stundom indtræffer, at domfældte Forbrydere affendes fra Arresthusene til Straffeanstalterne uden at være forsynede med de nødvendige Klædningsstykker, og en saadan Fremgangsmaade maa ansees stridende mod Lovgivningen (Fdn. af 5te April 1793 Cap. I § 6, jvfr. Canc. Skriv. af 12te Septbr. 1829 og 6te April 1841), anmodes om at indskjærpe Retsbetjentene i Amtet, at Arrestanter ved deres Aflevering til vedkommende Straffeanstalt bør være forsynede med nødtørftige Klædnings-

Stykker, hvorhos det endvidere til Forebyggelse af Misbrug maa iagttages, at der altid medfølger en Liste over hvad Arrestanterne medbringe, derunder indbefattet Klædningsstykker, som de ere iførte. 19 Decbr.

Justitsmin. Circ. (til samtlige Amtmænd) ang. Forsikkringen af muur- eller nagelfaste Inventarier og Redskaber i Forbindelse med de Bygninger, hvori de ere anbragte*). 19 Decbr.

Justitsministeriet er i den senere Tid ved flere Leiligheder blevet opmærksomt paa, at der, som en Følge af en urigtig Opfattelse af Bestemmelserne i Brandforsikkrings-Anordningerne af 29de Febr. 1792 for Kjøbstederne § 2 og for Landet § 1, betræffende Forsikkringen af muur- eller nagelfaste Inventarier og Redskaber, eller saadanne, der ere saa store, at de i en Ildebrand ikke kunne bortflyttes, oftere under Kjøbstedernes og Landbygningernes Brandforsikkringer er blevet indlemmet Maskiner og Fabrikinventarier, hvorpaa disse Forsikkringer ikke kunne ansees forpligtede at tegne Assurance.

I denne Anledning skulde jeg tjenstligst bede Amtet behageligst at ville meddele Vedkommende til Efterretning og fornøden Jagttagelse, at det, naar bemeldte Anordninger paa en indirecte Maade have tilladt, at Inventarier og Redskaber, som ere muur- eller nagelfaste, eller saa store, at de i en Ildebrand ikke kunne bortflyttes, maae indtegnes under de ommeldte Bygningsassurancer, vel ikke ligefrem er udtalt, at disse Gjenstande skulle staae i en saadan Forbindelse med Bygningen, hvori de ere anbragte, at de kunne betragtes som et Appertinents til eller en integrerende Deel af samme, men at dette dog maa ansees som en stiltiende Forudsætning for hiin Tilladelse. Ligesom man derfor har holdt paa, at muur- eller nagelfaste Inventarier og Redskaber ikke kunne forsikkres under Bygningsassurancerne, naar de ere anbragte i Andenmands Bygning, saaledes følger det af Begrebet om Bygningsassurance, at der ikke under samme kan antages Andet, end hvad der kan betragtes som Bestanddele af Bygninger og derfor forsikkres under Eet med disse. Dette bestyrkes ogsaa ved Anordningernes øvrige Indhold, navnlig ved deres Bestemmelse om Brandhjælpens udelukkende Anvendelse

*) Jvfr. Lov 4 Marts 1857 §§ 8 og 9.

19 Decbr. til den afbrændte eller beskadigede Bygnings Opbyggelse eller Istandsættelse. Det er saaledes ikke nok, til at bringe et eller andet Inventarium eller Redskab, der i sig selv er en Løsøregjenstand, ind under Bygningsassurancen, at det ved Nagler, Skruer eller deslige Midler er forbundet med en Bygning, da en saadan Forbindelse ogsaa kan finde Sted mellem en Bygning og Ting, der ifølge deres Natur ligefrem maae ansees at være Bygningsassurancen uvedkommende. Langt mindre Hjemmel har det herunder at indtage enten Ting, fordi de ere saa tunge, at den største Vanskelighed kan være forbunden med at flytte dem under en Ildebrand, eller Maskiner, fordi de ved deres Sammensætning eller gjensidige Forbindelse blive saa store eller omfangsrige, at de paa Grund deraf i en Ildebrand ikke letteligen ville kunne bjerges, i al Fald ikke uden at lide Skade; thi Anordningerne nævne foruden muur- og nagelfaste Inventarier og Redskaber kun saadanne, der formedelst deres Størrelse ikke kunne bortflyttes i en Ildebrand, og det bliver aldeles nødvendigt at holde sig strengt til denne Betingelse, for ikke at faae rene Løsøregjenstande ind under Bygningsassurancerne. Det kan vel i enkelte Tilfælde være vanskeligt at afgjøre, om Inventarium og Redskaber paa Grund af deres Forbindelse med en Bygning eller deres Størrelse og deraf følgende Umulighed i at bortflytte dem under en Ildebrand retteligen kunne betragtes som en Bestanddeel af Bygningen, men Bedømmelsen heraf maa beroe paa de særlige Omstændigheder, og navnligen maa selve Gjenstandens Natur og Bygningens Beskaffenhed i saa Henseende væsentligen komme i Betragtning. Forsaavidt der i N. N. Amt under Bygningsassurancerne maatte være indtegnet nogen herimod stridende Forsikkring, skulde jeg iøvrigt lige tjenstligst anmode Amtet om behageligst at foranledige samme saavidt muligt udslettet deraf med Udløbet af den indeværende Termin.

29 Decbr. **Kirke- og Underviisningsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Odense Amt), hvori Samme, da en Kirkeeier havde anholdt om Tilladelse til at nedtage Blytaget paa Kirkens

søndre Side, og i dets Sted oplægge Tag af valtsede Jernplader, der da skulle forsynes med Maling, svares, at Ministeriet, efter de fra Bygningsdirecteuren modtagne Oplysninger, ikke anseer det for hensigtsmæssigt i vort Clima, at ombytte Blytag med Tag af valtsede Jernplader, især da de sidste ere saameget udsatte for Beskadigelse af Rust, og ligesom en ofte gjentaget Maling, for at forhindre dette, dog muligen, naar Bekostningerne herved lægges til den første Udgift ved Tagets Oplægning, vil gjøre Taget ligesaa kostbart som Oplæggelsen af Blytag, der, godt lagt, i en lang Aarrække ei medfører Vedligeholdelsesomkostninger, saaledes vil denne Maling, naar en mindre omhyggelig Eier end den nærværende maatte komme i Besiddelse af Kirken, let blive forsømt *). 29 Decbr.

1852.

Kirke- og Underviisningsmin. Skriv. (til Amtmanden over Odense Amt), hvori Samme — da et Sogneforstanderskab havde anholdt om Besvarelse af følgende Spørgsmaal vedkommende Præsters og Præstegaardes Forpligtelse til at deeltage i Udredelsen af Udgifterne til Skolelærernes Lønninger: — — 2) om Præstegaardenes Hartkorn skal deeltage i Udredelsen af Skolebrændselet; 3) om ikke de ældre Bestemmelser om Fourages Uafhændelighed fra Præstegaarde maae ansees hævede, forsaavidt angaaer Udredelsen af Fourage til Skolerne; og 4) om det kan paalægges Præstegaarden at deeltage i Udredelsen af de ældre Ydelser til Degnen eller Kirkesangeren, navnlig med Hensyn til, at det ved Resolution af det danske Cancellie var approberet, at det gamle Degnekorn maatte udredes ved anordningsmæssig Ligning paa de vedkommende Sognes Hartkorn med Undtagelse af Præstegaardens — svares: — — ad 2) at da Loven af 20de Juni 1850 ifølge den udtrykkelige Bestemmelse i § 16 ingen Indflydelse skal have paa Grundeiernes Forpligtelse til at udrede Skolebrændsel, og Præsterne hidtil have været fritagne 12 Jan.

*) Jvfr. Lov 19 Febr. 1861 (om Kirkesyn) § 14.

12 Jan. for af deres Præstegaards-Hartkorn at deeltage i denne Præstation, maa det formeentlig ogsaa fremdeles have sit Forblivende derved, forsaavidt Udredelsen af Brændselsmaterialet angaaer; men at det derimod maa antages, at Præsterne for Fremtiden, ifølge bemeldte Lovs § 14, maae være pligtige til, efter Præstegaards-Hartkornet at deeltage i Behandlingen og Transporten af Skolebrændselet; ad 3) at dette Spørgsmaal formeentlig maa besvares bekræftende; ad 4) at Loven af 20de Juni 1850 § 16 alene angaaer de Præstationer, som ere Gjenstand for Ligning paa Hartkornet, men ikke har tilsigtet nogen Forandring i den gjældende Udredelsesmaade for de gamle Degneindtægter, og at det, da Præsterne hidtil ikke have deeltaget i Udredelsen af disse, uanseet at det ved Cancelliets Resolution specielt er approberet, at Degnekornets Beløb maatte i de paagjældende Sogne udredes ved Ligning paa Hartkornet, ikke vil kunne paalægges Præsten der at deeltage i Præstationen af Degnekornets Beløb*).

17 Jan. **Indenrigsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Bornholm), hvori Samme, med Hensyn til et opstaaet Spørgsmaal om, hvorvidt der kan antages at paahvile Huusmænd uden Hartkorn og Inderster nogen Forpligtelse til at forrette Arbeide in natura paa de mindre Landeveie, svares, at, naar det findes nødvendigt at lade de i Fdn. af 29de Septbr. 1841 § 27 Nr. 3 ommeldte større Istandsættelser af de ikke grundforbedrede mindre Landeveie udføre ved Arbeide in natura, maae bemeldte Huusmænd og Inderster efter denne Lovbestemmelse ansees forpligtede til dertil at forrette 1 Gangdag, for hvilken der da, ligesom for de Gangdage, der forrettes efter Forordningens §§ 9 og 23, maa tilkomme dem fuld Betaling, hvorimod der ikke kan affordres dem nogen Deeltagelse i det almindelige Vedligeholdelsesarbeide paa den nævnte, ikke grundforbedrede mindre Landevei. I den ovenmeldte Huusmænd og Inderster efter Fdn. af 29de Septbr. 1841 § 27 Nr. 3 paahvilende Forpligtelse til mod Betaling

*) Jvfr. Lov 8 Marts 1856 § 8.

at forrette en Gangdag er der, efter Ministeriets Formening, ikke skeet nogen Forandring ved Bestemmelserne i Fdn. af 27de Mai 1848 § 1, der navnligen ikkun fritager Huusmænd for Arbeide efter Omgang, naar en saadan hidtil har været begrundet i Lovgivningen, hvilket formeentligen ikke kan gjælde den her omhandlede Præstation. 17 Jan.

Indenrigsmin. Skriv. (til Amtmanden over Svendborg Amt), hvori Samme — da et Sogneforstanderskab, efterat Ministeriet under 15de April f. A. havde yttret den Formening, at Bestillingerne som Sogneforstander og Vandsynsmand ere uforenelige, med Hensyn til at en Vandsynsmand var bleven valgt til Sogneforstander havde forespurgt, om man ikke efter Forløbet af et vist Tidsrum kan tilbagekalde Udnævnelsen for en Vandsynsmand — svares, at ifølge Fdn. af 29de Juli 1846 §§ 38 og 39 ere Vandsynsmændene forpligtede til at forblive i denne Stilling i 3 Aar, efter hvis Forløb de kunne frasige sig samme, hvorimod de maa ansees berettigede til at forblive i denne Stilling ud over dette Tidsrum, uden at kunne afskediges, med mindre de ved deres Forhold dertil maatte give Anledning. 17 Jan.

Indenrigsmin. Skriv. (til Amtmanden over Aalborg Amt) ang. Beviset for Tilværelsen af de ved Vandløb udsatte Mangler, før der skrides til sammes Afhjælpning for de Forsømmeliges Regning. 24 Jan.

I behagelig Skrivelse af 9de f. M. har Hr. Kammerherren paa Amtsraadets Vegne indstillet til Ministeriets Afgjørelse det opstaaede Spørgsmaal, om hvorledes man har at forholde sig, for at den Paagjældende, der forsømmer at oprense Vandløb, saaledes som af Vandsynsmændene eller Amtsraadet er fastsat, bringes til at afhjælpe den stedfindende Mangel, og navnlig om Klager over saadan Forseelse uden videre Beviis kunne tages tilfølge, eller om ikke Beviis for at Manglerne virkelig vare tilstede maa tilveiebringes ved et nyt Syn af Vandsynsmændene eller af Sogneforstanderskabet, forinden Arbeidet i Overeensstemmelse med Fdn. af 29de Juli 1846 § 51 besørges udført for de Forsømmeliges Regning m. m.

I denne Anledning skulde man tjenstligst melde, at Ministeriet maa være af den Formening, at det ikke kan paalægges Synsmændene at foretage et saadant Syn, da Fdn.

24 Jan. af 29de Juli 1846 ikke indeholder nogen Hjemmel herfor, men da Sammes § 51, for det Tilfælde, at Vedkommende undlader at opfylde deres Forpligtelse paa den af Synsmændene eller Landvæsenscommissionen bestemte Maade, blot foreskriver, at Klageren har at „melde" dette til den paagjældende Communalbestyrelse eller det paagjældende Sogneforstanderskab, som derefter har at besørge Arbeidet udført for den eller de Forsømmeliges Regning, saa maa det ogsaa være sammes egen Sag, forinden det lader noget Arbeide udføre for den Forsømmeliges Regning, at forvisse sig om Tilværelsen af de paaklagede Mangler, for at det naar det i Overeensstemmelse med Forordningens § 52 reqvirerer de til Arbeidets Udførelse medgaaede Omkostninger inddrevne ved Udpantning, kan sikkre sig for Følgerne af det ved saadan Udpantning muelige n paadragne Ansvar.

24 Jan. **Indenrigsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Aarhuus Amt), hvori Samme — da et Sogneforstanderskab havde forespurgt, hvorvidt Loven om Udjævningen af Forskjellen imellem privilegeret og uprivillegeret Hartkorn af 20de Juni 1850 §§ 9 og 19 er anvendelig paa Geistligheden og de Jorder, hvormed geistlige Embedsmænd ere beneficerede — efter foregaaende Brevverling med Kirke- og Underviisningsministeriet svares, at de nævnte Lovbud maae være anvendelige paa de Geistligheden og geistlige Embedsmænd beneficerede Jorder, saaledes at de paa Hartkornet hvilende Byrder, der ved bemeldte Lov bleve overførte paa det beneficerede Gods, maae blive de daværende Forpagtere af samme uvedkommende, med mindre vedkommende Præst benytter sig af den i Loven af 20de Juni 1850 § 19 givne Adgang til at erholde det paa hans Hartkorn overførte Naturalarbeide udført ved Forpagteren mod passende Godtgjørelse.

27 Jan. **Lov om Domaineeiendommes Afhændelse.**

Vi Frederik den 7de Konge til Danmark &c. G. V.: Rigsdagen har vedtaget og Vi ved Vort Samtykke stadfæstet følgende Lov:

§ 1. De Staten tilhørende saakaldte Lembrup Sand-

holme i Liimfjorden skulle snarest muligen søges afhændede ved offentlig Auction. § 2 Fremdeles bemyndiges Finantsministeriet til, efterhaanden, naar Leilighed gives dertil, at afhænde de Staten tilhørende mindre Domaineeiendomme, som ikke høre til Statens Bondergods, saasom mindre Steder paa hidtilværende Hovedgaardstaxtsgrund under 2 Tdr. Hartkorn, ubebyggede Arealer under 5 Tdr. Hartkorn, smaa Krosteder, Søer og Damme, Rettigheder til Fiskeri og Rørskjær, og andre deslige Eiendomme og Rettigheder. § 3. Afhændelsen bør skee ved offentlig Auction, forsaavidt ikke Mangel paa Vei til de paagjældende Grundstykker eller andre særegne Forhold maatte medføre, at de bør sælges underhaanden. Salg bør kun iværksættes, naar der kan opnaaes en Kjøbesum, der staaer i et for Statskassen fordeelagtigt Forhold til den rene Indtægt, der efter muligst nøiagtig Beregning kan udbringes af Eiendommen som Statseiendom. § 4. Finantsministeriet skal underhaanden kunne afhænde de Steder paa forhenværende Hovedgaardstaxtsgrund, der beboes af Boelsmænd eller Huusmænd, som Fæstere eller Leiere, til Brugerne eller deres Livsarvinger, overeensstemmende med de i Loven af 8de April 1851 om Selveiendoms Indførelse paa det Staten tilhørende Bondergods foreskrevne Regler. Forsaavidt Ministeriet imidlertid, paa Grund af særegne Omstændigheder, maatte finde sig foranlediget til at anvende en anden Fremgangsmaade med Hensyn til enkelte af de omhandlede Steder eller enkelte Dele af sammes Tilliggende, beholde Brugerne eller deres Livsarvinger de Begunstigelser, som hidtil have været anseete som hjemlede i de for Afhændelsen af Bondergodset paa Domainerne gjældende kongelige Resolutioner*). § 5. Hvor Statskassen maa ansees som Godsets Eier at have en Herlighedsret over Gadejorderne i Godsets Byer, skal Domainebestyrelsen være bemyndiget til med Byelaugets Samtykke, at afhænde undværlige Dele af Gadejorden som fri Eiendom til Huuspladse eller anden for Byen gavnlig

27 Jan.

*) Jvfr. Lov 8 Febr. 1854 § 4.

27 Jan. særegen Afbenyttelse, enten mod contant Kjøbesum, eller uden Kjøbesum, men mod en passende Grundafgift af Jordstykket, som Vederlag for Statens Herlighedsret.

Hvorefter alle Vedkommende sig have at rette.

29 Jan. **Indenrigsmin. Skriv.** (til Krigsministeriet), hvori Samme — i Anledning af dets Skrivelse af 22de d. M. betræffende deels Beregningen af den i Lov af 16de Marts 1851 § 14 befalede Frist af 8 Uger til en ny Districtshests Anskaffelse, deels Spørgsmaalet om, til hvem Sessionen efter fornævnte Lovs Emanation i paakommende Tilfælde har at give Meddelelse om en Hests Cassation — svares, at den ovennævnte Frist af 8 Uger antages at kunne regnes fra Cassationsdagen, forsaavidt det er paa Sessionen at Hesten er bleven casseret, og i modsat Fald fra den Dag, da Underretning om Cassationen er bleven meddeelt Udredningsdistrictet, samt at det ifølge forbemeldte Lov, navnlig dens §§ 14 og 22, maa være til Districtet som Udreder og ikke til Lægdet, at Krigsbestyrelsen har, forsaavidt Hestene vedkommer, at holde sig.

31 Jan. **Indenrigsmin. Circ.** (til Formændene for Afløsningen af det Gaarde og Boelssteder paahvilende Hoveri og lignende Pligtarbeide, samt til Formændene for Afløsningen af det Pligtarbeide, der, forinden Kundgjørelsen af Fdn. af 27de Mai 1848, er betinget af Huse og Boliger paa Landet) ang. at en yderligere Instrux til Veiledning af Forstaaelsen af Lovene af 4de Juli 1850 ikke vil blive meddeelt og om aarlige Beretninger om Hoveriafløsningen.

Ved det under 29de Aug. 1850 herfra udfærdigede Circulaire blev (Tit.) anmodet om i den Beretning, som ved Udløbet af hvert Aar skulde afgives til Ministeriet om de Jagttagelser af mere almindelig Interesse, De ved de forefaldende Forretninger for Afløsningen af det Gaarde og Boelssteder paahvilende Hoveri og lignende Pligtarbeide (for Afløsningen af det Pligtarbeide, der, forinden Kundgjørelsen af Fdn. af 27de Mai 1848, er betinget af Huse og Boliger paa Landet) maatte have gjort, navnligen med Hensyn til den hensigtsmæssigste Fremgangsmaade ved samme, at meddele Ministeriet Deres gode Ytringer om, hvorvidt De maatte attraae at erholde en nærmere Meddelelse af Ministeriets Anskuelser om flere specielle Puncter, end de i samme Circulaire omhandlede. Hensigten hermed var at tilveiebringe

et Materiale, der kunde tjene til Grundlag ved den paatænkte Udarbeidelse af en yderligere Instrux, der skulde indeholde Ministeriets Anskuelser om de Puncter, hvorom Tvivl var reist. 31 Jan

Efterat man er bleven bekjendt med de i saa Henseende gjorte Jagttagelser, har denne Sag derefter været Gjenstand for nærmere Overveielse, hvis Resultatet har været, at Ministeriet finder overveiende Betænkelighed ved at meddele en saadan yderligere Instrux, som tidligere paatænkt. Foruden at det nemlig i og for sig maa ansees principstridigt, ad den administrative Vei at ville om Fortolkningen af en Lov opstille Regler, som i ingen Henseende ere bindende for dem, som skulle anvende Loven, hvad Erfaringen ogsaa noksom har godtgjort med Hensyn til de i det ovennævnte Circulaire opstillede Regler, fremgaaer det af de indkomne Beretninger om de gjorte Jagttagelser, at saadanne Regler ere ufornødne, idet der i Almindelighed ikke hersker nogen Tvivl om Forstaaelsen af Loven, og det kun er i ganske enkelte Tilfælde at Veiledning er attraaet. Ligeledes anseer Ministeriet det for uhensigtsmæssigt, at der, som hidtil skeet er i Henhold til meerbemeldte Circulaire, hertil bliver at afgive speciel Indberetning om Udfaldet af enhver ved Afløsningsmændenes Medvirkning stedfunden Afløsning, hvorimod det vil være tilstrækkeligt, at der een Gang om Aaret indsendes en Beretning, som vil have at omfatte Aaret fra 1ste Mai til næste Aars 1ste Mai. For at derhos større Overeensstemmelse kan tilveiebringes, har Ministeriet ladet udarbeide et Schema, hvorefter denne Aarsberetning bliver at affatte, og ved derfor herved at tilstille Dem nogle Exemplarer af dette Schema skal Ministeriet, næst at tilføie, at hvad her er bemærket, ikke gjælder de afgjorte Appelsager, hvorom fremdeles specielle Beretninger ville være at indgive, tjenstligen have Dem anmodet om inden Udgangen af Mai Maaned d. A. at indsende Beretning for Aaret fra 1ste Mai 1851 til 1ste Mai d. A., og ønsker man derhos, for at kunne have en samlet Oversigt over det Hele, ved samme Leilighed at modtage et behørigen udfyldt særskilt Schema over de Forretninger, som have været afholdte i Tidsrummet fra Lovens Emanation indtil 1ste Mai 1851.

31 Jan. **Indenrigsmin. Circ.** (til samtlige Amtmænd) ang. Affattelsen af Beretningerne om Fremgangen ved Hoveriets Ophævelse.

I Henhold til den allerhøieste Resol. af 21de Febr. 1838, hvorved Rentekammeret blev bemyndiget til ved Circulaire til Amtmændene at foranstalte aarlige Beretninger indhentede om, hvorvidt Hoveriets Ophævelse paa de respective Godser har heelt eller for en Deel havt Fremgang, har der aarlig været afgivet saadanne Beretninger, hvilke derefter i Overeensstemmelse med allerhøistbemeldte Resolution have været forelagte Hans Majestæt Kongen af Rentekammeret eller nu Indenrigsministeriet. Disse Beretninger have, som bekjendt, hidtil været affattede efter Calenderaaret, saaledes at Beretningen udviste, hvormeget Hoveri der var tilbage ved det paagjældende Aars Udgang; men da de i Medhold af den senere emanerede Lov af 4de Juli 1850 stedfundne Afløsninger i Reglen finde Sted til 1ste Mai, idet Lovens § 4 bestemmer, at Afløsninger ikke i noget Tilfælde, naar ikke alle Vedkommende deri samtykke, skal træde i Kraft til anden Tid end det paagjældende Aars 1ste Mai, har Ministeriet anseet det rettest, at disse Beretninger for Fremtiden komme til at omfatte Aaret fra 1ste Mai til næste Aars 1ste Mai.

Ved derfor at underrette (Tit.) om, at den af Dem for Aaret 1851 afgivende Beretning maa omfatte Tidsrummet fra 1ste Jan. 1851 til 1ste Mai 1852, og at denne maa være indsendt til Ministeriet senest inden Udgangen af Mai Maaned d. A., samt ved derhos at tilføie, at Ministeriet iøvrigt ikke finder Anledning til at gjøre nogen Forandring i det Dem under 15de Novbr. 1848 tilstillede Schema, som indbefatter en særskilt Rubrik for de i det Væsentlige hoverifrie Bøndergaarde, hvorunder overhovedet skulle henføres de Bøndergaarde, af hvilke forrettes mindre end 1/6 af det ved Godsets oprindelige Hoveriforening for en Gaard bestemte Arbeide, skulde Ministeriet tjenstligen have Dem anmodet om, enten i Anmærkningsrubrikken paa det ommeldte Schema eller paa hvilkensomhelst anden Maade, De maatte finde meest passende, udtrykkeligen at gjøre Bemærkning om, for hvormange Gaarde og til hvilket Hartkorn Hoveriet i Henhold til ovennævnte Lov er afløst ved Afløsningsmændenes Medvirkning, samt for det Tilfælde, at disses Kjendelse, hvis Dato derhos bør angives, er bleven appelleret, naar Commissionens Forretning har været afholdt.

Justitsmin. Skriv. (til Indenrigsministeriet), ang. med hvilke Veie Politiemesteren har at føre Tilsyn. 31 Jan.

Indenrigsministeriet har i behagelig Skrivelse af 6te d. M. begjært sig mine Ytringer meddeelte med Hensyn til en af Amtsraadet for Aalborg Amt gjort Forespørgsel om, hvorvidt det paaligger Sogneforstanderskaberne efter Vedkommendes Begjæring at afgjøre, hvo der skal deeltage i Arbeidet til en ikke under offentlig Tilsyn staaende Biveis Istandsættelse, og har velbemeldte Ministerium i denne Anledning udtalt det som utvivlsomt, at alene de Veie, der ere optagne paa Sognenes Veiregulativer, henhøre under Sogneforstanderskaberne, medens det derimod med Hensyn til andre Biveie, der ere af den Beskaffenhed, at de ikke ganske kunne unddrages det Offentliges Tilsyn, forekommer Ministeriet at være vedkommende Politiemesters Pligt at paasee, at de holdes i farbar Stand, og at saaledes Bestemmelsen i Fdn. af 13de Decbr. 1793 § 34 og Plac. af 25de Novbr. 1829 ogsaa maae kunne komme til Anvendelse hvad disse Veie angaaer.

I denne Anledning skal jeg ikke undlade tjenstligst at ytre, at ligesom Forholdets Natur taler for, at den Embedsmyndighed, som tilkommer Politiemesteren med Hensyn til Sognenes Veivæsen, ordentligviis ikke kan strække sig til andre Veie end dem, der høre under offentlig Forsorg, saaledes synes ogsaa de af Indenrigsministeriet anførte Lovbud, forsaavidt de hjemle Øvrigheden Beføielse til at træffe Foranstaltning til et Veiarbeides Udførelse, naar der er Tvist om hvem denne paaligger, efter deres hele Sammenhæng alene at kunne have hine Veie for Øie. Saalænge Politiemesterens Indskriden ikke retfærdiggjøres ved andre Hensyn, saasom ved den Politiet paahvilende Omsorg for den offentlige Sundhed eller for de Veifarendes Sikkerhed, skjønner jeg derfor ikke, at de Spørgsmaal, der maatte opstaae om Forpligtelsen til at deeltage i Istandsættelsen af en Vei, om hvilken det er givet, at den ikke er inddraget under offentligt Tilsyn, skjøndt den er til Brug for Flere, kunne i Mangel af mindelig Forening bringes til Afgjørelse paa anden Maade end ved privat Søgsmaal af vedkommende deri Interesserede.

Indenrigsmin. Skriv. (til Amtmanden over Svendborg Amt), hvori Samme, der til Ministeriets Afgjørelse havde indstillet det Spørgsmaal, hvorvidt et af et Sogn præsteret ridende 3 Febr.

3 Febr. Bud til vedkommende Politiemester om en opkommen Ildebrand rettelig var henregnet under Amtsreiser, svares, at det opkastede Spørgsmaal maa besvares bekræftende.

3 Febr. **Indenrigsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Svendborg Amt), hvori Samme, i Anledning af at et Sogneforstanderskab har forespurgt, om hvilke de paa Skolelodderness Hartkorn faldende Byrder ere, som Communerne i Henhold til Lov af 20de Juni 1850 § 14 have at udrede, svares, at Communerne ikke alene have at udrede de Byrder, som efter Lovgivningen falde til Ligning alene paa Hartkornet, saasom alle Kjørsler, Veiarbeide, Bidrag til Jordemodervæsenet og Amtsrepartitionsfonden o. s. v., men at de af de Byrder, som efter Lovgivningen lignes deels paa Hartkornet, deels paa Formue og Leilighed, saasom Bidrag til Fattig- og Skolevæsenet, de i Fdn. af 13de Aug. 1841 § 22 ommeldte Udgifter m. v., ogsaa have at tilsvare den Deel, som falder til Ligning paa Hartkornet. Forsaavidt Hr. Kammerherren derhos har berørt det Spørgsmaal, hvorvidt denne Forpligtelse kan paahvile Communerne for hele det Hartkorn, som paahviler de Skolelærerne af saa forskjellig Størrelse tillagte Jordlodder, skulde jeg, efter desangaaende at have corresponderet med Ministeriet for Kirke- og Underviisningsvæsenet, lige tjenstligst melde, at Skatterne af den en Skolelærer tillagte Jord, naar den er ham tillagt som den i Anordningerne omhandlede Skolelod, maa bæres af Communen, om end Lodden maatte være noget større end hvad der efter Lovgivningen strengt udkræves, idet det maa antages, at den Lod, der saaledes er ham tillagt, da er anseet som en i det givne Tilfælde passende Skolelod. Hvor der derimod — som oftere er Tilfældet — er tillagt Læreren en større Lod, for at en Deel af samme skulde udgjøre Æqvivalent for noget af den Lønning, som ellers vilde have tilkommet ham, men som af Hensyn til hiin overskydende Deel af Jorden ikke er ham tillagt, der maa man, naar den Bestemmelse, hvorved disse Emolumenter ere ham tillagte, er ældre end Plac. af 22de Mai 1829, antages at være gaaet ud fra, at

Skattebyrden for den Deel af Jorden, hvormed denne overstiger den anordningsmæssige Størrelse, skulde bæres af Skolelæreren selv, eftersom der før bemeldte Placats Emanation ikke var indrømmet Skolelærerne Skattefrihed for de dem tillagte Lodder; forsaavidt derimod Bestemmelsen, hvorved Lodden er Læreren tillagt, er yngre end nysnævnte Placat, maa Lodden, i Mangel af anden udtrykkelig Bestemmelse desangaaende, antages at være ham tillagt med den i Placaten bestemte Qvalitet af Skattefrihed. 3 Febr.

Justitsmin. Skriv. (til Finantsministeriet) ang. at Gisselfeld adelige Jomfruklosters Skattebeneficium ikke kan behandles efter Loven af 20de Juni 1850. 14 Febr.

Finantsministeriet har under 28de Novbr. f. A. begjært Justitsministeriets Yttringer over det med 5 Bilag herhos tilbagefølgende Andragende fra Overdirecteuren for Gisselfeld adelige Jomfrukloster om, at der i Henhold til § 4 i Loven af 20de Juni 1850 om Udjævning af Forskjellen mellem privilegeret og uprivilegeret Hartkorn maa blive tilstaaet Klosteret Erstatning for Tabet af Skattefrihed for 150 Tdr. Hartkorn Bøndergods under Gisselfeld og Assendrup Gaarde, hvilken Frihed ved kongelig Bevilling af 1ste Aug. 1699 er bleven tilstaaet Grev Christian Gyldenløve, saalænge han og hans Arvinger eie og besidde Gisselfeld Gaard og Gods.

Efter i den Anledning at have brevvexlet med Indenrigsministeriet, af hvis Svarskrivelse jeg lader en Gjenpart følge, skulde jeg tjenstligst bemærke Følgende: Gisselfeld og Assendrup Godser, der ved Kjøb vare komne i Grev Christian Gyldenløves Besiddelse, tilhørte ham som aldeles privat Eiendom. Ved hans i Aarene 1701 og 1702 oprettede Testamenter bestemte han dem til Livgeding for hans eventuelle Enke og derefter til et Kloster for 16 Jomfruer m. v., og ifølge en mellem hans Børn i Aaret 1725 oprettet Forening og flere kgl. confirmerede Fundatser ere de anvendte i Overeensstemmelse dermed. Da de saaledes hverken henhøre eller have henhørt til noget Lehn, kan der ikke være Spørgsmaal om, at det ovenmeldte Skattebeneficium i Henhold til den 8de § i Loven af 20de Juni 1850 skulde bortfalde uden Godtgjørelse. Eiheller kan den 4de § i bemeldte Lov efter mit Skjøn anvendes herpaa, da her aldeles ikke er Spørgsmaal om noget privilegeret Hartkorn, men alene om en ved

14 Febr. speciel allerhøieste Bevilling tilstaaet Begunstigelse i Henseende til Skatteudredelsen. Idet jeg saaledes maa antage, at denne særlige Begunstigelse er aldeles uberørt af Loven af 20de Juni 1850, og følgelig maa forblive i Kraft, indtil den maatte blive hævet enten ved en frivillig Afstaaelse fra Klosterets Side eller ved en ny Lov, i hvilke Tilfælde Klosteret dog maatte have Krav paa en passende Godtgjørelse, maa jeg paa den anden Side indrømme, at det hidtil bestaaende særlige Forhold ikke passer i det ved Loven af 20de Juni 1850 gjennemførte nye System, og jeg maatte derfor ansee det for rettest, om der af Finantsministeriet blev indledet Underhandling med Klosteret om Afstaaelsen af denne Ret imod en passende Erstatning. Med Hensyn til det af Indenrigsministeriet berørte Spørgsmaal, hvorvidt Skattebeneficiet kunde ansees for at være tabt ved Godsernes Oprettelse til et Kloster, er jeg enig med Indenrigsministeriet i, at da Beneficiet desuagtet har bestaaet og været anerkjendt af Regjeringen i den lange Tid, som er forløben siden Godsernes Oprettelse til Kloster, maa dette Spørgsmaal besvares benægtende. Jeg skal endnu kun tilføie, at der ifølge de for Klosteret gjældende Bestemmelser er vedligeholdt en vis Forbindelse mellem Familien og Klosteret, saa at dette endnu i visse Maader kan siges at være i Christian Gyldenløves Arvingers Besiddelse. Det er saaledes allerede i Testamentet bestemt, at hvis der blev handlet imod de deri trufne Bestemmelser, eller hvis Klosterets Statuter bleve forandrede, skulde Godset hjemfalde til Testators nærmeste Paarørende („Nächstangehenden"), og i Familieconventionen af 1725, som tilligemed Testamentet danner Grundlaget for de om Stiftelsen senere givne Bestemmelser, er det vedtaget, at Bestyrelsen skulde være hos en af Gyldenløves Descendenter som Overdirecteur efter en vis Orden, og først tilfalde den ældste Søn, Grev Christian Danneskjold-Samsø og hans Linie, i hvilken den endnu befinder sig, da den nuværende Overdirecteur nedstammer fra ham i lige Linie, at Overdirecteuren skulde have Bestyrelsen uden Forpligtelse til at aflægge Regnskab til Andre end sin Efterfølger, at Pladserne i Klosteret skulde

besættes deels af Overdirecteuren deels af de andre Liniers Repræsentanter, samt at disse Personer af Familien skulde have nærmest Adgang til visse Pladser i Klosteret. Dertil kommer, at Overdirecteuren ifølge Klosterets Fundats er berettiget til at have fri Bolig paa Gisselfeld og visse betydelige Agrements. Sluttelig maa jeg med Indenrigsministeriet erklære mig enig i, at det opkastede Spørgsmaal henhører under Domstolenes Afgjørelse. 14 Febr.

Kirke- og Underviisningsmin. Skriv. (til Biskoppen over Sjællands Stift) ang. at den saakaldte Midsommerrente eller St. Hans Redsel ikke er indbefattet under Afløsningen i Plac. af 17de Juni 1812*). 23 Febr.

I et med Deres høiærværdige Excellences behagelige Skrivelse af 13de f. M. hertil indsendt Andragende har Sognepræst for N. N. Menighed Provst N. N., med Hensyn til at adskillige af N. N. Sogns Gaardmænd under Paaberaabelse af Plac. af 17de Juni 1812 have nægtet at yde den af dem hidtil præsterede Midsommerrente eller St. Hans Redsel, bestaaende af 1 Pd. Ost pr. Td. Hartkorn samt et Par Kyllinger og en Snees Æg af hver Gaard, anholdt om Ministeriets Resolution angaaende om ikke Gaardmændene ere pligtige til fremdeles at yde bemeldte Præstationer.

Foranlediget heraf skulde Ministeriet tjenstligst melde, at da Plac. af 17de Juni 1812 § 2, jvfr. Fdn. af 8de Jan. 1810 § 7, udtrykkeligen alene angaaer Smaaredselstiende, eller Tiende af Gjæs, Høns, Ænder og Grise, og de af Sognepræsten omhandlede Præstationer, af hvilke den førstnævnte — 1 Pd. Ost af hver Td. Hartkorn — maa antages at have særlig Hjemmel i Fdn. af 29de Decbr. 1721, maae betragtes som henhørende til det saakaldte Smaaredsel, kunne de ikke ansees som indbefattede under den i Plac. af 17de Juni 1812 omhandlede Afløsning mod et fast aarligt Vederlag af 1/16 Skp. Byg pr. Td. Hartkorn. Ministeriet maa derfor formene, at Gaardmændene fremdeles maae være forpligtede til at yde de omhandlede Præstationer, saaledes som de hidtil have gjort det, men undlader iøvrigt ikke at tilføie, at Spørgsmaalet i fornødent Fald henhører under Domstolenes Afgjørelse.

*) Jvfr. Lov 19 Febr. 1861 (om Tiendeafgift) § 2.

28 Febr. **Indenrigsmin. Skriv.** (til Generalprocureuren for Danmark) ang. Godseiernes Berettigelse til enten at forbeholde sig til Hovedgaardens Brug eller overlade Huusmænd Tørveskjær paa Fæstegaardenes Grund.

I vedlagte Sag, betræffende en Besværing fra endeel Gaardmænd og Huusmænd i N. N. By under N. N. Gods i Holbek Amt, over at Godseier N. N. formeentlig uberettiget har indtaget nogle Fæstejorder under Hovedgaardens Drift, er det blandt Andet oplyst, at bemeldte Godseier ved at udleie nogle Gaardparceller har forbeholdt sig Tørveskjæringen i samme.

Da imidlertid Tørveskjær ikke kan henregnes til egentlig Jordbrug, men med Hensyn til Fæstepligten formeentlig nærmest maa sættes i Classe med Skovbrug, er Ministeriet ikke utilbøieligt til at antage, at det ei kan formenes en Godseier at forbeholde sig at skjære Tørv til Hovedgaardens Brug og endmindre, som i den foreliggende Sag er Tilfældet, at overlade Huusmænd Tørvejord paa Fæstegaardenes Grund, men forinden endelig Resolution i Sagen meddeles, har jeg ikke villet undlade tjenstligen at udbede mig Hr. Statsraadens gode Yttringer i saa Henseende behageligst meddeelte[1]).

3 Marts **Lov** om Selveiendoms Indførelse paa det Sorø Academie, Kjøbenhavns Universitet og Communitetet i Kjøbenhavn tilhørende Bøndergods[2]).

Vi Frederik den 7de Konge til Danmark &c G. B.: Rigsdagen har vedtaget og Vi ved Vort Samtykke stadfæstet følgende Lov:

§ 1. Det Sorø Academie, Kjøbenhavns Universitet og Communitetet i Kjøbenhavn tilhørende Bøndergods, som er overdraget Gaardmænd eller Huusmænd i Fæste eller Leie, skal gaae over til Selveiendom efter de samme Regler, som ved Lov af 8de April 1851 ere vedtagne for det Staten tilhørende, under Domainebestyrelsen henlagte Bøndergods, med de i det Følgende fastsatte nærmere Bestemmelser. Dog er denne Lov ikke anvendelig paa det Gods, der henhører

[1]) Generalprocureuren svarede under 2den Marts 1852, at efter de Omstændigheder, under hvilke Godseieren i nærværende Tilfælde har forbeholdt sig Tørveskjæringen, forekom der ham ikke at være tilstrækkelig Føie for Ministeriet til i den Anledning at foretage noget videre. (Ussings Rescripf.)

[2]) Jvfr. Bkdgj. 4 Decbr. 1852, Skriv. 15 Aug. 1854.

under Universitetet ifølge et i Aaret 1849 ved Testament oprettet Legat*). § 2. Hvad der for Krongodsets Vedkommende er bestemt om Finantsministeriets Beføielse og om Statskassen, gjælder, hvad det her omhandlede Gods angaaer, om Ministeriet for Kirke- og Underviisningsvæsenet og om vedkommende Stiftelsers Kasse. Hvad der med Hensyn til Krongodset er fastsat om Domainebestyrelsen, gjælder for Sorø Academies Vedkommende om Godsinspecteuren, for Universitetets og Communitetets Vedkommende om Qvæsturen. § 3. Som enkelte Godser, for hvilke særlig Bekjendtgjørelse af de for ethvert Fæste- eller Leiested fastsatte Kjøbesummer skal finde Sted, betragtes ved Sorø Academie: a) det saakaldte gamle Gods under Set, b) det Kalckreutziske Gods, c) Mørup og d) Nordruplund, og for Universitetets og Communitetets Vedkommende hvert Forvalterdistrict. § 4. Fæstestederne paa det ved Fundats af 14de Mai 1751 for den Kalckreutziske Stiftelse til Sorø Academie henlagte Gods ansættes først til Eiendomsværdie efter de i Almindelighed for Vurderingen fastsatte Regler, dog saaledes, at ved Ansættelsen af Indfæstningen og Tillæget til denne følges den hidtil normerede Indfæstning. Fra den saaledes udbragte Vurderingssum fradrages dernæst: a) $^{2}/_{35}$ af den Stedet hidtil paahvilende planmæssige aarlige Afgift, taget 25 Gange, dog uden Hensyn til Tienden, der fremdeles vedbliver, og b) Værdien af den Stedet hidtil tillagte aarlige Udviisning af Brænde og Gavntræ, beregnet efter Gjennemsnittet af 20 Aars Priser i Academiets Skove og tagen 25 Gange. Det Beløb, der da bliver tilbage, er den Sum, for hvilken Stedet kan overdrages Fæsteren til Eiendom. § 5. For de Fæstesteder, der have Jordtilliggende, saavel fra det Kalckreutziske som fra Academiets øvrige Gods, følges ved Ansættelsen af Indfæstningen og Tillæget til denne den hidtil normerede Indfæstning for den første Deel af Tilliggendet og den almindelige Fremgangsmaade for den anden Deel, og beregnes Forholdet imellem Delene efter den hver af disse paahvilende Gammelskat. § 6. Er noget Fæstested paa det Kalckreutziske Gods

3 Marts

*) Jvfr. Kgl. Resol. 15 Oct. 1852.

3 Marts paa Grund af Fæsterens Død ved denne Lovs Udgivelse ledigt, eller bliver det ledigt inden Udløbet af den Frist, inden hvilken Fæsterne skulle afgive Erklæring, om de ville modtage Stederne til Eiendom, da skal den af den afdøde Fæsters Livsarvinger, som dertil af ham maatte være anbefalet, eller i Mangel deraf den, hvem de øvrige ønske Stedet overdraget, være berettiget til at faae Stedet til Eiendom efter nærværende Lovs § 4, dog at det i dette Tilfælde vil beroe paa Kirke- og Underviisningsministeriets Bestemmelse, om Kjøbesummen enten i det Hele eller for en Deel kan blive indestaaende i Eiendommen. Er der ingen Livsarving, som vil modtage Stedet paa de tilbudne Vilkaar, skal dermed forholdes som i samme Tilfælde med Steder paa de øvrige Godser. § 7. Naar en Fæster paa det Kalckreutziske Gods ikke inden den ved Loven bestemte Frist erklærer at ville modtage Fæstestedet til Eiendom paa de fastsatte Vilkaar, skal Stedet, naar det bliver ledigt, sælges til Eiendom ved offentlig Auction. Af Auctionsbeløbet tilfalder der da den sidste Fæsters Livsarvinger, saafremt han efterlader saadanne, til Deling efter Loven saameget som ved Ansættelsen af Kjøbesummen efter § 4 skulde fradrages. Bliver ved Auctionen en Livsarving af den sidste Fæster Høistbydende, skal en saadan være berettiget til, efterat det Beløb, der tilfalder Fæsterens Livsarvinger, forlods er betalt, at afgjøre 7/8 af den øvrige Kjøbesum, ved sin rentebærende Forskrivning, affattet om Forskrivning for Umyndiges Midler.

Hvorefter alle Vedkommende sig have at rette.

4 Marts **Finantsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Odense Amt), hvori Samme, i Anledning af en Forespørgsel fra en Stamhuusbesidder, om de i Loven af 4de Juli 1850 omhandlede Begunstigelser kunne indrømmes ved Salget af en under Stamhuset beliggende Fæstegaard, som ved den forrige Fæsters nu indtrufne Dødsfald agtes bortsolgt til dennes Pleiedatter, svares, at da Begrebet „Pleiebørn" ikke kan indbefattes under Udtrykket „Børn" i bemeldte Lov, ville dens Bestemmelser ikke kunne være anvendelige i det foreliggende Tilfælde.

Lov om Afhændelse af den under Sorø Academies Gods hørende Hellestrup Hovedgaard. 10 Marts

Vi Frederik den 7de Konge til Danmark ꝛc G. V.: Rigsdagen har vedtaget og Vi ved Vort Samtykke stadfæstet følgende Lov:

§ 1. Ministeriet for Kirke- og Underviisningsvæsenet bemyndiges til at foranstalte den under Sorø Academies Gods hørende Hellestrup Hovedgaard bortsolgt ved offentlig Auction, forsaavidt derved kan opnaaes en Kjøbesum, som staaer i et for Academiet fordeelagtigt Forhold til den rene Indtægt, der ved Bortforpagtningen kan udbringes af denne Eiendom. § 2. Gaardens, den nuværende Forpagter tilhørende, Besætning, Avlsredskaber og øvrige til Avlingen og Hollænderiet hørende Inventariedele, hvori Academiet har erholdt Udlæg, bortsælges ved Auction, og er Ministeriet bemyndiget til af den derfor indkommende Sum at lade udbetale Halvdelen til Forpagteren, og til at eftergive ham den Deel af Restancerne, som ikke ved den anden Halvdeel af Auctionsbeløbet dækkes.

Hvorefter alle Vedkommende sig have at rette.

Lov, indeholdende en Bestemmelse angaaende Amtsraadenes Sammensætning, med Undtagelse af Bornholms. 10 Marts

Vi Frederik den 7de Konge til Danmark ꝛc G. V.: Rigsdagen har vedtaget og Vi ved Vort Samtykke stadfæstet følgende Lov:

Den Besidderne af Lehn ved Anordningen om Landcommunalvæsenet af 13de Aug. 1841 § 24 tilstaaede Ret til uden Valg at indtræde i Amtsraadet er hævet.

Hvorefter alle Vedkommende sig have at rette.

Indenrigsmin. Skriv. (til Amtmanden over Veile Amt), hvori Ministeriet — i Anledning af en Forespørgsel fra et Sogneforstanderskab om, hvorvidt det kan paalægges Sognefogden at føre Lister over samtlige de Gangdage, som Huusmændene i Sognet ifølge Fdn. af 27de Mai 1848 have at præstere — svarer, at man ved Amtsraadet maa være enig i, at det omhandlede Arbeides Udførelse ikke kan ansees for Sognefogdens Pligt. 11 Marts

12 Marts **Lov om Statshaverne.**

Vi Frederik den 7de Konge til Danmark &c. G. B.: Rigsdagen har vedtaget og Vi ved Vort Samtykke stadfæstet følgende Lov:

§ 1. De til Rosenborg, Frederiksberg, Frederiksborg og Fredensborg Slotte samt Odense Palais hørende Haver, saavelsom de til Frederiksborg og Fredensborg Slotte hørende Skovindhegninger skulle fremdeles vedligeholdes som Statseiendomme. § 2. Angaaende de af ovenmeldte Haver, der overtages af Civillisten eller apanagerede Personer, fastsættes det Fornødne ved Overdragelsesvilkaarene. § 3. Frederiksberg og Fredensborg Driveri- og Oeconomiehaver blive indtil videre fremdeles at bortforpagte; ligeledes Frugttræplanteskolen ved Frederiksberg. § 4. Af Kongen udnævnes en Gartner ved de offentlige Lysthaver, navnlig Rosenborg, Frederiksberg og Fredensborg, og en Gartner ved Rosenborg Driverihaven. For at erholde en af disse Ansættelser udfordres, at Vedkommende har underkastet sig enten den forhen anordnede Kunstgartnerexamen, eller med 1ste Characteer har bestaaet Gartnerexamen, og, hvad Lysthaverne angaaer, tillige den særskilte Examen i Landskabsgartnerie. Enhver af foranførte Gartnere er forpligtet til uden særligt Vederlag at modtage Gartner-Elever til Veiledning og Underviisning, ogsaa i de Enhvers specielle Fag vedrørende theoretiske Dele af Gartnerkunsten, samt at deeltage i Prøvelse af Gartnere, Alt efter Indenrigsministeriets nærmere Bestemmelse. Gartnernes Gage fastsættes til 1000 Rd. for hver, hvorhos Gartneren ved Lysthaverne i Stedet for Diæter og som Godtgjørelse for Befordringsudgifter erholder 300 Rd. aarlig. Desuden tillægges enhver af dem fri Bolig og den fornødne Jord til Dyrkning af Havesager til Huusholdningsbrug. De for Tiden ansatte Gartnere, som hidtil have været bedre lønnede, erholde som personligt Tillæg Forskjellen imellem Gagen efter nærværende Lov og deres tidligere Lønning. § 5. De Træer, der aarligen kunne skoves i de offentlige Lysthaver og Skovanlæggene ved Frederiksborg Slotshave, saavelsom det Græs, der i samme kan slaaes, bortsælges efter Omstændighederne enten ved Auction eller underhaanden, og Nettoindtægten

raf indbetales i Statskassen. § 6. Saalænge Rosenborg 12 Marts
[Sl]otshave overtages af Civillisten, bliver dertil af Stats-
[kas]sen at udrede et aarligt Tilskud af 7,000 Rd., imod at
[Civ]illisten afholder den derved ansatte Gartners Gage, samt
[Ud]gifterne ved de for 4 Gartnerelever oprettede Fripladser.
[§] 7. Ved hver af de ovennævnte Lysthaver antages en Op-
[sy]nsmand, der har at paasee Ordens Overholdelse, at føre
[T]ilsyn med solgte Effecters Udlevering og at udføre, hvad
[de]r iøvrigt af vedkommende Gartner i Havens Anliggender
[m]aatte paalægges ham. Opsynsmændene antages paa Op-
[si]gelse og tillægges hver, foruden fri Bolig, en aarlig Løn
[af] 100 Rd. Forsaavidt de desuden udføre personligt Ar-
[be]ide, tilkommer der dem Dagløn. § 8. Saavel Gartnernes
[so]m Opsynsmændenes Boliger overleveres Brugerne ved en
[l]ovlig Synsforretning, og have disse derefter selv at bekoste
[de]n indvendige Vedligeholdelse.

Hvorefter alle Vedkommende sig have at rette.

Indenrigsmin. Skriv. (til Amtmanden over Svendborg Amt) 13 Marts
[an]g. hvorvidt det er lovmedholdeligt at bortfæste flere Fæste-
[g]aarde til samme Mand.

Med Hensyn til at Fæsteren af Gaarden Mtr. Nr. 26 i N. N.
[S]ogn under Baroniet N. N. ved en den 5te Juli f. A. afholdt Auc-
[tio]n til Bortfæstning paa Livstid af Gaarden Mtr. Nr. 24 i samme
[S]ogn er bleven høistbydende, har Besidderen af bemeldte Baronie,
[fo]rend lovformeligt Fæstebrev overeensstemmende med Auctionsforret-
[ni]ngen udstedes, i et hertil directe indkommet Andragende, hvorover
[M]inisteriet har modtaget Hr. Kammerherrens Betænkning i behagelig
[S]krivelse af 18de f. M., forespurgt, om det er lovmedholdeligt, at bort-
[fæ]ste 2 Fæstegaarde til een og samme Mand.

I denne Anledning meldes herved tjenstligst, at det
[u]nder en tidligere i Aaret 1843 mellem Rentekammeret og
[C]ancelliet ført Correspondence af dette sidste Collegium er
[a]ntaget at ligge i de Anordningers Aand, som forbyde vil-
[k]aarlig Nedlæggelse eller Sammenlæggelse af Bøndergaarde
[o]g paabyde deres Forsyning med Fæstere, at i Almindelighed
[e]nhver Bondegaard, som ikke drives af Eieren selv, skal være
[f]orsynet med en særskilt Fæster, der beboer samme og der
[h]older Dug og Disk. Foruden at dette Sidste navnligen i

13 Marts adskillige Værnepligten vedkommende Bestemmelser er blevet betragtet som et til Begrebet om en Gaardfæster hørende Kjendetegn, er det derhos bemærket, at dersom det blev almindeligt, at den samme Mand fæstede flere Bøndergaarde, kunde Saadant medføre, at der blev færre Bondefamilier i en betrygget Stilling, end der vilde haves, naar der paa hver Bondegaard ifølge dens Bestemmelse etableredes en særskilt Familie. I Henhold hertil er dette Spørgsmaal ogsaa besvaret benægtende af Indenrigsministeriet, som har anseet denne Mening hjemlet ved Fdn. af 6te Juni 1769, der, som det hedder „for at forebygge Bondestandens Formindskelse", foreskrev, at Bøndergaarde ei maatte blive øde, men skulde forsynes med Bygning, Besætning og Beboere, ved hvilket sidste efter Anordningens tilkjendegivne Hensigt netop maa forstaaes selvstændige Bonderfamilier, hvorfor ogsaa den ved allerhøieste Resol. af 2den Marts 1796, bekjendtgjort ved Canc. Skriv. af 16de Juli s. A., givne Tilladelse maa ansees som en særdeles Begunstigelse. Idet jeg iøvrigt maa bemærke, at Spørgsmaalet vil henhøre under Domstolenes Afgjørelse, skal jeg endelig henvise til den Fremstilling af disse Forhold, som indeholdes i Rentekammerets allerunderdanigste Forestilling af 12te Febr. 1846 og den derpaa faldne Kongelige Resolution af 14de s. M., der Pag. 122 findes optaget i hosfølgende af Indenrigsministeriet udgivne Bilage til den ved allerhøieste Rescript af 10de Febr. 1849 anordnede Landbocommissions-Forhandlinger.

18 Marts **Justitsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Svendborg Amt), hvori Samme — da Besidderen af et Baronie havde begjært sig Ministeriets Resolution meddeelt for, hvorvidt Skjøder paa det Bøndergods, som afhændes fra Baroniet efter Emanationen af Loven af 16de Marts 1851, vilde være at tinglæse ved Baroniets Birketing, eller ved den Herredsjurisdiction, indenfor hvis Grændser vedkommende Hovedgaard og Gods er beliggende — svares, at det følger af Loven af 16de Marts 1851, sammenholdt med Bestemmelserne i Plac. af

5te Febr. 1802 og Fdn. af 25de Jan. 1805 § 20, at de omhandlede Adkomstbreve blive at tinglæse ved Birketinget, dog at de ved den første Afhændelse tillige aflyses ved Herredstinget. 18 Marts

Justitsmin. Skriv. (til Amtmanden over Aarhuus Amt) ang. Auctionssallairets Beregning ved Bortforpagtningen af nogle Communejorder, som stilledes til Bortforpagtning i en Mængde Parceller. 19 Marts

Med behagelig Erklæring af 20de f. M. har Hr. Kammerherren hertil indsendt et Andragende, hvori Auctionsretten i Aarhuus udbeder sig Justitsministeriets Resolution meddeelt for, hvorledes Gebyret i Anledning af en over Bortforpagtningen af nogle Aarhuus Commune tilhørende Jorder afholdt Auction bør beregnes, idet bemeldte Jorder vel alle ere anførte i Matriculen under eet Nummer, men hidtil havde været fordeelte og bortleiede i 125 Parceller, der, da de forskjellige Leiemaal i Aar vare udløbne, ved bemeldte Auction paany særskilt bleve stillede til Bortforpagtning med det Udfald, at af de gjorte Bud, uden at noget samlet Opraab skete, de 98 bleve approberede, hvorimod de 27 bleve forkastede.

I denne Anledning skulde jeg tjenstligst melde, at Gebyret, forsaavidt angaaer de approberede Bud, findes at maatte beregnes i Henhold til den almindelige Regel i Sportel.-Reglm. af 22de Marts 1814 § 101, altsaa uden at de under forskjellige Hammerslag henhørende Bud, saaledes som det af Auctionsretten er sat under Tvivl, blive at sammenlægge. Hvad angaaer de 27 ikke approberede Bud, med Hensyn til hvilke Auctionsretten har fundet det tvivlsomt, om Gebyret for samme i Medfør af Sportel-Rglm. § 114 maatte blive at beregne til 2 Rd. 24 ß for hvert Opraab, i Alt 60 Rd. 3 Mk. 8 ß, eller om Plac. af 27de Juli 1824, forsaavidt Parcellerne kunne betragtes som et samlet Heelt, maatte komme til Anvendelse, saa at Gebyret i Alt kun vilde udgjøre 16 Rd. 3 Mk., da forudsætter bemeldte Plac. af 1824, saavel som Sportel-Rglmts § 114, hvortil den slutter sig, udtrykkelig, at ikke blot de enkelte Parceller, men ved Siden deraf ogsaa den samlede Eiendom, opraabes, og da dette ikke her har fundet Sted, vil der, om man end gaaer ud fra, at alle de omhandlede Jorder ere at ansee som Dele af en fælles Eiendom, ikke i nærværende Til-

19 Marts skulde blive Spørgsmaal om Anvendelsen af fornævnte Bestemmelse, hvorimod der med Hensyn til de forgjæves Opraab maa blive at forholde efter den almindelige Regel i Sportel-Rglmts. § 113.

20 Marts **Justitsmin. Skriv.** (til Indenrigsministeriet), hvori Samme — der havde udbedt sig Justitsministeriets Ytringer i Anledning af en Forespørgsel fra Amtmanden over Sorø Amt, hvorvidt Procuratorer, i Henhold til Bestemmelsen i Fdn. af 15de Febr. 1786 § 4 Litr. c, naar de i offentlige Sager foretage Reiser, ere fritagne for at erlægge Bompenge, hvad enten de efter Overeenskomst selv besørge deres Befordring, eller denne som Amtsfrireise præsteres af vedkommende kjørepligtige Hartkornsbrugere — meddeles, at det af de fra de øvrige Amtmænd i Sjælland indhentede Oplysninger fremgaaer, at der i den omspurgte Henseende har været fulgt en høist ulige Fremgangsmaade. Justitsministeriet skjønner iøvrigt ikke rettere, end at Fdn. af 15de Febr. 1786 § 4 Litr. c kun har Hensyn til saadanne Embedsmænd, som stadigen have Embedsfunctioner, der kunne foranledige Reiser, hvilket ikke gjælder om Procuratorer, idet disses Functioner for det Offentlige ere indskrænkede til de enkelte Sager, som det ved speciel Ordre er dem overdraget at udføre. Bestemmelsen i fornævnte Paragraph maa derhos antages at medføre, at de derunder indbefattede Embedsmænd paa alle Reiser i deres Embedsdistrict ere befriede for Bompenges Erlæggelse, uden at der kan kræves Legitimation for, at de i det enkelte givne Tilfælde reise i Embedsforretninger. Hvis Bestemmelsen derfor skulde være anvendelig paa Procuratorer, der nu beskikkes i det mindste for et Stift, vilde Følgen deraf blive, at de, uagtet de i det Hele kun meget sjeldent have Reiser at gjøre for det Offentlige, og disse i saa Fald næsten altid forefalde i den nærmeste Omkreds ved deres Hjem, dog i ganske private Anliggender vilde kunne passere frit igjennem Bommene hele Stiftet over, hvilket dog vilde være lidet naturligt. Justitsministeriet skulde derfor være tilbøielig til at formene, at Procuratorer ikke ere fri-

tagne for Bompenges Erlæggelse, hvorimod de vistnok, forsaavidt Reiser i offentlige Sager angaaer, maae have Adgang til at faae det i saa Henseende erlagte Beløb godtgjort paa samme Maade som de øvrige med de paagjældende Sager forbundne Udgifter*). 20 Marts

Indenrigsmin. Skriv. (til Amtmanden over Svendborg Amt), hvori Samme — der til Ministeriets Afgjørelse havde indstillet et opstaaet Spørgsmaal om, hvorvidt Omkostningerne ved nogle paa Langeland præsterede Befordringer til Transport af en Arrestant, der var bleven anholdt sammestedes som efterlyst for et i en Landjurisdiction paa Lolland forøvet Tyveri, vilde blive at afholde af Svendborg eller af Maribo Amt, idet Amtmanden antog, at Forpligtelsen maatte paahvile sidstnævnte Amt ifølge Fdn. af 3die Juni 1746 § 2, hvorefter i saadant Tilfælde de paa Fangens Hæftelse, Underholdning og ellers gjorte Bekostninger skulle erstattes ved hans Tilbagelevering, medens Amtmanden over Maribo Amt havde formeent, at de paagjældende Befordringer ifølge Fdn. af 26de Juni 1844 § 4 Nr. 12 maatte betragtes som Svendborg Amt vedkommende Amtsreiser — efter foregaaende Brevverling med Justitsministeriet svares, at Indenrigsministeriet maa holde for, at de heromhandlede Befordringer i Medfør af den almindelige Regel i Fdn. af 26de Juni 1844 § 10, 1ste Punctum, ikke kunne fordres vederlagte af Maribo Amt, men blive definitivt at bære af Svendborg Amt, som det, hvorfra Befordringerne ere afgivne; i hvilken Henseende Ministeriet derhos bemærkede, at Fdn. af 3die Juni 1746 § 2 ei heller synes at indeholde nogen herimod stridende Bestemmelse, da denne § efter dens Sammenhæng med den paafølgende 3die § maa antages alene at have havt Hensyn til saadanne Omkostninger, som kunne paalægges den Tiltalte, hvis han findes skyldig, til hvilke Omkostninger, forsaavidt Landjurisdictionen angaaer, ikke henregnes Befordringsudgifter, jvfr. Fdn. af 5te April 1793, II. C. § 5, Canc. Circ. 3die Febr. 1829 og 18de Mai 1847. 28 Marts

*) Jvfr. Lov 15 April 1854.

25 Marts **Justitsmin. Skriv.** (til Finantsministeriet) ang. Tilstrækkeligheden af en Bekjendtgjørelse om de Skovstrækninger, der blive at henregne til Domaineskove, og paa hvilke Plac. af 26de Juli 1837 er anvendelig.

Ved at meddele mig, at det forhenværende kgl Rentekammer, med Hensyn til at Plac. af 26de Juli 1837 om Processen i Skovforbrydelsessager udtrykkelig nævner de Statsskove, hvorpaa Placaten bliver at anvende, har anseet det nødvendigt, til forskjellige Tider at lade udgaae Bekjendtgjørelser om senere af Staten erhvervede Skovstrækninger, for at Bestemmelserne i nysnævnte Placat ogsaa kunde komme til Anvendelse paa saadanne Skove, har Finantsministeriet i behagelig Skrivelse af 6te d. M. begjært sig Justitsministeriets Ytringer meddeelte om, hvorvidt det, for at oftnævnte Placat skal blive anvendelig paa nogle Skovstrækninger, som ikke ere nævnte i Placaten eller i de senere Bekjendtgjørelser, men ved Finantslovene ere erkjendte at henhøre blandt Domaineskovene, kan ansees tilstrækkeligt, at en Bekjendtgjørelse, som den ommeldte, udgaaer fra velbemeldte Ministerium og i al Fald foranstaltes tinglæst ved den eller de Jurisdictioner, hvorunder vedkommende Skov hører.

I Gjensvar herpaa skulde jeg ikke undlade tjenstligst at melde, at da Plac. af 26de Juli 1837 Afsnit A efter sammes udtrykkelige Indhold er anvendelig ikke blot paa de deri specielt nævnte Domaineskove, men ogsaa paa de Skove, som for Fremtiden maatte blive Domaineskove, saa maa det formeentligen, naar det først paa lovlig Maade er afgjort, at en Skov skal henregnes til Domaineskovenes Classe, være tilstrækkeligt til Øiemedets Opnaaelse, at en Bekjendtgjørelse derom udfærdiges, dog at denne, ligesom Love og Anordninger i Almindelighed, maa blive at tinglæse ved samtlige Landets Jurisdictioner.

26 Marts **Lov** om Sandflugtens Dæmpning*).

Vi Frederik den 7de Konge til Danmark &c G. V.: Rigsdagen har vedtaget og Vi ved Vort Samtykke stadfæstet følgende Lov:

§ 1. Den Forpligtelse, som i Henhold til Fdn. af 19de Septbr. 1792 og Plac. af 6te Marts 1838 paahviler Beboerne i de indenfor en vis Grændse fra Sandflugtsstrækningerne beliggende Hjælpesogne til, uden Vederlag, at udføre Arbeide til Sandflugtens Dæmpning, skal ophøre fra 1ste Juli 1852. § 2. Fra ovennævnte Tid skal der med Hensyn til det Arbeide, som efter de aarlige Arbeidsplaner udfordres

*) Jvfr. Circ. 26 Octbr. 1852, Lov 29 Decbr. 1857, Skriv. 12 Jan., 4 Febr., Circ. 8 Mai, Skriv. 2 og 12 Juni 1860.

til Sandflugtens Dæmpning paa de Sandflugtsstrækninger, der ere undergivne det Offentliges Bestyrelse, forholdes paa følgende Maade: Klitsognene i ethvert Sandflugtsdistrict udføre 1/4 Deel af Arbeidet uden Vederlag. De øvrige 3/4 Dele af Arbeidet blive derimod at udføre for Betaling, hvoraf Halvdelen udredes af vedkommende Amtsrepartitionsfond og af Amtets Kjøbsteder efter deres Hartkorn; hvorimod den anden Halvdeel af samme tilligemed de øvrige med Sandflugtsvæsenet forbundne Udgifter, navnlig Lønninger, Diæter og Reiseudgifter til Sandflugtscommissairerne og øvrige Klitbetjente, overtages og udredes af Statskassen*). § 3. Den Andeel af Arbeidet, som Klitsognene ifølge § 2 skulle udrede forlods uden Vederlag, bliver ved et Regulativ at ligne mellem disse Sogne indbyrdes i hvert Sandflugtsdistrict, saaledes at Byrden i Forhold til Hartkornet bliver, saavidt muligt, lige for alle Klitsognene i Districtet. Hvad Arbeidets Fordeling i hvert enkelt Sogn angaaer, bliver at forholde efter de gjældende Bestemmelser om Naturalbyrders Udredelse til Communen. § 4. Den aarlige Arbeidskraft, som udfordres til de 3/4 Dele af Arbeidet, hvortil Udgifterne afholdes deels af Amtet, deels af Statskassen, skal fra den 1ste Juli 1852 i Reglen søges tilveiebragt ved Licitation eller ved Accord; men hvor de Bud, som paa denne Maade maatte erholdes, overstige den Sum, hvortil Arbeidet kan beløbe efter de i § 5 nævnte Regulativer, skulle Beboerne i de Sogne, som henhøre til enhver Arbeidskreds, være pligtige til, efter Tilsigelse og Omgang, at tilveiebringe den til de bestemte Arbeider fornødne Arbeidskraft, imod at erholde godtgjort den derfor i Regulativet fastsatte Betaling*). § 5. Til den Ende skal ethvert Sandflugtsdistrict ved et Regulativ inddeles i visse bestemte Arbeidskredse, og til hver af disse Arbeidskredse henlægges saa mange af de nærmeste hidtilværende Hjælpesogne, som ansees fornødent for at tilveiebringe den nødvendige Arbeidskraft efter Omgang. Ligeledes bliver i Regulativet at bestemme den Betaling, som, i Mangel af Arbeidets Overtagelse efter Licitation eller Accord, bør til- 26 Marts

*) Jvfr. Lov 4 Marts 1857, Skriv. 27 Octbr. 1860.

26 Marts staaes de i saa Fald Arbeidspligtige for en Gangdag og for en Spanddag. Betalingen skal, hvad Gangdagene angaaer, bestemmes efter Prisen paa andet almindeligt Dagarbeide i Egnen paa samme Tid, hvorimod Spanddagene ansættes til, hvad der kan ansees som billigt Vederlag for en slig Kjørselsdag[1]). § 6. Forslag til de nævnte Regulativer bliver at forfatte af vedkommende Herredsfoged eller Herredsfogder og Sandflugtscommissairen samt tvende af Amtsraadet udnævnte sagkyndige Mænd, og med Amtsraadets Betænkning at indsende til Indenrigsministerens Approbation. Forsaavidt Betalingen angaaer, bliver nyt Forslag at gjøre ved Udløbet af hvert 3die Aar[2]). § 7. De aarlige Arbeidsplaner blive for hvert Sandflugtsdistrict at forfatte af Sandflugtscommissairen i Forening med tvende andre sagkyndige Mænd. Med disse Mænds Udnævnelse forholdes paa den Maade, at Sogneforstanderskabet i hvert af Klitsognene i Districtet foreslaaer een, og Sogneforstanderskabet i hvert af de til Arbeidskredsene henlagte Hjælpesogne i samme District ligeledes een Mand, hvorefter Amtsraadet blandt samtlige de saaledes i Forslag bragte Mænd vælger tvende, een af Klitsognene og een af Hjælpesognene. Med Hensyn til det Tidsrum, for hvilket Mændene vælges, og disses øvrige Stilling til Sandflugtsvæsenet bliver der at forholde efter Bestemmelserne i Plac. af 6te Marts 1838, dog saaledes, at der, i Stedet for fri Befordring in natura til deres Reiser i Anledning af Sandflugtsvæsenet, herefter tilstaaes dem i Godtgjørelse for Befordring 4 Mk. pr. Miil. § 8. De i § 7 ommeldte aarlige Arbeidsplaner blive at forelægge Amtsraadet til Approbation, og, naar de endeligen ere vedtagne, besørger derefter Sandflugtscommissairen Arbeidet udført i Henhold til foranstaaende Bestemmelser[3]). § 9. Forsaavidt de ovennævnte Forskrifter angaaende Sandflugtsdistricternes Inddeling i Arbeidskredse og visse Hjælpesognes Henlæggelse til disse Kredse samt om de i § 7 ommeldte sagkyndige Mænds

[1]) Jvfr. Skriv. 13 Octbr. 1860.
[2]) Jvfr. Lov 29 Decbr. 1857 § 10.
[3]) Jvfr. Lov 29 Decbr. 1857 § 8.

Udnævnelse maatte i enkelte Districter være uanvendelige paa Grund af særegne locale Forhold, bemyndiges Indenrigsministeren til, efter Forslag fra vedkommende Amtsraad, i saa Henseende at tage de fornødne nærmere Bestemmelser*). 26 Marts

Hvorefter alle Vedkommende sig have at rette.

Kirke- og Underviisningsmin. Circ. (til samtlige Skoledirectioner) ang. Forstaaelsen af § 14 og § 16 i Lov om Udjævningen af Forskjellen imellem det privilegerede og uprivilegerede Hartkorn af 20de Juni 1850. 30 Marts

Ministeriet har Tid efter anden modtaget forskjellige Forespørgsler angaaende Forstaaelsen af §§ 14 og 16 i Loven af 20de Juni 1850 angaaende Udjævningen af Forskjellen mellem det privilegerede og uprivilegerede Hartkorn, hvilke Forespørgsler navnlig have gaaet ud paa: 1) om de saakaldte gamle Degneindtægter (Degnetrave, Julerente m. v., der ifølge Anordn. om Skolevæsenet paa Landet af 29de Juli 1814 § 61 ere overgaaede til Skolelærerne, kunne antages at være bortfaldne ved Loven af 20de Juni 1850, saaledes at herefter alle Udgifter til Skolevæsenet skulle udredes ved Ligning; — — 3) om Præsterne for Fremtiden skulle deeltage i Udredelsen af Brændsel til Skolerne; 4) om Fouragen til Skolelærerne fremdeles som hidtil skal udredes districtsviis, og om i saa Fald det Bidrag til Fouragen, der udredes af Præsternes og det forhen privilegerede Hartkorn, skal komme det enkelte District, hvortil bemeldte Hartkorn henhører, eller den samlede Commune tilgode.

Da de Besvarelser, Ministeriet herpaa har afgivet, maae antages at have Interesse for en videre Kreds, har Ministeriet troet at burde bidrage til at gjøre dem mere almindelig bekjendte, og Ministeriet skulde derfor tjenstligst anmode (Tit.) og Deres Høiærværdighed om behageligst at ville meddele samtlige Sogneforstanderskaber i Deres fælleds Embedsdistrict: ad 1) at ligesom Loven af 20 Juni 1850 § 16, der alene angaaer de Ydelser, der ere Gjenstand for Ligning eller Fordeling efter Hartkornet, ikke finder Anvendelse paa Ydelsen af de gamle Degneindtægter, hvilken ikke grunder sig paa Ligning, saaledes kan Lovens § 22 heller ikke antages at indeholde nogen Hjemmel for ved en ministeriel Resolution at forandre den gjældende Regel for hine gamle Indtægters Udredelse til en Ydelse ved Ligning paa Hartkornet efter de i Lovens § 16 indeholdte Grundsætninger; der maa derfor med Hensyn til de gamle Degneindtægters Udredelse

*) Jvfr. Lov 29de Decbr. 1857 § 10.

30 Marts være at forholde paa samme Maade som hidtil, og en Forandring deri vil ikke kunne approberes, med mindre samtlige Beboere, paa hvilke Ligningen vil falde, dertil give deres Samtykke; — — ad 3) at da Loven af 20de Juni 1850, dens § 16 in fine, udtrykkelig bestemmer, at denne Lov ingen Indflydelse skal have paa Grundeiernes Forpligtelse til at udrede Skolebrændsel, og Præsterne hidtil have været fritagne for af deres Præstegaardshartkorn at deeltage i denne Præstation, maa det fremdeles have sit Forblivende derved, forsaavidt Udredelsen af Brændselsmaterialet angaaer, men at Præsterne derimod ifølge meerbemeldte Lovs § 14 maae være pligtige til efter deres Præstegaardshartkorn at deeltage i Behandlingen og Transporten af Skolebrændselet; ad 4) at Loven af 20de Juni 1850 ingen Forandring har medført i den hidtil gjældende Bestemmelse om, at Fouragen til Skolelærerne skulde udredes skoledistrictsviis, og at følgelig det Bidrag til Fouragen, der bliver at udrede af Præstegaardenes og det forhen privilegerede Hartkorn, maa komme det Skoledistrict tilgode, hvori bemeldte Hartkorn er beliggende.

30 Marts **Justitsmin. Skriv.** (til Indenrigsministeriet) ang. at Sundhedspolitiet ikke kan paalægge vedkommende Eiendomsbesiddere at oprense og brolægge Gadegrøfter.

Med Hensyn til at vedkommende Beboere af Frederiksberg Byes Alleegade have vægret sig ved at udrede de Omkostninger til et Beløb af 957 Rd., der ifølge en af det kgl. Ingenieurcorps afgiven Betænkning ville medgaae til Oprensningen og Brolægningen af bemeldte Gades Grøfter, hvis nærværende Tilstand maa ansees for særdeles skadelig for Sundhedstilstanden, og da det kongelige Veivæsen, efter Indenrigsministeriets Formening, kun vil kunne bidrage 100 Rd. til det ovennævnte Foretagende, har velbemeldte Ministerium i behagelig Skrivelse af 6te d. M. forespurgt, om det ikke af sanitaire Grunde maatte kunne paalægges Eierne af Stederne i Alleegaden eller Communen, i al Fald mod Regres til bemeldte Grundeiere, at lade de omhandlede Arbeider udføre.

I Gjensvar herpaa skulde jeg tjenstligst melde, at den bestaaende Lovgivning ikke hjemler Sundhedspolitiet en saa udstrakt Myndighed, at det kunde være beføiet til at paabyde vedkommende Eiendomsbesiddere Udførelsen af et saadant Arbeide, som det, hvorom der her er Spørgsmaal, og jeg vil

saaledes, uagtet jeg ogsaa i den offentlige Reenligheds og Sundhedens Interesse meget vilde ønske, at den foreslaaede forbedrede Indretning af de omhandlede Grøfter kunde blive iværksat, ikke see mig istand til at foretage Noget til dette Øiemeds Fremme. Derimod kan jeg ikke undlade at henlede Indenrigsministeriets Opmærksomhed paa, at Fdn. af 13de Decbr. 1793 § 87 in fine synes at forudsætte, at Brolægningen af Landeveisgrøfter, hvor samme ansees nødvendig, fordi Afløbsrender fra omliggende Bygninger deri udmunde, foranstaltes af Veivæsenes, men at det kun er Reenholdelsen, der paahviler Beboerne, og jeg skal derfor henstille til velbemeldte Ministeriums nærmere Overveielse, om det ikke som Følge heraf i nærværende Tilfælde maatte være Statskassen, der havde at bære Omkostningerne ved Istandsættelsen i det Hele*). 30 Marts

Lov om Overdragelse af Colonistederne paa Alheden og Randbøll-Hede i Jylland til sammes Fæstere som Selveiendom. 31 Marts

Vi Frederik den 7de Konge til Danmark rc. G. B.: Rigsdagen har vedtaget og Vi ved Vort Samtykke stadfæstet følgende Lov:

§ 1. Colonistederne paa Alheden og Randbøll-Hede i Jylland skulle snarest muligt overdrages Fæsterne af samme, eller dem, der, paa den Tid denne Lov udkommer, retligen ere traadte i deres Sted, som Selveiendom, paa den i de

*) Med Hensyn til Slutningsbemærkningen i ovenstaaende Skrivelse yttrede Indenrigsministeriet i Skrivelse til Justitsministeriet af 14de April 1852, deels at der i § 17 i Fdn. af 13de Decbr. 1793, der handler om Landeveie, hvorved nærmest maa være sigtet til de egentlige Hovedlandeveie eller saakaldte Kongeveie, ikke kan søges nogen Afgjørelse af det nærværende Tilfælde, hvor der slet ikke er Tale enten om en Hovedlandevei eller om en mindre Landevei, men om en Vei til Frederiksberg Hovedgaard, som iøvrigt nu efter Hartkornets Egalisering formeentligen maatte kunne fordres overtaget af Sognet som offentlig Bivei eller Sognevei, deels at Anbringelsen af Brolægning i Grøfterne ei behøves, for at Vandet kan have Afløb, da Grøften har tilstrækkeligt Fald, men for at den Uhumskhed, som udløber fra de i Grøfterne udmundede Kjøkken- og Vaske- samt Møddingerender, let og hensigtsmæssigen kan oprenses, altsaa for Sundhedens Skyld, ei for Veiens og Gangstiens Skyld, som ere tilstrækkelig tørre.

31 Marts følgende Paragrapher bestemte Maade; dog maa, for Coloniebyen Christianshedes Vedkommende, sammes Udskiftning først være tilendebragt. § 2. Kjøbesummen beregnes til 150 Rd. for Tønde Hartkorn efter det hele Qvantum Hartkorn, hvortil hvert Sted er ansat, dog at for intet Sted bestemmes et mindre Beløb end 25 Rd., om endog dets Hartkorn er under en Sjettedeel Tønde. § 3. For den Deel af Kjøbesummen, som den, der efter § 1 erhverver Eiendommen, ei foretrækker at udbetale contant, udsteder han til Statskassen sin Forskrivning, med 1ste Prioritets Panteret i Eiendommen, (hvis Bygninger af Kjøberen skulle holdes forsikkrede i Brandkassen) med alt dens Tilliggende og de til samme hørende Besætnings- og Inventariidele, affattet som Forskrivninger for Umyndiges Midler, men uopsigelig fra Statskassens Side, saalænge nysmeldte Erhverver eller hans efterladte Hustru som Enke efter ham besidder Eiendommen og behørigen opfylder de Forpligtelser, som Forskrivningen paalægger Skyldneren. § 4. Denne Pantegjæld er rentefri, saalænge den indestaaer hos første Erhverver eller hans Enke (cfr. § 3); dog vedbliver den aarlige Afgift, som hidtil har været svaret af nogle Fæstere, men forsaavidt den udgjør mere end 4 pCt. af Pantegjælden, afskrives den overskydende Deel paa Capitalen. Naar Eiendommen gaaer ud af bemeldte første Erhververs eller hans Enkes Besiddelse, har den efterfølgende Besidder, forsaavidt han ei foretrækker at udbetale Capitalen eller en Deel af Samme, at indfrie den af første Erhverver udstedte Forskrivning til Statskassen med en ny Forskrivning, der giver samme Pantesikkerhed, som den, der indfries, men lyder paa Erlæggelsen af 2½ pCt. halvaarligen af Forskrivningens paalydende oprindelige Beløb, at regne fra den første efter hans Besiddelsestagelse indtrædende 11te Juni eller 11te Decbr. Termin, saaledes at i hver paafølgende Termin først beregnes 2 pCt. Rente af den i samme tilbagestaaende Deel af Gjælden, og Resten af det betalte Beløb afskrives paa Hovedstolen. Dog skal det staae Debitorerne frit efterhaanden at gjøre større Afbetalinger paa deres Gjæld, efter forudgaaet Anmeldelse til Finantsministeriet, i det mindste een

Maaned forinden den Omslagstermin, i hvilken Afbetalingen 31 Marts
ønskes modtaget. § 5. I Tilfælde af Udstykning fordeles Pantegjælden forholdsviis efter Hartkornet paa de Parceller, hvori Eiendommen deles. Den paa enhver Parcel faldende Andeel kan forblive indestaaende hos Kjøberen mod Udstedelse af ny Forskrivning samt Forrentning og Afdrag overeensstemmende med Bestemmelserne i § 4 2det Stykke, forsaavidt den udgjør en saadan Sum, som kan deles i hele Tal med 25, men den overskydende Deel bliver contant at udbetale, hvilket ogsaa skal skee, naar den paa en Parcel faldende Andeel af Pantegjælden er under 25 Rd. Intet Skjøde paa en Parcel kan antages til Tinglæsning, forinden det godtgjøres, at Kjøberen har berigtiget den paa Parcellen faldende Andeel af Pantegjælden. § 6. Enhver Fæster eller hans Enke, som, ifølge det til ham udstedte Fæstebrev, er forpligtet til at modtage sit Fæstested til fuldkommen Eiendom i Overeensstemmelse med de tidligere herom udgivne kongelige Resolutioner, har at modtage Eiendomsskjøde og berigtige Kjøbet paa den i nærværende Lov foreskrevne Maade. De enkelte af Fæsterne eller deres Enker, som ikke, ifølge deres Fæstebreve, ere forpligtede til at modtage deres Fæstesteder til fuldkommen Eiendom, kunne, hvis de ei ønske Eiendomsskjøde som de andre Fæstere, blive hensiddende paa deres hidtil havte Vilkaar. Naar denne deres Besiddelse ophører, bliver der med Hensyn til den eller dem, der lovligen træde i deres Sted, at forholde efter de Regler, som i Begyndelsen af denne Paragraph ere foreskrevne for de Colonisters Vedkommende, der ere forpligtede til strax at modtage deres Fæstesteder til fuldkommen Eiendom. § 7. Statskassen overtager sig, som hidtil, at vedligeholde Frederikskirken paa Alheden, at afholde den Præsten ved samme i Stedet for Tiende tillagte faste Løn, at udrede de nu bestemte Lønningsbidrag til hver af 4 Skolelærere paa Alheden og til Skolelæreren i Randbøll, at deeltage i senere Lønningsforhøielser og Pensioner til Skolelærerne og disses Enker efter det Forhold, hvori de nuværende Colonisters Hartkorn i vedkommende Skoledistrict staaer til Skoledistrictets samlede Hartkorn,

31 Marts at betale de Randbøll-Colonie paahvilende Tienderefusioner, tilsammen 13 Rd. 32 ß, og at afholde den en afgaaet Skolelærer tillagte Pension; men iøvrigt ville Besidderne af Coloniestederne have at udrede alle communale Byrder, ogsaa dem, som vedkomme Skolevæsenet, overeensstemmende med den almindelige Lovgivnings Forskrifter. § 8. De lovbefalede Afgifter og Omkostninger ved Overdragelsen af Coloniestederne til Eiendom udredes af vedkommende Fæstere, dog at der for Skjødernes Tinglæsning kun bliver at erlægge de for Tinglæsning af Fæstebreve bestemte Retsgebyrer.

Hvorefter alle Vedkommende sig have at rette.

31 Marts **Justitsmin. Circ.** (til samtlige Amtmænd) ang. Anbringelsen af Umyndiges Midler i Creditforeningsobligationer.

Fra Bestyrelsen for Creditforeningen af Landeiendomsbesiddere i Nørrejylland er indkommet Andragende om, at der af Ministeriet maatte blive meddeelt Overformynderierne Underretning om de Regler, hvorefter der kan gjøres Brug af Tilladelsen til i Henhold til Loven af 20de Juni 1850 § 3 at anbringe Umyndiges Midler i Obligationer fra de Creditforeninger, der ved deres Statuters Stadfæstelse af Indenrigsministeriet have erholdt den i saa Henseende fornødne Begunstigelse.

I Anledning heraf skulde jeg tjenstligst have (Tit.) anmodet om at tilkjendegive samtlige Overformynderiebestyrere i Deres Embedsdistrict, at der, under Forudsætning af at fra vedkommende Creditforenings Side træffes Foranstaltning til, at Renterne uden Udgift for Obligationseierne kunne hæves paa et for Overformynderiet beleiligt Sted, indtil videre Intet vil være tilhinder for at benytte den i Lov af 20de Juni 1850 § 3 indeholdte Tilladelse til at anbringe Umyndiges Midler i de af bemeldte Creditforeninger udstedte Gjældsforskrivninger, dog kun forsaavidt vedkommende Værger deri samtykke og Obligationerne erhverves til en Priis, der hverken overstiger deres paalydende Beløb eller, hvis de staae under pari, den paa Indkjøbstiden paa Kjøbenhavns Børs noterede Cours paa saadanne Effecter. Herom bør Mægleratteſt vedlægges det paagjældende Overformynderieregnskab tilligemed ovennævnte Erklæring af Værgen. Derhos

bør Obligationerne forsynes med Paategning om, hvem de tilhøre, samt med Amtets Prohibitivpaategning, og derefter foranstaltes noterede i vedkommende Creditforenings Bøger. 31 Marts

Indenrigsmin. Circ. (til samtlige Amtmænd, hvori Samme, foranlediget af en fra Justitsministeriet derom modtagen Skrivelse, anmodes om at drage Omsorg for, at der, hvergang Erstatning udbetales et Lehn, Stamhuus eller Fideicommis for Jord, udlagt til Vei eller for anden slig tvungen Jordafstaaelse, gjøres Indberetning derom til Justitsministeriet, for at det derefter af Samme kan blive paaseet, at Capitalen udsættes til Forrentning paa anordnet Maade. 3 April

Kirke- og Underviisningsmin. Skriv. (til Amtmanden over Svendborg Amt), hvori Samme, i Anledning af en med Amtets Betænkning til Ministeriet indkommen Forespørgsel fra en Sognepræst, om hvorvidt Præsterne i Henhold til § 14 i Loven af 20de Juni 1850 ere pligtige til at deeltage i Vedligeholdelsen af Hegnene omkring Skolelodder, svares, at Ministeriet med Amtet maa være enigt i, at dette Spørgsmaal maa besvares bekræftende. 7 April

Bkdgj. om at nogle af Statskassen erhvervede Skove herefter skulle henregnes til Domaineskove. 10 April

I Henhold til Plac. af 26de Juli 1837, angaaende Processens Form i Skovforbrydelsessager, bliver herved bragt til offentlig Kundskab, at foruden de ældre Domaineskove endvidere efternævnte Skovstrækninger nu ere at henregne til Domaineskove, nemlig: 1) de Frederiksværkske Skove i Frederiksborg Amt, 2) den saakaldte Kongelund paa Amager i Kjøbenhavns Amt, og 3) Smidstrup Krat, Tykhøiet kaldet, i Veile Amt.

Justitsmin. Skriv. (til Amtmanden over Aalborg Amt), hvori Samme — da Aalborg Byes Magistrat, med Hensyn til en mellem samme og Borgerrepræsentantskabet opstaaet Meningsulighed, havde begjært sig Ministeriets Resolution 10 April

10 April meddeelt for, hvorvidt den Ret til at erholde resterende Leieafgifter af Byens ved offentlig Auction bortforpagtede Jorder inddrevne ved Udpantning, som der ved det Kgl. Danske Cancellies Skrivelse til Amtmanden over Aalborg Amt af 3die Jan. 1826 efter Omstændighederne blev givet Tilladelse til dengang at betinge i Auctionsconditionerne, nu gyldigen kan betinges mod den Trediemand, til hvem det tillades den egentlige Leier underhaanden og paa nærmere Approbation at overdrage sin Leieret — svares, at det af den senere Lovgivning tilstrækkelig fremgaaer, at der ikke uden speciel Lovhjemmel gyldigen kan indgaaes Overeenskomst om Anvendelsen af Udpantningsret i private Retsforhold, og da nu Leieafgifter af Communejorder ikke henhøre blandt de Præstationer, med Hensyn til hvilke en saadan Hjemmel haves (jvfr. Coll. Tid. f. 1836 S. 852—856), saa er det deraf en Følge, at Vedtagelsen af hiin Inddrivelsesmaade lige saa lidt kan have Retsvirkning, naar Bortleiningen skeer ved Auction som naar dette ikke er Tilfældet.

14 April **Lov om Møllenæringen*).**

Vi Frederik den 7de Konge til Danmark &c. G. A.: Rigsdagen har vedtaget og Vi ved Vort Samtykke stadfæstet følgende Lov:

§ 1. Enhver Eier af en Meelmølle skal det være tilladt at forbinde hvilkensomhelst ny Kraft med den, som allerede er tilstede i hans Mølleværk, og ligeledes at udvide Værket ved Indlæggelsen af nye Qværne. § 2. Det skal være Enhver tilladt at foretage al Slags Formaling til Brug i egen Huusholdning og Føde for egne Creaturer, og skal der derhos tilkomme enhver Jordbruger lige Frihed til Stedets Brug. Derimod skal det indtil 1ste Jan. 1862 ikke være Flere tilladt i denne Henseende at forene sig om fælles Afbenyttelse af andre Indretninger til Formaling end saadanne, som drives alene ved Haandkraft. Indtil 1ste Jan. 1862 skal den hidtil bestaaende Adgang for visse Næringsbrugere til at erholde Tilladelse til at formale til Brug i egen Næringsdrift vedblive. § 3. Ligeledes skal det være

*) Jvfr. Lov 29 Decbr. 1857 § 28.

Enhver tilladt at opføre nye Møller til Formaling af Meel 14 April
eller andre Gjenstande til Udførsel. § 4. Enhver skal være berettiget til at anlægge nye Meelmøller paa Landet til Formaling for Omegnens Beboere, naar enten ingen Meelmølle findes i een Miils Afstand i lige Linie fra det Sted, Møllen agtes anlagt paa, eller de Mølleeiere, hvis Værker ere nærmere beliggende, dertil give deres Samtykke, eller endelig naar Mølletrang befindes. § 5. Om Mølletrang finder Sted, bevises paa den i Fdn. af 3die Juni 1825 §§ 8, 9 og 13 foreskrevne Maade og afgjøres af Indenrigsministeriet, som, i Tilfælde af at Flere ønske at opføre den nye Mølle, ogsaa bestemmer, hvem dertil skal være nærmest berettiget. Dog skulle Eierne af de nærmest beliggende Møller have Fortrinet, hvis de ønske at opføre Møllen. Naar den nye Mølle ikke er opført inden to Aar, efterat Ministeriets Bestemmelse er afgiven, fortabes den derved erhvervede Rettighed. § 6. Indtil 1ste Jan. 1862 udfordres Tilladelse til Opførelse af nye Meelmøller i Kjøbstederne udenfor det i § 3 ommeldte Tilfælde, og skulle de derværende Mølleeiere, under det i Slutningen af foregaaende Paragraph fastsatte Vilkaar, indtil denne Tid være fortrinsberettigede til saadan Tilladelse, forsaavidt den agtes benyttet til særligt Møllebrug. Det i Fdn. af 1ste Febr. 1797 § 359 indeholdte almindelige Forbud imod, at det tillades nogen Møller at brygge Øl eller bage Brød til Salg, ophæves. § 7. Anlæggelsen af nye Møller til Grynmaling alene skal overalt være tilladt, dog at deri kun indlægges een Bræksværn for to Skalqværne. § 8. Indtil Møllenæringen efter § 14 aldeles frigives, forholdes der efter de hidtil gjældende Regler for Tilladelse til nye Møllers Anlæg, forsaavidt disse ikke ved denne Lov ere forandrede; dog skal der ikke dertil behøves Udstedelse af en formelig Bevilling mod Betaling[1]). § 9. Fra 1ste Jan. 1862 bortfalder saavel Mølleskylds Hartkornet som den i Stedet for Mølleskylden i visse Tilfælde bestemte Afgift og endelig den saakaldte Grubbeværks eller Grynqværns Afgift[2]).

[1]) Jvfr. Lov 29 Decbr. 1857 § 28.
[2]) Jvfr. Kgl. Resol. 14 April 1852.

14 April Men Hensyn til Møllers Ansættelse til Møllesky̆ldshartkorn eller Afgift forbliver det indtil den Tid ved Bestemmelserne i Fdn. af 3die Juni 1825 §§ 6 og 11. Det skal derfor være Pligt for enhver, som enten opfører en ny Mølle, eller forøger Qværnenes Antal i en allerede tilværende Mølle, forinden Møllen eller Qværnene tages i Brug, derom at gjøre Anmeldelse for Amtmanden eller for Kjøbenhavns Vedkommende for Magistraten, som da har at foranstalte det Fornødne til Hartkornets eller Afgiftens Bestemmelse. § 10. Veirmøller maae ikke opføres nærmere ved nogen Vei end 50 Alen[1]). Ved Anlæg af Vandmøller maae Bestemmelserne om Flodemaal iagttages, og overhovedet ikke gjøres Indgreb i Andres Rettigheder med Hensyn til Vandløbene. Ved Anlæg af Dampmøller blive de for Dampmaskiners Afbenyttelse foreskrevne Betingelser at iagttage. § 11. Kjøbstadmøller ere berettigede til at male for Landbeboere og Landmøller for Kjøbstadbeboere. § 12. Møllerne have samme Ret som andre Fabrikanter til at have Udsalg af deres Producter[2]). § 13. Svigagtig Omgang med til Formaling betroet Korn straffes som andet Bedragerie. Uberettiget Møllebrug i Kjøbstederne eller paa Landet ansees med en Mulct fra 10 til 100 Rd., hvilken Mulct, der i Gjentagelsestilfælde fordobbles, tilfalder for Kjøbstedernes Vedkommende disses og paa Landet Sognenes Fattigkasser[3]). § 14. Fra 1ste Jan. 1862 skal Møllenæringen være fri saavel paa Landet som i

[1]) Veirmøller maae ikke opføres nærmere ved andre Bygninger eller anden Mands Grund end 30 Alen, dog maa Møllehuset opføres enten i umiddelbar Forbindelse med Møllen eller i kortere Afstand end den anførte, dog i Kjøbenhavn kun naar det indrettes til een Familie. Stubmøller og lignende lavtstaaende Møller skulle være omgivne af et Stakit eller andet forsvarligt Hegn. Lov 17 Marts 1856 § 87 (f. Kbhvn.), 12 Jan. 1858 § 1 (f. Frederiksberg Sogn), 30 Decbr. 1858 § 30 (f. Kjøbst.). Jvfr. Lov 2 Marts 1861 § 3.

[2]) Dette gjælder ogsaa for Møllere paa Landet. Indenrigsm. Skriv. 14 Jan. 1854, Lov 29 Decbr. 1857 § 28.

[3]) Denne Straf er ikke forandret ved den i Lov 29 Dec. 1857 § 75 fastsatte almindelige Straf for uberettiget Næringsbrug. Dom i Jur. Ugskr. f. 1859 S. 295 og 3 6, f. 1860 S. 491, og i Høiesteretstid. f. 1860 S. 710. Det Modsatte er antaget i Dom i Jur. Ugskr. f. 1859 S. 332, f. 1860 S. 138.

Kjøbenhavn og de øvrige Kjøbsteder, dog at derpaa i Kjøbenhavn og Kjøbstederne tages Borgerskab[1]). Fra samme Tid skal derfor saavel de Indskrænkninger, der indeholdes i denne Lovs §§ 2, 4, 5 og 6, som Møllerlaugs-Artiklerne af 15de Jan. 1684 og de øvrige om Møllenæringen givne Love, forsaavidt de ikke ere stadfæstede ved denne Lov, være ophævede. 14 April
§ 15. Denne Lov er ikke gjældende for Bornholm eller for andre Steder, hvor Møllenæringen maatte befindes at være fri, ei heller for de Districter, hvor Mølletvang finder Sted, og har Vedkommende, som maatte formene at være i Besiddelse af Eneret til Maling i et District, inden 1 Aar fra nærværende Lovs Dato og under Rettighedens Fortabelse at gjøre Anmeldelse derom til Indenrigsministeriet, som derefter har at foranstalte det efter Omstændighederne videre Fornødne til, at Maletvangen kan blive ophævet.

Hvorefter alle Vedkommende sig have at rette.

Lov, indeholdende nogle nærmere Bestemmelser om Korntiendens Forandring fra Ydelse i Kjærven til faste aarlige Afgifter[2]). 14 April

Vi Frederik den 7de Konge til Danmark rc G. B.: Rigsdagen har vedtaget og Vi ved Vort Samtykke stadfæstet følgende Lov:

§ 1. Den Korntiende, der fortiden ydes i Kjærven, skal inden 1ste Jan. 1856 være bestemt til faste aarlige Afgifter, overeensstemmende med de i den gjældende Lovgivning og nærværende Lov indeholdte Forskrifter[3]). § 2. Den

[1]) Til at drive Møllebrug som Næringsvei skal paa Landet løses Næringsbeviis. Lov 29 Decbr. 1857 § 28.

[2]) Jvfr. Circ. 29 April, Kgl. Resol. 11 Decbr. 1852, Skriv. 10 og 13 Juni, 29 Juli, 2 Septbr. (to), Circ. 8 Septbr., Skriv. 21 Octbr., Circ. 22 Octbr., Skriv. 12 Decbr., Circ. 15 Decbr. 1854, 2 Jan., 20 Septbr., Skriv. 22 Decbr. 1855.
Naar en Tiende i over 20 Aar har været erlagt med et uforandret aarligt Vederlag, der maa formodes at grunde sig paa en retsgyldig Forening eller anden bindende Bestemmelse, kan den ikke fordres fastsat i Henhold til Lov 14 April 1852, Dom i Jur. Ugskr. f. 1856 S. 653, hvilken Fastsættelse derimod kan forlanges, naar Formodning for en saadan bindende Forening eller Bestemmelse ikke er tilstede, Dom i Høiesteretstid. f. 1859 S. 237.

[3]) Jvfr. Skriv. 22 Mai 1857, Lov 12 Decbr. 1860.

14 April ved Fdn. af 8de Jan. 1810 § 28 2den Post, Litr. E givne Forskrift om, at Tiendecommissionen, naar Korntienden ved dens Kjendelse skal bestemmes til en fast aarlig Afgift, skal til Tiendens taxerede Værdie lægge $^1/_{10}$ Deel af samme, (hvorefter det Udkommende bliver at fastsætte som den bestandige aarlige Afgift for Tienden) ophæves. § 3. Det i Fdn. af 10de Jan. 1698 Cap. 4 § 9 bestemte Opmaal skal i fremtidige Tiendeforeninger eller Tiendecommissions-Kjendelser ikke kunne betinges eller paalægges. § 4. Som Korntiender, der ydes i Kjærven, blive ogsaa de at ansee, om hvis Ydelse med et aarligt Vederlag der er indgaaet Overeenskomster, ikkun gjældende for en vis Tid, og de, der eies af vedkommende Tiendeydere, uden at være bestemte til faste aarlige Afgifter. § 5. De om Tiendevederlag indgaaede Overeenskomster, der ikkun gjælde for en vis Tid, forblive i Kraft indtil Udløbet af den for deres Gyldighed bestemte Frist, fra hvilken Tid først det faste aarlige Vederlag, hvortil de paagjældende Korntiender maatte blive ansatte, vil være at udrede. § 6. Efter denne Lovs Kundgjørelse maa ingen Overeenskomst om Tiendevederlag, der ikkun skal gjælde for en vis bestemt Tid, indgaaes for et Tidsrum, der gaaer ud over 1ste Jan. 1856. § 7. Enhver Eier af en Korntiende, der ikke er ansat til en fast aarlig Afgift, skal være berettiget til at erholde saadan Ansættelse udført ved Tiendecommissionen, dog kun forsaavidt Begjæringen derom omfatter alle de Eiendomme i samme Sogn, hvoraf Tienden tilhører den samme Eier, og ikke er bestemt til fast aarlig Afgift. § 8. Den for visse Tilfælde befalede Vedtagelse for Amtmanden af indgaaede Tiendeforeninger bortfalder for Fremtiden. § 9. For de Korntiender, som ikke inden 1ste Jan. 1854 ere bestemte til faste aarlige Afgifter, bliver Ansættelsen at foranstalte af vedkommende Tiendecommission efter en af denne lagt Plan; dog skal det staae Parterne frit for, ogsaa efter den her nævnte Tid, uden Tiendecommissionens Mellemkomst, at indgaae mindelige Foreninger om Korntiendens Forandring til faste aarlige Afgifter, naar saadan Forening er indgaaet og Approbation, forsaavidt den hidtil har været lov-

befalet, derpaa er erhvervet, samt Gjenpart af Foreningen er meddeelt Tiendecommissionens Formand, inden Commissionen i Henhold til den lagte Plan har paabegyndt Forretningen i det paagjældende Sogn*). § 10. Ved Udgangen af Aaret 1853 har enhver Tiendecommissions Formand for sit Districts Vedkommende at affordre Kjøbstedernes Communalbestyrelser og Landdistricternes Sogneforstanderskaber, særskilt for hver af de 3 Tiender: 1) nøiagtigt affattede Fortegnelser over alle de tiendepligtige Eiendommes Matriculnummere i Communen, af hvilke Korntienden ikke er bestemt til en fast aarlig Afgift, med Tilføielse af hvert Matriculnummers Hartkorn og Tiendeydernes Navne; 2) Underretning om, hvo der eie eller ere beneficerede med de nævnte Tiender, og 3) for det Tilfælde, at den tiendepligtige Jords Bruger er en fra Jordens Eier forskjellig Person, Underretning om, hvo den Sidstnævnte er. Disse Middelelser skulle skee senest 4 Uger, efterat de af Amts-Tiendecommissionens Formand ere forlangte. § 11. Naar Amts-Tiendecommissionens Formand har modtaget alle de i § 10 omhandlede Meddelelser fra Commissionens District, vil denne have at foretage de til de paagjældende Korntienders Forandring til faste aarlige Afgifter fornødne Forretninger. § 12. Forretningerne foretages i den Orden, som fastsættes i en af Amts-Tiendecommissionen for dens District lagt Plan, ved hvis Bestemmelse blandt Andet bliver at tage Hensyn til, at samtlige Forretninger kunne være fuldførte inden den i § 1 af nærværende Lov, og hver enkelt Forretning inden den i Fdn. af 8de Jan. 1810 § 28, 3tio, foreskrevne Tid. Den lagte Plan bliver betimeligen at bekjendtgjøre i Stiftstidenden. § 13. Ved enhver Forretning, som afholdes, skal alt Sognets tiendepligtige Hartkorn, for hvilket Korntienden ikke allerede er bestemt til en fast aarlig Afgift, tages under Behandling. Amts-Tiendecommissionerne ville i Særdeleshed have at paasee, at saa Meget som muligt udføres ved hver Forretning, og at gjentagne Reiser og Møder undgaaes. § 14. Veder- 14 April

[1]) Jvfr. Circ. 20 Mai 1854.

14 April lagene for de Korntiender, der eies af vedkommende Ydere, blive altid at fastsætte ved Amts-Tiendecommissionernes Kjendelse, uden at Paastand eller Tilbud bliver at fremsætte. Omkostningerne ved disse Kjendelser udredes med deres fulde Beløb af Statskassen efter Foranstaltning af Indenrigsministeriet [1]). § 15. Den i Fdn. af 12te Marts 1828 § 2 foreskrevne Indkaldelse af Vedkommende til at paahøre Afsigelsen af Amts-Tiendecommissionens Kjendelse bortfalder for Eftertiden. Derimod skal enhver saadan Kjendelse, forsaavidt den ikke strax efter Forretningens Afholdelse afsiges og oplæses for de Vaagjældende paa Aastedet, gives beskreven, og uopholdeligen forkyndes for alle Vedkommende ved de sædvanlige Stævningsmænd, som derefter have at tilbagesende Udskriften med behørig Paategning til Tiendecommissionens Formand. Stævningsmændene tillægges herfor til lige Deling en Betaling af 16 ß for hver af de 6 Første og 8 ß for hver af de Øvrige, for hvilke Forkyndelsen skeer. Den Frist af 6 Maaneder, inden hvilken Anke over en Amts-Tiendecommissions Kjendelse bør fremføres for den overordnede Tiendecommission, skal fremdeles regnes fra den Dag, da Kjendelsen afsiges [2]). § 16. Skulde nogen Amts-Tiendecommission eller den overordnede Tiendecommssion ikke see sig istand til at tilendebringe nogen af de dem paahvilende Forretninger inden den i Fdn. af 8de Jan. 1810 § 28, 3tio og § 1 af nærværende Lov fastsatte Tid, vil Indenrigsministeriet, paa derom indgivet Andragende, efter Omstændighederne have at fastsætte den Tid, inden hvilken saadanne tilbagestaaende Forretninger bør være endelig afgjorte. § 17. Hvis det, for at fremme Øiemedet af nærværende Lov, maatte findes hensigtsmæssigt at dele enkelte af de nuværende Amts-Tiendecommissions-Districter i flere Districter, i hvilke da blive at oprette nye Amts-Tiendecommissioner, er Indenrigsministeriet bemyndiget til at foranstalte det i saa Henseende Fornødne [3]). § 18. Tiendecommissairernes Diæter fastsættes

[1]) Jvfr. Skriv. 9 Septbr. 1854, Lov 19 Marts 1855.

[2]) Jvfr. Skriv. 3 April 1860.

[3]) Jvfr. Circ. 19 April 1852.

for Fremtiden til 2 Rd. daglig for hver. De blive kun at beregne for de Dage, der medgaae til Reiser til og fra Aastedet og til Møder paa samme[1]). Den Tiendecommissairerne tilstaaede Godtgjørelse for Befordring bestemmes for Eftertiden til 4 Mk. pr. Miil. Forsaavidt Formanden har Udlæg til Protocoller, Avertissementer og deslige, hvilke han ikke kan faae godtgjorte af Parterne, udredes disse af Statskassen efter Foranstaltning af Indenrigsministeriet. § 19. Til Afholdelse af Udgifterne ved det forøgede Arbeide, som ved nærværende Lovs Bestemmelser maatte foranlediges for den overordnede Tiendecommission, kan Indenrigsministeriet aarligen anvende en Sum indtil 500 Rd. § 20. Amts-Tiendecommissionernes og den overordnede Tiendecommissions Protocoller indsendes, naar de ere fuldskrevne, eller Forretningerne ere tilendebragte, til Opbevaring i Indenrigsministeriets Archiv. § 21. Naar al den Korntiende, der for Tiden ydes i Kjærven i hvert enkelt Amts-Tiendecommissions-District, er endeligen bestemt til faste Afgifter, ophæves Districtets Tiendecommission, ligesom den overordnede Tiendecommission ophæves, naar alle til den indankede Forretninger ere endeligen paakjendte. § 22. For de Jorder, som ikke inden 1ste Jan. 1856 ere blevne tiendepligtige, kan denne Forpligtelse ikke senere indtræde[2]). 14 April

Kgl. Resol., hvorved Hs. Majestæt Kongen, ved at stadfæste den af Rigsdagen vedtagne Lov om Møllenæringen, forsaavidt ifølge § 9 i denne Lov saavel Mølleskyldshartkornet som den i Stedet for Mølleskylden i visse Tilfælde bestemte Afgift og den saakaldte Grubbeværks- eller Gryn- 14 April

[1]) Jvfr. Skriv 23 Septbr. 1854, 4 Aug. 1855.

[2]) Jvfr. Circ. 7 Juni 1855. Paragraphen er kun anvendelig paa de Jorder, som forinden 1 Jan. 1856 de jure have været fritagne for Tiendeydelse, men ei paa saadanne, hvor Fritagelsen alene har været factisk og Tvist dreier sig om, hvorvidt denne factiske Fritagelse er grundet i den, da Loven af 14 April 1852 udkom, gjældende Lovgivning eller ikke. Dom i Jur. Ugskr. f. 1858 S. 710, f. 1859 S. 340.

Paragraphen er anvendelig paa Kjær og Mosejorder, naar Forpligtelsen til at svare Tiende af dem ikke er traadt i Kraft inden 1 Jan. 1856. Dom i Jur. Ugskr. f. 1860 S. 29.

14 April qværnsafgift fra 1ste Jan. 1862 bortfalder, paalægger Indenrigsministeriet betimeligen at træde i Forhandling med Finantsministeriet om, at en hensigtsmæssigere Beskatning af den omhandlede og andre med denne nærbeslægtede Næringsveie ved Lov kan blive sat i Stedet for de fra nysmeldte Tid bortfaldende Afgifter.

15 April **Justitsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Svendborg Amt), hvori Samme — der, ved at tilstille Ministeriet en Regning fra en Mand i Svendborg til Beløb 2 Rd. for at have assisteret ved en foretagen Obduction af et Liig og for at have sammensyet dette, havde forespurgt, om vedkommende Læger kunne fordre, at det Offentlige skal betale slige Udgifter, hvilke ikke nogensinde tidligere i Svendborg Amt ere fordrede erstattede enten af det Offentlige eller under de paagjældende Justitssager, eller om Obducenterne for den dem ved Lovgivningen tilstaaede Betaling af 8 Rd. for Obductionsforretningen ere pligtige til selv at tilsvare slige Udgifter, forsaavidt de ansees nødvendige — svares, at den ommeldte Udgift efter Omstændighederne findes at maatte afholdes af det Offentlige.

15 April **Indenrigsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Kjøbenhavns Amt), hvori Samme, i Anledning af et til Ministeriets Afgjørelse indstillet Spørgsmaal om, hvorvidt det rettelig var blevet paalagt et Sogns Beboere, efter Omgang at afgive Vagthold ved Bevogtningen af en sindssvag Indsidder, svares, at det omhandlede Vagthold, der efter Forholdets Natur maatte ansees at henhøre under det Pligtarbeide i communale og offentlige Anliggender, som Fdn. af 27de Mai 1848 § 1 har for Øie, og navnlig, i Analogie af Rescr. af 21de Decbr. 1775, tidligere at maatte have paahvilet saavel Gaardmænd som Huusmænd og Inderster, nu efter bemeldte Forordnings Emanation maa, ifølge sammes § 1 5te Punctum, antages at være som Naturalpræstation gaaet over paa Gaardmændene alene.

Kundgj. (fra Indenrigsmin.) for Kongeriget Danmark ang. Stadfæstelse af et Tillæg til de under 8de April 1851 sanctionerede Statuter for en Creditkasse til Selveiendoms Fremme. 16 April

Den i Statuternes § 2 indeholdte Bestemmelse, at der i intet Tilfælde maa udlaanes høiere Sum end 1/3 af en Eiendoms Taxationsværdie, udvides, i Medhold af Lov af 20de Juni 1850 § 6, derhen, at der kan udlaanes indtil 2/5 af Taxationssummen.

I December 1851.

L. Gr. Holstein. F. M. Knuth. J. Neergaard. P. Joh. Neergaard.
P. B. Scavenius
paa egne og Hofjægermester Carlsens Vegne.

Foranstaaende Tillæg stadfæstes herved i Henhold til ovennævnte Lov af 20de Juni 1850, og tilføies derhos, at Hs. Majestæt paa Justitsministeriets allerunderdanigste Forestilling under 29de f. M. allernaadigst har resolveret: at det tillades Besiddere af Lehn, Stamhuse og Fideicommisgodser under de i den allerhøieste Resolution af 2den Marts f. A. givne og i Indenrigsministeriets Kundgjørelse af 8de April næstefter optagne nærmere Bestemmelser at indtræde som Interessenter i den i Henhold til bemeldte Kundgjørelse oprettede Creditkasse til Selveiendoms Fremme, om end det af Kassens Bestyrelse vedtagne Tillæg til Statuterne for Kassen, hvorved det Beløb, som derfra kan udlaanes mod 1ste Prioritet i de til Selveiendom afhændede Fæstesteder, forhøies fra 1/3 til 2/5 af disses Taxationsværdie, maatte blive stadfæstet af Indenrigsministeriet. Hvilket i Henhold til meerbemeldte Lovs § 5 herved bringes til offentlig Kundskab.

Indenrigsmin. Skriv. (til Amtmanden over Holbek Amt), hvori Samme — der til Ministeriets Afgjørelse havde indstillet et Andragende, hvori flere Medlemmer af et Sogneforstanderskab forespurgte, hvorvidt Aftægtsmænd ere at henregne under de Huusmænd og Inderster, af hvilke der efter Fdn. af 27de Mai 1848 § 1 enten kan fordres Deeltagelse i Sneekastningsarbeidet i det Hele eller i dets Sted 19 April

19 April 3 Arbeidsdage om Aaret til de dem før bemeldte Forordnings Emanation i Almindelighed paahvilende Pligtarbeider — svares, at det opkastede Spørgsmaal maa besvares bekræftende, idet den specielle Fritagelse for Veiarbeide, der ved Fdn. af 29de Septbr. 1841 er tilstaaet Aftægtsfolk, ikke kan have anden Indflydelse paa denne Forpligtelse, end at der under de 3 Arbeidsdage ikke kan affordres dem det Slags Arbeide, hvorfor de saaledes særligen ere fritagne.

19 April **Indenrigsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Sorø Amt) ang. Besørgelsen af Klokkeringningen i Anledning af Enkedronningens Død.

I tvende Skrivelser til Ministeriet for Kirke- og Underviisningsvæsenet af 27de og 31te f. M. har Hr. Kammerherren, foranlediget af flere derom gjorte Forespørgsler begjært Dem Resolution meddeelt for, hvem det paahviler at udføre den ved bemeldte Ministerii Circulaire af 23de f. M. paabudne Ringning med Kirkeklokkerne i Anledning af Hendes Majestæt Enkedronning Maria Sophie Frederikkes Død.

Foranlediget heraf skulde Indenrigsministeriet, der har modtaget denne Sag til Afgjørelse, tjenstligst melde, at det maa være de vedkommende Kirkeeieres eller Kirkeværgers Sag at træffe de fornødne Foranstaltninger m. v. (jvfr. Indenrigsmin. Skriv. af 30te Juli f. A.) til Klokkeringningen ved Hjælp af Sogneboerne saaledes, at Ringningen, forsaavidt den ikke udføres ved leiede Folk for Communens Regning, maa ifølge Fdn. af 27de Mai 1848 § 1 besørges af det paagjældende Sogns Gaardmænd, med hvilke i Henhold til Loven af 20de Juni 1850 § 14 ogsaa Eiere eller Brugere af forhen frit Hartkorn, forsaavidt de kunne henregnes til Gaardmændenes Classe, maae tage Deel i Arbeidets Udførelse.

23 April **Justitsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Holbek Amt), hvori Samme — der, med Hensyn til at et Sogneforstanderskab, overeensstemmende med Fdn. af 27de Mai 1848 § 1, i Stedet for Sneekastningsarbeide i det Hele havde reserveret sig 3 Arbeidsdage af Communens Huusmænd til de dem

efter den tidligere Lovgivning paahvilende communale Arbeider, havde forespurgt, om den Omstændighed, at den ene af de saaledes reserverede Dage var forbeholdt til Brevbæring, kunde, med særdeles Hensyn til hvad der er yttret i Indenrigsmin. Skriv. af 2den Jan. 1849, være tilhinder for, at der meddeeltes Approbation til ved Udpantning hos forskjellige Huusmænd, der vare udeblevne fra Arbeide ved en af Communens Skoler], hvortil de i Henhold til den ommeldte Reservation havde været tilsagte, at inddrive Betalingen for dette Arbeide, der var blevet udført af leiede Folk — efter foregaaende Brevverling med Indenrigsministeriet svares, at der Intet findes at være tilhinder for, at et Beløb som det omhandlede i Medfør af Fdn. af 27de Mai 1848 § 1 approberes til Inddrivelse ved Udpantning. 23 April

Indenrigsmin. Circ. (til samtlige Amtmænd) ang. Indberetninger om mindelige endelige Foreninger om Naturaltiendens Afløsning. 29 April

Da Hans Majestæt Kongen under 14de d. M. allernaadigst har stadfæstet den af Rigsdagen vedtagne Lov, indeholdende nogle nærmere Bestemmelser om Korntiendens Forandring fra Ydelse i Kjærven til faste aarlige Afgifter,

skulde jeg tjenstligst have (Tit.) anmodet om, ved Circulaire til samtlige Sogneforstanderskaber i det Dem betroede Amt, behagelig at ville anmode disse at være opmærksomme paa, hvorvidt der afsluttes mindelige endelige Foreninger angaaende Naturaltiendens Forandring til faste aarlige Afgifter, samt for enhver af de 3 Arter af Tienders Vedkommende i det Hele søge at komme til Kundskab om, hvormeget Hartkorn der ved Udgangen af dette Aar endnu er tilbage, hvoraf Tienden ydes i Kjærven (jvfr. § 4). Og vilde (Tit.) derhos i Begyndelsen af næste Aar fra Sogneforstanderskaberne indhente Oplysninger om forannførte Puncter, saaledes at Ministeriet kan sættes istand til inden 1ste Mai næste Aar at bedømme, om der vil være Anledning til i Henhold til Lovens § 17 at træffe extraordinaire Foranstaltninger, for at den tvungne Fastsættelse af Vederlaget kan blive tilendebragt inden 1ste Jan. 1856.

4 Mai **Indenrigsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Kjøbenhavns Amt), hvori Ministeriet, ved iøvrigt at tiltræde, hvad Amtsraadet havde yttret i Anledning af et Andragende fra et Sogneforstanderskab om det Arbeide, der ifølge Fdn. af 27de Mai 1848 § 1 kan afforbres Huusmænd og Inderster, bemærker, at Rensningen af Gadekjær og andre lignende Vandsteder samt Transport af Fattige ikke skjønnes at kunne paalægges Huusmændene og Indersterne som Naturalarbeide. Med Hensyn til den førstnævnte af disse Præstationer skjønner Ministeriet nemlig ikke rettere, end at dette Arbeide, der efter Fdn. af 29de Febr. 1792 § 12 paahvilede saavel Gaardmænd som Huusmænd og Inderster efter Omgang, som Følge heraf ved Fdn. af 27de Mai 1848 § 1 maa, som af Ministeriet i Skrivelse af 22de Septbr. 1851 tidligere udtalt, være bortfaldet som Naturalarbeide for Huusmændene og Indersterne, og hvad Fattiges Transport angaaer, vides ligesaalidet nogen Hjemmel for, at denne Ledsagelse, der, uagtet den betaltes (Rglm. af 5te Juli 1803 for Landet § 73), dog skal præsteres efter Tilsigelse og saaledes er at betragte som andet communalt Pligtarbeide, alene skulde paahvile Huusmænd og Inderster, mod hvilket Resultat endog Canc. Skriv. af 4de Septbr. 1804 og især Rescr. af 21de Decbr. 1775 (som netop er givet for Kjøbenhavns Amt), bestemt udtale sig.

10 Mai **Indenrigsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Randers Amt) ang. at Hovedparcellisten ikke har Regres til de mindre Parcellister for Kjørsler, der paahvile den samlede Eiendom.

I behagelig Skrivelse af 9de Jan. d. A. har Hr. Kammerherren forespurgt, hvorvidt de i Fdn. af 3die Decbr. 1819 § 4, jvfr. Canc. Skriv. af 5te Novbr. 1836, indeholdte Bestemmelser angaaende Hovedparcellistens Ret til at erholde Godtgjørelse af de mindre Parcellister for de Kjørsler og andet offentligt Arbeide, som paahviler den samlede Eiendom, ere hævede ved Fdn. af 26de Juni 1844 § 26 in fine, samt i bekræftende Fald hvilken Fremgangsmaade der skal bruges for at erholde de mindre Parcellister tilpligtede at deeltage i bemeldte Kjørsler eller Arbeide.

Foranlediget heraf skulde man tjenstligst melde, at den omhandlede Bestemmelse i Fdn. af 3die Decbr. 1819 § 4

maa, hvad angaaer Konge- og Kongelige Tjenestereiser samt Amtsreiser, forsaavidt disse sidste ikke efter Fdn. af 26de Juni 1844 § 14 fremdeles vedblive at præsteres in natura, ansees hævet ved Fdn. af 26de Juni 1844 § 26, jvfr. §§ 24 og 25. Hvad de in natura præsterede Amtsreiser samt Sognereiser angaaer, tilstedede vel Bestemmelserne i Fdn. af 1844 §§ 27 og 47, at disse indtil videre udredede som hidtil, navnlig efter Kjørelægder, forsaavidt denne Indretning tidligere var fulgt, hvorfor det omhandlede Bud i Fdn. af 3die Decbr. 1819 § 4 ogsaa efter Emanationen af hiin Forordning maatte være anvendeligt paa disse Kjørsler, idet alt uprivilegeret Hartkorn deri fremdeles skulde deeltage, men i Medfør af Loven af 20de Juni 1850 § 17 skal der imidlertid nu med Hensyn til Reguleringen af Amtsreiser in natura og Sognereiser forholdes paa samme Maade som efter Fdn. af 26de Juni 1844 §§ 24 og 25 med Hensyn til Konge- og Kongelige Tjenestereiser, og heraf bliver det da en ligefrem Følge, at Parceller i det Hele blive at ansætte til Kjørsler efter Lovgivningens almindelige Regler, altsaa kun forsaavidt de udgjøre 1 Td. Hartkorn og derover, og at der saaledes ikke længer bliver Tale om Kjørselspligt for Parcellister som saadanne, men kun som selvstændige Eiendomme. Heraf følger da atter, at Hovedparcellisten heller ikke længere, hverken hvad Sognereiser angaaer eller i de i Fdn. af 26de Juni 1844 § 27 ommeldte Tilfælde, hvor Amtsreiser forrettes in natura uden Betaling, har den tidligere i Lovgivningen hjemlede Regres til de mindre Parcellister, undtagen forsaavidt saadant specielt maatte være hjemlet ved private Overeenskomster, hvilket imidlertid bliver en det Offentlige uvedkommende Sag, og i Tilfælde af Meningsulighed imellem Hovedparcellisten og de mindre Parcellister vil være at afgjøre af Domstolene. Hvad andet offentligt Arbeide angaaer, da holder Ministeriet vel for, at Fdn. af 26de Juni 1844 og Loven af 20de Juni 1850 §§ 14—17, som kun handle respective om Fribefordringer og om Udjevningen af Forskjellen imellen privilegeret og uprivilegeret Hartkorn, ikke i Reglen have medført nogen

10 Mai

10 Mai Forandring i de hidtil derom gjældende Regler, men at man dog har taget i Betænkning i Almindelighed herom at udtale sig, saalænge der ikke foreligger et specielt Tilfælde.

11 Mai **Kirke- og Underviisningsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Randers Amt) ang. hvorvidt Brugere af tidligere privilegeret tiendefrit Hartkorn efter Hartkornets Egalisering skulle deeltage i Udgifter til Vedligeholdelse af Kirken, som eies af Sognets tiendeydende Beboere.

Med behagelig Skrivelse af 4de d. M. har Hr. Kammerherren, ved at tilstille Ministeriet et Andragende fra Eierne af nogle Jorder med forhen privilegeret tiendefrit Hartkorn i N. N. Sogn, forespurgt, om de efter Indholdet af Loven af 20de Juni 1850 angaaende Udjevning af Hartkornsforskjellen § 14 ere pligtige til at deeltage med Eierne af de tiendepligtige Jorder i Sognet, der selv eie deres Kirketiende, i Udgifterne til Kirkens Vedligeholdelse.

I denne Anledning skulde Ministeriet tjenstligst melde, at det opkastede Spørgsmaal henhører under Domstolenes Afgjørelse, men at dette Ministerium iøvrigt for sit Vedkommende anseer det for klart, at ligesom bemeldte Lov ikke har ophævet Forskjellen mellem tiendefrie og tiendepligtige Jorder, saaledes er det navnlig ikke ved den ovennævnte Paragraph blevet paalagt Eierne af tiendefrie Jorder at deeltage i de Udgifter eller Byrder til Kirkens Vedligeholdelse m. v., der alene paahvile Kirketienden eller Eierne af de tiendepligtige Jorder, der selv eie deres Kirketiende, men bemeldte Paragraph angaaer alene den Forpligtelse til at deeltage i Kjørsler, Reiser og andet Arbeide til Kirkers og Kirkegaardes Vedligeholdelse, og nye Kirkegaardes Anlæg m. v., som efter den ældre Lovgivning, navnlig Lovens 2—22—68, Plac. af 18de April 1828, Fdn. af 27de Mai 1848 § 1, med flere Anordninger fornemmelig hvilede paa Eiere af det forhen uprivilegerede Hartkorn, og som ved den omhandlede Lov er bleven udstrakt til Eiere af alt Hartkorn.

13 Mai **Indenrigsmin. Skriv.** (til Krigsministeriet), hvori Samme — der havde begjært sig Indenrigsministeriets Yttringer meddeelte i Anledning af, at der er bleven reist Spørgsmaal

om, hvorvidt en Districtshest, der paa Grund af Sygdom er bleven cassabel, kan udgaae af Nummer, og af Districtet remplaceres med en anden, forinden den af Sessionen er befunden utjenstdygtig, idet Krigsministeriet derhos havde tilføiet, at Krigsbestyrelsen formeentlig maa være beføiet til i saadant Tilfælde, naar Districtet selv, ved Indsendelsen af en Attest som den i § 14 i Lov af 16de Marts f. A. er foreskrevet for døde og tilskadekomne Heste, beviser, at en Hest ikke længer er tjenstdygtig paa Grund af en tilstedeværende eller overstaaet Sygdom, at lade den udgaae af Nr. og erstatte ved en anden af Districtet, hvilket vil være saavel i dettes som i Militairetatens Interesse — svares, at Indenrigsministeriet for Districternes Vedkommende Intet finder at erindre imod, at disse arrangere sig med Krigsbestyrelsen i Overeensstemmelse med hvad af samme er udtalt. 13 Mai

Kirke- og Underviisningsmin. Skriv. (til Præstø Amts Skoledirection) ang. hvorvidt Sæd og Fourage til Skolelærerne ogsaa kan vaalignes Huusmændenes Hartkorn. 13 Mai

Ved under 9de Jan. d. A. at tilstille Ministeriet en Forespørgsel fra N. N. Sogneforstanderskab om, hvorvidt Sæd og Fourage til Skolerne kan lignes paa andet Hartkorn end Hovedgaardes og jordbrugende Bønders, eller om de nævnte Ydelser ogsaa kunne fordres af Huusmændenes Hartkorn, har Hr. Amtmanden yttret den Formening, at begge Ydelser maatte være at ligne paa alt Hartkorn, Huusmændenes derunder indbefattet. Deres Høiærværdighed har derimod yttret, at medens det vel neppe efter Lovgivningen (jvfr. Fdn. af 23de Jan. 1739 § 6, Anordn. for Landet af 29de Juli 1814 § 55 b og c og Lov af 20de Juni 1850 § 16) kan paahvile Andre end Eiere og Brugere af Hovedgaarde og Bøndergaarde at yde den anordningsmæssige Fourage til Skolelærerne, synes det indlysende efter Ordene i Skoleanordningen for Landet af 29de Juli 1814 § 55 a og § 56, at Huusmænd ei kunne fritages for at deeltage i Udredelsen af den Lønning i Sæd, som er Skolelærerne tilstaaet, forsaavidt den ikke udkommer ved Degnetraven.

I Anledning heraf skulde Ministeriet tjenstligst melde, at det med Hr. Amtmanden og Deres Høiærværdighed maa være enigt i, at den Skolelærerne tilkommende Lønning i Sæd, forsaavidt de gamle Degneindtægter ikke dertil ere tilstrækkelige, maa være at ligne saavel paa Huusmændenes som paa Gaardmændenes Hartkorn. Hvad derimod Fouragen

13 Mai angaaer, finder Ministeriet Spørgsmaalet meget tvivlsomt, men Ministeriet skjønner dog ikke rettere, end at det maa besvares benægtende, saaledes at følgelig Huusmændene ikke ansees pligtige til at svare denne Afgift. Ligesom det nemlig i høi Grad vilde have Forholdenes Natur imod sig og føre til de meest upractiske Resultater, om man vilde gjøre den Regel gjældende i sin fulde Udstrækning, at Fouragen til Skolelærerne skulde fordeles i Forhold til Hartkornet paa samtlige matriculerede Jordlodder, selv om de kun vare belagte med de mindste Hartkornsdele, hvorved denne Afgift paa mange Steder vilde blive at udstykke i saa smaa Dele, at den for enkelte Ydere maaskee knap vilde beløbe sig til 1/2 Pd. Foder, saaledes synes ogsaa den Bestemmelse i Anordn. af 29de Juli 1814 § 55 c, at de, der skulle yde Fouragen, tillige skulle transportere den til Skolen, at tyde hen paa, at det alene kan være Gaardbrugerne, der have at tilsvare denne Ydelse, da det i Reglen kun er dem, der ere i Besiddelse af de fornødne Transportmidler, og dette vinder end mere Styrke ved det l. c. brugte Udtryk „ligeledes", der henviser til Bestemmelsen i det foregaaende Litr. b om Brændselet, hvis Ydelse og Transport ikke kan paaligge Huusmændene, og disse synes saaledes ligesaa lidt at kunne være pligtige til at yde og transportere Fouragen. Idet Ministeriet derfor, hvad dette Punct angaaer, maa tiltræde den af Deres Høiærværdighed yttrede Anskuelse, skal Ministeriet endnu kun, med Hensyn til at Hr. Amtmanden til Støtte for den modsatte Mening har anført, at Loven af 20de Juni 1850 § 16 bestemmer, at samtlige Ydelser til Skolevæsenet, der ere Gjenstand for Ligning eller Fordeling efter Hartkornet, blive at udrede ligeligt af alt Hartkorn, tillade sig at bemærke, at der formeentlig fra nysnævnte Lovbud ikke kan hentes noget Argument for, at Fourageydelsen til Skolelærerne ogsaa skulde paahvile Huusmændenes Hartkorn, da denne Lov alene gaaer ud paa at udjevne den Ulighed, der tidligere bestod imellem det privilegerede og det uprivilegerede Hartkorn, men ikke paa at hæve de Forskjelligheder, der i andre Henseender fandt Sted med Hartkornet efter den tidligere Lovgivning.

Raadstue-Plac., hvorved til Efterretning for alle Ved- 14 Mai
kommende bekjendtgjøres, at Communalbestyrelsen, paa nærmere forventende Approbation, er villig til, efter derom indkommende Begjæring, at overdrage de af Stadens udenbyes Grunde, der besiddes i Livsfæste, til vedkommende Fæstere som fuldkommen Eiendom, imod en i hvert enkelt Tilfælde efter de concrete Forhold lempet, passende Kjøbesum, men at for Fremtiden i Reglen ingen yderligere Udparcellering eller Bebyggelse af disse Fæstegrunde vil blive tilstedet, ligesom ogsaa Fæsteafgifternes Størrelse, naar Fæstet vorder ledigt, vil blive reguleret efter den Norm, der af Communalbestyrelsen til enhver Tid derom er vedtagen.

Kirke- og Underviisningsmin. Skriv. (til Amtmanden 14 Mai
over Svendborg Amt) ang. at Lægdsmænd ikke ere frie for at deeltage i Vedligeholdelsen af Skolerne og Hegnet om Skolejorderne.

Ved behagelig Skrivelse af 14de Jan. sidstleden har Hr. Kammerherren tilstillet Ministeriet til Afgjørelse en fra Overauditeur, By- og Herredsfoged N. N. indkommen Forespørgsel, om Lægdsmændene kunne antages at være frie for at deeltage i Vedligeholdelsen af Skolerne og Hegnet om Skolejorderne.

I Gjensvar herpaa skulde Ministeriet tjenstligst melde, at det af allerhøieste Resol. af 12te Aug. 1814, bekjendtgjort ved Canc. Circ. af 20de s M., klart fremgaaer, at de ommeldte Bestillingsmænd ikke kunne være frie for at deeltage i Udgifterne til Skolernes Vedligeholdelse. Hvad Deeltagelsen i Vedligeholdelsen af Hegnet omkring Skolejorderne angaaer, kunne Spørgsmaalet synes tvivlsomt, da Lægdsmændene vel ifølge Canc. Circ. af 24de Novbr. 1798 vare fritagne herfor, men de ikke omtales som frie i Anordn. af 29de Juli 1814, hvorimod de senere ved Canc. Skriv. af 14de Septbr. 1830 ere anseete frie for at deeltage i Indhegningen af og Gruusopfyldningen paa de gymnastiske Øvelsespladser. Herefter kunde det synes, at de ogsaa maatte være frie for at deeltage i Hegnsbyrden omkring Skolelodderne; da imidlertid samtlige foranførte Bestemmelser gjælde saavel om Lægdsmænd som om Sognefogder, og Cancelliet

14 Mai senere i Skrivelse af 8de April 1845, hvoraf hoslagt følger en Gjenpart, i Henhold til forommeldte allerhøieste Resol. af 12te Aug. 1814 har svaret, at Sognefogder ikke kunne være frie for at deeltage i denne Byrde, maa efter denne Skrivelse det Samme ogsaa gjælde om Lægdsmænd. Dette finder Ministeriet ogsaa meest stemmende med oftmeldte kongelige Resolution, navnlig naar tillige hensees til dens Præmisser, og det finder derfor, at Forespørgselen i det Hele maa besvares benægtende.

24 Mai **Kirke- og Underviisningsmin. Circ.** (til samtlige Stiftsøvrigheder), hvori Samme — da der til Ministeriet oftere indkommer Ansøgninger om Fraskillelse af Dele af Præstegaardsjorder, uden at Ansøgningerne ere ledsagede af Kort over disse, hvilket imidlertid i Reglen maa ansees som en nødvendig Betingelse for Ministeriet til at sættes istand til at danne sig en selvstændig Mening om Sagen — efter foregaaende Brevvexling med Indenrigsministeriet anmodes om at paasee, at Ansøgninger om Afhændelse af Parceller af Præstegaardsjorder, der indkomme til Stiftsøvrigheden, for at indsendes til Ministeriet, i Fremtiden ledsages af en Copie af Matriculskortet over den vedkommende Præstegaards Tilliggende med paategnede Taxter, hvorhos tilføies, at det er en Selvfølge, at Omkostningerne ved Anskaffelsen af dette Kort, hvis det ikke allerede haves, maae afholdes af Beneficiarius selv, men at det dog efter Sagens Udfald vil kunne komme under Overveielse, hvorvidt der derfor kan forskaffes ham nogen Godtgjørelse af den eventualiter indkommende Kjøbesum.

25 Mai **Indenrigsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Veile Amt), hvori Samme, i Anledning af et forekommende Tilfælde, meddeles, at det ikke alene ansees stridende mod Fdn. af 3die Decbr. 1819 § 6 at udstykke en sammenhængende Skov i mindre Parceller end 100 Tdr. Land geometrisk Maal, men ogsaa at adskille flere til samme Eiendom hørende særskilt

liggende Skovlodder, naar ikke enten disse hver for sig eller de Lodder, som forblive samlede, i det mindste udgjøre 100 Tdr. Land. 25 Mai

Indenrigsmin. Skriv. (til Amtmanden over Odense Amt), hvori Samme — der, med Hensyn til en af Sogneforstanderskabet for tvende Sogne indgiven Forespørgsel, havde begjært Ministeriets Resolution for, om det ved § 16 i Lov af 20de Juni 1850 til Skolevæsenet paabudne Bidrag af Præstegaarden bør komme hele Pastoratet tilgode, eller kun det Sogn eller mueligen endog kun det Skoledistrict, inden hvis Grændser Præstegaarden ligger — efter foregaaende Brevverling med Ministeriet for Kirke- og Underviisningsvæsenet svares, at da de tvende paagjældende Sogne ikke have noget Fællesskab i Henseende til Skolevæsenets Indtægter og Udgifter, men hvert for sig i Skolevæsens-Anliggender udgjør en særskilt Commune, skjønnes det ikke, at det ene Sogn kan have noget Krav paa Bidrag til sit Skolevæsen af Præstegaarden, der ligger i det andet Sogn, hvorimod disse Bidrag utvivlsomt alene maae tilfalde sidstnævnte Sogn, forsaavidt de udredes communeviis, og det District, hvortil Præstegaarden hører, forsaavidt de udredes districtsviis. Ministeriet tilføiede derhos, at det, hvad det af Præsternes hidtil ydede Bidrag til Skolelærerhjælpekassen*) angik, med Amtmanden var enigt i, at dette ifølge forberørte Lov nu maa udredes af hvert Skoledistrict for sig for sin Skoles Vedkommende. 1 Juni

Kirke- og Underviisningsmin. Skriv. (til Domainedirectoratet), hvori Ministeriet udtaler sig imod et af Domainedirectoratet fremsat Forslag om, at det Brændsel, der hidtil er leveret fra Statsskovene til Skolevæsenet i de forskjellige Sogne, for Fremtiden skulde anskaffes ved Licitation, saaledes at Licitationsbeløbet reparteredes paa hele Skoledistrictets Hartkorn, inclusive Skovskyldshartkornet, og Skovene derved 1 Juni

*) Jvfr. Lov 8 Marts 1856 § 7.

1 Juni befries for hine uforholdsmæssig høie Bidrag til Skolevæsenet, til Støtte for hvilket Forslag Directoratet havde anført, at om der end kunde have været nogen Anledning til at tilstaae slige Deputater af Statsskovene, saalænge der ikke udrededes fuldt Bidrag til Communerne af Skovskyldshartkornet, er Forholdet dog forandret, efterat dette Hartkorn, der tidligere ikke bidrog til de communale Byrder og Præstationer, undtagen alene med Brænde, nu ved Loven om Udjævningen af Forskjellen imellem det privilegerede og uprivilegerede Hartkorn af 20de Juni 1850 §§ 14, 16 og 21 er ansat til at bære alle communale Byrder ogsaa til Skolevæsenet efter det i Loven bestemte Forhold.

11 Juni **Kgl. Resol.**, hvorved Justitsministeriet, paa Sammes derom nedlagte allerunderdanigste Forestilling, allernaadigst bemyndiges til, forsaavidt den nærmeste Efterfølger i Besiddelsen af et Lehn eller Stamhuus deri samtykker, at tillade de Lehns- og Stamhuusbesiddere, der have erholdt allerhøieste Bevilling til at bortsælge Bøndergodset, naar Salg skeer til Fæsterne, at tilstaae disse og deres eventuelle Enker en Rentenedsættelse af den Deel af Salgsværdien indtil 3/4 Dele, der ifølge de allerhøieste Bevillinger kunne forblive indestaaende i de bortsolgte Eiendomme enten mod Prioritetsobligation eller som en Canon, dog at Renten af denne Deel af Kjøbesummen, ved saaledes at nedsættes, ikke kommer til at udgjøre et mindre Beløb for hvert Sted især, end hvad der ved Salgsbevillingens Udfærdigelse svares i herskabelig Afgift af samme, samt at tilstaae en lignende Rentenedsættelse med den samme Indskrænkning for et Tidsrum af indtil 10 Aar, naar Salget foregaaer til et af de nuværende Fæsteres Børn eller Svigerbørn.

11 Juni **Kgl. Resol.**, hvorved bestemmes, at den Skarpretter, der for Fremtiden bliver at beskikke for de fem sjællandske Amter samt Maribo Amt i Forening, skal nyde en aarlig Løn af 600 Rd., hvortil hvert af de 6 Amter bidrager med 60 Rd. aarligen.

Kundgj. (fra Indenrigsministeriet) for Kongeriget Danmark ang. Landets Inddeling i Districter, forsaavidt Tilsynet med de private Skove angaaer, m. v.*). 11 Juni

For at det Tilsyn, som Indenrigsministeriet skal udøve med de private Skove, kan føres mere stadigt og umiddelbart, er det anseet rettest at inddele Landet i visse Districter, saaledes at der for hvert af disse antages en forstkyndig Mand til stadig Varetagelse af disse Forhold. Efter at have correspondceret med Finantsministeriet om denne Sags Ordning, har Ministeriet besluttet at inddele Landet i følgende 7 Districter, der blive at underlægge de ligeledes nedenfor nævnte Forstbetjente, idet der ved denne Inddeling er taget Hensyn deels til, at Bekostningerne ved Tilsynet ikke blive altfor trykkende for de private Skovveie eller for Statskassen, forsaavidt dette Tilsyn ogsaa vil kunne medføre Udgifter for denne, deels til at ingen Forstbetjent betroes et større District, end at han uden Besværlighed kan overkomme de der forefaldende Forretninger. Districterne ere saaledes: 1) Det nordre sjællandske District, indbefattende Kjøbenhavns, Frederiksborg og Holbek Amter, under Forstraad og Skovrider Bjørnsen paa Valdemarslund pr. Helsingør. 2) Det søndre sjællandske District, bestaaende af Sorø og Præstø Amter samt Møen, under Tiendecommissair, Forstcandidat Spandet paa Lindersvold pr. Rønnede. 3) Det lolland-falsterske District, bestaaende af Lolland og Falster med tilhørende Øer, under Forstraad og Skovrider Sievers paa Hanenau pr. Nykjøbing paa Falster. 4) Det fyenske District, bestaaende af Fyen og Langeland med tilhørende Øer, under Forstassistent Sarauw paa Frederiksgave pr. Assens. 5) Det nordre jydske District, indbefattende Hjørring, Aalborg, Thisted, Viborg, Ringkjøbing, Randers og Aarhuus Amter, under Hofjægermester Overførster Jessen i Randers. 6. Det søndre jydske District, omfattende Skanderborg, Veile og Ribe Amter, under Skovrider Klüver paa Marienlund pr. Silkeborg. 7) Det bornholmske District under Skovrider Fasting paa Rømersdal pr. Rønne.

*) Jvfr. Circ. 27 Mai 1854.

15 Juni **Indenrigsmin. Skriv.** (til Justitsministeriet) **ang. hvorvidt der udkræves en særegen Lov til de til electromagnetiske Telegraphanlæg nødvendige Expropriationer.**

Det kongelige Ingenieurcorps, til hvem det er overdraget at udføre den electromagnetiske Telegraphforbindelse, hvis Anlæg er bevilget ved Lov af 17de Marts d. A., har i en hertil indkommen Skrivelse af 3die d. M. gjort opmærksom paa, at det, skjøndt det er blevet tilladt at nedlægge Ledningstraaden i Hovedlandeveienes ene Rabat, dog ikke vil kunne undgaaes paa enkelte Steder, navnligen nærmest Belterne, at føre den over privat Mands Eiendom, og Corpset har derfor forespurgt, om der med Hensyn til eventuelle Expropriationer og Erstatninger kan være Noget tilhinder for, at den samme Fremgangsmaade bruges, som Lovgivningen hjemler for Hovedlandeveienes Anlæg.

Foranlediget heraf skulde Ministeriet bemærke, at det ikke skjønner, at Expropriationen i det heromhandlede Tilfælde vil kunne skee i Medhold af de for Jernbaneanlæg eller Veianlæg givne Bestemmelser, men at der, overeensstemmende med Grundlovens § 87, maa udgaae en særegen Lov om Forpligtelsen til at afgive det Areal, som maatte behøves til Ledningstraadens Nedlægning, saavelsom til at indrømme den Afbenyttelse af saavel privat som offentlig Eiendom, som maatte være fornøden til Arbeidets Udførelse samt til dens Afbenyttelse og fremtidige Vedligeholdelse, alt mod fuld Erstatning for det Tab og den Skade, som herved foranlediges. Da Arbeidet imidlertid i Henhold til Loven af 17de Marts d. A. skal være fuldført i indeværende Finantsaar har man under Dags Dato forlangt Ingenieurcorpsets Erklæring om, hvorvidt det vil kunne undgaaes at tage Bestemmelse om bemeldte Spørgsmaal, førend Rigsdagen til Efteraaret træder sammen. I andet Fald maatte Sagen formeentligen søges foreløbigen ordnet ved en provisorisk Lov. Om hvorvidt Justitsministeriet maatte være enigt i den ovenanførte Anskuelse om Nødvendigheden af en ny Lov for dette Tilfælde, har man troet allerede paa Sagens nuværende Standpunct at burde udbede sig Sammes behagelige Yttringer*).

*) Justitsministeriet svarede i Skriv. af 12te Juli 1852, at Ministeriet finder det tvivlsomt, om Plac. af 31te Juli 1801 i det omhandlede Tilfælde afgiver tilstrækkelig Hjemmel til at fordre Afstaaelsen af privat Mands Eiendom, og derfor maa ansee det rettest, at der i det nævnte Øiemed udvirkes en Lov i Overeensstemmelse med Grundlovens § 88. — En saadan Lov er ikke senere udkommen.

Indenrigsmin. Circ. (til Amtmændene i Sjælland, Fyen og Lolland-Falster), hvori Samme tilskrives, at da der i den senere Tid hyppigt indgives Andragender om, at Steenkister under de for længere Tid siden anlagte Hovedlandeveie maae blive udvidede eller fordybede paa Veikassens Bekostning, men dette, naar Veivæsenet ingen Interesse har i Steenkistens Omlægning, ikke vil kunne bevilges, har Ministeriet, efter at have correspondéret med det kongelige Ingenieurcorps, anseet det for rettest, at det i de Amter, hvorfra Andragender af foranførte Indhold fremdeles kunne ventes at ville indkomme, bringes til almindelig Kundskab, at de Steenkister under Hovedlandeveiene, der paa Grund af Forandringer eller Forbedringer ved Vandløbene ei længer ere tilstrækkelige til at aflede Vandet fra de paagrændsende Jorder, ikke kunne ventes fordybede eller udvidede paa Veikassens Bekostning, men at de Vedkommende, for hvem Ombygningen vil være til Nytte og Fordeel, selv maae bære de hermed forbundne Omkostninger, der, forsaavidt Vandafledningen henhører under Bestemmelserne i Fdn. af 29de Juli 1846, ville være at fordele mellem de Paagjældende overeensstemmende med de ved Forordningen givne Forskrifter, samt at iøvrigt Indenrigsministeriets Tilladelse til Ombygningen forud maa erhverves, og at Arbeidet maa udføres ved Veivæsenets Foranstaltning og under sammes Bestyrelse. 3 Juli

Indenrigsmin. Skriv. (til Amtmanden over Sorø Amt), hvori Samme, i Anledning af at et Sogneforstanderskab har forespurgt, om en Commune, naar den ikke paa anden Maade er i Stand til at forskaffe de sig sammesteds opholdende huusvilde Personer det fornødne Huusly, kan ansees pligtig til, selv i Tilfælde at Vedkommende er forsørgelsesberettiget andetsteds, at lade opføre Boliger for dem, samt om der i Henhold til Lov 4de Juli 1850 dertil kan fordres udlagt Byggeplads imod fuldstændig Erstatning til Grundeieren — svares, at den Commune, hvor Nogen, til den Tid han bliver huusvild, har havt selvstændig Bolig, altsaa ikke blot som Tyende 13 Juli

13 Juli hos Huusbonden, og hvor han paa lovlig Maade ernærer sig, vil, naar han erklærer sig istand til selv at betale for sig, og saaledes ikke gjør Fordring paa nogen Understøttelse af Fattigvæsenet, have for den i Egnen sædvanlige Betaling at forskaffe ham det Huusly, hvortil han ved Opsigelse af hans hidtil havte Bolig og andre Huuseieres Uvillie til at modtage ham er bleven trængende, uden Hensyn til hvor han er forsørgelsesberettiget; og er det en Selvfølge, at hvor en efter Omstændighederne passende Beboelsesleilighed ikke paa anden Maade lader sig tilveiebringe i Sognet, er dette pligtigt at opføre en til Øiemedet svarende Bygning, hvortil den fornødne Byggegrund kan fordres udlagt efter Reglerne i Lov af 4de Juli 1850.

14 Juli **Kirke- og Underviisningsmin. Skriv.** (til Indenrigsministeriet) om Fordelingen af Udgifterne til Vedligeholdelse og Skatter m. v., af en Kirke, der eies af Tiendeyderne.

I behagelig Skrivelse af 27de Mai sidstleden har Indenrigsministeriet begjært sig dette Ministeriums Yttringer meddeelte i Anledning af det med Bilag herhos tilbagefølgende Andragende, hvori en Deel Beboere af N. N. Sogn under Ribe Amt have anholdt om, at Udgifterne til Reparation og Vedligeholdelse af Sognets Kirke for Fremtiden maae udredes efter Ligning paa Hartkornet, i Stedet for som hidtil efter den Sum, hvorfor enhver af Sognebeboerne i sin Tid har erhvervet sig Anpart i Kirken.

I Anledning heraf skulde Ministeriet tjenstligst melde, at det maa være enigt med Andragerne i, at den Kjøbesum, hvorom enhver af de vedkommende Tiendeydere for sig er kommen overeens med de forhenværende Eiere af Kirken ved Erhvervelsen af deres Kirketiende, i og for sig ikke kan afgive nogen juridisk Basis for Fordelingen af Udgifterne til Kirkens Vedligeholdelse m. v., ligesaalidt som en saadan Fordeling efter denne Maalestok har Hjemmel enten i den almindelige Lovgivning, jvfr. Fdn. af 13de Novbr. 1829 § 4, eller i de til Yderne udstedte Skjøder, der, naar de bestemme, at Kirkens Reparationer og Udgifter skulle svares enten efter Hartkorn eller i samme Forhold, hvorefter deres Indtægter oppebæres, ved dette Sidste neppe kan antages at

have sigtet til andet end til det Forhold, hvori Kirkens Tiendeindtægter af de paagjældende Jorder, maaskee efter den i Skjøderne paaberaabte Jordebog, hidtil vare blevne erlagte. Derimod antager Ministeriet, saavel efter den almindelige Bestemmelse i den ovenmeldte Forordning, som efter Indholdet af de udstedte Skjøder, at Udgifterne til Kirkens Vedligeholdelse m. v. maatte fordeles paa Kirkeeierne efter det gamle Hartkorn paa deres tiendepligtige Jorder, eller i alt Fald i Forhold til Værdien af deres Tiender, saafremt ikke den hidtil brugte Fordelingsmaade efter de respective Kjøbesummer enten maatte kunne oplyses at være grundede i specielle mellem Yderne ved eller efter Kirkens Erhvervelse indgaaede Overeenskomster, eller kan antages at have vundet lovlig Hævd ved deres Anvendelse i over 40 Aar, hvilket Spørgsmaal imidlertid neppe egner sig til at afgjøres ad den administrative Vei, men i fornødent Fald maatte gjøres til Gjenstand for Domstolenes Paakjendelse. I Overeensstemmelse hermed har Ministeriet ved flere Leiligheder udtalt sig derhen, at saadanne Udgifter som de ovenomhandlede, der skulle afholdes af Eierne af det tiendepligtige Hartkorn, uden at deres Størrelse i det Hele retter sig efter Hartkornets Størrelse, navnlig Udgifterne til Kirkens Vedligeholdelse, skulle fordeles mellem Eierne efter det Hartkorn, der var det gjældende paa den Tid, da Tienden blev erhvervet af Yderne; hvorimod det, med Hensyn til de paa Kirketienden hvilende Skatter, hvis Størrelse afhænger af Hartkornets Størrelse efter den nye Matricul, har antaget, at Beløbet af samme ogsaa maa fordeles mellem Leierne i Forhold til deres tiendepligtige Jorders Hartkorn efter den nye Matricul*). 14 Juli

Indenrigsmin. Circ. (til samtlige Amtmænd med Undtagelse af Amtmanden over Bornholm) ang. Fordelingen af Godtgjø- 15 Juli

*) Da Sagen senere fra Indenrigsministeriet blev tilstillet Kirke- og Underviisningsministeriet til Afgjørelse, afgik under 16de August 1852 Svar til Amtmanden over Ribe Amt i Overeensstemmelse med Ovenstaaende.

15 Juli relsen for Foderheste i Henhold til Loven af 16de Marts 1851 § 27.

Til Ministeriet er indkommet Forespørgsel om, hvorledes, for det Tilfælde at i et Hesteudredningsdistrict de enkelte Lægder have overtaget de Districtet tildeelte Foderheste, skal forholdes med Fordelingen af den af Krigsbestyrelsen i Henhold til Loven af 16de Marts f. A. § 27 beregnede og anviste Sum, om nemlig hvert Lægd i Districtet skal for hver Hest, det i Medfør af bemeldte Lov har havt til Fodring, nyde den Godtgjørelse, der af Krigsministeriet efter en Gjennemsnitsberegning er anviist for en Foderhest i Districtet, uden Hensyn til om Lægdet selv har betalt mere eller mindre for Hesten, eller om der skal tillægges Lægdet hvad det i Virkeligheden selv har betalt, dog at dette ikke overstiger det nysnævnte af Krigsministeriet beregnede Gjennemsnitsvederlag. I denne Anledning har Ministeriet fra flere Amtmænd søgt Oplysning om, hvorledes der i saa Henseende i de forskjellige Udredningsdistricter er forholdt, og har man deraf erfaret, at Fremgangsmaaden har været forskjellig i de forskjellige Districter, idet man i nogle, uden Hensyn til om Udgiften for det enkelte Lægd derved vilde blive dækket eller ei, har tilstaaet Lægderne Gjennemsnitsbeløbet af den af Krigsministeriet i Medfør af Lovens § 27 Districtet udbetalte Godtgjørelse, men i andre har givet ethvert Lægd Dækning pro rata af denne Godtgjørelse, og atter i andre fuldstændigen har godtgjort de havte positive Udgifter, i fornødent Fald ved Tilskud af Districtets samtlige Hartkorn.

Ministeriet har heri fundet Opfordring til at tilkjendegive alle paagjældende Amter, at man, med særdeles Hensyn til at Loven af 16de Marts f. A. ikke har paalagt de alene for Districtsholdet anordnede Lægder nogen Forpligtelse til som saadanne at overtage Byrden af Foderhestenes Underhold, finder, at naar man desuagtet i et Udredningsdistrict har foretrukket at fordele disse sidstnævnte Heste mellem de enkelte Lægder, i Stedet for at lade Udredningsdistrictet som en Heelhed overtage dette Hestehold, maa det saaledes Passerede nærmest være at betragte som et Contractsforhold mellem Districtet og dets Lægder, hvis nærmere Bedømmelse i fornødent Fald maa kunne i Henseende til dets retlige Betydning og Virkninger undergives Domstolene, men at Ministeriet forøvrigt ikke skjønner rettere, end at de enkelte Lægder, som saaledes have overtaget Foderhestenes Underholdning, i Almindelighed ville have et retfærdigt Krav paa ikke derved at paaføres Tab, og at Ministeriet derfor ei heller for sit Vedkommende vil have Noget imod, at der i de Tilfælde, hvor det Vederlag, Krigsministeriet efter Lovens § 27 tilsvarer Districtet for dets Foderhestehold, ikke er tilstrækkeligt

til Dækning af Lægdernes positive Udgifter ved bemeldte Hestehold, godtgjøres de Lægder, som saaledes vilde blive brøstholdne, det Manglende ved Repartition paa hele Udredningsdistrictets Hartkorn. Hvilket man derfor herved tjenstligst skulde tilmelde (Tit.). 15 Juli

Indenrigsmin. Skriv. (til Amtmanden over Odense Amt) ang. Godseierens Berettigelse til ved Fæsteforandringer at betinge sig forøgede Hoveripenge, og om disse da kunne inddrives ved Udpantning. 20 Juli

Da Størstedelen af de til Grevskabet N. N's. Godser henhørende Bøndergaarde Tid efter anden tidligere ved frivillige Foreninger ere blevne fritagne for Hoveriarbeides Forrettelse in natura, mod bestemt Betaling derfor i Penge, men andre af samme Godsers Bønder ifølge Loven af 4de Juli 1850 have faaet deres Hoveri afløst ved anordnet Kjendelse, hvorved Vederlaget for disses Hoveriarbeide er ansat til Summer, der ere noget forskjellige fra de ved Foreninger betingede Afgifter, uagtet Hoveriet var det samme, har Forvalteren ved Grevskabet N. N., i et directe hertil indkommet Andragende paa Grevskabets Vegne udbedt sig Ministeriets Resolution for, hvorvidt en saadan enten ved Forlig eller Kjendelse bestemt Hoveriafgift af den paagjældende forhen hoverigjørende Bondegaard skal ansees at være uforanderlig, eller om den ved indtrædende Fæsteforandring kan forandres efter Overeenskomst mellem Parterne, og Godseieren ligefuldt betinge sig den ham tillagte Udpantningsret for Hoverivederlaget.

I denne Anledning maa Ministeriet foreløbigen bemærke, at samme ei er beføiet til ved dets Resolution at afgjøre de forelagte Spørgsmaal paa en for Domstolene bindende Maade, dersom de paagjældende Fæstere skulde ville bringe det under Rettens Paakjendelse, om den i Fæstecontracten af dem selv vedtagne Bestemmelse, hvorved de have undergivet sig forhøiede Hoveripenge og Udpantning for dette Tillæg til Hoveripengene, er retsgyldig. Jeg skal imidlertid ei tilbageholde den Bemærkning, at jeg ei kan andet end tiltræde den af det kongelige Rentekammer ved flere Leiligheder udtalte, i et enkelt Tilfælde ved kgl. Resol. af 29de Juli 1817 bifaldte Mening, der ogsaa er gjort gjældende af Indenrigsministeriet i Skrivelse af 10de Mai 1851, at Fæsterne ei kunne nægte at betale den større Pengeydelse, som de under Navn af Hoveripenge have paataget sig i deres Fæstebreve, idet Lovgivningen kun forbyder, at Hoveri in natura ved

20 Juli Contract maa forøges, og det i det Hele er overladt Fæstegaardens Eier og Fæster frit at contrahere om, hvilke Pengeydelser han skal udrede. Men jeg maa dog hertil føie, at naar Hoveriet engang i den foregaaende Fæsters Tid er aldeles afskaffet ved Forening eller Kjendelse, da er det en aldeles vilkaarlig Benævnelse, at den større Pengeydelse, som senere Fæstere paatage sig, kaldes Hoveripenge, thi om ny Vederlæggelse for et engang endeligen og aldeles afskaffet Hoveri kan der fornuftigviis ei være Tale, eftersom dette Hoveri efter Loven ei maa gjenindføres, om Parterne end derom skulde være enige, og den forøgede Pengeydelse maa derfor i Gjerningen betragtes som en Forøgelse af de almindelige Afgiftspræstationer, der indbefattes under Begrebet om Landgilde. I Henhold hertil kan jeg for mit Vedkommende ikke antage, at Fæstegaardens Eier ved at give den forhøiede Pengeafgift Navn af Hoveripenge kan erhverve sig Udpantningsret, som i de paagjældende Love kun synes tilstaaet for den Pengeydelse, der virkelig træder i Stedet for et indtil sammes Fastsættelse bestaaende Naturalhoveri.

21 Juli **Justitsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Viborg Amt), hvori Samme — i Anledning af en til Ministeriet indkommen Forespørgsel om, hvorvidt en Retsskriver, naar der til Tinglæsning fremkommer en Obligation, hvorved gives Panteret i en fra en større Eiendom afhændet og før Afhændelsen ubebygget Parcel „med de Bygninger, som nu ere eller i Fremtiden maatte blive opførte derpaa", kan alene af den Grund, at Pantsætterens tinglæste Adkomst paa Parcellen Intet indeholder om, at der paa samme findes Bygninger, være beføiet til at meddele den ommeldte Panteobligation en Paategning om, at Pantsætteren mangler tinglæst Adkomst til de pantsatte Bygninger — efter indhentet Erklæring fra Lands-Over- samt Hof- og Stadsretten svares, at det ikke skjønnes, at Retsskriveren i et Tilfælde som det omhandlede kan være beføiet til at meddele en Paategning som den anførte.

Indenrigsmin. Circ. (til samtlige Amtmænd) **indeholdende Besvarelse paa flere Spørgsmaal om en ifølge Lov af 20de Juni 1850 nødvendig Omdeling af Vedligeholdelsesarbeidet paa de ikke grundforbedrede Hoved- og mindre Landeveie.** 24 Juli

Efterat Indenrigsministeriet fra Amtsraadene for de Amter, i hvilke en ny Omdeling af Vedligeholdelsesarbeidet paa de ikke grundforbedrede Hoved- og mindre Landeveie, ifølge Loven af 20de Juni 1850 vil være nødvendig, havde modtaget Betænkning over følgende Ministeriet forelagte Spørgsmaal, nemlig: 1) om det frie Hartkorn, som henhører under Sogne, der paa egen Regning have grundforbedret de Strækninger af Amtets mindre Landeveie, der i sin Tid vare blevne dem tildeelte til Vedligeholdelse, og som derved have frigjort sig for den fremtidige Vedligeholdelse, der er overtagen af Amtsrepartitionsfonden, skal ved den forestaaende Omdeling af Vedligeholdelsesarbeidet paa de endnu ikke grundforbedrede Hoved- og mindre Landeveie tildeles saadant Arbeide, eller om det lige med Sognets øvrige Hartkorn derfor bør være fritaget; 2) om Amtsraadet kan bestemme, at Omdelingen af Vedligeholdelsesarbeidet skal skee under Eet for hele Amtet eller jurisdictionsviis; og 3) om Amtsraadet er berettiget til at tage Beslutning om, naar slige Omdelinger i Fremtiden skulde foretages,

meddeles (Tit.) herved til Efterretning: ad 1) At Ministeriet med det aldeles overveiende Antal af Amtsraadene, der have yttret sig om Spørgsmaalets Besvarelse, — idet kun eet Amtsraad har udtalt en afvigende Mening — og overeensstemmende med Generalprocureurens afgivne Erklæring, ei skjønner rettere, end at, naar et Sogn har bevirket sit Hartkorn fritaget for Deeltagelse i Vedligeholdelsen af de ugrundforbedrede mindre Landeveie ved een Gang for alle selv at grundforbedre den for samme bestemte Strækning af disse Veie, saa maa dette Forhold ansees endeligen ordnet for hele Sognet, og Fritagelsen ogsaa strække sig til det tidligere privilegerede Hartkorn i Sognet, uagtet dette Hartkorn efter den dengang gjældende Lovgivning ei selv har deeltaget i det udførte Grundforbedringsarbeide. Naar Loven af 20de Juni 1850 § 14 nemlig har stillet det privilegerede Hartkorn lige med det uprivilegerede, saa maa Deeltagelsen rette sig efter de Byrder, som ved Lovens Emanation paahvilede det paagjældende Compler af begge Slags Hartkorn, uden Hensyn til hvormeget eller hvorlidet det forhen ene veipligtige Hartkorn tidligere har udrettet til de nu fælles blevne Byrders Formindskelse. ad 2 og 3) At Mini-

24 Juli steriet formener, at disse tvende Spørgsmaal, saaledes som af alle Amtsraad udtalt, maae besvares bekræftende.

24 Juli **Indenrigsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Svendborg Amt), hvori Samme — i Anledning af et Ministeriet forelagt Spørgsmaal, om Omkostningerne til Istandsættelse og Vedligeholdelse af Steenkister paa offentlige Biveie samt til Stenter m. v. paa de offentlige Gangstier, efter Loven af 4de Juli 1850, i flere under et Sogneforstanderskab hørende Sogne skulle lignes paa den samlede Commune under Eet, eller hvert Sogn for sig skal afholde den Deel af disse Omkostninger, som ere medgaaede til de gjennem samme løbende Veie og Stier, samt om Ligningen og Opkrævningen af slige Udgifter paaligger Forstanderskabet eller Sognefogden — svares, at ligesom det er en ligefrem Følge af Lovgivningen om Veivæsenet, at Omkostningerne ved Steenkister paa offentlige Biveie alene skulle falde det Sogn til Last, hvori Veiene ere beliggende, saaledes skjønner Ministeriet ei rettere, end at de offentlige Gangstier ved Loven af 4de Juli 1850 nærmest ere satte i Classe med de offentlige Biveie, og at derfor de omspurgte Udgifter til Stenter m. v. i Almindelighed maae blive at repartere paa samme Maade, som Udgifter til berørte Veie. Hvad Repartitionen og Opkrævningen af disse Udgifter angaaer, maa dermed ligeledes forholdes som med de nysmeldte Veiudgifter.

9 Aug. **Justitsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Odense Amt), hvori Samme — da Ministeriets Resolution var begjært meddeelt for, deels hvorvidt Tinglæsningsgebyret for et Skjøde paa en fast Eiendom burde beregnes alene efter den i selve Documentet anførte Kjøbesum, uden Hensyn til Værdien af en Aftægt, som Sælgeren havde betinget sig af Kjøberen ved en samtidig med Skjødet oprettet og tinglæst Contract, deels hvorvidt Gebyret for Læsningen af bemeldte Contract, hvori Sælgeren havde betinget sig Panteret for Aftægten, burde erlægges, i Henhold til Sportelreglementet af 22de Marts 1814 § 72, saavel efter sammes § 66 som efter § 68, eller

om det alene burde betales efter sidstnævnte Paragraph — svares, at Ministeriet antager, at Gebyret for Skjødets Tinglæsning bør beregnes efter det samlede Beløb af Kjøbesummen af Aftægtens Værdie, men at der derimod for den omspurgte Aftægtscontracts Læsning kun kan fordres Gebyr efter Sportelreglementets § 68. 9 Aug.

Kgl. Resol., hvorved Vordingborg Kjøbstads Communalbestyrelse bemyndiges til for Communens Regning at indkjøbe saavel Kirkeskoven og det imellem denne og Landeveien beliggende Krat, som efternævnte flere under Marienberg Hovedgaard hørende Eiendomme, nemlig: Kirkevænge-Engen i Marken Nr. 9, stor 9½ Td. Land, Agermark Nr. 9, stor 20 Tdr. Land, Engen Bastesøen, stor 22 Tdr. Land, og for det Tilfælde at Marken Nr. 8 tillige skal afhændes særskilt fra Marienberg Hovedparcel, ogsaa denne Mark, som udgjør 21 Tdr. Land, Alt forsaavidt samme kunne erholdes tilkjøbs til en Priis for Kirkeskoven af 1,800 Rd. og for de øvrige Eiendomme af 300 Rd. pr. Td. Land Agermark og 200 Rd. pr. Td. Land Eng og Mark, samt at bemeldte Communalbestyrelse bemyndiges til paa Communens Vegne at optage det til et saadant Indkjøb fornødne Laan af indtil 20,000 Rd., enten hos den sjællandske Creditforening eller paa anden Maade, saaledes at der for Laanet, saavidt fornødent gjøres, gives Pant foruden i de Eiendomme, som kjøbes, i Arvefæstegaarden Bøgeskov og andre af Communens Eiendomme. 11 Aug.

Kirke- og Underviisningsmin. Skriv. (til Indenrigsministeriet) ang. Omfanget af de menige Bønders Kjørselsforpligtelse efter L. 2—22—68. 20 Aug.

I Anledning af det med Erklæring fra vedkommende Herredsfoged og fra Odense Amt hoslagt tilbagefølgende Andragende, hvori en Deel Beboere af N. N. Sogn have forespurgt, hvorvidt den Distinction, som Danske Lovs 2—22—68 har opstillet mellem de saakaldte Kirkens Bønder og menige Bønder i Henseende til Omfanget af deres Forpligtelse til at udføre Kjørsler i Anledning af deres Sognekirkes Reparation, kan antages at være ophævet ved den senere Lovgivning, har Indenrigsministeriet begjært dette Ministeriums Yttringer,

20 Aug. nødne Materialier til denne. Med Hensyn til Nr. 2 finder Ministeriet, i Henhold til hvad det ovenfor har bemærket, at der heller ikke vil være tilstrækkelig Hjemmel til at paalægge Sognebeboerne at henføre Haandværksfolkene til Kirken, saavel som til at paalægge dem at hjemkjøre dem. Den Omstændighed, at det fra Kirkeeierens Side paalægges Haandværksfolkene at svare til Materialier, synes ikke at kunne udvide Sognebeboernes Forpligtelse, der i denne Henseende i det Høieste kunde gaae ud paa Beforbring af en enkelt Mand som fornøden Conducteur for Materialierne. Det under Nr. 3 opkastede Spørgsmaal maa formeentlig besvares benægtende. Spørgsmaalet Nr. 4 er besvaret i den efter Brevverling med dette Ministerium afgaaede Skrivelse fra Indenrigsministeriet af 30te Juli f. A., som er dette Ministerium bekjendt af Departementstidenden for 1851 S. 781. Med Hensyn til Nr. 5 maa formeentlig henvises til Fdn. af 26de Juni 1844 § 29. Idet iøvrigt bemærkes, forsaavidt den foreliggende Sag sees at være fremkaldt ved de vedkommende Øeboeres Vægring ved at transportere en Haandværker med hans Redskaber tilsøes, at der formeentlig under ingen Omstændigheder i Lovgivningen haves Hjemmel til at paalægge Sognebeboerne at transportere Materialier eller Haandværkere paa anden Maade end til Vogns, skulde Ministeriet sluttelig tilføie, at det iøvrigt finder, at Spørgsmaal om Fortolkningen og Anvendelsen af Lovens 2—22—68 og senere dertil hørende Anordninger ikke egne sig til at afgjøres ved ministeriel Resolution, men maae henvises til Domstolene*).

*) Indenrigsministeriet lod under 2den Octbr. 1852 Amtmanden over Sorø Amt tilkjendegive: ad 1 og 2) at Ministeriet ikke fandt sig foranlediget til at udtale sig angaaende disse, Fortolkningen af L. 2—22—68 og den dertil knyttede senere Lovgivning vedrørende, Spørgsmaal, og det saameget mindre som sammes Besvarelse kan afhænge af, hvad der paa de forskjellige Steder har været Skik og Brug fra Alders Tid; ad 3) at dette Spørgsmaal maa besvares benægtende; ad 4) at de omspurgte Tilsigelser skulle skee ved Kirkeværgen; ad 5) at der i Udeblivelsestilfælde vil være at forholde efter Fdn. af 26de Juni 1844 § 29.

Indenrigsmin. Skriv. (til Amtmanden over Randers Amt), hvori Samme — da en Sognepræst, ved at besvære sig over, at han i Begyndelsen af indeværende Aar under Eet er bleven affrævet Bidrag til Retsvidnernes Løn for Aarene 1848 til 1850 og til Ting- og Arresthuusleie for Aarene respective fra 1842 til 1850 og fra 1842 til 1848, havde forespurgt: 1) om bemeldte Bidrag kunne opkræves for flere Aar ad Gangen; 2) om de i Mangel af Betaling kunne inddrives ved Udpantning under Eet for et saadant længere Tidsrum, eller om dette ikke bør skee for hvert enkelt Aar i hvilket Afgiften ikke er erlagt, samt 3) om han i Henhold til Loven af 20de Juni 1850 § 2 er fritagen for at erlægge disse Afgifter af hans Præstegaards Hartkorn indtil Udgangen af Aaret 1850 — efter foregaaende Brevvexling med Justitsministeriet svares: ad 1) at der i Henhold til den ved Canc. Skriv. af 27de Aug. 1839 kundgjorte allerhøieste Resol. af 31te Juli s. A. ikke kan haves Noget imod, at Repartitionen af den af Amtsrepartitionsfonden foreskudte Ting- og Arresthuusleie, hvormed Retsvidnernes Lønning ifølge Fdn. af 9de Juni 1847 bliver at sætte i Classe, udsættes saalænge, indtil disse Udgifter udgjøre et Beløb, som af Amtsraadet ansees passende til at gjøres til Gjenstand for Ligning paa Jurisdictionens Hartkorn; ad 2) at der ei heller findes at være Noget til Hinder for, at Bidraget til de omspurgte Udgifter for et større Tidsrum end 1 Aar inddrives ved Udpantning, naar denne foregaaer inden 1 Aar fra den Tid, da Repartitionen er foretagen, jvfr. Plac. 2den Novbr. 1836 § 1; ad 3) at der ikke i Anordningerne indeholdes nogen Hjemmel for, at Præstegaardenes Hartkorn før Udjevningen af Forskjellen mellem det privilegerede og uprivilegerede Hartkorn skulde kunne fritages for at udrede Bidrag til Ting- og Arresthuusleie samt Retsvidnernes Løn. Men idet Ministeriet anmodede Amtmanden om i Henhold til det Foreskaaende at give Andrageren fornøden Besked, henledede man forøvrigt efter den Anledning, nærværende Sag dertil gav, Amtets Opmærksomhed paa Nødvendigheden af, at Repartitonen af 20 Aug.

20 Aug. de her omhandlede Udgifter foretages, saasnart disse have naaet et saadant Beløb, at der ved Fordeling kan blive et til Opkrævning passende Bidrag at udrede af hver Tønde Hartkorn, og at Ligningen i intet Fald udsættes i en saa lang Tid, som af den indkomne Klage sees at have fundet Sted i nærværende Tilfælde.

21 Aug. **Indenrigsmin. Circ.** (til samtlige Amtmænd) ang. Udredningen af Befordringsudgifter, naar Embedsmænd, der ere ansatte for et større District end eet Amt, maae foretage Embedsreiser udenfor Amtet.

Der opstaaer ei sjeldent Spørgsmaal om, hvorledes der i de Tilfælde, hvor Embedsmænd, der ere ansatte for et større District end et enkelt Amt, maae foretage Embedsreiser udenfor det Amt i hvilket de ere bosatte, bliver at forholde med Vedkommendes Befordring paa slige Reiser, og navnlig, om det Amt, i hvis Interesse Reisen foretages, har at bære hele Byrden af Vedkommendes Befordring, uden Hensyn til at en Deel af Reisen falder indenfor et andet Amts Grændser, eller om Byrden bliver at bære af ethvert af de respective Amter, igjennem hvilke Reisen fra og til Embedsmandens Bolig falder.

Foranlediget heraf skulde Ministeriet, efter at have indhentet Oplysning om, hvorledes der i den omhandlede Henseende er forholdt i de forskjellige Amter, herved tjenstligst tilmelde (Tit.) til behagelig Efterretning og Jagttagelse, at de omspurgte Befordringsudgifter, forsaavidt disse overhovedet falde det Offentlige til Byrde, maae i Medfør af Fdn. af 26de Juni 1844 § 10, sammenholdt med Motiverne i Nye Coll. Tid. for s. A. S. 771, blive at udrede af de enkelte Amter, hvorigjennem Reisen fra og tilbage til Embedsmandens Bolig falder. og navnlig, i Mangel af anden mindelig Overeenskomst, i samme Forhold, hvori Befordringen, om den var præsteret in natura, vilde være falden dem til Nytte.

27 Aug. **Kirke- og Underviisningsmin. Skriv.** (til Sorø Amtsskoledirection), hvori Samme — i Anledning af en Forespørgsel fra et Sogneforstanderskab om, hvorvidt Eieren af det Gods, under hvilket det vedkommende Sogn hører, er pligtig til at udrede det fornødne Brændsel til en i samme

ifølge Ministeriets Resolution oprettet Pigeskole — i Lighed med hvad saavel det forrige danske Cancellie som Ministeriet tidligere i lignende Tilfælde har antaget, svares, at det til den ommeldte Pigeskole fornødne Brændsel, der dog formeentlig ikke kan ansættes høiere end til 2 Favne Bøgebrænde eller andet af lige Værdie dermed værende Brændsel aarlig, maa, forsaavidt Brændselsmaterialet angaaer, i Henhold til Anordn. af 29de Juli 1814 § 55 b og Lov af 20de Juni 1850 § 16, være at udrede af vedkommende Hartkornseiere i Sognet i Forhold til det Hartkorn, som hver af dem eier, hvorimod Brændets Skovning eller Tørvenes Skjæring samt Hjemkjørsel til Skolen, i Henhold til sidstnævnte Lovs § 14, bliver at præstere af samtlige Brugere af Hartkornet, saavel det forhen privilegerede som det forhen uprivilegerede. 27 Aug.

Rescr. (til Hds. Kongelige Høihed Arveprindsesse Caroline til Danmark, Protectrice for det adelige Stift Vallø), hvori Samme meddeles, at den Protectricen og Curator for Vallø Stift ved sammes Fundats af 14de Mai 1838 §§ 24 og 25 tillagte Ret til Medvirkning ved Besættelsen af geistlige og Justitsembeder under Stiftet for Fremtiden aldeles skal bortfalde, saaledes at der med Hensyn til disse Embeders Besættelse bliver at forholde paa samme Maade, som ved Besættelsen af lignende Embeder i Almindelighed. 11 Sept.

Domainedirectorats Circ. (til samtlige Overførstere), hvori dem meddeles, at da Finantsministeriet, af Hensyn til at ingen Betaling erlægges for de Tilladelser, der udstedes til at samle nedfaldende Grene og Qvas i Statsskovene, har anseet det consequent hermed ei heller at fordre Betaling for Tilladelse til Bærsamling i bemeldte Skove, har Ministeriet i Skrivelse af 27de Aug. d. A. resolveret, at der til de Personer, der ønske at samle Bær i Skovene, vel fremdeles skal meddeles skriftlige Tilladelser, men at disse skulle udstedes gratis, og at denne Fremgangsmaade vil være at 11 Sept.

11 Sept. tage til Følge ogsaa paa de enkelte Districter, hvor Betaling for saadan Tilladelse tidligere er forlangt.

2 Octbr. **Indenrigsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Holbek Amt), hvori Samme, i Anledning af hans Begjæring om at blive meddeelt Pas til fri Befordring paa de af ham i Amtets Anliggender foretagne Reiser tilvands, efter indhentet Oplysning fra forskjellige andre Amtmænd om, hvorledes der i saa Henseende i deres Amter forholdes, svares, at Ministeriet anseer det rettest, at Amtmanden selv, i Henhold til Fdn. af 26de Juni 1844 § 16, udfærdiger det omhandlede Pas.

8 Octbr. **Justitsmin. Skriv.** (til Lands-Over- samt Hof- og Stads-Retten), hvori Samme — da en Overretsprocurator, der, som beskikket Sagfører for Skifteretten i et Fallitbo, af Overretten var bleven tilkjendt et Sallair af 16 Rd. af det Offentlige for Udførelsen af en til Samme indanket Sag betræffende Ophævelsen af en i et andet Amt end det, hvorunder Skifteretten sorterede, af vedkommende Foged iværksat Udlægsforretning, havde udbedt sig Justitsministeriets Resolution meddeelt for, hvilket af de paagjældende Amter Udbetalingen af det ommeldte Sallair maatte paahvile — tilskrives, at det omspurgte Sallair maa udredes af det Amt, under hvilket den Retshandling er foregaaet, som var Gjenstand for Appellen.

13 Octbr. **Indenrigsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Sorø Amt), hvori Samme, der havde begjært Ministeriets Resolution med Hensyn til en opstaaet Meningsulighed om, hvorvidt den sædvanlige ved Fdn. af 25de Juni 1790 paabudne aarlige Oprensning af Aaer og gamle Vandløb kan ansees bortfalden ved Emanationen af Fdn. af 29de Juli 1846, svares, at Ministeriet med Amtet maatte være enigt i, at Fdn. af 25de Juni 1790 ikke længer kan faae Anvendelse paa de mindre Vandløb, der ikke mere høre under det Offentliges Control, ifølge Fdn. af 29de Juli 1846, hvis hele andet Afsnit viser, at det er overladt til vedkommende Private at gjøre de for-

nødne Skridt i Tilfælde af disse Vandløbs mangelfulde Oprensning eller Vedligeholdelse; men at, hvad derimod de større Vandløb angik, Forskrifterne i førstbemeldte Forordning maatte vedblive at følges, saalænge indtil den første Regulering efter sidstmeldte Forordning havde fundet Sted, og Amtsraadet altsaa tiltraadt sin Virksomhed for det paagjældende Aaløbs Vedkommende [1]). 13 Octbr.

Kgl. Resol., hvorved bifaldes, at det Fæstebøndergods paa Kjøbenhavns Amt, som tilhører det af afgangne Politieretsassessor Johannes Lem Smith til Understøttelse for Studerende ved Kjøbenhavns Universitet stiftede Legat, for Fremtiden ikke bortfæstes men afhændes til fuld Selveiendom senest ved indtrædende Fæstledighed, saaledes at Ministeriet for Kirke- og Underviisningsvæsenet bemyndiges til for hvert enkelt Salgstilfælde, efter derom igjennem Consistoriet indgivet Forslag fra Universitetets Qvæstor samt forudgaaet Brevverling med Indenrigsministeriet, at bestemme Kjøbesummens Størrelse efter samme Regler, som i Analogi med de ved allerhøieste Resol. af 1ste Juli 1846 for de kongelige Domainer givne Bestemmelser ere i den senere Tid fulgte ved Arvefæsteoverdragelserne paa Universitetets Gods [2]). 15 Octbr.

Justitsmin. Skriv. (til Amtmanden over Skanderborg Amt), hvori Samme — der, da en Herredsfoged, efter gjentagne Gange at have modtaget Ordre fra Amtet om at foranstalte nogle i hans Jurisdiction værende Biveie uopholdeligen istandsatte paa den af Amtet nærmere angivne Maade, havde tilbageviist de ham saaledes givne Vaalæg, idet han havde udtalt den Formening, at Anordningen af Maaden, hvorpaa Veienes Istandsættelse skal udføres, saavel som Valget af Tiden, paa hvilken samme skal iværksættes, som en Gjenstand, der henhører under Politiemesterens Ressort, maatte 21 Octbr.

1) Jvfr. Lov 17 Jan. 1859.
2) Jvfr. Lov 3 Marts 1852 § 1.

21 Octbr. være en Sag, hvori Amtet ikke kunde eller burde indblande sig, havde udbedt sig ministeriel Resolution meddeelt for, om denne af Politiemesteren yttrede Formening kunde ansees lovmedholdelig, eller om Amtet havde været berettiget og forpligtet til at paapege de befundne Ufuldkommenheder ved Veienes Istandsættelse og, under Ansvar for det Rigtige i Ordren, at forlange disse afhjulpne — efter foregaaende Brevverling med Indenrigsministeriet svares, at det Amtmændene ved Bestemmelserne i Fdn. af 13de Aug. 1841 § 17, jvfr. Fdn. af 13de Decbr. 1793 §§ 68 og 69, overdragne almindelige Tilsyn med de i Amtet forefaldende Veiarbeider ogsaa indbefatter en Beføielse for dem til, naar de finde, at Noget er forsømt eller urigtigen udført, da at meddele deres Bestemmelse om Sagen, saa at Amtet, som Følge heraf, i nærværende Tilfælde, hvor det fandt det paa de paagjældende Veie foretagne Arbeide uhensigtsmæssigt, havde været berettiget til at tage Bestemmelse om, paa hvilken Maade Arbeidet burde udføres, ligesom og til at bestemme, til hvilken Tid det maatte være færdigt.

25 Octbr. **Justitsmin. Circ.** (til samtlige Amtmænd) ang. at Actor og Defensor i Justitssager ere berettigede til Diæter og Befordringsgodtgjørelse, uden Hensyn til om de paa samme Dag have mødt i den ordinaire Ret.

Justitsministeriet har bragt i Erfaring, at det ansees tvivlsomt, hvorvidt der tilkommer Actor og Defensor Diæter for Møder i Justitssager, naar de paa samme Dag have mødt for den ordinaire Ret i civile Sager, og at der i saa Henseende ikke overalt følges den samme Regel, idet den i Fdn. af 5te April 1793 Cap. II § 5 Litr. e derom givne Bestemmelse i nogle Amter endnu betragtes som gjældende, medens det i andre Amter antages, at det nævnte Lovbud forsaavidt er ophævet ved den senere Lovgivnings Bestemmelser om criminelle Sagers Behandling ved Extraret.

I denne Anledning skulde jeg til fornøden Efterretning og videre Bekjendtgjørelse for de under N. N. Amt sorterende Retsbetjente tjenstligst melde, at det, efterat Fdn. af 3die Juni 1796 § 29 har fastsat, at Delinqventsager skulle be-

handles og udføres ved Extraret, og denne Slags Sager som Følge heraf foretages ved en anden Ret end de civile Sager, maa antages, at Forudsætningen for Anvendelsen af Fdn. af 5te April 1793 Cap. II § 5 Litr. e er bortfalden, og at der saaledes tilkommer Actor og Defensor Diæter, ligesaavel som de ere berettigede til Befordringsgodtgjørelse, for Møder i Justitssager, uden Hensyn til om de paa samme Dag have mødt i den ordinaire Ret. 25 Octbr.

Justitsmin. Skriv. (til Amtmanden over Sorø Amt), hvori Samme — der, da en Mand ved en af Synsmændene for de mindre Vandløb i vedkommende Sogn affagt Kjendelse var tilpligtet at refundere Reqvirenten af Synsforretningen de af ham til Forretningens Afholdelse udlagte Omkostninger, hos Ministeriet havde forespurgt, om Beløbet af disse Omkostninger kunde approberes til Inddrivelse ved Udpantning, uanseet at Anordn. af 29de Juli 1846 § 52, der bestemmer, at Amtmanden skal foranstalte Udpantning, til Inddrivelse af de af Sogneforstanderskaberne efter bemeldte Anordnings § 51 afholdte Omkostninger ved at besørge det ved Synsmændenes Kjendelse fastsatte Arbeide udført for de Forsømmeliges Regning, ikke indeholder nogen Regel med Hensyn til de ved selve Synsforretningens Afholdelse medgaaende Omkostninger — efter foregaaende Brevverling med Indenrigsministeriet svares, at da der ikke existerer nogen positiv Lovhjemmel for Anvendelsen af Udpantning til Inddrivelse af de ved en af Synsmændene afholdt Forretning medgaaende Omkostninger, og da et saa extraordinairt Tvangsmiddel ikke synes at kunne begrundes i en blot Lovanalogie, maa Ministeriet ansee Amtet uberettiget til at meddele Ordre til Udpantning af de omhandlede Omkostninger. 25 Octbr.

Indenrigsmin. Circ. (til samtlige Amtmænd ang. de ved Sandflugtsvæsenet ansatte Betjentes Lønninger, Mulcters og Optagelsespenges Indbetaling i Statskassen, m. m. 26 Octbr.

26 Octbr. Med Hensyn til at Statskassen ifølge Loven af 26de Marts sidstleden fra 1ste Juli d. A. har overtaget en betydelig Deel af Udgifterne ved Sandflugtsvæsenet, bliver for Fremtiden Følgende at iagttage:

Da de Udgifter, til hvis Bestridelse de indkomne Mulcter og Optagelsespenge hidtil have været anvendte, nu afholdes af Statskassen, blive de anførte Indtægter for Fremtiden at indbetale til Statskassen, hvorfor behørige Indberetninger om saadanne indkomne Indtægter blive hertil at indsende, for at behørige Indtægtsordrer herfra kunne blive vedkommende Amtstue meddeelte. Foruden Sandflugtscommissairernes og de øvrige ved Sandflugtsvæsenet ansatte Betjentes faste Lønninger blive andre betydeligere Udgifter, saasom Sandflugtscommissairernes Diæter, hvor saadanne oppebæres, og Betalingen til dem, der som Entrepreneurer maatte overtage at tilveiebringe den fornødne Arbeidskraft til det aarlige Sandflugtsarbeide, at anvise Vedkommende af Ministeriet directe paa den nærmeste Amtstue, hvorfor nærmere Begjæringer i saa Henseende, med Opgivende af hvad der af den forlangte Sum bliver at afholde respective af Finantskassen og Amtsrepartitionsfonden, blive hertil at indsende, ledsagede af behørigen documenterede og attesterede Regninger. Mindre Udgifter, som ikke hensigtsmæssigen kunne anvises paa denne Maade, og navnlig saadanne, hvis Udbetaling ikke kan udsættes uden muelig Ulempe, blive mod behørige Qvitteringer at udbetale Vedkommende af Sandflugtscommissairen, og vil der hertil efterhaanden af Amtet være at anvise denne mindre Forskud af Amtsrepartitionsfonden, som antages foreløbig at kunne udrede samme, dog saaledes, at der, saafremt det maatte gjøres Paastand derpaa, forinden af Statskassen vil kunne anvises dette Fond et passende Forskud i Forhold til den Deel af deslige Udgifter, som kan antages at ville blive at afholde af samme. Iøvrigt forventes de fornødne Begjæringer om Anviisninger m. v. at indkomme saa betids, at Anvisningen kan finde Sted forinden Finantsaarets Udløb. Derefter vil den behørige Opgjørelse finde Sted ved Aflæggelsen af de aarlige Regnskaber. Disse blive for Fremtiden

for hvert enkelt Sandflugtsdistricts Vedkommende at aflægge 26 Octbr.
for Finantsaaret, det er: for Tidsrummet fra hvert Aars 1ste April til næste Aars 31te Marts, og vil der saaledes være at aflægge et særligt Regnskab for Tidsrummet fra 1ste Juli d. A. til 31te Marts næste Aar. Regnskaberne bør omfatte samtlige Indtægter og Udgifter ved Sandflugtsvæsenet i det paagjældende Aar og indeholde en Opgjørelse af, hvor stor en Deel af Udgiften der vil blive at udrede af Statskassen, og enhver enkelt Indtægt og Udgift bør være behørigen documenteret, Indtægterne med Amtstuens Qvittering for Modtagelsen af de indbetalte Mulcter m. v., samt saavel Sandflugtscommissairens som Amtets Attestation om, at ingen anden Indtægt er indkommen, og Udgiften med Vedkommendes Qvitteringer eller, med Hensyn til de Udgifter, der anvises Andre end Sandflugtscommissairerne directe paa Amtstuerne, med Communicationer af Indenrigsministeriets Skrivelse til Amtet, hvorved dette underrettes om, at det paagjældende Beløb er foranstaltet anviist. Regnskaberne blive at forelægge Amtsraadet og derefter med dettes Betænkning snarest muligt at indsende til Ministeriet. Til Brug ved de aarlige Statsregnskaber bliver inden Udløbet af hvert Aars Mai Maaned af Amtet hertil at indsende en af de enkelte Sandflugtscommissairers Regnskaber uddraget og attesteret Regnskabsoversigt over samtlige Indtægter og Udgifter ved Sandflugtsvæsenet i hele Amtet i det forløbne Finantsaar, indeholdende fornøden Oplysning, saavel om Statskassens Andeel af Udgifterne, som om hvor stort et Beløb af de af Statskassen anviste Forskud endnu maatte være i Behold, og hvor det da er beroende. Endeligen bliver inden Udgangen af hvert Aars Juni Maaned til Ministeriet at indsende et af Amtsraadet, efter indhentet Betænkning fra samtlige Sandflugtscommissairer, affattet detailleret Budgetforslag for det næste Finantsaar, for hvert enkelt Sandflugtsdistricts Vedkommende. Hvilket herved tjenstligst tilmeldes (Tit.) til behagelig Efterretning og Bekjendtgjørelse for vedkommende Sandflugtscommissairer, samt videre fornøden Jagttagelse.

27 Octbr. **Kirke- og Underviisningsmin. Skriv.** (til Stiftamtmanden og Biskoppen over Ribe Stift), hvori Samme — i Anledning af et Andragende fra en Sognepræst om, i Henhold til Fdn. af 23de April 1781 § 26 at erholde en Bestemmelse om Størrelsen af den Erstatning, som han anseer sig berettiget til for de Omkostninger, han har havt ved Opdyrkningen af 4 Tdr. Hede af Præstegaardens Jorder ved deres Opbrækning, skadeligt Vands Afledning, Mergling m. m., da han, imod hvad Stiftamtmanden og Biskoppen antage, anseer den nævnte Bestemmelse anvendelig ved enhver af en Beneficiarius foretagen Forbedring af hans Embedsjord, uden Hensyn til om denne Forbedring staaer i Forbindelse med Udskiftningen eller ikke — anmodes om at tilkjendegive Andrageren, at Ministeriet, efter Indholdet af § 26 i Fdn. af 23de April 1781, saavelsom dens Sammenhæng med foregaaende Bestemmelser i bemeldte Forordning, antager, at den Ret, som Paragraphen tillægger en Beneficiarius til Erstatning for Omkostninger, han har maattet anvende til sine Embedsjorders Forbedring, alene kan komme til Anvendelse med Hensyn til de Foranstaltninger til Landvæsenets bedre Indretning, som en Beneficiarius i Medfør af Lovgivningen kan forbindes til at deeltage i, navnlig enten Fælledskabets Ophævelse og de Indretninger, der staae i umiddelbar Forbindelse dermed, eller saadanne Forbedringer, saasom Aaers Oprensning, Mosers Udgravning og Vandets Afledning, i hvilke Beneficiarius ligeledes ifølge Forordningens § 24 (jvfr. Fdn. af 14de Septbr. 1770) kan tilpligtes at tage Deel.

1 Novbr. **Bkdgj.** (fra Finantsministeriet) med Hensyn til Opfyldelsen af Bestemmelsen i § 7 af Loven af 8de April 1851 *).

Ved § 7 af Loven af 8de April 1851 om Selveiendoms Indførelse paa det Statskassen tilhørende Bondergods, er Finantsministeriet bemyndiget til at foreskrive og bekjendt-

*) Jvfr. Bkdgj. af 4 Decbr. 1852.

gjøre de Regler, som blive at følge: 1) ved Udfindelsen af den Nedsættelse af den rentefrie Deel af Kjøbesummen, der, i Forhold til et Fæstes sandsynlige Varighed efter Vedkommendes Alder og Stilling, kommer den Fæster eller Leier tilgode, der strax ved Udstedelsen af Skjøde paa Eiendommen afgjør nysmeldte Deel af Kjøbesummen; og 2) i det Tilfælde, at Debitor efter Skjødets Udstedelse betaler Afdrag ligeledes paa den rentefrie Deel af Gjælden, og at Resten af denne Gjæld bliver ved den ham ved Loven for hans eller hans Enkes Besiddelsestid tilsagte halvaarlige Rente 2 pCt. saavelsom Rentes Rente af slige Afdrag, afgjort, forinden nysnævnte Besiddelsestid ophører, saa at der opstaaer Spørgsmaal om, hvorledes denne Rente og Rentes Rente skal komme Debitor tilgode for Resten af Besiddelsestiden. I Overeensstemmelse dermed bekjendtgjøres herved Følgende: Til 1. Det ligger i Fæstets Natur, at dets Varighed ikke kan regnes lige med Livsvarigheden i Almindelighed. I Reglen kan eller vil Fæsteren ikke vedblive Fæstet, indtil han døer, men han fratræder som oftest forinden Stedet til Fordeel for et af sine Børn eller en af sine Beslægtede. Erfaringen har saaledes godtgjort, at Fæstet, navnlig paa Domainegodserne, kan ansættes til en Gjennemsnits-Varighed af 30 Aar for Mandens Vedkommende. Noget anderledes stiller Forholdet sig for en Fæsters Enke, idet hendes Fæsteret ophører ikke alene med hendes Død, men ogsaa naar hun indgaaer nyt Ægteskab. Som Følge heraf er Gjennemsnits-Varigheden for en Enkes Vedkommende ansat til 20 Aar. Med Hensyn til det her Anførte, er et Fæstes Varighed, i Forhold til de forskjellige Aldersafsnit, beregnet saaledes: 1 Novbr.

1 Novbr.

1. For en Fæster:

Alder.	Fæste- eller Besiddelses-varighed.	Alder.	Fæste- eller Besiddelses-varighed.
indtil Aar	= 30 Aar.	fra 46 til 48 Aar	= 17 Aar.
fra 22 til 24 -	= 29 -	- 48 - 50 -	= 16 -
- 24 - 26 -	= 28 -	- 50 - 52 -	= 15 -
- 26 - 28 -	= 27 -	- 52 - 54 -	= 14 -
- 28 - 30 -	= 26 -	- 54 - 56 -	= 13 -
- 30 - 32 -	= 25 -	- 56 - 58 -	= 12 -
- 32 - 34 -	= 24 -	- 58 - 60 -	= 11 -
- 34 - 36 -	= 23 -	- 60 - 62 -	= 10 -
- 36 - 38 -	= 22 -	- 62 - 64 -	= 9 -
- 38 - 40 -	= 21 -	- 64 - 66 -	= 8 -
- 40 - 42 -	= 20 -	- 66 - 68 -	= 7 -
- 42 - 44 -	= 19 -	- 68 - 70 -	= 6 -
- 44 - 46 -	= 18 -	over 70 -	= 5 -

2. For en Fæsters Enke:

Alder.	Fæste- eller Besiddelses-varighed.	Alder.	Fæste- eller Besiddelses-varighed.
indtil 24 Aar	= 20 Aar.	fra 52 til 56 Aar	= 12 Aar.
fra 24 til 28 -	= 19 -	- 56 - 59 -	= 11 -
- 28 - 32 -	= 18 -	- 59 - 62 -	= 10 -
- 32 - 36 -	= 17 -	- 62 - 64 -	= 9 -
- 36 - 40 -	= 16 -	- 64 - 66 -	= 8 -
- 40 - 44 -	= 15 -	- 66 - 68 -	= 7 -
- 44 - 48 -	= 14 -	- 68 - 70 -	= 6 -
- 48 - 52 -	= 13 -	over 70 -	= 5 -

Hvad der efter det Anførte gjælder for en Fæster eller en Fæsters Enke, kommer, i Medfør af Lovens Bestemmelser, ogsaa til Anvendelse for en Leier eller Leiers Enke. Derhos vil Tabellen for Enker være at tage tilfølge i de Tilfælde, hvor en endnu levende Fæsters eller Leiers Kone er saameget yngre end han, at det giver et for ham fordeelagtigere Resultat, naar Besiddelsesvarigheden regnes efter Konens Alder.

Endelig bliver den Paagjældendes Alder at regne efter det Tidspunct, da han erklærer at ville afgjøre den rentefrie Gjæld strax ved Skjødets Udstedelse, og iøvrigt saaledes, at, naar paa den Tid ikke er hengaaet et halvt Aar, siden han sidst fyldte Aar, regnes kun det fyldte Aar; men naar over et halvt Aar er hengaaet, regnes det løbende Aar som et fuldt Aar. Nedenstaaende Tabel viser, for hvert Aar, der ifølge ovenstaaende Tabel er tilbage af Fæstet eller Besiddelsen, med hvilket Beløb hvert 1000 Rd. af den rentefrie Deel af Kjøbesummen kan inden Skjødets Udfærdigelse afgjøres ved contant Indbetaling til Statskassen: 1 Novbr.

ved en Besiddelses-varighed:	afgjøres 1000 Rd. med:	ved en Besiddelses-varighed:	afgjøres 1000 Rd. med:
af 5 Aar . .	820 Rd. 33 ß	af 18 Aar . .	490 Rd. 21 ß
- 6 - . .	788 - 47 -	- 19 - . .	471 - 18 -
- 7 - . .	757 - 84 -	- 20 - . .	452 - 85 -
- 8 - . .	728 - 43 -	- 21 - . .	435 - 29 -
- 9 - . .	700 - 15 -	- 22 - . .	418 - 38 -
- 10 - . .	672 - 93 -	- 23 - . .	402 - 15 -
- 11 - . .	646 - 81 -	- 24 - . .	386 - 52 -
- 12 - . .	621 - 69 -	- 25 - . .	371 - 51 -
- 13 - . .	597 - 56 -	- 26 - . .	357 - 10 -
- 14 - . .	574 - 36 -	- 27 - . .	343 - 22 -
- 15 - . .	552 - 7 -	- 28 - . .	329 - 87 -
- 16 - . .	530 - 61 -	- 29 - . .	317 - 9 -
- 17 - . .	510 - 3 -	- 30 - . .	304 - 75 -

Ifølge det Anførte bliver altsaa, ved en Besiddelsesvarighed af 20 Aar, af Fæsteren eller Leieren at udrede 452 Rd. 85 ß for hvert 1000 Rd. af den rentefrie Deel af Kjøbesummen, eller omvendt: han erholder for hvert 1000 Rd. en Nedsættelse af 547 Rd. 11 ß, hvilket sidste Beløb svarer til 2 pCt. halvaarlig Rente og Rentes Rente af 452 Rd. 85 ß for et Tidsrum af 20 Aar. Den ovenmeldte Nedsættelse i den rentefrie Deel af Kjøbesummen vil iøvrigt ikke alene komme Fæsteren eller Leieren tilgode, naar han inden Skjødets Udstedelse betaler det Beløb, som paa Grund af

2 Novbr. nødvendig eller fuldstændigen er tilendebragt, maa være vedkommende Brandlidtes egen Sag at foranstalte Brandtomten ryddet paa den Maade, han maatte ansee bedst og fordeelagtigst, uden at Saadant vedkommer Brandvæsenet, men at det dog maa paaligge den Paagjældende at anmelde Rydningen for Politiemesteren, saafremt en saadan Rydning agtes foretaget kort efter Ildebranden paa et Sted, hvor Fare deraf kan opstaae, i hvilken Henseende Politiemesteren maa være berettiget til at give den Brandlidte behørigt Tilhold; ad 3) at det i sidste Tilfælde maa være Politiemesterens eller i al Fald Brandfogdens Sag at være tilstede ved Rydningen, men at i modsat Fald ingen saadan Embedsmand eller Bestillingsmand behøver at være tilstede.

4 Novbr. **Kirke- og Underviisningsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Svendborg Amt), hvori Samme — der ved at tilstille Ministeriet et Andragende fra et Sogneforstanderskab, hvori begjæres Resolution for, om ikke samtlige Udgifter til Skolelærernes Lønninger i Pastoratet, navnlig ogsaa de gamle Ydelser af Degnetrave, Julerente m. v., der, siden den nugjældende Skoleplan traadte i Kraft, ikke vare blevne udredede paa den sædvanlige Maade med en vis Størrelse af hver Gaard, men lignede under Eet paa det contribuable Hartkorn, nu, i Henhold til Bestemmelserne i Loven af 20de Juni 1850 om Udjevningen af Forskjellen imellem det privilegerede og det uprivilegerede Hartkorn, burde lignes paa alt Hartkornet, havde indstillet dette Spørgsmaal til Ministeriets Afgjørelse, idet han bemærkede, at der herom havde yttret sig forskjellige Meninger i Amtsraadet, hvis Medlemmers Pluralitet havde antaget, at de omhandlede Ydelser, der ikke tidligere havde paahvilet det frie Hartkorn, heller ikke nu efter Hartkornsegaliseringen kunde vedkomme dette, medens derimod Minoriteten havde formeent, at da de omhandlede Ydelser dog ifølge den approberede Skoleplan factisk havde været Gjenstand for Ligning paa Hartkorn, burde og Loven af 20de Juni 1850 herpaa kunne anvendes — svares, at da de gamle Degneindtægter oprindelig ikke havde været

Gjenstand for Ligning og følgelig heller ikke vilde have kunnet overføres paa det tidligere privilegerede Hartkorn ifølge Loven af 20de Juni 1850, kunde den Omstændighed, at det af Yderne er vedtaget at lade disse Afgifter ligne paa dem indbyrdes i Stedet for at udrede dem med visse bestemte Størrelser, formeentlig ikke foranledige, at Byrden derved nu skulde kunne overføres paa bemeldte Hartkorn, og at som Følge heraf den af Amtsraadets Pluralitet yttrede Formening maatte gives Medhold. 4 Novbr.

Finantsmin. Circ. (til samtlige Amtmænd), hvorved dem til Bekjendtgjørelse for Amtsforvalterne, Kjøbstad-Magistraterne, m. Fl. blandt Andet meddeles Følgende: a) Af Jorder, der ikke tidligere ere skyldsatte, idet de hverken have været indbefattede under ældre Hartkornsjorder eller særskilt ere blevne matriculerede, men først ved den nye Matricul, eller senere, ere eller vorde ansatte til Hartkorn, altsaa uden forud at være paalignede Gammelskat, saasom Jorder, fremstaaede ved Inddæmning fra Stranden, ved Udtørring af Søer m. v., vil, efter hvad der ved det forrige Rentekammers Skrivelse af 22de Aug. 1846 til den daværende Committee i Anledning af den nye Matriculs Indførelse er antaget, Udredelsen af samtlige Skatter og Afgifter rette sig efter det samme saaledes senere paalignede Hartkorn, saa at nemlig Landskatten, alene med Fradrag af den anordnede Eftergivelse, bliver at udrede med dens oprindelige Beløb, derunder følgeligen indbefattet den Deel af samme, som ellers er paabudet at opkræves som Gammelskat. Hvorvidt denne Regel er gjort gjældende overalt, eller om der under noget Oppebørselsdistrict maatte findes deslige Jorder, af hvis Hartkorn ikkun opkræves den i Fdn. af 24de Juni 1840 § 4 omhandlede Deel af den oprindelige Landskat, efter Fradrag af fornævnte Eftergivelse, derom anmodes d'Hrr. Oppebørselsbetjente, saavel for Kjøbstederne som for Landet, behageligen snarest muligt at gjøre Indberetning til Finantsministeriet, ledsaget af de fornødne Oplysninger. — — f) Til Finantsministeriet 11 Novbr.

11 Novbr. ere efterhaanden flere Forespørgsler indkomne om Anvendeligheden af Lov af 4de Juli 1850, indeholdende visse Begunstigelser ved Afhændelse af Bondergods til Brugerne eller deres Børn og Svigerbørn, i adskillige Tilfælde, saasom: 1) naar ved Afhændelsen af en Fæstegaard tillige skeer Overdragelse af specielle Rettigheder, saasom Privilegium til Møllebrug, eller af Jord, som ikke er fæstepligtig, hvorvidt der da til Overdragelsesdocumenterne blot vil være at bruge stemplet Papiir af 4de Classe Nr. 4; 2) om Lovens Begunstigelser kunne anvendes, naar Overdragelsen skeer til en Mand, der vil ægte den, der som Enke har en Gaard i Fæste; og naar Overdragelsen skeer til Stedbørn; 3) naar en Fæsters Enke efter Kjøbecontractens Oprettelse, men forinden Skjødets Udstedelse, har giftet sig, om Skjødet da kan udstedes til Manden paa stemplet Papiir af 4de Classe Nr. 4. Ministeriet har antaget, at foranførte Spørgsmaal maae besvares benægtende; navnligen er det vedtaget, at der i det under Nr. 1 nævnte Tilfælde maa til Documenterne — foruden stemplet Papiir af 4de Classe Nr. 4 for den fæstepligtige Deel af det Overdragne — tillige bruges stemplet Papiir efter Fdn. af 3die Decbr. 1828 for det Øvrige. Derimod er det antaget, at der til de Attester, der udstedes om at ingen Kjøbecontract har været oprettet, i intet Tilfælde vil blive at bruge stemplet Papiir af høiere Taxt, end det, der vilde have været at bruge til Contracten, altsaa til 42 ß[1]). g) Det er af Finantsministeriet paa derom indkommen Forespørgsel resolveret: 1) at ved Tinglæsningen af de i Lov af 4de Juli 1850, indeholdende visse Begunstigelser ved Afhændelse af Bondergods til Brugerne eller deres Børn og Svigerbørn, ommeldte Skjøder vil ligesaa lidt være at erlægge Justitsfondsafgift som 1/2 pCt.-Afgift, men alene den ved Fæstesteders Tiltrædelse af nye Fæstere i Fdn. af 8de Febr. 1810 § 6 befalede Afgift[2]); 2) at den anførte Lovs Ord omfatte alle Tinglæsninger af de der omhandlede Skjøder, som iværksættes efter dens Emanation, uden at der kan tages Hensyn til,

[1]) Jvfr. Lov 19 Febr. 1861 (om stplt. Papiir) § 31.
[2]) Jvfr. Lov 19 Febr. 1861 (om Afg. af Arv m. m.) § 4.

om Handelen om de paagjældende Fæsteſteder maatte være afſluttet forinden Lovens Emanation. h) Ved en inden Land-Over- ſamt Hof- og Stadsretten affagt Dom er det antaget, at hvor den ſidſt afdøde Lehnsbeſidders Broder erholder Lehnet efter ham, vil 4 pCt.-Afgift, efter Fdn. af 12te Septbr. 1792, være at erlægge af Lehnet, uden at den Omſtændighed, at begges Moder, ſom Enke efter deres Fader, der tidligere beſad Lehnet, deraf nyder Livgeding eller Penſion, eller at hun deeltager i Arven af den afdøde Broders Allodialformue, kan heri bevirke Forandring, da Moderen ikke derfor kan ſiges at arve Lehnet med Broderen, ſvfr. den anførte Forordnings § 1. Ved ſamme Dom er det ogſaa antaget, at den Tidsfriſt af 5 Aar, hvori det ved meerbemeldte Forordnings § 7 er tilladt Succesſor i et Lehn m. v. at betale 4 pCt.-Afgiften, ifølge bemeldte Paragraph, ſammenholdt med den foregaaende § 3, maa beregnes fra Antecesſors Død. 11 Novbr.

Kirke- og Underviisningsmin. Skriv. (til Stiftsøvrigheden over Aarhuus Stift), hvori Samme — i Anledning af et Andragende fra en Sognepræſt om Tilladelſe til at overlade Beboerne i hans Paſtorat endeel af den paa Præſtegaardens Mark i Overflødighed fundne Mergel, mod at de udføre paa Præſtegaardens Jorder et ligeſaa ſtort eller i Forhold til Veilængden beregnet Qvantum Mergel — efter foregaaende Brevverling med Indenrigsminiſteriet ſvares, at Miniſteriet Intet finder at erindre imod, at Sognepræſten overlader Sognebeboerne Mergel fra Præſtegaardens Grund, imod at disſe uden Udgift for Præſten efter hans Anviisning udføre paa Præſtegaardens Marker et lige ſaa ſtort eller i Forhold til Veilængden beregnet Qvantum af bemeldte Mergel ſom det dem overladte, dog at denne Tilladelſe bliver at benytte under fornøden Control af vedkommende Provſt, og foreløbig indſkrænkes til 3 Aar, efter hvis Udløb en Bedømmelſe af det vundne Reſultat vil være at forelægge for Miniſteriet. 19 Novbr.

25 Novbr. **Justitsmin. Skriv.** (til Generalprocureuren for Danmark) ang. hvorvidt en paa en Domaineeiendom hvilende Panthæftelse kan overføres paa en anden Domaineeiendom uden Lov.

I Henhold til Generalmajor Classens Codicil af 28de Marts 1792 og en saakaldt Cessions- og Overdragelsesact af 24de Mai 1764 fra Executorerne af hans Testament til Landgreve Carl af Hessen tilkommer der det Classenske Fideicommis en aarlig Afgift af Statskassen af 7000 Rd., for hvilken Fideicommisset hidtil har havt Panteret i Frederiksværk Etablissement og Gods. Da Statskassen imidlertid ønsker at erholde fri Raadighed over endeel af de saaledes pantsatte Eiendomme, har Finantsministeriet indledet Forhandlinger med Directionen for bemeldte Fideicommis om de Betingelser, hvorunder Directionen maatte ville frafalde Fideicommissets Panteret i disse Eiendomme, og have disse Forhandlinger ledet til det Resultat, at Directionen har tilbudt at frafalde Panteretten i Frederiksværk og Gods, med Undtagelse af de derhen hørende Skove, imod at de under det nuværende 5te og 6te kronborgske District hørende Skovstrækninger i dets Sted pantsættes til Fideicommisset, samt imod, at Fideicommisset tillige gives et særligt allerhøieste Tilsagn om, at det i ethvert Fald skal blive holdt fuldkommen skadesløst for dets ovennævnte Fordring paa Statskassen. Dette Tilbud har Directionen dog blandt Andet knyttet til det Vilkaar, at hvis Finantsministeriet maatte ansee det for unødvendigt ved Lov at erhverve Bemyndigelse til for Statskassens Vedkommende at foretage den ommeldte Forandring med Fideicommissets Pant, denne Anskuelse tiltrædes af Justitsministeriet. Hvad dette Spørgsmaal angaaer, da har Justitsministeriet tidligere paa given Anledning af Finantsministeriet yttret, at der formeentlig kunde være Betænkelighed ved uden Lov at iværksætte den ommeldte Forandring, forsaavidt Frederiksværk ikke hidtil har været Domaine, og der saaledes herved fra nyt af bliver pantsat Domainegods. Men Finantsministeriet har i saa Henseende meddeelt, at Frederiksværk allerede i flere Aar har henhørt blandt Domainerne, ligesom at ogsaa de frederiksværkske Skove i Finantsministeriets Bkdgj. af 10de April d. A. ere optagne blandt de Skove, der fremtidigen skulle henregnes til Domaineskove.

Forinden videre foretages i denne Anledning skulde jeg tjenstligst udbede mig Hr. Etatsraadens Ytringer over det saaledes opkastede Spørgsmaal behageligst meddeelte*).

*) Generalprocureuren yttrede i Svarskrivelse af 27de Novbr. 1852 Følgende: „Uagtet Grundlovens § 51 kun bestemmer, at ingen Staten tilhørende Domaine kan afhændes uden ved Lov, maa det Samme dog vistnok gjælde, naar en Domaineeiendom fra nyt af pantsættes, selv om dette ikke grunder sig paa noget optaget Statslaan, hvortil der efter den nysnævnte Paragraph i Grundloven i ethvert Tilfælde udfordres en Lov. Naar der derimod kun er Tale om at overføre en paa en Domaineeiendom hvilende Forhæftelse paa en anden Eiendom af denne Art, antager jeg med Finantsministeriet, at dette maa betragtes som et blot Administrationsanliggende, og da nysnævnte Ministerium nu har oplyst, at Frederiksværk allerede i flere Aar har henhørt under Domaineeiendommene, ligesom de frederiksværkske

Indenrigsmin. Circ. (til samtlige Amtmænd) ang. de forn⊘dne Oplysningers betimelige Tilveiebringelse ved Ansøgningers Indgivelse om Udstykningstilladelse. 30 Novbr.

Det er ikke sjeldent Tilfælde, at de til Ministeriet indkommende Udstykningssager ikke ere ledsagede af alle de Oplysninger, som ere fornødne, for at deres endelige Afgjørelse kan finde Sted, og at disse Sager saaledes til Skade for Vedkommende lide ufornødent Ophold og vidtløftiggjøres ved den derved foranledigede Correspondence.

Et saadant Ophold vil for en Deel kunne forebygges, naar det ved Ansøgningens Indgivelse for Fremtiden iagttages: 1) at det oplyses, om den paagjældende Eiendom tidligere har været udstykket, og i saa Fald naar Approbation derpaa er bleven meddeelt, hvilket navnligen er af Vigtighed, naar Eiendommen har et Tilliggende af 1 Td. Hartkorn eller derover, da en saadan Eiendom bliver at betragte som en Gaard, indtil det bevises, at samme er en mindre Parcel af en Gaard, hvoraf en Hovedparcel er bleven tilbage; 2) at der, hvor det ved Fdn. af 3die Decbr. 1819 § 1 befalede Areal af 20 Tdr. Land til Taxt 24 ikke vilde blive tilbage ved Hovedparcellen, eller hvor Gaarden vilde blive nedlagt (hvorved forstaaes, at der ikke udlægges en Parcel med i det mindste 1 Td. Hartkorn til bestandig Vedligeholdelse som Hovedparcel med Bygninger og Beboere), medfølger en udtrykkelig Erklæring fra Vedkommende om, at de, hvis Udstykningen tilstedes, ere villige til med det sædvanlige Gebyr 14 Rd. 48 ß at løse den dertil fornødne Bevilling; 3) at der, hvor der paa Eiendommen findes Skov, som agtes deelt mellem flere Parceller, tilveiebringes nøiagtig Oplysning, navnlig vedkommende Forstembedsmands Erklæring, om sammes Beskaffenhed i det Hele og i Særdeleshed, om den er Fredskov eller om der paahviler den

Skove i Finantsministeriets Bekjendtgjørelse af 10de April d. A. ere optagne blandt de Skove, der fremtidigen skulle henregnes til Domaineskove, formener jeg, i Overeensstemmelse med hvad ogsaa Justitsministeriet har yttret i Skrivelse til Finantsministeriet af 13de April d. A., at der ikke kan være nogen Betænkelighed ved uden Lov at iværksætte den paatænkte Forandring med Fideicommissets Vaut." — Justitsministeriet svarede derefter Finantsministeriet under 4de Decbr. 1852 i Overeensstemmelse med Generalprocureurens Yttringer. (Ussings Rescripts.)

30 Novbr. Fredskovsforpligtelse, om den er en isoleret liggende Skovlod eller udgjør en Deel af en større Skovstrækning m. v.; 4) at der, hvor mindre betydelige Lodder attraaes skyldsatte her ved Ministeriet i Henhold til Loven om faste Taxationsmænd af 4de Juli 1850 § 4, hvilken Skyldsætning altid bliver at udføre efter Matriculstaxationen, selv om en senere Taxation maatte være afholdt over den paagjældende Eiendom, tilveiebringes saavel et af en autoriseret Person optaget Kort in duplo over Grundstykket med vedtegnede Maal af alle Grændselinier m. v., saaledes at Lodden derefter kan overføres paa Matriculskortet, som alle Parters skriftlige Erklæring om, at de samtykke i, at Matriculstaxationen lægges til Grund for Hartkornets og Gammelskattens Fordeling, og at der, hvor Grundstykker, der udgjøre et større Areal, men som paa Grund af deres ringe Beskaffenhed kunne antages indbefattede under Loven, i Særdeleshed Hedejorder, her ønskes skyldsatte, tilveiebringes foruden hine Oplysninger, tillige paalidelig Oplysning, navnlig en Landinspecteurs, Taxationsmændenes eller vedkommende Sogneforstanderskabs paa local Undersøgelse grundede Erklæring om, at de Taxter, hvortil Grundstykket er ansat i Matriculen, endnu kunne ansees for passende; 5) at, hvor det ønskes, den ved Plac. af 21de April 1848 befalede Paategning paa Parcelkortene angaaende deres Overeensstemmelse med Matriculskortet strax udtrykkeligen begjæres med Opgivende af, paa hvilken Amtstue Kortene ønskes indløste; 6) at, hvor hertil indkomne Udstykningsdocumenter udsendes til Oplysning eller Omarbeidelse, Vedkommende da selv fremskynder Meddelelsen af den forlangte Oplysning eller Omarbeidelse af den paagjældende Landinspecteur eller Landmaaler, da der i denne Henseende intet directe Middel staaer til Ministeriets Raadighed. Saafremt Udstykningsdocumenterne af Amtet directe tilstilles Landmaaleren eller Landinspecteuren, bliver derfor selvfølgelig vedkommende Ansøger at underrette om, at Saadant er skeet. Foranstaaende har Ministeriet, i Erkjendelsen af hvor vigtig den hurtige Afgjørelse af Sager om Jorders Udstykning i Almindelighed er for den daglige Handel og Vandel, anseet

det hensigtsmæssigt at bringe til offentlig Kundskab, og jeg skulde derfor, ved at overlade til (Tit.) at bekjendtgjøre dette paa den i Amtet for slige Bekjendtgjørelser sædvanlige Maade, lige tjenstligen have Dem anmodet om behageligen at ville, naar Ansøgninger om Udskyfningsapprobationer indleveres til Dem for at indsendes til Ministeriet, paasee, at de i Henhold til Foranførte fornødne Oplysninger ere tilstede samt i manglende Fald henlede Vedkommendes Opmærksomhed paa Nødvendigheden af deres Tilendebringelse. 30 Novbr.

Bkdgj. fra Ministeriet for Kirke- og Underviisningsvæsenet, hvorved, i Medfør af §§ 1 og 2 i Loven af 3die Marts 1852, sammenholdt med § 7 i Loven af 8de April 1851, kundgjøres lignende Regler, som de, der indeholdes i Finantsministeriets Bekjendtgjørelse af 1ste Novbr. 1852. 4 Decbr.

Justitsmin. Skriv. (til Amtmanden over Aalborg Amt), hvori Samme — der havde forespurgt, om det Honorar, der tilkom vedkommende Districtslæge for en af ham foretagen Undersøgelse om, hvorvidt en Persons Sundhedstilstand tilstedede, at han blev underkastet Fængsel paa Vand og Brød til Afsoning af et uerholdeligt Alimentationsbidrag til et Fruentimmer, som var hjemmehørende i et andet Amt end det, hvori Undersøgelsen var foregaaet, vilde være at afholde af det Amt, hvori det paagjældende Fruentimmer havde hjemme, eller af det, hvor Forretningen, som Følge af at Mandspersonen der havde Ophold, var forefaldet — svares, at det omhandlede Beløb findes at burde udredes af det sidstnævnte Amt. 9 Decbr.

Kgl. Resol., hvorved det paa Indstilling af Ministeriet for Kirke- og Underviisningsvæsenet allernaadigst bifaldes: 1) at Amtmanden over Nordborg Amt og Biskoppen over Als og Ærø i Forbindelse med Kirkeinspecteuren for Ærø som Secretair, maae betragtes som udgjørende den ved allerhøieste Resolution af 1ste Decbr. 1837 til Naturaltiendens 11 Decbr.

11 Decbr. Afløsning for Ære nedsatte Commission, og at det maa paalægges den, i Overeensstemmelse med de i bemeldte allerhøieste Resolution indeholdte Forskrifter, at foretage de til dette Øiemed fornødne Skridt, samt om Resultatet af deres Virksomhed at indgive Beretning til Ministeriet for Kirke- og Underviisningsvæsenet; 2) at Ministeriet maa bemyndiges til, efter foregaaende Brevverling med Ministeriet for Hertugdømmet Slesvig, at confirmere de af bemeldte Commission foretagne Tiendeansættelser.

11 Decbr. **Indenrigsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Bornholm) ang. Erstatningen for Gruusgravning til Veivæsenets Brug og om dennes Udredelse til Eieren eller Fæsteren af Jorden.

Ved Skrivelse af 2den f. M. har Hr. Kammerherren hertil indsendt et Andragende, hvori Eieren af N. N. Gaard i N. N. Sogn, Ritmester N. N., i Anledning af, at der paa en fra denne Gaard bortfæstet Lod er taget Gruus til Landeveien, og Fæsteren herfor aarligen tillagt Godtgjørelse, forespørger, hvorvidt Veivæsenets Bestyrelse er berettiget til at beordre Veigruus taget, hvor det findes, uden Grundeierens Tilladelse og uden at bevirke, at han erholder Erstatning for det Tab, han derved maatte lide. Hr. Kammerherren har derhos bemærket, at, efterat Amtsraadet havde søgt at erhverve Gruusgraven til Eiendom, dog uden at dette havde ført til noget Resultat, er Amtsraadet, da flere andre lignende Tilfælde ere indtrufne, blevet enigt om at forelægge Ministeriet Spørgsmaalet om, hvilken Ret til Erstatning der maatte tilkomme Gruusgravens Eier, naar den aarlige Godtgjørelse for Afbenyttelsen tillægges Fæsteren.

I Gjensvar herpaa skulde man tjenstligst meddele, at Forholdets Natur medfører, at der, saalænge en Gruusgrav benyttes, kun gives Erstatning for det aarlige Affavn af det hertil udlagte Areal, hvilken i Almindelighed tilkommer Fæsteren, men at, naar der ei længer haves Brug for Gruusgraven, og Arealet altsaa tilbagegives, den Forringelse, som Eiendommen har lidt ved Gruusgravningen, da vil være at erstatte, og Capitalen, som herfor skal erlægges, blive at udbetale Eieren, der da vil have at godtgjøre Fæsteren, saalænge Fæstet varer, den aarlige Rente af Capitalen. Med Hensyn til de til Hovedlandeveisarbeidet afbenyttede Gruusgrave følges i saa Henseende den Regel, at Erstatningen ved Taxation enten bestemmes til, hvad der behøves

til Grundgravens Sløifning og Grundforbedring, eller og, naar Arealet ansees for aldeles ubrugeligt, beregnes efter dets Værdie som bestandigt Tab. 11 Decbr.

1853.

Kirke- og Underviisningsmin. Skriv. (til Frederiksborg Amtsskoledirection), hvori Ministeriet, med Hensyn til Directionens Forespørgsel, om den Skolelæreren eventualiter tilkommende Erstatning for Afsavnet af manglende Jord bliver at beregne enten som Æqvivalent for 1 Koes og 3 Faars Græsning eller som Udbyttet af 3 Tdr. Land Jord, melder, at da der ved Lovgivningen ikke er tillagt Skolelærerne Græsning til 2 Køer og 6 Faar, men den fornødne Jord til det ommeldte Antal Creaturers Græsning, maa Læreren formeentlig kunne forlange Erstatning for den Fordeel, som den manglende Jord vilde kunne afgive. 7 Jan.

Indenrigsmin. Skriv. (til Generalprocureuren for Danmark) ang. hvorvidt der uden ved Lov kan gives Nogen fortrinlig Adgang til at foretage Inddæmninger af Fjorde og Vande i Danmark. 8 Jan.

Efterat Landsoverrets-Procurator N. N., paa Handelshuset N. N.s Vegne, hos Ministeriet havde andraget, at Handelshuset agtede at søge et større Interessentskab dannet i England med det Øiemed at frugtbargjøre Capitaler ved at anvende dem til at inddæmme Fjorde og Vande samt til Indkjøb og Opdyrkning af uopdyrkede Jorder i Danmark, og i den Anledning havde forespurgt, om Handelshuset kunde vente at erholde Tilladelse til at inddæmme de Vande og Fjorde i Kongeriget, som ikke allerede af Regjeringen eller af Private maatte være tagne under Inddæmning, og som det ikke, af Hensyn til det Offentliges eller Privates Interesse, maatte findes utilraadeligt at forandre til fast Land, tilkjendegav Ministeriet bemeldte Procurator N. N., at det ikke kunde indlade sig paa at meddele nogen saadan almindelig og udelukkende Tilladelse, men at derimod speciel Tilladelse for hver enkelt Strækning, der agtedes inddæmmet, vilde være nødvendig, og at det vilde afhænge af de særegne Forhold i det enkelte Tilfælde, hvorvidt, og, saafremt Flere maatte anholde derom, til hvem saadan Tilladelse vilde kunne meddeles, og at navnligen de tilgrændsende Lodseiere vilde have et søreget Krav paa at komme i Betragtning. Procurator N. N. har derefter nu, ved at henlede Opmærksomheden paa, at Handelshuset, forend det kunde indgive specielle Ansøgninger om de Inddæmninger, som agtedes foretagne, maatte anvende betydelige Summer til de nødvendige Localundersøgelser m. m., i vedlagte Andragende paany anholdt om, at Handelshuset maatte erholde Tilsagn om fortrinlig Adgang til fremfor alle Andre at foretage de Inddæm-

8 Jan. ninger i Danmark, som det inden en passende Frist maatte indkomme med allerunderdanigst Ansøgning om, idet han har bemærket, at bemeldte Handelshuus ikke kunde være tjent med at udgive betydelige Summer til saadanne foreløbige Undersøgelser, naar det skulde udsættes for, at Andre, og navnligen de tilgrændsende Lodseiere, derefter, fremfor det, kunde erholde Tilladelse til at foretage de Inddæmninger, hvorom der var Spørgsmaal.

I Anledning heraf skulde jeg tjenstligst udbede mig Hr. Generalprocureurens behagelige Yttringer meddeelte, om en saadan fortrinlig Adgang kan gives paa anden Maade end ved Lov, hvilket jeg er tilbøielig til ikke at antage*).

17 Jan. **Justitsmin. Circ.** (til samtlige Amtmænd og Kjøbenhavns Magistrat), hvori Samme — da det maa ansees vigtigt, at de ved Canc. Circ. af 27de Jan. 1829 befalede aarlige Indberetninger angaaende hvilke fra Landbygningernes Brandforsikkring anviste Branderstatninger der til en given Tid henstaae uafforbrede, og hvilke der ere udbetalte mod Sikkerhed for deres anordningsmæssige Anvendelse, for Fremtiden komme til at rette sig efter Forsikkringens nuværende Regnskabsaar, og at de hertil indsendes saa betimeligt, at de kunne afbenyttes under Affattelsen af dens aarlige Regnskaber — anmodes om at drage Omsorg for, at bemeldte Indberetninger for Fremtiden affattes saaledes, at de ligesom Regnskabsaaret omfatte Tidsrummet fra 1ste April i det ene til 31te Marts i det næste Aar, og at de hertil kunne være indsendte inden Udgangen af hvert Aars April Maaned.

22 Jan. **Indenrigsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Sorø Amt), hvori Samme — i Anledning af et Andragende, hvori de af Sogneforstanderskaberne valgte Medlemmer af Sorø Amtsraad havde begjært Ministeriets Bestemmelse for, hvorvidt der tilkommer dem Godtgjørelse for Befordring paa saadanne

*) Generalprocureuren svarede under 10de Jan. 1853, at han med Indenrigsministeriet antager, at der ikke paa anden Maade end ved Lov kan meddeles nogen enkelt Privatmand Tilsagn om fortrinlig Adgang til fremfor alle Andre at foretage de Inddæmninger af Fjorde og Vande i Danmark, hvorom der inden en vis Tidsfrist maatte indgives Ansøgning. (Ussings Rescripts.)

Reiser, som de ved extraordinaire Leiligheder foretage i Amtsraadets Anliggender — svares, at der ikke i Lovgivningen haves Hjemmel for en saadan Befordringsgodtgjørelse, og at Ministeriet derfor ikke seer sig istand til at meddele den af Amtet begjærte almindelige Autorisation til deslige Godtgjørelsers Udbetaling af Amtsrepartitionsfonden, men at der i de enkelte Tilfælde, hvor Amtsraadet finder Omstændighederne at tale for, at Godtgjørelsen tilstaaes, derom vil kunne skee Indstilling til Ministeriet. 22 Jan.

Rescr. (til Amtmanden over Randers Amt) ang. Ansættelse af en lønnet Vægter i Christrup By og Udredelsen af Omkostningerne hermed. 24 Jan.

Vi Frederik den 7de Konge til Danmark &c. G. V.: Vor synderlige Bevaagenhed! Vi give Dig hermed tilkjende, at eftersom for Os allerunderdanigst er andraget, hvorledes samtlige Grundeiere i Christrup By, med Undtagelse af en Enkelt, have forenet sig om at antage og lønne en Vægter i Byen, saa ville Vi, efter den af Sogneforstanderskabet for Christrup Sogn derom fremsatte Ansøgning og Begjæring samt Din derover afgivne Erklæring, allernaadigst have bifaldet,

at der i Overeensstemmelse med fornævnte Forening i bemeldte Christrup By maa indtil videre ansættes en Vægter, som skal nyde en aarlig Løn af 100 Rd. foruden Mundering, og som skal vælges af Sogneforstanderskabet i Forening med Stedets Politiemester, dog i Tilfælde af Meningsulighed imellem disse Autoriteter paa Din nærmere Approbation, og af Politiemesteren, hvis Ordre han har at efterleve, meddeles en Instrux, i hvilken det navnligen paalægges ham ogsaa om Dagen at være Politiet til Assistence. Det til denne Foranstaltnings Gjennemførelse fornødne aarlige Beløb bliver at tilveiebringe ved Ligning paa samtlige Bygninger i Byen, i Forhold til disses Assurancesummer, eller, forsaavidt de ikke ere assurerede, efter den Værdie, hvortil de enten ved en overeensstemmende med de i Brandforsikkringsanordningen fastsatte Regler optagen Taxation, eller med Samtykke af den assurerede Bygnings Eier af Sogneforstanderskabet blive ansatte. Ligesom imidlertid disse Regler blive uden Anvendelse paa Christrup Kirke, hvis Bidrag uden

24 Jan. Hensyn til Assurancesummen fastsættes til 6 Rd. aarlig, saaledes skal det paa den anden Side være fornævnte Sogneforstanderskab overladt, saafremt det dertil maatte finde Anledning, at afkræve enhver Beboer, Huusmand eller Inderste, der ikke selv eier Huus, et Bidrag af indtil 8 ß qvartaliter. For enten ganske eller tildeels at inddrages under Ligningerne af fornævnte Bidrag, med Hensyn til hvis Opkrævning og eventuelle Inddrivelse forøvrigt bliver at forholde efter de almindelige for communale Afgifters Opkrævning og Inddrivning gjældende Regler, ville Vi have Dig bemyndiget til at fritage enkelte af Byens Udflyttere, hvor Omstændighederne maatte tale for en saadan Skaansel.

31 Jan. **Justitsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Sorø Amt) ang. Gebyret for Licitationsforretninger over nogle Huses Bortflytning i Anledning af en mindre Landeveis Udvidelse.

I Anledning af at Justitsraad, Byfoged og Birkedommer N. N. i Sorø for en den 7de Juli f. A. efter Amtets Veivæsens Foranstaltning og for sammes Regning afholdt Licitationsforretning over Bortflytningen af nogle Huse, der gjordes fornøden for Udvidelsen af og Retningen af et Stykke af den mindre Landevei imellem Sorø og Skjelskør, har beregnet sig Gebyr efter Sportel-Rglm. af 22de Marts 1814 § 100 med 2 pCt. af Licitationssummen, har Hr Kammerherren i Skriv. af 9de d. M. udbedt Dem Justitsministeriets Resolution meddeelt for, hvorvidt denne Beregning kan ansees som lovmedholdelig, eller om Gebyret ikke burde have været beregnet i Henhold til Bestemmelserne i Plac. af 24de Marts 1847 § 1.

I Anledning heraf skulde jeg tjenstligst melde, at det under Forudsætning af at Bortflytningen af de omhandlede Huse særskilt er stillet til Licitation, og ikke er inddraget under Licitationen over det paagjældende Veistykke som en Deel af det til sammes Istandsættelse henhørende Arbeide, findes at maatte tilkomme Retsbetjenten Gebyr efter de almindelige Bestemmelser i Sportel-Reglementet.

1 Febr. **Indenrigsmin. Circ.** (til samtlige Landinspecteurer og Landmaalere) ang. at Udstykningsforretninger bør indeholde Oplysning om der findes Skov paa Jorderne og om Parcellernes Beliggenhed.

Uagtet det, navnlig ved Rentekam. Circ. af 6te Juni 1835 og Indenrigsmin. Circ. af 21de Jan. 1851, er indskjærpet samtlige Landinspecteurer og autoriserede Landmaalere, ved Udførelsen af Udstykningsforretninger, at meddele Oplysninger deels angaaende hvorvidt der paa den vedkommende Eiendoms Jorder findes nogen Skov, og i saa Fald om dennes Beskaffenhed og Beliggenhed i Forhold til anden Skov m. v., deels angaaende Parcellernes Beliggenhed for og Afstand fra Kjøberens og Sælgerens øvrige Jorder m. v., skeer det dog jevnligt, at Udstykningsforretninger indkomme til Ministeriet med Ansøgning om Approbation paa en paatænkt Udstykning, uden at være ledsagede af de ovenberørte Oplysninger. 1 Febr.

Idet Ministeriet derfor finder sig opfordret til at bringe navnlig de ovenanførte Circulairer i samtlige d'Hrr. Landinspecteurers og autoriserede Landmaaleres Erindring, og derhos maa udtale den Forventning, at d'Hrr. for Fremtiden nøie ville efterkomme de deri indeholdte Bestemmelser, tilføier man, at de Landmaalere, der maatte undlade at opfylde deres Pligt i denne Henseende, ville udsætte sig for ikke oftere at blive autoriserede til Udstykningsforretningers Udførelse. Hvilket herved tjenstligst meldes til behagelig Efterretning og videre fornøden Jagttagelse.

Indenrigsmin. Skriv. (til Amtmanden over Præstø Amt), hvori Samme — der, ved i en Skrivelse til Krigsministeriet at afgive Erklæring over et Andragende fra en Fodervært om Eftergivelse af en ham af Amtets Landmilicesession for 1853 idømt Mulct havde yttret den Formening, at Sessionen, som Domstol, ikke kan tillægge den Bedømmelse af Districtsbestenes Behandling, der udtales ved de i Henhold til Loven af 16de Marts 1851 § 13 af Krigsministeriet foranstaltede Eftersyn, den Betydning, at den kan idømme Mulcter udelukkende af den Grund, at en eller anden Hest ved disse Eftersyn befindes at have Mangler, hidrørende fra dens Pasning, men at Sessionen ikkun kan tage Hensyn til denne Bedømmelse, forsaavidt Hestene ogsaa ved Præsentationen for samme befindes at have saadanne Mangler — efter Opfordring fra Krigsministeriet og efter foregaaende Brevvexling med Justitsministeriet meddeles, at Indenrigsministeriet med Krigsministeriet maa være enigt i, at Landmilicesessionerne ifølge den omhandlede Lovbestemmelse have 1 Febr.

1 Febr. at idømme Mulcter for Mangler, der med Hensyn til Districtshestene beviisligen maatte være forefundne ved de af oftnævnte Ministerium i Henhold til Loven foranstaltede Eftersyn, uanseet at saadanne Mangler maatte være afhjulpne paa den Tid, da Hestene fremstilles for Sessionen (jvfr. med Hensyn til Foderheste Lovens § 26).

8. Febr. **Finantsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Odense Amt), hvori Samme, i Anledning af et fremsat Spørgsmaal, svares, at ved Tinglæsning af de Skjøder, der udstædes til Brugerne, deres Børn eller Svigerbørn, vil ikkun den ved Lov af 4de Juli 1850 paabudne modererede Afgift være at erlægge, uagtet Eiendommen først ved Auction er kjøbt af en Anden, der har transporteret sin Ret til at erholde Auctionsskjøde til en af hine Personer, og uden Hensyn til om der ved Transporten er betinget høiere Kjøbesum end den, hvorfor Hammerslag er givet.

17 Febr. **Justitsmin. Skriv.** (til Finantsministeriet) ang. en foreslaaet Control med Arveafgifternes rigtige Erlæggelse, naar Lehn, Stamhuse og Fideicommiscapitaler tilfalde nye Besiddere.

Finantsministeriet har under 3die f. M. tilstillet Justitsministeriet den hermed tilbagefølgende Skrivelse fra Generaldecisor for det directe Skattevæsen, hvori han gjør opmærksom paa, at de i Fdn af 12te Septbr. 1792 og 8de Febr. 1810 befalede Arveafgifter formeentlig ofte ikke erlægges, naar Lehn, Stamhuse, Fideicommisgodser eller Fideicommiscapitaler tiltrædes af nye Besiddere, deels forbi Besidderne ere uvidende om den dem i saa Henseende paahvilende Forpligtelse, deels forbi det er vanskeligt at controllere saadanne Majoraters og Fideicommissers Overgang fra En til en Anden. Han har derfor blandt andet foreslaaet, at det paalægges Stiftsforvalterne, naar de aflægge deres aarlige Regnskaber over de den kongelige Kasse tilfaldende Arveafgifter, da at meddele Oplysning om, hvorvidt der i deres Jurisdiction maatte være død Nogen, efter hvem et Lehn, Stamhuus eller Fideicommis er tilfaldet en Anden, forsaavidt Saadant maatte være kommet til deres Kundskab. Finantsministeriet har derimod formeent, at en tilstrækkelig Control kunde opnaaes, naar Justitsministeriet vilde meddele Samme Underretning om, naar et Lehn, Stamhuus eller Fideicommis forandrede Besidder, idet Finantsministeriet er gaaet ud fra den Forudsætning, at Justitsministeriet herom kommer til Kundskab, og Finantsministeriet har derfor anmodet Justitsministeriet om for Fremtiden at meddele saadanne Underretninger, eller, forsaavidt Oplysning ikke paa denne Maade kunde erholdes, da at udtale sig om, hvorledes den tilsigtede Control formeentlig bedst vilde kunde opnaaes.

Foranlediget heraf skulde jeg tjenstligst melde, at der ikke er Noget tilhinder for, at der herfra meddeles Finantsministeriet den forønskede Underretning, forsaavidt angaaer Majorater og de Fideicommisser, som, uden at være Majorater, henhøre under Justitsministeriets Overtilsyn, og at saadanne Meddelelser derfor aarlig skulle blive Finantsministeriet meddeelte. Derimod anseer jeg det ikke for ønskeligt, at det paalægges Skifteforvalterne, saaledes som af Generaldecisor foreslaaet, at meddele de ovenomhandlede Attestationer, der i ethvert Fald neppe vilde kunne afgives af Skiftecommissionen i Kjøbenhavn. 17 Febr.

Kirke- og Underviisningsmin. Skriv. (til Amtmanden over Præstø Amt), hvori Samme — da en Kirkeeier havde anholdt om Ministeriets Resolution for, hvorvidt han maatte være pligtig at efterkomme et ham ved det sidstafholdte Syn over den nævnte Kirke givet Paalæg, at lade Loftet i Vaabenhuset male — svares, at Ministeriet, under Forudsætning af at Vaabenhusets Loft ikke tidligere har været malet, vil frafalde Synets Fordring herpaa, navnlig af Hensyn til at Vaabenhuset strengt taget ikke kan henregnes til den egentlige Kirke, men mere maa betragtes som en Forhal til denne, hvorhos Ministeriet dog ikke kan tilbageholde det Ønske, at Kirkeeieren frivillig vilde foranstalte den omhandlede Maling og herved bidrage til Kirkens Forskjønnelse*). 18 Febr.

Indenrigsmin. Skriv. (til Amtmanden over Kjøbenhavns Amt), hvori Samme — i Anledning af en mellem Kjøbenhavns Magistrat og Taarnby Sogneforstanderskab opstaaet Meningsulighed om, hvorvidt Kjøbenhavns Commune kan ansees pligtig til af det Samme tilhørende i Matriculen under Taarnby Sogn anførte Hartkorn, i Overeensstemmelse med Loven af 20de Juni 1850, at deeltage i de communale Byrder lige med det øvrige Hartkorn i bemeldte Sogn — efter foregaaende Brevverling med Kjøbenhavns Magistrat 28 Febr.

*) Jvfr. Lov 19 Febr. 1861 (om Kirkesyn m. v.) § 10.

28 Febr. tilskrives, dog med Bemærkning, at det foreliggende Spørgsmaal efter sin Beskaffenhed maa henhøre under Domstolenes Afgjørelse, at ligesom det omtvistede Hartkorn, efter hvad under Sagen er oplyst, i en lang Aarrække er betragtet og behandlet som Staden Kjøbenhavn underlagt, udenfor al communal Forbindelse med Taarnby Sogns og Kjøbenhavns Amts Hartkorn, saaledes maa Ministeriet ansee denne Tingenes Orden for at have tilstrækkelig Hjemmel og det rejste Spørgsmaal for forlængst at have fundet sin Afgjørelse ved den i Raadstue-Plac. af 22de Juli 1793 kundgjort Kgl. Resol. af 19de s. M., i hvilken Henseende man skal bemærke, at det af den bemeldte Resolution forudgaaende allerunderdanigste Forestilling fra det kgl. danske Cancellie, der forsaavidt stemmer med Sagens Forhandlinger, fremgaaer, at denne ikke blot angik en Jurisdictiosforandring, men tilsigtede, at bemeldte Hartkorn ogsaa i andre Henseender skulde for Fremtiden høre under Staden (jvfr. den kgl. Resolutions Udtryk), til hvilken Ende Forestillingen iblandt Andet udtrykkeligen henviser til, hvorledes Forholdet var ordnet for Kjøbenhavns tre andre Forstæders Vedkommende.

1 Marts **Finantsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Maribo Amt) ang. at Amtsforvalterne ikke bør vægre sig ved at meddele Hartkornsattester ved Laans Optagelse hos Creditforeningerne, men at de derfor kunne fordre en passende Betaling.

Amtsforvalter N. N. har i et til Finantsministeriet indkommet Andragende forespurgt, hvorvidt Amtstuerne ere pligtige til at udstede de Hartkornsattester, Vedkommende maatte ansee fornødne til Brug ved Taxationsforretninger, der afholdes i Anledning af Loven af 20de Juni 1850 om Oprettelsen af Creditforeninger og Laanekasser for Grundeiere.

I denne Anledning tilmeldes Hr. Kammerherren herved tjenstligst til behagelig Efterretning og Bekjendtgjørelse for Amtsforvalter N. N., at skjøndt Ministeriet antager, at det ikke kan paaligge Amtsforvalteren efter Begjæring af en privat Mand eller et privat Institut, udenfor de i Lovgivningen bestemte Tilfælde, at meddele Attest angaaende det paagjældende Hartkorn efter Amtstuens Bøger, finder man

…, at da deslige Attester i Statuterne for Creditforenin- 1 Marts
…ne ere anførte blandt de Documenter, der ansees som nød-
…dige til Oplysning om de paagjældende Eiendommes Be-
…skenhed, naar vedkommende Eier maatte attraae at indtræde
… Medlem eller Interessent i en saadan Forening, og
…rfor af Vedkommende maa søges tilveiebragte, bør Amts-
…valteren ikke vægre sig ved at meddele samme, men det
…a da ogsaa, naar der i denne Henseende maatte gjøres en
…adan Fordring paa Tid og Arbeide, at de nysnævnte Em-
…dsmænd ansee det stemmende med Embedets Værdighed at
…rdre Erstatning herfor, indtil videre være dem overladt,
i det omspurgte og lignende Tilfælde at fordre en passende
Betaling for Meddelelsen af Attester, som attraaes til saa-
dant privat Brug.

Justitsmin. Circ. (til samtlige Amtmænd og Kjøbenhavns Magistrat), hvori Samme — da det er blevet anseet nødvendigt til enhver Tid at kunne undersøge, i hvilket Forhold de paa Landet i Assuranceaaret indtræffende Brandskader staae til de til samme Tid faldende Brandcontingentbeløb — anmodes om at paalægge Branddirecteurerne, efter enhver indtruffen Ildebrand senest inden 14 Dage directe til Ministeriet at indsende en Gjenpart af den over Skaden afholdte Vurderingsforretning, der, foruden at være affattet overeensstemmende med Schema Litr. A Nr. 4 til Instrux for Branddirecteurerne af 22de Juni 1800, tillige maa indeholde Oplysning om, hvorvidt Brandlidte vil overtage Rudera til Vurderingssummen*) og, hvis det er et Fæste- eller Leiested, baade om Eierens og Fæsterens eller Beboerens Navn. 8 Marts

Indenrigsmin. Skriv. (til Amtmanden over Hjørring Amt), hvori Samme — i Anledning af et Andragende, hvori endeel Huusmænd havde anholdt om for Fremtiden at maatte fritages for Klitarbeide, samt om at det Klitarbeide, som de 8 Marts

*) Jvfr. Lov 4 Marts 1857 § 18.

8 Marts havde forrettet efter Kundgj. af Fdn. af 27de Mai 1848, maatte blive dem erstattet, og navnligen at et Beløb af 32 ß, som enhver af dem skulde have erlagt for Udeblivelse fra Klitarbeide, maatte blive dem tilbagebetalt — efter at Ministeriet havde modtaget saavel Amtmandens som vedkommende Sandflugtscommissairs Betænkning angaaende denne Sag, svares, at ifølge rigtig Fortolkning af bemeldte Forordnings § 1 kan Klitarbeide in natura aldeles ikke affordres Huusmænd og Inderster, idet disse ere fritagne for alt det Arbeide, som tidligere paahvilede dem i Forening med Gaardmændene (hvilket er Tilfælde med Klitarbeide), saalænge det udføres som Naturalarbeide, og at derhos de 3 Dage, som ifølge den anførte Lovbestemmelse kunne affordres dem, ikke kunne forlanges anvendte til andet Arbeide end det, som det ifølge den gjældende Lovgivning paaligger dem at udføre alene. Som Følge heraf burde de Mulctbeløb, som Andragerne maatte kunne godtgjøre at have erlagt for Udeblivelse fra Klitarbeide, tilbagebetales dem, hvorimod der ikke fandtes at være tilstrækkelig Anledning til at erstatte det Arbeide, som Vedkommende uden Vægring havde præsteret efter derom skeet Tilsigelse.

14 Marts **Justitsmin. Circ.** (til samtlige Amtmænd), hvori dem tilstilles Aftryk af „Forholdsregler til Jagttagelse ved de Regnskaber, som Besiddere af Lehn, Stamhuse og Fideicommisgodser have at aflægge til Justitsministeriet i Anledning af Afhændelse af Bøndergods“ med Anmodning om at affende Exemplarer af disse Anviisninger til Besiddere af vedkommende Grevskaber, Baronier og Stamhuse, som have erholdt allerhøieste Salgsbevillinger *).

*) Disse Forholdsregler ere saaledes lydende: „Ved de Regnskaber, som aflægges i Anledning af Afhændelse af Bøndergods fra Lehn, Stamhuse og Fideicommisgodser, har Justitsministeriet at paasee, deels at Majoratet erholder den Indtægt, som med Rette tilkommer samme, deels at der aflægges behørig Rigtighed for dennes Anbringelse. For at lette denne Control og undgaae unødvendigt Ophold ved sammes Udøvelse, henledes Opmærksomheden paa Følgende: 1) Hvergang et Skjøde indsendes til Paategning, bliver det at ledsage med et schematisk Regnskab, affattet

18 Marts **Kirke- og Underviisningsmin. Skriv.** (til Aalborg Amtsskoledirection), hvori Samme — der, i Anledning af en imellem vedkommende Skolelærer og Sogneforstanderskabet opstaaet Meningsulighed, havde anholdt om Ministeriets Resolution for, 1) om Sogneforstanderskabet er pligtigt til at lade Hegn reise om en Skolelod, der er over anordningsmæssig Størrelse og 2) om en Skolelærer kan fordre Hegn opført af Nyt om Skolelodden, naar intet Hegn iforveien har været, naar intet Hegn bruges paa Egnen, og naar Jorden er saaledes beskaffen, at Hegnet næsten hvert Aar maa reises paany, eller om Communen kun er pligtig at reise Hegn om Skolelodden, naar Hegn forlanges opført af til-

in duplo i Overeensstemmelse med nedenstaaende Schema. Det ene Exemplar af Regnskabet forbliver i Justitsministeriet, hvorimod det andet tilbagesendes tilligemed de indsendte Documenter og eventualiter med de Bemærkninger, som man ved Regnskabets Revision har fundet sig foranlediget til at fremsætte. Indsendes flere Skjøder paa een Gang, bør hvert Sted opføres i Regnskabet under et særeget Løbenummer, og et tilsvarende Nummer ønskes anført paa Skjøderne og paa de af Kjøberne udstedte Panteobligationer. 2) I Regnskabet optages ikke andre Afhændelser end de, i Anledning af hvilke Skjøder ere udstedte og indsendte til Paategning. Er der endog i Anledning af andre Afhændelser gjort Forud-Indbetaling af Kjøberne, bliver Rigtighed herfor dog først at aflægge, naar Skjøderne indsendes til Paategning. Forsaavidt derimod Majoratsbesidderen i Anledning af et foregaaende Regnskab enten er bleven en Sum skyldig, som nærmere skal berigtiges, eller har et Tilgodehavende, som bringes i Liqvidation ved det senere Regnskab, bedes en Bemærkning derom optagen i Slutningen af dette. 3) Regnskabet maa indeholde Oplysning om alle de Momenter, som komme i Betragtning ved Afgjørelsen af, hvad der i Anledning af de skete Afhændelser skal tilsvares Majoratet. Som Følge heraf maa Hartkornet nøiagtigt angives, og, ifald de solgte Steder have Anpart i særligt skyldsatte Fælleslodder, anføres, hvor meget af disses Hartkorn der tilkommer hvert af de solgte Steder. Er det i Bevillingen fastsatte Salgsminimum afhængigt af Jordens boniterede Areal, maa dette opgives. Ligeledes maa oplyses, om Kjøberen er Leier, Fæster, Fæsters Barn eller Svigerbarn eller en Fremmed. 4) Saafremt en Deel af Salgsværdien i Medfør af Salgsbevillingen er forbleven indestaaende som aarlig Kornafgift, bør denne Canon anføres i vedkommende Rubrik af Regnskabet deels med det Qvantum Korn, hvormed den præsteres, deels i Parenthes med det Pengebeløb, hvortil den ifølge Bevillingen maa beregnes. 5) I alle Tilfælde, hvor der udfordres Justitsministeriets særlige Tilladelse til Afhændelsen, navnlig saavel naar Salg ønskes iværksat under det i Salgsbevillingen almindelig bestemte Minimum, som naar Møller, Kroer og andre Eiendomme afhændes, for hvilke intet Minimum er fastsat, bør saa-

18 Marts stødende Lodders Giere — efter foregaaende Brevvexling med Indenrigsministeriet svares: ad 1) at Skoleloddens Størrelse formeentlig ikke kan komme i Betragtning i denne Henseende, og ad 2) at det hidtil er antaget, at Skolelærerne ogsaa i disse Tilfælde er berettiget til at fordre Hegn opført, men at Spørgsmaalet forøvrigt i fornødent Fald hører under Domstolenes Afgjørelse.

19 Marts **Justitsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Odense Amt), hvorved meddeles at Frdg. af 8de Juni 1787 §§ 9 og 10 ere

dan Tilladelse erhverves, forinden Handelen endelig afsluttes og vedkommende Skjøder indsendes til Paategning. Indstillingen herom bør skee igjennem vedkommende Øvrighed og være ledsaget med Oplysninger om alle de Omstændigheder, som komme i Betragtning ved Bestemmelsen af Stedets øieblikkelige Salgsværdie, saasom Hartkornet, den hidtil svarede Afgift, den senest erlagte Indfæstningssum, om Stedet er bortfæstet, bortleiet eller fæsteledigt, om Brugeren er en Mand eller Enke, Brugerens Alder og naar han tiltraadte Stedet, den Afgift og Indfæstningssum, der kunde betinges, naar Stedet nu var fæsteledigt. Ønskes Approbation paa Salget af en Mølle, Kro eller anden lignende Eiendom, som ei kan henregnes til almindelige Bondesteder, bør endvidere Værdien af Stedet, betragtet som fuldkommen Eiendom, oplyses ved en af dertil af Retten udmeldte Mænd optagen Taxationsforretning, som i fornødent Fald kan afhjemles, og bør Indstillingen være ledsaget med Majoratsbesidderens Forslag om, hvor stort et Afslag i Taxationssummen der bør gives paa Grund af Brugerens præsumtivt tilbagestaaende Biisiddelsestid. I alle Tilfælde hvor Salg skeer i Henhold til en særlig forud erhvervet Tilladelse af Justitsministeriet, bliver dettes Resolution at anføre i Regnskabets Anmærkningsrubrik. 6. Samtidigt med Skjøderne indsendes til Paategning de af Kjøberne udstedte Panteobligationer og, saavidt muligt, tillige Rigtighed for de contant indkomne Summer, der tilfalde Majoratet. Om der end er betinget Panteret i Besætning og Inventarium, blive dog Kjøbernes Obligationer at underskrive af Debitorerne og at indsende, idet Løsøre-Pantet i fornødent Fald vil kunne holdes i Kraft ved en Fornyelse af Debitorerne med Vitterlighedsvidner, hvilken Fornyelse, i Henhold til hvad det forrige kongelige Rentekammer i sin Tid har indrømmet for det Tilfælde, at Documentets Indsendelse til Lehnscontrollens Eftersyn forhindrer dets Tinglæsning til den i Fdn. af 28de Juli 1841 foreskrevne Tid, kan skee ved en Paategning paa Obligationen, uden dertil at bruge særligt stemplet Papiir. Indestaaer en Deel af Salgsværdien som en Canon med 1ste Prioritet i Eiendommen, bør denne Canon angives i den Panteobligation, som Kjøberen har at udstede for den hos ham indestaaende Deel af Kjøbesummen. 7) Skjøderne og Panteobligationerne bør ei indsendes, forinden

anvendelige ved Overlevering af alle Fæstesteder, hvad enten disse høre til samlet Gods eller ikke*). 1 Marts

Finantsmin. Circ. (til samtlige Amtmænd), hvori dem til Bekjendtgjørelse for Amtsforvalterne, Kjøbstad-Magistraterne med Flere blandt Andet meddeles Følgende: a) I Henhold til den af et i det opløste Folkething nedsat Udvalg afgivne Betænkning over et Forslag til Lov, indeholdende et Tillæg til Loven af 4de Juli 1850 om visse Begunstigelser, naar Bondergods afhændes til fuldkommen Eiendom eller Arve- 23 Marts

de i det Hele ere færdige til Tinglæsning, navnlig Matriculskort erhvervede, for at ikke Obligationernes Tinglæsning mere end fornødent skal blive opholdt. 8) De Fideicommisset tilfaldne contante Kjøbesummer bør ei anbringes uden Justitsministeriets forud indhentede Samtykke. Dette bør saaledes erhverves, ogsaa naar Kjøbesummerne i Medfør af Salgsbevillingen ønskes anvendte til extraordinair Afbetaling af den Majoratet paahvilende Gjæld. Ved Udlaan i faste Eiendomme maa tilveiebringes lovlig Taxationsforretning, og Indstillingen herom indsendes igjennem den locale Øvrighed. Saafremt det ønskes, at der i de solgte Steder maa forblive indestaaende et større Beløb, end Salgsbevillingen i Almindelighed tilsteder, betragtes dette Overskud som et Udlaan, hvorom da først maa skee Indstilling til Justitsministeriet gjennem Øvrigheden, ledsaget med fornøden Taxationsforretning. Imidlertid bemærkes herved, at det ikke kan ventes tilladt, at dette Overskud bliver indestaaende uopsigeligt i det solgte Sted i saa lang Tid, som dette i Henhold til Salgsbevillingen kan skee med Hensyn til de ³/₄ af Salgsværdien, men kun saalænge Sikkerheden findes tilstrækkelig betryggende. 9) Ønsker Kjøberen samtidigt med Skjødets Udstedelse at afhænde Parceller af den kjøbte Eiendom, bør Skjødet dog udstedes directe til ham paa den samlede Eiendom, hvorimod det, under Iagttagelse af Salgsbevillingens Forskrifter om Fordelingen af Canon og en større contant Udbetaling, staaer ham frit for at undtage de afhændede Parceller fra Forhæftelse til Majoratet. Saafremt en Deel af Penge-Kjøbesummen ønskes anbragt i de afhændede Parceller, betragtes ogsaa dette som et nyt Udlaan, i Anledning af hvilket Taxationsforretning maa optages og Justitsministeriets Approbation indhentes. 10. I Anmærkningsrubriken anføres, hvad der iøvrigt kan være at bemærke ved enkelte Afhændelser, saasom naar den tilhørende Obligation er udstedt af Fæsterskens Mand eller en senere Kjøber, i hvilket Tilfælde tillige Vielsesattest eller det senere Skjøde maa vedlægges til Underretning, — eller der maatte være givet nogen særlig Bestemmelse, være sig med Hensyn til den Besidderen privat tilfaldende Andeel af Salgsværdien eller Kjøbesummens Udsættelse eller Anvendelse til extra-

*) Jvfr. Lov (om Forandringer i Fæstelovg.) 19 Febr. 1861 § 6.

23 Marts fæste med Ret til at sælge og pantsætte til Brugerne, deres Børn eller Svigerbørn, har Finantsministeriet vedtaget, at de ved nysnævnte Lov indrømmede Begunstigelser under de anførte Betingelser ansees at omfatte den første Afhændelse af Huse, henhørende til Bøndergods. b) Ved Circulair-Skrivelser af 7de Octbr. 1843 og 6te Decbr. 1845 er det af det forrige Rentekammer udtalt, at det — da de Fredskove, som ikke vare forefundne eller angivne som saadanne ved Matriculeringsarbeidet paa Stedet, men som senere vare indtagne som Fredskove, vare blevne skyldsatte for nyt Hartkorn — vilde, naar Fredningen iøvrigt erkjendtes, paa nærmere Andragende til Kammeret kunne forventes, at saadant nyt Hartkorn kunde bortfalde, hvorimod da den en saadan Skov paahvilende gamle Skyld vilde blive Norm for Beregningen af Skatter og Afgifter. Finantsministeriet finder

ordinairt Gjældsafdrag og deslige, i hvilket Tilfælde den i saa Henseende faldne Resolutions Datum bedes paaberaabt. 11) Endelig bemærkes, at den Rigtighed, som Besidderen iøvrigt kan have at aflægge, saasom for ordinaire Gjældsafdrag eller i An-

Det under Bo

Løbe-Nr. for de i dette Regnskab omhandlede Afhændelser og for de i Anledning deraf udstedte Skjøder og Panteobligationer.	Det solgte Sted med Angivelse af dets specielle Navn eller Bynavn og Matricul-Nr. samt den hidtil værende Brugers Navn.	Om Stedet var bortleiet, bortfæstet eller fæstelebigt.	Om Stedet er solgt til Leieren, Fæsteren, Børn eller Svigerbørn af denne, eller til en Fremmed.	Stedets Hartkorn. (Derunder indbefattet Andeel i Fælleslodder)				Canon, angivet i Korn med Oplysning om det Pengebeløb, hvortil den er beregnet ved Salget.	Kjø sum for Sted	
				Tdr.	Skp.	Fdk.	Alb.		Rd.	ß

imidlertid, at der nu er overveiende Grund for at ophæve dette af Rentekammeret givne Tilsagn, der bestandigen har medført Tab for Statskassen og Communen, ofte endog betydeligt Tab, uden at der, ved at bibeholde den ældre yderst ufuldkomne Skovskyld som ene gjældende Skattenorm for Skovene, i nogen Henseende opnaaes nogen bedre eller mere adæqvat Beskatning heraf. Medens derfor vel Andragender om Afgang i det nye Hartkorn m. v. for Skovstykker, der ere erkjendte som Fredskov, eftertidigen kunne ventes bevilgede, naar det oplyses, at en Skov, allerede før Matriculen blev indført, i Henhold til Bestemmelserne i Fdn. af 27de Septbr. 1805, har været Fredskov og behæftet med Skovskyld eller gammelt Ager- og Engs-Hartkorn, uden at man ved Matriculeringsarbeidet i sin Tid har havt fornøden Oplysning herom, vil derimod ingen Afgang kunne 23 Marts

ledning af Omsætning af ældre Fideicommiscapitaler o. desl., ønskes holdt ude fra det heromhandlede Regnskab, som alene bør oplyse, hvad der er at tilsvare i Anledning af selve de skeete Afhændelser.

...ældte Schema.

...bde- An- ...af ...gs- ...ien.		Lehnets, Stamhusets eller Fideicommisgodsets Andeel af Salgsværdien.			Anbringelsen af Lehnets, Stamhusets eller Fideicommisgodsets Andeel af Kjøbesummen.									Anmærkning.
					Indestaaende i det solgte Sted.			Udsat imod Pant i andre faste Eiendomme.			Andragt paa anden Maade.			
Mk	ß	Rd	Mk	ß	Rd	Mk	ß	Rd	Mk	ß	Rd	Mk	ß	

23 Marts ventes meddeelt med Hensyn til det nye Ager- og Engs-Hartkorn, som er paalagt et Skovstykke, der ikke var Fredskov og var erkjendt som saadan før den nye Matriculs Indførelse, med mindre allerede nu speciclt Tilsagn herom, i Henhold til det ovenommeldte af Rentekammeret givne almindelige Tilsagn, er meddeelt vedkommende Skoveier.

2 April **Justitsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Svendborg Amt), hvori Samme, i Anledning af en Forespørgsel, om Sognefogders og Brandfogders Hartkorn skal bidrage til Udgifterne paa Oprensningen af Brandedamme, efter foregaaende Brevverling med Indenrigsministeriet, overeensstemmende med hvad samme har yttret, tilskrives, at den almindelige Regel for Anlæget, Oprensningen og Istandsættelsen af de i Brandforordningen af 29de Febr. 1792 Cap. II § 12 omhandlede offentlige Vandsteder maa blive den, at der med Hensyn til Gangdagsarbeidet, efter den Maade hvorpaa Fdn. af 27de Mai 1848, som dens Motiver i Dep. Tid. for s. A. S. 311 2det Afsnit vise, har betragtet dette Arbeide, forholdes efter Forskrifterne i bemeldte Fdns. § 1, saaledes at Arbeidet, saalænge det udføres in natura, paahviler Gaardbrugerne alene, og, forsaavidt disse vælge at lade det udføre ved leiede Folk, da udføres for Communens Regning; jvfr. ogsaa hvad der er udtalt i Indenrigsmin. Skriv. af 27de April 1850 og 22de Septbr. 1851; og at Kjørslerne blive at forrette pr. Heel-, Halv- eller Fjerdedeels-Gaard efter Amtets nærmere Anordning i Overeensstemmelse med Canc. Circ. af 30te Septbr. 1823, med mindre man, i Analogie af hvad der, som ovenfor sub a. bemærket, nu gjælder om Bligtarbeidet, maatte foretrække at lade dem præstere efter Omgang som almindelige Sognekjørsler, mod hvilken Forandring der ikke vil kunne være Noget at erindre*). Hvad dernæst Brandfogdernes og Sognefogdernes Fritagelse for at tage Deel i disse Præstationer angaaer, da skjønnes det ikke rettere, end at Brandfogderne fremdeles maae kunne fordre

*) Jvfr. Lov 2 Marts 1861 § 34.

sig fritagne for at deeltage i Gangdagsarbeidet og Udgifterne ved dets Udførelse ved leiede Folk, og Sognefogden for Kjørslerne, forsaavidt disse præsteres som Sognekjørsler, men at Fritagelsen ei heller for Nogen af dem bør gaae videre*). 2 April

Indenrigsmin. Skriv. (til Krigsministeriet) ang. Afkortning i Godtgjørelsen for Foderhestene efter § 27 i Loven af 16de Marts 1851 for den Tid, de have været inde til Tjeneste, samt flere Spørgsmaal disse Heste betræffende. 2 April

Efterat Ministeriet, paa en Forespørgsel fra Krigsministeriet om, hvorvidt der, i Lighed med hvad i § 8 i Loven af 16de Marts 1851 er bestemt for Districtshestene, i Foderlønnen for Foderhestene kan afkortes $^1/_{12}$ af den aarlige Betaling for hver Maaned, Hestene have været inde til Tjeneste, naar den samlede Tid overstiger 2 Maaneder, i Skrivelse af 20de Aug. f. A. havde udtalt, at dette formeentlig vilde være i Strid med Lovens § 27, hvorefter ethvert District, med den angivne nærmere Begrændsning, skal for Foderhestenes Underholdning have den Godtgjørelse, som de selv maae betale derfor, og der saaledes ikke kan paalægges dem nogen Afkortning i Anledning af Foderhestenes Indkaldelse, undtagen forsaavidt Districterne selv, navnlig i Overeensstemmelse med de indgaaede Accorder, derved bespare Noget, har velbemeldte Ministerium, som har formeent ikke ganske at kunne dele denne Indenrigsministeriets Anskuelse, i behagelig Skrivelse af 12te Febr. sidstleden begjært sig dette Ministeriums nærmere Yttringer i saa Henseende meddeelte. I Forbindelse dermed har velbemeldte Ministerium tillige forelagt Indenrigsministeriet forskjellige andre ved den forestaaende Afregning med Udredningsdistricterne opstaaende Spørgsmaal, navnligen deels, hvorledes der bliver at forholde, naar de Heste, som af et Udredningsdistrict indsendes til vedkommende Regiment, ved Mødet befindes at være enten aldeles cassable eller dog for Tiden utjenstdygtige, og om i Særdeleshed Districtet kan tilkomme Føringspenge for Heste, der af samme leveres til Regimentet i Stedet for de Districtsheste, der saaledes ere befundne utjenstdygtige, deels om et Udredningsdistrict, for hvis Regning der overeensstemmende med Lovens § 14 af Regimentet er anskaffet en Hest til et vacant Nummers Besættelse, kan affordres Betaling ei alene for de med Indkjøbet forbundne Omkostninger, men ogsaa for hvad der medgaaer ved Hestens Transport til Districtet, Føring, m. m., saafremt den ikke strax skal tages i Brug ved Regimentet.

Foranlediget heraf skulde man herved tjenstligst tilbagemelde, at Ministeriet, forsaavidt angaaer den omspurgte Afkortning i Fodergodtgjørelsen for Foderhestene, ikke kan Andet end vedblive sin i Skrivelse af 20de Aug. f. A. yttrede Anskuelse. Ministeriet seer navnlig ikke, at Ordene i den nævnte § 27 i saa Henseende lade nogen Tvivl tilbage, idet

*) Jvfr. Lov 4 Marts 1857.

2 April Paragraphen udtrykkeligen bestemmer, at det er den Fodergodtgjørelse, Districterne selv maae betale for Foderhestene, Krigsbestyrelsen skal tilsvare Districterne som aarlig Godtgjørelse for Hestenes Underholdning, og det uden i mindste Maade at antyde anden Begrændsning for samme aarlige Godtgjørelse, end at den ikke maa overstige Gjennemsnitsbeløbet af den Betaling, som Districtet i samme Aar har maattet yde eller maa antages at have ydet for Underholdningen af sine Districtsheste, og navnlig uden at Paragraphen er tilføiet nogensomhelst Antydning af, at det omspurgte, i Lovens correlate § 8 foreskrevne, Afdrag af $^1/_{12}$ pr. Maaned ogsaa skulde kunne komme til Anvendelse med Hensyn til Foderhestene, en Udtalelse, hvortil der, saafremt dette havde været Lovgiverens Mening, vilde have været al Opfordring, og hvis eventuelle Nødvendighed han netop ifølge begge Paragraphers paralelle Stilling umueligen vilde kunne have overseet. Men ligesom i Henhold hertil Rigtigheden af Indenrigsministeriets Forstaaelse af Lovens § 27 med Nødvendighdden turde fremgaae af de i denne § indeholdte Bestemmelser deels i sig og deels i deres Modsætning til de om Districtshestene i § 8 givne, saaledes skjønner man heller ikke, at et andet Resultat, som af Krigsministeriet antydet, skulde kunne bygges derpaa, at Vederlaget efter § 27 skal tilsvares for Foderhestenes „Underholdning", aldenstund det ingenlunde er givet, at det paagjældende District sparer det accorderede Vederlag til Foderværten for det Tidsrum Hestene ere indkaldte, men det maa beroe paa den om Fodringen indgaaede Accord, hvor meget det i saa Henseende vil være forpligtet til at godtgjøre Foderværten, hvilken Besparing endnu mindre, som af Krigsministeriet formeent, ubetinget vil kunne ansættes til $^1/_{12}$ af Aars-Vederlaget for hver af de mindst to Maaneder, Foderhestene saaledes have været indkaldte. Et Andet er, at det, som i Indenrigsmin. Skriv. af 20de Aug. f. A. erkjendt, ligefrem har Hjemmel i Lovens § 27, at, saafremt Districtet har besparet Noget ved Foderhestenes Indkaldelse, det saaledes Besparede maa komme til forlods Afgang i Districtets aarlige Vederlag efter

samme § (jvfr. navnlig Ordene: „den Foderløn, som disse (o: Districterne) selv maae betale"). Og naar Krigsministeriet endvidere har formeent, at Districterne ikke med større Ret kunne fordre Fodergodtgjørelse for den Tid, Foderhestene ere inde til Tjeneste, end saadant er Tilfældet med Districtshestene, da skal Ministeriet hertil bemærke, at Grændsen for førstnævnte Ret er bestemt i Lovens § 27, for sidstnævnte i § 8, og at Forholdet med Hensyn til Foderhestene er af Lovgiveren betragtet og behandlet saa grundvæsentlig forskjellige fra det, der gjælder for Districtshestene, at Ministeriet ikke seer, hvorledes man ved en blot Slutning per analogiam kan bringe tilmed i sig vilkaarlige Bestemmelser for Districtsbesteholdet til Anvendelse paa Foderhestene. Den Maade, hvorpaa Lovgiveren, som Forhandlingerne angaaende Loven af 16de Marts 1851 ogsaa til Overflod vise, har betragtet Foderhesteholdet — væsentligt som et Contractsforhold — og de forskjellige Bestemmelser, han i saa Henseende har givet i bemeldte Lovs § 8 og § 27, gjør saaledes, for blot at nævne en her nærliggende Consequents, at et District kan have Krav paa Fodergodtgjørelsen for Districtshestene for et Tidsrum, hvori Godtgjørelsen for Foderhestene maa bortfalde, og det uagtet begge Classer af Krigsheste aldeles samtidigen og i lige lang Tid have været indkaldte i Aarets Løb. Med Hensyn til Foderhestene gaaer nemlig Districtets Ret i saa Henseende kun ud paa at holdes skadesløs, og hvad der spares ved Hestenes Indkaldelse maa, som bemærket, afgaae i dets Aars-Godtgjørelse, ligemeget om Indkaldelsen har varet en samlet Tid af 2 Maaneder eller derunder; men Afdrag for Districterne er efter § 8 betinget af, at Indkaldelsen mindst har varet i en saa lang samlet Tid. Slutteligen skal man, hvad denne Deel af Sagen angaaer, endnu kun tilføie, at ligesom, efter hvad af Krigsministeriet er oplyst, en Afkortning for den Tid, Foderhestene i Aarets Løb havde været indkaldte, ved Afregningen for Finantsaaret 18⁵¹/₅₂ har fundet Sted uden Indsigelse fra vedkommende Districter, saaledes finder Ministeriet det tilstedeligt ogsaa ved fremtidige Opgjørelser med Districterne at gaae ud fra den Forud-

2 April sætning, at disse have sparet Udgiften ved Hesteholdet for den Tid, Foderhestene i Aarets Løb have været inde til Tjeneste mindst i 2 Maaneder, saalænge indtil Districtet oplyser, at det Modsatte har været Tilfældet; men at Ministeriet forøvrigt vilde finde det i sin Orden, om Districternes Opmærksomhed henledes paa Nødvendigheden af, at der ved de indgaaende Fodercontracter Afsluttelse tages muligst Forbehold om Fodergodtgjørelsens Bortfalden for den Tid, Foderhestene ere inde til Tjeneste, eller vedkommende Hestenummer i alt Fald for en nærmere bestemt længere Tid ei maatte være besat. Forsaavidt Krigsministeriet dernæst har begjært Indenrigsministerits Yttringer om, hvorledes der bliver at forholde, naar de Heste, som af et Udredningsdistrict indsendes til vedkommende Regiment, ved Mødet befindes at være enten aldeles cassable eller dog for Tiden utjenstdygtige, og navnlig om Districtet kan tilkomme Føringspenge for Heste, der af samme leveres til Regimentet i Stedet for de Districtsheste, som saaledes ere befundne utjenstdygtige, da skulde Ministeriet, der gaaer ud fra, at det paahviler Districterne at stille tjenstdygtige Heste, og at disse ikke kunne ansees modtagne af Regimentet eller for at være til Tjeneste ved dette, førend deres Tjenstdygtighed er anerkjendt af samme, navnlig igjennem dets Mynstringscommission, Alt — ogsaa Hensynet til den væsentlige Forskjel, der er imellem en ved Regimentet fremstillet Hest, der findes cassabel, og en, der kun findes for Tiden utjenstdygtig — vel overveiet, holde for, at det maa staae Regimentet frit for ved Kjøb eller Leie at anskaffe en anden Hest paa Districtets Regning, dog at Districtet efter Analogien af Loven af 16de Marts 1851 § 14 ogsaa her vel maa kunne have Krav paa at gives mindst 14 Dages Varsel til selv at foranstalte Mangelen afhjulpen ved Fremstillingen af en Hest i den cassables eller for Tiden utjenstdygtig befundnes Sted, og det hvad enten denne var en Districts- eller Interimshest. Nogen Forpligtelse til Hjemsendelse af de fremstillede utjenstdygtige Heste antages derfor ikke at paahvile Regimentet. Naar imidlertid Hjemsendelsen af Districtet forlanges, eller, af Mangel paa

anden Bestemmelse fra dettes Side, af Regimentet foranstaltes, maa den i det Hele skee paa Districtets egen Bekostning; og da Føringspenge efter Lovens § 17 formenes kun at kunne tilkomme Districtet for Transporten af den tjenstdygtige Hest, ville de, efter een Gang i Overeensstemmelse med bemeldte § 17 at være udbetalte Districtet for Afleveringen af en Hest, der befindes alt ved Mødet at have været utjenstdygtig, formeentlig ikke paany kunne tilkomme Districtet for den Hest, dette i Henhold til Foranførte vil have at fremstille i Stedet for den saaledes utjenstdygtig befundne. Med Hensyn til det sidste af Krigsministeriet opkastede Spørgsmaal om, hvorvidt et Udredningsdistrict, for hvis Regning der, overeensstemmende med Lovens § 14, af Regimentet er anskaffet en Hest til et vacant Nummers Besættelse, kan affordres Betaling ei alene for de med Indkjøbet forbundne Omkostninger, men ogsaa for hvad der medgaaer med Hestens Transport til Districtet, Føring m. m., saafremt den ikke strax skal tages i Brug ved Regimentet, maa Ministeriet i det Hele tiltræde det af velbemeldte Ministerium derom Yttrede, dog at selvfølgelig Talen kun er om det Tilfælde, hvor Districtet er in mora, og behørig Oeconomie fra Krigsbestyrelsens Side er iagttaget. Endelig skal Ministeriet endnu tilføie, at samtlige under nærværende Sag omhandlede Spørgsmaal i fornødent Fald vel maatte kunne indbringes for Domstolene. 2 April

Kirke- og Underviisningsmin. Skriv. (til Randers Amtsskoledirection) om Udredelse af Skoleafgifter, Ægter og Gangdage til Skolevæsenet i Skoledistricter, som høre til forskjellige Sogne. 21 April

Med Directionens behagelige Erklæring af 9de Aug. f. A. har Ministeriet modtaget et saavel til dette som til Indenrigsministeriet stilet Andragende fra Sognepræsten for N. N. Pastorat, N. N., hvori han, med Hensyn til de særegne Forhold, som finde Sted i Pastoratet, idet nemlig endeel Hartkorn af N. N. Pastorat er henlagt til Skoledistricter udenfor Pastoratet, og paa den anden Side Hartkorn fra andre Pastorater henlagt til Skoledistricter under N. N. Pastorat, paa Sogneforstanderskabets Vegne forespørger, hvilket Skoledistrict der er berettiget til Skoleskat og Ægter og Gangdage til Skolevæsenet.

21 April I Anledning heraf skulde Ministeriet tjenstligt melde, at Skoleafgifter i Henhold til Skoleanordningens §§ 5 og 56, sammenholdt med Canc. Skriv. af 18de Novbr. 1815 og Plac. af 5te Decbr. s. A. bør, forsaavidt de udredes ved Ligning paa Hartkornet, ydes til den Commune, til hvilken det paagjældende Hartkorn i Henseende til Skolevæsenet henhører, men, forsaavidt de udredes ved Ligning efter Formue og Leilighed, tilfalde den Commune, i hvilken de paagjældende Ydere have Bopæl. Hvad angaaer Spørgsmaalet om Ægter og Gangdage til Skolevæsenet, da har Ministeriet desangaaende brevverlet med Indenrigsministeriet, som har yttret, at i Medfør af Fdn. af 26de Juni 1844 § 5 Nr. 2, sammenholdt med Anordn. af 29de Juli 1814 §§ 54 og 55 b, blive Kjørsler til Skolevæsenet at præstere skoledistrictsviis af alt indenfor Districtets Grændser liggende kjørselspligtigt Hartkorn, i hvilken Henseende det ikke kommer videre i Betragtning, om dette er bebygget eller ikke, kun at Brug, der ikke skylde mindst 1 Tønde Hartkorn, ikke medtages; samt at, da disse Kjørsler blive at præstere efter særlige for Skoledistrictet som saadant affattede Kjørselslister, antages det ikke, at den Omstændighed, at Sognegrændsen skjærer et saadant District, her kan foranledige Vanskeligheder, naar det iagttages, at Minimum for Kjørselspligten, hvor denne efter det Sognebeboerne i saa Henseende tilkommende Valg er bestemt forskjelligt i de respective Sogne, desuagtet bliver eens for hele Districtet og navnlig det for Hovedsognet gjældende. Med Hensyn til Gangdagsarbeide har Indenrigsministeriet derhos yttret at maatte være af den Formening, at i de Tilfælde, hvor Skoledistrictet, som in casu, falder indenfor Grændserne af 2 eller flere Sogneforstanderskabsdistricter eller Sogne (jvfr. de 2 sidste Puncter af Fdn. af 27de Mai 1848 § 1), ville Bestemmelserne i denne Forordnings § 1 ikke lade sig paa en for Skoledistrictets Beboere retfærdig og billig Maade, og forøvrigt under behørigt Hensyn til Forskrifterne i Skoleanordningens §§ 5, 54 og 56, gjennemføre uden ved en i fornødent Fald med Amtsraadets eller vedkommende Ministeriums Approbation truffen Overeenskomst

mellem de paagjældende Sogneforstanderskaber om, at den Ret til Arbeide eller Vederlag derfor, som Skoledistrictet har mod dets Beboere, skal gaae over til at blive en Ret mod de enkelte Sogneforstanderskabsdistricter eller Sogne, hvortil hine Beboere høre, saa at ethvert af disse Sogneforstanderskabsdistricter eller Sogne, imod at erholde hiin Skoledistrictets Ret imod dets indenfor det respective Sogneforstanderskabsdistricts eller Sogns Grændse bosatte Beboere, for Fremtiden overtager disses Forpligtelser imod Skolen som en Communen paahvilende Forpligtelse, hvilken Ret den da maatte kunne lade udføre ved de Midler, der staae den som Sognecommune til Raadighed og navnlig ved for Communens Regning leiede Folk. Ved tjenstligst at meddele Directionen disse Indenrigsministeriets Yttringer, maa Ministeriet for sit Vedkommende ganske henholde sig dertil. 21 April

Justitsmin. Skriv. (til Krigsministeriet) ang. Afholdelsen af Udgifterne paa Districts- og Foderhestenes Indbrænding. 25 April

Chefen for det 6te Udskrivningsdistrict har hertil indsendt en fra vedkommende Dyrlæge modtagen Regning til Beløb 4 Rd. 80 ß for Varming af Brændejern til den paa sidstafholdte Landsession foretagne Indbrænding af de i Loven af 16de Marts 1851 omhandlede Districts- og Foderheste, med Anmodning om at erholde dette af ham udbetalte Beløb erstattet, idet han har bemærket, at han tidligere derom har henvendt sig til Krigsministeriet, men faaet til Svar, at Beløbet formeentlig maatte afholdes af den ham til Contoirudgifter og Reiseomkostninger m. m. tillagte Sum. Skjøndt jeg maatte ansee Omkostningerne ved Districts- og Foderhestenes Indbrænding for at være Udskrivningsvæsenet uvedkommende, og der ei tidligere fandtes at være indkommet slige Regninger til Justitsministeriet eller det forrige danske Cancellie, hvorfor der heller ikke ved Reguleringen af de Beløb, der i Henhold til Loven af 23de Marts 1851 ere tillagte Udskrivningscheferne til Contoir- og Reiseudgifter, er taget noget Hensyn til slige Omkostninger, fandt jeg mig dog foranlediget til at forlange Oplysning fra de Udskrivningschefer, der tidligere havde været Land- og Søkrigscommissairer, om hvorledes der i saa Henseende tidligere har været forholdt i deres Districter. Af de modtagne Svar fremgaaer, at der ikke hidtil er gjort Fordring paa Godtgjørelse af det Offentlige i den omspurgte Anledning, men at der dog jevnlig af Udrederne er betalt en Ubetydelighed for Brændejernenes Opvarming.

Ved at meddele Chefen for det 6te Udskrivningsdistrict Underretning herom har jeg tilføiet, at jeg ikke finder, at han kan være pligtig at betale den indsendte Regnings Beløb af den ham i Henhold til Loven af 23de Marts 1851 § 4

25 April til Contoir- og Reiseudgifter m. m. tilstaaede Sum, og at der ikke under Justitsministeriet haves noget Fond, hvoraf Beløbet kan refunderes. Forestaaende har jeg ikke villet undlade at tilmelde Krigsministeriet, idet jeg med Hensyn til Spørgsmaalet om, hvorledes fremtidig vil være at forholde med Hensyn til Districts- og Foderhestenes Indbrænding, hvorom nogle af Udskrivningschefernes have fremsat Forslag, maa overlade denne Sag til Krigsministeriets behagelige Foranstaltning.

25 April **Indenrigsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Maribo Amt), hvori Samme — i Anledning af et Andragende fra Borgerrepræsentant Kjøbmand N. N. i Nykjøbing, hvori han anholder om Ministeriets Resolution for, hvorvidt og hvorledes han vil kunne erholde Erstatning for Udgifterne ved en Reise til Sarkjøbing, han ifølge Valg af Communalbestyrelsen har foretaget til en saadan Samling, som ommeldes i Lov af 16de Marts 1851 § 4 — svares, at Ministeriet med Communalbestyrelsen finder det billigt og derfor approberer, at de positive Udgifter, Reisen paafører den Delegerede, efter nærmere indgiven Regning vederlægges ham, dog at Vederlaget, der ikke egner sig til at inddrages under den af Bestyrelsen principaliter foreslaaede almindelige Repartition paa Amtsraadsdistrictets Kjøbsteders Hartkornsbrugere, saalidet som til udelukkende at falde Hartkornsbrugerne i Kjøbstaden tillast, bliver at afholde af Nykjøbing Kjøbstads Kæmnerkasse som en almindelig communal Udgift.

27 April **Kirke- og Underviisningsmin. Skriv.** (til Hjørring Amtsskoledirection), hvori Samme, i Anledning af et Andragende fra en Skolelærer, hvori han begjærer Resolution for, hvorvidt Communen er forpligtet til at besørge Skorstenene i Skolebygningen feiede og rensede, svares, at Skoleskorstenenes Reengjørelse bliver at besørge uden Udgift og Uleilighed for Skolelæreren og at Omkostningerne herved bør udredes ved anordningsmæssig Ligning.

Lov ang. den Pantegjæld til Statskassen, som hidrører fra Loven af 8de April 1851 om Selveiendoms Indførelse paa det Staten tilhørende Bøndergods. 27 April

Vi Frederik den 7de Konge til Danmark ꝛc G. V.: Rigsdagen har vedtaget og Vi ved Vort Samtykke stadfæstet følgende Lov:

§ 1. Forfaldstiden for Renterne af den Pantegjæld til Statskassen, som hidrører fra Loven af 8de April 1851 om Selveiendoms Indførelse paa det Staten tilhørende Bøndergods, bestemmes til de samme Terminer, som ere gjældende for de staaende Skatter og Afgifter til Statskassen, saa at bemeldte Renter altsaa opkræves hvert Aars 1ste April og 1ste October, hver Gang med det Halve af det aarlige Beløb. § 2. I Udeblivelsestilfælde blive disse Renter at inddrive paa samme Maade og efter samme Omgang, som for Skatterne er bestemt, men uden at Capitalen, naar Renterne paa denne Maade berigtiges, paa Grund af den stedfundne Udeblivelse med Renterne skal være forfalden til Betaling.

Hvorefter alle Vedkommende sig have at rette.

Justitsmin. Skriv. (til Amtmanden over Aalborg Amt), hvori Samme — der til Ministeriets Afgjørelse havde indstillet et ved Revisionen af Amtets Repartitionsfonds Regnskab opstaaet Spørgsmaal om, hvorvidt Gebyr til Vidner ved Licitationer over Udførelsen af Arbeider paa de mindre Landeveie og Leverance af Reservegruus til bemeldte Veie, i Henhold til Sportelreglementet af 22de Marts 1814 § 151, bør beregnes som for Auctioner over faste Eiendomme eller som for Løsøreauctioner — svares, at Ministeriet maa tiltræde den af Amtet yttrede Mening, at Gebyret til Vidnerne ved de ommeldte Licitationer maa beregnes som ved Auctioner over faste Eiendomme. 28 April

Krigsmin. Circ. (til samtlige Udskrivningsdistricter og Amtmænd) ang. Udredelsen af Udgifterne paa Indbrænding af Districts- og Foderheste. 30 April

30 April For Krigsministeriet er reist Spørgsmaal om, hvorledes der vil være at forholde med Hensyn til de Udgifter, som maatte være forbundne med Varming af Brændejern til Indbrænding af saadanne Districts- og Foderheste, der præsenteres for de aarlige Landmilicesessioner, for af samme at antages og indsættes i vacantblevne Nummere.

Foranlediget heraf undlader man ikke at meddele, at de Udgifter, der maatte være forbundne med Indbrænding af Districtsheste, som fremstilles til Antagelse af Landmilicesessionerne, blive, ligesom enhver anden med Hesteudredningen forbunden Udgift, at afholde af vedkommende Udredningsdistrict, eller efter Omstændighederne af det paagjældende Lægd eller Fodervært. De Udgifter derimod, som Indbrænding af nye i Nummer satte Foderheste muेligen maatte medføre, ville blive Udredningsdistricterne erstattede paa deres nærmere Reqvisition til Krigsministeriet, dog i intet Tilfælde med et større Beløb end 16 ß pr. Hest.

30 April **Indenrigsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Maribo Amt), hvori Samme — der havde forespurgt, hvorvidt der, naar det er vedtaget af samtlige vedkommende Jordbrugere, at Oprensningen af et mindre Vandløb skal foretages for fælles Regning efter Accord eller Licitation, og Nogen af de Paagjældende da vægrer sig ved at erlægge sin Andeel af Betalingen, kan meddeles Ordre til Beløbets Inddrivelse ved Udpantning — efter foregaaende Brevverling med Justitsministeriet svares, at da ingen udtrykkelig Hjemmel dertil haves, bør Udpantningsordre i saadant Tilfælde formeentligen ikke gives.

12 Mai **Krigsmin. Skriv.** (til Justitsministeriet) ang. af hvem Diæter til de civile Medlemmer i Regiments-Mynstringscommissioner til Besigtigelse af casserede Foderheste skulle udredes.

Da Erfaringen havde viist, at endeel af de i Hesteudredningsdistricterne udsatte Foderheste, efter at være casserede af Sessionerne, bleve, imedens de endnu henstode i Districterne, forinden de kunde ombyttes med nye Heste, forsultede og mishandlede i en betydelig Grad, ansaae Krigsministeren det nødvendigt at lade alle casserede Heste ved deres Aflevering til vedkommende Regiment syne af en Regiments-Mynstringscommission, sammensat af de i Plac. af 20de

April 1819 § 2 nævnte Medlemmer, hvoriblandt altsaa skulde være to civile. Disse Medlemmer tilkommer ifølge Canc. Circ. af 18de April 1820 dagligen 1½ Rd. i Diætpenge, som udredes af vedkommende Communer. Af vedlagte her modtagne Skrivelse med Bilag fra Sjællands Stiftamthuus vil det imidlertid erfares, at der imellem Samme og Sorø Amtshuus er reist Dissents om, af hvem de nævnte Diætpenge skulle udredes, enten af det Amt, hvor Medlemmet af Commissionen er blevet udnævnt, eller det Amt, hvorfra den paagjældende Hest er afleveret og for hvis Skyld Commissionen har været nedsat. 12 Mai

Da nu de nævnte Mynstringscommissioners Oprettelse i ovenmeldte Tilfælde vel ei er foreskrevet i Loven af 16de Marts 1851, men, som anført, er anseet nødvendig, saa skulde man tjenstligst udbede sig det ærede Ministeriums Yttring, hvorvidt Samme formener, at Diæter til de civile Medlemmer, der tilkaldes til at indtræde i de Regiments-Mynstringscommissioner, som nedsættes til Modtagelse af casserede Foderheste, skulle udredes af den Commune, hvori Udnævnelsen skeer, eller af den, for hvis Skyld den skeer, eller endeligen om Udgiften i saa Henseende kan siges at være Communerne uvedkommende og saaledes bør bæres af Krigsbestyrelsen. Forsaavidt der i den fremsendte Regning tillige er reqvireret Betaling for Befordring, da kan en saadan Betaling formeentligen ei fordres *).

Kgl. Resol., hvorved allernaadigst bifaldes, at den Vemmeltofte adelige Jomfrukloster ved Fundats af 10de Juni 1735 § 47 samt Rescr. af 12te Decbr. 1755 hjemlede Auctionsret ved den nuværende Klosterforvalter Kammerraad N. N.s Afgang ophæves og overdrages til vedkommende Retsbetjent. 22 Mai

*) Justitsministeriet svarede under 28de Juni 1853, at ligesom de i Loven af 16de Marts 1851 § 24 in fine og § 28 in fine omhandlede Taxationer af Regiments-Mynstringscommissionerne ved Afleveringen af Foderheste til Districterne formeentligen efter Principet i § 24, at Foderhestene blive at aflevere til Districterne uden Bekostning for disse, ville være at bekoste af Krigsbestyrelsen selv, saaledes synes det Samme saameget mere at maatte gjælde med Hensyn til de heromhandlede, i bemeldte Lov ikke foreskrevne og i alt Fald alene i Krigsbestyrelsens egen Interesse foranstaltede Taxationer ved Hestenes Tilbagelevering fra Districtet.

25 Mai **Justitsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Ringkjøbing Amt), hvori Samme — da en Proprietair for Ministeriet havde besværet sig over, at vedkommende Retsskriver havde givet en af ham til Tinglæsning indleveret, mellem ham og en anden Mand oprettet Meieriforpagtningscontract Paategning om, at den paagjældende Eiendom var pantsat — tilskrives, at da Contracten om Forpagtningen af Meieriet var begjært læst ikke blot med Hensyn til den Panteret, som derved var givet Eieren i Forpagterens rørlige Eiendele, men ogsaa som Forpagtningscontract, maatte Ministeriet, i Overeensstemmelse med hvad ogsaa Cancelliet har antaget i Skrivelse af 19de Mai 1838, finde, at Retsskriveren havde havt Føie til at give Documentet Paategning om, at den Hovedgaard, som Meieriforpagtningen angik, var pantsat, for derved at gjøre Forpagteren opmærksom paa, at der paahvilede Eiendommen ældre Forhæftelser, for hvilke hans Ret i paakommende Tilfælde maatte staae tilbage.

5 Juni **Kgl. Resol.**, hvorved paa Indenrigsministeriets allerunderdanigste Forestilling allernaadigst bifaldes: at Skagens Kjøbstads Fællesjorder maae udskiftes efter de Regler og i det Omfang, der er fremsat i det Forslag, som er udarbeidet af den i den Anledning nedsatte Committee, dog med følgende nærmere Bestemmelser og Modificationer: at Byfogedembedet, Præsteembedet og Districtslægeembedet tillægges hver $1^{1}/_{3}$ Lod lige med Bygningerne i 4de Classe efter Brandtarationen, og at der ved Uddelingen af den egentlig Byggegrund udlægges en til eventuel Opførelse af en Præstegaard passende Bygge- og Haveplads; at der, foruden et passende Stykke Jord til Udvidelse af Begravelsespladsen, tillægges Kirken Andeel i Fællesfanget, lige med de største Lodseiere, efter det combinerede Forhold af Brandtaration samt Creaturhold og Græsningsret; at der ved Udskiftningen af Bygrunden ikke udlægges Huuseierne videre end et passende Grundstykke til Have, Fiskefjald eller Gaardsplads efter Bygningernes Beskaffenhed, medens den øvrige Grund, forsaavidt den ikke er Andens private Eiendom, udlægges Communen

til Anviisning af Byggeplads for Nybyggere, og at der ved Bygningernes Opførelse i Fremtiden iagttages en vis Regularitet efter Communalbestyrelsens nærmere Bestemmelse; at der, saasnart Udskiftningen er fuldført, paalægges samtlige de udskiftede Jorder, derunder indbefattet de saakaldte „opdyrkede Klitjorder“, men ikke den saakaldte „faste Mark“, en fast, uforanderlig Jordskyld af i Alt 300 Rd., som fordeles paa de enkelte Lodder efter deres boniterede Areal, imod at den Arvefæsteafgift, som nu paahviler enkelte Lodder, bortfalder fra den Tid, Jordskylden tager sin Begyndelse, men at det forøvrigt forbeholdes dem, der allerede have indtaget en Deel af de Jorder, som ere inddragne under denne Udskiftning, og drive dem mod eller uden Arvefæsteafgifts Erlæggelse til Kæmnerkassen, at faae Spørgsmaalet om deres Forpligtelse til at deeltage i den omhandlede Jordskyld, i første Tilfælde mod Arvefæsteafgiftens Ophævelse, undergivet Domstolenes Afgjørelse; at Fdn. af 18de Octbr. 1811, navnlig sammes §§ 4, 5 og 6, forbliver i Kraft med Hensyn til disse Jorder, dog med den Modification, at den ved Forordningen bestemte Afgift og Recognition, i Stedet for at beregnes af hver Tønde Land geometrisk Maal, beregnes af hver Tønde Land boniteret Maal til Taxten 24, og at Udskiftningens videre Fremme i Overeensstemmelse med de approberede Regler overdrages Communalbestyrelsen, dog saaledes, at Udskiftningsforretningen, forinden de udlagte Lodder endeligen overdrages Vedkommende, indstilles til Indenrigsministeriets Approbation; hvorhos lige allernaadigst tillades, at der, naar Udskiftningen endeligen er berigtiget, maa udbetales en Sum af 400 Rd. af Statskassen til Hjælp til Bestridelsen af Udskiftningsomkostningerne, og at dette Beløb udredes af den i vedkommende Finantslov til Landvæsenets Fremme bevilgede Sum. 5 Juni

Justitsmin. Skriv. (til Generalprocureuren for Danmark) ang. hvorvidt Grundlovens § 98 er tilhinder for at en Tiende belægges med fideicommissarisk Baand. 9 Juni

9 Juni Ved allerhøieste Bevilling af 12te Marts 1845 til at bortarvefæste de til Grevskabet Knuthenborg hørende Bøndergaarde blev det blandt Andet tilladt at anvende de herved indkomne Summer eller endeel af samme til Indkjøb af Jordegods (see Coll. Tid. f. 1845 S. 330). En tilsvarende Bestemmelse findes dog ikke i den under 3die Octbr. 1850 gjennem Justitsministeriet udfærdigede Bevilling til at sælge det Grevskabet underliggende Bøndergods til fuldkommen Eiendom (see Dep. Tid. f. 1850 S. 1332—34). Som Hr. Etatsraaden af vedlagte Skrivelse fra Besidderen af bemeldte Grevskab behageligst vil erfare, har han i Grundlovens § 98 seet en Hindring for at benytte sig af den ovenanførte Tilladelse, og han har derfor, og da Sandsynligheden for at Capitalen ville synke i Værdie er forøget, blandt Andet foreslaaet, at de Penge, han paa forannævnte Maade maatte erhverve for Grevskabet, i Stedet for at udsættes til Forrentning, maatte anvendes til Kjøbet af en Kongetiende, hvorved i alt Fald vilde vindes en Kornindtægt i Stedet for en Pengeindtægt.

Med Hensyn til dette Forslag skulde Justitsministerie tjenstligst udbede sig Hr. Etatsraadens Yttringer behageligst meddeelte, om De antager, at Grundlovens § 98 er tilhinder for at en Tiende belægges med fideicommissarisk Baand eller indlemmes under et bestaaende Lehn eller Stamhuus *).

23 Juni **Justitsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Aarhuus Amt), hvori Samme — da en Sagfører, der af Amtet havde været beskikket til at udføre en beneficeret Sag ved en Underret paa Landet, i hvilken der, uagtet hans derom nedlagte Paastand, ikke var blevet ham tilkjendt Salair og Godtgjørelse for Befordringsudgifter, paa Grund af at Sagen som afgjort ved Forlig blev hævet, havde anholdt om, ved Amtets Foranstaltning at maatte erholde udbetalt af det Offentlige saavel et passende Salair, som de af ham i Sagen havte Befordringsomkostninger — svares, at Ministeriet maa være enigt med Amtet i, at der ikke kan tilstaaes Andrageren Salair af det

*) Generalprocureuren yttrede i Betænkning af 10de Juni 1853, at de Grunde, der have fremkaldt Bestemmelsen om, at intet Fideicommisgods, hvorved alene kan forstaaes et Fideicommis i Jordegods, for Fremtiden maa oprettes, ikke forekom ham at finde nogen Anvendelse paa en Tiendeafgift, og det hvad enten Tienden ydes i Kjærven, eller den er bestemt til en fast aarlig Afgift, hvortil enhver Korntiende efter Lov af 14de April 1852 § 1 nu skal forandres. I Virkeligheden er et saadant Fideicommis ikke forskjelligt fra et andet Pengefideicommis, og naar det derfor kan bestaae med de iøvrigt gjældende Bestemmelser, at et Fideicommisses Capital anvendes paa en Maade, skjønnes Budet i Grundlovens § 98 ikke at kunne frembyde Noget tilhinder derfor. (Ussings Rescriptf.)

Offentlige, med mindre det efter Sagens Omstændigheder maatte kunne skjønnes, at det Offentlige vilde være kommet til at udrede Salairet, hvis der var gaaet Dom i Sagen, hvorimod han i andet Fald maatte holde sig til den beneficerede Part, hvorimod Ministeriet med Hensyn til Befordringsudgifterne bifaldt, at disse, da det var oplyst, at den beneficerede Part ikke selv havde kunnet afgive Befordring, efter nærmere specificeret Regning bleve godtgjorte Andrageren af det Offentlige. 23 Juni

Justitsmin. Skriv. (til Finantsministeriet), ang. Forstaaelsen af Udtrykket: „Besiddelse" i Loven af 8de April 1851 § 6, og om en paatænkt Control med de efter samme stedfindende Transactioner. 28 Juni

I behagelig Skrivelse af 11te d. M. har Finantsministeriet begjært sig Justitsministeriets Ytringer meddeelte med Hensyn til en paatænkt Control med de Transactioner, hvorved de Fæstere eller Leiere, der i Henhold til Loven af 8de April 1851 om Selveiendoms Indførelse paa det Staten tilhørende Bøndergods have tilkjøbt sig deres Steder og i Medfør af Lovens § 6 ere berettigede til Rentefrihed for en vis Deel af Kjøbesummen, saalænge de eller deres Enker forblive i Besiddelse af Stedet, maatte afstaae de kjøbte Steder eller Dele af samme til Andre, hvorved Rentefriheden ganske eller tildeels vilde ophøre, og navnlig om Justitsministeriet tiltræder den af Finantsministeriet fremsatte Fortolkning af Udtrykket: Besiddelse i den nysnævnte § 6 i Loven af 8de April 1851, hvorefter det kun er at forstaae om Eiendomsbesiddelse, saaledes at Rentefriheden ligefuldt kommer den første Kjøber af den paagjældende Eiendom tilgode, uagtet han maatte overlade Brugen af samme til en Anden, medens den derimod ophører ved Contract om Afhændelse af selve Eiendomsretten.

I denne Anledning skulde jeg, efter over Sagen at have indhentet Generalprocureurens Betænkning, ikke undlade tjenstligt at yttre, at jeg er tilbøielig til at tiltræde Finantsministeriets ovenfor fremsatte Forstaaelse af Udtrykket: Besiddelse i den omhandlede § 6 i Loven af 8de April 1851, men at jeg dog formener, at denne Fortolkning, forsaavidt den medfører, at den første Kjøber allerede ved den foreløbige Contract om Eiendommens Afhændelse mister sin Rentefrihed, ikke bør være mere bindende, end at det maa staae Vedkommende frit for at fordre det afgjort af Domstolene, hvorvidt Besiddelsen i det givne Tilfælde falder ind under § 6 i Loven af 8de April 1851, i hvilken Anledning jeg skal

28 Juni henstille, at de Clausuler, der paatænkes indførte i de udstedende Skjøder og Panteobligationer for at sætte Regjeringen i Kundskab om den Art af Besiddelse, der efter sammes Formening maa medføre Ophøret af Rentefriheden, affattes paa den Maade, at det deraf fremgaaer, at det som ovenmeldt staaer Vedkommende frit for at bringe hiint Spørgsmaal til Afgjørelse ved Rettergang. Med Hensyn til den af Domainedirecteuren foreslaaede Clausul i de udstedende Panteobligationer, der i Slutningen indeholder den Bestemmelse, at det er en Selvfølge, at Ansvaret til det Offentlige ikke bortfalder, dersom der har fundet noget bedrageligt Forhold Sted ved at fordølge Overdragelsens sande Beskaffenhed, kan jeg iøvrigt ikke tilbageholde den Bemærkning, at det forekommer mig mindre passende, at lade vedkommende første Kjøber underskrive en saadan Bestemmelse, der gaaer ud fra en for ham særdeles odieus Forudsætning, og det skjønnes heller ikke at dette kan være nødvendigt, da det dog ikke kan være Tvivl underkastet, at det Offentlige uden en saadan Vedtagelse ligefuldt maa have sin Ret forbeholdt til at drage den til Ansvar, der gjør sig skyldig i et bedrageligt Forhold. Mod den Deel af den paatænkte Clausul i de udstedende Skjøder, der gaaer ud paa at paalægge Retsskriveren en Forpligtelse til at paasee Opfyldelsen af visse Betingelser, forinden noget af Kjøberen udstedt Adkomstdocument paa Eiendommen eller en Deel af samme kan tinglæses, finder Justitsministeriet Intet at erindre, naar det af Statskassen udstedte Skjøde — hvilket Justitsministeriet maa ansee for nødvendigt — begjæres tinglæst baade som Adkomst og som Forhæftelsesdocument. Forsaavidt samme Clausul derimod indeholder den Bestemmelse, at ingen Kjøbecontract eller anden foreløbig Forening om Eiendommens Afstaaelse til en Anden maa tinglæses, uden at vedkommende Retsskriver derom gjør Anmeldelse til Finantsministeriet, maa jeg i ethvert Fald holde for, at Retsbetjentene kunne gjøre Krav paa at erholde det samme Gebyr af Statskassen for en saadan Anmeldelse, som de vilde kunne fordre, hvis Statskassen

paa sædvanlig Maade begjærte Attest om de for den paagjældende Eiendom passerede Tinglæsninger. 28 Juni

Indenrigsmin. Circ. (til samtlige Amtmænd) ang. Oplysninger om Agerbrugets Tilstand og dets Fremskridt i det sidste Decennium. 7 Juli

Ifølge ældre Bestemmelser skal der hvert 6te Aar forelægges Hs. Majestæt en Indberetning om Agerbrugets Tilstand i Kongeriget Danmark og om de Fremskridt, som det i den nærmest foregaaende Periode maatte have gjort, og da et Tidsrum af den nysnævnte Længde er hengaaet, siden en saadan Indberetning blev gjort, er denne Sag bleven Gjenstand for Ministeriets Opmærksomhed.

Saavel for at kunne give denne Beretning al den Fuldstændighed og Nøiagtighed, som Omstændighederne tillade, som da det ogsaa i det Hele er Ministeriet, hvis Pligt det er at varetage Agerbrugets Interesser, magtpaaliggende at have en saa omfattende Kundskab som muligt til alle de samme vedkommende Forhold, skulde man tjenstligst anmode (Tit.) om efter bedste Evne at skaffe Ministeriet omhyggelig forfattet og sagkyndig Besvarelse paa de vedlagte Spørgsmaal for det Dem underlagte Amts Vedkommende. Hensigtsmæssigst synes det i saa Henseende at være, om De henvendte Dem til nogle Mænd i Amtet, om hvem De maatte antage, at de ikke blot havde Evne men ogsaa god Villie til at besvare Spørgsmaalene enten for deres Egns eller for hele Amtets Vedkommende, og derefter indsende disse Besvarelser, ledsagede af Deres egne Yttringer om de Puncter, med Hensyn til hvilke De maatte have Sagkundskab, til Ministeriet *).

*) De det ovenstaaende Circulaire vedlagte Spørgsmaal ere følgende: 1) Have større Indbigninger og Udtørringer eller raae Jorders Opdyrkning i større Udstrækning fundet Sted i Amtet. 2) Har Markfred gjort kjendelige Fremskridt, og viser der sig almindelig Interesse for et hensigtsmæssigt Sædskifte navnlig ved ikke at tage for mange Halme efter hverandre. Have Engvandings-Anlæg og Anlæggelsen af Drains Fremgang. 3) Har Brugen af forbedrede Agerdyrkningsredskaber gjort kjendelige Fremskridt. 4) Har Brugen af andre Gjødningsmidler end den almindelige Staldgjødning gjort væsentlige Fremskridt. 5) Har Omsorgen for Saaesæden og Dyrkningen af hidtil mindre almindelige Sædarter og Handelsplanter (t. Ex. Raps og Hør) udbredt sig. 6) Har Omsorgen for at gjøre den frembragte Sæd til god Handelsvare

1 Juli **Justitsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Svendborg Amt, hvori Samme — i Anledning af et Andragende fra Hofjægermester N. N. til N. N., hvori han anholder om Confirmation paa en af ham oprettet testamentarisk Disposition, hvorved bestemmes, at Værgemaalet for hans 4 Sønner skal overdrages en vis navngiven Mand, af hvem Boet bliver at administrere, indtil den ældste Søn har fyldt sit 25de Aar, og hvem det derhos overlades at afgjøre, hvem af Børnene Hovedgaarden med Tilbehør skal overdrages, og hvilket Vederlag i denne Anledning skal tilsvares de andre Børn — anmodes om at tilkjendegive Andrageren, at det omhandlede Testament ikke findes at egne sig til Confirmation, hvorimod der paa nærmere Ansøgning vil kunne forventes Confirmation paa en testamentarisk Disposition, hvorved Testator selv, i Overeensstemmelse med Fdn. af 21de Mai 1845 § 27, umiddelbart tillægger Et af sine Børn Hovedgaarden med Tilliggende mod et passende Vederlag til de andre Arvinger, samt bestemmer, til hvem han ønsker Værgemaalet eller Curatelet for sine Børn overdraget, dog at der iøvrigt med Hensyn til saadant Værgemaal eller Curatel bliver at forholde efter Lovgivningens almindelige Forskrifter.

gjort Fremskridt. 7) Hvorledes staaer det sig med Hesteopdrætning. 8) Er Amtet istand til at forsyne sig selv med Qvægtillæg, eller kjøbes det andetsteds fra. Gjør man Noget for Forbedring af Tillæget af Qvæg, Faar og Sviin. 9) Holde Mange i Amtet fiinuldede Faar, og hvorledes staaer det sig med Meierievæsenet navnlig hos Besiddere af mindre Landeiendomme; hvorledes fodres Qvæget, navnlig om Vinteren, og er Opmærksomheden henvendt paa Dyrkningen af Fodervæxter, navnligen Dyrkningen af Roer; og er Qvægfedning almindelig. 10) Har Skovopelskning i nogenlunde betydelig Udstrækning fundet Sted, og er en rationel Behandling af de private Skove i Tiltagen. 11) Hvad er den sædvanlige Dagløn, og er der Egne i Amtet, i hvilke Daglønnen er særlig høi, eller i hvilke det er vanskeligt for den arbeidsdygtige Deel af Landalmuen at finde Arbeide og i hvilke Daglønnen er saa lav, at Almuen befinder sig under mislige Kaar. 12) Gives der Hindringer for Agerbruget, der ved en eller anden offentlig Foranstaltning kunde blive hævede, eller kan der paavises directe Foranstaltninger til dets Fremme, som det kan ansees hensigtsmæssigt at træffe; og findes der landoeconomiske Forhold i Amtet, som kunne tjene til Advarsel for andre Egne, eller som bør anbefales disse til Efterfølgelse. — Anm. Forsaavidt Talen her er om Fremskridt, menes Fremskridt i Løbet af den sidste halve Snees Aar.

Justitsmin. Skriv. (til Amtmanden over Sorø Amt), hvori 25 Juli
Samme — der, foranlediget af derom indkomne Andragender
fra forskjellige Politiemestre, hos Ministeriet havde forespurgt,
om vedkommende Communer, naar der ei haves offentlige
Bygninger, der kunne benyttes til Choleralazarether, og der
ei heller kan erholdes private Localer tilleie dertil, kunne
være berettigede til mod vedkommende Eieres Villie at tage
private Bygninger i Brug i det forommeldte Øiemed, mod
at give Eierne fuldstændig Erstatning for Afsavnet — svares,
at det Offentlige ikke kan ansees berettiget til, forinden
Cholerasygdommen er udbrudt paa et Sted, mod Vedkommendes Ønske at tage private Bygninger i Besiddelse til
Cholerалazarether, da en saadan Ret udtrykkelig er nægtet
ved den ved Canc. Circ. af 7de Jan. 1832 samtlige Amtmænd communicerede allerhøieste Resol. af 3die s. M. § 3,
hvorimod der, naar Sygdommen virkelig er udbrudt paa et
Sted, og det, for at forebygge dens videre Udbredelse og
ufornødent Samqvem med de Syge, eller af andre sanitaire
Hensyn, findes uundgaaeligt, at de af Cholera Angrebne
henlægges i et særskilt Hospital, og et passende Locale dertil
ikke paa anden Maade eller ved frivillig Overeenskomst kan
erholdes, i Fdn. af 8de Aug. 1832 § 4, jvfr. Fdn. af 17de
April 1782, findes Hjemmel for det Offentlige til at træffe
fornødne Foranstaltninger til et saadant Locales Tilveiebringelse, ogsaa imod Vedkommendes Ønske, dog at der i fornødent Fald forskaffes disse behørig Beboelsesleilighed andetsteds
og tillægges dem den yderligere Erstatning, de maatte have
Krav paa for Localets Benyttelse.

Indenrigsmin. Skriv. (til Ministeriet for Kirke- og Underviisningsvæsenet) ang. Repartitionen af Skolebrændselspræstationer. 4 Aug.

Ved at fremsende deels Afskrift af en Resolution, som Ministeriet for Kirke- og Underviisningsvæsenet under 22de Octbr. f. A. ved Skrivelse til Skoledirectionen for Langeland har afgivet paa et velbemeldte Ministerium i sin Tid herfra til Afgjørelse tilstillet Andragende, hvori Sogneforstanderskabet for N. N. og N. N. Sogne havde forespurgt, hvorledes der i Fremtiden burde forholdes med Repartitionen af Skolebrændselspræstationer, deels et fra Sogneforstander-

4 Aug. skabet for de ovennævnte Sogne modtaget Andragende, hvori det fremsætter nogle yderligere Spørgsmaal med Hensyn til Ligningen af den ovenomtalte Præstation samt Forpligtelse til Brændselsmaterialets Forarbeidning og Brændselens Transport, har bemeldte Ministerium i behagelig Skrivelse af 23de f. M. begjært sig Betænkning over Sagen herfra meddeelt, idet Samme derhos har udtalt, at det maa antage, at det ifølge Skoleanordningens § 55 b kun er Selveiere og ikke Fæstere, der have at udrede Skolebrændsel, at Godseieren ogsaa maa deeltage i Udredelsen af Brændselet for det under hans Eiendom hørende, bortfæstede Hartkorn, samt at Udparcellering og Sammenlægning af Hartkornet maa medføre tilsvarende Forandringer i Ligningen, idet der gaaes ud fra, at kun den Eiendom, der har 1 Td Hartkorn og derover, regnes for en Gaard.

I Gjensvar herpaa skulde man ikke undlade tjenstligst at tilbagemelde, at ligesom Indenrigsministeriet, hvad angaaer Spørgsmaalet om Brændselsmaterialets Forarbeidning, ganske maa tiltræde, hvad Ministeriet for Kirke- og Underviisningsvæsenet i dets fornævnte Resol. af 22de Octbr. f. A. desangaaende har bestemt, saaledes maa man ogsaa være enig i, hvad sammesteds endvidere er bemærket om Materialets Transport, hvilken antages at paahvile Districtets Gaardmænd, ligemeget om de ere Selveiere eller ei. Forsaavidt derimod velbemeldte Ministerium i meerbemeldte dets Resol. af 22de Octbr. f. A. har antaget, at Udredelsen af Brændselsmaterialet kun paahviler Gaardmænd, skal man ikke undlade at bemærke, at man ikke skjønner rettere, end at samme, i Medfør af Anordningen om Skolevæsenet paa Landet af 29de Juli 1814 VIII § 55 Litr. b, jvfr. ogsaa Canc. Skriv. af 22de Decbr. 1840, bør tilsvares af alle Selveiere i Skoledistrictet, altsaa ogsaa af dem, der eie mindre end 1 Td. Hartkorn, d. e. af Selveierhuusmænd med Hartkorn. Med Hensyn endelig til det i velbemeldte Ministeriums Skriv. af 23de f. M. berørte Spørgsmaal, om ikke den, der ikke indenfor Sognets Grændse kan anvise det Brændselsmateriale, han skal yde, under alle Omstændigheder maa være pligtig at levere Materialet i forarbeidet Stand og selv at transportere det, tilføies endnu, at den sidstnævnte Transportforpligtelse af Indenrigsministeriet antages i intet Fald at kunne udstrækkes videre end til Transporten til Districtets Grændse, og at man, selv om Forpligtelsen limiteres saaledes, dog finder den i Canc. Skriv. af 20de Juli 1819 ad 2, 22de

Decbr. 1840 og 2den Febr. 1843 udtalte modsatte Anskuelse i sig at være nok saa billig og derfor at burde foretrækkes[1]). 4 Aug.

Justitsmin. Skriv. (til Indenrigsministeriet), hvorved i Henseende til det Spørgsmaal om Sigtede og Deponenter, der kaldes til Forhør i offentlige Sager tilkomme fri Transport over Færgesteder, yttres, at disse Personer neppe efter vor Lovgivnings Grundsætninger have noget Krav paa fri Befordring til og fra Tinget eller paa Erstatning for de ved saadanne Reiser foraarsagede Udgifter; men forsaavidt de ligefrem maatte være ude af Stand til selv at udrede de med deres Møde i Retten forbundne uundgaaelige Udgifter, hvortil navnlig Betalingen for Søtransporten maa henføres, maa slige Udgifter blive at afholde paa samme Maade som de øvrige ved de omhandlede Sager foranledigede Bekostninger[2]). 7 Aug.

Bkdgj. ang. de i Indenrigsministeriet beroende, Matriculen vedkommende, Documenter og Kort, samt Betalingen for Copier af samme. 13 Aug.

Efterat det Hartkorn, hvortil Landets Eiendomme vare ansatte ved den gamle Matricul, var blevet en lidet efterretlig Maalestok for Afgifternes Udredelse, deels paa Grund af denne Matriculs Ælde, deels fordi der i mere end 100 Aar

[1]) Kirke- og Undervíisningsministeriets ovennævnte Skriv. af 22de Octbr. 1852 indeholdt, at Brændselsmaterialet bør tilsvares af samtlige Gaarde med Undtagelse af Præstegaarden, i Forhold til deres Hartkorn, og er det en Selvfølge, at forsaavidt Gaardmandshartkornet undergaaer nogen Forandring enten ved Udparcellering eller ved Sammenlægning, maa dette medføre en Forandring i Ligningen. Hvad angaaer Brændselsmaterialets Forarbeidning, da paaligger samme, saafremt Arbeidet udføres af Beboerne selv, alene Gaardmændenes Hartkorn, saavel for det forhen privilegerede som det forhen uprivilegerede, hvert Skoledistrict for sig; saafremt Arbeidet derimod bortliciteres, maa Betalingen derfor blive at udrede af Hartkornet, Huusmændenes derunder indbefattet, i hele Communen. Sluttelig bemærkes, at Transporten af Skolebrændsel ene paaligger Gaardmændene i Districtet.

[2]) Indenrigsministeriet resolverede ved Skriv. af 9 Jan. 1854 overeensstemmende hermed.

13 Aug. efter dens Indførelse aldeles ingen Control var ført med, at der ved Afstaaelsen af Jord fra en Eiendom medfulgte en forholdsmæssig Deel af dens Hartkorn, blev det den nye Matriculs Hovedhensigt først at tilveiebringe en ligeligere Fordeling af Hartkornet og dernæst at paasee, at dette bestandig fulgte den Jord, hvorpaa det retlig burde hvile. Det maatte være en Selvfølge og blev ogsaa allerede tidlig bemærket, at de Efterretninger, der bleve samlede til den nye Matricul, kunde ved flere Leiligheder være, navnlig Landeiendomsbesidderne, af væsentlig Interesse; og man begyndte derfor med paa Forlangende at meddele Copier af Matriculs-Kortene, hvilke tidligere dog ikke bleve meget benyttede, sandsynlig fordi Betalingen for disse var ansat temmelig høit. Efterat denne Betaling er nedsat til under een Trediedeel af den oprindelige, benyttes Copier i en meget betydeligere Mængde; ligesom ogsaa Udskrifter af Matriculs-Beregningerne i mange Tilfælde forlanges. Derimod begjæres sjeldnere Afskrifter af de øvrige i Ministeriet beroende, saavel den ældre som den nugjældende Matricul vedkommende, Documenter, uagtet ogsaa disse i flere Henseender maae være, fornemmelig Landeiendomsbesiddere, af ikke ringe Interesse. Ministeriet har derfor troet, saavidt det stod i dets Magt, at burde befordre Udbredelsen af disse Documenter; og da man har Grund til at antage, at det ikke er almindelig bekjendt, hverken hvilke Documenter Matriculen er i Besiddelse af og hvad de indeholde, eller hvilken Betaling der for Gjenparter af samme bliver at erlægge, har man anseet det for passende at bringe Saadant til offentlig Kundskab; ligesom man ogsaa i de Tilfælde, hvor den hidtil bestemte Betaling maa erkjendes at være høiere end nødvendigt og billigt, har nedsat samme saameget, som finantsielle Hensyn tillade. I Ministeriet findes følgende, Matriculen vedkommende, Kort og Documenter: 1. Kort. a) De originale Matriculs-Kort, affattede i en Maalestok, som er $^{1}/_{4000}$ af den virkelige. Ved Opmaalingen have disse Kort udviist alle de Gjenstande, der fandtes paa det paagjældende Terrain, saasom Agre, Enge, Veie, Bygninger m. m.; men da disse Kort nu ere gamle,

og det ikke har været muligt at paaføre dem alle de Forandringer, der i Henseende til de ommeldte Gjenstande ere foretagne siden deres Opmaaling, saa er det en Selvfølge, at de for saavidt ikke kunne være aldeles paalidelige. b) De saakaldte minorerede Kort, som ere affattede herredsviis, ved at formindske de originale Matriculs-Kort til en Maalestok, der er 1/20000 af den virkelige. Som Følge deraf kunne de ikke ventes at afgive samme Nøiagtighed, som Matriculskortene, men ere derimod vel skikkede til Oversigtskort. Herved er det dog at mærke, at indtrufne Omstændigheder have forhindret Minoreringen af Kortene over Tyrsting, Nim, Brusk, Elbo og Holmans Herreder, samt over det saakaldte blandede District i Ribe Amt og over Bornholm; og vil Ministeriet derfor ikke see sig istand til fortiden at meddele Copier af minorerede Kort over Eiendomme, beliggende i bemeldte Dele af Landet; hvorimod man haaber, at dette om ikke lang Tid vil blive muligt, da man vil lade sig det være magtpaaliggende at søge de manglende Kort minorerede. 2) Documenter, henhørende til den gamle Matricul: a. Den saakaldte Maalebog, som nærmest kun angiver, hvormange Vange der henhørte til enhver By, hvilke Skifter der forefandtes i enhver Vang, og de Agre, som udgjorde ethvert Skifte, samt enhver Agers Længde, Brede og Qvadratindhold. b. Den saakaldte Eng- og Græsnings-Taxations-Protocol, som dog ikke altid er affattet som en særskilt Protocol, og som nærmest angiver, hvormange Læs Hø der efter den afholdte Taxation kunde høstes til en By eller til en Eiendom, og hvormange Høveder der antoges at kunne græsses paa en Byes eller en Eiendoms Overdrev eller Græsningsjorder. c. Den saakaldte Modelbog, som foruden summariske Uddrag af Talangivelserne i de to forannævnte Protocoller tillige indeholder nogle flere Efterretninger af forskjellig Art. d. Den egentlige gamle Matricul, hvori findes antegnet Eiendommenes Hartkorn samt Skov- og Mølleskyld. 3) Documenter, henhørende til den nye Matricul: a. Den saakaldte Arbeidsjournal, som blev ført paa Arbeidsstedet af den Landinspecteur, til hvem Bestyrelsen af Forarbeiderne til den nye Ma- 13 Aug.

13 Aug. tricul i ethvert Herred var overdraget. Foruden Underretning om Korternes Opmaaling og Prøve, samt Taxationen af enhver Eiendom, indeholder denne Journal en temmelig fuldstændig Forklaring om alt, hvad der er passeret ved Matriculerings-Arbeidets Udførelse; og findes saaledes i denne indbraget Correspondencen, som er ført, samt Underretning om de Oplysninger, som i flere Henseender har været indhentede. b. Beregnings-Protocollen, i hvilken er anført Arealet, saavel paa enhver Eiendom som paa ethvert Taxationsstykke, hvoraf en Eiendom bestaaer, og den boniterede Størrelse for enhver Eiendom, angivet i en samlet Sum, efterat først Arealet af alle de Taxationsstykker, som ere ansatte til samme Taxt, ere sammendragne til en Sum og derefter reducerede til boniteret Jord. Ligeledes findes i Beregnings-Protocollen en kort Beskrivelse over Beliggenheden af enhver Lod, som benhører under et Matriculs-Nummer; saavel som nogle andre Bemærkninger, f. Ex. i hvilke Fælleslodder en Eiendom er angivet at have Anpart, om andre Eiendomme have Ret til Tørveskjær i det paagjældende Matriculs-Nummer, m. m., jevnlig findes antegnede deri. Forsaavidt en Eiendom ved Udstykning, Magelæg eller paa lignende Maade er undergaaet Forandring, efterat den nye Matricul i Aaret 1844 blev indført, ville Matriculsberegningerne i Almindelighed ikke kunne benyttes i practiske Øiemed, fordi de ved Forandringer, udførte efter Udstyknings- og Magelægsberegninger, ere blevne uovereensstemmende med de paagjældende Eiendommes forandrede Jordtilliggende. c. Den nye Matricul, i hvilken findes antegnet de daværende Eieres og Brugeres Navne, det gamle og nye Hartkorn og Skovskyld, samt Gammelskatten for enhver Eiendom især. Er en Eiendom enten deelt eller paa anden Maade undergaaet Forandring senere end Aaret 1844, er det gamle Hartkorn selvfølgelig ikke tilført, fordi ikke dette, men Gammelskatten, som er traadt i dets Sted, er deelt. Copier af de forbemeldte Documenter ville herefter blive meddeelte mod Erlæggelsen af nedennævnte Gebyr:

13 Aug.

I. Copier af Matriculs-Kortene:

1) Sædvanlige Copier:

a) uden paategnede Taxter, pr. Tdl. . . . . $2^1/_2$ ß
b) med paategnede Taxter, pr. Tdl. . . . . 4 -

2) Copier til at følge Skjøderne paa Fæstesteder, som af Godseieren ere afhændede til Eiendom:

a) uden paategnede Taxter, pr. Tdl. . . . . 1 -
b) med paategnede Taxter, pr. Tdl. . . . . $2^1/_2$ -

3) Copier af de minorerede Kort, pr. Tdl. . . . . $^1/_4$ -
I intet af de ovennævnte Tilfælde bliver imidlertid Betalingen for et Korts Udfærdigelse at udrede med mindre end. . . . . 64 -

4) Udviser Copiekortet alene Byplanen, erlægges for et saadant, efter Størrelsen og eftersom Byen er mere eller mindre tæt bebygget, fra 2 til 8 Rd.

5) Copiekort, som reqvireres i Henhold til Bestemmelserne i Loven af 6te April 1850 § 5, meddeles uden Betaling.

II. Attestationer af indsendte Korts Overeensstemmelse med Matriculs-Kortene, pr. Tdl. . . . . $^1/_2$ -
dog saaledes, at ingen Attestation meddeles for en mindre Betaling end . . . . 48 -

III. Overførsel af Matriculs-Taxterne:

a) paa Copier af Matriculs-Kortene, som tidligere ere udfærdigede herfra, pr. Tdl. . . . . $1^1/_2$ -
b) paa andre Kort, naar de dertil findes at være skikkede. . . . . 2 -
dog saaledes, at Betalingen i intet af disse Tilfælde bliver mindre end . . . . 48 -

Saafremt den Eiendom, for hvis Vedkommende Copiekort skal udfærdiges, Attestation af et allerede udfærdiget Korts Overeensstemmelse med Matriculs-Kortene meddeles, eller Overførsel af Matriculs-Taxterne

13 Aug.

paa Kortet finde Sted, har et Tilliggende af 48 Tdr. Land eller derover til en Tønde Hartkorn, bliver den ovenanførte Betaling imidlertid saaledes at modificere, at i intet Tilfælde erlægges mere end for 48 Tdr. Ld. pr. Tønde Hartkorn.

IV. Udskrifter:

1) af den gamle Matriculs Protocoller,

a) naar de forlanges bekræftede, for det første Ark .... 3 Rd. „ ß
og for hvert af de følgende Ark ..... „ — 54 -

b) naar de ikke forlanges bekræftende for det første Ark .... 2 — „ -
og for hvert af de følgende Ark ..... „ — 40 -

2) af Arbeidsjournalen til den nye Matricul,

a) naar de forlanges bekræftede, for det for det første Ark .... 3 — „ -
og for hvert af de følgende Ark ..... „ — 54 -

b) naar de ikke forlanges bekræftede, for det første Ark .... 2 — „ -
og for hvert af de følgende Ark ..... „ — 40 -

3) af Beregningsprotocollerne, naar Udskriften meddeles fuldstændig, saafremt den Eiendom, som Gjenparten angaaer, har et Tilliggende af mindre end 48 Tdr. Ld. pr. Td. Hartkorn, pr. Td. Ld. .... „ — 1 -
og i modsat Fald, pr. Td. Hartkorn.... „ — 48 -
dog saaledes, at Betalingen i intet Tilfælde bliver mindre end .... „ — 48 -
Naar kun Hovedsummen af enhver Eiendoms virkelige og boniterede Areal meddeles, for det første Ark .... 3 — „ -
og for hvert af de følgende Ark .... „ — 54 -

4) af den nye Matricul,
for det første Ark .... „ — 48 -
og for hvert af de følgende Ark .... „ — 24 -

Reqvireres derimod disse Udskrifter, i Henhold til Bestemmelserne i Fdn. af 28de Marts 1845 § 3, og Canc. Circ. af 10de Juni s. A., af Retsbetjentene eller Sogneforstanderskaberne, da pr. Ark .... „ Rd. 12 ß 13 Aug.

Begjæringer om Udfærdigelsen af noget af de nævnte Documenter maae til Ministeriet indgives skriftlig, og maae derhos indeholde en paalidelig Angivelse af den paagjældende Eiendoms Matriculs-Nummer, samt af Stedet, Byen, Sognet og Herredet, hvorunder den i Matriculen er antegnet. Hvilket herved bringes til almindelig Kundskab.

Lov, hvorved den § 3 i Loven af 16de Marts 1851 ang. Udredningen af Districtsheste samt om Foderheste til Brug for Hæren vedføiede Fortegnelse forandres. 20 Aug.

Vi Frederik den 7de Konge til Danmark ꝛc G. V.: Rigsdagen har vedtaget og Vi ved Vort Samtykke stadfæstet følgende Lov:

§ 1. Den til § 3 i Loven af 16de Marts 1851, angaaende Udredning af Districtsheste samt om Foderheste til Brug for Hæren, føiede Fortegnelse forandres derhen, at Hesteantallet for Udredningsdistrictet „1. b. Roeskilde Amtstuedistrict" bliver 57 i Stedetfor 70, og for Udredningsdistrictet „2. Frederiksborg Amt" 75 i Stedet for 62. § 2. Valget af de 13 Heste, førstnævnte Udredningsdistrict som en Følge heraf har at afgive, overlades til Districtet, dog at de af en i Overeensstemmelse med Loven af 16de Marts 1851 § 5 sammensat Mynstrings-Commission erkjendes for i enhver Henseende tjenstdygtige og ikke over 9 Aar gamle. Som Vederlag beholder Districtet eller dets Lægder de Udredningspenge, 24 Rd. aarlig for hver Hest, som det i Medfør af samme Lovs § 8 alt har oppebaaret for dem, og anvises derhos af Krigsbestyrelsen samme Udredningspenge indtil Tilbageleveringsdagen. Den fornødne Omordning af Districtets Hestelægder foretages af dets Bestyrelse under Iagttagelse af Hesteudredningslovens herhen hørende Forskrifter. § 3. De 13 Heste, hvormed Frederiksborg Amts Districtshestehold ved nærværende Lovs § 1 er forøget, blive at

20 Aug. levere Districtet af Krigsbestyrelsen uden Vederlag; og vil iøvrigt ved denne Overlevering være at forholde ganske som ved den i Aaret 1851 stedfundne almindelige Fordeling af Districtshestene mellem de forskjellige Udredningsdistricter, kun at det skal staae Districtet frit for selv og uden Afbenyttelse af Amtets Lægder at overtage og holde disse 13 Heste.

Hvorefter alle Vedkommende sig have at rette.

20 Aug. **Lov** om Afstaaelse af Grunde til Vand- og Gasanlæg samt Cloakindretninger i Staden Kjøbenhavn og dens Forsteder.

Vi Frederik den 7de Konge til Danmark &c. G. A.: Rigsdagen har vedtaget og Vi ved Vort Samtykke stadfæstet følgende Lov:

§ 1. Kjøbenhavns Commune skal være berettiget til i Aarene 1853—1855*) at erholde sig overdraget til Eiendom eller Brug det Areal, som udfordres til nye Vand- og Gasværker for Staden og dens Forsteder med alle til samme fornødne Indretninger, saasom for Vandværkernes Vedkommende: Vandledninger, Indgrøftninger, Opdæmninger, Vandbeholdere, Filtreerindretninger, og for Gasværkernes Vedkommende: Udviklingsapparater, Rensningsindretninger, Gasbeholdere, Ledninger, Magasiner og Opsynsboliger. Spørgsmaal om, hvilke andre Indretninger der, foruden de her udtrykkeligen nævnte, maa ansees fornødne til disse Værkers hensigtsmæssige Anlæg, blive at afgjøre af den efter denne Lovs § 2 sammentraadte Commission. § 2. Communen har at tilveiebringe fuldstændige Planer til de paatænkte Anlæg, som udvise, hvilke Arealer der fordres afstaaede, og til hvilket Øiemed, ledsagede af den fornødne Opmaaling og Nivellation, saa og Udstikning af Grændselinien for disse Arealer, saaledes at Nødvendigheden af Arealernes Afgivelse derefter kan bedømmes. Alle Grundbesiddere skulle tilstede Vedkommende Adgang til at foretage de til Affattelse af Planerne fornødne Arbeider, mod Erstatning af den derved foraarsagede Skade. Den ovenanførte Bedømmelse overdrages til en Commission,

*) Forlænget ved Lov 7 April 1855 § 2 til Udgangen af 1858.

staaende af en af Kongen udnævnt Commissair som Formand og fire kyndige Mænd, af hvilke de tvende udnævnes i Indenrigsministeriet og de tvende, for Kjøbenhavns Grunds Vedkommende, af den kongelige Lands-Over- samt Hof- og Stadsret og for Kjøbenhavns Amts Vedkommende af Amtsraadet. Commissionen har at foretage en Localprøvelse af den af Communen fordrede Afstaaelse, ved hvilken Forretning tvende af Communen Befuldmægtigede foruden den eller de Mænd, der have affattet Planerne og afstukket Grændserne, have at give Møde, ligesom den kongelige Commissair har i den Berlingske politiske og Avertissementstidende samt i Kjøbenhavns Adressecontoirs Efterretninger at bekjendtgjøre, paa hvilke Dage og i hvilken Orden Besigtigelses- og Prøvelsesforretningerne blive at afholde, og at opfordre de vedkommende Grundbesiddere til derved at give Møde. Ved denne Prøvelse, hvorover en af den kongelige Commissair autoriseret Protocol føres af en dertil af ham antaget paalidelig Mand, vil Commissionen have at tage under Overveielse, hvorledes de ved Anlægene afbrudte Veiforbindelser saavelsom Communicationen mellem de enkelte Grundstykker kunne paa hensigtsmæssigste Maade bringes istand, ligesom ogsaa behørigen at paasee de omliggende Eiendommes Tarv med Hensyn til Forandringerne af Vandløbene og Borttagelse af Vandinger. De Paastande om Forandringer i Anlægsplanerne, som i enkelte Puncter maatte fremkomme fra Grundbesidderne eller andre Vedkommende (derunder indbefattede Indsigelser mod Vands Opstemning) blive af Commissionen, i alt Fald efter Tilkaldelse af en Ingenieur-Officeer, forsaavidt saadant af den kongelige Commissair agtes fornødent, at undersøge og paakjende. Og vil det have sit endelige Forblivende ved den af Commissionen afgivne Resolution. § 3. Naar det saaledes er afgjort, hvilke Afstaaelser der skulle finde Sted, har den kongelige Commissair at lade affatte og trykke en nøiagtig Fortegnelse over samtlige Eiere og Besiddere af Grunde, der skulle afstaaes, med en omtrentlig Angivelse af det Areal-Indhold, Enhver skal afgive, og at foranstalte henlagt paa Kæmnercontoiret i Kjøbenhavn og hos de vedkom- 20 Aug.

20 Aug. mende Communalbestyrelser udenfor Staten et saa tilstrækkeligt Antal Exemplarer af disse Fortegnelser, at enhver af de fornævnte Grundeiere eller Grundbesiddere saavel som de vedkommende Panthavere kan erholde et Exemplar udleveret. Saa bør og bemeldte Fortegnelse indrykkes trende Gange i den Berlingske politiske og Avertissementstidende samt i Kjøbenhavns Adressecontoirs Efterretninger med Angivelse af de Steder, hvor Exemplarer af samme ere at erholde; og skal saadan Bekjendtgjørelse ansees som tilstrækkelig Efterretning for Enhver, der som Panthaver eller i hvilkensomhelst anden Egenskab anseer sig berettiget til enten ganske eller for en Deel at oppebære den Godtgjørelsessum, der med Hensyn til Grundafstaaelserne i sin Tid maatte tilflyde de respective Eiere, og derfor maatte finde sig foranlediget til, forsaavidt han ei kan træffe anden mindelig Overeenskomst, betimeligt at nedlægge Forbud imod den Udbetaling af Beløbet, som Eieren ellers vil være berettiget til at fordre. § 4. Efterat den i den foregaaende Paragraph ommeldte Fortegnelse sidste Gang har været indrykket i de nævnte Tidender, har Kjøbenhavns Magistrat hos den kongelige Commissair at begjære mindelig Overeenskomst forsøgt om de paagjældende Arealers Afstaaelse. Denne har derpaa i den Orden, som han finder hensigtsmæssig, at lade indkalde de paagjældende Grundeiere og Grundbesiddere med otte Dages Varsel — hvilken Indkaldelse bliver at besørge ved de ordinaire Stævningsmænd for et Gebyr til hver af 8 ß for hver Person, der indkaldes — til at møde paa Aastedet med tvende af Kjøbenhavns Commune Befuldmægtigede, der indkaldes med lige Varsel. Forretningens Foretagelse bekjendtgjøres derhos med samme Varsel i de fornævnte Tidender. Under denne Forretning har den efter § 2 nedsatte Commission at mægle mellem de mødende Parter. Opnaaes mindelig Overeenskomst, bliver samme at tilføre Commissionens Protocol samt at underskrive af Parterne, og har Commissionen at paasee, at det hele Mellemværende erholder en saa nøiagtig Afgjørelse, at fremtidig Tvist om samme saavidt muligt kan undgaaes. Det bemærkes i Protocollen, at mindelig Overeenskomst ei har

været at opnaae for de Grundeieres, Grundbesidderes eller andre Vedkommende, med hvilke dette bliver Tilfældet. Saa bemærkes og, hvilke Grundeiere eller Grundbesiddere der udeblive. § 5. Opnaaes mindelig Overeenskomst ikke ved den ifølge § 4 foretagne Forretning bliver Størrelsen af Erstatningen for de afgivne Arealer m. v. at bestemme ved Taxation, hvilken Afgjørelsesmaade ogsaa skal være gjældende med Hensyn til de Grundeiere eller Grundbesiddere, der ere udeblevne fra nysnævnte Forretning. § 6. Til at lede Taxationerne, uden dog ved samme at have nogen Stemme, udnævner Indenrigsministeriet en Landinspecteur, der vil have at paasee, at saavel de paagjældende Grundbesiddere som andre Vedkommende, med i det mindste 48 Timers Varsel og iøvrigt som i § 4 bestemt, indkaldes til at overvære Taxationen. Til Taxatorer udnævnes fire Mænd, saaledes at to udnævnes af Indenrigsministeriet og to for Kjøbenhavns Grunds Vedkommende af den kongelige Lands-Over- samt Hof- og Stadsret og for Kjøbenhavns Amts Grunds Vedkommende af Kjøbenhavns Amtsraad. Fremdeles udnævner Indenrigsministeriet en Mand, der i Tilfælde af en saadan Meningsulighed mellem Taxatorerne, som ikke kan finde Afgjørelse ved Stemmefleerhed, skal som Opmand gjøre Udslaget. Og har det sit endelige Forblivende ved Taxationens Udfald. De udnævnte Taxationsmænd saavelsom Opmanden have engang for alle inden Retten edeligen at forpligte sig til at udføre de forefaldende Forretninger med streng Upartiskhed og Opmærksomhed og aflevere Beviis for saadan Eeds Aflæggelse til den kongelige Commissair. Denne har at tilstille den Taxationsforretningen ledende Landinspecteur en Afskrift af den over den første Forhandling (§ 4) førte Protocol til Benyttelse ved Ledelsen af Taxationsforretningerne og Beregningen af Erstatningerne. § 7. Forsaavidt Afstaaelse forlanges til temporairt Brug, saasom Opgravning af Fyld, Kjørsel, Materialiers Oplag o. desl. eller til vedvarende Brug, saasom den blotte Nedlæggelse af Rør og andre Ledninger med Ret til Eftersyn og Vedligeholdelse, ansættes Erstatningen efter den Værdie- 20 Aug.

20 Aug. forringelse, som Eiendommen kan lide ved saadant Brug, og det Tab, som Afsavnet af det paagjældende Areal medfører. Ved Afstaaelse til Eiendom ansættes Tabet efter den paagjældende Areals Værdie i Handel og Vandel, saaledes at den paa Stadens Grund, saa og for de Arealer udenfor samme, der bestaae i Haver eller egne sig til Byggegrunde, ansættes efter Qvadratalen, og ellers efter Tønde Land. Ved Ansættelsen af Erstatningen til Grundbesidderne blive iøvrigt de Grundsætninger at iagttage, som ere fulgte med Hensyn til de Jernbaneanlæg afstaaede Grundstykker (Fdn. af 5te Marts 1845 §§ 11, 12 og 13). § 8. Ere Grundstykkerne bortforpagtede eller udleiede, bliver, efterat den Erstatning er ansat, der kan tilkomme Eieren, endvidere ved Taxation at bestemme, hvilken Deel af dette Erstatningsbeløb der bør tilfalde Forpagteren eller Leieren, med Hensyn til det Tab, han lider som Følge af Jordens Aftrædelse. Ere de indtagne Jorder bortfæstede, vil Eieren have at godtgjøre Fæsteren 4 pCt. pro anno af den oppebaarne Erstatningssum. § 9. Dersom det Jordstykke, der afstaaes, kan skjønnes ikke at udgjøre 1 Skp. Hartkorn og derhos ikke udgjør 1/10 af Eiendommen, skal Erstatningen tillige indeholde Godtgjørelse for Skattepligten, som skal vedblive at hvile uforandret paa den Eiendom, hvorfra det afgives. I modsat Fald bliver der med Hensyn til Skattebyrden, ligesom med Hensyn til til Tiendevederlag og andre lignende Eiendomsbyrder, stedse at forholde efter de herom ved Jords Afgivelse til Jernbaneanlæg givne Forskrifter (Fdn. af 5te Marts 1845 § 16). § 10. Landinspecteuren, der har ledet Taxationsforretningerne, forfatter, efter forudgaaet speciel Opmaaling af samtlige indtagne eller beskadigede Arealer, detailleret Beregning over den Godtgjørelse, enhver Grundbesidder tilkommer efter de afholdte Forretninger. Disse Beregninger tilstilles den kongelige Commissair, som forelægger de vedkommende Taxatorer samme, og naar disse Intet finde ved Afgjørelsen at erindre, eller de fremsatte Erindringer ere blevne berigtigede, meddeler han snarest muligt Vedkommende Underretning om den dem

tilkommende Godtgjørelse; ligesom han sender Kjøbenhavns 20 Aug.
Magistrat en Gjenpart af Beregningen, hvorefter denne har til de rette Vaagjældende paa Anfordring at lade udbetale Erstatningsbeløbene, samt, forsaavidt de bestandig afgivne Jorder angaaer, 4 pCt. Rente af de respective Summer fra den Dag at regne, da Grundstykket er stillet til Communens Raadighed. Magistraten skal være beføiet til i den Berlingske politiske og Avertissementstidende samt i Kjøbenhavns Adresse-contoirs Efterretninger trende Gange efter hinanden at indkalde dem, som ikke melde sig om Betaling inden 3 Maaneder, efterat Magistraten har modtaget Erstatningsberegningen, til inden 12 Ugers Frist fra denne Indkaldelses sidste Bekjendtgjørelse at hæve det dem tilkommende Beløb. Efter Udløbet af denne Frist ophører Forrentningen, og naar dernæst 5 Aar ere forløbne, uden at Vedkommende have meldt sig, hjemfalder Beløbet til Statens Kasse. § 11. Kjøbenhavns Commune er forpligtet til at indrette og vedligeholde alle Anlæg, som ere fornødne til at tilveiebringe og sikkre Communicationen paa de af Vand- eller Gasanlægene overskaarne Veie, saavelsom Overkjørseler, Indhegninger, Opkjørselssteder paa Grundstykker, Vandledninger og Steenkister, for at afværge Fare og Skade paa de nærliggende Grundstykker. I alle disse Henseender skulle de Bestemmelser uvægerligen følges, som afgives af en Commission, bestaaende af den kongelige Commissair som Formand, den locale Politieøvrighed og tvende sagkyndige Mænd. Af disse to Mænd, der iøvrigt begge have at deeltage i alle Commissionens Forretninger, udnævnes den ene paa Communens Vegne af den kongelige Lands-Over- samt Hof- og Stadsret, den anden af Kjøbenhavns Amtsraad. § 12. Den kongelige Commissair er berettiget til at fordre vedkommende locale Embedsmands Bistand ved de ham ved denne Lov paalagte Forretninger, forsaavidt de skulle udføres i deres Embedsdistricter, navnligen ved Affattelse af Fortegnelser over Grundbesiddere, Besørgelse af Indkaldelsernes Forkyndelse m. v. § 13. Kjøbenhavns Commune har at afholde alle af denne Lovs Udførelse

20 Aug. følgende Udgifter. Enhver af de fornævnte Commissionens Medlemmer (§§ 2, 6 og 11), derunder indbefattet den kongelige Commissair, den Taxationerne ledende Landinspecteur og den valgte Opmand, nyder for de formeldte Forretningers Afholdelse fri Befordring eller Godtgjørelse herfor efter Vognmandstaxt, samt Diætpenge 3 Rd. dagligen, for hver Dag Forretningen varer, forsaavidt de ikke paa Reisen og Forretningens Udførelse anvende mere end 8 Timer daglig, men i modsat Fald en halv Gang mere. Den kongelige Commissair erholder derhos af Kjøbenhavns Commune vederlagt samtlige af ham afholdte Udgifter, navnligen til en Skriver, til Trykningsomkostninger, Gebyrer m. v., og kan fordre sig passende Forskud udbetalt til Afholdelse af disse Udgifter, men ham tilkommer ei af Communen nogen Godtgjørelse for hans personlige Uleilighed. Landinspecteuren tilkommer derimod billig Betaling af Communen for Udarbeidelsen af Erstatningsberegningen med hvad dertil hører (§ 10). § 14. Denne Lov er ei anvendelig paa de under de kongelige Slotte og Haver eller Kjøbenhavns Fæstning eller Statens Skibsværfter hørende Grundstykker, for hvis Vedkommende det vil beroe paa Kongens Resolution, om og under hvilke Betingelser de af Communen ønskede Grundstykker kunne afgives. § 15. Regjeringen bemyndiges til, naar Planen til Anlæget af en Cloakindretning i Kjøbenhavn er bifaldet, at udvide Anvendelsen af nærværende Lov til de Afstaaelser, som Communen i denne Anledning behøver, med de Lempninger, som maatte følge af Forholdets Natur.

Hvorefter alle Vedkommende sig have at rette.

20 Aug. **Lov** ang. Oprettelsen af en Helbredelsesanstalt for Sindssvage i Østifterne, med Undtagelse af Staden Kjøbenhavn*).

Vi Frederik den 7de Konge til Danmark &c. G. B.: Rigsdagen har vedtaget og Vi ved Vort Samtykke stadfæstet følgende Lov:

§ 1. For Sjællands Stift, med Undtagelse af Kjøbenhavn, samt for Fyens og Lollands-Falsters Stifter skal op-

*) Jvfr. Lov 29 Decbr. 1857.

rettes en Helbredelsesanstalt for Sindssvage, beregnet paa et Antal af 120 Syge. Anstalten bliver iøvrigt at opføre saaledes, at den, naar det i Tiden maatte ansees fornødent, kan sættes i passende Forbindelse med en Anstalt til Ophold for omtrent det dobbelte Antal ubelbredelige Sindssvage. § 2. De Pengesummer, der maatte medgaae til Erhvervelse af Byggegrund, Gaards- og Havepladser og det Jordtillæg, der maatte findes hensigtsmæssigt, til de fornødne Bygningers Opførelse, Indretning og Forsyning med Inventarium, og hvad der ellers maatte behøves, for at sætte Anstalten i tilbørlig Stand, forskydes af Statskassen, men forrentes med 4 pCt. og tilbagebetales efterhaanden i Terminer, som af Kongen nærmere fastsættes, af de vedkommende Provindser efter en særskilt Ligning, saaledes at Kjøbstederne, dog med Udelukkelse af de Bornholmske, bidrage 1/8 og Amtsrepartitionsfondene 7/8. Det Forhold, hvori de enkelte Kjøbsteder skulle deeltage i Udredelsen af den disse paahvilende Ottendedeel, bestemmes efter Folkemængden, og Ligningen i hver Kjøbstad skeer igjen paa Indvaanerne efter Formue og Vilkaar. Af det paa Amtsrepartitionsfondene faldende samlede Beløb udreder Bornholms Amtsrepartitionsfond 1/24, medens de 23/24 fordeles mellem de øvrige Repartitionsfond i Forhold til det under ethvert af dem hørende Hartkorn, hvorved Skov- og Mølleskyld regnes halvt mod Ager- og Engs Hartkorn. 20 Aug.

Hvorefter alle Vedkommende sig have at rette.

Lov ang. Forpligtelse til Jords Afgivelse til offentlige Biveie. 20 Aug.

Vi Frederik den 7de Konge til Danmark 2c G. B.: Rigsdagen har vedtaget og Vi ved Vort Samtykke stadfæstet følgende Lov:

§ 1. Naar et Sogneforstanderskab eller en Kjøbstad-Communalbestyrelse finder enten Anlæggelsen af en ny offentlig Bivei eller Udvidelsen af en ældre saadan Bivei eller en forandret Retning af samme i den Grad fornøden, at det almene Vel maa ansees at fordre slige Anlæg, skulle vedkommende Grundbesiddere være pligtige til imod fuldstændig

20 Aug. Erstatning at afstaae det nødvendige Jordareal; dog vil ingen Erstatning kunne fordres, naar det bevises, at det Areal, som skal afgives, ved Udskiftningen har været udlagt til Bivei. § 2. Communalbestyrelsen skal underrette de vedkommende Eiere og Brugere af den Jord, som herefter agtes indtaget til Veien, om den tagne Beslutning, og skulle disse være beføiede til inden 4 Uger, efterat de beviisligen have modtaget denne Underretning, at paaklage samme, hvis det er et Sogneforstanderskab, der har taget den, til Amtsraadet, og hvis det er en Kjøbstad-Communalbestyrelse, gjennem Amtet for Indenrigsministeriet, hvilke hver især have endeligen at afgjøre, om den tagne Beslutning kan ansees lovhjemlet. Dog skal Amtsraadet paa Bornholm, saalænge Kjøbstederne ere repræsenterede i dette, ogsaa for disses Vedkommende kunne afgjøre Sagen. Oversiddes den foreskrevne Frist, bliver Beslutningen bindende for de paagjældende Grundbesiddere. § 3. Dersom de omhandlede Anlæg vedkomme flere Communers Grund, og disse ei kunne enes om nærværende Lovs Anvendelighed paa samme, bliver Spørgsmaalet at afgjøre for Landsognenes Vedkommende af de paagjældende Amtsraad, for Kjøbstadcommunernes Vedkommende af Indenrigsministeriet. Er der mellem nogle af disse Autoriteter Meningsulighed om Lovens Anvendelighed, kan tvungen Afstaaelse ei fordres for nogen Deel af Anlæget. § 4 Med Hensyn til Bestemmelsen af Erstatningen for den saaledes afgivne Jord, der bliver at udrede af de paagjældende Communer som andre Veiudgifter, forholdes efter Reglerne om Jords Afgivelse til de mindre Landeveie, dog saaledes at Communalbestyrelsen, forsaavidt der ei opnaaes mindelig Overeenskomst om Erstatningens Størrelse, paa Communens Bekostning foranstalter denne bestemt ved Taxation af tvende af de ifølge Lov af 4de Juli 1850 ansatte faste Taxationsmænd, som dertil udmeldes af Formanden. Finder enten Communen eller Grundbesidderen sig brøstholden ved Taxationsforretningen, have de, senest inden 6 Ugers Forløb efter dens Afholdelse, at foranledige en Omtaxationsforretning afholdt ved 4 af Retten udnævnte Mænd under en Landinspecteurs eller Landmaalers Velled-

ning, som dertil af Amtmanden beskikkes. Dersom Overskjønsforretningen kommer til et Resultat, der ikke er fordeelagtigere for Reqvirenten end Underskjønsforretningen, har denne at udrede samtlige ved Overskjønsforretningen paadragne Omkostninger. Dersom den forhøier Erstatningen med en Tiendeel eller derover af det ved den første Taxationsforretning bestemte Beløb, har Communen at bære Omkostningerne paa Overskjønsforretningen. I andre Tilfælde deles disse Omkostninger lige mellem begge Parter. 20 Aug.

Hvorefter alle Vedkommende sig have at rette.

Justitsmin. Skriv. (til Amtmanden over Randers Amt), hvori Samme — da en Herredsfoged i et med Amtets Erklæring indsendt Andragende havde begjært sig Justitsministeriets Resolution meddeelt i Anledning af en mellem ham og Amtmanden opstaaet Meningsulighed angaaende Forstaaelsen af Plac. af 25de Novbr. 1829 § 3, idet Amtet havde negtet at approbere til Inddrivelse ved Udpantning de nogle Hartkornsbrugere, der ikke have efterkommet den dem givne Ordre om at istandsætte deres Veistikter paa de offentlige Biveie, dicterede Mulcter af respective 48 ß og 16 ß, og derimod resolveret, at der skulde anlægges Sag mod de nævnte Hartkornsbrugere ved Politieretten, hvilken Resolution Amtet havde støttet paa den Formening, at Plac. af 25de Novbr. 1829 kun hjemler Overøvrigheden Ret til at paalægge Dagmulcter for at fremtvinge Veiarbeidet, men ikke til at dictere Straffemulcter for en alt begaaet Forsømmelse ved samme — svares, at under Forudsætning af, at Spørgsmaalet var om de ved Fdn. af 13de Decbr. 1793 § 33 for forsømt Spand- og Gangdagsarbeide bestemte Mulcter af respective 48 og 16 ß, maa det ansees for ligefrem hjemlet i den omhandlede Plac. af 25de Novbr. 1829 § 3, at disse Mulcter af Amtmanden kunne autoriseres til Inddrivelse ved Udpantning, og at Henviisning til Politieretten derfor kun bør finde Sted, naar den Vedkommende maatte henskyde sig under nogen saadan Undskyldelse, som i bemeldte Paragraph nærmere er betegnet. 29 Aug.

9 Sept. **Kirke- og Underviisningsmin. Skriv.** (til Randers Amtsskoledirection), hvori Samme — der, da der havde yttret sig forskjellige Meninger angaaende Skolelærernes Ret til Benyttelsen af deres Embedsjorder, havde udbedt sig Ministeriets Bestemmelse for, hvorvidt Skolelærerne ere saaledes indskrænkede i Henseende til Brugen af deres Skolejord, at de ikke maae dyrke den, men kun benytte den som Fælled, eller om de i Henhold til Anordn. af 29de Juli 1814 § 52 og § 55 have Ret til at dyrke den, og om de da skulle følge en dem af Sogneforstanderskabet foreskreven Driftsplan, eller de bør have fri Brug af Jorden og Ret til at tage saa mange Halme af den, som det er Egnens almindelige Skik — svares, at Ministeriet ikke skjønner, at det kan formenes en Skolelærer at benytte sin Embedsjord til Dyrkning, naar han derved finder sin Regning, og at han i saa Henseende formeentlig ikke kan være andre Indskrænkninger undergiven, end den, at han ikke maa dyrke Jorden paa en Maade, der kan være til Skade for Eftermanden, hvilket det i fornødent Fald maa være Sogneforstanderskabets Pligt at paasee.

20 Sept **Justitsmin. Skriv.** (til Indenrigsministeriet) ang. hvorvidt Udgifter til Fødemidler til Patienter og Sygevogtere og til Sygelocalernes Rensning m. m. under en Epidemie skulle udredes af Amtsrepartitionsfonden.

Ved behagelig Skrivelse af 31te f. M. har Indenrigsministeriet tilstillet mig det herhos med Bilage tilbagefølgende Andragende, hvori Amtmanden over Svendborg Amt — ved at indsende en Regning fra N. N. og N. N. Sogneforstanderskab over adskillige Udgifter i Anledning af en for offentlig Regning behandlet Typhusepidemie, og næst at bemærke, at han ikke har fundet sig beføiet til at anvise den paa Regningen opførte Betaling for Fødemidler deels til Patienterne deels til Sygevogterne, og at Sogneforstanderskabet som Følge deraf er indkommen med en senere Regning, hvorpaa den oprindelig beregnede Betaling for Sygevogtningen er forhøiet til det Dobbelte, saa at Forhøielsen endog overstiger det tidligere for Fødevarerne beregnede Beløb — har begjært sig velbemeldte Ministerii Resolution for, hvorvidt der er nogen Grund til at gaae ind paa Forstanderskabets Fordring, og derhos har forespurgt, om Udgifter ved de af Lægerne efter smitsomme Sygdomme beordrede Foranstaltninger til Sygelocalernes Kalkning, Sengestedernes og Sengklædernes Udrensning og Udluftning m. v. bør falde det Offentlige tillast. Idet derhos Indenrigsministeriet har be-

mærket, at Samme maa holde for, at Udgifterne til Fødemidler for Patienterne maae være at afholde af Stedets Fattigvæsen og i alt Fald blive Amtsrepartitionsfonden uvedkommende, at det Samme maa statueres med Hensyn til de Sygevogterne leverede Fødemidler, med mindre de beviisligen have været de Paagjældende tilsagte ved Antagelsen som en Deel af Vederlaget for Sygevogtningen, og det samlede Vederlag derhos ikke derved kommer til at gaae ud over, hvad der efter Omstændighederne kan ansees passende, i hvilken sidstnævnte Henseende den nærmere Bedømmelse maa være Amtsraadet overladt, samt at det sidste af Amtmanden fremsatte Spørgsmaal maa være at besvare bekræftende, hvorved dog forudsættes, at Foranstaltningen, nemlig hvad Localerne angaaer, indskrænker sig til en Rensning af disse, og ikke faaer Characteren af en Istandsættelse, har velbemeldte Ministerium udbedt sig mine Yttringer over Sagen. 26 Sept.

Foranlediget heraf skulde jeg ikke undlade tjenstligst at melde, at jeg i det Hele maa tiltræde den af velbemeldte Ministerium udtalte Formening om de fremsatte Spørgsmaal, dog at jeg finder det noget tvivlsomt, om den sidstberørte Udgiftspost ganske egner sig til at sættes i Classe med de Udgifter, som ifølge Fdn. af 17de April 1782 § 9 skulle udredes af Amtet*).

Indenrigsmin. Skriv. (til Amtmanden over Svendborg Amt), hvori Samme, i Anledning af en fra en Sognepræst indkommet Besværing, svarer: — — Hvad dernæst den i Pastoratet, efter hvad der var oplyst, brugte Ligningsorden angik, tilføiedes, at Ministeriet maatte finde denne i væsentlige Henseender stridende mod Lovgivningen. Uagtet der saaledes, i Henhold til hvad oftere var udtalt, Intet kunde haves at erindre imod, at det samlede Beløb af de Communebidrag, der i Medfør af Lovgivningen skulle bæres efter samme Beskatningsbasis, det være sig Hartkorn eller Formue og Leilighed indenfor Grændsen af de affattede aarlige Overslag lignedes og opkrævedes under Eet, ligesom der ei heller kunde haves Noget imod, at de ved en saadan Ligning indkomne Bidrags samlede Beløb saavel til Skole- og Fattigvæsenet som til de øvrige communale Udgiftsbrancher, efter vedkommende Ansvarspligtiges Ønske og paa deres Ansvar og Risico opbevaredes paa eet og samme Sted, vilde dog heraf ingenlunde, saaledes som af 7 Octbr.

*) Indenrigsministeriet afgjorde under 4de Novbr. 1853 Sagen i Overeensstemmelse hermed.

7 Octbr. Sogneforstanderskabet antaget, kunne udledes nogen Beføielse til at lade de til forskjellige Udgiftsbranchers Dækning paalignede og opkrævede Beløb sammenblandes i en saadan Fælleskasse som den ovennævnte, hvoraf de fornødne Udtællinger iflæng udbetales til de forskjelligartede Bestyrelsesgrene. Thi ligesom dette kunde føre til, hvad der efter det Foreliggende netop havde fundet Sted der i Communen, at man ved et i Aarets Løb opstaaet Deficit eller Overskud lod hiint dække ved, og dette komme til Afgang, i næste Aars Ligning paa en anden Beskatningsbranche end den, der havde havt respective Deficitet eller Overskuddet, altsaa til en Forrykning af Beskatningsforholdet imellem Hartkornet paa den ene og Formue og Leilighed paa den anden Side, saaledes maatte det overhovedet ansees som en nødvendig Følge af vor Lovgivnings Bestemmelser om det communale Lignings- og Regnskabsvæsen, og navnlig af Bestemmelsen om, at der bør haves særskilte Skole- og Fattigkasser, at der for hver af disse saavelsom for Communens øvrige Udgiftsbrancher, i alt Fald de mere betydelige af disse, saavelsom de af dem, der afholdes ved Ligning paa forskjelligartede Beskatningsbaser, aarligen affattes et særligt Budget og et særligt Regnskab, og at derunder medtages enhver Branches samtlige calculerede og havte Indtægter og Udgifter. Forsaavidt Forstanderskabet derfor fremdeles maatte ønske en fælles Kasse for Communen, maatte der for hver enkelt Branche føres en Conto, der viste, hvilke Indtægter der efter Ligningen tilfaldt den paagjældende Branche, og hvilke Udgifter der kom den tillast, og der maatte med det Overskud eller det Deficit, som Contoen, naar den ved Regnskabsaarets Udløb afsluttedes, udviste, forholdes paa den ovenangivne Maade, jvfr. Canc. Skriv. af 8de Febr. 1840 Nr. 1. Iøvrigt kunde Forstanderskabet, tilføiede Ministeriet, ikke gjøre Præsten det til Pligt at træde i Forhold til den, som den fælles Kasse saaledes betroedes til, men han havde kun at henvende sig til Forstanderskabet om de Udtællinger, som vare fornødne til Bestridelsen af de Udgifter, han havde at besørge, og at aflægge Regnskabet til det. Ministeriet tilføiede derhos føl-

26 Sept.

gende Bemærkninger, hvortil den indsendte Extract af Ligningen af Communens Udgifter for 1853 gav Anledning. Ihvorvel det, som udtalt i Indenrigsmin. Skriv. af 21de Marts 1849, i Almindelighed maatte være overladt Sogneforstanderskabet selv at bestemme det Forhold, hvori Communebidragene bør lignes, deels efter Hartkorn, deels efter Formue og Leilighed, kunde Ministeriet dog ikke tilbageholde den Bemærkning, at det i intet Tilfælde kunde ansees som noget passende Forhold, naar af Bidragene til Fattigvæsenet ikkun 1/10 og af Bidragene til Skolevæsenet ikkun omtrent 1/9 af de Beløb, som skulde tilveiebringes ved Ligning, i Pastoratet vare fordeelte efter den sidstnævnte Maalestok, ligesom det af de under Sagen fremkomne Oplysninger derhos ogsaa syntes at fremgaae, at Forstanderskabet fulgte den i sig urigtige Fremgangsmaade ikkun at ansætte dem til Formue- og Leilighedsbidrag, der eiede Formue eller drev en Næringsvei udenfor Avlsbrug, medens det derimod følger af Sagens Natur, ligesom det ogsaa er udtalt i Indenrigsministeriets ovennævnte Skrivelse af 21de Marts 1849, at det nævnte Communebidrag bør lignes efter Vedkommendes samlede Formue og Leilighed, saa at navnlig ogsaa Overskudsindtægten af Hartkornet deri bør medregnes. Forsaavidt det det dernæst af Ligningen erfaredes, at Udgifterne til Brevbæring, Sognefogedløn og en ny Forhandlingsprotocol vare fordeelte alene paa Hartkornet, bemærkedes, at en saadan Ligningsmaade er stridende imod Bestemmelserne i Fdn. af 27de Mai 1848 § 1, Indenrigsmin. Skriv. af 31te Jan. f. A., samt Anordn. af 13de Aug. 1841 § 22, jvfr. Canc. Skriv. af 9de Aug. 1843, i hvilke Bestemmelser det er fastsat, at deslige Udgifter skulle lignes efter samme Maalestok som Fattig- og Skolevæsenets Udgifter, altsaa deels efter Hartkorn, deels efter Formue og Leilighed. Endelig maatte det, som alt ovenfor bemærket, misbilliges, at det efter Communalregnskabet for det foregaaende Aar stedfundne Deficit, uden Hensyn til hvorfra dette reiste sig, var i Ligningen opført som et Beløb, der blev at repartere alene paa Hart-

26 Sept. fornet. I Henhold til alt Anførte anmodede Ministeriet Amtmanden om at paalægge Forstanderskabet for Fremtiden at iagttage en med Lovgivningen mere stemmende Fremgangsmaade ved Forvaltningen af Communens Midler og Regnskabsaflæggelsen for samme, idet Ministeriet iøvrigt forventede, at Amtsraadet ved Sammes aarlige Eftersyn af Regnskaberne ligeledes vilde paasee det i denne Henseende Fornødne.

7 Octbr. **Kirke- og Underviisningsmin. Skriv.** (til Thisted Amtsskoledirection) ang. Fordelingen af Smaaredsel paa Grund af Udparcelleringer.

Directionen har i behagelig Skrivelse af 9de f. M. andraget, at der i den senere Tid har fundet en stor Deel Udparcelleringer Sted i N. N. og N. N. Sogne, endog i meget smaa Parceller, og at dette har givet Anledning til en Forespørgsel fra Skolelærerne i bemeldte Sogne, om hvorledes de have at forholde sig med Opkrævningen af det dem tillagte Degnekorn og Smaaredsel, der er nægtet dem af flere Parcellister. Med Hensyn hertil har Directionen yttret, at Fdn. af 25de Juni 1810 § 8 kun giver Oplysning om Opkrævningen af Degnekorn, men taler ikke om, hvorledes Degne-Smaaredsel af Æg, Ost, Brød o. s. v. skal reparteres paa ganske smaa Parceller, som ikke høre under en Hovedparcel, der hefter for disse mindre Præstationer, og Directionen har derfor begjært Ministeriets Resolution for, hvorledes der hermed skal forholdes, idet den derhos har henstillet, om der ikke, ligesom ved Ydelsen af Degnekorn, maatte kunne bestemmes et Minimum for hvert af de anførte Slags Degne-Smaaredsel.

Foranlediget heraf skulde Ministeriet tjenstligst melde, at der savnes Hjemmel i Lovgivningen for en saadan Fremgangsmaade, som af Directionen foreslaaet, men at Ministeriet derimod maa ansee det rigtigst, at der forholdes paa den Maade, at de omspurgte Naturalpræstationer, forsaavidt de efter deres Beskaffenhed vanskelig lade sig dele, converteres til Penge efter gangbar Priis, og at Beløbet fordeles paa Parcellerne i Forhold til disses Hartkorn.

8 Octbr. **Indenrigsmin. Circ.** (til Amtmændene over Kjøbenhavns, Holbek, Hjørring, Veile og Thisted Amter), hvori Samme, efterat Ministeriet fra forskjellige Amtmænd har indhentet Betænkning i Anledning af at det er kommet under Overveielse, hvorvidt de i Kongeriget værende Landdistricter, der ere saaledes annecterede til en Kjøbstad, at de have Communalvæsen

og navnlig Fattigvæsen, tilfælles med denne, kunne ansees pligtige at svare Bidrag til vedkommende Amtsfattigkasse og Amtsrepartitionsfond, meddeles, at ligesom et overveiende Antal af de omspurgte Landdistricter, efter hvad er oplyst, for Tiden ikke svare Bidrag til Amtsfattigkassen, saaledes finder Ministeriet ogsaa, at denne med det danske Cancellies Udtalelse i Skriv. af 22de Decbr. 1804 stemmende Tingenes Orden har Forholdets Natur og Billighed for sig, og maa derfor ansee det rettest, at samme indføres med Hensyn til de Landdistricter, hvor Saadant ikke allerede er skeet. Hvad derimod Bidraget til Amtsrepartitionsfonden angaaer, maa Ministeriet holde for, at der ikke er Anledning til at foretage nogen Forandring i den i saa Henseende hidtil fulgte Praxis, hvorefter dette Bidrag sees overalt at være svaret af de paagjældende Districters Hartkorn. 8 Octbr.

Justitsmin. Skriv. (til Amtmanden over Maribo Amt) ang. at Grevernes Ret til Dannefæ ansees bortfalden ved Grundlovens § 97 m. m. 8 Octbr.

Med behagelig Erklæring af 14de f. M. har Hr. Kammerherren hertil indsendt et Andragende, hvori Inspecteur ved Grevskabet N. N., Kammerraad N. N., næst at andrage, at Arbeidsmand N. N. af N. N. ved et Grøftearbeide hos Fæstegaardmand N. N. i indeværende Aars Sommer paa bemeldte Gaardmands under Grevskabet hørende Jorder har fundet en Guldring og at han, uden at aflevere samme enten til bemeldte Gaardmand, i hvis Arbeide han var, da den blev funden, eller til Grevskabets Besidder, som den, der eiede Jorden, eller til Øvrigheden, for at faae oplyst, hvem den tilhørte, har indsendt den til Museet for nordiske Oldsager, og derfra for samme har faaet udbetalt et ikke ubetydeligt Beløb, forespørger, om bemeldte Ring eller sammes Værdie ikke retteligen maa tilfalde Besidderen af Grevskabet N. N. ifølge Bestemmelsen i Grevernes Privilegier af 25de Mai 1671 § 15, eller, forsaavidt den her hjemlede Ret skulde være bortfalden, om Ringens Værdie da ikke maa tilfalde den ovennævnte Fæstegaardmand N. N., paa Grund af at Finderen var i hans Arbeide, da han fandt Ringen.

Foranlediget heraf skulde jeg til behagelig Efterretning tjenstligst melde, at den Greverne ved deres Privilegiers § 15 tillagte Ret til Dannefæ maa antages at være bortfalden ved Grundlovens § 97, og at den Godtgjørelse af det Fundnes Metalværdie, som Plac. af 7de Aug. 1752 tilsiger, ikke kan tilkomme Andre end selve Finderen.

11 Octbr. **Kirke- og Underviisningsmin. Skriv.** (til Aalborg Amtsskoledirection), hvori Samme, i Anledning af en Forespørgsel fra en Skolelærer, om der retteligen kan affordres ham Afgift til Skolevæsenet af den til hans Embede hørende Jordlod, tilskrives, at ligesom Skolelærerne ikke kunne ansees pligtige til at udrede Skolebidrag af deres Embedsjord, saaledes antager Ministeriet heller ikke, at der af deres øvrige Embedsindtægter kan paalignes dem Skolebidrag efter Formue og Leilighed, hvorimod Ministeriet maa ansee det for en Selvfølge, at de, ligesom andre Beboere i Communen, have at yde Bidrag til Skolevæsenet af privat Formue.

13 Octbr. **Justitsmin. Skriv.** (til Finantsministeriet) ang. at 1/2 pCt. Afgift ikke bliver at erlægge af de af en Lehnsbesidder i hans levende Live til Sønnen overdragne Dele af Lehnet.

Med Hensyn til at Besidderen af Grevskabet Frysenborg, Kammerherre Grev Christian Juell Wind Frys fra 1ste Aug. 1849 har overladt sin Søn, Kammerherre Grev C. E. Juell Wind Frys, der er Successor til Grevskabet, de i Aarhuus, Skanderborg, Viborg og Randers Amter beliggende Dele af dette, har Finantsministeriet ved behagelig Skriv. af 20de f. M. begjært Justitsministeriets Yttringer, om Sidstnævnte ikke maatte være pligtig til at erlægge den ved Fdn. af 8de Febr. 1810 § 2 Litr. e paabudne 1/2 pCt. Afgift af Værdien af den til ham overdragne Deel af Grevskabet.

I denne Anledning skulde jeg, næst at vedlægge en Gjenpart af den allerhøieste Bevilling af 4de Juni 1849, hvorved Hs. Majestæt som Lehnsherre har givet Samtykke til den omhandlede Overdragelse, tjenstligst meddele, at jeg ikke antager, at Kammerherre Grev C. E. Juell Wind Frys fortiden kan være pligtig at erlægge 1/2 pCt. Afgift efter Fdn. af 8de Febr. 1810 § 2 Litr. e. Det følger nemlig af Lehnenes Natur, at sammes Besiddere alene have en usufructuarisk Raadighed, men ingen Ret til at disponere over deres Substants. En Lehnsbesidder kan saaledes hverken ved Salg, Gave eller paa hvilkensomhelst anden Maade, enten heelt eller deelviis overdrage Lehnet til en „ny Eier", men naar det ikke forbrydes eller eventualiter realiseres for Gjæld, kan Besiddelsesretten alene ved Arv overgaae paa den, som ifølge den i Erectionsbrevet bestemte Arveorden er den nærmeste

Successionsberettigede til det samlede Lehn. Et saadant Arvefald har ikke fundet Sted i nærværende Tilfælde, og den Overeenskomst, hvorved Faderen har overdraget Brugen af en Deel af Lehnet til sin Søn, er fra Lehnscontrollens Standpunct alene betragtet deels som et Familiearrangement, hvorved Sønnen blev berettiget til at oppebære Indtægterne af den ham overladte Deel af Godset, deels som en Fuldmagt, hvorved han bemyndigedes til at foretage de Dispositioner, der laae indenfor den usufructuariske Raadighed; men i Tilfælde af, at Sønnen afgik ved Døden forinden Faderen, er det en Selvfølge, at Raadigheden over denne Deel af Godset igjen maatte falde tilbage til Faderen med Udelukkelse af den unge Greves Søn, indtil denne efter Bedstefaderens Død vilde tiltræde Besiddelsen af det hele Grevskab. Uagtet denne Overeenskomst ifølge Vedkommendes Begjæring er bleven stadfæstet af Hs. Majestæt som Lehnsherre, er det dog en Selvfølge, at den ikke derved kan have forandret sin Natur, hvorfor det ogsaa i Bevillingen udtrykkelig er udtalt, at den Lehnsgreverne forundte høiere Rang ikke kan tilkomme Sønnen, forinden han efter Faderens Død tiltræder det hele Grevskab, og i Henhold hertil er det ogsaa i sin Tid af Justitsministeriet udtalt, at der ikke i Anledning af denne Forandring blev at erlægge nogen Lehnspligt. Skulde Finantsministeriet imidlertid vedblivende gjøre Fordring paa 1/2 pCt. Afgiften, maa Greven ansees berettiget til at faae det opkastede Spørgsmaal undergivet Domstolenes Afgjørelse. 13 Octbr.

Indenrigsmin. Skriv. (til Amtmanden over Frederiksborg Amt), hvori Samme, i Anledning af et til Ministeriet indkommet Andragende fra en Sognefoged angaaende det Spørgsmaal, om der til Befordring af Districtslægen paa Reiser til Sognets fattige Syge kan tilsiges Forspandsheste alene, eller om den Befordringspligtige kan paastaae at præstere den ham paalagte Reise med Heste og Vogn, svares, at Ministeriet med Amtsraadet maa være enigt i, at Districtslægen ikke, imod hvad der var oplyst at være local Skik og Brug (jvfr. Fdn. af 26de Juni 1844 § 47), kan gjøre 22 Octbr.

22 Octbr. Fordring paa, at vedkommende Kjørepligtige præstere de omhandlede Sognereiser med Forspandsheste for hans egen Vogn, og det saameget mindre som det ikke kan nægtes ham, selv at medføre Stol eller Calesche og anbringe den i den Kjørepligtiges Vogn.

26 Octbr. **Justitsmin. Circ.** (til samtlige Amtmænd og Kjøbenhavns Magistrat) ang. Fremgangsmaaden ved Maskiners, Inventariers eller Redskabers Brandforsikkring i Forbindelse med den Bygning, hvori de ere anbragte, m. m.

Da Justitsministeriet ved flere Leiligheder er blevet opmærksomt paa, at der ved Forsikkringen af Inventarier og Redskaber, som i Medfør af Brandforsikkrings-Anordningerne af 29de Febr. 1792, jvfr. Justitsmin. Circ. af 19de Decbr. 1851, kunne medtages under Bygningsassurancerne, ofte følges den Fremgangsmaade, at beskrive slige Gjenstande under Eet med de Bygninger, hvori de ere anbragte, og derefter enten at ansætte det Hele til en vis Værdie pr. Fag, hvorved, naar en partiel Brandskade indtræffer i den Deel af en Bygning, hvor slige Inventarier og Redskaber ikke ere anbragte, Erstatningen for de nedbrændte Fag kommer til at overstige disses virkelige Værdie, eller at vurdere de medtagne Inventarier og Redskaber særskilt, men, uden Hensyn til deres Forskjellighed i Art, som en Totalitet til en samlet Sum, hvilket ikke blot i Ildebrandstilfælde gjør det vanskeligt, stundom endogsaa umueligt, at vurdere den Skade, saadanne Gjenstande have lidt, men ogsaa senere vanskeliggjør Controllen ved Branderstatningens anordningsmæssige Anvendelse, har Ministeriet fundet det nødvendigt, med Hensyn til Fremgangsmaaden ved slige Gjenstandes Brandforsikkring, at foreskrive Følgende:

Naar Maskiner, Inventarier eller Redskaber forlanges forsikkrede i Forbindelse med den eller de Bygninger, hvori de ere anbragte, skal der i den vedkommende Vurderingsforretning, efterat Bygningen er beskrevet og vurderet, meddeles en kort Forklaring om, hvorledes bemeldte Gjenstande ere situerede i Bygningen, forsaavidt de egne sig til at medtages under dennes Forsikkring, og om den særegne Beskaffenhed, der betinger deres Værdie, hvilken saaledes efterhaanden udføres særskilt for enhver enkelt Deel. Ved Forsikkringen, t. Ex., af Dampmøller eller Dampbrænderier bør iagttages, at Dampmaskinen med alle dens Axler, Forbindelsesstænger, Stempel, Pumper, Stativer, Svinghjul o. s. v. særskilt beskrives og vurderes; ligeledes Dampkjedlen og Reservoiret, begge særskilt, den Første med Tilbehør af Rist, Vandstands-

visser, Haner, Ventiler, Trykmaaler, m. m. Paa samme Maade beskrives og vurderes i Møller selve Værket, med alle tilhørende Axler, Søiler, Stativer, Over- og Understykker, conriske og lige Hjul, Qværne, Qværndrev, Remskiver o. s. v., for sig, Sigteapparaterne med Tilbehør for sig, og i Dampbrænderier Spiritusbeholdere, Spritapparater, det egentlige Brændeapparat, Klaringsapparatet, Svaleapparatet, Mæskekar, Vandbeholdere, Kølen o. s. v., hver enkelt Deel særskilt. Desuden beskrives og vurderes overalt særskilt alle Forbindelsesarler, Ledningsrør, og hvad der ellers i og for sig kan være Gjenstand for særlig Vurdering. Under Bygningen beskrives og vurderes Dampskorstenen særskilt. Til Vurderingen af Dampmaskiner eller lignende Maskiner maae i ethvert enkelt Tilfælde saavidt muligt udnævnes Personer, som med Maskinkyndighed forene Kjendskab til deres virkelige Værdier. Hvor det til nøiagtig Oplysning om disse ansees nødvendigt, kunne de under Forretningen af vedkommende Assurancesøger forlange fremlagt Regninger fra den Fabrik, der har leveret den paagjældende Maskine, eller, naar den er indført, det vedkommende Connossement eller Factura. Forretningen bør derhos stedse indeholde Oplysning om, fra hvilken Fabrik Maskindelene ere leverede. Saasnart nogen Maskine er bleven indlemmet under Kjøbstedernes eller Landbygningernes Brandassurancer, skal en Udskrift af den vedkommende Vurderingsforretning, inden denne afhjemles indsendes til Justitsministeriet*). 26 Decbr.

Justitsmin. Skriv. (til Amtmanden over Randers Amt), hvori Samme — der, med Hensyn til at der var opstaaet Spørgsmaal om Udredelsesmaaden af den Jordemoderen i en Kjøbstad med tilhørende Landdistrict tillagte Løn af 50 Rd. og øvrige Emolumenter, havde begjært Ministeriets Resolution for, hvorvidt en af det danske Cancellie paa given Anledning fra vedkommende Amtsraad afgiven Resolution, hvorefter $^1/_3$ saavel af den omhandlede Løn som af Emolumen- 31 Decbr.

*) Jvfr. Lov 4 Marts 1857 §§ 8 og 9.

31 Octbr. terne skulde udredes af Kjøbstadens Kæmnerkasse, og de 2/3 af Amtets Repartitionsfond, fremdeles skulde følges, eller om ikke de Jordemoderen foruden den egentlige Løn tillagte Emolumenter i Henhold til Rglm. af 21de Novbr. 1810 § 16 vilde være at udrede af Kjøbstaden og Landdistrictet i det ovennævnte Forhold — svares, at Amtsrepartitionsfondens Bidrag til Pengelønnen ikke burde overstige den Løn, som er tillagt Jordemødre paa Landet, nemlig 20 Rd. *), til hvilket Beløb bemeldte Bidrag altsaa maatte nedsættes, medens de øvrige 30 Rd. vilde være at udrede af Kjøbstaden, og maatte det derhos være selve det paagjældende med Kjøbstaden forbundne Landdistrict, der forholdsmæssigen havde at deeltage i Udredelsen af de Jordemoderen udenfor Pengelønnen tilstaaede Emolumenter, saaledes at her ligeledes Værdien af de en Districtsjordemoder paa Landet tillagte Emolumenter blev Maximum for Landdistrictets Bidrag. I den Forudsætning, at denne Grændse ikke blev overskreden, naar Landdistrictet udredede de 2/3 af de den fælles Jordemoder tilstaaede Emolumenter, havdes iøvrigt Intet at erindre imod, at dette Forhold fremdeles lagdes til Grund ved Fordelingen.

10 Novbr. **Finantsmin. Circ.** (til samtlige Amtmænd), hvorved meddeles, at vedkommende Amtstuer ville have at overtage Skatteoppebørselen directe saavel af Arvefæstegaarde som af Arvefæstehuse, naar det af vedkommende Godseier attraaes, paa følgende Betingelser: 1) Godseieren vil have at afgive til Amtstuen en Anmeldelse, som nøiagtigen viser ethvert Steds Matriculsnummer, Gammelskat, Hartkorn, Bankhæftelse, Brandassurance, samt Arvefæsterens Navn og Skjødets Datum, hvilken Anmeldelse maa være paategnet af vedkommende Arvefæster, at han erkjender sammes Rigtighed. 2) Skjødet forevises paa Amtstuen, og maa samme derhos have deels den i Fdn. af 25de Juni 1810 § 12 foreskrevne Paategning af Amtet om Stedets Tilliggende, deels Paategning af Amtet om at Hoveriet er ophørt, og maa dermed tillige følge, i

*) Jvfr. Lov 8 Marts 1856 § 1.

Henhold til Plac. af 21de April 1848 § 1, det af Matriculscontoiret paategnede Kort, forsynet med vedkommende Retsskrivers Paategning om, at Kortet har været forevist i Retten ved Adkomstbrevets Tinglæsning. Saadan Paategning af Amtet, samt Erhvervelse af Kort, maa derhos finde Sted, om end Skjødet forlængst er tinglæst. Skjødet maa tillige vise, at Arvefæsteren har Ret til at sælge og pantsætte, om ikke i Parceller, saa dog den samlede Eiendom. 3) Endelig maa et Document indleveres, der indeholder Erklæring fra de paa Anmeldelsen opførte Arvefæstere, at de paa egne og efterfølgende Eieres Vegne erkjende sig pligtige til i Amtstuen at erlægge det fulde Beløb af Skatterne, hvilken Erklæring derhos maa være behørigen tinglæst. Den under Nr. 1 ommeldte Anvendelse samt den under Nr. 3 nævnte tinglæste Erklæring ville derefter være at opbevare i Amtstuen til Beviis paa Rigtigheden af Stedernes fuldstændige Adskillelse fra Hovedcontoen. Hvor Gaarde og Huse besiddes ifølge Arvefæstebrev paa Aaremaal, til Exempel paa 50 Aar, vil Skatteoppebørselen directe ikke kunne overtages af Amtstuen, om end Eiendommene besiddes, i det nævnte Tidsrum, med Ret til at sælge og pantsætte. 10 Novbr.

Justitsmin. Skriv. (til Generalprocureuren for Danmark) ang. hvorvidt Brandforsikkringen er pligtig at erstatte den ved Brandens Slukning paa Haver og Jorder anrettede Skade. 12 Novbr.

Under Behandlingen af tvende til Ministeriet indkomne her vedlagte Andragender, hvori anholdes om en Godtgjørelse fra Brandforsikkringen for den Skade, der er skeet paa en Gartners Have og et Vænge ved Roeskilde, derved, at det i Anledning af en i en tilstødende Bygning opstaaet Ildebrand blev nødvendigt at anbringe Slukningsapparaterne saaledes, at Brandvæsenet ikke kunde undgaae at befare de nævnte Steder, er det kommet under Overveielse, om og i hvilken Udstrækning Brandkassen kan antages forpligtet til at give Skadeserstatning. Som det af flere her vedlagte Sager behageligst vil erfares, har hidtil ingen fast Regel under slige Sagers Afgjørelse været fulgt, idet der snart er tilstaaet de Vedkommende fuld Erstatning for Skaden, snart kun for en Deel deraf og snart aldeles ingen, men i de Tilfælde, hvor Erstatning er tilstaaet, har det dog altid været udtalt, at nogen Berettigelse til at fordre Erstatning af Brandkassen ikke kunde erkjendes, og det har saaledes været Billighedshensyn, der have ledet til Beslutningen i de givne Tilfælde. I Betragtning heraf og

12 Novbr. da Brandforsikkringsanordningerne af 29de Febr. 1792, for Kjøbstederne § 4 og for Landet § 5, kun forpligter Brandkassen til at erstatte al den Skade i Forhold til den forsikkrede Summa, som tilføies de forsikkrede Bygninger ved Ildebrand, Lynild og Nedrivning og anden Foranstaltning, for at standse og dæmpe Ilden, blev det gjorte Andragende afslaaet. Supplicanterne have imidlertid fornyet deres Begjæring, og ved Indsendelsen heraf til Amtmanden, næst at henvise til tidligere Tilfælde, i hvilke de samme Beboere i Anledning af tilføiet Skade ved samme Eiendoms Brand var bevilget Erstatning, henstillet, at det i al Fald maatte tilstedes Andragerne at faae deres fremsatte Fordring undergivet Domstolenes Paakjendelse. Ministeriet skjønner dog ikke, naar Billighedshensyn skal være det afgjørende Moment ved slige Sagers Afgjørelse, at der kan være Føie til at gjøre Spørgsmaalet afhængigt af Domstolenes Afgjørelse, og det maa formeentlig derfor antages, at Amtmanden anseer de Paagjældende at have en begrundet Ret til Erstatning af Brandkassen. Dette finder Ministeriet imidlertid meget tvivlsomt. De givne Anordninger om Brandvæsenets Virksomhed til at dæmpe en opstaaet Ildebrand ere nemlig ikke tilblevne for Brandforsikkringens Skyld eller i dens, men i det Alminideliges Interesse; at Brandkassen muligen kan have Fordeel af denne Virksomhed, begrunder ikke i og for sig nogen Forpligtelse for denne Kasse udover hvad Brandforsikkringsanordningerne paalægge Interessenterne; thi alle de, hvis Bygninger ere beliggende i Nærheden af det Sted, hvor Ilden raser, hvad enten disse Bygninger ere assurerede eller ikke, og ligeledes de Assuranceforeninger, der have tegnet Forsikkring for Beboernes Indbo og Effecter, saavelsom den Brandlidte selv, kommer Brandvæsenets Virksomhed tilgode. Det synes og ikke, at det her kan tages i Betragtning, at det Sted, hvori en Ild opstaaer, er saa isoleret beliggende, at de nærmere liggende Steder ikke ere udsatte for nogen væsentlig eller muligen slet ingen Fare; thi en saadan tilfældig Omstændighed kan dog ikke medføre nogen særdeles Forpligtelse for en enkelt Indretning med bestemte Øiemed til Erstatning af muelig Skade paa uassurerede Gjenstande. Men er Brandvæsenet en saadan Indretning, der er truffen i det Almindeliges Interesse, synes den Enkelte, der kan komme til at lide Skade under Udførelsen af dets Forretninger, at maatte bære den selv, forsaavidt der ikke maatte være Føie til at give Erstatning af Communens Kasse; i ethvert Fald kan den af Amtmanden yttrede Formening, at Erstatning skulde kunne berettige Nogen til at forbindre Brandvæsenet i den Adgang til hans Eiendom, som til det Almindeliges Tarv maatte findes nødvendig, for at Slukningsapparaterne kunne komme til at yde den rette Virksomhed til Ildens Dæmpning, neppe ansees velbegrundet[1]).

Forinden nogen endelig Bestemmelse tages i Anledning af det indkomne fornyede Andragende, skulde jeg tjenstligst udbede mig Hr. Statsraadens Yttringer med det Indsluttedes Tilbagesendelse behageligst meddeelte[2]).

[1]) Jvfr. Lov 2 Marts 1861 § 42.

[2]) Generalprocureuren bemærkede i sin Betænkning af 24de Novbr. 1853 foreløbigen, forsaavidt Amtmanden over Kjøbenhavns Amt havde henstillet, at det i alt Fald maatte tilstaaes Vedkommende at faae deres fremsatte Fordring undergivet Domstolenes Paakjendelse, at dette formeentligen ikke kan nægtes dem, men at

Justitsmin. Skriv. (til Amtmanden over Odense Amt), 16 Novbr.
hvori Samme, i Anledning af en Forespørgsel fra en Brand-

Afgjørelsen da vistnok, som Ministeriet har bemærket, maa beroe paa, om de Paagjældende kunne antages at have en begrundet Ret til Erstatning af Brandkassen. Det er ogsaa kun fra dette Standpunct, at Ministeriet kan antages at have forlangt Betænkning over Sagen, da det derimod, forsaavidt Talen alene er om Billigheds-hensyn, af Ministeriet selv maa blive at afgjøre, om ikke i de ovennævnte, som i flere foregaaende lignende Tilfælde Billighed kunde tale for, at Brandkassen erstattede de Vedkommende den dem tilføiede Skade. Naar Sagen derimod betragtes fra den reent juridiske Side, kan det ikke antages, at Domstolene ville tilpligte Brandforsikkringen at yde dem, der ved en Leilighed som den ovenomhandlede have lidt Skade paa deres Jorder, nogen Erstatning i den Anledning. Foruden hvad Ministeriet selv har bemærket om, at Brandforsikkringen ikke har Forpligtelser mod Andre end dem, der have forsikkret hos samme, og at Brandvæsenet ikke falder sammen med Brandforsikkringen eller er til for dettes Skyld alene, i hvilken Henseende bemærkes, at Fdn. af 26de Marts 1800 § 7 Litr. A Nr. 4 udtrykkeligen bestemmer, at Branddirecteurernes Pligter strække sig til alle Steder uden Forskjel i deres District, hvad enten de ere forsikkrede eller ikke, maa det derhos erindres, at Brandforsikkringen heller ikke er forpligtet til at erstatte Skade af denne Art, om den end var tilføiet selve den Brandlidte, og at der altsaa saameget mindre kan paahvile den nogen saadan Forpligtelse med Hensyn til Andre. Ligesom det ligger i Sagens Natur, at Jordens Afgrøde ikke kan være Gjenstand for Forsikkring mod Brandskade, saaledes er det udtrykkelig sagt i Brandforsikkringsanordningerne af 29de Febr. 1792, for Kjøbstederne § 2 og for Landet § 1, at Gjærder, Træer eller Værter ikke kunne taxeres til Forsikkring. Disse Anordninger, for Kjøbstederne § 4 og for Landet § 5, indskrænke derfor ogsaa den Eieren i Ildebrandstilfælde tilkommende Erstatning af Brandforsikkringen til den Skade, som de i Taxationsforretningen anførte og taxerede Bygninger tilføies ved Ildsvaade og Lynild, saavelsom ved Nedrivning eller anden Foranstaltning for at dæmpe og standse Ilden, hvorimod der ikke omtales nogen Forpligtelse for Brandforsikkringen til at erstatte den Skade, som ved Brandvæsenets Foranstaltninger for at standse Ilden maatte tilføies den Forsikkrede paa hans Jorder eller paa andre uassurerede Gjenstande, ligesom Brandforsikkringens Erstatningspligt i en anden Henseende, saaledes som nylig af Overretten er statueret, ikke gaaer videre end til at godtgjøre Vedkommende den Skade, der er tilføiet umiddelbart ved Branden (Landsoverretsdom af 13de Juni 1853 i Jur. Ugskr. 1853 Nr. 31 S. 495 ff). Paa hvilken Maade Brandvæsenet finder det nødvendigt at gaae frem i Ildebrandstilfælde, og hvor og hvorledes det vil anbringe Slukningsredskaberne, er Noget, der ligger udenfor Brandforsikkringens Omraade, og hvorpaa den ingen Indflydelse kan have, men dersom Nogen, være sig den Forsikkrede eller nogen Anden, i den Anledning maatte troe at have Grund til Anke over en urigtig Fremgangsmaade, hvorved der uden Nødvendighed er tilføiet ham Skade, maa Sagen rettes imod dem, der have anstiftet samme. Dette er imidlertid ikke Tilfældet in casu, og naar Brandvæsenet saaledes ikke har foretaget Andet, end hvad der var

16 Novbr. directeur, svares, at det ligesaalidet kan formenes den, der efter en Ildebrand har opført sine afbrændte Bygninger, naar disse som fuldfærdige ere taxerede og indlemmede under Brandforsikkringen, som det kan formenes enhver Anden, at nedbryde eller afhænde Bygningerne, naar forøvrigt Brandforsikkringsanordningernes Forskrifter opfyldes.

nødvendigt for at dæmpe og standse Ilden, kunne de Vedkommende, som derved have lidt Skade, neppe derfor fordre Erstatning hos Nogen, i hvilken Henseende bemærkes, at Brandforordningen for Landet af 29de Febr. 1792 § 27 bestemmer, at ved Bjergningen bør alle derved arbeidende Folk og Vogne, ligesom de, der føre Vand til Ilden, have fri Fart gjennem Gaarde og overalt, hvor Veien bedst og beqvemmest kan falde, uden at der paa nogen Maade antydes, at den derved foraarsagede Skade skal erstattes. Naar iøvrigt Brandvæsenet finder det nødvendigt at skride til Nedrivning for at redde de omliggende Huse, hvilket, efter den nysnævnte Paragraph i Brandforsikkringsanordningen, Ingen maa modsætte sig, naar den, som har øverste Commando, dertil giver Ordre, og saadan Nedbrydning maatte træffe uassurerede Landbygninger, kan det ikke nægtes, at det ikke er ganske billigt, at Eieren af saadanne Bygninger ikke derfor skal have Erstatning. Men ligesom dette Tilfælde ikke i nærværende Sag foreligger, og ligesom det staaer i Enhvers egen Magt at sikkre sig imod et saadant Tab ved at lade sine Bygninger forsikkre, da Skaden i saa Fald erstattes ham efter Brandforsikkringsanordn. af 29de Febr. 1792 § 5, saaledes vilde der i ethvert Fald udkræves en Lovbestemmelse for, af hvem og i hvilket Forhold Skaden i et saadant Tilfælde skulde erstattes, hvori Brandforsikkringen da vistnok vilde komme til at deeltage, forsaavidt Nedrivningen var skeet for at redde Bygninger, der vare assurerede i samme. Generalprocureuren gjorde med Hensyn hertil opmærksom paa, at Lov af 19de Aug. 1845 angaaende den almindelige Brandforsikkringsindretning for Bygninger i Norge — hvor Forsikkringen er frivillig saavel i Kjøbstæderne som paa Landet — for dette Tilfælde i § 21 bestemmer, at naar Bygning eller anden Gjenstand for Forsikkring i Indretningen, som dog ikke i samme er forsikkret, eller Skib, lider Skade ved Nedrivning, Nedsænkning eller anden lignende Foranstaltning til at forebygge Ildens Udbredelse til forsikkret Bygning, saa overtager Indretningen den Deel af Erstatningen for den forvoldte Skade, som falder paa den i Indretningen forsikkrede og ved den trufne Foranstaltning reddede Eiendom. Men da Gjenstandene for Forsikkringen i hiin Indretning kun ere Bygninger, med de deri værende muur- og nagelfaste Indretninger og saadanne til deres Bestemmelse hørende Inventariesager, som ei let kunne flyttes, samt de til Bygningerne hørende Indhegninger om Haver og Gaardsrum (§ 1), følger deraf, at en saadan Skade, som den, hvorom der under nærværende Sag er Spørgsmaal, nemlig paa Jorden og dens Afgrøde, heller ikke der vilde blive erstattet af Forsikkringen efter det i Loven fastsatte Forhold. Jvfr. Norsk Departements-Tidende f. 1853 S. 770—772. (Ussings Rescriptf.)

Kirke- og Underviisningsmin. Circ. (til samtlige Stiftsøvrigheder), hvori Samme, da Ministeriet har bragt i Erfaring, at det ved Bortsalg af geistlige Embeders faste Eiendomme ikke i alle Stifter pleier at iagttages, at de af vedkommende Beneficiarius udstedte Skjøder indsendes til Stiftsøvrighedens Approbation, meddeles, at Ministeriet anseer det for rettest, at de omhandlede Skjøder i alt Fald i Udkast indsendes til Stiftamtmandens og Biskoppens Approbation, for at det kan paasees, baade at Documentet er affattet i Overeensstemmelse med den forudgaaede Resolution fra Ministeriet eller fra Hs. Majestæt Kongen, og at alt Fornødent iøvrigt er iagttaget ved Documentets Affattelse overeensstemmende med Lovgivningen og til Kaldets Betryggelse. 25 Novbr.

Justitsmin. Skriv. (til Amtmanden over Præstø Amt), hvori Samme, — i Anledning af en Forespørgsel om en i Alders Tid til en Retsbetjent ydet aarlig Præstation af Ost maa ansees afløst i Forbindelse med Dommerkornet, eller om denne Ydelse fremdeles rettelig tilkommer den vedkommende Embedsmand, — svares, at den omspurgte Præstation af Ost ikke var taget i Betragtning ved Ansættelsen af Erstatningen for Dommerkornet, men forsaavidt det ikke desto mindre maatte kunne oplyses, at den var bleven ydet i Stedet for Dommerkorn, maatte den dog nu ansees bortfalden, hvorimod den i andet Fald maatte vedblive som hidtil, saafremt der ellers dertil havdes lovlig Adkomst. 29 Novbr.

Indenrigsmin. Skriv. (til Amtmanden over Svendborg Amt), hvori Samme — da Sogneforstanderskabet for tvende Sogne havde forespurgt, om Rydning af Branddamme i det ene Sogn skal udføres af dette Sogn alene uden Deeltagelse af det andet Sogn, og om Forstanderskabet er berettiget til at lade dette Arbeide udføre ved Licitation og derefter ligne Udgifterne paa samtlige Hartkornsbrugere — med Henviisning til Indenrigsmin. Skrivelser af 27de April 1850 og 22de Septbr. 1851 svares, at Ministeriet med Amtet er enigt i, at saalænge Arbeidet udføres in natura, bliver det at udføre 17 Decbr.

17 Decbr. af hvert Sogns Gaardmænd for sig, men at, naar Sognenes Gaardmænd ere enige i at ønske Arbeidet udført ved leiede Folk eller ved Licitation, Udgifterne ved det hele Arbeide da blive at fordele paa det samlede Pastorat, deels efter Hartkorn og deels efter Formue og Leilighed.

1854.

3 Jan. **Justitsmin. Skriv.** (til Besidderen af Baroniet Sønderkarle) ang. hvorledes der ved Salg af det til Lehn og Majorater hørende Bøndergods bliver at forholde med Hensyn til den Bøndersteberne paahvilende 1/6 Bankhæftelse.*)

I Henhold til Justitsmin. Skriv. af 3die Jan. f. A. angaaende det af Baron N. N. paa Hr. Hofjægermesterens Vegne gjorte Andragende om Ophævelse af Prohibitivpaategningen paa den til Baroniet Sønderkarle transporterede, af en tidligere Besidder af bemeldte Baroni indfriede Obligation stor 8,799 Rd. 34 ß for 1/6 af Bankhæftelsen i de til Samme hørende Jorder, Tiender og Bygninger, for derved at undgaae, at Skjøderne paa det fra Baroniet bortsolgte Bøndergods ved Tinglæsningen erholde Paategning af Retsskriveren om Forhæftelsen, har bemeldte Baron N. N. i Skriv. af 31te f. M. paa Deres Vegne oplyst, at der i de allerede udfærdigede Skjøder paa de fra Baroniet afhændede Fæstesteder er optaget den Clausul, at den opsigelige Deel af Bankhæftelsen skal være Kjøberen uvedkommende, og i den Anledning, næst at fornye sit tidligere Andragende, forespurgt, om der i alt Fald maatte være Noget tilhinder for, at det solgte Bøndergods udgik af Hæftelsen og at det for Fremtiden sættes i Skjøderne, at denne Byrde paahviler de solgte Eiendomme.

Efterat jeg i den Anledning har brevverlet med Domainedirecteuren og Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet for at erfare, hvorledes der ved Salget af det Staten, Universitetet og Sorø Academie tilhørende Bøndergods er forholdt med den Bøndersteberne paahvilende 1/6 Bankhæftelse, naar denne var indbefattet under en større Obligation for samlet Gods, skulde jeg tjenstligst melde, at jeg fremdeles finder Betænkelighed ved at gaae ind paa Andragendet om at ophæve Prohibitivpaategningen paa den ommeldte Bankhæftelsesobligation i det Hele og at lade denne udslette af Skjøde- og Panteprotocollen ei blot for Bøndergodsets, men ogsaa for Hovedgaardens og Tiendernes Vedkommende. Derimod haves der ikke Noget at erindre imod, at Obligationen bliver

*) Under samme Datum afgik en Skrivelse af lige Indhold til Besidderen af Gulbborgland.

forsynet med Paategning om, at de allerede solgte Bønder- 3 Jan.
steder udgaae af Hæftelsen, ved hvilken Paategnings Tinglæsning bisses Forhæftelse aldeles vil ophøre. Naar den ommeldte Obligation derfor paany indsendes hertil, ledsaget af de fornødne Oplysninger om, hvormeget Bøndergods der for Tiden er bortsolgt, vil den af Justitsministeriet blive forsynet med en hertil sigtende Paategning. Med Hensyn dernæst til de Salg, der for Fremtiden skee af det Baroniet underliggende Bøndergods, vil der enten kunne forholdes paa samme Maade, i hvilket Tilfælde det ved Bestemmelsen af Kjøbesummen vil være at tage i Betragtning, at Stederne fritages for Bankhæftelse, eller vedkommende Kjøbere af Bønderstederne bør, medens Actieretten, overeensstemmende med Plac. af 21de Decbr. 1825 § 4, forbeholdes Baroniet, forpligte sig og tilkommende Eiere af Stederne at forrente den indfriede 1/6 af Bankhæftelsen, indtil Capitalen efter foregaaende lovlig Opsigelse bliver indfriet. I dette Tilfælde ansees det dog rigtigst, at Renten ikkun bestemmes til 4 pCt.; thi den høiere Rente af 6½ pCt. vil indeholde en Opfordring for Bønderne til at frigjøre sig for den ved at indbetale Capitalen, hvilket maa staae Enhver af dem frit for, og dette kan medføre Ulemper for Baroniet, forsaavidt dette derved kan nødes til ofte at modtage Smaasummer, der vanskelig igjen kunne anbringes. Imidlertid vil det kunne betinges, at Rentemoderationen bortfalder, naar Renten ikke betales inden 4 Uger efter Forfaldstiden, i hvilket Fald bliver at svare 6½ pCt. Da Bønderne ved Indbetalingen af Capitalen muligen ikke ville finde sig tilfredsstillede ved, at et saa stort Beløb af Obligationens paalydende Sum, som svarer til Hæftelsen, afskrives paa Obligationen og udslettes i Skjøde- og Panteprotokollen, men ville forlange sig Bankhæftelsesobligationen cederet for deres Steders Vedkommende, hvortil de maae ansees berettigede, vil der, overeensstemmende med den ved Delingen af samlede Bankhæftelsesobligationer af Banken vedtagne Fremgangsmaade, være at forholde saaledes, at den samlede Obligation af Besidderen af Baroniet forsynes med Paategning om, hvorledes Bankhæftelses deles

3 Jan. paa de forskjellige Bondersteder, hvorefter hver Gang et af disse afhændes, Kjøberen maa ved en Paategning paa en notarialiter bekræftet Gjenpart af Hovedobligationen forpligte sig til at forrente den Eiendommen vedkommende Andeel af den samlede Bankhæftelsesobligation, og Hovedobligationen forsynes med en Paategning om, at den saaledes overtagne Andeel af den samlede Bankhæftelse udgaaer af Hovedobligationen, imod ifølge den paategnede Gjenpart at paahvile den afhændede Eiendom. Forlanges derimod ikke Bankhæftelsesobligationen cederet, bliver ved Indfrielsen Qvittering for Behæftelsen at meddele ved en Paategning paa det vedkommende Kjøber meddeelte Skjøde paa Eiendommen.

5 Jan. **Justitsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Frederiksborg Amt), hvori Samme — da et Sogneforstanderskab havde anholdt om, at det ved Ministeriets Resolution maatte vorde bestemt, at et Sogneforstanderskab, saasnart Cholera er udbrudt i et Nabosogn, og der ikke ved mindelig Overeenskomst og uden foreløbig Bekostning kan erholdes noget Lazarethlocale, maa erkjendes bemyndiget eller vel endog forpligtet til enten at leie, eller, hvis dette ikke kan skee, da mod Eierens Villie at udtage et saadant — svares, at der ikke kan afgives nogen saadan almindelig Bestemmelse, som ommeldt, men at det væsentlig maa afhænge af vedkommende Læges Bedømmelse, om Faren for Sygdommens Udbrud paa et givet Sted er saa nær forhaanden, at der bør skrides til Indretteljen af et Locale til Syges Modtagelse.

5 Jan. **Indenrigsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Viborg Amt), hvori Samme iblandt Andet, i Anledning af hans Forespørgsel, om det er Amtet eller Amtsraadet, der har at approbere Regulativerne for Sognekjørsler, svares, at efter Lovgivningens Bestemmelser behøve Regulativerne for Sognekjørslerne, naar ingen Tvistigheder opstaae, ikke at indstilles enten til Amtets eller Amtsraadets Approbation (jvfr. Fdn. af 26de Juni 1844 § 47, sammenholdt med Motiverne til denne § i Coll. Tid. for s. A. S. 791—792, navnlig S. 791,

samt Anordn. af 13de Aug. 1841 § 17 in fine, jvfr. samme § initio og Motiverne dertil i Coll. Tid. f. 1841 S. 741), hvorimod Bestemmelsen i saa Henseende tilkommer vedkommende Sogneforstanderskab; men ligesom der dog Intet kan være tilhinder for, at Amtet for at udøve den Samme tilkommende Control med, at Lovgivningens Forskrifter overholdes, ogsaa fordrer Sognekjørselsregulativerne indsendte og ved denne Leilighed forsyner dem med Approbation, hvilken Approbation Amtet, naar det har fulgt denne Fremgangsmaade for de øvrige Communer, heller ikke bør nægte at give den enkelte Commune med Hensyn til det for sammes Vedkommende lovmedholdelig affattede Regulativ, saaledes kan der heller Intet haves at erindre imod, at Amtet, navnlig hvor det nærer Tvivl om, hvorvidt Regulativet er, som anført, affattet lovmedholdeligt, forinden det med Hensyn til samme tager nogen Bestemmelse, derover indhenter Amtsraadets Betænkning, hvorimod dette ifølge Lovgivningen ingen Fordring kan gjøre paa, at selve Afgjørelsen skal være Samme forbeholdt. 5 Jan.

Indenrigsmin. Skriv. (til Amtmanden over Thisted Amt), hvori Samme — i Anledning af et Andragende, hvori anholdes om Ministeriets Resolution for, om de Sognets Beboere paahvilende Pligtkjørsler til Kirkens Bygning og Vedligeholdelse skulle forrettes efter lige Omgang, uden Hensyn til Hartkornets Størrelse, eller om disse ikke bør fordeles paa enhver Kjørepligtig i Forhold til hans Hartkorn, — svares, at Ministeriet finder det klart, at der ifølge Lov af 20de Juni 1850 §§ 14 og 18 skal med Hensyn til Kjørsler til Kirkers og Kirkegaardes Vedligeholdelse og nye Kirkegaardes Anlæg forholdes efter de om Sognekjørsler i Almindelighed givne Forskrifter, saa at de „fordeles ligeligt paa alt Hartkorn" (jvfr. § 14), og at som Følge heraf de tidligere herfra afvigende Bestemmelser i Plac. af 18de April 1828 ere ophævede ved bemeldte Lov; jvfr. Indenrigsmin. Skriv. af 6te Juni 1851 samt Motiverne til den nævnte Lov i Dep. Tid. f. 1850 S. 478 ad § 14. 14 Jan.

18 Jan. **Justitsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Bornholm) ang. at Skifteomkostninger ikke skulle erlægges af Sætningssummen for en Selveiergaard, eller af den ved Dødsfald til et andet Familiemedlem overgaaede Indløsningsret til samme.

Ved at fremsende den hoslagt tilbagefølgende Udskrift af Vester Herreds Skifteprotocol, har Hr. Kammerherren i behagelig Skriv. af 29de Novbr. f. A. andraget, at den 31te Selveiergaard i Vestermarie Sogn paa Skiftet efter den i 1833 afdøde Hans Svendsen Andersen blev udkjendt til hans Søn Adolf Hansen for 1,350 Rd. mod at bemeldte Hans Svendsen Andersens Enke i Henhold til Fdn. af 14de Octbr. 1773 § 4 skulde beholde Brugs- og Besiddelsesretten for Livstid, men at fornævnte Adolf Hansen afgik ved Døden i 1835, uden at der af Skifteretten blev foretaget Noget med Hensyn til den ham tilkjendte Adgangs- og Indløsningsret til Gaarden, hvorfor den nærmeste Arving til samme, Adolf Hansens Farbroder, Niels Hansen Andersen, for at conservere sin Ret, lod tinglæse Dødsattest for A. Hansen og Præsteattest for, at han var den eneste Arveberettigede efter denne. Niels Hansen Andersen afgik imidlertid ved Døden i Aaret 1847, og blev der heller ikke da taget nogen Bestemmelse om Adgangs- og Indløsningsrettens Overgang til hans eneste Arving, den umyndige Søn, Hans Nielsen Andersen, hvorimod der, da Værgen for denne i 1852 havde truffet en Overeenskomst med forommeldte Hans Svendsen Andersens Enke, der var blevet gift med Capitain Lund, som imidlertid ogsaa var afgaaet ved Døden, ved hvilken Overeenskomst bemeldte Enke paa visse nærmere Betingelser renuncerede paa sin livsvarige Besiddelsesret, og Justitsministeriet under 2den Septbr. 1852 havde approberet denne, saaledes at Gaarden skulde sælges ved offentlig Auction, af Skifteforvalteren blev foretaget en Udkjendelsesforretning til Skifteprotocollen for at forskaffe den Umyndige den til Salget nødvendige Adkomst. Med Hensyn til at Skifteforvalteren imidlertid ved den nysommeldte Udkjendelsesforretning har bebyrdet den Umyndige med Skifteomkostninger af den for Gaarden satte Sætningssum, har Hr. Kammerherren derhos til Justitsministeriet indstillet, hvorvidt dette kan ansees for rigtigt.

Foranlediget heraf skulde jeg herved tjenstligst melde, at ligesom det er en Selvfølge, at den, der efter sit Slægtskabsforhold indtræder i Sæde- og Adgangsretten til en Selveiergaard, ikke, som af Skifteforvalteren i nærværende Tilfælde synes at være antaget, kan have at erlægge Skifteafgifter af den for Gaarden bestemte Sætningssum, hvilken for ham jo netop vil være en Udgift, medens den bliver til Indtægt i det Bo, hvortil Gaarden henhører, saaledes maa det overhovedet fastholdes, at hans Indløsningsret i sit Væsen kun er en Ret til eventuelt at erhverve en Eiendom mod at betale den derpaa satte Værdie, og der kan derfor heller ikke, naar Rettigheden, inden den har funnet komme til

Anvendelse, formedelst Dødsfald gaaer over til et andet Medlem af Familien end det, der oprindelig var det nærmeste, blive at udrede Skifteomkostninger paa Grund af denne Overgang. I Henhold hertil maa jeg derfor være af den Formening, at den umyndige Gaardarving ikke i Anledning af den stedfundne Udkjendelsesforretning kan bebyrdes med de af Skifteforvalteren beregnede Omkostninger. 18 Jan.

Indenrigsmin. Skriv. (til Amtmanden over Præstø Amt), hvori Samme — der havde indstillet til Ministeriets Afgjørelse et opstaaet Spørgsmaal om, hvorvidt Vedligeholdelsen af Hegnene omkring en Skolelod kan bortliciteres, og Udgifterne reparteres paa alt Sognets Hartkorn, Huusmændenes, Sognefogdens, Præstens samt Hovedgaardens derunder indbefattet, og tillige paa Formue og Leilighed — efter foregaaende Brevverling med Ministeriet for Kirke- og Underviisningsvæsenet svares, at Indenrigsministeriet bifalder den af Amtet udtalte Anskuelse, hvorfor Vedkommende maatte gives Besked i Overeensstemmelse hermed *). 19 Jan.

Justitsmin. Skriv. (til Besidderen af Grevskabet Knuthenborg), hvori Samme — der, ved at indsende en af Overførster N. N. til det med Grevskabet forbundne Fideicommis udstedt Obligation, stor 30,000 Rd., ved hvilken er givet 1ste Prioritets Panteret i den Debitor tilhørende Parcel Nr. 3 af N. N. Skov med tilhørende Skovfogedbolig og Lod i N. N. og N. N. Sogne i Holbek Amt, af Hartkorn Ager og Eng 3 Skpr. 2 Fdk. 1 Alb. og Skovskyld 7 Tdr. 6 Skpr. 3 Fdk., havde anholdt om, at denne Obligation maatte blive 26 Jan.

*) Amtet havde yttret, at det ikke skjønnede rettere, end at den omhandlede Byrde ifølge Anordn. af 29de Juli 1814 § 54 paahvilede Districtets gaardbrugende Beboere, ikke derimod Hartkornet, og at altsaa Loven af 20de Juni 1850 § 14 ikke kunde have havt nogen Indflydelse herpaa. Som Følge heraf kunde Bekostningen, naar Arbeidet bortliciteredes, formeentlig ikke fordeles paa andre end de gaardbrugende Beboere, uden Hensyn til hvem disse vare, ikke derimod paa Huusmændene, hvilke det, i Modsætning til Hegnsarbeidet, paalaae at forrette Haandlangerarbeidet til Skolerne, og maatte bemeldte Bekostning da vel rettest fordeles efter Hartkornet alene.

26 Jan. forsynet med Justitsministeriets Prohibitivpaategning — svares, at ligesom Ministeriet overhovedet maa finde Betænkelighed ved, at en Skov, som er uden Forbindelse med andet Jordegods, tages som Pant for Umyndiges, offentlige Stiftelsers og deslige Midler, med mindre Debitor underkaster sig den Forpligtelse ikke at hugge i Skoven uden efter Udviisning af det kongelige Forstvæsen og iøvrigt at behandle den efter sammes Anviisning, saaledes maa Justitsministeriet i nærværende Tilfælde saa meget mere finde Betænkelighed ved at tage den indsendte Obligation for fyldest, som Taxationsforretningen ikke er overværet af Retsskriveren og der mangler Oplysning om det Beløb, for hvilket Skoven forrige Aar er solgt til Debitor, jvfr. Fdn. af 7de Juni 1827 § 2 d og b.

1 Febr. **Justitsmin. Skriv.** (til Finantsministeriet), ang. at § 8 i Lov af 8de April 1851 ikke indeholder Hjemmel til at frasskille Bøndergaardene Jord i andre end de der udtrykkelig nævnte Øiemed.

Med Hensyn til at det ved en paatænkt Deling af N. N. og N. N. Præsteembede i Fyen i tvende Præstekald er bragt i Forslag, at en Lod paa c. 12 Tdr. Land, som henhører under en fortiden fæstelebig Gaard, Matr. Nr. 7 i N. N. under Frederiksgave og Hentstofte Godser, maa, naar Gaarden i Henhold til Lov af 8de April 1851 nu overdrages til Eiendom til vedkommende Arving efter den afdøde Fæster, som er afgaaet ved Døden efter nysnævnte Lovs Emanation, undtages fra Overdragelsen, for at overlades den nye Sognepræst for N. N. Sogn til Embedsjord, har Finantsministeriet, paa dertil af Domainedirectoratet given Anledning, i behagelig Skrivelse af 2den f. M. begjært Justitsministeriets Yttringer om, hvorvidt der i § 8 af den nævnte Lov haves Hjemmel for Finantsministeriet til i det foreliggende Tilfælde at bestemme, at den omspurgte Lod skal reserveres ved Gaardens Salg.

I Gjensvar herpaa skulde jeg, efter at have indhentet Generalprocureurens Betænkning i Sagen, ikke undlade tjenstligst at yttre, at jeg maa være af den Formening, at Finantsministeriet ikke kan være berettiget til uden Samtykke af den Mand, der har Ret til at erholde den omhandlede Gaard til Eiendom, at fraskille samme den paagjældende Lod. Dette vilde nemlig ikke have Hjemmel i selve Udtrykkene i den citerede §, der, hvad Jords Fraskillelse fra Bøndergaardene

for deres Afhændelse fra Staten angaaer, alene forbeholder Finantsministeriet at benytte den gjældende Lovgivnings Bestemmelser om at fraskille Gaardene den Jord, hvis Henlæggelse til Statens Fredskove findes hensigtsmæssig, og som, forsaavidt den tillige forbeholder velbemeldte Ministerium at foreskrive saadanne Betingelser med Hensyn til Veie, Vandledninger og andre slige Anlæg, som i det Offentliges, Communens eller tilgrændsende Beboeres Interesse ansees fornødne og hensigtsmæssige, ikke, om end Jords Fraskillelse i saadant Øiemed kan betinges, kan finde Anvendelse paa et Tilfælde som det foreliggende. Der kunde saaledes alene være Spergsmaal om en analogisk Anvendelse i Len, men at gjøre en saadan analogisk Anvendelse af den i Len indeholdte Indskrænkning i vedkommende Fæsters eller hans Arvingers lovhjemlede Ret til Gaarden med al dens Tilliggende, kan formeentlig ikke tilstedes, hvilket ogsaa bestyrkes ved de paa Rigsdagen om denne Lov stedfundne Forhandlinger. Jeg skal i denne Henseende tillade mig at bringe i Erindring, at det oprindelige Forslag til Loven, som fremkom fra et Medlem af Folkethinget, ikke indeholdt nogen tilsvarende Bestemmelse til den, der er optaget i Lovens § 8, hvorimod Forslaget dertil fremkom fra det i Thinget nedsatte Udvalg, og blev med en uvæsentlig Modification vedtaget af Rigsdagen. I Udvalgets Betænkning findes vel ingen nærmere Motivering af denne Bestemmelse, men af Forhandlingerne om den paafølgende § 9, der forbeholder Finantsministeriet at fraskille Bondergaardene de paa sammes Grund opførte Leiehuse, og som ikke var foreslaaet af Udvalget, men blev bragt i Forslag af et Medlem af Folkethinget, fremgaaer, at det i Udvalget havde været omhandlet, om der ikke kunde forbeholdes Finantsministeriet Ret til i et videre Omfang at fraskille Gaardene navnlig de langt fraliggende, uopdyrkede eller med ringe Kraft dyrkede Udlodder, men at Udvalget eenstemmigt havde været af den Mening, at dette ikke stemmede med Aanden i Loven, som sigter til, at Familierne i Overeensstemmelse med de tidligere Regler skulle holdes ved Fæstestederne, som disse nu engang ere. (Folkethings-Tid. 1 Febr.

1 Febr. 1850, 2den Session, Nr. 331 Sp. 5266—68). Naar det nu af Rigsdagen blev vedtaget, at en Bestemmelse som den i § 9 om Leiehusene indeholdte skulde optages i Loven, viser dog det Anførte, at det ikke kan bestaae med Lovens Aand og Grundsætninger, at der gjøres nogen saadan analogisk Anvendelse af Bestemmelsen i § 8, som den, hvorom der i nærværende Tilfælde er Spørgsmaal.

8 Febr. Lov om Afhændelse af Domainen Jægerspriis.

Vi Frederik den 7de Konge til Danmark &c. G. B.: Rigsdagen har vedtaget og Vi ved Vort Samtykke stadfæstet følgende Lov:

§ 1. Efternævnte Statseiendomme, nemlig: — a) Jægerspriis Slot med Have, Lystskov og alle paa Slottets Grund værende Bygninger, deriblandt Gartnerboligen, samt Godsinspecteurens og Lægens Boliger. Godsinspecteuren fratræder sin Embedsbolig med Tilliggende inden 1ste Mai 1854. Derimod beholder Lægen Brugen af den Bolig, han beboer, med Tilliggende, for sin Embedstid, eller indtil Kjøberen anviser ham en Bolig af Beskaffenhed som den nuværende, ikke over 1/2 Miil sønden for Slottet ved den alfare Vei, og forsaavidt sammes Tilliggende, navnligen Haven, maatte være ringere, derfor giver ham et passende aarligt Vederlag; b) Jægerspriis saakaldte gamle Hovedgaard med de paa dens Grund beliggende Huse; c) Afbyggergaarden Christiansminde, ligeledes med Husene paa dens Grund; d) Jægerspriis Veirmølle; e) Jægerspriis Færgegaard; f) Jægerspriis Teglværk, og g) samtlige Jægerspriisske Skove, saasom: Slotshegnet, Færgelunden, Kohaven, Langemadsplantagen og Nordskoven med de til samme hørende Besætninger, Inventarier samt Rettigheder og Forpligtelser, hvormed disse have tilhørt Staten, derunder indbefattet de Skovene paahvilende Brændselsdeputater og Understøttelsesforpligtelser, — bemyndiges Finantsministeriet til at afhænde underhaanden for en Kjøbesum af 600,000 Rd. § 2. Loven af 27de Januar 1852 § 4, gives Anvendelse paa den Deel af Jægerspriis forrige Hovedgaardstarts Grund, der er bortfæstet til Gaardmand, dog at Jagtretten paa disse Jorder saavelsom paa den Deel

af bemeldte Hovedgaardstarts Grund, der beboes eller benyttes af Boelsmænd eller Huusmænd, ved Jordernes Overgang til Selveiendom, forbeholdes for den nu regjerende Konges Levetid. 8 Febr.

Hvorefter alle Vedkommende sig have at rette.

Lov om Afhændelse af Udesundbye Mølle ved Frederikssund. 8 Febr.

Vi Frederik den 7de Konge til Danmark ꝛc G. B.: Rigsdagen har vedtaget og Vi ved Vort Samtykke stadfæstet følgende Lov:

Finantsministeriet bemyndiges til at afhænde Udesundbye Mølle ved Frederikssund.

Hvorefter alle Vedkommende sig have at rette.

Justitsmin. Skriv. (til Amtmanden over Randers Amt), hvori Samme, — der havde begjært Ministeriets Resolution for, om det kan tillades Landboere i de til deres straatækkede Gaarde eller Huse hørende Udhuse at indrette Beboelseslejligheder for Aftægtsfolk, som ved Salget af Gaarden eller Huset eller paa anden Maade have betinget sig saadan Beboelse — svares, at da den Familie, der gaaer paa Aftægt med Ret til Beboelse i Aftægtsyderens Sted og til de iøvrigt betingede Præstationer, maa betragtes som henhørende til Eierens Huusstand, er det antaget, at det ikke kan formenes denne at indrette Beboelseslejlighed med Ildsted til Aftægtsfolkene i sit Sted, men dog under Betingelse, at naar Aftægten ophører, eller Aftægtsnyderne ikke længer ville tage Ophold i Stedet, Ildstedet da nedrives. 10 Febr.

Indenrigsmin. Skriv. (til Generalprocureuren), hvori Samme — med Hensyn til at Besidderen af Grevskabet Frysenborg, efterat det er blevet ham tilladt at afhænde den Grevskabet tilkommende Herlighed over nogle derunder hørende Selveierbønder- eller Arvefæstegaarde, har truffet Overeenskomst med Eierinden af en Gaard, om at hun, deels i Vederlag for Grevskabets Rettighed i denne Gaard og deels mod nogen contant Udbetaling, skal afstaae en Deel af den 11 Febr.

11 Febr. til hendes Gaard hørende Fredskov, til Forening med Grevskabets tilgrændsende Skove, hvorfor han har anholdt om Approbation paa Delingen af den paagjældende Skov m. v. — anmodes om at meddele Ministeriet sin Betænkning om, hvorvidt det trufne Arrangement, hvorved noget Mer eller en noget større Værdie, end den Grevskabet afstaaer, inddrages under samme, kan antages at stride imod Grundlovens § 98*).

14 Febr. **Indenrigsmin. Skriv.** (til Amtsraadet for Kjøbenhavns Amt), hvori Samme, i Anledning af en Forespørgsel, om der skal gives særlig Erstatning for de Steen, som findes i en, til Brug for de offentlige Biveie udlagt Gruusgrav paa Gladsaxe Mark og benyttes ved disse Veies Istandsættelse, svares, at Ministeriet antager, at der kun vil være at udrede Erstatning for Afsavnet af det til Gruusgrav indtagne Jordareal, uden Hensyn til Beskaffenheden af det deri forefundne Veimaterial, men at det iøvrigt maa overlades til vedkommende Grundeier at erholde det opkastede Spørgsmaal afgjort ved Domstolene.

16 Febr. **Justitsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Kjøbenhavns Amt) ang. hvilke af de ved Choleraepidemier foranledigede Ud-

*) Generalprocureuren yttrede i sin Betænkning af 12te Febr. 1854, at under Forudsætning af at den Fredskov, der erhverves for Grevskabet, i Værdie omtrentlig æqvivalerer den Grevskabet over den nævnte Gaard tilkommende Herlighedsret, der afstaaes i Vederlag for samme, skjønnes det ikke, at et saadant Magelæg kommer i Strid med Grundlovens § 98, der, ved at forbyde fremtidig Oprettelse af Lehn, Stamhuus eller Fideicommisgods, ikke kan antages at have villet forbyde Magelæg, hvorved der fra deslige Eiendomme udgaaer Jorder, som blive fri Eiendom, imod at der igjen under samme indtages andre tilsvarende Grundstykker. Ligesom dette, for paa en hensigtsmæssig Maade at arrondere de vedkommende Eiendomme, ofte er høist vigtigt, saaledes kan det ikke siges, at Lehnet eller Stamhuset i Virkeligheden derved forøges, eller at der skeer en partiel Oprettelse af deslige Eiendomme, hvilket vistnok ikke kan bestaae med Budet i den nævnte Paragraph af Grundloven. At der, for at supplere og afrunde Værdierne af de respective Eiendomme imod hinanden, tillige finder en mindre betydelig contant Udbetaling Sted, kan formeentlig ikke komme videre i Betragtning. Jvfr. Skriv. 27 Mai 1850. (Ussings Rescriptf.)

gifter skulle falde Amtet og hvilke de enkelte Sognecommuner tillast. 16 Febr.

Efter med Hr. Stiftamtmandens behagelige Skrivelse af 9de Novbr. f. A. at have modtaget de i Henhold til Ministeriets Resolution af 12te Septbr. f. A. indhentede Betænkninger fra Amtsraadene for Roeskilde Amt og for gamle Kjøbenhavns Amt angaaende Spørgsmaalet om, hvilke af de ved Choleraepidemien i afvigte Sommer i Kjøbenhavns Amt foranledigede Udgifter der ifølge de om epidemiske Sygdomme gjældende Lovbestemmelser ville blive at udrede af Amtet, og hvilke der bør falde de enkelte Sognecommuner tillast, og efter senere over Sagen at have brevverlet med Indenrigsministeriet,

skulde jeg tjenstligst melde, at efternævnte af de omhandlede Udgifter ville være at afholde af Amtsrepartitionsfonden, nemlig: 1) Diæter og Reiseomkostninger til Lægerne, hvad enten det er Districtslægen eller den ham assisterende privat practiserende Læge, dog hvad Diæterne angaaer, kun indtil det ved Plac. af 4de Octbr. 1825 for Districtslægerne bestemte Beløb, hvorimod det Overskydende maa falde Sognecommunerne til Byrde; 2) Medicamenter, hvorunder dog bør indbefattes Viin, Mælk m. v., forsaavidt Lægerne have anordnet samme som Helbredelsesmidler; 3) Omkostninger med de Syges Oppasning og med Nattevagt; men at samtlige øvrige Udgifter ville være at udrede af Sognecommunerne selv, dog at det, forsaavidt angaaer Udgifter til Sygelocalers Tilveiebringelse, formenes billigt, at i det Tilfælde, at denne Udgift vilde blive altfor trykkende for den enkelte Sognecommune, et Tilskud af Amtsrepartitionsfonden ydes; jvfr. Skriv. af 20de Decbr. 1850. Forsaavidt endelig er foreslaaet, at Omkostningerne, som falde Sognecommunerne tillast, paalignes efter Reglerne for Fattig- og Skolebidrag, efter Hartkorn, Formue og Leilighed, vides Intet herimod at erindre.

Finantsmin. Skriv. (til Indenrigsministeriet) ang. at Andragender af Godseiere til Indenrigsministeriet om Omdelinger af Fæstegods ikke skulle skrives paa stemplet Papiir. 28 Febr

Ved at meddele Finantsministeriet, at Amtmanden over Holbek Amt har begjært sig meddeelt Resolution for, hvorvidt Brug af stemplet Papiir er nødvendig til de Andragender, som af Godseierne indsendes

28 Febr til Indenrigsministeriet betræffende Omdelinger af Fæstegods, har Indenrigsministeriet i behagelig Skrivelse af 11te dennes yttret, at stemplet Papiir formeentligen ikke kan fordres til de Andragender, som fra Godseierne indkomme angaaende Forandringer i Inddelingen af deres Fæstegods, forsaavidt bemeldte Forandringer ikke strække sig videre, end til hvad de gjældende Bestemmelser hjemle Godseierne Ret til at foretage, idet saadanne Andragender ikke skjønnes at kunne henføres til Ansøgninger, der kunne bevilges eller afslaaes, men ere at ansee som simple Indberetninger, hvorfor ogsaa de Communicationer om saadanne Forandringer, som af Indenrigsministeriet udfærdiges, ikke ere betragtede som Approbationer paa Udstykninger, men alene som Underretninger om at de foregaaende Omdelinger ere optagne i Matriculen.

At Finantsministeriet er aldeles enigt i denne Indenrigsministeriets Anskuelse, og at Amtmanden over Holbek Amt i Overeensstemmelse hermed under Dags Datum er givet Besked paa hans Andragende, det undlader jeg ikke tjenstligst at meddele velbemeldte Ministerium.

3 Marts **Justitsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Maribo Amt), hvori Samme — da en Godseier i et til Ministeriet indgivet Andragende havde anholdt om, at Ministeriet vilde foranstalte en Værge beskikket for en ved Commissionsdom til 6 Aars Tugthuusarbeide hendømt Fæster, til at varetage dennes Tarv under et Søgsmaal, der af Godseieren agtedes anlagt imod ham til Betaling af Restancer samt til Fæsteforbrydelse af et Boelsted, som han havde i Fæste af bemeldte Godseier — svares, at forsaavidt bemeldte Fæsters Hustru, der i Henhold til Bestemmelserne i Fdn. af 9de Marts 1838 § 6 drev Fæstestedet, selv maatte ønske en Mand udnævnt af Øvrigheden, for at hun i Forening med ham kunde underhandle med Godseieren om Restancernes Betaling eller Fæstets Afstaaelse, burde Saadant ikke nægtes, men at Ministeriet iøvrigt med Amtet maatte være enigt i, at der ikke i et Tilfælde som dette kunde blive Spørgsmaal om Beskikkelse af en Værge.

4 Marts **Indenrigsmin. Skriv.** (fra 2det Departement til 1ste Departement), hvori Samme, der i Anledning af et indkommet Andragende havde udbedt sig 2det Departements Yttringer meddeelte om, hvorvidt Sneekastning paa en Landsbygade

kan henregnes til det i Fdn. af 27de Mai 1848 § 1 omhandlede Sneekastnings- og Pligtarbeide i offentlige og communale Anliggender, svares, at hvorvel det efter § 6 i Rglm. af 20de Decbr. 1799 maa paaligge enhver Landsbyes Beboere selv at reenholde Byens Gade, uden at Gadens Strækning medtages under den i Paragraphen omhandlede Fordeling af Sneekastningsarbeidet, skjønner man dog ikke rettere, end at saadan Reenholdelse henhører under Pligtarbeide i communale og offentlige Anliggender, og at der for Huusmænds og Inderslers Vedkommende vil hermed være at forholde efter Fdn. af 27de Mai 1848. 4 Marts

Indenrigsmin. Skriv. (til Amtmanden over Hjørring Amt) indeholdende Besvarelse paa forskjellige Forespørgsler om Fortolkningen af Fdn. af 27de Mai 1848. 30 Marts

I et i sin Tid til Justitsministeriet indkommet og derfra dette Ministerium til Afgjørelse tilstillet Andragende, hvorover man senest under 31te Octbr. f. A. har modtaget Hr. Amtmandens Yttringer, have N. N. og N. N. med flere Huusmænd i N. N. Sogn anholdt om Besvarelse af følgende Forespørgsler vedrørende Fortolkningen af Fdn. af 27de Mai 1848 angaaende Forbedringer i Huusmænds og Inderslers Kaar. 1) Hvad det egentligt er for Pligtarbeide, der ifølge Forordningens § 1 skal præsteres af Huusmænd med Hartkorn, og hvorledes den sammesteds givne Henviisning til Plac. af 1ste Aug. 1815 § 4 er at forstaae. 2) Naar den Huusmændene ved Forordningen tilsagte Godtgjørelse for det Tilfælde, at de have præsteret mere end 3 Dages Sneekastning om Vinteren paa Postrouterne, kan hæves hos Postvæsenet. 3) Hvad det er for Pligtarbeide i offentlige og communale Anliggender, som skal bortfalde for Huusmænd og Inderster, naar vedkommende Sogneforstanderskab vælger i Stedet for Deeltagelse i Sneekastning i det Hele at affordre dem 3 Arbeidsdage aarlig, og om Sognefogden, naar dette Sidste er valgt, kan forlange, at Huusmændene og Indersterne, hvis der ei behøves 3 fulde Arbeidsdage af dem til andet Arbeide, skulle deeltage i Sneekastningsarbeidet for at fyldestgjøre de 3 Arbeidsdage. 4) Om Sognefogden, naar Brevbæringen er bortleiet, kan tilsige Huusmænd til Sneekastning og Pligtarbeide samt andre Gangtoure, som ellers ere forrettede i Omgang med Brevbæring, saasom at hente Medicin m. m. 5) Om Huusmænd og Indsiddere kunne tilsiges til Kirkearbeide, endskjøndt dette før har været forrettet af dem i lige Omgang med Gaardmænd. 6) Om Huusmænd og Indsiddere, naar de skulle have Godtgjørelse af Communen for de Arbeidsdage, de have præsteret udover 3 Dage om Aaret, kunne fordre denne udbetalt strax, saaledes at Communen staaer i Forskud for samme, eller om de ere pligtige at lade Godtgjørelse henstaae indtil Communalregnskabets Afslutning ved Aarets Udgang. 7) Om Huusmænd med Hartkorn skulle i Forhold til samme deeltage med Gaardmænd i Udredelsen af Udgifterne til Kjørselsarbeide paa Amtsveiene, eller om de kun lige med Huusmænd uden Hartkorn skulle bidrage een Dags Arbeide dertil.

30 Marts I denne Anledning skulde man tjenstligst melde, at Ministeriet efter den Almindelighed, hvori en stor Deel af Forespørgslerne er holdt, har maattet indskrænke sig til for hvert af de fremhævede Puncters Vedkommende at fremsætte følgende veiledende Bemærkninger: ad 1) Det har, som ogsaa sees af Motiverne i Departementstidenden for 1848 Pag. 309, kun været Meningen med Bestemmelsen i 1ste Punctum af § 1 i oftmeldte Forordning, at det Hartkorn, som en Huusmand besidder, ikke skal være fritaget for fremdeles at tage Deel i de Hartkornet som saadant efter den dagjældende Lovgivning paahvilende communale Byrder. Forsaavidt Andragerne derhos specielt have ønsket Oplysning om Forstaaelsen af den i samme Punctum forekommende Henviisning til Plac. af 1ste Aug. 1815 § 4, da vil denne Henviisning ikke kunne udstrækkes til andet substitueret Arbeide end de i Paragraphens Slutning udtrykkeligen omhandlede Gangdage til Veiarbeide. ad 2) Betaling for Sneekastning, i de Tilfælde, hvor denne efter Fdn. af 27de Mai 1848 skal udredes af Postvæsenet, vil selvfølgelig være at udrede efter indgiven legitimeret Regning, men i de Communer, hvor vedkommende Sogneforstanderskab har valgt i Stedet for Deeltagelse i Sneekastning i det Hele at affordre Huusmænd og Inderster indtil 3 Arbeidsdage om Aaret til hvilketsomhelst disse paahvilende Arbeide, er det ikke Postvæsenet, der har at udrede nogen Godtgjørelse for Sneekastning, hvorimod det forøgede Antal Sneekastningsdage, der maatte være præsterede af Huusmænd og Inderster, i saadanne Tilfælde ene vil falde Communen tillast, uden at der derfor tilkommer samme nogen Regres hos Postvæsenet eller Statskassen. ad 3) Forsaavidt de 3 Arbeidsdage ere reserverede, have Huusmænd og Inderster nu at udføre alle de Slags offentlige Pligtarbeider, som ved Forordningens Emanation retteligen kunde affræves dem, med Undtagelse af de Arbeider, som de efter den gjældende Lovgivning udførte med Gaardmændene efter Omgang, hvilket de ifølge oftmeldte Forordnings § 1 nu ere fritagne for at udføre in natura, jvfr. Indenrigsmin. Skriv. af 2den Jan. 1849 ad 2. De reserverede 3 Arbeidsdage ville saaledes

ogsaa kunne anvendes til Sneekastning*). ad 4) Det er en Selvfølge, at den Omstændighed, at Brevbæringen besørges ved leiede Folk, ikke kan fritage Huusmænd og Inderster for Deeltagelse i Sneekastning og andet lignende Pligtarbeide, men hvorvidt det under den nævnte Forudsætning fremdeles kan paahvile Huusmændene at forrette Gangtoure til at hente Medicin, eller om dette Arbeide er gaaet over paa den, der har paataget sig at besørge Brevbæringen, vil afhænge af en Fortolkning af den om Brevbæringens Bortleining afsluttede Overeenskomst, kun at forsaavidt de berørte Gangtoure ellers der i Pastoratet ere, som forudsat i Forespørgslen, forrettede i Omgang med Brevbæring, maa Formodningen være for, at disse Gangtoure ikke længer kunne affordres Huusmændene og Indersterne under de reserverede 3 Arbeidsdage. ad 5) Med Hensyn til det her fremsatte Spørgsmaal maa man henvise til Indenrigsministeriets ovenciterede Skrivelse af 2den Jan. 1849, men Ministeriet skal derhos ikke undlade i Almindelighed at tilføie den Bemærkning, at Fdn. af 27de Mai 1848 § 1 kun omhandler Pligtarbeide ikke Pligtkjørsler. ad 6) Betalingen for det Pligtarbeide, hvorfor Vederlag gives, bliver at erlægge til de Vedkommende, saasnart Arbeidet er forsvarligt udført, til hvilke Udbetalinger der i Overslaget over Communens Udgifter for hvert Aar bliver at tage Hensyn. ad 7) Hartkornsbrugere med under 1 Td. Hartkorn kunne, i Henhold til Rentekammercirculaire af 20de Septbr. 1845, udenfor de i Fdn. af 29de Septbr. 1841 § 27 2 b ommeldte Tilfælde, alene i Analogie af nysnævnte Forordnings § 11 d paalægges Gangdagsarbeide i Forhold til det Spanddagsarbeide, der affordres de større Hartkornsbrugere, dog saaledes, at naar Arbeidet bortlicitereseller udføres ved leiede Folk, kan Udgiften repartereres paa det arbeidspligtige Hartkorn, jvfr. Indenrigsmin. Skriv. af 31te Juli 1849. Det Huusmændene personlig paahvilende Arbeide til Biveienes Grundforbedring kan derhos fordres præsteret saaledes, at naar Communen har truffet Valget af

30 Marts

*) Jvfr. Lov 30 Dec. 1858 § 1.

30 Marts 3 Arbeidsdage, kan den ene anvendes til bemeldte Arbeide, men dersom det andet i Fdn. af 27de Mai 1848 ommeldte Alternativ er valgt, kan Arbeidet ikke forlanges udført. Forsaavidt berørte Arbeide kan fordres, og det udføres ved leiede Folk, bliver den almindelige Regel i bemeldte Forordnings § 1 anvendelig, jvfr. Indenrigsmin. Skriv. af 20de Octbr. 1849.

5 April **Kirke- og Underviisningsmin. Skriv.** (til Biskoppen over Aarhuus Stift), hvori Samme — da Provst N. N., som Medlem af Aarhuus Amtsraad, havde begjært Ministeriets Resolution i Anledning af en til bemeldte Amtsraad indkommen Sag om Fastsættelsen af det Beløb, hvormed nogle Mormoner efter Grundlovens § 82 skulle svare til Skolevæsenet de til Folkekirken befalede personlige Afgifter, forsaavidt nemlig det vedkommende Sogneforstanderskab har henstillet, om ikke en af bemeldte Mormoner, der er Selveierhuusmand, bør, i Stedet for den Høstdag, han hidtil har været pligtig at forrette for Præsten, betale 24 ß til Skolevæsenet, hvorimod Provsten antager, at den Huusmændene paahvilende Høstdag til Præsten ikke er at betragte som en personlig Afgift til Folkekirken, men et Vederlag for Tienden, og at den derfor bør forrettes til Præsten af enhver Huusmand, hvad enten han er Medlem af et i Landet anerkjendt Troessamfund eller ikke — anmodes om at tilkjendegive Provsten, at Ministeriet tiltræder den af ham yttrede Mening.

10 April **Justitsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Aalborg Amt) ang. Tinglæsningen af Skjøder paa det fra en Hovedgaard solgte Bøndergods, der er beliggende under en anden Jurisdiction end Hovedgaarden.

Efter at have modtaget Hr. Kammerherrens behagelige Erklæring af 17de f. M. over det hertil indkomne Andragende, hvori Godseier N. N. til Buderupholm forespørger, hvad han, med Hensyn til at det til bemeldte Hovedgaard hørende Bøndergods sorterer under flere Jurisdictioner, medens det ham i sin Tid meddeelte Skjøde paa det samlede Gods kun er tinglæst ved Hornum-Flestum Herreders Ret,

hvorunder Hovedgaarden ligger, skal iagttage, for at Kjøberne af de af ham solgte Fæstesteder, der ere beliggende under en anden Jurisdiction, kunne erholde Skjøderne paa disse tinglæste uden Anmærkning om manglende Adkomst for Sælgeren. 10 April

Skulde jeg tjenstligst anmode Hr. Kammerherren om behageligen at ville tilkjendegive Andrageren, at Skjøderne paa de afhændede Dele af Godset, som have et andet Værneting end Hovedgaarden, først maae aflyses ved Hornum-Fleskum Herreders Ret, som det samlede Godses Værneting (jvfr. Plac. af 5te Febr. 1802 og Fdn. af 25de Jan. 1805 § 20), og naar saadan Aflysning har fundet Sted uden præjudicerende Anmærkning, vil Retsskriveren i den Jurisdiction, hvorunder de afhændede Eiendomme ligge, være ubeføiet til, naar Skjøderne paa disse Eiendomme derefter tinglæses ved sammes eget Værneting, herved at gjøre Bemærkning om manglende Adkomst for Sælgeren.

Kirke- og Underviisningsmin. Skriv. (til Sorø Amtsskoledirection), hvori Samme — i Anledning af et Andragende fra en Sognepræst, hvori han, foranlediget af at en Gaardmand havde vægret sig ved at hente Strøsand til Skolestuens Gulv, paa Sogneforstanderskabets Vegne forespurgte, om ikke bemeldte Gaardmand ligesaavel som Skoledistrictets øvrige gaardbrugende Beboere maatte være pligtig til fremdeles efter Omgang, saaledes som det hidtil havde været Sædvane der paa Stedet, at tilføre Skolen det fornødne Sand til Skolegulvets Reengjørelse — svares, at Ministeriet, i Overeensstemmelse med hvad der oftere er udtalt af det forrige danske Cancellie saavelsom af Ministeriet, antager, at det i Henseende til Leverance af Sand til Skolerne bør have sit Forblivende ved den paa ethvert Sted især hidtil fulgte Skik og Brug. 10 April

Lov om Afhændelse af Frederiksgave Hovedgaard med Tilbehør. 15 April

Vi Frederik den 7de Konge til Danmark &c G. V.: Rigsdagen har vedtaget og Vi ved Vort Samtykke stadfæstet følgende Lov:

Finantsministeriet bemyndiges til ved offentlig Auction

15 April at afhænde Frederiksgave Hovedgaard med tilhørende Møller, Skove og Tiender, naar der ved Afhændelsen kan opnaaes en Kjøbesum, der staaer i et for Statskassen fordeelagtigt Forhold til den rene Indtægt, der af disse Eiendomme, som Statseiendomme, efter muligst nøiagtig Beregning kan udbringes.

Hvorefter alle Vedkommende sig have at rette.

15 April **Lov** om Nedlæggelse af Bommene i Sjælland med Undtagelse af dem, der findes paa gamle Kjøbenhavns Amt.

Vi Frederik den 7de Konge til Danmark &c. G. A.: Rigsdagen har vedtaget og Vi ved Vort Samtykke stadfæstet følgende Lov:

Samtlige Bomme paa Hovedlandeveiene i Sjælland med Undtagelse af dem, der findes paa gamle Kjøbenhavns Amt, nedlægges fra de existerende Forpagtningscontracters Udløb imod en aarlig Erstatning af 9,000 Rd. Denne Erstatningssum lignes i Forhold til Hartkornet paa Sjællands Kjøbsteder og Landdistricter, tilligemed de Smaaøer, hvis Beboere i Reglen med egen Befordring kunne befare de sjællandske Veie uden Overførsel med Baade; dog undtages herfra gamle Kjøbenhavns Amt. Vedkommende Amtsraad afgjør, hvilke saadanne Øer der blive at medregne. Erstatningssummen indbetales i den almindelige Veikasse, uden at nogen Deel deraf kommer til Afdrag i den Trediedeel af Udgifterne til Hovedlandeveisarbeider, som de paagjældende Amter ifølge Fdn. af 29de Septbr. 1841 § 15 aarligen have at udrede. Landdistricternes Andeel udbetales forskudsviis af Amtsrepartitionsfondene. Den paa Kjøbstederne faldende Andeel udbetales forskudsviis af de respective Kæmnerkasser, imod at Forskuddene godtgjøres disse efter særlig Fordeling paa Kjøbstedernes Indvaanere efter de for enhver Kjøbstad gjældende Regler for Udredelsen af lignende, Kjøbstaden som Commune vedkommende, Udgifter.

Hvorefter alle Vedkommende sig have at rette.

2 Mai **Indenrigsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Frederiksborg Amt), hvori Samme, i Anledning af en Forespørgsel fra et

Sogneforstanderskab om, hvem det lovmæssigen paahviler at anlægge og vedligeholde Overkjørsler fra Biveie til de langsmed disse liggende Eiendomme, svares, hvad Anlægget af nye Overkjørsler angaaer, at Ministeriet maa henholde sig til Fdn. af 13de Decbr. 1793 § 80, der tydeligen viser, hvorledes dermed skal forholdes. Med Hensyn til Overkjørslernes fremtidige Vedligeholdelse maa Ministeriet med Amtet være enigt i, at denne maa paahvile vedkommende Lodseier, for hvis Skyld Overkjørslen er anlagt, dog at Vedligeholdelsesarbeidet udføres under den paagjældende Veibestyrelses Tilsyn paa den for Veiens Tarv fornødne Maade. 2 Mai

Justitsmin. Skriv. (til Amtmanden over Odense Amt) ang. at en Obligation, hvorved er givet Pant i en under tvende Jurisdictioner beliggende Landeiendom, kan, efterat den som indfriet er udslettet ved den ene Jurisdiction, skjøndt bortkommen udslettes ogsaa ved den anden Jurisdiction. 3 Mai

I et med Hr. Stiftamtmandens paategnede Erklæring af 15de f. M. hertil indkommet Andragende har Skifteforvalteren i afgangne Krigsraadinde N. N s Bo, Cancellieraad, nuværende By- og Herredsfoged N. N. i Skive — næst at andrage, at en af bemeldte Fru N. N. til hendes Søn, daværende Premierlieutenant N. N., under 9de Decbr. 1824 udstedt og den 13de næstefter inden Hindsholms Ret tinglæst Panteobligation, stor 8000 Rd. Sølv, med 3die Prioritets Panteret i den Debitrix tilhørende Brolykkegaard og Gods, der under 9de Juni 1834 som udbetalt til Creditor er udslettet af bemeldte Jurisdictions Panteprotocol, er bortkommen uden tillige i sin Tid at være udslettet af Bjerge-Aasum Herreders Panteprotocol, inden hvilke Herreders Ret den ved Udstedelsen tillige er tinglæst — anholdt om, at Retsskriveren i sidstnævnte Herreder, Kammerjunker Byfoged N. N. i Odense, af Justitsministeriet maatte bemyndiges til, i Henhold til en Udskrift af Hindsholms Panteprotocol, hvoraf fremgaaer, at Obligationen, forinden den udslettedes af bemeldte Protocol, var forsynet med paategnet Qvittering af Creditor, dateret 9de Juli 1831, at udslette den oftnævnte Obligation af Bjerge-Aasum Herreders Panteprotocol, hvortil han uden en saadan Bemyndigelse har anseet sig ubeføiet.

I Anledning heraf skulde jeg tjenstligst melde, at jeg, da det ved den fremsendte Udskrift af Hindsholms Panteprotocol maa ansees tilstrækkeligt godtgjort, at den paagjældende Obligation i sin Tid, efterat være indfriet, er bleven

3 Mai forsynet med fuldstændig Qvittering af Creditor, ligesom det ogsaa sees, at Skifteretten i dennes Bo ingen videre Fordring gjør i saa Henseende, ikke skjønner, at vedkommende Retsskriver vil kunne paadrage sig noget Ansvar ved i Henhold dertil at udslette Obligationen af Bjerge-Aasum Herreders Panteprotocol paa samme Maade, som det allerede er skeet ved Hindsholms Jurisdiction, men at en egentlig Bemyndigelse til saadan Udslettelse ikke vil kunne meddeles af Justitsministeriet.

10 Mai **Indenrigsmin. Skriv.** (til Krigsministeriet), hvori Samme, i Anledning af forskjellige Andragender, hvori vedkommende Foderværter for Districts- og Foderheste besvære sig over de ved Landsessionen stedfundne Mulcteringer m. m., tilskrives, at hvad det principale Spørgsmaal angaaer, hvorvidt de i Loven af 16de Marts 1851 § 13 opstillede Straffebestemmelser m. v. og navnlig Mulct for og Cassation af vedkommende Districtshest kunne anvendes cumulativt, da forekommer det Ministeriet — idet man forøvrigt erkjender, at Spørgsmaalet i fornødent Fald vil høre under judiciel, navnlig Høiesterets Afgjørelse — at Ordføiningen i bemeldte Paragraph ikke tilsteder imod vedkommende Fodervært samtidigt at anvende Cassation og Mulct for den slette Røgt og Behandling, der har begrundet Cassationen af en Districtshest, og der forekommer derfor dette Ministerium at være Anledning til at eftergive de Paagjældende de dem for samtidigt casserede Districtsheste dicterede Mulcter. Forsaavidt der af en af Foderværterne tillige var anket over, at der af Sessionen er idømt ham Mulct for den slette Foderstand af en af ham for en tilfældigviis utjenstdygtig Districtshest fremstillet men ikke antaget Interimshest, da maa Indenrigsministeriet ansee det klart af fornævnte Lovs § 15, at en slig Mulctering ikke er lovhjemlet, men at en saadan Hests slette Foderstand, der i al Fald kun kunde gjøre den for en forbigaaende Tid mindre brugelig og derfor kun kan sammenstilles med Mangel af Hestens Fremstilling til rette Tid, ikkun berettiger Regimentet til ved Kjøb eller Leie at skaffe

en anden Hest paa Districtets Regning, hvilket Spørgsmaal forøvrigt og i sig er judicielt. Endelig bemærkes, med Hensyn til Indholdet af en af vedkommende Amtmand afgiven Erklæring, at det antages at følge af Mynstringscommissionens Forhold til Sessionen efter Lovens § 7, at hiins Kjendelser, forsaavidt de gaae videre end til et Skjøn over Hestens Værdie eller Tilstand paa den Tid Skjønnet afgives, ikke ere bindende for denne, men at yderligere Beviisligheder i saa Henseende maae kunne fordres. 10 Mai

Indenrigsmin. Skriv. (til Krigsministeriet) ang. at der ikke kan dicteres Mulct fordi Numrene paa de ved Sessionerne fremstillede Districts- og Foderheste ikke ere opklippede. 13 Mai

Ved behagelig Skrivelse af 24de Octbr. f. A. har Krigsministeriet tilstillet dette Ministerium den hoslagt tilbagefølgende Forespørgsel fra Chefen for det 2det Udskrivningsdistrict, Commandeurcapitain N. N., om hvorvidt der, naar i Sessionsplacaten Paalæg er givet om, at Numrene paa de mødende Districts- og Foderheste skulle være tilbørligt opklippede, kan dicteres Mulct for Undladelsen heraf, og navnlig om ikke den i Loven af 16de Marts 1851 § 13 fastsatte Mulct i dette Tilfælde vilde være for høi. Som alt i Skriv. af 25de Jan. d. A. yttret har Indenrigsministeriet fundet Anledning til angaaende denne Sag at indlede Correspondence med Justitsministeriet, idet man navnlig har henstillet til bemeldte Ministerium, om den ikke maatte befindes nærmest at henhøre under sammes Ressort. Man har derefter modtaget hoslagte Svarskrivelse, hvoraf behageligen vil erfares, at bemeldte Ministerium, der har indhentet de lige hosfølgende Betænkninger over Sagen fra vedkommende Udskrivningschefer, ikke har fundet, at der i de emanerede retlige Bestemmelser om Udredningen af Militairheste indeholdes Noget, hvorved det er gjort vedkommende Hesteudredere eller Foderværter til Pligt at lade de ved de aarlige Præsentationer mødende Heste være forsynede med opklippede Nummere, idet det i Instrux af 24de Marts 1851 § 3 Litr. b i saa Henseende optagne Paabud kun er givet for de i Loven af 16de Marts 1851 omhandlede Mynstringscommissioner, der skulde foranstalte den første Overlevering af Hestene, ligesom oftmeldte Ministerium heller ikke har fundet, at Sagen henhører under sammes Ressort, uden forsaavidt det maatte ønskes, at samtlige Udskrivningschefer erholdt Paalæg om i Sessionsplacaterne at optage en Opfordring til Hesteudrederne og Foderværterne af det omhandlede Indhold, samt eventualiter at det paalagdes Lægdsforstanderne at tilstille Udrederne Exemplarer af Sessionsplacaten, i hvilket Fald Ministeriet har udbedt sig nærmere Meddelelse med de fremsendte Erklæringer tilbage.

Indenrigsministeriet kan for sit Vedkommende ikke antage at de i Loven af 16de Marts 1851 § 13 indeholdte Straffebestemmelser ere anvendelige paa det omhandlede For-

13 Mai hold, da dette ikke involverer nogen Overtrædelse af de i Loven givne Forskrifter, ligesom man og maa tiltræde den af Justitsministeriet givne Fortolkning af Bestemmelsen i Instrux af 24de Marts 1851 § 3 Litr. b, men Ministeriet skjønner paa den anden Side ikke, at Loven af 16de Marts 1851 kan have gjort nogen Forandring i den Myndighed, der efter den ældre Lovgivning, hvortil bemeldte Lov meget mere maa antages at støtte sig, tilkom Sessionerne til at give nærmere reglementariske Forskrifter. Med disse Bemærkninger maa man tjenstligst overlade Spørgsmaalet om de i formeldte Henseende fremtidigt træffende Foranstaltninger til nærmere Forhandling mellem velbemeldte Ministerium og Justitsministeriet.

16 Mai **Kirke- og Underviisningsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Viborg Amt og Provsten af Nørlyng m. fl. Herreder) ang. hvorvidt Approbation efter Plac. af 19de Marts 1812 kan nægtes paa en Forpagtningscontract af en Præstegaards Avling paa Beneficiarii Embedstid, fordi Afgiften findes for lav.

I behagelig Skrivelse af 5te f. M. have Hr. Kammerherren og Deres Høiærværdighed forespurgt, om Amtmand og Provst i Henhold til Plac. af 19de Marts 1812 ere berettigede til at nægte deres Approbation paa en Contract om en Præstegaardsavlings Bortforpagtning paa Præstens Embedstid alene af den Grund, at den stipulerede aarlige Forpagtningsafgift findes at være altfor lavt ansat.

I denne Anledning undlader Ministeriet ikke tjenstligst at melde, at endskjøndt Amtmandens og Provstens Approbation paa Forpagtningscontracter angaaende Præstegaardsjorder, der ikke strække sig ud over vedkommende Beneficiarii Embedstid, væsentlig maa antages at have Dyrkningsmaaden til Gjenstand, til hvilken Ende Plac. af 19de Marts 1812 udtrykkelig har udhævet de Puncter, der i denne Henseende bør iagttages, for at forebygge, at Præstegaardsjorderne ved Bortforpagtning skulle underkastes Deterioration til Skade for Embedet eller Eftermanden, saa er dog Hensynet til de ved Forpagtningen betingede Afgifter og Præsta-

tioner ikke i bemeldte Placat udtrykkelig udelukket fra Amtmandens og Provstens Opmærksomhed. Da det derhos synes at følge af Forholdets Natur, at det ikke ubetinget kan være tilladt en Præst med juridisk forbindende Virkning at disponere for sin Embedstid over en væsentlig Deel af sine Embedsindtægter, jvfr. Plac. af 27de Juni 1781 og 7de Jan. 1784, om dette end ikke i alle Henseender er forebygget ved Lovgivningen, saasom med Hensyn til de Tiendeaccorder paa Embedstid, som Præsterne efter den hidtilgjældende Lovgivning antages at kunne indgaae uden Approbation, saa finder Ministeriet med Hensyn til Bortforpagtninger af Præstegaardsjord paa Embedstid, hvilke efter Plac. af 19de Marts 1812 til deres Gyldighed kræve Approbation af Amtmand og Provst, at disse maae være beføiede til, ved Siden af det i Placaten udtrykkelig nævnte Hensyn til Driftsmaaden, tillige efter Omstændighederne og under Iagttagelse af ethvert concret Billighedshensyn at henvende Opmærksomheden paa, om Forpagtningsafgiften maatte staae i et aabenbart og altfor betydeligt Misforhold til Værdien af det Bortforpagtede. Derhos er det en Selvfølge, at Eftermandens Ret i ethvert saadant Tilfælde bliver at iagttage med Hensyn til det eventuelle Naadensaar. 16 Mai

Justitsmin. Skriv. (til Amtmanden over Aarhuus Amt), hvori Samme — der til Ministeriet havde indsendt et Andragende fra Besidderen af Baroniet Vilhelmsborg, hvori denne besværede sig over, at Birkedommeren og Skriveren ved Baroniets Birk ved Tinglæsningen af endeel Skjøder paa Fæstegaarde, der i Henhold til allerhøieste Bevilling vare afhændede fra Lehnet havde givet saavel disse, som nogle af Kjøberne til Lehnet udstedte Pantеobligationer forskjellige formeentlig ubeføiede Retsanmærkninger, og i den Anledning havde begjært Ministeriets Resolution for, hvorvidt Retsskriveren maatte ansees pligtig at udslette de paaankede Anmærkninger og tilbagebetale det for dem erlagte Gebyr, hvilke paaankede Paategninger blandt Andet fandtes paa følgende Documenter: 1) et til en Mand udstedt Skjøde paa den af 17 Mai

17 Mai ham hidtil i Fæste havte Gaard, hvilket Skjøde, saavelsom den af Kjøberen til Lehnet udstedte Panteobligation, ved Tinglæsningen havde faaet Paategning af Retsskriveren om, at der efter en tidligere tinglæst og af Lehnsbesidderen approberet Aftægtscontract hæftede Aftægt paa Gaarden, hvilken Aftægtscontract var oprettet mellem bemeldte Mand og hans Stiffader, den tidligere Fæster af Gaarden, og indeholdt en Slutningsbestemmelse, hvori begge Contrahenter udbade sig Lehnsbesidderens Approbation paa Contracten, med Tilføiende, at den i det Tilfælde, at Stiffaderen og Kone skulde overleve bemeldte deres Stiffsøn, ønskedes gjort forbindende for den efterkommende Fæster, hvorefter paa Contracten var meddeelt en Paategning af Lehnsbesidderen, der indeholdt, at den „approberes"; 2) et til en Mand udstedt Skjøde paa den af ham hidtil i Fæste havte Gaard, og en af Kjøberen i denne Anledning til Lehnet samme Dag udstedt Panteobligation, hvilke Documenter ved Tinglæsningen havde faaet Bemærkning om, at Gaardens Hartkorn ved en af Indenrigsministeriet efter Skjødets Udstedelse afgiven Resolution, som Følge af et Markeskjels Berigtigelse var forøget med ½ Alb., hvilken Anmærkning Lehnsbesidderen havde fundet ubeføiet, fordi Forandringen i Hartkornet var bevirket ved Handlinger, foretagne af Kjøberen selv efterat han var bleven Eier, hvorimod Retsskriveren havde oplyst, at Indenrigsministeriets ovennævnte Resolution udtrykkelig var ham meddeelt „med Hensyn til Pantebogens Førelse" og derfor noteret i samme — svares: ad 1) at skjøndt der ikke for den her omhandlede Aftægt havde været givet nogen egentlig reel Sikkerhed i den paagjældende Eiendom, maatte dog den af Lehnsbesidderen meddeelte Approbation, der netop var begjært, for at Contracten kunde være forbindende for efterkommende Besiddere af Gaarden, medføre en Indskrænkning i Lehnsbesidderes Dispositionsret, der ogsaa maatte gjælde i Tilfælde af senere Salg, og den gjorte Anmærkning fandtes som Følge heraf at have været beføiet; ad 2) at da en Eiendoms Hartkorn, forsaavidt dette er Maalestok for Skatter og Afgifter, er et Moment, der har væsentlig Betydning for den, der vil erhverve Eien-

dommen, maatte det billiges, at Retsskriveren havde gjort Bemærkning om de Uovereensstemmelser, der i saa Henseende viste sig mellem Pantebogen og de til Tinglæsning fremkomne Documenter. 17 Mai

Justitsmin. Skriv. (til Amtmanden over Ringkjøbing Amt) ang. at et Selveiertestamente, som en gjenkaldelig Villieserklæring, ikke maa antegnes paa Testators Eiendoms Folium i Pantebogen. 18 Mai

Med behagelig Skrivelse af 25de f. M. har Hr. Greven hertil indsendt et Andragende, hvori Selveiergaardmand N. N. af N. N. i N. N. Sogn har besværet sig over, at Retsskriveren i N. N. og N. N. Herreder, Krigsraad N. N., ved Tinglæsningen af et af ham til N. N. paa Gaarden N. N. i N. N. Sogn under 5te Jan. d. A. udstedt Skjøde, blandt Andet har meddeelt samme Paategning om, at der paa Eiendommens Folium findes tinglæst et af Andrageren og Hustru den 26de Aug. 1852 oprettet Selveiertestamente, i hvis Følge Gaarden efter Testatorernes Død paa visse nærmere Betingelser skulde tilfalde Sælgerens og Hustrues Pleie- og Dattersøn N. N., uagtet dette Testamente alene er tinglæst efter Begjæring af bemeldte Pleiesøn, og uagtet Andrageren og Hustru senere have fundet sig foranledigede til at tilbagekalde samme og have ladet det Fornødne i denne Henseende tinglæse, om hvilken Tilbagekaldelse der ligeledes af Retsskriveren er gjort Bemærkning paa Skjødet, og har bemeldte N. N. derhos anholdt om, at det maatte blive Retsskriveren paalagt at annullere de nævnte Paategninger paa Skjødet, samt paa Andragerens nærmere Begjæring at udslette af Skjøde- og Panteprotocollen den efter Pleiesønnens Begjæring tinglæste Udskrift af det omhandlede Testamente.

I denne Anledning skulde jeg tjenstligst melde, at da det omhandlede Testamente kun indeholder en gjenkaldelig Villieserklæring, der ikke kunde være tilhinder for en senere Afhændelse af Eiendommen eller andre Dispositioner over samme, og det derhos end ikke sees, at det af Dattersønnen er bleven begjært læst enten som Adkomst eller som Forhæftelse paa Eiendommen, findes Retsskriveren ikke at have havt tilstrækkelig Hjemmel til at antegne det paa Eiendommens Folium, og formener jeg i Henhold hertil, at han ikke bør nægte igjen at annullere de paaankede Anmærkninger paa Skjødet, ligesom jeg ogsaa forventer, at han paa nærmere Reqvisition vil frigjøre Eiendommens Folium for den gjorte Antegnelse.

19 Mai **Indenrigsmin. Skriv.** (til Krigsministeriet) ang. Tidspunctet for Beregningen af Districts- og Foderhestenes Alder efter Lov af 16de Marts 1851 § 9 Litr. b.

Med Hensyn til at det i Loven af 16de Marts 1851 angaaende Udredning af Districts- og Foderheste til Brug for Hæren § 9 Litr. b er bestemt, at de Heste, der i Fremtiden af Udredningsdistricterne skulle anskaffes og stilles, bør være ikke under 5 og ikke over 7 Aar gamle, har Krigsministeriet i behagelig Skrivelse af 1ste Marts d. A. bragt under Overveielse, hvilket Tidspunct der i saa Henseende skal være det afgjørende, idet velbemeldte Ministerium med den Bemærkning, at det stedse har været fulgt som Regel, at de anmeldte Heste, for at kunne antages, maae have fyldt 5 Aars Alderen i Foraaret, forinden de anskaffes, og at Krigsministeriet i Consequents heraf maa formene, at man ikke til vacante Nummeres Besættelse kan antage Heste, som i Foraaret, forinden de anskaffes, have fyldt 7 Aars Alderen, har udtalt sig for, at Ordet „stilles" i Lovens § 9 Litr. b maa være synonymt med „anmeldes" og saaledes ikke skal forstaaes lige med „fremstilles", af hvilken sidste Fortolkning Følgen vil blive, at Hestene i Reglen kun ere 4 eller i det 5te Aar, naar de anskaffes og anmeldes. Derhos har Krigsministeriet, for at den af Samme saaledes antagne Fortolkning af den nævnte Lovbestemmelse kan blive tilfulde klar for Udredningslægderne, anmodet dette Ministerium om desangaaende at lade udgaae en almindelig Bekiendtgjørelse.

Foranlediget heraf skulde man tjenstligst tilbagemelde, at ligesom det fremgaaer af Motiverne til det Rigsdagen i sin Tid forelagte Udkast til Loven af 16de Marts 1851 (jvfr. Dep. Tid. f. 1850 S. 447), at der med Hensyn til Alderen, Talstørrelsen fraregnet, skal forholdes ligesom efter den tidligere Lovgivning, og der i denne — jvfr. Fdn. af 14de Septbr. 1774 § 25 og § 27, Plac. af 13de Mai 1785 § 2, 6te Decbr. 1806, 4de April 1834 — i saa Henseende ikkun er Tale om Hestenes Præsentation og Antagelse, saaledes turde det ogsaa i og for sig ansees som det Rigtige, at den i Lov af 16de Marts 1851 § 9 Litr. b foreskrevne Alder skal være naaet paa den Tid, da Hestene skulle bruges eller staae til Krigsbestyrelsens Disposition, hvilken efter Lovens § 11 netop er Antagelses- eller Stillingstiden. Vel siges det i § 14 om de deri omhandlede anmeldte, skjøndt endnu ikke antagne Heste, at de ikke igjen maae afhændes, forinden de senere ere behørigen fremstillede, og derved befundne uantagelige. Men uagtet deslige Heste saaledes betingelsesviis staae til Krigsbestyrelsens Raadighed, fremtræder

19 Mai

dog Antagelsesacten ogsaa her som det Afgjørende, ligesom det udtrykkelig udtales, at skjøndt Anmeldelsen skal ledsages af en Beskrivelse af Hesten, bliver der ikke Spørgsmaal om nogen endelig Prøve eller Afgjørelse af dens Tjenstdygtighed, altsaa heller ikke om nogen Forkastelse, forinden den senere er behørigen fremstillet, og derved maatte befindes „uantagelig". Der kan formeentlig heller Intet være tilhinder for, at den Dyrlægeattest om Hestens Tjenstdygtighed, som skal ledsage Anmeldelsen, navnlig hvad Alderen angaaer, gives eventualiter for det senere indtrædende Tidspunct, da Hesten skal fremstilles til Brug eller Bedømmelse, eller overhovedet for at Districtet anskaffer en paa Anskaffelsens Tid for ung Hest, naar den kun maa antages paa Præsentationstiden at ville have naaet den lovbestemte Alder. Med Krigsministeriet at sætte: „Anmeldelsen" som det Afgjørende, synes derimod at stride ligefrem imod den berørte Hovedbestemmelse i Loven af 16de Marts 1851 § 9 Litr. b, idet navnlig Ordene „og stilles" blive enten overflødige eller urigtige, eftersom enten Anskaffelsens eller Anmeldelsens Tid skulde være det Afgjørende, medens paa den anden Side Ordene „anskaffes og" ikke blive aldeles overflødige, fordi Stillingen ansees for det egentlig Afgjørende, da der ogsaa efter Loven er Heste at stille, som ikke af Districterne anskaffes, og disse Ord netop ere formaliter nødvendige for at danne Overgangen fra de foregaaende Paragrapher, hvor der kun tales om de af Krigsbestyrelsen til Districterne leverede Heste. Efter alt Foranførte kan Ministeriet saaledes ikke tiltræde den af Krigsministeriet udtalte Anskuelse, at den for Districtshestene foreskrevne Alder alt skal være tilstede paa den Tid de anskaffes og anmeldes, men maa ansee selve Præsentationstiden for det afgjørende Tidspunct, hvorhos man af Hensyn til velbemeldte Ministeriums Yttringer i dets anførte Skrivelse ikke har troet at burde lade uberørt, at man ikke kan skjønne, at der ved Loven af 16de Marts 1851 er tillagt Krigsministeriet selv nogen Myndighed til at forkaste eller antage nye Heste, medens det selvfølgelig maa staae Samme som administrativ

19 Mai Overbestyrelse frit for, at gjøre Vedkommende opmærksom paa den Risico, der i det enkelte Tilfælde, iblandt Andet af Hensyn til den nærmere eller fjernere Stillings- og Vedommelsestid, kan, hvad Alderen angaaer, være at løbe, jvfr. navnlig ogsaa Lovens § 13, hvori der, selv for det Tilfælde at Krigsministeriet har foranstaltet et almindelig Eftersyn af Hestene i et District, er forudsat, at alle Spørgsmaal om deres Tjenestedygtighed henhøre under Landmilicesessionens Afgjørelse. Ministeriet har derfor heller ikke kunnet imødekomme Krigsministeriets Ønske om Udfærdigelsen af en saadan almindelig Bestemmelse som den ovenberørte.

20 Mai **Indenrigsmin. Circ.** (til samtlige Amtmænd) ang. hvorledes der skal forholdes med mindre Tiendeforeninger, som ikke ere approberede af Kirke- og Underviisningsministeriet før Tiendecommissionen begynder sin Virksomhed.

Da vedkommende Tiendecommission ikke kan undlade at tage en Tiende under Behandling til Afløsning i Henhold til Loven af 14de April 1852, fordi der om samme er indgaaet og til Kirke- og Underviisningsministeriets Approbation indsendt en mindelig Forening, eftersom den nævnte Lovs § 9 kun tillægger saadanne Foreninger Gyldighed, naar der paa samme er erhvervet Approbation, førend Commissionen i Henhold til den for Afløsningsforretningerne lagte Plan har begyndt sin Virksomhed i det paagjældende Sogn, og det saaledes vil kunne indtræffe, at Commissionen i et enkelt Tilfælde kan komme til at behandle og paakjende en Tiendesag, med Hensyn til hvilken en indgaaet Forening allerede i Mellemtiden af Kirke- og Underviisningsministeriet er confirmeret,

har bemeldte Ministerium, forsaavidt muligt at undgaae denne Inconvenients, erklæret sig villig til, naar vedkommende Tiendecommission vil underrette samme om, til hvilke Tider den agter at foretage Forretningerne i de forskjellige Sogne, at lade sig det være magtpaaliggende forlods at fremme de paagjældende til samme da indsendte Tiendeforeninger til Afgjørelse ved allerhøieste Confirmation. Skulde imidlertid desuagtet ovenmeldte Tilfælde indtræde, maa man med det nævnte Ministerium antage, at Commissionens Bestemmelse maa være den afgjørende. Hvilket man ikke skulde undlade tjenstligst at meddele (Tit.) til behagelig Efterretning og videre fornøden Bekjendtgjørelse for Amtets Tiendecommissioner.

Indenrigsmin. Skriv. (til Amtmanden over Præstø Amt) 26 Mai ang. Sognefogdens Pligter med Hensyn til Veiarbeide, Tilsigelse til Naturalarbeide og Beregning over Hartkornets Bidrag til det Offentlige.

I et med Hr. Amtmandens Skrivelse af 10de Marts sidstleden gjennem Justitsministeriet hertil indkommet Andragende har Sognefogden for N. N Sogn N. N. forespurgt: 1) hvorvidt en Sognefoged er pligtig at have Opsigt med, at den Veifyld, som leveres til de mindre Landeveie enten efter foregaaende Licitation af de paagjældende Entrepreneurer eller af underhaanden dertil leiede Folk, er forsvarlig baade hvad Qvalitet og hvad Qvantitet angaaer, og i bekræftende Fald hvilket Ansvar der paaligger Sognefogden, saafremt vedkommende Veiinspecteur eller Opsynsmand finder Mangler, som skulle afhjælpes; 2) hvorvidt en Sognefoged overhovedet i andre Tilfælde end det i Fdn. af 29de Septbr. 1841 § 11 in fine omhandlede har Noget med Veiarbeidet paa de mindre Landeveie at bestille: 3) hvorvidt en Sognefogeds Forpligtelse og Ansvar strækker sig ifølge de i nysnævnte § 11 brugte Udtryk: „samt derved paasee Alt, hvad der hører til god Orden"; om han nemlig kun skal have Opsigt med at enhver Arbeider og ethvert Kjørebud arbeider og forholder sig tilbørligt, eller om han tillige skal have Opsyn med og være ansvarlig for, at alt Arbeidet udføres ordentligt og godt; 4) hvorvidt en Sognefoged er pligtig at foretage eller lade foretage nogen Beregning angaaende det enhver Jordbruger i Sognet i Forhold til sit Hartkorn har at udrede til det Offentlige enten in natura eller i Penge, saasom til Veie, Jordemoder m. m.; 5) om det er tilstrækkeligt, at Tilsigelser til Kjørsler eller Gangdagsarbeide at præstere enten in natura eller med Penge til det Offentlige forkyndes, saaledes som med Hensyn til Stævninger er foreskrevet, paa Ydernes Bolig for dem, som sig der opholde, og hvis Ingen er tilstede for nærmeste Nabo, eller om Sognefogden er pligtig at tilsige den Paagjældende personligt paa det Sted, hvor han opholder sig udenfor sin Bolig, saalænge han kun endnu er i Sognet.

Foranlediget heraf skulde man tjenstligst melde: ad 1) At da der i Præstø Amt ere ansatte Veibetjente, som føre Tilsyn med det Arbeide, der udføres paa de mindre Landeveie efter Licitation, og som have at paasee, at Licitationsconditionerne overholdes, og da Arbeidet først betales, naar det er forsvarligt udført, skjønner Ministeriet ikke, at Sognefogden kan være pligtig at have Opsigt med det liciterede eller bortaccorderede Arbeide. Naar derimod Arbeidet udføres in natura, maa Fdn. af 29de Septbr. 1841 § 11 in fine blive Rettesnor for Sognefogden. ad 2) At Sognefogden, efter hvad under Nr. 1 er anført, ikkun har at føre Tilsyn med Arbeidet i det Tilfælde, at samme udføres in natura. ad 3) At Omfanget af Sognefogdens Forpligtelser, naar

26 Mai Arbeidet udføres in natura, nærmere maa bestemmes efter Fdn. af 13de Decbr. 1793 § 70, men da den i Slutningen af Paragraphen ommeldte Betaling maa ansees som Vederlag for det ham paalagte Regnskabsvæsen, maa Betalingen i Henhold til den i Rentekammer-Skriv. af 11te Juni 1836 ommeldte allerhøieste Resol. af 25de Novbr. 1826 bortfalde, naar han intet Regnskab har. Hvad angaaer Sognefogdens Ansvar, naar han ikke opfylder sine Pligter, maae Bestemmelserne i bemeldte Forordnings § 71 komme til Anvendelse. ad 4) At en saadan Forpligtelse ikke kan antages at paahvile Sognefogden. ad 5) At Jagttagelsen af det med Hensyn til Stævninger Foreskrevne ikke er nødvendig, naar Sognefogden ikkun bruger en saadan Fremgangsmaade, at tilstrækkelig Vished haves for, at den Vedkommende er kommen til Kundskab om det, hvorom han skal underrettes.

27 Mai **Indenrigsmin. Circ.** (til samtlige Amtmænd) ang. de Principer der af Regjeringen følges ved Tilsynet med private Skove.

Ifølge Bestemmelserne i Fdn. af 27de Septbr. 1805 § 18 er Tilsynet med de private Skove i Kongeriget Danmark i Hovedsagen overdraget til Amtmændene, idet det dog derhos overlades Rentekammeret eller nu Indenrigsministeriet, saa ofte det anseer det nødvendigt, at lade Skovene besee ved forstkyndige Mænd, der da ikke blot skulle gjøre Indberetning om Fredningens og Opelskningens Tilstand, men ogsaa være pligtige til om Maaden, hvorpaa Skovene bør behandles, naar ung Skov deri skal opelskes, at underrette de Skoveiere, som derom maatte være uvidende.

For at kunne bringe disse Eftersyn til at bidrage saameget som efter Omstændighederne muligt til den forønskede Stadighed og Nøiagtighed af Tilsynet i det Hele, har Ministeriet, saaledes som (Tit.) bekjendt af Kundgj. af 11te Juni 1852, fundet det hensigtsmæssigt at inddele Kongeriget i 7 Districter og i ethvert af disse at overdrage de forefaldende Eftersyn til en enkelt Forstmand, der, da han ogsaa i Reglen vil have at foretage de Udviisninger i private og beneficerede Skove, som maatte behøves, derved baade vil erholde endeel Leilighed til at lære Districtets Skove i det Hele at kjende, og saa meget oftere vil kunne beordres til at foretage de

forannævnte Eftersyn, som disse mangen Gang vilde kunne udføres i Forbindelse med Udviisningerne. Det er imidlertid efter hele denne Foranstaltnings Beskaffenhed en Selvfølge, at det ikke derved har kunnet være paatænkt at ophæve eller indskrænke det ovenberørte Amtmanden ifølge den gjældende Lovgivning paahvilende Tilsyn, der fremdeles bliver fornødent tilligemed den Hjælp dertil, som kan forlanges af Politiemestrene og Sognefogderne, hvorimod man har forventet, deels at der herefter vilde blive forøget Leilighed for Forstmændene til at veilede de Skoveiere, der maatte attraae Saadant, deels at man med større Nytte end hidtil vilde kunne indhente Forstmændenes sagkyndige Oplysninger om Beskaffenheden af de Lovovertrædelser, som i Almindelighed maae ventes opdagede og anmeldte af Øvrighederne og i Reglen ikke af Forstmændene, undtagen forsaavidt disse paatræffe dem, naar befalede Eftersyn eller Udviisninger foretages. Iøvrigt møder Overholdelsen af den fortiden gjældende Lovgivning om Skovenes Vedligeholdelse endeel Vanskeligheder, som tildeels grunde sig paa Ubekjendtskab med de Principer, hvorefter Regjeringen i saa Henseende gaaer frem, og tildeels ogsaa paa en Misforstaaelse af selve Lovgivningens Bestemmelser, navnlig forsaavidt disse angive, hvilke Skovstrækninger der skulle bevares bestandig som saadanne, og altsaa skulle holdes frie, ikke for conservatorisk men for ødelæggende Hugst, samt skulle holdes i Fred for Creaturer m. v. eller, efter en derom brugelig kortere Benævnelse, ere „Fredskove“. Ministeriet har derfor ikke anseet det for overflødigt at fremsætte nogle Bemærkninger angaaende den Maade, hvorpaa Samme opfatter og i fornødent Fald ved Domstolenes Hjælp vil søge at haandhæve Lovgivningens Bestemmelser om flere af de herhenhørende Puncter. Fredskovsforpligtelse undergiven er, ifølge Fdn. af 27de Septbr. 1805 § 14, med de i bemeldte § 14 og § 16 anførte Undtagelser og hvor ikke nogen speciel Dispensation er erhvervet, enhver Strækning, hvorpaa der ved denne Forordnings Emanation stod Overskov, hvilket ifølge Forordningens § 6, hvor Overskov modsættes Hegnings- og Underskov, maa forstaaes om enhver Strækning, paa

27 Mai

28 Mai hvilken der findes Træbestand af den Art, at den allerede udgjør eller ved Tilvært kan komme til at udgjøre høistammede Træer; og Spørgsmaalet er altsaa i hvert enkelt Tilfælde afhængigt af, om Skoven kan antages at have været af denne Art i Aaret 1805, uden at der bliver at tage Hensyn til, om det allerede dengang har været indført eller senere er blevet indført at behandle Skoven paa den Maade, som i Forstsystemerne kaldes Høiskovsdrift, ligesom der heller ikke bliver at tage Hensyn til, om Skovbestanden enten dengang har været eller senere er ved at medhandles ilde bragt i en daarlig Tilstand, da det nemlig som ommeldt er Strækningen eller Arealet, hvilket Eieren skylder det Offentlige ei at forvandle til Ager, Eng eller Græsning, men at anvende alene til Skovproduction, saa at det bliver hans Sag ved Fredning og Cultur at opelske god Skovbestand paa Arealet. om saadan ikke fortiden derpaa findes. Det er i saa Henseende endvidere aldeles uden Indflydelse, om Skoven er i Matriculen ansat til Ager og Engs Hartkorn og ikke bærer Skovskyld, eftersom Fdn. af 27de Septbr. 1805 ikke statuerer nogen Forskjel mellem Skovene efter deres Skyldsætningsforhold, og eftersom de ikke ved den senere udarbeidede og indførte nyeste Matricul ere befriede for Ager og Engs Hartkorn, og i Stedet for ansatte til Skovskyld undtagen alene efter vedkommende Eieres eget Ønske og Opgivende, der vel, ved at fremføres, tillige udgjorde Eiernes udtrykkelige Tilstaaelse af, at Fredskovsforpligtelsen paahvilede Arealet, men uden at de Eiere, der ikke fremkom med saadant Ønske, derved kunde unddrage sig fra Forpligtelsen. Iøvrigt vil saadan Convertering af forhenværende Ager og Engs Hartkorn til Skovskyld ikke herefter kunne finde Sted ifølge Finantsmin. Circ. af 23de Marts 1853. Tilladelse til Afdrivning af et eller andet Skovstykke vil herefter i Reglen kun blive meddeelt paa Vilkaar, at Eieren ved en formelig Declaration, der paa hans Bekostning bliver at tinglæse, forpligter sig og efterfølgende Eiere til inden en bestemt Frist og efter en af vedkommende Districtsforstmand lagt Plan at tilcultivere det afdrevne eller et andet ligesaa stort og godt

Areal samt til at taale, at de foreskrevne Culturarbeider, saafremt de ikke maatte være fuldførte inden den bestemte Frists Udløb, af Indenrigsministeriet foranstaltes udførte paa Vedkommendes Bekostning. Med Hensyn til Vigtigheden af at Landets Forraad af Ege- og Bøgeskov ikke lider Skaar ved den først i den senere Tid indførte og iøvrigt paa sine rette Steder høist gavnlige Naaletræcultur, vil Afdrivning af Skov af de to førstnævnte Træarter derhos ikke kunne ventes tilladt, medmindre den erstattes ved Culturer af de samme Træarter. Culturer af disse kunne imidlertid ventes antagne som Vederlag for Bøge- og Egeskov, der overlades til Afdrivning, ikke blot naar der præsteres reen Bøge- eller Egecultur, men ogsaa naar der præsteres en med Naaletræ saaledes blandet Cultur, at der deraf uden Vanskelighed kan ved hensigtsmæssige Udhugninger til sin Tid fremstaae en reen og sluttet Bøge- eller Egeskov. Hvor reen Ege- eller Bøgecultur strax præsteres og hvor Vederlagsarealets Jordbund derhos skjønnes at være idetmindste ligesaa god til Skovcultur som det til Afdrivning overladte Skovstykkes, vil kun fordres lige stort Areal i Vederlag. Heller ikke vil der, hvor Jordboniteten ei er ringere, fordres større Areal, om endog Bøgene og Egene blandes med nogle Naaletræer, naar dette alene skeer for end bedre at befordre hines Tilvæxt, og Naaletræculturen ikke bliver overveiende. Men hvor Vederlagsarealets Jordbund er kjendelig ringere end den hidtilværende Skovgrund, eller hvor der ifølge nogensomhelst Bevæggrund attraaes eller behøves saa stærk Indblanding af Naaletræ, at dette bliver overveiende, vil der fordres forholdsmæssig større Vederlagsareal, saasom $1^1/_2$ Td Land for hver Td. Land Afdrivningsareal. Afdrivning af Bøge- og Egeskov, som ikke agtes erstattet anderledes end enten ved reen Naaletræcultur eller med saa liden deri indblandet Bøg og Eg, at det kunde falde vanskeligt deraf med Tiden at tilveiebringe reen og sluttet Bøge- eller Egeskov ved Hjælp af velanbragte Udhugninger, kan ikke ventes tilladt. Heller ikke kan den Jordbund antages til Vederlag, som er altfor ringe til, at allerede den første Skovgeneration kunde blive nogenlunde god Bøge- eller 27 Mai

27 Mai Egeskov. Ege- og Bøgecultur vil kunne ventes tilladt at erstatte hinanden. Endelig vil der ogsaa opstaae en ny Fredskovsforpligtelse i de Tilfælde, hvor en Godseier benytter sig af den ham i Fdn. af 27de Septbr. 1805 § 11 hjemlede Ret til at indtage hele Bøndergaarde eller en Deel af sammes Tilliggende til Skovs Fredning og Opelskning. I de Tilfælde, hvor denne Ret benyttes, vil det selvfølgelig af Ministeriet strengt blive paaseet, at det indtagne Areal virkelig og uden Ophold behandles til Skovopelskning, og vil der navnlig blive forelagt Vedkommende en passende kort Tidsfrist, inden hvis Udløb Arealets Tilcultivering med de Træsorter, som efter Omstændighederne maatte ansees for passende, efter en af Ministeriet approberet Plan, skal være fuldendt. Hvilket herved meddeles (Tit.) til fornøden Efterretning og videre Bekjendtgjørelse.

31 Mai **Justitsmin. Skriv.** (til Besidderen af Stamhuset Sammelsjøgegaard), hvori Samme, der havde ansøgt om allerhøieste Confirmation paa nogle af ham udfærdigede Tillægsbestemmelser til Erectionsbrevet for Stamhuset, svares, at forsaavidt flere Poster af disse Tillægsbestemmelser kunne ansees at indeholde en Udvidelse af de Bestemmelser, der indeholdes i det oprindelige Erectionsbrev af 20de Febr. 1845, saaledes at det Godset paahvilende fideicommissariske Baand derved forlænges udover den Tid, samme vilde have paahvilet Eiendommen efter det oprindelige Erectionsbrev, kan Ministeriet ikke indstille Dispositionen til allerhøieste Confirmation, da Ministeriet anseer dette for stridende mod Grundlovens § 98; forsaavidt de nævnte Poster derimod ikke gaae videre end Erectionsbrevet, vil Confirmation derpaa være unøden, men det maa overlades Andrageren selv, ifald han stoler paa, at den deri indeholdte Fortolkning i Erectionsbrevet i paakommende Tilfælde vil finde Anerkjendelse ved Domstolene, at udstede en Act, hvori han tilkjendegever sin Mening og Villie desangaaende.

Indenrigsmin. Skriv. (til Generalprocureuren), hvori Samme — i Anledning af et til Ministeriet indkommet Andragende fra Eieren af Aggersvold, Kammerjunker N. N., hvori han anholder om Fritagelse for at erlægge en ham afforbret Mulct, stor 9,538 Rd. 64 ß, for ikke til den foreskrevne Tid at have udført det ham paalagte Arbeide paa den ham tildeelte Strækning af Sognets offentlige Biveie — anmodes om at meddele sine Yttringer om denne Sag, navnlig med Hensyn til om ikke Mulctens Fordobbling fremdeles bør afbrydes, naar Arbeidet er paabegyndt og fortsættes, samt om ikke Mulcten fremdeles bør løbe med dens Beløb den sidste Dag, inden Arbeidet sættes igang, indtil dette er fuldført, hvorhos Ministeriet ligeledes har ønsket at erfare hans Mening, om Mulcten bør beregnes for mere end sex Arbeidsdage ugentligen*). 3 Juni

*) Generalprocureuren udtalte sig i sin Betænkning af 6te Juni 1854 over Sagen som følger: „Naar der ved de ovenstaaende Spørgsmaals Besvarelse alene skal tages Hensyn til den strenge Ret, maae de vistnok besvares derhen, at Mulctens Fordobling bør vedblive, indtil Arbeidet er fuldført, og at Mulcten bør beregnes for hver Dag, uden at der tages Hensyn til de mellemkommende Søn- og Helligdage. At Mulcteringen i det Hele skulde ophøre, saasnart Arbeidet blot var paabegyndt, vilde være ganske uantageligt, da det paa den Maade stod i Vedkommendes Magt, ved at tage fat paa Arbeidet, men uden at fortsætte eller fuldbyrde det, at standse Virkningen af Mulctsystemet. Der maatte altsaa føres nøiagtig Control med, at Veiarbeidet paa en antagelig Maade blev fortsat, saaledes at Mulcteringen igjen begyndte med den Dag, da dette viste sig ikke at være Tilfældet, hvad enten Arbeidet aldeles blev afbrudt eller ikke tilbørligen fremmet, hvorhos dog, naar man vilde være consequent, Mulcteringen atter maatte ophøre, naar Arbeidet paany blev paabegyndt og paa antagelig Maade fremmet, og saa fremdeles. Men det maa vistnok erkjendes rigtigt, hvad Amtmanden over Holbek Amt i sin Erklæring af 15de f. M. har bemærket, at en saadan Control efter de bestaaende Forhold ikke lader sig føre, og Lovgivningen giver heller ikke Grund til at antage, at en saadan Afbrydelse af Mulcteringen skulde finde Sted, hvorimod i dette Tilfælde, ligesom naar Nogen ved Dom er tilpligtet at udføre Noget under en daglig Mulct, Mulcten vedbliver at løbe, indtil Arbeidet er fuldført, uden at det kommer i Betragtning, at den Vedkommende har paabegyndt Arbeidet. Naar Eieren af Aggersvold yttrer, at Fdn. af 13de Decbr. 1793 § 33 ikke siger, at Mulcteringen vedblivende skal anvendes, medens Arbeidet udføres, hvilket eiheller kunde fremskynde Hensigten, men blot paaføre den Vedkommende en uforholdsmæssig Straf, da er det Ene

10 Juni **Indenrigsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Præstø Amt), hvori Samme — der, i Anledning af et til Amtet ind-

.

ligesaa urigtigt som det Andet. Forordningen har, ved at bestemme, at den Vedkommende ved daglige Bøder skal twinges til at lade Veiarbeidet iværksætte, ikke indskrænket sig til at fordre, at det skulde paabegyndes, og Lovgiverens Hensigt vil netop fremskyndes, naar Mulcteringen vedbliver, indtil Arbeidet er færdigt, da den Veipligtige derved anspores til snarest muligt at indhente det Forsømte, hvorimod Øiemedet ikke vilde opnaaes, hvis Mulcteringen skulde standse, saasnart Arbeidet paabegyndtes, da den Vedkommende derefter paany kunde standse dermed eller udtrække det i Længden, medens det vilde blive aldeles uoverkommeligt for Veiopsynet at føre den fornødne Control hermed og ledes til uendelige Vidtløftigheder, naar Mulcteringen paany skulde træde i Kraft ved Arbeidets Standsning eller langsomme Gang. Men naar man saaledes ikke kan antage, hvad Ministeriet heller ikke har forudsat, at Mulcteringen aldeles skulde standse, naar Veiarbeidet blev paabegyndt, finder det ingen Hjemmel i Forordningen, at Fordoblingen af Mulcten skulde standse med den Dag, da Arbeidet blev sat igang, og Mulcten kun vedblive at løbe med den Størrelse, hvortil den til den Dag var opvoret, indtil Arbeidet var fuldført. En saadan Mellemvei tilsteder Forordningen efter sine Ord ikke, og det vilde, saavidt skjønnes, heller ikke kunne forenes med Lovgiverens Hensigt, da det paa den Maade stod i den forsømmelige Veipligtiges Magt, ved at paabegynde Arbeidet i de første 8 Dage, at sikkre sig imod, at den daglige Mulct blev høiere end 2 Mk , hvorlænge Arbeidet end trak ud, og Veiopsynet herved vilde vaaføres den samme vanskelige Control og ledes ind i de samme Vidtløftigheder som ovenfor er udviklet. Heller ikke skjønner jeg, at Lovgivningen giver nogen Grund til at antage, at Mulcten kun skulde beregnes for 6 Arbeidsdage ugentligen. Fdn. af 13de Decbr. 1793 § 33 siger udtrykkeligen, at Arbeidets Iværksættelse skal fremtvinges ved Udpantning af 2 Mk. daglig i Bøder, og idet den tillægger, at disse Bøder „hver 8de Dag fordobles", er herved antydet, at der ved Mulcteringen tages Hensyn til alle Ugens syv Dage. Det forholder sig i denne Henseende ikke anderledes, end naar Nogen ved Dom er paalagt at udføre Noget under en Mulct for hver Dag han sidder Dommen overhørig, da Mulcten her udereqveres for det hele Antal Dage, der er forløbet efter Executionsterminen, uden at der skjelnes mellem Søgnedage og Søn- og Helligdage, selv ikke om Arbeidet er et saadant, som i Reglen ikke maa udføres paa de sidstnævnte Dage. Men uagtet Sagen saaledes, naar den blot skulde bedømmes fra et strengt juridisk Standpunct, i det Hele maatte falde ud imod Eieren af Aggersvold, er der dog vistnok al Føie for Ministeriet til at afgjøre den paa en for ham lempelig Maade. Foruden det Hensyn derved kan være at tage ogsaa til de ovenfor nævnte Momenter, fortjener det væsentligen at komme i Betragtning, at Herredsfogden, ved at standse med Inddrivelsen af Mulcterne efter Forløbet af de første tre Uger, da Mulctbeløbet endnu kun var 8 Mk. dagligen, maa antages at have været Medaarsag til, at det tilsidst har kunnet voxe op til den exorbitante Størrelse af 182 Rd. 4 Mk. daglig. Hvad han i saa Henseende har anført til sin Undskyldning, forekommer mig ikke fyldestgjørende, og det kan ikke betvivles, at Eieren af

kommet Andragende, havde begjært Ministeriets Resolution for, hvorledes der skal forholdes med Hensyn til Fastsættelsen af et Vederlag for Tienden af Huuslodder, for hvilke Tiendevederlaget engang er fastsat under Eet med de Gaarde, hvorfra de i sin Tid ere udlagte, saaledes at Tiendeeierne oppebære det hele Tiendevederlag hos Gaardmændene, medens disse sidste derimod oppebære Tienden in natura af Huuslodderne — svares, at da i saadanne Tilfælde Tienden for Gaardenes hele Tilliggende, Huuslodderne derunder indbefattede, eengang er bestemt, kan Sagen ikke vedkomme Tiendecommissionerne. Iøvrigt tilføiede Ministeriet, at det følger af sig selv, at Tienden efter Udløbet af Aaret 1855 ikke længer kan svares in natura til Gaardmændene af Huusmændene, der maae kunne fordre samme converteret til en fast aarlig Afgift efter Forholdet til den Afgift, som i 10 Juni

Aggersvold, naar man hver Uge var vedbleven med de forbøblede Mulcters Inddrivelse, vilde ganske anderledes have fremskyndet Arbeidets Fuldførelse, saaat Herredsfogden vel kan siges, ved ikke at have fortsat Inddrivelsen, at have foranlediget, baade at Veiarbejdet er trukket saa meget længere ud, og at Eieren af Aggersvold har paadraget sig det ovennævnte enorme Mulctbeløb, i hvilken Henseende endnu kan bemærkes, at Herredsfogden, efter hvad han selv i sin Erklæring af 13de f. M. ytrer, har staaet i den urigtige Formening, at der, efterat Arbeidet var paabegyndt, og under Forudsætning af at det blev hurtigen udført, ikke vilde blive gjort Fordring paa Mulct længer, end til Arbeidet var paabegyndt. Uagtet Eieren af Aggersvold nu vistnok paa en følelig Maade bør erfare Virkningerne af sin Modvillighed med Hensyn til Udførelsen af det ham paahvilende Veiarbeide, og hans Andragende om at fritages for at erlægge mere i Mulct end han allerede har erlagt, nemlig 16 Rd. 2 Mk., derfor vist ikke af Ministeriet vil blive bevilget, kan der dog paa den anden Side ikke fornuftigviis være Tale om at bringe en Mulct af en saa uhyre Størrelse til Anvendelse for en forholdsviis saa ringe Forsømmelse. Ogsaa den Sum af 1000 Rd., som Amtmanden har nævnt i Slutningen af sin ovennævnte Erklæring af 15de f. M., forekommer mig at være efter Omstændighederne altfor høi, og selv et Mulctbeløb af den halve Størrelse vilde jeg ansee for at være i Forhold til den begaaede Forsømmelse meget betydeligt, hvilket iøvrigt ganske henstilles til Ministeriets indsigtsfuldere Overveielse, idet jeg ligeledes kun skal henstille, om der, da Bøder for forsømt Veiarbeide ligesom for Overtrædelse af de til Veipolitiet henhørende Bestemmelser ikke længer tilfalde Veikassen, men efter Plac. af 4de Juni 1845 vedkommende Politiekasser, skulde være Anledning til, forinden Sagens Afgjørelse, at correspondere med Justitsministeriet om den paatænkte Nedsættelse af Mulctbeløbet". (Ussings Rescriptf.)

10 Juni Tiendevederlag svares af den hele Gaard, og at, naar mindelig Forening herom ei kan træffes, Sagen henhører under Domstolenes Afgjørelse.

13 Juni **Indenrigsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Maribo Amt), hvori Samme — da Formanden for en Tiendecommission havde forespurgt, hvorvidt de ved et Commissionsmøde indgaaede Foreninger skulde staae ved Magt og Forretningen videre fremmes paa det alt tilværende Grundlag, skjøndt Commissionen ikke havde været fuldtallig, idet det ene af dens Medlemmer var udebleven, samt hvorvidt Reqvirenten af Forretningen var berettiget til at fordre sig fritagen for at afholde de med Mødet forbundne Omkostninger — svaredes, at Ministeriet maatte være af den Formening, at de Forlig om Tienden, som bleve indgaaede ved det paagjældende Møde, maatte, uagtet Commissionen ikke var fuldtallig, ansees for gyldige, da deels herfor taler Analogien af Fdn. af 10de Juli 1795 § 48, ligesom Saadant og er stemmende med hvad der i Almindelighed er antaget med Hensyn til andre Commissioner, der ex officio skulle foretage Forligsmæglinger, saasom Landvæsenscommissionerne, og deels de omhandlede Forlig dog i al Fald maatte have samme Gyldighed, som om de vare indgaaede udenfor Commissionen i Nærværelse af tvende Vitterlighedsvidner, i hvilket Fald der efter Loven af 14de April 1852 ikke kunne nægtes dem Gyldighed, idet deres Vedtagelse for Amtmanden ifølge sammes § 8 ei længere er fornøden; og som Følge af det saaledes antagne Resultat vilde da Reqvirenten af Forretningen ikke af den af ham anførte Grund, at han ei opnaaede sin Hensigt, kunne fordre sig fritagen for at udrede Omkostningerne. Hvad dernæst Commissionens øvrige Foretagender i det paagjældende Møde angik, da tilføiede Ministeriet, at disse, der fornemmelig havde bestaaet i at modtage Parternes Paastande og Tilbud tilligemed de Oplysninger, de havde at meddele, der kunde erholde Indflydelse paa Tiendevederlagets Bestemmelse, eiheller syntes at være af den Beskaffenhed, at Fraværelsen af den ene Tiendecommissair kunde gjøre samme ugyldige.

Justitsmin. Skriv. (til Amtmanden over Præstø Amt), 15 Juni hvori Samme — der, i Anledning af en af Amtet ved Revisionen af Gisselfeldt og Bregentved Birks Skifteprotocol fremsat Bemærkning og Skifteforvalterens dertil afgivne Svar, havde indstillet til Ministeriets Afgjørelse, hvorvidt det kan ansees for rigtigt, at Skifteforvalteren paa Skifter efter afdøde Fæstebønder, om endog slige Skifter sluttes længe før Høsten, ansætter Gaardens Producter til den Priis, hvortil de antages at kunne udbringes, ikke i deres daværende Tilstand, som staaende paa Marken, men efterat de ere indhøstede og gjorte til Handelsvarer, og derefter opfører hele det udfundne Beløb eller Høstens formodede Brutto-Værdie under Boets Indtægt, i hvilken Anledning Amtet havde bemærket, at, omendskjøndt denne Fremgangsmaade ikke har nogen synderlig Indflydelse paa de beholdne Midler, som blive Gjenstand for Skifte og Deling, efterdi der paa den anden Side under Udgiften fradrages Skatter, Afgifter, Folkeløn og deslige Byrder, som maae afholdes, forinden Producterne kunne komme Vedkommende tilgode, forekommer den dog Amtet urigtig, da den næsten i ethvert Tilfælde medfører, at Boets Masse ansættes til en høiere Værdie, end den virkelig har paa den Tid, da Skiftet sluttes, hvoraf følger, at Skiftesalair med flere Afgifter, for hvilke Massen efter Sportelreglementet er Maalestokken, blive for høit beregnede, hvorimod Amtet er af den Formening, at ikkun det Overskud, der bliver tilbage, efterat de anførte Byrder ere fradragne det Beløb, hvortil Værdien af den kommende Høst kan anslaaes, burde medtages under den endelige Opgjørelse, hvilken Anskuelse ogsaa har Medhold i Rntk. Skriv. af 5te Mai 1832 og Canc. Skriv. af 15de Juni s. A. — svares, at Ministeriet i ethvert Tilfælde maa ansee Spørgsmaalet for tvivlsomt, og at man, da der i det foreliggende Tilfælde ikke af de i vedkommende Boer Interesserede er fremsat nogen Erindring imod Skifteforvalterens Opgjørelse, ikke finder, at der er tilstrækkelig Grund til at inhærere den gjorte Revisionsbemærkning.

17 Juni **Indenrigsmin. Circ.** (til Krigsministeriet) ang. Udredelsen af Udgifterne til de civile Medlemmer af Mynstringscommissioner til Districts- og Foderhestenes Aflevering.

Efterat Indenrigsministeriet, i Anledning af et fra Krigsministeriet til Afgjørelse modtaget Andragende, hvori Amtmanden over Maribo Amt har forespurgt, hvorvidt Diætpengene til de civile Medlemmer af en Mynstringscommission, som har afholdt Møde i bemeldte Amt, fremdeles i Overeensstemmelse med Canc. Circ. af 18de April 1820 skulle udredes af vedkommende Communer, samt om, hvorledes Medlemmernes Befordringsudgifter skulle afholdes, havde udbedet sig velbemeldte Ministeriums nærmere Yttringer i Sagen, har man i behagelig Skrivelse af 31te Aug. f. A. modtaget disse. Forsaavidt Indenrigsministeriet med Hensyn til hvad der var oplyst om bemeldte Mynstringscommission havde udtalt, at der i Lovgivningen ingen Hjemmel haves til Sammensætning af en saadan Regiments-Mynstringscommission som den in casu afholdte, bestaaende, foruden af de militaire Medlemmer, af 2de af Amtet udnævnte civile Medlemmer, altsaa ei heller til at paalægge nogen Commune de dertil medgaaende Udgifter, og at der overhovedet ikke efter Loven af 16de Marts 1851 kan være Spørgsmaal om reisende Mynstringscommissioner, har Krigsministeriet i forbemeldte sin Skrivelse bemærket, at det ikke ganske kan dele denne Anskuelse, idet Bestemmelsen i den citerede Lovs § 17 om, at de Udskrivningsdistricter, der ei høre til samme Provinds, hvori vedkommende Regiments Standqvarteer er beliggende, ikkun ere forpligtede til at aflevere de indkaldte Heste ved Districtets Grændse, hvor altsaa det Regiment, der har indkaldt dem, maa modtage dem, ligesom samme fra det Øieblik de ere modtagne maa bære Ansvaret for dem, i Forbindelse med Lovens § 18, der bestemmer, at „hvergang de indkaldte Districtsheste afleveres til Regimentet, blive de af Regimentets Mynstringscommission at besigtige o. s. v.“, maa medføre Nødvendigheden af, at der i saadanne Tilfælde oprettes en Mynstringscommission paa Modtagelsesstedet for at besigtige Hestene m. m., da disse ikke kunne afleveres ved Grændsen til nogen anden Autoritet end vedkommende Regiment eller af Regimentet dertil Commanderede, og Aflevering og Besigtigelse maae gaae Haand i Haand med hinanden, ligesom Krigsministeriet formener, at Bestemmelserne i Lovens § 7, sammenholdte med Plac. af 20de April 1819 § 2, vel kunne forenes hermed. Med Hensyn til at Indenrigsministeriet havde udtalt sig for, at Krigsbestyrelsen maa bære alle Udgifter ved Eftersyn af Foderheste, har Krigsministeriet derhos bemærket, at Samme kun kan tiltræde denne Anskuelse, forsaavidt Talen er om de Eftersyn, som Krigsbestyrelsen efter Forgodtbefindende kan foretage i Districterne ved Officerer eller Dyrlæger, men derimod ikke kan ansee sig forpligtet til at afholde de Udgifter, som maatte være forbundne med den i Lovens § 26 befalede Fremstilling af Foderhestene for Landsessionerne, ligesaa lidet som ved deres Fremstilling for Mynstringscommissionerne, idet der efter § 28 med denne sidste skal forholdes ligesom med Districtshestene, altsaa uden at medføre andre Udgifter for Krigsbestyrelsen end de Districtshestene medføre. Endelig har oftbemeldte Ministerium, forsaavidt Indenrigsministeriet havde fremsat den Mening, at Diæterne til de civile Medlemmer af Mynstringscommissionerne ville være at afholde af Districterne, henledet Opmærksomheden paa, at der i den ved Canc. Circ. af 18de April 1820 bekjendtgjorte Kgl. Resol. af 4de s. M. bestemmes, at slige Diæter skulle udredes af „vedkommende Commune“,

samt at dersom det maatte ansees ønskeligt at forandre denne Bestemmelse, maatte det specielt fremhæves, om der ved „Districterne" skal forstaaes enten det District, hvori de civile Medlemmer udnævnes, eller det eller de Districter, hvorfra Hestene ere indkaldte. 17 Juni

Foranlediget heraf skulde man tjenstligst tilbagemelde, at Ministeriet, uagtet Lovgivningen ikke indeholder udtrykkelig Hjemmel for saadanne Mynstringscommissioner som de her omhandlede, dog, efter hvad nu er oplyst, erkjender Nødvendigheden og Hensigtsmæssigheden i, at slige Mynstringscommissioner tilstedes i det i § 17 omhandlede Tilfælde, hvor Hestene skulle modtages udenfor Regimenternes Standqvarteer. Med Hensyn til de de civile Medlemmer i Mynstringscommissionerne tilkommende Diæter, maa Ministeriet holde for, at samme for Districtshestenes Vedkommende maae afholdes af det eller de Districter, hvorfra Hestene stilles, og hvad Begrebet „vedkommende Commune" angaaer, at de nu blive at fordele paa Kjøbstederne og Landet efter Hartkornet, idet man iøvrigt, da de kun udgjøre en Ubetydelighed, og Uleiligheden ved Fordelingen paa hver enkelt Commune saaledes ikke vil staae i Forhold til Gjenstanden, dog maa ansee det rettest, at de for Kjøbstedernes Vedkommende udredes af Kæmnerkasserne og for Landets Vedkommende af Amtsrepartitionsfonden, med mindre Amtet foretrækker forlods at fradrage Beløbet i den Sum, som udbetales Amtsraadet (jvfr. Lovens § 8 in fine). Hvad Foderhestene angaaer, da har det ikke været Ministeriets Mening, at Landmilitairetaten umiddelbart skulde afholde de Udgifter, som Foderhestenes Fremstilling for de aarlige Landsessioner medfører. Disse Udgifter erholde vedkommende Udredningsdistricter derimod umiddelbart erstattede, idet Foderværterne, hvem Fremstillingen paalægges, eller i al Fald kan paalænges, maae antages at beregne sig en saameget høiere Foderleie, hvorhos maa erindres, at Districterne ingen Udgift faae til selve Landsessionerne, hvilken bæres af Statskassen. Hvad endelig Mynstringscommissionerne for Foderhestenes Vedkommende angaaer, da maa Ministeriet i Henhold til sit Tidligere holde for, at Diæterne og Befordringsudgifterne til Commissionernes civile Medlemmer ikke kan paalægges Communerne, men maae

17 Juni udredes af Krigsministeriets Fond, forsaavidt disse sioner alene sammentræde for at foretage Eftersyn af heste. Disse ere Militairetatens Eiendom, og med til dem skal der efter Lovens § 29 ikke paahvile Di andet Ansvar end det for Uheld, som beviisligen kan Districtet tillast, og Eftersynet af dem maa derfor sig at skee i Militairetatens Interesse, som et Led af den paalagte Beviisbyrde. Det her Antagne er ogsaa hv leveringen til Districtet angaaer udtrykkelig u § 24, og det Samme synes da consequent at maatte om den i § 28 in fine omhandlede Tilbagelevering Districtet, hvilken i sig kun er en ny Aflevering, m det Nysanførte angaaende Indholdet af § 29 taler for s Regels Anvendelse, naar Aflevering skeer fra Distri til Regimentet. Ministeriet kan saaledes ikke anerkj at der, som af Krigsministeriet gjort gjældende, fra Bes melsen i § 28 om Fremgangsmaaden med Indkald og Tilbagesendelsen (jvfr. §§ 16 og 17) kan sluttes til, i Henseende til Udgifterne samme Regler skulde gjæl for Foderhestenes som for Districtshestenes Vedkommende. Hv der derimod foretages Eftersyn baade af Foderheste og Di strictsheste, er Ministeriet villigt til at indrømme, at dis afholdes paa den ovenfor for Districtshestenes Vedkommend angivne Maade. Med Hensyn til det saaledes Anførte skul man ønske at modtage en yderligere Udtalelse af Krigsmini steriet, hvilken man derfor herved tjenstligst udbeder sig m det Indesluttedes Tilbagesendelse behageligst meddeelt*).

*) Krigsministeriet svarede under 19de Septbr. 1855, hvad angaaer Spørgsmaalet om Udredelsen af Udgifterne til de civile Medlemmer i de Mynstringscommissioner, der beskjæftige Foderheste alene, at det forekom Ministeriet, at den af Indenrigsministeriet gjorte Indrømmelse i det Tilfælde, at saavel Foderheste som Districtsheste stedes til Bedømmelse af Mynstringscommissioner, har ligefrem Hjemmel i § 28 af Loven af 16de Marts 1851, og at det under en modsat Forudsætning dog sikkert blev nødvendigt at repartere Udgifterne til Commissionernes civile Medlemmer paa hvert Slags Heste. Gaaes imidlertid ud herfra, er der ikke for Krigsbestyrelsen Anledning til at frafalde sin tidligere udtalte Anskuelse, at de omhandlede Udgifter ere Militairetaten uvedkommende thi det er netop ved Foderhestenes Frem- og Tilbagesendelse, a Mynstringscommissionerne komme til at udvikle Virksomhed, o

Indenrigsmin. Skriv. (til Amtmanden over Sorø Amt), 20 Juni
Samme — der havde begjært Ministeriets Resolution
Hensyn til at vedkommende Retsbetjent i Anledning af
e til Tinglæsning indleverede Fæstebreve paa Steder
er et Gods havde opkastet Spørgsmaal, om der fra det
ntliges Side vilde være at foranstalte Noget med Hensyn
tvende i disse Fæstebreve indeholdte Puncter, der lyde
edes: 1) At den Anpart af Tørv, der tilligger Gaarden,
t den fornødne Sætteplads til Tørven forbeholder Her-
et sig, og er altsaa Gaarden og Fæsteren aldeles uved-
mmende. Dog kan Fæsteren, naar han derom aarlig hen-

den foran citerede Paragraph af Loven siger da, at der ved denne Leilighed skal forholdes som med Districtshestene. Det kan ikke indrømmes, at Eftersyn af Foderheste ene og alene skeer i Militairetatens Interesse, og det formenes, at det ikke gaaer an at betragte den i Lovens § 28 omtalte Tilbagesendelse som en ny Aflevering, med Hensyn til hvilken § 24 indeholdt den Regel, der skulde følges, og saaledes talte for Indenrigsministeriets Mening. Loven § 24 har imidlertid, sammenholdt med den foregaaende Paragraph, alene Hensyn til den første Aflevering af Foderheste, der fra Krigsbestyrelsens Side fandt Sted, og vilde, ved at fortolkes anderledes, komme i Strid med § 28. Ministeriet bemærkede slutteligen, at Krigsbestyrelsen allerede har afhændet en stor Deel af de i Districterne udsatte Foderheste og i den nærmeste Fremtid agter at realisere om muligt de endnu tilbageværende. — Indenrigsministeriet gjensvarede imidlertid under 24de Decbr. 1855, at Ministeriet fremdeles ikke kunde skjønne Andet, end at saavel det hele Grundprincip, hvorefter den citerede Lov har ordnet Foderhesteholdet, som selve Udtrykkene i dens af Krigsministeriet paaberaabte § 28 1ste Membrum, der og kun henviser til de foregaaende §§ 16 og 17, taler imod, at give den i bemeldte Afsnit af Paragraphen indeholdte Regel om, at der med Foderhestenes Indkaldelse til Tjeneste og deres Frem- og Tilbagesendelse i Anledning af Tjenesten, bliver at forholde ligesom med Districtshestene, Anvendelse ogsaa paa Bestridelsen af Udgifter ved Regimentsmynstringscommissionerne, som særligt omhandles i Paragraphens 2det Membrum, jvfr. § 19, og at man som en Følge heraf, forsaavidt derom, efter det af Krigsministeriet Anførte om Foderhestenes Inddragelse, endnu maatte blive Spørgsmaal, ikke vil kunne give sit Samtykke til, at Communerne besværes med Andeel i Udgifter til de Mynstringscommissioner, som afholdes alene for Foderhestes Vedkommende, medens Ministeriet, som bemærket i dets Skrivelse af 17de Juni d. A., ikke har Noget imod — hvad imidlertid, som og udtalt, kun er en efter Omstændighederne skeet Indrømmelse — at hvor der foretages Eftersyn baade af Foderheste og Districtsheste, Udgiften derved i det Hele afholdes paa den for Districtshestes Vedkommende angivne Maade. I Overeensstemmelse med hvad Indenrigsministeriet saaledes havde udtalt, tilskrev det under 24de Decbr. 1855 Amtmanden over Maribo Amt det Fornødne.

20 Juni vender sig til sit Herskab, forvente, at Tørv nok vil blive ham anviist, saalænge der i al Fald forefindes Tørv. 2) Klapjagtsdage blive af Fæsterne at forrette overeensstemmende med Jagtanordn. af 20de Mai 1840, nemlig 2 Dage aarlig, eftersom dette Arbeide ikke er blevet afløst, da det egentlige Hoveri afgik — svares: ad 1) At det stete Forbehold af Tørveskjæringen og den dertil fornødne Sætteplads ikke skjønnes at kunne paadrage Godsbesidderen noget Ansvar, thi ligesom Hovedanordningen om Forbud mod Bøndergaardes Nedlæggelse og deres Indtagelse under Hovedgaarde, Fdn. af 6te Juni 1769, om Bondegaarden bruger det Udtryk, at dens Avling drives under Sædegaarden, saaledes kan Tørveskjæringen heller ikke henregnes til det egentlige Jordbrug, men maa med Hensyn til Fæstepligten nærmest sættes i Classe med Skovbrug, og det vil derfor heller ikke kunne formenes en Godseier at forbeholde sig Ret til at skjære Tørv, endog til Hovedgaardens Brug, i de til Fæstegaardene henlagte Tørvelodder. Derimod er det en Selvfølge, at ingen anden Brug af de ommeldte Tørvelodder til Fordeel for Hovedgaardens Avling vil kunne tilstedes, og det bliver saaledes nøie at paasee, at disse, naar Tørveskjæringen i samme af en eller anden Grund enten ganske eller tildeels maatte standse, behandles paa anordningsmæssig Maade, og navnlig ikke benyttes til Græsning, Høslet eller deslige, af Hovedgaardsbesidderen. ad 2) At det, efter hvad der er oplyst, maa antages, at de Fæsterne affordrede tvende Klapjagtsdage om Aaret grunde sig paa gammel Vedtægt, uden specielt at have været nævnte enten i de før Emanationen af Fdn. af 20de Mai 1840 udstedte Fæstebreve eller i de tidligere om Godshoveriet indgaaede Foreninger eller afsagte Kjendelser, og at de saaledes heller ikke, da ingen udtrykkelig Begjæring desangaaende sees at være fremsat, have været indbefattede under den i Aaret 1850 stedfundne Afløsning af bemeldte Hoveri. Der kan saaledes ifølge Fdn. af 20de Mai 1840 § 20, jvfr. Loven af 4de Juli 1850 § 1, fra det Offentliges Side Intet haves at erindre imod, at den ommeldte Clausul indføres i de paagjældende Fæstebreve, hvorimod

det selvfølgelig, i Henhold til den citerede Lov af 4de Juli 1850, til enhver Tid maa staae vedkommende Fæstere aabent at fordre disse Klapjagtsdage afløste som alt andet Hoveri. 20 Juni

Indenrigsmin. Skriv. (til Amtmanden over Randers Amt), hvori Samme, der havde begjært Ministeriets Resolution med Hensyn til et opkastet Spørgsmaal, om Flodemaal ved Vandmøller og lignende Anlæg ved de mindre Vandløb skulle sættes efter offentlig Foranstaltning og saaledes være det Offentliges Control undergivne, svares, at dette Spørgsmaal maa besvares benægtende. 20 Juni

Indenrigsmin. Skriv. (til Amtmanden over Svendborg Amt), hvori Samme — der havde begjært Ministeriets Resolution for, hvorvidt det kan ansees stemmende med Fdn. af 27de Mai 1848, at det i et Fæstebrev af 27de Septbr. f. A. paa et Huus under et Lehn er paalagt Fæsteren, som allerede i Aaret 1847 overtog Huset, at præstere 52 Arbeidsdage om Aaret — svares, at da Contractsforholdet, efter hvad der er oplyst, har bestaaet siden 1847, kan det Omspurgte ikke ansees stridende mod Fdn. af 27de Mai 1848, der, saaledes som ved flere Leiligheder er udtalt, ikke antages at være tilhinder for, at en tidligere bestaaende mundtlig Contract med Leieren af et Huus senere opsættes skriftlig; hvorimod det paagjældende Arbeide i Henhold til Loven af 4de Juli 1850 maa være Gjenstand for Afløsning. 20 Juni

Indenrigsmin. Skriv. (til Amtmanden over Odense Amt), hvori Samme — der til Ministeriets Afgjørelse havde indstillet, hvorvidt der, med Hensyn til Bestemmelserne i Plac. af 21de April 1847, fra det Offentliges Side maatte haves Noget at erindre mod Tinglæsningen af en Leiecontract, hvorved samtlige Lodseiere af en By have til en Mand udleiet paa 50 Aar en Deel af en samtlige Byens Beboere ved Udskiftningen udlagt, ikke skyldsat, Gruusgrav for en 20 Juni

20 Juni aarlig Afgift af 12 Rd. og paa Vilkaar, at, saafremt efter Leietidens Udløb de daværende Leiere ønske Contracten fornyet, skulle Udleierne eller deres Efterkommere være forpligtede til at oprette en med bemeldte Contract overeensstemmende ny Contract — svares, at man, uagtet den oprettede Contract, i det mindste betingelsesviis, har Virkning for et længere Tidsrum end 50 Aar, dog, da den ommeldte Grundsgrav ikke er skyldsat, med Amtet maa være enig i, at Bestemmelserne i den citerede Plac. af 21de April 1847, der nærmest have til Hensigt at forebygge saadanne Uovereensstemmelser mellem Matriculeringen og de factiske Forhold i Landet, som vilde fremkomme derved, at enkelte Jordstykker for et længere Tidsrum gik over i anden Mands Besiddelse, uagtet de fremdeles i Matriculen stode anførte under Hartkorn og Gammelskat for den Eiendom, de factisk vare fraskilte, ikke kunne være tilhinder for den oftnævnte Contracts Tinglæsning.

20 Juni **Kirke- og Underviisningsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Odense Amt), hvori Samme — der, ved at indsende et paa et et Sognekald tilhørende Mensalhuus udstedt Fæstebrev, hvis Approbation efter Reglerne i Plac. af 26de Octbr. 1831 § 2 henhører under Amtmanden og Provsten, med Hensyn til at det netop er vedkommende Provst der som Beneficiarius har udstedt det ovennævnte Fæstebrev, havde indstillet, om han som Amtmand alene kan approbere Fæstebrevet eller om Approbationen bør udfærdiges af Ministeriet — svares, at det overlades til Amtmanden at approbere Bortfæstningen paa de Vilkaar, hvorom han med Provsten maatte være enig.

20 Juni **Kirke- og Underviisningsmin. Skriv.** (til Stiftamtmanden og Biskoppen over Sjællands Stift) ang. at Indfæstninger og Recognitioner af egentlige Præstegaardsjorder udeelt tilfalde Kaldet.

Med Hensyn til at Sognepræst N. N. for N. N. Menighed har formeent, at de erlagte Recognitioner ved tvende Arvefæsteforandringer,

som ere foregaaede i Aaret 1853 med Parceller af N. N. Præstegaards Jordtilliggende, paa Grund af Udtrykkene i de oprindelige Arvefæstebreve, bør tilfalde Sognepræsten, have Hr. Stiftamtmanden og Deres Høiærværdighed i behagelig Skrivelse af 22de f. M., baade for dette Tilfælde og for lignende Tilfælde i Fremtiden, indstillet Spørgsmaalet om, hvorvidt deslige Recognitioner tilkomme den vedkommende Beneficiarius, til Ministeriets Afgjørelse. 20 Juni

I denne Anledning meldes herved tjenstligst, at Ministeriet er med Hr. Kammerherren og Deres Høiærværdighed enigt i, at de Indfæstningssummer og Recognitioner, der erlægges af bortfæstet eller bortarvefæstet Præstegaardsjord, udeelt skulle tilfalde Kaldet og indsættes blandt Stiftelsens offentlige Midler, da de Regler, hvorefter Sognepræsterne vare berettigede til at oppebære disse Beløb, eller nu i Medfør af Plac. af 26de Octbr. 1831 og den Kgl. Resol. af 26de April 1837, bekjendtgjort ved Canc. Circ. af 6te Mai s. A., alene en Fjerdedeel af samme, forsaavidt angaaer bortfæstet eller bortarvefæstet beneficeret Bøndergods, ikke ere anvendelige paa Dele af Præstegaarden, der ere blevne Gjenstand for saadan Disposition. Da denne Distinction imidlertid ikke synes at være bleven iagttaget ved den i Medfør af allerhøieste Resolution af 28de Marts 1800 foregaaede Bortarvefæstning af de omhandlede Parceller af N. N. Præstegaardsjorder, finder Ministeriet det billigt, at den heller ikke gjøres gjældende mod Sognepræst N. N. Derimod kan Ministeriet ikke bifalde, at der tillægges ham en større Ret med Hensyn til de i hans Embedstid faldende Recognitioner, end der i Medfør af Lovgivningen, jvfr. Plac. af 26de Octbr. 1831 og Kgl. Resol. af 26de April 1837, vilde have tilkommet ham, hvis Godset havde været Bøndergods. Som Følge heraf maa han blandt Stiftets offentlige Midler indbetale de tre Fjerdedele af de af ham oppebaarne Recognitioner, hvorimod det tillades, at han beholder dens ene Fjerdedeel, og maa der forholdes paa samme Maade med Hensyn til andre Recognitioner, der maatte blive erlagte for det omhandlede Gods i hans Embedstid, hvorimod det ved eventuel ny Besættelse af Embedet vil blive paalagt Eftermanden at finde sig i, at det hele Beløb af saadanne Recognitioner indbetales til Stiftets offentlige Midler.

21 Juni **Lov** ang. Afhændelse af det til Lehn, Stamhuse, Fideicommisser, offentlige Stiftelser og Embeder hørende Bondergods *).

Vi Frederik den 7de Konge til Danmark rc G. V.: Rigsdagen har vedtaget og Vi ved Vort Samtykke stadfæstet følgende Lov:

Besiddere af Lehn, Stamhuse og Fideicommisser skulle være berettigede til efter truffen Overeenskomst med vedkommende Panthavere, uden særlig Bevilling og uden Hensyn til de derimod stridende Bestemmelser i Erectionsbrevene, at afhænde det til Besiddelsen henhørende Bondergods til Selveiendom eller Arvefæste med Ret til at sælge og pantsætte, naar for hvert enkelt Sted i Forhold til dettes Hartkorn Kjøbesummen, derunder indbefattet den aarlige Afgift, saafremt en saadan er bestemt, ikke er mindre end det af Justitsministeriet forud fastsatte Minimum. Forsaavidt Stederne ere bortfæstede, maa Afhændelse dog alene skee til de nuværende Fæstere eller med disses Samtykke til deres Livsarvinger, Svigerbørn eller Stedbørn. Efter indtraadt Fæsteledighed kan Afhændelse efter denne Lov ogsaa skee til de nævnte Fæsteres Livsarvinger, Svigerbørn eller Stedbørn, men til Andre kun ifølge særlig Bevilling. De Kjøbesummer, der indkomme ved de i Kraft af nærværende Lov iværksatte Salg, skulle, med den i § 3 bestemte Indskrænkning, komme Lehnet, Stamhuset eller Fideicommisset tilgode. § 2. Det i § 1 ommeldte Minimum bliver paa Besidderens Andragende at fastsætte af Justitsministeriet for en vis Tid, dog ikke længere end 10 Aar ad Gangen, og enten for det hele under Besiddelsen henhørende Bondergods eller for de enkelte Dele af samme, der maatte findes i saa Henseende at burde henføres til forskjellige Afdelinger. Den Resolution, hvorved Minimum fastsættes, bliver at tinglæse, og gjælder derefter i den

*) Jvfr. Lov 24 April 1860, 19 Febr. 1861 (om Forandr. i Fæstelovg.) § 2. Justitsministeriets almindelige Control med Lehnsbesidderes Maade at styre deres Lehn paa er ikke indskrænket ved Lov 21 Juni 1854 og det er derfor Ministeriets Pligt at paasee, at Lehnet ikke ved Afhændelsen af Bondergodset forulempes, uden at Ministeriet selvfølgelig er beføiet til at forhindre Afhændelsen efter Lovens Forskrifter eller paabyde herimod stridende Regler. Dom i Jur. Ugskr. f. 1858 S. 381—382.

fastsatte Tid som Hjemmel for Besidderens Adkomst til at afhænde Bondergodset for en Kjøbesum, der ikke er under den fastsatte Grændse. § 3. Af de indkomne Kjøbesummer er Besidderen berettiget til at erholde, naar han sælger til Fæsterne, disses Livsarvinger, Svigerbørn eller Stedbørn, 12 pCt., og ellers 8 pCt., dog kun forsaavidt disse Procenter kunne udredes af hvad Kjøbesummen overstiger Minimum efter § 2. Er der betinget aarlig Afgift i Penge eller Korn af Stedet, bliver samme at capitalisere til det 25 dobbelte Beløb, og Procenter kunne da ogsaa beregnes af dette Beløb, forsaavidt de kunne udredes af Kjøbesummen uden at angribe dens Minimum. Kornafgifters Værdie beregnes efter Gjennemsnit af de sidste 24 Aars Capitelstarter, saaledes at de tvende høieste og tvende laveste Aar udskydes. § 4. Paa lige Maade, dog uden at § 3 her har Anvendelse, skulle Bestyrerne af offentlige Stiftelser, Kirker, Hospitaler og Klostre saa og de Embedsmænd, til hvis Embeder Bondergods er henlagt, være berettigede til paa Stiftelsens eller Embedets Vegne at afhænde det til samme hørende Bondergods, efterat Minimum for Kjøbesummerne er fastsat og de øvrige Regler for Afhændelsen ere billigede af det vedkommende Ministerium. § 5. Forsaavidt der i Fundationsbrevene eller andre gjældende Forskrifter for det i denne Lov omhandlede Slags Eiendomme indeholdes Bestemmelser, der tilsigte en særlig Fordeel for Godsets Bønder, skal vedkommende Ministerium paasee, at der fastsættes saadanne Betingelser for Afhændelsen, at de tilsigtede Fordele komme Bønderne tilgode. § 6. Regjeringen træffer de nærmere Bestemmelser, som maatte behøves til Betryggelse for, at de ved Salgene indvundne Kjøbesummer komme vedkommende Besiddelse, Stiftelse eller Embede tilgode. 21 Juni

Hvorefter alle Vedkommende sig have at rette.

Justitsmin. Skriv. (til Indenrigsministeriet), hvori Samme — der havde begjært Justitsministeriets Betænkning i Anledning af en Skrivelse, hvori Amtmanden over Maribo Amt havde indstillet til Indenrigsministeriets Afgjørelse, hvorvidt 23 Juni

23 Juni Amtet er pligtigt til at refundere Ribe Amt Omkostningerne ved Bevogtningen og Transporten af en Værnepligtig af Maribo Amt, der paa Landsessionen for 1854 formedelst Udeblivelse erholdt Vedtegning om at skulle behandles i Overeensstemmelse med Værnepligtslovens § 25 2det Affnit, og efter derpaa at være efterlyst blev antruffen i Ribe — svares, at i Henhold til de almindelige Regler, der ere udtalte i Canc. Skriv. af 8de Marts 1791, 9de April 1796, 29de Jan. 1820 og Canc. Circ. af 26de Octbr. 1813, formener Justitsministeriet, at de omhandlede Udgifter bør falde Maribo Amts Repartitionsfond tillast.

29 Juni **Kgl. Resol.**, hvorved blandt andet bifaldes, at samtlige de til Sjællands Bispestol henlagte Tiender med de derpaa hvilende Skatter og Afgifter samt andre Byrder overtages af Statskassen imod at Biskoppen tillægges fast Gage, og at det forbeholdes Ministeriet for Kirke- og Underviisningsvæsenet, efter Forhandling med Finantsministeriet at indkomme med nærmere Forslag om, hvorledes Overskuddet af bemeldte Tiender kunne komme til Anvendelse til kirkelige Øiemed *).

6 Juli **Indenrigsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Odense Amt), hvori Samme — da Bymændene i Aasum i Anledning af en paatænkt Afhændelse af en Deel af Byens Gadejord til en Smed havde anholdt om Ministeriets Resolution for: 1) om der fra det Offentliges eller Communens Side er Noget tilhinder for denne Afhændelse; 2) om Skjødet eventualiter vil være at udstede af Sogneforstanderskabet eller af

*) Ved Kgl. Resol. 26 Sept. 1854 blev blandt andet bifaldt, at de under det Offentliges Administration imod fast Gage til vedkommende Biskopper inddragne Bispetiender og andre biskoppelige Indtægter tilligemed Gagerne og andre Udgifter maa optages som en særlig Conto under Kirke- og Underviisningsministeriets Budget, og at den endelige Bestemmelse om Anvendelsen af Overskuddet maa forbeholdes nærmere Overveielse og allerunderdanigst Forslag. Ved samme Resolution blev de til Viborg Bispestol og ved Kgl. Resol. 6 Octbr. 1854 de til Lollands-Falsters Bispestol henlagte Tiender inddragne, hvilken Inddragelse ved Kgl. Resol. 28 Mai 1824 og 29 Dec. 1848 var skeet for flere andre Bispestoles Vedkommende.

Bylauget, og 3) om det omspurgte Jordstykke ved Afhændelsen vil være at sætte i Hartkorn, uanseet at Gadepladsen ikke er skyldsat i Matriculen — svares: ad 1) at der fra Ministeriets Side Intet haves imod den paatænkte Afhændelse at erindre; ad 2) at Skjødet paa det omhandlede Grundstykke vil være at udfærdige af Bylauget; ad 3) at det omspurgte Grundstykke, der agtes benyttet til Byggeplads og Have, med Hensyn hertil vil være at ansætte til Hartkorn, hvilket imidlertid ifølge Bestemmelserne i Lov af 4de Juli 1850 § 4, sammenholdt med Ministeriets Circ. af 30te Novbr. 1852 § 4, vil kunne foretages i Ministeriets Matriculscontoir overeensstemmende med det med Sagen fulgte Kort over Grundstykket. 6 Juli

Rescr. (til Amtmanden over Randers Amt) ang. Ansættelsen af en Vægter i Ørsted By. 10 Juli

Vi Frederik den 7de Konge til Danmark ꝛc. **G. V.**: Vor synderlige Bevaagenhed! Vi give Dig hermed tilkjende, at eftersom for Os allerunderdanigst er andraget, hvorledes samtlige Beboere af Ørsted By under det Dig anbetroede Amt med en ganske enkelt Undtagelse have indgaaet en Forening om at antage og lønne en Vægter i Byen, saa ville Vi efter den derom gjorte Ansøgning og Begjæring samt de Os iøvrigt foredragne Omstændigheder allernaadigst have bifaldet,

at der i bemeldte Ørsted By maa indtil Videre ansættes en Vægter paa de i fornævnte herved hæftede Forening fastsatte Vilkaar, dog med følgende nærmere Bestemmelser: 1) at Formanden i Ørsted Sogneforstanderskab stedse tillige skal være Formand for den i Foreningens 1ste Post ommeldte Bestyrelse for Byens Vægtervæsen; 2) at det til Vægterens Lønning Post 2*) bestemte Kornqvantum ingensinde maa betales med et mindre Beløb end 4 Rd. pr. Td. Rug og 3 pr. Td. Byg eller med et høiere end 6 Rd. pr. Td. Rug

*) Denne Forening bestemmer i § 2: Vægterens Løn bestemmes til 1/2 Skp. Rug og 1/2 Skp. Byg efter Capitelstaxten af hver Tønde Hartkorn i Ørsted By; desuden nyder han 16 ß af hvert Ildsted. Et Huus med Jord bidrager ikke under 2 Mk. Denne Løn kan anslaaes i Alt til omtrent 7 Tdr. 4 Skpr. Rug, 7 Tdr. 4 Skpr. Byg samt 15 Rd.

10 Juli og 4 Rd. pr. Td. Byg; 3) at der foruden de i Foreningens Post 3—7 givne Forskrifter endvidere af vedkommende Politiemester skal meddeles Vægteren en saadan Instrux, som han maatte ansee fornøden. Iøvrigt vil der med Hensyn til Opkrævningen og den eventuelle Indrivelse af de Beboerne paahvilende Bidrag til Vægterens Lønning, for hvilke Bidrag dog Byens Udflyttere, hvem nærværende Forening ikke angaaer, ere fritagne, være at forholde efter de almindelige for communale Afgifters Opkrævning og Inddrivelse gjældende Regler. Derefter Du Dig allerunderdanigst haver at rette, og Vedkommende Saadant til Efterretning at tilkjendegive, hvorhos dette Vort allerhøieste Rescript bliver ved Tinglæsning at bringe til almindelig Kundskab.

11 Juli **Justitsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Randers Amt), hvori Samme — i Anledning af et med Amtets Erklæring til Ministeriet indsendt Andragende fra en Retsbetjent, om at et Beløb af 20 Rd., der udgjorde den aarlige Løn til et af ham under Forventning af Amtets Approbation antaget Retsbud, som skulde udføre den Oppartning, der kunde behøves under Rettens Holdelse, maatte reparteres paa Jurisdictionens Hartkorn i Forening med Lønnen til Retsvidnerne — svares, at Ministeriet med Amtet maa være enigt i, at Politiekassen ikke vil kunne belastes med den omhandlede Udgift, samt at man, da Amtsraadet ikke har indvilget deri, og da der, ifølge indhentede Oplysninger, kun undtagelsesviis er ansat særlige Retsbude i andre Landjurisdictioner, ligeledes finder Betænkelighed ved at paalægge Jurisdictionen denne Byrde.

17 Juli **Justitsmin. Circ.** (til Amtmændene over Odense og Svendborg Amter og samtlige Amtmænd i Jylland), hvori dem meddeles, at, efterat den for Fyens Stift ansatte Skarpretter Stengel, som i Henhold til Canc. Circ. af 18de Decbr. 1819 tillige har fungeret for Nørrejylland, i forrige Aar var afgaaet ved Døden, blev det sat under Overveielse, om ikke den nye

Skarpretter, som i hans Sted blev at ansætte, hellere maatte 17 Juli
beskikkes for begge de nævnte Provindser med en paa begge lignet fast Løn, hvorved den under de tidligere Forhold bestaaende Ulighed i Provindsernes Bidrag til Skarpretterens Lønning kunde bortfalde, og efterat Justitsministeriet i denne Anledning har brevverlet med Indenrigsministeriet, er der af Justitsministeriet nedlagt allerunderdanigst Forestilling, hvorefter det har behaget Hs. Majestæt Kongen under 14de f. M. allernaadigst at bifalde: 1) at der for Fyens Stift og Nørrejyllands 4 Stifter beskikkes een Skarpretter; 2) at Lønnen for denne Skarpretter, der bliver at beskikke af Amtmanden over Skanderborg Amt med 3 Maaneders Opsigelse, og som vil have at tage Bopæl i Horsens, bestemmes til 600 Rd. aarlig, der fordeles til Udredelse imellem samtlige Landdistricter paa den ene Side og Kjøbstederne paa den anden Side i, i Forhold til deres respective Folkemængde efter den sidste almindelige Folketælling, saaledes at den derefter paa Landdistricterne faldende Andeel udredes af de forskjellige Amtsrepartitionsfonds i Forhold til det under ethvert af dem henhørende Hartkorn, hvorimod Kjøbstedernes Andeel bliver at fordele imellem dem efter deres Folkemængde, samt at det efter de anførte Regler engang bestemte Forhold vedbliver uden at omreguleres efter Resultatet af de fremtidige Folketællinger; og 5) at det gjøres Skarpretteren til Pligt at holde en Medhjælper. Det tilføiedes derhos, at de Bidrag til Skarpretterens Løn, der falde paa de øvrige Amter, aarlig ville være at indbetale til Skanderborg Amtsrepartitionsfond, af hvilket den samlede Løn bliver at udbetale Skarpretteren maanedlig og forud og at den forhøiede taxtmæssige Betaling for Executioner i Nørrejylland i Henhold til Canc. Circ. af 18de Decbr. 1819 selvfølgeligen nu vil bortfalde, men at Skarpretteren vedblivende vil have Adgang til enkelt Betaling efter Taxten af 1698, hvilken Betaling tilligemed den Godtgjørelse, der i de enkelte Tilfælde vil kunne tilkomme ham for havte Reiseudgifter, vil være at udrede under den paagjældende Sags Omkostninger, hvorhos i Skrivelserne

17 Juli til Amtmændene over Odense og Svendborg Amter tilføiedes, at Rescr. af 23de Juli 1816 om Udredelsen af Skarpretterlønnen for Fyens Stift saaledes for Fremtiden er sat ud af Kraft.

18 Juli **Indenrigsmin. Circ.** (til samtlige Amtsraad), hvori deres Betænkning forlanges over en paatænkt Forandring i Fdn. af 13de Decbr. 1793 § 16.

Ifølge Fdn. om Veivæsenet i Danmark af 13de Decbr. 1793 § 16 er enhver Grundeier eller Bruger pligtig til uden Betaling at tilstede Opgravning af Steen saavel til nye Landeveies Anlæg som til Veienes Vedligeholdelse. Den nærmere Fremgangsmaade, som i denne Henseende fra Veivæsenets Side skal iagttages, er foreskreven ved Canc. Circ. af 21de Aug. 1830. Det stedse tiltagende større Forbrug af Steen til offentlige Arbeider gjør det paa mange Steder vanskeligt at tilveiebringe de i ommeldte Henseende fornødne Steen. Det indtræffer derfor ofte, at Grundeiere, som selv kunne ønske at disponere over de paa deres Eiendomme værende Steen, søge at forhindre Veivæsenet i at borttage dem, undertiden under saadanne Forhold, at Veivæsenets Ret til Stenene kan ansees tvivlsom, saa at de Spørgsmaal, som herom opstaae, maae, som oftest til Forsinkelse for Arbeidets Udførelse, søges afgjorte ved Domstolene. Af disse Grunde er det kommet under Overveielse, om der ikke maatte være Anledning til at udvirke en Lov for, at de Steen, som benyttes til offentlige Veie, blive ved Taxation at erstatte med den Værdie, de efter de locale Forhold maatte have for Eieren.

Forinden der imidlertid foretages videre i denne Sag, skulde man tjenstligst udbede sig Amtsraadets Betænkning over samme meddeelt*).

*) Af de fra Amtsraadene indkomne Betænkninger erfares, at Meningerne om Hensigtsmæssigheden af den paatænkte Foranstaltning vare deelte. Indenrigsministeriet indhentede derefter Ingenieurcorpsets Erklæring over Sagen, og udtalte deri Corpsets Veidirection som sin bestemte Mening, at det vilde berede Veibestyrelsen de største Vanskeligheder med Hensyn til Veimaterialets Tilveiebringelse og paadrage Landet meget forøgede Udgifter til Hovedlandeveienes Anlæg og Vedligeholdelse, hvis der ved Lov skete den intenderede Forandring i dette Forhold, idet Directionen dog yttrede den Formening, at Veibestyrelsen efterhaanden bør søge om muligt overalt at anskaffe Stenene ved Licitation, som dette allerede finder Sted i en stor Deel af Landet, ligesom den da dirigerende Stabsofficeer for Veitjenesten bemærkede, at der i den Tid af 1¼ Aar, hvori han havde bestyret Veivæsenet, ikke ham vitterligt havde været reist nogen Klage fra Grundeiernes eller Brugernes Side over Misligheder eller Ulemper ved den hidtil ved Steenanskaffelsen fulgte Fremgangsmaade. — Sagen er ikke senere bleven videre fremmet.

Indenrigsmin. Skriv. (til Amtmanden over Veile Amt) **ang.** at Kirkearbeidets Fordeling mellem de Arbeidspligtige er en Administrationssag, men at Spørgsmaalet om, hvorvidt Arbeidet paahviler de Vedkommende, henhører under Domstolene, m. m. 27 Juli

Ved at tilstille Ministeriet en Udskrift af N. N. Herreders Politieretsprotocol, hvoraf erfares, at en Sag, som af det Offentlige var anlagt mod nogle Huusmænd i N. N. Sogn i Anledning af deres Vægring ved at forrette Gangdagsarbeider til Istandsættelse af N. N. Kirke, hvortil de ved Amtets Skrivelse af 4de Juni f. A. vare ansete pligtige, er, med Hensyn til at det under samme reiste Spørgsmaal, paa Grund af Bestemmelserne i Plac. af 18de April 1828 § 4, formeentes at høre under Amtets Afgjørelse, bleven afviist af vedkommende Ret, har Hr. Amtmanden i behagelig Skrivelse af 26de April d. A. begjært Dem Ministeriets Bestemmelse meddeelt for, hvorledes De har at forholde Dem ligeoverfor den saaledes skete Afviisning, og navnlig om De er berettiget til at give Udpantningsordre med Hensyn til det af de vedkommende Kirkeværger gjorte Udlæg til dem, der i Stedet for de udeblevne Huusmænd ere leiede til at udføre det omhandlede Arbeide.

Efterat man i denne Anledning har correspondered med Ministeriet for Kirke- og Underviisningsvæsenet, skulde man — næst at bemærke, at man ikke kan finde den af vedkommende Politieret afsagte Afviisningsdom tilstrækkelig begrundet, naar navnlig hensees til, at det under Retssagen reiste Spørgsmaal ikke angik Ordningen af Kirkearbeidet og dets Fordeling mellem de vedkommende arbeidspligtige Sogneboere, men om og hvorvidt den Huusmændene i den omhandlede Henseende efter den tidligere gjældende Lovgivning paahvilende Forpligtelse er bortfalden ved Bestemmelserne i Fdn. af 27de Mai 1848 § 1 — tjenstligst melde, at Ministeriet, i Henhold til hvad man i tidligere lignende Tilfælde har antaget (jvfr. Skriv. af 2den Jan. 1849 og Skriv. af 17de Febr. 1849 Nr. 1 og 2), maa finde det klart, at det omhandlede Arbeide efter Plac. af 18de April 1828 § 2, sammenholdt med Fdn. af 27de Mai 1848 § 1 5te Punctum, og Lov af 20de Juni 1850 § 18, maa, saalænge det ønskes udført in natura, paahvile Gaardmændene alene og navnlig i Forhold til deres Hartkorn efter Reglerne for Sognekjørsler (jvfr. Skriv. af 6te Juni 1851), medens det

27 Juli derimod, naar Gaardmændene fordre saadant, vil være at udføre af Communen ved leiede Folk. Skjøndt Ministeriet saaledes ikke kan erkjende Rigtigheden af den af Hr. Amtmanden under 4de Juni f. A. afgivne Resolution; forsaavidt samme gaaer ud paa, at saadant Arbeide skal udredes af Huusmænd og Inderster, maa man dog under de foreliggende Omstændigheder ansee det rettest, at det af Kirkeværgerne til de i de Udeblevnes Sted leiede Folk udlagte Beløb lignes paa Communen paa samme Maade, som i Fdn. af 27de Mai 1848 § 1 er bestemt for det Tilfælde, at Gaardmændene vælge at lade Arbeidet udføre ved leiede Folk. Ministeriet skal derhos bemærke, at det ikke kan bifalde den af Hr. Amtmanden i fornævnte Deres Skrivelse udtalte Anskuelse, at det skulde staae i vedkommende Sogneforstanderskabs Magt, efter Forgodtbefindende at benytte den samme ved Fdn. af 27de Mai 1848 § 1 indrømmede Ret til i Stedet for Sneekastningsarbeide at affordre enhver Huusmand indtil 3 Arbeidsdage om Aaret, idet dette Valg ikkun tilkommer Forstanderskabet, naar det iforveien har erklæret det og derhos er bindende for i det mindste 5 Aar, ligesom den omspurgte Valgret, efter det Ovenanførte og hvad af Ministeriet ogsaa tidligere er antaget (jvfr. Skriv. af 2den Jan. 1849 Nr. 2 og 8de Marts 1853), i ethvert Fald ikke kan bringes til Anvendelse paa Gangdagsarbeide til Kirkers og Kirkegaardes Vedligeholdelse*).

29 Juli **Indenrigsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Skanderborg Amt), hvori Samme — da Formanden for en Tiendecommission havde forespurgt, deels om Tiendecommissionen i Henhold til Bestemmelsen i Fdn. af 8de Jan. 1810 § 28 skulde mægle Forlig mellem Parterne, eller om den i ethvert Tilfælde efter Loven af 14de April 1852 skulde fastsætte Vederlaget ved Kjendelse, uden Hensyn til om Parterne vare villige til at indgaae Forening, deels om Commissionen,

*) Jvfr. Lov 30 Dec. 1858 § 1.

naar i et Sogn var approberet Forening om en af de tre Tiender, og de øvrige Tiender eiedes af Tiendeyderne selv, men Commissionen fandt, at det ved Forening for den ene Tiende fastsatte Vederlag ogsaa passende kunde lægges til Grund for Bestemmelsen af Vederlaget for de andre, da kunde ansætte Vederlaget for de Tiender, som Yderne selv eiede, overeensstemmende med det Vederlag, som ved Forordningen var fastsat, eller om Vederlaget i slige Tilfælde skulde bestemmes efter samme specielle Undersøgelse og detaillerede Beregning, som hvor Tienden eiedes af Andre — svares, at hvad det første Spørgsmaal angik, da maatte samme besvares bekræftende, da Loven af 14de April 1852 ikke har hævet de tidligere Bestemmelser om Forligsmægling i Fdn. af 8de Jan. 1810, og med Hensyn til det andet Spørgsmaal, da bliver Vederlaget for den eller de Tiender, der eies af Yderne, ogsaa i det her omspurgte Tilfælde at fastsætte ved Kjendelse. 29 Juli

Bkdgj. ang. Examen for Landmaalere og Landinspecteurer*). 5 Aug.

Paa Indenrigsministeriets allerunderdanigste Forestilling har Hs. Majestæt Kongen under 3die Aug. 1854, i Henhold til den allerhøieste Resolution af 18de Febr. 1782, allernaadigst bifaldet følgende Bestemmelser med Hensyn til den fremtidige Afholdelse af Examen for Landmaalere og Landinspecteurer. § 1. Landmaaler- og Landinspecteur-Examen skal i dens nuværende Form afholdes sidste Gang i Mai Maaned 1855. § 2 Herefter skal i hvert Aars Mai Maaned og første Gang i 1855 afholdes en forenet Landmaaler- gg Landinspecteur-Examen, bestaaende som hidtil af tvende Prøver, nemlig en theoretisk og en practisk med ialt 11 Discipliner, nemlig: A. **Den theoretiske Prøve**: 1. **Mathematik**: a) Aritmetik og Algebra. Udførelsen af de fundamentale Operationer (Addition, Subtraction,

*) Jvfr Circ. 31 Oct. 1854, Kgl. Resol. 24 Apr. 1855, Lov 8 Marts 1856 § 1.

5 Aug. Multiplication, Division, Potensation og Roderxtraction) med hvilkesomhelst numeriske Værdier og med almindelige Bogstavudtryk. Proportionslæren. Bestemte Ligninger af 1ste og 2den Grad. Den ubestemte Ligning af 1ste Grad. Differents- og Qvotient-Rækkerne. Logarithmernes Theori med Færdighed i Tavlernes Anvendelse. b) Geometri. Den plane Geometri og Stereometriens Begyndelsesgrunde. c) Algebraens Anvendelse paa Geometrien. Algebraisk Behandling af geometriske Problemer, hvis Løsning fremstilles constructivt ved Cirklen og den rette Linie. Den plane Trigonometri med Færdighed i Brugen af trigonometriske Tavler. I Mathematik gives 6 skriftlige Spørgsmaal. 2. **Landmaaling.** Candidaten maa kunne gjøre Rede for de forskjellige Theorier, hvorefter oeconomisk Landmaaling kan udføres m. m.; ligeledes for Verificationen af og Beregningen over de muelige Feil, som maatte findes ved de forskjellige Landmaalings-Instrumenter. Candidaten maa derhos kunne forklare Theorien af et Korts Prøve og i det Hele aflægge Prøve paa Færdighed i Tegning. Heri gives 1 skriftlig Opgave. 3. **Jordudskiftningslære.** a) Læren om om Areal og Reductionsberegning. b) Læren om Udskiftningsplanen. c) Læren om Udskiftning og Udstykning. d) Læren om Udførelsen af Planen paa et forelagt Kort. e) Læren om Landeiendommes Vurdering til Pengeværdie, grundet paa den af Examinanden udførte Ponitering og den lagte Driftsplan, Eiendommenes Beliggenhed &c. Heri gives 1 skriftlig Opgave. 4. **Jordbundslære.** a) Kundskab til de faa Mineralier, som spille en Rolle i vor Jordbund. Candidaten maa kjende dem saavel efter deres ydre Form og physiske Egenskaber som efter deres chemiske Sammensætning og den Rolle, de spille i Jordbunden. Videnskabelig Krystallographi og Kundskab til de chemisk-mineralogiske Formler forlanges ikke. b) Oversigt over den almindelige Geognosi. Jordskorpens Sammensætning. Kræfterne, som antages at have været virksomme ved dens Dannelse. De paa hinanden følgende Jordperioder. Dyr-

og Plante-Verdenens Udvikling i Perioderne. c) Danmarks specielle Geognosi. De forskjellige i den danske Stat udviklede Formationer; deres Sammensætning og Begrændsning. De geopraphiske Forhold, forsaavidt som de ere afhængige af den indre Bygning. Lagenes Indflydelse paa Plantevæxten. d) Planternes Ernæring. Luftens, Vandets og Jordbundens Indflydelse derpaa. Den chemiske Natur af de Stoffer, som spille en Rolle i Jordbunden med Hensyn til Planternes Ernæring; deres Forhold i vor Jordbund. Midler til at afhjælpe forekommende Mangler. Midler til at bedømme Jordbundens Værdie. e) En Oversigt over og Forklaring af de Operationer, som man foretager for at fremkalde og befordre Plantevæxten, betragtet fra et reent theoretisk Standpunct f. Ex. af Pløining, Brakning, Mergling, o. s. v. 5. **Landbolovgivning.** Hovedgrundtrækkene af Danmarks Landbolovgivning og hvad dermed staaer i Forbindelse, især hvad der vedkommer Udskiftning af Fælledsskab, Udparcellering, skadeligt Vands Afledning, Tiendevæsen, Hoveri, Hegn, Veie og Sandflugt. Heri gives 1 skriftlig Opgave. 6. **Læren om Nivellering og Opmaalingsmethoden for equidistante Curver.** 7. **Landoeconomie.** a) Agerdyrkningslære. 1. Jordbundens Classification fra et landoeconomisk Standpunct. 2. Jordens Bearbeidning. 3. Vandafledning. 4. Regler for Planteculturen i Almindelighed. 5. Beskrivelse af de vigtigste oeconomiske Planters Cultur og Opbevaring. 6. Engcultur. 7. Veiledning til raae Jorders Opdyrkning. b) Læren om Agerdyrknings-Systemerne. 1. De forskjellige Agerdyrkningsmaader her i Landet. 2. Beskrivelse af de forskjellige fremmede Landes Agerdyrkningsforhold med stadigt Hensyn til vore egne. 3, Veiledning til Bestemmelse af Sædskiftet. 4. Veiledning til Gaardes Taxation og fordeelagtigste Drift. 5. Udsigt over Regnskabsvæsenet ved en større Landeiendom. Heri gives 1 skriftligt Spørgsmaal. B. **Den practiske Prøve.** 8. **Landmaaling.** Prøven udføres ved at give Examinanden et Terrain af betydelig Størrelse (t. Ex. 800

5 Aug.

5 Aug. à 1000 Tdr. Land) til Opmaaling; over det Hele forfattes et Skeletkort, men over 50 Tdr. Land, som maales specielt, et fuldstændigt Kort. 9. **Nivellation** udføres paa Marken ved a) at nivellere en brækket Linie af 2000 Alen frem og tilbage. b) At nivellere paa et ujevnt Areal af omtrent 1 Td. Lands Størrelse alle Høider og Lavninger, for at beregne Cubikindholdet af den Jord, som bliver at afgrave eller tilføre for at planere Arealet. Nivellationen af dette Areal maa Candidaten dernæst kunne fremstille ved plane Curver, hvor det overlades til ham at bestemme Equidistancen mellem 1 à 2 Fod. 10. **Udskiftningen.** Candidaten, som forelægges et Kort over en Byes Marker, hvorpaa ikke maa være under 6 og ikke over 10 Gaarde, har at forfatte den beqvemmeste og for alle Vedkommende fordeelagtigste Delingsplan efter forskjelligt Opgivende af Agerland, Engbund og Moser og paa Kortet med Blyantslinier at antyde samme. Efterat denne Delingsplan af Examinationscommissionen er antagen, udfører Candidaten Planens Fuldførelse efter bestemt Maal paa Kortet, med hvilket, naar dette som færdigt afgives til Commissionen, tillige bør følge den beskrevne Udskiftningsberegning samt Beretning om Hegnenes Fordeling overeensstemmende med Anordningerne. 11. **Udstykning.** Affattelsen af en Udstykningsberegning over en Landeiendom, hvorover forelægges Candidaten et Kort med Opgivende af, paa hvilken Maade Delingen bliver at udføre. § 3. De nuværende Landmaalere, som indstille sig til denne Examen inden 5 Aar, skulle være fritagne for at examineres i Mathematik. § 4. De Landmaalere og Landinspecteurer, som have absolveret den theoretiske Deel af den hidtidige Landmaaler- og Landinspecteur-Examen, men af en eller anden Grund erholdt Udsættelse med de practiske Prøver, ville, naar disse udføres inden 2 Aar fra denne Bekjendtgjørelses Dato, blive meddeelte Bestallinger. For dem derimod, som bestaae i de theoretiske Prøver til de Examiner, som afholdes sidste Gang i Mai Maaned 1855, blive de bestaaende Regler fremdeles gjældende, saaledes, at de practiske Prøver blive at udføre i samme Aar, saafremt de ville kunne vente at erholde

Bestallinger. Den Adgang, som de Candidater, der have absolveret Forsteramen, i Henhold til allerhøieste Resolution af 26de April 1834, hidtil have havt til at erholde Bestalling, bortfalder for Fremtiden. § 5. Iøvrigt blive de hidtil gjældende Regler, forsaavidt de ikke ere forandrede ved denne Bekjendtgjørelse, i Kraft. 5 Aug.

Indenrigsmin. Skriv. (til Amtmanden over Frederiksborg Amt), hvori Samme, i Anledning af en fra en Skolelærer indkommen Forespørgsel om, hvorvidt han rettelig har kunnet ansættes til Fattigbidrag af sin Skolelods Hartkorn og til Skolebidrag efter Formue og Leilighed, svares, efter foregaaende Brevverling med Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet, at da Plac. af 22de Mai 1839 § 1 ved Siden af Skatter og Bankrenter tillige fritager Skolelærerne for af deres Skolelodder at udrede „andre offentlige Afgifter", maa Andrageren ansees fritagen for at udrede Communeafgifter, altsaa ogsaa Fattigskat af det Hartkorn, som hviler paa den Jord, der er udlagt ham som anordningsmæssig Skolejord — hvad ogsaa tidligere er statueret — men at han derimod rettelig er ansat til at svare Bidrag til Skolevæsenet efter Formue og Leilighed, saameget mere som det af den af vedkommende Sogneforstanderskab over Sagen afgivne Erklæring sees, at der ved denne Ansættelse ikke er taget Hensyn til de Indtægter, han har som Skolelærer, men alene til dem, han antages at have af sine Embedsjorder. 8 Aug.

Finantsmin. Skriv. (til Domainedirectoratet) ang. i hvilke Tilfælde de i Loven af 8de April 1851 § 12 ommeldte Villiestilkjendegivelser kunne skrives paa ustemplet Papiir. 10 Aug.

Ved at tilstille undertegnede Departement det hermed tilbagefølgende, paa ustemplet Papiir den 7de Febr d. A. af sildigere afdøde N. N. i N. N. Sogn til Fordeel for hendes Svigersøn N. N. udstedte Document, hvorved hun deels har disponeret over den af hende allerede erhvervede Ret til at erholde Skjøde paa Huset Matr. Nr. 29 i N. N., deels over sine øvrige Efterladenskaber, har Domainedirectoratet i behagelig Skrivelse af 20de Juni sidstleden, næst at bemærke, at Samme ikke hidtil har gjort nogen Fordring i Henseende til

10 Aug. Stemplingen af de i Loven af 8de April 1851 § 12 ommeldte Declarationer, naar de kun have befattet sig med Spørgsmaalet om, til hvem det paagjældende Fæstested skulde overgaae, men at Directoratet, med Hensyn til at det foreliggende Document tillige indeholder Bestemmelse angaaende Arveretten efter den afdøde Fæsterske, saa at det faaer Characteren af en testamentarisk Disposition, finder Forholdet saa forandret, at der mueligen til Documentet burde have været brugt stemplet Papiir, begjært sig meddeelt Underretning om, hvilken Bestemmelse Ministeriet i saa Henseende maatte tage. Foranlediget heraf skulde Departementet ikke undlade tjenstligst at bemærke, at ligesom det vel tør antages, at det ikke har været Lovgivningens Hensigt, at der skulde bruges stemplet Papiir til de i nysnævnte Lov af 8de April 1851 §. 12 ommeldte Villiestilkjendegivelser, naar disse holde sig aldeles indenfor de der fastsatte Grændser, saaledes anseer Departementet det for utvivlsomt, at forsaavidt der ved et Document af den heromhandlede Art er disponeret mortis causa over Andet, end det Fæstested, som Udstederen kunde erholde til Eiendom, er Documentet forsaavidt en testamentarisk Disposition, der maa være undergiven de almindelige Regler for stemplet Papiirs Brug til Testamenter. Men Departementet antager endvidere, at naar den vedkommende Fæster allerede har erklæret sig villig til at overtage Stedet til Eiendom paa de fra Statens Side tilbudne Vilkaar, og saaledes allerede har erhvervet contractmæssig Ret til at faae Skjøde paa Eiendommen, kan en af ham derefter afgiven Beslutning om, til hvem Skjødet skal udstedes, ikke henføres under Bestemmelserne i titnævnte Paragraph af Loven. Forsaavidt en saadan Beslutning da gaaer ud paa, at en Anden end Fæsteren selv skal i dennes levende Live have Stedet overdraget til Eiendom, maa Documentet formeentlig betragtes lige med en almindelig Transport paa en ved Kjøbecontract eller Auctionsbud erhvervet Ret til at erholde Skjøde paa en fast Eiendom, og, forsaavidt Bestemmelsen er gjort afhængig af Fæsterens Død, inden han selv har erholdt Skjøde, som en almindelig testamentarisk Disposition. I Henhold hertil vil, efter Departementets Formening, det foreliggende Document af 7de Febr. d. A. være at stemple som Testamente efter Værdien af det bortteftamenterede Huus og dertil lagt Værdien af N. N.s øvrige Efterladenskaber.

Departementet maa imidlertid meget ønske at erfare, om Domainedirectoratet har noget at erindre imod den her fremsatte Anskuelse, og tør derfor, forinden endelig Resolution afgives i Sagen, tjenstligst udbede sig Sammes behagelige Yttringer*).

*) Domainedirectoratet svarede under 2den Septbr. 1854, at det maatte være enigt i den ovenfor udtalte Anskuelse, idet dog derhos bemærkedes, at der ikke ved de Overdragelser, der foregaae i Medfør af Selveiendomsloven, vil blive Spørgsmaal om Skjødes Udstedelse til anden Mand, saalænge den sidste Fæster er i Live, da det er antaget at følge af Bestemmelserne i denne Lov, at Skjøde i saa Fald kun kan udstedes til Fæsteren selv.

Justitsmin. Skriv. (til Amtmanden over Sorø Amt), hvori Samme — der, med Hensyn til at der ved Beregningen af Gebyret for Tinglæsningen af de Skjøder, der i Henhold til Loven af 3die Marts 1852 udstedes til Gaardmænd og Huusmænd paa Sorø Academies Gods, var fulgt en forskjellig Fremgangsmaade ved de tre Jurisdictioner, hvorunder det ommeldte Gods er beliggende, havde indstillet til Ministeriet, hvorledes det omhandlede Gebyr skal beregnes — svares, efter foregaaende Brevverling med Ministeriet for Kirke- og Underviisningsvæsenet, at der i Henhold til den almindelige Bestemmelse i § 1 af Loven af 3die Marts 1852, jvfr. § 14 i Loven af 8de April 1851, kun kan beregnes Gebyr som for Tinglæsning af Fæstebreve. 15 Aug.

Indenrigsmin. Skriv. (til Amtmanden over Præstø Amt), hvori Samme, i Anledning af en fra en Tiendecommission indkommen Forespørgsel om hvorledes den skulde forholde sig med Hensyn til Eiendomme med Bondeskylds-Hartkorn, af hvilke der af en eller anden Grund hidtil ikke havde været svaret Tiende eller Vederlag for samme, svares, at der ogsaa for disse Eiendomme vil være at bestemme et fast aarligt Tiendevederlag, men at Spørgsmaalet om Tiendepligten henhører under Domstolenes Afgjørelse. 2 Sept.

Indenrigsmin. Skriv. (til Amtmanden over Sorø Amt), hvori Samme, i Anledning af et Andragende, hvori Formanden for et Tiendecommissionsdistrict havde begjært sig Resolution meddeelt for, hvorvidt der i Tiden mellem St. Hansdag og St. Mortensdag lovmedholdelig kunde afholdes nogen Afløsningsforretning, og hvorvidt Tiendeafløsning skulde finde Sted for Huusmændenes Vedkommende, svares, at der Intet er tilhinder for, at Afløsningsforretninger foretages hele Aaret igjennem, naar det kun iagttages, at Forliget eller Kjendelsen i Overeensstemmelse med Fdn. af 8de Jan. 1810 § 28 3tio først træder i Kraft det næstfølgende Aar, og at hvad angaaer det opkastede Spørgsmaal om Huusjorder, da skal Tienden af alle Huses Jordtillæg, der an- 2 Sept.

2 Sept. vendes til Dyrkning af tiendepligtig Sæd, fastsættes til faste aarlige Afgifter i Henhold til Loven af 14de April 1852, hvad der ogsaa gjælder om Præstetienden, uanseet at samme fortiden ydes med Høstdage.

4 Sept. **Justitsmin. Skriv.** (til Krigsministeriet), ang. at Grundlovens § 87 ei har ophævet de tidligere Expropriationsanordninger, og om Anvendelsen af Plac. af 31te Juli 1801 paa Grundafstaaelser til militaire Anlæg.

I Skrivelse af 18de f. M. har Krigsministeriet meddeelt, at det i Anledning af nogle militaire Anlæg, som foretages deels i Omegnen af Kjøbenhavn til denne Stads Sikkring mod Bombardement, deels paa Stribs Odde, hvor Krudtmagasiner skulle bygges, vil være nødvendigt, at endeel Privateiendom stilles til Landmilitairetatens Disposition, men at der herved er opstaaet Tvivl, om der til saadan Expropriation vil udfordres en særlig Lov, eller der i den gjældende Lovgivning indeholdes tilstrækkelig Hjemmel for Administrationen til i det angivne Øiemed at fordre tvungen Afstaaelse af Privateiendom, og i sidste Fald om da Befalingen om de paagjældende Grundstykkers Afstaaelse skal udstedes af Justits- eller Indenrigsministeriet, eller denne umiddelbart kan paabydes af Krigsbestyrelsen. Velbemeldte Ministerium har i denne Henseende bemærket, at det vel ved Plac. af 31te Juli 1801 er paalagt Enhver mod Erstatning at afstaae sin Grund eller Eiendom, naar dette behøves til Landets Forsvar, men at det formeentlig kunde være tvivlsomt, om denne Placat ikke er ophævet ved Grundlovens § 87, og har meerbemeldte Ministerium begjært Justitsministeriets Betænkning over dette Anliggende.

Foranlediget heraf skulde man tjenstligst tilbagemelde, at Grundlovens § 87 vistnok ikke kan antages at have ophævet de tidligere givne Anordninger, som hjemlede det Offentlige Ret til at forlange Afstaaelsen af Privates Eiendomme, men at Meningen kun kan være, at den Grundsætning, hvorpaa disse Anordninger ere byggede, ikke uden særlig Lov skal kunne bringes til Anvendelse paa Tilfælde, som ikke umiddelbart ere indbefattede under sammes Indhold. Det er ogsaa ved mange tidligere Leiligheder blevet forudsat, at de ældre Love, der hjemlede tvungen Grundafstaaelse til visse Formaal, staae ved Magt, t. Ex. med Hensyn til Veivæsenet, hvorved Loven af 20de Aug. 1853 har udvidet, hvad der forhen gjaldt om Landeveie til Biveie, og med Hensyn til Jernbanevæsenet, jvfr. Loven af 27de Febr. 1852, hvis § 4 udtrykkelig erkjender de allerede gjældende Anordninger som

Hjemmel for Expropriationer til Jernbaner, samt Lovene af 31te Juli og 20de Aug. f. A., der Intet specielt nævne om Expropriation, fordi Fdn. af 5te Marts 1843 alt indeholder det Fornødne derom, naar først Concession var given. Da nu Plac. af 31te Juli 1801 netop specielt gjør det til Pligt for Borgerne at finde sig i Grundafstaaelser, som behøves til „Landets Forsvar", saa kan en Lov ikke være nødvendig for at hjemle Krigsbestyrelsen den omspurgte Beføielse, ligesom der heller ikke kan blive Spørgsmaal om Udstedelsen af nogen Befaling enten fra Indenrigs- eller Justitsministeriet. Det staaer vel ikke til at nægte, at der vilde kunne møde nogen practisk Vanskelighed, hvor Vedkommende ikke vilde erkjende, at Grunden qvæstionis behøves til Landets Forsvar, og derfor benskjød sig under Domstolene, men da disse udentvivl vilde erkjende Krigsministeriets Dom om Nødvendigheden for afgjørende, vilde dette dog neppe faae nogen Følge. 4 Sept.

Kirke- og Underviisningsmin. Circ. (til samtlige Stiftsøvrigheder), hvori Samme, da Amtstiendecommissions-Kjendelser, der angaae Tiender, som tilhøre Kirker eller geistlige Embeder, bør, forinden der ved samme acqviesceres, forelægges Ministeriet til Approbation, anmodes om at foranledige, at de Kjendelser, som fremtidig afsiges af Amtstiendecommissionerne, saavelsom de allerede afsagte Kjendelser, der ikke have overstaaet de ved Fdn. af 8de Jan. 1810 § 28 Nr. 5, jvfr. Plac. af 12te Marts 1828 § 2, anordnede fatalia appellationis, blive indsendte til Ministeriet, ledsagede af Stiftsøvrighedens egne Yttringer om, hvorvidt der kan acqviesceres ved samme, eller om der skulde være Anledning til at lade dem indanke for den overordnede Tiendecommission. 8 Sept.

Indenrigsmin. Skriv. (til Amtmanden over Svendborg Amt), hvori Samme, da Formanden for en Tiendecommission, med Hensyn til at Kongetienden for et Sogn tilligemed Fæstegodset af Statskassen var overdragen til Brugerne, havde 9 Sept.

9 Sept. forespurgt, om der i Overeensstemmelse med Loven af 14de April 1852 § 14 ogsaa skal fastsættes et Vederlag for denne Tiende, uagtet den, da det er en Kongetiende, formenes ikke at kunne faae nogen Betydning for Fremtiden, svares, at den ommeldte § 14 ubetinget gjælder alle de Tiender, der eies af Yderne.

19 Sept. **Indenrigsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Svendborg Amt), hvori Samme — da Formanden for Jordboniteringsmændene i en Kjøbstad havde forespørgt: a) hvorvidt, naar der reqvireres Bonitering foretaget paa een Dag af flere Matriculsnummere, Boniteringen af hvert enkelt Matriculsnummer bliver at betragte som en særskilt Forretning, for hvilken Betaling bliver at erlægge efter § 3 i Loven af 4de Juli 1850 om Udnævnelse af faste Taxationsmænd til at foretage Jordboniteringer, hvad enten der er en og samme eller flere forskjellige Reqvirenter; og b) hvorvidt bemeldte Lovs § 5. angaaende Udnævnelsen af 3 faste Boniteringsmænd for hver Kjøbstad, skal forstaaes saaledes, at enhver efter Loven reqvireret Forretning skal foretages af alle 3 Taxationsmænd i Forening, og om Forretningen saaledes ikke er gyldig, naar den kun er foretaget af tvende af disse — anmodes om at tilkjendegive Andrageren: ad a) at der for hver Reqvisition, om samme end omfatter flere Matriculsnummere, der tilhøre een Eier, kun kan fordres Betaling som for en enkelt Forretning; og ad b) at det ifølge den udtrykkelige Bestemmelse i Lovens § 1 maa ansees tilstrækkeligt til en Forretnings Gyldighed, at tvende af de udnævnte Taxationsmænd have deeltaget i samme.

23 Sept. **Indenrigsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Præstø Amt), hvori Samme, i Anledning af et til Ministeriet indkommet Andragende, hvori Formanden for en Tiendecommission havde begjært Ministeriets Resolution betræffende Forstaaelsen af den i Loven af 14de April 1852 § 18 givne Bestemmelse angaaende naar Tiendecommissairerne kunne beregne sig Diæter, anmodes om at tilkjendegive Andrageren, at Tiende-

commissairernes Berettigelse til at beregne sig Diæter efter den citerede Bestemmelse ikke kan udstrækkes videre end til de Dage, der medgaae til Reiser til og fra Aastedet og til Møder paa samme. Saafremt derfor Tiendecommissionen forblev samlet paa Aastedet, der forfattede og afsagte Kjendelsen, og saaledes tilendebragte den hele Forretning der, vilde den være berettiget til for de Dage, der medgik dertil, at beregne sig Diæter; men forlod den Aastedet og reiste enten hjem eller til noget andet Sted, da antoges Tiendecommissairerne ikke at være berettigede til Diæter. Dette Resultat fremgik ogsaa af de paa Rigsdagen om denne Sag passerede Forhandlinger, idet der ved Behandlingen i Landsthinget af et under Rigsdagens første Session fremlagt Regjeringsudkast om nogle Forandringer i Fdn. af 8de Jan. 1810 fremkom et Ændringsforslag om at Tiendecommissairernes Diæter skulde nedsættes til 2 Rd. for de Dage de tilbragte paa Reiser og under Mødet paa Aastedet, men ved Lovforslagets tredie Behandling erholdt Ordet „Reiser" det Tillæg „til og fra Aastedet", og med dette Tillæg blev Ændringsforslaget vedtaget. Dette Lovforslag erholdt vel ei Lovskraft, men ved Behandlingen i Rigsdagens tredie Session af det Lovforslag, der ligger til Grund for Loven af 14de April 1852 om Tiendens Afløsning, blev det samme Ændringsforslag om Diæterne, som var fremkommet i første Session, vedtaget i Landsthinget og gik saaledes over i Loven. Da nu de foran paapegede Ord „til og fra Aastedet" vilde være uden nogen Betydning, saafremt Tiendecommissairerne ogsaa for Reiser til andre Steder end de til Aastedet kunde beregne sig Diæter, saa maatte Ministeriet, som allerede antydet, være af den Formening, at Amts-Tiendecommissionerne ere forpligtede til at foretage det til Kjendelsens Forfattelse, foruden Forligsmæglingen, Granskningen o. s. v., fornødne Arbeide paa selve Aastedet, for at kunne beregne sig Diæter for den Tid, som dertil anvendes.

26 Sept. **Indenrigsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Viborg Amt), hvori Samme — der, foranlediget af at tvende i en Kjøbstad bosatte Mænd havde undladt at efterkomme et dem af Amtmanden givet Paalæg om med Hensyn til nogle Jorder, de eie i et Sogn, at give en i dette Sogn bosat Mand Fuldmagt til i alle Forhold til Sognet at træde i Eiernes Sted, havde begjært Ministeriets Resolution for, hvorvidt Amtet er berettiget til, i Henhold til Fdn. af 25de Juni 1810 § 8, under en daglig Mulct at give et saadant Paalæg, og hvorledes der vil være at forholde, naar Paalægget ikke efterkommes — svares, at forsaavidt de Jorder, som Vedkommende eie udenfor de Sogne, hvor de ere bosatte, ikke ere Parceller, der ere erhvervede fra andre Eiendomme, haves der vel ingen udtrykkelig lovhjemlet Forpligtelse for Eierne til at holde en saadan Fuldmægtig, men Ministeriet skjønnede imidlertid ikke rettere, end at den i Fdn. af 25de Juni 1810 § 8 derom givne Bestemmelse alene er en Udtalelse af et almindeligt i Forholdets Natur ligefrem grundet Princip. Vel antog Ministeriet ikke, at Amtet kunde være beføiet til ved Mulct at frembringe Opfyldelsen af denne Forpligtelse, men dette var ei heller fornødent, da den Eier, som hverken selv er tilstede eller har befuldmægtiget nogen Anden til at varetage sin Eiendoms Tarv, selvfølgelig maa bære de Ulemper, som deraf ville være en naturlig Følge.

30 Sept. **Kirke- og Underviisningsmin. Skriv.** (til Kjøbenhavns Amtsskoledirection), hvori Samme — i Anledning af et Andragende fra Huusbeboerne af tvende Sogne, hvori de besvære sig over formeentlig uretteligen at være blevne udpantede for resterende Degnetiende m. m., og anholde om, at Degnetienden maa blive fastsat til et bestemt aarligt Beløb for hver Yder — tilskrives, at Degnetraven overeensstemmende med Fdn. af 8de Jan. 1810 § 31 bør erlægges med 1/3 mod det ved Tiendecommissionens Kjendelse bestemte Vederlag for Præstetienden af de paagjældende Sogne, saa-

fremt den forinden bemeldte Tiendes Afløsning har været erlagt paa saadan Maade, men at den i modsat Fald bør svares med samme Beløb som tidligere; hvorhos Ministeriet tilføier, at da det Vederlag, der saaledes bliver at yde Skolelæreren, alene er for Degnetraven, vil der, uden Hensyn hertil, fremdeles som hidtil være at yde Skolelæreren Julerente og øvrige ham ved Skoleplanen tillagte Præstationer saavelsom Fourage, overeensstemmende med Skoleanordningens Bestemmelser. 30 Sept.

Indenrigsmin. Skriv. (til Amtmanden over Holbek Amt), hvori Samme — i Anledning af en fra Formanden for Gaardmandshoveriets Afløsning i en Landsthingskreds indkommen Forespørgsel om, hvorvidt noget Arbeide, som en Gaardmand ved et til en Huusmand udstedt Fæstebrev paa 3 Tdr. Ld. af hans Gaards Tilliggende havde forpligtet sig til at præstere til denne, i Henhold til Loven af 4de Juli 1850 om Afløsning af det Gaarde og Boelssteder paahvilende Hoveri og lignende Pligtarbeide kunde fordres afløst ved Afløsningsmændenes Mellemkomst — svares, at Ministeriet vel efter den til Grund for fornævnte Lov liggende Hensigt og Ordlydender af sammes Inscription maa være tilbøieligt til at antage, at det omhandlede Arbeide fra Eieren til Leieren ikke retteligen kan fordres afløst paa den af den paagjældende Huusmand begjærte, i Loven af 4de Juli 1850 ommeldte, Maade, men at dette Spørgsmaal iøvrigt henhører under Domstolenes Afgjørelse, og at derfor, saafremt Huusmanden insisterer paa sin Begjæring, Formanden ikke vil kunne vægre sig ved foreløbig at tage Sagen under Behandling, men da har, naar Arbeidets Værdie er fastsat, og Parterne ikke kunne forenes om i det Hele at undergive Sagen Afløsningsmændenes Kjendelse, i Overeensstemmelse med Lovens § 7 at henvise samme til Domstolenes Afgjørelse. 7 Octbr.

Kirke- og Underviisningsmin. Skriv. (til Amtmanden over Thisted Amt og Provsten for Hillerslev og Hundborg Herreder), 11 Octbr.

11 Octbr. hvori Ministeriet, ved i Henhold til Plac. af 19de Marts 1812 at approbere Bortforpagtningen af en Præstegaards Avling paa 9 Aar, tilføier, at det efter Correspondence med Indenrigsministeriet ikke har fundet Anledning til at tiltræde Amtmandens og Provstens, ogsaa af Stiftamtmanden og Biskoppen udtalte Anskuelse om Hensigtsmæssigheden af at forlange saadanne Forpagtninger, forinden de approberes ud-over bemeldte Beneficiarii Embedstid, stillede til offentlig Auction, deels fordi Saadant hidtil ikke har pleiet at være gjort til Betingelse for deslige Contracters Stadfæstelse, deels fordi det af Hensyn til det mellem Beneficiarius og Forpagteren indtrædende personlige Forhold turde ansees for mindre tilraadeligt, naar der iøvrigt, saaledes som her, intet Væsentligt findes at erindre mod at bevilge Forpagtningen paa et bestemt Aaremaal, og de underhaanden stipulerede Betingelser forresten skjønnes at være fordeelagtige for Embedet.

21 Octbr. **Indenrigsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Maribo Amt), hvori Samme — da Formanden for en Tiendecommission havde begjært sig Ministeriets Resolution meddeelt med Hensyn til følgende af ham opkastede Spørgsmaal angaaende Forstaaelsen af Loven af 14de April 1852, indeholdende nogle nærmere Bestemmelser om Korntiendens Forandring fra Ydelse i Kjærven til faste aarlige Afgifter, nemlig: 1) Naar den en enkelt Tiendeyder tilhørende Eiendom i den nye Matricul er inddeelt i flere Nummere, hvert med sit særskilte Hartkorn, og der af disse Nummere findes nogle, hvortil alene hører Græsninger, Tørvemoser, Skove og deslige Jorder, hvoraf ingen Tiende svares, men hvis Hartkorn desuagtet er tiendepligtigt, skal da det Qvantum Korn, som ifølge Tiendecommissionens Kjendelse bliver at svare af Eiendommens tiendepligtige Jord, fordeles saavel paa det Hartkorn, hvortil det tiendepligtige Areal henhører, som paa det Hartkorn, hvortil ingen tiendepligtig Jord findes, eller skal Tiendevederlaget alene fordeles paa det Hartkorn, hvortil den

tiendepligtige Jord hører? 2) Naar Konge- eller Kirke- 21 Octbr.
tienden eller begge disse Tiender ere indbefattede i den Afgift, som en Jordbruger efter sit Fæstebrev eller Arvefæsteskjøde skal svare til Gods- eller Herlighedseieren, uden at der er givet nogen Bestemmelse for, hvor stor en Deel af Afgiften Tienden udgjør, skal Tiendecommissionen da ogsaa ved sin Forretning i det paagjældende Sogn tage Bestemmelse om Vederlaget for bemeldte Tiender af en saadan Eiendom? 3) Naar Vederlaget for de Korntiender, der eies af vedkommende Ydere, i Henhold til Lovens § 14 bliver at fastsætte, skal samme da ansættes til Korn i Skjeppen eller til at betales med Penge efter hvert Aars Capitelstart — anmodes om at meddele Andrageren følgende Svar paa disse Spørgsmaal: ad 1) Ligesom den Omstændighed, at en Eiendom i Matriculen er anført under flere Nummere, hvert med sit særskilte Hartkorn, ikke ubetinget, og allermindst naar de ere behæftede med en samlet Gammelskat, medfører, at disse Nummere kunne betragtes og behandles som særskilte Eiendomme, saaledes skjønnes denne Omstændighed heller ikke at kunne komme i Betragtning ved Tiendevederlagets Fastsættelse, ved hvilken derimod al den tiendepligtige Jord, en Tiendeyder er i Besiddelse af og driver under eet samlet Brug, ogsaa bør betragtes og behandles som een samlet Eiendom, uden at der i Almindelighed kan være Anledning for Tiendecommissionen til at fordele en saadan Eiendoms fulde Tiendevederlag paa de flere Matriculnummere, hvoraf den bestaaer. Bestaae enkelte af disse Matriculnummere alene af Eng, Græsning eller deslige, da kan Sædproductionen vistnok alene beregnes af den øvrige Agerjord, men da Eng- og Græsningsjorderne dog maae betragtes som Hjælpemidler til en større Production af Agerjorden, komme de forsaavidt ogsaa i Betragtning til Vederlagets høiere Ansættelse, og saafremt der derfor af en eller anden Grund skulde foretages en Fordeling af Vederlaget, maatte denne upaatvivlelig indbefatte samtlige de Jorder, der havde bidraget til at dette naaede den ved Commissionens Kjendelse fastsatte Størrelse.

26 Octbr. langes tinglæste, altsaa efter Sportelreglementet af 22de Marts 1814 §§ 64 og 73.

31 Octbr. **Indenrigsmin. Circ.** (til samtlige Amtmænd), hvori Samme — ved at meddeles, at ligesom den Adgang, Landmaalerne hidtil have havt til efter godtgjort practisk Duelighed at erholde Autorisation til at udføre Landinspecteurforretninger, for Fremtiden aldeles bortfalder for dem, som ikke allerede ere forsynede med Autorisation, saaledes ville de Landmaalere, som hidtil have havt enten almindelig eller speciel Autorisation, efter Udløbet af Aaret 1856 ikke kunne vente at erholde en saadan — anmodes om at bringe dette til Kundskab blandt samtlige i Amtet practiserende Landmaalere, hvem det derhos maatte tilkjendegives, at de, som efter den Tid attraae at udføre Landinspecteurforretningerne, maae have bestaaet i den ved Bkdgj. af 5te Aug. d. A. anordnede forenede Landmaaler- og Landinspecteurexamen eller i den nuværende Landinspecteurexamen, som afholdes sidste Gang næste Foraar, med mindre saadanne særegne Omstændigheder ere tilstede, at Ministeriet efter deres derom indgivne Ansøgninger maatte ansee dem værdige til at meddeles Bestalling som Landinspecteurer uden at have underkastet sig den for disse befalede Examen.

11 Novbr. **Indenrigsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Kjøbenhavns Amt) ang. at Udgifterne paa Oprensningen af offentlige Vandsteder skulle lignes paa hele Sogneforstanderskabsdistrictet.

I behagelig Skrivelse af 7de f. M. har Hr. Stiftamtmanden meddeelt Ministeriet Deres Yttringer med Hensyn til et fra endeel Beboere i Hvidovre By, saavelsom twende gjennem Forstanderskabet for Frederiksberg og Hvidovre Sogne hertil indkomne Andragender fra endeel Beboere i Frederiksberg Sogn, hvori disse have besværet sig over den ved Ministeriets Resolution af 14de Juli d. A. trufne Afgjørelse af Spørgsmaalet om Ligningen af Udgifterne ved den foretagne Oprensning af et Gadekjær i Valdby, idet Andragerne have formeent, at bemeldte Udgifter ikke maatte paahvile det samlede Pastorat, men derimod Valdby alene.

Foranlediget heraf skulde man tjenstligst melde, at da den fornødne Istandsættelse og Oprensning af offentlige

Vandsteder (jvfr. Vrdsdn. for Landet af 29de Febr. 1792 § 12) i den nugjældende Lovgivning og navnlig i Fdn. af 27de Mai 1848 § 1 — saaledes som dennes Motiver i Dep. Tid. f. 1848 S. 311—312 vise — betragtes som et communalt Anliggende, der er indbefattet under det i Lovstedet omhandlede communale og offentlige Pligtarbeide, og da det herimod selvfølgelig ikke vil kunne komme i Betragtning, hvorvidt bemeldte Arbeide før Emanationen af Fdn. af 1848 maatte i et Sogn eller Pastorat være behandlet som en den enkelte Landsby nærmest eller udelukkende vedkommende Sag, samt da — forsaavidt der under nærværende Sag og navnlig i den af Stedets Politiemester under 24de Juni d. A. afgivne Erklæring er berørt deels Brolægningen af Frederiksberg Byes Bredgade i Aaret 1851, deels Istandsættelsen af Grøfterne i samme Byes Alleegade i 1852 og den i forrige Aar autoriserede Forøgelse af Vægterholdet dersteds som Tilfælde, hvori formeentlig lignende Arbeider selv efter Emanationen af den citerede Fdn. af 1848 ere med høiere Sanction behandlede som den enkelte Byes, altsaa ikke den samlede Communes — Ministeriet ikke kan erkjende, at der i noget af disse tre tidligere Tilfælde handledes om Foranstaltninger, der i Lovgivningen ere betragtede som communale i almindelig Forstand ɔ: som Foranstaltninger, til hvis Iværksættelse Sogneforstanderskabsdistricterne eller dog Sognene som saadanne ere i Medfør af den almindelige Lovgivning ligefrem forpligtede, og da Ministeriet i ethvert Fald savner Beføielse til i et Tilfælde som det nu foreliggende at tilstede Afvigelser fra Lovgivningen, naar dennes Bestemmelser paastaaes overholdte, maa det have sit Forblivende ved Ministeriets under 14de Juli sidstleden afgivne Resolution, navnlig forsaavidt den statuerer, at det omhandlede Oprensningsarbeides Udførelse i Medfør af den nugjældende Lovgivning er en Pastoratet som samlet Commune og ikke blot en enkelt Deel af samme vedkommende Sag. Ministeriet skal hertil lige tjenstligst føie, at man vel ved Afgivelsen af fornævnte Resolution, saaledes som ogsaa

11 Novbr.

11 Novbr. den hele Maade, hvorpaa samme er affattet, og den i Resolutionen gjorte Henviisning til Ministeriets Skriv. af 22de Septbr. 1851 tilstrækkeligen antyde, er gaaet ud fra, at Lovgivningens Forskrifter ved Arbeidets Bortlicitering ere iagttagne, men at den Omstændighed, at denne Forudsætning nu har viist sig at være urigtig — idet der ikke, hvad dog Fdn. af 27de Mai 1848 § 1 5te Punctum, udtrykkeligen fordrer, forinden har været givet samtlige Pastoratets Gaardmænd Leilighed til at erklære sig over, hvorvidt de foretrak Arbeidets Udførelse efter Licitation fremfor at forrettte det in natura — dog i intet Tilfælde vilde kunne berettige til, tvertimod hvad der maa erkjendes at være Lovgiverens Villie, at behandle det udførte Oprensningsarbeide som et den enkelte territoriale Deel af den samlede Commune ene vedkommende Anliggende. Men naar saa er, skjønnes den stedfundne formelle Mangel nu, da Arbeidet engang er udført efter Licitation, dog ikke at kunne her relevere videre, og det saameget mindre, som i al Fald Pluraliteten af Pastoratets Gaardmænd efter Arbeidets særdeles Beskaffenhed fornuftigviis maatte have foretrukket dets Udførelse ved Licitation og derved at overføre en efter de locale Forhold ingenlunde ubetydelig Deel af Byrden — der forøvrigt maa antages ved Licitationen at have fundet sin passende Vurdering — paa Pastoratets Huusmænd og Inderster, fremfor selv at besørge det forrettet in natura, men paa den anden Side netop fordi Gaardmændene saaledes maae forudsættes under de forhaandenværende Omstændigheder at ville have foretrukket Licitation, ei heller Pastoratets Huusmænd og Inderster med Føie kunne beklage sig over, at denne Udførelsesmaade in casu factisk er givet Fortrinet. Idet man derfor maa anmode Hr. Stiftamtmanden om i Overeensstemmelse med det Foranførte behageligst at ville meddele samtlige Vedkommende fornøden Besked, skulde man derhos, efter den Anledning Sagen dertil giver, lige tjenstligst bede Sogneforstanderskabet for Frederiksberg og Hvidovre Pastorat betyde Nødvendigheden af, at samme for Fremtiden nøie overholder Lov-

givningens Forskrifter, ligesom ogsaa Forstanderskabets Opmærksomhed maa henledes paa, at Valget efter Fdn. af 1848 § 1 5te Punctum, ikke kan erkjendes at kunne af Gaardmændene gjøres gjældende i den enkelte Sag, men at de een Gang for alle maae med Hensyn til hver enkelt Classe af det omhandlede Arbeide, t. Ex. in casu Oprensningen af Pastoratets Vanddamme, erklære, hvorvidt de foretrække det udført in natura eller efter Licitation. 11 Novbr.

Kirke- og Underviisningsmin. Skriv. (til Stiftamtmanden og Biskoppen over Ribe Stift), hvori Samme — da endeel Beboere i et Sogn havde forespurgt, om den ved Fdn. af 29de Decbr. 1721 bestemte Ydelse af et Pund Ost pr. Td. Hartkorn af hver Gaard i Stedet for Midsommersrente bør udredes efter den nye eller efter den gamle Matriculs Hartkorn, samt om denne Afgift kan fordres af Huusmænd med under 1 Td. Hartkorn — svares, at Ministeriet antager, at denne Afgift i Medfør af Fdn. af 24de Juni 1840 § 10 skal svares med et Pund Ost af hver Tønde ny Matriculs Hartkorn, samt at Afgiften ikke bliver at svare af Huusjorder, med mindre disse ere Parceller fra Gaarde, af hvilke denne Afgift er bleven svaret. 13 Novbr.

Kirke- og Underviisningsmin. Skriv. (til Amtmanden over Svendborg Amt), hvori Samme, i Anledning af at en Mand havde anholdt om at maatte levere den ham paahvilende Andeel af det Skolelæreren tilkommende Brændsel med Brænde, uagtet Districtets øvrige Beboere levere Tørv, svares, at Ministeriet med Amtet er enigt i, at det maa staae enhver Yder frit for, uafhængigt af Districtets øvrige Beboere, at bestemme, om han vil levere Brænde eller Tørv til Skolen, naar ikkun det i Canc. Skriv. af 6te Novbr. 1838 opstillede Forhold mellem disse to Sorter Brændsel iagttages. Skulde der herved møde den Vanskelighed, som den paagjældende Skolelærer i sin i Sagen afgivne Erklæring havde paaberaabt sig, at Udhuusleiligheden ved Skolen er for indskrænket til at 18 Novbr.

18 Novbr. rumme forskjellige Sorter Brændsel, maa det i fornødent Fald være Sogneforstanderskabets Sag at sørge for, at Udhuset erholder en passende Udvidelse.

21 Novbr **Indenrigsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Odense Amt), hvori Samme — der til Ministeriets Afgjørelse havde indstillet et Andragende, hvori en Huusmand og Pranger ankede over, at hans Svigersøn af vedkommende Commune affordredes Gangdage til det Offentlige ligesom en Huusmand eller Indsidder, uagtet han formeentlig maatte betragtes som en Tjenestekarl, der med sin Kone levede i Fællesskab med Andrageren — svares, at Ministeriet, efter hvad der foreligger, maatte antage, at den omspurgte Person med Familie ikke holdt egen Huusholdning, men søgte Dug og Disk hos Andrageren, og, Rigtigheden heraf forudsat, maatte Ministeriet med Amtet være enigt i, at bemeldte Person ikke kan, saalænge dette Forhold vedbliver, være at betragte som Indsidder og som saadan at affordre Arbeide til Communen.

25 Novbr. **Indenrigsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Odense Amt), hvori Samme, i Anledning af en derom til Ministeriet indkommen Forespørgsel, svares, at det er en frivillig Sag, hvorvidt vedkommende Vandsynsmænd ville give Møde ved de Landvæsenscommissionsforretninger, som afholdes til yderligere Prøvelse af de af dem affagte Kjendelser, og at der derfor ikke kan tilstaaes dem nogen Godtgjørelse for saadanne Mødet.

7 Decbr. **Kirke- og Underviisningsmin. Skriv.** (til Biskoppen over Aarhuus Stift), hvori Samme, i Anledning af en Forespørgsel fra en Sognepræst om, hvorvidt der maatte paahvile tvende til Embedet hørende Annexgaarde nogen Forpligtelse til at yde Sognepræsten Huusly og Staldrum til hans Heste, naar han i Embedsforretninger kommer til Annexet, anmodes om at ville tilkjendegive Andrageren, at der ikke, saavidt

Ministeriet bekjendt, haves nogen almindelig Hjemmel til at ansee Annergodsets Besiddere forpligtede til at give Sognepræsten Huusly og Staldrum for hans Heste. 7 Decbr.

Indenrigsmin. Skriv. (til Amtmanden over Ringkjøbing Amt), hvori Samme — i Anledning af en Forespørgsel fra Formanden for en Tiendecommission om, hvorvidt udensogns Eiere af Engparceller, paa hvilke hviler tiendepligtigt Hartkorn, og som ere kjøbte forinden Tienden af de Gaarde, hvorunder de forhen hørte, var forandret fra Ydelse i Kjærven til fast aarligt Vederlag, nu ved Ansættelsen af alt Sognets tiendepligtige Hartkorn til en fast aarlig Afgift skulle tilpligtes at svare et vist aarligt Tiendevederlag af disse Engparceller til Tiendetagerne i det Sogn, hvorunder deres Hartkorn hører — svares, at da deslige Parceller ingen Sædproduction afgive, ville de heller ikke være at medtage ved Fastsattelsen af Tiendevederlaget for det Sogn, hvorunder de henbøre, hvorimod det, da Eng- og Græsningsjorder dog maae betragtes som Hjælpemidler til en større Production af Agerjorden, er en Selvfølge, at saadanne Parceller forsaavidt ogsaa maae komme i Betragtning til Tiendevederlagets høiere Ansættelse af den Gaard, hvorunder de virkeligen ere henlagte og drives. 12 Decbr.

Indenrigsmin. Circ. (til samtlige Amtmænd) hvori Samme i Forbindelse med Circ. af 30te Novbr. 1852 anmodes om at ville bringe til offentlig Kundskab i Amtet, at i de Tilfælde, hvor i en tidligere Periode en Gaard er bleven udstykket i flere Parceller til Bebyggelse hver paa i det mindste 1 Td. Hartkorn, uden at det udtrykkelig er bestemt, at nogen af Parcellerne skal betragtes som Hovedparcel, vil enhver af disse Parceller forsaavidt angaaer dens Udstykning blive betragtet som Hovedparcel, hvorhos Amtet, ved at bekjendtgjøre Ovenstaaende, ville indskjærpe, hvad der allerede er udtalt i Rtkm. Circ. af 6te Decbr. 1845 1ste Post, at den Omstændighed, at vedkommende Eier i Forventning 14 Decbr.

14 Decbr. af Approbation paa Udstykning af hans Eiendom allerede har afhændet en eller flere Dele af samme, og at Sælgeren altsaa, saafremt Udstykningen nægtes approberet, vil kunne komme til at yde Kjøberen Erstatning, maa blive uden Indflydelse paa Ministeriets Afgjørelse af Spørgsmaalet om, hvorvidt Approbation kan meddeles paa den tilsigtede Udstykning, hvorfor Sælgeren maa tilskrive sig selv Følgerne af at have afhændet hvad han ikke seer sig istand til at hjemle.

14 Decbr. **Kirke- og Underviisningsmin. Skriv.** (til Præsts Amtsskoledirection) ang. at Tillæg til Skolelærernes Fourage skal ydes districtsviis, og at Huusmænd maae som Hartkornsbrugere deeltage i samme.

Med behagelig Betænkning af 24de Octbr. sidstleden har Directionen tilstillet Ministeriet en til Amtet stilet Skrivelse fra en Sognepræst, hvori han paa Sogneforstanderskabets Vegne beder sig udvirket Ministeriets Resolution paa følgende Spørgsmaal: 1) hvorvidt den Fourage, som ifølge den for Pastoratet under 27de Jan. f. A. approberede Skoleplan skal udredes til Skolelærerne, som Tillæg til den Fourage de allerede tilforn erholdt, skal udredes skoledistrictsviis eller under Eet af hele Pastoratet, og 2) hvorvidt Huusmændene skulle deeltage i Udredelsen af denne Fourage, da Sogneforstanderskabet ikke har fundet sig tilfredsstillet ved den Besvarelse, det tidligere herpaa har erholdt af Directionen.

Foranlediget heraf skulde Ministeriet tjenstligst melde, at man i Henseende til det første Spørgsmaal maa være enig med Directionen i, at Fouragen ikke skal udredes af den samlede Commune under Eet, men af hvert Skoledistrict for sig. Hvad dernæst det andet Spørgsmaal angaaer, da forholder det sig vistnok rigtigt, at Ministeriet i Skrivelse til velbemeldte Direction af 13de Mai 1852 har udtalt, at Huusmændene ikke skulle deeltage i Udredelsen af Fouragen til Skolelæreren. Ligesom imidlertid det forrige kgl. danske Cancellie har været af den modsatte Anskuelse, saaledes maa Ministeriet, efter at have underkastet Sagen en fornyet Overveielse, ogsaa være af den Formening, at Fourageydelsen som en Hartkornsbyrde maa paahvile alt Hartkornet i Districtet, og at følgelig ogsaa Huusmændene maae deeltage deri. Dog

undlader Ministeriet ikke at tilføie, at Ministeriet, forsaavidt det Fouragequantum, Huusmændene efter deres Hartkorn vilde have at tilsvare, kun vilde udgjøre en Ubetydelighed, maa finde det ønskeligt, at de kunde forbigaaes ved Ligningen af denne Udgift, imod i dets Sted at svare et passende Vederlag i Penge, der da kunde komme til Afgang i det Pengebeløb, de øvrige Hartkornsbrugere vilde have at udrede til Skolevæsenet. 14 Decbr.

Kirke- og Underviisningsmin. Skriv. (til samtlige Stiftsøvrigheder), hvori Samme i Forbindelse med Circ. af 8de Septbr. d. A. om at Amtstiendecommissionskjendelser, betræffende Tiender, der tilhøre Kirker eller geistlige Embeder, skulle indsendes til Ministeriets Approbation, anmodes om at foranledige, at deslige Kjendelser, i Henhold til Plac. af 12te Marts 1828 § 3, begjæres beskrevne umiddelbart efter deres Afsigelse, for at Tid kan haves til at tage Bestemmelse om, hvorvidt Kjendelsen bør indbringes for den overordnede Tiendecommission, og i fornødent Fald til Foretagelsen af de dertil nødvendige Skridt, uden at de ved den ovennævnte Placats § 2 anordnede Fatalia appellationis skulle overskrides. 15 Decbr.

Justitsmin. Skriv. (til Amtmanden over Sorø Amt) ang. at Civiljurisdictionen over Eskildstrup Gods hører under Bregentved og Gisselfeld Birker. 21 Decbr.

Da der, efterat Eieren til Hovedgaarden Eskildstrup, Jægermester N. N., har bortsolgt en stor Deel af det til samme hørende Bondergods, ved Tinglæsningen af de i denne Anledning udstedte Skjøder og Panteobligationer er opstaaet Spørgsmaal mellem vedkommende Retsbetjente, om Tinglæsningen bør foregaae ved Bregentved og Gisselfeld Birkejurisdiction eller ved Ringsted Herred, har Birkedommeren i fornævnte Birker Justitsraad N. N. i et hertil indkommet Andragende anholdt om, at Ministeriet vil afgjøre, om Civiljurisdictionen over bemeldte Gods i det Hele tilkommer ham eller Etatsraad, By- og Herredsfoged N. N. i Ringsted.

Efter i denne Anledning at have modtaget Hr. Kammerherrens Betænkning i behagelig Skrivelse af 26de Juli d. A. tilligemed den dermed fulgte Erklæring fra Etatsraad N. N.,

21 Decbr. hvem der har været givet Leilighed til at blive bekjendt med Justitsraad N. N.s Andragende, skulde jeg tjenstligst melde, at Ministeriet antager, at Civiljurisdictionen over Godset i det Hele — med Undtagelse af en Gaard i Ørsløv — tilkommer Birkedommeren i Bregentved Grevskabs og Gisselfeld Klosters Birker. Foreløbig bemærkes, at det af Sagens medfulgte Acter fremgaaer, at Eskildstrup Gods i det forrige Aarhundrede har tilhørt Overhofmarschal Grev A. G. Moltke til Bregentved, og at det findes anført blandt de Hovedgaarde, med Hensyn til hvilke det ved kgl. Bevilling af 15de Decbr. 1747 blev ham tilladt at oprette et eget Birk, ligesom dette Gods ogsaa udtrykkelig er nævnt i det af Grev Moltke under 4de Novbr. 1748 udstedte Birkebrev. Imidlertid erfares det tillige, at Eskildstrup Gods ved Auctionen i 1751 er af ham bleven solgt; men skjøndt saaledes Godset er gaaet ud af Birkepatronens Besiddelse, maa det dog antages, efter hvad Justitsraad N. N. har oplyst, og efter hvad Etatsraad N. N. tildeels selv har erkjendt, at Godset er vedblevet at høre under Birket, og det bliver da, endog afseet fra Loven af 16de Marts 1851, en ligefrem Følge af Bestemmelsen i Fdn. af 17de Marts 1826 § 1 2den Passus, at heller ikke den Afhændelse, der nu finder Sted, kan medføre nogen Forandring i det saaledes bestaaende Forhold. At dette nu virkelig har været som anført, godtgjøres deels ved den Kjendsgjerning, at Gaardene paa Godset stedse have ydet Dommerkornet til Birkedommeren, deels ved det af Justitsraad N. N. indsendte Uddrag af hans Embedsprotocoller, der udviser, at Birkedommeren har foretaget de paa Fæstegods i Almindelighed ikke hyppigt forefaldende civilretlige Forretninger, idet navnlig Tinglæsningerne af Fæstebreve, vedkommende Godset, ere skete ved Bregentved Birk og forskjellige Notarialforretninger, Auctioner m. v. ere besørgede af Birkedommeren sammesteds. Det er ganske i Overeensstemmelse hermed, naar — som det sees at være Tilfældet — den jorddrotlige Skiftejurisdiction i Henhold til Bekjendtgjørelsen af 21de Novbr. 1850, der bestemte, at de

derhenhørende Forretninger i Bregentved og Gisselfeld Birk skulde overtages af Birkedommeren, ogsaa forsaavidt Eskildstrup Gods angaaer er bleven henlagt til denne Embedsmand og ikke til Herredsfogden, hvilket ikke kunde være skeet, naar det ikke var blevet erkjendt, at Godset i civilretlig Henseende sorterede under Birkets Jurisdiction. Etatsraad N. N. har vel fra sin Side gjort gjældende, at Tinglæsningerne vedkommende Eskildstrup Gods stedse ere foregaaede ved Ringsted Herred, og at Herredsfogden i samme, da Landstingene ophævedes, overeensstemmende med Fdn. af 25de Jan. 1805 § 20 af Landstingsskriveren blandt Andet har erholdt Extractudskrifter af de Documenter, læste ved Landstinget, som paagjaldt Eiendommene under Herredet og navnlig ogsaa for Eskildstrup Gods, ligesom i Medhold af Lovgivningen alle Tinglæsninger paagjældende dette Gods ere skete ved Herredsretten, hvor Panteregisteret føres. Heraf formener Etatsraad N. N. at det atter er en Følge, at Herredsfogden vil kunne expedere de Skjøder, som udstedes paa bortsolgt Bondergods, uden Anmærkning om Sælgerens Mangel paa Adkomst, medens Birkedommeren i fornævnte Birker ikke hertil vil see sig istand. Men dette Argument taber sin Betydning naar det erindres, at de Tinglæsninger, hvortil Etatsraad N. N. sigter, alle vedkomme det samlede Gods. Thi at disse Tinglæsninger, som tidligere fandt Sted ved Landstinget, efter sammes Ophævelse ere foregaaede ved Herredstinget, er ligefrem en Følge af Bestemmelsen i Fdn. af 25de Jan. 1805 § 20, hvorimod der ved Afhændelsen af enkelte Dele af Godset bliver at forholde efter den i Plac. af 5te Febr. 1802, jvfrt. med nysnævnte Lovbestemmelse, indeholdte Regel, i hvis Følge Adkomstbrevene paa deslige Eiendomme ved den første Afhændelse blive tillige at aflyse ved Landstingene eller nu ved vedkommende Herredsting eller kongelige Birketing. Paa Grund heraf vil det saaledes ogsaa i nærværende Tilfælde være nødvendigt, at Skjøderne for de Bondergaarde eller Huse, der bortsælges fra Godset, forinden de tinglæses ved Birket, blive aflyste ved Ringsted Herredsting, og herfor 21 Decbr.

21 Decbr. tilkommer der Herredsfogden sædvanligt Tinglæsningen, men naar denne Afløsning engang har fundet Sted, vil de disse Eiendomme vedkommende Documenter, saavel Adkomst som Forhæftelser, for Fremtiden alene blive at tinglæse ved Birketinget.

30 Decbr. **Justitsmin. Skriv.** (til samtlige Besiddere af Grevskaber, Baronier, Stamhuse og Fideicommisgodser samt Besiddere af Penge-fideicommisser), hvori Samme — da de Beretninger, som i sin Tid, i Henhold til et af det danske Cancellie under 18de Novbr. 1845 udfærdiget Circulaire, bleve afgivne af samtlige Lehns-, Stamhuus- og Fideicommisbesiddere om de respective Majoraters Status ved Udgangen af Aaret 1844 for at danne Grundlaget for den Control, der i Henhold til den ved Canc. Circ. af 21de Juni 1817 bekjendtgjorte allerhøieste Resolution af 11te s. M. skal føres af Lehnssecretairen, nu paa Grund af de ved Majoraterne Tid efter anden forefaldne Forandringer ikke længer kunne benyttes, og da de desuden ei indeholde alle de Oplysninger, som ønskes — tilstilles Exemplarer af et til den Ende udarbeidet nyt Schema, der bliver at udfylde, underskrive og indsende til Ministeriet, hvorhos samtidigt bliver at indsende en særlig Beretning, der udviser de i Løbet af Aaret 1854 ved Majoratet indtraadte Forandringer, affattet i Overeensstemmelse med et ligeledes medfulgt Schema, hvoraf flere Exemplarer vedlægges for at benyttes ogsaa ved de fremtidige Indberetninger.

1855.

2 Jan. **Indenrigsmin. Circ.** (til samtlige Amtmænd) ang. Tiendesagers Behandling i første Instants.

Nogle af de i Amterne beskikkede Tiendecommissioner have, til Veiledning ved de forefaldende Sager, forlangt at blive meddeelt det af den overordnede Tiendecommission under 28de Jan. 1817 udfærdigede Circulaire angaaende Behandlingen af Tiendesager i 1ste Instants. Dette Forlangende har man kun ved at foranstalte en ny Trykning seet sig istand til at imødekomme, og det er ved denne Leilighed anseet for det Rigtigste at underkaste bemeldte Circulaire en Revision. Vel indeholder dette flere Bestemmelser, som for de Commissioner, der ved en længere Praxis ere fuldstændig inde i de om-

2 Jan.

...ede Forretninger, maae ansees at være overflødige, men da der ...prettet et ikke ganske ubetydeligt Antal nye Tiendecommissioner ... den Tid, da Loven af 14de April 1852 udkom, og derhos Med...erne af de tidligere tilværende Commissioner ere blevne afløste ...dre, som ikke kunne antages førend deres Udnævnelse practisk at ... været beskjæftiget med Forretninger af denne Art, saa har man ..., i en noget forkortet Form, at burde optage Indholdet af det ...nte Circulaire og at tilføie dette nogle Forandringer og Bemærk...ger, foranledigede ved senere Erfaringer.

... Kjendelserne kunne ikke grundes paa Tiendetagernes ...lebøger om den hidtil in natura ydede Tiende i flere ...r, saavel fordi denne Fremgangsmaade ikke er foreskreven i ... om Tiendevederlagets Bestemmelse gjældende Anordninger, ...n ogsaa fordi Tællebøger i Reglen kun angive Tiendens ...løb i Travetal, men ikke hvad den for enhver Yder især ... udbragt til i Skjeppen. Det bør nøie paasees, at Efter...tninger om Granskningens Udfald og de derefter opførte Beregninger til Vederlagenes Bestemmelse fuldstændig ind...drages i de udstedte Acter, saavel til Veiledning for den overordnede Tiendecommission ved Paakjendelsen af de Sager, som maatte blive indankede for denne, som for at sætte Parterne istand til at forklare sig Aarsagen til de ansatte Vederlags Størrelse. Ligeledes bør i Acterne inddrages den paagjældende Parts Reqvisition om Forretningens Afholdelse, Indkaldelserne til de vedkommende Parter i Sagen, med Paategning om Forkyndelse, de for Commissionerne indgaaede mindelige Foreninger, Fuldmagter og Alt, hvad der angaaer Sagen. Uden dette ere Acterne mere eller mindre ufuldstændige Extracter af Protocollerne, og det er Ministeriet bekjendt, at den overordnede Tiendecommission har havt Anledning til at beklage, at slige ufuldstændige Extracter oftere ere indkomne til den med Sager, som ere paaklagede af Parterne. Halmens Værdie samt Tællings- og Tærskningsomkostninger beregnes meget forskjelligt af de forskjellige Tiendecommissioner, hvortil der forøvrigt vel kan være nogen Anledning paa Grund af Forskjelligheden paa gangbar Priis paa Halm og Arbeide paa de vedkommende Steder. Af denne Aarsag lade sig ingen bestemte Regler foreskrive i denne Henseende, men til nogen Veiledning bemærkes det

2 Jan. imidlertid, at de i sin Tid indhentede Efterretninger fra flere practiske Landmænd i forskjellige Egne have ført til det Resultat, at Halmen kan ansættes fra 1/8 til 1/5 af Kjærnens Værdie og Tællings- og Tærskningsomkostningerne fra 1/2 til 3/4 af Halmens Værdie. Ved Tiendevederlagets Bestemmelse er Jordernes Beskaffenhed et af de Momenter, som komme i særdeles Betragtning. Forklaringen derom bør derfor meddeles saa fuldstændigt som muueligt, saa at det deraf lader sig bedømme, hvorvidt de antagne Fold af de forskjellige Sædarter kunne være rimelige eller ikke. Hvad det særdeles kommer an paa at oplyse i denne Henseende er, hvilke Bestandele de paagjældende Jorder bestaae af, om de have en flad Beliggenhed eller ere bakkede, om de lide af Fugtighed eller skadeligt Vand, hvorledes Gjødningstilstanden og Dyrkningen er, og mere Saadant, som uden Vanskelighed vil blive iagttaget af Enhver, der er bekjendt med Agerbruget. Saadan Oplysning bør meddeles angaaende enhver Eiendom især, men da det ikke kan være Hensigten, at disse Beskrivelser unødvendig skulle vidtløftiggjøre Forretningen, kunne flere Yderes eensartede Jorder enten beskrives under Et, eller bedre henvises ved de efterfølgende Beskrivelser til den foregaaende. Findes der særegne Omstændigheder, som bevirke, at Foldene bør beregnes enten høiere eller lavere end de forberørte Omstændigheder give Anledning til at antage, bør de selvfølgelig optages i Beskrivelsen. For ikke at blive misforstaaet bemærkes det, med Hensyn paa at Dyrkningen foran er nævnt som en af de Oplysninger, der ikke bør savnes, at en usædvanlig god eller slet Dyrkning ikke bør komme i Betragtning ved Tiendevederlagets Bestemmelse. Fdn. af 8de Jan. 1810, § 28 2do A, bestemmer i denne Henseende at det skal undersøges, „hvormeget Korn den tiendeydende Jord, naar den anvendes saaledes, som i Egnen ansees at være sædvanlig god Dyrkningsmaade“, kan indbringe, og uden at følge denne Forskrift maatte man komme til det Resultat at belønne Efterladenhed og at bebyrde Flid. Vel kan det i nogle Tilfælde være vanskeligt at afgjøre, hvilken Dyrkning der er den sædvanlige, men ved først at modtage Ydernes

Forklaring derover og senere at sammenholde denne med Jordernes Inddeling i Skifter, vil det sædvanlig vise sig, hvad der kan ansees for Egnens sædvanlige Dyrkning. Imidlertid bør i denne som i andre Henseender den fornødne Varsomhed iagttages, eftersom den sædvanlige Dyrkningsmaade ikke altid lader sig anvende paa alle de Eiendomme, der komme under Behandling ved samme Forretning. Saaledes kan f. Ex. visse Dele af et Sogns eller en Byes Jorder, vel endog en enkelt Eiendom paa en Bymark, være af en saadan Beskaffenhed, at den Drift, som sædvanlig bruges og maa erkjendes at være passende efter Omstændighederne, er uanvendelig paa den Eiendom, der befinder sig under slige særegne Forhold. Hvor Tilfælde af denne Art møde, er Oplysning, ikke alene derom, men tillige om den Drift, hvorefter Vederlaget er beregnet, meget nødvendig. Ligeledes er Størrelsen saavel af Eiendommens hele Areal som af dens Agerland et af de vigtige Momenter til Tiendevederlagets Beregning og bør derfor heller ikke savnes ved Forklaringen over enhver Eiendom især. Efterat Copier af Matriculskortene og Afskrifter af Matriculsberegningerne ere udbredte i stor Mængde i alle Egne af Landet, ville disse bidrage meget til at skaffe Kundskab om det enhver Eiendom især tilliggende Areal, og det samme er Tilfældet med Kort og Beregninger affattede i anden Hensigt, f. Ex. til Udstykninger. I Landets bedre Egne, hvor de Jorder, som ikke ere under Dyrkning, i Almindelighed enten ere særskilte Lodder eller udgjøre en mindre betydelig Deel af det hele Areal, vil det være mindre vanskeligt at komme til en temmelig sikker Kundskab om det dyrkede Areals Størrelse, hvorimod det, især i Jyllands Hedeegne, kan være betydeligt vanskeligere at komme til Kundskab derom, idet Opdyrkning af Hederne, og i enkelte Tilfælde maaskee ogsaa Agerjords Forvandling til Hede, maa medføre, at Situationen paa ældre Kort ikke er overeensstemmende med Marken. De Vanskeligheder, som af slige Aarsager fremstaae, kunne imidlertid for Størstedelen hæves ved en skjønsom Benyttelse af Kort og navnlig ved at medføre disse ved de locale Under-

2 Jan. søgelser og da at notere paa Kortene de Forandringer af bemeldte Art, som forefindes. I alle Tilfælde forventer Ministeriet, at enhver af de locale Tiendecommissioner vil, med al muelig Ombyggelighed, søge at komme til en saa paalidelig Kundskab om Agerjordens Størrelse, som Omstændighederne tillade, samt angive de Midler, som dertil ere benyttede. I Henseende til det Areal, hvori en Tønde af de forskjellige Sædarter udsaaes, er der nogen Forskjel efter enhver Egns Skik og Brug. Denne Forskjel kan imidlertid ingen videre Indflydelse have paa Beregningen af Vederlaget, naar kun Foldene ansættes saaledes, at de angive det almindelige Middeltal af, hvad der produceres paa det paagjældende Areal. Imidlertid er det ogsaa i denne Henseende nødvendigt, at der i Acten meddeles fuldstændig Oplysning om de Regler, efter hvilke Beregningerne ere udførte, for at saavel Parterne som den overordnede Tiendecommission i de Tilfælde, da Sagerne blive indankede for denne, kunne sættes istand til at bedømme den brugte Fremgangsmaade. For at kunne reducere den hele Høst af enhver af de vedkommende Eiendomme til et fælles Navn, f. Ex. til Byg, have nogle Tiendecommissioner angivet, hvormange Skjepper af Rug, Ærter og Havre den antager at have samme Værdie som 1 Td. Byg. Dette har oftere givet Anledning til Paaklage af Parter, som ikke have deelt Commissionens Anskuelser angaaende dette Punct. For at hæve saadan Anledning til Paaklage vil det være det Rigtigste at reducere Høsten af enhver Sædart for sig til Penge efter Middeltallet af de 10 sidste Aars Capitelstarter for det paagjældende Stift, og naar Høstens Pengeværdie paa denne Maade er funden, da at forvandle den til den eller de Sædarter, hvori Vederlagene skulle ydes. Herved opstaaer imidlertid den Vanskelighed, at der i adskillige Stifter ikke ansættes nogen Capitelstart paa disse Sædarter, som dog dyrkes temmelig almindelig der, og navnlig er dette Tilfældet med Hvede, Ærter og Boghvede; men naar man under saadanne Omstændigheder efter Capitelstarten for et af de Stifter, for hvilke Værdien paa den paagjældende Sædart er angivet, udfinder, i hvilket Pengeforhold

denne i samme Stift staaer til den Sædart, hvormed Vederlaget skal udredes, og efter dette Forhold ansætter Prisen paa den Sædart, hvis Værdie man søger, saa kan der ikke lettelig begaaes nogen mærkelig Feil, og man afskjærer i al Fald enhver grundet Anledning til Klage. Flere Tiendecommissioner have angivet det Vederlag, som bør udredes for Tienden af en Eiendom, til et vist Qvantum Sæd pr. Tønde af det Hartkorn, hvormed Eiendommen er behæftet, og andre Commissioner have angivet det saavel paa denne Maade som ved at bestemme Vederlagets Totalstørrelse. Da det er nødvendigt først at beregne, hvormeget Tiendevederlaget af den hele paagjældende Eiendom beløber sig til førend det kan bestemmes, hvormeget det udgjør pr. Td. Hartkorn, er der ingen væsentlig Forskjel mellem de to nævnte Maader at bestemme Vederlaget paa, og de maae derfor lige meget misbilliges. Det vil nemlig neppe have undgaaet nogen af de Tiendecommissioners Opmærksomhed, som have benyttet den paapegede Fremgangsmaade, at Beregningen af, hvor stor en Deel af det hele Tiendevederlag der falder paa en Tønde af den vedkommende Eiendoms Hartkorn, i de fleste Tilfælde medfører, naar Ansættelsen pr. Td. Hartkorn skal give netop det samme Vederlag, som det, der er udkommet ved Beregningen af Eiendommens hele Tiendevederlag, at der fremkommer meget uhandlelige Brøker af Fjerdingkar Sæd med saa store Nævnere, at Almuesmænd i Almindelighed ere ude af Stand til med Nøiagtighed at udregne, hvormeget de have at yde i Vederlag for deres Tiende. For at undgaae slige uhandlelige Brøker have nogle Commissioner brugt at bortkaste nogle af Tallene i Nævnernes Række, og skjøndt Forskjellen mellem den virkelige Brøk og den, der paa denne Maade er benyttet, har været ubetydelig for den enkelte Tønde Hartkorn, medfører denne Forskjel dog, naar den paagjældende Eiendom er ansat til flere Tønder Hartkorn, at Vederlaget, efter Commissionens oprindelige Beregning og efter hvad det er ansat til pr. Td. Hartkorn, vil blive noget uovereensstemmende, hvilken Uovereensstemmelse er stor nok til at fremkalde Uvished og Uenighed. Men den paapegede Fremgangs- 2 Jan.

2 Jan. maade frembyder en anden Anledning til Strid og Processer, som er langt væsentligere, idet det nemlig ikke er noget sjeldent Tilfælde, at en Eiendoms Hartkorn af en eller anden Aarsag kan undergaae Forandring, uagtet det Jordtilliggende. Eiendommen i lang Tid har havt, bliver uforandret, og i saadant Tilfælde er det mere end rimeligt, at Spørgsmaal vil opstaae om, hvorvidt Forandringen i Hartkornet ogsaa skal medføre Forandring i Totalbeløbet af Tiendevederlaget. Disse Vanskeligheder ville bortfalde, naar Vederlagene ansættes med et vist Qvantum Korn af den hele Eiendom uden Hensyn til Hartkornet, og ligesom Ministeriet maa anbefale Tiendecommissionerne at iagttage, at dette skeer, saaledes maa man ogsaa ansee det som meget ønskeligt, at Commissionerne ville søge at formaae Parterne til at fremsætte deres Paastande og Tilbud, ikke pr. Td. Hartkorn, men med et samlet Beløb for den hele Eiendom, hvilket altid er det Paalideligste. I enkelte Tilfælde have Paastandene, og, saavidt vides, ogsaa Tilbudene været angivne alternative enten med f. Ex. et vist Qvantum Byg, eller med et mindre Qvantum af denne Sædart, men da med et Tillæg af Sæd af en anden Kornsort. Ogsaa dette giver Anledning til Usikkerhed, fordi de to forskjellige Paastande og ligeledes de to forskjellige Tilbud ikke give samme Pengebeløb, beregnede efter Capitelstarterne, og bør de derfor undgaaes. Tiendecommissionerne betegne bestandig Yderne med selvvalgte Løbenummere, hvilket ogsaa bør bifaldes, idet en større Sikkerhed derved opnaaes. I enkelte Tilfælde have Løbenummerne imidlertid været benyttede saaledes, at det samme Nummer paa eet Sted i Acten betegnede en anden Yder end paa et andet Sted i denne, og da en saadan Fremgangsmaade er vildledende, saa bør det iagttages, at den samme Yder under hele Forretningen betegnes med det samme Nummer. Nogle Gange have Yderne paastaaet, at deres Jorder, enten alle eller for en Deel, ere tiendefrie. Da en saadan og lignende Paastande ikke henhøre under Tiendecommissionernes men under de ordinaire Domstoles Paakjendelse, bør Vederlaget af slig Jord

vel ansættes, men under Reservation af Vedkommendes lovlige Ret til at lade afgjøre ved bemeldte Domstole, hvorvidt den nedlagte Paastand kan gives Medhold. Ved Cancellie-Skriv. af 6te Febr. 1813 er det paalagt samtlige Tiendecommissioner i Slutningen af Acten at bringe de Vedkommende i Erindring, inden hvilken Tid de, som finde Anledning dertil, have at paaklage Sagen. Ligesom dette bør iagttages, saaledes bør det ogsaa paa Acten attesteres, hvilken Dag den er begjært beskreven, og hvilken Dag den er udleveret, for at den overordnede Tiendecommission kan sættes istand til at bedømme, hvorvidt Sagen kan antages til Paakjendelse af denne eller ikke. Flere Tiendecommissioner have til forskjellige Tider forespurgt sig hos Ministeriet, hvorledes Loven af 14de April 1852 i visse nærmere angivne Tilfælde skal forstaaes. Uagtet de Resolutioner, som ere afgivne i Anledning af disse Forespørgsler, findes indrykkede i Departementstidenden, har man dog troet det ikke at være overflødigt her at meddele Underretning om følgende Bestemmelser, som ere foranledigede ved de ommeldte Forespørgsler. Saafremt den en Tiendeyder tilhørende Eiendom i den nye Matricul er inddeelt i flere Nummere, hvert med sit særskilte Hartkorn, og der af disse Nummere findes nogle, hvortil alene høre Græsninger, Tørvemoser, Skove og deslige Jorder, hvoraf ingen Tiende svares, men hvis Hartkorn desuagtet er tiendepligtigt, da bør samtlige disse Matriculsnummere, naar de drives under eet samlet Brug, betragtes og behandles som een samlet Eiendom, uden at der kan være Anledning til enten at fordele Tiendevederlaget paa hvert enkelt Matriculsnummer eller til at udelade noget af disse ved Vederlagets Ansættelse; thi om ogsaa enkelte af bemeldte Nummere bestaae alene af Eng, Græsning eller deslige, hvorpaa Sæd ikke avles, maae de dog betragtes som Hjælpemidler til en større Production af Agerjorden, og komme saaledes i Betragtning til Vederlagets høiere Ansættelse. Skal der af en eller anden Grund foretages en Fordeling af Vederlaget, bør denne indbefatte samtlige de Jorder, der have bidraget til,

2 Jan. at dette har naaet den ved Kjendelsen fastsatte Størrelse. Naar Konge- eller Kirketienden eller begge disse Tiender ere indbefattede i den Afgift, som en Jordbruger efter sit Fæstebrev eller Arvefæsteskjøde skal svare til Gods- eller Herligbedseieren, uden at der er given nogen Bestemmelse før, hvor stor en Deel af Afgiften Tienden udgjør, da bør Tiendecommissionen ved sin Forretning i det paagjældende Sogn tage Bestemmelse om Vederlaget for bemeldte Tiender af en saadan Eiendom; thi Vederlagets Bestemmelse kan i det her omhandlede Tilfælde kun betragtes som temporair, idet den bortfalder, naar Fæsteeiendommen overgaaer til Selveiendom, og ligeledes naar Fæstet ophører, ligesom ogsaa naar Arvefæsteren indløser Arvefæsteafgiften og derved overgaaer til at blive Selveier, eller omvendt Herligbedseieren udløser Arvefæsteren, og Arvefæsteafgiften i disse Tilfælde udslettes af Pantebogen. Indtræder Forhold af den her omhandlede Art, saa hører den Tiende, for hvilken Vederlaget er svaret paa foran beskrevne Maade, ligefrem ind under Bestemmelserne i Lovens §§ 1 og 4. Naar Vederlaget for Korntiender, som eies af vedkommende Yder, i Henhold til Lovens § 14 bliver at fastsætte, da maa det, i Overeensstemmelse med Fdn. af 8de Jan. 1810 § 28 2do F, og Plac. af 17de Juni 1812 § 6, overlades til vedkommende Yders eget Valg, om han vil yde Vederlaget med Korn i Skjeppen eller betale det med Penge efter hvert Aars Capitelstart. Vedkommende Tiendecommission kan ikke undlade at tage en Tiende under Behandling til Afløsning i Henhold til Loven af 14de April 1852, fordi der om samme er indgaaet og til Kirke- og Undervlisningsministeriets Approbation er indsendt en mindelig Forening, eftersom den nævnte Lovs § 9 kun tillægger saadanne Foreninger Gyldighed, naar der paa samme er erhvervet Approbation, førend Commissionen i Henhold til den for Afløsningen lagte Plan har begyndt sin Virksombed i det paagjældende Sogn. Saaledes vil det kunne indtræffe, at en Commission i et enkelt Tilfælde kan komme til at paakjende en Tiendesag, med Hensyn til hvilken en indgaaet Forening allerede i Mellemtiden er confirmeret

af Kirke- og Underviisningsministeriet, men for saavidt mueligt 2 Jan.
at undgaae denne Inconveniens har bemeldte Ministerium erklæret sig villigt til, naar vedkommende Tiendecommission vil underrette det om, til hvilken Tid den agter at foretage Forretningerne i de forskjellige Sogne, at lade sig det være magtpaaliggende forlods at fremme de paagjældende til samme da indsendte Tiendeforeninger til Afgjørelse ved allerhøieste Confirmation. Skulde imidlertid desuagtet ommeldte Tilfælde indtræffe, maa man med det nævnte Ministerium antage, at Commissionens Bestemmelse vil være den gjældende. Ifølge den gjældende Lovgivning er der Intet tilhinder for paa enhver Aarstid at prøve mindelig Forening tilveiebragt mellem Parterne. Forsaavidt Huuslodder ere behæftede med tiendepligtigt Hartkorn, blive de ligesom andre Jorder af samme Art at medtage til Bestemmelse af Vederlaget for Tienden, forsaavidt de anvendes til Dyrkning af tiendepligtig Sæd. Er derimod Vederlaget for Tienden af en Huuslod allerede fastsat under Eet med Vederlaget af den Gaardlod, fra hvilken Huuslodden er udlagt, saaledes at Gaardbrugeren oppebærer Tienden af denne, imod at tilsvare Vederlaget for begge Lodders Tiende, da er Sagen Tiendecommissionen uvedkommende. Iøvrigt er det en Selvfølge, at Tienden af slige Huuslodder ikke længere kan svares in natura til Gaardmændene efter Udløbet af Aaret 1855, men maa converteres til et uforanderligt aarligt Vederlag, saaledes at Huuslodden overtager en forholdsmæssig Deel af den Afgift, hvortil Gaard- og Huuslodden ere ansatte under Eet, og er ved en lang Praxis Hartkornet antaget at maatte lægges til Grund for denne Fordeling, men kan mindelig Forening derom ikke træffes, da henhører Sagen under Domstolenes Afgjørelse. Tiendecommissairernes Berettigelse til at beregne sig Diæter kan, ifølge Bestemmelserne i Lovens § 18, ikke udstrækkes videre end til de Dage, der medgaae til Reiser til og fra Aastedet og til Møder paa samme. Saafremt derfor Tiendecommissionen forbliver samlet der, forfatter og afsiger Kjendelsen og saaledes tilendebringer den hele Forretning der, vil den være berettiget til for de Dage, der medgaae dertil,

2 Jan. at beregne sig Diæter, men forlader den Aastedet og reiser enten hjem eller til noget andet Sted, da kunne Tiendecommissairerne ikke ansees berettigede til at beregne sig Diæter for de saaledes anvendte Dage. Tiendecommissionen skal fremdeles ligesom tidligere prøve Forlig mellem Parterne, forend den skrider til at afsige Kjendelse. Den Omstændighed, at en af de tre Tiender i et Sogn, hvis øvrige Tiender tilhøre Yderne, allerede er fastsat ved Kjendelse eller Forening, berettiger ikke Commissionen til at undlade at fastsætte Vederlaget for de øvrige Tiender ved Kjendelse, eller til, uden foregaaende Granskning, at begrunde denne paa det for den enkelte Tiende tidligere bestemte Vederlag. Den Omstændighed, at et af Tiendecommissionens Medlemmer ikke maatte have været tilstede ved Forligsmæglingen, eller medens Parternes Paastande- og Tilbud blevne afgivne, samt de Oplysninger, de havde at meddele, bleve modtagne, kan ikke bevirke, at det i saa Henseende Passerede bliver ugyldigt. Hvilket herved tjenstligst meldes (Tit.) til behagelig Efterretning og videre Bekjendtgjørelse for samtlige Tiendecommissairer i Amtet.

9 Jan. **Indenrigsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Hjørring Amt), hvori Samme meddeles Indholdet af en kongelig Resolution af 29de Decbr. 1854, hvorved det, i Overeensstemmelse med Lov af 7de Febr. 1851 § 5, tillades, at den Øen Læsø i Henhold til nysmeldte Lovbestemmelse tilkommende Godtgjørelse for Tabet af den Øen hidtil tilkommende Frihed for Brændeviinsbeskatning anvendes saaledes: at Omkostningerne ved Udskiftningen af Øens fælles Hede- og Overdrevsjorder, der antages at ville andrage c. 3000 Rd., forlods udredes af Beløbet; at indtil 1/3 af det hele Beløb anvendes til en Grundforbedring af Øens Veie, og at Restbeløbet anvendes til Opførelsen af en Tvangsarbeidsanstalt paa Øen.

9 Jan. **Indenrigsmin. Skriv.** (til Finantsministeriet) ang. et paatænkt Lovudkast om Afhændelse af nogle Staten tilhørende Kirker til Sognecommunerne fremfor til Tiendeyderne.

Finantsministeriet har i behagelig Skrivelse af 27de Octbr. f. A. begjært sig dette Ministerii Yttringer meddeelte i Anledning af det med Bilag hoslagt tilbagefølgende Udkast til Lov om Afhændelse af 6 Staten tilhørende Kirker i Nørrejylland, navnlig med Hensyn til at det i sammes §§ 1 og 3 er bestemt, at 4 af disse med tilhørende Tiender først skulle tilbydes vedkommende Sognecommuner tilkjøbs for saadanne Kjøbesummer, der svare til den Nettoindtægt, Statskassen har havt af disse Eiendomme efter et Gjennemsnit af de sidste 5 Aar, eller uden nogen Kjøbesum, saafremt bemeldte Eiendomme, hvilket er Tilfældet med to af disse, ingen Nettoindtægt have givet, og først saafremt Sognene ikke ere villige til at kjøbe eller overtage bemeldte Kirker, forsøges bortsolgte ved offentlig Auction, samt i Forbindelse hermed efter Udkastets § 4, at den Beslutning, som vedkommende Sogneforstanderskaber med Amtsraadets Samtykke maatte tage om Kirkernes Erhvervelse, skal være bindende for Sognenes Beboere. Efter i denne Anledning at have tilskrevet Ministeriet for Kirke- og Underviisningsvæsenet, har man fra bemeldte Ministerium modtaget den ligeledes vedlagte Betænkning, hvori det som Grunde der tale imod det fra Finantsministeriet modtagne Lovudkast navnlig anføres, at det formeentlig neppe kan ansees billigt eller overeensstemmende med Lovens Aand, at den Velvillie Staten vilde vise ved at afstaae Kirker og navnlig de dertil hørende Tiender for mindre end det, der rimeligt vilde kunne faaes ved en Auction, skulde skee til Fordeel for Andre end Tiendeyderne, og endog fremhæves som en Uretfærdighed, at Tiendeyderne, naar Kirkeindtægternes Overskud ikke var bleven bevaret og gjort frugtbringende, saaledes kunde blive udsatte for, efterat de i en Række af Aar havde udredet mere end der anvendtes til Kirkens Fornødenheder, siden, naar der til en anden Tid dertil krævedes mere end Kirken indbragte, at skulle ved Ligning bidrage til at dække denne Underballance. Ministeriet for Kirke- og Underviisningsvæsenet har derhos endvidere bemærket, at der, naar Kirken og dens Tiender m. V. blev en Eiendom for hele Sognet, vilde behøves særdeles Regler saavel for Indtægternes Bestyrelse som for Varetagelsen af de Kirken paahvilende Forpligtelser, hvilke Reglers Fastsættelse turde medføre Vanskeligheder. Det har endelig henledet Opmærksomheden paa, at ligesom det allerede vilde være udenfor de almindelige Regler, om vedkommende Sogneforstanderskaber ifølge Udkastet maatte bemyndiges til at overtage de respective Kirker paa Sognenes Vegne, hvortil de saameget mindre kunne have noget Kald, som de ordentligviis ikke repræsentere det enkelte Sogn men flere til et Pastorat forenede Sogne, og det vilde være uvist hvor stor en Andeel i Sogneforstanderskabet det Sogn havde, der skulde overtage sin Kirke, saaledes er Sogneforstanderskabet endnu mindre egnet til særlig at repræsentere Tiendeyderne, ja det er endog et muligt Tilfælde, at ikke en eneste Tiendeyder af det paagjældende Sogn har Sæde i Forstanderskabet for de samlede Sogne. 9 Jan.

Ihvorvel nu Indenrigsministeriet forsaavidt ikke kan dele de af Kirke- og Underviisningsministeriet udtalte Betænkeligheder, som man ikke med Samme kan finde en Uretfærdighed mod Tiendeyderne deri, at Kirkerne fortrinsviis søgtes afhændede til vedkommende Sognecommuner, idet Tiendeydernes Retsstilling ikke synes at forandres derved, at Statens Eiendomsret til Kirken gik over til Sognet, ligesom det ei heller

9 Jan. kan oversees, at ogsaa Sognets ikke tiendepligtige Beboere i flere Henseender have en oeconomisk Interesse i Kirkens forsvarlige Bestyrelse, maa man dog være enig med Ministeriet i, at der neppe er tilstrækkelig Føie til først at tilbyde Sognecommunerne de omhandlede Kirker tilkjøbs. Idet man endnu, forsaavidt Kirkeministeriet synes at henvise til, at disse Kirker paa de forudsatte lempelige Vilkaar først burde tilbydes Tiendeyderne, i Stedet for Sognet, skal tilføie, at Lovudkastet i saa Henseende udentvivl er gaaet ud fra, at det vil være ugjørligt at tilveiebringe en Overeenskomst med samtlige enkelte Tiendeydere i Sognet, har man iøvrigt efter Finantsmin. Skriv. af 27de Octbr. f. A. ei Anledning til at yttre sig over Lovudkastets øvrige Bestemmelser*).

18 Jan. **Justitsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Odense Amt), hvori Samme, der havde begjært Ministeriets Resolution for, om der kunde være Noget tilbinder for at indtegne til Brandforsikkring de til et Teglværk henhørende straatækkede Bygninger, naar disse ligge indenfor 50 Alens Afstand fra den egentlige Teglovnsbygning, svares, at for at et Teglværk skal kunne indtegnes til Brandforsikkring, bør Teglovnen være indrettet saaledes, at Ovnmuren overalt er af heelbrændte Steen, Taget teglhængt, og Ovnskuret af den Vidde, som omhandles i Ministeriets Circulaire af 11te Juli 1848, og at, naar Teglovnen ei er saaledes indrettet, bør heller ikke de øvrige til Værket hørende Bygninger (Tørrehuse, Tørve- eller Brændeskure, Material- og andre Opbevarings-Bygninger) antages til Brandforsikkring, med mindre de ere saaledes byggede og situerede, at de, selv betragtede som Værket uvedkommende og Fremmede tilhørende Bygninger, ansees assurancedygtige, altsaa ligge 50 Alen fra alle andre Bygninger, eller i alt Fald ere saaledes opførte, at Dispensation med Hensyn til Afstanden er given. Naar derimod Teglovnen er forsvarlig indrettet, kan der, saavidt Ministeriet skjønner, ikke nægtes at tegne Assurance paa Tilbygninger, der udgjøre integrerende Dele af Værket, om disse endog

*) Sagen vides ikke senere at være fremmet.

maatte være straatækkede og beliggende indenfor 50 Alens Afstand fra Ovnen eller fra hinanden indbyrdes, men dog i befalet Afstand fra de fremmede Bygninger*). 18 Jan.

Kirke- og Underviisningsmin. Skriv. (til Veile Amtsskoledirection) ang. Fremgangsmaaden ved Bestemmelsen af Skolelodders anordningsmæssige Størrelse. 18 Jan.

I et med Directionens behagelige Betænkning af 1ste Novbr. sidstleden hertil indkommet Andragende har Skolelærer N. N. i N. N. anket over, at den ham tillagte Embedsjord ikke er tilstrækkelig stor til derpaa at kunne holde 2 Køer og 6 Faar, og derfor anholdt om at faae den suppleret til anordningsmæssig Størrelse. Ved Indsendelsen af dette Andragende har Directionen yttret, at Lovgivningen vel ikke bestemmer, hvor meget Jord der skal høre til en Skolelod, og at Anordningen af 29de Juli 1814 i denne Henseende kun henviser til de ældre Bestemmelser om tilstrækkelig Jord til 2 Køers og 6 Faars Græsning, men at det i den senere Tid synes at være blevet almindeligt, at der til en Skolelod indkjøbes ca. 6 Tdr. Land af Middelbonitet. Tages nu i Betragtning, at der kun findes lidet Jord boniteret til Tart over 20, kunde man vel regne Middeljord til Tarten mellem 8 og 12, men ogsaa saaledes vil N. N. Skolelod mangle endeel i Areal, eftersom den kun udgjør 3½ Td. Land til Tart mellem 10 og 16. Directionen har derhos tilføiet, at, saafremt Ministeriet maatte finde Anledning til at bevilge det Ansøgte, maatte det formeentlig ogsaa bestemmes, hvor meget Jord der skal indkjøbes, og at der i saa Fald kunde være Føie til at meddele Districtet Tilladelse til at bortsælge fra Skolen den langtfraliggende Tørvelod, da Districtet yder Skolelæreren fornøden Brændsel.

Næst i denne Anledning at bemærke, at der om dette sidstnævnte Punct ikke vil kunne tages nogen Bestemmelse, forinden Sogneforstanderskabet og Læreren derom have udtalt sig, skulde Ministeriet med Hensyn til Spørgsmaalet om, hvor stort Areal en Skolelod bør indeholde, tjenstligst melde, at der ikke herom kan gives nogen almindelig Bestemmelse, men at man maa finde det rigtigst, at der i denne Henseende forholdes paa samme Maade, hvad N. N. Skolelod angaaer, som i sin Tid er foreskrevet ved Canc. Skriv. af 22de Juni 1844. Skulde det da ved de derom anstillede Undersøgelser vise sig, at Skolelodden ikke er tilstrækkelig stor til det lovbefalede Antal Creaturers Græsning, maa det paaligge Districtet at sørge for, at den manglende Jord bliver anskaffet til Skolen, og at Læreren, indtil dette skeer, erholder Erstatning for Afsavnet, enten efter mindelig Overeenskomst eller i fornødent Fald efter uvillige Mænds Skjøn.

*) Jvfr. Lov 2 Marts 1861 §§ 1 og 11.

23 Jan. **Justitsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Odense Amt), hvori Samme — i Anledning af en med Amtets Betænkning til Ministeriet indkommen Begjæring fra Besidderen af et Stamhuus om Tilladelse til at indtage under Stamhuset en i Nærheden af samme beliggende Hovedgaard, som han agter at kjøbe, imod Tid efter anden at afhænde til Eiendom et tilsvarende Qvantum Hartkorn af det Stamhuset underliggende Bondergods — svares, at det Ansøgte, som findes uforeneligt med Bestemmelsen i Grundlovens § 98, ikke kan bevilges.

23 Jan. **Indenrigsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Bornholm), hvori Samme — i Anledning af en Forespørgsel fra et Sogneforstanderskab, om den Bestemmelse i Fdn. af 29de Septbr. 1841 § 26, at Politiemesteren, forinden han for Landdistrictets Vedkommende indgiver Forslag til Arbeider paa de mindre Landeveie, samt til Licitationsvilkaarene, saavelsom, i Tilfælde af at der skrides til Naturalarbeide, da til Betalingen for samme, skal overveie Forslaget med 2 eller 3 af de største Lodseiere i enhver Jurisdiction, som af Amtsraadet dertil beskikkes, ikke skal følges, naar Affattelsen af de aarlige Forslag m. m., er, i Medhold af Forordningens § 29, overdraget til en anden Mand — svares, at hvor der for et Amt er beskikket en Veiinspecteur til at føre Opsynet med Udførelsen af de Amtet paaliggende Veiarbeider, samt til at affatte de aarlige Arbeidsforslag m. m., er ovennævnte Fdn.s § 29, og ei dens § 26, Reglen for hans Embedsvirksomhed. Efter § 29 skal han kun conferere med de Mænd, som ellers skulde affatte Forslaget, hvilket for Landets Vedkommende er Politiemesteren, og altsaa kan det ei af Sognecommunerne fordres som en Ret, at der til en foregaaende Overveielse skal beskikkes 2 eller 3 af de største Lodseiere, ligesom det ei heller kunde paalægges disse Mænd heri at deeltage, naar de ei vilde. Hvis der imidlertid maatte være sær Anledning dertil, kan Amtsraadet være opfordret til at paalægge Veiinspecteuren at søge at formaae enkelte kyndige, dertil villige, større Lodseiere til at conferere med ham om vanskelige Spørgsmaal.

Indenrigsmin. Skriv. (til Amtmanden over Viborg Amt) ang. hvorvidt Englodder fra Bondersteder kunne inddrages under Skove alene for Fredningens Skyld, uden at de tilcultiveres. 30 Jan.

I en af Hr. Kammerherren under 15de f. M. hertil indsendt Skrivelse har Besidderen af Grevskabet Frysenborg paa Ministeriets Opfordring deels opgivet, hvilke Englodder han ved Bondergodsets Afhændelse agter at forbeholde sig til Henlæggelse under Grevskabets Skove, og deels oplyst, at endeel af de omhandlede Lodder, forsaavidt de dertil ere tjenlige, ville blive tilcultiverede, men at Resten, der bestaaer af reen Tørve- og Mosejord og saaledes er utjenlig til Skovcultur, nærmest ønskes forbeholdt for at tilveiebringe den fornødne Fred i de omliggende Skove og agtes afbenyttet som Eng, hvis Product aarlig bortsælges ved Auction til Fordeel for Grevskabets Skovkasse.

I denne Anledning maa Ministeriet bemærke, at den sidstanførte Afbenyttelse ikke formenes at være lovmedholdelig, men at Lehnsbesidderen antages at være forpligtet til at anvende de Lodder, der ikke tilcultiveres, i Overeensstemmelse med den almindelige Fæstelovgivning, da Fdn. af 27de Septbr. 1805 § 11 formeentligen ikke kan fortolkes saaledes, at en Godseier skulde være berettiget til, fordi en Bondebyes Enge ligge omsluttede af Godsets Skove, at fratage Bonderstederne saadanne Enge, hvorpaa der efter deres Beskaffenhed ikke kan opelskes Skov, alene for at frede de omliggende Skove, og derefter at afhænde Høet og Græsningen til sin Fordeel uden at være den almindelige Fæstelovgivning undergiven. Ordene „til Skovs Fredning og Opelskning" i den ovenciterede Paragraph af Fdn. af 27de Septbr. 1805 synes nemlig efter hele Sammenhængen kun at kunne sigte til de nedlagte Bondergaardes Skove, Agre og andre Jorder, som baade ifølge deres Beskaffenhed kunne anvendes og i Virkeligheden ville blive anvendte til egentlig Skovcultur og i dette Øiemed blive at indfrede. Derimod anseer Ministeriet Lehnsbesidderen for berettiget til at foreskrive Brugerne, at Engene alene skulle anvendes til Høslet eller Tøiring. Spørgsmaalet maa imidlertid erkjendes for tvivlsomt, og Ministeriet vilde ansee det ønskeligt, om det kunde blive undergivet Domstolenes Paakjendelse. Med disse Bemærkninger skulde Mini-

30 Jan. steriet herved tjenstligst anmode Hr. Kammerherren om tjenstligst at ville indhente Lehnsbesidderens nærmere Erklæring, idet tilføies, at Ministeriet ikke vil være uvilligt til paa nærmere Begjæring derom at tilstaae ham Henstand med Indhegningen og Tilcultivering af de Englodder, som ved Bøndergodsets successive Afhændelse deels ere og deels ville blive forbeholdte til Inddragelse under de tilgrændsende Fredskove, indtil han har erholdt Raadighed over et passende sammenhængende Areal *).

30 Jan. **Kirke- og Underviisningsmin. Skriv.** (til Stiftamtmanden og Biskoppen over Aarhuus Stift), hvori Samme, i Anledning af en Forespørgsel fra en Sognepræst om, hvorvidt Jord, der engang er tiendepligtig, ophører at være det, fordi den indtages til Fredskov, svares, at dette Spørgsmaals Besvarelse maa være afhængig af, hvorvidt der var indgaaet nogen Forening om Tienden af den paagjældende Jord, forinden samme indtoges til Fredskov.

*) Da Lehnsbesidderen i et senere indkommet Andragende havde anholdt om Henstand i 10 Aar med Tilendebringelsen af Indhegningen og Tilcultiveringen af de Arealer, saavel Ager som Eng, der ved Bøndergodsets Afhændelse deels ere og deels ville blive forbeholdte til Inddragelse under de tilgrændsende Skove paa Grevskabet, svarede Indenrigsministeriet under 21de Juli 1855, at det ikke kunde indlade sig paa at meddele nogen saadan almindelig Henstand for Agerjordernes Vedkommende, men at de specielle Eftersyn af de forbeholdte Englodder foreløbig vilde blive udsatte indtil Sommeren 1860, til hvilken Tid vedkommende Forstembedsmand vil foretage en Localundersøgelse til Oplysning, deels om hvorvidt Lehnsbesidderen maatte have erholdt Disposition over samtlige de til Inddragelse under Skovene bestemte Englodder, og deels om hvorvidt Forpligtelsen til deres Beplantning med Skov maatte være opfyldt paa en efter Omstændighederne tilfredsstillende Maade. Efterat dette Eftersyn af vedkommende Overførster i Aaret 1860 havde fundet Sted, underrettede Ministeriet i Skriv. af 9de Octbr. 1860 Amtmændene over Viborg og Aarhuus Amter om, at Ministeriet Intet fandt at erindre imod, at vedkommende Parcellers Tilplantning udsættes, saalænge de forøvrigt behandles overeensstemmende med Lovgivningens Bestemmelser om Bondejord, hvormed Amtmændene anmodedes om at ville føre fornødent Tilsyn og at afgive Indberetning ved den aarlige Skovindberetning angaaende de fredskovspligtige Arealer i Amtet, hvor Tilcultivering endnu ikke er tilendebragt, samt at man, naar nogen af Parcellerne agtes virkelig indtagen til Beplantning, forventer sig derom underrettet, for at fornøden Bestemmelse kan blive tagen om den Tid og den Maade, paa hvilken Tilcultiveringen bør foregaae.

Indenrigsmin. Circ. (til samtlige Landinspecteurer og Landmaalere) ang. at de ikke maae lade Arbeider i deres Navn forrette af Andre. 10 Febr.

Den 29de § i Fdn. af 23de April 1781 bestemmer blandt Andet: „paa det at Landinspecteurerne eller Laamaalerne ikke skulle paatage sig alt for meget Arbeide, og lade det af andre, tildeels uautoriserede Personer i deres Navn forrette, hvorved betydelige Feil og Uefterretteligheder i det Hele lettelig kunne indløbe, saa maa det ikke være nogen Landinspecteur eller Landmaaler tilladt, at holde til Hjælp ved sine Forretninger mere end een Assistent, som vel maa gaae ham tilhaande ved Arbeidet, men ingenlunde selv under Landinspecteurens eller Landmaalerens Navn forrette nogen Opmaaling og langt mindre Udskiftning. Men enhver Landinspecteur eller Landmaaler skal være pligtig selv at forrette det ham anbefalede eller overdragne Arbeide, da han i andet Fald, og naar han herimod forseer sig, maa vente, enten af Rentekammeret med Mulct eller efter Omstændighederne af Os Selv, paa Rentekammerets Forestilling, med hans Bestallings Fortabelse at vorde anseet."

Uagtet dette Lovbuds aldeles tydelige og klare Ord har Ministeriet bragt i Erfaring, at det dog langtfra er ualmindeligt, at disse Bestemmelser blive overtraadte, og det paalægges derfor herved enhver Landinspecteur og Landmaaler nøie at holde sig samme efterrettelig. For imidlertid at have, i ethvert enkelt Tilfælde, en aldeles bestemt Erklæring angaaende de her omhandlede Forhold, paalægges det samtlige Landinspecteurer og Landmaalere, paa alle de Kort og Beregninger samt andre Documenter, som de udfærdigede, og ligeledes paa de Taxationsforretninger, hvis Ledelse de forestaae, under deres Haand at bevidne, at de paagjældende Forretninger ere udførte under deres personlige Tilstedeværelse og under deres specielle Tilsyn, og forsaavidt Attestationen paa Taxationsforretningerne angaaer, bliver denne tillige at bevidne af de tilstedeværende Taxationsmænd, hvorpaa Landinspecteuren eller Landmaaleren i ethvert Tilfælde især har at henlede deres Opmærksomhed. For at Ministeriet saameget lettere kan sættes istand til at paasee, at det foran citerede Lovbud ikke overtrædes, paalægges det endvidere alle practiserende Landinspecteurer og Landmaalere, ved hvert Aars Udgang, gjennem vedkommende Amtmand at indberette til Ministeriet, hvilke Personer de have benyttet til deres Assistance i det forløbne Aar, og i hvilket Tidsrum de saaledes

10 Febr. have benyttet enhver især, samt hvorvidt de Vedkommende ere autoriserede til at udføre de paagjældende Forretninger eller ikke. Disse Indberetninger blive derefter, med Amtmandens Paategning om, hvorvidt han finder Noget mod dem at erindre, at indsende til Ministeriet. Det er forøvrigt en Selvfølge, at der Intet kan være mod, at f. Ex. en Landinspecteur benytter flere Landmaaleres Assistance til at foretage Opmaalinger og at udføre andre Forretninger, hvortil de ere autoriserede, naar det kun iagttages, at den, der har udført Forretningerne, selv attesterer og underskriver dem, og at Landinspecteuren, forsaavidt han benytter slige af en Landmaaler affattede Kort eller andre Documenter, forsikkrer sig om deres Paalidelighed og Nøiagtighed. Ministeriet forventer, at de Vedkommende, efter dette gjentagne Paalæg, ville lade sig det være magtpaaliggende nøie at holde sig de herombandlede Bestemmelser efterrettelige; men skulde dette imod Formodning ikke blive Tilfældet, vil man see sig sat i den uafviselige Nødvendighed, at maatte gjøre Brug af de i det nævnte Lovsted paabegede Tvangsmidler, ligesom de Vedkommende, som muligen maatte befindes at have paategnet de paagjældende Documenter en urigtig Attest, maae vente derfor at blive satte under Tiltale.

12 Febr. **Justitsmin. Circ.** (til samtlige Amtmænd) ang. at Protocollerne over Districts- og Foderhestene bør føres in duplo m. m.

Efter at have modtaget Betænkning fra samtlige Amtmænd og vedkommende Udskrivningschefer om, hvorledes Protocollerne over Districts- og Foderhestene for Fremtiden bør føres,

skulde Justitsministeriet tjenstligst tilmelde (Tit.), at det er anseet hensigtsmæssigt, at disse Protocoller for Fremtiden føres in duplo, nemlig eet Exemplar af Amtmanden og eet Exemplar af Udskrivningschefen; og idet man herved lader følge en Protocol over Districts- og Foderhestene i N. N. Amt, der er bestemt til at benyttes af Chefen for N. N. Udskrivningsdistrict, skulde man tjenstligst anmode Dem om, at De efter de Oplysninger, som haves ved Amtet, vil for-

anstalte denne Protocol udfyldt og tilbagesendt til Ministeriet inden Udgangen af Marts Maaned d. A. tilligemed en Regning over Deres Udgifter i den Anledning, hvilke derefter herfra ville blive dem godtgjorte, og at De for Fremtiden imellem Landsessionerne vil give Udskrivningschefen de fornødne Oplysninger med Hensyn til Districts- og Foderhestene, saa at Amtets og Udskrivningsdistrictets Hesteprotocoller til enhver Tid kunne indeholde de samme Oplysninger. Det bemærkes, at det er paalagt Udskrivningschefen for Fremtiden at angive i Sessionsplacaterne Nummerne paa de Heste, der daglig skulle fremstilles til Mønstring ved Landsessionerne, og at han derhos er anmodet om at tage under Overveielse med (Tit.). om det ikke vilde være hensigtsmæssigt, at Mønstringen af Hestene for Fremtiden bliver den første Forretning, der daglig foretages ved Sessionerne. 12 Febr.

Finantsmin. Skriv. (til Amtmanden over Aalborg Amt) ang. at Lov af 4de Juli 1850 er uanvendelig paa Overdragelse til fuld Eiendom af Arvefæstegaarde. 13 Febr.

Ved behagelig Skrivelse af 12te f. M. har Hr. Kammerherren tilstillet Ministeriet et Andragende, hvori Cancellieraad Procurator N. N. i Aalborg har meddeelt, at endeel under N. N. Gods hørende Arvefæsteeiendomme nu agtes overdragne de vedkommende Arvefæstere til fuldkommen Eiendom derved, at Herlighedsretten og Arvefæsteafgiften for hver enkelt Eiendom bliver at afløse imod et bestemt Vederlag, og er i denne Anledning forespurgt, hvorvidt de Documenter, hvorved de paagjældende Eiendomme nu overdrages til fuldkommen Eiendom, maae udfærdiges paa stemplet Papiir af 4de Classe Nr. 4 i Medfør af Loven af 4de Juli 1850, indeholdende visse Begunstigelser ved Salg af Bøndergods til Brugerne, deres Børn eller Svigerbørn til fuldkommen Eiendom eller til Arvefæste med Ret til at sælge og pantsætte.

Da fornævnte Lov kun omfatter det Tilfælde, at Bøndergods sælges til Brugerne, deres Børn eller Svigerbørn, og en Arvefæster, der har Ret til at sælge og pantsætte den ham overdragne Eiendom, ikke kan henføres under Begrebet Bruger, ere de ved oftnævnte Lov hjemlede Begunstigelser uanvendelige i et Tilfælde som det omspurgte, selv uden Hensyn til om noget af de paagjældende Arvefæstesteder overdrages som fuldkommen Eiendom til den, der selv som Bruger erhvervede Arvefæste paa samme, eller til et Barn

13 Febr. eller Svigerbarn af hiin. Af denne Grund vil det altsaa være nødvendigt saavel til de Contracter, der mueligviis skulle oprettes angaaende Afløsning af Herlighedsret og Arvefæsteafgift, som til de paagjældende Skjøder at afbenytte det efter Lovgivningens almindelige Bydende dertil fornødne stemplede Papiir, beregnet efter det Vederlag, som for hver enkelt Eiendoms Vedkommende bliver betinget for Afløsningen. Som Følge heraf vil der heller ikke kunne være Spørgsmaal om nogen Moderation i den ved Fdn. af 8de Febr. 1810 befalede ½ pCt. Afgift.

22 Febr. **Lov** om Afhændelse af Non Mølle.

Vi Frederik den 7de Konge til Danmark &c. G. B.: Rigsdagen har vedtaget og Vi ved Vort Samtykke stadfæstet følgende **Lov**:

Finantsministeriet bemyndiges til underhaanden til den nuværende Fæster af afhænde Non eller Nonne Mølle i Viborg Amt.

Hvorefter alle Vedkommende sig have at rette.

3 Marts **Kirke- og Underviisningsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Viborg Amt), hvori Samme — da en Rigsdagsmand, efter Anmodning fra flere Sognes Beboere, havde forespurgt, hvorvidt Præstekald, der ere beneficerede med Annextiender, ere pligtige at bidrage til Kirkernes Vedligeholdelse af Annex-Hartkornet i samme Forhold, som der bidrages af Sognenes øvrige Hartkorn — anmodes om at tilkjendegive de Paagjældende, at Annex-Hartkornet, hvoraf Præsten efter D. L. 2—12—3 er berettiget til at oppebære alle 3 Tiender, ikke kan ansees for pligtigt til at deeltage i de Kirketienden paahvilende Udgifter til Kirkens Vedligeholdelse.

5 Marts **Justitsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Svendborg Amt) ang. hvorvidt Salg af det til et Stamhuus hørende Bondergods kan skee i Stamhuusbesidderens Umyndighedstilstand.

Provst N. N. i Tranekjær paa Langeland, der er beskikket til Værge for den umyndiggjorte Besidder af Stamhuset Rødergaard, Kammerjunker N. N., har indsendt et Andragende fra en Deel af

Stamhusets Fæstere om at erholde deres Fæstesteder tilkjøbs og forespurgt, om han som Værge, uden senere Ansvar, kan paa Besidderens Vegne afslutte Handel med Fæsterne, naar der først er truffet Overeenskomst med vedkommende Panthavere, og Justitsministeriet har fastsat det Minimum, under hvilket Stederne ikke maae sælges. 5 Marts

I denne Anledning skulde jeg tjenstligst anmode Hr. Kammerherren om at tilkjendegive Provst N. N., at ihvorvel Loven af 21 Juni 1854, som tillader Salg af det til Lehn, Stamhuse m. m. hørende Bondergods, ikke herfra gjør nogen Undtagelse med Hensyn til det Gods, som besiddes af en myndig, maa det dog paa den anden Side tages i Betragtning, at Loven gaaer ud fra den Forudsætning, at det beroer paa vedkommende Lehns- eller Stamhuusbesidders frie Beslutning, om han overhovedet vil sælge Bondergodset eller nogen Deel af samme, og i saa Fald for hvilken Priis, naar kun det af Lehnscontrollen bestemte Minimum opnaaes. Med Hensyn hertil maa Justitsministeriet finde det betænkeligt, naar vedkommende Majoratsbesidder er umyndig og saaledes ikke kan have nogen gyldig Mening angaaende Tilraadeligheden af at sælge, at der paa hans Vegne tages nogen almindelig Bestemmelse angaaende Salget, hvorimod jeg anseer det rettere, at der, naar Nogen af Fæsterne ønsker at kjøbe og gjør et Tilbud, som findes antageligt, af Værgen gjøres særlig Indstilling til Justitsministeriet, ledsaget af Oplysning om alle de Omstændigheder, som have Indflydelse paa Eiendommens Værdie, samt vedkommende Øvrigheds Betænkning.

Justitsmin. Skriv. (til Domainedirectoratet), hvori Samme — der, næst at andrage, at der er opstaaet Spørgsmaal om, hvorvidt der, overeensstemmende med Forskriften i de i sin Tid udstedte Arvefæstebreve paa de ældre Domainegodser, kan fordres Recognition ved Forandring af Eier, naar den, som ved Auction er bleven Eier af en Arvefæsteeiendom, inden Auctionsskjødets Udstedelse overdrager sin Ret til Eiendommen til en Anden, saaledes at der altsaa, naar Sidstnævnte lader Auctionsskjødet tinglæse, kan fordres Recognition for hver især af de skete Overdragelser, havde anholdt om at blive 9 Marts

9 Marts meddeelt Oplysning om, hvad der ved en i en Sag imellem Sorø Academie og Agent Hertz under 2den Octbr. 1849 affagt Høiesteretsdom, der formeentlig skulde have afgjort Spørgsmaalet i sin Almindelighed, maatte være antaget med Hensyn til Recognitionens Betaling — svares, at Høiesteret, hvis Erklæring over Sagen Ministeriet har indhentet, har meddeelt, at det ommeldte Spørgsmaal ikke i sin Almindelighed er decideret ved den af velbemeldte Directorat paapegede Høiesteretsdom af 2den Octbr. 1849.

10 Marts **Kirke- og Underviisningsmin. Skriv.** (til Stiftamtmanden og Biskoppen over Sjællands Stift), hvori Samme — i Anledning af en Forespørgsel fra en Sognepræst, om den Godtgjørelse, som Besidderen af en forhenværende Annexgaard har fordret for at skaffe Sognepræsten Aftrædelse sammesteds og Staldrum til hans Heste, naar han paa Embedsvegne kommer til Annexet, skal udredes af Sognepræsten selv eller af Kirkeeieren — anmodes om at tilkjendegive Andrageren, at ligesom den confirmerede Forening om den omhandlede Annexgaards Afstaaelse ikke indeholder noget Forbehold til Fordeel for Præsten af Ret til Aftrædelse og Staldrum i Gaarden, og ligesom der ikke vides at være nogen almindelig Hjemmel i Lovgivningen til at paalægge Besiddere af Annexgaarde Forpligtelse til at forskaffe Præsten Leilighed til Aftrædelse og Staldrum ved Annexgaarden, saaledes antager Ministeriet heller ikke, at en saadan Forpligtelse paahviler Kirkeeieren som saadan.

15 Marts **Justitsmin. Skriv.** (til Generalprocureuren) ang. hvorvidt der efter Grundlovens § 98 er Noget tilhinder for at belægge en Tiende med fideicommissarisk Baand.

Det vil være i Hr. Statsraadens behagelige Erindring, at Justitsministeriet, i Anledning af et Andragende fra Besidderen af Grevskabet Knuthenborg om Tilladelse til for Grevskabets Midler at indkjøbe en Kongetiende, under 9de Juni 1853 udbad sig Deres Yttringer, om der efter Grundlovens § 98 var Noget tilhinder for at belægge en Tiende med fideicommissarisk Baand, i hvilken Anledning De under 10de s. M. yttrede, at den anførte Grundlovsbestemmelse, saavidt De skjønnede, ikke frembød nogen Hindring mod at belægge en Tiende med fideicommissarisk Baand.

Da Justitsministeriet maatte tiltræde den af Hr. Statsraaden udtalte Anskuelse, indgik jeg med en allerunderdanigst Forestilling om, at det, i Overeensstemmelse med den af Besidderen af Grevskabet Knuthenborg senere gjorte nærmere Indstilling, maatte tillades ham at anvende 17,148 Rd. 58 ß. af Grevskabets Midler til Kjøbet af Vester Ulslev Sogns Kongetiende. Ved Sagens Foretagelse i det Geheime-Statsraad opstod der imidlertid en Meningsulighed, som bevirkede, at Sagens endelige Afgjørelse blev udsat, for at Spørgsmaalet kunde gjøres til Gjenstand for yderligere Overveielse og Forhandling. Justitsministeriet er ved sin Indstilling gaaet ud fra, at Bestemmelsen i Grundlovens § 98 kun har Hensyn til Jordegods eller i alt Fald andre Grundeiendomme, og, skjøndt det efter Omstændighederne maa antages, at herved nærmest er sigtet til et samlet Compler af Jordegods, har Justitsministeriet dog i Henhold til Motiverne til den provisoriske Fdn. af 17de Mai 1848 (Dep. Tid. f. 1848 S. 153—155) stedse holdt paa, at intet Jordegods, være sig Gaard, Huus, Skov eller ubebygget Grund, selv om Gjenstanden er af nok saa ringe Værdie, kan fra Nyt af erhverves og indlemmes under et bestaaende Fideicommis uden i alt Fald ved formeligt Mageskifte. Derimod har Justitsministeriet været af den Formening, at hverken fornævnte Grundlovsbestemmelses Ord, eller de samme forudgaaende Forhandlinger i Rigsforsamlingen (see Rigsforsamligs-Tid. f. 1849 S. 2171, 2664—70, 3246—48) eller Lovstedets Kilde — den nysnævnte Fdn. af 17de Mai 1848, — eller Forholdets Natur indeholde Noget, som berettiger til at antage, at det i Grundloven indeholdte Forbud mod Udøvelsen af den i den tidligere Lovgivning begrundede Ret til at gjøre fideicommissariske Dispositioner eller Adgang til at erholde saadanne confirmerede skal udvides til andre Gjenstande end Grundeiendomme. Navnlig vise Motiverne til Fdn. af 17de Mai 1848 og selve Forordningens Præmisser, at Hensigten med samme var at fjerne Hindringerne for Fæstegodsets Overgang til fri Eiendom. At Tienderetten jevnlig er knyttet til faste Eiendomme, og at den i flere

15 Marts Henseender, saasom ved Eiendomsoverdragelser, Pantsætninger m. m., betragtes som en Deel af eller Pertinens til disse, kunde efter Justitsministeriets Formening ikke komme i Betragtning til at underlægge Grundlovens § 98 en Fortolkning, hvorved man gik udenfor dens Ordbestemmelse og dens formeentlige Hensigt. Herimod er imidlertid fra Indenrigsministeriets Side blevet anført, at det er betænkeligt ved Fortolkningen af Bestemmelser, som den her omhandlede, at indskrænke sammes Anvendelighed til de Tilfælde, der kunne henføres under den supponerede Lovgrund, og at det neppe er rigtigt, at ansee Bortfjernelsen af Hindringerne for Fæstegodsets Overgang til fri Eiendom som det eneste og udtømmende Motiv for Grundlovens § 98 og den forudgaaende provisoriske Fdn. af 17de Mai 1848. Om det end nemlig ved disse Bestemmelser nærmest havdes for Øie at frigjøre Bøndergodsets Overgang til Selveiendom for den Hindring, som laae i den da bestaaende Adgang til at bebæfte samme med fideicommissarisk Baand, maatte det dog ogsaa antages tilsigtet, at forebygge Stiftelsen af saadanne Indskrænkninger i den frie Disposition over Landets faste Eiendomme, som ogsaa i andre Henseender kunde fremkomme ved Oprettelsen eller Forøgelsen af Lehn, Stamhuse eller Fideicommisgodser. Men en saadan Indskrænkning vilde, efter hvad der blev bemærket, netop opstaae, naar en Tiende belagdes med fideicommissarisk Baand, idet vedkommende Tiendeydere derved hindres fra at tilkjøbe sig Tienden, og saaledes frigjøre deres Eiendomme for det besværende Baand, Tiendeafgiften lægger paa samme. I Henseende til Ordene i Grundlovens § 98: „Intet Lehn, Stamhuus eller Fideicommisgods kan for Fremtiden oprettes“ blev der yttret, at det ikke uden Vilkaarlighed kan nægtes, at den almindelige Sprogbrug under Begrebet „et Gods“ indbefatter ikke blot Hovedgaarde, Bøndergaarde og Skove men ogsaa Tiender; at Lovgivningen ved at ansætte Tiender til Hartkorn har stillet dem sammen med faste Eiendomme, Jorder, Skove og Møller, hvilket har havt tilfølge, at Tiender kun ved et formeligt Skjøde kunne overdrages fra en Eier til en anden, og at Tiender ved Fdn. af

9de Juli 1813 bleve ansatte til Bankhæftelse; at det maa være afgjørende, at i Lehnspatenterne Tiendernes Hartkorn udtrykkelig er medtaget som en integrerende Deel af Lehnet ligesaa fuldt som Hovedgaardstart, Bondergods og Skovskyldshartkorn, og at man derfor ved at lægge nye Tiender til Lehnet ligefrem vilde forøge det af Lovgiveren selv betegnede Lehnsgods. Skjøndt det saaledes formeentlig maatte ansees stridende mod Grundlovens § 98 at belægge en Tiende med fideicommissarisk Baand, antog Indenrigsministeren dog, at der ikke kan være Noget tilhinder for, at en Fideicommiscapital, med Lehnscontrollens Samtykke, anvendes til Indkjøb af en Tiende, naar det blot bestemmes, at enhver Fideicommissarius skal være berettiget til at sælge Tienden, imod at Kjøbesummen, der i det mindste bør være ligesaa stor som det ved Indkjøbet givne Beløb, tilfalder Fideicommisset og udsættes til Fordeel for samme. Ved at meddele Hr. Statsraaden Foranstaaende skulde jeg, forinden videre foretages, tjenstligst udbede mig Deres yderligere Yttringer over Sagen behageligst meddeelte*). 15 Marts

*) Generalprocureurens Betænkning af 16de Marts 1855 lyder saaledes: „I tjenstligst Gjensvar paa Justitsministeriets behagelige Skrivelse af Gaars Datum har jeg den Ære at meddele, at jeg fremdeles er af den Formening, at under Udtrykket Fideicommisgods i Grundlovens § 98 ikke kan ansees indbefattet en Tiendeafgift, der formeentligen ikke uden Tvang kan henføres under Ordet Gods; at den Omstændighed, at Tiender i flere Henseender ere i Lovgivningen satte i Classe med faste Eiendomme, ikke kan medføre, at de derfor i alle Henseender skulle betragtes som saadanne, og at det heller ikke kan være afgjørende, om i Lehnspatenter Tiendernes Hartkorn er medtaget som en Deel af Lehnet, da dette ogsaa kan være Tilfældet med en til Lehnet hørende Fideicommiscapital (Fdn. af 23de Juni 1809 Litr. E), uden at dette kan være tilhinder for at forøge Lehnet med deslige Capitaler. Skulde Statsraadet ikke destomindre komme til det Resultat, at det er stridende mod det ovennævnte Bud i Grundlovens § 98 at belægge en Tiende med fideicommissarisk Baand, skjønnes det ikke, at dette, som af Indenrigsministeriet antaget, dog med Lehnscontrollens Samtykke kan tilstedes, naar det blot bestemmes, at enhver Fideicommisbesidder skal være berettiget til at sælge Tienden, imod at Kjøbesummen tilfalder Fideicommisset og udsættes til Fordeel for samme. Forbudet i den ommeldte Paragraph i Grundloven er nemlig ubetinget, og naar det derfor først antages, at det ogsaa gjælder om Tiender, tør det vist ligesaalidt tilstedes med den nævnte Indskrænkning at belægge dem med et fideicommissarisk Baand, som dette kunde

19 Marts **Lov, hvorved § 14 i Loven af 14de April 1852 forandres*).**

Vi Frederik den 7de Konge til Danmark &c. G. B.: Rigsdagen har vedtaget og Vi ved Vort Samtykke stadfæstet følgende Lov:

Vederlaget for den Korntiende, der eies af vedkommende Yder, bliver i de Tilfælde, hvor Amtstiendecommissionens Virksomhed udkræves, for at faae Vederlaget for nogen af de tvende andre Tiender bestemt, at ansætte til samme Størrelse som dette. Men i de Tilfælde, hvor Commissionens Mellemkomst i fornævnte Øiemed ikke udkræves, bliver Vederlaget for den Yderne tilhørende Tiende at ansætte til samme Beløb, som er bestemt for hver af de andre Tiender, og hvor dette er af ulige Størrelse, eller findes at være uforholdsmæssig høit eller lavt, at ansætte ved Commissionens Skjøn. Omkostningerne ved disse Forretninger udredes med deres fulde Beløb af Statskassen efter Foranstaltning af Indenrigsministeren.

Hvorefter alle Vedkommende sig have at rette.

20 Marts **Lov ang. Afløsning af de Arvefæsterne paa de Kongelige Domainegodser ifølge deres Skjøder og Fdn. af 26de Juni 1844 § 2 paahvilende Kjørsler og Arbeider.**

Vi Frederik den 7de Konge til Danmark &c. G. B.: Rigsdagen har vedtaget og Vi ved Vort Samtykke stadfæstet følgende Lov:

Loven af 4de Juli 1850 om Afløsning af det Gaarde og Boelssteder paahvilende Hoveri og lignende Pligtarbeide skal ogsaa være gjældende for Afløsningen af de Arvefæsterne

tillades med Hensyn til Jordegods, fordi en lignende nærmere Bestemmelse tilføiedes. Gaaer man derimod ud fra den modsatte Forudsætning, at det ikke strider mod Grundlovens § 98, at en Tiende belægges med fideicommissarisk Baand, kan der vel være Føie til at clausulere Tilladelsen dertil paa en saadan Maade, at vedkommende Tiendeydere ikke derved hindres fra at tilkjøbe sig Tienden og saaledes frigjøre deres Eiendomme for det Baand, Tiendeafgiften lægger paa samme, skjøndt dette, naar Tiendebyrden er forvandlet til en Pengeafgift, ikke indeholder nogen anden Indskrænkning paa Eiendommen end den, der ogsaa vilde være en Følge af en i en fast Eiendom radiceret uopsigelig Fideicommiscapital." (Ussings Rescriptf.)

*) Jvfr. Skriv. 4 Aug. 1855, 15 Jan. 1856.

paa de Kgl. Domainegodser ifølge deres Skjøder og Fdn. af 26de Juni 1844 § 2 paahvilende Kjørsler og Arbeider, dog derfra undtaget de i den almindelige Lovgivning hjemlede Kjørsler og Arbeider til Kirker, til Skoler og i andre offentlige og communale Øiemed. 20 Marts

Hvorefter alle Vedkommende sig have at rette.

Lov ang. Omkostningerne ved Landsthingsvalg. 20 Marts

Vi Frederik den 7de Konge til Danmark ꝛc G. V.: Rigsdagen har vedtaget og Vi ved Vort Samtykke stadfæstet følgende Lov:

§ 1. Som Omkostninger ved Landsthingsvalgene blive ei alene at beregne de Valgmændene ved Valgloven af 16de Juni 1849 § 49 tilstaaede 48 ß for hver Miil, de i Anledning af Valgene have at reise, men tillige en ligesaa stor Reisegodtgjørelse for de af Valgbestyrelsens Medlemmer, der foretage Reiser, deels til Valglisternes Berigtigelse og deels til Valgene, samt endelig alle de til Avertissementer, Valglisternes Trykning m. V. medgaaende Udgifter. § 2. Samtlige Omkostninger ved Landsthingsvalgene udbetales af Valgbestyrelsens Formand. De saavel Valgbestyrelsens Medlemmer som Valgmændene tilkommende Reisegodtgjørelser betales dem under deres Ophold paa Valgstedet i Anledning af Valghandlingen. I de Valgbreve, der meddeles Valgmændene, bliver at indføre, hvor mange Mile den Paagjældende har at reise i Anledning af Valghandlingen. Over samtlige Udgifter forfatter Formanden strax efter Valget et Regnskab, der bliver at revidere af Amtsraadet paa det Sted, hvor Valget foregaaer, eller af de af dets Medlemmer, som det dertil vælger, hvorefter en Extract af Regnskabet tilligemed de derved gjorte Bemærkninger bliver at offentliggjøre ved Trykken. § 3. Saasnart den i § 2 fastsatte Revision er foretagen, fordeler Formanden samtlige Udgifter blandt alle de under Landsthingskredsen hørende Communer i Forhold til det Antal af Valgmænd, hver enkelt Commune har at vælge. Enhver Kjøbstad-Communalbestyrelse og ethvert Sogneforstanderskab har derefter, sildigst inden Udløbet af 2 Maaneder fra den Dag, Opgjørelsen er bleven samme tilstillet,

20 Marts under en Mulct af 1 Rd. for hver Dag, der medgaaer længere, at tilstille Formanden det Beløb, den har at udrede, hvilket igjen lignes paa Communens Beboere efter samme Regler, som de øvrige communale Udgifter. § 4. Formanden for Valgbestyrelsen i hver af de 10 Landsthingskredse udenfor Kjøbenhavn, som findes i Kongeriget Danmark, bemyndiges til, af Amtsrepartitionsfonden i det Amtstuedistrict, i hvilket Valget foregaaer, som Forskud at reqvirere de Summer, han anseer fornødne til at dække de i denne Lov bestemte Udgifter, imod at saadanne Forskud senest 3 Maaneder efter enhver stedfunden Valghandling refunderes.

Hvorefter alle Vedkommende sig have at rette.

23 Marts **Justitsmin. Skriv.** (til Generalprocureuren), hvori Sammes Yttringer begjæres i Anledning af et af Finantsministeriet opkastet Spørgsmaal angaaende hvorledes Loven af 8de April 1851 om Selveiendoms Indførelse paa det Staten tilhørende Bondergods bliver at anvende paa tvende under Odsherreds Gods henhørende Huse, og om navnlig Skjøderne paa samme bør udstedes til Fæsterne selv, uanseet at de ere inddømte til Strafarbeide, den Ene i 4 Aar, hvoraf $1^{1}/_{3}$ Aar nu er forløbet, og den Anden, efter en i Aaret 1842 afsagt Høiesteretsdom, paa Livstid, eller til deres Hustruer *).

*) Generalprocureuren yttrede i Betænkning af 24de Marts 1855, at han maatte gjentage den af ham i en tidligere Betænkning om Fortolkningen af Loven af 8de April 1851 gjorte Bemærkning, at det, da Udkastet til bemeldte Lov, som fremkom fra et Medlem af Folkethinget, ikke er ledsaget af Motiver, og der under Forhandlingerne paa Rigsdagen Intet er fremkommet, som kan lede til Spørgsmaalets Besvarelse, er vanskeligt at yttre nogen bestemt Mening om samme. Efter Lovens Bogstav synes Fæsterne, uden Hensyn til den dem overgaaede Straf, at være berettigede til at fordre Skjøderne paa de vedkommende Huse til sig udstedte, og maatte der da, som Amtmanden over Holbek Amt i den vedlagte Erklæring har yttret, beskikkes dem en Værge, for at varetage det i saa Henseende Fornødne. At udstede Skjøderne til de Vedkommendes Koner har ingen Hjemmel i Loven og synes af flere Grunde utilraadeligt. Lovens § 12, der bestemmer naar en Anden kan indtræde i Fæsterens eller Leierens Sted, knytter dette til den Betingelse, at Fæste- eller Leiestedet paa Grund af Besid-

Justitsmin. Skriv. (til Amtmanden over Præstø Amt) 26 Marts
ang. at Sessionernes Kjendelser om Districtshestes Tjenst-

verens Død er ledigt, i hvilket Fald en af hans Livsarvinger eller den Person, han forud maatte have betegnet som sin Efterfølger, er berettiget til at erholde Stedet til Eiendom. Men denne Betingelse for Fæstestedets Ledighed er i nærværende Tilfælde ikke tilstede. Forsaavidt Analogien af Fdn. af 9de Marts 1838 § 6 er bleven paaberaabt som Hjemmel for at udstede Skjøderne til Fæsternes Hustruer, og det i saa Henseende af Domainedirectoratet i Skriv. af 20de Jan. d. A. specielt er udhævet, at da Selveiendomsloven i sine Bestemmelser netop er gaaet ud fra Fæste- eller Leieforholdet, og de ved Loven indrømmede Begunstigelser ere betingede deels af at et saadant Forhold existerer og deels af den personlige Besiddelse, synes det ikke at kunne antages, at Personer, der ifølge Lovgivningen om Fæsteforholdet have tabt deres Fæsteret, kunne have Krav paa at erholde Eiendom paa de Steder, de tidligere have besiddet, maa herved bemærkes, at den nævnte Forordning ikke eo ipso ophæver Fæsteforholdet paa Grund af Fæsterens Hendømmelse til offentligt Arbeide i 3 Aar eller derover, men kun giver Jorddrotten Ret til da at bortfæste Stedet til en Anden, hvis Fæsteren ikke er gift, i hvilket sidste Tilfælde hans Hustru, saalænge hun bliver i Ægteskab med Fæsteren og opfylder hans Fæstepligter, kan drive Gaarden paa hans Vegne, ligesom hun, hvis hun erholder Skilsmisse, bliver med Hensyn til Gaardens Besiddelse at ansee som Enke. Om man nu end kunde anvende Analogien af denne Bestemmelse, som er fremkaldt af Grunde, der ere særegne for Fæsteforholdet, paa det heromhandlede Tilfælde, vilde dette dog ikke kunde føre til, at Stederne tilskjødedes de omhandlede Fæsteres Koner som disses Eiendom, da Forordningen udtrykkeligen indeholder, at det er paa Mandens Vegne, at Konen fortsætter Fæstet, saalænge hun ikke er skilt fra ham, hvilket ikke her er Tilfældet, da det kun om den ene Fæster er bemærket, at han er separeret fra sin Kone, uden at det kan sees, paa hvilke Betingelser dette er skeet. Det maatte derfor være paa Mændenes Vegne, at de vedkommende Fæsteres Koner fik Skjøder paa Eiendommene, men dette, som da kun kunde skee med Mændenes Samtykke, vilde i Virkningen være det samme, som om Skjøderne bleve udstedte til Mændene selv, da disse, saalænge det sædvanlige Ægteskabsfællig ikke ved Skilsmisse er ophævet, ville være Eiere af det hele Bo, kun med den Indskrænkning i Raadigheden over samme, som deres ufrie Tilstand fører med sig. Idet det saaledes ikke skjønnes, at de omhandlede Fæsteres Koner have nogen juridisk Ret til at fordre Skjøderne paa de vedkommende Huse til sig udstedte, hvilket, saalænge Ægteskabet ikke er ophævet, formeentlig heller ikke er foreneligt med deres Stilling, var Generalprocureuren, da det, efter hvad der er oplyst, dog maa ansees ønskeligst, om Husene kunde gaae over til at blive deres Eiendom, af den Formening, at Sagen rettest søges ordnet paa den Maade, at der af Øvrigheden beskikkes Konerne en Værge, som da ved Øvrighedens Foranstaltning kunde indhente Mændenes Erklæring, om de ikke maatte være villige til at samtykke i, at Skjøderne paa de tilnævnte Huse udstedes til deres Hustruer, saaledes at de blive deres Eiendom. Da den ene Fæster er indømt til Fæstningsarbeide paa Livstid og den anden i flere Aar før han blev idømt Stafarbeide har levet separeret fra sin Kone,

26 Marts Dygtighed og Behandling m. m. ere endelig afgjørende og ikke kunne appelleres til Høiesteret.

Efterat Høiesteret under 29de Jan. d. A. har afsagt Dom i en Sag, hvorunder N. N. Hestelægd efter meddeelt fri Proces og iøvrigt dertil fornødne Bevillinger har indanket en ved den i Præstø den 17de Novbr. 1853 afholdte Landsession afsagt Kjendelse, hvorved fornævnte Hestelægd er bleven ikjendt en Mulct af 10 Rd. for Districtshesten Nr. 427, ved Siden af at bemeldte Hest er bleven casseret, og Sagen ved ovennævnte Dom er bleven afviist, har meerbemeldte Hestelægd, i den Formening, at Afviisningen er foranlediget ved, at Stævningen er gaaet ud paa Hestens Foderstand i Stedet for paa hvorvidt Landsessionen havde været berettiget til at idømme Mulct ved Siden af Cassation, i et med Hr. Amtmandens behagelige Erklæring af 13de d. M. hertil indkommet Andragende anholdt om, at nye Bevillinger maae blive udfærdigede, for at Sagen igjen kan komme under Paakjendelse i Høiesteret.

I Anledning heraf skulde jeg tjenstligst melde, at det, efter hvad en fra Høiesteret indhentet Erklæring oplyser, ved ovennævnte Dom er antaget, at naar det i Loven af 16de Marts 1851 § 13 hedder, at Spørgsmaal om Districtsheste Tjenstdygtighed eller om deres forsvarlige Behandling eller overhovedet om nogen Overtrædelse af de Districterne paahvilende Forpligtelser afgjøres af Landmilicesessionen, Udtrykket „afgjøres", der i og for sig har en anden og større Betydning end „paadømmes", har skullet antyde, at disse Sagers endelige Afgjørelse var overdragen Sessionen, hvilket fandtes saameget mere at maatte statueres, som en saadan Bestemmelse stod i fuldkommen Harmoni med den tidligere Lovgivning, idet Fdn. af 30te Jan. 1777 § 8, ved forøvrigt at tilstede Appel til Høiesteret af Sessionens Kjendelser, fastsatte, at, hvor der alene var Spørgsmaal om en Karls eller Hests Dygtighed, skulde Sessionens Kjendelse ei kunne appelleres. Men naar saaledes endelig Afgjørelse af de omhandlede Sager maatte ansees forbeholdt Sessionen, har Høiesteret ikke anseet sig competent til at paakjende, hvorvidt

som, efter Godsinspecteurens Skrivelse, har maattet sørge for Husets Vedligeholdelse samt for Udredelsen af de deraf gaaende Skatter og Afgifter saavel dengang som senere, er det rimeligt, at de, naar Sagen gribes rigtigt an, ikke ville modsætte sig, at Skjøderne udstedes til deres Hustruer. — Ved under 16de April 1855 at tilstille Finantsministeriet en Gjenpart af Generalprocureurens Betænkning tilføiede Justitsministeriet, at det i det Hele maatte henholde sig til hvad i samme er yttret. (Ussings Rescripts.)

Sessionen ved den samme overdragne Afgjørelse rettelig havde anvendt den gjældende Lovgivning, eller navnlig til at decidere det Spørgsmaal, der i ovenmeldte Sag var forelagt, nemlig om der i Medfør af Loven af 16de Marts 1851 § 13 med Hestens Cassation kan combineres Mulct. Da den Herombandlede Sessionskjendelse saaledes overhovedet ikke vil kunne blive Gjenstand for Appel til Høiesteret, ville de paany ansøgte Bevillinger ikke kunne meddeles. 26 Marts

Lov om en Skovstræknings Henlæggelse til et Parkanlæg ved Frederiksborg Slot m. v. 28 Marts

Vi Frederik den 7de Konge til Danmark &c. G. B.: Rigsdagen har vedtaget og Vi ved Vort Samtykke stadfæstet følgende Lov:

Den i Nærheden af Frederiksborg Slot beliggende Statsskov, Præstevang, henlægges til et Parkanlæg ved Frederiksborg, og bliver saaledes at henføre blandt de i den Kgl. Kundgjørelse angaaende Civillisten af 30te Mai 1849 1ste Post, nævnte Statseiendomme.

Hvorefter alle Vedkommende sig have at rette.

Justitsmin. Skriv. (til Amtmanden over Svendborg Amt), hvori Samme — der havde begjært Ministeriets Afgjørelse for, hvorvidt der kunde beregnes Gebyr for Tinglæsning af nogle Seqvestrationsforretninger, der ifølge Amtets Foranstaltning vare foretagne til Sikkerhed for Brandforsikkringsvæsenets eventuelle Erstatningskrav hos nogle Eiere, der i sin Tid havde erholdt udbetalt Assurancegodtgjørelse for Brandskader, som det senere var oplyst at de selv havde foranlediget, samt om ikke i bekræftende Fald de nævnte Gebyrer vilde være at inddrage under Actionsomkostningerne i de paagjældende Justitssager — svares, at der ikke findes tilstrækkelig Hjemmel til at forlange de ombandlede Forretninger tinglæste uden Gebyr, og at Ministeriet med Amtet maa være enigt i, at dette Gebyr maa blive at afholde iblandt Actionsomkostningerne. 2 April

7 April **Kirke- og Underviisningsmin. Skriv.** (til Stiftamtmanden og Biskoppen over Aalborg Stift), hvori Samme — i Anledning af et Andragende fra en Sognepræst om Understøttelse til Udtørring ved Draining af Præstegaardens Jorder, fornemmelig et Areal af samme af 40 Tdr. Land, som tidligere var udyrket Hede, men nu er bragt under Ploven — efter foregaaende Brevverling med Landhuusholdningsselskabet tilskrives, at Ministeriet er villigt til at tilstaae den omhandlede Præst et Laan paa Embedet, paa indtil 20 Aars Afbetaling, naar det har modtaget en Plan til det omhandlede Drainingsarbeides Udførelse tilligemed Overslag over Omkostningerne, udarbeidede af en sagkyndig Techniker, som Sognepræsten i fornødent Fald vil kunne faae anviist af Landhuusholdningsselskabet. Af det Laan, der maatte blive ham tilstaaet, vil Halvdelen blive udbetalt, naar Arbeidet, hvis Udførelse ligeledes maa ledes af bemeldte Techniker paa hans eget Ansvar, er tilendebragt, og den anden Halvdeel det næstfølgende Foraar, naar Arbeidet ved Undersøgelse af tvende af Amtet udnævnte uvillige og kyndige Mænd er erklæret for at være forsvarliigt udført og vel lykket.

11 April **Justitsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Ribe Amt) indeholdende Afgjørelse paa forskjellige Spørgsmaal om Gebyret for Tinglæsningen af Tiendeforeninger.

Med behagelig Erklæring af 7de f. M. har Amtet tilstillet Ministeriet til Afgjørelse en Skrivelse fra Herredsfoged i N. N. Herred, Kammerjunker N. N., hvori denne Embedsmand, ved at fremsende de herhos tilbagefølgende, med allerhøieste Confirmation af 28de Decbr. f. A. forsynede tvende Tiendeforeninger for N. N., N. N. og N. N. Sogne samt for N. N. Sogn, med Hensyn til Beregningen af Gebyret for disse Documenters Tinglæsning m. v., har forespurgt: 1) om Tinglæsningsgebyret for den Tiendeforening, som vedkommer nogle Hartkornsbrugere i de 3 førstnævnte Sogne, skal beregnes for ethvert af disse Sogne; 2) om Gebyr for Protocollation og Gjenpart kan beregnes, hvor Kjendelse ikke er afsagt, og, forsaavidt dette Spørgsmaal besvares benægtende, hvorledes dette Gebyr da skal beregnes for den sidstnævnte Sogn vedkommende Tiendeforening; 3) af hvem Gebyret skal betales, om det navnlig er Retsbetjentens Sag at faae den ringe Summa, som dette Gebyr i ethvert Tilfælde kan udgjøre, reparteret paa Tiendeyderne, eller om han kan holde sig til Commissionen eller til den Embedsmand, in casu Districtsprovsten, som har indleveret Foreningerne til Tinglæsningen.

. Foranlediget heraf skulde jeg, da jeg i det Hele maa 11 April
[t]træde, hvad af Amtet i ovennævnte Erklæring er yttret,
ensligst anmode Samme om i Overeensstemmelse hermed at
[la]de Kammerjunker N. N. fornøden Besked*).

Justitsmin. Skriv. (til Besidderen af Grevskabet Frysenborg), 14 April
[h]vori Samme — der havde ansøgt om Approbation paa et
[A]rrangement, hvorefter et Stykke Skov, af circa 37 Tdr.
[L]and, af den Danstrupbundgaard tilliggende Skov skulde
[i]nddrages under Grevskabet for en Kjøbesum af 4000 Rd.,
imod at en Grevskabet tilhørende Fæstegaard, som Lehnsbesidderen, i Henhold til den ham forundte Bevilling til at sælge Grevskabets Bondergods, ved Kjøbecontract har afhændet til den hidtilværende Fæster for en lige Kjøbesum, udgaaer fra Grevskabet — efter foregaaende Brevvexling med Indenrigsministeriet svares, at det nævnte Arrangement ikke kan approberes, og at der ikke kan ventes Tilladelse til det omhandlede Skovstykkes Erhvervelse for Grevskabet uden paa den Betingelse, at den Grund, der i Stedet derfor udlægges fra Grevskabet, er Hovedgaardsjord, eller i alt Fald Bondejord, som det ved særlig Bevilling er tilladt at indlægge under Hovedgaarden, eller som paa anden Maade er overladt til Lehnsbesidderens Raadighed fri for Fæstetvang.

Indenrigsmin. Skriv. (til Amtmanden over Skanderborg 14 April
), hvori Samme, der havde begjært sig Ministeriets Resolution meddeelt i Anledning af en opstaaet Meningsulighed,

*) Amtmanden havde yttret: ad 1) at dette Spørgsmaal formeentlig vil være at besvare bekræftende; at en Tiendecommission indlemmer flere Sogne i en Forretning kan formeentlig ikke influere paa det Retsbetjentene efter den kgl. Indbydelse af 18de Marts 1796 § 8 Litr. d tilkommende Gebyr, som følgelig maa beregnes for hvert enkelt Sogn; ad 2) at det vistnok maa ansees for utvivlsomt, at Retsbetjentene i Medhold af § 6 og § 5 i Plac. af 12te Marts 1828 maae være berettigede til at beregne det sædvanlige Gebyr for Protocollation og Gjenpart, uanseet at Tienden ikke er bleven bestemt ved Kjendelse; og ad 3) at Retsbetjentene formeentlig i Henhold til Plac. af 12te Marts 1828 § 5 maae være berettigede til at holde sig til den, der har indleveret Documentet til Tinglæsning.

14 April om hvem det paahviller at reenholde de brolagte Rendestene ved Siden af den gjennem en Landsby løbende Hovedlandevei, svares, at Ministeriet finder, at det ommeldte Arbeide maa paahvile de tilstødende Grundeiere, Enhver for sit Vedkommende.

24 April **Kgl. Resol.**, hvorved paa Indenrigsministeriets derom nedlagte allerunderdanigste Forestilling allernaadigst bifaldes, at den kongelige Landmaaler-Examinationscommission ophæves, og at der i Stedet for samme oprettes en ny Examinationscommission for den forenede Landmaaler- og Landinspecteur-Examen [1]).

25 April **Justitsmin. Circ.** (til samtlige Amtmænd), hvori Samme, da det ved Plac. af 27de Novbr. 1839 § 2 paabudne Eftersyn og i fornødent Fald Omvurdering af de i Landbygningernes Brandforsikkring assurerede Møller skal finde Sted i indeværende Aar, anmodes om at henlede vedkommende Branddirecteurers Opmærksomhed herpaa, med Tilføiende at lignende Eftersyn og eventualiter Omvurdering i Henhold til fornævnte Lovbestemmelse vil blive at foretage i 1860 [2]), 1865 og saa fremdeles hvert 5te Aar, uden at nogen forudgaaende Tilkjendegivelse fra Ministeriets Side herom kan ventes.

[1]) Til Bestridelse af Omkostningerne ved den forenede Landmaaler- og Landinspecteur-Examen vil Enhver, som, efter dertil af Indenrigsministeriet meddeelt Tilladelse, indstiller sig til samme, forinden han underkaster sig den theoretiske Prøve, have at erlægge et Beløb af 25 Rd., som imidlertid tilbagebetales, saafremt han ikke bestaaer i denne Prøve. Et lignende Beløb bliver paany at erlægge, forinden Nogen kan stedes til practisk Prøve. Dette Beløb bliver ogsaa tilbagebetalt den, der ikke bestaaer i denne sidste Prøve, saaledes at den, der har indstillet sig til begge Prøver, men falder igjennem ved den sidste, ikkun vil miste de 25 Rd., han erlagde da han indstillede sig til den theoretiske Prøve. Den, som bestaaer i denne sidstnævnte Prøve, men af en eller anden Grund ikke indstiller sig til den practiske Prøve, kan ikke vente at erholde det for den første Prøve erlagte Beløb tilbagebetalt. Dep. Tid. f. 1855 S. 396.

[2]) Jvfr. Circ. 14 Decbr. 1859.

Justitsmin. Skriv. (til Amtmanden over Frederiksborg Amt) 9 Mai
ang. hvorvidt flere af en Retsbetjent foretagne Reiser kunde
ansees som Amtsreiser.

Birkedommeren i Kronborg vestre Birk, Justitsraad N. N., har i en hertil indkommen Skrivelse — næst at andrage, at Frederiksborg Amtsraad, med hvilket han tidligere har havt Accord om en aarlig Godtgjørelse for Befordring i Amtsreiser i Stedet for Befordring in natura, har bestemt fra indeværende Aars Begyndelse at ville overlade til ham selv at besørge Befordringen imod Betaling for hver Reise efter Vognmandstarten for de mindre Postvogne, hvilket Tilbud han har modtaget — begjært Ministeriets Resolution for, hvorvidt efternævnte Reiser, nemlig: 1) de Reiser, der i criminelle Sager ofte ere fornødne, uden at nogen Politieret eller Extraret sættes, saasom naar Huusundersøgelser, Ransagninger, Confiscationer, Anholdelser etc. foretages; 2) Reiser, der foretages ifølge Plac. af 10de Marts 1819 § 5, til Eftersyn af Møllers Vægt m. m.; 3) saadanne, der foretages af Arresthuusbestyreren for at efterse Fængslerne m. v., samt 4) de Reiser, der af Politiemesteren foretages i hans Jurisdiction for at paasee Politielovenes Overholdelse, afhjælpe Overtrædelse af samme, paasee Iagttagelsen af de af ham trufne Forholdsregler, hvorved han søger at holde Øie med mistænkelige Personer, kunne antages at henhøre til de i Fdn. af 26de Juni 1844 § 4 Nr. 3 omhandlede Amtsreiser, for hvilke Betalingen udredes af Amtsrepartitionsfonden, eller af hvilken anden Kasse Betalingen for samme skal udredes.

Foranlediget heraf skulde man, efter at have modtaget Hr. Kammerherrens behagelige Erklæring af 22de Febr. d. A. og senere brevvexlet med Indenrigsministeriet over Sagen, tjenstligst melde: ad 1) At det sandsynligviis ikkun har en historisk Anledning, at den ovennævnte Fdn.s § 4 Nr. 3 med Hensyn til Herredsfogders og Birkedommeres Reiser i criminelle Sager har udtrykt det som en Forudsætning, at Øiemedet med Reisen er at holde Extraret, og ligesom der neppe kan anføres nogen fra Forholdets Natur hentet Grund for, at det mere skulde være en Amtsreise, naar der sættes Ret, end naar dette ikke er Tilfældet, saaledes gives der i alt Fald ikke nogen anden Art af Frikjørsler, hvortil Reiserne i sidstmeldte Tilfælde nærmere kunde henføres. Spørgsmaalet kunde derfor alene være, om overhovedet Udgifter til Dommerens Befordring i criminelle Sager, der behandles ved en Landjurisdiction, kunne, forsaavidt Tiltale bliver beordret og Tiltalte dømmes til at betale Actionens Omkostninger, henregnes blandt disse; men det indsees ikke rettere, end at Lovgrunden til Fdn. af 13de Jan. 1747 § 5 og Fdn. af 5te April 1793 II § 5, hvorefter det endnu fremdeles

9 Mai antages, at Udgifter til Sagførernes og Delinqventernes Befordring ikke kunne fordres erstattede af Domfældte (jvfr. Canc. Skriv. af 18de Mai 1847), maa medføre, at det Samme maa gjælde med Hensyn til Dommerens Befordring. ad 2) At der vistnok ikke haves nogen tilstrækkelig Analogi for at behandle de af Politiemesteren i Henhold til Plac. af 10de Marts 1819 § 5 foretagne Reiser som Amtsreiser, medens det paa den anden Side vilde være uden Hjemmel, saaledes som af Hr. Kammerherren antaget, at bebyrde Politiekassen med en saadan Udgift; men at det formeentlig ogsaa bør forudsættes, at Politiemesteren, som i saamange andre Anliggender jevnligen maa færdes i sin Jurisdiction, let vil finde Leilighed til engang i Aarets Løb at foretage det i fornævnte Placat befalede Eftersyn uden at behøve specielt i den Anledning at gjøre nogen Reise. ad 3) At man maa tiltræde, hvad der af Hr. Kammerherren er yttret om, at Udgiften til disse Reiser, som en Sag der nærmest vedkommer Jurisdictionen, maa blive at udrede af Jurisdictionen selv paa samme Maade som andre Udgifter til Arresthuset. ad 4) At man ligeledes med Dem maa være enig i, at disse Reiser maae betragtes som Amtsreiser, og Udgiften følgelig udredes af Amtsrepartitionsfonden, dog kun under Forudsætning af, at Reisen foretages af Politiemesteren selv eller hans Fuldmægtig. Sluttelig skulde man anmode Dem om behageligen at ville give Justitsraad N. N. Betydning om, at det er en Selvfølge, at al den Oeconomie, som Tjenestens Tarv tilsteder, bliver at iagttage ved de omhandlede Reiser, ligesom om, at han bør ledsage sine derover indgivne Regninger med Attestation om, i hvilken Anledning hver enkelt Reise er foretagen.

12 Mai **Justitsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Odense Amt), hvori Samme — der, i Anledning af en mellem Eierinden af N. N. Kirke og Sognets Bønder opstaaet Uenighed angaaende Sidstnævntes Forpligtelse til at forrette Kjørsler og Arbeide til Afhjælpning af de Mangler ved bemeldte Kirke, der vare blevne udsatte ved det sidst afholdte Provstesyn,

havde forespurgt, om han, i Tilfælde af at vedkommende Sognebeboere, uanseet hans Paalæg, nægtede at præstere de omhandlede Kjørsler og Arbeider, og Eierinden af Kirken leiede Folk til at udføre samme, kunde autorisere de hertil medgaaende Udgifter inddrevne hos Vedkommende ved Udpantning — svares, at den omhandlede Udpantning har Hjemmel i Lovgivningens almindelige Grundsætninger, og hvad Kjørsler angaaer navnlig i Grundsætningen i Fdn. af 26de Juni 1844 § 29. 12 Mai

Justitsmin. Skriv. (til Besidderen af Grevskabet Knuthenborg) ang. hvorvidt Grevskabets Capitaler kunne anvendes til Indkjøb af Landeiendomme i Hertugdømmerne til Forbindelse med Grevskabet eller udlaanes i svenske Landeiendomme. 12 Mai

I Henhold til Bestemmelserne i den allerhøieste Bevilling for Grevskabet Knuthenborg af 12te Marts 1845, hvorved der blandt Andet blev forbeholdt Lehnsbesidderen Ret til med nærmere allerhøiest Approbation at anvende de ved Bortarvefæstning af Grevskabets Bondergods indkomne Capitaler eller endeel af samme til Indkjøb af Jordegods, har Hr. Greven i en hertil indgiven allerunderdanigst Ansøgning anholdt om Tilladelse til at anvende endeel af Grevskabets Fideicommiscapitaler til enten derfor at kjøbe en Landeiendom i Hertugdømmerne, saaledes at denne Landeiendom efter nærmere af Justitsministeriet foranstaltet Undersøgelse af Værdien og efter nærmere af Dem indgivet Andragende kan forventes forbundet med Grevskabet, eller til Udlaan paa første Prioritet og mod 5 pCt. Rente indtil høist Halvdelen af Taxationsværdien af en af Dem kjøbt svensk Landeiendom, paa Vilkaar, at den opgivne Værdie nærmere prøves af Justitsministeriet og af dette befindes rigtig, samt at Capitalen til enhver Tid kan opsiges, for at anbringes i Danmark, naar dette af Ministeriet findes nødvendigt til dens Sikkerhed.

Efterat jeg i den Anledning har brevverlet saavel med Generalprocureuren som med Indenrigsministeriet, skulde jeg tjenstligst melde, at jeg af Hensyn til Grundlovens § 98 finder Betænkelighed ved at indstille Deres første Forslag til Bevilling, men at jeg derimod er villig til at gaae ind paa det andet Alternativ paa de af Dem angivne Vilkaar, naar De forskaffer nærmere Oplysning om hvad Fremgangsmaade der følges i Sverrig med Conservation af Panteforbringer, der, saavidt Ministeriet bekjendt, skulle fornyes i visse Tidsmellemrum. Naar De da indkommer med bestemt Forslag, ledsaget af Erklæring fra en af Øvrigheden beskikket Værge

12 Mai for den umyndige Successor til Grevskabet, er jeg villig til, naar Vilkaarene findes antagelige, at indgaae med allerunderdanigst Forestilling desangaaende.

26 Mai **Indenrigsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Præsto Amt), hvori Samme — i Anledning af en Forespørgsel fra en Sognefoged, om hvorvidt Huusmænd eller Indsidders, som arbeide udenfor den Commune, i hvilken de have deres Familie samt holde Dug og Disk, ligefuldt ere pligtige enten selv eller ved Andre, at lade udføre det Communalarbeide, der vilde blive dem afforbret, dersom de vare ved Hjemmet — svares, at Spørgsmaalet angaaende det Pligtarbeide, som i Medfør af Fdn. af 27de Mai 1848 § 1, 4de Punctum, kan affordres Communens Huusmænd og Inderster til Sneekastning eller som Vederlag for Sneekastning, fandtes at maatte, som af Sogneforstanderskabet antaget, afgjøres efter Omstændighederne i det enkelte Tilfælde og navnligen efter Beskaffenheden og Varigheden af den Paagjældendes Ophold udenfor Communen, idet der, forsaavidt dette hans Ophold, enten fordi han havde taget fast Tjeneste i den fremmede Commune, eller af andet Hensyn, maatte betragtes som mere end blot forbigaaende, ikke skjønnedes, saalænge han saaledes boede udensogns, at kunne af den Grund at han havde efterladt sin Familie i Sognet og der holdt Dug og Disk for samme, til dette Sogn affordres ham eller Familien andet communalt Pligtarbeide end det, hvortil hans Hustru, om hun var ugift Indsidderske, retteligen vilde kunne være tilsagt, og hvilket hun findes at maatte kunne affordres under hans Fraværelse, jvfr. Rtkm. Skriv. af 1ste August 1848 ad c in fine.

4 Juni **Kirke- og Underviisningsmin. Skriv.** (til Domainedirectoratet), hvori Samme — der, da en Kirkeværge iblandt Andet havde begjært Bestemmelse for: 1) om Eiere af det forhen priviligerede Hartkorn ere pligtige til at deeltage i Kjørsler og Haandlangerarbeide i Anledning af Kirkens Reparation, og 2) om Tilsigelse til bemeldte Kjørsler og Haand-

Langerarbeide skal skee efter Omgang eller i Forhold til Hartkornets Størrelse — efter foregaaende Brevverling med Indenrigsministeriet svares: ad 1) at Forpligtelsen til at deeltage i den omspurgte Byrde maa paahvile alt Hartkorn, uden Hensyn til dets tidligere Beskaffenhed, og ad 2) at Bestemmelserne i Loven af 20de Juni 1850 § 18, jvfr. § 17, maae antages at have forandret den tidligere Regel i Plac. af 18de April 1828, hvorefter de omhandlede Arbeider skulde foregaae efter lige Omgang uden Hensyn til Hartkornet. 4 Juni

Indenrigsmin. Skriv. (til Amtmanden over Hjørring Amt), hvori Samme — i Anledning af et Andragende fra Inspecteuren ved Amtssygehuset i Hjørring, hvori han, næst at bemærke, at det oftere har fundet Sted, at der fra Frederikshavn affendes til Indlæggelse paa bemeldte Sygehuus Matroser, belagte med venerisk Sygdom, som fra forbiseilende Skibe ere bragte iland i sidstnævnte Kjøbstad, havde forespurgt, om Omkostningerne ved saadanne Patienters Kuur og Pleie skulle paa sædvanlig Maade afholdes af Amtsrepartitionsfonden — tilskrives, at da det følger saavel af de Motiver, der ligge til Grund for Rescr. af 14de Marts 1788 og de øvrige angaaende Omkostningerne til veneriske Syges Helbredelse givne Bestemmelser, som af disses udtrykkelige og uindskrænkede Bud, at Vedkommende, hvad enten de ere formuende eller fattige, skulle nyde fri Cuur og Forpleining paa det Amts Regning, hvor Sygdommen finder Sted, uden at de dertil medgaaende Omkostninger kunne fordres refunderede af det Amt eller den Commune, hvor de høre hjemme, og det selv om Vedkommende har været befængt med saadan Sygdom, før han kom til Stedet, og om Opholdet sammesteds kun har været temporairt, — jvfr. navnlig Canc. Skriv. af 1ste April 1817, 12te Septbr. 1829, Canc. Circ. af 9de Jan. 1830, Canc. Skriv. af 12te Aug. 1834, 14de April og 15te Octbr. 1835 — finder Ministeriet, at der, iøvrigt under Forudsætning af at Vaagjældende er lovlig afmønstret fra Skibet, ikke i det her omspurgte Tilfælde kan gjøres nogen Undtagelse fra den 5 Juni

5 Juni almindelige Regel, hvorefter de heromhandlede Udgifter skulle afholdes af Amtsrepartitionsfonden.

7 Juni **Kirke- og Underviisningsmin. Circ.** (til samtlige Stiftsøvrigheder) ang. Indberetning til Ministeriet om alle tvivlsomme Spørgsmaal, Jorders Tiendepligtighed vedkommende.

Skjøndt den i § 22 af Lov af 14de April 1852, angaaende Korntiendens Forandring fra Ydelse i Kjærven til faste aarlige Afgifter, indeholdte Bestemmelse, at Tiendepligtighed ikke senere kan indtræde for Jorder, som ikke inden 1ste Januar 1856 ere blevne tiendepligtige, maa antages nærmest at sigte til Jorder, der efter deres nuværende Beskaffenhed og Benyttelse ere fritagne for at svare Tiende og som saaledes ikke, selv om de i Tiden gives en forandret Bestemmelse, ville komme til at svare Tiende, og derimod ikke directe angaaer Jorder, om hvis Pligtighed til at svare Tiende for Tiden der existerer Tvivl,

maa Ministeriet dog finde det aldeles stemmende med den Hensigt, som udtaler sig gjennem hele Loven: — at forandre Tienden til en fast aarlig Afgift — saavidt mueligt at bringe ethvert Spørgsmaal om en Jords Tiendepligtighed paa det Rene, og det skulde derfor tjenstligst anmode (Tit.) om behageligen at foranledige, at Præster og Kirkeeiere, for hvilke der versere saadanne tvivlsomme Spørgsmaal, uopholdelig til Dem herom gjøre Indberetning og bilægge denne med alle de Oplysninger om det omhandlede Forhold, som kunne skaffes tilveie, hvilke Sager derefter udbedes Ministeriet tilstillede, ledsagede af (Tit.s) egne behagelige Yttringer, for at Ministeriet derved kan sættes istand til at bedømme, hvorvidt der for Embedet eller Kirken maatte være Anledning til at see et saadant Spørgsmaal afgjort ved Domstolene, saafremt den eller de Paagjældende ikke maatte ville overlade Sagens Afgjørelse til Ministeriets Resolution. Iøvrigt anseer Ministeriet det for en Selvfølge, at Tiendecommissionerne, hvor en Tvivl eller Meningsforskjel som den omhandlede existerer, maae ved Kjendelse bestemme, hvilket Vederlag der, under Forudsætning af at den omhandlede Jord enten ved Dom eller Resolution kjendes pligtig til at svare Tiende, deraf vil være at erlægge, men det har dog, for at forekomme Tvivl og Uvished i saa Henseende, ikke villet forbigaae ved denne Leilighed at anmode (Tit.) om herpaa at henlede Tiendecommissionernes Opmærksomhed.

Indenrigsmin. Circ. (til samtlige Amtmænd), hvori Samme meddeler, at da Ministeriet er blevet opmærksom paa, at de Bestemmelser, som indeholdes i den 1ste og 2den § i Plac. af 21de April 1848 — nemlig at ny Skatteconto for Eiendomme, som udgaae fra Fæstegodset, og for Parceller, ikke maa aabnes i Amtstuens Bøger, med mendre der, tillige med det tinglæste Adkomstbrev, forevises Amtstuen et Kort over den paagjældende Eiendom, hvis Overeensstemmelse med Matriculskortet er bekræftet af Matriculscontoiret under Indenrigsministeriet og af Retsskriveren er paategnet at være foreviist i Retten ved Adkomstbrevets Tinglæsning — ikke nøie overholdes ved alle Amtstuer, og da den ved disse Bestemmelser tilsigtede Control gaaer aldeles tabt, forsaavidt de Amtstuedistricter angaaer, hvor Bestemmelserne ikke overholdes, har Ministeriet ved et Circulaire af Dags Dato paalagt samtlige Amtsforvaltere i Danmark nøie at paasee, at ingen ny Skatteconto aabnes i Amtstuens Bøger uden at ovenanførte i Placaten foreskrevne Regler i alle Dele ere iagttagne, og for at det kan blive almindelig bekjendt, at det vil være uden Nytte for de Vedkommende at henvende dem til Amtstuerne i de her omhandlede Tilfælde, med mindre Adkomstbrevene ere ledsagede af de befalede i behørig Orden værende Kort, anmodes Amtmændene om at ville bringe denne Foranstaltning til almindelig Kundskab i Amtet. 25 Juni

Indenrigsmin. Skriv. (til Finantsministeriet) ang. at Bygningsafgift bliver at svare ogsaa af Møller paa Landet, der kun benyttes til eget Brug. 29 Juni

Ved at fremsende det med Bilag hoslagt tilbagefølgende Andragende, hvori Gaardmand N. N. og N. N. i N. N. Sogn under Hjørring Amt anholder om Fritagelse for at svare Bygningsafgift af den ved hans Gaard til eget Brug opførte hollandske Veirmølle, har Finantsministeriet i Skriv. af 22de f. M. udbedt sig Indenrigsministeriets Yttringer i Sagen meddeelte, og undlader man ikke i denne Anledning tjenstligst at melde Følgende:

Ihvorvel der ikke er meddeelt, og saalænge den omhandlede Mølle kun afbenyttes til den i Lov om Møllenæringen af 14de April 1852 § 2, 1ste Punctum ommeldte Maling, ei behøves nogen særlig Bevilling eller Tilladelse til saadant

29 Juni Møllebrug, formenes dog dette at maatte kunne ansees indbefattet under den i Fdn. om Afgift af faste Eiendomme i Danmark af 1ste Octbr. 1802 III B § 36, (jvfr. Modsætningen i § 35: „de Haandværkere, som efter Loven maae opholde sig paa Landet" sammenholdt med Canc. Skriv. af 28de Mai 1846, see ogsaa D. L. 5—11—4 og 5 samt Coll. Tid. f. 1825 S. 459 ff, in specie S. 460, 464—465, 469 og 475—476) nævnte Maling, der i Medfør af den nævnte Forordning og den ved Rtkm. Circ. af 4de Juni 1803 kundgjorte allerhøieste Resol. af 25de Mai f. A. § 1 paadrager en Landbygning Ansættelse til den omspurgte Afgift. I Henhold hertil skjønner Indenrigsministeriet ikke, at der for de specielt omspurgte, i Medfør af den citerede Lovs § 2 1ste Punctum uden særlig Tilladelse anlagte Møller er Grund til at forlade den, saavidt vides, hidtil i Almindelighed fulgte Praxis, hvorefter Afgiften er svaret af Veirmøller til eget Brug (jvfv. Rtkm. Skriv. af 31te Mai 1806 og 30te April 1836, samt hvad under denne sidstnævnte Sags Behandling i Collegiet sees at være oplyst om en Rtkm. Skriv. af 15te Jan. 1803 og en allerhøieste Resolution for Læsø Land af 11te Decbr. 1802).

30 Juni **Indenrigsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Skanderborg Amt), hvori Samme — der, i Anledning af et foreliggende Tilfælde, havde yttret Tvivl om, at det almindelige Forbud i Fdn. af 8de Mai 1795 § 18 mod, at Andre end de af Amtmanden beskikkede Hesteskjærere befatte sig med at skjære Heste, tilsteder den Undtagelse, at Enhver skulde være berettiget til at udføre denne Operation paa de ham selv tilhørende Heste og til senere at afhænde disse — svares, at Ministeriet maa være af den Formening, at det staaer Enhver frit for at skjære sine egne Heste, dog selvfølgelig under den Forudsætning, at dette skeer paa en saadan Maade, at Dyret ikke derved lider videre, end hvad der er en naturlig Følge af selve Operationen, idet hans Handling i modsat Fald vil henhøre under Begrebet om Dyrplageri.

Indenrigsmin. Skriv. (til Amtmanden over Veile Amt), hvori Samme — da Eieren af en i Kollerup Sogn beliggende Gaard „Elisalyst", tidligere „Munkholm" kaldet, ønsker, at bemeldte Gaard atter maa bære dette sit tidligere Navn, i Stedet for, som ved Bevilling af 5te Novbr. 1839 i Henhold til Plac. af 11te April 1821 tilladt, førstmeldte Navn, og i den Anledning har forespurgt, om dette kan opnaaes derved, at han lader den nævnte Bevilling, forsynet med fornøden Paategning, læse til Udslettelse af Pantebogen og derom underretter vedkommende Amtsforvalter samt til Ministeriet indsender den afslyste Bevilling — svares, at Ministeriet Intet herimod har at erindre. 30 Juni

Indenrigsmin. Skriv. (til Amtmanden over Frederiksborg Amt), hvori Samme — der, i Anledning af en fra Birkedommeren i Hirschholm derom indkommen Forespørgsel, havde udbedt sig Ministeriets Resolution for, hvorvidt der tilkommer Herredsfogder eller Birkedommere fri Befordring til Transport af deres Embedsprotocoller m. v., naar disse skulle indsendes til det befalede aarlige Eftersyn af Amtet — svares, at Ministeriet maa ansee det for utvivlsomt, at Retsbetjentene ikke ere berettigede til i det ommeldte Øiemed at erholde fri Befordring. 4 Juli

Indenrigsmin. Skriv. (til Amtmanden over Holbek Amt), hvori Samme, der paa Amtsraadets Vegne havde indstillet til Ministeriet, at Omkostningerne ved Anskaffelsen af Sognekjørselsprotocoller maae afholdes af hvert enkelt Sogn især for dets Vedkommende, svares, at Ministeriet, i Henhold til hvad i Skriv. af 20de April d. A. er udtalt, Intet herimod kan have at erindre*). 6 Juli

*) I Skrivelse af 20de April 1855 havde Indenrigsministeriet vel erkjendt, at meget talte for, at det maatte være Sognecommunernes egen Sag at anskaffe og bekoste de nævnte Protocoller, men da disses Førelse dog ogsaa har sin Interesse for Amtscommunen, og deres Bekostning af Amtsrepartitionsfonden, naar ikkun alle Sognecommunerne i saa Henseende gjøres lige Skjel, ikke i sig synes at kunne have noget Væsentligt imod sig, samt da de lignende i Plac. af 29de Decbr. 1815 § 2 Litr. d paa-

9 Juli **Indenrigsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Frederiksborg Amt) om Forstaaelsen og Anvendelsen af Fdn. af 18de Octbr. 1811 §§ 1—6 og § 7.

Ved hertil at indsende et Andragende, hvori Huusmand N. N. paa Hillerød Overdrev har besværet sig over i Henhold til Fdn. af 18de Octbr. 1811 at være afkordret en aarlig Afgift til Hillerød Kjøbstads Kæmnerkasse af 4 Skpr. Byg pr. Td. Land af de ham tilhørende Lodder Matr. Nr. 5 a og 5 b, der oprindelig have henhørt til Stederne Nr. 86 og 89, idet han formener at maatte ansees som første Eier af de omhandlede Lodder og saaledes kun at kunne paalægges en aarlig Afgift af 2 Skpr. Byg pr. Td. Land, har Amtet i Skrivelse af 26de Mai sidstleden, næst at bemærke, at Hillerød Kjøbstadjorder, efter hvad under Sagen er oplyst, ere udskiftede til Grundene længe førend Emanationen af Fdn. af 18de Octbr 1811 og at der saaledes ikke i nærværende Tilfælde er Spørgsmaal om Anvendelsen af Fdn.s § 7 men om Anvendelsen af §§ 1—6, udtalt sig for, hvad ogsaa stemmer med Canc. Skriv. af 27de Jan. 1821 og 3die Jan. 1829, at de omhandlede Jordlodders tidligere Eier, Møller N. N., der tillige var Eier af de Grunde, hvortil Lodderne henhørte, men som frasolgte Grundene og beholdt Lodderne, maa antages i sin Tid retteligen at være afkordret Afgift som første Erhverver med 2 Skpr. Byg pr. Td. Land, og at Andrageren, der har kjøbt Lodderne af N. N., maa ansees som 2den Kjøber og altsaa ogsaa retteligen at være afkordret Afgift efter Forordningens § 5 med 4 Skpr. Byg pr. Td. Land, medens Amtet dog, da en modsat Fortolkning af bemeldte Lovbud er gjort gjældende i Canc. Skriv. af 3die Juli 1813 og 29de Jan. 1814 saavelsom i Canc. Skriv. af 17de Juli 1824, ikke har villet undlade at indstille Sagen til Indenrigsministeriets Afgjørelse.

I denne Anledning skulde man tjenstligst melde, at ihvorvel de i Fdn. af 18de Octbr. 1811 §§ 1—6 brugte Udtryk maae erkjendes i saa Henseende at kunne vække Tvivl, skulde Ministeriet dog holde for, at det, hvad de i bemeldte Paragrapher omhandlede Jorder angaaer, er af Lovgiveren betragtet som det Afgjørende, hvorvidt en Jordlod skilles fra den Grund, til hvilken den i sin Tid er udskiftet, og at man i Henhold hertil med Amtet maa ansee den Fortolkning af Fdn.s § 4, hvortil det kgl. danske Cancellie sees at være kommen tilbage i den citerede Skrivelse af 3die

budne Sognekjørselsprotocoller, saaledes som Rtkm. Skriv. af 19de Aug. 1826 viser, i enkelte Amter ere bekostede af vedkommende Amtsrepartitionsfond, og en saadan Omgang, Ministeriet bekjendt, ogsaa efter Emanationen af Fdn. af 26de Juni 1844 i flere Amter og, navnlig i Holbek Amt er brugt, saa at der her handles om en Afvigen fra den der i Amtet hidtil fulgte Tingenes Orden, fandt Ministeriet det dog tvivlsomt, om man ikke heller burde lade det fremdeles beroe ved det saaledes Bestaaende, og maatte derfor i alt Fald, for at kunne nærmere resolvere i Sagen, ønske forinden at modtage Holbek Amtsraads Betænkning i Samme.

Jan. 1829 og ifølge hvilken fornævnte N. N. og N. N. retteligen af de omhandlede Lodder er afforbret en aarlig Afgift af respective 2 og 4 Skpr. Byg pr. Td. Land, for velgrundet, men at Spørgsmaalet forøvrigt vil kunne indbringes for Domstolene. 9 Juli

Kgl. Resol., hvorved paa Justitsministeriets allerunderdanigste Forestilling allernaadigst bestemmes som følger: „Vi ville allernaadigst have Besidderen af Grevskabet Knuthenborg forundt Tilladelse til af det med bemeldte Grevskab forbundne Fideicommisses Midler at anvende 17,148 Rd. 58 ß til Kjøbet af Vester Ulslev Sogns Kongetiende, dog at det skal staae saavel den nuværende Besidder som efterfølgende Besiddere af Grevskabet frit senere igjen at afhænde den, imod at der i det mindste tilsvares en lige saa stor Capital, som er anvendt til dens Indkjøb, og overhovedet dens fulde Værdie betales[1]). 13 Juli

Indenrigsmin. Skriv. (til Generalprocureuren), hvori Samme — i Anledning af en af Amtmanden over Maribo Amt til Ministeriets Afgjørelse indsendt Sag betræffende en mellem Besidderen af Grevskabet Knuthenborg paa egne og de vedkommende af Grevskabets Fæstebønders Vegne paa den ene og Stokkemarke Sogneforstanderskab paa den anden Side opstaaet Meningsulighed om, hvorvidt Sidstnævnte har Ret til at tage Steen og Gruus til Biveienes Vedligeholdelse i den det derværende Fastland nærmest tilstødende Strandbred — anmodes om at meddele Ministeriet Betænkning, om ikke Staten maa ansees at have Raadighed over den egentlige Strandgrund, uanseet at denne tidligere har været Fastland og som saadan privat Eiendomsret undergivet[2]). 14 Juli

[1]) Justitsministeriet havde i sin allerunderdanigste Forestilling foredraget Indholdet af Indenrigsministeriets Betænkeligheder i Henseende til det opkastede Spørgsmaal (see Justitsmin. Skriv. af 15de Marts 1855), og nærmere udviklet, hvorfor Justitsministeriet maatte vedblive sin tidligere udtalte Formening. (Usings Rescriptſ.).

[2]) Generalprocureuren svarede under 17de Juli 1855, at han ikke saae sig istand til at besvare det i denne Almindelighed frem-

14 Juli **Kirke- og Underviisningsmin. Skriv.** (til [illegible] over Aarhuus Stift), hvori Samme — da nogle Sognebe[illegible] blandt Andet havde besværet sig over, at det Beløb, [illegible] med de have maattet bidrage til Udredelsen af de ved [illegible] ningen og Planeringen af Sognets Kirkegaard medgaa[illegible] Omkostninger, er blevet paalignet dem efter Hartkornet ale[illegible] og ikke tillige efter Formue og Leilighed — tilskrives, [illegible] Ministeriet antager, at der i bemeldte Henseende bør f[illegible] holdes efter Indenrigsmin. Skriv. af 17de Febr. 1849, saa[illegible] ledes at den Deel af Bidraget, der maa antages at kunn[illegible] henføres til det Arbeide, der omhandles i Fdn. af 18[illegible] April 1828 § 1, lignes paa Hartkornet alene, men at den øvrige Deel i Henhold til Fdn. af 27de Mai 1848 § 1 bliver at ligne deels efter Hartkorn og deels efter Formue og Leilighed.

satte Spørgsmaal. Det er nemlig et Eiendomsspørgsmaal, der henhører under Domstolenes Paakjendelse, og som i de concrete Tilfælde vil kunne faae en forskjellig Afgjørelse efter de nærmere Omstændigheder, som under Sagen maatte oplyses, navnlig angaaende Tiden naar, og Maaden hvorpaa saadan Forvandling af Fastland til Strandgrund har fundet Sted. Medens det nemlig vistnok ikke kan faae Indflydelse paa det Offentliges Raadighed over Strandgrunden, at det af gamle Documenter eller paa anden Maade lader sig oplyse, at endeel af denne Grund for en lang Række af Aar siden har været Fastland og udgjort endeel af de tilstødende private Eiendomme, kan Sagen derimod stille sig anderledes, naar en saadan Forvandling er foregaaet i de senere Aaringer og maaskee under saadanne Omstændighedet eller paa en saadan Maade, at vedkommende Eiere ved særegne Foranstaltninger kunne vente igjen at vinde saadan Grund tilbage. Dersom de tilstødende Grundeiere — saaledes som Tilfælbet er i den Sag, der har fremkaldt Spørgsmaalet — gjøre gjældende, at den dem tilhørende Jord, der nu er bleven Strandgrund, ikke af det Offentlige maa benyttes til derfra at bortføre Gruus, fordi de Beskadigelser, som Høivandet tilføier deres Eiendomme, derved forøges, synes end mere at tale for, at de maae kunne fordre, at den af deres Jorder fremstaaede Strandbred forbliver urørt, da det, naar Lokaliteterne virkelig ere saadanne, at de til Havet stødende Grunde successive af Høivandet bortføres og forvandles til Strandbred, men dette Onde kan forebygges eller i alt Fald formindskes derved, at den engang dannede Strandgrund ikke udgraves, ikke synes meer end billigt, at det Offentlige afholder sig fra saadan Udgravning, eller i modsat Fald giver Erstatning for den Skade, som de vedkommende Eiendomme maae antages derved at lide. (Ussings Rescriptsf.) Jvfr. Lov 23 Jan. 1862.

Kirke- og Underviisningsmin. Skriv. (til Amtmanden over Holbek Amt), hvori Samme — der, foranlediget ved en [illegible] angaaende indkommen Forespørgsel fra en Skolelærer, havde begjært Resolution for, hvorledes der skal forholdes med Opkrævningen af de gamle Degneindtægter, som udredes af Gaarde, der blive udparcellerede, og navnlig forespurgt, hvorvidt Hovedparcellisten af en udstykket Gaard skal være ansvarlig for alle de Byrder, der paahvilede Gaarden i dens Heelhed, mod Regres til de andre og mindre Parcellister — svares, efter foregaaende Forhandling med Indenrigsministeriet, at i Tilfælde af at en Gaard udstykkes, og en Hovedparcel bliver tilbage, maa Skolelæreren kunne for de gamle Degneindtægter af den samlede Gaard holde sig til Hovedparcellisten, mod at denne da igjen har Regres til de mindre Parcellister, hvorimod Læreren, hvis der ved Udstykningen ikke bliver nogen Hovedparcel tilbage, maa holde sig for de omhandlede Indtægter til de enkelte Parcellister, men i saa Fald dog af Sogneforstanderskabet maa kunne fordre en Fortegnelse over Præstationernes Fordeling paa Parcellerne. 24 Juli

Indenrigsmin. Skriv. (til Amtmanden over Randers Amt), hvori Samme — da en Tiendecommissair havde forespurgt, om den i Loven af 19de Marts 1855, hvorved § 14 i Loven af 14de April 1852 forandres, givne Bestemmelse om Omkostningernes Udredelse af Statskassen er at forstaae saaledes, at Statskassen afholder Omkostningerne i begge de i Loven omhandlede Tilfælde eller kun i det i dens sidste Deel nævnte — svares, at da Øiemedet med Loven netop var at spare Statskassen Udgifterne i de i første Punctum ommeldte Tilfælde, da Commissionens Arbeide ikke forøges ved under disse Omstændigheder tillige at bestemme Vederlaget for de Tiendeyderne tilhørende Tiender, og da selve Loven omtaler Statskassen som udredende Omkostningernes fulde Beløb, hvorom der i alt Fald under ingen Omstændigheder i hine Tilfælde vilde kunne blive Spørgsmaal, maa 4 Aug.

4 Aug. Ministeriet formene, at ingen Deel af Omkostningerne i disse Tilfælde kan beregnes Statskassen tillast.

4 Aug. **Indenrigsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Maribo Amt), hvori Samme, i Anledning af at en Tiendecommissair for de af ham afholdte Forretninger havde beregnet sig et Beløb af 4 Rd. pr. Dag i Diæter, medens Loven af 14de April 1852 § 18 ikke indeholder Hjemmel til at beregne mere i Diæter end 2 Rd. pr. Dag, meddeles, at da fornævnte Tiendecommissair har oplyst, at de omhandlede Forretninger have medtaget et Tidsrum af over 12 Timer, maa Ministeriet, efter Analogien af Sportel-Reglem. af 22de Marts 1814 § 49, jvfr. Lov af 4de Juli 1850 § 3, ansee ham berettiget til at beregne sig Diæter for to fulde Dage.

8 Aug. **Justitsmin. Circ.** (til samtlige Amtmænd), hvori Samme, da Sundhedscollegiet paa dertil given Foranledning har erklæret, at den saakaldte contagieuse Øiensygdom, naar den finder Sted i høiere Grad, navnlig naar en virkelig Betændelsestilstand eller en betydelig Affondring fra Øiets Bindehud er tilstede, maa sættes i Classe med de i Fdn. af 17de April 1782 omhandlede Sygdomme, meddeles til Efterretning og føiende Foranstaltning, at foranførte Sygdom under den nævnte Forudsætning bliver at behandle efter Reglerne for epidemiske Sygdomme, saaledes navnlig, at der for Landdistricternes Vedkommende med Hensyn til den fornødne Lægehjælp og Medicin bliver at forholde efter den ovenmeldte Forordnings § 9.

15 Aug. **Justitsmin. Skriv.** (til Indenrigsministeriet), hvori Samme — der, i Anledning af en Forespørgsel fra en Herredsfoged, om hvorvidt nogle Mænd, der ved Auction have tilkjøbt sig Sognets Kirke med Tilhørende og derefter overdraget hver Tiendeyder sin Andeel i Tienden for en Kjøbesum, beregnet efter Indkjøbsprisen og fordeelt efter Tiendebyrden, behøve at udstede Skjøde til hver Hartkornseier især, eller om det

ikke maa ansees tilstrækkeligt, at de under Eet udstede Skjøde til Sognets tiendeydende Hartkornsbrugere, havde begjært Justitsministeriets Yttringer, næst at bemærke, at Ministeriet for Kirke- og Underviisningsvæsenet, med hvilket der er brevverlet om Sagen, ikke antager, at det er fornødent, at der udstedes Skjøde til hver enkelt af de tiendeydende Hartkornsbrugere, saalidet som nogen Udstykning af Tiendehartkornet behøver at finde Sted, da saavel de kongelige Skatter som Udgifterne til Kirkens Vedligeholdelse efter Fdn. af 13de Novbr. 1829 paahvile samtlige Medeiere som et Interessentskab — svares, at Justitsministeriet ligesom Ministeriet for Kirke- og Underviisningsvæsenet antager, at Skjødet i fornævnte Tilfælde kan udstedes under Eet til samtlige Hartkornsbrugere *). 15 Aug.

Justitsmin. Skriv. (til Amtmanden over Frederiksborg Amt), hvori Samme — i Anledning af en Forespørgsel fra en Retsbetjent om, hvorvidt Fæstebreve paa Huuslodder, der ikke ere særskilt matriculerede, men henhøre under Gaarde, i hvis Hartkorn bemeldte Lodder ere indbefattede, kunne, uanseet Bestemmelserne i Fdn. af 25de Juni 1810 § 13, antages til Tinglæsning — efter foregaaende Brevverling med Indenrigsministeriet svares, at da Bestemmelsen i den ovennævnte Forordnings § 13 alene angaaer Ombeling af Fæstegods, kan den ikke finde Anvendelse paa det her omhandlede Forhold, hvorved en Deel af en Gaard bortfæstes uden at ansættes i særskilt Hartkorn, og da der herimod intet Forbud indeholdes i Lovgivningen, kan der ikke haves Noget at erindre mod deslige Fæstebreves Tinglæsning. 20 Aug.

Finantsmin. Skriv. (til Amtmanden over Aarhuus Amt), hvori Samme — da en Amtsforvalter havde forespurgt, om de Bønder eller Andre, som have faaet deres tidligere Fæstesteder overdragne til Selveiendom og saaledes have erholdt en egen Conto i Amtstuens Hovedbøger, kunne afbenytte de 31 Aug.

*) Indenrigsministeriet svarede under 11te Septbr. 1855 vedkommende Amtmand i Overeensstemmelse hermed.

31 Aug. samme Skattebøger, som de have brugt til Qvitteringsbøger for Skatter og Afgifter under Godserne, eller om de maae ansees pligtige til at anskaffe nye Skattebøger — svares, at Ministeriet med Amtmanden er enigt i, at de Vaagjældende i dette Tilfælde maae kunne benytte de gamle Skatteqvitteringsbøger, naar disse ere forsynede med anordningsmæssigt stemplet Papiir, eftersom det intetsteds er paabudet, at Fæstere, naar de gaae over til at blive Selveiere, skulle anskaffe nye Skatteqvitteringsbøger, og en saadan Bestemmelse heller ikke vilde harmonere med Loven af 4de Juli 1850 angaaende visse Begunstigelser ved Afhændelse af Bøndergods til Brugerne eller deres Børn og Svigerbørn.

1 Sept. **Justitsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Ringkjøbing Amt), hvori Samme — i Anledning af en Forespørgsel fra en Retsskriver om, hvorledes han som Bestyrer af Skjøde- og Pantevæsenet vil i saadanne Tilfælde, hvor Parceller afhændes, der skulle forenes med andre Eiendomme, have at forholde sig med Hensyn til slige til en Udstykningstilladelse knyttede Vilkaar — efter foregaaende Brevvexling med Indenrigsministeriet svares, at da ved enhver Adskillelse af en Parcel fra en Eiendom, som grunder sig paa en senere end Fdn. af 3die Decbr. 1819 meddeelt Tilladelse, vedkommende Overdragelsesdocument, forinden det maa antages til Tinglæsning, skal være forsynet med Amtets Paategning om, at der i Henhold til Indenrigsministeriets Approbation Intet derfor er tilhinder (jvfr. Frdg. af 3die Decbr. 1819 § 15), og dette ikke blot gjælder om den første Afhændelse fra den Eiendom, hvortil Parcellen oprindelig har henhørt, men ogsaa om enhver Afhændelse fra den Eiendom, hvormed den senere maatte være bleven forenet, idet den da udgjør en integrerende Deel af sidstmeldte Eiendom, hvorfra den ikke igjen maa adskilles uden Ministeriets Tilladelse (jvfr. den citerede Forordnings § 8), vil der, naar Documentet er forsynet med en saadan Paategning, intet videre i den omspurgte Henseende være at iagttage fra Retsskriverens Side.

Indenrigsmin. Skriv. (til Amtmanden over Frederiksborg Amt) ang. Ulovligheden af forskjellige Transactioner om Landeiendommes Afhændelse, der ere i Strid med Fdn. af 25de Juni 1810 og Plac. af 21de April 1847. 4 Sept.

I en med Hr. Kammerherrens behagelige Erklæring af 4de Juli d. A. tilbagesulgt Skrivelse har Birkedommeren i Kronborg vestre District, Justitsraad N. N. anholdt om at blive meddeelt Ministeriets Anskuelse om Lovligheden af visse ved Overdragelse af Eiendoms- eller Brugsrettigheder over Landeiendomme i hans Jurisdiction stedfindende Transactioner, der formeentlig indeholde en Omgaaelse af den gjældende Lovgivning og derfor ogsaa maae berettige ham til, naar Documenter, indeholdende saadanne Dispositioner, fremkomme til Tinglæsning, enten at nægte samme eller i al Fald at give dem Paategning om Dispositionens Ulovmedholdelighed. Han paaviser nemlig deels, hvorledes det hyppigt forekommer, at man, under Skin af at overdrage en Deel af Eiendomsretten over en Eiendom, deler selve Eiendommens Substants, idet en Deel af samme opmaales, paalignes en passende Qvotadeel af de offentlige Afgifter og Byrder, og da overdrages med Ret for Kjøberen baade til at bebygge, afhænde og pantsætte samme, og deels, hvorledes Contracter om Leie af Jordstykker for et Tidsrum af 50 Aar tilføies saadanne Clausuler, at Udleieren forpligtes til ved Udløbet af dette Tidsrum at fornye Leiemaalet.

I denne Anledning undlader man ikke tjenstligst at melde, at ligesom Afhændelse af et Areal, der er fremkommet ved en factisk Deling af en Eiendom, uden at Tilladelse til sammes Udstykning er erhvervet, maa ansees som absolut ugyldig, og et dertil sigtende Skjøde i Henhold til Fdn. af 25de Juni 1810 § 7 end ikke antages til Tinglæsning, saaledes formenes en Pantsætning af et saadant Areal at maatte lide af den samme Ugyldighed, hvorfor Ministeriet ogsaa maa bifalde den Paategning, som Justitsraad N. N. ved Tinglæsningen har meddeelt den medfølgende Panteobligation. Ligeledes maa Ministeriet med Birkedommeren være aldeles enigt i, at enhversomhelst Tvangsforpligtelse for Udleieren af et Jordstykke til Leiemaalets Fornyelse ved Udløbet af de 50 Aar involverer en aabenbar Omgaaelse af Bestemmelserne i Plac. af 21de April 1847.

Indenrigsmin. Skriv. (til Amtmanden over Skanderborg Amt) ang. at Retsbetjentens Ret til Befordringsgodtgjørelse af Amtet ikke bortfalder, fordi han samtidig udfører Forretninger, hvortil han maa befordre sig selv, m. m. 7 Sept.

7 Sept. Ved at meddele, at der med Birkedommeren i N. N. Birk, Auditeur N. N., ingen Overeenskomst har været at træffe om at for en passende Godtgjørelse at overtage den fornødne Beforbring ved de saakaldte Amtsreiser, og at der altsaa vil tilkomme ham Vederlag for hver af disse Reiser han foretager, har Amtet i Skriv. af 9de Aug. sidstleden begjært Ministeriets Resolution for, hvorvidt en saadan Embedsmand kan, som af Amtsraadet fordret, være pligtig at forsyne de Regninger over Beforbringsgodtgjørelse, som indkomme fra den med Attest om, at kun den opgivne Embedsforretning paa samme Reise har været foretagen. Ved at andrage denne Sag for Justitsministeriet har Amtet derhos bemærket, at medens vedkommende Retsbetjent har antaget, at en saadan Attest er Sagen uvedkommende, idet han anseer sig berettiget til Godtgjørelse for en Amtsreise for de Tilfælde, at han paa samme tillige foretager andre Embedsforretninger, hvortil Reise udfordres, har Amtsraadet formeent, at der uden Attest som den omqvæstionerede mangler al Garanti for at Amtsfonden ikke kommer til at godtgjøre enhver Reise, som af Retsbetjenten foretages, da Intet vil være lettere end at forbinde en Amtsreise med andre Forretninger, hvortil Beforbringen er Fonden uvedkommende, hvorhos Raadet har fremhævet, at de i Fdn. af 28de Juni 1844 § 4 Nr. 3 opgivne Reiser, til hvilke Herredsfogder og Birkedommere tilkommer Beforbringsgodtgjørelse af Amtet, ere af den Beskaffenhed, at det i de allerfleste Tilfælde ikke synes nødvendigt netop paa samme Reise at foretage andre Forretninger, naar man vil gjøre et Krav paa Beforbringsgodtgjørelse for en udført Amtsreise gjældende.

I denne Anledning skulde man, efter over Sagen at have brevverlet med Justitsministeriet, herved tjenstligst melde, at Retsbetjentens Ret til Beforbringsgodtgjørelse af Amtet ikke antages at kunne bortfalde, fordi han ved samme Leilighed har udført en Forretning, hvortil han havde at befordre sig selv, men at det derimod er en Selvfølge, saavel at det maa være en Betingelse for hans Adkomst til saadan Godtgjørelse, at Reisen har været nødvendig i Amtets Anliggende, som at han ikke lovlig kan oppebære fuld Betaling for den samme Reise fra to eller flere Steder, og at der forsaavidt vel Intet er tilhinder for at affordre Embedsmanden en Attest om, at den paagjældende Reise er skeet i Amtets Anliggende, samt at den ei paa anden Maade er eller vil blive den Paagjældende betalt; men da der allerede deri, at Regning indgives til Amtet — som det forudsættes med Opgivelse af det Øiemed, hvori Reisen har fundet Sted — ligger en Erklæring om, at Reisen er foretaget i Amtets Anliggende, da det derhos med Føie turde kunne ansees som unødvendigt at være betænkt paa nogen særegen Garanti mod en saadan Uredelighed, som det vilde være,

en Embedsmand vilde lade sig den samme Reise betale eller flere Gange, seer Ministeriet ikke, at der i Reglen kan være Føie til at affordre paagjældende Embedsmand en slig Attestation. 7 Sept.

Indenrigsmin. Skriv. (til Amtmanden over Randers Amt) ang. Oprettelsen af Landjurisdictionskasser i Amtet til Bestridelse af de Jurisdictionen som saadan vedkommende Udgifter. 12 Sept.

I behagelig Skrivelse af 12te Juni d. A. har Hr. Kammerherren, næst at henlede Opmærksomheden paa de Ulemper, der ere forbundne med, at Udgifterne til Ting- og Arrestlocaler, Retsvidneløn og andre dermed i Classe staaende Udgifter, der ifølge Lovgivningen for Landets Vedkommende tilveiebringes ved Ligning paa Jurisdictionernes Hartkorn, saaledes som nu finder Sted, forskudsviis udredes af Amtsrepartitionsfonden, paa Amtsraadets Vegne indstillet, at der oprettes særegne Jurisdictionskasser, hvoraf de omhandlede paa Landjurisdictionerne som saadanne hvilende Udgifter efter et forud af Amtsraadet approberet aarligt Budget kunne udredes.

Foranlediget heraf skulde man, efter i Sagen at have correspondenet med Justitsministeriet og Generaldecisoratet for det directe Skattevæsen, tjenstligst melde, at det approberes, at der fra 1ste Januar næste Aar at regne i hver af Landjurisdictionerne i Randers Amt oprettes en Jurisdictionskasse til Bestridelse af de Jurisdictionen som saadan vedkommende Udgifter, navnlig Retsvidneløn, Ting- og Arresthuusleie og andre Udgifter ved Arresthusene, samt at derhos vedkommende Retsbetjente over de i de respective Kasser indflydende Oppebørsler have at føre en formelig autoriseret Kassebog, ligesom de for Calenderaaret inden det paafølgende Aars 1ste April ville have at aflægge fornødent Regnskab, der revideres og decideres af Amtsraadet, til hvilket Budgettet for det paafølgende Aars Udgifter bliver at indsende inden hvert forudgaaende Aars 1ste October. Ministeriet skal derhos ikke undlade at tilføie, at de saaledes oprettede Jurisdictionskasser, overeensstemmende med Fdn. af 8de Juli 1840 § 40 in fine, ville blive underkastede Eftersyn ved den aarlige Kasseundersøgelse, samt at man iøvrigt maa ansee det rettest, at der med Hensyn til Opkrævningen af det aarlige Bidrag forholdes saaledes, at naar vedkommende

12 Sept. Jurisdictions Budget er approberet, den til de forestaaende Udgifter fornødne Sum af Retsbetjenten fordeles paa Sognene efter disses summariske Hartkorn, hvornæst hvert Sogneforstanderskab, efterat være underrettet om den paa Sognet faldende Deel, vil have at inddrage samme i den communale Ligning og efter skeet Opkrævning afgive den til vedkommende Retsbetjent.

14 Sept. **Kirke- og Underviisningsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Randers Amt), hvori Samme — da en Kirkeeier havde anholdt om Ministeriets Resolution for, hvorvidt han maatte være pligtig til med de øvrige Sognebeboere at deeltage i Tilkjørselen af de Steen, der antoges at ville komme til at mangle til en ny Muur, der i Anledning af Kirkegaardens paatænkte Udvidelse vilde blive at opføre om samme — svares, at Ministeriet med Amtet maa være enigt i, at hans Stilling som Kirkeeier ikke kan hjemle ham Fritagelse for at deeltage med Sognets øvrige Kjørselspligtige i den Steentransport til den nye Kirkegaardsmuur, som efter Afbenyttelse af de paa Stedet værende Steen maa vise sig nødvendig.

20 Sept. **Kirke- og Underviisningsmin. Circ.** (til samtlige Stiftsøvrigheder) ang. at Tiendecommissionerne bør underrettes om de paa Tiendeforeninger meddeelte Confirmationer.

Ministeriet er blevet gjort opmærksom paa, at Tiendecommissionerne i Reglen ikke sættes i Kundskab om, naar noget enten for en Tiendecommission indgaaet eller privat afsluttet Forlig om et fast aarligt Tiendevederlag bliver forsynet med allerhøieste Confirmation. Da dette vil medføre, at Tiendecommissionerne i Henhold til den efter Loven af 14de April 1852 lagte Plan for Tiendeafløsningen ville tage en saadan Tiende til Kjendelse efter foregaaende Granskning, hvorved der vil paaføres vedkommende Tiendeyder og Tiendeeier en aldeles overflødig Udgift og Commissionen et unødvendigt Arbeide, samt da den af Ministeriet meddeelte Confirmation vil blive unyttig, da som udtalt i Indenrigsmin. Circ. af 5te Jan. d. A. i et saadant Collisionstilfælde Kjendelsen vil være den bindende Regel, har Ministeriet fundet det nødvendigt, at der snarest muligt træffes Foranstaltning til, at Commissionerne erholde de ovennævnte i Interesse af Tiendeafløsningsværket nødvendige Oplysninger.

Ministeriet skulde derfor herved tjenstligst anmode (Tit.) om, at De, saafremt Forholdet ikke allerede tidligere paa

anden Maade maatte være ordnet, for Fremtiden ville umiddelbart efter Modtagelsen af en gjennem Ministeriet udfærdiget Confirmation paa en Tiendeforening, meddele vedkommende Tiendecommission fornøden Underretning herom, samt at De vil træde i Forbindelse med de i Stiftet værende Tiendecommissioner for paa den hensigtsmæssigste Maade at forskaffe disse de Oplysninger fra den forløbne Tid, som de i foranførte Henseende maatte behøve. 20 Sept.

Indenrigsmin. Circ. (til samtlige Amtmænd) ang. hvorvidt Grundeierne maae anbringe Ledde paa offentlige Biveie, og hvorledes disse da bør være indrettede. 29 Sept

Efter at have indhentet Generalprocureurens Betænkning og derpaa endvidere at have modtaget Erklæringer fra samtlige Amtsraad i Anledning af en til Ministeriet rettet Forespørgsel om, paa hvilke Steder vedkommende Grundeiere have Ret til paa offentlige Biveie at anbringe Ledde, og om disse skulle være indrettede saaledes, som i Fdn. af 29de Octbr. 1794 § 9 er foreskrevet,

skulde Ministeriet ikke undlade at udtale den Formening, at Spørgsmaalet om vedkommende Grundeieres Ret til paa offentlige Biveie at anbringe Ledde bliver, overeensstemmende med hvad af Generalprocureuren er udtalt at afgjøre af vedkommende communale Autoriteter, dog kun forsaavidt angaaer de Ledde, som ere anbragte efter Emanationen af Anordningen af 13de Aug. 1841, hvorved Communalbestyrelserne paa Landet ere traadte i Virksomhed. Skulde Grundeierne ikke efterkomme vedkommende Communalbestyrelses Tilhold om at borttage saadanne efter 1841 anbragte Ledde, bliver Søgsmaal at anlægge mod dem til Leddenes Borttagelse. Først i det Tilfælde at Domstolene skulde komme til et Resultat der ikke stemmer overeens med den af Ministeriet og Generalprocureuren udtalte Anskuelse, vilde det være fornødent at fremkomme med et Lovforslag i den Anledning. Det forekommer imidlertid Ministeriet naturligst, at naar en ny offentlig Bivei anlægges, saaledes at den føres ind igjennem en tidligere fuldstændigt indhegnet Mark, maa det Offentlige selv sørge for Anbringelse af de fornødne Ledde, da Marken maa vedligeholdes i sin tidligere fredede Tilstand som hegnet,

29 Sept. medmindre anden Overeenskomst kan træffes med Eieren, eller denne ved den nye Veis Expropriation er tillagt fuldstændig Erstatning for det ham paaførte Tab, ogsaa i den omhandlede Henseende. Iøvrigt bør Leddene i ethvert Fald være indrettede overeensstemmende med Forskrifterne i Fdn. af 29de Octbr. 1794 § 9.

1 Octbr. **Justitsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Ringkjøbing Amt), hvori Samme — i Anledning af et til Ministeriet indkommet Andragende, hvori en Mand besværer sig over, at et til ham udstedt Skjøde paa den halve Part af en Eng er af Retsskriveren, i Henhold til et ældre til Sælgeren under 20de Novbr. 1812 udstedt Skjøde paa bemeldte Eng, meddelt Bemærkning om, at samme herefter ikke maa paalægges Hoveri eller tjene til at complettere eller underlægges nogen Hovedgaard — svares, at man, næst at henvise til Canc. Skriv. af 9de Febr. 1843 i Forbindelse med de nyere Love om Udjevningen af Forskjellen imellem privilegeret og uprivilegeret Hartkorn, maa ansee den paaankede Anmærkning i det Hele for ubeføiet og desaarsag forventer, at Retsskriveren igjen vil udslette samme og tilbagebetale det derfor oppebaarne Gebyr.

10 Octbr. **Indenrigsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Randers Amt), hvori Samme svares, at der, efter det af ham paa Amtsraadets Vegne derom indgivne Andragende, Intet findes at erindre imod, at de ved Canc. Skriv. af 27de April 1841 approberede interimistiske Bestemmelser om Fordelingen af og Omgangen med Sneekastningsarbeidet i Randers Amt ophæves.

16 Octbr. **Kgl. Resol.**, hvorved paa Indenrigsministeriets derom nedlagte allerunderdanigste Forestilling allernaadigst approberes, at der i Taarnby Sogn paa Amager ansættes et Antal af ialt 9 Vægtere, som fordeles mellem Sognets Byer paa samme Maade som hidtil har været Brug, saaledes at der i hver af Sundbyerne ansættes 2 og i hver af de øvrige Byer

1 Vægter, samt at dette samlede Vægterforhold fra 1ste Novbr. d. A. overtages af Sognecommunen, og iøvrigt ordnes efter følgende nærmere Regler: 1) at hver enkelt Vægter tillægges i Løn 4 Rd. om Ugen foruden en ny Uniforms-Kjole hvert andet Aar, samt at Forandring i disse Lønnings-satser kun skeer med Amtsraadets Samtykke; 2) at den samlede Udgift ved Vægterholdet afholdes med 1/4 ved Ligning paa Beboerne efter Bygningernes Assurancesum, eller forsaavidt de ikke ere assurerede, efter den Værdie, hvortil de ved en overeensstemmende med de i Brandforsikkringsanordningerne fastsatte Regler optagen Taxation ansættes, og med 3/4 efter de almindelige Regler for landcommunale Udgifters Dækning, d. e. deels efter Hartkorn, deels efter Formue og Leilighed, samt at Bidragene i Mangel af Betaling kunne inddrives ved Udpantning; 3) at Vægterne, efter Indstilling af Sogneforstanderskabet, antages af Stedets Politiemester, af hvem de derhos blive at meddele fornøden Instrux, og hvem de i Henseende til deres Tjeneste i den offentlige Ordens og Sikkerheds Interesse underlægges, ligesom de i Tilfælde af Udueligbed eller Upaalidelighed af ham kunne afskediges med Amtets Approbation. 16 Octbr.

Justitsmin. Skriv. (til Amtmanden over Maribo Amt), hvori Samme — i Anledning af derom gjort Forespørgsel, efter foregaaende Brevverling med Indenrigsministeriet svares, at det i Henhold til Rescr. af 1ste Octbr. 1734 § 3, 29de Decbr. 1758 og 6te Septbr. 1782 ikke kan antages, at den sædvanlige Arresthuusleie, hvor ingen speciel Hjemmel haves for det Modsatte, indbefatter Vederlag for Udgifterne til Arrestlocalets Opvarming eller Arrestanternes Forsyning med Lys, hvilke Udgifter følgelig særskilt maae blive at godtgjøre, og at der med Hensyn til Udredelsen af denne Bekostning findes at maatte forholdes paa samme Maade, som med Hensyn til selve Arresthuusleien, saaledes at den ikke inddrages under Actionsomkostningerne, men bæres af enhver Jurisdiction for sit Vedkommende. 3 Novbr.

7 Novbr. **Justitsmin. Skriv.** (til Ministeriet for Hertugdømmet Slesvig), hvori Samme — da Generaldecisoratet for Regnskabsvæsenet under Ministeriet for Hertugdømmet Slesvig havde begjært Justitsministeriets Betænkning i Anledning af et Repartitionsfonden for et Herred i bemeldte Hertugdømme hidtil ikke erstattet Udgiftsbeløb, stort 4 Rd. 83 ß, der i sin Tid var udredet i Diæter og Befordringsomkostninger til Retsbetjentene i samme Herred for et Forhør, optaget til Brug under en ved en Jurisdiction i et Amt i Nørrejylland indledet criminel Undersøgelse, hvilket Beløb Amtmanden over dette Amt formeente at være Amtet uvedkommende — svares, at efter de i Kongeriget gjældende Regler vilde de 1 Rd. 64 ß, der af ovennævnte Beløb vare medgaaede til Befordringsudgifter i Anledning af Forhørets Optagelse, ikke kunne fordres erstattede af vedkommende Tiltalte eller af den offentlige Kasse, hvoraf Omkostningerne i criminelle Sager subsidiairt afholdes, og maatte saaledes blive det paagjældende Amt i Nørrejylland uvedkommende, men at der derimod ikke haves Hjemmel til at antage det Samme med Hensyn til de Retsbetjentene i Anledning af Forhøret tilkommende Diæter, hvorfor Ministeriet havde anmodet bemeldte Amt om at refundere det til disse medgaaede Beløb af 3 Rd. 19 ß.

13 Novbr. **Justitsmin. Skriv.** (til Ministeriet for Kirke- og Underviisningsvæsenet), hvori Samme — der, ved at fremsende et Andragende, hvori en Herredsfoged havde begjært sig anviist 5 Rd. 14 ß som Befordringsgodtgjørelse i Anledning af en af ham efter Begjæring af Ministeriet for Kirke- og Underviisningsvæsenet foretagen Omtokningsforretning med Hensyn til en Kirke, havde, næst at bemærke, at den nævnte Forretning var anseet nødvendig for at erholde authentisk Vished om den i Kirken værende Mangel paa Plads, begjært Justitsministeriets Yttringer om, hvorvidt de ommeldte Udgifter, forsaavidt Herredsfogden ikke maatte være pligtig til at afholde den omspurgte Forretning uden at kunne fordre Godtgjørelse for Befordringsudgifter, ville kunne udredes af det Fond, hvoraf Udgifter i beneficerede Sager afholdes —

svares, at det neppe kan ansees tvivlsomt, at Herredsfogden, der ikke oppebærer sportelmæssig Betaling for den omhandlede Forretning, maa være berettiget til Godtgjørelse for de derved foranledigede Befordringsudgifter, og at man ikke skjønner rettere, end at denne Godtgjørelse maa blive at udrede af Ministeriet for Kirke- og Underviisningsvæsenet som Reqvirent. Hvorvidt Ministeriet for Kirke- og Underviisningsvæsenet igjen herfor maatte kunne have Regres til vedkommende Kirkeeier, lader sig derimod ikke bedømme efter de Data, der for Tiden foreligge, men iøvrigt er det en Selvfølge, at dette Spørgsmaal i Tilfælde af Vægring fra hans Side vil henhøre under Rettens Afgjørelse, hvilken dog, forsaavidt han maatte blive sagsøgt til at foranstalte Kirken udvidet, maa kunne erhverves under den i saa Henseende anlagte Sag. 13 Novbr.

Justitsmin. Skriv. (til Amtmanden over Sorø Amt), hvori Samme, da Godsforvalteren paa Gundersløvholm havde udbedt sig Justitsministeriets Resolution for, hvorvidt den ved Fdn. af 26de Jan. 1733 § 31 tilladte Ransagning efter Skoveffecter, som ere stjaalne i private Skove, kan ansees ophævet ved Grundlovens § 86, svares, at Bestemmelsen i bemeldte Forordnings § 31 antages endnu at staae ved Magt, men at Spørgsmaalet iøvrigt, hvis Vedkommende skulde ansee sig fornærmet ved en i Overeensstemmelse dermed foretagen Ransagningsforretning, vil henhøre under Domstolenes Afgjørelse. 13 Novbr.

Justitsmin. Skriv. (til Amtmanden over Sorø Amt), hvori Samme — i Anledning af at en Retsbetjent havde begjært Ministeriets Resolution for, hvorvidt den af ham efter Sportelreglement af 22de Marts 1814 § 82, jvfr. § 72, foretagne Beregning af Gebyr for Tinglæsningen af en af 4 Arvefæstere under et Gods, i Henhold til Finantsmin. Circ. af 10de Novbr. 1853 udstedt og underskreven Declaration, hvorved de forpligtede sig til hver især directe til Amtstuen at indbetale det hele Beløb af de af deres Eiendomme gaaende 16 Novbr.

16 Novbr. kongelige Skatter og offentlige Afgifter, kunde ansees for lovmedholdelig eller ikke, idet vedkommende Godsforvalter, der havde indsendt Declarationen til Læsning, havde formeent, at det saaledes beregnede Gebyr burde bortfalde — efter foregaaende Brevverling med Finantsministeriet svares, at Andrageren maa antages at have været berettiget til i det omspurgte Tilfælde at beregne Gebyr efter Sportelreglementets §§ 71 og 82, jvf. § 72.

27 Novbr. **Indenrigsmin. Circ.** (til samtlige Amtsraad) ang. Regler for Regnskabsaflæggelse over de Beløb, der udskrives til de mindre Landeveies Grundforbedring og Vedligeholdelse.

Efterat Ministeriet fra samtlige Amtsraad havde modtaget Betænkninger med Hensyn til en paatænkt Forandring af den i Fdn. af 29de Septbr. 1841 § 25 givne Bestemmelse om, hvormeget der maa udskrives til de mindre Landeveies Grundforbedring og derefter paafølgende Vedligeholdelse m. m., har Ministeriet anseet det for rigtigst, at det forbliver ved den ommeldte Bestemmelse, men at der med Hensyn til Regnskabsaflæggelse forholdes saaledes:

a) at Amtsforvalteren i sit Regnskab for Amtsrepartitionsfonden har under Indtægten som Legitimation for denne, ligesom hidtil, at fremlægge Amtsraadets Resolution for Udskrivningens Størrelse pr. Tønde Hartkorn, 1) til Hovedlandeveie, 2) til de mindre Landeveies første Anlæg eller Grundforbedring og de grundforbedrede Veies Vedligeholdelse, og 3) til Fondens andre Udgifter, og b) at alle Veiudgifter opføres i Regnskabet under een fælles Post (dog med Undtagelse af den Sum, som Fonden refunderer den almindelige Veikasse, der ligesom hidtil opføres særskilt). Som Følge heraf vil det med Hensyn til Amtstuen og Revisionen ikke være nødvendigt, at Anviisningerne paa Udgifter til de mindre Landeveie vise, hvilken Branche af Veiarbeidet de vedkomme. Derimod bliver at fremlægge ved Regnskabet, til Underretning for den ministerielle Revision, Amtsraadets Attest i Henhold til den af samme førte Fortegnelse over de Anviisninger, som udstedes paa Amtstuen, sammenholdt med de fra Veibestyrelsen ved Regnskabsaarets Udløb modtagne Oplysninger, hvilken Attest skal udvise, hvormeget af det samlede Udgiftsbeløb for de mindre Landeveie der vedkommer det

første Anlæg eller Grundforbedring og de grundforbedrede Veies Vedligeholdelse, og hvormeget der vedkommer de ikke grundforbedrede Veie, samt tillige hvormeget af den først anførte Andeel af Udgiftsbeløbet enhver af Amtets Kjøbsteder har at udrede og indbetale i Amtstuen, som dens Anpart efter Hartkorn. Om denne Resolutions Indhold vil fornøden Forklaring være at optage i Regnskabet. Dette skulde man ikke undlade herved tjenstligst at meddele Amtsraadet til fornøden Efterretning med Tilføiende, at det bliver at paasee, at der ved hvert Aars Udløb meddeles vedkommende Kjøbsteder Underretning om, hvormeget de af det i Aaret medgaaede Beløb til de mindre Landeveies første Anlæg og til de grundforbedrede Veies Vedligeholdelse have at refundere Fonden, til hvis Modtagelse der maatte tillægges Amtstuen fornøden Ordre. 27 Novbr.

Indenrigsmin. Skriv. (til Amtmanden over Svendborg Amt), hvori Samme — der havde begjært Ministeriets Resolution for, hvorvidt Beforbring af de Koner, som afgive Vaccine paa de aarlige offentlige Vaccinationer, i Analogi af hvad der i Henhold til Fdn. af 26de Juni 1844 § 4 Nr. 7 c gjælder om Districtslægernes Beforbring i samme Anledning, maatte kunne betragtes som Amtsreiser — efter foregaaende Brevverling med Justitsministeriet svares, at slige Reiser ikke findes at have en saadan fuldkommen Analogi med nogen af de i Fdn. af 26de Juni 1844 §§ 4 og 5 opførte Amts- og Sognereiser, at de paa Grund deraf kunne ansees indbefattede enten under den ene eller den anden af disse Paragrapher, og at der derfor ikke skjønnes at være tilstrækkelig Hjemmel til overhovedet at benytte Fribeforbring i de omspurgte Tilfælde, men at Justitsministeriet heller ikke har antaget, at der heraf vil opstaae nogen virkelig Ulempe, navnlig efter hvad der er det bekjendt om, at de omhandlede Koner paa andre Steder i Almindelighed befordres paa deslige Reiser med Districtslægernes Vogn, forsaavidt man ei paa anden Maade sikkrer sig den fornødne Vaccine*). 28 Novbr.

*) Justitsministeriet havde, forinden det afgav sit Svar til Indenrigsministeriet, indhentet Erklæringer fra Amtmændene over Kjøben-

14 Decbr. **Justitsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Randers Amt) ang. at Diæter, men ikke Befordringsudgifter, henhøre under Actionsomkostninger i criminelle Sager.

Ved med behagelig Skrivelse af 28de f. M. hertil at tilbagesende den Dem til Erklæring tilstillede Skrivelse, hvori Amtmanden over Aarhuus Amt, i Anledning af at De har nægtet paa Randers Amts Vegne at refundere førstnævnte Amt de Omkostninger, der ere medgaaede til Diæter og Befordringsudgifter for en Vidsensors Møde ved et til Brug i en Justitssag mod tvende Personer i Randers Amt ved Frysenborg-Faurskou Birk optaget Forhør, har anholdt om Justitsministeriets Resolution i saa Henseende, har Hr. Kammerherren yttret, at det af Fdn af 29de Novbr. 1837 § 5 tydeligt fremgaaer, at det Amt, hvor en criminel Sag forfølges, kun har at bære de ved Sagens Behandling i et andet Amt foranledigede Omkostninger, som ere af den Beskaffenhed, at de eventuelt vilde kunne paalægges den Skyldige. Dette er nu ifølge Forholdets Natur, jvfr. Canc. Skriv. af 18de Mai 1847, ikke Tilfældet med Hensyn til Befordringsomkostninger, og formenes ifølge Slutningen af Plac. af 21de Marts 1800 heller ikke at kunne gjælde om Diæter til Dommeren, og da nu Diæter til Sagførerne ere analoge hermed, har De antaget, at heller ikke denne Udgift i nærværende Tilfælde kunde vedkomme Randers Amt, idet ogsaa Udtrykkene i Begyndelsen af Plac. af 21de Marts 1800, sammenholdte med Placatens Bestemmelser om Salairet i visse beneficerede Sager, formeentlig tale for, at Diæter til Sagførerne i criminelle Sager ikke kunne afkræves den Tiltalte, hvorimod det er en Selvfølge, at Vidsensors Salair i sin Tid eventuelt vil være at tilsvare af Randers Amt.

I Anledning heraf skulde man tjenstligst melde, at Ministeriet med Hr. Kammerherren maa være enigt i, at kun de Omkostninger, der som „Actionsomkostninger" i sin Tid kunne paalægges den Skyldige, kunne fordres refunderede af vedkommende offentlige Kasse paa det Sted, hvor Sagen behandles. Ministeriet maa derfor vel billige den af Dem med Hensyn til Befordringsudgifter i criminelle Sager udtalte Anskuelse, hvorefter disse Udgifter i nærværende Tilfælde maae være Randers Amt uvedkommende, men derimod haves der ingen Hjemmel til at undtage Diæter i slige Sager enten til Dommeren eller til Sagførerne fra Begrebet om „Actionens Omkostninger", og Beløbet af de Vidsensor tilkommende Diæter vil altsaa i nærværende Tilfælde være at tilsvare af Randers Amt, forsaavidt det ikke maatte kunne erholdes hos Tiltalte. Da Formodningen nemlig maa være for, at de ved en Justitssag foraarsagede Udgifter skulle erstattes af den Skyldige, maatte der kunne paavises en udtrykkelig Bestemmelse for at kunne statuere det Modsatte;

havns, Frederiksborg, Odense og Maribo Amter, om hvorledes der i fornævnte Henseende forholdes i disse Amter, hvoraf fremgik, at de omhandlede Befordringer, forsaavidt de undtagelsesviis ere blevne anseete nødvendige, i de paagjældende Amter altid synes at være betragtede som Sognereiser.

men en saadan haves, som berørt, ikke med Hensyn til Diæter. Meget mere forudsætte Bestemmelserne i Plac. af 21de Marts 1800 om Diæternes Fordeling paa flere criminelle Sager, hvori en Procurator paa samme Retsdag har givet Møde, at den almindelige Regel om Udredelse af de ved den enkelte Sag foranledigede Omkostninger ogsaa derpaa maa komme til Anvendelse. Forsaavidt Hr. Kammerherren har paaberaabt Dem Udtrykkene i Begyndelsen af Placaten, sammenholdte med Bestemmelserne om Salairerne i visse beneficerede Sager, maa det bemærkes, at ganske den samme Udtryksmaade er brugt i Fdn. af 24de Octbr. 1806 § 3 med Hensyn til Salairerne i Justitssager, uden at det dog derfor, som ogsaa af Hr. Kammerherren erkjendt, kan drages i Tvivl, at disse jo skulle erstattes af den Tiltalte, som dømmes til at betale Actionsomkostninger. 14 Decbr.

Indenrigsmin. Skriv. (til Ministeriet for Monarkiets fælles indre Anliggender), hvori Samme — der, ved at meddele Indenrigsministeriet, at det er paatænkt til Foraaret at lade paabegynde Anlægget af en overjordisk electrisk Telegraphledning fra Helsingør til Hamborg, samt af en lignende Ledning gjennem Nørrejylland, og at det formeentlig vil blive nødvendigt paa enkelte Strækninger at expropriere det fornødne Terrain til bemeldte Anlæg, havde henstillet, om Indenrigsministeriet ikke vilde foranledige det Fornødne til, at et Lovforslag desangaaende kan blive den nu forsamlede Rigsdag forelagt — svares, at da Plac. af 3die Juli 1801, ved at udvide de ældre Bestemmelser om Grundes Afstaaelse til Veivæsenet, Lendser og Lodsmærker, til i Almindelighed at gjælde, hvor der til Landets Forsvar eller offentlige Foranstaltningers Fremme behøves Afstaaelse af Nogens Grund eller Eiendom, specielt har nævnet Telegraphers Oprettelse som et af de Tilfælde, i hvilke Placaten vilde komme til Anvendelse, antager man, uanseet den af Justitsministeriet i en tidligere Correspondence angaaende dette Punct reiste Tvivl, at der heri haves tilstrækkelig Hjemmel til at foretage den Expropriation, som ved de ovennævnte, nu paatænkte Telegraphanlæg maatte være fornøden, og at derfor en særegen ny Lov derom kan ansees unødvendig. 15 Decbr.

Justitsmin. Skriv. (til Amtmanden over Aarhuus Amt), hvori Samme — i Anledning af en Forespørgsel, om vedkommende Retsskriver havde været berettiget til i Henhold til Sportelreglement af 22de Marts 1814 § 76 at beregne Gebyr for de Anmærkninger, han ved Tinglæsningen af et Skjøde paa en Parcel af et Boelsted med paastaaende Byg- 19 Decbr.

15 Decbr. ninger og den hertil hørende Panteobligation havde givet om, at der paa Parcellen hviler Gammelskat 2 Rd. 13 ß og den Forpligtelse, at den bestandig bør være bebygget — efter foregaaende Brevvexling med Indenrigsministeriet svares, at ingen af de ombandlede Anmærkninger kunde ansees ubeføiet, og at Retsskriveren derfor ei kunde nægtes Gebyr for samme.

19 Decbr. **Justitsmin. Skriv.** (til Amtmanden over Aarhuus Amt) ang. hvorledes der bør forholdes med Hensyn til Tinglæsningen, naar Andele i Moser og Tørveskjær afhændes uden formelig Udskiftning.

I et med Hr. Kammerherrens Erklæring af 6te f. M. hertil indkommet Andragende har Herredsfogden i N. N. Herred Kammerjunker N. N. bemærket, at han ved den ham ifølge hans Bestikkelse paahvilende Udarbeidelse af et nyt Pante-Realregister for bemeldte Herred er stødt paa den Vanskelighed, at flere Matricul-Nummere, i Særdeleshed Moser og Tørveskjær, ifølge de tinglæste Adkomster eies af flere Personer, saaledes at Grændserne for Lodderne vel undertiden ere bestemte, men at Adkomsterne som oftest lyde paa enten en aliqvot Deel af Sælgernes Andeel i Mosen eller Skiftet eller paa en aldeles ubestemt Andeel, uden at nogensombelst Udstykning har fundet Sted. Han har derfor forespurgt, deels om ikke saadanne Matricul-Nummere, der eies af Flere med ubestemte Andele uden at være formeligen udstykkede, ville være at opføre paa Real Registeret under eet Folium, deels om han, naar Forhæftelsesdocumenter vedkommende saadanne Eiendomme maatte fremkomme til Tinglæsning, vil være berettiget til at meddele dem Paategning om, at der efter Realregisteret Intet kan attesteres om Adkomst til Eiendommen eller tidligere Forhæftelser paa samme, deels endelig om han i Henhold til Plac. af 21de April 1847 maatte kunne nægte at modtage til Tinglæsning Skjøder og Adkomster paa slige Parceller, uagtet disse tidligere særskilt ere overdragne den nuværende Eier, for saaledes at twinge de Vedkommende til i Overeensstemmelse med de gjældende Lovforskrifter at bevirke Parcellernes endelige Fraskillelse fra de oprindelige Eiendomme.

I Gjensvar herpaa skulde man tjenstligst melde, at der i de tvende førstnævnte Henseender vil være at forholde paa den af Kammerjunker N. N. antydede Maade, hvorhos man med Hensyn til Besvarelsen af det sidste Spørgsmaal aldeles maa tiltræde de af Indenrigsministeriet, med hvilket man i denne Anledning har brevvexlet, i dets Svarskrivelse af 8de d. M., hvoraf en Gjenpart hoslagt følger, yttrede Anskuelser*).

*) Indenrigsministeriet havde i Sagen udtalt sig som følger: „Hvor, som saa ofte er Tilfældet, en Jordeiendom, som oftest en Hedelod eller Tørvemose, er forbleven udenfor den i sin Tid foretagne almindelige Udskiftning af en Byes Jorder, jvfr. Fdn. af 23de April 1781 § 17, vil der Intet være tilhinder for, at de Eiendommene eller Gaardene i sin Tid tillagte Andele i Fællesslodden sælges i Forbindelse med Gaardene, uden at Andelen med

Indenrigsmin. Skriv. (til Amtmanden over Ringkjøbing Amt), hvori Samme — da en Tiendecommission havde forespurgt, deels hvorledes der skal forholdes med Fastsættelsen af Tiendevederlag, hvorom mindelig Forening vel er tilveiebragt mellem Parterne, men paa hvilken Kirke- og Underviisningsministeriet ikke har fundet at kunne meddele Approbation, deels hvorledes, forsaavidt Vederlagenes Fastsættelse ved Commissionens Kjendelse maatte være nødvendig, de hermed forbundne Omkostninger skulle udredes — svares, at det, hvad det første Spørgsmaal angaaer, maa ansees for utvivlsomt, at Sagen uden yderligere Forligsprøve, men efterat Commissionen paa den i Fdn. af 8de Jan. 1810 § 28 1mo, foreskrevne Maade har opfordret Parterne til at fremsætte deres Paastande og Tilbud, bliver at afgjøre ved Commissionens Kjendelse, da Sagens Afgjørelse, saasnart Forlig atter skulde forsøges, kunde tænkes udskudt i det Uendelige. I Henseende til af hvem de ved Commissionens Forretning foranledigede Omkostninger blive at udrede, tilføiede Ministeriet, at dette maa blive at afgjøre i Overeensstemmelse med de i Fdn. af 8de

22 Decbr.

Grændser er opgivet eller har kunnet opgives, eftersom Udskiftning her ikke har fundet Sted. I saa Tilfælde kan altsaa Skjødet paa en Gaard med dens Andeel i Fælleslodden ikke nægtes tinglæst, ligesaalidt som der i slige Tilfælde skal fordres Kort efter Plac. af 21de April 1848. Er Gaarden senere udstykket, vil ved Udstykningsforretningen ordentligviis Gaardens Andeel i Fælleslodden være tillagt Hovedparcellen, jvfr. Rtkm.-Circ. af 29de Juni 1844 b in fine, og dette være anført i Indenrigsministeriets Approbation paa Udstykningen. I saa Tilfælde vil altsaa eiheller Noget være tilhinder for, at et Skjøde paa en slig Hovedparcel med Gaardens Andeel i Fælleslodden tinglæses, uden at Gaardens eller Parcellens Andeel nærmere er betegnet eller dens Grændser opgivne, hvilket som sagt ikke kan skee, saalænge Fælleslodden ikke er udskiftet. At der efter Approbationen paa Udstykningen, før Skjødet tinglæses, maa gives dette Paategning af Amtet, er en Selvfølge, ligesom der og efter Plac. af 21de April 1848 bør medfølge Kort, hvorpaa det dog ikke er nødvendigt at Fællesmosen er aftegnet. Afhændes derimod en Gaards Andeel i en slig Fælleslod uden Forbindelse med Gaarden, da maa dertil erhverves Ministeriets Tilladelse, som kun kan tilstaaes, naar intet nyt Fællesskab indføres derved, at der bliver flere Lodseiere i Mosen. Er slig Approbation ei erhvervet, er Afhændelsen ikke tilstedelig, og Skjøderne kunne i saa Fald ikke antages til Tinglæsning. At et Skjøde paa Afhændelser, der ere imod de gjældende Love, tidligere urigtigen er bleven tinglæst, kan efter Ministeriets Formening hverken forpligte eller berettige Retsskriveren til at tinglæse et senere Skjøde paa samme Eiendom, naar Afhændelsen ikke senere er bevilget. Naar endelig en Fælleslod er bleven udskiftet, vil Sagen ingen Vanskelighed have, og om Skjødet paa en udskiftet Parcel af Fælleslodden kan tinglæses, vil i ethvert Tilfælde beroe paa, om der er forholdt overeensstemmende med den foretagne Deling og den af Ministeriet givne Approbation paa Udstykningen". (Ussings Rescriptſ.)

22 Decbr. Jan. 1810 § 28 foreskrevne Regler, saaledes at det komme til at beroe paa de Paastande, der fra Parte Side, i Henhold til Anordningens § 28 Nr. 1, nu blive at fremsætte for Commissionen, og paa hvad Res der i Realiteten derefter antages, hvorvidt Omkostning ville være at fordele mellem Parterne, eller udelukkende i at paalægge een af disse og da hvilken.

---

20 Marts. **Regulativ** for Handelspladsen Silkeborgs oeconomiske Styrelse. — § 8. — — Naar undtages Udgifterne til Fattig- Skolevæsenet, blive samtlige andre Udgifter til Commune forsaavidt de ei kunne afholdes af Indtægten af de til Han delspladsen overdragne Jorder og andre Indtægter, som n eller senere maatte tilfalde Communen, men skulle udrede ved Ligning, at ligne med det Halve paa de faste Eiendomme, saaledes at den ene Fjerdedeel lignes efter en for samtlige Pladse og Grunde efter Indenrigsministeriets Foranstaltning sat Grundtaxt, hvis Ansættelse bør foranstaltes revideret hvert 20de Aar, og den anden Fjerdedeel i Forhold til Bygningernes Assurancesum eller, forsaavidt de ikke ere assurerede, til disses Værdie, bestemt ved Taxation efter de ved Brandforsikkringsanordningen bestemte Regler, — den anden Halvdeel af bemeldte Udgifter lignes paa Pladsens Beboere efter Formue og Leilighed. § 9. — — Derimod forbliver Silkeborg Commune indtil Videre i Forbindelse med Skanderborg Amts Repartitionsfond saavel med Hensyn til Rettigheder som Forpligtelser, som om det var et Landsogn. — § 14. — — b) Reglementet for Kjøbstedernes Fattigvæsen af 5te Juli 1803 med de dertil sig sluttende senere almindelige Lovbestemmelser bliver at følge, dog at Fattigskatten ikke lignes som i Reglementets § 42, 2do foreskrevet, tildeels efter Grundtaxt, men derimod kun efter Formue og Leilighed paa Pladsens Beboere. — § 15. — — Skoleskatten lignes i Overeensstemmelse med hvad om Ligningen til Fattigvæsenet ovenfor er bestemt.*)

*) Dette Actstykke er ved en Feiltagelse ikke kommet paa sin rette Plads.

4

naledes e
der fra K
Nr. 1, e
aa hvad i
Omkostn
ndelukken-

economisk
til Fattig-
Commun
de til K
, som
e udem
endom
samtlig
ning
hvert
gnin-
rede.
Brand-
Hals-
ein
Hilfs
rbeis
beden
—